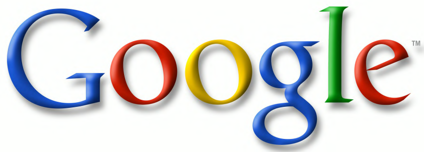
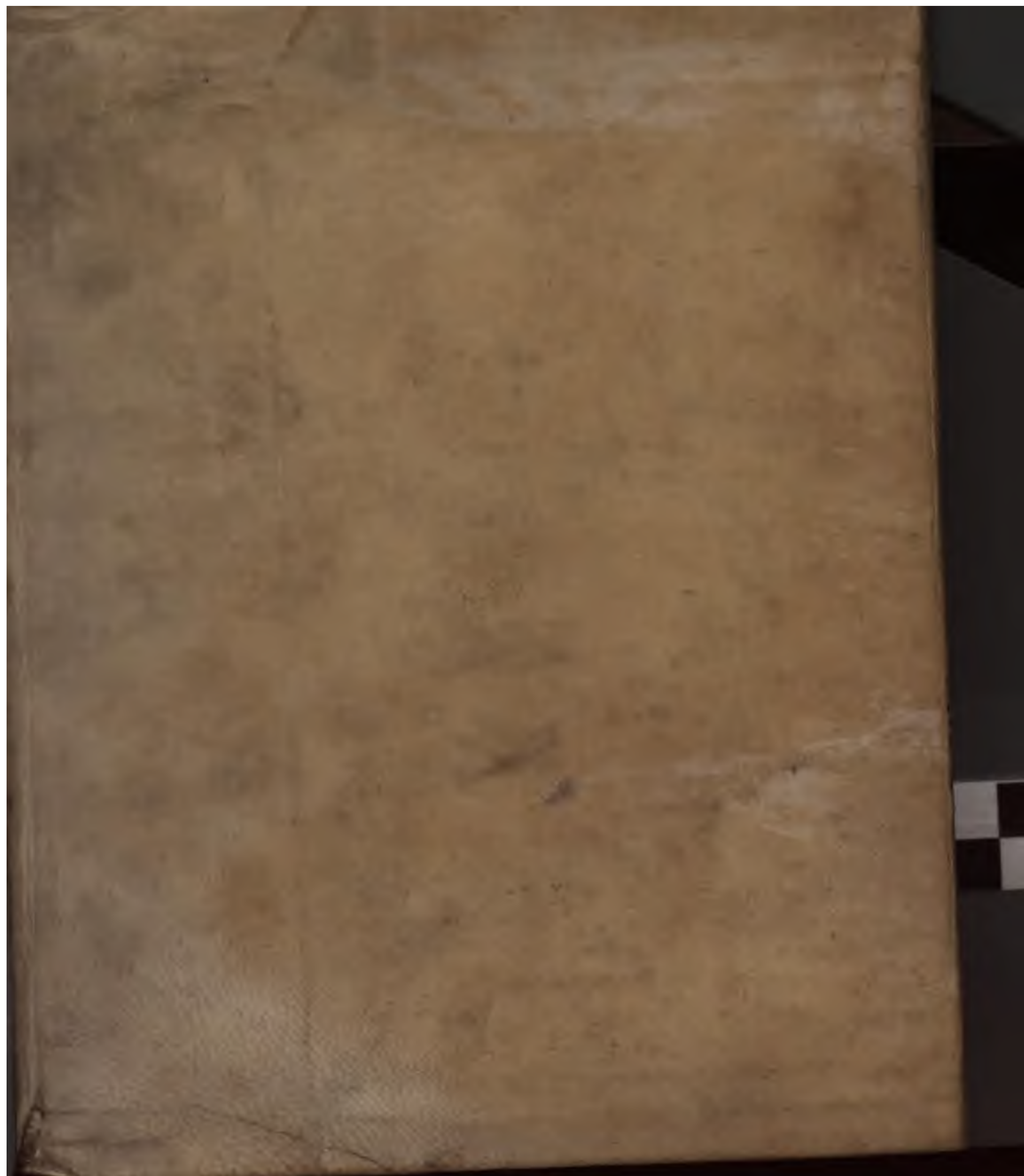
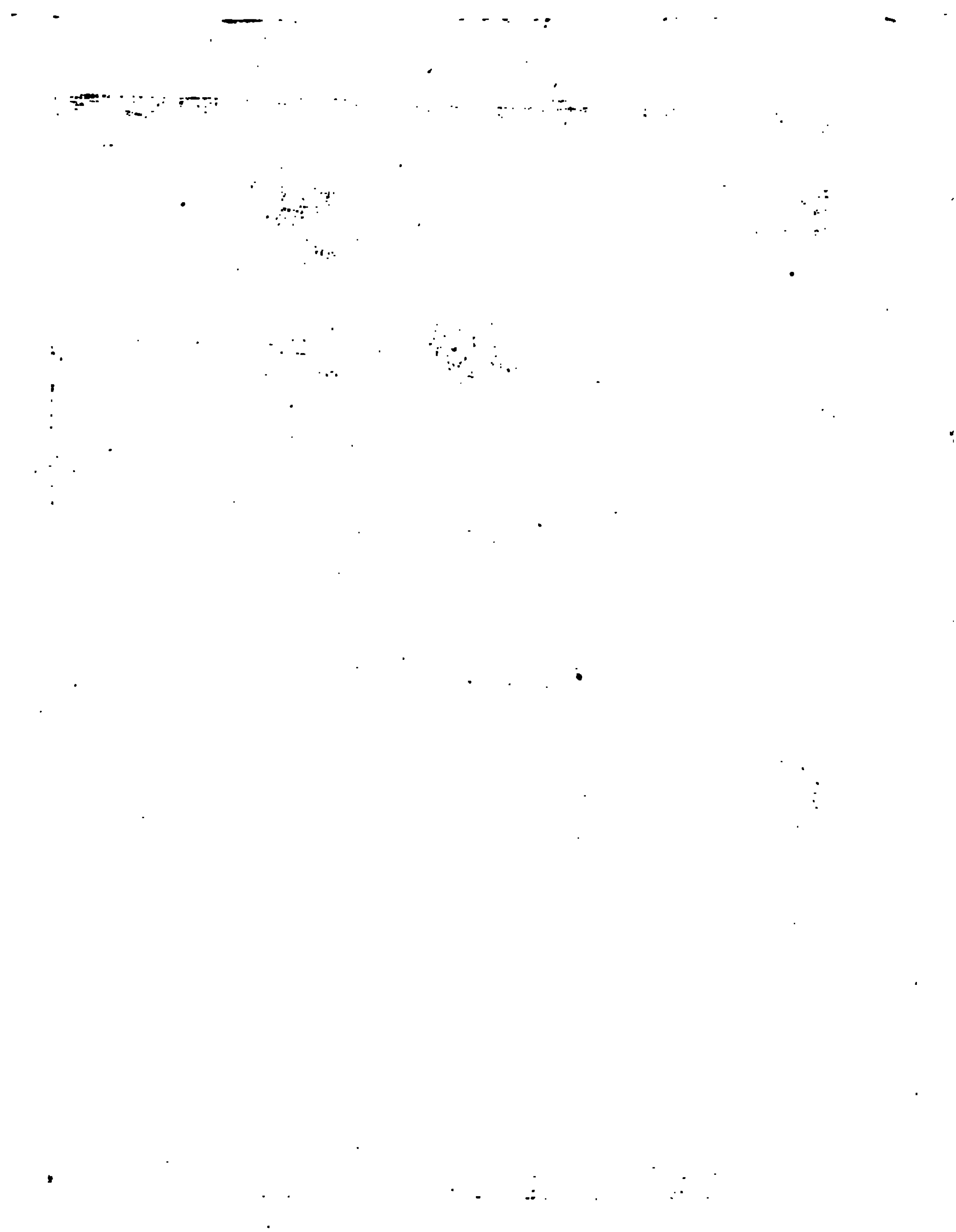







ΟΜΗΡΟϹ
IO. ALBERTI
FABRICII
BIBLIOTHECA
GRÆCA.

Fabricius, Johann Albert

JO. ALBERTI FABRICII,
SS. THEOL. D. PROFESS. PUBL.
ET H. A. GYMNASII RECTORIS,

BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ VOLUMEN DECIMUM,

SIVE

RELIQUA PARTIS ULTIMÆ LIBRI V.

UBI

DE ETYMOLOGICO MAGNO ET CÆTERIS
LEXICIS GRÆCIS, MAXIME VERO DE SCRIPTORIBUS
MEDIÆ ET INFIMÆ GRÆCIÆ DISSERITUR.

ACCEDIT, PRÆTER LEXICON IN OCTATEUCHUM,
HOMILIAM ANDREÆ CRETENSIS DE PHARISÆO ET PUBLICANO,
ALIAQUE ALIORUM INEDITA APOSPASMATIA,
LEONIS ALLATII DIATRIBA DE GEORGIIS,
NOTULIS, SUPPLEMENTO ET INDICE ILLUSTRATA.

PRÆMITTUNTUR INDICES I) HOMONYMORUM SCRIPTORUM ET II) INDICUM IN SCRIPTORES GRÆCOS, PER DECEM VOLUMINA, HUIUS BIBLIOTHECÆ SPARSORUM.



HAMBURGI,
SUMTU VIDUÆ THEODORI CHRISTOPHORI
FELGINERI. A. MDCCXXXVII.

gift
Henry E Hoskar
7-3-79

VIRO

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO

ET JURISCONSULTISSIMO

DOMINO

JOHANNI LANGHANS,

J. U. D.

REIP. HAMBURGENSIS SENATORI PRIMO

AC PROTOSCHOLARCHÆ

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.



Uo quæso concessu fas sit nuncupare Tibi me præsens vigiliarum mearum munusculum, PATRONE AMPLISSIME, & honoratissimi in Nominis Tui luce ac splendore hocce quod vides Volumen

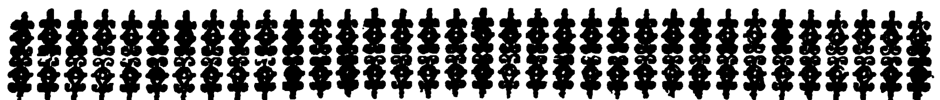
apparere. Non potui mihi imperare, quin publicum istud monumentum pietatis & grati animi pignus Tibi consecrarem, atque hunc etiam, si pote, apud posteros juberem esse interpretem venerationis meæ & observantiæ, quam personæ ac dignitati Tuæ, quam virtuti, quam summis in Remp. meritis, quam Tuis denique in me beneficiis jam pridem debeo. Ea est amplissimi muneris Tui, quod geris, auctoritas, ut jure Tibi a me non negotii solum sed otii etiam mei ratio reddatur, & quibus studiis a me tempus, quod labores muneris mihi vacuum permittunt, impendam ac collocem, intelligentissimo Tibi & haud iniquo judici exponam. Is vero etiam est Tuus in litteras, amor honestissimus, ea præclara omnium, quæ ad utilem doctrinam atque eruditionem faciunt, æstimatio, ut hoc licet tenue offerumentum litterarium non sis prorsus aspernaturus. Ea postremo exstant tamque insignita ac recentia Tuæ documenta benevolentiæ in litterarum cultores, ut quemadmodum in-

tegritate

tegritate & fide Tua, prudenti & actuosa lenitate placidaque constantia ac comitate Totam Tibi devincis Civitatem, sic inter eos qui studiis operantur nemo in illa sit qui non meminerit maximorum tuorum & pulcherrimorum in Scholæ publicæ doctores benefactorum, nemo qui inde Tibi non bene precetur, & qui Te quam diutissime rebus vigere lætis ac prosperis non cupiat. Singillatim me obstrinxisti Tibi nuper nexu novo arctissimo, cum honestissimi auctoramenti, quod Amplissimorum PATRUM atque SCHOLARCHARUM benignitas attribuere immerito mihi & insperanti dignata est, suasorem & incentorem, interpretemque Te præbuisti adeo faventem ac benevolum, tantumque pondus addidisti Tua auctoritate ad illud constituendum, ut hanc insignem ac singularem bonitatem Tuam verbis exprimere nequeam. Quemadmodum itaque illis omnibus ac singulis pro hoc non inficiando in me præclaræ voluntatis suæ testimonio devotissimum ob-

ſequium & amorem tanto impenſius debeo; nec ceſſabo pro ipſorum ſalute atque incolumitate, in qua ſalutem publicam Civitatis, Eccleſiæ, Gymnaſiique & Scholarum verti intelligo, ad Deum Opt. Max. vota quotidie facere: ita nec Tibi, PATRONE AMPLISSIME, aliud redhoſtimenti loco pro tantis Tuis in me beneficiis quod rependam habeo quam obſervantiam, amorem ac preces. Hujus interim memoris animi mei & gratæ æſtimationis menti meæ perpetuo futuræ infixæ vadem & interpretem apud Te cupio eſſe præſentem librum, quem ut ſerena fronte accipias rogo, & accepturum, de bonitate Tua ſpero atque etiam confido. Deum veneror ut vegetus & incolumis quam diutisſime ætatem agas publico bono, nihilque habeas quo graveris ſenectutem, multa quæ illi imputes bona, multa de quibus in illa Tu, de quibus alii Tua cauſa gaudeant. Scripſi Hamburgi VI. Cal. Octob. Anni Chriſtiani cIɔ Iɔ ccxx.

AD



AD LECTOREM.

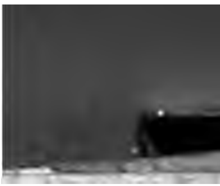
DEcimum hocce Volumen, quod recens jam Tibi exhibeo, denique clausulam imponit Libro Quinto præsentis Bibliothecæ, atque adeo notitiam Græcorum Scriptoum deducit ad illud temp9, quod mihi dudum proposui, & ad captam usque à Turcis CPolin prosequitur, imo non paucos, qui etiam post miserandam illam Græci Imperii catastrophem vixerunt, carptim & breviter attingit. Difficillimam hanc esse omnium partem periti & eruditi Lectores facile agnoscent, neque mihi vertent vitio, si ex libris infinitis, exiguis etiam ex parte, obscuris, rarissimeque obviis vel adhuc ineditis aliqui vix cogniti per nebulam, alii plane me effugerint. Nonnullum tamen etiam in his studium fuisse meum, æqui judices haud diffitebuntur: certe quod potui feci libenter, atque ut eruditorum Virorum observatis uterer, propriaque observatione aliquid adstruerem eorum, qui de scriptoribus Græcis & Ecclesiasticis ante me tractarunt, industriæ, quantum licuit mi-

)(hi,

hi, operam impendi. De *Georgiis*, qui Græce aliquid in literas miserunt, cum exstaret doctissima *Allatii* diatriba, nolui Iliadem scribere post Homerum, sed lucubrationem illam cum notulis meis ac supplementis huic volumini integram subjunxi. Quoniam vero in multis aliis homonymis scriptoribus similiter annotandis non minimus hujus Bibliothecæ labor versatur, atque Index duplex in totum opus Chronologicus alter, alter Alphabeticus, una cum paralipomenis & supplementis, emendationibusque, ultimum, hoc est duodecimum operis Volumen, exspectat, undecimo destinato Conciliis, JCtis, Medicisque, & variis Græcorum scriptorum junctim editorum hactenus indictis mihi collectionibus: haud ingratum puto fore, si interim in limine hujus Voluminis triplicem Tibi indicem exhibuero, unum homonymorum scriptorum, qui in decem hactenus editis voluminibus exponuntur atque inter se distinguuntur, alterum indicum citatorum scriptorum in scriptores varios per decem hæcce volumina sparsorum, tertium denique capitum, quæ in hoc speciatim volumine jam Tibi recens a me oblata inspicis. Vale.

I. INDEX HOMONYMORUM
in decem Voluminibus hujus Bibliothecæ distinctorum.

Chry



Iso-

II. INDEX INDICUM

Scriptores in variis Scriptoribus Græcis laudatos indicantium.

Qui in decem Voluminibus hujus Bibliothecæ exhibentur.

Major numerus Volumen, minor Paginam indicat.

Ni-

III. INDEX CAPITUM
in hoc Volumine contentorum.

Index

De

)()(Pre-

In-

Ad

Ad pag. 551. Volum. VII. addendus hic Casp. Barthii Index Scriptorum in NEMESII Libro de Homine laudatorum,

ad paginas Græcæ Editionis Plantinianæ A. 1565. 8.

Ad pag. 406. Volum. VIII. adde hunc Indiculum Scriptorum, qui citantur à MELETIO in libro de structura hominis, concinnatum à me

ad paginas editionis Venetæ 1552. 4.

Ad lib. 3. cap. 5. §. 20. adde & hunc indiculum scriptorum allegatorum à GEMINO Rhodio Astronomo,

ad paginas edit. Altdorfina 1590. 8.

BIBLIO-



BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ VOLUMEN DECIMUM,

SIVE

RELIQVA PARTIS ULTIMÆ LIBRI QVINTI.

Reliqva Capitis XL. Libri V.

Index Scriptorum à Viris doctis in Suida, ubi nomina ille præterit, investigatorum: ex editione Clariss. Kusteri. 4. *De Etymologico Magno ejusque autore. Illum nec Megalum esse, nec Nicam, nec Suidam, nec Musurum aut Calliergum.* 5. *De magni Etymologici editionibus.* 6. *Alia Etymologica Græca perdita & MSS. & recentiorum edita. Index scriptorum in Etymologico magno laudatorum.* 7. *De Lexicis Græcis ineditis, nec non de glossariis variis editis ineditisque.* 8. *Lexicon Græcum Biblicum vulgatum è MS. Codice D. Abrahami Hinckelmanni, τȣ̃ μακαρίτȣ.* 9. *De Lexico Varini Phavorini.* 10. *De Lexicis Græco-Latinis recentium scriptorum majoribus.* 11. *De minoribus tam generalibus quam specialibus.* 12. *De Scriptoribus Synonymorum, Epithetorum, Particularum, Phrasium Græcarum &c.* 13. *De Græco-barbaris & recentis Græciæ Lexicis.* 14.

IV. Index Scriptorum à Viris doctis in SVIDA, ubi loca ille non nominatis auctoribus adscribit, investigatorum, repetitus ex editione Clariss. KUSTERI.

ÆLIANUS. v. Κῆτος. Κιγηλός. Τέφρα.

Ælianus Tacticus v. Ἐξελιγμῶν. Λοξὴ φάλαγξ. Μεταβολή. Παρεμβολή. Περισπασμός.

Æschines. v. Φρυνώνδας.

Agathias. v. Ἀκροστόλια. Ἀνδράγιον. Ἀνεδήσατο. Ἀφελές. Γεγαννυμένος. Γηραιός. Ἐγκαινίδες. Ἐμπλήκτοι. Καθεστῶτι. Καθεστώτων. Κιγκλιδάριοι. Κώμυθα. Μελαντιάς. Ναρσῆς. Οὐράνιος. Πρέσβεις. Προέμβολα. Προξενησία. Σταγειρίτης. Σχολαίτερον. Τολυπεύειν. Τομίας. Ὑπερκέρωσις. Φοράδην. Χοσρόης.

Alexander Aphrodisiensis. v. Ἀσριβής. Ἀναγκαῖον. Ἄνθρωπος τὸ πρ. Ἀντικείμενα. Ἀντιστρόφως. Ἁπλῶ λόγῳ. Ἀποκήρυκτον. Γυμνασία. Διαλεκτική. Αἱρετόν. Ἐγκράτεια διαθ. Ἐγκράτεια σωφρ. Ἐκ περιουσίας. Ἔνδοξα. Ἐνθύμημα. Ἔντευξις. Ἐξ ὑποθέσεως. Ἐπαγωγή. (pag. 784.) Ἐπιπόλαια. Ἐπιστήμη καὶ αἰσθ. Ἐπιτίμησις. Ἔρως Οὐδ. Ἐρώτησις ἔνδοξος. Εὐδαιμονία. Εὐεξία. Εὔνοις. Εὐφυΐα. Εὔψυχος. Θεωρία αἱρ. Θέσις κατ' Ἀρισ. Κάλλος συμμ. Κυρίως. Λευκόν. Μίξις. Νεμεσητικός. Ὁμολογία. Ὁμώνυμα. Ὀργή. Πάθος. Παράδειγμα. Περιουσία. Πίστις αἰδ. Πίστις ὅτι. Πολυπραγμοσύνη. Πρᾶξις. Πραότης ἀοργ. Προαίρεσις. Συλλογισμός. Συνοχή. Ταυτόν. Τόπος. Τρυγγός. Φίλος ἔτ. Φθόνος πάθ. Φόβος φυγ. Φορά. Φύραμα. Χαρά. Χρῆσις.

Anonymus in vita Aristotelis. v. Ἀριστοτέλης, υἱὸς Νικ.

Anonymus in vita Pythagoræ apud Photium. v. Ἀγχίνους. Ἄνθρωπος αὐτός. Ἀριθμῷ. Εἱμαρμένη. Μνήμη. Ὀξύτης. Ὄψις. Πυθαγόρα τὰ σύμβ. (pag. 236.) Τετρακτύς.

Antoninus (Marcus) v. Ἀεί. Τοῦτο. Ἀποθανεῖν. Ἄσχολος. Ἀψικάρδιος. Ἀψίκορος. Γραῖσος. Δαίμων. Εὐανακλήτως. Θεραπεία. Ὀσίκως. Περιλαλοῦσι. Προσοχή. Στόλιον. Συμβαίνοντα.

Apollonius Rhodius. v. Κατουλάς.

Appianus. v. Ἀδην. Ἀνάστασις. Ἀννίβας. Ἀσδρούβας, Καρχ. Ἀχιλλεύς. εὐχή. Γέμω. Δακτύλιος. Δεισιδαιμονία. Δευτέρη. Ἐπικύδης. Ἑταίρα. Εὐψυχία. Εὔψυχος. Καταπέλτης. Κάτων. Μάρκος Μάλλ. Μασανάσσης, ὁ τῶν Νομ. Περσεὺς Μακ. Σύφαξ.

Ari-

Ariſtophanes.

Acharnenſibus. v. Ἀλλ' ἔστιν ἡμ. Ἀμπεχόμενος. Ἄνδρα Τιθ. Ἀπομορξάμην. Ἀπορῶντι. Γλίσχρος. Γραφή. Διαλλαγή. Διαπεινῶμεν. Διόπτης. Ἐναπομόρξεται. Ἔνη. Ἐξεράτατε. Εἰ μὴ κατένιψε. Ἵνα μή σε βάψω. Ἴσχειν. Ἰτρία. Θρυαλλίς. Κατάρδων. Κατατεμῶ. Κλεῖς πηκτά. Λάρκος. Λεκάνια. Λιπαρεῖ. Μεγαρικαί. Νεώρια. Νουμηνία. Ὄζουσιν. Ὅσα. Οὐδέποτ' ἐγώ. Οὐκ ἔνδον. Οὐρία ῥιπ. Ὥστ' ἐγὼ μ. Παλλαδίων. Παλαμᾶσθαι. Παρακεκομμένος. Πάρνοψ. Περίδου. Πόσου. Πραγμάτων. Σκάνδιξ. Σκοροδίοις. Σπυρίδιον. Συμφορά. Σῦς. Ταραξικάρδιον. Τίς ἀμφὶ χαλκ. Ὑπὲρ ἐπιξ. Ὗς. Φολλά. Φεψάλῳ. Φιλτάτιον. Φοινικίδα. Χειμὼν ὀρ. Χοιρίων. Ψόφου. Ψυχροῦ.

Avibus. v. Ἀλφειός. Ἀμάθητος. Ἀμαρυγάς. Ἀναβολάς. Δεκατεύειν. Διεμήρισαν. Δοῦλος ὤν. Ἐκβιβάσας. Ἐξῳκοδόμηται. Ἥκει. Θεαγένους χρήματα. Καλλίας πτερ. Κατὰ χειρός. Κόψυχος. Κράδη. Λάμπων. Λήκυθον. Λῦσον. Μὰ γῆν. Μή μοι π. Μωρά μοι δοκ. Νυμφίου βίον. Ὄνος ὄρνις. Ὀρέστης. Ὄρνις. Ὀσμή. Οὐδὲν ἢ οἷον. Οὐδὲν ἔστ' ἄμ. Οὐκ ἐπίσταμαι. Οὐχ ὑπ' ἄλλων. Πεισάνδρου. Πηνίκ' ἐστίν. Πλῆκτρον. Πολιόν. Πῶς δοκεῖς. Πραγματοδίφης. Πυτίναια. Σέρφος. Σκυτάλη ἐφ. Ταυτὶ μὲν εἰκ. Ὑμεῖς μ. Ὑφαντοδόνητον. Φιλοκράτης, ὁ Στρ. Φρυγίλος. Φρὺξ μηδ. Χαραδριός. Χθονίας.

Eccleſiazuſis. v. Ἀγύριος. Ἄγχουσα. Ἀνάσιμον. Ἀντεχειροτόνησεν. Ἀωρία. Ἀποίμωξον. Ἀριφράδης. Δευτεριάζειν. Δημοτικά. Ἑκάστοτε. Ἐνημμένος. Ἐξολίσθη. Ἐξόν. Ἐπίκλιντρον. Ἐπικράτης. Ἴσω. Κατωνάκης. Κεκονιμένος. Κιῦμα. Κρεάγρα. Μίλτος. Μῦρα. Νουβυστικόν. Οὐδὲν πρ. Ὤχου καταλ. Παμπησίαν. Παραβλέπουσα. Παραπεπληγμένα. Παραχορδιεῖς. Παρεγκύσασα. Παρείρπυσεν. Πάτταλον. Πλειόνων. Προσπίπτουσαι. Πρῴ. Σμοιός. Στοά τὸ ταμ. Συμβαλεῖν. Τί οὗτό σοι τ. Τούτῳ μὲν εἴπω. Ὑπαποτρέχειν. Ὑποδεῖσθε. Φορμίσιος. Χαρίτων. Χοᾶ.

Equitibus. v. Ἀνέστιος. Ἀντιφερίζειν. Ἀξιώτερος. Ἀπεψησάμην. Ἄφες. Βεμήσαιο. Διατατταλευθήσῃ. Διασείων. Δωροδοκεῖν. Ἐγχανών. Ἐμοὶ γὰρ τοῦτ. Ἐξολῶν. Ἐφ' ἕνδεκα. Εἰ μὲν οὖν. Ἠλιθιάζω. Ἤρειδεν. Θρέττε. Κομᾷ. Κώδιον. Κράμβη. Κύβδα. Κυνοκοπήσω. Λεπτή τις. Λοῦτρον. Λοιδορεῖσθαι. Μάγνης. Μᾶζα. Μέτοικοι. Νάπυ. Νῷν. Νῦν χρ. Ξυναυλίαν. Οἴνου π. Ὀνυχίζεται. Ὀπάσας. Οὓς ἐγὼ βόσκ. Οὐ χεῖρον. Πεντεσυρίγγῳ ξύλῳ. Περίδου. Περιελῶ. Περικόμματα. Πλατυγίζει. Πλείτω. Πόρπαξ. Προσόδια. Πρῶτα στοιχ. Πυκνός. Σίζον.

Στάσεις. Τὴν δωρισι. Τὸ μὲν νόημα. Τυφώς. Ὑπερεπυππάζοντο. Φανός. Φρονῆς. Χεσείω.

Lysistrata. v. Ἀλλ' ἐμός. Ἄλυτος. Ἀνοργίας. Ἀπερεῦντα. Ἀποῤῥῶντας. Αὐτόδαξον. Ἀψήκτω. Γρυκτόν. Γυναίκισις. Δέλτα. Διαλλάττειν. Διαφορυμένης. Αἰεί. Ἐν μύρτῳ κλ. Ἐξαμήσω. Ἐξίτει. Ἐξηνθισμένας. Ἐπιγλωττήσομαι. Ἐριννύων. Ζωπυρήσεις. Εἰρημένον Ἴυγξ. Καταπυγωνέστερον. Κόπτω. Κύλιξ ῥοπ. Λαμπίτω. Λόχμη. Μηδικὴ πόα. Μῆλα. Μυσωθῆναι. Οἴω. Ὀροφή. Οὐδὲν γάρ. Οὐδέν ἐστι θηρ. Οὐκ ἐπιγλωττήσομαι. Οὐκ ἐτῶς. Οὐ στήσομαι. Οὔτε σων πανωλ. Ὦ σπερμ. Παππῷον. Παιγνία. Πλεκεῦν. Σάκος Σφριγῶν. ταῦρος. Τίμων. Τοξοποιεῖν. Τρικορυσία. Τυρόκνηστις. Φανός. Φορήσω. Χερνίβος. Ψήττα. Ψῆφος κρ. Ψηφοφορία.

Nubibus v. Ἄδειν κλ. Ἀεροβατεῖν. Ἀλσὶν διασμ. Ἀτιμάχου καταπ. Ἀπέσω. Ἀτέχνως. Βλιττομάμμας. Γνώμα. Γνώση. Δέον. Διοίσειν. Ἐμπηδῆσαι. Ἰὼ κλάετε. Κρίνεσι. Λεπτολογία. Μανιῶν. Μεγακλέους. Μεταπῆδα. Νεφέλας. Οὐκ ἂν ἀπο∂. Οὐρανόμηκες. Παρακαταβολή. Παράνοια. Παρατεῖναι. Πεντετάλαντον. Πηδᾶν. Πολλὰς ἐπιτρ. Πολλῶ γε μ. Σωκράτης Σωκρ. ταχὺς Τεττίγων. Τηλεσκόπῳ. Τῆς μωρίας. Ὑπέρτονον. Φιλεῖ γάρ πως. Φλαῦρον. Χαύνωσιν. Χαιρεφῶν. Χελῶσι. Χροιά. Χρυσῷ καταπ.

Pace. v. Ἀλλ' εἴ τις ὑμ. Ἀντλία. Ἄφευε. Δαλίον. Ἐλεήμων. Ἐμποδών. Κόρημα. Λήσεις. Μονῳδεῖν. Νῦν οὖτ' ἐκ. Οἶον τὸ θαυμ. Οὐκ ἔστι παρὰ τ. Ὡς καλὸν, ὦ Πόσ. Παρέτραγον. Περιεζώσατο. Πονηροῖς. Ῥιπός. Σαμοθράκη. Σοβαρά. Φαύλως ἐρ. Φοινικικῶν. Χάρισι. Χρυσίς.

Pluto. v. Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι. Ἑκάτην. Εἰρεσιώνη. Ἡ γλῶττα τῷ κ. Ἡσαν. Θάσιος. Κύλιξ ῥοπ. Οἴμοι ἡ κύλ. Οὐ γὰρ πείσεις. Οὐκ ἔστι συκοφ. Ὡς ἀγαθά. Τὴν τετράδι. Ποθεῖς. Σολλήβδην. Συνεκποτέα. Φακαῖ.

Ranis. v. Ἀνάπαυλαν. Ἀχθοφόρον. Βρῖθος. Γοργόνες Τιθρ. Δημαγωγεῖ. Διαύλειον. Αἰόλαν. Ἐγῷδα. Ἐγὼ μέν. Ἐξίστασαι. Ὡς ἀπόλοιτο. Κατατιλᾶ. Καὶ ταῦτ' ἔχ. Κωδωνοφαλαροπώλους. Λεώκριτος. Λῆμα. Μάχιμος. Μεγαίνετος. Μὴ τὸν ἐμόν. Μικροπρεπείας. Μωροί. Οἶδας. Οἶδ', οἶδα. Οὐ δήπου μ' ἀφ. Οὐκ ἔστιν ὅς. Οὐκ ἔχω φράσαι. Οὐχ οἷός τ' εἰμί. Ὡς ἀπόλοιτο. Περικλῆς οὔτ. Πινακηδόν. Πλαίσια. σύμπηκτα. Πονηροῖς. Πῦ σχίσειν. Πυῤῥίχαις. Ῥόπαλα. Σάφα. Σκολιά. Σκύμνος. Σμιλεύματα. Συγχυθείς. ταῦτα μὲν πρ. τὴν γῆν.



γῆν. Τίς εἰς ἀναπ. Τίς δ᾽ οἶδεν. Τοῖα Στυγος. Τυφών. Φεῦ. Φιλοτιμίτεραι. χαλκίον. χαίρων.

Thesmophoriazusis. v. ἀγρεῖα. ἀλλ᾽ ἐ γάρ ἐςι. ἀνταυγεῖς. ἄρσενι. αὐτη γὰρ ἡ μ. ἔγκυκλον. ἥκεις. κηδεςής. κομψόν. κοικύλλεις. κοινολογία. Λέων. μελανοσυρμαῖον. Μύρμηξ. παλαμήδης. πλάτη. πορίμω. πόσθιον. πυραμᾶς. σμίλη. τερηδών. τεχνάζειν. τεχνάσμασι. Τί ἐν ἔτι. τορεύει. ὑφέξειν. χαλαρά. ψιλός.

Vespis. v. ἀναμασσώμενοι. ἀναπηρεῖς. ἀνθρήνη. αὔτη γε χρ. διεκερμάτισε. δοθιῆνι. αἴσωπος ὁ Τῶν μ. ἐκκαλαμᾶται. ἐλαολόγοι. ἐξ ὄξες δίκη. ἵν᾽ εἰδῆς. ἰνοί. Θαψίνη. Θεσμοθέτης. Θυμὸν ὀξ. καταπροΐξεται. καχρύων. κλητῆρα. κλητῆρ· κύκνε πολ. λάγανα. μισθμος. ἐδὲ χαίρω. Ὡς ἡδέως. παροινικώτατος. περιπεφθείς. προσκαύσασα. πρυτανεία. Τὰ διδ. Πυρίνω. σαυλοπρωκτιᾶν. σκίρρον σοφός. ςίλη. ςυφεδανός. Ταῦτα λήρ. τωθάζειν. Τροφαλίς. Τί ταῦτα λήρ. Τυφεδανός. Φυσημάζα, χαρινάδης. χελώνας. χελύνη. χοιρίναι. χοιρόθλιψ.

Arrianus. v. ἀλέξανδρος ὁ Φιλ. ἐνυάλιος. ἡφαιςίων. ὦξος.

Artemidorus v. ἀγκών. ἀκίφαλος. ἀλληγορία. ἀναβάσεις. ἀναγκαῖον. ἀνδρεία. ἀρπαςόν. ἀσάμινθος. βαλανειομφάλες. γαλῆ. γάρος. γενεά. γνάφαλοι· δακτύλιος· διόνυσος. δράκων Τὸ Θηρ. αἶγες. αἰδοῖον· ἔθος. ἐλέφαντος. ἐνύπνιον. ἐφεςρίς. ἔφηβος κιλ. ἱερὰ νόσος. Θύλακες. κλίβανος. κορώνη. κῦμα. λοχαῖοι. μελιταῖον κυνμορμυρωπός. νεμεσᾶν. ὄνειρον ἐνυπν. ὄνειρος. πεπρᾶσθαι. πλύνεται. πυργίσκοι. σιδηρᾶς ἄνθρ. ςοιχεῖα· σφαιρίζω. Τέραμνα. Τήβεννα. τριβακά. Τοίχαρχος. Τύλη. ὕπτιος. Φοῖνιξ. ψῆφος. ψῆφ. καλ.

Astrampsychus. v. ἀλώπηξ. ἀνήρεις. ἄνθραξι. ἄςρα βλ. βοός θεωρ. βορβοροτάραξις. βρονταί βρύσις. γελᾶν. γέροντα. γυμνὸς καθ. δένδρεσι. ἐκκλησίαις. ἔσθειν. Ἵππες μελ. Θάλατταν ἰδ. Θανὼν καθ᾽ ὕπν. Θρίδακας· καθ᾽ ὕπνες. κεκλωσμένα· κόπρω καθ· λαγῶ πενελάκκω. λύκος κεχ. μάχην μητρὶ πλακ· μιξιονίδης. μῦς δ᾽ αὖ φαν. νεκρὰς ὁρ. νενησμένα. οἶνος κεν. ὀσμή. ἐρανοβάμονος. ὄψεις παῖ. ὡὰ κραῖ. πάσσαλος. πρήθων, post. v. παχεῖς. παῖδας καλ. περιςεράς. καλὸν πέτεσθ, post v. πέττεσα. πέτρα καθ. πηγὴ ἀπαυγ. πνοή. πίδας. πόλον. ῥάβδος. σελήνη. ςαφυλή. ςολήν. ςύλος. σῦκον. σφῆκες φαν. τείχει καθ. Τρίχας. Τρώγων· τυφλὸν φ. ὕδωρ βλ. ὕπνες ἐπὶ θ. φιλεῖν. χεῖρα. χιὼν φαν. χιτὼν ῥαγ. χρυσὸν κε.

Athenæus. v. ἀθήναιος. ἀκήματα. ἀλθηφικάς. ἀνακεῖσθαι. ἀναλαμβάνειν. ἀναπίπτειν. ἄνθεια. ἀπίκιος. ἄπυρα σῖτα. ἀοιδός. ἀφύα. βρέχειν. βρύτια. δακτυλήθρα. δαίς. δαιτή. δειπνοσοφισταί. ἐξυπτιάζω. ἐπιστεφέας. ἐπιτραπεζώματα. καλλιφαής. καρίδας. καταισιοῦσι. κατέστεσε. κιντύροις. κωθωνίσαι. ματρέας. μέθη. Μενεκράτης Συρ. οἶνος ὠνομ. ὅμηρος. (pag. 683.) ὄρχησις. ὄστρεα. ὀψοφαγία. πάμφιλος ἦτος. πασάμενοι. περιγλωττίς. πίθυλλος. πράμνιος οἶνος. πυλάδης. σημός. τελετή. τελλίας. τιμαχίδας. φαλλοφόροι. φιλόξενος λευκ. χάρμος συρ. χορείαν.

Basilius Magnus v. ἀποστολικὴ πολιτ. ἐξ οὗ.

Chrysostomus v. ἀββᾶ. ἀπρόσιτον. ἀφοσιούμεθα. βδέλυγμα ἐρ. δουλεία. ἐνδελεχισμός. μωρία διὰ χρ. συγκατάβασις. τελώνης ἀλλ.

Codinus. Multa sunt apud Svidam loca, quæ apud Codinum de *Originibus CPolitanis* totidem pene verbis leguntur. Ea autem non ex ipso Codino, utpote scriptore recentiore, Lexici hujus Compilator sumpsit; sed ex eodem auctore, * ex quo & Codinus. Loca autem sunt sequentia. v. ἀδιαβητή. ἀρκαδία. ἀτραβατικάς. Αὐγουστος ὁ κ. ἀφροδίτη. βασιλικὴ ὅτι ἐν τ. βηρίνη. γῆ. δημήτηρ. Ἑλένη. Ἑρμῆν. ἑστία. ἥρα. ἰανουάριος. ἰουστινιανός οὗτ. κτ. κυνηγιον. μάμας. μαναΐμ. μηνᾶς. μίλιον. παλατῖνοι. πρίαπος τὸ ἀγ. προκόπιος ὅτι ἐν τ. Σίλευκος οὗτ. σταυρὸς ἐπὶ τὸ β. στήλη τοῦ φ. τριβουνάλιον. φόρος.

Constantini Porphyrogenetæ Collectanea, sive Excerpta Historica. Loca inde deprompta ad suos quæque Auctores, veluti Polybium, Diodorum, Nic. Damascenum, &c. retulimus.

Cyrillus Alexandrinus. v. ἑρμῆς, ὁ τρισμ.

Cyrillus Hierosolymitanus. v. ὀλυμπιάς.

Dama-

* Hunc auctorem Anonymum Antiquitatum CPolitanarum trecentis & quinquaginta annis Codino antiquiorem primus e Codice Regis Christianissimi A. 1711. vulgavit V. C. Anselmus Bandurius, ut dixi Volum. VI. p. 573. seq Casimiri vero Oudini argumenta, quibus Michaeli Psello illas antiquitates vindicare voluit in diss. inserta T. VII. Hist. Criticæ Massonianæ p. 247. seq. & recusa Lugd. Bat. in triade dissertationum A. 1717. 8. admodum incerta esse ac lubrica probat laudatus Bandurius præf. ad T. I. numismatum Imperator. Paris. 1718. fol.

DAmascius. v. ἀθηνόδωρος, ς. pag. 73. ἀληθινὸς ἔρως. ἀμήχανον. ἀμμωνιαιὸς γρ. ἀμφιλαφῆ. ἄναλκις. ἄπλαςος. Ἀρποκρᾶς. ἄρασθαι. ἀσκληπιόδοτος. ἄτεχνος. ἀφιδρείας. γίσιος. γρηγόριος αἰδ. δαιμονία. διαγκωνισάμενος. διαθέτης. δίεσιν. δῶρος αὐλ. ἐνδείςερος. ἐπίκλητος. ἑρμαῖον. ἑρμείας ὗτος. ἔρως τὸ πρ. εὐθύγλωττος. εὐλόφως. εὐμοιρία. εὐπείθιος. εὑρετής. εἶδος. ἤλιξ ἡλ. ἡραΐσκος. ἰφικρατίδες. θεαγένης. θῶπες. καταικωχή. καταμωκήσασθαι. μαρῖνος. μισοπράγμων. μῶμος. ὄλυμπος. ὑλπιανός. ὦτα καθειαγότα. παμπρεπιος. πλάτων ὁ φιλ. πολυήκοος. σαλύςιος ὗτ. σεβηριανὸς, ἀπὸ δαμ. σεπηριανός. σωρανὸς ἐφ. τὰ ὦτα. τελεσιυργόν. ὑποκρίζεσθαι. φῶτα. φυλάκια. χωρὶς τὰ Μυσῶν. ψυχή.

Monendus hic est Lector, plura apud Svidam loca occurrere, quæ ex Damascio deprompta esse & stylus & argumentum facile persvadeant: sed nos ea tantum hic notavimus, quæ & apud Photium in Excerptis ex Damascio leguntur, & proinde Damascii esse certo constat.

Diodorus Siculus. v. ἀναγωγή. ἀναλεξάμενος. ἀνίεσαν. ἀντέχει. βάρος περὶ πολ. βλάνων. γάζα. δημήτριος, φανερ. διατροπή. ἐπιφυόμενος. εὐκαιρίαν. ἴδιον. ἰδιωτ. καλλίας, ὁ συρ. προδείκταις. συβαρίταις. τίμαιος, ἀνδρ. ὑπερπετεῖς.

Diogenes Laertius. v. ἀγαθόν. ἄγη δῆτα. ἀγκών. ἀδιαφορία. ἀδύνατα. ἀκαδημία. ἀκίβδηλον. ἄκρων. ἄμπωτις. ἀμφιβολία. ἀναγκαῖον. ἄναμμα. ἀξιόπιςος, ἀξίωμα. ἀπαθῆ. ἄπυς. ἀπογραφή. ἀρετή. ἀῤῥώςημα. ἀρχή. [illegible] ἀτυφία. αἰεῖς. αὐλητρίς. βάρος περὶ πολ. βασιλεία. [illegible] βίαιος. βροντή. γαλαξίας. γραμμή γυμνοῤῥύπαροι. [illegible] δαίμονα. δέλτος. δέρμα τῆς ψυχ. δείξεις. δηλὶ κολ. [illegible] διαλεκτική. διάλογος. διέξοδοι. δοξάσαι. δῦλοι [illegible] δῶρος. ὄνομα κ. αἵρεσις ἢ λ. ἔγκλισιν. ἐγκράτεια διαθ. ἐλεύθερος. ἐπαγωγή. ἐπέχει. ἐπιθυμία. ἐπιςήμη. ὅτι φησ. ἐπιφάνεια. ἕσπερος. εὖ διάγειν. εὔλογον. εὐπάθεια. εὐσέβεια. εἴση. ζήνων, μνασ. ζῶναι. ἠδέα. ἡδονή. ἥκιςα. ἶρις. νέφυς ὑγρ. ἰσχυρογνώμων. ἴϋγξ. θεόδωρος, ὁ ἐπίκλην θεός. θεώρημα. θέρος ἐςίν. θέσεις. θείυς τε εἶναι. θυωρός. καθεῖναι. καθῆκον. καθιππάζεσθαι. κακία. καλὸν πρᾶγμα. κάνωπος. κάππαρις. κατηγόρημα. κεραυνόν. κομῆται. κόσμος οἱ

ς. κο-

* Volum. IX. p. 834. ſeq.

Herodotus. v. Ἀλιωθεῖεν. ἀναγκασθείς. ἀφοσιούμεθα. Βάττος. γύγης. Δᾶτις οὗτος. διώκειν. δημοκήδης. διφάσια. δουλοσύνη. ἐξεχώρησεν. Ἐξιστορήσαντες. ἐπελέξαντο. ἐπέπληξεν. ἐπὶ πρύμνην. εὐλαί. Θεμίσων. κατοικτίζετο. κνᾶν. κῦρος. μιλτιάδης. μνωμθύη. πολυκράτης. Οἰδοῦσαν. ὅμηρος. (Pag. 684 & sqq.) περιημεκτήσας. περιημάκτεον. Φωκαέων.

Hesiodus. v. Ἄλλοτε μητρυιή. ἀσφόδελος. δὼς ἀγ. νήπιος. τένθαις.

Hesychius Milesius. v. Ξάνθος. ξενοκράτης. πόλεμον μυλ. Φαίδων.

Homerus. v. Ἀλωαίς. ἀμφί ἑ. βάλλειν. δὶ ἀσπιδέος. δοιοί. αἰτίζων. ἑανῷ. ἐλύσθη. ἐξ ἀκαλαρρείταο. ἦυτε. ἰδίεν. ἵνα τούτῳ. καλλικολώνη. κάτων. καιροσέων. κέρα ἀγλαέ. λάϊνον. λαθικηδέα. μέτα. νηπενθές. ὀλέθρου. ὄνειαρ. παλαιόν. παραβλῶπες. παρακλίνασαι. παραιτησόμενος. ποινή. σάμου ὑλ. χάλκεος. χειρᾶ.

JAmblichus. v. διαμπερέως.

Interpretes LXX. Veteris Test. v. Ἀθῷος. ἀνθέξεται. ἀπελάκτισεν. Ἀποκαθιστῶν. ἀρέσει. αὐτή. διεις. ἐξωλόθρευσας. ἐπεστήριξας. ἰσοτήσεις, ἔσκαλλεν. ἴδοσαν. κάδδης. κατεντευκτήν. κρῖνον. λυμαίνομαι. λύω. μὴ ἀποσκορακίσῃς. ὀγδόη. ὀλολυζέτω. οὐκ ἂν ὀρθῶς. Οὗτοι. παραστήσομαι. πεφρυγμένα. πιανάτω. πολεμῶ. πρόβλημα. προσκόψῃς. προφυλακή. πτέρνα. πύρωσον. συνίημι. τιμιουλκῶν.

Joannes Antiochenus. v. Ἀδριανός. Pag, 57. Ἀλέξανδρος ὁ μαμμ. [illegible] Αὐρηλιανὸς βασ. Βεσπασιανός. Βιτέλλιος. Γάϊος ῥωμ. Γρατιανός. Δαυὶδ βασιλ. Δέκιος. Διοκλητιανός. Δομετιανός. Αἰμίλιος. Αἱρετόν. Ἑρκούλιος. Ἡρακλῆς Ἀλκ. ᾑρεῖτο. Ἰοβιανός. Ἰουλιανὸς ὁ ὕπ. Θεοδόσιος βασ. Καθοσίωσις. Κόμοδος. Κύντιος Κικ. Λούκιος Σέργ. Λυπρά. Μαξιμῖνος. Μάρκος βασ. Νεοχμός. Νέρων ἔτι ν. Ὄθων. ὁρμαθός. Οὐαλεντινιανός. παραναλώματα. Πομπήϊος ῥωμ. Σαοὺλ βασ. Σεβῆρος σοφ. Σερούχ. Σθενίβοια. Σολομῶν. Στέρξω. Τὰ πλεῖστα ἄξια. Ταρκύνιος σούπ. Τιβέριος βασ. Τῖτος βασ. Τραϊανός. ὕπατοι. ὑποστησάμενος. Φάμωσα. Φαῦλος. χημεία.

Monendus est Lector, omnia hæc loca Joannis Antiocheni deprompta esse ex Collectaneis Historicis Constantini Imperatoris, ab Henr. Valesio editis.

Joannes Grammaticus, vulgo Philoponus dictus. v. Ἀκοὴ. ἀνάμνησις. ἀντιτυπῆσαι. ἀόρατον. ἀπόδειξις. ἁρμονίαν. ἀρχὴ ποιητ. αὔξη. βούλησις. γλῶττα. διάθεσις. διαφανές. διηχή. δίοσμος. δόξα.

Omnia

Omnia hæc loca Nicolai Damasceni ex Collectaneis Historicis Constantini Porphyrogen. ab Henrico Valesio editis, deprompta sunt.

Nilus Eremita. v. ἐ καταχῶν.

Nonnus in orationes Steliteuticas Gregor. Nazianz. v. Μαγεία. μίθρου. οἰωνιστικήν. στήλη καὶ στηλιτ. Ταντάλος. Φαλλοί.

OEcumenius. v. Ἀλαζονεία. περιτομή. σαββάτε.

PAlladius de Brachmanibus. v. Βραχμᾶνες.

Paulus Ægineta. v. Ἀβρότονον ἀγαρικόν. ἅλιμον. ἀλθαία. ἀλόη. ἀλσίνη. Ἀναγαλλίς. ἀνάγυρος. ἀδράχνη. ἀνεμώνη. παρωνυχία. πόλιον. πτέρις. πύρεθρον. σαγαπηνόν. στρατιώτης βοτ. Φόρβιον εἶδ. χάλκανθος.

Pausanias. v. Ἄγις. ἀναξιδάμης. Ἀννίβας. γλαῦκος Καρ. ἐπαμινώνδας. εὔθυμος. ἱππόμαχος. Κλειτόμαχος. Λεοντίσκος. μίλων. πλίνθος. πολυδάμας. Σόλων ἕτ. Σώστρατος σικ. Ἰαωνία. Φρόνημα. χειρονομῶν.

Philoponus. Vide supra *Joannes Grammaticus*.

Philo Judæus. v. Σεμνεῖον.

Philostorgius. v. Ἀγαπητός.

Philostratus. v. Ἄγαμαι. ἀγείρει. ἀδάμας. ἀκροθίνια. ἀναβαλλόμενος. Ἀναξαγόρας. ἀνελέγετο. ἀπενιαυτίσαι. ἀπεσπούδαζεν. ἀπήχθη. ἀσβαμαῖον. ἄτεγκτος. βαλαντιοτόμος. βάσος κορ. γάγγης. δαμις. διάγειν. διθύραμβος. αἰσχίνης ὁ ἐ λυσ. ἔθνος. ἐλεύθερος. ἐμπεδοκλῆς τὸν ἀκρ. εὐθύδημος. εὔξεινος. ἔφηβος. ἐφιέναι. ἡρακλείδης ὁ Λύκ. ἠχὼ καὶ τ. ἰσαίε ἐ ῥήτ. θαυμάσαι. θεμιστεύσαντος. Κάμπτω. Κώδιον. Κωμάσαι. Κύδνιον ῥεῦμα. λεπτολογία. λυγίζειν. Μάρκος ὁ καὶ Ἀντ. μελετώμενοι. νικήτης. ὀθόνη. ὅπε π. παραβαλλόμενος. παρεβάλοντο. πῶρος. βασ. σιμωνίδης. σκώπτολαι. σοφοκλῆς ἀρίς. τάδ' ἐκ ἐ τρ. ταντάλε κήπ. Τιμασίων. ὑπέρφρων. Φοινίκων ἐγ. χαίρειν πρόσρ.

Photius in Bibliotheca. v. Ἀγχίνοια. ἀγχίσπορος.

Pindarus. v. συῖο.

Pisides (Georgius) v. εὐφρόνη. ἡ νύξ. ἔχινος.

Polybius. v. Ἀγαθοκλῆς. ἀγωνιῶ. ἀθεσίαν. ἀθλητάς. ἀκέραιος. ἀλογιστία. ἀλφειός. ἀμετάκλητον. ἀνάληψις. ἀνάριστος.

Ἀνασώσων. ἀνεθυμιᾶτο. ἀνέμων στάσ. ἄνθρωπος τὸ τῶν ἀνθρ-
ανοδία. ἀντίγονος. ἀντίοχος ὁ βασ. ἀντιπαράκλησις. ἀντι-
περίστασμα. ἀπαντᾶν. ἀπεπίστευον. ἀπήνη. ἀποδοκιμάσας ἀπό-
κλητοι. ἀπολέμητον. ἀπολλωνιὰς ἀτ]. ἀποσκευή. ἀποστομοῦν. ἀπό-
τριψις. ἀπραγοῦντων. ἀρίσαρχος. ἀριστοκράτης. ἀριστόνικος. ἀριστοτέ-
λης τίμ. ἁρμοζόμενος. ἀρχίας οὗτος βουλ. ἀσδρούβας ὁ Καρχ.
Ἄτταλος βασιλ. αὐλαία. αὐλὸς πος. αὐλῶνες. αὐτοπαθῶς. ἀφρου-
ρήτους. ἀψίκορος. βάναυσος. βαρυδαίμων. βοτρυοσταγῆ. γόργος. δα-
ψίδων. δαιτρός. δεκαμαιαῖον. δεινοκράτης. δημαγωγός. δημοχάρης.
Διαγωνιάσαντες. διακεχυμένοι. διάληψις. διαμησάμενος. διαφέρων.
διαφεῖναι. διεξάγονται. διϊθμήσαντα. δικαιοπραγεῖν. διοφάνης.
Δέξαν δυσχρηστούμενος. αἰμιλία· ἐγχώριον. ἐθελοντήν. ἐκκαλέσασθαι.
Ἐκκαλεῖται. ἐκλεγόμενος. ἐκ μεταβολῆς. ἐκορωνία. ἐκπεφυσημένον.
Ἐκπλαγεῖς. ἐκκυβεύειν. ἐμβελές. ἐμπειρεῖν. ἐνάπτοντες. ἐνδυομενία.
Ἐνερευθής. ἔνοχος. ἐξάλλως. ἐξεμηρύσατο. ἐξηνδραποδισμένον.
ἐπέφυ. ἐπιμετροῦσης. ἐπιπολάς. ἐπιπρεπείαις. ἐπισοφῆς. ἐπὶ τῶν
ὑποκ. ἐπίφασις. ἔπρατον. ἐθλα. ἐστι τις δίκ. ἐσφαλκέναι. εὐαρ-
μοστότερος. εὐμένης βασ. εὐπερίκοπτος. εὖ πεφυκώς. ἐφεδρεία. ἐφ'
ᾧ. ἥμισυς ὁ βρ. ἧπερ. ἡταίρηκεν. ἰβυκανητῶν. ἰβύκινον. ἱέρων.
ἱερώνυμος. θεοκλυτήσαντες. Καθυφεῖντο. Καρδιοφύλαξ. κατὰ ζυ-
γόν. Καταπόρου. Καταναστάς. Κατ' εὐχήν. Κατουρῶσαν. Κενταυρι-
κῶς. Κενοὶ κενά. Κηρύκειον. Κλεομένης. Κνέφας. Κότος ἀνήρ.
Κοχλίας Κωθωνίσαι. Κριοκοπεῖν. λάσταυρος. λέμβος. λεύκιος
δημ. λεύκιος αἰμ. λειπόμεθα. λιμόψωρος. μαλακία. μανιάκης.
μασανάσσης ὁ ἐν λιβ. μάχλος. μολπαγόρας. νέοντας. νῆφε. νομή.
ὀρθοί. ὀρτιάγων. οὐχ οἷον. ὠφελείας. παμφιλίδας. πάντα ἐν ἐλ.
παραβαλέσθαι. παράπαν. παραιτοῖτο. παρέβαλεν. παιδομαθῆ.
περιπέτεια. περσεὺς οὗτ. αἰνεῖν. πιστωσάμενος. πληρώματα. πολέ-
μαρχοι. πολυκράτης, ὁ τοῦ Κ. πόπλιος. οὗτ. πόπλιος. περὶ τ.
πόπλιος σκ. πραίφεκτοι. πρέμνον. πρίγκιπες. πρὸς αὐτ. προσηγ-
γελμένοις. προαπορευομένων. προστασία προστρόπαιος. προυσίας ὁ
βασ. πτερύνης. πτολεμαῖος στρατ. ποινή. ῥαδιουργός. ῥωπικός.
Σάλος. σημαία. σίαλος. σιτοβολίοις. σκόπας. σκορπίζεσθαι. σωματο-
ποιεῖν. σωσίβιος. στάσις. συναγομένων. σύνθημα. συνθηματικῶς.
σύνοψις. συριγμός. τίμαιος ὁ ἱσ. τίτος στρατηγ. τριόρχης. ὑπο-
φαλγῆ. ὑπηρετικοῖς. φαντεύουσιν. φαρμακείας. φερεκάκους. φίλιπ-
πος ὁ βασ. φίλιππος ὁ μακ. φιλοποίμην ἀχ. φλα-
μίνιος.

μήνιος. φόρος. τὸ πωλ. χάραξ ἀρσ. χαίρων λακεδ. χειμασκήσαντα. χρεία.

Priscus Rhetor & Sophista. v. Ἄζαρις. ἀκατίροι. σαράγουροι.

Procopius. v. Ἄγγαρος. ἀγκών. ἀγνῶτας. ἀέναον. ἀκρασία. ἀκρατίζω. ἀλλαντοπώλης. ἄλπειον. Ἀμαλασύνθα. ἁμαρτάδας. ἀμείβεσθαι. ἀμήχανα. ἀνάδικα. ἀνακράτος. ἀναλφάβητος. ἀναξυρίδας. ἀναπεπτωκώς. ἀνήκοος. ἀνδρωποδαίμονες. ἀξιόμαχος. ἀπέρατον. ἀποκναίειν. ἀπολεγόμενος. ἀπόσιτος. ἄτερος. ἄχαρι. Βελισάριος. Βῆρος. βροτολοιγός. γραμματεύς. γραμματιστής. δάρας. δαιμονίως. δεξαμενή. δεξιὸς καὶ ὁ εὐχ. δεινοὶ ἐμπ. δίαυλος. διεχοῦσαν. Δίπυρος. δόλωνες. ἔγεστα. ἐκκρουόμενος. ἔλυσε. ἐνδελεχισμός. ἐν παραβύστῳ. ἐξαρτήσας. Ἐπαγαγέσθαι. ἐπαγγέλλει. ἐπ' αὐτοφώρῳ. ἐπήγγελλεν. ἐπιβατεῦσαι. ἐπιβολή. ἐπίδοξος. ἐπικαλῶν. ἐπισκήπτει. ἔπρασον. ἐσεσήρεσαν. ἐτώθαζον. εὐνομιανός. εὐπάρυφα. εἰσαγωγεύς. ἠλίθιος. ἧσσον. Ἰωάννης ὁ τυρανν. Ἰωάννης ὁ Καππ. ἰσχυρίζετο. θᾶσσον γ. Θεόδοτος οὗτ. Θευδέριχος. Θευδίβαλδος. Καθαρῶς. Κατακορής. Καταπροήσεσθαι. Κατατείνουσαν. Κάτοχος. Κέρματα. Κῆδος. Κηφήν. Κουτριγούρους. Κύρτωμα. λαμπρῶς. λιμιταναῖοι. λωφῆσαι. μωροκακοήθης. νάφθα. νεοχμῶν. Ξυνδιενεγκεῖν. Ὀβολοῦ. ὀξυρεγμία. ὅποι οὐ δέον. ὀφρυάζω. παλαμναῖος. παρόν. Περιτροπή. πέτρος οὗτ. ἦν ἐπ. πολεμησείοντες. πολεμητέα. Πορθμός. Πόῤῥω τῶν νυκτ. πράσινον χρ. πρίσκος ἐμεσ. πρόκλος ὁ βασ. προσουδίζει. πρυτανευούσης. σηρική. σισύρα. σκορπιαίεσθαι. σκότιος. σταθμᾶσθαι. συνωνή. σχολάριοι. ταβελλίων. τεκμήριον. τί[illegible]ανον. τρίβουνος. τριβωνιανός. τριγονία. τύχη. οὐκ ἀνθρ. ὑπερήμερος. ὑποσπανίζων. φάρμακον. φθόρος. χιβούλδιος. χιτών. χρυσυμαλῶ.

Scholiastes Aristophanis passim.

Scholiastes ineditus * in *Lysistratam* Aristophanis. v. Ἄβιωτος. ἀγοράσω. ἄλοπον. ἀμόργεια. ἀμπρεύοντες. ἀποῤῥῶγας. ἄρκτος ἐν Βραυρ. ἀταυρώτη. ἀττικάς. διαξῆναι. διαφανῆ χιτώνια. ἐμπίς. ἐντεθρίωται. Κονίσαλος. Κορύβαντες. Κυρσάνιε. ξυσταθεύσω. ὄζειν. παππῷον. παράλων. συνισταμένους. τήθη. τυρόκνηστις.

Scholiastes Homeri. v. Ἀθάνατος. ἀνηρείψαντο. ἄφλαστον. ἀφνειός. Ἀφύσγετον. ἑπταβόειον. Κακοῤῥαφίαι. Καταείσατο. καταπλῶθες. Μεταστρωφώμενος. παραμυθήσας. πεπάλαχθε. πέπον. πολυδίψιον.

* Editus postea à Clariss. Kustero in præclara sua Aristophanis editione, Amstelod. 1710. fol. ex Codice Isaaci Vossii.

λεωνί-

Λεωνίδης. Λειποταξίυ. μαυρίκιος. μαχάων. μετριοπαθεῖν. μοναχός. μονονοῦχι. μορμολύκεια. ναὶ μὰ τὸν. οἰδήματα. ὀξυπαθῶς. ὀρφανός. παραβραβεύοντα. περιπτύσσεται. πλανήτης. Σάπειρ. Σκηπτός. Σκρίβων. Σπινθήρ Θος. ταλαντεύω. ὕφαλοι. φάραγξ. χαγάνος. χελύνη. χλομάρων.

Socratis Historia Eccles. v. Αἴτιος. (Pag. 61.) Ἀκέσιος. Ἀρεῦς. Ἀπολλινάριος ὗτ. (Pag. 281.) Ἀρειανοί. Ἀρρήσιος. Ἀττικός. ἐκηβόλιος. ἐξεφωνεῖτο. εὐνόμιος. μακάριος. μακεδόνιος. μαξέντιος. μάρης. μαρκιανός ὗτος ἐπὶ οὐάλ. ναυάτος. παῦλος ὗτος μετ' χρ. παφνούτιος. πολύχρυς. σισίννιος. σπυρίδων.

Sophocles. v. Ἀγηλατεῖν. Ἀγκών. Ἄγριος. Ἄζηλον. Ἀεικῶς. Ἀηδών. Ἄημα. Ἀκερδής. Ἀκμαῖος. Ἄκρας νυκτός. Ἀκροσφαλεῖς. Ἄλλα δ' ἀλλ. Ἀλλὰ νῦν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν. Ἀλλ' ἔστ' ἀληθ. Ἄλημα. Ἀλιτηρῦ. Ἁλωτόν. Ἀμοιρῆσαι. Ἀμφίδρομον. Ἀμφίσαται. Ἀναγνος. Ἄναλκις. Ἀναξία. Ἀνεπίτροπος. Ἄνετε. Ἀνειμένα. ἀνήκεστον. Ἀνήνυτον. Ἀνία. Ἀνόητα. Ἄντυγες. Ἀξίωμα. Ἀπαίτροπος. Ἄποτμον. Ἀπωτέρω. Ἀραῖος. Ἄρ' ἐστιν. Ἄρχων. Ἀστακτί. αὖθις. Ἀφοβόσπλαγχνος. βάρος περὶ πολ. βάσις. βιωστέον. βωμόν. γελαστής. γένυς. γλῶσσαν. γνωτός. δέδοικα. δειπνάζων. δεινόν. δεινός. πανοῦργος. δημιουργός. διεπεραιώθη. δωρητόν. δρόμοις. δύσθεον. δυσπινῆ. Αἲ αἶ. Αἴνικτα. Αἰπύ. Αἰτναία. ἔγχος. ἐθηλύνθη. Ἔκτιμος. ἐκτόπιος. ἐκύρουν. Ἔμμηνα. Ἔμπολιν. Ἔντροφος. ἐξαιρῦσιν. ἐξέπραξεν. ἐξέχρη. ἐξ οἴων. ἐπισκοπῶν. ἐπίσω. ἐπιστροφῆς. ἐρινύων. Ἔυσοια. ἐφίη. ἐχέγγυον. ἐχθρῶν. ἡγόμην. Ἤδη. Ἤλαυνεν. ἠνθισμένον. ἱκτῆρας. ἰὼ σκότος. Ἱερός. Ἴσασι. Θατέρα. Θίγειν. Θυμὸς ἔνταυ. Κακίθρυς. Καπνῦ σκ. Κατάστεψον. Καίρια. Κεδνός. Κενεόν. Κεραυνοί. Κέρδος. Κεμίζεται. Κῦφη. λάας. λαμπτῆρες. λασίοις. λέγειν σὺ δεῖν. Λύγδην. Λῦμα. μεθάρμοσον. μέλου. μήθ' οἷς ἐχθ. μνῆστιν. μυσίων. μύχος. Ναυαγίων. Νέμω. Νηλίπους. ξενία. ξυναλλαγή. ξυρεῖ. Οἰκονομῶ. Οἰκτρῶς. Οἴμοι τῶ μὲν νοσ. Οἶος. Οἰκτρῶ. Οἴχωκ', ὄλ. Ὀνειδίζω. Ὀργάνειας. Ὀρειβάτης. Ὄτλοβον. Ὅτῳ γάρ. Οὐ. τοπ. ἐπ. Οὐδ' ἔργα μ. Οὐρανία ἀστρ. Οὔριος. Ὄρον. Ὄυτιδες Ω δύσμορε. ὦ ζεῦ. ᾧ μὴ ἐστι τ. ὠμοκρατής. ὡς οὐκ ἀρκέσει. ὤφελεν. πάγκοινος. πάθαι. παλαιός. παλαιστής. πάνθυτα. παραγαίγης. πελειάδες. πέρασιν. περιπετής. περιττά. περισκελές. περσεφόνη. πέσημα. πεφασμένου. πλαγαῖς. πλάθειν. πληθύουσιν. πολλά τοι σμ. πολλαὶ δ' ἀπ. πόλις δ' ὁμοῦ. πολύζηλος.

ζῆλος. πωλικῆς. πρᾶγος. πράκτορα. πριθείς. πρόθυμος. προξένει. πρόπας ςόλος. πρόσεδρος. προσήγορος. πρὸς νῦν σε μητρ. προςάτης. πρέςητ' ἀναγκ. προσφορά. πρόςχημα. ποικιλῳδός. ῥιπάς. ῥῦμα. ῥύσια. σειρᾶ@. σημαίνει. σκληρὰς ἀοιδ. σπεύδειν. Στέγει. Στείχειν. Στόμαργ@. Στόμωσις. Συμπρακτωρ. Σύνομαι. Ταρβεῖ. Τάρβη. Τέκνα. Τερμία. Τί γάρ με λυπ. Τί δῆτ' ἂν ἀλγ. τλήμων. Τὸ γδ ἐςλ. Τὸ καλῶς ἔχον. τοσῦτον. Τῷ ὅτε συμβ. Τῷ Ἴοι. τρανές. Τρέφεσθαι. Τοῖς Ἰεκῦσι. Τυφλός. Τύχη. ὕβρις Φυτ. ὑγιές. ὑλακτεῖ. ὑμνήσεις. ὑπερβριθές. ὑπέροπτα. ὑποτείνει. ὑψηλοτέρας. Φά@. Φήμη. Φλαῦρον. Φλέγων. Φλογιςόν. Φόβας. Φοβερά. Φορά. Φράσας. Φρονῶ. χάρις. χειρίζω. χθονοςιβῆ. χωρὶς τό τ' εἶπ. χρόν@ γδ ἐυμ. ψιλός.

Sophronius. v. Βασίλει@ Καισ. Γρηγόρι@ Ναζ. Γρηγόρι@ ὁ τῆ Θεόδ. δάμασ@. ἐπιφάνι@. ἐυσέβι@ ὁ παμφ. ἰεςῖν@ φιλ. Ἰῦς@ Τιβερ. Ἰώσηπ@ Ἰεδ. Μεθόδι@. Ὠριγένης. Πολύκαρπ@. φίλων Ἰεδ.

Sozomenus. v. Ἀτ]ικὸς ἐπ. Ναυαῖιανοί.

Stephanus Byzantius. v. Ἄβιλα. Ἄπτερα. Βισαλτία. γύαρ@. αἰανή. Ἰταλία. Ναύπακτος. Ναυπλία. Νεάνδρεια. Νεοκαισάρεια. Νέπετος. Νιόνη. Νισαία. Νεκρία. Νώνακρις.. Νῶροψ. ὁλόφυξις.

Syncellus (Michael) v. Ἀνέκαθεν. διονύσιος ὁ ἀρ. (Pag. 597.)

Synesius. v. ἄνθρωπος ἐκ ἔχ. Ἀποθνήσκοντας. ἀποσμιλεύεσι. βάλλων Σωκρ. βόςρυχος. διονυσίων σκωμμ. δώρεις αὔλησις. ἐξάγιςος. ἐπηλυγάζοντας. ἐφετόν. ἱςίον σαπρόν. θεωρία τέλ. θηλυδρίας. θιασώτης. θυννοσκοπῶν. Κατουόσαι. Κῆρας. Κομῆται. κόσμει. κότυς δαίμ. Λακιδέας. Νέμεσις. Οἶσθα. ὄργια. ὃ τοπ. ἐπ. πανδέχεται. πλεπλείονες. πολιτικὴν ἀρ. πόρρω δ. πρὸς λύραν ᾄδειν. προτέλειον. ὑπνομαχῶ. ὑπὸ πήχυω: φιλοσοφίας ὄφ. Φθάσει.

THeocritus. v. Χαλεπὸν χορ.

Theodoretus. v. Ἄβυσσον καλ. ἀλέξανδρος, ἀντιοχ. ἀνθομολογησόμεθα. ἀντάλλαγμα. ἀσκὸς ἐν πάχνῃ. ἀτεκνία. ἄφρων. βεολφεγώρ. βίβλοι θεῖ. βραχίων. γαςήρ. διεξοδες. υἱ. δικαιώματα. δυνάςην. ἔκςασις. ἐκτείνειν γλῶσσαν. ἐντός. ἕως ὃ αὐτ. ἐπὶ χειρῶν ἀρ. εὐθέος. εὐλογῆσαι. εὑρίζων. εἴδωλον. ἡμέρα πονηρά. θαρσεῖς. θεὸς Ἰῆς τ. θεοὶ οἱ κ. θησαυροὶ ἀνέμων. θλῖψις.. θύραι ἐρανε. κέρας.

ἰχ.

ἰχ. Κλῆρος. Κλῆροι. Κνίζειν. Κόλπος. Κοιλάδα κλ. Κοιλάδα σκ. Κύριλλος διάκ. Λάκκος. Λέβης. Ληνός. Λυτρωτής. Μακάριος ὁ ἐν ἀγ. Μάρκος. Ἀρεθ. Μεμυαλωμένα. Μετεμελήθη. Μονόκερως. Μύρον ἐπὶ κεφ. Νεφροί. Νόμος τρία σημ. Νόμος πολ. Ὠδοποίησεν. Παραζῆλυ. Περιβόλαιον. Ποδαπλῶς. Πραότης ἐπὶ Θ. Προσήλυτον. Πτέρνα. Πύλαι δικ. Σελήνη. Σκότος. Σοφός. ὁ θησαυ. Σπασμή καὶ κασ. Στέαρ. Στήριγμα. Σχοίνισμα. Τροχός. Ὕδωρ αὐτὶλ. Ὑποπόδιον. Ὑσσωπος. Υἱοὶ Θεοῦ. Ὑψοῦτε.

Theodorus Lector v. Θευδέριχος ὁ Ἀφρ.

Theodorus Raithou de Incarnat. Domini. v. Ἀπολλινάριος ἕτ. Εὐτυχὴς ἕτος. Θεόδωρος ἕτ. Νεστόριος. Παῦλος ἕτος ἐγ. Σευῆρος. Ταραξίας.

Theophylactus v. Κεφάλαιον. Τεχνητόν.

Thucydides. v. Ἀποκρότῳ. Δημιουργός. Ἑλληνοταμίαι. Ἑτέρσε. Νόσον ἔχειν. Ξυγγραχεῖς. Ὁμαιχμία. Πλῷ χρησ. Φέρειν.

XEnophon. v. Ἀλεξόμενον. Ἀνέμων. Ἀπέχεσθαι. Βάλανος. Ἐθεῖν. Ἐπίμαχος. Καρβάτιναι. Κῦρος ὁ βασ. Μᾶζα. Μάρσιπος. Μαστός. Μελίνη. Μένων Ἀθην. Νάπος. Οἶνος ὠνομ. Ὄξος εἰψ. Ὄκνουν. Παλτά. Παρείη. Πεποδισμένοι. Σησαμοῦς. Σκύτινος. Σμήνη. Σπουδαιολογῶ. Στολάς. Σύινον. Σφενδόνη. Τιρίβαζος.

Xiphilinus. Vide *Dion*.

ZEnobius. v. Ἀνδρὸς γέρ. Ἀντὶ πέρκης σκ. Γεράνδρυον. Ἐπὶ τοῦ Μανδρ. Θάσος ἀγαθ. Θολερῶς προβ. Θρᾷκες ὅρκ. Θύραζε. Καὶ σφάκελοι. Λευκὴ ἡμέρα. Μωρότερος Μορ. Ὁ Σικελικός. Τὸ Δίωνος. Χαραδραῖος.

Zosimus v. Ἀθηνόδωρος Στ. Θεοδόσιος βασιλ. Κρίσκης. Λουκιανὸς ἕτερος. Ὄρχησις Παντ. Ῥουφῖνος. Σισίνιος ἕτ. Σκύθαι.

V. Post Svidam dicere juvat de Lexico etymologico utilissimo, quod antiquius fortasse a) quam Svidas, certe non minus antiquum, itidem ut ille ab Eustathio b) allegatur, & jam quartam lucem vidit

a) Sylburgius non multo post Photii Patriarchæ tempora vixisse auctorem etymologici credidit, sed Chœrobosco etiam junior est, quem constat post Simonem Metaphrastem, hoc est non ante sæculum decimum scripsisse.

b) Eustathius in Iliad. β p. 203. edit. Basil. Τὸ δὲ μέγα ἐτυμολογικὸν συγκροτοῦν εἰς τὴν λυσεῖαν τῆς ἀρχούσης, λέγει παραχθῆναι τὴν ἁλίαρτον, ἀπὸ ἁλιέων καὶ ἄρτου. In Iliad. λ. pag. 768. καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἤγανον, πήγανον, ὃ καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ ἐτυ-

vidit Græce, ſub titulo ETYMOLOGICI MAGNI. In primis editionibus Venetis tantummodo inſcribitur ἐτυμολογικὸν μέγα κατ' ἀλφάβητον, πάνυ ὠφέλιμον. At Sylburgius titulum fecit: Ἐτυμολογικὸν μέγα, ἤγουν ἡ μεγάλη γραμματική. Nec enim etymologiæ ſolum inquit, in illo traduntur, ſed & analogiæ præcepta, & quamplurimæ Grammaticæ obſervationes aliæ, immo & hiſtoriæ ac fabulæ paſſim inſperguntur. In Henrici Stephani Codice MSto, maximam cum hoc opere habente affinitatem, cujus tamen copiam fieri ſibi fruſtra Sylburgius expetiit, inſcriptionem præferebat Ἐτυμολογικὸν τῆς μεγάλης γραμματικῆς, & mox in operis principio, ἀρχὴ τῆς μεγάλης γραμματικῆς. Quod poſterius facit, ut nolim ſubſcribere conjecturæ præclari Viri Goldaſti, c) qui teſtatur ſe in MSS. reperiiſſe hunc titulum: Ἐτυμολογικὸν τῆς μεγάλης γραμματικῆς, ſuſpicatur auctorem Etymologici magni fuiſſe Grammaticum quendam nomine *Megalum*, vel *Megalem*. Quanquam alioqui non magis à Græcorum uſu abhorret illud nomen quam à Latinorum nomen *Magni*, d) vel à Germanorum conſuetudine nomen *Groſſii*, *Grotii*que. Nam Megali Siculi mentio obvia apud Etymologum & Svidam in μεγαλεῖον μύρον, & Megales *Phryx* à quo Sabini edocti augurandi artem, Solino aliiſque celebratur: & Megas Procopii Sophiſtæ diſcipulus, de quo ipſe in Epiſtola 13. 17. & 50. meminit: & Megas chirurgus apud Celſum: ut alios in præſenti prætercam. Tamen non magis auctorem magni Etymologici conſtat nominatum fuiſſe Megalum quam *Nicam*, licet Politianum e) ſecuti viri docti f) eum audacter

ἐτυμολογικῷ κεῖται. In Odyſſ.A.p.29. ἐτυμολογίαν δὲ ...ατε ἄβακος ὃς καὶ κοινολεκτεῖται, ἐν τῷ μεγάλῳ ἔστιν εὑρεῖν ἐτυμολογικῷ & in Odyſſ.B.p.93. ἰστέον ὅτι ἐν τῷ μεγάλῳ ἐτυμολογικῷ εὕρηται κατά τινα γλῶσσαν καὶ πάλεος ὁ μάταιος πλεονασμῷ τοῦ η, ὁμοίως τῷ ἤγανον, πήγανον. In Iliad.B.p.230. Τὸ δὲ ἀλείσιον ἐν μὲν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων διὰ διφθόγγου φέρεται, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀλέω, ἀλέσω, κατὰ τὸν Ἐτυμολόγον. In Iliad. .p.835. Φασὶν οἱ ἐτυμολόγοι ὅτι γέρονι οἱ ... ἐπεὶ ἀπὸ γήρως ... [illegible]

c) Goldaſtus Epiſtola ad Jungermannum, inter Gudianas à Clariſſ. Burmanno vulgatas pag. 153.

d) De Magnis dixi ad Eunapium, & infra libro VI. ubi de Magno iatroſophiſta

e) Angelus Politianus cap 7. Miſcell *Nicas in commentario, quem per ordinem litterarum diſpoſuit, Græce ille quidem, ſed in hunc ferme intellectum philyram interpretatur:* philyra planta librum papyro ſimilem habens, ex quo etiam funes complicant. Φίλυρα φυτὸν ἔχον φλοιὸν βύβλῳ παπύρῳ ὅμοιον, ἐξ οὗ ... πλέκουσι.

f) Sic Voſſius pater libro de IV. artibus popularibus p. 22. Filius Iſaacus Voſſius p. 22. ad

actor Nicam appellant. At Isaacus Vossius qvi hoc etiam ipse à *Politiano* passus fuerat sibi persvaderi, postea incidens in Codicem g) qvi Politiano imposuit istud ut crederet, non potuit sibi a risu temperare cum observavit volumini illi *MS*to Etymologici præfixum labarum cruciforme cum verbis decantatissimis ἐν τούτῳ νίκα, de qvibus priora duo, ἐν τούτῳ, deleta, tertium solum, velut scriptoris nomen visum Politiano, νίκα, relictum fuit. Sunt etiam qvi Etymologici magni auctorem esse rati sunt *Suidam*, h) sed etiam hæc sententia parum est verisimilis, cum Svidæ etymologicum plane diversum a magno illo & adhuc ineditum Sylburgius & alii viri docti evolverint, ut Volum. IX. pag. 650. notare me memini: & auctorem Etymologici magni a Svida diserte videtur distinguere Eustathius utrumqve laudens ad Iliad. λ. p. 768. Illos similiter certissime fugit ratio, qvi vel *Marcum Musurum*, i) vel *Zachariam Calliergum* Cretensem k) pro auctore etymologici venditarunt, cum illorum tantum in editione prima Veneta operis hujus aliqvæ fuerint partes, ipsimet autem Eustathio, a quo Etymologicum illud citatur, juniores sint aliqvot sæculis. Marcus qvidem Musurus Græcam præfationem præmisit, in qva qveritur difficile fuisse opus hoc emendatum exhibere, propter defectum emendatorum exemplarium. Ἡ δὲ διόρθωσις ἐργώδης ὑπῆρξε καὶ χαλεπὴ δυστυχῶν κατ' εὐθεῖαν ὑγιῶς ἐφ' ἅπασιν ἔχοντος ἀντιγράφου. ὧν γὰρ ἦν εὐπορία, ταῦτ' εἰ καὶ ἄλλως παλαιὰ καὶ ἀξιόπιστα, ἀλλ' οὖν ἀσαφῆ καὶ γρίφων ἀνάμεστα,

ad Melam, Ezech. Spanhemius de usu numism. p. 358. edit. Amst. Kœnigius p. 22. Bibliothecæ; Thomas Galeus præf. ad Palæphatum, Bailletus jugem des Savans T. 3. p. 625. Vinc. Placcius ὁ μακαρίτης theatro anonymorum p. 357. seq.

g) Ægidius Menagius c. 76. anti Baillet. hoc narrat ex ore Emerici Bigotii, qui illud ab Isaaco Vossio accepit. Video hoc etiam probari auctori Diarii Veneti (Giornale de letterati d'Italia) T. XX. p. 278. Idem Bigotius testatus est insignem MStum Codicem Etymologici evolvisse se Florentiæ in Bibliotheca Jacobinorum ad S. Marcum, & Nicæ vestigium incassum in illo quæsivisse. Niciam Grammaticum semel iterumque citat Eustathius ad Homer. sed is nihil ad scriptorem Etymologici. Nicas ne Græcum quidem nomen Bigotio videtur.

h) Memoires de Trevoux A. 1714. p. 1133. *Sylburge ignoroit le nom de l'Auteur du gros livre des etymologies Grecques, & apparemment c'est Suidas, dont Mr. Gronovius a vû le nom à la tête d'un pareil ouvrage.*

i) Andreas Schottus præfat. ad proverbia Græcorum, Rev. D. Adamus Rechenberg notis ad Athenagoram de resurrectione p. 59. edit. Lipsiensis, Jac. Thomasius ὁ μακαρίτης ss. de plagio §. 663.

k) Lælius Bisciola lib. I. horar. subcisiv. &c.

καὶ διὰ τοῦτό τινος εἰκαστοῦ Οἰδίποδι παραπλησίου δεόμενα. Corrigendi laborem præcipue in se suscepit Calliergus, unde in calce libri traditur opus emendatum *πόνῳ καὶ δεξιότητι Ζαχαρίου Καλλιέργου τοῦ κρητός.* Qvisqvis vero fuit Auctor, certe Christianus, ut ex qvamplurimis libri locis clarissime apparet, & jam a Maussaco l) est annotatum, verissime de se affirmavit præ litterarum amore nihil se studii & laboris intermisisse, ut opus præclarum ut utile elucubraret, licet pressus egestate & variis jactatus vitæ molestiis ac calamitatibus. Ita enim ille in voce *ἦτοι* pag. 417. edit. Sylburg. *δίκαιον ἥγημαι πολλῶν ἀντιλεγόντων πάντας παρακρουσάμενος τῇ παραδόσει μόνῃ ἕπεσθαι, καὶ μὴ διακενῆς γράφειν ἃ χρεία οὐκ ἔστι, καὶ μάλιστα πολλαῖς καὶ ἀνεικάστοις συμφοραῖς καὶ τῇ τῶν ἀναγκαίων πιεζόμενος σπάνει. ἀλλὰ τῷ τῶν λόγων ἀνθελκόμενος ἔρωτι οὐδ᾽ ὅλως τοῖς ὀφθαλμοῖς ὕπνον δέδωκα, ὥστε καὶ αὐτὸς ὠφεληθῆναι τὰ μέγιστα, καὶ τοῖς μετ᾽ ἐμὲ καταλιπεῖν μνήμης ἄξιον.* Sane Etymologicon magnum studiosis Græcæ linguæ Syllogen præclaram exhibet observationum omnis generis Grammaticarum, etymologicarum, mythologicarum & lexicarum ex variis Grammaticis, etymologicis & Lexicis congestarum, & præterea vigintiqvinqve vel triginta circiter populorum glossas. Illic enim legas m) voces sed paucas qvasdam *Æolum*, *Alexandrinorum*, *Apolloniatarum*, *Ambraciotarum*, *Arabum*, *Arcadum*, *Bithynorum*, *Bœotorum*, *Chiorum*, *Cnidiorum*, *Corinthiorum*, *Cretensium*, *Cypriorum*, *Cyrenæorum*, *Ephesiorum*, *Eretriensium*, *Gortyniorum*, *Hermionensium*, *Jonum*, *Laconum*, *Lyciorum*, *Lydorum*, *Macedonum*, *Megarensium*, *Messapiorum*, *Messeniorum*, *Nicaënsium*, *Oropiorum*, *Pamphyliorum*, *Pergæorum*, *Phrygum*, *Ponticorum*, *Rheginorum*, *Rhodiorum*, *Samiorum*, *Siculorum*, *Syracusanorum*, *Turentinorum*, *Thessalorum*, *Thracum*, *Trœzeniorum*: *Italorum & Romanorum*, *Indorum*, *Persarum*, *Phœnicum sive Pœnorum*, *Syrorum & Turcarum*. In etymologia vocum tradenda non tam suam exponit sententiam, qvam qvæ apud Grammaticos vel alios scriptores passim reperit, enarrat: nec mirum si non semper rem tangit acu, sed Thoma Gatakero judice n) *etymologus est per antiphrasin plerumque sic dictus*. Nam qvis nescit omnibus in linguis qvantum hac in parte sibi omni ætate indulserunt ingenia, qvam multa pseudetyma in Platone ipso & Varrone notant eruditi, qvam facile falsa species pro vera notatione alludit & abblanditur etiam acutissimis & perissi-

l) Maussacus diss. Critica ad Harpocrationem p. 385. edit. Leidens.

m) Confer Maussacum p. 391. seq. & Indicem in Sylburgii edit. in *Alex. Apollon.* &c.

n) Tho. Gatakerus p. 428. Adversar. miscell. Vide etiam Lamberti Bos diss. de etymologia Græca.

tisſimis? Atqve licet in aliqvibus certum datur cernere, & ad liqvidum rem perducere linguarum & hiſtoriæ ſubſidio, in longe plurimis tamen cum S. Auguſtino † ſentias ut ſomniorum interpretationem ita verborum originem pro cujusqve ingenio prædicari, ſolenneqve originum ſcriptoribus, qvod Homerus de Ulyſſe, ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

VI. *Editiones Etymologici magni.*

Prima, Venetiis A. 1499. majore forma folii, typis luculentis cum præfatione *Græca* Marci Muſuri, ex recenſione *Zachariæ Calliergi* Cretenſis, ut docet hæc nota in calce operis adſcripta: τὸ μέγα ἐτυμολογικὸν ἐντυπωθὲν πέρας εἴληφεν ἤδη σὺν Θεῷ ἐν Ἐνετίαις, ἀναλώμασι μὲν τοῦ εὐγενοῦς καὶ δοκίμου ἀνδρὸς κυρίου ΝΙΚΟΛΑΌΥ ΒΛΑΣΤΟΥ͂ τοῦ Κρητός, παραινέσει δὲ τῆς λαμπροτάτης τε καὶ σωφρονεστάτης κυρίας ἌΝΝΗΣ, θυγατρὸς τοῦ παισεβεστάτου καὶ ἐνδοξοτάτου κυρίου ΛΟΥΚᾺ ΝΟΤΑΡᾺ o) ποτὲ μεγάλου Δουκὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πόνῳ δὲ καὶ δεξιότητι ΖΑΧΑΡΙΟΥ ΚΑΛΛΙΈΡΓΟΥ τοῦ Κρητός, τῶν λογίων ἀνδρῶν χάριν καὶ λόγων ἑλληνικῶν ἐφιεμένων. Præfixa etiam duo *Græca* epigrammata, alterum Joannis *Greporopuli*. Cretenſis & alterum ejusdem Muſuri, qvi *Græcas* tunc litteras * Venetiis publice docebat freqventi ſemper ac gravi auditorio, & Cretenſis etiam ipſe hanc editionem totam Cretenſibus deberi celebrat his verbis:

Κρὴς γὰρ ὁ τορνεύσας, τὰ δὲ χαλκέα Κρὴς ὁ συνείρας
Κρὴς ὁ καθ' ἓν στίξας, κρὴς ὁ μολυβδοχύτης.
Κρὴς δαπανᾷ νίκης ὁ Φερώνυμος. αὐτὸς ὁ κλείων
Κρὴς τάδε, κρησὶν ο κρὴς ἤπιος αἰγίοχος.

Secunda, Venetiis A. 1549. fol. curante *Federico Turriſano* Andreæ, cujus filiam Aldus duxerat, filio qvi nonnulla caſtigavit, alia ipſe curavit inſeri, p) aſteriſco tamen appoſita a veteris ſcriptoris verbis ſemper diſtinxit. Hæ additiones in Commeliniana etiam & novisſi-

† Cap. V. dialectic.
o) De hoc Notara confer Martinum Cruſium in Turco Græcia p. 55.
* H. Stephanus p. 111. de infidis Græcæ linguæ Magiſtris.
p) Turrianus in præf. *In magno hoc Etymologico multa deſiderari cum animadvertiſſem, tot dictionibus & iis exquiſitisſimis augendum curavi, ut qui liber antea & videri poterat, & certe erat imperfectus, is deinceps induſtria ſumptuque noſtro & abſolutisſimus & diſcentibus utilisſime ſit futurus &c.*

visſima Veneta recuſæ leguntur. Sed aſteriſci in hac noviſſima male q) prætermisſi.

Tertia, Commeliniana, *Friderici Sylburgii* **. Veteravienſis accuratisſimo ſtudio diligentisſimoqve labore recenſita, illuſtrataqve notis & indicibus, & Academiæ Heidelbergenſis Doctoribus conſecrata. Heidelberg. 1594. fol.

Quarta ex recenſione *Panagiotæ* Sinopenſis, qvi caſtigationes Sylburgii ex ejus notis plerasqve r) in contextum recepit, cæterum aſteriſcos qvibus additamenta Turriſani diſtinguebantur & Sylburgianos indices prætermiſit, Venetiis è typographia Ant. Bartoli, apud Nicolaum Sarum. 1710. fol. Non dubium igitur qvin adhuc longe optima Etymologici qvæ exſtat editio ſit Sylburgiana, digna etiam ob raritatem, qvæ in Græcæ lingvæ ſtudioſorum uſus recudatur.

VII. *Etymologica Græca deperdita.*

Apollodori Athenienſis περὶ ἐτυμολογιῶν memorat Athenæus lib. 2. pag. 63. & lib. 15. pag. 483.

Demetrii Ixionis ἐτυμολογούμενα idem Athenæus p. 50. & 74. Cæterum fallitur Mausſacus qvi in diſſ. Critica p. 384. putat *Ixionis* & *Dolionis* (pro qvo nomine Orionem legere ſuadet) libros de etymologiis memorari ab Etymologo in ἀμφίων, nam ex Chœroboſco tantummodo ſcriptor ille notat vocem ἀμφίων ſimiliter formatam ut ἰξίων & δολίων.

Orion Alexandrinus περὶ ἐτυμολογίας. Svid.

Orus Thebanus Etymologus citatur in Etymologico magno v. ἀβαρνίδα. adde eundem in ἄγυπτος.

Pamprepii Panopolitæ ἐτυμολογιῶν ἀπόδοσιν memorat Svidas.

Deniqve aliud Etymologicum τὸ ἄλλο ἐτυμολογικὸν ſine nomine auctoris laudat Etymologici magni ſcriptor in πηλεύς, σίκιννις, ὑπήνη, φασιανός.

Græca Etymologica inedita.

Anaſtaſii Sinaitæ Etymologicum *MS.* memoratur in Philippi Labbei Bibl. nova MSS. p. 103. Videndum tamen an ſit diverſum ab brevi apo-

q) Non levi de cauſa aſteriſci ſervati à Sylburgio, *ſunt enim pleraque illa additiones indigna Etymologo*, ut notatur in Actis Erud. A. 1713. p. 488. ac licet eſſent vel dignisſimæ, tamen mali moris eſt lucubrationes recentium ſcriptorum priſcis ita permiſcere ut ab illis diſtingui nequeant.

** Rich. Simon nouvelle Bibl. choiſie T. I. chap. 19. p. 220. ſqq.

r) Confer Acta Erud. 1713. p. 484. ſeq.

apospasmatio Anastasii περὶ ἐτυμολογίας, quod ex Codice Augustanæ Bibl. σκεφαλαιων κ'δ descripserat Hœschelius, Sylburgius vero edidit Græce ad calcem Etymologici magni p. 827 828.

Joannis Damasceni. Vide quæ notavi Volum. VIII. p. 819.

Orum Milesium in Etymologico inedito laudat Fulvius Ursinus ad Festum in *Cibus*, testaturque illud se MStum habuisse. Videtur ex eodem esse, quod ex Oro Milesio affertur in Lexico Græco inedito apud Clariss. Montfauconum pag. 501. Bibl. Coislinianæ.

Photio tributum Etymologicum, sine nomine auctoris exstat in Codice Gudiano, Bibl. Principali Guelpherbytanæ nuper illato, ut dixi Volum. IX. pag 366. Ex illo copiosa excerpta debemus C. V. Joanni Christophoro Biel, quæ leguntur in Actis Eruditor. T. VI supplementi p. 253-260. Ejus editionem olim molitum fuisse V. C. Marquardum Gudium colligas ex Wilh. Goësii ad eum epistola, quæ inter Gudianas legitur p. 62. Hoc lexicon jam olim laudavit Franciscus Turrianus in Apologia pro Epistolis Pontificum lib. 3. c. 11. & 12. Et fortasse auctor magni Etymologici, Photium aliquoties laudans Patriarcham.

Simeonis Grammatici Etymologicum ordine Alphabetico, foliis centum septuaginta & uno MS. in Bibl. Cæsarea, teste Nesselio parte VI. p. 77. Codice Philosoph. CXXXI.

Suidæ Etymologicum MS. in Bibl. Palatina olim (hodie in Vaticana) & Lugduni Batavorum inter libros If. Vossii. Vide si placet quæ dixi Vol. IX. p. 650. Sæpius allegatur à Meursio in glossario Græco-Barbaro.

Etymologicum ineditum Bibl. Trajectinæ laudat Clariss. Eschenbachius in notis ad Opheum p. 266. & vir eruditiss. Hadrianus Relandus in parte secunda dissertationum Miscell. p. 211. 188. 135. 229. 250. Simile Trajectino esse Photianum, de quo supra memini, notatur in Actis Eruditor. Tom. VI. supplementi p. 260.

In Bibl. Cæsarea MSS. μετ' ἀλφαβήτου ἐτυμολογίαι διάφοροι. Ἀρχὴ τῆς α. ἀγαθὸς ἀπὸ τοῦ ἄγαν θέειν ἡμᾶς ἐπ' αὐτῷ. Opusculum paucis constans foliis.

Recentiorum scripta ad Græcas vocum origines eruendas facientia.

Angeli Caninii Alphabetum Græcum, in Grammatica edita Paris. 1555. 4. Lond. 1600. 1613. 1624. 8. & Th. Crenio curante Amstel. 1700. 8.

Jo.

Jo. Harmari Lexicon etymologicum, adjunctum Lexico Græco Jo. Scapulæ edit. Lond. 1637. fol. & in edit. Elzeririana 1652. & Basileensi 1665. recusum.

Matthiæ Martinii Cadmus Græco-Phœnix, sive Etymologicum vocum Græcarum, maxime earum quæ in LXX. Interpretibus & Novo Test. occurrunt. Brem. 1625. 8. & ad calcem lexici Martinii Philologici, quod post editionem Brem. 1623. fol. & alteram locupletiorem Francof. 1655. fol. recusum Trajecti 1698. fol. cum Isidori glossario per Grævium & Almelovenium illustrato.

Francisci Gregorii Etymologicum parvum ex Etymologico magno, Eustathio, Martinio &c. excerptum, digestum, explicatum. Lond. 1670. 8.

Lamberti Bos erudita dissertatio de Etymologia Græca, subjecta ejus exercitationibus Philologicis Nov. Test. editis, Franeckeræ 1713. 8.

Ægidius Menagius Origines linguæ Græcæ promisit in Observationibus Gallice editis ad Malherbam, poëtam Gallum, p. 362. 389. & in amœnitatibus juris p. 21. seq. ubi etiam specimen illius operis exhibet, nec non in notis ad Laërtium p. 45. 59. b. 165. b. Idem p. 149: *Platonis in Cratylo sunt fere omnia pseudetyma, pace tanti viri liceat dixisse, sed de his alibi.* Magnum quoque in etymologiis Græcis eruendis studium posuerat *Franciscus Guietus*, Latina universa repetens ex Græcis monosyllabis, de quo Antonius Periander in Gvieti vita. Sed nec Menagii nec Gvieti lucubrationes perductæ sunt ad umbilicum, certe hactenus in lucem protractæ non sunt. Multa interim licebit cum fructu repetere ex iis, qui Latinæ Linguæ origines non indiligenti studio excusserunt, in Græcia certe quærendas: ut ex *Jul. Cæsare Scaligero* de causis Latinæ linguæ, *Josepho Scaligero* ad Varronem & Festum, *Matthiæ Martinii* Lexico cujus jam feci mentionem Philologico, *Christiani Becmanni* Originibus linguæ Latinæ quintum recusis Francof. 1672. 8. *Jo. Fungeri* Leovardiensis etymologico trilingvi, Lugd. 1670. 4. *Nic. du Mortier* etymologiis sacris Græco-Latinis, de qvibus Acta Erud. A. 1703. p. 471. maxime ex *Gerh. Jo Vossii* etymologico, præclaris & verioribus plerumque Is. Vossii observationibus in novissima editione locupletato, inter Vossii opera Amst. 1695. fol.

VIII. INDEX Scriptorum in Etymologico allegatorum, depromtus ex Sylburgiana editione, sed emendatus & auctus aliquibus locis, & maximam partem ad alias etiam editiones accommodatus.

 Alexan-

Anti-

Αὐσι-

 Baſili-

Chry-

Chryſippus (Philoſophus. v. ἀλάςωρ.) ἀμβωμοῖσιν, διδάσκω (ex Herodiano) ἐπικυνεῖν, κορυδαλλη, κρόνος, παλαιςή, ῥέα, τελέτη.
Claudius Julius ἐν ταῖς Φοινίκης ἱςορίαις. v. γάδειρα. Sed in v. Βάκχος pro κλαύδιος legendum κλάδος, ut monuit Salmaſius p. 93. ad Inſcript. Herodis Attici.
Claudius (Ælianus) Philoſophus v. ἐρώδιος.
Clemens v. ζίλη.
Cleo ὁ ἐλεγειοποιός. v. εὔβυριον.
Clidemus, v. ὕης. vide Clitodemus.
Clitarchus Ægineta λεξικογράφος v. γάργαρος, βροῦχος.
. ἐν γλώσσαις. v. ἀνόςεος.
Clitodemus v. ἐπὶ παλλαδίῳ. vide Clidemus.
Cornutus ἐν τῷ περὶ ἑλληνικῆς θεολογίας. v. ζεύς.
Crates v. ἐλίπως, βέθρον, μεμνέαται.
Crates Comicus ἐν μετοικοις. v. πωγωνήτης.
Ὀδυσσεῦσιν v. ἐπὶ χαρίζειν.
πολίνη. v. διακαυνιοῦσθαι.
Τροφωνίῳ. διαῤῥικνοῦσθαι.
Crates Grammaticus v. ἀνσπαῖα, ἄρσι, ἀφαιρεῖν, δι ἀσπίδιος, ἑρμῖνες, μυλιώωτες, ὀρσοθύρη, ὑπερταίνοντο.
Cratinus Grammaticus ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Βασιλείδου περὶ ὁμηρικῆς λέξεως. v. ἀρίζηλοι.
Cratinus Comicus v. βαβάκτης, βλιμάζειν, διαπηνικίζω, ἱφέτινδα, καρίς, σκιραφῆναι. Dictus ταυροφάγος. v. ταυροφ.
Διονυσαλεξάνδρῳ. v. βῆ.
Δραπέταις v. ἀγερσικύβηλιν.
Δραπέτησι ſeu δραπέτισι v. ἀπόπατος.
μαλθακοῖς. v. κάβαισος.
Critolaus Grammaticus v. ἦ δ' ὅς.
David Propheta v. Καδης. vide infra, Pſalm.
Dectio ἐν ὑπομνήματι Ἀλκόφρονος. v. ἤπιος.
Demetrius ἐν Σικελικοῖς. v. εὔμηροι.
Demetrius (Grammaticus) v. βείομαι.
Demetrius Scepſius v. χεράδες.
Cemetrius ὁ πύκτης. v. Δημήτριος.
ἐν τῷ περὶ διαλέκτου. v. μώλωψ.

E Epici.

δραπέταις v. ἀφαδός.
χρυσογενεία. v. ἀπόπαλος.

Euripides ex Phlyea populo Cecropidis Atticæ. v. Φλυεία. matre olerum venditrice natus v. διασκανδικίσας. citatur p. 1, 38. 45, 31. 50, 25. 52, 46. 70, 3. 72, 3. 92, 24. 112, 26. 127, 15. 135, 12. 145, 26. 186, 28. 190, 7. 23. 220, 21. 229, 37. 272, 1. 275, 14. 279, 21. 292, 13. 328, 26. 355, 14. 382, 36. 388, 32. 393, 18, 411, 13. 426, 6. 453. 57. 477, 14. 529, 25. 555, 36. 557, 53. 564, 22. 576, 30. 659, 16. 737, 17. 750, 43. 759, 13. 764, 52.

Ἀλόπη. v. ἠδέσθην.
Ἑκάβη v. ἦσμεν, ῥάχις. Commentarius in Hecubam: καθάπερ καὶ ἐν ἀρχαίοις ὕμνοις ἐστὶν εὑρεῖν ἐν ὑπομνήματι Ἑκάβης. v. δωριάζειν.
Ἑλένης ἀπαιτήσει v. ἤμην.
Ἐρεχθεία Euripidis παρῳδῶν Aristophanes v. ἀσιάτις.
Ἡρακλεῖ. v. ἐσχάρα.
Ἱππολύτῳ v. ἠλίβατος.
Ἰφιγενεία v. ζῆθι.
Κρήσσαις v. Φλήναφος.
Λικυμνίῳ. v. φαῦλος.
Μελεαγρῳ v. φῶ.
Μηδεία v. αἰσυμνῆται, ἄλιξ, τροχός, φέρενα.
Ὀρέστῃ v. ἄπειρος, πωτνιάδες.
Ῥήσῳ v. ἦσμεν.
Σισύφῳ. v. χαίρειν.
Τρωσὶν v. πέλανοι.
Φοινίσσαις v. ἄρης, δοχμιακός, κόμπος, ὄνειδος.
Φρίξῳ v. ζῆθι, σιροί.

Favorinus περὶ παντοδαπῆς ὕλης. v. σηπάνειοι.

Georgius Chœroboscus, supra in Chœrobosco.

Aristarchus καὶ οἱ ἀκριβεῖς γραμματικοί. v. φανή.

Gregorius Naz. ὡς τῷ Θεολόγῳ δοκεῖ. v. αἰγυπτος, αἰών, αὐλός, ἐλευσίς, ἐξίτηλον, θρῆσκος, καππάδοξ, λάας, πρώϊξ, προειδέξιος, (συμβώμων.)
Εἰς τοὺς Μακκαβαίους .v. δείκνυ.

Ἁρμάτιος τις εἰς Ἀθηνᾶν ἔγραψε μέλος σύντονον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ εὑρόντος Ἁρμάτειον εἰκότως ἐκλήθη. v. ἁρμάτειον.

Ἁρματίου ὑπόμνημα ᾧ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπογράφουσι. v. ὑπόγραμμα.

 Heb-

περὶ παθῶν de affectionibus partium orationis v. ἀγείραιον, & quampluribus aliis in locis.

περὶ παθητικῶν v. ἀλάλημαι.

In Apollonii εἰσαγωγὴ ἡ περὶ παθῶν v. ἀέριυλλος.

εἰς τὸ ἀνεκφώνητον. v. δυσωπεῖσθαι.

ἐν τῷ περὶ σχημάτων. v. ἀργύφεον.

περὶ Ἀττικῶν προσῳδιῶν. v. Φωριαμός.

ἐν τῇ ἀνωμάλῳ προσόδῳ. v. ἀεναῖος.

ἐν τῇ Ἰλιακῇ προσόδῳ v. ἦδος.

ἐν τῷ περὶ ἐξηγήσεως τῶν λέξεων Ἱπποκράτους v. ἀμπωτις.

ἐν τῷ συμποσίῳ. v. ἦδος.

ἐν τῷ περὶ γάμου καὶ συμβιώσεως v. ἄρσην.

Herodotus v. ἀκινάκης, βαστάρα, γεωπεῖναι, διαστφάξ, ζήτρειον, ἦπυ, μελίνη, ὀῤῥωδῶ, πανίφθου, πρηνής, σήθω, σπυρίς, τιλακίδαι. Libro I. v. ἡ μήν. III. historiarum, v. γαῦλος, κινάμωμον.

Glossæ in Herodotum, supra in Apollonius.

Μανέθων ἐν τῷ πρὸς Ηρόδοτον. v. λεοντοκόμος.

Herodotus Grammaticus v. ζυγομαχεῖν.

Herotheus, Ηρόθεος, v. βύη.

Hesiodus p. 21, 26. 35, 29. 36, 23. & pluribus aliis in locis. Sed qui Hesiodo tribuitur versus v. βύβλος, est Dionysii Periegetæ 912. Notatur Hesiodus v. κύπρις.

ἐν ἔργοις καὶ ἡμέραις v. αἱρεύμενον, ἀκίνητα, ἀλέυω.

Θεογονία. v. ἀϊδνές, ἀΐδνες, ἀελιέπιαι, κοῖος, σύξ, τυφλός.

ἐν ἀσπίδι v. ἔπιλον, κίβισις, παγασαῖος, πανίφθου, ὑπαρήσιον, Φλεγύας, χρέμιζον.

Hippocrates v. αἰών, ἄβος, ἄχρη, βρυγμός, γαργαρεών, ἰλιγγιών, πίονος, (συγκομιστὸν) σφριγῶν.

Dictionum Hippocratis ἐξήγησις. Supra in Herodiano.

Hipponax Poëta v. ἀναῤῥιχᾶσθαι, βάραγχος, βόλιτον, ἐμβιβάξαντες, ἐρφοδιός, κρίκε, λύχνος, μεμετρίαται. ὁδός. ὀμιχεῖν.

Homerus p. 9, 45. 18, 51. 23, 5. & aliis sexcentis in locis. πολλοῖς Αἰολικοῖς χρῆται. v. ἠλαλυκτήμαι. Δεύτερα. Ἰάδος οὐκ ἐγρήσατο. v. ἄλλοι. Dionysius ὁ ἀσκάλαφος dictus, quod frequenter in ore haberet versum Iliad. ι. 82. v. Διονύσιος.

Commentarii in Homerum. vide in Asclepiade, Didymo, Epaphrodito, Heracleone, Pio & Theone.

ἐν τῷ δευτέρῳ κτ̄ Καλλιφῶντος. v. ἐπιτρίται.

ἐν τῷ κτ̄ ἐλπαγόρυ. v. σύνδικοι.

Isocrates v. διεσκαριφησάμεθα, ἐκδικάσασθαι, ζεῦγος.

Ἀρεοπαγιτικῷ. v. ἐπιθέτης.

ἐν τῷ πρὸς Λυσίαν. v. ἐπίδικος.

Ister Grammaticus v. τρίτην, φάρμακος.

ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἀτθίδων. v. ἐπενεγκεῖν.

Juba v. βλίτυρι, Διόνυσος.

Julius Claudius ἐν ταῖς Φοινίκης ἱστορίαις v. γάδειρα.

Leander (Grammaticus) ἦλις.

Leocrines (Grammaticus) v. κρίσσα.

Lexicon Rhetoricum v. ἀλάστωρ, ἀσφάραγος, βάτταλος, βλάξ, βόλιμος, βρέγμα βρύττοντες, γλίσχρος, δέρτρον, δεῖγμα, δυσωπεῖσθαι, ἐπιτάξ, θεᾶσθαι, σφαδάζειν, τράχηλος, ὑπήνη, φαλός. vide & ἀβάκησαν, ἀβληχρόν, ἀγέρωχος &c.

ὡς εὗρον ἐν ταῖς λέξεσι τῶν ῥητόρων. v. φώς.

οὕτω Φίλων εἰς τὸ ῥητορικόν (Philo Herennius) v, δέμα, nisi legendum ῥηματικόν.

Lexicon primum v. ἀκτή. ἐδιαιτος.

Lexicon secundum v. ἐδεαλος. οὕτως εἰς τὸν πρῶτον λεξικόν. ἐν τῷ δευτέρῳ εὗρον οὕτως &c. Vide & ἐδεύετο.

Lexicon Diogenis, Lexica in Homerum, *H*ippocratem. Vide in Diogene, Homero, Hippocrate.

Lexicon etymologicum antiquius vide Etymol.

Lexicon Atticum vide supra in Irenæo.

Libanius v. ἴπαλξις.

Lucianus v. ἀμαρτῇ, ἐπίτιμος, ἡράκλεις.

Lycophron (in Alexandra) v. ἀγαστέων * (265.) ἀγηλάτω (436.) ἀ·ιβ ὑει (351.) ἄλμα (319.) ἀμπρεύω (635.) ἀπαρχίαις (27.) ἀρίζην (1308.) ἀρμῷ (106.) ἀσία (1283.) ἄσιτον (5.) ἀστεμφής (1117.) ἀτάρμυκτον (1177.) βαλβίς (13.) βαυσάρα 771. & 1393.) βύκτης (738.) βώη (107. 757.) γαμηλίαις (323.) γέσσα.

* Numeri singulis vocibus adjecti indicant versus in Lycophronis Alexandra, ad quos Etymologici auctor respicit. Eos in exemplo suo, quo utor, adnotaverat vir præstantissimus Erasmus Schmidius, qui novam Lycophronis editionem, sed quam non perfecit, parare instituebat. Plerasque varias lectiones ex Etymologico jam in suo Lycophrone adnotavit illustris Potterus.

παραινέσθαι, πόνημα, πῆξαι, τράγξ, συκοφαντία, τραπεζοποιός, φέρνα, φρύαγμα.
ἐν τῷ γεωργῷ. v. ζυγόν.
Menander τόπον νομίζει εἶναι φυλήν. v. φυλάσσειν.
(ἐν τῷ περὶ Κύπρου. v. σφήκεια.).
Menecles. v. αἰολεῖς.
Menecrates v. ἐπίτιμος (ex Luciano).
Menecrates ἐν ἐργωνᾷ. v. ἠθμός.
Methodius (Grammaticus) p. 1, 19. 6, 38. 8, 34. & quamplurimis aliis in locis.
Milesius v. κίναδος. Putem Aristidis Milesiaca intelligi, non Orionem ut Sylburg.
Mimnernus v. βάξις.
Mnaseas v. Ζάμολξις.
Mosis canticum v. ποινή. καὶ ἄποινον ᾠδὴν τῷ Κυρίῳ ὁ θεόπτης ᾖσεν Μωϋσῆς ὑπὲρ τῶν Ἰσραηλιτῶν &c.
Myrsinus v. λευκοθέα.
Mysimblus v. μέλα
Neanthes ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελετῶν. v. βρυτόμαρτις.
Neoptolemus v. κολοσυρτός.
Νικάνδρου ὑπόμνημα. v. εὐάγγελος.
Nicander p. 18, 48. 21, 22. 35, 13. & aliis locis quampluribus. Etiam in v. ἀνδράγρια.
ἐν Θηριακοῖς. v. αἰγοφάγος, ἐλινός, ὁλοφώια, ὀρεσκῷον, ῥάδικα, ὠόν.
ἐν ἀλεξιφαρμάκοις. v. βύκερα, πόλιον, σίζω.
εἰς τὰ ἀντιφάρμακα (idem scriptum cum superiore) v. γρῆνυ, δρυμεινέας, δορύκνιον.
ἐν τοῖς Αἰτωλοῖς. v. ἀσέλγεια.
Scholiastes Nicandri v. ἀτίζων. οὕτως εὗρον ἐν ὑπομνήμασι Νικάνδρου ἐν Θηριακοῖς.
Nicanor (Grammaticus) v. αἰθριβής.
Nicocharis Λημνίᾳ. v. κώδιον.
Nicocles (Grammaticus) v. σκάλοψ.
Nicolaus (Damascenus) v. ἐν δευτέρῳ τῶν ἱστοριῶν. v. ἀχαιμένης.

Paean

Pæan a nudis pueris decantatus Apollini apud Lacedæmonios, v. γυμνοπαιδία.

Palamedes Historicus. ὁ τὴν κωμικὴν λέξιν συναγαγών. v. ἁρμάτειον. (De antiquioris Palamedis ἀβακίω. v. πεσσοί.)

Pamphilus (Grammaticus) v. εἴδω, πείρων.

ἐν γλώσσαις. v. κμέλεθρα. (ex Herodiano.)

Panyasis v. βηλός.

Parmenius v. ἀργαφίην.

Parmeniscus (Grammaticus) v. ἀρέω.

Parthenius ἀῷος, δείκελον, δροίτη, δρύψελλον, ἐρκύνιος.

ἐν Κρινagόρα, v. ἄρπυς.

ἐν ἡρακλεῖ, ἀυρόχας, ἐρίχηλος.

Paulus (Apostolus) v. μή.

Petronius (Grammaticus) v. σκύτος.

Phainus (Φαεινὸς) Grammaticus. v. βλιμάζειν.

Phanes Eresius. v. κίτριον. Idem qui Phanias ὁ ἐφέσιος v. κύρβεις, Sed rectius est Ἐφέσιος, quod Laertii, Athenæi, Svidæ & aliorum testimoniis comprobatur, maxime etiam Plutarchi, qui Phaniam Lesbium appellat. Fuit enim Eresus Lesbi oppidum.

Phanodemus v. ταυροπόλον, τριτοπάτορες.

Phemonoë vates Apollinis, Hexametri carminis inventrix, quæ oracula illo versuum genere expressit. v. ἔλεγος.

Phemius Poëta Homero memoratus. v. θέλγει.

Phercrates Comicus v. βάσκανος, βῶξ, γυνή, ἐγκυλικίζειν, ἐγρηγόρσιον, ποῖ κῆχος, σινάμωροι, συηνία, τερθρεία.

Κοριαννοί. ὑοσκύαμος.

μυρμηκανθρώποις. v. τεθολωμένος.

Pherecydes v. ἄρυπτες, παλλάδιον, πολέμων, ὕης.

ἐν τοῖς αὐτόχθοσι. v. βοηδρομιών.

Philarchus, vide Phylarchus.

Phileas v. ἀῷος, ἀργανθών.

Philemon (Comicus) v. ἠρδάλωσε, λήδιον, νόες, τάλαντα.

Philetas. v. νή, προικόννησος.

ἐν γλώσσαις. v. ἐλινός.

Philo (Grammaticus) v. ἀγρότερη, ἄκρον, ἁλιεύς, ἀμφισβητεῖν, ἀνάφωγας, βάτος, βάτης, δεξιτερὸς, ἐδητὸς, ἴση μέν.

Pindarus v. ἀλείφα, ἀμαδρυάδες, ἀντιβολῶ, ἀςραβὴς, ἀντίκα, ἀφαρεὺς, ἄφενος, βληχρὸν, δάκος, δαυλὸς, διθύραμβος, διόνυσος, δίσκος, ἐπαοιδὴ, ἐπέτειον, ἔρος, εὐθύμονι, ἐχέτης, κέλευθος, κίπφος, Κιθαλία, Κίων, Κλέος, λιμήρη, μεμνέατο, ξενοδόκον, πίσα, πλειάς, σελλοί, χέραδος.

ἐν Ὀλυμπιονίκῃ (θ') v. ὄχλος.

ἐπινικίῳ Ξενοφῶντος, v. ἐλλωτίς.

Ἀγησία Συρακουσίῳ. v. Θήβα. ὡς ἦυρον εἰς τὸ σχόλιον τοῦ Πινδάρου ἐπινικίῳ ὕμνῳ Ἀγησία Συρακουσίῳ.

Ἀγησιδάμῳ v. πελαίνιον.

Ἀριςοκλεῖ. v. ψεφενός.

Εὐαρμόςῳ Ὀπουντίῳ. v. μίτραι. οὕτως ἦυρον εἰς τὸ σχόλιον τοῦ Πινδάρου Εὐαρμόςῳ Ὀπουντίῳ.

ἐν ὕμνοις. v. ὠμήρησεν.

διθυράμβων πρώτῳ. v. Θώραξ.

Scholia in Pindarum. v. ςάδιον, Θῆβα, μίτραι.

Pisander v. κεραυνός. (alius de quo v. συγγραφεύς.)

Pius (Grammaticus) v. περιρρηδής.

ἐν ὑπομνήματι τ' π'. ὀδυσσείας. v. ὠμήρησεν.

Plato Philosophus p. 7, 13. 8, 7. 95, 20. 106, 33, 54. & aliis locis compluribus.

ἐν τῷ γοργίᾳ. v. ἀμφισβητεῖν.

Θεαιτήτῳ v. ἀμφιδρόμια.

Ἱππίᾳ v. τορύνη.

Μίνωϊ ἢ περὶ νόμου v. ἢ γηθήσαι πρίαμος.

νόμων πρώτῳ. v. ἐπίβολος. ἕκτῳ, v. ὑμνοπολεῖται. ἑβδόμῳ, v. ἐξαλλῆσαι. ἐνδεκάτῳ, ἐπωβελία. δωδεκάτῳ, εὔθυνα.

ἐν. ά πολιτικῶν, v. αἰδοιώςατος, φαῦλος. ἐν τρίτῳ πολιτείας, v. τροφή.

Πρωταγόρᾳ, v. ἀσκώλης.

ἐν σοφιςῇ. v. πόρκης.

Plato ἐν συμποσίῳ v. ταινίας.

Τιμαίῳ, v. τάλαιτον, τευτάζειν.

Φαίδωνι. v. τυφών.

Φιλήβῳ v. γεύσεις.

ἐν τῷ περὶ ψυχῆς v. τρέφειν, φαῦλος.

ππ-

Thee

VIII. *Lexica quædam & glossaria Græca inedita.*

Lexica fine nomine auctorum varia diverfi generis in Bibliothecis reperiuntur, ut funt qvæ ex Bibl. Regis Chriftianisfimi & Colbertea laudat Cangius, unum cui titulus: ἱερὸν λέξεων. Aliud: βιβλίον ἐξηγούμενον τὸ λεγόμενον λεξικὸν, ἐπιλογισμὸς λέξεων, ἑρμηνεῦον καί τε βοτανῶν καὶ ἀρθρικῶν καὶ αὐτῶν τῶν κατὰ στοιχεῖον. Aliud: συναγωγὴ λέξεων συλλεγεῖσα ἐκ διαφόρων βίβλων τῆς παλαιᾶς τε θείας γραφῆς καὶ τῆς νέας, καὶ ἐκ τῆς ἔξωθεν τῆς θύραθεν. Aliud qvod infcribitur στέφανος λέξεων. Aliud lexicon Grammaticales περὶ τῆς γραμματικῆς λεξικοῦ. Aliud Lexicon ad fchedographiam atqve analyfin grammaticam inferviens, qvod incipit: ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ λεξικοῦ καὶ τῶν ἀντιστοίχων τοῦ πρώτου στίχους εἰς μέτρον στίχων πολιτικῶν, εἰς νόησιν γραμμάτων καὶ τέχνης ἀντιστοίχων καὶ νόησιν τῶν λέξεων. Varia etiam & egregia lexica fine auctorum nominibus *MSta* in Bibl. Seguieriana five Coisliniana, qvæ non modo memorat, fed etiam ampla ex illis fpecimina exhibet præftantisfimus Montfauconus pag. 231. feqq. 238. 239. 469. 481. 499. 503. 602. 603.

Etiam Lexicon Græcolatinum, latina manu fcriptum in codice decimi qvinti fæculi & à gloffario Græcolat. qvod H. Stephanus edidit diverfum p. 238. feq. Herodoti vocabula pag. 484. Juris vocabula p. 488. Rhetorica p. 491. Λεξικὸν τῆς Γραμματικῆς p. 495. Syntacticum verborum qvos cafus regant. p. 496. 498. Vocum S. Scripturæ p. 502. in Octateuchum p. 494. in canones five hymnos Ecclefiafticos pag. 495. Vocum Hefiodi p. 502. Lycophronis pag. 494. Luciani pag. 490. Lexicon iatricum p. 502. In carmina Gregorii Nazianzeni p. 603. Lexicon nomicum five juridicum p. 488. feq.

Gloffarium haud contemnendum qvod olim fuit *Petri* Francii, ab eo tempore pervenit ad doctisfimum Hemfterhufium ut ipfe teftatur pag. 1355. ad Pollucem.

Ex *Apollonii* Sophiftæ Lexico Homerico ampla excerpta è Codice Coisliniano promit laudatus Montfauconus p. 457-465.

Arfenii Lexicon MS. in Bibl. Cæfarea. Vide Neffelium parte IV. pag. 74.

Lexicon *Cyrilli* diverfum à gloffario edito *G*ræcolatino fæpius laudatur à Meurfio in gloffario *G*ræco, & à Cangio qvi optimæ notæ

 Codi-

Codicibus Regio & Colbertino usus est. Exstat etiam in Vaticana, in qvam ex Palatina est translatum, nec non in Medicea, in Gottorpiensi, in Bremensi &c. λεξικὸν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κατὰ στοιχεῖον. In aliis: Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Fortasse Cyrilli nomen etiam reponendum in Codice Coisliniano de qvo Clariss. Montfauconus pag. 226. ubi memorat prima duo folia ex lexico Archiepiscopi Alexandrini. Cyrilli lexicon iterum memorat pag 603. Utrumqve diversum est à lexico satis spisso qvod habeo MS. ante annos qvingentos fugientibus passim literis exaratum in membrana, qvod inscribitur Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου. Cyrilli lexico glossæ Biblicæ in Codice Colbertino subjectæ leguntur qvarum auctorem non Cyrillum sed Originem putabat esse Is. Vossius, licet & his Cyrilli nomen præfigitur. Salmasius pag. 75. ad Tertull. de pallio affert locum è Basilii Presb. scholiis in Naz. qui totidem verbis in Cyrilli lexico legitur.

Dosithei glossas citat Is. Vossius ad Catullum p. 97. &c.

Eudemi Εὐδήμου ῥήτορος περὶ λέξεων ῥητορικῶν. Cod. Regis Galliæ 2757. & in Bibl. Medicea ac Cæsarea Vindobonensi. Citatur a Cangio in glossar. Pricæo ad 1. Timoth. III. 3. Kustero ad Suidam &c. vide qvæ dixi Volum. IX. pag. 651.

Constantini Harmenopuli Lexicon περιέχον τὰ πολυώνυμα τῶν ῥημάτων MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Nesselium parte IV. p. 120.

Justiniani Magni lexicon Ant. Verderio & aliis memoratum nullum est. Vide Lambecium lib. 1. p. 149. 150.

Man. Moschopuli lexicon in Philostrati imagines, MS. in Bibl. Coisliniana. Vide Montfauconum p. 515.

Maximi dictionarium in Bibl. Medicea. Futile dicitur Josepho Scaligero, & in qvo vix qvicqvam bonæ frugis contineatur p. 464. Epist.

Nicomedis Jatrosophistæ Lexicon ex Codice Regio 2147. laudat Cangius.

Osiridis lexicon Chemicum laudatum Salmasio ad Solin. vide qvæ dixi lib. IV. cap. 36. p. 581.

Philemonis λεξικὸν τεχνολογικὸν ex Codice Colbertino 1266.

Ex *Phrynichi* Arabii σοφιστικῇ προπαρασκευῇ excerpta ex Codice Coisliniano dat Montfauconus p. 465-469. De hoc Phrynicho dictum à me Volum. IV. p. 513. seq. & Volum. IX. p. 421. seq.

Lexicon *Stephani* Grammatici ex qvo loca plura leguntur in glossario Græco Meursii. Hic est Stephanus ille antiqvus glossographus de cujus expositione vocum τῶν ἐνδιαθέτων γραφῶν inedita dixi lib. IV. cap. 36. p. 569.

Theodori Prodromi Lexicon citat *Meursius* in glossario Græco aliqvot locis.

Theophylacti lexicographi mentio in dictionario inedito Coislinianæ Bibl. apud *Montfauconum* p. 239.

Timai Sophistæ Lexicon Platonicum in Bibl. Coisliniana. Vide dicta Volum. IX. p. 418. seq.

Joannis Zonaræ Lexicon fuit olim apud H. Stephanum, à cujus genero Casaubono usum illius sibi expetit Josephus Scaliger in Epistolis. Meminit etiam illius Ant. Possevius in apparatu sacro, & aliqvot illud exhibent Codices MSti Cæsareæ Bibliothecæ.

De GLOSSARIIS antiquis ab H. Stephano primum editis, & deinde a Bonav. Vulcanio & Carolo Labbeo recensitis.

Carolus du Fresne* * *præfatione ad glossaria à Labbeo digesta:

Henricus Stephanus, vir in utraqve lingua admodum versatus, qvod ejus editi libri palam ostendunt, publicato sub an. MDLXXII. Linguæ Græcæ, seu, ut verius dicam, omnis literaturæ reconditioris Thesauro, cui ille tot annos, post paternos conatus, insudarat, (nam patrem Robertum idem in Græcis, qvod antea in Latinis, aggressum fuisse profitetur alicubi idem Henricus,) a) anno conseqventi b) bina edidit Glossaria, *Latino-Græcum* alterum, alterum *Græco-Latinum*, è situ, ut præfert libri titulus, vetustatis eruta, qvæ Thesauro Græcæ Linguæ qvodammodo assuerentur, & Supplementi vicem præberent. At licet ex quibus ea deprompserat Bibliothecis non indicaverit, constat tamen ex ejusce ævi Scriptoribus, Glossarium *Latino Græcum* inventum primo fuisse à Petro Daniele JC. Aurelianensi, cui Servium, Qverolum, aliosqve non minoris momenti MSS. codices debent qvotqvot sunt eruditi, qvi Adriano Turnebo illud primum communicavit, ille vero

* Carolum du Fresne sive Cangium auctorem esse illius præfationis, testatur Menagius T. 2. anti Balleti p. 18.

a) In Præf ad Ciceronian. Lexicon.

b) 1573. in fol. addito amplo de Atticæ linguæ seu dialecti idiomatis commentario.

vero Jacobo Cujacio, ut ipſemet agnoſcit Cujacius: c) *Veteres Gloſſæ*, inqvit, *quæ à doctisſimo Turnebo ad me pervenerunt*, *beneficio ejusdem Danielis*, *à quo Turnebus acceperat*, *ut idem in Adverſariis ſuis retulit*, *&c.* Sed & Joſephus Scaliger illud etiam tum vidit, ut ſcribit Auctor Scaligerianorum. ex qvibus Notas in Varronem, Feſtum & alios Scriptores non ſemel colluſtravit: *B. Germani Gloſſæ ſunt iuventa a Petro Daniele, qui primum eas monſtravit Cujacio: ſecundus ab eo vidit Scaliger*, *poſt Turnebus.* Ubi *B. Germani Gloſſæ* dicuntur, qvod ex Bibliotheca Monaſterii S. Germani Pariſ. primo erutæ ſint, qvod teſtatur non uno loco Briſſonius lib. de Verborum ſignificatione, 2. editionis.

Cum igitur Gloſſæ illæ virorum doctorum manibus exinde tererentur, ad Henricum Stephanum tandem pervenere, à qvo editæ ſunt cum aliis Gloſſariis. Elapſis deinde annis aliqvot, *Bonaventura Vulcanius* Brugenſis, literarum Græcarum in Academia Leydenſi *Profeſſor*, vir libris ſcriptis alias clarus, eadem qvæ Stephanus Gloſſaria rurſum typis mandavit, anno ſcilicet MDC. d) ac Gloſſis qvidem Latino-Græcis *Philoxeni*, tanqvam earum auctoris, nomen præpoſuit, licet in Henrici Stephani editione nulla Philoxeni iſtius mentio occurrat, tametſi fatendum à viris doctis pasſim laudari ea appellatione. Qvod vero Vulcanium & alios impulit, ut eas Philoxeno adſcriberent, diſtichon illud fuit, qvod in MS. earundem codice legi aſſerunt:

Τοῦτο δῶρον τῇ σοφῇ γερουσίᾳ.

Ὕπατος ὑπάρχων προσφέρω φιλόξενος.

Verum neſciebant viri docti hoſce duos verſiculos inſcriptos legi Diptycho Conſulari Compendienſi, cujus ectypon dedit Sirmondus in Notis ad Sidonium, e) & ex eo Alexander Vuilthemius in Diptychis Leodienſi & Bituricenſi. Atqve ita dubitandi ſupereſt locus, an Gloſſarum Philoxenus ille Conſul f) auctor fuerit, licet ante Juſtiniani ævum compactas fuiſſe pleriqve ex eruditioribus exiſtiment, atqvi

c) L. 10. c, Obſ. cap. 34.

d) Lugd. Bat. in fol. Titulus operis eſt: *Theſaurus utriusque linguæ*, *h.e.* Philoxeni *aliorumque veterum authorum gloſſaria Latino-Græca & Græcolatina &c.* Vide infra p. 59.

e) Ad lib. 8. epiſt. 5.

f) Fuit ſane Philoxenus quidam alius Cytherius vel Alexandrinus Stephano, Euſtathio, Etymologo aliisque laudatus, quem Romæ Rhetoricam docuiſſe Suidas teſtatur, qui ſcripſerat inter alia περὶ γλωσσῶν libros V. & περὶ τῶν παρ' Ὁμήρῳ γλωσσῶν, cujus

que in his Ludovicus Carrio g) qui hæc ſcribit: *E veteribus Gloſſis, quas Juſtiniani imperio ſuperiores eſſe alias oſtendetur, & quarum apud me magna eſt auctoritas.* Et Salmaſius: h) *Gloſſæ Philoxeni, quæ ante Jus Juſtinianeum fuerunt compilatæ, & multa habent ex libris Juriſconſultorum, quorum ſcripta in Jure Juſtiniani condendo adhibuit Tribonianus.* Et ſane ſi earum auctor fuit Philoxenus, paulo ante Juſtinianum compactas fuiſſe conſtiterit, cum Philoxenus, de quo ſunt hi, quos retulimus, verſus, Conſul fuerit an. DXXV. ſub Juſtino Seniore, hoc eſt biennio fere antequam Juſtinianus imperium capeſſeret. Sed & non defuere, qui Gloſſarium iſtud Philoxeno adſcriberent, cujus librum περὶ Ῥωμαίων διαλέκτου laudat alicubi Euſtathius, * ſive ille idem fuerit cum Conſule, ſeu alius ab eo. Utcumque ſit de Gloſſarum Latino-Græcarum auctore, ejusmodi ſunt, ut à viro doctiſſimo confectas in confeſſo ſit. *Legi*, inquit Adrianus Turnebus, ** *in bilingui Vocabulario perquam vetere quædam quæ admonitione digna credidi, & in apertum proferenda duxi, cum eum librum ſibi videatur vir utraque lingua doctus paraſſe.* Et Joſephus Scaliger: i) *Gloſſarium illud non ſatis laudatum, & quod magiſtellorum manibus teri non debet, ſed tantum à doctioribus nocte & die verſari.* Salmaſius k) *Gloſſæ, quas pro incomparabilibus habent quidam.* Sed & ab illo *optimarum Gloſſarum*, l) appellatione paſſim donantur. Denique Joan. Meurſius: m) *Gloſſarium illud ab Henrico Stephano viro doctiſſimo ante annos aliquot editum, Theſaurus magnus antiquitatis, magnus mendarum*, &c. Sed & hoc addam ex ejusdem H. Stephani Præfatione ad Theſaurum Linguæ Græcæ, n) *multo*

cujus operis epitomen compoſuit Ælius Serenus Athenienſis Grammaticus. Sed nec illi Philoxeno gloſſarium iſtud certo tribuendum conſtat, cujus auctor fortaſſe fuit aliquis ex Grammaticis CPolitanis, quales utraque lingua eruditi floruerunt etiam Juſtiniani ævo, ut Priſcianus & alii. Vide Cangii præfat. ad Gloſſar. Latin. §. 41. pag. 35.

g) Lib. 3. Ant. Lect. c. 4. in Tomo III. Lampadis artium Gruter. p. 61.

h) De Modo uſur. p. 703.

* O... ** L. 29 Adverſar. c. 15. Vide eundem l. 18. c. 28. l. 19. c. 2. l. 20. c. 6. 2.. 30. 36. l. 21. c. 1. l. 29. c. 10.

i) In Notis ad Feſt. in Ambactus.

k) De Modo uſur. p. 568. l) Salmaſ. ad Hiſt. Aug.

m) In Exercit. Crit. part. 2. l. 4. cap. 15. Miſc. animadverſ. p. 220.

n) P. 16. Deſiderius Heraldus, qui multa hujus gloſſarii emendat & illuſtrat libro 1. Adverſariorum (editorum Pariſ. 1599. 8.) *Qui vetus gloſſarium ab H. Stephano excuſum ſcri-*

multo ditiorem fuisse olim Linguam Latinam & multo etiam plura ejus vocabula, quam putemus, nobis periisse, ostendere vetera ista Glossaria.

Unde porro Glossarium Græco Latinum deprompserit Henricus Stephanus, neque pariter ille aperuit, contentus observasse *in calce quorundam Cyrilli Scriptorum inventum*, unde à quibusdam sub ejusdem Cyrilli, quicumque ille fuerit, nomine laudatur. Illud constat aliud fuisse ac diversum ab eo, o) quod in Bibliotheca Monasterii S. Germani Pratensis hodie asservatur, vetustate sua commendandum, tametsi,

scripsit, doctus fuit. Sed multa in eo perperam à librariis scripta, perperam intellecta. Bonav. Vulcanius notat maximam ex illo fieri posse ad Græcam & Latinam linguam lectissimorum & rarissimorum vocabulorum accessionem. Sunt tamen non pauca in hoc etiam petita è trivio, & *quæ pueris etiam promtum est occurrere parvis*, ut verbis utar Terentiani Mauri: sed multa vicissim præclara fateor & vix alibi obvia, quædam etiam antiquati & obsoleti usus, alia recens inducta, ut patebit vel consulenti farraginem vocum insolentiorum ex hoc maxime glossario collectam a *Jano Laurenbergio*, & ad calcem antiquarii ejusdem velut in supplementum subjunctam Lugd. 1622. 4. *Francisci Gueti* observationes ineditas ad hoc glossarium memorat Antonius Periander in ejus vita.

o) Aliud visum erat eidem Cangio p. 35. præfat. ad glossar. Latin. n. 41. *Servatur etiamnum in Bibliotheca monasterii S. Germani Parisiensis, unde ea olim depromserat Henricus Stephanus, vetus Codex alter sub Carolo Calvo Rege uncialibus litteris à quodam Martino sat male descriptus, in quo horum alterum, Græcolatinum scilicet glossarium continetur: qui quidem Codex mendis licet ubique scateat, non modicum tamen conferre potest ad emendandum illud quod editum est. Fuit ille Ecclesiæ olim Laudunensis, ut ex hac epigraphe colligitur:* Hunc librum dederat Bernardus & Adalelmus Deo & S. Mariæ Laudunensis Ecclesiæ: si quis abstulerit, offensionem Dei & S. Mariæ incurrat. *Sed quod observandum, glossario præfigitur epistola, nescio an collectoris vel auctoris, quam hic describere visum est, ut cuivis liceat de ea judicium ferre*: Dilectissimo Abbati S. M. fidelissimus amicus veram in Christo salutem: Lectis epistolæ vestræ literis, amantissime Abba, per quas me super quibusdam quæstiunculis consulere voluistis, animadverti diligentiam efficacis ingenii vestri nequaquam rerum temporalium tumultibus succumbere, sed scripturarum meditationibus laudabiliter inhærere. Atque idcirco dignum est, ut pie pulsanti aperiam, imo ipse per me pandere dignetur, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ absconditi: qui aperit & nemo claudit, claudit & nemo aperit: splendor est lucis æternæ & speculum sine macula. Accipite igitur ἐρωτήσεων vestrarum solutiones, quas de Græcorum fontibus haurire studuimus, & vobis legendas sine præjudicio altioris forte interpretationis transscripsimus. *Quæ quidem Epistola fortasse scripta fuerit* Smaragdo *S. Michaëlis ad Mosam Abbati, qui vixit Anno DCCCXX. cujus nomen vel dignitas hisce literis* S. M. *designetur.* Hæc Cangius, vir eruditissimus, qui in eo fallitur, quod ex hoc Codice putat H. Stephanum glossarii istius editionem parasse, ipse enim Stephanus testatur, se illud reperisse subjunctam scriptis Cyrilli. Cæterum Codicem Sanger-

metſi, ut pleraque ejusce ſcriptionis generis, mendis haud careat. Codex enim in membranis ſat eleganter ſcriptus Caroli Calvi ævum præfert: qvod vel inde colligere eſt, qvod poſt Gloſſarium & Priſciani voces Græcas Latine explicatas, legantur aliqvot Exercitationes Grammaticales Græco-Latinæ ſat male digeſtæ, & à viro qvi Linguæ Græcæ elementa vix attigerat compoſitæ, & à neſcio qvo *Martino διδασκάλῳ* deſcriptæ, (nam & is nomen ſuum prodit,) ubi & aliqvot verſus Græci ſat incompti tum a Joanne Scoto Erigena, tum ab ipſo Martino in Caroli Calvi, Ermintrudis uxoris, & Hincmari p) laudem deſcribuntur, ſed alia, ut videre eſt, manu, qvam qva Gloſſæ exaratæ ſunt, adeo ut par ſit exiſtimare Gloſſas aliqvanto antea tempore deſcriptas. In eo vero Codice Græca in Gloſſis, literis uncialibus deſcribuntur, ac proinde nullis appoſitis accentibus, cujusmodi fuiſſe exemplar qvo uſus eſt H. Stephanus, veroſimile eſt, q) cum in vocibus, qvarum apud illum fides ſublæſta erat, hos omiſerit. Duplex porro in eodem Codice deſcribitur Græcum Alphabetum, alterum, ut dixi, literis uncialibus; alterum, ut ibi annotatur, *longa manu*, id eſt litera vulgari, in qvo paululum à noſtra differunt α, β, ϑ, λ, & φ. Gloſſis præfigitur epiſtola, qvæ deſcripta legitur r) in Præfatione Gloſſario ad Scriptores mediæ & in-

Sangermanenſem jam diu non amplius exſtare in illa Bibl. ſed ſubreptum eſſe ab aliquo improbo, queritur Montfauconus p. 42. palæographiæ Græcæ, editæ A. 1708.

p) Laudunenſis. Atque credibile eſt hoc ipſo MSto Bibl. S Germani uſum olim Hincmarum Laudunenſem, quem verba abſtruſa & undecumqve per gloſſulas collecta crepantem perſtrinxit Hincmarus Rhemenſis in Epiſtola inſerta Concilio Duazenſi I. A. 871. parte 2. c. 20. T. V. Harduin. p 1250. ſ nec non Opuſc. 35. c. 43. T. 2. Opp. p. 517. & p. 548. *nos etiam moderni gloſſarios Græcos, quos ſuatim lexicos vocari audivimus, ſed & ſapientum ſcripta de nominibus obſtruſis habemus, & adeo ſenſatuli ſumus, ut noſtras dictatiunculas eo usque circumducere & producere poſſimus, quatenus verba Græca vel obſtruſa de gloſſariis adſumta in admirationem vel ſtuporem neſcientibus ſeu ſcalpentes aures habentibus proferre, poſſimus, cui vanitati obviat Scriptura dicens,* vanitas vanitatum & omnia vanitas.

q) Non adeo certum tamen, potuit enim Stephanus in illis vocibus, quæ recte ſe ejus judicio habebant, accentus addere.

r) n. 41. Amanuenſi tribuitur & legitur etiam in Palæographia Græca laudati Montfauconi p 249. cum ſpecimine characterum Græcorum Latinorumque ex MS. Codice Laudunenſi expreſſorum: Obſervo autem primum ſtatim vocabulum qvod à Stephano, Vulcanio & Labbeo exhibetur; ἄαπτος *intactus:* apud Montfauconum eſſe ἀβάκχευτος. *inbacchatus* deinde ἀβέλτερος *inſulſus*, ἄβιος *ſine vita.* ἀβλεψία. *ſollicitudo* pro quo rectius Steph. *cæcitudo:* ἀβουλία *inconſultum.* ἀβρὸς *glaber* &c.

ſimæ Latinitatis nuper edito præfixa, ſeu is revera auctor fuerit, ſeu deſcriptor. Gloſſario vero ordine litterarum exacto ſubjunguntur voces Latinæ, quæ alio, quam eæ, genere * Græce explicantur. Has ex eo Codice deſcribere s) viſum eſt, tum quod ſint ejusdem manus ac characteris, & quædam ex iis occurrant, de quibus ſilent Gloſſæ; tum quod etſi complures ibi habeantur, aliis perſæpe Græcis reddantur vocabulis; & quod denique in plerisque locis vel emendandis, vel à mendi ſuſpicione liberandis non minime conducant. Iſtiusmodi Gloſſarum Græco-Latinarum apographum aſſervatur in membranis in Bibliotheca Regia Cod. LXXXV. recentiori manu deſcriptum, & quod in ipſo limine Cardinalis Borbonii inſignia præfert, ita ut ejus juſſu ex alio antiquiori Codice deſcriptum fuiſſe par ſit credere. Neque tamen idem omnino cenſeri debet cum Sangermanenſi, ſeu Stephaniano Gloſſario, cum etſi eadem quæ illud contineat Græca vocabula, ac eadem fere ſemper alphabetica ſerie deſcripta, aliis interdum Latinis reddantur, nec Latina omnia, quæ habet Sangermanenſe, complectatur. Nam etſi compilator illud exſcripſerit, non modo complura interpolavit, ſed & ex minoribus Gloſſariis, quæ edita ſunt à Stephano, aliisque excerptas voces præpoſtero ſæpe ordine interſeruit. Quisquis autem ille fuerit, vixit poſt an. MCC. ut qui Mag. Egidii,** qui tum floruit, meminerit, & nonnullas voces Barbaro-Latinas non ſemel obtrudat.

Præter bina iſta Gloſſaria, aliquot alia ex ineditis Gloſſariis Excerpta Latino-Græca ſubdidit Henricus Stephanus. t) Ex iis primum in certa capita u) ac locos communes digeſtum, *Gloſſarii B. Benedicti* x) *Floriacenſis* titulum præfert, quod forte ex iſtius Monaſterii Bibliotheca

* Nolim aſſentiri Caſp. Barthio, qui Tom. I. in Statium pag. 579. ait in Cyrilli gloſſario Græco Latino multas eſſe Latinas voces ab auctore explanandis preſſius Græcis confictas.

s) Exhibentur à Labbeo poſt gloſſarium Latino Græcum pag. 199. ſeq. ubi habes vocabula Latinis fœminina, quæ Græcis maſculina: hinc maſculina Latinis, quæ Græcis neutra &c. Hæc reſpicit, opinor, Montfauconus, quum eum, qui hunc librum rogatu Abbatis compoſuit, ait, in fine Græcæ linguæ ſyntaxin adornaſſe.

** De hoc Jo. Ægidio dixi in Bibl. Latina IV. 12. pag. 872.

t) P g 237--259.

u) Ut *de cælo, de Diis, de homine* &c. vocabula ſine ordine literarum ponuntur Latina cum Græca expoſitione. Diverſæ ab his vetuſtiſſimæ gloſſæ M·tæ, quæ ſeparatis capitibus de ſupellectile, de penu, de veſte & argento tractant, laudatæ à Salmaſio ad Jus Atticum p. 438. x) Abbatis.

ca fuerit. Huic ſubnectuntur Exercitationes aliqvot Grammaticales, y) hisqve Sententiæ z) Hadriani Imp. qvas ex Codice Doſithei Grammatices Sangallenſi, in qvo eas legerat Jacobus Cujacius, a) auctiores & notis illuſtratas rurſum publicavit Melior Hamenvelto Goldaſtus anno MDCI. & haud ita pridem V. C. Nicolaus Catharinus. b) Qvæ qvidem Sententiæ non aliæ ſunt, qvam *Hadriani Imp. Interrogationes*, c) qvarum meminit Alcuinus epiſt. CII. Incertum vero an is Doſitheus fuerit, ad qvem epiſtolam XXXIII. ſcripſit Julianus Imp. Priori iſti Gloſſario ſubjiciuntur bina alia Vocabulorum utriusqve linguæ Excerpta ex veteribus membranis, de qvibus ut & de cæteris præfatur idem H. Stephanus.

Anno MDC. ſimili qvo H. Stephanus ordine Gloſſaria eadem rurſum typis mandavit ſupra laudatus Bonaventura Vulcanius, qvibus appendicis vice addidit *Iſidori Gloſſas Latinas*, d) *veteres Grammaticos Latinos & Græcos*, e) *qui de Proprietate & differentiis vocabulorum utriusqve Linguæ ſcripſerunt:* atqve in iis Συλλογὴν, ſeu *Collectionem vocum Græcarum,* in

y) Colloquia duo Græcolatina familiaria, quibus verbum verbo redditur. His alia quinque ſubjunguntur in Johannis Verwey nova methodo docendi Græca, Gaudæ 1702. pag. 331. ſeq.

z) His à Stephano præmittuntur *Niciarii* & *Carſilidis* reſponſa ad varias interrogationes: nec non reſponſa quædam ſapientum, & παραγγέλματα ſive præcepta columnæ Delphicæ olim inſcripta. Reſponſa illa etiam cum altercatione Hadriani & Epicteti edidit, eique Pippini & Alcuini diſputationem addidit Henr. Lindebrogius Hamburg. 1615. 12. Francof. 1628. 8. Eadem Epicteti Enchiridio ſubjecit Abraham Berkelius Amſt. 1670. 8. Delphis 1683. 8.

a) L. 21. Obſ. c. 5.

b) Novisſime eadem Hadriani ac Doſithei Græce & Latine cum Goldaſti notis recuſa ſunt nitide in Nobilisſimi Viri Antonii Schultingii Jurisprudentia veteri ante Juſtinianea. Lugd. Bat. 1717. 4. p. 855. ſqq. De illo Doſitheo, ad quem ut opinior Libanii exſtant Epiſtolæ, & de Goldaſti editione dixi Volum. VII. p. 59.

c) Intelliguntur potius Hadriani altercatio cum Epicteto, de qua paullo ante dixi.

d) Iſidori gloſſario Vulcanius ſubjungit *Vocabula rariora collecta è glosſis veteribus,* nec non *gloſſas è gloſſario Arabico latino veteri MS.*

e) Latini quidem ſunt, excerpta è *Cornelio Frontone, Nonio Marcello, Agratio,* & ex Terentii interpretibus *Ælio Donato, Arruntio Celſo* aliisque: nec non ex *Soſipatri Chariſii* Grammaticæ inſtitutionibus, *Q. Aſconio Padiano* in Ciceron. *Martio Servio* in Virgil. *Sexto Pompejo Feſto* de verbis veteribus. *Varrone* de Lingua Lat. *Q. Terentio Scauro* de orthographia & *Agellio*. His ſubjicitur vocum aliquot apud Terentium explicatio è veteribus membranis. Græci ſunt 1) *Ammonius* de ſimilibus & differentibus vocabulis, de quo dixi Volum. IV. p. 173. ſeq. 2) *Anonymi* collectio vocum quæ pro

in quibus diversus accentus significationem immutat, & *Onomasticon vetus Latino-Græcum*, f) *olim quidem Argentorati an.* 1536. *editum*, & *Calepino præfixum*: qvibus omnibus adjecit ille Notas & Castigationes, tum in Glossaria, tum in cætera quibus editionem suam adornavit. Qva in re id præstitit qvod pollicitus fuerat H. Stephanus, qvi Emendationum suarum, qvarum jam magnam partem affectam & paratam habuisse se testatur, spem lectoribus injecerat, maxime in vocabulis Græcis, qvæ ut mendosa, vel saltem qvæ mendi suspecta visa erant, absqve accentu ediderat. Verum ut sæpe contingit viros doctos nonnullas aggredi solere literarias lucubrationes, quibus ultimam manum apponere mors vetat, ea Stephani lucubratio cum ipso auctore interiit: qvod qvidem damnum resarcire conatus est Vulcanius. Sed & id se pariter aggressum profitetur alicubi Casaubonus, g) qvi cum accepisset Glossarii editionem parari à Vulcanio, ab incepto destitit. *Hactenus Cangius.*

Deniqve *Carolus Labbeus* JCtus Parisiensis freqventibus Josephi Scaligeri & Isaaci Casauboni litteris excitatus, ad meliorem studiosorum usum glossarium duplex longe accuratius pleniusqve ita adornavit, ut Latino-Græcum ex Græco-Latino, vicissimqve Græco-Latinum ex Latino-Græco, & utrumqve ex Onomastico Græco-Latino cæterisqve ab H. Stephano & Vulcanio publicatis suppleret & accuratioris litterarum ordine digereret, hac indicationis, unde singula repetita fuerint, servata ratione, ut voces qvæ in Latino-Græco glossario, ex Latino-Græco, ac vicissim qvæ in Græco-Latino ex Græco-Latino Henrici Stephani desumtæ sunt, nullo charactere designentur: contra vero qvæ in Latino Græco ex Græco Latino exscripta sunt, denotentur littera C. qva Cyrilli nomine inscriptum glossarium innuitur: vicissim qvæ in Græco Latino ex Latino Græco, littera P. qva Philoxeni nomen datur intelligi, licet *Philoxenum* illius esse glossarii auctorem neutiqvam

pro diversa significatione accentum diversum accipiunt, Cyrillo tributa ab aliis, ab aliis Philopono ut dixi Volum. IX. p. 365. VII. p. 36. 3) *Anonymi* vocabula de re militari, τάξι[illegible] [illegible] αἱ κ. ὀνομασίαι τῶν ἀρχόντων, qualia Suidæ solent subjici una cum brevi *Urbicii* apospasmatico, Ὀρβικίου [illegible] [illegible] στρατευματά[illegible]. Illas [illegible] auctiores Græce ex Codice Seguieriano dedit & Latinam versionem adjunxit eruditiss. Montfauconus p. [illegible]05. seq. Bibl. Coislinianæ.

f) Hoc onomasticon prioribus illis glossariis præstantia selectissimorum vocabulorum nihilo inferius Vulcanius appellat, sola usus Argentoratensi editione, itaque & vocabulis à literis X & Z incipientia omisit, quia typographus Argentoratensis illa ex Codice MS repræsentare neglexerat ideo quod mere Græca essent.

g) Epistola LV. ad Frid. Lindebrogium.

tiqvam conſtat, Qvæ porro in utroqve gloſſario deſcribuntur ex excerptis, littera E. qvæ ex Onomaſtico, littera O. qvæ deniqve ex laudata ſylloge, littera S. denotentur. Hoc gloſſarium utrumqve ita digeſtum manuqve ſua nitide deſcriptum Labbeus moriens legavit V. C. Ægidio Menagio, à qvo acceptum deinde Cangius edidit *Pariſiis* ex officina Ludovici Billaine 1679. fol. Cangius enim, qui nomen ſuum non adſcripſit, auctorem præfationis eſſe, qvæ typographi nomine gloſſariis Labbeanis præfigitur, teſtatur Menagius in Anti Bailleto cap. 106. Tom. 2. pag. 18. Itaqve & ab Cangio ſuſpicor collectas eſſe caſtigationes & emendationes in utrumqve gloſſarium, qvæ è virorum doctorum ſcriptis & collatione MSS. Regii ac Sangermanenſis, nec non exemplo gloſſariorum H. Stephani qvod manu magni Cujavii notatum ſervatur in Bibl. Colbertina. Ad calcem voluminis recuſæ exſtant veteres gloſſæ verborum Juris qvæ pasſim in Baſilicis reperiuntur, qvas ex variis MSS. Codicibus Bibl. Regiæ erutas digeſtasqve & notiis illuſtratas Carolus Labbeus edidit *Pariſ.* 1606. 8. Sed de his aliisqve gloſſariis Juridicis & Nomicis, qvemadmodum de Medicis qvoqve dicere me memini lib. IV. cap. 36. Igitur nihil addo in præſenti qvam excerpta ex gloſſario ejusmodi inedito Juridico Bibl. Seguierianæ ſive Coislinianæ exhiberi à Clariſſ. Montfaucono in Catalogo MSS. Græcorum illius Bibl. pag. 488-490. Δικῶν ὀνόματα κατὰ ἀλφάβητον.

Gloſſarium aliud breve Græcum antea ineditum ex MSto Codice primus in lucem protulit & loca ejus qvædam caſtigavit *Janus Rutgerſius* libro VI. variarum Lect. cap. 5. pag. 552-560. Lugd. Bat. 1618. 4. Sed qvod tunc fugiebat virum eruditisſimum, id pulchre nuper obſervavit V. C. *Fridericus Strunzius*, Poëſeos in Academia Wittebergenſi Profeſſor, qvi hoc gloſſarium ſeparatim cum notis ſuis recudi fecit Witebergæ 1719. 8. Ex hac editione enim apparet illud totum olim ab Grammatico, qvi id adornavit, deſtinatum fuiſſe vocibus in *Oppiani* Halievticis interpretandis.

Præter gloſſarium Græcum ineditum ſupra pag. 52. memoratum, qvod Cyrilli Archiepiſcopi inſcribitur, habeo etiam in membrana ſcriptum ante qvadringentos annos aliud gloſſarium vetus non contemnendum, ſimiliter ineditum, ſed parum emendate ſcriptum & mutilum ab initio, itaqve incerti auctoris, à priore tamen diverſum qvod utrumqve olim fuit D. Abrahami Hinckelmanni τοῦ μακαρίτου, utrumqve

conferri operæ pretium esset cum Hesychio, atque hunc ex illis qvæ memoravi emendari ac suppleri, vel potius unum aliqvod plenius ex editis & ineditis, docti alicujus viri studio in studiorum usus concinnari. Huic meo sub extremum subjicitur 1) *Λεξικὸν τῦ ἁγίου Διονυσίου. In Dionysium*, qvem *Areopagitam* vocant, qvale in editione Græca Dionysii Juntina A. 1516. 8. exstat, & ex qvo onomasticon Dionysianum * Balthasaris Corderii licebit locupletare, pleraqve enim qvæ ille præteriit in hoc annotato video. 2) *λέξεις τῆς ὀκτατεύχȣ, in Octateuchum*, qvod in lexici Biblici specimen infra integrum cum lectore communicabo. 3) *λέξεις τῦ τετραβασιλειου, in quatur libros Regum.* 4) *λέξεις τῦ ἰὼβ in librum Jobi.* 5) *λέξεις τῶν παροιμιῶν in Proverbiorum librum.* 6) *λέξεις τῆς πανάρετου in Syracidem.* 7) *λέξεις τῶν προφητῶν, in Prophetas.* 8) *λέξεις ἰεζεκιὴλ, in Ezechielem.* 9) *λέξεις ἐν τοῖς ἁγίοις ἐυαγγελίοις. in IV. Evangelia.* 10) *λέξεις τῶν πράξεων, in Acta Apostolorum* una cum vocibus ex *S. Pauli Epistolis.* 11) breve lexicon vocum ob diversum accentum vel diversam unius literulæ scriptionem diversa significantium. 12) *λέξεις τῶν ρν' ψαλμῶν in CL. Psalmos.* 13) *λέξεις τῶν ᾠδῶν in Cantica S. Scripturæ.* 14) *ῥητορικαὶ λέξεις. Voces Rhetoricæ.*

ΛΕΞΙΚῸΝ ΤΗ͂Σ ὈΚΤΑΤΕΥ͂ΧΟΥ.

Ἀνεζωπύρισεν, ἀνεκτήσατο τὴν ψυχὴν καὶ ἀνενεώσατο.
ἀςεῖον, καλὸν, ἐπιχαρῆ, κεχαριτωμένον.
ἀναφορεῖς, οἱ ἀνέχοντες, οἱ ἀναβαςάζοντες.
ἀγκύλας, ὀγκίȣς εἰς ȣ̃ς ἐμβάλλονται οἱ κρίκοι.
ἀγκωνίσκȣς, ἀντιβάσεις, ἢ σκέυη τιμωρητικά.
ἀσπιδίσκȣς, σκυτάρια.
ἀναξυρίδες, βρακία ἢ βαρβαρικὰ ἐνδήματα.
ἄτρυγον, καθαρόν.
ἀφίρεμα, ἀνάθημα ἢ ξένιον.
ἀναζυγαῖς, ἀναλύσεσιν, ἐπαναςροφαῖς.
ἀναθέματι ἀναθεματιεῖς, ἀφανισμῷ ἀφανιεῖς τὰ σκῦλα.
ἀποκνιεῖ ἀπο σπᾷ, ἀφελεῖ τȣ̀ς πέλας.
ἀναπεποιημένα, ἀναφυρθέντα.
ἀπαρτίαν, τέλος, ἀπαρτισμόν.
ἀπένειμεν, ἀπεκλήρωσεν, διένειμεν.
ἀμαυρὰ, σκοτεινή.

ἀμ-

* Tom. 2. Opp. Dionysii Areopag. p. 505-530. Antwerp. 1634. fol.

ἀμφιβάλλω, διςάζω, ἀπιςῶ.
ἄποιον, ἄνοσον, ἀνήδονον.
ἀλείψεσιν, χρίσεσιν.
ἁλιάετος, ὄρνεον ὃ παρ' ὑδάτων τρέχει.
ἀγχιςεύων, ὁ συνεγγὺς τοῦ γένους.
Βολίδες, ἀκόντια ἢ λογχάρια.
Βαρκηνείμ, (Judic. VIII. 7. 16.) ἄκανθες σκόλοψιν.
Γερουσίαν, τὸν ἀθροισμὸν τῶν γερόντων.
γειώρας, φύλακας ἢ παροίκους.
γραμματοεισαγωγεῖς, ἐκβιβαςὰς, παιδευτάς.
γαμβρὸς, ὁ πενθερός.
Δείλης, περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.
δέῤῥεις, δέρματα ἢ κιλίκια τρίχινα.
διάφορον, ἀνομοιογενές.
διεσκευασμένοι, ἔνοπλοι, ξιφήρεις.
δρακὸς, τὸ παλάμης τῆς χειρὸς τοῦ χωροῦντος.
Ἐκτομίαν, ἐκτεθλιμμένον.
ἐγγαςρίμυθος, τῇ γαςρὶ μαντευόμενος.
εὖρος, πλάτος.
ἐπιτεύξεται, ἐπιτυγχάνει.
ἐμπέπαιχα, ἐνέπαιξα, ἐχλεύασα.
ἐποίουν ἐλολίμ, ἐποίου[illegible]χωλοὺς.
ἐγκρὶς, γλύκασμα ἐξ ἐλαίου.
ἐξηρτισμένοι, ἀποκρεμάμενοι.
ἐρικτὸν, κοπανιςόν.
ἐντοδήμας, * μανιλάρια ψαλλίδια.
ἐνηρκτεῖν, ἐνήρξατο ἡ πηγή,
ἐςοιβασμένη, συγκειμένη σύνθεσις.
εἰς συνοχὰς, εἰς συνθλιμμόν.
ἐβρωτίων, σκωληκόβρωτος, σεσηπώς.
ἐν φυτῷ σαβὲκ, ἐν φυτῷ δασυτῷ.
ἐρυθροδανωμένον, πεφοινιγμένον, πυῤῥόν.
ἐκλιμίαν, ἀχορτασίαν.
ἐπωμὶς, ἱερατικὸν περιβόλαιον.
ἡ δεδήλωσις. λίθος ἣν ἀδάμας ἐπάνω κείμενος; ὃς ἐναλλάττων τὴν χροιὰν

* Leg. ἐντομίδας ex Levit. 19. 28.

χροὰν αὐτȣ̃, διὰ κυρίȣ ἐδήλȣ τῷ λαῷ ἐσόμενά τινα. μέλας μὲν ὁρώμενος θάνατον, ἐρυθρὸς δὲ σφαγὰς, λευκὸς δὲ διαλλαγὴν ἐδήλȣ τȣ̃ θεȣ̃.
Ζωγρήσασθαι, ζῶντας συλλαβέσθαι.
Ηὐτομόλησαν, προσέδραμον τοῖς πολεμίοις.
Θήκην, γλωσσόκομον.
Θίβη, πλέγμα βίβλινον ἐμφερὲς κοιτίδι τὸ μέγεθος.
Θλαδίαν, τεθλασμένον.
Ἱςίαι, ἐσχάραι.
Ἶβιν, ὄρνεον.
Κατάσκοποι. οἱ ἐπιδόλως κατασκοπεύοντες.
κανȣ̃ν, κανίσκον ἢ δισκάριν.
Κόνδυ, ποτήριον βασιλικόν.
καλακαρπώσεις, ὁλοκαρπώσεις.
κλυδωνιζόμενος, ςοχαζόμενος τὸ ἀποβησόμενον.
κνήφη, τῇ ἐλεφαντιάσει.
καταχώραν, ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ τόπȣ.
καθέζεσθαι, καταθάψασθαι ἢ κρατῆσαι.
καθῆκεν, ἀφῆκεν, κατήγαγεν.
κλίματα, ἢ οἴκȣ ἢ τόπȣ.
καυλὸς, ἐν ᾧ ὁ λύχνος ἐμβάλλεται.
κρατῆρες, σίκλοι ἢ σκύφοι.
κάλοι, σχοινία.
κυάθȣς, ἀντλητήρια, σκυφάκια.
κοσύμβȣς, κροσσωτὰ ἱμάτια.
κορυβάντιον, περίθεμα κεφαλῆς.
κίδαρις, εἶδος καμελαυχίȣ τιάρας.
κέρκος, ȣ̓ρά.
καταπέτασμα, κατακάλυμμα.
κατόχιμοι, κατεχόμενοι ὑπὸ πνευμάτων.
κρηπῖδα βαθμίδα ἢ βάσιν ἢ ὄχθη.
κεράργας, σȣβλία.
κατερυγότας, διαῤῥερυγμένȣς.
καδηδύην, περιβόλαιον βαρβαρικόν.
κεφαλὰς ὀρέων, τὰς κορυφάς.
κρίνα, ἄνθη, εὐωδιάζοντα, κρίνοις ὅμοια.
κλυδωνιζόμενος, σημειοσκοπȣ́μενος ἢ ἐπερωτῶν μάγων.

Δαμ-

Λαμπήνας, ἅρματα ἢν ἁμάξας.
λύτρα, τὰ ὑπὲρ αἰχμαλώτων χρήματα.
λόγον κρίσεως, λόγον ἀκριβῆ.
λινοκαλάμη, ξυλοκαλάμη.
Μαγόμενον, γεγοητευμένον.
μεθία, μεταχείρησις.
μηνίσκους, μανιάκια.
μυχῷ, ἐνδοτέρῳ οἴκῳ.
μώλωψ, ὁ ἐκπληγεὶς αἱματώδης τόπος.
μίτρα, ἀνάδημα ἢ ζώνη.
μετὰ τὸ ἐξαλειφθῆναι τὴν οἰκίαν, μετὰ τὸ χρισθῆναι.
Νεῶσαι, θεραπεῦσαι.
νεκυμάντεις, οἱ τοὺς νεκροὺς ἐπαίροντες.
Οὐκ ἐπανατρυγήσεις, οὐ ῥαγολογήσεις.
ὁλοκαυτώματα, ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου καιόμενα.
οἰωνιζόμενος, ὁ διὰ τῶν ὀρνέων μαντευόμενος.
ὀλύραι, οἱ τῶν ζεῶν κόκκοι.
ὁμοίωμα, μορφή.
οὐ κατοχεύσεις, * τὸ μὴ μιγῆναι ἵππον θηλυκόν.
Ποιότης, νόσος, ἡδονή.
πάρες, ἄφες.
παρωσάμενος, ἀφιῶν ἢ ἀναχωρῶν.
ποδήρη, τὸ μέχρι ποδῶν ἐρχόμενον.
πυγμή, γρόνθος.
περισκέλη, φημινάλια.
περιούσιον, ἐξαίρετον.
περιστήθιον, ἔνδυμα τοῦ ἱερέως ἐπὶ τοῦ στήθους.
πεπεμμένον, ζυμωθῆσαν.
προσαγιόχασι, προσήγαγον.
πτερύγια, φάρσια τῶν ἱματίων.
περιστέλλομαι, ὑποχωρῶ.
πτίλοις, πτεροῖς.
παίοντι, τύπτοντι, κρούοντι.
προνομὴν, αἰχμαλωσίαν.
περικαθαίρων, ἀναλύων τὴν γοητείαν.
παράπληκτος, ἐξεστηκώς.

* Levit, XIX, 19.

πίασει, πέτῃει, ἀρτοποιεῖ ὀπτᾷ.
πεντεσίκλοι, ὀβολοὶ * εἴκοσι.
πελεκάνος, ὄρνεον δενδροκολάπτον.
πτίλοις, πτεροῖς.
πρόσεχε, ἀσφαλίζε.
πλείστας νόσους, ἐπιμόνους.
ῥώννυσιν, ὑγείαν παρέχει.
Σιτοδείας, λιμοῦ στενοχωρίας.
σπειρῶν, τὸ ὀξυτόνως σπειρόμενον.
συμβιβῶ, σοφιστῶ, νοῆσαι ποιῶ.
σπάνδοντος, τοῦ ἐνωσέχου, ποτήρια ἐν οἷς ἔσπενδον.
σφαιρωτῆρες, σφαίραις ὅμοιαι.
σκνίφες, ζῶα μικρὰ ὑπὸ τοὺς κώνωπας.
συμβιβάσω, νοῆσαι ποιῶ.
σκῦλα, λάφυρα, γύμνωσις ἐν πολέμῳ.
σαῖς, ζύμη.
συμπεποτριμμένους, ** συῤῥαφέντας πτερόνη.
σφηκίας, σφηκῶν κατοικήσεις.
σάπφειρος, λίθος τίμιος.
συνοχάς, εἰς συγκλεισμὸν, εἰς τὸ συνέχεσθαι.
σκῶλον, ἄκανθι ἐμπαγέν.
σατῖν, τόπος οὕτως καλούμενος,
σφακελίζοντες, ὑποτρέμοντες.
σιρομάστης, ὀγκινόλογχον.
σταθμῶν, παραστάδων θυρῶν.
σίκλος, ὀβολοὶ τέσσαρες.
σφαιρωτὴρ, ἱμάντος τοῦ ὑποδήματος.
τὸ θέριστρον, τὸ πολύτιμον ἱμάτιον.
τῷ περάτῃ, πέραν τοῦ ποταμοῦ ἥκοντι.
τριστάτας, τοὺς παρὰ χεῖρα τοῦ βασιλέως· ἀριστερὰν τρίτης μοίρας ἄρχοντας.
τηλαύγημα, ἀρχὴ λέπρας.
τὸ ὀλμὸν τῆς σιαγόνος, τὸ κοῖλον τῆς σιαγόνος.
τετρωμένους, νενικημένους.
τερατοσκόπος, συμβόλοις προσέχων.

τί

* Obolum ponit pro drachma, ut infra in σίκλος.

** Hesych. συμπεπερονημένους.

τί τεύξεται; τί γίνεται.
τρυφερὸς, τρυφητὴς, σπαταλάλας.
Ὑπολρέμοντες, ὑποπίπτοντες.
ὑπέρογκον, μέγα, ὑψηλόν.
φλιαὶ, τα ὑπέρθυρα.
φέρνη, προὶξ ἢ δωρεά.
φυρᾶν, ζυμεῖν.
φορολόγητοι, λειτουργοὶ, ὑποτελεῖς.
φλογὸς καρδίας.
φαγέδαινα, νόσος ἐστὶν λαιμαργικὴ ἢ λοιμικὴ.
Χρυσῆ γλῶσσα, νοεῖται τὸ ἄκρον τ ζιβύνης.
χίμαιραν, περσινὴν αἶγα.
χῶμα, ὕψωμα γῆς, ἢ βουνὸς ἢ τάφος.
χίδρα, πεφώσιτον λέγει.
χαράδριος, εἶδος ὀρνέου.
χωρίον, τὸ χωροῦν τὰς αἶγας.
ὤμην, ἐνόμιζον.
ὤπται, ἐθεάθη.

ΛΕΞΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Αμαφε * βαθμῶν.
καὶ ἐξέτασεν ** αὐτοὺς εἰς τὰς ναῦς, εἰς τὰς ἕδρας.
Ἐδαψιλεύσατο δι' ὑμᾶς, φροντίζει περὶ ὑμῶν.
Εἰς μεσάφ, † εἰς τὴν ὑπόστασιν.
Τρυφαλίδας †† τοῦ γάλακτος, τυρόν.
ῥάνδου μανδύα θώρακος, ἢ βαρβαρικοῦ περιβολαίου.
Τοῦ γιδώρ, τοῦ συστήματος.
παρὰ τῶν ἐργαβυάρ, παρὰ τῶν λίθων.
Εἰς τὰ ἀμπριγόμ, εἰς τὰς πελιάδα.
μεταμμελέλημαι, ἐδοκίμασα μεταστῆσαι τὸν Σαοὺλ.

Βασιλειῶν β.

Ἀραφώθ, παλαίθας.
σκυτάλιν, βακτηρίαν.

* ἀμαφὲ 1. Sam. V. 4. ** ἐξέζεσεν αὐτοῖς 1. Sam. V. 6.
† Μεσσαβ 1. Sam. XIV. 1. †† τρυφαλίδας 1. Sam. XVII. 18. Scaliger in Scaligeranis p. 98. τροφαλλίδας, παρὰ τὸ τρέφειν.

σαφὼθ βοῶν, γαλαβοῶν.
κορύμωρ, περιζώνην.

Βασιλειῶν γ'.

ὡς ἄντιον ὑφαινόντων· κανόνιον τὸ μέσον τοῦ ἱστοῦ.
συνεχόμενος ταρσαί, συνεχόμενος πυργίων.
ἐνλαμπίνη, ἅμαξα καρῦχα.
εἰς τὸν ὀδόντα, εἰς τὸ ἄροτρον, εἰς τὴν ὤλακα.
τὰ θηρία τῶν ἀλλοφύλων, τὰ τάγματα.
τὸν βάτραχον αὐτῶν φησὶν ὁ Ησαΐας, τουτέστι τὸν θεὸν αὐτῶν Ἐλάμ.
προπυλὴν, προδώμην.
δαβὶρ, χρηματιστήριον.
θάλασσα χαλκῆ ἦν, ὁ νιπτὴρ εἰς ὃν ἔνιπτον τὰς χεῖρας οἱ ἱερεῖς ἰσιόντες (εἰσιόντες.)
Ἐκοιλοσάθμησεν, ἐσανίδωσεν κεκοιλωμένας ὑπὸ τεχνιτῶν σανίσιν περιπταῖς θυρίδας καὶ τοὺς σταθμοὺς τῶν εἰσόδων ἢ τούτων περιστάσεις, τουτέστιν τοξίς.
ὑποκάτω ῥαιθμ, ὑποκάτω ἀρκευθ.
σκορπίοι ἤτοι σκορπίδια, ταῦτα εἴδη εἰσὶν ὅπλων πολεμικῶν.
ἐν σοχὼθ, ἐν συγκλεισμοῖς.
ἀφεῖλε τὸν τελάμωνα, σὺν τῇ ποδῷ τὸν τελάμωνα.

Βασιλειῶν δ'.

μααβινοκείμ * ἦν τρέφων βοσκήματα.
χιτὼν, στολάς.
τολύπη, βοτάνη δηλητήριος.
χώμασιν, τοὺς ἱερεῖς τῶν ματαίων.
ἰαμεὶν, ἄγκιστρα, κρεάγρας.
παλάθας, χίδρα.
παλάθας μακαβὰ, ἢ τὸ χαλκεῖον στόμα.
Τοῖς ἐν τῷ μαθαάλ, τῆς ἐπιστολῆς μου.
ἐπάταξαν αὐτὸν εἰς λύτρωμα, εἰς ἀφεδρῶνα.
ἠζὲρ, ἄγιον.
σύνδεσμος, ἄντιαρσις, ἐπιβουλή.
τῶν σαδηρὼθ, τῶν διατάξεων ἢ περιβολῶν.
τὸ βεδὲχ, τὸ δέον.
δῆλοι ἦσαν. οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.

δῆλοι

* (βασιλεὺς) Μωὰβ ἦν νωκὴδ. 4. Reg. 3. 4. adde Amos 1.

δῆλοι ηβώνεον, ἐμάντευον.

γράμματα τοῦ παρ' Ἑβραίοις ἀλφαβήτου· ἐκ χαλκοῦ ἐκτυπωμένα ἑκάστου στοιχείου πλείονα ὑπάρχοντα. ὅταν οὖν ἐβούλοντο οἱ Ἰουδαῖοι ἐπερωτῆσαι τῷ Κυρίῳ, οὖν τῷ ἐφοὺδ κείμενα ἡπλωμένα καὶ ἀνορθοῦντο εὐθὺς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα μόνα τὰ ἐπιτρέποντα τὸ προκείμενον πρᾶγμα γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι. οἷον, ἐὰν ναὶ ἔλεγεν ὁ Κύριος, τὸ νῦ, ἄλφα, ἰῶτα ἀνορθοῦντο μόνα, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀποκρίσεων τοῦ Κυρίου, τῶν διὰ τῶν δήλων γινομένων νοητέον, ἤγουν διὰ δεήσεων. ὅτε ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς τὰς διὰ τῶν δήλων ἀποκρίσεις γεγενῆσθαι αἰτοῦντο παρὰ Κυρίου, καὶ τηνικαῦτα ἐγένετο αὐτοῖς καθὼς προγέγραπται. εἰ δὲ ἦν ὀργισμένος αὐτοῖς ὁ Θεὸς, οὐδὲν αὐτοῖς διὰ τῶν δήλων ἀπεκρίνετο.

Παρὰ μασώβ, παρὰ τὸ θυσιαστήριον.
τοὺς θελητὰς, τοὺς ἐγγαστριμύθους.
λόγον μονόζωνον, ἐνεδρεύοντα λῃστήν.
ἐν οἴκῳ ἀφουσώφ, ἐν οἴκῳ ἐγκεκλεισμένος.
ἐν σαλάς, ἐγχαλκά.
τοῦ νεχωθά, τῶν ἀρωμάτων.
ἐν σαλεπωτῇ, ἐν τῇ φάραγγι.
τοὺς χωμαρίμ, τοὺς καθεστῶτας.
μαζουρώθ, ἀστὴρ οὕτω καλούμενος.
τῶν καδεσίμ, τῶν τελετῶν.
εἰς γαβήν, εἰς γεωργούς.
Τοῦ νοσοσάτ, τοῦ διαφθείροντος.
μεχωνώθ, βάσις.
τὸ χωθάρ, ἀκροκίονον, τὸ ἐπίθεμα.
ἐπὶ τὸ σανβαχά, κατὰ τὸ δίκτυον.
ποῦ ὁ Θεὸς Ἠλιοὺ ἀπφώ, ποῦ ὁ Θεὸς καὶ νῦν.
ἐφοὺδ, ἑλληνικὴν διπλοΐδα.

X. *De Lexico Varini Phavorini.*

VARINUS a) PHAVORINUS Camers, Joannis Lascaris & Angeli

a) Quæ de Varino referam, magnam partem debeo eruditissimis auctoribus Diarii Veneti (Giornale de letterati d' Italia) Tom. XIX. p. 90. seq. Ipse se vocat Βαρῖνον, Aldus *Guarinum*, Aristobulus in Epigrammate, quod Thesauro & Cornu copiæ A. 1496. excuso præmittitur, Γυαρῖνον. Vide Mich. Mattaire annales typograph. pag. 146.

As

Angeli Politiani b) discipulus, Monachus Ord. S. Benedicti ex Congregatione Silvestrinorum, & Præceptor Joannis de Medicis, (qui postea fuit Papa Leo X.) hinc Bibliothecæ c) Mediceæ A. 1512. Florentiæ præfectus, & ab A. 1514. Episcopus Nucerinus d) interfuit Concilio Lateranensi A. 1516. atque diem obiit A. 1537. Hic Romæ A. 1523. in fol. apud Zachariam Calliergum Cretensem excudi curavit Lexicon Græcum uberrimum, in quo Græce voces non Latinis sed Græcis vocibus facilioribus explicantur, quod inscripsit Julio de Medices tunc Cardinali, e) qui postea inter Pontifices fuit Clemens VII. Totam Græciam in hunc librum Varinus conjicere voluisse videtur: nam quicquid in Svida, Etymologo, Phrynicho, Hesychio, Harpocratione & aliis Lexicis, quicquid in Eustathio & scholiastis veteribus ad voca-

Ac verum nomen fuit Guarinus: ipse tamen Varinus dici maluit, ut à Guarino scilicet illo Veronensi (qui tamen Volaterrano etiam lib. 21. anthropol. *Varinus*) tanto facilius internosceretur. *Phavorinum* se dixit à patria, Camerino Umbriæ vicina. *Per essere originario dal castello della Pieve* Favera *vicino di Camerino, citta ducale è nobilissima del Umbria, prese da esso il cognome di Faverino.* Lil. istoria di Camerino parte 2. pag. 277.

b) In elogio funebri (apud Ughellum) dicitur ὁ Λασκάρεως γραμματικῆς διάδοχος. A Politiano autem hoc testimonium tulit in Epistola ad Macarium Mucium Camertem (lib. 7. Epist. pag. 198.) *Varinus, civis tuus, ad summum linguæ utriusque fastigium pleno gradu contendit, sic ut inter doctos jam* (circa A. 1490.) *conspicuus digito monstretur.* Idem in Epist. ad Varinum ipsum, thesauro præmissa: *nam cum te semper habuerim quasi eximium inter discipulos utriusq; linguæ, meaque tibi in literis etiam arcana retexerim, quod tu homo gratissimus libenter & profiteris & prædicas &c.*

c) Petrus Alcyonius lib. 2. de exilio p. 179. *Consulam Varinum Camertem, qui Bibliothecæ nostræ præest, hominem literatissimum & humanissimum, aut Scipionem Carteromachum, familiarem etiam nostrum.*

d) Ferd. Ughelli Italia sacra Tom. 1. pag. 1126. seq. & Lud. Jacobillus in Chronologia Episcoporum Nucerinorum p. 111. Nuceriam itellige non illam regni Neapolitani sed alteram ditionis Pontificiæ in Umbria.

e) In dedic. Varinus se jam per XXX. annos domus Mediceæ alumnum fuisse non diffitetur: εἰ γὰρ ἐγὼ τριάκοντα ἤδη ἔτη τῶν Μεδίκων τρόφιμος γεγονὼς, καὶ τοσούτων ὑπ' αὐτῶν εὐεργετηθεὶς τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν ὧν τυγχάνω ἔχων. Subjungitque juvenem se Petro de Medices ipsius fratrueli Cornu Copiæ dicasse: ὥσπερ καὶ ἔτι νέος ὢν ἐς τὸ τῆς ἀμαλθίας κέρας Πέτρῳ τῷ μακαρίῳ σου ἀδελφῷ (Gesner. male interpretatur fratrem, vid. Diar. Ven. T. XIX. p. 117.) ἀνατεθὲν ἐξεκτησάμην. De illo opere Varini rarius obvio, quod ex Græcis digestum Grammaticis primo prodiit Venetiis apud Aldum A. 1406. fol. & minori typorum charactere recusum est A. 1504. atque inscribitur: *Thesaurus, cornucopia, & horti Adonidis*, dixi Vol. VII. pag. 13. seq.

vocabulorum explicationem continetur, id fere omne in Lexicoo ſuum tranſtulit. Sæpe etiam leguntur emendatius in Varino, quam in ipſis unde ea hauſit auctoribus, quanquam aliquando nonnulla laciniose, f) ſæpe depravata quoque transſcripſit. Iniquius enim eſt judicium Mauſſaci, g) qui quos offenderit in Svida, Heſychio & aliis lexicis errores, hos omnes retinuiſſe, ſimulque in unum coëgiſſe Varinum arguit, ita ut nullum alium uſum & levamen lexicon illud vaſtum ſtudioſis adoleſcentibus præſtare poſſit, præter novas quasdam vocabulorum explicationes, quas è lexicis, quæ nondum ſunt luce donata, h) ſervantur in bibliothecis, retuliſſe illum veriſimile eſt. Grammaticæ quoque vicem Lexicon illud præſtare poteſt, ut præteream tot fabulas, hiſtorias, proverbia & res varias ſcitu dignas paſſim traditas & explicatas. Non contemnendum auctorem appellat Guilelmus Canterus lib. 2. novar. lectionum capite 9. & haud invenuſtis epigrammatis lucubrationem ejus commendarunt Joannes Laſcaris, Scipio Carteromachus, Angelus Politianus & *Joachimus Camerarius*, i) ut omittam laudes in eundem congeſtas, tum a Voſſio, Borrichio, Morhofio k) aliisque tum ab eodem Camerario in præfat. ad ſecundam Lexici Varini editionem Baſil. apud Robertum Winter (χειμερινὸν) 1538. fol. quæ licet minoribus expreſſa typis

f) Vide Pauli Leopardi emendationes lib. IX. cap. 16. Tomo III. Lampadis artium Gruterianæ.

g) Mauſſacus diſſ. Harpocrationi adjecta pag. 396. edit Lugd. Bat. 1683. 4.

h) Joſephus Scaliger monet vix quicquam in Varini lexico contineri, quod non in aliis editis contineatur, licet colligendi ea laborem, quem in ſe ſuſcepit, fatetur utiliſſimum eſſe. Ita enim ille Epiſt. 235. pag. 03. cum de Photii Lexico adhuc inedito dixiſſet: *Extat hodie magno cum fructu legentium ſimilis liber Varini Pavorini, qui æqualis fuit ſæculi Politiani. Et quanquam apud ſtudioſos magna in gratia eſt, nihil tamen habet, quod non hodie in aliis reperiatur.*

i) Laſcaris, Carteromachi & Camerarii epigrammata operi Varini præmittuntur. Politiani vero tetraſtichon, quo Varinum Italiam matrem effœtam atque extorrem Græciam ſuſtinere atque alere velut ἀντιπελαργοῦντα affirmat, adſcribam ex ejus poëmatis Græcis Tom. 3. Opp. edit. Lugd. 1537. 8.

Ἑλλὰς δὲ τοῖς ἰδίοις πεπλανημένη ἐν λαβυρίνθοις
Οὐ μίτον ἀλλὰ βίβλον εὕρετο δαιδάλεον
Οὐχ ἕλλην, Ἰταλὸς δὲ Βαρῖνος, κἄντευγε θᾶσσαν
Εἰγενέοι τὴν γραῖαν ἀντιπελαργέομεν.

k) Voſſ. de philologia cap. V. §. 17. Olaus Borrichius de Lexicis Lat. & Græc. ad calcem analectorum de lingua Lat. p. 50. Morhof. lib. IV. polyhiſt. c. 8. p. 94. Diarium Venetum Tom. XIX. p. 123. ſeq.

typis, tamen & emendata est, & duos uberrimos indices Græcos adjunctos habet, tum vocum extra ordinem alphabeti positarum, tum proverbiorum, auctore *Hieronymo Gunzio* Bibracensi, quem virum sibi amicissimum & utraque lingua doctissimum Gesnerus l) appellat. Editio Parisiensis apud Morellum, Simlero m) memorata nulla est, uti nec Hanoviensis A. 1521. fol. quam videas referri in catalogo Bibl. Nobilissimi D. Adami Christophori Jacobi. Sed harum vice merito celebrare juvat novam Venetam, Græcis maxime hoc flagitantibus n) quoniam priores duæ rarissimæ erant in Italia & vix XXV. vel XXX. scutatis venales, non ita pridem curatam A. 1712. fol. o) ab Antonio Bartoli typographo Veneto, castigatamque diligenter & excusam typis nitidis & majoribus: columnis per tria σελίδια distinctis, atque vocibus singulis quæ explicantur novum versum incipientibus. Multæ etiam voces prioribus editionibus adjunctæ, quæ asterisco addito semper distingvuntur, etiam indices ex Basileensi editione repetiti, atque opus inscriptum Joanni Constantino Basarambæ, Woewodæ Brancovano, cujus effigies etiam præmittitur, principi Walachiæ, qui genere materno Cantacuzenos attingit. Codex MStus Lexici Varini, qui fuit apud M. Henricum Sigismundum Schillingium, Diaconum Drosenfeldensem, memoratur a Joh. Fasoldo in præfat. ad Orationem Scipionis Carteromachi de laudibus litterarum Græcarum, ipsius cura recusam Baruthi 1690. 4. Præter lexicon hoc & *Cornu Copiæ*, de quo dixi Volum. VII. p. 13. sq. extant etiam *Apophthegmata* p) ex variis auctoribus per *Joh. Stobæum* collecta Varino Favorino interprete, ad Leonem X. Romæ 1577. 4. 1519. 8. & Cracov. 1529. 8. quam postremam editionem hoc epigrammate commendavit Wenceslaus Sobeslaviensis:

Lector

l) Gesnerus Bibl. p. 328. b.

m) Simlerus Bibl. p. 675. *Phavorini Camertis lexicon Græcum cum indice paræsiciadum locupletissimo excusum est Parisiis in officina Morellii, in fol.* Catalogus Bibl. Jacobææ editus Lipsiæ 1693. 8. inter libros Philosophicos in fol. parte 2. p. 41. num. 234. *Varini Phavorini Camertis Lexicon Græcum sine versione. Hanov. 1521.*

n) Diarium Venetum Tom. XIX. p. 127. *Le due prime edizioni di Varino erano divenute si rare, e di prezzo si enorme che a gran pena per venticinque e anche trenta ducati Veneziani potevano appresso i librai ritrovarsi. I Greci, massimamente di Levante, appresso i quali questo lessico è in credito e in uso più di qualunque altro, ne hanno sollicitato i Bartoli &c.*

o) De hac vide sis Acta Erud. 1713. pag. 241. Neuen Bücher-Saal XXV. pag. 1. Diarium Venetum Tom. XIX. p. 127. seq.

p) Idem Diarium Venetum pag. 110. seq.

Lector candide, si cupis repente
Divina quasi virgula vocatus
Moralem sophiam tibi parare,
Hoc parvi moneo legas libelli.
E græco tibi quod bonus Varinus
Traduxit lepide simul Latine.

Lexica Græcolatina Recentiorum.

X. Inter Lexica Græcolatina recentiorum scriptorum, ratione temporis quo in lucem edita est illius lucubratio, familiam ducit *Joannes Crastonus* Placentinus, Carmelitanus, cujus Vocabulista Græco-Latinus primum prodiit Regii Lepidi A. 1497. 8. quæ editio in Leidensi Bibl. publica asservatur: Deinde edidit Bonus Accursius Pisanus, dicavitque Joanni Francisco Turriano, ducali qvæstori, impressum in ædibus Dionysiii Bertochi Bononiensis subterraneis, Mutinæ 1499. fol. ut didici ex V. C. Michaëlis Maittaire Annalibus typographicis T. 1. p. 363. Habeo & ipse Lexicon ejusmodi Græcolatinum perantiquum, editum in fol. sed in quo titulus deest, neque extrema pagina 455. locum aut tempus denotat, qvod incipit: *ἀαγὴς, ἐος, intangibilis, ἄαπτος intangibilis, vel cui nocere quis nequeat* &c. H. Stephanus in Epistola de typographiæ suæ statu, A. 1569. 8. edita, & Almeloveenii libro de vita Stephanorum adjuncta, *iis*, inquit, *quæ circumferuntur Lexicis Græco-Latinis primam imposuit manum monachus quidam, frater* Johannes Crastonus, *Placentinus Carmelitanus, sed cum is jejunis expositionibus (in quibus vernaculo etiam sermone interdum, id est Italico, utitur,) contentus fuisset, perfunctorie item constructiones verborum indicasset, nullos auctorum locos proferens, ex quibus illa pariter & significationes cognosci possent, multi postea certatim multa hinc inde sine ullo delectu atque judicio excerpta inseruerunt; donec tandem indoctis typographis de augenda lexicorum mole inter se certantibus, & præmia iis, qui id præstarent, proponentibus, quæ jejunæ, &, si ita loqui licet, macilentæ antea erant expositiones, adeo pingues & crassæ redditæ sunt, ut in illis passim nihil aliud quam bœoticam suem agnoscamus.* Eodem loco varias ejus modi βαρβαρολεξικογράφων hallucinationes atque errores H. Stephanus perstringit.

Lexicon Græcolatinum excusum ab Aldo Venetiis: hinc Ferrariæ A. 1510. & Paris. Hieron. Alexandro curante A. 1512. auctumque a *Jo. Maria Tricaëlio*, Æquinate, in quo multa falsa, notante Gesnero. Deinde Lugduni cum auctario & a *Valentino Curione* Hagenoio, Basileæ apud Cratandrum 1519. fol.

Nic. Beraldi Dictionarium Græcolatinum Parif. 1521. fol.

Dictionarium idem addita interpretatione Latina, tribus vocum millibus auctius, additis variis Grammaticorum Græcorum apofpasmatiis, & de vocibus Atticis Tho. Magiftro, Phrynicho & Emanuele Moschopulo. Venet. 1524. fol. apud Francifcum Afulanum.

Jacobi Ceratini Dictionarius Græcus Bafil. 1524. fol. cum præfat. Erafmi, qvi Ceratino auctor fuit, ut hunc laborem in fe fufciperet, & ipfe nonnulla adjecit. Inter eos, qui Græca auxere Lexica, profitetur & MAINO non parum deberi, ac male precatur invidæ febri qvæ ftudiofis eam utilitatem reddiderit maligniorem. Vide Erafmi Epiftolas lib. XXVIII. 21. ubi ait Ceratinum exactam utriusqve lingvæ peritiam cum incredibili modeftia copulaffe.. *Hujus*, inquit, *acceffionem cum conferrem cum aliorum auctariis, quæ in proxima Gurmuntii editione fuerant addita (nam hanc Ceratinus nofter non viderat) miro modo vix ullam vocem ab hoc annotatam comperi, quam illi priores occupaffent. Pauperis eft numerare pecus, fed pauperius eft numerare dictiones. Satis multas adjecit Ceratinus, fed ingentem fateberis thefaurum, fi expendas, quod acceffit, potius, quam numeres.*

Magis etiam illo lexicographorum vulgo fe exemit *GUILELMUS BUDÆUS*, renafcentis literaturæ alter qvafi Camillus, qvo elogio eum mactat Adr. Junius lib. 2. cap. 6. Adverfariorum. Hujus *Commentarii græcæ linguæ* præmiffa Græca ad Regem Galliae Francifcum præfatione Parifiis primum 1529. & Colon. ac Bafileæ 1530. fol. editi, & deinde tertia parte auctiores Parif. 1548. apud Rob. Stephanum fol. typis luculentis recufi funt & Bafil. 1556. fol. quartum Operum Budæi Volumen implent. In his auctor nullo neqve alphabeti neqve alio ordine obfervato, innumerarum vocum phrafiumqve, illarum præcipue, qvæ ad res civiles ac forenfes pertinent, prout fub acumen ftyli fcribenti venerunt, proprias & varias fignificationes ex probatis auctoribus, Oratoribus maxime & hiftoricis, eruit, atqve Latine ex veterum Romanorum ufu expofuit, ut nihil illis elegantius, nihil doctius cogitari poffit. Ac dicitur liber ille Salmafio veram ad eruditionem viam primum aperuiffe, ut non vane auguratus fit jam olim Erafmus in Epiftolis, obfervationes Budæi utriusqve linguæ ftudiofis plurimum utilitatis effe allaturas. Nam & ad latinam eloqventiam apprime facere, veriffime monuerunt Francifcus Vavaffor de ludica dictione p. 321. & Rich. Simon. Bibl. felectæ Gallice editæ Tom. 1. p. 354. De iisdem commentariis Angelus Caninius in Hellenifmo: *Iftius Orationis formas, & breviter quicquid ad græcanitas*

nicas phrases attinet, doctissime persecutus est Budæus *in suis commentariis, quos nuper & emendate & eleganter magno studiorum bono excudit Badius. Eum librum comparare sibi debet, quisquis serio græcari volet.* Edmundus Richerius in obstetrice animorum pag. 230. *Quia magni illius Budæi mens & institutum in suis commentariis fuit Græca Latinis conferre & connectere, certumque est quicquid unquam elegantiæ aut venustatis in utraque lingua extitit, id totum libris illis contineri, qui huic studio egregiam navare operam cupiunt, excellens illud & cæleste monimentum Budæi cogitate notare debent: cujus auxilio omnia linguæ principis arcana facile pervestigabunt.* Buchananus:

Gallia quod Græca est, quod Græcia barbara non est,
Utraque Budæo debet utrumque suo.

Omitto elogia certatim in eum congesta à Lud. Vive ad lib. 2. Augustini de Civitate DEI cap. 17. & de tradendis disciplinis pag. 306. Scaligero in Scaligeranis, Barthio XXI. 3. Adversar. Morhofio lib. IV. polyhist. cap. 8. §. 3. Vitam Budæi * scripsit Ludovicus Regius, quæ cum lucubrationum ejus elencho legitur apud Batesium & Leickerum: ** Regio addenda qvæ habet Joh. Launojus parte 2. Gymnasii Navarrei pag. 875. seq. qvi tamen fallitur, cum pag. 882. notat Budæum obiisse anno 1573. Calend. Septembr. nam anno 1540. Cal. Sept. extinctus est, ætatis 73. Budæum in plerisque libenter sequuntur Lexicorum Græcorum post eum vulgatorum auctores, etiam Henricus Stephanus, qui in paucis qvibusdam locis ab ejus sententia discedit, qvorum rationem uberiorem reddere voluit in suo, qvem promisit, thesauri Græcæ linguæ Corollario, & in editione nova Commentariorum Budæi. *Cogito enim*, inqvit in præfat. ad thesaurum Græcæ Linguæ p. 12. *de libri illius editione, quæ habeat cum alia, quibus multo quam antea utilior reddatur, tum vero meas in quosdam locos annotationes.* Sed nec Corollarium illud, nec editio Commentariorum Budæanorum à Stephano notis illustrata lucem vidit.

 Dictio-

* Adire etiam licebit de Budæo elogia Jovii p. 179. & Sammarthani p. 3. Nicolai Reusneri icones p. 95. Bullartii Academiam scientiar. Tom. 2. pag. 166. Claudii Sinceri vitas JCtorum III. pag. 103. Alphonsi Clarmundi vitas editas Germanice Tom. I. p. 25. Bælii Lexicon, Hendreichii pandectas Brandenburg. Bailletum T. 3. judicior. editorum Gallice pag. 157. seq. Bonifacii Historiam ludicram XV. 3. &c.

** Frid. Jac. Leickherus in Vitis decem JCtorum editis Lipsiæ 1686. 8. pag. 28. Guil. Batesius in vitis selectorum aliquot virorum excusis Lond. 1681. & 1704. p. 215.

Dictionarium trilingue, in qvo Latinis vocabulis in ordinem alphabeticum digestis respondent Græca & Hebraica, Hebraicis adjecta sunt magistralia (Rabbinica) & Chaldaica, opere & labore *Sebastiani Münsteri* congestum. Basil. 1530. 1543. 1562. fol. Latina & Græca eadem fere in Tricaëlii Lexico.

Ambrosii Calepini Latino dictionario vocabula Græca anonymus qvidam adjecit. Id sæpius subjectum prælo etiam cum aliarum linguarum accessione, ut in editione Basil. 1605. lexicon undecim linguarum.

Lexicon Græcolatinum auctum insigniter à præclaro viro *Petro Gyllio*. Basil. 1532. fol. & deinde sæpius cum aliorum auctariis recusum, ut infra commemorabitur.

Primum circa A. C. 1537. (inquit *Conradus Gesnerus* in epistola Ao. 1562. scripta de libris à se editis) *Lexicon Græcolatinum* (Basil. 1537. fol.) *quod jam ante à diversis & innominatis, nescio quibus, satis misere consarcinatum erat, ex* Phavorini Camertis *Lexico Græco ita auxi, ut nihil in illo extaret, quod non ut singulari fide ac diligentia, ita labore maximo adjicerem: sed typographus me inscio, & præter omnem exspectationem meam, exiguam duntaxat accessionis meæ partem adjecit, reservans sibi forte auctarium ad sequentes etiam editiones. Eodem paullo post defuncto, meum exemplar recuperari non potui. Ab eo etiam tempore in gratiam* Henrici Petri, *Basileensis typographi, ter aut quater ex diversis lectionibus meis, idem volumen insigni accessione auxi, A.* 1545. *ita ut semper nominarem authores à quibus singula excepissem, ut & authoritas major esset, & orthographia minus corrumperetur: quod si alii etiam multi Lexicorum corruptores potius quam auctores observassent, non usque adeo aliquot millibus locorum corrupta hæc volumina hactenus in publicum prodiissent, non solum typographicis erratis passim innumeris absurdissime referta, propter imperitiam illorum, qui ad præla corrigunt: sed ipsorum etiam auctorum, quorum plurimos idcirco sua nomina profiteri pudet. Ultima quidem editio à me locupletata Basileæ nuper prodiit ex officina* Hieronymi Curionis *A.* 1560. *Septembri, in folio, chartis trecentis octoginta quatuor. - - - In Lexicon Græcolatinum A.* 1544. *Basileæ excusum in* 4. *de utilitate ac dignitate linguæ Græcæ præfatus sum.*

Petri Dasypodii Helvetii, quo præceptore usum se Tiguri, narrat Gesnerus, Lexicon Græcolatinum Argentorat. 1539. 4.

Lexicon Antwerpiæ editum anno eodem 1539. 4.

Lexicon Græcolatinum Basileæ 1539. 4. apud Jo. Walderum cum præfat. Simonis Grynæi, qvi illud his verbis laudat sane magnificis: *Lexi-*

Lexicon igitur, adolescens, hoc Græcum ad summum, quantum maxime fieri potest, perductum habes. Copiosius & vocibus pluribus refertum nullum extat, comparatu facilius nullum, ad usum accommodatum meliusque nullum &c.

Jo. Charadami lexicopator etymon Græcolat. Parif. 1543. fol.

Nicolai Gerbelii Lexicon Græcolatinum A. 1546. MS. vidisse se Argentorati testatur Gesnerus in Pandectis p. 37. b.

Lexicon Græcum locupletatum ab *Hadriano Junio* A. 1548. inscriptumque Eduardo, Angliæ Regi, fidei defensori & supremo Anglicanæ Ecclesiæ a Christo capiti, qvem titulum Indici librorum prohibitorum insertum qveritur Junius, ut videre licet in ejus Epistolis p. 124. p. 469 sq. & 508. De Lexico isto iterum pag. 70. 223. & 180. ubi sex millibus vocum atqve eo amplius auctum a se testatur. Ab hoc opere diversus est ejusdem Junii nomenclator, parvæ molis liber, sed præclarus & utilis, de quo infra.

Lexicon Græcolat. editum Lugd. 1550. fol. apud Frellonium. Et aliud eodem anno Basileæ, locupletatum à *Jo. Hartungo*, post *Arlenium*, aliosqve.

JOACHIMI CAMERARII Commentarii insignes utriusque lingvæ similiter ut Budæi opus nullum alphabeti ordinem observant, in qvibus diligens præcipue exqvisitio nominum quibus partes corporis humani appellari solent, additis & functionum nomenclaturis, & aliis huc accedentibus. Basil. 1551. fol.

Jacobi Tusani Lexicon. Parif. 1552. fol. ingenti vocum accessione locupletatum.

Ex Budæi commentariis maximam partem decerptum Lexicon Græcolatinum *Caroli Stephani*, qvi Roberti frater, Henrici patruus fuit, editum Parif. A. 1554. fol. cum additionibus MSS. Hœschelii obvium Romæ in Bibl. Barberina.

Inter melioris notæ Lexicographos merito suo refertur ROBERTUS CONSTANTINUS, Medicus Cadomensis, cujus Dictionarium Linguæ Græcæ, Cadomensi Civitati & Jacobo Dalechampio, viro docto & præ cæteris amico, ab auctore dicatum lucem vidit Genevæ apud Jo. Crispinum A. 1562. fol. 2. Volum. atque deinde cum additionibus *Francisci Porti* aliorumqve recusum est ibid. A. 1592. fol. ne dicam de Lexico Græco-Latino *Jo. Crispini*, collecto ex eodem Rob. Constantino & A. 1566. 4. edito, quod manu Isaaci Vossii passim auctum, notatumque exstat in Bibl. publica Leidensi. Non ut in thesauro H. Stephani sub radicibus vocabula, sed suo singula ordine per litterarum seriem digesta in Con-

stantini Lexico leguntur. Verum auctor in præfatione promittit *artificiosam tabulam*, in qua linguæ Græcæ origines, annominationes & conjugata, primitiva & derivativa simul collocantur, servato tantum alphabetico ordine in primitivis. Hinc majore judicio collectum Constantini Lexicon qvam Stephani thesaurum existimabat Jo. Henricus Bœclerus in Bibliograghia curiosa, quæ sine nomine auctoris vulgata primum, deinde Bœclero vindicata & sub Bibliographiæ Criticæ titulo, cum Jo. Gottlieb Krausii V. C. animadversionibus Lipſ. 1715. 8. prodiit p. 19. Certe antequam Stephani opus videret lucem, omnium qvorumcunque commentarios, qvi unqvam in Graeca lingua erant editi, à Constantino superari, affirmavit Mich. Neander p. 457. erotem. Hebr. Sed præterea etiam edere voluit Constantinus *de accentuum Græcorum ratione* plenam brevemque commentationem. *Elegantias linguæ græcæ* ejusque cum Latina comparationem. *Compeudiosam methodum studii linguæ Græcæ* & de ejusdem auctorum lectione tractationem. Denique *thesaurum rerum & verborum linguæ Græcæ* per locos communes, in qvo duo indices vice duplicis dictionarii, Græci & Latini, & tertius rerum, quæ in locis communibus tractantur sylvam materiamqve contineret. Licet vero integris corporis & mentis sensibus memoriaqve valida usus ad extremam usqve senectutem, & A. 1605. demum anno ætatis centesimo tertio Constantinus diem * obiit, 6. Cal. Jan. promissa tamen illa non implevit, neque in lucem protulit, qvod memoratur à Simlero dictionarium ex Homero cæterisqve poëtis Græcis collectum, simile dictionario Nizolii in Ciceronem. Nihilominus thesauri spem qvod fecerat, invidiam incurrit non levem. Constantinum enim perstringere videtur H. Stephanus, nimis acerbus sæpe eorum, qui idem cum ipso stadium decurrere ausi sunt, censor & Aristarchus, in præf. ad thesaurum suum pag. 17. his verbis: *Præstiti denique, lector, in hoc opere, vel potius præstare conatus sum, quæ ipsum thesauri nomine non indignum reddant. Eum quidem certe titulum mihi præripere jam olim conati erant quidam, quum me de hoc opere aggrediendo cogitare obaudiissent: Sed illi θησαυρῶ eorum appellationi merito aliquis ex proverbio depromtum vocabulum ἄνθρακες adscripsisset. Foris enim & titulo thesaurus erat; intus autem nihil aliud quam vulgaris consarcinatio, quæ antea lexici Græcolatini recogniti nomine appellabatur, novis aliquot suturis aucta: aut (si mavis) quædam interpolationum accessio, ut vel ex ipsa collatione perspici potest, adeo ut perinde esset ac si personatus Irus Cræsum*

* Vide Teissierii elogia Thuanea Tom. IV. p. 506. Bailletum jugement Tom. 3. p. 137. Colomesii Galliam Oriental. p. 103.

sum se mentiri sub ejus persona vellet. Contemnit etiam Constantinum ejusqve laborem indignis modis Josephus Scaliger in Scaligeranis pag. 101. & in Epistolis pag. 104. 107. qvod ex singulari ac privato in eundem odio profectum monet eruditiss. Huetius in Originibus Cadomensibus Gallicę editis cap. 24. cum patri Julio Cæsari Scaligero charissimus Constantinus fuisset, & per aliquod tempus communibus ab eo ædibus exceptus, tanti etiam ob eruditionem & fidem atqve integritatem æstimatus, ut ante obitum suum illi potissimum lucubrationum suarum ineditarum in lucem proferendarum curam voluerit committere. Conradus etiam Gesnerus in Epistola de libris à se editis p. 21. *Hoc anno,* inquit, *quo hæc scribo,* 1562. *Genevæ prodiisse audio longe copiosissimum & emendatissimum Græcæ linguæ thesaurum à Rob. Constantino, incomparabilis doctrinæ viro, ex Jo. Crispini officina.* Hujus Constantini habemus minime contemnendum etiam Latinæ Linguæ supplementum, sive lexicon vocum rariorum in postrema tunc Calepini editione præteritorum, excusum Genevæ apud Eustachium Vignon 1573. 4. qvod manu Emerici Bigotii passim notatum fuit in Bibl. præclara Bultelliana: nec non nomenclatorem scriptorum, qvorum libri exstant vel MSti vel impressi in Bibliothecis Galliæ & Angliæ, indicemqve Bibliothecæ Gesneri. Paris. 1555. apud Wechelum, 8. Notas in Celsum Lugd. 1566. 8. & Amst. 1687. 12. 1713. 8. In Dioscoridem Lugd. 1558. 8. Argentorat. 1565. 4. Et in Theophrasti historiam plantarum, cum Jul. Cæs. Scaligeri ad eandem commentariis Lugd. 1584. 8. & Amst. 1644. fol. Ineditas ejus in Plinii Hist. nat. animadversiones in Bibl. Lamoniana asservari testatus est Bailletus, ejus præfectus: & nescio ubi vel edita reperiantur vel MSta delitescant, qvæ inter Constantini scripta typis excusa memorantur ab Antonio Teissierio Tom. 4. elog. Thuanor. p. 508. Aphorismi Hippocratis versibus redditi Græcis & Latinis: Juliani Imperatoris Misopogon & Epistolæ in Linguam Latinam conversæ, nec non de Antiqvitatibus Græcorum & Latinorum libri tres.

De HENRICI STEPHANI Thesauro Græcæ Linguæ.

Stephaneæ stirpi id fuisse proprium videtur, ut in communes studiosorum usus construeret thesauros, a) Ciceronianum Carolus, Lati-

a) Theodorus Jansonius ab Almeloveen de vitis Stephanorum Amst. 1683. 8. pag. 72. Mich. Maittaire in Stephanorum historia Lond. 1709. 4. pag. 352.

Latinum Robertus, Græcum Henricus: licet Græci etiam magna pars Roberto ejusque ſtudiis debetur, ita enim de illo jam A. 1557. in præfatione ad Lexicon Græcolatinum Ciceronianum filius ipſe Henricus Stephanus teſtatur ſe propemodum vereri, ut Alexander olim patris Philippi victoriis materiam triumphorum ſibi eripi dolebat, ne ſic patris ſui in litteras meritis induſtriæ ſuæ laudem intercipi contingeret. *Et conatus quidem ejus fortaſſe nihilo meis majores: ſed ut viribus ita etiam effectu longe profecto ſum inferior. Ecce enim ille tibi non Lexicon Græcolatinum neſcio quod, ex ineptiſſimarum adnotationum quadam velut colluvie conflatum, tanquam veſtimentum aliquod ex vilibus ſcrutis conſarcinatum, ſed ingentem & immenſum linguæ Græcæ theſaurum, jam a multis annis, ſumtibus prope infinitis, ex præſtantiſſimis linguæ auctoribus tibi congerit atque coacervat. Qui certe illo Latinæ linguæ theſauro (quem etiam ipſe cumulaverat) tanto erit opulentior, tantoque pretioſior, quanto majores ſunt illius quam hujus, ut omnes fatentur, divitiæ.* Poſt Robertum A. 1559. defunctum, de excudendo theſauro jam A. 1561. cogitavit filius, nam die 13. Julii illius anni datum eſt privilegium Caroli IX. Galliarum Regis, cui A. 1570. 15. Febr. aliud Maximiliani II. Imp. acceſſit. Non prius autem Theſaurus Græcæ lingvæ ab Henrico Stephano in lucem datus eſt qvam A. 1572. fol. qvatuor Voluminibus, dicatusque Maximiliano II. Imp. Carolo IX. Galliæ Regi, Eliſabethæ Reginæ Angliæ, atque Electoribus Imperii Friderico Palatino, Auguſto Saxoniæ & Joanni Georgio Brandenburgico, nec non Academiis Viennenſi, Pragenſi, Pariſienſi, Oxonienſi, Cantabrigienſi, Heidelbergenſi, Lipſienſi, Witebergenſi & Francofurtenſi ad Viadrum. Opus incomparabile, amplas Græciæ opes totis caniſtris, admetiens ſtudioſis, & qvod immenſo labore ſtetit autori, adjuto licet parentis induſtria * & Friderici Sylburgii b) ac fortaſſe aliorum, c) unde omnes Græcarum literarum ſtudioſos beneficio ſibi obſtrinxit tanto majore, qvod ab illo usqve tempore qui uberiores & accuratiores panderet Græcæ lingvæ commentarios, per annos centum & qvin-

* *Paternaque auſpicio atque ductu.* H. Stephanus præf. ad Adagia Eraſmi A. 1558. Adde ejus Epiſt. de typographiæ ſuæ ſtatu, apud Almeloveen. p. 177.

b) Frid. Sylburgius 1596. 16. Febr. Heidelbergæ peſtilentia interemtus eſt, teſte Abrahamo Scultero in narratione de vita ſua p. 34. ubi addit, H. Stephanum in adornando theſauro multum ab eo adjutum. At Stephano facit injuriam Melch. Adami in Sylburgii vita pag. 193. edit. in fol. quando ſcribit, potiſſimam theſauri partem ejus labore conſtare: unde reprehenditur a Baillero Tom. 3. judiciorum de ſcriptoribus p. 136.

c) Scaligerana p. 145. *H. Stephanus non ſolus fecit theſaurum. Pluſieurs y ont mis la main.*

qvinqvaginta repertus est nemo. In titulo ipso profitetur auctor præter alia plurima, quæ primus præstitit paternæ in thesauro Latino diligentiæ æmulus, vocabula in certas classes distribuisse, multiplici derivatorum serie ad primigenia tanqvam ad radices unde pullulant revocata.

Nunc alii intrepide vestigia nostra sequantur,
Me duce plana via est, quæ salebrosa fuit.

Qvanqvam vero ingens laudeqve sua dignus, nec inutilis labor etiam est ille, quo vocabula Græca ad radices suas primus revocavit, tamen ad qvotidianum usum studiosorum atqve evolventium compendium neutiqvam oportunus, sed molestissimus est, adeoqve aliis servari commentariis, & lexicon identidem consulturos morari non debebat. Moratur autem incredibiliter non tirones modo, sed etiam eos, qui progressus non contemnendos in Græcis litteris fecerunt: qvam multis enim in vocabulis non satis constat etiam doctissimis de origine? deinde compositorum omnium, cum duæ ad minimum radices esse debeant, incertum manet sub utra investigandum sit, etiamsi constat de radice utraqve. Ac nisi verborum indice, qvi in qvarto tomo exstat, studium inqvirendi qvodammodo Stephanus levasset, multi haud dubie illud consulere plane desperarent, qvia non possent id facere sine nimis magno eoqve sæpius faciendo qvotidie temporis dispendio. At sic qvoqve duplici tamen labore opus, indicem enim primum, deinde in alio volumine locum ipsum evolvere est necesse. Et qvanqvam non crediderim hanc esse causam d) ut hodie vix unus Græce doctus reperiatur pro qvinqvagenis peritis Græcarum litterarum qvales fuere bene multi renascentibus litteris, anteqvam Stephani thesaurus & Scapula in hominum manibus versarentur: nihilominus puto esse verissimum,

d) Moyses du Soul in Epistola inserta Novellis literariis Amstelodami A. 1720. 8. editis Gallice Tom. XI. pag. 133. *la pratique de mettre les mots non dans leur ordre alphabetique, mais sous leur racines, qui à eu lieu depuis que, pour le malheur des lettres, les Etiennes s'aviserent de ranger tous les derivez & les composez sous leur racine, a ète une des principales causes de la decadence de Grec. Car qui est-ce qui pourroit supporter le degout que cause cette methode? - - aussi voyons nous ce qui en est arrivé. Je pose en fait, qu' au renouvellement des lettres en Europe, il y avoit plus de cinquante personnes pour une aujourd'hui qui savoient le Grec. Pour quoi cela? Est ce que le bon sens & la nouvelle Philosophie ont fait decouvrir à notre siecle, que les écrits des Grecs, sont ou ridicules, ou faux, ou un vain jargon comme les subtilitez de l'Ecole, que ceux qui ne savent pas les choses, confondent assez souvent avec la Philosophie des Anciens. Point du tout* &c.

mum, in lexico hanc esse virtutem maximam, ut qvi illo utitur, sine difficultate ac temporis jactura, qvæ inqvirit, invenire queat, itaqve longe præferendam methodum aliorum, qui non sub radicibus sed suo quæque loco per alphabeti ordinem vocabula singula exhibent exponuntqve.

Non Parisiis, ut persuasum multis, sed Genevæ excusum esse thesaurum, (neuter enim locus in fronte operis notatur) merito ob rationes, quas suggerit historia typographei Stephaniani, statuit eruditus amicus & collega meus conjunctissimus, Mich. Richey, in Chrestomathia Græca, sive consilio de recte instituendo Græcæ linguæ studio, cujus sectione VIII. de thesauro hoc disserit accuratissime. Idem non sine causa negat, duas illius exstare editiones, licet recentissimus ac diligentissimus historiæ Stephanorum scriptor, Michaël Maittaire, p. 355. posteriorem etiam thesauri editionem prodiisse tam certum esse affirmat, qvam qvo anno prodierit, fatetur incertum esse. Sed post vulgatum A. 1579. compendium à *Jo. Scapula*, qvo maximam sibi factam injuriam, & opportunam distractionem operis sui tanto sumtu suo & labore perfecti impediri haud immerito dolebat, novum frontispicium thesauro suo præfixit Stephanus, & in illo Scapulam pungit his verbis:

Quidam ἐκτέμνων me capulotenus abdidit ensem,
Æger eram à scapulis, sanus at huc redeo.

In aversa tituli hujus novi facie, sive opistographo, etiam comparet Epistola, qva non modo graviter conqveritur de injuria ab epitomatore sibi illata, sed etiam contendit plura eaque magni momenti prætermissa à Scapula, qvæ poni lectorum intererat, in aliis etiam invertisse eum ac pervertisse dicta, dum mentem atqve artificium auctoris non assequvitur. Eandem qverelam suam repetit Stephanus in palæstra de Lipsii Latinitate A. 1591. 8. edita p. 51. seq. ubi etiam novo illo quod dixi frontispicio ornatum thesaurum, ipse posteriorem operis sui editionem pag. 54. appellat, atqve in Scapulam stringit hosce jambos, quos splendida bilis ipsi dictaverat:

Opus redegit qui illud in compendium,
Impendium in eo temporis quam maximum
Fecisse dicit: vellet id pensare nos
Suæ crumenæ maximo compendio.

Lecto-

Lectorum at ille maximo dispendio
Contraxit opus id, imposuit & omnibus.
Pœna irrogetur huic ut non gravis tamen,
Tantum esse dignum dixerim suspendio.

Sed operæ pretium est audire etiam Scapulam, ita causam suam agentem, & quantum Stephano debeat vel non debeat profitentem in præfat. ad Lectorem: *In hoc opere absolvendo cum plurimum operis contrivissem, - - - incidi forte in thesaurum ab Henrico Stephano constructum, cujus sola inscriptione lecta, existimavi me actum egisse. Verum cum thesaurum illum penitius introspectum, præter alia multa à meo consilio discrepantia, diverso etiam ab eo quem secutus fueram ordine scriptum fuisse re ipsa cognovissem, idque amicorum oculis subjecissem, eorum judicio fretus multisque rationibus adductus hæc tandem in lucem prodire permisi. At vero ne thesauri illius Herculeo sane labore compositi, auctorem bene de literis meritum debita laude fraudare, aut me alienis plumis venditare videar, quid illi acceptum feram, fateri non gravabor. Cum enim in eo thesauro, tanquam in penu locupletissimo, dictionum vim & proprietatem melius exprimi, significationes distinctius collocari, pluribus aptioribusque exemplis confirmari, diversas constructiones diligentius observari, denique quæ tum veteres tum receptiores lexicographi, scholiastæ, Grammatici & alii in Græca lingua cognitione excellentes viri ad hoc argumentum pertinentia scripserunt, plenius contineri & accuratius quam in superioribus lexicis collecta exhiberi comperissem, ea inde potissimum depromta meo instituto accommodavi, consultis iis quoque auctoribus, ex quibus illa in thesauram fuerunt relata. Paucissima ex pluribus exempla selegi, loquendi formulas non nisi magis necessarias exposui, ne liber in nimiam molem excrescens lectori tædium afferret, emtoremve pretii magnitudine deterreret. Si autem in eo thesauro multa vocabula adjecta sunt, quæ in aliis lexicis desiderantur, ita etiam non pauca testimonio munita huc accessisse, si quis collationem instituat, sæpius deprehendet, atque adeo quamplurima adjici posse non est dissimulandum.* In hoc omnes eruditi consentiunt, nec Scapulam fraudandum laude industriæ, licet iniqvum præ studio, & de Domino qvondam suo ac præceptore * meritum haud bene: H. Stephani vero dolendam vicem, cui pro tantis laboribus suis & impensis, qvibus omnes litteris operantes sibi maxime obligavit, hoc gratiarum loco repensum est, ut redacto ad inopiam identidem qverendum fuerit à thesauro se esse pauperem redditum. *Θησαυρὸς ἄριστος πᾶσιν ὢν ἑτέροις, ἐστὶ κάκιστος ἐμοί.*

 At

* Almeloveen pag. 74. de vitis Stephanor. & Mich Maittaire p. 358.

At thesaurus me hic ex divite reddit egenum,
Et facit ut juvenem ruga senilis aret.

Qvanqvam etiam in celebrando & extollendo opere utilissimo haud minor est eruditorum consensus, quod horreum ac promtuarium totius Græciæ vocat Morhofius, Mericus Casaubonus * viri summi inæstimabilem thesaurum, atqve alibi, librum incomparabilem & vere thesaurum: tamen jamdiu simili desiderii & votorum consensione exoptant omnes, ut post tam diutinum & longius sæculo spatium exoriatur tandem aliqvis Stephano similis, sed faventiore utens fortuna, qui adjutus ab aliis ** suppleat, atqve ex scriptoribus vel post Stephanum demum protractis in lucem, vel ab eo non satis diligenter excussis, latifundia Græca amplius oculis omnium pandat, facilioreqve & obvio utentibus ordine exponat. Vir doctissimus Olaus Borrichius in dissertatione de lexicis pag. 50. *Nemo merito suo laudatior Henrico Stephano, cujus Græcæ linguæ thesaurus pæne instar omnium est, solidus, cultus, locuples, in quo nisi tria desiderarentur, (primo, quod exstent non pauca in iis qui omnium manibus versantur auctoribus hic omissa: secundo, quod multa id temporis Græcorum monumenta hodie in publico notissima nondum evulgata essent: tertio, quod voces plurimæ plures admittunt significationes, quam quæ in illo thesauro signatæ sint) jam pervenisset ille lexicographorum Græcorum labor ad usque suos umbilicos.* Fuit cum plenius lexicon Græcum exspectare juberemur à viris in Græcorum scriptorum lectione subactissimis *Rich. Bentleio*, Britanno, *Laur. Normanno* Sveco, & *Ludolpho Kustero*, Germano: qvorum hunc fatum præmaturum intercepit, & alios qvoqve ipsius conatus laudatissimos, editionem Hesychii, & thesauri latini recogniti evertit. Normannum similiter mors acerba eripuit sacris & humanioribus litteris. Bentleium, adhuc & diu precor superstitem, animus ad alia amœniora & splendidiora revocavit. *Pauli Cornettæ*, Clerici Regularis, Lexicon Græcum, ex sacris & externis scriptoribus in qvinqve magna digestum volumina editionique paratum, laudat & Romæ in Bibliotheca patrum S. Mariæ Magdalenæ MStum servari testatur Prosper Mandosius in Biblioth. Romana pag. 150. De aliis, qui idem saxum volverunt, juvat, ne actum agam, appo-

* Pag. 42. ad Marcum Antonin. & in diss. de nupera Homeri editione.

** Recto & æquissimo judicio Mich. Maittaire in Stephanorum historia p. 382. *Tantum abest ut ob aliquot voces in H. Stephani thesauro desideratas eum negligentiæ insimulem, ut ejus potius industriam suspiciam, quod plures non desiderantur. In quam immanem molem excresceret, quam inexhaustos labores, quot Herculeo huic operi invigilantes viros, quot annos sibi deposceret thesaurus, qui universa Græcorum omnium Auctorum vocabula variasque ipsorum significationes complecteretur.*

apponere notata à Clarissimo Collega meo Michaele Richey in laudata Chrestomathia Græca: *Non[illegible]licam de exemplo thesauri Stephani quod possidere mihi contigit, cui sua manu passim quædam addidit* Erasmus Schmidius.. Joh. Conradum Dietericum, *Professorem* Giessensem, *auctarium quoddam ad idem opus sub manu habuisse, in quo errores ejus se detecturum sit pollicitus, sed cum viveret non invenisse typographum, & post mortem ejus omnem illum laborem in irritum cecidisse refert Morhosius (aut qui Morhosium supplevit Joh. Frickius) lib. IV. Polyhist. cap. 8. §. 6. Imo discerptum plane deinceps auctarium illud fuisse intelligo ex fragmento ejus, quod in manibus nonneminis esse significatur* in Neuen Bücher-Saal *Tom. 1. p. 963. Rem eandem à Morhosio traditam confirmat doctissimus Dieterici in professione Græcarum literarum successor* Jo. Henr. Maius *fil. qui etiam in observationibus suis sacris lib. IV. pag. 161. seq. voces CCLX. à sola præpositione* σὺν *incipientes, aut sine auctoritate adductas, aut plane à Stephano omissas recensuit. Sic plurimas alias eidem vel intactas vel auctoritate nulla ab eo confirmatas in uno Epicteto & Simplicio observasse jam pridem virum in hac palæstra versatissimum* Simonem Ertmannum *scribit* Borrichius *in appendice ad Analecta Lat. linguæ p. 51. qui & ipse ibi quid in Stephano desideret exponit, & complures nominat scriptores Græcos, ex quibus ille vel parum vel nihil in suum thesaurum adsciverit. Ex solo Luciano vocabula CXLV. quorum haud facile ullum apud Stephanum offenderis, notavit* Joh. Jensius, *& sua serie exhibuit in lectionibus Lucianeis lib. III. cap. 1. p. 309. seq. Nec pridem ex solo Xenophonte Vir Cl.* Joannes Grammius, *Professor Hafniensis, specimen dedit supplementi Lexicorum Græcorum ad calcem suæ historiæ Deorum ex Xenophonte, sive prodromi Antiquitatum Xenophontearum, quæ dissertatio est Hafniæ edita 1716. 4. ubi lexicon illud à p. 111. porrigitur ad p. 159. continetque voces, quæ in præstantissimis studiosorum Græcorum Græcæ linguæ manibus, quæ teruntur lexicis Græcolatinis (proinde & in thesauro Stephani) vel prorsus non habentur, vel nullo Auctoris classici testimonio confirmantur: fore etiam ut idem vir doctissimus similes ex aliis quoque scriptoribus observationes aliquando adjiciat, spem esse dicit Severinus Lintrupius in præfat. ad Christiani Falsteri supplementum Linguæ Latinæ plag.)()(.* Tan. Fabrum *jam olim quatuor millia vocum* Græcarum *lexicis prætermissarum collegisse testatur filia ejus Anna Daceria in notis ad Anacreontem.* * *Nec dubito quin maximus etiam ad rem lexicam apparatus in promtu fuerit* Jo. Caspari Svicero, *qui Lexicon Græcum majus meditatus est, quod immenso fere labore collectum & in duos in folio tomos distributum omnes voces* Græcas *exhibiturum erat, ipso promit-*

 ten-

* Locus est ad Odam LVIII. pag 204 *Le mot* [illegible] *dont Anacreon se sert en cet endroit, ne se trouve point ailleurs, & on le chercheroit inutilement dans les dictionnaires, aussi bien que beaucup d'autres que mon pere avoit autrefois ramassez, jusques au nombre de plus de quatre mille.*

*tente in præfat. ad thesaurum Ecclesiasticum. Michaël etiam Maittaire aliquando dicentem audivit Busbejum * doctorem quondam suum in schola Westmonasteriensi Græce peritissimum, sibi* virum qvendam doctum *ostendisse bina volumina vocum, quæ in H. Stephani thesauro non reperiuntur, ut refert in historia Stephanorum pag.* 388. De scriptis utilibus variis Grammaticis, qvæ in appendice thesauri sui Stephanus exhibet, dicere me mememini Volum. VII. p. 35. seq.. Tomo autem primo præmittuntur de laudibus Græcarum litterarum orationes binæ, una *Scipionis Carteromachi*, ** Pistoriensis, Danieli Reinerio, Patricio Veneto, inscripta, & altera *M. Antonii Antimachi*, habita in Gymnasio Ferrariensi: his subjunguntur excerpta ampla ex oratione tertia, qvam in commendationem Græcarum litterarum vulgavit *Conradus Heresbachius*. Eadem cum prioribus duabus orationibus Jacobus Lectius præmisit corpori Poëtarum Græcorum, edito Coloniæ Allobrogum sive Genevæ A. 1606. fol.

ALIA LEXICA GRÆCOLATINA.

Lexicon Græcolatinum *Petri Gyllii*, cum variis accessionibus aliorum, & notis à *Joanne Hartungo* additis recusum est Basil. 1577. fol. ex officina Henrico-Petrina; sed optima & locupletissima exstat editio Anni 1584. fol. in qva datur frui junctim exhibitis observatis *Petri Gyllii*, *Guil. Budæi*, *Jacobi Tusani*, *Conr. Gesneri*, *Hadr. Junii*, *Rob. Constantini*, *Jo. Hartungi*, *Marci Hopperi*, *Guil. Xylandri*, editorumqve *Jac. Cellarii & Nicolai Hönigeri*.

Joannis Scapulæ Lexicon ex Henrici Stephani thesauro, qvicqvid dissimulet, excerptum, & laudabili industria in φιλελλήνων usus digestum atqve exornatum locupletatumque, prima vice lucem vidit Basileæ A. 1579. † fol. 1594. & Genev. 1598. & cum Hypotyposi dialectorum *Jacobi Zwingeri* Basil. 1605. & cum Latino *Laurentii Martii* Palatini indice 1627. & Lond. 1637. addito insuper *Jo. Harmari* lexico Etymologico

* Hic est Busbejus, à quo usum lexici Scapulæ alumnis Westmonasteriensibus interdictum narrat idem Maittaire pag. 358.

** De Carteromacho, sive Forteguerra, discipulo Politiani, viro doctissimo, qui A. 1513. diem obiit, consulendum Diarium Venetum (Giornale de letterati d'Italia) T. XX. pag. 275. seq. Oratio hæc ejus post editionem primam Venetum ap. Aldum 1504. 4. sæpius lucem vidit, ut Basil. 1517. 4. Rom. 1543. 4. & Baruthi Joh. Fasoldo curante 1690. 4. Antimachi Oratio cum ejus versione librorum Gemisti Plethonis de gestis Græcorum, aliorumque apospasmatiorum Dionysii Halic. Demetrii Phalerei & Polyæni prodierat Basil. 1540. 4.

† Falluntur qui A. 1570. assignant, ut auctor clarissimus historiæ Stephanorum pag. 359. & Bibl. Fabriciana Helmst. Tom. 3. pag. 250.

logico; & denique accuratissimo studio Lugd. Bat. & Amst. 1652. fol. apud Elzevirios & Hackium, curantibus *Cornelio Schrevelio* & *Lamberto Barlæo*, qvi Joannis etiam Meursii Glossarium Græco-barbarum abbreviatum, præter varia opuscula Grammatica in thesauro H. Stephano obvia adjecerunt. Hæc editio recusa Basileæ 1665 fol. Exstat etiam epitoma Scapulæ edita A. 1598. 4. Ex laudato Collega meo, Michaële Richey, comperi duo exempla Scapulæ, quibus egregia plurima ex lectione Græcorum scriptorum adnotaverat Balthasar Stolbergius ὁ μακαρίτης, esse in manibus Rev. Theod. Dassovii, Antistitis Rendsburgensis. Inter alia in illis annotationibus Stolbergianis videre licet voces phrasesque scriptorum sacrorum novi fœderis, testimoniis auctorum Græcorum comprobatas. Sic in Bibl. Barberina asservantur lexica Tusani A. 1552. fol. & Rob. Constantini A. 1562. fol. manu Hœschelii passim aucta & emendata.

Dictionarium qvadruplex, Anglicum, Latinum, Græcum & Gallicum. Lond. 1580. fol.

Eduardi Grant, qvi Crispini Lexicon qvater vel qvinquies mille vocibus auxit, lexicon Græcolatinum Lond. 1581. 4.

Lexicon trilingue. Argentorat. 1611. fol.

Dictionarium tetraglotton, Latinum, Græcum, Gallicum & Belgicum. Franek. 1612. 8.

Morelli thesaurus linguæ Latinæ, Græcæ & Gallicæ, ex emendatione Auberti. Lugd. 1612. 4.

Henrici Decimatoris thesaurus linguarum Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, Gallicæ, Italicæ & Germanicæ. Lipf. 1613. fol.

LEXICA MINORA.

Hadr. Junii nomenclator, rerum nomina propriis vocabulis expressa variis linguis explicans, Antwerpiæ A. 1567. 8. editus & 1576. 1583. deinde recusus: Edmundo Richerio judice nec laudari satis nec digne æstimari potest, cum loco brevissimi optimique commentarii in omnes antiqvos auctores esse possit. c. 6. obstetricis animor. p. 227.

Balthasaris Garthii Lexicon Græco-Latinum Francof. 1602. 8. & deinde sæpius. Garthius olim bilinguis jam trilinguis, hoc est Lexicon Latino-Germanico-Græcum, curis secundis Georgii Matthiæ Kœnigii, cum præfat. B. Joh. Mich. Dilherri. Norimberg. 1679. 8.

Eilhardi Lubini clavis Græcæ linguæ, sive compendiosum lexicon Latino-Græcum & Græco-Latinum, una cum sylloge senten-

tiarum * qvibus Vocabula linguæ primitiva continentur, Rostoch. 1605. 1609. Lubec. 1612. 1620. Lipſ. 1633. & ex Danielis ac Philippi Parei recenſione Francof. 1643. 1662. 8. Lugd. Bat. 1644. 12. Amſt. 1647. 1651. 1664. 12. & cum interpretatione Germanica Norimb. 1718. 8

Antonii Laubegois Græcæ linguæ breviarium Græcolat. Duaci 1626. 8.

Jo. Amoſi Comenii Janua linguarum, Græcis additis à *Theodoro Simonio* Holſato Amſt. 1642. 12. & ex *Steph. Curcellæi* recognitione Amſt. 1649. 8.

Cornelii Schrevelii Lexicon manuale Græcolatinum Analyticum & Latino-Græcum Lugd. Bat. 1657. 8. & ex qvinta editione in Belgio curata, Amſt. 1682. etiam emendatius prodiit cura B. Doctoris mei Jo. Godofredi Herrichen, Lipſ. 1684. 8. Dresd. 1707. 8. & ex recenſione Henr. Ludolphi Holtzkampii Amſt. 1709. 8. Auctum Græcolatinum per Joſephum Hill, & Latino-Græcum à Joh. Hutchinſono Lond. 1663. 8.

Guilelmi Robertſoni theſaurus linguæ Græcæ à Joſepho Hill auctus ad voces circiter 24000. Lond. 1676. 4. non immerito *laudatur* à Colomeſio p. 79. Bibl. ſelectæ, eſt enim lexicon omnium in eo genere locupletiſſimum & emendate excuſum.

M. Gottlob Frid. Peckii liber memorialis Græcæ linguæ ad modum ſimilis Latini Cellariani, voces primitivas & ſub illis derivatas & compoſitas naturali ordine exhibens; cum præf. Clariſſ. M. Jo. Davidis Schreberi Dresd. 1709. 8.

Joannis Caſparis Suiceri Lexicon Græcolatinum, Tiguri 1683. 4 qvi majus etiam aliud, duobus Voluminibus in fol. adornaſſe ſe teſtatur in præfat. ad Theſaurum Eccleſiaſticum, qvod lucem haud vidit.

Lexicon Græco-Latino-Germanicum Francofurti 1698. 8. Zunneri ſumptibus curatum, bonæ notæ.

Lexica Latino-Græca Jo. Gerlaci Wilhelmi, Johannis Lindneri &c.

V. C. *Benjamini Hederichii*** lexicon manuale Græcum, cujus nuper ſpes facta eſt, omnibus ſui generis lexicis, qvæ exſtant, longe locupletius promittitur in tres partes videlicet hermeneuticam, analyticam atqve ſyntheticam diviſum, forma octava majore.

Jo. Chriſtianum qvoqve *Hertzogium*, præclaris lucubrationibus notum & Græcæ linguæ haud mediocriter peritum Lexico Græco digerendo

* Hæ ſententiæ ſolent etiam Schrevelii lexico ſubjici. Similiter radices linguæ Græcæ verſibus Gallicis complexus eſt *Claudius Lancelotus*, Monachus Benedictinus.

** Gelehrte Zeitungen A. 1719. pag. 200.

rendo operam suam addixisse, libenter intellexi ex Gottlieb Stollii introductione in historiam eruditionis, edita A. 1718. 8. Germanice p. 128.

Insigne etiam specimen lexici novi Græco-Gallici novissime lucem vidit in Gallia, *Projet d' un dictionaire Grec.* Vide Mem. de Trevoux, Juin 1718. pag. 1118. Journal des Savans 1718. Decembr. p. 671. Hic gustus facile salivam movebit Græcæ lingvæ studiosis, ut totum opus propediem absolutum videre desiderent, qvod dictionariis hactenus editis locupletius futurum est & accuratius. Ut tamen pluribus inserviat, ex Græco-Gallico oportebit adornari Græco-Latinum, vel Gallorum exemplo ab aliis etiam nationibus Græco-Germanicum, Græco-Anglicum &c.

Theodori, Polycarpi F. Dictionarium Græco-Latino-Russicum prodiit Moscuæ 1704. 4. Vide Acta Erud. T. 4. supplem. p. 500.

Lexica specialia & indices Græcarum Vocum in Scriptores quosdam singulos Græcos.

In POETAS quidem:

In *Homerum* Wolffgangi Seberi indicem, Lexicon analyticum Lud. Culonii, clavem Ant. Roberti & G. Perkinsi, Jac. Sorgeri phraseologiam Homericam & epitheta ex Iliade per Nic. Prustum collecta, jam memoravi lib. 2. c. 3. §. 29. seq. quibus addere licet indicem locupletissimum Græcum, quem Eustathii ad Homerum commentariis subjunxit in Romana editione Matthæus Debares sive Devarius: alium Basileensis ἐκδόσεως curator. Indicem item, de quo Scaliger in Scaligeranis p. 145. ubi de H. Stephano: *l' indice des mots d' Homere est bon.* Indicem item Ascani Persii, Romæ editum: Indicesque Græcos in volumine utroque editionis præclaræ Homeri Barnesianæ subjunctos. Jeremiæ Hœlzlini indicem in Iliad. lib. I. V. & IX. editos a Theod. Schrevelio Lugd. Bat. 1642. 8. Homeri epitheta a Jacobo Revio collecta habuit MSta V.C. Jacobus Perizonius, legavitque ea Bibl. Leidensi. Indicis omnium vocum Homericarum Seberiano etiam digestioris & elaboratioris, nescio quo autore, specimen Giessa ante aliquot annos ad me misit vir doctissimus Jo. Henricus Majus, filius.

In *Hesiodum*, Georgii Pasoris in collegio Hesiodeo Amst. 1632. 8. atque ex patris schedis per filium Matthiam Pasorem index auctior in editionibus Hesiodi Schrevelianis Amst. 1650. 1657. 8. Lips. 1684. 1713. & Amstelodamensi Joannis Clerici 1701. 8. Præclarus etiam index Græcus in Hesiodum ejusque scholiastas exstat in editione Plantiniana 1603. 4.

quem auctor ejus Daniel Heinsius, pro glossario & vocabulario Hesiodico eximio lectoribus suis commendare non dubitat.

In *Theognidem* index Wolfgangi Seberi. Lipf. 1603. 1620. 8. & index atque analysis omnium vocabulorum in editione Francofurtensi A. 1709. 8. quam notis etiam & commentario instruxit Henricus Gottlob Just, Professor Academiæ Erfurtensis.

In *Phocylidem* & *Pythagoræ aurea carmina* indicem omnium vocabulorum dedit idem Wolfgangus Seberus * Lipf. 1604. 8. In *Phocylidem, aurea carmina* & *Naumachii* sententias, indicem & analysin Grammaticam M. Adam Erdmannus Mirus, Gymnasii Zittaviensis Conrector insigniter promeritus. Budissæ 1715. 8.

Pindarum & Lyricos Æmilii Porti Lexicon Pindaricum Hanov. 1606. 8. & index locupletissimus omnium fere vocum phrasiumque, qui exstat in editione Pindari Oxoniensi 1697. fol. Nam Erasmi Schmidii πινδαροταμεῖον sive Concordantias Pindaricas, quarum specimen dedit in prolegomenis ad illum Poëtam, desideramus.

In *Æschylum* index Græcus vocum in scholiis explicatarum subjungitur in editione Stanleiana, Lond. 1663. fol.

In *Aristophanem* πίναξ ἁπάντων τῶν ἀξιολόγων ἀφθονώτατος occurrit in editione Græca Basileensi Frobeniana 1547. fol. repetitus etiam in Græco-Latina Genev. 1607. fol. Sed longe pleniorem indicem vocum Aristophanis, accuratioremque debemus viro eruditissimo Ludolpho Kustero, in editione Comici quam adornavit præstantissima, Amst. 1710. fol.

In *Menandri* & *Philemonis* fragmenta index Græcus à V. C. Joanne Clerico adjectus, cui plura etiam inserta ex inedito Photii Lexico, Amst. 1709. 8.

In *Callimachum* index Græcus vocabulorum omnium exstat ad calcem editionis Parisiensis A. 1674. 4. quam dedit Anna Tan. Fabri filia. Cumque ab eo tempore fragmenta plura accesserint in editione Callimachi Græviana Ultrajecti 1697. 8. etiam index Græcarum vocum in illa occurrit locupletior.

In *Lycophronem* index vocabulorum omnium auctore D. Richardo Wright, Londinensi, exhibetur in editione utraque Potteriana Oxon. 1697, 1702. fol. In

* Hic Seberus indices ejusmodi etiam in alios poëtas Græcos Apollonium, Euripidem, Sophoclem, Theocritum &c. affectos habuit. Vide ejus Epistolam ad Jungermannum, post Hottomannianas p. 41. & de aliis pii hujus & diligentis viri scriptis Clariss. Godfridi Ludovici historiam Rectorum schol. p. 130. sqq.

In *Theocritum*, *Moschum*, *Bionem* & *Simmiam*, dictionarium Doricum Æmilii Porti, Francof. 1603. 8.

In *Dionysii* periegesin dolendum est Balthasaris Scheidii indicem fato viri præclarissimi interceptum esse, cujus spem ille fecit præfat. ad indicem in Herodianum.

In *Oppiani* Halievtica glossarium, de quo supra p. 61.

In *Musæi* carmen de amoribus Herus & Leandri, index omnium verborum subjicitur editioni, quam cum variorum notis adornavit Daniel Pareus. Francof. 1627. 4. Novam editionem cum novo indice Græco expectamus a V. C. Jo. Henrico Kromayero.

In *Nonni* metaphrasin Evangelii Johannei, index Græcus Frid. Sylburgii, in editione Commeliniana 1596. 8. recusa Lipf. 1618. 1629. 8.

IN SCRIPTORES PROSARIOS.

In *Herodotum* lexicon Jonicum Æmilii Porti, Francof. 1603. 8. glossarium breve, λέξεων ἰάδων συλλογή, & Joach. Camerarii atque H. Stephani recensio & interpretatio vocum Herodoti, quæ extant in editionibus hujus scriptoris melioribus Stephaniana, Jungermanniana, Galeana & Gronoviana. Breve aliud lexicon Anonymi τῶν Ἡροδοτείων λέξεων, quod ex Codice Goldasti occurrit in editione Gronov. pag. 748. Maussacus existimavit esse excerptum ex Apollonii γλώσσαις Ἡροδότȣ quas ex magno Etymologico nominavi supra pag. 27. Idem illud H. Stephanus pridem A. 1564. 8. ediderat ad calcem sui Erotiani p. 105. In Herodoto Tho. Galei habes etiam indicem dictionum Herodoti Jonicarum Græco-Latinum concinnatum a Nathano Nicols: Et editionem Jac. Gronovii claudit index vocum Græcarum, de quibus in notis differit.

In *Hippocratem* Erotiani & Galeni sæpius edita, aliorumque deperdita glossaria memoravi lib. 4. cap. 36. §. 4. seq. ubi etiam dictum de Anutii Foësii lexico Hippocrateo elaboratissimo Francof. 1588. Genev. 1662. fol. & de Joh. Conradi Dieterici Iatreo Hippocratico sive lexico in Hippocratis Aphorismos, Giessæ 1656. Ulm. 1661. 4. nunc tantum addo. in ephemeridibus literariis Parisiensibus A. 1715. mense Julio pag. 113. sq. propediem edendum promitti Doucquerii Medici Cadomensis Lexicon medicum universale etymologicum & philologi-

 cum,

cum, in quo undecies mille vocabula rarioris uſus ab auctoribus Græcis Latinis & Gallicis adhibita illuſtrantur.

In *Thucydidem* index Græcus verborum phraſiumque ſubjungitur in editione Wecheliana 1594. fol. alius in Thucydide optimi Viri & non ſine magno dolore meo litteris nuper erepti Jo. Hudſoni, Oxon. 1696. fol.

In *Xenophontem*, Æmilii Porti index Græcarum vocum phraſiumque & H. Stephani vocabula Xenophonti peculiaria vel cum Herodoto ac Thucydide communia, exſtant in editionibus Xenophontis Sylburgiana Francof. 1594. fol. & Pariſ. 1625. fol. Joannis Grammii V.C. ſpecimen ſupplementi Lexicorum ex Xenophonte, ad calcem hiſtoriæ Deorum ſive prodromi antiquitatum Xenophontearum. Havniæ 1716. 4.

In *Iſocratem* Hieron. Wolfii index in editione Baſil. 1549. fol. Michaël Neander in phraſeologia Iſocratis, Baſil. 1558. 8. H. Stephani diatriba de vocabulis nonnullis & loquendi generibus ab Harpocratione & Svida apud Iſocratem obſervatis, in editione Iſocratis A. 1593. fol. & ad calcem Harpocrationis illuſtrati a Jac. Gronovio Lugd. Bat. 1696. 4. Non repetenda hoc loco quæ de Harpocratione & aliis in Rhetoras Lexicis dixi lib. 4 cap. 36. §. XI. ſeq.

In *Platonem* plura veterum Lexica deperdita memoravi lib. 4 cap. 36. §. 10. & de Timæi Lexico edito partem, partem adhuc inedito dixi Volum. IX. p. 418. Non contemnendus etiam index vocum ſubjicitur editionibus Platonis Græcis Baſileenſibus 1534. & 1556. fol.

In *Æſchinis* tres dialogos index Græcus verborum & phraſium locuples ſubjunctus editioni præclaræ Græco-Latinæ Petri Horrei, Leovardiæ 1718. 8.

In *Ariſtotelem* indices Græci optimi ſubjuncti in editione Philoſophi operum accuratisſima Græca Wecheliana A. 1587. 4. quam Friderico Sylburgio debemus. Idem vir egregius magno ſtudioſorum hujus linguæ fructu ſimilibus inſtruxit indicibus alios etiam quos vulgavit ſcriptores, ut *Dionyſium* * Halicarnaſſeum, Romanæ Hiſtoriæ ſcriptores Græcos minores, nec non *Pauſaniam*, *Etymologicon magnum*, *Juſtinum Mar-*

* Indices Græcos in Dionyſium Halic. & Clementem Alex. habes etiam in editionibus Oxonienſibus utriusque ſcriptoris, quorum illam Jo. Hudſono, A. 1704. hanc Jo. Pottero Oxonienſi Epiſcopo debemus A. 1715. fol. Indicem in Pauſaniam etiam in editione Lipſienſi A. 1696. fol. in Juſtinum Martyrem, inedit. Pariſ. 1615. 1636. fol. Witeb. 1686. fol.

Martyrem & *Clementem* Alex. *Theodoreti* libros de curatione Græcar. affect. Lexicon autem vocum Aristotelicarum ad Philosophiam pertinentium, Petro Petito auctore, quod brevi proditurum scribebat Menagius ad Laërtii Platonem pag. 160. b. lucem non vidit. Pridem quoque intercidit Clitarchi liber de interpretatione vocabulorum Aristotelis, quem laudat Eustratius in IV. Nicomacheorum. Sed extat D. Martini Fogelii τȣ͂ μακαρίτȣ lexicon insigne vocabulorum, homonymorum præcipue, apud Aristotelem, editum Hamb. 1689. 4.

In *Theophrasti* Characteres Ethicos, Index præclarus analyticus Petri Hedelini, curante viro egregio, Erico Benzelio, Upsaliæ 1708. 8.

In *Plutarchi* librum de puerorum institutione index analyticus & lexicon Olai Hesychii. Lips. 1705. 8.

In *Julii Pollucis* Onomasticon index Wolfgangi Seberi, in edit. Francof. 1608. 4. & longe plenior accuratiorque Stephani Bergleri in editione Pollucis optima Wetsteniana Amst 1706. fol.

Arriani historiam de expeditione Alexandri & de rebus Indicis vidi illustratam eruditis notis & uberrimo indice Vocum phrasiumque Græcarum atque ad editionem paratam a Rev. viro Georgio Raphelio, Pastore Ecclesiæ Luneburgensis, cujus observationes insignes ad Novum Test. e Xenophonte, Polybio & Arriano digestas babemus.

In *Æliani* varias Historias Lexicon concinnavit Jo. Scheferus Argentorat. 1647. 1662. 8. deinde auxit & emendavit in sua editione Joachimus Kuhnius, Argentorat. 1688. 8. & novo accuratoque studio Jacobus Perizonius. Lugd. Bat. 1701. 8.

In *Herodiani* Historiam Lexicon sive index Græcus analyticus locupletissimus Balthasaris Scheidii, ad calcem editionis Bœclerianæ Argentorat. 1662. 1672. & 1694. 8.

In *Sextum Empiricum* index Græcus subjunctus editioni a me curatæ Lips. 1718. fol. auctorem habet juvenem egregium, Nicolaum Feddersen, Flensburgensem.

Ex *Luciano* indicem vocum, quæ in Henr. Stephani thesauro omissæ sunt, consignavit Joannes Jensius vir doctiss. libro tertio lectionum Lucianearum cap. 1. pag. 309. 316. Hag. 1699. 8.

Man. Moschopuli in Philostrati imagines lexicon MStum supra pag. 52.

In Catalogo Bibl. instructissimæ Bultellianæ pag. 343. memorantur Lexica quædam Græca edita, ad quorum margines Emericus Bigotius manu sua notaverat voces usurpatas à *Porphyrio*, *Jamblicho*, *Polyæno*, *Dione*, *Chrysostomo* & *Aristæneto*: nec non à Patribus Græcis, *Justino*, *Origene*, *Athanasio*, *Gregorio Naz.* *Cyrillo Alex.* *Theodoreto*, *Nilo*.

Bene Mich. Maittaire, vir egregius, in historia Stephanorum pag. 389. *Mihi rudi quidem, sed literarum amantissimo, veniam dent eruditi, si cupiam, ut ne quis auctorem veterem editurus se opere proposito defunctum putet, modo ipsum nitido charactere, charta magnifica, notis luculentis ornatum excudi curaverit, nisi non insulsum indicem, sed lexicon ipsi auctori peculiare accommodet.*

Non omittendum etiam hoc loco H. Stephani Græco-Latinum *Lexicon Ciceronianum*, editum Paris. 1557. 4. in quo Græcorum scriptorum loca à Cicerone allegata cum Tullii versione exhibentur, Græcisque illorum vocibus ordine alphabeti descriptis, interpretatio Ciceronis laudatissimo instituto adjungitur.

Ad ea denique, quæ de lexicis Græcis *Biblicis* in sacros atque Ecclesiasticos Scriptores tum universe tum sigillatim in *Dionysium* Areopag. *Joannem Chrysost.* & *Andream* Cretensem adornatis dixi supra p. 62. & lib. IV. cap. 35. & 36. (& de *Concordantiis*, quas appellant, Græcis in LXX. Interpretes & in Novum Test. ibid. p. 553. & Volum. IX. pag. 621.) hoc loco adjungere juvat, præterita tunc mihi: Jo. Ernesti Grabii glossarium Græco-Latinum in *Irenæum*, in edit. Oxon. 1702. fol. repetitum etiam auctius in Massuetiana Paris. 1710. fol.

Lexicon Græcum Biblicum, curante *Christophoro Plantino* editum cum institutionibus linguæ Græcæ, atque epitome thesauri linguæ Hebraicæ Santis Pagnini in tomo VII. Operis polyglotti Antwerp. 1572. fol.

In LXX. INTERPRETES & *libros Veteris Test.* *Apocryphos* Lexicon succinctum Græco-Latinum *Zachariæ Rosenbachii*, Med. D. & sacrarum linguarum in schola illustri Herbonensi Professoris, quod exstat in ejus Methodo omniscientiæ Christi, Herbornæ 1634. 8. quo sub titulo habes simul vocabula Græca Novi Test. secundum classes rerum digesta, & elenchum Græco-Latinum dictionum, quæ in Vet. & Novo Test. pariter occurrunt, nec non indicem Græcarum vocum, quæ in Novo Test. tantum reperiuntur, & specimen omniscientiæ gentilis, hoc est plerasque Latinas & Græcas dictiones primitivas, similiter per classes rerum dispositas.

Chri-

Christiani Schotani lexicon Hellenisticum seu Alexandrinum, Franequeræ in 12. vulgatum exhibet G. Pasoris clavem Novi Test. auctam vocibus in versione Græca LXX. Interpretum occurrentibus. Diligentiore studio etiam, celeberrimo Montfaucono præeunte, voces LXX. Interpretum, cæterorumque Aquilæ, Symmachi &c. adjunctæ lexico Pasoris in Nov. Test. cura præstantissimi Viri, *Christiani Schœtgenii*, Lipſ. 1717. 8.

Mich. Crellii syllabum Græco-Biblicum, sive vocabularium, omnia nomina & verba, quæ in Vet. Test. versione LXXvirali habentur, per classes declinationum & conjugationum recensens, ordine alphabetico ante terminationes observato & adjecto Catalogo vocum Novi Test. τῶν ἅπαξ λεγομένων. Altenburg. 1646. 12.

Præclarum inprimis est lexicon duplex, reliquiis Hexaplorum Origenis subjunctum, quas incredibili studio post Flamminium Nobilium & Joannem Drusium ex editis atque ineditis monumentis non ita pridem congessit vir supra laudes *Bernardus de Montfaucon* Parif. 1713. fol. 2. Vol. Prius lexicon Hebraico-Græcum est, alterum Græco-Hebraicum: in utroque vocabula non modo apud LXX. Interpretes, sed etiam in Aquilæ, Symmachi, Theodotionis & cæterorum interpretum fragmentis obvia exhibentur cum Latina interpretatione, & Hebraicis, quibus respondent, adjunguntur.

Lexicon in LXX. interpretes à D. *Hugone Brughtono* studiose compositum, & adhuc ineditum Thomas Hayne in præf. ad diss. de linguis (in Tho. Crenii Analectis pag. 15. seq.) testatur se Collegii Sionensis Bibliothecæ Oxon. dono dedisse.

In NOVUM TESTAMENTUM, notà omnibus

Georgii Pasoris, Professoris Franequerani clavis, manuale, syllabus omnium Novi Test. dictionum Lugd. Bat. 1628. 12. Amst. 1632. 12. &c.

Ejusdem Lexicon Græco-Latinum, cum etymis nominum propriorum & peregrinorum. Herborn. 1622. 1626. 1632. Franeq. 1632. Naumb. 1637. 8.

A ψευδερμηνείαις Calvinianis repurgatum à Jo. Philippo Oheimio. Lipſ. 1658. 8.

Illustratum variis observationibus Philologicis & verborum è LXX. interpretibus apparatu auctum à V. C. Christiano Schœtgenio. Lipſ. 1717. forma majore octava.

Vossii

Vossii Bergensis in Norwegia Superintendentis notæ ad Pasoris lexicon memorantur in Epistola Jo. Isaaci Pontani, scripta A. 1632. & in Antonii Matthæi sylloge Epistolarum cum A. Alciati Epist. contra vitam monasticam edita Lugd. Bat. 1708. 8.

Lud. Lucii dictionarium Græco-Latinum in Novum Test. editum Basil. 1640. 8.

Andreæ Pauli, Wismariensis θεμαθορολογία, distincte exhibens atque Grammatica ἀκριβεία declarans radices omnes & derivata atque composita vocabula in Novo Test. occurrentia, quæ per diversas terminationes disposuit & analogiæ atque significationis veluti classibus distinxit. Lubec. 1653. 12.

Jo. Dawson in N. T. Cantabrig. 1706. 8.

Joh. Conradi Dieterici Prof. Giessensis Antiquitates postumæ Novi Test. etiam hic memorandæ, quoniam & ipsæ digestæ sunt ordine alphabetico vocum Græcarum, atque Lexicon insigne Philologico-Theologicum in novi Fœderis libros præstant. Francof. 1680. fol. Hic vir doctus etiam paravit in usum Græcæ linguæ studiosorum *radicale* nominum, verborum & particularum, nec non *inventarium harmonicum* voces phrasesque Græcas cum Latina & aliis linguis conferens, & *rationale vocum* sive etymologicum. Vide ejus specillum chrestomathiæ Græcæ editum Marpurgi A. 1649. 4. p. 37. 59. 60.

Similiter pars posterior Criticæ sacræ *Eduardi Leigh*, Angli, observationes philologicas in omnes Græcas voces Novi Test. ordine alphabeti collocatas exhibet, Amst. 1679. 1688. 1696. fol. & *Martini Casp. Wolfsburgi* Observationes sacræ in Novum Test. excusæ Lipf. 1714. 4. de quibus Ephemerides eruditorum Parif. 1719. mense Septembr. pag 308. De *Joh. Casp. Suiceri* thesauro, in quo itidem voces etiam Novi Test. pleræque erudite illustrantur, jam dixi lib. 4. c. 36. p. 570.

Jo. Drusii ad voces Hebraicas Novi fœderis commentarius, Lexici in morem concinnatus prodiit Franequ. 1616. 4.

Martini Petri Cheitomæi Lexicon vocum Græco-Barbararum N. T. quæ Orienti originem debent, Amst. 1649. 12. Præter Drusium & Cheitomæum de vocabulis Hebraicis Novi Test. consulendi Angelus Caninius, Otto Gualtperius, Petrus Possinus & D. Augustus Pfeifferus noster ὁ μακαρίτης.

Joannis Knollii, Conrectoris Scholæ Rigensis Vocabularium Biblicum Novi Testamenti perquam utili instituto ita elaboratum,

tum, ut vocabula singula ordine librorum, capitum & versuum distincte tironibus exponat. Sæpius prodiit, ut Rudolstadii 1700. 8. & novissime Lips. 1717. 8.

Joachimi Langii, Græci Novi Testamenti clavis grammatica. Hal. Sax. 1720. 8.

XIII. *Scriptores recentes, qui Synonyma Græca, Epitheta & Phrases collegerunt, nec non tradiderunt de Græcis particulis, orthographia, prosodia, symphonia cum aliis linguis &c.*

1. *SYNONYMA* collegit *Martinus Rulandus*, August. Vindel. 1567. 1576. 8. in quibus cum non immerito plura desiderasset H. Stephanus præf. libri de instituendis Græcæ linguæ studiis, emendavit illa & locupletavit insigniter *David Hœschelius* ibid. 1585. 1590. 8. & Genev. 1612. 1618. 1646. 8.

Passim etiam Synonyma notata sunt in lexico Latino-Græco *Ludovici Lucii*, Professoris Basileensis, vulgato Basil. 1638. 8. nec non in *Jo. Bentzii* thesauro, de quo infra, quemadmodum inter veteres scriptores synonyma non indiligente studio olim annotavit *Julius Pollux* in suo Onomastico.

2. *EPITHETORUM* Græcorum farraginem locupletissimam, adscriptis poëtarum veterum, qui illa usurparunt, locis, debemus nobili viro Jo. Hartungi discipulo *Conrado Dinnero* * Acroniano, in Friburgensi primum Academia Græcæ Linguæ Professori, ac deinde Consiliario Wirceburgico, qui illam primum excudi fecit 1589. 8. recusam deinde typis Wechelianis Hanov. 1605. 8. addita Erasmi Sidelmanni epitome de Poësi seu prosodia Græcorum: deinde minus luculenter repetierunt Genevenses A. 1614. 8. & 1634. 8. sed ita ut Græcis epithetis latinam versionem adjungerent. Collecta etiam à *Mich. Neandro* epitheta exstant in *Jo. Vollandi* libro primo de re poëtica Græcorum, alia in thesauro Græcæ poëseos *Nic. Caussini* S. I. Epitheta Homerica ex Iliade collegit *Nic. Prustus*, Lugd. 1594. 12. ut inedita a *Jacobo Revio* collecta omittam, quæ in Bibl. Leidensi asservantur.

N 3. *PHRA-*

* Vide Henningi Witte memorias JCtorum sæculi XVII. pag. 149. Hujus Conradi filius Andreas Dinnerus, JCtus Altdorfinus, de quo Claudius Sincerus in vitis JCtorum Tom. 2. p. 147.

3. *PHRASES* elegantiores ex Homero *Jac. Sorgerus* in Homero enucleato, Francof. 1625. 8. ex Poëtis Græcis collegit & sub titulis digessit *Daniel Pareus* in mellificio Attico, ** Francof. 1627. 4. nec non *Nic. Caussinus* Tricassinus S. I. in thesauro Græcæ poëseos. Mogunt. 1614. 8. & *Joh. Vollandus* in libris qvatuor de re poëtica Græcorum; quos Mich. Neandri præceptoris sui auspiciis congessit ediditque Lipſ. 1579. 8. & 1592. 1613. 8. Αἰξίδιον Græcum poëticum, quod in speculo chrestomathiæ Græcæ promisit *Joh. Conradus Dietericus*, non vidit lucem quod sciam.

Ex scriptoribus optimis prosariis *Martinus Rulandus* Frisingensis, de emendata linguæ Græcæ structura libro secundo. Argentorati 1559. 8.

Ex Isocrate *Mich. Neander*, Basil. 1558 1572. 1588. 8.

Jacobus Billius Prunæus, quem *benemerentissimum linguæ Græcæ* laudat ex merito Nic. Comnenus pag. 260. prænot. mystagog. edidit Locutionum Græcarum in Communes locos per Alphabeti ordinem digestarum volumen, Duaci 1578. 1599. 12. Lugd. 1588. 8. recusum Parisſ. 1603. 8. Genev. 1594. 1603. 12. & 1614. 12.

Jo. Bentzius Bruxellensis in thesauro elocutionis Oratoriæ sive pure loquendi & scribendi, ex Jo. Sturmii consilio secundum naturæ rerum ordinem digesto in locos LXXVI. quo neminem veneres Græcæ Linguæ diligentius majoreque cum judicio congessisse, idque opus omnibus in Græca eloquentia collectaneis præferendum, judicat D. Morhofius † ὁ μακαρίτης. Prodiit Basil. 1581. fol. & Argentorat. 1594. fol.

Francisci Vigeri de præcipuis Græc. ling. idiotismis. Parisiis 1627. 12.

Joannes Posselius in Calligraphia Oratoria ling. Græc. post priores editiones Francof. 1585. 1590. 1594. †† ab auctore recognita & amplius tertia parte aucta Hanov. 1605. 8. subjuncto indice non Latino tantum sed Græco quoque, qui in Billio desideratur. Recusus est liber Lugd. 1607. Genev. 1613. 1624 8. & addita plerisque vocabulis Gallica interpretatione 1636. 8. apud Jacobum Stoer.

4. De

** Vide Voëtii Bibl Theolog. p. 374. & Bibl. Fabricianam (Rev. D. Jo. Fabricii, Theologi Helmſt. Tom. 3. pag 500..

† Lib. 3. polyhiſt. cap. 2. pag 611 & lib. 4. cap. 8. p. 99. ſeq.

†† Privilegium Cæſareum datum jam eſt A. 1582.

4. De *PARTICULIS* Græcæ linguæ erudite commentatus eſt *Matthæus Debares* ſive *Devarius*, idem cujus indice locuplete in Euſtathium Homeri interpretem ornata eſt editio Euſtathii Romana. Librum de particulis poſt auctoris fata in lucem dedit & Alex. Farneſio dicavit propinquus illius, Petrus Devarius, Rom. 1588. 4. Poſtea iterum prælа ſubiit Londini 1657. 12. & clariſſ[illegible]Eſchenbachio curante Altdorfii 1700. 8. Excuſus & eodem anno [illegible]cti ad Rhen. (quædam exempla Amſtelodamum præferunt) in 12.

Leonicenum de particulis Græcis, non vidi.

5. *Jo. TORTELLII* Aretini cui libros ſex linguæ Latinæ elegantiarum Valla inſcripſit, liber *de Orthographia*, ſive dictionibus Græcis, quas Latini uſurpant, tum propriis tum aliis. Venet. 1471. fol. Tarviſii 1477. fol. Vicent. 1479. fol. Venet. 1495. fol. Ab initio operis & alia quædam enumerantur, & ſeorſim dictiones compoſitæ Græcæ Latinis uſitatæ. Hoc opus intelligit Hieron. Magius lib. 2. Miſc. 14. quando Tortellii Lexicon commemorat, atque eum adverſus acerbiorem Galeoti Martii * Narnienſis cenſuram tuetur. Confer de hoc Tortellio Trithemium cap. 751. de Script. Eccleſ. Jovii elogia, Voſſium de hiſtoricis latinis lib. 3. pag. 579. & Diarium Venetum (Giornale de letterati d' Italia) Tom. XI. p. 305. ſeqq.

6. Ad *PROSODIAM* & quantitates vocum Græcarum pernoſcendas faciunt *Abdias Prætorius* in libris IV. de poëſi Græcorum, Baſil. 1561. 8. *Petrus Cælemannus*, qui pædagogii Stetinenſis Conrector fuit, in opere proſodico Græco, Francof. 1611. 8. 1651. 8. *Nic. Cauſſinus* in poſteriore parte theſauri Græcæ poëſeos. Mogunt. 1614. 8. *Philippus Labbe*, S. I. in elencho ſive theſauro proſodico Græco-Latino, Pariſ. 1654. 8. & in Græca proſodia fuſe & compendio tradita, cum dialectis poëticis, ibid. 1663. 8. Denique *Georgius Matthias Kœnigius*, Profeſſor Altdorfinus, in tirocinio poëtico Græco, in quo epitheta, nomina, verba & adverbia ſecundum diverſam quantitatem ordine litterarum digeſta exhibentur. Norimberg. 1673. 8.

7. De Symphonia & affinitate linguæ Græcæ cum aliis linguis, ſpeciatim *Germanica*, dicere nonnulla me memini lib. IV. cap. 34 §. 20. ubi etiam de Germanicæ cum *Perſica* convenientia, quibus addere licebit Mich. Neandri Chronicon pag. 138. ſeq. Georgium Hickeſium in diſſ. Epiſtolari (theſauro ſeptentrionali inſerta) pag. 158. Matthæi Hilleri
N 2 ſyn-

* Lib. de doctrina promiſcua cap. 28.

ſyntagmata hermenevtica p. 129. ſeq. & clariſſimum amicum noſtrum Jo. Henricum van Seelen pag. 119. ſeq. in notis ad Guil. Burtoni λείψανα veteris linguæ Perſicæ qvæ poſt edit. Londinenſ. 1657. recudi curavit Lubecæ hoc ipſo anno 1720. 8. una cum Boxhornii ad Blancardum Epiſtola de Perſicis Curtio memoratis vocabulis. Salmaſius qvidem à Scythica veteri tanqvam dialectos de[illegible]t Perſicam & Teutiſcam, & ab hac Græcam putat profluxiſſe pag. [illegible]bri de Helleniſtica. Etiam in moribus & vitæ ratione inter Perſas Germanosqve multa conſpirare obſervavit Matthias Beneggerus qvæſt. 129. in Tacitum, & exſtat Mich. Picarti Oratio qva Germanos Perſarum eſſe fratres contendit. Sigismundi Gelenii lexicon ſymphonicum, qvo vocabula linguæ Græcæ, Latinæ, Germanicæ atqve Illyricæ ſive Slavonicæ inter ſe conferuntur exſtat editum Baſil. 1537. 4. & Georgii Crucigeri a) harmonia linguarum qvatuor cardinalium, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ & Germanicæ Francof. 1616. fol. Georgii Chriſtophori Peiskeri JCti indices Græcæ ac Germanicæ linguarum analogiæ Lipſ. 1685. 12. b) in qvibus etiam Lexicon Græco Germanico analogicum promiſit, cujus nec dum qvod ſciam editi vices interim præſtabit eruditi viri Georgii Henrici Urſini c) Onomaſticon Germanico Græcum, vulgatum Ratisbonæ 1690. 4. accuratius & plenius in hoc argumento verſatus eſt poſt Wolfg. Lazium libro de gentium migrationibus pag. 25-36. Mich. Neandrum in deſcriptione Orbis terrarum parte I. pag. 279. ſeq. Matthiam Berneggerum qv. XI. in Taciti Germaniam & Matthiam Brændelium in anomaliæ ſuæ, quam μισελλήνων vocat, præfatione, & Joſephum Mariam Bellinum in Epiſtola ad Ottonem Menckenium τὸν μακαρίτην. d) Jam pridem ante hos etiam Jo. Camerarius de Dalburg, Wormatienſis Epiſcopus aliquot millia dictionum Græcarum collegerat, in Græca & Germanica lingua idem ſignificantium, ut præter Aventinum teſtatur Jo. Trithemius, ſed illius lucubratio lucem non adſpexit. Cum vero Latinam linguam Græcæ origines debere in confeſſo ſit, huc etiam faciunt Jo. Lud. Praſchii e) diſſertationes duæ de origine Germanica Latinæ linguæ, editæ Ratisponæ 1686. & 1689. 4. M. Zuerii Boxhornii diſſ. de

a) Vide Rev. Fabricii, Helmſtadienſis Theologi Bibliothecam Volum. III. p. 284.
b) Acta Eruditor. A. 1686. p. 418.
c) Acta Erud. A. 1690. p. 468.
d) Id. A. 1686. p. 325. & A. 1690. p. 464.
e) Id. A. 1686. p. 419. 420.

de Græca, Romana, Germanica linguis earumque Symphonia, subjungitur Grammaticæ ejus brevi latinæ in usum Christinæ Sveciæ Reginæ editæ Lugd. Bat. 1650. 12. Joachimi Perionii libri IV. de linguæ *Gallicæ* origine & cum Græca cognatione, Paris. 1554. 8. De Græcæ linguæ cum *Sueogothica* affinitate Jo. Peringskiold in notis ad vitam Theodorici Regis pag. 356. sqq. Cum *Belgica* præter Jo. Goropium Becanum Abraam van der Mylen in Syntagmate de lingua Belgica, Lugd. Bat. 1612. 4. Exstat etiam Christ. Nirmutani dictionarium linguæ *Latinæ* harmonicum cum Græca, *Gallica* & *Italica*, Francof. 1625. 8. Druides in Gallia litteris Græcis usos olim testatus est Cæsar, quod præter rem sollicitatum à Francisco Hotomanno ,, asseruit Conr. Sam. Schurtzfleischius in diss. de Druidibus. In sermone *Cambrico* etiamnum vestigia Græci sermonis observari notavit Petrus Daniel, notis ad Querolum qui fertur sub Plauti nomine. Stephanus Skinnerus in etymologico linguæ *Anglicanæ*, voces Anglicas ex linguis hisce repetit duodecim: Anglo-Saxonica seu Anglica prisca, Runica, Gothica, Cimbrica seu Danica antiqua, Franco-Theotisca seu Teutonica vetere, Danica recentiore, Belgica, Teutonica recentiore, Cambro-Britannica, Franco-Gallica, Italica, Hispanica, Latina & Græca. Lond. 1671. fol. Vocum *Vandalicarum* cum Græcis conspirantium catalogum dat Wolfg. Lazius libro laudato pag. 748. seq. Non omittendum etiam schediasma eruditum Erasmi Pauli F. Vindingii de linguæ Græcæ & *Ægyptiacæ* affinitate, vulgatum Hafniæ 1660. 4. in quo Ægyptiacæ linguæ veteris λείψανα ex priscis collegit scriptoribus, & confutat Athanasium Kircherum, qui Græcam linguam ex Ægyptiaca profluxisse sibi persuadebat cap. V. prodromi Copti. Non minus fallitur Jo. Petrus Ericus, qui in renato è mysterio principio Philologico, Patav. 1686. 8. f) & in ἀνθρωπογλωττογονίᾳ Venet. 1694. 4. omnes in universum linguas ex una Græca repetit.

XIV. *De Græco-Barbaris & mediæ ac recentis Græciæ Lexicis.*

Lapsis Græcorum rebus, etiam illorum lingua a veteri usu ac puritate adeo mirum in modum ac prorsus defecit, ut interjecto tempore & oblivioni tradiderit infinita, & vicissim aliena ac barbara quam plurima adsciverit, aliam prorsus formam aliumque colorem induerit, nec magis Græcorum veterum aliquis, vel illorum scriptorum lectio-

f) Acta Erud. A. 1686. p. 327.

lectione tritus intelligat loquentes hodie vulgari lingua Græcorum, quam Latinus Italum vel Gallum, * Belgam Germanus: itaque ad scriptores mediæ & infimæ Græcitatis cum fructu legendos omnino opus fuit aliis etiam lexicis & glossariis, uti aliis etiam Grammaticis libellis a) neque hoc in genere desideraria se quicquam passa est eruditorum industria, sed laudabili studio certatim in eo desudavit. Huc enim faciunt:

Stephani à Sabio (in Cangii præfat. ad Glossar. latin. p. III. & apud Morhofium IV. polyhist. c. 8. §. 11. male excusum *à Solio*) Corona pretiosa Venet. 1527. *εἰσαγωγὴ νέα ἐπιγραφομένη στέφανος χρήσιμος, ἤγουν στέφανος τίμιος, ὥστε μαθεῖν ἀναγινώσκειν, γράφειν, νοεῖν καὶ λαλεῖν τὴν ἰδιωτικὴν καὶ ἀττικὴν γλῶσσαν τὴν Γραικῶν, ἔτι δὲ καὶ τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν γλῶσσαν τῶν Λατίνων.* Utcunque voces exhibet expressas lingua Græca vulgari pariter & antiqua, Latina & Italica. Non multum tribuit huic libro Henricus Stephanus dialogo de parum fidis Græcæ linguæ magistris pag. 134. seq. Decensuit deinde ediditque *Petrus Burana*. Venet. 1546.

Glossæ Græco-Barbaræ MSS. quæ à Meursio, Rigaltio, Cangio allegantur.

Gerasimi Vlachii thesaurus frequenter laudatus à Svicero, ut in *ῥόγα*, *ῥοῦχα*, *ῥώμη* &c.

Jo. Meursii glossarium Græco-Barbarum, in quo vocabula 3600. exponuntur, (ut ipse notavit in Athenis Batavis) Lugd. Bat. 1594. 4. & 1800. vocibus auctum ibid. 1614. 4. Epitome ejus subjuncta Lexico Scapulæ in editionibus Elzeviriana A. 1652. & Basileensi 1665. fol. Meursii glossarium Græcum dimidia parte locupletatum edere voluit *Marcus Antonius Petilius*, teste Allatio pag. 186. apum urbanarum: sed ejus institutum, quemadmodum quoque glossarii Latini Meursiani editionem, fatum intercepit.

Hiero-

* Syllabum verborum Gallicorum in recentiore sermone Græco observatorum a se exhibet Sam. Bochartus in judicio de Antonii Gosselini veterum Gallorum historia T. I. Opp. p. 1281.

a) De Grammaticis linguæ Græcæ vulgaris dixi Volum. VII. p. 75. quibus adde editam novissime Grammaticam à Thoma Parisino, Monacho Capucino, Gallice, Italice & Latine, Paris. 1709. 8. Acta Erud. 1711. p. 348.

Hieronymi Germani b) S. I. Vocabularium Italicum & Græ-
-ulgare. Rom. 1635. 8.

Simonis Portii dictionarium Latinum Græco-Barbarum & Lite-
e, quo dictionibus Latinis Græco-Barbaræ & Græco-Literales, hoc est
teris Græcis & Græco-Barbaris iterum Latinæ & probatæ Græcæ con-
untur. Opus susceptum jussu Cardinalis Richelii, editumque Parisiis
35. fol.

Caroli du Fresne, Domini *du Cange* glossarium ad Scriptores me-
e & infimæ Græcitatis, cum appendice ad glossarium Latinum, &
emissa Simonis Portii c) Grammatica Græco-Barbara Lugd. 1688. fol.
mirandæ industriæ & *ingens ingentis opus*, ut merito nuncupatur a Co-
erio III. monument. p. 655. Norunt enim omnes, quantæ utilitatis hoc
ejusd. Cangii perinde ut Latinum, in quo utroque non modo voces ex-
cantur infinitæ, sed etiam ritus quamplurimi & antiquitates tam eccle-
sticæ quam aliæ, pulcherrima luce perfunduntur, & alia dignissima
gnitu ex Scriptoribus editis & ineditis magno numero eruuntur. Ab
ierico Bigotio adjutum auctorem notat Vignolius Marvillius T. 1.
sc. historico literar. p. 175. sed quod non hilum illi debet detrahere, ut
n Cangio in solidum & hunc & tot alios immensos pro communi uti-
ite exhaustos labores debeamus. Ait ipse quidem in præfatione typo-
phos Parisienses, lingua scilicet Græca deterritos noluisse opus hoc
is exscribendum sumtu suo in se recipere. Sed exstat scriptum, cui
ilus: *les imprimeurs & libraires de Paris à Messieurs les gens des lettres*, non
nus ipsis honorificum quam Cangio, quo Parisienses typographi &
liopolæ negant, glossarium Græcum unquam data opera sibi fuisse
atum, sed à Lugdunensi potius bibliopola Anissonio, qui tunc Pa-
is fuisset, sese præventos, *mais Anisson s' etant trouvé dans le meme temps*
aris, nous enleva cet ouvrage.

Jo. Michaelis Langii breve glossarium Barbaro-Græcum, in
te priore philologiæ barbaro-græc. Norimb. 1708. 4.

Alexii de Somavera, d) Capucini, thesaurus ling. Græc. vul-
is & Italicæ, sive lexicon omnium, quæ hactenus viderunt lucem,
locu-

b) Eiusdem Germani Grammatica Græco-Barbara scripta Italice & A. 1622. 8. edita.
Hic calam: lapsu videtur Christophorus Germanus dici in præfat ad Cangii glossar.
Latin. p. III.

c) Hæc Portii Grammatica Græco-Barbara separatim prodierat Paris. 1638. 8.

d) Journal des Savans 1708. p. 409. Nouvell. de la Rep. des lettr. 1710. Tom. 2. pag.
217. Acta Erud. 1711. pag. 345.

locupletissimum Græco-Italicum & Italico-Græcum, post auctoris fata in lucem editum à Thoma Parisino, Paris. 1709. 4.

Lexica specialia ad voces mediæ & infimæ Græcitatis facientia.

Dionysii Gothofredi nomenclator Græcarum Juris dictionum, quæ apud *Harmenopulum* & alios quosdam *Juris auctores Græcos* occurrunt, ad calcem promtuarii Harmenopuliani, Græce & Latine editi Genev. 1587. 4. Vide, si placet, quæ de glossario in *Basilica* & de *astronomicis* ac *Juridicis* lexicis dixi lib. IV. cap. 36. pag. 570. seq. & de *Medicis* ac *Chymicis* Græco-Barbaris, pag. 581.

Nic. Rigaltii glossarium τακτικὸν μιξοβάρβαρον, in scriptores rei militaris, Paris. 1610. 4. Hoc in compendium redactum cum latina verborum interpretatione, additis nonnullis ex Meursio, exhibet *Jo. Ludovicus de la Cerda*, S. I. capite 120. Adversariorum sacrorum. Lugd. 1626. fol.

In *Actis Sanctorum*, singulis ferme voluminibus subjiciuntur Græci indices vocum Græco-Barbararum, è quibus Cangius suppleri poterit. Similiter *Joannis Malalæ* Chronico Oxonienses subjunxere indicem vocabulorum a Cangio præteritorum vel aliter acceptorum. His adde onomasticon vocum Græcarum, *Analectis Græcis* Monachorum Benedictinorum subjectum, quæ in nonnullis exemplis inscribuntur tomus quartus monumentorum Cotelerii.

Caroli Annibalis Fabrotti glossaria complura exstant inter Historiæ Byzantinæ scriptores, hic neutiquam prætereunda, ut ad *Georgium Cedrenum* Paris. 1647. fol.

Ad *Nicetam Choniatam*, eodem Anno 1647.

In *Theophilactum Simocattam*, A. 1648. In *Constantinum Manassen*, A. 1655.

Ad *Nic. Chalcondylem* & *Ducam* ad calcem Chalcondylæ, A 1650. f.

Index vocum Græcarum, quæ in Cangii notis ad Cinnamum, Niceph. Bryennium & ad Annam Comnenam explicantur, A. 1670.

Petri Possini S. I. glossarium ad *Annæ Comnenæ* Alexiadem. Paris. A. 1651. fol.

Jac. Goari ad *G. Codinum* A. 1648. & *Bernardi Medonii* Tolosatis ad Anonymi explicationem officiorum Ecclesiæ CPolitanæ 1655. fol.

Francisci Combefisii Onomasticon vocum *Andreæ* Cretensi propriarum, ad calcem ejus operum Græce & Lat. editorum, Paris. 1644. fol.

Index

Index Lexicographorum Græcorum, editorum, ineditorum, deperditorum.

CAPUT XLI.

De JOSEPHI Christiani Hypomnestico, de CYRILLO Scythopolitano, ANDREA Cretensi & aliis qvibusdam sæculi VI. VII. VIII. & IX. scriptoribus.

Capita Hypomnestici hactenus inediti, è MS. Græce & Latine. 1. *De Cyrillo Scythopolitano & aliis scriptoribus quibusdam sæculi sexti, de quibus necdum dictum.* 2. *De Andrea Cretensi, & aliis quibusdam sæculi septimi Scriptoribus.* 3. *Index plenior Melodorum Græcorum.* 4. *De Paulo CPol. & aliis propugnatoribus hæreseos Monotheletarum.* 5. *Index scriptorum qui in Conciliis Lateranensi A. 640. & CPolitano A. 680. memorantur.* 6. *De Joanne Carpathio & aliis quibusdam scriptoribus sæculi octavi.* 7. *De Michaële Syncello, & aliis quibusdam sæculi noni scriptoribus.* 8.

INter scripta Græca qvæ in Angliam advexit Theodorus Cantuariensis Episcopus A. C. 690. defunctus, traditur fuisse JOSEPHI, Christiani scriptoris hypomnesticon, * sive commentarii rerum sacrarum memoriales in qvinqve libros divisi, qvorum apographum scriptum ante annos qvingentos in membrana, servat Bibliotheca Cantabrigiensis ex munere Matthæi Parkeri Archiepiscopi Cantuariensis A. 1575. extincti. Sed si caput *CXXXVI.* ab ipso auctore est, ille non modo haud fuit antiqvior Theodoro Cantuariensi, nedum S. Epiphanio, sed vixit non ante sæculi undecimi extremum, nam Hippolytum Thebanum ex cujus Chronico syntagmate laciniam affert, sæculo undecimo vixisse constat. Eqvidem præstantissimus Caveus ** qvi hunc Josephum ad A. C. 420. refert,

* Vide si placet quæ de illo dixi lib. IV. cap. 6. §. 17.
** In historia litteraria scriptor. Eccles. qvæ hoc ipso A. 1720. quartum recusa est Genevæ.

refert, & Epiphanium ab eo plurima ait repetiisse, caput illud ab interpolatore aliqvo vel ipso librario additum non dubitat: sed nullam habet qvam hujus rei afferat rationem, nisi qvod auctorem longe antiqviorem esse sibi persuasit. Ad argumentum autem qvod hæreticos Nestorianos & alios juniores ille non commemorat, responderi potest eum antiqvioris scriptoris Epiphanii † insistentem vestigiis, de suo nihil illo in loco adjecisse. Qvicqvid vero sit, totum ex Codice Cantabrigiensi ab aliqvo viro docto publicari cum necessariis observationibus optem, licet non integrum extare in illo MSto, sed tum alia tum maximam libri secundi partem cum toto libro tertio periisse existimem. Cum vero nactus sim inscriptiones capitum, qvas cum versaretur Cantabrigiæ ex MSto Codice excerpsit *V*enerandus noster D. Jo Christophorus Wolfius, eas hoc loco exhibere universas, additaqve latina versione cum lectore communicare volui, si fortassis tanto facilius aliqvis hoc veluti gustu ad opus ipsum proferendum permoveri se patiatur.

JOSEPHI Christiani scriptoris *Hy*pomnesticon Lib. I.

Caput I. Qvot fuerint generationes ab Adamo usqve ad Salvatoris aduentum. (adde c. 149.)

2. Qvot Pontifices maximi, facto initio ab Aarone.

3. Qvinam posteri Caini, ad septimam usq; ab illo generationem.

4. Qvinam filii duodecim Jacobi, populi Patriarchæ.

5. Qvinam servati in arca ex diluvio.

6. Qvinam illi LXXV. qvi cum Jacobo Ægyptum habitaturi petierunt.

7. Qvinam progenitores Samuelis Sacerdotes.

ΙΩΣΗΠΠΟΥ ΥΠΟΜΝΗΣΤΙΚΟΝ βιβλίον α΄.

Caput I. Ὅσαι γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τῆς τοῦ Σωτῆρος παρουσίας γενεαί.

2. Ὅσοι γεγόνασιν ἀρχιερεῖς ἀπὸ τοῦ Ἀαρὼν ἀρξαμένοις.

3. Τίνες οἱ ἐκ τοῦ Καῒν γεννώμενοι καὶ εἰς ἑβδόμην γενεὰν ἀνέθηκαν. *

4. Τίνες εἰσὶν οἱ ιβ΄ τοῦ Ἰακὼβ παῖδες οἱ τοῦ λαοῦ πατριάρχαι.

5. Τίνες εἰσὶν οἱ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐν τῇ κιβωτῷ διασωθέντες.

6. Τίνες εἰσὶν οἱ οε΄ μετὰ τοῦ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον καταλύσαντες.

7. Τίνες εἰσὶν οἱ τοῦ Σαμουὴλ πρόγονοι ἱερατικοί.

8. Τί-

† Epiphanio plura debere auctorem & Josepho, res arguit. Præterea c. 152. citat Clementem Alex. & Hegesippum atque alibi (ex Clemente ni fallor) Heraclidem Pythag. & (ex Eusebio ut opinor) Porphyrium.

* leg. ἀνέκαθεν

8. Τίνες εἰσὶ οἱ τοῦ Ἠλεὶ πρόγονοι ἱερατικοί.

8. Quinam Eli progenitores sacerdotes.

9. Τίνες εἰσὶ οἱ τοῦ Ἐζεκιὴλ τοῦ προφήτου πρόγονοι ἱερατικοί.

9. Quinam Ezechielis Prophetæ progenitores sacerdotes.

10. Τίνες εἰσὶ οἱ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου πρόγονοι ἱερατικοί.

10. Quinam Jeremiæ Prophetæ progenitores sacerdotes.

11. Τίνες εἰσὶν οἱ τοῦ λαοῦ κριταὶ μετὰ τὴν διανέμησιν τὴν ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ τῆς γῆς γεγενημένην γενόμενοι.

11, Qui fuerint Judices populi, post distributionem terræ à Jesu filio Nave factam.

12. Τίνες ἐβασίλευσαν τοῦ λαοῦ.

12. Quinam Reges populo præfuerint.

13. Τίνες βασιλεῖς γεγόνασι τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰούδα διαίρεσιν.

13. Quinam Reges Israëlis post disjunctionem à Juda.

14. Τίνες προφῆται γεγόνασιν ἐν τῷ θείῳ λόγῳ οἳ καὶ τὰς προφητείας ἐγγράφους πεποίηνται.

14. Quinam Prophetæ in divinis litteris commemorati extiterint, qui prophetiarum etiam scripto consignatarum fuere auctores.

15. Τίνες εἰσὶ γεγόνασιν ἄλλοι.

15. Quinam Prophetæ alii.

16. Τίνες προφήτιδες * γυναῖκες γεγόνασιν.

16. Quænam Prophetides mulieres.

17. Τίνες εὐσεβεῖς γεγόνασι βασιλεῖς.

17. Quinam Reges fuerint pii.

18. Τίνες ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ γεγόνασι.

18. Quinam pseudoprophetæ fuerint in populo.

19. Τίνες ἐξῆρχον τῶν φυλῶν κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς Αἰγύπτου.

19. Qui præfuerint tribubus tempore profectionis ex Ægypto.

20. Τίνας ἔσχε Μωυσῆς υἱοὺς καὶ ἐκ τίνος;

20. Quos filios habuerit Moyses & è quanam uxore.

21. Τίνας εἰσὶ Ἀαρὼν ἔσχεν υἱούς.

21. Quos filios habuerit Aaron.

22. Τίνα ἐστὶ τὰ ἔθνη ἃ ὁ λαὸς ἐκληρονόμησε.

22. Quænam illæ gentes, quarum in terras successit populus Israëliticus.

23. Τίνας βασιλεῖς καὶ τίνων ἐθνῶν ὁ λαὸς ἀπέκτεινεν.

23. Quosnam & quarum gentium Reges populus interfecerit.

24. Πόσα ἔθνη καὶ τίνα συνέστη ἀπὸ

24. Quot & quænam gentes extiterint

* Confer quæ ex Epiphanio dedi pag. 901. Codicis Pseudepigraphi Vet. Test.

terint è tribus filiis Noë, Semo Chamo & Japhetho.

25. Libri XXII. quibus Vetus Testamentum continetur.

26. Nomina & interpretationes litterarum apud Hebræos.

27. Menses Hebræorum, Ægyptiorum, Macedonum, Romanorum.

28. Quomodo sacrum unguentum & incensum præparata fuerint.

29. Quinam fuerint Gigantes.

30. Quibus multi fuerint liberi.

31. Quomodo populus fuerit distributus.

32. Quæ fuerint urbes asyli, ad quas confugerent, qui involuntariam cædem perpetraverant.

33. Quænam civitates XLVIII. Levitis assignatæ.

των τριῶν τῦ Νῶε παίδων, Σημ, Χὰμ, Ἰάφεθ.

25. Τὰ ἐν τῇ παλαιᾷ † ἐνδιάθηκα βιβλία κβ'.

26. Ὀνομασίαι καὶ ἑρμηνείαι †† τῶν παρ' Ἑβραίοις στοιχείων.

27. Μῆνες * Ἑβραίων, Αἰγυπτίων, Μακεδόνων, Ῥωμαίων.

28. Ὅπως τὸ ἱερὸν κατεσκευάσθη χρίσμα καὶ θυμίαμα.

29. Τίνες γεγόνασι Γίγαντες.

30. Τίνες πολύπαιδες γεγόνασι.

31. Ὅπως κατενεμήθη ὁ λαός.

32. Τίνες εἰσὶν αἱ φυγαδευτήριοι πόλεις, εἰς ἃς κατέφευγον οἱ ἀκούσιον φόνον δεδρακότες.

33. Τίνες εἰσὶν αἱ μή πόλεις αἱ τοῖς Λευΐταις ἀφορισθεῖσαι.

34. Τι-

† Al. ἐνδιάθηκα. Adde quæ ex Origene Eusebius VI. 25. Hist. Eccles.

†† Confer Eusebium p. 474. & 519. demonstrat. Evangel & Hieronymum Epist. CLV. ad Paulam, Jo. Drusium in Alphabeto Ebraico p. 29. seq. & Jo. Morini Exerc. Biblic. p. 504. Lambecium III. p. 55. Si Josephum nostrum audimus, literæ Alphabeti Hebraici ex significationis singularum connexione hanc fundunt sententiam: (ὁμῦ ἀπαρτίζυσι τοιαύτην διάνοιαν) μάθησις οἴκυ, πλήρωσις δέλτων αὐτῆ. Ἐν αὐτῇ ζῇ ὁ ζῶν. Καλὴ ἀρχή. ὅμως μάθετε ἐξ αὐτῶν αἰώνια. Βοηθεῖ, ὀφθαλμός, στόμα καὶ δικαιοσύνη. κλῆσις κεφαλῆς καὶ ὀδόντων σημεῖα.

* Nomina Mensium: Νησὰν, Φαρμυθὶ, Ξανθικὸς, Ἀπρίλιος.
Ἐιὰρ, Παχὼν, Ἀρτεμίσιος, Μάϊος.
Σιϋὰν, Παϋνὶ, Δέσιος, Ἰύνιος.
Θαμμὺζ, Ἐπιφὶ, Πάνεμος, Ἰύλιος.
Ἄβ, Μεσορὶ, Λῶος, Αὔγυστος.
Ἐλὺλ, Θωθ, Γορπιαῖος, Σεπτέμβριος.
Θισρὶ, Φαοφὶ, Ὑπερβερεταῖος, Ὀκτώβριος.
Μαρσιβὰν, Ἀθὺρ, Δῖος, Νοέμβριος.
Χασελεῦ, Χυακ, Ἀπελλαῖος, Δεκέμβριος.
Τηβὴθ, Τυβὶ, Αὐδυναῖος, Ἰαννάριος.
Σαβὰθ, Μεχὶρ, Περίτιος, Φεβρυάριος.
Ἀδὰρ, Φαμενὼθ, Δύστρος, Μάρτιος.

34. Τίνας εἰλήφασι πόλεις καὶ βασιλεῖς Ἰησοῦς καὶ Χαλὲφ οἱ πιστοί.	34. Qvas civitates regesqve ceperint, Josua & Caleb, insigni fide viri.
35. Τίνες εἰσὶ βασιλεῖς οἱ ἐπελθόντες τῇ ἁλυκῇ πεδιάδι οὓς ἐπάταξε Ἀβραάμ.	35. Qvi fuerint Reges qvi convenere in vallem salsam * qvos profligavit Abraam.
36. Τίνες εἰσὶ βασιλεῖς οὓς διέσωσεν Ἀβραὰμ μετὰ τοῦ Λώτ.	36. Qvi Reges, qvos Abraam una cum Loto servavit.
37. Τίνες ἑβραῖοι γυναῖκας ἐθνικὰς ἠγάγοντο.	37. Qvinam Hebræi uxores Ethnicas duxerint.
38. Τίνες πολλὰς ἤγαγον γυναῖκας.	38. Qvinam multas duxerint uxores.
39. Ὅσαι γυναῖκες τοὺς ἄνδρας διέφθειραν.	39. Qvæ uxores viros suos perdiderint.
40. Ὅσαι γυναῖκες τοὺς ἄνδρας εὐεργέτησαν, καὶ δι' ὧν ἔδρασαν εὐάρεστοι τῷ Θεῷ γεγόνασι.	40. Qvæ uxores bene de suis viris sint promeritæ, & factis suis Deo probatæ extiterint.
41. Τίνες ἄνδρες ἐπὶ σοφίᾳ θαυμαστοὶ γεγόνασι.	41. Qvinam viri sapientia fuerint admirabiles.
42. Τίνες ἐπὶ σοφίᾳ γυναῖκες θαυμασταὶ γεγόνασι.	42. Qvænam admiranda sapientia extiterint fœminæ.
43. Τίνες ἐπὶ δεινότητι γενόμενοι σοφοὶ διὰ τῆς ἑαυτῶν σοφίας ἀπώλοντο.	43. Quinam callide sapientes sua perierint sapientia.
44. Τίνες ἐπικρύψει ἀληθείας σοφοὶ σωτηρίαν εὕραντο.	44. Quinam sapientes veritatis occultatione salutem invenerint.
45. Τίνες δὲ δόλῳ δικαιοσύνης ἔργα διεπράξαντο.	45. Qui per dolum justa patraverint.
46. Τίνες προσχήματι χρηστότητος ἢ εὐσεβείας θάνατον κατεργάσαντο.	46. Quinam bonitatis vel pietatis prætextu mortem intulerint.
47. Τίνες δίκαιοι ἀνῃρέθησαν.	47. Qui justi fuerint interemti.
48. Τίνες ἀδελφοὺς ἀπέκτειναν.	48. Qvinam fratres suos occiderint.
49. Τίνες παρὰ τὸ δοκεῖν τῷ Θεῷ χρηστευσάμενοι ἀναιροῦνται.	49. Qui præter opinionem, cum bene erga DEUM se gererent, fuerint interfecti.

50. Qui-

* Gen. XIV, 3.

50. Quinam mercedem justitiæ tulerint mortem, & qui per impietatem superstites in vita manserint.	50. τίνες μισθὸν δικαιοσύνης τὸ ἀποθανεῖν ἐκομίσαντο, καὶ τίνες δι' ἀσεβείας ἐπεβίωσαν.
51. Qvinam sine ægrotatione mori sint jussi.	51. Τίνες ὀ νοσήσαντες ἀποθνήσκειν ἐκελεύοντο.
52. Qui sancti oculis capti mortem obierint.	52. Τίνες τῶν ἁγίων τυφλοὶ τὴν ὄψιν γεγονότες ἀπέθανον.
53. Qvinam vivi manserint nec sint mortui.	53. τίνες διέμειναν, ὀκ ἀπέθανον.
54. Quinam ex morte revixerint.	54. Τίνες ἀποθανόντες ἀνέζησαν.
55. Qvænam steriles cum essent pepererint.	55. Τίνες στεῖραι τετόκασι.
56. Quinam patrem suum inhonoraverint.	56. Τίνες πατέρα ἠτίμησαν.
57. Qui superbi depressi sint.	57. Τίνες ἀλαζονευσάμενοι καθῃρέθησαν.
58. Quinam per modestiam sint evecti in gloriam ac sublimitatem.	58. Τίνες διὰ ταπεινοφροσύνης εἰς δόξαν καὶ ὕψος ἤχθησαν.
59. Qui propter homicidia quæ patrarunt inclaruerint & DEO probati fuerint.	59. Τίνες ἐπὶ φόνοις δράσαντες ἀναδείχθησαν καὶ εὐάρεστοι παρὰ Θεῷ γεγόνασι.
60. Quinam propter crimina obruti lapidibus, atque ita e medio sublati sint.	60. Τίνες ἐπὶ παρανομίαις λιθόλευστοι ἀνῃρέθησαν.
61. Quinam item justi propter pietatem.	61. καὶ τίνες δίκαιοι ἐπ' εὐσεβείᾳ.
62. Quinam incestuosis nuptiis se polluerint.	62. Τίνες παρανόμους μίξεις ἐπετήδευσαν.
63. Quinam duplici extiterint præditi nomine.	63. Τίνες διώνυμοι γεγόνασι.
64. Quinam secundo nomine nuncupati sint.	64. τίνες δευτέρῳ ὀνόματι ἐπωνομάσθησαν.

Liber 2. — Βιβλίον β΄.

65. Quænam sumantur ad venerandam Divinitatem concipiendum.	65. Τίνα ἐστὶ τὰ ἐπὶ τιμῇ τῆς Θεότητος παραλαμβανόμενα.

66. τιν

66. τίνα δὲ τὰ ἐπὶ δυαδικῆς ὑποστάσεως.

67. τίνα τὰ τριαδικῶς παραλαμβανόμενα.

68. τίνες εἰσὶν οἱ ςαθμοὶ τῆς πορείας τοῦ λαοῦ οἱ ἀπ' Αἰγύπτου.

* * * * * *

Βιβλίον δ'.

69. τίνα ἐςὶν ἃ τεθέαται Μωϋσῆς θαυμάσια καὶ δι' αὐτοῦ κατείργασαι.

70. τίνα ἐςὶ τὰ διὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐπιτελεσθέντα σημεῖα, καὶ δι' αὐτοῦ τῷ λαῷ κατεργασθέντα θαύματα.

71. τίνα ἐςὶ τὰ διὰ τῶν κριτῶν θαυμάσια γενόμενα.

72. τίνα ἐςὶ τὰ διὰ Σαμουὴλ διαπεπραγμένα θαύματα.

73. τίνα ἐςὶ τὰ τῷ Δαβὶδ πεπραγμένα καὶ εἰς αὐτὸν θαύματος ἄξια πραχθέντα.

74. τίνα ἐςὶ τὰ τῷ Σολομῶνι δεδραςμένα.

75. τίνα ἐςὶ τὰ ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πεπραγμένα θαύματα.

76. τίνα ἐςὶ ἃ Ἱερεμίας προεφήτευσε καὶ προφητεύων ὑπέμεινε.

77. τίνα ἐςὶ ἃ προεφήτευσε Σοφονίας.

78. τίνα προεφήτευσεν Ἀγγαῖος.

79. τίνα προεφήτευσε Ζαχαρίας.

80. τίνα προεφήτευσε Μαλαχίας.

81. τίνα ἐςὶ τὰ διὰ Ἠλία γεγονότα θαυμάσια σημεῖα.

82. τίνα ἐςὶ τὰ διὰ Ἐλισσαίου γεγονότα διπλᾶ ἐν πνεύματι Ἠλίου θαυμαςὰ σημεῖα.

66. Quænam ad personam duplicis substantiæ.

67. Quænam ad S. Trinitatem.

68. Quænam fuerint mansiones in itinere populi ex Ægypto.

* * * * * *

Liber 4.

69. Quæ miracula à Moyse visa & per ipsum patrata fuerint.

70. Quæ signa perfecta sint à Jesu Nave, & per ipsum in populo patrata miracula.

71. Quænam miracula facta sint à Judicibus.

72. Quæ miracula effecta fuerint per Samuelem.

73. Quænam peracta à Davide, & in ipsum, digna admiratione facta sint.

74. Quæ a Salomone sint patrata.

75. Quæ miracula fecerit *Esaias*.

76. Quænam Jeremias prædixerit, qvæqve vaticinatus pertulerit.

77. Quæ prælocutus sit Sophonias.

78. Quæ Aggæus.

79. Quæ Zacharias.

80. Quæ Malachias.

81. Quæ signa admiranda per Eliam effecta sint.

82. Quænam per Elisæum patrata sint dupla in spiritu *Eliæ* signa admirabilia.

105.

* Ἰδδὼ aliis vel Ἀδδώ.

105. Περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ οὗ ᾠκοδόμησε Σολομών.

106. Ὁποῖος ἦν ὁ ναὸς ὃν Σολομὼν ᾠκοδόμησεν.

107. Τίνα ἦν τὰ ἐν τῷ ἁγιάσματι ἀνακείμενα ἀφιερώματα.

108. Τίνα ἦν τὰ κατασκευασθέντα καὶ ἀνατεθέντα ὑπὸ τοῦ Σολομῶνος εἰς ἱερουργίαν τὰ κειμήλια.

109. Τίνα ἦν τὰ ἱερεῦσι καὶ Λευίταις εἰς τὰς λειτουργίας κατασκευασθέντα ὑπὸ Σολομῶνος ἐσθήματα.

110. Ὁποία ἦν ἡ σκηνὴ ἡ ὑπὸ Μωυσέως ἀνασταθεῖσα κατὰ τὴν ὑπόδειξιν ἣν ἐθεάσατο ἐν τῷ ὄρει.

111. Ὁποῖον ἦν τὸ ἁγίασμα τὸ μέσον τοῦ περιβόλου, ὃ Μωυσῆς κατεσκεύασε.

112. Πόσος ἦν ὁ λαὸς ὁ ὑπὸ Δαβὶδ ἀριθμηθεὶς παρὰ τὸ δοκοῦν τῷ θεῷ.

113. Πόσοι ἀπώλοντο τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ Δαβὶδ τῆς ἐξαριθμήσεως τοῦ λαοῦ.

114. τίνες πορνεύσασαι γυναῖκες εἰς γάμους εὐδοκίμησαν.

115. τίνες ἐν ταῖς προφήταις ἄγαμοι μεμενήκασιν.

116. τίνες ἐν τοῖς Ἀποστόλοις γυναῖκας ἔσχον.

117. τίνες οὐκ ἐτάφησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς τοῦ Δαβὶδ τάφοις βασιλεῖς διὰ τὸ δυσσεβῆσαι.

118. τίνες οἱ ἐκ τοῦ Δαβὶδ βασιλεῖς ἐκβλητοι ἐκ τῆς τοῦ Σωτῆρος γενεαλογίας γεγόνασι καὶ διὰ τί.

105. De templo Hierosolymitano qvod Salomo condidit.

106. Quale fuerit templum à Salomone ædificatum.

107. Qvæ fuerint sacra in sanctuario collocata.

108. Quæ parata fuerint & reposita ad sacrum cultum à Salomone cimelia.

109. Quæ fuerint Sacerdotibus ac Levitis à Salomone ad sacrum cultum vestes præparatæ.

110. Quale fuerit tabernaculum à Moyse erectum, secundnm exemplar qvod in monte viderat.

111. Quale fuerit sanctuarium in medio meditationis qvod Moyses condidit.

112. Quantus extiterit numerus populi à Davide contra DEI sententiam ad calculos vocatus.

113. Qvot ex Israëlitis perierint propter peccatum Davidis qvo populum enumeravit.

114. Quænam mulieres fornicariæ in nuptias probatæ fuerint.

115. Qui Prophetæ manserint cœlibes.

116. Qui Apostoli uxores habuerint.

117. Qui Regés propter impietatem non sepulti sint in regiis Davidis monumentis.

118. Quinam Reges, Davidis posteri, ex Salvatoris genealogia sint extrusi, & quam ob causam.

119. Qvis qvum laborans morbo esset usus Medicis nec, apud Deum medelam expetiisset, morti datus fuerit.

120. Qvinam sint libri in Scripturis memorati ac si existerent, qui nusquam reperiuntur.

121. Quæ sint testimonia ab Apostolis allegata, ubi scripta, è quibus repetita sunt, non habemus.

122. Quinam sint sacra scripta in Græcam linguam interpretati.

123. Quoties eversa sit Hierosolyma.

124. Qvoties & qvando excisi sint Israëlitæ.

125. Aliud caput ex (*Flav.*) Josepho. *Mulier quædam, fame viscera ipsius & medullas exedente, naturæ vim intulit, & puerum lactentem quem habebat arripiens, misselle infans, inquit, in bello, fame & seditione cui te fortunæ servem? eris tu potius mihi cibus & hominibus fabula* &c.

126. Qvot festa apud Judæos agantur.

127. Quot jejunia Judæi jejunent.

128. Quænam sint quæ scrutari nefas, utpote incomprehensibilia.

129. Quæ manifestata aliqvibus fuerint per insomnia.

130. Librum regnorum qvis auctor scripserit.

119. τίς ἰατροῖς κακωθεὶς χρησάμενος καὶ μὴ παρὰ τῷ θεῷ τὴν ἴασιν αἰτήσας ἀποθνήσκει.

120. τίνα ἐστὶ * τὰ μνημονευόμενα ταῖς γραφαῖς βιβλία ὡς ὄντα, [illegible] εὑρισκόμενα.

121. τίνες ** εἰσὶν αἱ ὑπὸ τῶν Αποστόλων μαρτυρίαι παραγενόμεναι ταῖς γραφαῖς οὐκ ἔχομεν.

122. τίνες εἰσὶν οἱ τὰς ἱερὰς γραφὰς ἑρμηνεύσαντες.

123. Ποσάκις πορθεῖται ἡ Ἱερουσαλήμ.

124. Ποσάκις καὶ πότε ἐπορθήθησαν ἐξ Ἰσραήλ.

125. Κεφάλαιον Ἰωσήπου ἕτερον. Γυνή τις τοῦ λιμοῦ διὰ τῶν σπλαγχνῶν μυελῶν παρεὶς δύνοντος ἐπὶ τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ τὸ τέκνον, ἦν δ' αὐτῷ ὑπομάστιος παῖς, ἁρπάσασα μῆτερ εἶπε. βρέφος ἄθλιον, πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει τίνι τηρῶ; γένου μοι τροφὴ καὶ τῷ β[ίῳ] μῦθος &c.

126. πόσαι ἑορταὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἄγονται.

127. ποίας νηστείας Ἰουδαῖοι νηστεύουσι.

128. τίνα ἐστὶν ἃ μὴ χρὴ ζητεῖν [illegible] ἀκατάληπτα.

129. Ὅσα δι ἐνυπνίων τισὶν [illegible] νισται.

130. τὴν τῶν βασιλειῶν βίβλον τίς κατέγραψε.

* Hoc caput habes Græce & Latine apud Lambecium III. p. 33. & in Godfr. Olearii τοῦ μακαρίτου Observatt. in Matthæum pag. 73. & in Codice meo pseudepigrapho Vet. Test pag. 912.

** Hoc caput Græce & Latine dedit laudatus Olearius p. 77.

*** Hoc caput vulgavi in Codice pseudepigrapho Vet. Test. pag. [illegible] seq.

131. Τίνα παραβολικῶς καὶ αἰνιγματωδῶς ἐν ταῖς γραφαῖς εἴρηται.

132. τίνες εἰσὶν αἱ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παραβολαὶ ῥηθεῖσαι.

133. Τίνων τῶν ἔξωθεν μαρτυριῶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μνήμην ποιεῖται.

134. Πόσοι Ἰάκωβοι ἐν τοῖς Ἀποστόλοις γεγόνασι.

135. Πόσοι Ἰωάννοι εἰς τὸ κήρυγμα γεγόνασι καὶ πόσοι Ζαχαρίαι.

136. Ἱππολύτου Θηβαίου * ἐκ τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ συντάγματος.

137. τίνες εἰσὶν οἱ ἀπὸ τῶν μαθητῶν τῶν ο' γνώριμοι.

138. πόσοι καὶ οἱ δι' Ἑλλήνων διωγμοὶ γεγονότες καὶ διὰ τίνων.

139. πόσαι αἱρέσεις † κατὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πίστεως ἐπανέστησαν.

140. πόσαι αἱρέσεις παρὰ Ἰουδαίοις γεγόνασι.

141. τίνες αἱρέσεις παρὰ Σαμαρείταις γεγόνασι.

142. τίνες αἱρέσεις παρ' Ἕλλησι γεγόνασι.

143. Ὅσαι εἰσὶν μαντεῖαι παρ' Ἕλλησιν.

144. Διὰ τί οἱ Ἰουδαῖοι τὴν δευτέραν τῶν σαββάτων καὶ τὴν πέμπτην νηστεύουσιν.

145. Διὰ τί ὁ χριστιανοὶ τὴν τετράδα καὶ παρασκευὴν νηστεύουσι.

131. Quænam in sacris litteris dicta sint per parabolas & ænigmata.

132. Quas parabolas Dominus protulerit.

133. Quibus de testimoniis externorum scriptorum mentionem faciat Apostolus Paulus.

134. Quot Jacobi inter Apostolos extiterint.

135. Quot Joannes in præconio fuerint, & quod Zachariæ.

136. Hippolyti Thebani, ex Chronico ejus syntagmate.

137. Quinam fuerint LXX. discipuli.

138. Quot per Ethnicos persecutiones & a quibus illatæ fuerint.

139. Quot hæreses adversus Ecclesiasticam fidem insurrexerint.

140. Quot hæreses extiterint apud Judæos.

141. Quot hæreses apud Samaritanos.

142. Quot apud Græcos.

143. Quot genera divinationum apud Ethnicos sint.

144. Quare Judæi secundam sabbatorum & quintam jejunent.

145. Quare Christiani jejunent quartam, & parasceven sive sextam.

146. Quæ

* Hoc caput integrum exstat inter ea, quæ ex Hippolyti Chronico cum Gretseri versione edidit Canisius Tom. 3. Lect. Antiq.

† Caput 139. 140. 141. & 142. habes supra Volum. VII. p. 476. 478.

146. Quæ & quot gentes ex Abrahamo exstiterint.

146. Τίνα ἔθνη καὶ πόσα ἐκ τ̃ ... βραάμ συνέστη.

147. Quæ sint illa, quæ vaticinatus est Apostolus Paulus.

147. τίνα ἐστὶν ἃ προεφήτευσεν ὁ ἀ ... στολος Παῦλος.

148. Quæ Joannes Evangelista.

148. Τίνα ἐστὶν ἃ προεφήτευσεν ... άννης ὁ Εὐαγγελιστής.

149. Quot anni sint a condito mundo ad adventum usque CHristi.

149. πόσοι χρόνοι εἰσὶν ἀπὸ γ ... σεως κόσμου ἕως οὗ παραγέγον ... Χριστός. ††

150. Quot & qualibus nominibus CHristum cum inter homines appariturus esset, appellatum iri prædictum sit in sacris litteris.

150. Πόσοις καὶ ποίοις ὀνόμασι π ... γορεύετο διὰ τῶν ἁγίων γρα ... ὁ Κύριος ἐν ἀνθρώποις ἐμφαν ... μενος κληθήσεσθαι.

151. Decem apparationes Domini, quibus resuscitatus ex mortuis vivum se suis demonstravit.

151. Αἱ δέκα ἐπιφάνειαι τοῦ Κ ... τοῖς ἰδίοις γενόμεναι μετὰ τὸ ἐκ ... νεκρῶν αὐτὸν ἐγερθῆναι.

152. Quoties post reversionem in cælos Dominus suis discipulis apparuerit.

152. ποσάκις μετὰ τὴν εἰς οὐρα ... ἐπάνοδον ὁ Κύριος τοῖς ἰδίοις ... θη μαθηταῖς.

153. Qualia idolea coluerit populus, Deo relicto.

153. ποῖα εἰδωλεῖα ἐσεβάσθη ὁ λ ... τὸν Θεὸν καταλείψας.

154. Quinam constantissimis usi sint amicitiis.

154. τίνες βεβαιοτάταις φιλίαις χρήσαντο.

155. Quis in bestiam transmigraverit.

155. τίς μετέβαλεν εἰς θηρίον ψυχήν.

156. Quinam ex malis facti sint probi.

156. τίνες ἐκ φαύλων ἀγαθοὶ γ ... νασι.

157. Quis post Moysen fuerit longævus.

157. τίς μακρόβιος μετὰ Μωυσέα γένετο.

158. Quinam manibus suis leones interemerint.

158. τίνες λέοντας χερσὶν ἀνεῖλ...

159. Qui interemti sint a leonibus.

159. τίνες ὑπὸ λεόντων ἀνῃρέθησαν

160. Quinam interemti sint super sacrorum spoliatione.

160. τίνες ἐπὶ ἱεροσυλίαις ἀνῃρέ... σαν.

†† Hoc caput exhibet atque illustrat Caveus in Historia literaria Script...

161. Τίνες εἰς λάκκους εἰς τὸ ἀναιρεθῆναι ἐβλήθησαν.	161. Quinam in foveas, ut occiderentur, conjecti sint.
162. Τίνες δίκας ἔδοσαν πλημμελήσαντες.	162. Qui delictorum suorum pœnas dederint.
163. Τίνες πλημμελήσαντες ἐλέους τετυχήκασι.	163. Qui post delicta admissa misericordiam sint consecuti.
164. Τίνες εἰσὶν οἱ κατορθοῦν τι δόξαντες, καὶ ἐπὶ τούτῳ διαμαρτόντες.	164. Qui recte fecisse cum viderentur, eo ipso deliquerint.
165. Τίνα ἐστὶν καὶ πόσα τὰ τοῖς ἱεροῖς τόποις ὕστερον ἐπανιστάμενα καὶ θεήλατον ὑπομένοντα τὴν τιμωρίαν.	165. Quænam & quantæ sint calamitates, quæ sacris locis deinceps acciderunt, & divinitus illatam pœnam pertulere.
166. Αἱ δυνάμεις τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ τοῦ Ἀρχιερέως ζώνῃ ἐντεθειμένων.	166. Virtutes gemmarum, Pontificis Zonæ impositarum.
Τέρμα πτυκτίδων ἐνταῦθα Ἰωσήπου.	*Hic scriptionis est Josephi terminus,*
Τὰς ὑποθέσεις τῶν πέντε βίβλων ἔχων,	*Habens librorum quinque complexum brevem.*
Πέρας δέδωκα τῷ τελευταίῳ στίχῳ,	*Jam versui addidi ultimo coronidem,*
Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις	*Grates Deo, qui cuncta perfecit bona,*
Τῷ συμπέρασμα δόντι μοι λόγους γράφειν.	*Pertexere hæcce verba, qui dedit mihi;*
Εἰς αὐτὸν εὐχάριστον αἶνον τοῦ Λόγου.	*Laudes ut offeramus VERBO & gratias.*

II. ANDREAS, natus Damasci, a) aliquamdiu antequam CPolin proficisceretur, Hierosolymis monachi b) vitam vixit, unde *Hierosolymitanus* c) in quibusdam Codicibus dicitur, sed à Marco Hoppero d) Surio,

a) Synaxarium Triodio adjunctum & magno Canoni p. 285. edit. Combefisianæ, atque ex eodem Triodio Græcorum Aub. Miræus auctario de Script. Eccles. cap. CLXXXII.

b) Combefisius notis ad Andream Cretensem p. 339. & in Bibl. Concionatoria Tom. I.

c) Τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης. Etiam in Catenis & alibi, ὁ Ἱεροσολύμων. Andreas hic innuitur. Vide Combefisii notas ad Manuelis Calecæ de essentia & operatione Tom. 2. auctarii novissimi p. 131. ubi apud Caleam p. 26. pro κατὰ τὸν θεῖον Ἀναστάσιον Ἱεροσολύμων legit Ἀνδρέαν Ἱεροσολύμων. In magno Canone p. 301. ποίημα τοῦ ἁγίου πατρὸς Κυρίου Κρήτης, τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

d) Marcus Hopperus in editione Homiliæ Andreæ in B. Mariæ salutationem. Surius ad 15. August. Laur. Cumdius Tom. IV. homiliar. Patrum p. 631.

rio, Laur. Cumdio & Sixto Senensi e) perperam venditatur pro Episcopo Hierosolymitano. Utrum Sophronio Patriarchæ Hierosol. A. C. 639. defuncto fuerit σύγχρονος, quod in Synaxario traditur, viderint alii: f) certe a Theodoro * Patriarcha Hierosol. ad sextam Synodum A. 680. celebratam CPolin subsidio adversus Monotheletas missum esse, Græci ipsi in Synaxario affirmant, constitutumque in illa urbe Diaconum & Orphanotrophum, g) ubi describenda Acta Synodi illius adversus hæreticos istos habitæ cum ipso communicavit Agatho Archidiaconus & Chartophylax, cui pro hoc beneficio gratias egit in *Jambis*, quos Græce & Latine exhibet Franciscus Combefisius Auctarii novi tom. 2. in Historia Monotholetarum p. 235-240. Ab eo tempore Archi-Episcopum *Cretensem* factum ex multis testimoniis constat. Non æque est exploratum, quod a Casimiro Oudino h) adjungitur, ad cathedram Cæsareæ Cappadociæ tandem translatum fuisse, vitamque produxisse ad A. 724. 14. Junii. Græcorum quidem menologia i) memoriam hujus Andreæ 4. Julii celebrant: Andream vero Cæsariensem ab hoc Cretensi communis eruditorum sententia distinguit.

Alii quidam Andreæ.

Andreas *Apostolus*, de cujus vitæ scriptoribus & Actis ejus nomini suppositis dixi in Codice Apocrypho Novi Testamenti. Equidem Andreas Saussæus in opere δωδεκάβιβλῳ de gloria S. Andreæ, * edito Paris. 1656. fol. non pauca parum certæ fidei adtexuit. Sed idem de aliis etiam Andreis celebrius adeundus: mihi tamen hoc loco animus eos tantum notare Andreas, ipsi ferme omissos, quorum mem-

e) Sixtus Senensis in Bibl. Sancta lib. IV. p. 243.

f) Affirmatur in synaxario p. 286. negat Papebrochius in Actis Sanctor. Tom. 1. April. pag. 69.

* In actis Synodi sextæ Tom. 3. edit. Harduin. pag. 1441. hic Theodorus tantum dicitur ὁσιώτατος πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων edit. Labbei p. 1057. *Hierosolymorum vicarius.*

g) Cave hist. litterar. ad A. 635. A Possevino, Canisio & aliis male refertur ad A. 550. Apud Elliesium du Pin autem T. VI. Bibl. Eccles. p. 99. videtur esse error typographi, ubi traditur Andream venisse Hierosolymas A. 730. Legendum enim 630. vel 650. quia subjungitur deinde, eum adfuisse Concilio sexto (A. 680.).

h) Oudinus supplemento de scriptoribus Eccles. p. 190.

i) Menologium in Typico S. Sabæ &c.

mentio non aliena a Græcæ hujus Bibliothecæ instituto. Complures enim Episcopos in Conciliorum Actis memoratos & martyres, & Latinis scriptis celebres de industria prætereo.

Andreas Episcopus *Cæsariensis* in Cappadocia, de cujus *Commentario Græco in Apocalypsin* dixi Volum. VII. p. 791. Ætas ejus incerta est, licet à Caveo refertur ad A. C. 500. qvi etiam notat ex ejus libro secundo *Therapeuticæ spiritalis* ἐκ τῆς θεραπευτικῆς δευτέρας βίβλου fragmentum exstare in Eclogis asceticis Johannis Patriarchæ Antiocheni, qvæ MSS. servantur in Bibl. Cæsarea.

Andreas *Carystius*, Medicus de cujus scriptis infra libro VI.

Andreas *Colossensis* Episcopus qvi Synodo Florentinæ A. 1438. interfuit, scripsitqve Latinum dialogum ad cives Methonenses *contra Marci Ephesii Epistolam* ritus Latinorum perstringentem. Virum summum, Græcarúmqve litterarum peritissimum vocat Petrus Pithœus de processione Spiritus S. p. 33.

Andreas *Corinthius* Plutarcho lib. de Musica memoratus.

Andreas *Eudæmon Johannes*, ex Palæologorum familia, Cydonius Cretensis, Societati JESU nomen dedit & Collegio Græcorum Romæ præpositus fuit ab Urbano VIII. defunctus A. 1625. Præter scripta ejus qvæ in Bibl. Jesuitica memorantur, video à Nic. Comneno pag. 243. prænot. mystagogicar. laudari ejus refutationem catecheseos Græcæ Zach. Gergani: & pag. 249. librum de moribus Græcorum, qvi est contra Calvinum primus.

Andreas *Hierosolymitanus* idem cum Cretensi Archi-Episcopo, de qvo supra.

Andreas *Mechanicus*. Vitruv. IX. 9.

Andreas *Medicus*. Supra in Carystio. Alius Comes archiatrorum cujus mentio apud Aëtium II. 2. 90.

Andreas *Panhypersebastus* cujus *versus Græcos in imaginem B. Virginis Deiparæ* memorat Lambecius VI. pag. 155.

Andreæ *Panormitani* Σικελικῶν liber XXXIII. Athenæo laudatus XIV. pag. 634. Dipnosophist.

Andreas *Paphlago* Episcopus, *in Canticum Canticorum* citatur a Nic. Comneno in prænotionibus Mystagogicis p. 236.

Andreas *Pericopus*, JCtus Græcus cujus *Synopsin juris* allegat idem Comnenus pag. 182.

Andreas *Presbyter*, cujus Catena Patrum Græcorum in Proverbia & Esaiam MS. in Bibl. Cæsarea & Collegii novi Oxon. Vide supra Volum. VII. p. 759

Andreas *Rhodius* citatur ab Allatio contra Creygthonum p. 222. 224. Interfuit Concilio Ferrariensi A. 1438.

Andrea *Samosatensis* Episcopus, cujus *Epistolas* quasdam habemus ex Latina veteri versione in collectione Epistolarum Ephesinarum a Christiano Lupo edita: sex ad Alexandrum * *Hierapolitanum*, unam ad Theodoretum, † & unam †† ad Oeconomos Alexandri. Idem scripsit *contra Cyrilli Alex. anathematismos*, Orientalium Episcoporum nomine, cui Cyrillus in Apologetico T. VII p. 157. seqq. respondit. Cyrillo etiam injuriam ab illo fieri disputat Anastasius Sinaita in hodego p. 342. seq. ubi prolixam ejus ῥῆσιν adducit. Ad hunc Andream plures exstant Theodoreti Epistolæ.

Andreæ Cretensis Scripta inedita.

Inprimis recensere juvat ea, quæ junctim cum SS. Amphilochii & Methodii lucubrationibus Græce & Latine, notis etiam ad calcem voluminis subjunctis & Onomastico peculiarium Andreæ vocum, vulgavit *Franciscus Combefisius* Paris. 1644. fol. Sunt autem hæc:

1. Ἐγκώμιον εἰς τὸ γενέθλιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. *In B. Mariæ natalem*. Incipit: ἀρχὴ μὲν ἡμῖν ἑορτῶν pag. 1. è MS. Regis Galliæ n. 275. Emendatiorem deinde hanc homiliam dedit Combefisius ex Codice Mazariniano in Auctario novo Bibl. Patrum Tom. 1. p. 1289. Paris. 1648. fol.

2. Εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. *In Annunciationem*. Incipit: Ἐπειδὴ σήμερον ἡ πάντων χαρά p. 11. Sæpius prodierat Græce & Latine cum alia versione *Marci Hopperi*, ut in Micropresbytico Basil. 1550 fol. & in Orthodoxographis utriusque editionis 1555. & 1569. &c. nec non in tomo secundo auctarii Bibl. Patrum Ducæcani Paris. 1624. & in Bibl. Patrum Paris. 1644. Tomo XI. Ne dicam de editionibus Latinis in Bibl. Patrum Paris. & Colon.

3. Εἰς τὴν περιτομὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον. *In Circumcisionem CHRISTI, & S. Basilium*. Incipit: πάντα τὰ ὑπὲρ ἡμῶν

* In collectione Lupi Epist. 43. 59. 90. 98. 101. 103.
† Epist. 62. †† Epist. 106.

ἡμῶν Θεανδρικῶς. p. 28. p. 28. Ex MSS. duobus, Regio alteroqve vetusto membranaceo codice.

4. Εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν χριστοῦ. *In Domini nostri Transfigurationem.* Incipit: Ὅσοι τῇ κενώσει τοῦ Λόγου pag. 38.

5. Εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον. *In Lazarum quatriduanum.* Incipit: Λάζαρος τὸν παρόντα συγκεκρότηκε σύλλογον pag. 56.

6. Εἰς τὰ βάϊα. *In ramos palmarum.* Incipit: χθὲς ἡμᾶς μετὰ τοῦ Δεσπότου Λάζαρος. p. 75. Hujus sermonis in Triodio mentio. In hac oratione ad Pseudevangelium Jacobi auctor alludit p. 77. C.

7. 8. Λόγος σχεδιασθεὶς εἰς τὴν παγκόσμιον ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. *In exaltationem S. Crucis.* Oratio prior. Incipit: σταυροῦ πανήγυριν ἄγομεν pag. 96. Oratio posterior, incipit: κινήσωμεν, ἀγαπητοὶ, σήμερον ὡς κινύραν τὰ χείλη pag. 108. Utramqve hanc Orationem dedit Combefisius cum recognita paucis in locis versione *Jacobi* Gretseri S. I. qvi eas Græce & Latine vulgaverat Tomo II. de Cruce p. 94. & 108 Ingolstad. 1600. 4 Opus Gretseri deinde recusum Ingolstad. 1616. fol. Hæ duæ orationes (sive potius una in duas male distincta. Vide Lambecium VIII. p. 288.) etiam ex Gretseri versione plus simplici vice recusæ sunt Latine in Bibliothecis Patrum, Paris. & Colon.

9. Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. *In dormitionem B. Mariæ*, Homilia prima. Incipit: ὅσοι τὸ σεπτὸν τοῦτο τῆς Θεοτόκου. p. 115. Hæc secunda est in Codice MS. Cæsareo, de qvo Lambecius VIII. p. 130. & in sacro itinere Cellensi p. 152.

10. Secunda, incipit: μυστήριον ἡ παροῦσα πανήγυρις pag. 131. Ex duobus Regiis Codd. (Antea tantummodo legebatur Latine apud Surium 15. Augusti & Laur. Cumdium Tom. 4. Bibl. homiliarum Patrum p. 631.) Hæc prima est in Codice Cæsareo.

11. Tertia, incipit: καλεῖ πάλιν ἡμᾶς τὸ συνεχὲς pag. 143. Hæc qvoqve sed Latine tantum apud Surium loco citato & Cumdium p. 633. Andreæ Cretensis de dormitione B. Virginis ex versione Ambrosii Camaldulensis lucem viderat Venet. 1530. 8.

12. Εἰς τὸν ἅγιον καὶ μακάριον καὶ πανεύφημον τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολον Τίτον. *In S. Apostolum Titum.* Incipit: Ἀποστολικῶν ἐγκωμίων ἐφάπτεσθαι pag. 155.

13. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Γεώργιον. *In S. Martyrem magnum Georgium.* Incipit: ἀεὶ μὲν λαμπρὰ καὶ πανεύφημα, p. 175.

Legitur etiam in Actis Sanctorum Tom. 3. Aprilis pag. XX. è MS. Vaticano. Sed extrema pars hujus homiliæ, tantum Latine exstat apud Lipomanuum & Surium 23. April. *In plerisque*, inqvit, Combefisius p. 358. Regio Codice usus, *corrigimus Lipomanni interpretem, seu potius novam versionem adornamus, ut est ille revera minus accuratus* &c.

14. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Νικόλαον, τὸν τῆς ἐν Λυκίᾳ Μύρης. *In S. Nicolaum, Myrensem in Lycia Episcopum.* Incipit: ἀφ. θέραπε τ Θεῦ καὶ θεράπων p. 188.

15. 16. 17. Εἰς τὸν μακάριον Πατάπιον καὶ μερικὴ τῶν θαυμάτων αὐτ διήγησις. *In B. Patapium*, cujus memoriam recolunt Græci VIII. Decembr. Incipit: ὡς λαμπρὰν καὶ πνευματικὴν ὁρῶ τὴν πανήγυριν pag. 196. Ejusqve miraculorum particularis narratio. Incipit: τὴν τῶν ἐγκωμίων τῦδε τ πατρὸς ἀποδώσαντες εὐφημίαν pag. 206. Aliud Encomium ejusdem Patapii, ἀπὸ φωνῆς Ἀνδρέυ ἀρχιεπισκόπυ Κρήτης, incipit: πάντα πιςεύειν ἄξιον τὰ θεῖα pag, 216.

18. Λόγος εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ εἰς τὰς κοιμηθέντας. *In vitam humanam & defunctos.* Incipit: ἡδὺν ὡς ἀληθῶς τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει τὸ ςάσιμον pag. 229. Hanc homiliam primus Græce vulgaverat *Jo. Meursius* in Variis Divinis, Lugd. Batav. 1619. 4. Legunt Græci Sabbato τῆς ἀπόκρεω, qvod Qvinqvagesimam proxime antecedit.

19. Canones sive hymni sacri, triodia ac troparia Andreæ Cretensis ex variis Græcorum libris Ecclesiasticis eruta.

IX. Dec. *Canon in conceptionem sanctæ ac Dei aviæ* (θεοπρομήτορος) *Annæ* pag. 252.

VIII. Sept. *In Natale sanctissimæ Deiparæ* p. 258.

Magnus * *Canon.* 250. troparis constans qvi feria qvinta qvintæ jejuniorum hebdomadæ a pœnitentibus recitatur. p. 265. Inserto canone in Mariam Ægyptiacam, cujus ἀκροςιχὶς hæc est: σὺ δ' ὁσία Μαρία βοήθει, idqve disertis verbis notavit Combefisius p. 268. licet in Actis Sanctorum Tom. I. April. pag. 70. a Papebrochio notatur veluti qvi hoc neglexisset. Observabis autem ab aliis Græcis junioribus post Andreæ ætatem passim esse addita qvibus Andreæ ipsius auxilium atqve intercessio precibus expetitur. Ut pag. 268. ἱκεσίαις.

* Confer. Acta Sanctor. T. 3. April. p. 69. 70. Cangium in glossario græco p. 583.

ἱκεσίαις σου ἡμᾶς, Ἀνδρέα, ῥῦσαι παθῶν ἀτίμων, καὶ τῆς βασιλείας νῦν Χριστοῦ κοινωνοὺς τοὺς πίστει καὶ πόθῳ ἀνυμνοῦντας σε, κλεινὲ, ἀνάδειξον δεόμεθα. pag. 272. Ἀνδρέου ταῖς λιταῖς, Σῶτερ, ἐλέησον ἡμᾶς. pag. 275. Ταῖς σαῖς λιταῖς δώρησαι κἀμοὶ τὴν λύσιν τῶν ὀφλημάτων, ὦ Ἀνδρέα Κρήτης πρόεδρε, μετανοίας σὺ μυσταγωγὸς γὰρ ἄριστος. & p. 280. Ἀνδρέα πατέρων κλέος, εὐχαῖς σου μὴ ἐπιλάθῃ καθικετεύων παρεστὼς Τριάδα τὴν ὑπέρθεον, ὅπως λυτρωθῶμεν τῆς κολάσεως οἱ πόθῳ προστάτην σε θεῖον, πάμμακαρ, ἐπικαλοῦντες. Τὸ Κρήτης ἐγκαλλώπισμα. p. 282. ὡς ποιμένων ἄριστος Ἀνδρέα σοφὲ, πρόκριτον ὄντα σε, πόθῳ δέομαι πολλῷ καὶ φόβῳ, ταῖς πρεσβείαις τῆς σωτηρίας τυχεῖν καὶ ζωῆς αἰωνίου. pag. 284. Τῆς Κρήτης σε ποιμένα καὶ πρόεδρον καὶ οἰκουμένης πρεσβευτὴν ἐγνωκὼς προστρέχω, Ἀνδρέα, καὶ βοῶ σοι. ἐξελοῦ, πάτερ, βυθοῦ τῆς ἁμαρτίας. & pag. 292. Τῆς πίστεως ἐν τῇ πέτρᾳ ταῖς πρεσβείαις σου στήριξον, πάτερ, φόβῳ με τῷ ἐν Θεῷ τειχίζων καὶ μετάνοιαν, Ἀνδρέα, παράσχου μοι, δυσωπῶ σε, καὶ ῥῦσαί με παγίδος ἐχθρῶν, τῶν ἐκζητούντων με. pag. 296 ὡς παῤῥησίαν ἔχων πρὸς Κύριον, Ἀνδρέα Κρήτης σεπτὸν κλέος, δυσωπῶ, πρέσβευε τοῦ δεσμοῦ με τῆς ἀνομίας λύσιν νῦν εὑρεῖν εὐχαῖς σου, ὡς τῆς μετανοίας διδάσκαλος, ὁσίων δόξα. Novam editionem hujus Canonis magni debemus Chevillierio, Bibliothecario *Sorbonico*, *Parif.* 1699. 12.

Canon in Lazarum, ad veſperas *Paraſceves*, ante Ramos palmarum pag. 301.

Triodium in Dominica in ramis palmarum pag. 311.

Magna ſecunda feria p. 315. *tertia* p. 318. *quarta* p. 322.

In diem feſtum mediæ pentecoſtes p. 326.

Idiomela in Chriſti Nativitatem p. 334. *in occurſum Domini* ibid. *In exaltationem S. Crucis* XIV. Sept. pag. 335. *In Natalem Johannis præcurſoris* ibid. Sticharium idiomelon *in Apoſtolos Petrum & Paulum* p. 336. *In S. Ignatium* 20. Dec.

Hæ omnes hactenus enumeratæ Andreæ homiliæ una cum hymnis Latine recuſæ ſunt ex Combefiſii verſione in tomo decimo Bibliothecæ Patrum edit Lugd. A. 1677. Pleraque etiam meliora edidit ipſe Combefiſius partim interpretationis ſuæ recenſione, partim collatione MSS. exemplarium, in Bibliotheca Concionatoria, quam *Pariſiis* 1662. fol. octo voluminibus Latine vulgavit.

Quæ

Quæ præterea lucem viderunt Andreæ lucubrationes, hæ ſunt:

20. Εἰς τὴν ἁγίαν γέννησιν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, *Sermo in Nativitatem B. Mariæ.* Incipit: Εἰ μεθέρταται γῆ αἰθαμῆ. Hic ſub *Germani* Patriarchæ CPolitani nomine Græce & Latine exſtat cum *Andreæ Schotti* S. J. verſione in Auctario Bibl. Patrum Ducæano, Pariſ. 1624. fol. Tom. 2. p. 450. & in Bibl. Patrum Pariſ. Morelliana A. 1644. Tomo XII. Eundem Allatius p. 312. de Georgiis tribuit *Georgio Nicomedienſi.* Et Codex Regis Galliæ MS. num. 275. refert ad *Joannem Damaſcenum.* His omnibus ſententiis præfert *Combeſiſius* teſtimonium Codicis Mazariniani, a quo Andreæ Cretenſi vindicatur, itaque ſub hujus nomine cum nova verſione ſua edidit p. 130. auctarii novi Bibl. Patrum, Pariſ. 1648. fol. Andreæ etiam tribuitur in Codicibus Cæſareis, de quibus Lambecius IV. pag. 88. VIII. 379. 380. & in Codice Bibl. Coislinianæ p. 388.

21. Εἰς ἀποτομὴν Ἰωάννου τοῦ προδρόμου. *In Joannis Præcurſoris decollationem.* Incipit: πηδᾷ καὶ γέραις ὡς τὰ πολλά. Ediderat Latine Lipomannus interprete minus accurato, itaque Combefiſius cum nova verſione ſua Græce & Latine in lucem extulit in eodem auctario novo Tom. 1. pag. 1327. Hunc quemadmodum & alia Andreæ hujus pleraque, MStum ſervat etiam Bibl. Cæſarea, *vide* Lambecium VIII. p. 530.

22. *Idiomelon in annunciationem B. Mariæ.* In eodem auctario novo T. 1. pag. 1363.

23. *Carmen* Jambicum *Euchariſticum* CXXVIII. verſuum ad Agathonem Archidiaconum & Chartophylacem Eccleſiaſticum CPol. pro communicatis ad deſcribendum Actis ſextæ Synodi, editum Græce & Lat. a *Combeſiſio* in auctarii novi Bibl. Patrum Tomo 2. ſive *Hiſtoria* Monotheletarum Pariſ. 1648. fol. p. 235-240. Idem Carmen etiam in tomis Conciliorum editionis Labbeanæ extare ſcribit Oudinus pag. 191. de Script. Eccleſ. Sed illud in Tomo VI. Labbei, ubi Acta ſextæ Synodi habentur, perinde ut in tertio edit. *Harduinianæ* tomo incaſſum quæſivi. De Codice MSto Cæſareo, in quo hi iambi continentur, vide ſis Lambecium VIII. p. 500.

24. *Computus* ſive μέθοδος πῶς δεῖ εὑρεῖν τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, φιλοπονηθεῖσα ἀκριβῶς χάριν τῶν φιλομαθῶν. *Methodus inveſtigandi Cycli Solaris* (& Lunaris, nec non Paſchatis) in ſtudioſorum gratiam

iccu-

accurate elaborata. Græce & Lat. edita à *Dionysio Petavio* ex apographo Andreæ Schotti, qui ex Codice Bibl. Vaticanæ descripserat. Uranologium Petavii, * in quo plura Græca scripta Astronomica veterum exstant, lucem vidit Parif. 1630. fol. & Antwerp. (sive Amstelodami potius) 1703. fol. in qua posteriore editione computus Andreæ Cretensis paginam 211. & 212. implet.

25. In Catena Græca Patrum ad Lucam, quam Niceta collectore MStam evolvit in Codice Mazariniano Combefisius, præclara nonnulla referuntur sub nomine τῦ ἱεροσολυμίτῦ, quæ ad Andream nostrum referre non dubitat, & earum pleraque Latine dedit in Bibl. Concionatoria.

Ubique Andreas plane floridus Scriptor *magna loquitur*, k) *ac si quis adverteret, Dionysianis, Methodianis, Gregorianis, Amphilochianis, aliorumque veterum infercita, qua verbis qua sententiis: excepta Scriptura, quam totus, vere Christianus Orator, spirat. Nihil rhetoricis* l) *flosculis suavique compositione delicatius, nihil sensis plenius, nihil Theologia solidius, nihil mystico volatu sublimius.*

Cum vero inter hymnorum auctores, quibus Ecclesia Græca utitur, jam à longo tempore illustre inprimis Andreæ hujus nomen existat, cujus καλλιεπειαν laudat Theophanes Cerameus pag. 207. placet hoc loco indicem Melodorum paulo pleniorem subjungere, quam olim dedi ad calcem Allatii de libris Ecclesiasticis Græcorum, atque publico simul nomine rogare Rev. Urbanum Gotfridum Siberum, Ecclesiastem & Professorem Lipsiensem eruditissimum, ut Historiam Melodorum Ecclesiæ Græcæ, eorumque Theologiæ poëticæ, quam è Menæis librisque Græcorum liturgicis se expositurum recepit in schediasmate edito Lipf. 1714. 4. diutius nobis ne invideat.

R ME-

* Alia scripta in Uranologio Petavii obvia recensui lib. 3. cap. 5. p. 69. seq.

k) Combefis. notis ad Andream p. 340.

l) Idem in præf. & Ellies du Pin. T.6.p 100. *Les sermons de cet Auteur ne sont pas si fort à mepriser que la plûpart de ceux des nouveaux Grecs: ils sont pleins d'esprit, de doctrine & de morale, & ne manquent pas d'eloquence & de noblesse. Son discours est plein de mots composez & hardis, ses narrations sont libres, ses reflexions justes, ses eloges éclatans, ses figures naturelles, & ses instructions solides.*

MELODI GRÆCORUM,

De quibus Liber Allatii pag 77. & 81. commentarii de libris Eccles. Græcor. & in diatriba de Georgiis pag. 318. promissus, cum autore intercidit.

Alexius Metropolita Nicænus, auctor Canonis in S. Demetrium Martyrem. Lambec. V. p. 283.
Amphilochius.
Anastasius.
Anatolius Patriarcha CPol. circa A. C. 450. cujus nonnulla leguntur in Octoecho.
Anatolius Monachus Studita.
Andreas Monachus, Cretensis, circa A. C. 690. auctor magni Canonis sive ἁγιοπολιτικῦ στιχηρῦ de qvo supra.
Andreas Pyrrhus.
ANGELI δοξολογῦντες,
Angelus Matthæus Canone in S. Parasceven laudatur ab Allatio pag. 194 contra Hottinger.
Anthimus Patriarcha CPol. circa A. 535. Anthimus tropariorum poëta memoratur Theodoro Lectori lib. 1. p. 554. adde Tillemont. T. 16. p. 72.
Antonius Patarensis, fortissimus Catholicæ fidei Athleta in ecthesi canonum sive odarum Ecclesiæ, citatur à Nic. Comneno p. 142. prænot. Mystagog.
Apollinaris hæreticus.
Arius hæreticus.
Arsenius Monachus.
Athanasius Alex.
Athanasius in monte Atho, cujus canones in SS. Martyres Theodoros & in S. Joannicium memorat Allatius de Synodo Phot. p. 543.
Athanasii τῦ καῤῥύκη in Jo. Damascenum. Cangius in μεγαλυνάρια.
Athenogenes Martyr, de cujus hymno dixi lib. V. Bibl. Græcæ pag. 195. seq.
Auxentius.
Babylas Monachus.
Bardesanes Syrus

Bartholomei Melodi Canon in Theodorum Martyrem laudatur ab Allatio pag. 543. de Synodo Phot.
Basilius Monachus.
Basilius Pegariota.
Beryllus.
Bryso.
Byzas five *Byzantius*, Monachus.
Cassia five *Cassiana* five *Icasia*, virgo, in confiniis octavi & noni sæculi clara. Vide Allatium de libris Eccles. Græcor. p. 74. seq. & Nic. Rayæi S. I. diss. præliminarem ad Acta Sanctor. Tomo 2. Junii p. XXI.
CHRISTUS cum discipulis suis ὑμνήσας.
Christophorus Gangrensis.
Christophorus Proto a secretis.
Clemens Alex. de cujus hymno dixi lib. V. Bibl. Græcæ p. 104.
Alius Clemens ποιητὴς τῶν κανόνων de qvo Papebrochius Tom. 3. April. 30. p. 787. Clemens Studita.
Constantinus Porphyrogenneta Leonis Imp. filius, cujus exapostilaria leguntur in Octoecho.
Cosmas de qvo Menologia 14. Nov. Monachus & Jo. Damasceni præceptor Majumensis Episcopus Melodus celeberrimus sub μελῳδὸς nomine laudatus Cedreno p. 456. de qvo Allatius lib. laudati pag. 73. 74. & de Georgiis p. 418. 419. 420. Combefisius ad Vitam S. Theodori Grapti. Canguis in τετρᾳῴδιον. Ex vita Cosmæ Melodi qvædam profert Allatius p. 740. de purgatorio Cosmam Hierosolymitanum vocat Svidas in Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ex Johanne Hierosol. qvem vide in vita Damasceni c. 10. seq. & 34. Ejus expositio Hymnorum Eccles. MS. Bibl. Coisliniana p. 274. Ejus hymni XIII. Latine T. XII. Bibl. PP. Lugd. p. 737. sqq.
Cumulas.
Cyprianus Monachus.
Cyrillus Alexandrinus.
DAVID Rex ac Propheta, divinorum Psalmorum auctor & modulator suavissimus. Μελῳδὸς nomine & ipse venit Chrysostomo & Annæ Comnenæ: aliis ψαλμῳδὸς ut Antiocho homilia 2. De Psalmis Davidis in Ecclesia decantari solitis vide Rev. Jo. Guil. Janum p. 48. ad sermonem Eusebii Alex. editum Witebergæ hoc A. 1720. 4.
Demetrius.
Dorotheus Monachus.

Emmanuel Charitopulus in ecthesi tropariorum ad troparia Simeonis Thaumastoritæ. Nic. Comnenus p. 397. Mystagog. prænot.

Emmanuel Palæolaurita.

Emmanuel Palæologus.

Emmanuel Phile, de quo Volum. VII. p. 695. seq.

Emmanuel Peloponnesius Rhetor, cujus diss. de Cantico in B. Virginem, quod incipit θεαρχίῳ νεύματι, memoratur Lambecio V. p. 294.

Ephræm Syrus.

Ephræm Cariæ, Monachus, a Mylassæ in Caria Episcopo hujus nominis diversus. vide Nic. Rayæi diss. præliminarem ad Acta Stor. Junii Tom. 2. p. LXVIII.

Euphrates.

Eustathius Thessalonicensis scripsit expositionem hymnorum Joannis Damasceni. Commentarios in jambica carmina de Pentecoste laudat Allatius p. 319. seq. de Georgiis & p. 613. de consensu.

Euthymius Monachus.

Gabriel, cujus canonem in S. Nicolaum laudat Allatius p. 179. contra Hottingerum.

Georgius sive *Gregorius*, Metropolita Corinthi, qui scripsit expositionem Canonum & Tropariorum Allat. p. 73. 280. de libris Eccles. & de Georgiis p. 417. 418. 419. Lambec. lib. V. p. 278.

Georgius Nicomediensis, de quo Allatius de Georg. p. 313. ejus idiomela Tom. 1. Auctar. novi Combefis. pag. 1135. 1222. & Latine T. XII. Bibl. Patrum Lugd. p. 711. 722.

Georgius Pamphilus.

Georgius Rammata, de quo Allatius p. 339 de Georgiis. Hujus troparia in S. Nicolaum laudat idem p. 178. contra Hottingerum.

Georgius Scylitza, de quo Allatius p. 338. de Georgiis.

Georgius Siculus, de quo Allatius p. 337. seq. ejusdem libri.

Germanus Patriarcha CPol. hic primus est inter Melodos, quorum dimidiatæ icones exstant in fronte Triodii excusi Venet. 1601. Conspiciuntur autem ibi sub CHRISTI imagine οἱ τὰ μέλη πλέξαντες ἐνθέων ὕμνων, hoc ordine: 1. Germanus Patriarcha CPol. sub Leone Armeno Sec. IX. ejectus, de quo Acta Sanctor. 12. Maji. 2. Sophronius Patriarcha Hierosol. de quo XI. Mart. 3. Philotheus Patriarcha CPol. ab A. 1362. ad 1375. 4. Andreas Cretensis (de quo supra) Archi Episcopus. 5. Joannes Euchaitorum Metropolita. 6. Ge-

6. Georgius Nicomediæ Archi-Episcopus. 7. Methodius. 8. Cyprianus. 9. Anatolius Episcopus. 10. Leo Despotes sive Imp. 11. Leo Magister. 12. Basilius Pigeriotes sive Pegoriotes. 13. Justinus. 14. Sergius. Sequuntur Monachi: 15. Jo. Damascenus. 16. Cosmas (postea Majumæ Episcopus) 17. Josephus Hymnographus. 18. Theophanes cognomine Graptus. 19. Byzas, sive Byzantius. 20. Stephanus Hagiopolites. 21. Georgius Siceliotes. 22. Simeon. 23. Philotheus. 24. Arsenius. 25. Babylas. 26. Ephraim Cariæ. 27. Andreas Pyrrhus seu Rufus. 28. Theodorus Studites. 29. Cassia virgo. Confer Papebrochium Tom. 3. April. p. 787. 788. Rayæum pag. XXI. diss. præliminar. ad Tom. 2. Junii.

Hagiopolita. Infra in Sergius & Stephanus. Allat. de Georgiis p. 318.

Hierax.

Hierotheus Dionysio Areopag. ut ajunt σύγχρονος. Nic. Commen. p. 331. prænot. Mystagog.

Hierotheus Monachus.

Hippolytus.

Icasia tetraodium magni Sabbati. Scriptores post Theophanem p. 514. confer G. Codini Origines CPol. n. 128. Anonymum Bandurianum sect. 148. Bandurium p. 716. supra in Cassia.

S. Ignatio, Antiocheno Episcopo ac Martyri, antiphonariorum in Ecclesia usum in acceptis quidam referunt, ut dixi lib. V. p. 41.

Ignatium Hymnodum Canone in S. Joannem Climacum laudat Allatius de Synodo Phot. p. 437. & contra Hotting. p. 195.

Joannes Chrysostomus, Archi-Episcopus.

Joannes Cucuzeles. Vide Lambecium lib. V. p. 273.

Joannes Arcla Damascenus μελῳδὸς cognominatus, teste Cedreno pag. 456. de eo dixi Volum. VIII. p. 772. seq.

Joannes Geometra, de quo T. VII. p. 715. seq.

Joannes Grassus, Nectarii Abbatis Casulensis discipulus.

Joannes cognomento *Mauropus*, Monachus primum deinde Archi-Episcopus & Metropolita Euchaitorum, clarus sub Imp. Constantino Monomacho circa A. C. 1050. Vide Lambecium lib. V. p. 29. sq. Ejus carmina Jambica in principalium festorum Historias vulgata per M. Bustum. Eton. 1610. 4. De illo dictum Vol. VII. p. 718. sq.

Joannes Stavratius.

Joannes Thessalonicensis.

Joannes Zonaras, Monachus qvi illuſtravit etiam Canones ſive Cantica Joannis Damaſceni. Vide Lambecium III. p. 39. Exſtat etiam in Codice Barocc. 129. Ejus Canon in Deiparam à Coteleria editus Græce & Lat. III. p. 465.

Jobius.

Joſephus ſeu *Joſaphatus Cucuzeles*, Allatius de libris Eccleſ. Græc. p. 99. ſeq.

Joſephus κανόνων ποιητής. Codin. n. 104. Origg. CPol. ex Studio Monaſterio, Theſſalonicenſis Archi-Epiſc. ſingulari feſtivitate à Græcis 15. Julii honoratus. Allat. p. 947. de purgator.

Joſephus Studita, Siculus patria, qvi ſenio confectus A. C. 883. obiit. De eo Joannes Diaconus & Rhetor magnæ Eccleſiæ in vita Joſephi Hymnographi allegatur ab Allatio p. 735. de purgatorio. *Joannes Diaconus* CPol. cognomine Eugenius in illius Vita, Acta Sanctor. 3. April. & T. 2. Junii p. 788. Ab hoc diſtingui video *Joſephum Melodum* auctorem novæ Octoechi ſive Paracletices. Vide Allat. de libris Eccleſ. Græc. p. 283. Ejus triodia à die Paſchatis ad Pentecoſtem MSS. in Bibl. Barberina. Allatius p. 78. Canones XLVIII. Lambec. lib. V. pag. 274. Hippolytus Maraccius Lucenſis Rom. 1662. 8. edidit Joſephi Hymnographi Mariale, latine cum notis.

Joſephum Hymnographum recolunt Græci 4. April.

Joſephus Diaconus.

De Iſidoro Patriarcha CPolitano Niceph. Gregoras Tom. 2. p. 521.

Iſidori Canon in S. Demetrium laudatur ab Allatio pag. 543. de Synodo Photiana.

Theophanes pag. 183. παρέδωκεν Ἰουστινιανὸς τὸ ψάλλεσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τό. Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος Θεοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ἀγγελίκιον τοῦ μιλίου.

Juſtinianus Imp. Nic. Alemannus ad Hiſt. arcanam Procopii p. 88. *De Muſica Juſtiniani peritia Theophanes profert Græcum troparium i. e. hymnum, quem de CHRISTI divinitate & œconomia ad Eccleſiaſticos modulos concinnavit, hodieque Græci canunt inter Miſſarum ſolennia.* Confer Goari notas poſteriores ad paginam Cedreni 371.

Juſtinus Decadio, idem qvi Græcam præfationem præmiſit Pſalterio Græco Aldino antiqviſſimæ edit in 4.

S. Juſtini Martyris ψάλτης Euſebio IV. 18. Hiſt. memoratus pridem intercidit.

Lazari

Lazari Lemnii, S. Niconis discipuli, expositio hymnorum citatur à Nic. Comneno p. 142. prænot. Mystagog.

Leo Sapiens Imperator, cujus τετράδια ἡῶθινὰ undecim leguntur in Octoecho. Odarium catanycticum memorat Lambecius V. pag. 295.

Leo Magister. } ἐν τοῖς περὶ τεσσαρίων citantur à Georgio Coressio ad
Leo Peganius. } Synopsin Nili in Canonem 2. Nicæn. Nicolaus Comnenus pag. 400. prænot. Mystagog.

Marcus Eugenius Paraphrasin hymnorum Joannis Damasceni concinnavit. laudatur ab Allatio p. 280. de libris Eccles. & de Georgiis p. 419.

Marcus Monachus Ecclesiæ CPol. Oeconomus & inde Episcopus Hidruntinus, Leonis Imp. Philosophi ætate clarus Allat. p. 72. 73. 74. Videndum idemne Hieromonachus Marcus qvi scripsit de dubiis typicis. Lambec. V. p. 285.

Marcus Monachus qvi Cosmæ tretraodium magni Sabbati supplevit. Zonaras Tom. 2. p. 178. continuator Theophanis p. 225. in Leone Philos. p. 464. & 557.

Marci Archi Ep. Ephesini qvi concilio Ferrariensi A. C. 1438. interfuit, Cantica duo in S. Trinitatem & Canones octo in B. Virginem memorat Lambecius V. p. 284. Ejus expositio ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας edita ad calcem operum Simeonis Thessalonicensis. A. 1683. Jassii in Moldavia.

Martha.

Matthæus Caryophylus.

Mauritius Imp.

Mauroleo.

Mauropus, supra *Joannes Mauropus.*

Mennas Calliceladus.

Methodius Patriarcha CPol.

Metrophanes Episcopus Smyrnæus. Allat. p. 67. de libris Eccles.

Metrophanes Nauplius, cujus Canon in novum Ascetam Gerasimum laudatur ab Allatio p. 772. de purgatorio.

Michaël Psellus, Michaëlis Ducæ Imp. præceptor circa A. C. 1050. clarus de qvo abunde Allatius libro de Psellis.

Michaël Phile de qvo dixi Volum. VII. p. 695. seq.

Michaël Syncellus.

Nectarius Abbas Casularum. Allat. p. 181. contra Hottinger.

Nepos

Nepos, cujus Psalmos laudat apud Eusebium Dionysius Alex. VII. 24.

Nicephorus Callistus Xantopulus, de quo dixi Volum. VI. p. 130. seq. Hujus Catalogum brevem Hymnographorum, quem versibus Jambicis concinnavit, apponam:

Οἱ τὰ μέλη πλέξαντες ὕμνων ἐνθέων.
Ἡ λύρα τοῦ πνεύματος ΚΟΣΜΑ͂Σ ὁ ξένος.
Ὀρφεὺς νεαρὸς ἡ ΔΑΜΑΣΚόθεν χάρις,
Καὶ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἸΩΣΗΦ οἱ Στουδῖται,
Ὄργανα τὰ κράτιστα τῆς μυστουργίας,
Χευή τε σειρὴν ἸΩΣΗΦ ὑμνογράφος.
Μέλος παναρμόνιον ΑΝΔΡΕΑΣ ἐκρότεις.
Καὶ ΘΕΟΦΑΝΗΣ ἡ μελιχρὰ κινύρα
ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΛΕΩΝ τε, ΜΑΡΚΩΝ, (leg, Μάρκος)
ΚΑΣΙΑ. (leg. Ικασία.

Nicephorus, Patriarcha CPol.

Nicetas, Monachus & Presbyter Monasterii Stethati, in librum hymnorum Simeonis MS. in Bibl. Bodlejana Cod. V. Barocc.

Nicetæ, Metropolitæ Thessalonic. Echi & Canones id. Cod. LXVIII. CLVII.

Nicetas Heraclas sive Heracleota.

Nicetas Stecharius. (an *Stethatus* sive Pectoratus, cujus Canonem in S. Nicolaum laudat Allatius p. 208. in Hottinger.)

Nicolaus Malaxus, Nauplii Archipresbyter, qui pentecostario non pauca addidit. Vide Allatium de libris Eccles. p. 229.

Nicolaus, Athenarum Metropolita, quem laudat Allatius de purgatorio pag. 89. 212. 262.

Nicolaus Callicles.

Nicolaus Patriarcha.

Nilus Doxopatrius.

Nilus Rossanensis, circa A. C. 980. vide Allatium de Nilis p. 37. seq.

Nilus Xanthopulus, postremis Imperii Græcorum temporibus clarus, de quo idem Allatius de Nilis diatriba p. 59.

Pamphilus.

Paulus Ammonius.

Philip-

Philippus cujus canonem in S. Josaphatum laudat Allatius pag. 180. contra Hottingerum.

Philotheus Patriarcha CPol. plurimorum Canticorum auctor, seculo XIV. clarus, de qvo infra, suo loco.

Photius Monachus in explicatione tropariorum S. Stephani Sabaitæ citatur à Nic. Comneno p. 397. prænot. Mystagog.

Photius Patriarcha CPol.

ejus στιχηρὸν in Methodium CPol. ex Octoëcho Tom. 2. Actor. Sanctor. Junii p. 969. F.

Plato Melodus.

Procopius Chartophylax in eclogis hymnorum & scriptorum Samonæ Gaziensis. Nic. Comnenus l. c. p. 397.

Pyrrhus, supra *Andreas Pyrrhus*.

Romanus Diaconus Emesenus, circa A. C. 500. clarus, qvam plurimorum contaciorum sive parvorum hymnorum auctor celeberrimus. Joannis Canonem in Romanum Melodum laudat Allatius p. 543. de Synodo Phot.

Sergius Hagiopolita.

Simeon Thessalonicensis Archiepisc. ᾠδαῖς ἱεραῖς τὰς τῶν ἁγίων χορὰς καὶ οἴκοθεν κατας έψας. Allat. p. 186. de Simeonibus.

Simeon Logotheta.

Simeon Xylocercinus.

Simeon Monachus Stylita.

Sophronius Patriarcha Hierosol. cujus troparia in vigilia natalis Christi & Horologium magnæ Parasceves memorat Lambecius lib. V. pag. 270.

Stephanus Hagiopolita, Monachus.

Stephanus Sabaita.

Synesius Senior.

Synesius junior.

Theoctistus. Lambec. VIII. p. 99. ubi Cantica sacra MSS. mensis Aprilis refert.

Theodoritus. Vide Lambecium lib. V. p. 268.

Theodorus Cœtonita cujus Canonem in Johannem Euchaitorum Episcopum laudat Allatius contra Hottinger. p. 180.

Theodorus Ducas Lascaris. Vide Cangium in παρακλητικὴ & Raynaudum Tom. 7. p. 368. In paracletico pag. 181. describitur κανὼν παρακλητι-

κλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποίημα τοῦ βασιλέως κυροῦ Θεοδώρου Δουκᾶ τοῦ Λασκάρεως.

Cyrus *Theodorus Prodromus* ὁ τῶν ἱερῶν κανόνων πρῶτος σαφηνιστὴς Nicephoro Blemmidæ λόγῳ 1. de processs. Spiritus S. laudatus. Ejus ἐξήγησις in Canones Cosmæ ac Joannis Damasceni MS. in Bibl. Vaticana & Cæsarea Lambec. lib. V. p. 276. 277. Allegatur ab Allatio p. 74. *MS.* in Bibl. Bodlejano. Tom. 1. Catalog. MSS. p. 101. n. 1996. & p. 12. n. 110.

Theodorus Santabarenus.

Theodorus Studita, cujus nonnulla leguntur in Octoëcho. Κανόνων πάσης. Codin. n. 104. Origg. CPol. Theodori Monachi Canonem Catanycticum ad CHRISTUM servatorem memorat Lambecius lib. V. p. 268. Canon novem odis constans in erectionem imaginum apud Baron. ad A. 842. est junioris Theodori, qui post Naucratium Studio præfuit, ut notavit Combefisius.

Theodosia cujus Canon in S. Joannicium laudatur ab Allatio p. 217. contra Hottingerum.

Theodosius Lascaris, supra Theodorus.

Theodosia Syceota.

Theosterictus.

Theodosius Syracusanus Sec. VIII. Episcopus, qui troparia composuit quæ canuntur in Vigiliis jejuniorum. Act. Sanctor. Iunii T. 2. p. 788.

Theolopetus Philadelphiæ Metropolita, cujus elogium scripsit Nicephorus Chumnus. Hymnum habet Horologium Græcor. vide & Bibl. Patrum T. 22. edit. Lugd. p. 764.

Theophanes Graptus, Confessor, Theodori Grapti frater. Vide Baron. ad A. C. 842. n. 28. & Martyrolog. 11. Octobr. & 27. Dec. Allatium p. 707. sqq. contra Creyghtonum. Ejus Canonem paracleticum ad B. Deiparam Virginem memorat Lambecius lib. V. pag. 268. Μελῳδὸν cognomine Theodori Grapti fratrem laudat Cedrenus pag. 456. Poëtam vocat Svidas in ἀφυΐα.

Theophilus Imperator. Vide Cedreni locum apud Allatium p. 66. seq. de libr. Eccles. Continuator Theophanes p. 66. seq. & Zonaras Tom. 2. p. 147. edit. Paris. ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν. λέγεται μὲν οὖν καὶ ἕτερα εἶναι ἐκείνου ἀνδρὸς ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ κατὰ τὴν τῆς Βαϊοφόρου ἑορτὴν ᾀδόμενον τὸ στιχηρόν. τὸ ἐξέλθετε ἔθνη ἐξέλθετε καὶ λαοί.

Con-

Thomæ Monachi Canonem catanycticum memorat Lambecius V. p. 285.
Timocles Eutychianus, tropariorum Poëta, memoratus Theodoro Lectori lib. 1. pag 554. & Cedreno pag. 349. Vide Tillemont. Tom. 16. pag. 72.
Triphyllius.
Valentinus hæreticus.
Musicos Contopetricum, Domesticum, Panaretum & Moschianum qvi cantionibus & hymnis Græcis notas Musicas apposuere, laudat Allatius de Georgiis p. 414.

Index homiliarum Andreæ Cretensis XXI. editarum & ineditarum XIX.

Majores numeri editas (de quibus supra:) minores ineditarum in MSto ordinem denotant.

Ἀεὶ μὲν λαμπρά in S. Georgium XIII.
ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ in S. Nicolaum XIV.
ἀποστολικῶν ἐγκωμίων in Apostolum Titum XII.
ἀρχὴ μὲν ἡμῖν ἑορτῶν in S. Mariæ natalem I.
ἔθος ἐστὶ τοῖς τῶν στρατευμάτων καθηγεμόσιν. de prædictione passionis Dominicæ *MS.* 12.
εἰ μετρεῖται γῆ σπιθαμῇ in Nativitatem Mariæ XX.
εἰ οἱ ἀγλαόφωτοι τοῦ αἰσθητοῦ. in Mariæ præsentationem in templo MS. 8.
ἐπέστη σήμερον ἡ πάντων χαρά in Mariæ annunciationem II.
Ἡ διὰ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ὕλη. in publicanum & Pharisæum MS. 1. Hanc infra Græce & Latine integram exhibeo.
Θάλαττα ὄντως τρικυμιῶν. in *Paralyticum. MS.* 9.
Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ἡμᾶς σήμερον συνήγαγεν. in Joannem Evangelistam *MS.* 14.
Καλεῖ πάλιν ἡμᾶς. in *Mariæ* dormitionem, tertia. XI.
κινήσωμεν ἀγαπητοί. in Crucis exaltationem, secunda. VIII.
κλίμαξ ἡ ψυχή in præsentationem *Mariæ* trimulæ in templo. *MS.* 6.
κρίσις ἡμῶν τῇ προθέσει σήμερον προσβάλλει. in Dominicam τῆς ἀποκρέω sive carnisprivii. *MS.* 3.

Λάζαρ☉ τὸν παρόντα συνεκρότησε. in Lazarum qvatriduanum. V.
λαμπρὸν ἔαρ ἡμῖν προτείνεται. in Mariam templo redditam MS. 5.
Μυστήριον ἡ παροῦσα πανήγυρις. in Mariæ dormitionem secunda. X.
Ναὸς ὄντως τῆς Τριάδ☉ ἡ δυὰς τήμερον. in SS. anargyros (Cosmam & Damianum.) MS. 16.
νηστείας ἡμῖν ἡ πρόθεσις in Dominicam τῆς τυροφάγε (Qvinqvages.) qva caseo & ovis comodendis finis imponitur. MS. 4.
Ὄντως ἀρχιτέκτων τῶν δεινῶν ἁπάντων. de Lunatico. MS. 11.
ὄντως ἔργον ὑπάρχει Θεοῦ τὸ ἔλε☉. in Dominicam de filio prodigo. MS. 2. multa communia cum homilia Chrysostomi Ϟϐ p. 720. Gr. edit. Savil. Tom. V.
ὄντως εὐφημία θεολογίας καὶ οἰκονομίας. in Lucam Evangelistam. MS. 15.
ὄντως στενὴ ἐστι καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδός. in Crucem à Christiano in se suscipiendam. MS. 10.
ὅσοι τῇ κενώσει τοῦ λόγου. in Transfigurationem CHristi. IV.
ὅσοι τὸ σεπτὸν τοῦτο. in Mariæ dormitionem prima. VII.
οὐδὲν ὡς ἀληθῶς. de vita humana & defunctis. XVIII.
Πάντα πιστεύειν ἄξιον. in S. Patapium. XVII.
πάντα τὰ ὑπὲρ ἡμῶν. in Circumcisionem & S. Basilium. III.
πηδᾷ καὶ γῆρας ὡς τὰ πολλά. in Præcursoris Decollationem. XXI.
Σήμερον τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἱερὸν εἰσέρχεται. in Mariæ ingressum in templum. MS. 17.
σταυροῦ πανήγυριν ἄγομεν. in Crucis exaltationem prima. VI.
Τὴν σύλληψιν σήμερον. in Conceptionem S. Annæ.
τὴν τῶν ἐγκωμίων. in S. Patapium. XVI.
τράπεζα βασιλική. in Conceptionem S. Mariæ. MS. 7.
Χθὲς ἡμᾶς τοῦ δεσπότου. in ramos palmarum. VII.
χορευέτω πᾶσα κτίσις. in Mariæ nativitatem MS. 18.
χριστοῦ τόκ☉ ἀποτέλεσμα. in Christi nativitatem in tempore MS. 19.
Ὡς λαμπρὰν καὶ πνευματικήν. in S. Patapium XV.
ὥσπερ οἱ τῆς τῶν ἀγώνων ἥττας. in Joannem Theologum. MS. 13.

Ex undeviginti hisce ineditis Andreæ homiliis, qvas ex MSto Codice Bodlejano descripsit & mecum pro sua in me benevolentia communicavit amicus noster eruditione & ingenio præstans *Jo. Christianus Wolfius*, placet primam speciminis causa cum Lectore hoc loco communicare adjuncta mea versione: Cæteras vero servare alii tempori & alii occasioni, qva vel à me vel ab laudato Wolfio ipso, qvod opto, in lucem, qva non sunt indignæ, proferantur.

Τῦ

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Κρήτης λόγοι παραινετικοὶ, καὶ πρῶτον περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

1. Ἡ διὰ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ὕλη δίον τι προγύμνασμα καὶ προοδοποίησις πρόκειται τοῖς βουλομένοις ἔχεσθαι τῆς ἱερᾶς ταπεινότητος τῆς πασῶν τῶν ἀρετῶν λαμβανομένης, αἷς ἡ κτῆσις τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὄντως ἐνίδρυται, καὶ τῆς θεομισοῦς ἀλαζονείας ἀπέχεσθαι τῆς πασῶν τῶν φιλοχρίστων ἀρετῶν παρατρεπούσης τὸν ἄνθρωπον. τίς οὖν οὐ ζηλώσει τὸν τελώνην, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν μεταμέλειαν, καὶ τοῦ Φαρισαίου οὐκ ἀποσείσεται τὸν ὄγκον; εἴπερ ἡ μὲν ταπείνωσις συνάπτεται τῷ χριστῷ, ἡ δὲ ἀλαζονεία τῷ πεφρονημαλισμένῳ καὶ πλήρει ὄγκου δαίμονι.

2. Ἡ ἀλαζονεία τὸν πρῶτον τῶν ἀγγέλων ᾧ κλῆσις καὶ ἑωσφόρος ἦν, πάντως διάβολον καθιστᾷ. αὕτη τὸν γενάρχην Ἀδὰμ τοῦ παραδείσου ἐξωθεῖται. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς, κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, καὶ ταπεινοῖς δίδωσι χάριν. αὕτη καταποντίζεται τὸν Φαραώ. εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι θεός. αὕτη τὸν ναβουχοδονόσορ καταβάλλεται, κυρίῳ γὰρ θεῷ σου προσκυ-

Sancti Patris nostri ANDREÆ CRETENSIS *sermones adhortatorii*, & *primum de eo argumento, quod ad Publicanum & Pharisæum pertinet.*

1. Materia de publicano ac Pharisæo tanquam præexercitamentum qvoddam ac præparatio exstat proposita iis, qui sacram humilitatem colere cupiunt, omnes in se complectentem virtutes, qvibus possessio regni Cœlorum sane firmatur: superbiam vero fugere, quæ & invisa DEO est, & ab omnibus virtutibus Christianis hominem avertit. Ecquis igitur non libenter imitetur publicanum, ejusque conversionem & pœnitentiam: Pharisæi contra fastum exhorreat, cum humilitas nos consociet CHRISTO, superbia autem Dæmoni tumenti atque pleno insolentiæ conjungat.

2. Superbia omnino est, qvæ ex principe angelorum, cui Lucifero nomen, a) effecit Diabolum. Hæc Adamum generis nostri auctorem expulit Paradiso. *Deposuit* b) *potentes de thronis & exaltavit humiles: Dominus resistit superbis,* c) *& humilibus dat gratiam.* Hæc evertit Pharaonem, qui stultus ajebat in corde suo, d) non est DEus. Hæc Nabuchodonosorem dejecit. *Dominum enim Deum tuum adorabis, illi-*

a) Es. XIV. 12. b) Luc. I. 52. c) Jac. IV. 6 & 1. Petr. V. 5.
d) Psal. XIV. 1.

que soli servies, e) *nec ullum ei effinges simile.* f) Quanquam Nabuchodonosoris morbus solvebatur, g) superbo autem malum suum in affectionem manentem ac constantem degenerat. Sane enim febris ardens arrogantia est, qua sensus laborantis misere afficiuntur: gravissimus furor hominem ad prolapsionem incitans, hydrops vento & aquis plena.

νησεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσε[ις] καὶ οὐ ποιήσεις οὐδὲν ὁμοίωμα. καὶ τῷ μὲν ἡ νόσος λύεται, [.] ἡ ἕξις γίγνεται τὸ πάθος. [.]τως πυρετός ἐστιν ἡ ὑπερηφανία ὑποσπίπτουσα τῇ αἰσθήσει τοῦ [.]ρέττοντος, φρενῖτις δεινὴ εἰς [.]σιν τὸν ἄνθρωπον παροξύνουσ[α] ὕδρωψ ἔμπλεος ἀέρος καὶ ὕδ[α]τος.

3. *Quis* h) *ascendet in montem Domini? innocens manibus & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam.* Hujuscemodi fuit vanitas ac ferocia Tyri, quæ humorem gratiæ a se alienaverat, i) terra humore destituta. Ut enim ex ratione & experientia vobis est cognitum, superbus non indigere se putat perficiente DEI gratia, atque ideo exsuccus & aridus vitali calore est, vivoque humore destituitur. In hac vacua arbore nidum componit corvus nocturnus diabolus.

3. Τίς γὰρ ἀναβήσεται εἰς τὸ [ὄ]ρος κυρίου, ἀθῶος χερσὶ καὶ κ[α]θαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβ[εν] ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. [τοι]αύτη ἦν ἡ τοῦ Τύρου ματαιότης [καὶ] ἀγερωχία ἡ τὴν ἰκμάδα ἀποβα[λ]λομένη τῆς χάριτος, γῆ ἄνικμο[ς]. ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο καὶ λόγῳ καὶ π[εί]ρᾳ, ὁ ἀλαζὼν οὐ δεῖται τῆς [τε]λειωτικῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος. διὰ τοῦτο ἐστὶν ἄνικμος καὶ ξηρὸ[ς] λείπεται τοῦ ζωτικοῦ θερμοῦ καὶ τ[ῆς] ζωούσης ὑγρότητος. ἐν τούτῳ κ[εν]ῷ τῷ δένδρῳ τὴν καλιὰν ἐργάζεται νυκτικόραξ διάβολος.

4. Humilitas vero, ut breviter dicam, altrix est virtutum, pietatis in qua christiana pulchritudo consistit, summa, initium, finisque: passionum extinctio, subversio peccati, & humidi radicalis in fide conservatio. Humilitas junctum sibi habet timorem Numinis, quo

4. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ ταπεινωσις τρόφος ὑπάρχει τῶν ἀρ[ε]τῶν, οὗ χριστιανοῦ κάλλους εὐσεβεί[ας] κεφάλαιον καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος, τῶ[ν] παθῶν νέκρωσις, τῆς ἁμαρτία[ς] ἀναίρεσις, συντήρησις τῆς ὑγρότη[]τος ἐν τῇ ῥίζῃ τῆς πίστεως. ἡ ταπεινότης σύνεστι τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ

τῇ

e) Matth. IV. 10. f) Deut. IV. 16. g) Dan. IV. 31. h) Ps. XXIV. 3
i) Ezech. 28.

ἀπώσονται τὴν ἀνομίαν, ὡς ἔφη Ἱερεμίας καὶ ὁ Σολομῶν. ὄντως ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου. συνᾴδει καὶ ὁ μακάριος Παῦλος. Αὕτη τὸν τελώνην κήρυκα ποιεῖ τοῦ Πνεύματος, ἡ δὲ ἀλαζονεία τὸν Φαρισαῖον κενὸν ἐργάζεται τύμπανον μάτην ἀλαλάζον. ὄντως Σοδόμων ἐστὶν ὁ ὑποκριτής. τὰ μὲν ἔξωθεν ὡραῖος, τὰ δὲ ἔσωθεν σαπρός τε καὶ ἄχαρις.

peccatum procul pellitur, ut à Jeremia k) ac Salomone l) edocemur: quoniam vere *initium Sapientiæ est timor Domini:* hisque concinit beatus Paulus. m) Hæc publicanum præconem ſancti Spiritus constituit, at ſuperbia Phariſæum facit tympanum inani reſonans ſtrepitu. Sane ſodomiticum pomum refert hypocrita, nam extrinſecus pulchri fructus ſpeciem habet, at intus putridus ac deteſtabilis eſt.

Ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν ὁ τελώνης καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν ὁ Φαρισαῖος σωματικῶς, οὐ ψυχικῶς. ὁ μὲν γὰρ ἀνέβη τῇ καταβαίνειν διὰ τῆς ταπεινότητος, κατέβη τῇ ψυχῇ ἀναβαίνων διὰ τῆς ὑπερηφανείας. ὁ μὲν ἀνέβη ταῖς κατὰ Δαβὶδ ἀναβάσεσι, ἐπιβὰς τῆς ὁδοῦ φερούσης εἰς τὸν παράδεισον, ὁ δὲ καταβαίνων εἰς τὸν ἑωσφόρον τὸν ἄρχοντα τῆς ὑπερηφανείας. ὁ μὲν ἀνέβη διὰ τῆς ἀναβάσεως καὶ ἐπιδόσεως τὰς ἀρετάς. ὁ δὲ κατέβη ἀπὸ ἀρετῶν, καὶ προσεπέλασε ταῖς κακίαις.

5. Aſcendit in templum publicanus corpore pariter & animo. Aſcendit in templum Phariſæus corpore, animo minime. Ille enim aſcendit, dum per humilitatem deſcenderet: hic deſcendit, per ſuperbiam aſcendendo. Ille aſcendit gradibus Davidicis, ingreſſus viam, quæ ad paradiſum tendit: at hic deſcendit aſcendens ad Luciferum Ducem ac Principem ſuperbiæ. Ille aſcendit per aſcenſionem ac profectum in virtutibus: hic a virtutibus deſcenſione facta propior vitiis acceſſit.

Πολλοὶ εἰσέρχονται τῷ ἱερῷ, ὀλίγοι μετέχουσι τοῦ ἱεροῦ, οὐ γὰρ ἄξιοι τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ ὑπερήφανος οὐ μένει ἐν τῇ ἀγάπῃ, ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ κατὰ τὸν Ἰωάννην. ὁ δὲ μένων

6. Multi templum ſanctum ingrediuntur, ſed pauci de ſancto participant, utpote domo divina exiſtentes indigni. Superbus enim in charitate non manet: Qui vero non manet in charitate, nec in DEo manet, ut docet

k) Jerem. XXXII. 40. 41.
m) 1. Cor. VII. 1.
l) Proverb. I. 7.

cet Johannes. n) Qui vero manet in charitate, manet in Deo, & in ipso manet Deus, & Dei ipse templum est, ut Paulus ait. o) Illi proprie ædem sacram & templum DEi ingrediuntur, in quibus Deus privatim operatur. Solos autem infantes & parvulos illuminat, ut à Musurgeta sive modulatore Davide p) docemur. Ubi enim humilitas ibi etiam sapientia est, teste Salomone: q) sapientia fidei, & sapientia, quæ in actione versatur.

6. Hac sapientia destituebatur Pharisæus, unde tanquam hypocrita pro solis externis rebus gratias DEo agit, pro internis autem ingratum se Numini exhibet, neq; enim servat præceptum illud: *amabis proximum tuum veluti teipsum.* r) Bene quidem dictum ab eo erat: *Gratias ago Tibi.* Siquidem non sibi ipsi virtutem tribuebat Pharisæus, qua sententia fuit Nabuchodonosor s) & Semeias t) & Petrus, u) & in quam arrogantiam inciderant Lucifer & Adamus: nihilominus gloriabatur se habere, quod non habebas, atque si vel maxime habuisset, per superbiam amiserat. Nam & qui habet, debet fateri se non habere, & dicere: *servus inutilis sum,* x) nam *in conspectu tuo non justificabitur vivens quisquam.* y)

ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μέν- ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ, καὶ ἔστι ναὸς κατὰ τὸν Παῦλον. ἐκεῖνοι ... εἰσέρχονται τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ ναοῦ Θεοῦ, οἷς ἰδίως ἐνεργεῖ ὁ Θ- Φωτίζει δὴ μόνους τοὺς νηπίους μικροὺς ὁ Θεὸς κατὰ τὸν μελῳ- την Δαβίδ. ὅπου γὰρ ταπεινω- ἐκεῖ καὶ σοφία κατὰ τὸν Σολομ- τα. σοφία πίστεως καὶ σοφία π- ξεως.

6. Ταύτης τῆς σοφίας ἐλεί- ὁ Φαρισαῖος, ὅθεν καὶ ὑποκ- ὢν εὐχαριστεῖ κατὰ μόνα τὰ ἔ- θεν τῷ Θεῷ, κατὰ δὲ τὰ ἔσω ἀχάριστος γίγνεται τῷ Θεῷ. ο- τηρεῖ τὴν ἐντολὴν, ἀγαπήσεις πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ἦν ἀ- θὸν τὸ ῥῆμα, εὐχαριστῶ σοι, ἐπειδὴ οὐκ ἑαυτῷ ἀπεδίδου τὴν ἀ- τὴν ὁ Φαρισαῖος, ὡς ἐνόμιζε Ναβουχοδονόσορ καὶ ὁ Σεμείας καὶ ὁ Π- τρος. ἥτινι ὑπερηφανείᾳ καὶ ὁ ... φόρος, καὶ ὁ Ἀδὰμ περιέπεσ- ὅμως ηὔχετο ὃ οὐκ εἶχεν ἔχειν, εἰ γὰρ εἶχε, διὰ τῆς ὑπερηφαν- ἀπώλεσεν. ὀφείλει γὰρ καὶ ὁ ἔχ- ὁμολογεῖν μὴ ἔχειν, καὶ λέγ- ὅτι ἀχρεῖος δοῦλος εἰμί, ... οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου π- ζῶν.

n) 1. Joh. IV. 16. o) 1. Cor. III. 16. p) Psal. XIX. 2. CXIX. 1[...]
q) Proverb. XI. 2. r) Levit. XIX. 18. s) Daniel. IV. 1.
t) Jerem. XXIX. 25. u) Matth. XXVI. 33. x) Luc. XVII. 10.
y) Psal. CXLIII.

ἀποβάλλεται ὅλως τὴν ἀγά-
ὴ ταπεινούμενος, καταφρο-
μὴ ἀγαπῶν. ὄντως ἀρχὴ
εἴδους ἁμαρτίας ἡ ὑπερηφά-
ταύτῃ ἕπεται φθόνος, τῷ
φόνος, δι' ἣν ἐν ἐχθροῦ
ὁρᾷ τὸν πατέρα ὁ Ἀβεσα-
ῆ κτείνειν προάγεται. ὄντως
ιος κακὸς τοῦ φανεροῦ ἐστι
καὶ τοῦ διαβόλου οὐκ ἀπέοικε.
ς τὸν πρωτόπλαστον φανα-
ος. διὰ τοῦτο ὁ φανερὸς φαῦ-
καιοῦται, καὶ ὁ ἀφανὴς κατα-
αι. τῷ μὲν γὰρ μόνη φαυ-
τῷ δὲ καὶ ψεῦδος καὶ δια-
ταρέπεται. καὶ διὰ τοῦτο τῆς
ἀληθείας ἀποδιώκεται. διὰ
ἀγάπης καὶ ὁ ἐκλεκτὸς
εται, κατά τε τὸν Πέτρον
ῇ δευτέρᾳ, καὶ τὸν Παῦλον
πρὸς Ἐφεσίους καὶ τρίτῳ
ολοσσαεῖς, τὸ δὲ ἔχθος ἀπο-
ζει.

ἔγνω ὁ τελώνης τὴν ἰδίαν ἁ-
, καὶ δεδικαίωται, τῆς ἁμαρ-
ῤῥωθεν γενόμενος. ὅθεν καὶ ζῇ
Ιεζεκιὴλ, ἥτις ζωὴ καὶ τῷ
ταρηκολούθησεν, ὡς ἐμαρτύρει
ιν. οὐκ ἔγνω τὴν ἰδίαν ἁμαρ-
Φαρισαῖος, καὶ τῆς ζωῆς πόῤ-
γίγνεται.

Καὶ σκόπει καλῶς δεύτερον
αγγελικὴν ῥῆσιν. Ἄνθρωποι

7. Abjicit ſane a ſe charitatem quisquis humilis non eſt, & non amans contemnit. Certe omnis generis peccatorum principium eſt ſuperbia, ex qua ſequitur invidia, ex invidia cædes. Per ſuperbiam Abeſalom patrem ut hoſtem aſpicit, z) & conatur interficere. Clam malus profecto aperte malo pejor eſt, nec abſimilis diabolo, à quo per ſerpentem protoplaſtus fuit deluſus: propterea & palam malus juſtificatur, & clam malus qui erat, condemnatur: in illo enim ſola vitioſitas, in hoc præterea etiam mendacium dolusque hærebat, atque ideo à ſumma Veritate expellitur: per charitatem quippe & electus præfinitur, ut docent Petrus poſteriore *Epiſtola*, a) & Paulus primo capite ad Epheſios b) & tertio ad Coloſſenſes: c) odium vero & inimicitias charitas abolet.

8. Agnovit publicanus proprium peccatum, & juſtificatus proculque à peccato remotus fuit. Hinc etiam vivit, profitente Ezechiele, d) cujuscemodi vita etiam Davidem ſequebatur, ut Nathan illi teſtificatus eſt. e) At non agnoſcit proprium Phariſæus peccatum, & a vita longe remotus manet.

9. Probe jam iterum Evangelii verba conſidera. *Homines duo*

 aſcen-

.Sam. XV. ſeq. a) 2. Petr. I. 7. ſeq. b) Epheſ. I. 5. 6.
oloſſ. II. 2. d) Ezech. XVIII. 22. e) 2. Sam. XII. 13.

ascenderunt in templum oratum, unus Pharisæus, & alter publicanus. In exemplum & figuram hominum seipsos justificantium & peccantes contemnentium. Posuit Dominus Pharisæum velut specimen superborum, publicanum vero posuit tanquam exemplum hominum peccatorum & cum contrito corde precationes & confessiones facientium, ut omnes edoceret superbiam a se haberi odio; humilitatem vero amari.

10. Ac perspicue hac parabola CHristus demonstrat, quod res magna quidem sunt justitia ac virtus, & proxime DEO hominem statuunt: si vero accesserit superbia, hæc in infimum barathrum hominem abripit. Id enim evenit Pharisæo & eam ob causam condemnatus ille atque in perditionem prolapsus est. Injustitia vicissim ac peccatum detestabile est & odio dignissimum, ac qvovis alio malo gravius, quodque hominem a DEO longe removet. At humilitas per pœnitentiam & confessionem justificat eundem & salute mactat, DEOqve proximum fert ac statuit. Hoc publicanus invenit & expertus est, eamque ob causam justificatus & salutem consecutus fuit.

11. *Pharisæus stans dicebat apud se ipsum: Gratias Tibi ago, DEUS, quod*

δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. εἰς παράδειγμα καὶ τύπον τῶν ἀνθρώπων τῶν δικαιούντων ἑαυτοὺς, ἐξουθενούντων δὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας. ἔθηκεν τὸν Φαρισαῖον Κύριος εἰς δεῖγμα τῶν ὑπερηφάνων, τὸν τελώνην ἔθηκεν εἰς παράδειγμα τῶν ἁμαρτανόντων ἀνθρώπων καὶ μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὰς προσευχὰς καὶ ἐξομολογήσεις ποιουμένων, ἵνα δείξῃ πάντας, τὴν μὲν ὑπερηφανίαν μισεῖν, τὴν δὲ ταπείνωσιν ἀγαπᾷν.

10. Καὶ δείκνυσι καθαρῶς ἀπὸ ταύτης τῆς παραβολῆς ὁ Χριστὸς ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ μεγάλη ἐστὶ, καὶ πλησίον τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον ἵστησιν. ὅταν δὲ τὴν ὑπερηφανίαν προσλάβηται, εἰς τὸν κατώτατον βυθὸν ἀπορρίπτει τὸν ἄνθρωπον. τοῦτο γὰρ καὶ πέπονθεν ὁ Φαρισαῖος, καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας κατεκρίθη, καὶ εἰς ἀπώλειαν ἐξέπεσεν. ἡ δὲ ἀδικία καὶ ἡ ἁμαρτία βδελυκτή ἐστι καὶ μισητὴ καὶ πάσης κακίας βαρυτέρα, καὶ μακρύνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ ἡ ταπείνωσις διὰ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως δικαιοῖ τοῦτον καὶ σωτηρίας ἀξιοῖ, καὶ πλησίον φέρει καὶ ἵστησι. τοῦτο εὗρεν ὁ τελώνης καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας ἐδικαιώθη καὶ σωτηρίας ἠξίωται.

11. Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν, ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ

σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι. βαβαὶ τῆς ὑπερηφανείας, Κύριος καὶ Ἡσαΐας ὀλιγωρεῖ ὡς καταγούσης εἰς Αἴγυπτον καὶ θάρσος ἐχούσης τοῦ Φαραὼ καὶ σκιὰν τῆς Αἰγύπτου καὶ μνήμης ἀπώλειαν μετ' ἤχου κατὰ τὸν ἱεροψάλτην Δαβὶδ, καὶ μὴ μνήμης ἀϊδιότητα. βαβαὶ τοῦ φιλολοιδόρου στόματος κατὰ τὸ ἕκτον τῶν παροιμιῶν. οὐκ εἰμί, φησιν, ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, καὶ μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. ἀρχὴ τῆς ὑπερηφανίας ἡ ὕβρις φαίνεται. ὁ γὰρ διαπτύων τοὺς ἄλλους, καὶ μηδὲν τούτους ἡγούμενος, ἀλλὰ τοὺς μὲν πτωχοὺς τοὺς δὲ δυσγενεῖς, τοὺς δὲ ἀμαθεῖς καὶ ἰδιώτας ὑπολαμβάνων, τοὺς δὲ ἀδίκους καὶ ἁμαρτωλοὺς, ἐκ τῆς ὕβρεως ταύτης παρασύρεται, καὶ μόνον ἑαυτὸν οἴεται εἶναι σοφὸν, συνετὸν, εὐγενῆ, πλούσιον, δυνατὸν, δίκαιον, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὑπέρτερον. καὶ ἔστιν ἡ ὕβρις ὑπερηφανείας ἀρχὴ, καὶ ἡ ὑπερηφανία κακὸν τῆς ὕβρεως ἔγγονον. διὰ τοῦτο ἡ διαβόητος ἡμέρα Κυρίου τὴν ἐκδίκησιν ποιήσει ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ ὑπερήφανον. αἱ γὰρ συγγενεῖς ἁμαρτίαι ὁμοτρόπως κολάζονται.

non ſum quales alii homines, *rapaces*, *injuſti*. Hem arrogantiam, quam Dominus atque Eſaias f) aſpernatur, tanquam deducentem in Ægyptum, & fiduciam habentem in Pharaone atque in umbra Ægypti: perituramque memoriam cum ſonitu, ut ait ſacer *P*ſaltes David, g) non in ſempiternum duraturam. *H*em os pronum ad obtrectationes, *non ſum*, inquit, *ſicut cæteri homines*, *rapaces*, *injuſti & mœchi*, *aut etiam qualis hicce publicanus*. Ita ſecundum ſextum h) Proverbiorum caput, ſuperbia ac tumor contumeliæ apparet eſſe principium. Nam qui alios deſpuit nihilque æſtimat, & hos pauperes habet vel ignobiles, illos indoctos & imperitos, iſtos injuſtos ac peccatores: ex hujusmodi contumelia transverſus abripitur ſolumque ſe ipſum putat eſſe ſapientem, peritum, nobilem, divitem, juſtum cunctisque præſtantiorem hominibus. Eſt adeo contumelia principium ſuperbiæ, ſuperbiaque mala contumeliæ progenies. Propterea nobilis ac celebrata illa dies DEI i) vindictam repetet ab omni contumelioſo ac ſuperbo, cognata quoniam peccata conſimili ratione puniuntur.

12. Ἔδειξεν ὁ Φαρισαῖος καὶ τῷ σχήματι αὐτοῦ καὶ τῇ στάσει τὴν ἐπ-

12, Demonſtravit Phariſæus & habitu ſuo & ſtatione elatum quem habe-

f) Ef. XXX. 2.
h) Proverb. XI. 2.
g) Pſal. IX. 6.
i) Eſ. II, 12.

habebat animum atque arrogantiam: ac verba ejus initio quidem moderata ac probata erant, ajebat enim: *Gratias ago tibi, Deus.* Quæ vero deinde ſubjunxit, plena ſuperbiæ & arrogantiæ erant omnia. Non enim dixit, tu me talem feciſti Domine, & tua ope liber ſum & immunis ab omni injuſtitia, rapina aliiſque malis. *Quid vero habes*, inquit *A*poſtolus, k) *quod non accepiſti?* at Phariſæus omnem virtutem ex propriis viribus edere ſe exiſtimabat. Debet autem quisque mortalium certus eſſe ſine DEI ſe auxilio nihil quicquam poſſe ac nihil valere boni ita ut debet perficere. *Sine me*, inquit CHriſtus, *facere poteſtis nihil.* l) Et *P*ropheta: m) *niſi Dominus ædificaverit domum, fruſtra laborant qui ædificant.* Et Apoſtolus: n) *Non volenti:, nec currentis, ſed miſerentis DEI.* Et: o) *non ego, ſed Gratia DEI, quæ mecum eſt.* Et: p) *DEus eſt, qui operatur in nobis & velle & perficere.*

13. Publicanus itaque hortus erat ſpiritualibus aquis irrigatus: Phariſæus autem quercus ſine foliis, ut eſt apud Eſaiam q) ac *S*alomonem. r) Quanquam enim honor nobis conceſſus eſt liberi arbi-

αρσιν, ἣ εἶχε, καὶ τὴν ἀλαζονείαν καὶ οἱ μὲν λόγοι αὐτοῦ ἐξ ἀρχ[illegible] ἦσαν εὐγνώμονες. ἔλεγε γὰρ, ὁ Θε[illegible] εὐχαριστῶ σοι. μετὰ ταῦτα δὲ ὅσ[illegible] εἶπε πάσης ἀλαζονείας καὶ ὑπερηφανίας ἦσαν πεπληρωμένα. οὐ γὰρ [illegible]πε, σύ με ἐποίησας Κύριε, καὶ διὰ τῆς βοηθείας τῆς σῆς ἐλευθεροῦμ[illegible] πάσης ἀδικίας καὶ ἁρπαγῆς, καὶ τ[illegible] ἄλλων κακῶν. τί γὰρ ἔχεις, φη[illegible] ὃ οὐκ ἔλαβες; ἀλλὰ πάντα τὰ κατορθώματα ἐξ ἰδίας δυνάμεως ἐλ[illegible]γίζετο κατορθῶσαι. πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἐχέτω πληροφορίαν, [illegible] χωρὶς τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας οὐ δύνα[illegible] οὐδὲ ἰσχύει κατορθῶσαι τι ἀγαθόν. χωρὶς γὰρ ἐμοῦ, φησιν ὁ Χριστὸς, οὐ [illegible]νασθε ποιεῖν οὐδέν. καὶ ὁ προφήτ[illegible] ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσει οἶκον, [illegible] μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. κ[illegible] ὁ Ἀπόστολος. οὐ τοῦ θέλοντος, οὐ[illegible] τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θε[illegible] καὶ, οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ [illegible] σὺν ἐμοί. καὶ, ὁ Θεός ἐστιν ὁ ἐνε[illegible]γῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τ[illegible] ἐνεργεῖν.

13. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν τελώνης κῆπος ἦν τοῖς πνευματικοῖς ὕδασιν ὑποβρύχιος. ὁ δὲ Φαρισαῖ[illegible] δρῦς ἦν ἄφυλλος κατὰ τὸν Ἡσαία[illegible] καὶ τὸν Σαλομῶντα. εἰ γὰρ καὶ τ[illegible] αὐτεξουσίῳ τετιμήμεθα τῆς προαιρέσεως

k) 1. Cor. IV. 7. l) Joh. XV. 5. m) Pſ. CXXVII. 1.
n) Rom. IX. 16. o) 1. Cor. XV. 10. p) Philipp. II. 13.
q) Eſ. I. 30. r) Sirach. VI. 4.

ι, ἀλλ' ὅμως ἐκτὸς τῆς ἄνω-
τυμμαχίας οὐδὲν τῶν ἀνδρα-
ιμάτων ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ βίου
λέσαι δυνάμεθα. οἶδα γὰρ
, ὅτι οὐ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς
οὐδὲ πορεύσεται ἀνὴρ κατορθῶ-
πορείαν αὐτοῦ. μὴ οὖν ἑαυτοῖς
ώμεθα τῶν ἀγώνων τὰ τρό-
. ἡμέτερον γὰρ τὸ προελέσθαι
τὸ κρεῖττον καὶ σπουδάσαι,
δὲ τὸ εἰς ἔργον ἀγαγεῖν τὴν
ὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἄφεσιν **
ηδὲ φύσει τὸ δύνασθαι ἔχοντι,
ἀπὸ τῆς χάριτος λαμβάνοντι
ν ὅτι· δύναμαι. οὗτο κόμπος
υχησις. τί γὰρ ἔχεις, φησὶ, ὃ
ιαβες, εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-
ι ὡς μὴ λαβών.

trii, nihilominus citra supernum auxilium nihil recte in vitæ hujus via perficere possumus. *Novi enim*, inquit, s) *quod non est hominis via ejus, nec viri, ut ambulet & dirigat gressus suos.* Ne igitur nobis tribuamus tropæa certaminum: nostrum enim tantummodo est eligere * quod melius est, studiumque impendere: DEI autem, in opus deducere bonum desiderium, ac propositum, in eo qui a natura facultatem hanc non habebat, sed a Gratia accipit ut dicat se posse. Hæc gloria atque prædicatio. *Quid enim habes*, inquit, t) *quod non accepisti, si vero accepisti ecquid gloriaris ac si non accepisses?*

. Νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου,
ἐκατῶ δὲ πάντα ὅσα κτῶμαι.
ἡ γὰρ κατηγόρησε τῶν λοιπῶν
ώπων καὶ τοῦ τελώνου ὁ Φαρι-
ος, ὅτι μοιχοί εἰσι καὶ ἅρπαγες.
πρὸς μὲν τὸ τῆς μοιχείας πά-
τὴν νηστείαν ἠλαζονεύσατο. ἐπει-
τὸ τῆς τρυφῆς γίνεται ἡ πορ-
κόρος γὰρ πατὴρ ὕβρεως, καὶ
α ἐκ πλησμονῆς. ὁ Φαρισαῖος
σῶμα διὰ νηστείας κατατήκων
ἀπέχειν ἐκαυχᾶτο τῶν τοιούτων
ῶν. ἐνήστευον δὲ οἱ Φαρισαῖοι

14. *Jejuno bis in sabbato, decimas do omnium quæ possideo.* Postquam alios Pharisæus mortales & publicanum accusaverat tanquam adulteros & raptores, ipse adversus mœchiæ vitium, de jejunio gloriatur. Siquidem a luxuria profluit libido, lasciviæ enim parens est affluens satietas, & ex repletione cibi ac potus, scortatio. At Pharisæus corpus suum jejunio emacerans multum se ab ejuscemodi vitiis abstinentem esse jactabat. Jejunabant autem

s) Jerem. X. 22.
* Hoc ita intelligendum ex Apostoli Pauli doctrina, ut ipsum etiam velle & eligere ex Gratia Divina in nos proficiscatur. Philipp. II. 13. ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. Hanc gratiam quiqui non recipiunt [illegible]. ** Leg. ἔφεσιν. t) 1. Cor. IV. 7.

autem bis Pharisæi qvavis hebdomade, die tertio, quintoqve.

δύο ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, δευτέρ καὶ πέμπτην.

15. Raptoribus atqve injustis opponit Pharisæus: *decimas do omnium quæ possideo.* Usque adeo scilicet gloriatur se adversari rapinis atque injustitiæ, ut & sua bona aliis impertiat. Hebræi dabant omnium quæ habebant decimam unam atqve iterum, ad tertiam u) usqve, quæ triplices decimæ junctim positæ tertiam partem bonorum, quam largirentur, conficiebant. Primitias præterea ac primogenita aliaque plura tribuebant ex facultatibus suis pro peccatis, pro purificatione, in festis, in debitorum remissione, in manumissione servorum, in mutuo dato sine fœnore. Qvæ omnia si simul ponantur ac computentur, dimidiam partem bonorum suorum largiens homo nihil tamen magni facit siqvidem in eo effert se ac superbit, nam ut ait Evangelium, *nisi justitia vestra abundaverit præ justitia scribarum & Pharisæorum, non ingrediemini in Regnum Cœlorum.*

15. Πρὸς δὲ τὸ, ἅρπαγες καὶ ἄδι ἔλεγεν ὁ Φαρισαῖος. ἀποδεκα πάντα ὅσα κτῶμαι. τοσοῦτον ἐκαυχήσατο ἐναντιοῦσθαι τῇ ἁρπ γῇ καὶ τῇ ἀδικίᾳ, ὥστε καὶ τὰ ἑ οὐ ἑτέροις διδόναι. οἱ γὰρ ἑβρα ἐδίδοσαν τῶν ὅλων ἁπάντων δε την μίαν. καὶ μετὰ τὴν τρίτην. κ αἱ τρεῖς σύντεθειμέναι διανύουσι τὸ τρίτον τῆς οὐσίας αὐτῶν ἐδίδο ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπαρχὰς καὶ πρ τοτόκια, καὶ ἕτερα πλεῖονα πα χον τῶν ὄντων ὑπὲρ ἁμαρτημάτω τὰ ὑπὲρ καθαρισμοῦ, τὰ ἐν ἑ ταῖς, τὰ ἐν ταῖς τῶν χρεῶν ἀπ κοπαῖς, καὶ ταῖς τῶν δούλων ἀφ σεσι, καὶ τοῖς δανείσμασι τοῖς ἀ παλλαγμένοις τόκου. ταῦτα δὲ πά τα συντεθειμένα καὶ συναριθμού μενα τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας διδοὺς ἀ θρώποις x) οὐδὲν μέγα ἐργάζετ ἐπαιρόμενος καὶ ἀλαζονευόμενος καὶ ταῦτα τοῦ εὐαγγελίου λέγοντ ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑ μῶν πλέον τῶν γραμματέων κα Φαρισαίων, οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς τὴ βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

16. *At publicanus e longinquo stans nolebat oculos ad cœlum tollere, sed percutiens pectus suum, DEUS, inqvit, propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic justificatus in domum*

16. Ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑ στὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ μοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγω ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

λέγω

u) Tobiæ I. 8.

x) Leg. ἄνθρωπος.

ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαι- εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι πᾶς ῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. ὁ απεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. μενος ὁ τελώνης καὶ ἔργα μὴ ἀγαθὰ, οὐδὲ ἀπαριθμῆσαι ἠδύνατο ὥσπερ ὁ Φαρισαῖος, ἔτυπτε τὸ στῆθος, καὶ τὴν ίαν ἐμάστιζε, καὶ μετὰ πολλῆς ριβῆς καὶ κατανύξεως ἔλεγεν. ὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, οῦτο καὶ ἵλεων εὑρίσκει τὸν ε- ονα καὶ εὐδιάλλακτον Κύριον. των γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων κα- τική ἐστιν ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ ερηφανία ἀφανίζει πάσας τὰς ὰς, ὅτι πάσης ἁμαρτίας καὶ κα- μείζων ἐστὶ καὶ βαρυτέρα. κρεῖσ- ἁμαρτάνοντας ἐπιστρέφειν καὶ τα- οῦσθαι, ἢ κατορθοῦντας ἐπαίρεσθαι. λώνης τὰ ἁμαρτήματα ἀπεδύσα- δεξάμενος τὴν τοῦ Φαρισαίου κα- ρίαν μετὰ πραότητος, καὶ ὑπομονῆς. Φαρισαῖος ἀπὸ δόξης εἰς τὸ τιμίας κατέπεσε βάραθρον. δι- ώσας ἑαυτὸν, καὶ κατηγορήσας τοῦ νου καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. λώνης ἀπὸ τῆς ἐπονειδίστου ζωῆς τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν μακαρίαν ῆλθε ζωὴν καὶ κατάστασιν, ὁ αρισαῖος ἐταπεινώθη ἐξ ὄγκου ἐπάρσεως.

7. Δύο γὰρ ἀπαιτούμεθα πάντες ωποι. τὸ καταγινώσκειν τῶν ων ἁμαρτημάτων, καὶ τὸ τοῖς οις ἀφιέναι ἁμαρτήματα. ὁ γὰρ

suam. Nam omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. Oraturus publicanus, nec bona habebat opera, nec instar Pharisæi enumerare illa valebat, sed verberabat pectus, & cor suum castigabat, multaqve cum afflictione & compunctione dicebat: DEUS, propitius esto mihi peccatori. Ideoqve & propitium invenit misericordem & placabilem Dominum: omnium enim delictorum deletrix est humilitas, at superbia omnes abolet atqve evertit virtutes, quoniam omni peccato & malitia major est graviorqve. Præstat, peccatores se convertere & humiliari, quam officio suo - functos superbire. Publicanus peccatis se suis exuit, criminatione Pharisæi accepta cum leni animo ac patientia: & Pharisæus a gloria in barathrum ignominiæ prolapsus est cum se ipsum justificaret, publicanumque & alios homines criminaretur. Publicanus à vita erubescenda & peccato conversus est ad felicem vitam & statum: Pharisæum contra ex tumore atque elatione sua contigit deprimi atqve humiliari.

17. Duæ res ab omnibus reqviruntur hominibus, ut nostra condemnemus peccata atque alienis veniam demus. *Qui* enim in propria

pria peccata respicit, erga alios fit indulgentior: qui vero condemnat alterum, se ipsum condemnat, & adversus se fert sententiam. Et qvantumvis multas quis possidet virtutes, vere magnum est, fratres, non alios, sed se ipsum condemnare. Nos autem nostris peccatis neglectis alios potius arguimus atque inquirimus, nec perspectum habemus, quod licet omnes justitia anteiremus, si tamen alios condemnamus, rei ipsi sumus, eademque pœna & supplicio digni, quam ille qui condemnatur promeruit. *Quo enim judicio*, inqvit, y) *judicatis, eodem & judicabimini.* Qui libidinibus se contaminat, præceptum DEI transgreditur. Sed violat præceptum divinum etiam ille, qui alterum condemnat, ut adeo ambo sint divinæ Legis transgressores & scortator & condemnator.

18. Itaque charissimi, istam in alios inquisitionem ac curiositatem in nosmet potius ipsos transferamus, ac si quos videmus peccare, nos nostra ipsorum delicta habeamus ante oculos, & alienis pejora ducamus. Nam illi, qui peccarunt, eadem fortasse hora egerunt pœnitentiam, at nos si alios condemnamus & in alios inquirimus, incorrecti manemus. Lot ille Sodomorum incola condemnavit neminem, neminem accu-

τὰ αὐτὰ * βλέπων ἁμαρτήμ συγγνωμικώτερος γίνεται τοῖς ἑ ροις, ὁ δὲ καταχρίνων ἑτέρους, αυτὸν κατακρίνει καὶ καταδικάζ καὶ εἰ πολλὰς κέκτηται ἀρετὰς, τως μέγα ἐςὶ τὸ μὴ κατακρι ἑτέρους ἀλλ' ἑαυτοὺς, ἀδελφοί. μεῖς δὲ τὰ ἑαυτῶν ἀφέντες ἁμ τήματα, ἑτέρους μᾶλλον καταχ μεν, ἄλλους ἐξετάζομεν, οὐκ ε τες ὅτι καὶ πάντων ὦμεν δικαι ροι, ἑτέρους δὲ κατακρίνομεν, ὑπ θυνοι γινόμεθα καὶ τῆς αὐτῆς ἐσ ἄξιοι τιμωρίας καὶ κολάσεως ἧς ὁ κρινόμενος ἄξιός ἐστι. ᾧ γὰρ μάτι κρίνετε, φησι, τούτῳ καὶ θήσεσθε. ὁ γὰρ πορνεύων ἐντολὴν ραβαίνει, καὶ ὁ κρίνων τὸν π νεύοντα. ὥστε καὶ ἀμφότεροι θε ἐντολὴν παραβαίνουσιν καὶ ὁ πορν καὶ ὁ κρίνων.

18. Ἀλλὰ μεταθώμεθα τὴν ἑ ἑτέρους ἐξέτασιν, καὶ πολυπραγμ σύνην εἰς ἑαυτοὺς μᾶλλον, ἀγαπητ καὶ ἐὰν ἴδωμεν τινας ἁμαρτάνοντα ἡμεῖς τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήματα π ὀφθαλμῶν ἔχωμεν καὶ χείρω τὰ ἡμ τερα λογιζώμεθα ἢ τὰ τῶν ἑτέρω γὰρ ἁμαρτήσαντες ἐν τῇ ὥρᾳ αυ τῆς ἁμαρτίας μετενόησαν, ἡμεῖς πάντοτε μένομεν ἀδιόρθωτοι κατα κρίνοντες καὶ ἑτέρων ἐξετάζοντες. ὁ Λωτ ἐκεῖνος ἐν Σοδόμοις οἰκῶν οὐδένα κατέκρινεν, οὐδενὸς κατηγόρησε. ἀλ

* Leg. αὐτ.

y) Matth. VII, 2.

οὗτος δεδικαίωται καὶ ἀπὸ τοῦ πυρὸς διεσώθη. καὶ τῆς πανωλεθρίας ἧς οἱ Σοδομῖται κατεδικάσθησαν. ταπεινωθέντες οὖν καὶ ἡμεῖς ἑαυτοὺς κατακρίνωμεν, ἑαυτοὺς καταισχύνωμεν, ἵνα ἀκατάκριτοι ὑψηλοὶ γενώμεθα· ἀγαπήσωμεν τὴν ταπεινοφροσύνην. διὰ ταύτης ὁ τελώνης ἐδικαιώθη, καὶ τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτημάτων ἀπέθετο, μισήσωμεν τὴν ἔπαρσιν. ὅτι ὁ Φαρισαῖος διὰ ταύτης κατεκρίθη καὶ τὰς ἀρετὰς ἃς εἶχεν ἀπώλεσεν.

ſavit: ac per hoc juſtificatus ipſe & ab igne incolumis ſervatus eſt, & à communi exitio liberatus, ad quod Sodomitæ judicio divino addicebantur. Igitur & nos humilitati dediti nos ipſos condemnemus, nos ipſos pudore afficiamus, ut abſolvamur, atque extollamur. Amemus humilitatem, per hancce publicanus juſtificatus eſt, onusque peccatorum à ſe depoſuit: deteſtemur elationem animi, quoniam Phariſæus per hanc condemnatus eſt, & virtutum quas habebat fecit jacturam.

19. Ὁ Φαρισαῖος μὴ καλῶς τὸ καλὸν διαπραξάμενος κατακέκριται, ὁ τελώνης ὡς καλῶς τὰ μὴ καλὰ τῶν ἔργων ἀποσεισάμενος δεδικαίωται. ἐπέβλεψε γὰρ ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν στεναγμὸν τοῦ τελώνου καὶ τὴν αὐτοῦ συντριβὴν, καὶ τὰς κατὰ τοῦ στήθους τύψεις, καὶ προσδεξάμενος τὸ, ἱλάσθητι, μετὰ τοῦ Ἄβελ αὐτὸν ἐδικαίωσεν. τὰς δὲ θυσίας καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ κατορθώματα Φαρισαίου ὡς μεγαλαύχου καὶ ὑπερηφάνου ἐβδελύξατο καὶ ἀπώσατο, καὶ ὡς τὸν ἀδελφοκτόνον Κάϊν κατεδίκασεν αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας.

19. Phariſæus minus bene bonum peragens condemnatur, & publicanus opera non bona bene a ſe removens & excutiens juſtificatur: reſpexit enim DEUS publicani gemitum & contritionem, percusſionesqve pectoris, & ejus precibus *propitius mihi eſto*, locum dedit, atque cum Abele eum juſtificavit. Phariſæi autem ſacrificia virtutesque & recte facta, tanquam jactatoris ac ſuperbi deteſtatus eſt ac rejecit, ipſumque, perinde ut fratricidam Cainum, hanc ob cauſam condemnavit.

20. Μάθωμεν ἀδελφοὶ καὶ διδαχθῶμεν καὶ μεγάλα ἐργαζώμεθα κατορθώματα. τούτων ἕνεκεν μὴ ἐπαιρώμεθα, καὶ ἐὰν ἀγαθοὶ γενώμεθα, δίκαιοι καὶ ἐπιεικεῖς καὶ

20. Diſcemus hinc fratres & erudiamur, ut magno ſtudio operemur quæ bona & recta ſunt, horum cauſa autem neutiquam nos efferamus: etiam ſi boni ſimus & juſti,

æqviqve, humani & misericordes, tamen ita quoque colamus humilitatem, neque supercilium aut arrogantiam habeamus, ne labores nostri ac operæ insumtæ nobis pereant. *Hæc omnia enim*, inqvit Dominus, z) *cum feceritis*, *dicite*, *servi inutiles sumus*, *quæ debemus facere fecimus*. Necessarium enim & haud inficiandum debitum est, ut DEO summo offeramus humilitatem servilem, patientiam, submissionem, obsequium, proprii consilii renunciationem, gratumqve animum: maximi autem faciamus & adoremus sanctissimam ejus voluntatem, nec afficiamur aliorum in nos conviciis ac contumeliis, nec tentationibus affligamur, neque moleste feramus, qvum ignominia nobis infertur, quoniam ex his quoque multum fructus atque utilitatis in nos redundat. Discamus, fratres, ac perspectam habeamus virtutem, vim atque opem humilitatis: discamus elationis ac superbiæ condemnationem, pœnamque, damnum, & exitium. Umbram Beemoth in locis humidis, ut est apud Jobum, * & inter arundines declinationem a via veritatis luceque justitiæ.

συμπαθεῖς καὶ ἐλεήμονες, ἀλλα
οὕτως ταπεινώμεθα καὶ μὴ ὑπ
ψίαν καὶ ἀλαζονίαν ἔχωμεν, μή
τε τοὺς καμάτους ἡμῶν καὶ τοὺς
νους ἀπολέσωμεν. Ὅταν γάρ, φη
ταῦτα πάντα ποιήσητε, λέγει
ριος, λέγετε ὅτι ἀχρεῖοι δοῦ
ἐσμέν, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεπ
καμεν. Ἀναγκαῖον γὰρ καὶ ἀπ
τητον χρέος ἐστὶ προσφέρειν
τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ τὴν δουλ
ταπείνωσιν, τὴν ὑπομονὴν, τὴν ὑ
ταγὴν, τὴν εὐπείθειαν, τὴν ἀ
μοσύνην, τὴν εὐχαριστίαν, καὶ
γαλύνειν καὶ προσκυνεῖν τὸ θέλ
αὐτοῦ τὸ πανάγιον, καὶ μὴ ἀλ
σθαι ταῖς παρ᾽ ἑτέρων λοιδορίαις
ὕβρεσι, μήτε ἄχθεσθαι τοῖς πει
μοῖς. μήτε δυσχεραίνειν ὀνειδιζόμ
ὅτι καὶ ἀπὸ τούτων πολλὴν καρπ
μεθα τὴν ὠφέλειαν. μάθωμεν κα
γνῶμεν ἀδελφοί μου τὴν τῆς ταπ
νώσεως δύναμιν καὶ ἰσχὺν καὶ β
θειαν. μάθωμεν τῆς ἐπάρσεως
καταδίκην καὶ τὴν ζημίαν καὶ
ἀπώλειαν τοῦ Βεεμὼθ τὴν σκιὰν
τὸν Ἰὼβ ἐν τοῖς ὑγροῖς τόποις καὶ
καλάμοις, τὴν ἐκτροπὴν τῆς ὁδ
ἀληθείας, καὶ τοῦ φωτὸς τῆς δικ
σύνης.

21. Cumque magnum bonum sit pœnitentia & confessio, contritio, lacrimæ & ex imo pectore gemitus ac compunctio, ideo hor-

21. Καὶ ἐπειδὴ μέγα ἀγαθ
ἐστὶ μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις, κ
ἡ συντριβὴ, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ οἱ
βάθους στεναγμοί. καὶ ἡ κατάνυξ
2

z) Luc. XVII. 10. * Job. XL, 16. 17.

διὸ τοῦτο παρακαλῶ, ἐξομολογεῖσθε τῷ Θεῷ συνεχῶς καὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῷ ἐκκαλύπτετε. εἰ γὰρ ἀναπτύσσωμεν τὸ συνειδὸς ἡμῶν καὶ δεικνύωμεν αὐτῷ τὰ τραύματα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ ἑτέρους οὐ κρίνομεν, οὐδὲ ἐκθηριούμεθα πρὸς τὰς τῶν πλησίον ὕβρεις, οὐδὲ λυπούμεθα διὰ τοὺς ὀνειδισμοὺς καὶ τὰς ἀδικίας αὐτῶν, ἵλεως ἡμῖν γενήσεται ὁ φιλάνθρωπος Κύριος, καὶ τὰς τῆς συμπαθείας αὐτοῦ καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας κεράσει φάρμακα, καὶ ἐπιθήσει καὶ ἰατρεύσει ἡμᾶς. δείξωμεν τὰ ἁμαρτήματα τῷ μὴ ὀνειδίζοντι δεσπότῃ ἀλλὰ θεραπεύοντι· κἂν γὰρ σιγήσωμεν ἡμεῖς, ἐκεῖνος ἅπαντα γινώσκει. εἴπωμεν τοίνυν τὰ ἡμῶν ἁμαρτήματα ἀδελφοὶ, καὶ ἐξομολογησώμεθα καθαρῶς τῷ κυρίῳ, ἵνα κερδαίνωμεν τὴν τούτου συμπάθειαν. ἀποθώμεθα ἐνταῦθα τὰ ἁμαρτήματα, ἵνα καθαροὶ γεγονότες καὶ ἕτοιμοι ἀπέλθωμεν ἐκεῖσε, καὶ εἰσαχθῶμεν παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἀτελεύτητον καὶ ἀΐδιον, καὶ κληρονομήσωμεν τὰς μελλούσας ἐκείνας καὶ ἀκηράτους μονὰς καὶ τὴν ἀδαπάνητον τρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν. ὧν καὶ τύχοιμεν πάντες ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

tor vos, confitemini DEO assidue, & peccata ipsi vestra exponite ac detegite. Si enim conscientiam illi nostram aperimus, & vulnera animarum nostrarum indicamus, alios autem homines non condemnamus, nec ad contumelias ab aliis nobis illatas efferamur, neqve ob convivia & injurias illorum afficimur tristitia, Dominus ille hominum amantissimus propitius nobis erit, & condolentiæ ac misericordiæ miscebit pharmaca admovebitqve & nobis medebitur. Monstremus peccata nostra Domino non exprobraturo nobis sed curaturo: Quamvis enim delicta silentio occultamus, ille tamen omnia novit. Enunciemus itaqve peccata nostra, fratres, & liquide Domino confiteamur, ut ejus misericordiam lucri loco feramus. Hic itaque peccata deponamus, ut puri ac parati illuc veniamus, atque a justo Judice in regnum sempiternum ac sine fine deducamur, hereditateque cernamus futura illa atque labis omnis expertia habitacula, inexhaustam omnium bonorum abundantiam ac fruitionem, quam utinam omnes nos ac singuli consequamur in eodem CHRISTO DEO nostro, cui gloria & potentia in sæcula sæculorum Amen.

III. CYRILLUS ex Scythopoli Palæstinæ Presbyter, Euthymii & Sabæ Abbatis qui A. C. 531. obiit a) discipulus, inter Mo-

 nachos

a) Lambecius VIII. pag. 307.

nachos Lauræ b) *Hierosolymis* vicinæ celebris medio sæculo sexto c) à quo plures exstant diligenter scriptæ Vitæ anachoretarum atqve Hesychastarum illustrium.

1. *Joannis Silentiarii* Episcopi & solitarii, nati A. 453. scripta centesimo quarto ejus ætatis C. adeoque A. 557. exstat Latine apud Surium 13. Maji. Græce vulgata è MS. Vaticano in Actis Sanctor. appendice ad Tom. 3. *Maji* p. 16. & Latine cum notis p. 232-237. Incipit: *Primum mihi propono dicendum de Joanne Abbate Lauræ.*

2. *Theodosii Archimandritæ.* d) Græce nec dum quod sciam edita allegatur ab Allatio p. 9. & 54. de libris Ecclesiasticis Græcorum. Incipit: Θεοδόσιος ὁ ἀξιομακάριστος καὶ. Aliam ex *Metaphraste Latine* dedit post *Lipomannum* & Surium Bollandus in Actis Sanct. ad XI. Januar. Tom. 1. p. 685. qui hujus recte alium quam Cyrillum auctorem suspicatur p. 680. Incipit: *Inter tempora ver quidem est jucundissimum.*

3. *Quiriaci* sive *Cyriaci* Anachoretæ, e) è quo vita ejusdem scripta â Simeone *Metaphraste*, edita Græce & *Latine* à *Monachis* Benedictinis in Analectis Græcis Paris. 1692. 4. pag. 100-127. Incipit: Ἰησοῦ ἀκολουθοῦντας σοι. Versio Latina est Antonii Pouget, *Monachi* Benedictini *Latine* ediderat *Surius* 29. Sept. & ante eum *Lipomannus* Tom. VI. Defunctus Cyriacus Anno ætatis 109. CHristi 557. ex Cyriaci ore res gestas Euthymii & Sabæ magnam partem acceptas scripsisse Cyrillus traditur p. 120. magni Euthymii primum, deinde beati Sabæ lauræ alumnus p. 115.

4. *S. Euthymii* Abbatis, defuncti A. 473. ad Georgium novæ lauræ Abbatem, capitibus *LIX.* præmissa *Epistola*: πίστις προηγεῖσθαι τοῦ Εὐθυμίου. Incipit: ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ. Græce & *Latine* prodiit in iisdem Analectis Græcis pag. 1-99. vulgata primum ex MS. Colbertino. Nam interpolatam tantum *Metaphrastæ*, ut *Latine* ab Gentiano Herveto versa erat dederant *Lipomannus* Tomo V. & Surius atqve cum notis Bollandus 20. Januar. Græcolatinum *Metaphrasten* Cotelerius Tom. 2. monument. p. 200-340. Cæterum *historia Euthymian*

b) Lauræ erant cellæ anachoretarum & solitariorum loca in quæ vix admissi nisi qui monasticam cœnobitarum vitam jam per plures annos egissent. Vide Cangii utrumque glossarium.

c) Acta Sanctorum Tom. 1. Martii pag. 386. Steph. le Moyne prolegom. ad var. sacra. * 27. 2. b

d) Ex vita Theodosii etiam petita sunt quæ Allatius p. 1470. de hebdomadibus Græcorum tanquam ex Euthymii vita producit.

e) Cyrillo tribuit Labbeus de scriptor. Eccles. T. 2. p. 23.

miana ex cujus libro III. capite 40. locum affert Jo. Damascenus Orat. 2. in dormitionem B. Mariæ, diversum opus est & alterius scriptoris, nec audiendus Lambecius qvi VIII. p. 306. 173. V. 157. putavit Cyrillum primo ejus libro tractasse de vita Euthymii, secundo de vita Sabæ, tertio de vita Joannis Silentiarii, quod refellit Cotelerius III. monument. p. 575. Mich. le Qvien ad Damascenum Tom. 2. p. 879.

5. *S. Sabæ* Hagiopolitæ sive Hierosolymitani Abbatis & Confessoris A. C. 531. defuncti, ad eundem Georgium Abbatem. Incipit: εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Edidit Græce & Latine Cotelerius Tom. 3. monument. p. 220-376. unico Codice bonæ notæ sed per mucorem corrupto atque exeso usus. Antiquam Latinam versionem dederat Jo. Bollandus in Actis Sanctor. ad XX. Januarii. Eadem vita à Metaphraste contracta Latine legitur apud Lipomannum & Surium V. Decemb. Incipit in Græcis MSS. οὐδὲν οὕτω νικῆσαι ψυχὴν εἰς ἀρετῆς ἐπιθυμίαν. Cum vero Cyrillus accurati & diligentis scriptoris optimique Historici laudem à viris eruditus tulerit, *merebatur pro virtutibus suis*, judice Cotelerio f) *ut minus à Simeone Metaphraste contaminaretur. Poterat quidem, si ita videbatur, minus Græca mutare, licet Græcobarbara non careant sua utilitate, nec desint auctores unde purior Græcitas petatur. Sed cur (nihil dico de additionibus & mutationibus) quamplurima Historica magnique momenti & scitu dignissima detraxerit, rationem & excusationem nequaquam video. Et tamen ut solet fortuna deterioribus favere, Metaphrasteam Sabæ vitam multi codices MSS continent, Cyrillianam autem in unico nactus sum* &c.

6. *S. Theognii* Ascetæ, qui Episcopus Cypri fuit. Incipit: Θεόγνιος ὁ πανεύφημος τὸ μέγα. MS. in Bibl. Coisliniana in Codice decimi sæculi de quo eruditiss. Montfauconus p. 417.

JOANNES Cappadox, Archi-Episcopus *CPolitanus* A. 517. in locum Timothei ordinatus, primus titulo usus fuit *Patriarchæ Oecumenici*, * diu adeo ante Joannem jejunatorem, à qvo primo id factum esse, præter rem tradidit V. C. Eusebius Renaudotus. ** Ex scriptis ejus nihil ætatem tulit præter paucas Epistolas, ex qvibus duæ tantum Græcè exstant una ad Joannem Hierosol. altera ad Epiphanium Tyri, in Actis Synodi CPol. A. 536. habitæ sub Mena, Actione V. To-

f) Tom. 3. monument. p. 574.

* Anselm. Bandurius in Imperio Oriental. p. 895. Memoires de Trevoux A. 1710. Avril pag. 642.

** Renaudot. defense de la perpetuité de la foi, Paris 1709. 12. p. 13. Ante Renaudotum Allatius p. 228. contra Hottinger. Jo. Morinus de pœnitentia p. 615. edit. Venetæ, & alii.

mo V. Labbei p. 185. & T. II. Harduin. pag. 1341. Tres alias ad H
misdam Papam Latine tantum habemus: è quibus solam primam in c
lectione Isidori etiam obviam Herduinus p. 1016. exhibet sub titulo
belli fidei. Reliquæ duæ ab eo omissæ, quas inter Hormisdæ Epist
dedit Binius & Tom. IV. Labbeus p. 1491. de Ecclesiæ pace & p. 15
de Dominicæ passionis die (A. 520.) 13. Kal. Maj. celebrando. De
hanne I. qui in sede Romana A. 523. Hormisdæ successit, vide si pla
Acta Sanctor. 27. Maj. Tom. VI. p. 702. sqq. Joanni II. ab A. 532.
piscopo Rom. tribuitur Epistola quam Canonibus quibusdam Apost
cis aliisque præmissam edidit Sirmondus Tom. 1. Concil. Galliæ p. 2
sed illam spuriam esse contendit Matthæus Larroquanus in observa
nibus ad Ignatinas Pearsonii vindicias pag. 41. seq. argumentis non p
ne certissimis.

JOANNES *Antiochenus*, ex vico Sirimi, Antiochiæ vicina
natus, *Scholasticus* b) sive causarum Patronus, & pulso Eutychio,
triarcha ab A. C. 564. ad 578. *CPolitanus* composuit *Catecheticum ser
nem* A. 566. habitum, sed qui pridem una cum *Jo. Philoponi*, Trithe
libello eidem opposito & apud Photium Cod. 75. memorato interci
Exstat vero *Collectio Canonum Ecclesiasticorum*, * sub quinquaginta ti
lis digesta quam *Theodorito* perperam tribuerunt Franciscus Florens
Salmasius: Exstat etiam respondens huic collectioni, atque sub totide
titulis leges Justiniani Imp. civiles, Canonibus Ecclesiasticis respondén
tes annotans *Nomocanon*, de quo dixi ad Nomocanonem Photii, Volum
IX. pag. 559. Nomocanoni subjiciuntur *capita XXI. Ecclesiastica* siv
Imperatoriæ de rebus Ecclesiasticis constitutiones *ἐκ τῶν νεαρῶν* ejusde
Justiniani *διατάξεων*. Canones ex quibus collectio facta est & quib
Codex Canonum Ecclesiæ Orientalis c) tunc constabat, sunt Apost
lici LXXXV. Nicæni XX. Ancyrani XXV. Neocæsarienses XIV
Sa

a) Evagrius IV. 38. *Ἰωάννης ὁ ἐκ τοῦ Σηρήμιος, κώμη δὲ αὕτη ἐν τῇ*
γικῇ κειμένη τῆς Ἀντιοχέων Χώρας.

b) Subscriptio capitum Eccles. in Justelli Bibl. Canonica p. 672. *Ἰωάννου ἀρχιεπισκό
που Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν.* Eodem tempore fuit Joann
Scholasticus alter, Climaci nomine notior, de quo dixi Volum. VIII. p. 615. seq.

* Hanc Christoph. Justellus notavit respici à Nicolao I. Pontifice in Epistola ad Photiu
Patriarcham: *Quomodo non sunt penes vos Canones Sardicenses, quando inter quinqua
ginta titulos quibus Concordia Canonum apud vos texitur, ipsi quoque reperiuntur.*

c) Confer Guil. Beveregium in Codice Canonum Ecclesiæ primitivæ illustrato & vin
dicato lib. 1. cap. 8. & Christoph. Justelli præf. ad Joh. Scholastici collection
Canonum.

Sardicenſes XXI. Gangræni XX. Antiocheni XXV. Laodiceni LIX. CPolitani VI. Epheſini VII. Chalcedonenſes XXVII. & S. Baſilii LXVIII. Collectio hæc Canonum, quam ex MS. Bibl. Claromontanæ Jeſuitarum Pariſ. collato Petri Seguierii Codice primi edidere Græce cum Latina verſione Chriſtophori Juſtelli Gvil. Voëllus & Henr. Juſtellus in Bibliotheca Juris Canonici veteris Pariſ. 1661. fol. p. 499-602. exſtat ſæpius *MS.* in Bibl. Cæſarea: vide Lambecium VI. p. 55. 56. 61. & VIII. p. 458. Nomocanonem iidem Voëllus & Juſtellus dedere ex MS. Bibl. Regis Chriſtianiſſimi, d) collato codice Oxonienſi, p. 603-660. Et capita Eccleſiaſtica p. 660-672. Iniqvum porro eſt judicium Leonis Allatii, qui univerſum hoc nomocanonum inſtitutum pro ſua in Pontificem devotione improbat, ſuſceptumque nolit, atque totum Græcorum in Imperatores aſſentationi tribuit, (in opere de conſenſu utriusque Eccleſiæ p. 221.) Gravius etiam hallucinatur, quando putat Imperatorum leges de rebus *E*ccleſiaſticis, ſi Canonibus repugnent, nullam vim obtinere, & p. 227. arguit Juſtinianum, quod *E*ccleſiaſtica conſtitutionibus Imperialibus conturbaverit. Nam circa res in ſacris litteris haud definitas, & diſciplinam atque externa Eccleſiæ ſpectantes, Canonibus ipſis auctoritas fuit ab conſenſu Imperatorum, qui ex quo fuere Chriſtiani, *τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα ἤρτητο ἐξ αὐτῶν*, *ex illis pependerunt res Eccleſiæ*, ut ait Socrates præfat. libri V. Hiſtor. Neque Juſtinianus primus fuit, qui de rebus Eccleſiaſticis conſtitutiones ſanxerit, quales Græcis Imperatoribus vitio vertit Nic. Comnenus p. 236. prænot. myſtagog. ſed idem a Conſtantino magno usque, ut notum eſt, fecere Chriſtiani Imperatores, Reges, *P*rincipes, atque etiamnum faciunt, teſte toto Orbe terrarum.

GREGORIUS ex Byzantino atque montis Sinai Abbate Patriarcha Antiochenus ab A. C. 571. ad 594. in cujus laudem multa Evagrius V. 6. Hiſt. & VI. 11. 24. quo poſtremo loco teſtatur Gregorii hujus beneficio duplicem ſe dignitatem conſecutum eſſe, a Tiberio Conſtantino Imp. Qvæſturam, & ab Imp. Mauritio Tiberio ut codicillos præfecturæ curaret: narrat etiam alterum ſe compoſuiſſe volumen, qvod hodie deſideramus, & in quo varia monumenta ad *H*iſtoriam facientia inſeruerat, relationes, Epiſtolas, decreta, orationes & diſputationes, rela-

d) In iſthoc MS. male Nomocanon hic tribuitur Theodoreto, cum longe juniores illo habeat conſtitutiones Juſtiniani & Canones Apoſtolicos ac Sardicenſes in cenſum referat, quod Theodoreti tempore factum minime conſtat.

lationes autem illas maximam partem ex Gregorii hujus persona compositas, τῶν ἐμπεριεχομένων ἀναφορῶν ὡς ἐπίπαν ἐκ προσώπου Γρηγορίου τοῦ Θεουπόλεως συντεθειμένων. Oratio, quem κλινοπετὴς, sive lecto decumbens, Gregorius ad seditiosos milites habuit, exstat apud eundem Evagrium VI. 12. & mutatis verbis apud Nicephorum XVIII. 15. Homilia εἰς τὰς μυροφόρους in mulieres ungventiferas, quæ incipit: ἐπαινετὸς καὶ οὗτος τῆς ἐκκλησίας ὁ νόμος, legitur Græce inserta Menæis Græcorum, & cum Latina versione & notis edita est a Combefisio T. 1. auctarii novi Bibl. Patrum Paris. 1648. fol. p. 827-846. & Latine etiam repræsentata in ejusdem Combefisii Bibliotheca Patrum Concionatoria T. III. Fuit & Gregorius Patriarcha Antiochenus junior, sæculo septimo, cujus res paullo obscuriores sunt, Antiochia tunc gemente sub armis Persarum.

DOROTHEUS, qui ad septimi sæculi initia a Caveo refertur, certe Joannem Abbatem (Barsanuphii discipulum celebratissimum & *Prophetæ* notum nomine) magistrum habuit Archimandrita Palæstinus, a Dorotheo Thebano & tertio juniore Chiliocomensi diversus, ut notant Acta Sanctorum Tom. 1. Junii p. 592. qui de hoc Palæstino fuse p. 596. seq. Inter præstantissimos ascetas commendatur a Theodoro Studita in testamento suo Tom. V. Opp. Sirmondi p. 81. Nec minus hic Theodorus ejus se scripta amplecti profitetur, quam *Marci*, Esaiæ, Hesychii: jubetque distinguere a Dorotheo Acephalo, sive Severi sectatore, quem inter alios hæreticos rejicit & detestatur Sophronius Hierosol. in Synodica ad Sergium Patriarcham CPol. A. 639. defunctum, (cujus locum dedi Volum. VII. p. 486.) Exstat pii hujus & egregii viri Dorothei opus lectu dignissimum: Διδασκαλίαι διάφοροι πρὸς ἑαυτοῦ μαθητὰς, *Doctrinæ variæ ad discipulos suos*, ἀναχωρήσαντος αὐτοῦ ἐκ τῶν τοῦ Ἀββᾶ Σερίδου, καὶ τὸ ἴδιον σὺν Θεῷ συστησαμένου μοναστήριον μετὰ τὴν τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ προφήτου τελευτὴν καὶ τὴν τέλειον σιωπὴν τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου, *cum ipse ab Abbate* Serido * *secessionem fecisset, propriumque monasterium constituisset, post obitum Abbatis* Joannis *Prophetæ & extremum Abbatis* Barsanuphii *silentium*.

Doctrina 1. de renunciatione. T. 1. Διδασκαλία α' περὶ ἀποταγῆς. auctarii Ducæani p. 748.

β' περὶ

* Doctrina 1. p. 757. πότε ὄντος μου ἐν τοῖς τοῦ Ἀββᾶ Σερίδου. Ex doctrina 4. p. 778. πότε ὄντος μου ἔτι ἐν τοῖς τοῦ Ἀββᾶ Σ[illegible], ἡσθένησα, ὁ ὑπηρέτης τοῦ γέροντος τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ μετὰ τὸν Ἀββᾶν Βα[illegible]

Indiculus eorum, qui in Dorothei adhortationibus laudantur: ad paginas Tomi prioris auctarii Bibl. Patrum Ducæani.

D

Dorothei διδασκαλίαι sive sermones *GRÆCE ET LATINE* cum versione *Hilarionis* * Veronensis Monachi Benedictini, congregationis Cassinensis prodierunt in editione posteriore Orthodoxographorum Basil. 1569. fol. p. 198. & in auctario Bibl. Patrum Ducæano Paris. 1624. T. 1. p. 742. nec non in Bibl. Patrum edit. Morellianæ Paris. 1644. 1654. Tomo *XI.*

LATINE ex Hilarionis versione in Bibliothecis Patrum Paris. A. 1575. & A. 1589. T. II. & Colon. 1618. Tomo IV. & Lugd. 1672. T. V. p. 902.

Ex versione *Chrysostomi* Calabri, Cremonæ 1595. 8.

* Hilarion versionem suam dicavit Oliverio Caraphæ, Cardinali Neapolitano. Hic est Hilarion cujus paraphrasin Rhetoricæ Hermogenis Gesnerus memorat.

Ex interpretatione *Balthasaris Corderii* S. J. cum ejus brevibus notis. Antwerp. 1646. 12.

GALLICE per *Franciscum Boutonum* S. J. Parif. 1629. 8. Theophilus Raynaudus in SS. Lugdunensibus Tom. VIII. Opp. p. 91. *Sanctum quoque Dorotheum Gallice fecit è Græco, quod dum mentem asceti illius lectissimi pabuli usu reficeret, & Latinis Græca componeret, observasset pleraque non modo in Hilarionis Veronensis, quæ aperte misera est & mendosissima, sed etiam in politiore & venustiore Chrysostomi Calabri latina interpretatione peccari.*

Ex nova & magis idonea versione Gallica viri Græce doctissimi (qui jam decennis Homerum habuit familiarem & anno ætatis decimo tertio versionem Gallicam insignem Anacreontis in lucem edidit, †) *Jo. Arnaldi Butellerii Rancæi*, notioris jampridem sub nomine Abbatis Trapensis (*Abbé de la Trape*) Paris. 1686. 8.

JOANNES Cappadox (cum superiore de qvo p. 157. dictum, non confundendus) Patriarcha CPol. successit Eutychio A. C. 582. 12. April. & defunctus 2. Sept. 595. successorem habuit Cyriacum. Notus nomine *Joannis νηστευτȣ* sive *jejunatoris* in Græcorum menologiis 2. Sept. colitur. Vitam †† ejus scripsit *Nicephorus* CPol. Patriarcha, quæ MS. habetur in Codice 276. Regis Galliæ, teste Cangio notis, ad Zonaram p. 62. citaturqve in Concilio Nicæno secundo actione IV. *Oecumenici Patriarchæ* titulum non quidem primus usurpavit, sed jam a decessoribus suis * & nominatim à Joanne Cappadoce A. 517. seq. & à Mena A. 536. usurpatum, constanter, frendentibus licet Pelagio II. & Gregorio I. Episcopis Romanis asseruit. Ex scriptis ejus exstant

1. *Libellus pœnitentialis*, sive ut ab Allatio lib. 3. de consensu utriusqve Ecclesiæ c. 17. §. 10. inscribitur *praxis Græcis præscripta in Confessione per agenda*, ἀκολουθία καὶ τάξις ἐπὶ ἐξομολογουμένων. Incipit: λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν μέλλοντα ἐξομολογήσασθαι. Græce cum Latina versione exhibetur à *Joanne Morino* ex Codice Altempsianæ Bibliothecæ, ad calcem operis præclari de pœnitentia, quod Parisiis primum lucem vidit 1651. fol. recusum Bruxellis 1685. fol. & Venetiis 1702. fol. Subjunxit etiam Morinus loca quæ ex hoc scripto repetierunt Harmenopulus in Epitome Canonum, Matthæus Blastares & Theodorus Balsamo.

2. Λόγ-

† Journal des Savans 1686. p. 531.
†† Photino presbytero CPol. male à Caveo tribuitur.
* Dav. Blondel de la primanté en l'Eglise p. 862. 1074. Supra p. 157.

2. Λόγος πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξαγορεῦσαι τὸν ἑαυτοῦ πνευματικὸν ... Instructio qva non modo confitens de confessione pie & integre denda instituitur, sed etiam Sacerdos qva ratione confessiones excipi..., pœnitentiam imponat & reconciliationem præstet, informatur. Incipit: Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ μονογενής. Edidit Græce & Latine iem Morinus, laudato loco: usus codice Bibliothecæ D. Caroli de Monchal, Archi-Episcopi Tolosani. *An Joannes Patriarcha istius sermonis sit vera auctor, an vero aliquis eum ex ipsius pœnitentiali expresserit, difficile ictu est. Cum vero codicis titulus P. Joannem Jejunatorem præferat, nulmque contrarii indicium nobis præsto sit, illius auctor sit nobis Joannes Patricha.* Hæc Morinus, cum cujus editione operæ pretium fuerit confer- duos Codices Cæsareæ Bibliothecæ, de qvibus Lambecius IV. p. 196. V. p. 236. In priore monetur, Joannem jejunatorem indulgentem imis esse & συγκαταβατικώτερον, in qvam sententiam Nicolaus Patriarha apud Harmenopulum: *scriptum illud canonicum Jejunatoris, quod niiam lenitatem adhibeat, complures perdidit, at qui quod bonum est norunt, rrigentur.* Aliorum Græcorum testimonia qvibus Joannes, licet seves admodum, tamen multum remisisse videtur à priorum rigore, prouxit Morinus lib. 6. de pœnitentia cap. 26. §. 4. In posteriore codice æsareo notatu dignum est qvod Joannes jejunator idem esse traditur um Joanne cui cognomen τέκνον ὑπακοῆς *filius obedientiæ.* τοῦ ἐν ἁγί- Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Νηστευτοῦ, τινος ἐπώνυμον Τέκνον ὑπακοῆς, διάφοροι διαφοραὶ τῶν ἐξομολογουμέν. Nam ab aliis non sine causa diversus habetur Joannes τέκνον ὑπακοῆς * à Joanne jejunatore; Edidit ex Codice Vaticano idem Monus post illa Joannis Jejunatoris, scriptum cum Latina versione oc titulo: Ἰωάννου Μοναχοῦ καὶ Διακόνου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ...ος ἡ ἐπωνυμία, τέκνον ὑπακοῆς, Κανονάριον, διαγορεῦον περὶ πάν-

* Distinguit etiam Allatius contra Hottingerum p. 229. Præter illa vero tria scripta Morinus etiam alios Græcorum Pœnitentiales libellos Græce & Latine publicavit, ut sunt: 1) ἀκολουθία τῶν ἐξομολογουμένων, sive enchiridion confessionis edendæ & excipiendæ ritum, confitentis examinandi & interrogandi formulam, absolutionisque dandæ rationem tradens, ex Codice Barberinæ Bibl. quem Thomas Basiliscus Græcus Diaconus sæculo decimo sexto ex vetusto codice descripserat. 2) Simeonis Thessalonicensis Archiepiscopi de pœnitentia, ex ejus dialogo adversus omnes hæreses, de quo infra, suo loco. 3) Formulæ absolutionum ex Euchologio Allatiano, scripto A. C. 1576. 4) Gabrielis Philadelphiæ Metropolitæ libellus de sacramento pœnitentiæ ex editione Veneta 1600.

των λεπτομερῶς τῶν παθῶν, καὶ τῶν τούτοις προσφόρων ἐπιτιμίων, περὶ τε τῆς ἁγίας κοινωνίας, βρωμάτων τε καὶ πομάτων καὶ εὐχῶν λίαν συμπαθέστατον. *Joannis Monachi & Diaconi, discipuli magni Basilii, cui cognomentum est filius obedientiæ,* Canonarium *sigillatim explicans prava animi affectus morbosque, & pœnitentias his convenientes, nec non quæ de communione, cibo, potu & oratione observanda sunt, clementer admodum definiens.* Hoc Κανονάριον haud puto multum diversum esse ab eo quod νομοκάνονον appellatur in Epistola Anonymi Græci, quam affert Lambecius *VIII.* pag. 449. ἔγραψάς μοι, πνευματικὲ ἀδελφὲ κύριε Λουκᾶ, ἵνα σοι γράφω εἴδησίν τινα περὶ τοῦ λεγομένου νομοκανόνου τοῦ Νηστευτοῦ, καὶ ἴσω εἰδὼς ὅτι πολλὰ περὶ τούτου ἐξερευνήσας οὐκ ἠδυνήθην εὑρεῖν ἐν ἀληθείᾳ τίνος ἐστὶν, οὐ γὰρ συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις τὰ ἀντίγραφα. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιάνδε φέρουσι τὴν ἐπιγραφὴν, νομοκάνονον Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ νηστευτοῦ. ἄλλα, Κανονικὸν Ἰωάννου μοναχοῦ καὶ Διακόνου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, οὗ ἐπωνυμία τέκνον ὑπακοῆς. ἐν ἑτέροις δὲ πάλιν δείκνυται τις χαρακτὴρ ὅτι γέροντός ἐστί τινος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, τῷ λέγειν, ὅτι ταῦτά σοι γράφω, καὶ οὕτως ποίει ἕως ἂν σε συντύχω ἀπὸ στόματος, καὶ ἐκ τοῦ λέγειν, ὅτι ταῦτα πάντα ἔμαθον ἐκ τοῦ ἐμὲ ἀναθρέψαντος λύχνου τῆς διακρίσεως. τῷ τε ἔχειν προλόγους δύο, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν δείκνυται ὅτι γέροντός ἐστί τινος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ μαθητήν. Basilii magni discipulus dicitur, non qvod Basilii temporibus vixerit, est enim longe junior & ἡ θεία κλίμαξ, Joannis Climaci ab eo allegatur: sed qvod sæpe laudat & in pluribus sequitur *S.* Basilium.

3. Περὶ μετανοίας καὶ ἐγκρατείας καὶ παρθενίας λόγος. *Sermo de pœnitentia, continentia & virginitate.* Incipit: ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος. Prodiit in Chrysostomo Græco Savilii Tom. *VII.* pag. 641. & Græcolatino Ducæi I. pag. 807. In qvibusdam Codicibus Chrysostomo tribuitur, ut Coisliniano qvem memorat Clariss. Montfauconus pag. 132.

4. Περὶ ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων καὶ ἀθέων αἱρετικῶν καὶ σημείων τῆς συντελείας. *De pseudoprophetis & falsis doctoribus & atheis hæreticis & de signis consummationis.* Incipit: ὀδυνηρὸς ὁ λόγος καθότι καὶ ἔσχατος. Dictus paullo ante discessum auctoris ex hac vita. Chrysostomo in qvibusdam Codicibus tribuitur, ut in Cæsareo ex qvo Græce edidit Savilius Tom. *VII.* pag. 221. Græce & Lat. Ducæus *VI.* pag. 396. Petrus Wastelius tribuit Joanni Hierosolymitano

pag.

63. sed Gerhardus *Vossius*, qui cum Ephræmo Syro Latine versum dit, adscribit Joanni Nestevtæ. *Vossio* assentiunt Petavius & Ca-s,

Desideratur hujus Johannis *liber Epistolarum ad diversos*, Trit-nio cap. 224. de script. Eccles. memoratus, nec non libellus *de baptis-ad Leandrum* Episcopum Hispalensem, de quo Isidorus cap. 26. de script. *nnes sanctæ memoriæ alius Constantinopolitanus Episcopus natione Cappadox, fuit inæstimabilis abstinentiæ & eleemosynis in tantum largissimus, ut Zelo ritiæ adversus eum Imperator Mauritius permotus urbe pellendos pauperes eret. Hic Græco eloquio edidit de Sacramento baptismatis rescriptum ad æ recordationis dominum meum & prædecessorem Leandrum Antistitem, in nihil proprium ponit, sed tantummodo antiquorum Patrum replicat de trina sione sententias.*

THALASSIUS Presbyter & Hegumenus * sive Abbas Mona-ii in desertis Libyæ, vir pius & sacrarum litterarum amans, ad quem Maximus Confessor A. C. 662. defunctus varias Epistolas scripsit, umque quæstionum in difficilia scripturæ loca ei dicavit, ut dixi lum. VIII. pag. 730. Exstant hujus, ut credibile est Thalassii περὶ άπης καὶ ἐγκρατείας καὶ τῆς κατὰ νοῦν πολιτείας, *de charitate, vita continen-& mentis regimine* ad Paulum presbyterum, sententiarum hecaton-es sive Centuriæ IV, quarum postremam claudit doctrina perspi-de SS. Trinitate. Primæ litteræ in singulis hisce sententiis, si ctim componantur, sensum & ipsæ conficiunt, primæ enim centu-acrostichis est: Πνευματικῷ ἀδελφῷ καὶ ἀγαπητῷ Κυρίῳ Παύλῳ Θα-ασιος, τῷ μὲν φαινομένῳ Ἡσυχαστὴς, τῇ δὲ ἀληθείᾳ πραγματευτὴς κε-ξος. ** *Spiritali fratri & dilecto Domino Paulo Thalassius, specie rna quidem Hesychasta, & quietis monasticæ sectator, revera autem va-gloriæ studiosus.* Secundæ: εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀδελφὲ τιμιώτατε, ὅτι άλα κακὰ προσδοκῶ ἄξια τῆς ἐμῆς προαιρέσεως, λύπας τῇ ψυχῇ καὶ ὀ-ας τῷ σώματι. *Ora pro me, frater honoratissime, magna enim mala dolor digna meis institutis, animæ tristitiam & dolores corpori.* Tertiæ: ὐ κακὰ κυρίως οὐ τὰ τὴν συνείδησιν λυποῦντα, τὴν δὲ ψυχὴν καθαί-α, ἀλλὰ τὰ τὴν συνείδησιν λυποῦντα, τέρποντα δὲ τὴν σάρκα. *Vere m mala sunt non quæ contristant conscientiam, animum vero purificant, quæ contristant conscientiam & titillant corpus.* Quartæ denique: ὅμως οὖν

* Combefisius ad S. Maximum Tom. I. p. 674.

** Ita legendum pro κενοδοξίας, vide Lambecium V. p. 11. & 70.

ὧν καὶ ἐκ τῶν κυρίως κακῶν καὶ τῶν μὴ κυρίως, νομιζομένων δὲ, εὖξαι ἐκτεν πρὸς τὸν Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, λυτρωθῆναι ἡμᾶς. *Attamen & à vere ma & ab illis quæ vere quidem non ſunt ſed exiſtimantur, Dominum Deum noſtr ut nos liberet, enixe orato.* Latine vertit *Joannes Oecolampadius*, edidit Auguſtæ Vindel. 1520. 4. unde recuſa in micropresbytico Baſil. 15 fol. & in utraque Orthodoxographorum editione A. 1555. p. 6 & A. 1569. pag. 897. nec non in univerſis Patrum Bibliothecis, Lugdunenſi Tom. XII. p. 337. Curavit etiam recudendas Joanne Fuchte, una cum ſententiis Sexti Pythagorei & Laurentii Piſa Helmſt. 1685. 8. Græce primus edidit *Fronto Ducæus* ex MSS. Co Regis Galliæ in auctario Bibliothecæ Patrum Pariſ. 1624. fol. Tomo II. p 1179. Idem Oecolampadii verſionem ſervavit, nomine interpretis p terito & obliterato. Repetita hæc Græco-Latina editio in Bibliotheca P trum Morelliana Pariſ. 1644. 1654. Tom. XIII.

Jo. Jacobus Grynæus, in præfat. ad Orthodoxographa ſcri Thalasſium ex quorundam ſententia floruiſſe in Eccleſia Cæſarien A. C. 465. Verum a ſententiarum auctore Heſychaſta utique diverſ fuit Thalaſſius Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus, qui interfuit Conci CPol. & Epheſino A. 449. & Chalcedonenſi A. 451. Thalaſſius v ro Epiſcopus Cæſareæ Palæſtinæ nullus fuit, nam in ſubſcriptione Co cilii CPol. A. 381. pro Thalaſſio rectius alii Codices habent Gelaſium quibus Theodoretus, Leontius & alii Veteres apud Harduinum ſuffra gantur. Fuere & alii Thalasſii, ſed quibus non magis tribui hæ ſen tentiæ poſſunt, quam Thalasſio præfecto prætorio ſub Conſtanti A. 353. de quo Valeſius ad Ammiani XIV. 1. Thalaſſius Alalius in Pho nicia Epiſcopus, qui Concilio Nicæno interfuit A. 325, & qui Conci CPol. ſub Mena A. 536. Thalaſſius Berytenſis & Thalaſſius Nicomediæ E piſcopi: Thalaſſius Dorylæenſis in Phrygia, qui ſubſcripſit relationi Joannem Patriarcham factæ A. 518. & Actis Concilii ſub Mena habiti inſe tæ: Thalaſſius *Parii* in Helleſponto, qui interfuit Conciliis Chalcedonen A. 460. & Romano A. 503. Thalaſſius Romanus presbyter, qui ſubſc pſit Concilio Romano A. 721.

ISAAC *presbyter Antiochenæ Eccleſiæ ſcripſit Syro ſermone, lo tempore & multa: præcipua tamen cura adverſum Neſtorianos & Eutychia Ruinam etiam Antiochiæ eleganti carmine planxit, eo auditores imbuens li quo Ephram Diaconus Nicomediæ lapſum. Moritur Leone & Majoriano im rantibus.* Hæc de Iſaaco Gennadius cap. 66. de ſcript. Eccleſ. Ex iis v

qu

qvæ memorat Isaaci scriptis, nullum ad nos pervenit neqve Syriaca lingua, neqve, qvod Ephræmi contigit monumentis, ex Syriaco Græce versum. Exstat tamen Latine in posteriore Orthodoxographorum editione Basil. 1569. fol. p. 1626. atqve inde in Bibliothecis Patrum universis, ut Colon. 1618. Tom. VI. & Paris. 1644. 1654. Tom. V. & novissima Lugd. 1672. Tom. XI. p. 1019. opusculorum sive sermonum asceticorum farrago nescio an ex Syriaco, an qvod magis crediderim ex Græco versa, qvæ inscribitur *S. Isaaci Syri & presbyteri Antiocheni de contemtu mundi, de operatione corporali & sui abjectione liber.* Jo. Jacobus Grynæus in præfat. ad Orthodoxographa ait in calce libri adscriptum fuisse (sicut etiam in Orthodoxographis p. 1677. exhibetur,) *Vixit Ao. Dni MCCCCVII.* unde colligit vixisse Isaacum, quem ille Monachum appellat, eo tempore qvo in Occidente Rupertus, Palatinus Princeps, Imperii Romani sceptrum tulit. Sed mihi non de Isaaco ipso, verum de latino ejus interprete illa nota videtur intelligenda, Isaacus enim ipse longe antiqvior. Et sunt qvi Gennadio memoratum, Isaacum autorem esse existimant, ita enim post Possevinum aliosqve, Franciscus Combefisius, qvi in Bibl. Patrum Concionatoria Tom. I. pag. 25. *Cum diserte* inqvit, *Gennadius presbyterum Antiochenæ Ecclesiæ scribat, nec iste liber alio titulo prænotetur, sitque dignus homine qui affini Ephræmio indole atque genio moralia ac compungentia egregie scripserit, alii nulli illum adscripserim, quem nec satis ex illo opusculo Monachum deprehendo.* Nec dubitare licet, Trithemium qvoqve Isaaco seniori Gennadiano librum de contemtu mundi tribuisse, licet sub aliis titulis & in plures libellos distinctum legit. In utroqve enim fallitur Combefisius cum ait: *Senioris illius* (Isaaci) *multa refert Trithemius quæ non exstant, in quibus librum hunc de contemtu mundi non annumerat.* Nam si Trithemii caput 147. libri de scriptoribus Ecclesiasticis consulatur, neqve multa non exstantia Isaaci ab eo referri, neqve librum de contemtu mundi ipsi incognitum fuisse apparebit. En tibi Trithemii verba: *Isaac ex monacho Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, vir in Divinis scripturis eruditus & in declamandis homiliis ad populum celeberrimæ opinionis, vita & conversatione DEO dilectus & hominibus venerabilis, scripsit Syro sermone ad imitationem sancti Effrem plura devota opuscula, quorum lectio religiosis hominibus valde utilis judicatur.* E *quibus inter nostra, subjecta reperi:*

Contra Nestorianos & Eutychianos lib. II. a)

Y Exhor-

a) Hos ex Gennadio ut solet, refert Trithemius, non ipse inspexit, alioqui prima eorum verba appositurus.

Exhortatorium vitæ spiritalis. lib. I. Anima qvæ DEum diligit. b)
De pugna vitiorum lib. I. Multum honorem de. c)
De accessu ad DEum lib. I. Qvando aliqvis in aliqvam ruinam. d)
De difficultate virtutum lib. I. Qvamlibet virtutem sine. e)
Dialogum de profectu spiritali lib. I. Qvo vinculo retinetur. f)
De ordine monasticæ vitæ lib. I. Ex operatione violenta. g)
De humilitate lib. I. Beatus homo qvi scit. infir. h)
De tribus ordinibus proficientium lib. I. Tres sunt ordines in. i)
De solitudine monachorum lib. I. Homo multæ sollicit. k)
De diversis tentationibus lib. I. Virtutes invicem sibi. l)
De informatione novitiorum lib. I. Hic est ordo sobrius. m)
De pœnitentia lib. I. Fortitudinem qvam po. n)
Carmen super Antiochiæ desolatione lib. I. o)
Homilias plures ad populum habuit, sed in manus nostras minime venerunt. Claruit sub Theodosio juniore.

In Gregorii Abulpharaji historia Dynastiarum p. 91. Theodosii junioris (A. 450. defuncti) temporibus floruisse traditur *Mar Isaac, Discipulus Mar Ephraimi, sermonum rhythmicorum auctor*: qvæ verba de Isaaco Gennadii accipienda haud dubie sunt, & Ephræmus intelligendus celebratissimus ille & insignis sanctitate presbyter, Edessenus qvi A. C. 375. obiit.

b) Hæc prima libri de contemtu mundi verba sunt, atque hunc à Trithemio recipi certissimum.
c) Prima verba capitis undecim in eodem libro Isaaci. Tom. XI. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 1022. F.
d) Prima verba capitis decimi quarti. id. p. 1025. F.
e) Prima verba capitis decimi sexti. id. p. 1027. D.
f Prima verba pag. 1028. B.
g) Prima verba capitis vigesimi. pag. 1031. F.
h) Prima verba capitis vigesimi primi. p. 1032. A.
i Prima verba cap tis vigesimi sexti p. 1033. G.
k) Prima verba capitis trigesimi pag. 1035. E.
l) Prima verba capitis duodequadragesimi p. 1038. E.
m) Prima verba quinquagesimi capitis, ubi male excusum p. 1043. C. *hic est ergo sobrius*
n) Hoc in editis non reperio.
o) Hoc ex Gennadio Trithemius, neque enim ipse threnum Isaaci usurpavit oculis, quo Antiochiæ casum ille defleverat, terræ motum quarta vice passam 13. Sept. A. C. 459. Antiocheno 506. anno Leonis Imp. tertio. De hoc terræ motu Joannes Malala in Chronico Tom. 2. pag. 75. Ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ τοῦ Λέοντος ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη τὸ τέταρτον αὐτῆς πάθος μηνὶ σεπτεμβρίῳ ιγ', διαφαύσκοντι Κυριακῆς, ἔτους χρηματίζοντος κατὰ τὴν αὐτὴν Ἀντιόχειαν φϛ' ἐπὶ τῆς ὑπατείας Πατρικίου.

obiit: non ut Tentzelio τῷ μακαρίτῃ T. 2. diſſ. ſelect. p. 145. placuit, Ephræmus Antiochenus Patriarcha A. 546. defunctus. Nam Iſaacus ille à Gennadio, Leone & Majoriano imperantibus mortuus fuiſſe traditur, qui A. C. 457. imperare cœperunt.

Alius *junior Iſaacus* Syrus laudatur à Gregorio Magno lib. 3. dialogor. cap. 14. ubi ait eum de Syriæ partibus ad Spoletanam urbem veniſſe, & ad extrema pœne Gothorum tempora ibi verſatum eſſe, hoc eſt ad medium usque ſæculum ſextum; Prophetiæ quoque ſpiritu ac miraculis clarum refert, & hanc ejus celebrat ſententiam: *Monachus, qui in terra poſſesſiones quærit, monachus non eſt.* Huncce eſſe auctorem illorum de quibus dixi opuſculorum, malunt Aubertus Miræus notis ad Gennadium, Lambecius V. p. 74. ſeq. Caveus, aliique. Sed non video quibus argumentis Lambecius evincat, Iſaacum hunc Gregorii Magni eundem eſſe cum *Iſaaco Epiſcopo urbis Ninives*, quem verum eſſe auctorem opuſculorum illorum, non permittunt dubitare Codices, qui adhuc ſuperſunt Syriaci & Græci eorundem MSti. Hebed Jeſu in Catalogo librorum Chaldæorum pag. 29. *Iſaac Ninivita ſeptem compoſuit tomos de regimine ſpiritus, de divinis myſteriis, de judiciis & politia.* In Codice Græco Cæſareo: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀββᾶ Ἰσαὰκ Σύρου καὶ ἀναχωρητοῦ τοῦ γενομένου Ἐπισκόπου τῆς φιλοχρίστου πόλεως Νινευὶ λόγοι ἀσκητικοὶ, εὑρεθέντες ὑπὸ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀββᾶ Πατρικίου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀβραμίου, τῶν Φιλοσόφων * καὶ Ἡσυχαστῶν ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Occurrunt ibi Græce *ſermones aſcetici ſeptem & octoginta*, ex quibus, Lambecio notante, ſermones priores quinquaginta tres ſunt, qui velut unus liber de contemtu mundi Latine ſub Iſaaci Antiocheni presbyteri nomine in Bibliothecis Patrum utcunque leguntur: quod elogium Antiocheni presbyteri ex Gennadio additum credibile eſt ab eo, qui eundem Iſaacum, de quo Gennadius, auctorem eſſe non dubitabat. Primi ſermonis in Græco hic eſt titulus: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσαὰκ τοῦ ἀναχωρητοῦ καὶ ἀσκητοῦ τοῦ Σύρου λόγος περὶ ἀποταγῆς καὶ μοναχικῆς πολιτείας. Incipit: ψυχὴ ἡ τὸν Θεὸν ἀγαπῶσα ἐν τῷ Θεῷ καὶ μόνῳ τὴν ἀνάπαυσιν κέκτηται. Προκατάλαβε λύειν πάντα σύνδεσμον &c. Quadrageſimus primus inſcribitur: Περὶ ὑπομονῆς τῆς ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ πῶς ἡ ἀντίληψις εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ, λόγος μά. Incipit: ὅταν καταφρονήσῃ ἄνθρωπος τούτου τοῦ κόσμου, καὶ σπουδάσῃ εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. In Bibliotheca Coisliniana

* Philoſophus pro Monacho, vide Cangii gloſſar.

p. 312. celeberrimus Montfauconus memorat Codicem MStum Isaaci Syri Anachoretæ & Episcopi Ninives sermonum asceticorum XCII. Initium primi est: ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἀρχὴ ἀρετῆς. In marginibus Scholia ex dictis vel scriptis Anastasii, Antiochi, Antonii, Arsenii, Athanasii, Barsanuphii, Basilii, Bulgari (Theophylacti) Carionis Abbatis, Carpathii, Joannis Chrysostomi, Joannis Climaci, Cosmæ, Cyrilli, Diadochi, Dorothei, Ephræmi, Hesaiæ, Evagrii, Gregorii Theologi, Hesychii, Joannis Monachi, Josephi, Isidori, Longini Abbatis, Macarii, Marci, Maximi, Nili, Nistheri Abbatis, Petri Abbatis, S. Petri Alexandrini, Pœmenis, Sisoës Abbatis, Symeonis, Thalassii, Theodori noni, Zegadini, Zosimæ. Etiam in Bibl. Bodlejana inter Codices Baroccianos, est Isaaci Syri de regimine noviiorum. Incipit: αὕτη ἡ σώφρων. Atque in aliis codicibus Isaaci Syri capita: ἀγάπησον τὰ πενιχρὰ ἱμάτια ἐν ἐνδύμασί σου. atque alia, quorum initium: ὁ κωλύων τὸ στόμα. Alia item: ψυχὴ ἡ τὸν Θεὸν ἀγαπῶσα ἐν τῷ Θεῷ μόνῳ, Et de motu angelico ac profectu animæ: πρώτη ἔννοια. Homiliæ asceticæ XCIX. ex Syriaco Græce redditæ à Patricio & Abramio Monachis Monasterii S. Sabæ. Vide Catalogum MSS Angliæ p. 35. n. 256. & p. 44. n. 295. ubi male illi duo interpretes quemadmodum & apud Caveum vocantur Abramius & Isaacius. In eodem Catalogo p. 155. homiliæ tres Isaaci hujus Syriace servari traduntur in codice Thomæ Bodleji LXXII. Memorat etiam Lambecius IV. p. 148. fragmentum *de baptismate ex τῆς μεγάλης ἐπιστολῆς Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου*. Incipit: ἰδοὺ γὰρ εἰς τὸ βάπτισμα δωρεὰν συγχωρεῖ.

Isaacius etiam est in Chronico Alex. p. 874. qui aliis Isychius & Hesychius rectius appellatur, Patriarcha Hierosolymitanus, cui Zacharias A.C. 609. successit. Hunc cum Hesychio presbytero Hierosol. A 433. defuncto, sunt qui confundunt de cujus scriptis dixi Vol. VI. p. 243. sq.

Isaaci alterius ex Judæis libellus Latine scriptus *obscurissimæ disputationis & involuti sermonis* (ut vere vocatur à Gennadio cap. 26. de script. Eccles.) *de S. Trinitatis tribus personis & incarnatione Domini*, in lucem protractus est à Jac. Sirmondo cum Leoporii presb. Capreoli Episcopi Carthag. & Victorini Afri lucubrationibus Paris. 1630. 8. recusus Tomo primo operum Sirmondi p. 401. Paris. 1696. fol. Exstat etiam in tomo tertio Bibl. Patrum Lugd. & ad calcem Codicis Canonum veteris Ecclesiæ Romanæ ex Biblioth. Petri Pithoei editi Paris. 1687. fol. p. 362-365. ubi inscribitur *Fides Isatis ex Judæo.* Sirmondus verisimili conjectura existimavit Isaacum hunc paullo ante Annum Christi 400. vixisse.

Ut illos vero Iſaacos tantum hoc loco attingam, quæ Græce ſcripſerunt, longe jejunior fuit, qui jam commemorandus mihi venit, Iſaacus magnæ Armeniæ Catholicus, † Armenius ipſe & inter Armenios educatus atque eorum opinionibus innutritus * ſed poſtea Catholicæ promachus Eccleſiæ, circa medium ſæculi duodecimi ** ſcripſit λόγους στηλιτευτικοὺς ſive *invectivas duas contra Armenios* idem ſentientes cum Eutyche, Dioſcoro, Timotheo Æluro, *Petro* Fullone, Juliano Halicarnaſſeo & Aphthartodocetis. Primus ex Bibl. Regis Chriſtianiſſimi in lucem protulit, & cum Latina verſione ſua & notis vulgavit Franciſcus Combefiſius Tomo II. auctarii novi Bibl. Patrum Pariſ. 1648. fol. pag. 318-415. Latine ex Combefiſii verſione recuſæ leguntur in Tomo XX. Bibliothecæ Patrum edit. Lugd.

Indiculus ſcriptorum & hæreticorum, qui ab Iſaaco contra Armenios memorantur.

ad paginas editionis Combefiſianæ.

† Catholici dicti Metropolitani & Archiepiſcopi. Vide Cangii gloſſar.

* Iſaacus invectiva 2. p. 396. ἐγεννήθη μὲν γὰρ καὶ ἀνετράφη ἐν μέσῳ τῶν αἱρετικῶν καὶ ἀθέων καὶ διδαχθεὶς ἐν πάσαις ταῖς διδασκαλίαις αὐτῶν, καὶ σφόδρα ὑβριστὴς ἦ ἀντιλαστομῶν καὶ λοιδορῶν τὴν τῶν χριστιανῶν καὶ ὀρθοδόξων θρησκείαν.

** Videtur omnino eſſe hic Iſaacus, de quo Theorianus, qui circa A. 1170. ſcripſit, in dialogo cum Catholico Armeniorum Norſeſe p. 120. ὁ εὐλαβέστατος Ἐπίσκοπος Ἰσαὰκ εἶπε· ἀρκεῖ τοῖς μὴ φιλονείκως ἀκούουσι τῶν ῥηθέντων περὶ τῶν δύο θελημάτων τοῦ Ἐμμανουήλ. Iſaacus ipſe Norſeſis p. 379. meminit, & pag. 374. Conſtantini Magni baptiſmum ait contigiſſe ante octingentos annos.

Sabel-

Sabelliani. 399.
Sergius. 398.
Sergius & Bacchus martyres Romani. 369.
Severus. 389. (perperam Severianus 405.)
Silvester Episcopus Rom. 389. Nicenæ Synodi præses. 373. fabula baptizato Constantino M. 373. 409. τὴν τυρινὴν, lacticiniorum junium, ut vestium sacrarum varietatem à Silvestro & C[...]stantino Ecclesia accepit. 413. Silvestri vitam Armenii hab[...] in libris suis. 409.
Simon Magus. 394. Simoniani. 385.
Symmachus Papa. 389.
Synodus Nicæna CCCXVIII. Patrum, post CCCXVIII. annos à Chri[...] nato. 329. 332. 361. 372. Arium devovit. 388. Symbolum Nic[...]num a baptizandis recitatum. 348. canones Nicæni & aliorum Co[...]ciliorum. 369. 376. Carthaginiensis Synodus Patrum DCXV[...] sub Arcadio & Honorio 341. Ephesina Synodus λῃστρική. 317. S[...]nodus Chalcedonensis. 317. 328. 361. 405. Patrum DCXXX. 3[...] ἅγιοι καὶ θεοφόροι πατέρες. 320. 324. 329. Synodus sexta C[...] Patrum CLXX. sub Constantino. 392. 398. Synodus Romana [...] Martino, Patrum CCL. & sub Agathone Patrum CXXV. co[...] Monothelitas. 392. Synodus CPolitana, Patrum CLXV. sub J[...]stiniano Chalcedonensem confirmavit, condemnavitqve Eutychi[...]nos. 389. Synodus sub Mena. 389. Synodus Nicæna II. Patru[...] CCCL. contra Iconomachos. 392.
Theodosius & Sabas sub Imp. Anastasio congregatis decies mille Abb[...]tibus atqve Eremitis Eutychianos damnarunt. 389.
Theopaschitæ. 399.
Timotheus Ælurus. 317. 340. 377. 381. 389.
Traditiones πατροπαράδοτοι. 348. seq.

ISAACUS ARGYRUS Monachus, *Anno ætatis circiter sexa[...]simo a) Græcorum 6881. b) Christi 1372.) composuit *Canonem Pasc[...]lem*, *πασχάλιον Κανόνα*, eumqve dicavit *Oenaotæ Andronico*, qve[...]

*a) P. 33. ait se adolescentem ante annos qvinquaginta Æni Thraciæ civitate ver[...]tum esse, cum Judæi Pascha celebrarent XX. Martii, Christiani XXVI. April. πρὸ χρόνων πεντήκοντα νέος ὢν ἔτι τὴν ἡλικίαν ἐγὼ μὲν διά τινι τῶν θρα[...]κῶν πόλεων διατρίβων Αἴνῳ καλουμένῃ &c.

b) P. 5. τὰ ἀπὸ τῆς κοσμογενείας ἔτη μέχρι τοῦ ἐνεστῶτος εἰσὶ ςωπα.

θειότατον ἀνδρῶν appellat. Hunc canonem, sive methodum Paschatos inveniendi ex MSto Bibl. Palatinæ edidit Græce, Latinamqve versionem Petavio non memoratam ac scholia subjunxit *M. Jacobus Christmannus* Joannisbergensis, Professor Heidelbergensis, typis nitidis Gotthardi Vœgelini 1611. 4. Hinc cum nova versione sua *Dionysius Petavius* S. I. in Uranologio edito Paris. 1630. fol. & recuso Amstelodami (licet titulus Antwerpiam præfert) 1703. fol. Caput postremum ante Christmannum & Petavium ediderat Latine *Josephus Scaliger* atqve illustraverat ad calcem Canonis Paschalis Hippolytei pag. 25. seq. Lugd. Batav. 1595. 4. Et in opere de emendatione temporum libro IV. pag. 327. Lugd. Bat. 1598. & Genev. 1629. fol. Laudat Argyrus θαυμάσιον Ptolemæum ἐν τῇ συντάξεως πραγματείᾳ, præterea Astronomos Persos τοὺς παρὰ Πέρσαις τὸ τῆς ἀστρονομίας μετερχομένους, deniqve Nicephorum Gregoram, καὶ πρὸ ἡμῶν δ' ὁ σοφώτατος Γρηγορᾶς ἀπέδειξε τὸν περὶ τούτων λόγον. Illum Canonem Paschalem Gregoræ exhibet Scaliger ad Hyppolitum pag. 31. & de emendatione temporum .pag. 330. nec non Petavius pag. 206. Uranolog.

Idem Petavius etiam *alteram methodum Paschatis inveniendi* cum priore vulgavit Græce & Latine, qvam putat Isaaci Argyri esse, licet in MSto Regis Galliæ Codice nullum auctoris nomen præfixum reperit. Incipit: Ἐπειδήπερ, μοναχῶν τιμιώτατε καὶ ἀδελφῶν μοι κατὰ Χριστὸν ποθεινότατε &c.

Aliud ineditum scriptum servat Bibliotheca Cæsarea, qvod ante Canonem Paschalem Argyrus innuit se composuisse Anno Græcorum 8786, (CHristi 1368.) reducendo calculo Astronomicorum, canonum Ptolemæi ab annis Ægyptiacis & ab Alexandriæ meridiano ad annos Romanos & ad meridianum CPoleos. Ἰσαὰκ μοναχοῦ τοῦ Ἀργυροῦ πραγματεία νέων κανονίων, συνοδικῶντε καὶ πανσεληνιακῶν, μεταποιηθέντων ἀπὸ τῶν ἐν τῇ συντάξει, καὶ συστάντων πρός τε ἔτη Ῥωμαϊκὰ καὶ πρὸς [illegible] Βυζαντίου μετημβρινόν, ἔτι δὲ καὶ χρονικὴν ἀρχὴν ἐχόντων [illegible] ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν τῇ [illegible] Vide Lambecium VII. p. 229. Nescio sitne diversa Isaaci Arg[illegible] *[illegible]bula Astronomica* qvam vidi memorari inter Codices MSS. Isaaci [illegible]

Appa[illegible], MS. Romæ in Bibl. Vaticano, teste [illegible]ero.

D[illegible]ducendis triangulis non rectis in rectos, MS. in Bibl. Coisliniana

liniana pag. 220. Incipit: ἡ τῶν παιομετρεμένων χωρίων μέτρησις. Habuit qvoqve Tho Galeus. Et exſtant in Bibliothecis Galliæ, & in Bodlejana inter Codices Baroccianos LXX. & CXI.

De extractione radicis quadraticæ quadratorum irrationalium. MS. in eadem Bodlejana inter Codices Savilianos VI. Apud Simlerum *Methodus inveniendi latera quantitatum irrationalium, μὴ ῥητῶν.* MS. in Bibl. Regis Galliæ.

Methodus-Geodæſiæ ſive agrorum dimenſionis Græce MS. fuit in Bibl. Scorialenſi & apud Hurtadum Mendozam.

De ratione metiendi plana & ſolida. Voſſius p. 331. de ſcientiis Mathemat.

De oppoſitione & conjunctione Solis & Lunæ, & circulis ſolaribus & lunaribus. Diſciplina rationalium ſolarium. Simler.

Methodus melior ſolarium & lunarium cyclorum. MS. in Bibl. Leidenſi ex legato Joſephi Scaligeri.

Solutio quæſtionis Palamiticæ Τόμος τῆς Παλαμιτικῆς ζητήσεως. Geſner. Joannis Cantacuzeni de lumine in monte Thabor adverſus Iſaacum Argyrum memorat Labbeus p. 85. Bibl. novæ MSS.

Carmina de duodecim ventis. Fuere apud Hurtadum Mendozam teſte Geſnero in Bibl. p. 467.

Encomium Martyris Demetrii. Geſner.

In dictum Joh. XV. 12. hoc præcipio vobis, ut ametis vos invicem. id.

De metris poëticis fuit apud Jo. Sambucum. Vide & Catalogum MSS. Angliæ Tom. 2. p. 246. n. 8558.

Index ſcriptorum & Epiſtolarum qvæ referuntur vel allegantur in actis Concilii quinti, CPoli A. 553. habiti contra tria capitula.

Ad paginas Tomi tertii Concilior. edit. Harduin.

EX Ægyptiorum Epiſtola Synodica contra Origenem. Ἐκ τῆς ἐκτεθείσης ὑπὸ τῶν κατ' Αἴγυπτον καὶ Ἀλεξάνδρειαν ἐπισκόπων συνοδικῆς ἐπιστολῆς κατὰ τῶν Ὠριγένους δογμάτων. pag. 264.

Anaſtaſius Papa Romanus Origenem condemnavit, teſte Theophilo Alex. 261.

De

* Electus in schismate contra Bonifacium secundum.

† Ita Vigilius Papa in constituto p. 240. adde p. 218. ubi Ibas dicitur Epistolam illam a se scriptam negasse.

Theo-

curavit. 39. sq. Ex Epistola ad Menam CPol. afferuntur quædam. 45. à Justiniano consultus de tribus capitulis, sæpius ea condemnavit. 56. sq. Condemnavit & Rusticum ac Sebastianum Diaconos Rom. id. in Epistola ad hos scripta. 175. Scripsit ad Valentinianum Tomitanum, Scythiæ Episcopum. 57. Epistola illa exstat 181. & ad Aurelianum Arelati. 57. Epistola exstat 183. Epistola ad Eutychium CPol. 61. alia 214. utraque Græce & Lat. Epistola ad Justinianum Imperatorem & Theodoram Augustam, Latine 175. adde 1070.

Index Scriptorum, quæ afferuntur vel citantur in Conciliis duobus adversus MONOTHELITAS habitis, Lateranensi A.C. 649 Romæ sub Martino Papa: & CPolitano sexto Oecumenico A. 680.

ad paginas Tomi III. Concilior. edit. Harduin.

Lateranense pag. 687. & CPolitanum p. 1043. incipit.

Hydro-

* Hujus Bibliothecæ iterum mentio pag. 1193. 1201. 1205. 1212. 1213. 1296. 1247. 1240. 1233. 1220. 1224. &c.

Satur-

Simon

MONOTHELETARUM hæreseos, unam in CHRISTO voluntatem defendentis promachi.

Cyrus Alexandrinus Episc. ἑνώσεως θεοδόχου τῆς ἐπιστολῆς Φαράν, ut est apud Theophanem, Cedrenum &c, supra p. 189.

Georgius Cyprius, Patriarcha CPol. ab A. 679. ad 683. Monothelitis primum assensus, qui postea resipuit & ad Catholicam doctrinam accessit. Vide Paulum Diaconum VI. 14. de gestis Longobardorum, ubi male Gregorius excusum pro Georgio. Sed Georgium recte habet Humbertus Cardinalis adversus Græcos de azymo & fermentato.

Heraclius Imp. supra pag. 192.

Honorius Papa, supra pag. 192.

Joannes CPol. Patriarcha ab A. 711. ad 715. vide Synodicum Pappi c. 136. 137. sed & Johannis hujus Epistolam Apologeticam ad Constantinum Papam Romanum, quam Græce & Latine edidit Combefisius Tomo 2. auctarii novi p. 211. sq.

Macarius Antiochenus, supra pag. 194. sq.

Macedonius Antiochenus, supra pag. 195.

Paulus CPol. Patriarcha ab A. 641. ad 655. supra p. 197.

Petrus ab A. 656. ad 666. Patriarcha CPol. supra p. 198.

Philippicus Bardanes, Imp. acta Synodi Sextæ rescindere ausus, vide Synodicum Pappi cap. 136. Svidam in Φιλιππικός. Et quæ Combefisius ad calcem Historiæ Monothelitarum edidit, Agathonis Diaconi relationem & Joannis CPol. Epistolam ad Constantinum Papam Romæ.

Polychronius. Photius Cod. 19. & Epist. 1. pag. 13. supra p. 198.

Pyrrhus ab A. 639. ad 642. atque iterum 655. quo obiit, Patriarcha CPol. de cujus actis disputationis cum S. Maximo dixi Volum. VIII. p. 736. Alia ejus supra p. 198. Hæresin Monothelicam, quam oblato fidei Catholicæ libello ejuraverat, cum deinde iterum fuisset amplexus, Theodorus Papa Rom. depositionem ejus manu sua scripsit, stillato in atramentum vino consecrato, sive sanguine Dominico, ut præter Theophanem (a quo solo id traditum scribit Combefisius p. 49.) narrat auctor Synodici c. 131.

Sergius CPol. Patriarcha ab A. 610. ad 639. Supra p. 199.

Stephanus Monachus, Macarii Antiocheni discipulus. Supra p. 200.

Theodorus Alexandriæ vicarius, qui Theodorus Ægyptius dicitur in Synodico Pappi c. 134. supra p. 201.

Theodorus Pharanites primus auctor ac dux totius Monothelitici certaminis. Supra, p. 281.

Theodosius, Cæsareæ Bithyniæ Episcopus, cum quo collationem instituit Maximus confessor, quam videre licet in Anastasii collectaneis.

Monotheletarum oppugnatores & de eorum historia consulendi.

ACta Concilii Lateranensis A. 649. & Concilii VI. Oecumenici A. 680. CPoli in Trullo celebrati, quæ exstant in Conciliis Binii Tom. II. & III. Labbei Tom. VI. & Harduini Tom. III. Varias lectiones Actorum Concilii VI. Codicis Tiliani edidit Combefisius ad calcem Historiæ Monothelit. pag. 241. sqq.

Agathonis Diaconi relatio edita Gr. Lat. ab eodem Combefis. p. 199.

Anastasii Bibliothecarii collectanea, à Sirmondo edita T. 1. Opusc. Paris. 1620. 8. & recusa in Bibliotheca Patrum edit. Lugd. T. XII. p. 831. & in operibus Sirmondi junctim editis Paris. 1696. fol. Tomo III. atque ex parte ante Tomum 1. Operum S. Maximi, quæ vulgavit Combefisius.

Euthymius in panoplia parte 2. tit. XVIII. in editione Latina Tomo XIX. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 191. seq. sed in Græca editione Tergobystena τιτ. κα'.

Eutychius T. 2. Annal. p. 64. 323. sqq. 348. sqq. aliique Historici Nicephorus CPol. Theophanes, Zonaras, Cedrenus &c.

Germanus de sex Synodis Oecumenicis apud Steph. le Moyne T. 1. Var. sacr. p. 77. seq. alius de septem Synodis Anonymus, ibid. p. 105. seq. 121. seq.

Humbertus Cardinalis adversus Græcos de azymo & fermentato apud Baron. T. XI. Annal. p. 798. sq. ubi etiam Honorii à Synodo VI. cum Macario, Cyro, Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro anathematizati meminit.

Joannes Damascenus de hæresibus c. 83. & 99. & de Orthodoxa fide III. 16. & de duabus Voluntatibus T. 1. p. 527. seq. & homilia in Sabbatum sanctum T. 2. p. 820. Harmenopulus de sectis cap. VIII. &c.

Joannes Eleemosynarius, Papa Alex. Vide Combefisii Hist. Monothelitarum p. 26. sq.

Joannis Papæ Romani typus adversus Monothelitas ad Davidem & Heraclium, Heraclii Imp. filios missus memoratur in Synodico Pappi cap. 130.

S. Ma-

Maximus Confeſſor, de cujus ſcriptis dixi Volum. VIII. p. 729. ſq.
icetas Choniates in theſauro Orthodoxæ fidei, tomo XV. adhuc inedito.
aulus Diaconus VI. 4. de geſtis Longobardor. ubi male *Gregorius* CPolitanus vocatur pro *Georgio*.
hotius in Cod. 19. Bibl. & de ſeptem Synodis: nec non libello de voluntatibus in CHriſto gnomicis, cum Anonymi (Turriani ni fallor) diſſ. adverſus Photium à Stevartio edita. Vide quæ dixi Volum IX. p. 520. & 560.
ophronius Hieroſol. cujus Synodica inſerta Actis Concilii VI. Actione XI. Etiam aliam exinde publicaſſe, aliaque Synodo congregata Monotheletas damnaſſe ſuſpicatur Combefiſius p. 32. ſeq.
ynodicon Pappi cap. 121. ſqq. ad 137.

E recentioribus Scriptoribus.

V*Atalis Alexander* in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſ. capitibus Sæculo VII. p. 23. ſqq. edit. in fol. & in diſſertatione V. quæ & adverſus Monothelitarum hæreſin.
eo Allatius lib. 1. de conſenſu utriusque Eccleſiæ cap. 26. p. 451. ſqq.
æſar Baronius Tomo VII. Annalium & alii ſæculi VII. ſcriptores Eccleſiaſtici, necnon ad acta Concilii ſexti *Severinus Binius*, & in notitia Eccleſiaſtica *Joannes Cabaſſutius* &c.
aſpar Calvoerius in fiſſuris Sionis, Lipſ. 1705. 4. p. 285. ſqq.
). *Martinus Chladni* diſſ. de Monotheliſmo Honorii Papæ in Concilio VI. damnati, adverſus Binium & Cabaſſutium. Witeb. 1710. 4.
ranciſcus Combefiſius prolegomenis & notis ad S. Maximi Monothelitarum mallei Opera. nec non in Hiſtoria hæreſeos Monothelitarum, & diſſ. Apologetica pro Actis ſextæ Synodi adverſus Albertum Pighium & Card. Baronium nec non de Honorii cauſa ejusque juſtitia. Pariſ. 1648. fol. in Tomo II. Auctarii novi Bibliothecæ Patrum. Hiſtoriam illam à ſacra congregatione prohibitam narrant ob quædam durius dicta in Baronium Honorii Papæ defenſorem. Vide Jo. Launoji Epiſtolas p. 555. edit Lond. in eandem propterea invehitur Theophilus Raynaudus. T. XII. Opp. p. 660.
ambertus Danæus ad S. Auguſtinum de hæreſibus ſupplemento, cap. 93. & alii de hæreſibus ſcriptores, ut *Alphonſus de Caſtro*, *Gabriel Prateolus*, *Bonaventura Malvaſia* &c.

Antonius Dezallier in Historia Monothelitarum Parif. 1679. 8. [illegible] Casp. Sagittario T. 2. introductionis ad Hift. Eccles. p. 69[illegible] moratam haud vidi.

Joannes Forbesius in Inftructionibus Hiftorico-Theologicis libro V.

Dionyfius Petavius libro VIII. & IX. dogmatum Theol. de facta Verbi [illegible] carnatione.

Albertus Pighius, cujus Hierarchiæ Ecclefiafticæ affertionem libris VI. e[illegible] tam habemus, Colon. 1572. fol. diatriba, qua Actis fextæ Syno[illegible] auctoriratem conatur detrahere, confutata à Combefifio in [illegible] Apologetica pro Actis fextæ Synodi, poft Hiftor. Monothel. pag. 66. feqq.

Cafpar Sagittarius introductione in Hiftoriam Ecclefiafticam, Tom. I. pag. 1070. feqq.

Wolfgangi Davidis Schæpfii diff. Hiftorica de Monothelitis. Witeber. 1682. 4.

D. Ægidii Strauchii diff. de Monothelitarum hærefi, Witeb. 1665. 4.

Jo. Cafpar Svicerus in thefauro Ecclefiaftico, voce θέλημα.

Jo. Baptiftæ Tamaguini Veneti Hiftoria Monothelitarum & Honorii [illegible] troverfia, fcrutiniis octo comprehenfa. Opus pofthumum. [illegible] 1678. 8. Journal des Savans A. 1678. p. 328. & Giornale [illegible] letterati di Roma 1678. p. 133.

GERMANUS ex Cyzici Metropolita a) A. 715. Patriarch[illegible] CPol. fed quod Leonis Ifauri Imp. edictis contra imagines promulg[illegible] conftanter refifteret, A. 730. dejectus, fucceflorem habuit Anaft[illegible] fium iconomachum, & privatus A. 740. diem obiit, poft mortem [illegible] Iconomachis A. 754. fub Conftantino Copronymo CPoli congreg[illegible] anathemate percuffus cùm Georgio Cyprio & Joanne Damafcen[illegible] [illegible]

b) Vide vitam Stephani junioris in Analectis Græcis Benedictin. five Tomo IV. [illegible] mentor. Cotelerii pag. 404. & Anonymi narrationem de S. Germano, quam [illegible] Latine exhibet Combefifius in Auctario novo Bibl. Patrum p. 1462. feq. ubi [illegible] chatum CPol. geffiffe dicitur annos XIV. & menfes VI.

b) Γερμανῷ τῷ διγνώμῳ καὶ ξυλολάτρῃ ἀνάθεμα. Refertur in Actis Synodi Nicænæ fecundæ Actione VI. ubi Germanus defenditur, celebraturque his verbis: Γερμανοῦ τοῦ ἐν ἱεροῖς γράμμασιν ἀνατεθραμμένου, καὶ ὡς Σαμουὴλ ἐκ βρέφους τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένου, καὶ τῶν θεσπεσίων πατέρων ἐφαμίλλου τοῦ ταῖς [illegible]γαῖς ἐξακολουθεῖν ἀναγκαῖον, διαβεβόηται τὰ συγγράμματα ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. καὶ γὰρ ὑψώσεις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι [illegible] καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἀκονιζόμεναι κατὰ τῶν ἀπειθούντων [illegible] ἐκκλησιαστικῇ παραδόσει.

Græcis & Latinis colitur ut ὁμολογητὴς sive Confessor, XII. Maji, de Henschenium in Actis Sanctor. Tom. 3. Maji p. 155. seqq. ripta ejus sunt:

I. *De sex Synodis*, περὶ τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων πόσαι εἰσὶ πότε καὶ διὰ τί συνηθροίσθησαν *de Synodis Oecumenicis*, *quot*, *quando & are fuerint congregata.* Sine nomine auctoris & tantum usque ad ver- p. 79. v. 12. edit. Stephani le Moyne, ἰδοὺ πρὸς μείζονα γνῶσιν Græce & tine ediderat *Christophorus Justelius* Paris. 1615. 4. cum Nomocanone otii: unde recusum hoc scriptum in Henr. Justelli Bibliotheca Canica pag. 1161. & in Conciliis Harduini Tom. V. pag. 1485. Sed in-trius & Germano auctori vindicatum dedit *Stephanus le Moyne* in Tomo Variorum sacrorum Lugd. Bat. 1685. & 1694. 4. 68-80. Incipit: χρὴ ἰδέναι χριστιανὸν γινώσκειν ὅτι ἓξ εἰσιν ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. Addi- Lemonius p. 81-123. aliam junioris scriptoris relationem *de Synodis cumenicis septem*, qvam Græce sed minus plenam & integram è Codice bl. Augustanæ vulgaverat *David Hœschelius*, dicaveratqve Theodoro ntero, Augustæ Vindel. 1595. 4. Incipit: χρὴ γινώσκειν πάντα χριστιανὸν ὅτι ἑπτὰ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ γεγόνασι σύνοδοι. In Conciliis Harduini Tom. V. pag. 1492. annotatum est libellum Synodicum qvem gentorati A. 1601. 4. Græce & Latine primus vulgavit D. Joannes ppus & MS. Codex Regis Gall. 2951. p. 219. *Cyrillo* Episcopo Hierol. adscribit, Germano apud Lemonium p. 68. tribui. Sed error est, n enim hic libellus Synodicus, sæculo nono extremo compositus, ve- n illa qvam dixi Synopsis de sex Synodis, Germano à Lemonio vin- atur. In hac tamen non legitur qvod Canisius Tom. 3. Antiqv. ct. Græce & Latine vulgavit de Gregorii Thavmaturgi professione fi- i ex *narratione* S. Germani Oecumenici Patriarchæ ad *Anthimum* Dia- num *de sacris Synodis*, *& quænam quovis tempore Apostolicæ prædicationi reses succreverint.* Exstat etiam breve hoc scriptum Latine in supple- nto Bibl. Patrum Morelliano Paris. 1639. Tom. 1. pag. 709. & in Bibl. rum Colon. 1618. T. VIII. atqve Lugd. 1672, Tomo XIII.

II. *Epistolæ tres ad Joannem* Episcopum Synadensem (Συνάδων) Phrygia Salutari, *ad Constantinum* Nacoliæ, in eadem Phrygia, & ad *omam* Claudiopolitanum: insertæ Actis septimæ Synodi, Nicææ Ao. 7. celebratæ. Actione IV. Tom. III. Binii pag. 577. Tom. VII. Labbei g. 289. seq. & Tom. IV. Harduin. pag. 240. una cum Gregorii I. Pa- Epistola ad Germanum data p. 232.

III. Ai-

III. *Ἀνταποδοτικὸς ἢ ἀνόθευτος, retributorius & incorruptus* sive apologia adversus criminatores & corruptores scriptorum Gregorii Nysseni, lecta olim Photio Cod. CCXXXIII. & hodie deperditus. Vide quæ dixi Volum. IX. pag. 488.

IV. *Sermones varii & hymni.* Auctor brevis elogii de S. Germano apud Combefisium pag. 1464. τὸν τῆς ἀληθείας καλῶς ὀρθώσας λόγον, λόγους μὲν ἱκανοὺς πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν ἔγραψε, τοὺς εὐεργετῶν. ὕμνους δὲ διαφόρους ἐξέθετο τοὺς ἁγίους ἐπαινῶν, καὶ ᾄσματα πρὸς δοξολογίαν τῶν θαυμασίων ἔργων τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὅσα παντελῆ σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἐκπτώσεως ἐνήργησεν. *Veritatis sermonem recta fide docens, sat multos scripsit* sermones *ad communem utilitatem quibus pios demeretur: sed & varios* hymnos *edidit laudandis Sanctis,* cantica *admirandis Divinæ gratiæ celebrandis operibus, quibus DEus humani generis ruinam de integro reparavit.* In fronte Triodii Græcorum excusi Venetiis 1601. primo statim loco occurrere effigiem Germani inter Melodorum sacrorum icones illi præfixas notare me memini supra pag. 132. Sermones hujus Germani sunt:

1. Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, *in S. Deiparam, quando triennis præsentata in templo, & in sancta sanctorum à suis parentibus* Incipit: ἰδοὺ καὶ πάλιν ἑτέρα πανήγυρις. Edidit Græce & Latine *Pantinus* cum aliis qvibusdam Jo. Chrysostomi, Antiochi, & Jo. Damasceni, Antw. 1601. 8. Unde recusa in Tomo II. auctarii Bibl. Patrum Ducæani pag. 445. & in Bibliothecæ Patrum Parif. A. 1644. 1654. Tomo XII. atqve ex recensione *Francisci Combefisii* ad duos Regios & unum Mazarinianum Codicem, cum ejusdem versione in auctario novo Tomo 2. pag. 1411. Parif. 1648. fol. Latine ex Pantini versione Tomo octavo Bibl. Patrum Colon. 1618. & ex Jo. Matthæi Caryophili in Mariali Hippolyti Maraccii, Rom. 1650. 8. & ex Combefisii, Tomo XIII. Bibl. Patrum Lugd. 1672.

2. Εἰς τὴν ἁγίαν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, *in beatam dormitionem sanctissimæ Dominæ nostræ Deiparæ.* Incipit: παυσάσθωσαν τῶν αἱρετικῶν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἄπειροι λόγοι. Cum *Andreæ Schotti* versione exstat in Tomo II. Auctarii Ducæani pag. 458. & in Bibliotheca Patrum Parif. 1644. 1654. Tomo XII. & cum nova versione *Francisci Combefisii*, in hujus novo auctario Bibl. Patrum Tom. 2. p. 1455. Eadem versio in Tomo XIII. Bibl. Patrum Lugd. & in Bibl. Combefisii Concionatoria.

3.

3. *In* eandem *dormitionem S. Mariæ* homilia altera, ab eodem Combefisio in eodem secundo novi auctarii Tomo primum edita Græce & Latine pag. 1445. Incipit: ὁ χρεωστῶν πάντοτε τὸν ἴδιον εὐεργέτην ἀνυμνεῖ. c) Germani qvi tempore Leonis Isauri ob imaginum cultum adsertum in exilium actus est, homiliam εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, citat Georgius Pediasymus in Historia inedita qvam evolvit Petrus Pantinus. Hiatus qvi in hac posteriore homilia apud Combefisium exstat p. 1449. ita supplendus est ex Cæsareo Codice: οἱ μὲν ἄγγελοι καταβατικοὶ πρὸς τὴν συγκατάβασιν τῆς κατω φημὶ κινήσεως τοῦ Θεοῦ γεγονότες, οἱ δὲ ποιμένες ἀναβατικοὶ πρὸς τὴν ἄνω τοῦ Θεοῦ καὶ δεδοξασμένην ὑψωθέντες ἀξίαν. Vide Lambecium VIII. p. 130.

4. *In eandem dormitionem*, εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς Θεομήτορος, homilia tertia cujus initium: Φήμη καλὴ καὶ ἀγαθὴ λιπαίνει κατὰ τὸ γεγραμμένον ὀστᾶ. ὅθεν καὶ ἡ περὶ τῆς σωματικῆς κοιμήσεως τῆς ζωοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας διήγησις. Græce & Latine dedit idem Combefisius ad calcem Theodoti Ancyrani. Paris. 1675. 8. MSta in Bibl. Cæsarea teste Lambecio VIII. p. 131. Latine iterum Combefisius in Bibl. Concionatoria, Codice Bibl. Mazarin. usus & altero Raphaëlis du Fresne in qvo tribuitur Germano τῷ ὁμολογητῇ. Historica est & nonnulla taugit ex Melitone & aliis Apocryphis.

5. Εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. *In sanctissimæ Dei genitricis Annunciationem.* Incipit: τῆς παρούσης τιμίας καὶ βασιλικῆς συνάξεως. Per ethopœiam Dialogi more colloqventes sistit Angelum & Mariam atqve Josephum. Primum edita hæc homilia Græce & Latine à laudato Combefisio Tom. 2. auctarii novi pag. 1423-1444. Integrior exstat in Codice Cæsareo, de quo Lambecius V. pag. 26. In alio male refertur ad Chrysostomum. id. VI. pag. 128.

6. Εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ σεβασμίου ναοῦ, *in Encænia venerandæ ædis S. Mariæ, inque sanctas fascias Domini nostri JEsu CHristi, & in depositionem atque adorationem Zonæ S. Dei genitricis.* Incipit: δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ. Edidit Græce & Latine cum nova versione idem Combefisius in manipulo originum rerumqve CPol. p. 232-241. Paris. 1664. 4. Idem huic Germano tribuit, licet ad juniorem referre maluit alii cum præclaro Caveo. Latine dederat Lipomannus, & Surius ad 31. Augusti.

Dd 7. Qvæ

c) Allatius pag. 104. de Simeonibus testatur aliam Germani CPol. homiliam in S. Michaëlem ἀρχιστράτηγον incipere iisdem verbis: ὁ χρεωστῶν πάντοτε τὸν ἴδιον εὐεργέτην ἀνυμνεῖ.

7. Qvæ ſub Germani nomine exſtat homilia *in Nativita S. Mariæ* in Tomo ſecundo auctarii Ducæani pag. 450. cum verſione A dreæ Schotti, atqve incipit: εἰ μετρεῖται γῆ σπιθαμῇ, Andream C tenſem habet auctorem, non Germanum nec Georgium Nicomedi ſem, ut notavi hoc ipſo Volumine pag. 128. & 610. 611. Pleras hujus Germani homilias Latine cum notis edidit Hippolytus Marac Lucenſis, Rom. 1650. 8. inſcripſitqve *S. Germani Mariale*.

V. Huic Germano etiam Richardus Simon d) tribuit θεωρ ἐκκλησιαστικὴν καὶ μυσταγωγικὴν ſive *allegoricam expoſitionem liturgiæ*, q in aliis Codicibus ad S. Baſilium, in aliis ad Athanaſium vel Cyrillum Hieroſol. aut Alexandrinum, vel ad Chryſoſtomum refertur. in MS. Bibl Coisl.nianæ e) plane tribuitur Jacobo fratri Domini, cum nullius iſtorum ſit, ac qvalis lucem vidit ne Germani qvidem iſtius integra ferat ætate ſed multas recentioribus temporibus paſſa ſit interpolationes, unde Ge mano juniori circa A. 1240. defuncto eam tribuere maluerunt Fronto D cæus atqve Leo Allatius. De illius editionibus & Rich. Simonis conſil qvi ſinceriorem & ab interpolationibus multis ope Codicis MS. liberam dare voluit, non repetam qvæ dixi Volum. VII. pag. 548. Latina inter pretatio in Bibliothecis Patrum ſæpius vulgata Gentianum Hervetum a ctorem habet. Ex hac Theoria qvoqve depromtum eſt qvod *in Oratio nem Dominicam*, ſub Germani nomine legitur Latine in qvibusdam Bibl Patrum editionibus, ut Colon. T. 7. A. 1618.

Fuere præterea Germani duo juniores, CPolitani Patriarchæ unus Nauplius, ex Monacho pio & erudito ad Patriarchatum Nicæ evectus A. 1225. eo tempore qvo Latini CPolin tenebant, defunctus A. 1240. Synodi Nicænæ ab eo habitæ meminit Allatius III. 12. de con ſenſu pag. 1103. Odoricus Raynaldus ad A. 1233. &c.

Inedita Germani II. CPol. ſcripta.

I. *De proceſſione Spiritus S. adverſus Latinos.* Incipit: ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ. Collegit a ...

d) Vide Rich. Simonis notas ad Gabrielem Severum Philadelphienſem p. 240. & Bibl choiſie T. 2 p 174 ſeqq.

e) Montfauconus in Catalogo SS Græcorum Bibl. Coislinianæ pag. 188. hunc ha bet titulum: ἱστορία ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐξήγησις τ... θείας ... ἱερουργίας ... μυστικὴ ἐκθεσις πρὸς ... , συντεθεῖσα παρὰ τοῦ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου κατὰ Βασιλείου τοῦ μεγάλου καὶ παρὰ Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου τῶν Ἀλεξα δρείας ἀρχιεπισκόπων, Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

ritates Patrum etiam Latinorum, Græcis tamen verbis expressas, te- eodem Allatio II. 14. p. 712. Libro I. contra Latinos, responsione 10. itur à Nic. Comneno p. 356. Prænot. Mystagog. Ex *Epistola ad Pa- rcham CPol. Latinum* (Nicolaum · Allatius p. 300. 568.

II. *De azymis* ad Theodorum Studitam juniorem, scriptum icetum prorsus & inscitiæ plenum, judice Stephano de Altimura Ponti- ısi in Panoplia contra schisma Græcorum pag 358.

III. *De purgatorio*, & IV. *de tribus modis administrandi baptisma.* latius l. c. p. 712.

V. *Homiliæ* plures & *Catecheses*, cum *Epistola* ad Nicolaum Gram- ıticum, servatæ in Codice Coisliniano, cujus notitiam ex eruditiss. Mont- ıconi Catalogo p. 391. hic apponere non gravabor.

CODEX CCLXXVIII. olim CCCLXIII. bombycinus, XIV. citer sæculi, foliorum 236. Sancti Germani Patriarchæ C. P. Ser- ones & Homiliæ.

Fol. 4. S. Germani Archiep. C. P. Sermones. Primus in Ordina- ne ejus in Patriarcham C. P. Init. Πάλιν ἐπ' ἐμὲ χρίσμα καὶ εῦμα.

2. Εἰς ἀρχὴν ἰνδίκτου. Init. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ.

* 3. In Exaltationem S. Crucis. Init. Πάλιν ἑορτῆς μυστήριον, καὶ ἑλιν.

4. Epist. post ordinationem ejus. Init. Αββακοὺμ πάλαι ἐκεῖ- τον ἐν προφήταις θαυμ-

5. Ad Constantinopolitanos, contra Bogomilos. Init. Ἀνάγκη θεῖν τὰ σκάνδαλα.

6. Contra eos, qui conveniunt in Ecclesiam. Init. Ἤδη μὲν ὁ τῆ- ἐσας ὀφθαλμὸς ἥλιος.

7. Gratiarum actio pro concursu populi, & contra vanitatem * Init. Εὐλογητὸς κύριος ὁ ποιῶν θαυμάσια.

· Gratiarum actio de Samsone, de Davide & contra mœchos. [illegible] ῥυτὰ, ὅταν μὲν ἀρδ-

[illegible] ἱερωμένους &c. · Init. - - - Τὸ τοῦ προσώπου ἐρύ- ιμα.

10. De misericordia & futuro judicio. Init. Ἐβουλόμην καὶ τὸ στη- ρὸν χαιρεώτερα.

11. Quo scopo homo compositus factus sit &c. Init. Ἀσπά- [illegible] γε, περιτίστη τῶν.

12. De bono in Ecclesia ordine &c. Init. Αἱ μητέρες ὅταν ἀπο- [illegible]λίζειν.

 13. De

13. De eodem argumento. Init. Ἀδολεσχήσω καὶ πάλιν τοῖς μὲν ἀσχολή.

14. De præparatione ad mysteria accipienda. Init. Ἀλλ' ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, καὶ τῇ σκιᾷ

15. De superhumerali summi Pontificis &c. Init. Ὁ μὲν ἀρχὸς ἐκεῖνος ἱεράρχης, καὶ τυπικός.

16. Contra Clericos inordinatos &c. Init. Οὐκ ἀφυῶς ἐγὼ ποιμαντι.

17. De amore Dei erga homines &c. Init. Τίς ἡ τυραννὶς ἡ τῆ πρὸς ὑμᾶς.

18. Post reditum ex Lydia, & de condemnatione haeti Leontii. Init. Αὐτὴ μου τὴν γλῶσσαν ἡ παροῦσα πανήγυρις.

19. Homilia καταννυκτική. Init. Ἡ μὲν ἀπολογία τῆς σιωπῆς.

20. De conventu in Ecclesia &c. Init. Τί ἂν ἄνθρωπος θοι ἐπιστασίαν.

21. Quod Deus multum curet de hominibus &c. Initium Φέρε δὴ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν τεχνίτην.

22. Cum Canicleus Diaconum percussit. Init. Ὦ λυκεῖα ψυχὴ ὦ γάνος ψυχῆς.

23. De eodem Canicleo. Init. Οἴμοι ἐγὼ, μῆτερ, ὡς τέτοκες.

24. Ad populum, quod non semel per hebdomadem ad vigilias in Ecclesiam concurrant. Init. Τί ποτε, ὦ παρόντες, ὅμοθε.

25. Quod oporteat os Psalmodiis sanctificare. Initium: Ἱερεῖ ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ.

26. In Parabolam Cœnæ apud Lucam. Initium: Ἔχει μὲν τι ἀγγελικῆς πλησμονῆς τῆ σήμερον.

27. Gratiarum actio, quod inciderit in morbum in adornanda hac homilia, & de mysteriis sacris. Init. Υπολαμβάνειν μοι ἔπεισι, Φιλόχριστε.

28. Homilia μεθεόρτιος Christi Nativitatis. Init. τῆ ἀεὶ λίαν μεγίστης πτωχείας μου.

29 Hom. post festum luminum. Init Οὐ τρόπον ἐπιστῆθι.

30. Εἰς τὰ ἀπὸ κρεωφαγίας. Init. Οἶδα ὡς ἐν θαύματι κεῖται τοῖς πολλοῖς.

31. Homilia apologetica de diuturniore silentio. Initium Ἀγαθὸς μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως.

32. Post Nativitatem CHristi & ante Lumina. Initium: ἐς τοῖς λαμπροῖς γενεθλίοις τ8,

33. In primam Dominicam jejuniorum. Init. Ὡς ἐμεγαλύνθη ἔργα σ8, Κύριε,

*34. In infanticidium. Init. τίς Θεὸς πλὴν τ8 Θεοῦ ἡμῶν, ἀ ε.

35. De eodem festo. Init. Οἱ μικρολόγοι τῶν ἑςιατόρων.

36. Alia sine titulo. Init. Ορᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνός.

37. Alia sine titulo. Init. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσήρχετο.

*38. In primam Dominicam jejuniorum. Init. Ὡς ἀγαπητὰ σκηνώματά σα.

39. In secundam Dominicam jejuniorum. Init. Ηνυςαι μὲν σὺν Θεῷ κ. τ.

40. In tertiam Dominicam jejuniorum. Init. Η μὲν τῶν ευαγγελίων πανιερ☉ βίβλ☉.

41. In quartam Dominicam Quadragesimæ. Init. Τῷ καιρῷ τῷ ἄνθρωπος τις.

42. In quintam jejuniorum. Init. Τὸν μὲν δὴ τ τεσσαρακονθημ.

43. In Dominicam ante Nativitatem, & in tres pueros. Init. ἐδεῖ πολυανθρωπότερον σήμερον τὸ ἄθροισμα.

44. Quod non sit accedendum ad divinos & præstigiatores. t. Χριςε ἅπαξ αὐτοσυμπαθὲς αὐτόνυκτε.

*45. In tertia Dominica jejuniorum & in S. Crucem. Init. ἡ κλίνη Σαλομὼν ἑξήκοντα δυνατοί.

46. Homilia sine titulo. Init. Ὅταν ςρατοπεδευσάμενον ἐν ταῦ κατίδω.

Deinde sequuntur Catecheses ejusdem:

Primæ Catechesis initium: Οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας.

Secundæ init. Επὶ τ φυλακῆς μ8.

Tertiæ Catechesis init. Ετι τρεῖς ἡμέραι κ. Νινευΐ.

Quartæ Catechesis init. Τὴν ἀλλοίωσιν ἐλαίω.

Quintæ init. Ὅπου τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συν-

Sine titulo, init. Αλλὰ κ. Ιωνᾶς ἐκεῖν☉.

Fol. 193. Epistola ad Nicolaum Grammaticum, qui in Musulmanam religionem se contulerat &c. Hæc Epistola est inter primam & secundam Catechesim. Init. Εἶτα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμ8 τὴν ἀνομίαν μ8.

Hactenus Codex Coislinianus. Ex his solæ editæ homiliæ qu tuor, quibus asteriscum præfixi, 3. 34. 38. & 45.

VI. *Epistola ad Manuelem Ducam*, Despotam Epiri & Thessal MS. in Bibl. Cæsarea. Incipit: ἠτήμεθα τὰς σὰς ἀριστείας, ἠτήμ παιδευτὴς ἔγραψε ... Vide Lambecium V. p. 107. ubi etiam m morat Manuelis Ducæ Epistolam ad Germanum, ad quam hic respo det, & in qua Germanum * ille vocat πανσεβαστότατον δεσπότην καὶ τῶν ἐν οἰκουμένῃ χριστιανῶν ἀπλανέστατον ὁδηγόν.

Mandatum seu Commonitorium Synodale, traditum Christopho Metropolitæ Ancyrano, cum is ex Synodo Nicæna A. C. 1232. celebrat tanquam legatus Patriarchalis ad Manuelem Ducam esset profecturus. MS. in eodem Codice Cæsareo, sed posteriore parte mutilum. Incipit καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους.

VII. *Onirocriticon*. Lambec. V. p. 237. seq.

Scripta Germani II. CPol. edita.

I. *Epistola ad Gregorium IX.* Papam Rom. de unione, quæ h tine sæpius prodiit inter Gregorii IX. Epistolas & apud Matthæum M ad A. 1237. cum alia Germani *ad Cardinales* Epistola: Et apud Odoric Raynaldum ad A. 1232. n. 46. & in Conciliorum tomis, cum Gregorii responsione duplici, ut T. XI. Labbei pag. 318. & Tom. VII. Harduin pag. 149. Sed Harduinus primus etiam Græce dedit p. 1961. acceptam V. C. Michaële le Quien, qui ex Codice Regio 2503. descripserat. Incipit: ὦ Κύριε, σῶσον δή, ὦ Κύριε εὐόδωσον δή. Apud eundem Harduinum pag. 157-162. Græce & Latine exstat definitio apocrisiariorum Gregorii IX. ad Germanum missa, quod Spiritus S. à Patre Filioque procedat æqualiter, hæc in Codice Cæsareo apud Lambecium III. p. 1 inscribitur: ἔκθεσις τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως τῶν Λατίνων συγγραφ καὶ ἀποσταλεῖσα παρὰ Γρηγορίου Πάπα Ῥώμης πρὸς Γερμανὸν τὸν ἁγ τατον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. In eodem Codice Cæsareo juncta Germani responsio Græce adhuc inedita: τοῦ ἁγιωτάτου Γερμανοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ ἱερᾶς συν δου ἀπαίτησις πρὸς τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν τοῦ Πάπα, καὶ πρὸς τ ὑπ' ἐκείνου σταλέντας Φρεμινουρίους f) καὶ λοιποὺς περὶ τῆς ἐκπορεύσ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Hanc Latine vulgavit Lucas Waddingus in An nal

* Nicephoro Gregoræ sub initium libri Hist. ἀνὴρ συνετὸς, καὶ ἀρετῇ καὶ λόγ βίον κοσμήσας.

f) al. Φρεμινουρίους, fratres Ordinis Minorum intellige.

libus Ordinis Minorum, diversam à priore Germani scripto de processione Spiritus S. qvod ex Allatio paullo ante p. 210. seq. memoravi, ejusqve veluti summa ac compendium. Confer Altimuram pag. 359. o. panopliæ contra schisma Græcorum.

II. *Homiliæ variæ.* 1) *In infantes Bethlehemiticos.* Κυρȣ Γερμανȣ Domini Germani εἰς τὴν σφαγὴν τῶν ἁγίων νηπίων, κ. εἰς τὴν ἀρχὴν ȣ̓ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίȣ, ἀναγινωσκομένη κυριακῇ πρὸ τῶν Φώτων. Incipit: Θεὸς πλὴν ȣ̓ Θεȣ̃ ἡμῶν. Græce ex Codice Augustano edidit David Hœschelius inter Homilias sacras variorum Patrum, Augustæ Vindel. 1586. p. 154-181.

2) *In exaltationem venerandæ Crucis, & contra Bogomilos.* εἰς ὕψωσιν ȣ̓ τιμίȣ σαυρȣ̃, κ. κατὰ Βογομίλων. Incipit: πάλιν ἑορτῆς μυστήριον, κ. πάλιν ὁ ἐμὸς λαὸς χορευτὴς μυστικός. Græce & Latine edidit Jacobus Gretserus Tom. 2. de Cruce pag. 156-173. Ingolstad. 1600. 4.

3) In vivificam Crucem, tertia jejuniorum Dominica. Τῇ τρίτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν, κ. εἰς τὸν ζωοποιὸν σαυρόν. Incipit: ἰδȣ̀ ἡ κλίνη Σολομῶν. Græce & Latineq apud eundem Gretserum p. 294-308.

4) *In adorationem Crucis, tempore medii jejunii.* Εἰς τὴν προσκύνησιν ȣ̓ τιμίȣ κ. ζωοποιȣ̃ σαυρȣ̃ ἐν τῷ καιρῷ τῶ μεσονηστίμω. Incipit: Φωτίζȣ Ἱερȣσαλημ. Græce & Latine apud eundem Gretserum pag. 308-311.

5) *in primam jejuniorum Dominicam, & in sanctarum imaginum restitutionem.* Εἰς τὴν πρώτην κυριακὴν τῶν νηστειῶν, καὶ εἰς τὴν τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἀνασήλωσιν. Incipit: ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σȣ Κύριε τῶν δυνάμεων. Græce & Latine apud eundem Gretserum pag. 549-565. In hac qvoqve homilia Bogomilorum mentio pag. 552. ἠρώτησέ με τις τῶν δαιμονοπροσώπων τȣ́των Βογομίλων. Διὰ τί, φησι, προσκυνεῖτε τοίχȣς καὶ σανίδας καὶ ἄσβεστον καὶ διάφορα χρώματα; Latine exstat etiam ex Gretseri versione in supplemento Bibl. Patrum Morelliano Paris. 1639. Tom. 1. pag 70. & in Bibl. Patrum Coloniensi A. 1618. Tom. XI. & in Lugdunensi A. 1672. Tomo XX.

6) *In Dominici corporis Sepulturam, & in magnum Sabbatum,* λόγος εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν ȣ̓ Κυρίȣ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησȣ̃ χρισȣ̃, καὶ εἰς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ȣ̓ μεγάλȣ Σαββάτȣ. Incipit: σάββατον μέν ἐστι σήμερον. Græce & Latine vulgavit Combefisius Tom. 1. auctarii novi

novi pag. 1469. 1524. Parif. 1648. fol. Latine ex Combefifii verfio in Tom. XX. Bibl. Patrum edit. Lugd. & in Bibliotheca Patrum Conci natoria Combefifiana.

In decollationem S. Joannis Baptiftæ homiliam Germani Combefifio editam tradit præftantiffimus Caveus lapfus memoria: A dreæ enim Cretenfis non Germani fermonem eo de argumento Comb fius publicavit. Andreæ etiam eft non Germani Idiomelon in Annu ciationis feftum ab eodem Caveo memoratum.

III. *Epiftolæ duæ* fuo & Synodi nomine miffæ *ad Cyprios*, eor que *Archi-Epifcopum Neophytum*, cum cogerentur à Latinis, * illis fubjici Prior incipit: ἡ Νῆσος ἡ Κύπρος. altera: ἄνδρες φιλοχριστότατοι καὶ φιλο σεβεῖς. Græce & Latine edidit Cotelerius Tom. 2. monument. Ecclefia Græcæ pag. 462. & 475-482. Parif. 1681. 4.

IV. *Decreta tria* in Jure Orientali Enimundi Bonefidii A. 1573 8. apud H. Stephanum edito libro II. Græce p. 89. feq. & Latine p. 156 atque in jure Græco Romano Marqvardi Freheri Francof. 1596. fol. Græ ce & Lat. p. 232-238. *primum* contra Joannem ** metropolitanum Na pacti de qvibusdam Epifcopalibus monafteriis, & de virgine qvæ a pubertatem, nuptialem benedictionem accepit: datum indictione VI A. 6743. hoc eft Anno Chrifti 1235. *fecundum* & *tertium* de paralauris patriarchalium monafteriorum, ad qvem pertinere debeant. In his Synodi mentio & ὑπομνημάτων συνοδικῶν de Patriarchalibus ftavrope giis factorum XXVII. Novembr. & VIII. Januar. Indictionis V. hoc eft Ao. 1232.

Germanus tertius Malchuz, ex Hadrianopolitano Epifcop Patriarcha CPolitanus fuit A. 1267. paucis menfibus, cui male tr buuntur à Frehero decreta, qvorum è Jure Græco Romano jam men tionem feci, cum fint Germani fecundi, ut recte Cotelerio obferva T. 2. monument. p. 680.

Alii qvidam Germani præter CPolitanos.

GErmanus Rhafoxeftes Ancyranus Metropolita in Ifagoge peccatorum ad Pœnitentiam, citatur à Nic. Comneno in prænot. myftagog. p. 399.

Germa-

* Willebrandus ab Oldenburg, illorum temporum fcriptor, in συμμίκτοις Allatii p. 11. *Græci quibus Latini per totam Cyprum dominantur, tredecim habent Epifcopos, quorum unus eft Archiepifcopus. Omnes ipfis Francis obediunt, tributum tanquam fervi perfolventes.*

** Male interpres *Dominum Joannis* pro *Dominum Joannem* κατὰ μητροπολίτου Ναυπάκτου κυρίου Ἰωάννου.

Germanum hegumenus, fundator Monasterii Cosinitres in confiniis Thraciæ ac Macedoniæ, de qvo Papebrochius ad 12. Maji Tom. 3. pag. 161. seqq. Ejusdem vita: βίος καὶ πολιτεία, Græce è MS. Florentino Bibl. Laurentianæ, exstat in appendice ad illum Tomum p. 7.

Germanus Antissidoriensis Episcopus cujus vitam scripsit Constantius Lugd. presbyter apud Surium 31. Jul. & Hericus carmine. De eodem Vita S. Amatoris T. 1. Act. Sanctor. Maji p. 57. Tillemontius T. XV. memor. p. 1. seq. Henr. Noris in Historia Pelag. qvi notat non supervixisse Annum 450.

Germanus Episcopus *Parisiensis*, qvi Concilio Turonensi A. 567. & *Parisiensi* A. 573. interfuit, A. 576. defunctus: cujus Epistola ad Brunechildem Reginam edita à Sirmondo T. 1. Concil. Galliæ, extat apud Labbeum T. 5. Concil. p 923. ab Harduino omissa. De hoc Germano Martyrologium Rom. 28. Maji, Acta Sanctor. *Maji* T. 6. p. 774-806. *Mabillonius* sæculo tertio Benedictin. Vincentius Barralis in Vitis Abbatum Lerinensium p. 184. seq. &c.

Omitto alios Germanos Episcopos complures in Conciliorum actis memoratos, & Germanos *Martyres*, & Germanum cujus mentio in Actis passionis Eudociæ Samaritanæ, sub Trajano ut ajunt passæ T. 1. Act. Sanctor. *Maji* p. 11. 13. &c.

VII. DE JOANNE CARPATHIO, quem præstantissimus Caveus incerta conjectura ad octavi sæculi refert initia, & de Capitibus ejus asceticis prioribus XCVII. & posterioribus XCIV. dictum est Vol. IX. p. 446. Sunt & adhuc inedita qvædam de qvibus Lambecius lib. V. p. 11.

COSMAS Hagiopolites sive Hierosolymitanus, non confun-dendus cum Cosma *Monacho* seniore, a) qvem ex Italia venientem ..nascum, Saraceni ceperunt, & Joannis Damasceni pater è captivita- liberatum Joanni filio suo & Cosmæ illi juniori præceptorem præfe- [illegible], ut diserte narrat Joannes Hierosolymitanus in vita Joannis Dama- -ceni p. VII. Hic junior non Archiepiscopus qvidem ut tradit Corderius in Catena ad Lucam, sed post Petrum b) Episcopus *Majumæ* in Palæstina factus est, circa A. 743. atqve cum sodali suo Joanne Damasceno longe celebratissimus inter *Melodos* Græcæ Ecclesiæ, qvæ memoriam ejus colit 14. Octobr. De hoc Svidas in Ἰωάννης ὁ Δαμασκ. συνήκμαζε δ' ...τῷ καὶ Κοσμᾶς ἐξ Ἱεροσολύμων ἀνὴρ εὐφυέστατος καὶ πνέων μουσικὴν

a) Hinc emendabis, qvæ scripsi supra p. 131. & doctissimum Caveum, qvi ex duobus hisce Cosmis unum facit in Historia literaria ad A. C. 730.

b) Vide Mich. le Qvien notas ad vitam Jo. Damasceni pag. XX. seq.

ὅλως τὴν ἐναρμόνιον. Οἱ γὰρ ᾀσματικοὶ κανόνες Ἰωάννη τε καὶ Κοσμᾶ σύγκρισιν οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ δέξαιντο μέχρις ἂν ὁ καθ' ἡμᾶς βίος περαιωθήσεται. *Joannis Damasceni æqualis floruit Cosmas Hierosolymitanus, vir ingeniosissimus, & omnino musicam harmoniam spirans. Illi autem canticorum canones Joannis & Cosmæ, nullam cum aliorum hymnis comparationem admiserunt nec admittent quamdiu hominum vita durabit.* Hymni tamen Cosmæ qvibus utitur Ecclesia Græca, pleriqve tribuuntur Cosmæ non Episcopo sed Monacho, ut seniorem etiam Cosmam in hoc genere elaborasse credibile sit, & interjecto tempore utriusque lucubrationes confundi vel ad unum referri contigerit: vel Hierosolymitanus etiam appellatur Monachi nomine, Monachus qvod ante Episcopatum plerosq; hymnos composuisset. In illis exponendis Joannem Zonaram, Theodorum Prodromum, Marcum Eugenium & Georgium Corinthi Metropolitam versatos notavit Allatius de Georgiis pag. 418. *Hymni* ipsi pleriqve sunt acrostichi, sive ita compositi, ut primæ contaciorum litteræ sententiam conficiant. Græce vix usqvam exstant editi qvod sciam, nisi in Triodio aut nulli, de Allatius p. 72. seq. de libris Ecclesiasticis Græcorum. Necdum edita etiam Cosmæ Melodi Vita, ex qva freqventer loca Græce producit Allatius de libris Eccles. Græcorum p. 120. 128. 138. 291. & de purgatorio pag. 740. Incipit: τιμᾶν ἐστιν ἄξιον τοὺς ἐφευρηκότας τὰ καλιστα. Latine Hymni illius XIII. in Bibliothecis Patrum & primum in appendice Bigneana A. 1579. deinde in cæteris editionibus & novissima Lugdunensi Tom. XII. pag. 737-746. Necdum lucem vidit qvoque Cosmæ Hierosolymitani *Metaphrasis Psalmorum Davidis versibus politicis*, qvi si idem est Cosmas nullum antiqviorem novi qvi illo versuum genere usus fuerit. Exstat illa MSta in duobus Codicibus Bibl. Cæsareæ de qvibus Lambecius III. pag. 103. & IV. pag. 216. sed male priore loco notans genus carminis esse jambicum. Incipit proœmium: μετὰ τὸν μέγιστον Μωσῆν καὶ μέγαν ἐν Προφήταις. Et ipsa primi metaphrasis:

> Ἄλλοι μὲν ἄλλα τῶν ψαλμῶν ἔχουσι λόγων εἴδη
> Ὁ δὲ παρὼν καὶ πρώτιστος εἶδος διττὸν ἐπέχει
> Διδακτικὸν, συνηθικὸν &c.

Præter hos duos Cosmas fuere & alii hoc nomine, ut Cosmas cujus librum primum Αἰγυπτιακῶν laudant scholia Græca in Apollonium lib. IV. 262 Cosmæ tres inter Patriarchas Alexandrinos memorati in Chronico Orientali pag. 126. 132. 133. Cosmas scholasticus Alexandrinus de qvo Jo. Moschus in prato cap. 172. ubi adversus Judæos eum scri-

ſcripſiſſe & multos libros poſſediſſe refert : Coſmas Abbas Hieroſolymitanus de qvo idem Moſchus cap. 40. Coſmas Indiclopevſtes de cujus topographia Chriſtiana dixi lib. 3. cap. 25. Coſmas Veſtitor, Diaconus Apoſtolopolitanus (vide Lembec. VIII. pag. 300.) qui ſcripſit de reliquiis S. Chryſoſtomi CPolin translatis. Vide infra pag. 619. & Volumen VII. pag. 556. Neſcio idemne Coſmas cujus ſermo paræneticus ad peccatorem contumacem MS. in Bibl. Cæſarea incipit: ὅσα σοι πεπλημμέληται. Lambec. VIII. p. 449. Coſmæ cujusdam Logica in Codice *MS.* ſæculi XI. Bibl. Chigianæ Romæ teſte *M*ontfaucono p. 238. Diarii Italici. De Coſma ſive uno ſive triplici ſancto hujus nominis, quem cum Damiano colit Eccleſia Romana Cal. Julii, 17. Octobr. & Cal. Novembr. ſermones veterum panegyricos memoravi Volum. IX. pag. 68. quibus adde hunc Andreæ Cretenſis quem ſervo adhuc ineditum, qui incipit : ναὸς ὄντως τῆς Τριάδος ἡ δυὰς σήμερον. Omitto plures Epiſcopos Coſmas in Conciliorum Actis memoratos & Coſmam mercatorem ſub Leone Baſilii F. de quo continuator Theophanis p. 220.

TARASIUS Photii magnus avunculus, Patriarcha CPol. ab A. 784. ad 806. ſub quo habitum Concilium II. Nicænum A. 787. pro cultu imaginum. Vitam ejus deſcripſit *Ignatius* a) diſcipulus, & Svida teſte ex Diacono CPol. *M*etropolita Nicænus, quæ Græce *MS.* in Bibl. Cæſarea teſte Lambecio VIII. pag. 92. Latine exſtat apud Lipomannum, Surium & Bollandum XXV. Febr. Incipit : μέλλων ἀπείρῳ μεγέθει. Scripta Taraſii, quæ habemus edita, omnia Actis jam dictæ Synodi II. inſerta ſunt Tomo tertio edit. Binianæ, Labbei VII. & Harduin. IV. ſunt autem hæc:

Apologeticus ad populum, qua die Patriarchatum A. 784. eſt ingreſſus Act. 1. Tomo IV. Harduin. p. 23. Incipit : οἱ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως.

Epiſtola ad Conſtantinum Imp. & Irenem Act. VII. p. 471. Incipit : δοξάζεται ἡ τῆς ἐκκλησίας κεφαλὴ χριστός.

Epiſtolæ II. ad Hadrianum I. Papam. Act. VIII. pag. 508. & 512. Prior incipit : ἤρκει μὲν ἡ σωτηριώδης οἰκονομία. *Poſterior* * contra Simoniam, ſubjunctis teſtimoniis Scripturæ ſacræ Canonum Apoſtol.

Ee 2 Synodi

a) Idem Ignatius ſcripſit *vitam Nicephori Patriarchæ* CPol. quæ exſtat in Actis Sanctor 13. Mart. Tom. 2. Græce p. 704. & Latine pag. 294. De aliis ejus ſcriptis dixi lib. 2 §. 8. & lib. 5 cap. : pag. 45.

* Hæc exſtat etiam in Jure Græco-Rom. lib. 3. pag. 190.

Synodi Chalced. & sextæ CPol. Basilii, Gennadii CPol. & auctoris vitæ Chrysostomi, incipit: πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, εὐαγγελικῶς &c.

Epistola Encyclica ad Patriarchas Orientales, Antiochenum & Alex. Act. III. p. 130. incipit: πολλαῖς καὶ μεγάλαις προνοίαις. cum Orientalium responsione. pag. 136. Incipit: τοῖς πανιέροις καὶ ἐκ θείας ἐπιπνοίας ἀπαγγελθεῖσι λιβέλλοις τῆς ὑμετέρας ἐντετυχηκότες ἀποστολικῆς τε καὶ πατρικῆς ἁγιωσύνης.

Epistola ad Joannem presb. & hegumenum Act. VIII. pag. Incipit: ὁ ἐκ θείων νομάτων τοῦ θείου Πνεύματος.

Homilia necdum quod sciam edita *in S. Mariæ trimulæ præsentationem in templo*, cujus initium: Φαιδρὰ καὶ παράδοξος ἡ παροῦσα ἡμέρα, MS. in variis Bibliothecis, ut Regia teste Labbeo pag. 80. & Coisliniana apud Montfaucon. p. 212. Meminit etiam Allatius de Simeonibus p. 113.

VIII. MICHAEL Presbyter & Thomæ Patriarchæ Hierosol. SYNCELLUS * amicus Theodori Studitæ (cujus exstant ad eum epistolæ) non minus quam ille multa & gravia pro imaginum cultu passus post sæculi noni initia: Exstat ejus

1. *Encomium Dionysii Areopagitæ.* Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον. Incipit: ἱερατεῖαν ὄντως καὶ θείαν ἔδει παρεῖναι. Græce ex chirographo Georgii Hermonymi Spartani vulgavit Godfridus Tilmannus, Carthusianus Paris. 1547. 4. apud Rob. Stephanum. Græce & Latine cum versione Basilii Millani, Cassinatis Monachi à Petro Lanselio S.J. castigata occurrit in editione Dionysii Græco-Latina Corderiana Antwerp. 1634. fol. T. 2. p. 207-242. Citat Svidas in Διονύσιος.

2. *In SS Archangelos & Angelos.* Ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους τοῦ ἀρχαγγέλους καὶ ἀγγέλους, καὶ πάσας τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις. Incip.

* Tilmannus & Millanus *Michaelem Syngelum* vocant, presbyterum Hierosol. At nomen gentile seu proprium est [illegible] sive [illegible], sed nomen est dignitatis, velut cor cellarium & domesticum dicas, Patriarchæ fere proximum & Metropolitis sive parem sive etiam præferendum. Vide quæ de Georgio Syncello Vol. VI. p. 149. & Cangii glossarium utrumque, Jo. Morinum de sacris Ordinationibus p. 247 seq. & notas posteriores ad paginam Cedreni 1. & 33. & 456. Combefisium T. 1. auctarii novi p. 159. & de Mich. Syncello Nicephorum Gregoram in ejus elogio, quod incipit: [illegible] Gregoram ac Georgium Cedrenum. Menæa Græcorum 18. December. σύγκελλος [illegible] τῶν Ἱεροσολύμων Ἐπισκόπου καὶ ἱερεῖ. Thomas Patriarcha Hierosol. fuit ab A. 802.

ιδῶ λόγον ἢ προθυμία κινεῖ. Græce è MS. Mazariniano publicavit versionem Latinam addidit Franciscus Combefisius T. 1. auctarii no- p. 1525-1580. Latine ex Combefisii versione in Bibl. Patrum XXIV. edit. Lugd. p. 225.

3. *Epistola* ἀπαγορευθεῖσα ἀραβιςὶ concepta Arabice à Theo- ro Abucara, & ex Arabico à Michaële Syncello versa Græce, de fide hodoxa Chalcedonensis Concilii, atqve *Thomæ* Patriarchæ Hierosol. mine transmissa ad Armenios. Vide si placet quæ notavi Volum. p. 176. & 178. Prodiit Græce & Latine inter Theodori Abucaræ uscula à Jac. Gretsero edita ad calcem Hodegi Anastasii Sinaitæ p. 428- 1. Ingolstad. 1606. Incipit: Χριςὸς ὁ Κύριος ᾗ Θεὸς ἡμῶν. Vertit Fran- cus Turrianus. De MS. Cæsareo vide Lambecium V. p. 13.

4. *Professio Fidei.* Incipit: πιςεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα ἀγέννη- , ᾗ εἰς ἕνα Υἱὸν γεννητὸν, ᾗ εἰς ἓν Πνεῦμα ἅγιον ἐκπορευτὸν, τρεῖς ὑποςά- . In MS. Cæsareo apud Lambecium III. p. 163. inscribitur: Μι- ὴλ ἱερέως ᾗ Συγκέλλου. In alio apud eundem V. p. 138. sq. Μι- ὴλ Συγγέλου Ἱεροσολύμων λίβελλος περὶ ὀρθοδόξου πίςεως. Eandem è dice Segvieriano sive Coisliniano primus publicavit eruditiss. vir nardus de Montfaucon in Catalogo MSS. Græcorum illius Bibl. p. 93. Paris. 1715. fol.

5. *Carmina varia*, adhuc inedita. Allatius in notis ad Eusta- um Antiochenum p. 284. pollicitus fuit se carmina sua Græca in Dei- ram aliosque sanctos publicaturum *cum Sophronii Hierosolymitani*, *So- onii Monachi iatrosophistæ*, *Heliæ Syncelli*, *Michaelis Syncelli*, *& Ignatii ammatici Diaconi elegantissimis*, *piissimis*, *& mellitissimis* de eodem ar- mento *carminibus*.

6. *Syntactica methodus* seu *de constructione Orationis*, MS. in Bibl. latina, quæ in Vaticanam transiit. Vide Sylburgii Catalogum MSS. Heidelberg. p. 109. Μέθοδος περὶ τῆς τοῦ λόγου συντάξεως, ... Ἐδέσσης τῆς Μεσοποταμίας, αἰτήσει Λαζάρου Διακόνου ᾗ λο- θέτου, Φιλολόγου ὄντος. Incipit: ἡ περὶ τῆς συντάξεως τοῦ λόγου διδα- αλία. MS. Coislinian. p. 230.

Alii Michaeles, qui Græce scripserunt.

[M]ichaël *Acominatus* Choniates, Nicetæ Historici frater major natu, Metropolita *Atheniensis* & Rhetor circa A. 1210. cujus Historiarum

 pars

pars MS. in Bibl. Cæsarea: & variæ lucubrationes Græce MSS. Oxoniæ in Bodlejana Codice Barocc. 131. ut dixi Volum. VI. p. 402. ubi de Ni fratrisque Michaëlis Monodia in illum defunctum, quæ Latine tantum diit ex Petri Morelli versione atque incipit: *O calamitosum nuncium.* quæ Græce exstat in jam dicto Codice Barocciano, ejus hoc est initi κακῷς μοι αἰτίῳ. Oratio in Michaëlem Patriarcham, quæ est in eo codice, atque incipit: ἐςὶ πυ, fortasse fuerit in Michaelem Auto num, Patriarcham CPolitanum defunctum A. 1214. Oratio fune in Neophytum Archimandritam Atheniensem, incipit: εἰ Σολωμ φη πυ γινωσκόμενων.

Michaël Patriarcha *Alexandrinus*, cujus Epistola ad Basilium Macedonem Imp. A 870. data exstat in Actis Concilii CPol. illo anno c lebrati Actione IX. T. VIII. Labbei pag. 1111. Latine, & Græce a l p. 1326. (Harduin. T. V. p. 884. & 1091.)

Michaël *Anchialus*, vide infra, CPolitanus Patriarcha.

Michaël *Antiochenus* Patriarcha circa A. 1580. cujus Epistolæ q dam in Crusii Turco-Græcia lib. 1. & 4.

Michaël Αποςόλης sive APOSTOLIUS, Byzantinus, ex Græcia in Italiam venit medio sæculo decimo quinto: a Bessarione mum benigne habitus, deinde ejus destitutus liberalitate, in Creta in libris describendis vitam toleravit. Vide Allatium III. 3. de cons §. 7. pag. 938. Montfauconi Palæographiam Græcam pag. 82. & La becium VII. p. 114. Pater fuit *Arsenii* patria Cretensis, Monembasiæ (ditione tunc Veneta) Episcopi (cujus plura scripta a) habemus) non *Aristobuli Apostolii*, Hierodiaconi, cujus Epigramma Græcum

a) Hic est Arsenius, qui scholia Græca in septem tragœdias Euripidis collegit, eaque ce edita Venetiis 1534. 8. dicavit Paulo III. Pontifici, epistola plena querela qua & Græcos & se contemni fremit. Μαχονται Ἀγαρηνοὶ χριςιανοῖς, ... ζεσει δ' τῆς ζαλαιπωρίας Γραικοῖς - - ἡμεῖς δ' δυςηνοι Μεγ... Jam quintum decimum annum Romæ meliorem fortunam frustra exspectasse Leonem X. expostulat: Ταῦτα δ' κ, τοιαῦτ' ἐι Ῥώμῃ πεντεκαιδέκατον ἔτ... τῶν γονυπετῶν ἐνώπιον Λέοντος τῦ παναγιωτάτυ πατρὸς ... οἰκτω τινὶ συχεθεὶς, προυθυμήθην τινα γραφῆναι προςέταχ... μικρά. Ait non fore iniquum, si in tanto Cardinalium numero un... ter Græcus cooptetur, καίτοι γε ὐκ ἀποικὸς ἦν ἕνα ἢ δυο τῶν Ελλη... τοις πα... ἐναριθμεῖσθαι τῶν Καρδηναλέων. Anno proximo 1535. ... nius Venetiis e vita discessit. Vide Lambecium VII. p. 236. sq. A Latinorum ... ret partibus, a Græcis suis excommunicatus est, ut narrat Manuel Malaxus a... sium lib. 2. Turco-Græciæ p. 146. seq.

r in Varini Camertis thesauro sive hortis *Adonidis*, Venet *A.* 1496. is. Idem *Aristobulus* præfationem Græcam præfixit poëmati luo, cui titulus γαλεωμυομαχία, b) & in eo mentionem facit duplicis ris à parente suo *Michaële Apostolio* ad Casparum Uxamæ sive ıi in Hispania Episcopum concinnati, qvorum prius, ἰωνιά sive *viom*, non violis sed sententiis & apophthegmatibus virorum sapienı consitum, nec dum lucem vidit: alterum *de proverbiis* ultra bis milpost epitomen Græce vulgatum Basil. 1538. 8. plenius longe editum :ce & Latine, notisqve illustratum à Petro *Pantino* est Lugd. Bat. 9. 4. c) Galeomyomachiam incerti scriptoris illam ait Aristobulus elut prodromi loco præmittere violario Patris sui mox typis exscriben- ἆμα δὲ καὶ οἷον τινα κηρικα προεκπέμψαι τῆς οὐ μετ᾽ οὐ πολὺ τυπωθησομένης Ἰωνιᾶς. ἐφ᾽ ἣν πολλὴν σπουδὴν ὁ ἐμὸς πατὴρ κατεβάλετο. τὰς ι διατριβὰς ἐν Ῥώμῃ πάλαι ποιούμενος Γασπάρι τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ισκόπῳ τοῦ Ὄσμου συναγωγὴν παροιμιῶν συνθῆναι ὑπέσχετο. Ἀρξάμενος δὲ τῶν παροιμιῶν συνεπεμνήσθη καὶ γνωμῶν, ἀποφθεγμάτων τε καὶ θηκῶν ἀρχαιοτάτων καὶ σοφωτάτων ἀνδρῶν, ἀδελφὰ γὰρ ἀλλήλοις εἰσὶ οιμίαι καὶ γνῶμαι καὶ ὑποθῆκαι καὶ ἀποφθέγματα. Ex hac ἰωνιᾶ patis puro esse depromtum volumen ab Arsenio filio qvod Græce ediRomæ in 8. Leoniqve decimo dicavit sub titulo: ἀποφθέγματα ιοσόφων καὶ στρατηγῶν ῥητόρων τε καὶ ποιητῶν, ordine digestum alphaico illorum qvorum sententiæ & apophthegmata referuntur. Atolii paroemiæ editis duplo auctiores qvæ manu eleganti scriptæ re apud Carolum de Montchal teste Labbeo p. 205. Bibl. novæ S. non opinor duplo auctiores fuere editione Pantiniana, sed illa leensi Epitome.

Ad affinem suum, super eo quod ad secundas nuptias transierat iratum, io deliberativa, MS. Lambec. VII. p. 115. & in Bibl. Bodlejana, Co- Barocc. 76. Incipit: εἰ ἄλλως τῶν ἀναγκαίων.

Oratio funebris in Bessarionem Cardinalem, memoratur à Labbeo 71. habuit etiam Petrus Pantinus & Andreas Schottus.

Monodia funeralis in Andream Calergem. id. pag. 109.

Epicedium Galeoni, *Epitaphium Calotaræ* & *Epistola ad Petrum* ..gem citantur ab Allatio de Synodo Photiana p. 542.

Apolo-

, De hac Galeomyomachia dixi lib. 2. c. 2. §. 2.

) Confer qvæ de his Apostolii proverbiis dicta lib. 4. c. 9. §. 9.

Apologia pro Gemisto Plethone adversus Theodori Gazæ περὶ οὐσίας *librum, Platonis Philosophiæ detrahens, Aristotelicam extollens.* MS. in Bibl. Cæsarea & Bodlej. πρὸς τὰς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους περὶ οὐσίας μετὰ Πλήθωνος Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ ἀντιλήψεις. Incipit: ἴδει Πλήθωνα. Vide Lambecium VII. pag. 113. Per hoc scriptum, Bessarionis gratia excidisse videtur Apostolius, nam ut Allatius pag. 387. diatribæ de Georgiis notat, illi non modo respondit Andronicus Callistus, sed etiam ipse Bessarion epistola de hac re data temerarios Apostolii conatus repressit, compulitqve ad palinodiam: præclare etiam monuit, οὐ λοιδορίαις [illegible] ἀλλ' ἀποδείξεσι καὶ λογικαῖς ἀνάγκαις τῷ φίλῳ συνηγορητέον. τῷ [illegible] θρὶν ἀμυντέον. *non conviciis in adversarium, sed demonstrationibus atque insolubilibus rationibus amico suppetiæ ferendæ sunt, & vindicta de inimico sumenda.* Bessarionis ad Apostolium Epistolam memorat Labbeus pag. 198. & 99.

Menexenus, Dialogus *de SS. Trinitate.* Utrum Judæi rectius Unum, an Christiani Trinum colant DEUM. Personæ dialogi sunt Menexenus Cydoniates, Diophanes Gortynius, Laonicus Byzantius. Incipit: ποῖ δὴ καὶ πόθεν ὦ φίλε Μενέξενε. MS. Lambec. VII. p. 114.

Disceptatio adversus eos qui Occidentales Orientalibus superiores contendebant quoad Philosophiam, & in declarando modo Generationis Christi & Processionis Spiritus Sancti. MS. in Bibl. Bodlejana, Cod. Barocc. 76.

Προσφώνημα εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ ὁμολογία τῆς αὐτοῦ πίστεως ὑποπτευομένης. *Allocutio ad Imp. CPol. Constantinum Palæologum, qua continetur suspectæ religionis ejus Confessio.* MS. Lambec. VII. pag. 115. Incipit: πολλῶν ὄντων, θειότατε βασιλεῦ. In hac Processionem Spiritus S. ex solo Patre docere notat Lambecius, sed Erasmus Schmidius in notis ad Jo. XV. 26. p. 735. mentionem facit Orationis Apostolii scriptæ circa *A.* 1440. qva Processionem Spiritus Sancti à Patre & Filio astruit.

Allocutio ad Joannem Argyropulum, Magistrum suum, gratulans ipsi de auspiciis muneris publice docendi suscepti CPoli in Auditorio Xenodochii: προσφώνημα εἰς τὸν αὐτοῦ διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Ἀργυρόπουλον, ὅτε ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῷ τοῦ ξενῶνος μουσείῳ. Incipit: τοῖς εὐγνώμοσι τῶν ἀνθρώπων. MS. Lambec. VII. pag. 116.

Epistolæ XLV. ad Gemistum Plethonem, *Manuelem Chrysoloram*, Laonicum Chalcocondylam, Joannem *Argyropulum*, *Marcum Musurum*, *Michaelem Marulum*, Joannem Chrysoloram, Cardina-

alem Bessarionem, Petrum Callergem aliosque, itidem MSS. in l. Cæsarea, & judice Lambecio VII. p. 116. dignissimæ luce, quia Hiiæ illorum temporum illustrandæ possunt inservire. In Codice Palatiqui in Vaticanam Bibl. pervenit, exstant *Epistolæ LXV.*

Versus Heroici, Elegiaci, Jambici in præcipua festa Dominicalia & Bcorum MSS. vid. Labbeum p. 235. ubi etiam versus Apostolii in Besonem in Codice Naudæano MStos memorat.

De poëticis tropis & Grammaticis figuris. Vide Sylburgii CatalonMSS. Bibl. Palatinæ p. 109. & Labbeum p. 383.

Λόγος προσφωνηματικὸς, *Oratio acclamatoria in laudem Friderici* Imperatoris A. 1457. suasu Aristonymi Byzantii scripta & ex MS. Pano cum Barthol. Keckermanni versione edita à Marqv. Frehero, 2. scriptorum de rebus Germ. p. 33-36. Francof. 1602. fol. & nuper cute Nobiliss. Viro Burch. Gotthelf Struvio, Argentorat. 1717. fol. 5. 47.

Versus politici in laudem Batrachomyomachiæ Homericæ MSS. in Bibl. oli de Montchal, Archiep. Tolosani, teste Labbeo p. 193.

Michael *Archimandrita.* Vide Michael Monachus.

Michael *Atheniensis* Metropolita. Vide supra in Acominato.

Michael *Attaliata* circa A. 1070. JCtus inter Græcos celeberrimus, cujus synopsi ad Michaelem Ducam, edita Græce & Latine in re Græco-Rom. & de Michaelis Chumni atque Matthæi Monachi in eam ıoliis dicendi locus infra libro VI.

Michael *Autorianus.* Vide infra in Constantinopolitano.

Michael *Balsamo* Scevophylax, qui Synodo Florentino interfuit A. 38. ut dixi Volum. IX. p. 184. seq. ubi etiam de ejus Anaphora Cleri ol. ad Joannem Imp. Anaphoram tertiam video citari à Nicolao mneno p. 143. prænot. mystagog. quem vide etiam p. 181. ubi de abus ejus Epistolis, Latinis faventibus.

Michael *Cerularius.* Vide infra in Constantinopolitano.

Michael *Choniates.* Vide in Acominato.

Michael *Chumnus*, Juris Græci peritus, & ex Nomophylace etropolita Thessalonicensis post medium sæculum decimum term. De ejus scholiis ad Attaliatam, & de scripto ad jus Canonicum de anubiis pertinente, quod exstat libro VIII. Juris Græco-Romani, dicer libro VI. De Georgio Chumno & Nicephoro Chumno infra p. 670.

Michaeles *CPolitani* Patriarchæ fuere quatuor, de quibus singulis hoc loco dicam ordine temporis quo vixere. *Primus* est MICHAEL CERULARIUS, qui ab A. 1043. ad 1059. sedem *CPol.* tenuit. In hunc tanquam præcipuum ab A. 1053. schismatis auctorem Photio etiam deteriorem invehuntur post Baronium Allatius de consensu II. 9. Stephanus de Altimura sive Mich. le Quien in panoplia contra schisma Græcorum p. 214. seq. 284 seq. aliique. Et Nic. Comnenum p. 361. prænot. mystic audimus, *arrogantiam ejus Regia ipsa ferre non potuit, tyrannidem Ecclesia Byzantina detestata est, è diptychis successores delendum curarunt, donec an Anchiali Michael clam omnes inscriberet.*

De Epistola ejus ad *Joannem* Tranensem in Apulia Episc. sive ad ipsum Papam *Leonem IX.* Latina versa ab Humberto, Sylvæ Candidæ Episcopo, qua Latinis varia objectavit, vide Mabillonium præf. ad part. 2 Act. Sanctorum Ordinis Benedictini Seculi VI. (ab A. 1000. ad 1100) & Allatium de libris Eccles. Græcor. diss. 2. p. 158. sqq.

Epistola II. ad Petrum Antiochenum (cum Petri adversus Latinos responsoria p 145-162.) Græce & Lat. apud Cotelerium T. 2. monument. p. 135-145. & 162-168. è quibus prior apud Baronium A. 1054. Latine n. 28. sq. Posterior MS. in Bibl Cæsarea Lambec. III. p. 160. & simul tertia adhuc inedita, quæ incipit: πρὸ καιρῦ τῆς παρούσης παραθέσεως περὶ τῶν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. Primæ a Cotelerio editæ initium: Τὰ γράμματα τῆς μακαριότητός σου. Secundæ: εἰ πώποτε τῶν καθ' ἡμᾶν ἐπιβουλῶν.

Edictum Synodale sive σημείωμα A. 1054. *de projecto à Legatis Romanis in sacra mensa pittacio* sive charta excommunicationis, Græce & Lat. editum ab Allatio de libr. Eccles. Græcorum p. 161-173. Incip. εἰ ἦν ἄρα, ὡς ἔοικε, κόρος τῷ πονηρῷ τῶν κακῶν.

De Missa allegatur à Michaele Nau in vera effigie Ecclesiæ Romanæ Græcæque p. 290. MS. memorat Lambec. III. p. 160.

Opus contra Latinos, Epistolæ I. ad Petrum Antiochenum subjunctum, quod incipit; ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου ἀγαθὲ Κυρίε. MS. in Bibl. Cæsarea, teste eodem Lambec. V. pag. 125. seq.

Homilia, dicta in prima Dominica Quadragesima, festo restitutionis imaginum circa A. 1044. incip. προφητικαῖς ἑπόμενοι ῥήσεσιν, ἀποστολικαῖς τε παραδόσεσιν εἰκότως. In hac Michaelis Metropolitæ & Photii æterna memoria p. 99. ac p. 100. Sisinnii Patriarchæ CPol. qui A. C. 999. obiit, celebratur, iisque quæ contra Photium scripta vel dicta sunt, anathe-

iathema imponitur. Hæc homilia edita Græce & Latine è Codice)isliniano ab eruditiss. *Montfaucono* p. 96-102. Catalogi *MSS.* ræcor. illius Bibl. sub titulo: *Epistola Synodi Nicænæ ad sanctam 'exandrinorum Ecclesiam.* Paris. 1715. fol. Vide *Memorias* Trevolti-is A. 1716. p. 40. seq.

Synodica decreta complura, ut *de nuptiis in septimo gradu non con-ahendis* lib. 3. juris Græco-Rom. 206-210. fragmenta qvatuor Episto-rum similis argumenti lib. 4. p. 263. 264. *Contra rebelles Abbates*, citat ic. Comnenus p. 340. prænot. *My*stagog. *Contra Armenios*. id. 24. *De micidio facto in Ecclesia.* id. p. 251. *De Episcoporum judiciis.* p. 285. *Sy-dico sexto.* p. 148. *De Sacerdotis uxore adulterio polluta*, exstat Græce & it. in Cotelerii Patribus Apostolicis ad S. Hermæ lib. 1. mandat. 4. & in odice meo Apocrypho Novi Test. T. 3. pag. 837. *A*d hunc *M*ichae-m Patriarcham plura scripta apud Lambecium VII. pag. 224. seq. E-stola *M*ich. Pselli *MS.* in Codice Barocc. 131.

*M*ICHAEL ὀξείτης sive *Ofites*, ex præposito Oxiæ Patriar-a CPol. ab A. 1143. ad 1146. Ejus *Synodicum de matrimonio Germano-m* citatur à Nic. Comneno pag. 285. *A*nonymi oratio in *M*ichaelem. ciæ præpositum qvæ incipit: γάμος ἐςὶ μὲν σωματικὸς, *MS.* in bl. Bodlej. Cod. 131. Barocc.

MICHAEL ANCHIALI, ab A. 1169. ad 1177. in opere *pro 'issa præsanctificatorum* sæpe allegatur ab Allatio lib. de purgatorio p. 871. '3. 874. 877. qvi in eo nihil contra Latinos scriptum contineri monet 665. de consensu utriusqve Ecclesiæ, ubi aliam ejus *Epistolam* convi-s in Eccles. Rom. plenam commemorat, perinde ut pag. 181. de libris clesiasticis Græcorum. *Dialogus cum Emanuele Comneno* Imp. contra tinorum hæresin citatur ab eodem freqventissime ut p. 526. seq. 534. ,. seq. 558. 617. &c. *Oratio* Michaelis Anchiali cum altera Eustathii hessalonicensis *in eundem Imp.* exstat *MS.* Oxoniæ in Bibl. Bodlejana od. Barocc. 131. atque incipit: εἶτα ὁ μὲν ὄφις ὁ αὐτὸς. *Decreta* ejus ure Græco Rom. lib. 3. pag. 127-231. Græce & Latine leguntur cc qvinqve: 1) ut ne Lectores qvidem mundialia officia in se susci-ant. 2) Ne clerici ex aliena diœcesi creentur. 3) De consvetudine n confirmata judiciali sententia. 4) De nuptiis cum cognata prius sponsata. 5) De nuptiis duorum fratrum cum filia fratris sorori-e ex alio suscepta. *Synodicon contra Armenios* citat Nic. Comnenus prænot. mystagogicis pag. 24. 323.

MICHAEL AUTORIANUS Patriarcha CPol. ab A. 1206. ad 1214. cujus scriptum nullum reperi. Alius Michael Autorianus protedrus & judex Hippodromi, qvi Concilio CPol. sub Manuele Comneno interfuit, apud Clariss. Montfauconum Bibl Coislin. p. 104.

Michael Ducas ex Imperatore, Metropolita Ephesi A. 1078.

Michael *Eparchus* Corcyræus διδάσκαλος καλὸς qvi Venetiis caussas egit circa A. 1580. vide Crusii Turco Græciam p. 208.

Michael *Ephesius*, qvi in Aristotelem scripsit, haud diversus fortasse à Michaele Duca. Vide si placet Allatium libro de Psellis, c. 31. 32.

Michael ὁ ἰνζυμίτης inter Photianos Latinis infestos nominatur à Petro Arcudio lib. 1. Concordiæ Ecclesiæ de Sacramentis p. 31.

MICHAEL GLYCAS scriptor *Annalium* desinentium in A. 1118. de qvibus dixi Volum. VI. p. 156. Non Siculum patria sed Byzantinum & circa A. 1150. vixisse, observat eruditissimus vir Joannes Boivinus, qui pro Σικελιώτου docet legendum Σικυδιώτου sive Σικυδίτου, hoc enim illius nomen apud Nicetam: nomen autem Glycæ assumsisse videri tunc demum cum habitum monasticum induit. Vide Michael Qvien T. 1. ad Damascen. p. 633. Allatium de consensu utriusqve Ecclesiæ pag. 702. & Theophilum Raynaudum T. VI. Opp. p. 119. seq. *Epistolæ XCII.* hujus Michaelis Glycæ MSS. in Bibl. Regia Paris. Ex his nonnulla afferuntur ab Allatio de consensu, ut ad *Esaiam* Monachum p. 1280. ad *Gregorium* Acropolitam pag. 1339. ad Alypium enclistum Monachum p. 1137. 1179. 1344. 1350. ad *Nilum* Monachum p. 1194 &c. In Bibl. Cæsarea præter capita qvædam Philosophica MSS. exstant etiam *Epistolæ quinquaginta* varii argumenti Theologici εἰς τὰς ἀπορίας τῆς Θείας γραφῆς, de qvibus Lambecius IV. pag. 152. seq. argumenta singularum & initia Græce exponens. Nomina eorum, ad quos Glycas scribit, hæc sunt:

Andropulus Palæologus τῷ μεγαλοδοξάτῳ κυρῷ Ἀνδροπούλῳ τῷ Παλαιολόγῳ.

Alypius ἔγκλειστος sive inclusus 20. 38. 44.

Constantinus Palæologus τῷ πανσεβάστῳ σεβαστῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Παλαιολόγῳ 35. 36. 41.

Esaias Monachus 8. 9. 10. 13. 14. 15. 16. 17. 46. 50. Monachus & Domesticus 18. 19. 22.

Gregorius Acropolites 11. 12.

De

Ex his Epistolis prima & secunda est qvas nec integras tamen Latine tantum edidit Jacobus Pontanus S. J. ad calcem Dioptræ Philippi solitarii, Ingolstad. 1604. 4. unde in Bibliothecis Patrum * recusæ sunt, Disputationes duas 1. ad Joannem Sinaitam monachum & Stylitam, *utrum in peccatum lapsis condescendendum, an prout ratio postulat increpandi sint.* 2. ad Joannem, (lege, *Maximum*) Smeniotam, *Utrum audiendi sint docentes hominem à principio caducum corpus habuisse, & passionibus sive incommodis naturalibus etiam ante transgressionem obnoxium fuisse, cibumque sensibilem in paradiso adhibuisse, & lignum scientiæ, ficum extitisse.*

Michaelis *Grammatici* Epigramma Græcum in Agathiam Rhetorem ac Poëtam ejusqve parentem Memnonium legitur lib. IV. Anthologiæ pag. 5 4. Alia ejus in Anthologia inedita qvæ est apud Nobilissimum Uffenbachium Francofurti, ex qvibus unum in B. Virginem dat eruditiss. Joh. Henr. Majus Catalogo MSS. Uffenbach. p. 582.

Michael Justinianus Abbas.

Michael inter Manichæi Sergii A. 6340 (CHristi 832.) mortui præcipuos sectatores ac discipulos memoratus à Photio lib. 1. contra Manichæos p. 373.

* Et ante Annales Glycæ in edit. Labbæi Paris. 1660. fol.

Michael *Methonensis* Episcopus, circa *A.* 1360. qvi effecit ut Nilus Palamita Rhodi Episcopatu detruderetur, libro adversus Palamam citatur à Nic. Comneno p. 226. prænot. mystagog.

Michael *Monachus* CPol. qvi scripsit *vitam Ignatii Patriarchæ CPol.* A. 877. defuncti, editam Græce & Lat. à Matthæo Radero S. J. Ingolstad. 1604. 4. & deinde in Conciliorum Tomis. Memorat etiam Allatius *Encomium S. Philippi Apostoli* quod incipit: Πᾶσα μὲν μαρτύρων χορὸς τετελεῖ. Et *in SS. Archangelos* ταξιάρχας *Michaelem & Gabrielem*, Incip. τὸ στόμα μου ἤνοιξα καὶ εἵλκυσα πνεῦμα. Hæc postrema homilia in Codice Coisliniano apud Celeberr. Montfauconum pag. 212. tribuitur Michaeli Syncello magnæ Ecclesiæ CPol. Incertum diversusne à Monacho Michael Archimandrita, cujus laudatio in Nicolaum Myrensem myroblitum incipit: ὄρθρος ἡμῖν φαεινότατος.

Michael Monachus Studites CPol. qvi scripsit vitam Theodori Studitæ defuncti A. 826. ex qua Baronius nonnulla Latine ad A. 795. & 826. Integram Græce & Latine vulgavit Jacobus de la Baune S. J. in tomo qvinto Operum Sirmondi, Theodorum Studitam complexi p. 1-88. Paris. 1696. fol.

Michaelis *Moschopuli* Onomasticon, voce *antitypa*, citat Nic. Comnenus in prænot. mystagogicis p. 330.

Michael *Oxites*, vide supra in Constantinopolitano.

Michael *Paphlago* Imperator ab A. 1034. ad 1041. cujus Novellam citat Nic. Comnenus pag. 145. prænot. mystagog. Alios Michaeles Imperatores vide Volum. VI. hujus Bibl. p. 754.

Michaeles *Pselli* qvinqve, de qvibus abunde Allatius libro de Psellis, qvem habes volumine qvinto hujus Bibliothecæ.

Michaelis *Sbiri* è Monembasia & Michaelis *Zygomalæ* Epistolæ Græco sermone vulgari leguntur libro III. Turco græciæ Martini Crusii.

Michael *Sophianus* Byzantius, cujus Epigramma Græcum in templum S. Georgii Venetiis A. 1564. apud Crusium p. 200. Turco græc. Idem vertit Latine Aristotelem de Anima. De Nicolao Sophiano, vide Simlerum.

Michael *Sycidita* cujus σύγγραμμα περὶ θείων μυστηρίων memorat Nicetas Choniates lib. IV. Hist. p. 163. non diversus à Michaele *Glyca* de qvo supra.

Michael *Synadorum* in Phrygia Salutari Episcopus, ad qvem exstant Theodori Studitæ Epistolæ, interfuit Synodo septimæ A. 787. Hujus de Archangelorum miraculis expositionem sive homiliam memorat

rat Allatius lib. de Simeonibus p. 107. Incipit: πολλαὶ κ̀ μεγάλαι τ̀ πεπραγμάτευ κ̀ μεγαλοπρεπεῖς ἀρχαγγελικῆς στ.

Michaelis Thessalonicensis circa 1660. magistri Rhetorum, Præceptoris Evangeliorum & Ecclesiæ CPol. protecdici Confessio, qua morti vicinus, Bogomilorum hæresi renunciavit, exstat apud Allatium de Consensu II. 12. §. ult p. 691. seq.

Michael *Zygomala*. Vide in Michaele Sbiri.

CAPUT XLII.

De THEOPHANE CERAMEO, JOANNE ZONARA, JOANNE TZETZE & aliis quibusdam scriptoribus Sæculi X. XI. & XII.

Theophanis Ceramei ætas & scripta. 1. *Alii Theophanes.* 2. *Joannis Zonaræ ætas & scripta.* 3. *De Joanne Tzetza & ejus scriptis.* 4. *Index scriptorum in ejus Chiliadibus memoratorum.* 5. *Alii scriptores sæculi X. XI. & XII. de quibus nihil hactenus dictum in hoc opere.* 6.

THEOPHANEM CERAMEUM sunt qui pro Theophane Georgium, Gregorium, Nicephorum vel Philippum vocant, vel qui cum Georgio seu Gregorio Cerameo & cum Nicephoro Figulo sive Cerameo aut cum Philippo Cerameo sive Ceramita volunt eundem esse: vide Allatium de Georgiis p. 414. sq. qui Georgii Ceramei iterum meminit p 345. Natus est Theophanes hic in Sicilia, Tauromenii vel in vicino oppido Mascalis, & ad ædem S. Andreæ ibi puer in patria educatus, ut ipse homilia L. in festo S. *Andreæ Apostoli* habita celebrat: factus deinde Tauromenitanus Archiepiscopus, quo titulo constanter venit in Codicibus MSS. ut Scorsus procem. 1. §. 4. annotavit, in quibus etiam σοφώτατος κ̀ ῥητορικώτατος appellatur, *sapientissimus & eloquentissimus* id. procem. 2. §. 2. Scripsit non sæculo nono & Photii ætate, ut Scorso persvasum, cum Theophanes Monachus, ad quem scripsit Photius, ab Episcopo fuerit omnino diversus: neqve circa A. 104 . ad quod tempus a præstantissimo Caveo refertur, quo non Rex sed Comes postea A. 1063. Siciliæ Rogerius vixit: sed regnante filio illius Comitis Rogerio (Siciliæ Rege & Apuliæ ab A. 1129. ad 1152.) quo tempore magna erat [illegible]norum potentia. Hinc Deum subinde precatur, ut Regem ab illo-

illorum vi tueri velit, τῷ εὐσεβεῖ ἡμῶν βασιλεῖ σύμμαχος γενοῦ κατὰ τῶν ἀθέων τῆς Ἄγαρ υἱῶν, *sis pio nostro Regi propugnator contra impios Agar filios*, homil. XL. p. 288. & homilia IV. p. 26. κράτυνον τῇ ἰσχύϊ σου τοὺς πιστοὺς ἡμῶν βασιλεῖς, ἐνίσχυσον αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀθέων Ἰσμαηλιτῶν τῶν τὴν ἀθετοῦντων προσκύνησιν. *Corrobora virtute tua fideles nostros Reges, eosque contra impios Ismaelitas tuam religionem evertentes confirma.* Regis gesta ac pietatem celebrat homilia XXVI. quam in ejus præsentia habuit ἐναντίον τοῦ ῥηγὸς ῥογερίου, ita enim legendum non ῥέγου docet Allatius de Simeonibus p. 63. seq. Exstant editæ illius homiliæ in Dominicas & Festa anni præ multis aliorum recentiorum Græcorum sermonibus dignæ lectu, atque ad morem Ecclesiarum illius temporis, quem in lectionibus & homiliis sacris tenuerunt, opportunæ, & multa Evangelistarum loca haud infeliciter illustrantes. Non alius est Theophanes, qui in Catena Corderiana ad Lucam allegatur, quem Corderius male confundit cum Theophane Confessore auctore Chronici, notatus eo nomine à Combefisio in Bibl. Concionatoria. Similiter in Catalogo Bibl. Bodlejanæ in unum confunduntur Theophanes Ceramæus & auctor Chronici & Nicænus Episcopus, cujus est Hymnus in Annunciationem B. Virginis. Sed jam Theophanis Ceramei homilias editas recenseamus.

1. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου ἔτους, *de indictione seu anni principio* Calend. Septembris, incipit: εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ καταξιώσας ἡμᾶς διαδραμεῖν τὴν κυκλικὴν τοῦ χρόνου περίοδον p. 1. Ediderat Græce & Lat. Dionysius Petavius ad calcem breviarii historici Nicephori CPolitani, Parisf. 1616. 8. p. 258. qui *Gregorium* auctorem vocat & in notis p. 10. hanc & alias plurimas ejus homilias à Sirmundo se testatur accepisse. *Qui quia crebro*, inquit, *earum editionem à nobis flagitat, ut ei ex parte satisfiat, hoc velut specimen quoddam præmisimus.*

2. Περὶ τῆς παραβολῆς τῶν μυρίων ταλάντων, *de parabola decem mille talentorum*, Matth. XVIII. 24. Incipit: οἱ παιδοτρίβαι καὶ οἱ διδάσκαλοι p. 7.

3. Κυριακῇ πρὸ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, *Dominica die ante festum Exaltationis pretiosæ & vivificæ Crucis.* Incipit: ἡ σήμερον ὦ θεοφιλέστατον ἄθροισμα. p. 13. Hanc homiliam ediderat Jacobus Gretserus cum Francisci Turriani versione in Tomo II. de Cruce p. 124. Ingolstad. 1600. 4.

4. Εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. *In Exaltationem pretiosæ & vivificæ Crucis.* Incipit: ὁρῶ σήμερον τοῦ μεγάλου ...

ναῦ. p. 16. Hanc quoque homiliam cum Turriani versione publicave- Gretserus T. 2. de Cruce p. 133. Eadem cum superiore legitur Latine Bibliothecis Patrum recentioribus Parif. Colon. & Lugd.

5. Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν, κυριακὴ πρώτη, εἰς τὸ, ἑστὼς ὁ Ἰησοῦς παρὰ 2. *Ex Luca V*, 2. *Dominica prima in illud: Stans Jesus secundum stagnum Genesaret.* Incipit: Ἐπεδήμησε ἀρχὴν εἰλήφει p. 27. In hujus homiliæ exordio narrat Theophanes, Patres longo usu instituisse, ut in Ecclesia *Joannis* Evangelium legeretur ab festo Paschatos usque ad Pentecosten: *Matthæus* a Pentecoste ad anni usque finem. Deinceps à agno *Luca* de magnis mysteriis edocerentur Christiani, divino præne *Marco* jejuniorum tempori relicto.

6. Περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας. *De filio viduæ.* Luc. VII. Incipit: ἄλλην ὑπόθεσιν ὡρμημένος. p. 31.

7. Περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπόρου. *De parabola sementis.* Luc. VIII. Incipit: εἰ τὰς μακρὰς ἀποδημίας. p. 39.

8. Περὶ τοῦ πλουσίου καὶ Λαζάρου. *De divite & Lazaro.* Luc. XVI. Incipit: πάλιν ἡ τοῦ Θεοῦ ἐνυπόστατος σοφία. p. 46.

9. Περὶ τὸ, ἐλθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν. In Luc. VIII. 26. sq. *um venisset Jesus in regionem Gadarenorum.* Incipit: Ἐπέχει μου τὴν λῶσσαν ἡ νόσος τοῦ σώματος. p. 53.

10. Περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀρχισυναγώγου καὶ περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης. *De Archisynagogi filia & hæmorrhoissa.* Luc. VIII. 41. Incipit: διελὴν ἡμῖν σήμερον. p. 57.

11. Περὶ τοῦ ἐρωτήσαντος τὸν Κύριον νομικοῦ καὶ περὶ τοῦ ἐμπεσόντος εἰς λῃστάς. *De legisperito interrogante Dominum, & de eo qui incidit in Latrones.* Luc. X. Incipit: οὐ τοσοῦτον αὐχμώδης γῆ. p. 63.

12. Περὶ τῆς ἐχούσης πνεῦμα ἀσθενείας. *De muliere, quæ habe- spiritum infirmitatis.* Luc. XIII. 11. Incipit: οἱ κηφῆνες εἶδός ἐστι με- -σ.ν. p. 69.

13. Περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ δείπνου. *De parabola Cœnæ.* Luc. XIV. Incipit: μυστικὸν ἡμῖν δεῖπνον. p. 76.

14. Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, *Dominica ante CHristi nativitatem in illud*, Matth. I, 1. *Liber Generationis Jesu Christi Filii David.* Incipit: τοῦ μὲν αἰσθητοῦ ἡλίου. p. 81.

15. Περὶ τοῦ ἀρχιτελώνου Ζακχαίου. *De Zacchæo, principe publicanorum.* Luc. XIX. Incipit: τῆς μυστικῆς ἐκείνης καὶ θείας κλίμακος. p. 87.

illorum vi tueri velit, *τῷ εὐσεβεῖ ἡμῶν βασιλεῖ σύμμαχος γενῦ κατὰ τῶν ἀθέων τῆς Ἄγαρ υἱῶν*, *fis pio nostro Regi propugnator contra impios Agar filios*, homil. XL. p. 288. & homilia IV. p. 26. *κράτυνον τῇ ἰσχύϊ σου τοὺς πιστοὺς ἡμῶν βασιλεῖς, ἐνίσχυσον αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀθέων Ἰσμαηλιτῶν τῶν σὴν ἀθετούντων προσκύνησιν*. *Corrobora virtute tua fideles nostros Reges, eosque contra impios Ismaelitas tuam religionem evertertentes confirma.* Regis gesta ac pietatem celebrat homilia XXVI. quam in ejus præsentia habuit *ἐνώπιον τοῦ ῥηγὸς ῥογερίου*, ita enim legendum non *ῥέγου* docet Allatius de Simeonibus p. 63. seq. Exstant editæ illius homiliæ in Dominicas & Festa anni præ multis aliorum recentiorum Græcorum sermonibus dignæ lectu, atque ad morem Ecclesiarum illius temporis, quem in lectionibus & homiliis sacris tenuerunt, opportunæ, & multa Evangelistarum loca haud infeliciter illustrantes. Non alius est Theophanes, qui in Catena Corderiana ad Lucam allegatur, quem Corderius male confundit cum Theophane Confessore auctore Chronici, notatus eo nomine à Combefisio in Bibl. Concionatoria. Similiter in Catalogo Bibl. Bodlejanæ in unum confunduntur Theophanes Cerameus & auctor Chronici & Nicænus Episcopus, cujus est Hymnus in Annunciationem B. Virginis. Sed jam Theophanis Ceramei homilias editas recenseamus.

1. *Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου ἔτους*, *de indictione s. anni principio* Calend. Septembris, incipit: *εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ καταξιώσας ἡμᾶς διαδραμεῖν τὴν κυκλικὴν τοῦ χρόνου περίοδον* p. 1. Ediderat Græce & Lat. Dionysius Petavius ad calcem breviarii historici Nicephori CPolitani, Paris. 1616. 8. p. 258. qui *Gregorium* auctorem vocat & in notis p. 10. hanc & alias plurimas ejus homilias à Sirmundo se testatur accepisse. *Qui quia crebro*, inquit, *earum editionem à nobis flagitat, ut ei aliqua parte satisfiat, hoc velut specimen quoddam præmisimus.*

2. *Περὶ τῆς παραβολῆς τῶν μυρίων ταλάντων*, *de prarabola decies mille talentorum*, Matth. XVIII. 24. Incipit: *Οἱ παιδοτρίβαι καὶ τῶν νέων διδάσκαλοι* p. 7.

3. *Κυριακῇ πρὸ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ*, *Dominica die ante festum Exaltationis pretiosæ & vivificæ Crucis.* Incipit: *Φέρε σήμερον ὦ φιλεόρταστοι ἀθροίσματα*. p. 13. Hanc homiliam ediderat Jacobus Gretserus cum Francisci Turriani versione in Tomo II. de Cruce p. 124. Ingolstad. 1600. 4.

4. *Εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ.* *In Exaltationem pretiosæ & vivificæ Crucis.* Incipit: *Ὁρῶ σήμερον τοῦ μεγάλου τῆς*

27. Εἰς τὸ τίμιον τῦ Ἰησῦ Χριςῦ πάθος. *In pretiosam JESU Christi passionem.* Incipit: ἴσως μὲν ἐπαχθὴς δόξω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, p. 188. In hac homilia p. 207. Theophanes laudat hymnum καλλιέπειαν Andreæ Cretensis.

28-38. ἑρμηνεία εἰς τὰ ἕνδεκα ἑωθινά. *Interpretatio in undecim Evangelia matutina*, de iis quæ post resurrectionem Christi gesta sunt. Hæ XI. homiliæ MSS. in Codice Cæsareo de quo Lambec. IV. p. 61.

28. α) in Matth. XXVIII. 16. incipit: πάλαι μὲν ὁ θεότης ... pag. 213.

29. β) in Marc. XVI. 1. incipit: τέρπει μὲν τὰς ὄψεις ἀνίσχ... p. 219.

30. γ) in Marc. XVI. 9. incipit: οἱ ἀενάως ῥέοντες ποταμοί. 224.

31. δ) in Luc. XXIV. 1. incipit: ἐπειδὴ περὶ τῆς ζωαρχόχου. 230.

32. ε) in Luc. XXIV. 12. incipit: ἡ ζωοφόρος τῦ Κυρίου ἀνάστασις. p. 233.

ς) ὁμιλία ἡ αὐτὴ εἰς τὴν σωτήριον ἀνάληψιν. *Homilia eadem quæ in salutarem Ascensionem* infra n. 39. p. 275.

33. ζ) in Joh. XX. 1. incipit: ὅτε τὴν κατὰ τῆς ἡμετέρας ...ίσεως. p. 238.

34. η) in Joh. XX. 11. incipit: ἄντι τῦ κορυφαίου τῶν φοιτητῶν. p. 244.

35. θ) in Joh. XX. 19. incipit: Ζητητέον τοῖς τῶν ἱερῶν λογίων ἐξεταςαῖς. p. 247.

36. ι) in Joh. XXI. 3. seq. incipit: ἐπὶ τὴν τιβεριάδος ...ίμνην. p. 250.

37. ια) in Joh. XXI. 14. seq. incipit: τοῖς μαθηταῖς ὀφθεὶς ὁ Κύριος. p. 257.

38. Εἰς τὴν Σαμαρεῖτιδα. *De Samaritana* Joh. IV. incipit: ἀπροοιμιάςως τῷ Σωτῆρι σήμερον. p. 262.

39. Εἰς τὴν σωτήριον ἀνάληψιν. *In salutarem Ascensionem.* Incipit: λαμπρὰ τῶ ὄντι καὶ περιφανής. p. 273.

40. Εἰς τὴν ἐπιφοίτησιν τῦ ἁγίου Πνεύματος. *In Adventum Sancti Spiritus.* Incipit: ἑορτὴν σήμερον τὸν ἁγιώτατον. p. 282.

41. Κυριακῇ τῶν ἁγίων πάντων. p. 282. *Dominica omnium Sanctorum* in Matth. X. 32. Incipit: ὁ μὲν καιρὸς πρὸς αὐτὸ τὸ τῦ ἔαρος ... ἄγει ἀκροτελεύτιον. p. 288.

16. Περὶ τοῦ τελώνου καὶ Φαρισαίου. *De publicano & Pharisæo* Luc. XVIII. 10. sq. Incipit: πάλιν ἡ εὐαγγελικὴ φωνή. p. 92.

17. Περὶ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ. *De filio prodigo* Luc. XV. Incipit: ἔφθασεν ἡ εὐαγγελικὴ φιλοσοφία. p. 100.

18. Εἰς τὸ ὅταν ἔλθῃ. In illa verba Matth. XXV. 31. *Cum venerit filius hominis in gloria sua.* Incipit: οἷόν τι πάσχουσιν. p. 111.

19. Εἰς τὸ, ὅταν ἀφῆτε. In illa verba: Matth. VI. 15. *Si dimiseritis hominibus peccata eorum.* Incipit: οἱ ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀθλοῦς, p. 119.

20. Τῇ κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων. *Dominica Orthodoxiæ* * (prima jejuniorum, qua memoriam restituti cultus imaginum Græci celebrant) *de sanctis imaginibus.* Incipit: λαμπρὰ ἑορτὴ καὶ πανήγυρις ἐπέστη. p. 125. Hanc homiliam Latine dedit Baronius ad A. 842. n. 29. ex Francisci Turriani versione, cum qua Græce & Latine Jac. Gretserus T. 2 de Cruce p. 1242. edit. in fol. Ingolst. 1616.

21. Περὶ τοῦ ἐν Καπερναοὺμ παραλυτικοῦ. *De paralytico sanato in Capharnaum* Marc. II. 1. seq. Incipit: ἐπειγόμενος τῆς συνήθους διδασκαλίας ἐφάψασθαι. p. 130.

22. Εἰς τὸ ὅστις θέλει. ἐλέχθη κυριακῇ τῆς σταυροπροσκυνήσεως In illa verba Marc. VIII. 34. *Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum.* Dicta est Dominica adorationis S. Crucis, medio jejuniorum tempore. Incipit: νῦν ἡμῖν ὁ τῆς ἐγκρατείας καιρὸς ἔφθασεν εἰς αὐτὸ τὸ μεσαίτατον. p. 137.

23. Εἰς τὸ, ἄνθρωπός τις. In illud Matth. XVII. 14. *Accessit ad eum homo genibus provolutus, dicens: Domine miserere filii mei, quia lunaticus est.* Incipit: Ὀτρυνῇ μὲν ἵππον ἀγέρωχον. p. 144.

24. Εἰς τὸ, ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα. In illud Marc. X. 33. *Ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur.* Incipit: Ὁ μὲν τῆς ἐγκρατείας καιρὸς ἤδη προέκοψε. 149.

25. Εἰς τὴν τοῦ δικαίου Λαζάρου ἀνάστασιν. *De justi Lazari resurrectione* Joh. XI. Incipit: πολλὴν πανδαισίαν ἡμῖν ὁ ἐπιστηθίος Εὐαγγελιστής. p. 158.

26. Εἰς τὴν βαϊοφόρον ἑορτήν, ἐλέχθη δὲ ἐνώπιον τοῦ ῥηγὸς Ῥογερίου. *In solennitatem Palmarum. Dicta est coram Rege Rogerio.* Incipit: φαιδρὰ τῆς παρούσης ἑορτῆς ἡ συνέλευσις p. 183.

27.

* Vide Cangii glossar. in ὀρθοδοξία, Lambec. VIII. p. 456. Nic. Raynaum Diss. præliminar. ad Acta Sanctor. T. 2. Junii p. XXII.

27. Ἐις τὸ τίμιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πάθος. *In pretiosam JESU Christi passionem.* Incipit: ἴσως μὲν ἐπαχθὴς δόξω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, p. 188. In hac homilia p. 207. Theophanes laudat hymnum & κοιλλιέπειαν Andreæ Cretensis.

28-38. ἑρμηνεία εἰς τὰ ἕνδεκα ἑωθινά. *Interpretatio in undecim Evangelia matutina*, de iis quæ post resurrectionem Christi gesta sunt. Hæ XI. homiliæ MSS. in Codice Cæsareo de quo Lambec. IV. p. 61.

28. α) in Matth. XXVIII. 16. incipit: πάλαι μὲν ὁ θεόπτης Μωσῆς pag. 213.

29. β) in Marc. XVI. 1. incipit: τέρπει μὲν τὰς ὄψεις ἀνίσχων. p. 219.

30. γ) in Marc. XVI. 9. incipit: οἱ ἀενναίως ῥέοντες ποταμοί. p. 224.

31. δ) in Luc. XXIV. 1. incipit: ἐπειδὴ περὶ τῆς ζωηπαρόχου. p. 230.

32. ε) in Luc. XXIV. 12. incipit: ἡ ζωοφόρος τοῦ Κυρίου ἀνάστασις. p. 233.

ς) ὁμιλία ἡ αὐτὴ εἰς τὴν σωτήριον ἀνάληψιν. *Homilia eadem quæ in salutarem Ascensionem* infra n. 39. p. 275.

33. ζ) in Joh. XX. 1. incipit: ὅτε τὴν κατὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως. p. 238.

34. η) in Joh. XX. 11. incipit: αὐτὶ τοῦ κορυφαίου τῶν φοιτητῶν. p. 244.

35. θ) in Joh. XX. 19. incipit: Ζητητέον τοῖς τῶν ἱερῶν λογίων ἐξεταστᾶις. p. 247.

36. ι) in Joh. XXI. 3. seq. incipit: ἐπὶ τὴν τιβεριάδος λίμνην. p. 250.

37. ια) in Joh. XXI. 14. seq. incipit: τοῖς μαθηταῖς ὀφθεὶς ὁ κύριος. p. 257.

38. Ἐις τὴν Σαμαρείτιδα. *De Samaritana* Joh. IV. incipit: ὡς ἀπροοιμιάστως τῷ Σωτῆρι σήμερον. p. 262.

39. Ἐις τὴν σωτήριον ἀνάληψιν. *In salutarem Ascensionem.* Incipit: λαμπρὰ τῷ ὄντι καὶ περιφανής. p. 273.

40. Ἐις τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. *In Adventum Sancti Spiritus.* Incipit: ἑορτὴν σήμερον τὸν ἁγιώτατον. p. 282.

41. Κυριακὴ τῶν ἁγίων πάντων. p. 282. *Dominica omnium Sanctorum* in Matth. X. 32. Incipit: ὁ μὲν καιρὸς πρὸς αὐτὸ τὸ τοῦ ἔαρος ... ἄγει ἀκροτελεύτιον. p. 288.

42. Εἰς τὸ, λύχνος τοῦ σώματός ἐστι ὁ ὀφθαλμός. *In illa verba* Matth. VI. 22. *Lucerna corporis est oculus.* Incipit: καὶ χρεωφειλέτης εὐχάριστος. p. 296.

43. Εἰς τὰ ἐπίλοιπα, *in reliqua ejusdem dicti.* Incipit: οἱ ἀγύρται καὶ οἱ ἀγελαῖοι πένητες. p. 303.

44. Περὶ ἑκατοντάρχου. *De centurione* Matth. VIII. Incipit: ἀντιστρατεύει τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις. p. 308.

45. Περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν. *De divite interrogante Dominum* Matth. XIX. Incipit: οἷον τι συμβαίνειν εἴωθε. p. 313

FESTIS SANCTORUM DIEBUS.

46. Περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων, *de objurgatione aquarum,* Matth. VIII. ἐλέχθη τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. *dicta est in festo magni martyris Demetrii* (VIII. Octobr.) Incipit: διττῆς προφάσεως σήμερον. p. 321

47. Εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν δώδεκα μαθητῶν. De *missione duodecim discipulorum.* Matth. X. *In festo SS. Anargyrorum Cosmæ & Damiani.* (XVII. Octobr.) Incipit, ἐκάλει μὲν ἡμᾶς ὦ φιλέορτοι. p. 324.

48. Εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν. De *missione septuaginta* Discipulorum Luc. X. 16. ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἀρχιστρατήγου. *Dicta est in festo Principis cœlestis militiæ S. Michaelis* (XXIX. Septemb.) Incipit: οἱ μὲν αἰσθητοὶ λειμῶνες. p. 329.

49. Εἰς τὸ ἠθέλησεν, *in illa verba* Joh. I. 43. *Voluit JEsus exire in Galilæam.* ἀναγινώσκεται ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Φιλίππου. *Legitur in festo S. Philippi* (1. Maji) Incipit: οὐ μόνον περιπολοῦντες σωματικῶς. p. 336

50. Εἰς τὸ, ἑστήκει ὁ Ἰωάννης. *in illa verba*, (Joh. I. 35.) *Stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo.* ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου. *Dicta est in festo S. Apostoli Andreæ* (XXX. Nov.) Incipit: ἐμὲ τῆς παρούσης ἑορτῆς ἡ διάλεξις. p. 342.

51. Εἰς τοὺς μακαρισμούς. *In beatitudines* Matth. V. ἐλέχθη ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου. *Dicta est in memoria S. Patris nostri Nicolai.* (XVI. Dec.) Incipit: ὅτι πρὸς τὴν ἑαυτοῦ θείαν αὐλὴν ὁ δεσπότης. p. 346. In hac homilia pag. 350. Gregorii Nysseni homiliæ octo in beatitudines laudantur his verbis: τὸ μὲν βάθος τῆς ἱερᾶς ταύτης διδασκαλίας μόνος τῶν πάντων ἐπέγνω κάλλιστά τε καὶ ὑψηλότατα ὁ κατὰ τὸν μέγαν Μωσῆν εἰς τὸν γνόφον τῆς Θεολογίας εἰσδὺς ὁ Νυσσαεὺς καὶ μέγας Γρηγόριος ἐν ὁμιλίαις ὀκτὼ τὸ ταύτης κάλλος

ἐξηγησάμενος, καὶ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ τὰ τῆς πανσόφου ἐκείνης βίβλου ἀρύσασθαι νάματα καὶ μέθην μεθυσθῆναι τὴν σώφρονα. *Profunditatem hujus doctrinæ unus ex omnibus optime altisſimeque cognovit, qui instar magi illius Mosis in Theologia caliginem penetravit Nyssenus ac magnus Gregorius homiliis octo, quicquid in hoc dicto boni pulchrique continetur, explanavit; & licebit cuicunque libuerit ex illo libro omni sapientia redundante flumina haurire, & sana ac sobria ebrietate se ingurgitare.*

52. Εἰς τὰ ἅγια νήπια. *In sanctos innocentes* (XXVIII. Dec.) Incipit: ἐπὶ τὴν ἱερὰν Βεθλεὲμ ἄγει σήμερον. p. 353.

53. Εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. *In Annunciationem sanctissimæ Dei genitricis* (XXV. Mart.) Incipit: σήμερον ἡ Ἐκκλησία δαδουχεῖται μυστικῶς, p. 359.

54. Εἰς τὸ, πάντα μοι παρεδόθη, *in illa verba* Matth. XI. 27. *omnia mihi tradita sunt à Patre meo.* ἐλέχθη δὲ ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ ἁγίου Ὀνουφρίου. *Dicta est in panegyri S. Onuphrii* (1. Jun.) Incipit: ἐπεισί μοι θαυμάσαι. p. 365.

55. Εἰς τὸ, ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς, *in illa verba* Matth. XVI. 13. *venit Jesus in partes Cæsareæ Philippi* ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. *Dicta est in festo SS. Apostolorum Petri & Pauli.* (XXIX. Jun.) Incipit: συνήδομαί σοι πόλις, καὶ σοὶ θεῖε τῶν ἀνακτόρων ναέ. pag. 370. Antequam edita esset citavit Turrianus contra Magdeburgenses pro Canonibus Apost. II. 6.

56. Εἰς τὸ, ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν. *In illa verba*, Joh. XV. 12. *hæc mando vobis.* ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Προκοπίου. *Dicta est in festo S. Procopii.* (VIII. Jul.) Incipit: καὶ κιθαρῳδὸς αὐτὴ πολλάκις. p. 378.

57. Εἰς τὸ ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. *In illa verba*: Joh. X. 9. *Ego sum ostium.* ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Παγκρατίου. *Dicta est in festo S. Pancratii* Tauromenitani ut ajunt Episcopi, & Petri Apostoli discipuli (XI. Jul.) Incipit: οὐ κατόπιν, ὡς ὁ λόγος ἤκομεν. p. 385.

58. Εἰς τὸ, ἰδοὺ ἐγώ, *in illa verba* Matth. X. 16. *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum.* ἐλέχθη ἐν ἑορτῇ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παντελεήμονος. *Dicta est in festo sancti magni martyris* Panteleemonis. (XXVII. Jul.) Incipit: οἱ πρὸς τὸ πάνδημον ταύτην ἀθροισθέντες πανήγυριν. p. 392.

59. Εἰς τὴν σωτήριον μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. *In salutarem Transfigurationem Domini nostri Jesu Christi.* (VI. August.) Incipit: οἷόν τι πάσχειν εἰώθει ποιμὴν p. 398.

60. Εἰς τὸ, εἰσῆλθεν. *In illa verba* Luc. X. 38. *Intravit Jesus in quod*

quoddam castellum. ἐλέχθη ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκȣ. Dicta in festo Dormitionis sanctissimæ Virginis Deiparæ. (XV. August.) Incipit: ὡς λίαν μοι λαμπροτέρα. p. 402.

61. Εἰς τὴν ἀποτομὴν τȣ̃ Προδρόμȣ. *In decollationem venerabilis Præcursoris* Joannis Baptistæ (XXIX. August.) Incipit: καλῶς ἐσχημάτισεν ἡ τάξις τὴν τȣ̃ προδρόμȣ τελείωσιν εἰς αὐτὴν σχεδὸν τȣ̃ ἐνιαυτȣ̃ τὴν περάτωσιν. p. 418.

62. Εἰς τὸν γενόμενον αὐχμόν. *De siccitate quæ eo tempore contigit.* Incipit: τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μȣ ὕδωρ. p. 424.

Has Theophanis homilias ex Codicibus Panormitano, Vaticano, Escurialensi & Parisiensibus recensitas *Franciscus Scorsus* S. J. cum eleganti versione & eruditis atque copiosis ad calcem voluminis subjunctis notis primus edidit Lutetiæ Paris. 1644. fol. Eædem exstant in Codice Coisliniano de quo Montfauconus p. 391. Homiliæ LVI. in Codice Cæsareo de quo Lambecius IV. p. 17. Ineditas adhuc plures ejusdem scriptoris in Bibliothecis latere non est dubium, cum Allatius p. 415. diatriba de Georgiis testatur se in Chio insula legisse homilias ejus, Scorso haud visas qvinqve, qvorum titulos & initia ibi si placet vide.

THEOPHANES ALII.

THeophanes, *Mytilenæus Lesbius*, qvem scriptorem rerum suarum Pompejus Magnus in Concione militum, Civitate donavit teste Cicerone pro Archia c. 10. & Valerio Maximo VIII. 14. De illo Vossius de Hist. Græcis lib. 1. c. 23. qvi hujus Theophanis Epigrammata Græce legi in Anthologia, Gyraldo assentitur lib. de poëtis Græcis p. 69. Apud Julium Capitolinum in Maximo & Balbino c. 7. hic vocatur Balbus Cornelius Theophanes, fuit enim ab eo L. Cornelius Balbus adoptatus, ut narrat Cicero Orat. pro Balbo c. 25. & VII. 6. ad Att. Confer Joannem Tristanum T. 2. de numis Imperatorum p. 477. seq.

Theophanes ἐν τῷ περὶ γραφικῆς, *de arte pictoria* laudatus à Laërtio in Aristippo, lib. 2. sect. 104.

Theophanes accusator Julii Bassi apud Plinium lib. IV. Epist. 9.

Theophanes *Byzantius*, cujus Commentarios de rebus Justiniani Imp. & libros decem Historiarum ab Anno secundo Justini junioris ad annum ejusdem duodecimum, (Christi à 567. ad 577.) horumque continuationem desideramus. De illis Photius Bibl. Codice XLIV.

The-

Theophanes *Monachus*, ad quem ejusdem Photii Epiſtola, vulgata à Scorſo in prolegomenis ad Theophanem Cerameum.

Theophanes, qui ſub Photio docuit, ſigillum confesſionis poſſe violari, præmium mendacitatis nactus *Cæſarienſes infulas*, ſi credimus Nicolao Comneno p. 410. prænotionum myſtagogicar. De illo Theophane Cæſarienſi Epiſcopo Nicetas in Ignatii Patriarchæ CPol. vita.

Theophanes *Hegumenus* & presbyter, qui ſcripſit encomium S. Nicephori Patriarchæ CPol. ſub Michaele Theophili F. Habetur Latine apud Surium 13. Mart. & in Actis Sanctor. T. 2. Martii p. 318. Voſſio idem hic videtur cum Theophane Iſauro auctore Chronici. Incertum eſt, an ex hoc Theophane produxerint locum de Porphyra in palatio CPol. (in qua nati Imperatorum liberi Porphyrogennetæ dicebantur) Franciſcus Turrianus lib. 2. de dogmatum characteribus & Bernhardus Bertramus in notis ad Reineſium de Palatio Lateranenſi ejusque comitiva, Jen 1679. 4. p. 57.

Theophanes *Phyſicus*, Heracleopolitanus Ægyptius, cujus meminit Stephanus Byz. in ἡρακλεόπολις.

Theophanes *Confeſſor* imaginum à Leone Chazaro male habitus, cujus obitum memorot Hiſtoria miſcella XXIII. 7. ad A. C. 780.

Theophanes *Solitarius*, ad quem Theodori Studitæ Epiſtolæ.

Theophanes *Iſaurus* Hegumenus τοῦ ἀγροῦ, quem à Theophane Iſaacio Sigriani monaſterii Abbate præter rem, ut opinor, diſtinguit Baronius ad A. 816. n. 1. Confeſſor imaginum in exilium conjectus à Leone Armeno & defunctus uno è tribus ultimis illius Imperatoris annis non ante A. C. 818. De ejus Chronico (annorum φκη, 524. ut notatur in Codice Coisliniano p. 205.) dixi Vol. VI p. 151. ſeq. Franciſcus Turrianus de jure ordinandi miniſtros Eccleſiæ lib. 2. cap. 6. p. 204. citans locum ex hoc Chronico tunc adhuc inedito, Theophanem male vocat Taraſii Syncellum ſive Secretarium, quod Georgio competit, cujus Chronicon Theophanes ab A. 285. ad 813. Theophani, de quo prolixe Henſchenius in Actis Sanctor. T. 2 continuavit, non ad XII. Martii p. 213. ſeq. tradito etiam vitæ ejus compendio è Menæis p. 216. tum p. 218. Latina verſione vitæ à Theodoro Studita vel alio coævo. ſcriptæ (ex MS. Græco Bibl. Venetæ S. Marci.) Et alia vita (à Simeone Metaphraſte, ut videtur ſcripta) Græce p. 700. è Codice Card. Sfortianæ Rom. & Latine p. 224. Scripſit & alia hic Theophanes

nes; nam Genesius in Leone Armenio cum narrasset fraudem à Monacho svasu Theodoti factam Imperatori, subjungit carmine in eandem invectum Theophanem Confessorem. ὡς ϰ̀ περὶ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους ϰ̀ ὁμολογητοῦ ταῦτα δι᾽ ἐμμέτρου ποιήσεως ἐστηλίτευτο. Ad hunc qvoqve Theophanem Theodori Studitæ Epistolæ.

Georgius Theophanes, quem memorat Vossius de Hist. Græcis & Reinesius de palatio Lateranensi p. 83. nullus est, certe non diversus a Theophane hoc, quem jam dixi Georgii Syncelli continuatore.

Theophanes *Graptus*, Theodori Grapti frater, de quo dixi Volum. IX. p. 196. Idem Nicææ * Episcopus creatus, quem cum superiore Theophane Isauro confundunt Græci in Triodio ad festum Orthodoxiæ. Ejus *Canonem* sive *hymnum*, quem in Dominica restitutionis imaginum concinunt, Baronius cum versione Fred. Metii edidit ad A. C. 842. n. 28. Alium in fratrem Theodorum, è Græcorum Menæis, cum versione sua Combefisius in manipulo rerum & originum CPol. 224-230. Alia vide supra p. 138. *Sermo in depositionem Zonæ & vestis sanctissimæ Deiparæ* MS. in Bibl. Coisliniana p. 419. incipit: Τίς ὁ φαιδρὸς σύλλογος οὗτος, τίς ὁ παναρμ.

Theophanes *Monachus* & Presbyter atque Hegumenus monasterii S. Josephi, qui *vitam ejusdem S. Josephi Hymnographi* & Chartophylacis magnæ Ecclesiæ CPol. scripsit, quam è MS. Colbertino citat Cangius in glossario Græco.

Theophanes *Primicerius patriarchalium notariorum*, qui interfuit Synodo CPol. sub Alexio Comneno pro virginibus habitæ, cujus decretum edidit eruditissimus Montfauconus in Bibl. Coisliniana p. 163. seq.

Theophanes *Nicænus Archi-Episc.* circa A. C. 1347. Cujus *Symphoniam Veteris & Novi Test.* adversus Judæos scriptam citat Franciscus Turrianus lib. 1 de jure ordinandi ministros Ecclesiæ pag. 116. Ex *Oratione* ejus *sexta contra Judæos*, loca profert Allatius contra Hottingerum p. 187. seq. Utriusque operis à Turriano versi Latine, quod in Collegio S. J. Romæ servatur MS. argumenta recenset Possevinus T. 2. Apparatus Sacri p. 470. seq. testatur *opus contra Judæos* duabus constare partibus, & partem priorem libris quatuor, posteriorem tribus absolvi. Idem Possevinus memorat *Epistolas* ejus duas, unam *Didascalicam ad Sacerdotes & alios Clericos* de sacerdotio & qualem esse oporteat

* Baron. ad A. C. 842. n. 24.

teat Sacerdotem : nec non alteram ad Nicænos, qua Acindynistarum non minus quam Judæorum suadet fugere consvetudinem, *quod Christiano contemnenda sint præsentia omnia, tam jucunda quam molesta.* Has editurum se promisit Consalvus sive Gundisalvus Maria Ponce de Leon, Hispalensis, notis ad Physiologum S. Epiphanii c. T. 2. p. 194. Ediditque * Romæ 1590. 8. ex Bibl. Vaticana Græce Latine cum notis & variis lectionibus. Ejusdem Theophanis *Hymnum in Annuntiationem Deiparæ* vulgatum habemus Venetiis ab Aldo una cum Prudentio, Prospero, Joanne Damasceno, Cosma & Marco Hydruntino Episcopo, sine anni nota : Et recusum in Bibliothecis Patrum in supplemento Bigneano Paris. 1579. & in Tomo VIII. A. 1589. & 1654. & Coloniæ 1618. Tomo VIII.

Theophanes *Hieromonachus*, qui Theodosii Zygomalæ spiritualem se parentem appellat, in Crusii Turco-Græcia p. 332.

II. JOANNES ZONARAS CPolitanus, sub Alexio Comneno magnus Drungarius sive Præfectus Vigilum & primus à secretis, a) deinde καθ' ἑαυτὸν ἑλόμενος ζῆν & Monasticam vitam amplexus b) sub Joanne Comneno variis ingenii monumentis operam & animum impendit. A Theodoro Balsamone c) qui post eum Ecclesiasticis Canonibus interpretandis animum appulit, vocatur ὑπερφυέστατος ἐκεῖνος Ζωναρᾶς *excellentissimus ille Zonaras*, qui σοφῶς καὶ ὑπερδεξίως καὶ ὡς οὐκ ἄν τις κρείττόνως *sapienter & aptissime, atque ita ut nemo melius* in interpretandis illis fuerit versatus. Laudatur etiam à Matthæo Blastare & Anonymo apud Allatium II. 10. 6. de consensu p. 643. quorum loca jam produxit eruditissimus Beveregius prolegom. ad pandectas Canonum p. XVI. *Nobilem æque historicum ac pessimum Photianum* appellat Nic. Comnenus Papadopoli p. 4. prænotionum mystagogicarum.

1. Præcipuum Zonaræ opus sunt *Annales* sive χρονικὸν in partes

* Vide Nic. Antonii Bibl. Hispan. T. I. p. 426.

a) In jure Græco-Rom. p. 351. Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ τοῦ γεγονότος [illegible]γάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλης καὶ πρωτοασηκρῆτις.

b) Inscriptiones scholiorum in Canones : ἐξήγησις - - πονηθεῖσα Ἰωάννῃ μοναχῷ τῷ Ζωναρᾷ, τῷ γεγονότι μεγάλῳ &c.

c) Balsamo schol. in Epist. S. Athanasii ad Amunem T. 2. Bevereg. pag. 37. De Balsamone dictum T. IX. hujus Bibl. p. 185. seq.

tes duas d) & libros XVIII. divisum, quos ab Orbe condito ad A. C. 1118. deduxit. Cedrenum, qui in A. 1057. desinit, Zonaræ præferri ab Hieronymo Wolfio, indignatur Allatius p. 335. diatribæ de Georgiis, cum Cedrenus nihil fere egerit aliud, quam e quatuor vel quinque scriptoribus ad verbum descripta repetierit, Zonaras autem suopte marte & ingenio Chronicon hoc contexuerit. Tamen & Zonaras in Imperatorum historia libenter sequitur Dionem, ita ut sæpe quid Dio in libris etiam deperditis senserit vel scripserit, ex Zonara liceat conjicere, ut notat Vossius lib. 2 de Hist Græc. cap. 27. Atque ipse profitetur characterem sermonis ideo non unum eundemque in hoc opere reperiri, quod ἐκ πολλῶν βιβλίων τὰς ἱστορίας ἐ αντα μψος e) ex pluribus scriptis historias colligens sæpe etiam illorum verbis uti non dubitaverit. De ejus editionibus & versionibus dixi Volum. VI. p. 156. Exstat & Gallica interpretatio Joannis de Maumont Paris. 1560. fol. Vascosanum: & Joannis Millesi de sancto Amore, Paris 1583. fol. MStis codicibus, quorum in Wolfii & Cangii præfat. & in Crusii Turco-Græcia p 203. & apud Allatium p. 338. de Georgiis est mentio, addere licet Coislinianum, de quo Celeberrimus Montfauconus p. 208. & Florentinum in Catalogo Bibl. Mediceæ p. 75.

2. Ἐξήγησις τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων τῶν τε ἁγίων καὶ σεπτῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν τοπικῶν ἤτοι μερικῶν καὶ λοιπῶν ἁγίων πατέρων. *Expositio sacrorum divinorumque Canonum, tam sanctorum venerandorum Apostolorum quam sacrarum Oecumenicarum Synodorum, sed & localium sive particularium, reliquorumque SS. Patrum.* In Canones Apostolicos Latine vertit ediditque Zonaræ commentaria *Joannes Quintinus*, Hæduus, Juris Canonici Professor, Paris. 1558. & in Canones Conciliorum Patrumque *Antonius Salmatia*, Collegii Ambrosiani Doctor Theologus, Mediolani 1613. Deinde Græce & Latine cum Quintini & Salmantiæ versione prodierunt Paris 1618. fol. una cum Constitutionibus Apostolicis & gestis Concilii CPol. sub Menna A. 536. habiti. Sed in hac editione desi-

d) Wolfius distinctionem in partes tres, ex suo ingenio contra auctoris mentem commentatu[illegible] Genuinam in partes duas & libros XVIII. divisionem Cangius è MSS. Codicibus restituit, de cujus editione vide si placet Acta erudítor. A. 1687. p. 663. & Hist. des Ouvrages des Savans, Octobr p. 139.

e) Ita legendum pro [illegible] vel [illegible]. quod probatur Nobiliss. Viro Christfrido Wæchtlero in Actis Eruditorum T. V. supplementi pag. 174. Priscum Pæanium Eutropii Metaphrasten Zonaras haud raro sequitur, ut notat Cangius in notis p. 27.

desiderantur qvæ Zonaras in Epistolas Patrum Canonicas composuit. Illa igitur demum Græce cum Salmatiæ versione lucem viderunt Paris. 1621. fol. ad calcem Gregorii Thaumaturgi. Macarii Alex. & Basilii Seleuciensis. Deniqve universa hæc Zonaræ commentaria Græcis ad Codices Amerbachianum, Bodlejanum duosqve Parisienses castigatis, Latinisqve versionibus prioribus passim emendatis, utraqve lingva leguntur in pandectis Canonum viri celeberrimi Gvil. Beveregii Oxon. 1672. fol. una cum commentariis Theodori Balsamonis qvi Zonaram sæpissime seqvitur, aliqvando etiam emendat, nec non Alexii Aristeni qvem post Zonaram scripsisse, ante Balsamonem sub Manuele Comneno, idem Beveregius observat, licet Zonara etiam antiqviorem facit Allatius de consensu pag. 419. Ex vetustissimo Cardinalis Bramatii junioris Codice nonnulla, Maximo Planudæ etiam lecta, qvæ in editis Zonaræ commentariis desunt, affert Nic. Comnenus pag. 4. seq. prænotionum mystagog.

3. Λόγος πρὸς τοὺς τὴν φυσικὴν τῆς γονῆς ἐκροὴν μίασμα ἡγουμένους *Oratio ad eos qvi naturalem seminis effluxum, immunditiem existimant.* Græce & Lat. in Jure Græco Romano lib. V. p. 351. Prodierat etiam antea in Jure Orientali Enimundi Bonefidii apud H. Steph. 1573. 8. libro tertio Græce p. 216. & Latine p. 247.

4. Ἐκ προσώπου τῶν ἀρχιερέων περὶ τοῦ μὴ δεῖν δύο διεξαδέλφους τὴν αὐτὴν ἀγαγέσθαι πρὸς γάμον. Ex persona Pontificum, *qvod non debeant duo sobrini eandem in matrimonium accipere.* Græce & Latine in Cotelerii monumentis Eccles. Græcæ T. 2. pag. 483-492. Paris. 1681. 4.

5. *Proœmium in tetrasticha Gregorii Nazianzeni*; Græce prodiisse Venetiis A. 1563. tradit Caveus, in qvod scriptum nec dum incidi. At Zonaræ expositio MS. *in Nazianzeni tetrasticha* memoratur in Alex. Barvoetii Catalogo Codicum Græcorum Bibl. Scorialensis apud Labbeum p. 211. Bibl. novæ MSS. Vide & Lambecium IV. p. 17.

6. Ἐξήγησις τῶν ἀναστασίμων κανόνων τῶν τοῦ Δαμασκηνοῦ, *Expositio Canticorum anastasimorum Joannis Damasceni*, MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. III. pag. 39. & in Coisliniana p. 273. seq. Apud Allatium in Symmyctis pag. 453. memoratur Joannis Zonaræ *in octateuchum Jo. Damasceni expositio pulcherrima.* lege, *in octoechum.* Jacobus Gretserus libro qvarto de Cruce vulgavit explicationem qvorundam ecclesiasticorum vocabulorum ex MSS. commentariis Zonaræ in anastasimos Damasceni canones.

7. *Lexicon* ſpiſſum foliis CCCCXVIII. in fol. MS. in Bibl. Cæſarea. Vide Neſſelium parte IV. p. 24. 89. 155. Joſeph. Scaliger Epiſtola 48. ad Iſaacum Caſaubonum: *Ego quoque videor mihi non inutiliter poſſe Zonaræ Lexicon tractare, quod eſt in libris Soceri tui* (H. Stephani) *ſi per te & affinem tuum Paulum Stephanum ejus uſus brevis mihi contingat.*

8. *Epiſtolas* Zonaræ *Theologicas*, rarum ſibi charumqve opus qvod ex Oriente ſecum attulerat, ſervare ſe & editurum ſcripſit Theodorus Douſa in limine notarum ad hiſtoriam Georgii Acropolitæ, vulgatam Lugd. Bat. 1614. 8. A Douſa acceperat Bonav. Vulcanius qvi in notis ad Cyrillum Alex. contra Anthropomorphitas Lugd. Bat. 1605. 4. Græce & Latine edidit Epiſtolam XIII. *de homine ad imaginem DEI creato*, & Epiſtolam XXXII. *de ſacræ Euchariſtiæ ratione non curioſe nimis rimanda*, & partem Epiſtolæ X. *quare temporibus noviſſimi incarnari Verbum voluerit.* Ex his decimam & decimam tertiam eandem exſtare video in Codice Epiſtolarum qvinqvaginta qvæ ſub *Michaëlis Glycæ* nomine exſtant MStæ in Bibl. Cæſarea, & recenſentur à Lambecio IV. pag. 152. ſeq. ſed trigeſimam ſecundam qvæ incipit, ἰδὼν σὺ ἀγαπητὲ, inter illas non reperio. Eſt autem eadem qvam inter Zonaræ Epiſtolas ineditas Caſaubonus teſtatur ſe legiſſe (XVI. 49. in Baron.) hoc titulo: εἰ φθαρτὴ ἐστιν ἡ ἁγία τοῦ χριστοῦ μετάληψις, εἴτε καὶ ἄφθαρτος. Allatus qvidem paſſim Glycam ſive Zonaram in Epiſtolis laudat ut de libris Eccleſiaſticis Græcor. pag. 127. 130. 139. 254 325. 326. 327. Zonaræ Epiſtolam XV. ex adverſariis Caſauboni ad Baronium ineditis laudat Seldenus II. 7. 2. de ſynedriis p. 179. Excerptum ex Joannis Zonaræ Epiſtola περὶ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου *de Dormitione ſanctiſſimæ Dei genitricis*, MS. Lambec. IV. pag. 149. ſeq. Incipit: ὅτι οἱ δίκαιοι πολλάκις ἡνίκα τῶν τῇδε μεθίστανται, ὀπτασίας ἁγίων τεθέανται καὶ θείων ὕμνων ἐν οὐρανοῖς αὐτήκοοι γίνονται.

9. Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, *In ſanctiſſimam Deiparam Canon ſive hymnus* cujus acroſtichis: ὕστατος ἦχος ὕστατον πλέκει μέλος. *Poſtremus tomus poſtremum adornat melos*, adverſus hæreſes Arii, Sabellii, Macedonii, Apollinaris, Neſtorii, Marcionis, Eunomii, Eutychis, Manetis, Origenis, Evagrii, Novati, Encratitarum, Meſſalianorum, Aërii, Pauli Samoſatenſis, Sergii, *Pyrrhi*, Apellis, Leonis Iſauri qvi imaginum cultum prohibuit, Bogomilorum, Italorumque, Proceſſionem Spiritus S. ex Patre & Filio docentium. Græce &

& Latine primus vulgavit Cotelerius Tom. 3. monumentor. pag. 465-472. Parif. 1686. 4. Latine fed extrema parte qvæ Italos five Romanam Ecclefiam refpicit truncum dederat Gilbertus Genebrardus, ex cujus verfione legitur in Bibliotheca Patrum Colonienfi A. 1618. pag. 1191. Tom. XII. & in Parifienfi A. 1654. Tom. XII. p. 358. & in Lugd. A. 1672. Tom. XXIII. pag. 633. De MSto Codice Cæfareo vide Lambecium V. pag. 161. Ad hunc à Genebrardo verfum truncatumqve canonem refpexiffe videtur Jacobus Pontanus S. I. præfat. ad Joannem Cantacuzenum: *Zonaram fuiffe fchismaticum teftari poffunt ejus poëmata aculeatisfima de procesfione S. Spiritus, & alia adverfus Latinos compofita, quæ Genebrardus dum converteret, fe criminationes illas omififfe narrat.* Certe nulla alia usqvam Zonaræ à Genebrardo verfa comparent.

10. *Homiliæ*, qvales MStas evolvit Allatius, memoratqve in libro de Simeorum Scriptis.

α) *In CHrifti præfentationem in templo.* Incipit: πάλιν τοῖς εὐσεβέσι πανήγυρις.

β) *In Crucis venerationem.* Incipit: ἤρετο μέ τις πρόβλημα.

γ) *In laudem Silveftri I. Epifcopi Rom.* Incipit: οἱ μὲν σεπτοὶ καὶ θεόπται Ἀπόστολοι. Latine exftat apud Lipomannum & Surium 31. Dec. fub nomine Simeonis Metaphraftæ.

δ) *In laudem Sophronii Epifcopi Hierofol.* Incipit: οἱ τοῖς θείοις καὶ μακαρίοις πατράσι.

11. *Paraphrafin MS. in Logicam Ariftotelis* memorat Gefnerus in Bibl.

III. JOANNES TZETZES a) Grammaticus CPoli, *Ifaacii* Tzetzæ, (fub cujus nomine b) commentarium in Lycophronis Caffandram edidit) frater, ætatem fuam prodit ipfe, qvando centum fe poft Michaëlem Pfellum annis c) fcripfiffe fignificat, & allegorias fuas Homericas obtulit *Irenæ* Auguftæ, Manuelis Comneni Imp. Conjugi, qvæ illi A. C. 1143. nupta, obiit A. 1158. d) Patrem *Michaëlem*, Tzet-

a) *Zezen* vocant Politianus, Parrhafius, Crinitus, Gyraldus: Volaterranus *Zezium.* Theodorus Gaza & Aldus *Cæcum.* Vide Nic. Gerbelii præf. ad Chiliades.

b) Confer fi placet quæ ex Tzetzæ Chil IX. hift. 296. & Epiftola ad Bafilium Acridenum notavit illuftris Potterus prolegom. ad editionem Lycophronis A. 1702. relata à me libro III. hujus Bibliothecæ cap. 16. §. 3.

c) Tzetzes Chiliad. XI. v. 719.

d) Vide Cangii Hiftoriam Byz. familiarum Auguftarum pag. 186.

Tzetzem habuit l, matrem *Eudociam* e) avum paternum *Joannem* Tzetzem genere Byzantium, litterarum qvidem rudem ſed eruditorum amantem & opulentum. f) Avus ejus maternus genere Græcus, avia materna Abasgis ſive Ibera. Cum adoleviſſet, Michaël pater domi ſuæ ſalubribus præceptis filium erudiit, g) inter alia monuit ut præ ſapientiæ ſtudio contemneret opes, nihili faceret potentiam, minimeqve avidus eſſet τῆς πρωτοεδρίας, nec alios honoribus præcurrere cuperet. Qvindecim natus annos * præceptoribus traditur, à qvibus non tantum artium illum orbem & ἐγκυκλοπαιδείαν, ſed etiam Hebræam, Syramqve linguam edidicit: unde & loco qvodam Syrum ſe & Iſmaëlitam appellat. h) Excultus liberalibus diſciplinis, & lectione aſſidua Poëtarum, Oratorum, Hiſtoricorum omnis ævi, Geometrarum etiam & Philoſophorum cujusqve generis ſubactus eruditionem ſibi comparavit, neutiqvam vulgarem ac multivariam, ut ex ſcriptis ejus licet cognoſcere. Sed ex iisdem etiam acerbus reprehenſor ac contemtor aliorum, & vanus nimium ac ſæpe ridiculus oſtentator ſui apparet. Ut Chiliad. I. v. 275.

Οἶδας δὲ πάντως ἀκριβῶς πῶς πᾶσαν οἶδα βίβλον
Ἐκ στήθους τε καὶ στόματος οὕτως ἑτοίμως λέγειν.
Οὐδὲ γὰρ μνημονέστερον τοῦ Τζέτζου Θεὸς ἄλλον
Ἄνδρα τῶν πρίν τε καὶ τῶν νῦν ἐξέφηνεν ἐν βίῳ
Ὅθεν τὸ δῶρον εἰληφὼς εὐχαριστῶ τῷ δόντι
Κἂν τρίβω βίον πενιχρὸν σειρᾶς ὢν γένους πρώτου.

Scis autem qvomodo exacte omnino omnem novi librum,
Ex memoria atqve ore ſic promte dicere,
Neqve enim memorantiorem qvam Tzetzam Deus alium
Virum eorum qvi olim fuere, & nunc ſunt, produxit in vita.
Unde donum cum ſumſerim, gratias ago danti,
Quamvis dego vitam pauperem, ex catena qvi ſum generis primi. (aurei)

Chiliad. III. v. 160. Οὕτω παιδεύει με πατὴρ ὡς τὸν υἱὸν ὁ Κάτων.
Εἰ δέ τις καὶ τὸν Κάτωνα χρῄζει μανθάνειν, [illegible]
Ἐμὲ βλεπέτω Κάτωνος ἔμψυχον ζωγραφίαν
Καὶ Παλαμήδους τοῦ σοφοῦ παιδὸς τοῦ Ναυπλίου [illegible]

S..

e) Tzetzes Chil. V. verſ. 611. ſeq. f) id. v. 615. ſeq. g) id. Chiliad. II 157. ſeq. IV. 566. ſeq. * Chil. IV. 570. h) id. Chiliad. VI. v. 282.

Sic erudiit me pater, quemadmodum filium Cato.
Si quis autem & Catonem vult discere, qualis fuerit,
Me respiciat, Catonis animatam picturam
Et Palamedis sapientis, filii Nauplii.

Chiliad. I. 545. Τέως τὸν Τζέτζην ἀψευδεῖν ἐν τοῖς τοιούτοις νόει
Ὡς ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἱστορικῶν ἁπάντων
Καὶ πάντων μνημονέστερον τῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ
Tamen Tzetzem non mentiri in talibus existima,
Sed exactius dicere omnibus historicis,
Et omnibus memorem magis, quotquot sunt in vita.

Chiliad. X. v. 681. Ὁλόκληρον βιβλίον γὰρ ἑκάστην ἱστορίαν
Ὁ Τζέτζης οἶδεν ἀκριβῶς, οὐ στίχον εἶτε δύο.
Integros libros per singulas historias
Tzetzes novit exacte, non modo unum versum vel duos.

Subinde gloriatur se ex memoria scribere VI. 407. 475. VIII. 182. IX. 752. X. 340. 364. XII. 13. jubetque facere periculum ut quæcunque aliquis velit scire, ex memoria dicere ipsum jubeat. XII. 118. καὶ ὅσα ἄλλα ἕτερα ἐθέλοι τις μανθάνειν, εἰ ἀπὸ στήθους οἴδαμεν λέγειν πειράσθω. Ait se commentari properantem κατ' ἀστραπὴν εἰς τάχος, *fulguris instar celeriter*, XII. 119. ταχυγραφῶν VIII. 269. & 526. καὶ νοεῖ τὸ ὀξύτατον τῆς Τζέτζου διανοίας *Et vide celerrimam ingenii Tzetzæ vim.* Λέγων γὰρ ἕν τι, μυρία παρατρέχει *afferre unum aliquid & infinita alia scientem omittere ac prætervehi.* XII. 6. Τζετζικὸν τρόπον, *modum scribendi Tzetzicum* & Τζετζικὰς ἐρεύνας *Tzetzicas inquisitiones* ponit pro accuratissimis, ἐν αἷσπερ ἡ ἀλήθεια ἐκ χάους ἀναγείρεται, *quarum ope veritas ex caligine & chao in lucem redit* XII. 75. seq. 126. Contemni se passim queritur, & indignatur alios præferri sibi, se vero haberi pro rudi & indocto, ut XII. 97.

- - ὥσπερ ὁ Τζέτζης λέγει
Ὁ ἀμαθὴς ὁ ἀδαὴς ὁ ἄπορος ἐν λόγοις
Ὁ ἐξελέγχειν μηδαμῶς δυνάμενος ἀνθρώπους.
- - - *ut Tzetzes ait*
Rudis ille, indoctus, imperitus in disceptationibus,
Arguere nequaquam valens homines.

XI. 219.

Τριπαγισμοῖς ἐν ςιχισμοῖς τετράδια ὡς δέκα
Ὁ δὲ καὶ τὸ δεκάπλασμα ἴσον ἁπλῶ ἐδόκει.
Καὶ μᾶλλον δὲ καὶ ἔλαττον εἴ τε καὶ ὡς ἐδὲν τι,
Λαβὼν γὰρ ταῦτα μοι, ἐδὲν ἐκεῖνος ἀπεςάλκει.
Γράφε δὲ, γράφε, συνεχῶς ἐμήνυε, καὶ μόνον.
Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν χρῆς δωρεᾶς ὁποίας.
Πρὸς τὰ αὐτῦ κληρόψυχον (leg. σκληρόψυχον) ἔγραψα τὰ γραφέντα.

Aliquando jactat se συγγραφία πόσων, *quot librorum scriptorem*, Chil. V. verſ. 580. & Chiliad. XI. v. 261.

Ὁ λογιςὴς τῶν παλαιῶν i) ὗ δὲ ἴαμβος βίβλος,
Τῶν λογισμῶν, γραμματικῶν, ῥητόρων, Φιλοσόφων,
Τῶν μετρικῶν ἱςορικῶν, μηχανικῶν, τῶν ἄλλων.
Ille cinſor antiquorum, cujus eſt jamborum liber,
Rationalium, Grammaticorum, Rhetorum, Philoſophorum,
Metricorum, Hiſtoricorum, Mechanicorum, aliorum.

Idem XI. 987. τοιαῦτα γράψας καὶ τοσαῦτα βιβλία. *Tales qui ſcripſi & tot libros.*

Jamborum libri ſæpius facit mentionem, ut Chiliad. XII. v. 719. ὡς καὶ αὐτὸς μὲν γέγραφα χρονογραφῶν ἰάμβοις. *Ut ipſe alicubi ſcripſi chronographiam componens Jambis.* & XII. v. 255.

Καὶ μετρικῶς συνέγραψα τῇ κόσμυ ἱςορία
Ἰάμβῳ μέτρῳ τεχνικῷ, κἂν ἀτελῆ καὶ ταύτην
Ἀφῆκα βλέπων σύμπαντας τὸ τεχνικὸν μισῦντας
Τὰ βάρβαρα δὲ ςέργοντας. ὢ συμφορᾶς ἐσχάτης.
Et metrice ſcripſi in mundi hiſtoria
Jambo metro artificioſo, quamvis imperfectam & hanc
Reliqui, videas omnes artem odiſſe
Barbaraque amare. O calamitatem extremam! Specimen Jamborum Tzetzæ habes Chil. XI. Hiſt. 896. Jamborum in Templum CPol. III. hiſt. 66.

2. De *libro* λογισμῶν Chiliad. XI. 361.

Καὶ πᾶσαν τέχνην λογικὴν ἁπλῶς μετερχομένες
Ὧν βίβλος ὅλη γέγραπται τῶν λογισμῶν τῷ Τζέτζῃ.
Et omnem artem Logicam ſimpliciter perſequentes
De quibus liber integer ratiocinationum ſcriptus eſt à Tzetza.

3. Al-

i) Ad calcem Chiliadum p. 266. Τζέτζης λογιςὴς τῶν παλαιῶν καὶ νέων. *Tzetza cenſor antiquorum & recentium.*

5. *Allegorias Homericas* ad Irenem Auguftam memorat Chiliad. V. verf. 7.

Ἐγὼ δὲ ἀλληγόρησα τῇ βίβλῳ τῆς Αὐγούστης.

& v. 776. Τὸ δ' ἀλληγορικώτερον περὶ κοσμογενείας

Τοῦτο προεῖπεν Ὅμηρος οὐρανοδρόμοις λόγοις

Αὐτὸς δὲ ὑπεφήτευσα γράφων ἀλληγορίας.

& Chiliad. IX. v. 282. feq. Ἀνθ' οὗ γράφων ἐξήγησιν Ὁμήρου τῇ Αὐγούστῃ

Ἔχουσαν καὶ μετάφρασιν ἡμαξευμένοις k) στίχοις &c.

*E*t Chiliad. XIII. 625.

τῇ τῆς Αὐγούστης βίβλῳ γὰρ τἄλλα μοι προσεγράφη

Scriptum hoc opus verfibus politicis, idem fupereft adhuc manu exaratum variis in Bibliothecis. Titulus eft: ὑπόθεσις τοῦ Ὁμήρου ἀλληγορηθεῖσα παρὰ Ἰωάννου Γραμματικοῦ τοῦ Τζέτζου, τῇ κραταιοτάτῃ βασιλίσσῃ καὶ Ὁμηρικωτάτῃ Κυρίᾳ Εἰρήνῃ τῇ ἐξ Ἀλαμανῶν. l) Initium Operis:

Ἐπεὶ Φαίδρα πανσέληνε σελήνη σελασφόρε

Οὐκ ἐκ ῥοῶν Ὠκεανοῦ φαίνουσα λελουμένη

Ἀλλ' ἐκ πορφύρας τῆς κλεινῆς &c.

*H*abuit Clariff. Vir Ludolphus Neocorus, defcriptum è Codice Barocciano & collatum cum MSto Regio Parif. atqve nonnulla ex eo producit in notis ad Svidam T. 2. p. 683. Idem opus eft *Pro Homerica, Homerica & poft Homerica*, de qvo illuftris *H*uetius in Epiftola ad Grævium T. 2. differtationum & Epiftolarum editarum à Jo. Maria Marco Tilladeto *Hag.* 1714. 12. p. 244. *Eft mihi Tzetzæ cujusdam Poema de rebus Troicis fic infcriptum*: Ἰωάννου γραμματικοῦ τοῦ Τζέτζου τὰ πρὸ Ὁμήρου καὶ τὰ Ὁμήρου καὶ τὰ μεθ' Ὅμηρον ἐν συντόμῳ καλῶς ἐκδοθέντα. *Adjecta funt fcholia non contemnenda. Hæc edere olim habebam in animo; fed aliis ftudiis ex transverfo objectis abreptus fum.* Nuper ejusdem operis Tzetzæ edendi fpem fecit *H*ermannus Tryllitfchius, m) de qvo plura dixi lib. 2. cap. 3. §. 14. ubi etiam mentionem feci allegoriarum mythologicarum Phyficarum & moralium qvas acceptas à Jano Rutgerfio fub Tzetzæ nomine edidit Græce & Latine Federicus *M*orellus Parif. 1618. 8.

4. Diverfa ab his eft ἐξήγησις five *Commentarius* Tzetzæ *in Homerum*, cujus partem fervat Codex infignis MStus Bibl. Lipfienfis Paulinæ

k) ἡμαξευμένοι στίχοι funt verfus politici.

l) Irene Manuelis Comneni conjux, fuit filia Berengarii Comitis Sulsbacenfis in regno Teutonicorum tunc potentisfimi, ut ex Guil. Tyrio notavit Cangius p. 187.

m) Vide Diarium Lipficnfe cui titulus Neuer Bücher-Saal A. 1716. parte LVIII. p. 735.

Τριπαγισμοῖς ἐν στιχισμοῖς τετράδια ὡς δέκα
Ὁ δὲ καὶ τὸ δεκάπλασμα ἴσον ἁπλῶ ἐδόκει.
Καὶ μᾶλλον δὲ καὶ ἔλαττον εἴ τε καὶ ὡς οὐδέν τι,
Λαβὼν γὰρ ταῦτα μοι, οὐδὲν ἐκεῖνος ἀπεστάλκει.
Γράφε δὲ, γράφε, συνεχῶς ἐμήνυε, καὶ μόνον.
Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν χρῆς δωρεᾶς ὁποίας.
Πρὸς τὰ αὐτοῦ κληρόψυχον (leg. σκληρόψυχον) ἔγραψα τὰ γραφέντα.

Aliquando jactat se συγγραφέα πόσων, *quot librorum scriptorem,* Chil. V. verf. 580. & Chiliad. XI. v. 261.

Ὁ λογιστὴς τῶν παλαιῶν i) οὗ δὲ ἰάμβος βίβλος,
Τῶν λογισμῶν, γραμματικῶν, ῥητόρων, φιλοσόφων,
Τῶν μετρικῶν ἱστορικῶν, μηχανικῶν, τῶν ἄλλων.
Ille cinsor antiquorum, cujus est jamborum liber,
Rationalium, Grammaticorum, Rhetorum, Philosophorum,
Metricorum, Historicorum, Mechanicorum, aliorum.

Idem XI. 987. Τοιαῦτα γράψας καὶ τοσαῦτα βίβλια. *Tales qui scripsi & tot libros.*

Jamborum libri sæpius facit mentionem, ut Chiliad. XII. v. 719. ὡς καὶ αὐτὸς μὲν γέγραφα χρονογραφῶν ἰάμβοις. *Ut ipse alicubi scripsi chronographiam componens Jambis.* & XII. v. 255.

Καὶ μετρικῶς συνέγραψα τῇ κόσμου ἱστορία
Ἰάμβῳ μέτρῳ τεχνικῷ, κἂν ἀτελῆ καὶ ταύτην
Ἀφῆκα βλέπων σύμπαντας τὸ τεχνικὸν μισοῦντας
Τὰ βάρβαρα δὲ στέγοντας. ὢ συμφορᾶς ἐσχάτης.
Et metrice scripsi in mundi historia
Jambo metro artificioso, quamvis imperfectam & hanc
Reliqui, videas omnes artem odisse
Barbaraque amare. O calamitatem extremam! Specimen Jamborum Tzetzæ habes Chil. XI. Hist. 896. Jamborum in Templum CPol. III. hist. 66.

2. De *libro* λογισμῶν Chiliad. XI. 361.

Καὶ πᾶσαν τέχνην λογικὴν ἁπλῶς μετερχομένους
Ὧν βίβλος ὅλη γέγραπται τῶν λογισμῶν τῷ Τζέτζῃ.
Et omnem artem Logicam simpliciter persequentes
De quibus liber integer ratiocinationum scriptus est à Tzetza.

3. Al-

i) Ad calcem Chiliadum p. 266. Τζέτζης λογιστὴς τῶν παλαιῶν καὶ νέων. *Tzetza censor antiquorum & recentium.*

5. *Allegorias Homericas* ad Irenem Augustam memorat Chiliad. V. vers. 7.

Ἐγὼ δὲ ἀλληγόρησα τῇ βίβλῳ τῆς Αὐγούστης.

& v. 776. Τὸ δ' ἀλληγορικώτερον περὶ κοσμογενείας

Τούτου προεῖπεν Ὅμηρος οὐρανοδρόμοις λόγοις

Αὐτὸς δὲ ὑπεφήτευσα γράφων ἀλληγορίας.

& Chiliad. IX. v. 282. seq. Ἀνθ' οὗ γράφων ἐξήγησιν Ὁμήρου τῇ Αὐγούστῃ

Ἔχουσαν καὶ μετάφρασιν ἡμαξευμένοις k) στίχοις &c.

*E*t Chiliad. XIII. 625.

τῇ τῆς Αὐγούστης βίβλῳ γὰρ τἄλλα μοι προσεγράφη.

Scriptum hoc opus versibus politicis, idem superest adhuc manu exaratum variis in Bibliothecis. Titulus est: ὑπόθεσις τοῦ Ὁμήρου ἀλληγορηθεῖσα παρὰ Ἰωάννου Γραμματικοῦ τοῦ Τζέτζου, τῇ κραταιοτάτῃ βασιλίσσῃ καὶ Ὁμηρικωτάτῃ Κυρίᾳ Εἰρήνῃ τῇ ἐξ Ἀλαμανῶν. l) Initium Operis:

Ἐπεὶ Φαιδρὰ πανσέληνε σελήνη σελασφόρε

Οὐκ ἐκ ῥοῶν Ὠκεανοῦ φαίνουσα λελουμένη

Ἀλλ' ἐκ πορφύρας τῆς κλεινῆς &c.

*H*abuit Clariss. Vir Ludolphus Neocorus, descriptum é Codice Barocciano & collatum cum MSto Regio Paris. atqve nonnulla ex eo producit in notis ad Svidam T. 2. p. 683. Idem opus est *Pro Homerica*, *Homerica & post Homerica*, de qvo illustris *H*uetius in Epistola ad Grævium T. 2. dissertationum & Epistolarum editarum à Jo. Maria Marco Tilladeto *H*ag. 1714. 12. p. 244. *Est mihi Tzetzæ cujusdam Poema de rebus Troicis sic inscriptum*: Ἰωάννου γραμματικοῦ τοῦ Τζέτζου τὰ πρὸ Ὁμήρου καὶ τὰ Ὁμήρου καὶ τὰ μεθ' Ὅμηρον ἐν συντόμῳ καλῶς ἐκδοθέντα. *Adjecta sunt scholia non contemnenda. Hæc edere olim habebam in animo; sed aliis studiis ex transverso objectis abreptus sum.* Nuper ejusdem operis Tzetzæ edendi spem fecit *H*ermannus Tryllitschius, m) de qvo plura dixi lib. 2. cap. 3. §. 14. ubi etiam mentionem feci allegoriarum mythologicarum Physicarum & moralium qvas acceptas à Jano Rutgersio sub Tzetzæ nomine edidit Græce & Latine Federicus *M*orellus Paris. 1618. 8.

4. Diversa ab his est ἐξήγησις sive *Commentarius* Tzetzæ *in Homerum*, cujus partem servat Codex insignis MStus Bibl. Lipsiensis Pau-

 linæ

k) ἡμαξευμένοι στίχοι sunt versus politici.

l) Irene Manuelis Comneni conjux, fuit filia Berengarii Comitis Sulsbacensis in regno Teutonicorum tunc potentissimi, ut ex Guil. Tyrio notavit Cangius p. 187.

m) Vide Diarium Lipsiense cui titulus Neuer Bücher-Saal A. 1716. parte LVIII. p. 735.

linæ, nimirum prolegomena longiuſcula per duodecim folia, ex qvibus nonnulla de patria & genere Homeri attuli lib. 2. c. 1. §. 8. & partem primorem commentarii ipſius in librum primum Iliados, usqve ad verſum 102. Vide Acta Eruditorum A. 1719. p. 307. ubi notitia accuratior Codicis illius MSti traditur, in qvo Moſchopuliana etiam qvædam in Homerum & qvod imprimis jucundum debet eſſe antiqvitatis & Græcæ linguæ ſtudioſis, ſcholia illa antiqva in totos libros ſedecim priores Iliados, qvalia in Iliad. IX. vulgavit Conradus Hornejus, n) & qvibus comparata ſcholia vulgata plerumqve ſordere videntur, ut notatum in iisdem Actis Eruditor. A. 1712. p. 316.

5. *In Heſiodum*, Chiliad. VI. v. 842. ἀλληγορήσας δ᾽ ἔγραψα πρὶν ἡσιόδῳ ταῦτα. De his Tzetzæ in Heſiodi ἔργα καὶ ἡμέρας, ſcutum Herculis & in Theogoniam editis pridem commentariis dixi lib. 2. c. 8. §. 10. 13. 16. & 20. qvanqvam in Theogoniam qvæ habemus non ſolius Tzetzæ eſſe ſed ex Tzetza & antiqvioribus excerpta putat Dan. Heinſius ad Heſiodum p. 225. Confer Lambecium VII. p. 233. qvo judice Joannes Galenus Diaconus, cui commentarius in Theogoniam tribuitur, idem eſt cum Joanne *Pediaſimo*.

6. *Parœmias* ſuas memorat Chiliad. VIII. 933. 935. 943.

7. *Encomium in mortem.* Chiliad. XI. 749.

Καὶ Τζέτης Ἀλκιδάμαντι ἐπίσης Ἐλαίτῃ
Καὶ ἔγραψε καὶ γράφει δὲ καὶ λέγει καθεκάστην
Ἐγκώμια εἰς θάνατον μυρία ὑπὲρ πάντας.

8. *Epiſtolæ CVII.* MStæ in Codice Regis Chriſtianiſſimi 902. & 1350. & 2565. teſte Labbeo pag. 100. 110. Bibl. novæ MSS. & Kuſtero ad Svidam T. 2. p. 473. Ex his prima ad Joannem Lachanam Grammaticum τῆς ζαβαρείας o) exſtat in Tzetzæ Chiliade IV. verſ. 467-780. Eadem citatur III. 2. 31. 38. 400. 893. 988. IV. 200. 313. 389. 394. Cæteræ poſt Chiliad. V. verſ. 201. memorantur qvidem & V. 188. ſeq. IX. 357. 967. XIII. 43. 55. ſed in editis deſiderantur. Vigeſimam primam ad Patriarchicum notarium *Baſilium Atridenum* dedi ſupra lib. 3. cap. 16. §. 3. ex qva Joannem, non Iſaacium Tzetzem auctorem eſſe commentarii ad Lycophronem notarunt poſt *Kuſterum* excellentes viri ingenio atqve doctrina, Potterus in ſecunda Lycophronis editione, atqve Rich. Bentleius ad *Horatium* p. 45. Exſtant & *Epiſtolæ* Tzetzæ *quatuor* ſubjunctæ ejus *Chiliadibus*: prima ad *Metropolitam* Πατρῶν, *Patrarum* Achajæ: ſecun-

n) De illis dixi lib. 2. c. 3. §. 12.

o) Collegium qvoddam cujus meminit iterum IV. 559. καὶ τῇ προσκορωθῆναι σε τάξει τῆς Ζαβαρείας, *& adjunctum te eſſe ordini Zabarei.*

ſecunda *ad Epiſcopum* qvendam, tertia *ad Grammaticum*, qvarta ad *Nicephorum Servilium*, Myſticum, p) cui tanqvam oculo Senatus blanditur.

9. *Gratiarum actio ad Patriarcham*, *Lamentatio de Imperatore occiſo* & alia plura carminibus ſcripta politicis MSS. In iisdem Codicibus Regiis.

10. Complura carmina *de differentiis Poëtarum*, *Jambi technici de Comœdia & Tragœdia*, *de metris omnibus qvæ in verſibus reperiuntur*. *Hypotheſes* in Culitzen & Gregorium *Grammaticum Regium*. MSS. in iisdem Codicibus Regiis teſte Labbeo pag. 134.

11. Supereſt ut dicam de opere Tzetzæ celeberrimo, *Chiliadibus:* licet in Chiliades verſuum non auctor ipſe, ſed qvi Græce illud cum *Pauli Laciſii* Veronenſis verſione, ad calcem Lycophronis, Græcis Tzetzæ commentariis illuſtrati, Baſil. 1516. fol. ex Jo. Oporini officina edidit; Nicolaus Gerbilius diviſit. Varia doctrina refertum & verſibus ſcriptum politicis q) Tzetza ipſo auctore inſcribitur βίβλος ἱστορική, ἡ βίβλος ἄλφα τζετζικῶν ποιημάτων. Totum autem verſatur in eo, ut velut commentarii inſtar ſit in Epiſtolas à Tzetza ſcriptas, atqve uberius enarret qvæcunqve in Epiſtolis ipſius memorantur res ad veterem hiſtoriam vel fabulas vel etiam philoſophiam pertinentes. Dicitur p. 259. totum eſſe verſuum 12759. ὧν στίχων πολιτικῶν τὸ ποσὸν μυριὰς μία καὶ δισχίλιοι ἑπτακόσιοι πεντήκοντα ἐννέα. ſed tantum exſtant verſus 12675. itaqve exciderunt 84. Hiſtoriæ debent eſſe ut p. 82. monetur ſexcentæ & ſexaginta. Sed exſtant tantum ſexcentæ, & ſexaginta illæ perierint jam ipſius fortasſis Tzetzæ ætate ſurreptæ, de qvibus Chiliad. V. verſ. 200.

Ἃς δέ τινες σύλησαν ἀνακτορίων ἀπὸ δόμων
Τῶν δὲ τόποι κενεοὶ, ταύτας γράφε δ' εἴ ποτ' ἐφεύρῃς.

 Qvas

p) De Myſtici dignitate in aula CPol. vide Cangii utrumqve gloſſarium, & Goari notas ad Cedreni paginam 599.

q) Verſus politici velut vulgaris per πόλιν civitatem uſus (ut πολιτικὴ pro ſcorto) Euſtathio δημοτικοὶ, Tzetzæ κατημαξευμένοι Græcis dicuntur verſus non verſus, ſive verſus proſæ ſimillimi, nec qvantitatem ſyllabarum obſervantes, ſed tantum numerum & accentus, qvindecim enim ſyllabis conſtant, in qvarum nona novum incipit vocabulum, decima qvarta autem accentu gaudet. Vide Cangii gloſſarium utrumqve, Henninium de lingva Græca non pronuncianda ſecundum accentus p. 43. ſeq. Vignolium Marvillium T. 2. Miſc. p. 334. Allatium de Simeonum ſcriptis p. 166. Martini Cruſii Grammaticam Græcam p. 378. & Turco Græciam p. 193. Qui vero laudatur ex Bibliotheca Monchaliana Joannis Tzetzæ liber de verſibus politicis, neſcio an ſit liber ſcriptus verſibus politicis.

Qvas autem qvidam surripuerunt regiis ab ædibus,
Harum loci vacui, eas scribe sicubi inveneris.

Historiæ digestæ per πίνακας sive tabulas tres, ita ut primus πίναξ historiis CXLI. constans desinat in Chiliad. IV. versu 466. In illis enarrantur qvorum fecit Tzetza mentionem in prima Epistola ad Joannem Lachanam (qvæ tota IV. 467-789. subjungitur) usqve ad vers. 715. Cæteras enim historias à militibus surreptas esse notatur p. 110. ante VI. 600. αἱ δὲ λοιπαὶ μετ' αὐτὴν (de Niobe historiam) ἠφανίσθησαν τοῖς στρατιώταις. Secundus πίναξ qvem τὸν πάνυ σμικρότατον appellat XIII. 149. absolvitur historiis XXIII. à Chiliad. IV. 781. ad V. 192. Tertius πίναξ historias habet CCCCXCVI. & ad finem usqve operis porrigitur. Emendandus vero error interpretis VII. 184. ubi male tabula qvadragesima octava memoratur. En tibi Tzetzæ verba:

Περὶ τοῦ Κυρηναίου μὲν εἰρήκειμεν σιλφίου
Ἑκατοστῇ δεκάτῃ μὲν ταῖς πρώτην ἱστορίαις.
Τῷ νῦν πάλιν τῷ πίνακι τεσσαρακοστογδόῳ.

De Cyreneo silphio diximus
Centesima decima priorum historiarum (primi πίνακος)
Præsentis autem (tertii πίνακος) *historia duodeqvinqvagesima.*

Sic passim solet πίνακας hujus operis & ἱστορίας earumqve numerum ipse laudare Tzetzes, ut XI. 97.

Ἔχεις τὴν ἱστορίαν δὲ πίνακι τῷ παρόντι
Ἑκατοστὴν ἐννάτην τε σὺν ἐννενηκοντάδι.

Etiam πρώτας & δευτέρας ἱστορίας ut *X.* 479. 554. 676. &c.

12. Chiliadibus subjicitur Carmen Jambicum *de filiorum educatione*, cum præmisso illius argumento. Incipit: σύμπας πατὴρ ἄκουε τῶν Τζέτζου λόγων. Aliaqve brevia carmina minora Jambica duo & unum versibus *Heroicis*. *Horum* primo indignatur in locum poeseos metris adstrictæ, politicorum versuum usum invaluisse. Incipit: μούσης μέτρα φέρουσα τῆς ἀγυρτίδος. Alterum Jambicum incipit: τὰς βεβήλους καὶ πεφυρμένας φύσεις. Heroici initium: Τζέτζου ῥητορίας ἀδαήμονος ἤλεγε βίβλος.

IV.

IV. INDEX SCRIPTORUM
in Chiliadibus Tzetzæ laudatorum.

Numeri majores Chiliadem , minores versum denotant.

Alc-

Ar-

Chri-

Hero-

Lauda-

Noë

Pinda-

Ser-

Staſini

Theo-

* Leo Stypiotes Patriarcha CPol. ab A. 1134. ad 1143.

VI. CONSTANTINUS HARMENOPULUS ad medium duodecimum ſæculum refertur à multis, & nominatim à præſtantisſimo Caveo & a Petro Bælio (Reponſe aux queſtions d'un Provincial T. 1. chap. 53. p. 482.) quare hoc etiam capite illi locum dare volui. Verius tamen eſt, medio ſæculo decimo quarto demum illum floruiſſe, ut ex jam dicendis patebit. Natus eſt circa A. 1320. CPoli a) patro Curopalata, matre Muzalona Jo. Cantacuzeni Imp. conſobrina. Ad XVI. annum ætatis liberalibus Græcorum diſciplinis à *Philaſtrio* Monacho Studita inſtitutus, poſt auditum *Leonem* Monachum b) ad annum usque vigeſimum latinis litteris navavit operam ſub *Aſpaſio* Monacho Calabro, quem ad id pater Conſtantini magna mercede ex Italia conduxerat. Hinc ad Jurisprudentiam ſe contulit doctore *Simone Attaliata*, pronepote *M*iehaëlis illius cui Juris Compendium Græci debent. Eo magiſtro velocisſimi ingenii juvenis ad eam ſapientiæ famam pervenit, ut duodetrigeſimo ætatis anno *Anteceſſoris* nomen meruerit, quod non niſi ſenibus Principes Græci & Legum ſtipendia emeritis plurima concedebant. Trigeſimo ætatis anno *Judex Dromi*, quod civilium Dicaſtarum ſupremum tribunal fuit, renunciatus, & inter Conſiliarios adſcitus Principis c) quos inter primum locum obtinuit minimus omnium ætate, tanta cum integritatis & ſapientiæ gloria id muneris executus eſt, ut Cantacuzeno, è ſolio quod occupaverat deturbato d) nullam fortunæ aut dignitatis mutationem ſit paſſus, quin imo, patre defuncto, auctus honoribus, *Sebaſtus* & *Curopalata* ad Cæſarem * propius accedere juſſus ſit. Opibus, dignitatibus, opulentoque Bryenniæ conjugis matrimonio felix ad Legum interpretationem ſe contulit, tanta ubique & gravitate & eruditione, quantam nobis ubique ingerunt ejus in *Digeſtum* e) *ac Codicem* lueulentisſimi *Commentarii*, *explanationes Novellarum*, *Prochiron Juris utriusqne*, aliaque quæ

paſſim

a) Accuratam hanc de Harmenopulo notitiam debeo Nicolao Comneno Papadopoli pag. 143. prænotionum myſtagog. editarum Neapoli 1695. fol. Comnenus teſtatur ſe uſum Georgii Coresſii & Maximi Planudæ Paralipomenis ad Bibliothecam Photii.

b) Hunc cum non diu poſt Archiepiſcopum Mytilenæum fuiſſe conſtet, Nic. Comnenus eundem putat fuiſſe cum Leone Magentino cujus commentarii in ſcripta Ariſtotelis exſtant.

c) Joannis Cantacuzeni Imp.

d) A. C. 1355.

* Joannem Palæologum.

e) De his Harmenopuli ſcriptis partem adhuc ineditis plura dixiſſe ſe Comnenus teſtatur in opere quod inſcripſit *Græcia Sapientis teſtimonium*. Illud non vidi.

pasſim Latinis JCtis ad auctoritatem præſentisſimam evocantur, quæque tanti Græcis habita ſunt quanti olim priſcis Latinis effata *Scævolæ*, Pauli, Caji, Ulpiani, aliorumque hujusmodi, quorum in jure ſumma auctoritas. *Sapientisſimum* appellatum à Michaele Balſamone, f) *Peritisſimum legum* à Nicolao Cabaſila g) *Os jurisprudentiæ* antonomaſtice, & *Jurisconſultum κατ' ἐξοχὴν* à Nilo Rhodio h) & ab ipſo Philotheo i) Patriarcha CPol. *Theſaurum Nomicum*, diſces ex pluribus Virorum hujuscemodi monumentis. Circa quadrageſimum ætatis annum Canones attigit, cum *præfectus Theſſalonicæ* ſummo cum *Nomophylacis* imperio per otium amavit Sacra tractare, ea diligentia & fide, ut inter Canoniſtas Græcos principem locum judice Nicolao Comneno obtineat, & Nilo Rhodio vocetur νομοδιδάσκαλος καὶ Κανόνων ἑρμηνευτὴς ἀντίληπτος, ſuffragante Georgio Coresſio additionibus ad Bibliothecam Photio & Chriſtophoro Campana Chio Canonarcha de vi canonum, ſcholio ultimo. Diem obiit ſupremum CPoli A. 1380. vel 1383.

Conſtantini Harmenopuli ſcripta edita.

1. ἑξάβιβλος, ſive Πρόχειρον νόμον, *Promtuarium juris Civilis* in ſex libros, titulos LXXXII. diviſum, quod una cum *ecloga legum Georgicarum ex jure Juſtinianeo*, Græce cura *Theodorici Adamæi Svallenbergii* lucem vidit *Pariſiis* apud Chriſtianum Wechelum 1540. 4. Latine vertit *D. Bernhardus à Rey* Colon. 1547. 8. apud Martinum Gymnicum, & ex ſecunda recognitione ibid. apud Gualtherum Fabricium 1556. 8. Et cum enchiridio uſuum feudalium per interpretem addito, 1566. 8. Accuratius deinde & elegantius, additis etiam ſcholiis *Joannes Mercerus*, cum præfatione ad *Michaëlem Hoſpitalium* Lugd. 1656. 4. & Lauſannæ, apud Franciſcum le Preux, illuſtr. D. Bernenſium typographum 1580. 8. Hinc Græce & Latine cum Merceri verſione & ſcholiis, & paratitlis *Dionyſii Gothofredi* & Variarum Lectionum libello ex Codice *MS.* Jacobi Lectii: & nomenclatore Græcarum dictionum Juris ad Harmenopulum, Genev. 1577. 4. Germanice Harmenopuli Hand-Buch und Auszug Käyſerlicher und Bürgerlichen Rechte, *D. Juſto Goblero* interprete Francof. 1566. 1576. fol. MStum hoc opus in variis Bibliothecis ut Cæſa-

f) in Anaphora III. c. 5.
g) in quæſt. de matrimonio, apud Chriſtoph. Campanam Canonarcham.
h) in ſylloge Canonum ad Canones Concilii CPol. ſub Cantacuzeno.
i) Orat. 2. de Pace CHriſti.

rea Lambec. VI. pag. 45. Coisliniana pag. 218. &c. Privata quidem auctoritate sed singulari studio concinnatum fuit ab Harmenopulo hoc Promptuarium, compendiumque Juridicum, supplens & emendans defectus veteris πρόχειρου quod in XL. tributum titulos auspiciis Basilii Macedonis, Constantini Porphyrogennetæ & Leonis sapientis pridem compositum ipse commemorat: explanationibus etiam succinctis quibus leges adductas Principum & JCtorum veterum responsa illustrat, illud locupletavit, quas Mercerus atque inde Godofredus & minori typorum charactere & præposito σχολίου vel ἐπεξηγήσεως titulo solent distinguere.

2. Ἐπιτομὴ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων. *Epitome divinorum & sacrorum Canonum* (tributa in sectiones sex, 1) de Episcopis 2) de presbyteris, Diaconis, subdiaconis atque ephorcistis 3) de clericis 4) de Monachis & Monasteriis 5) de Laicis 6) de mulieribus.) Πρόχειρον juris canonici vocat Nic. Comnenus p. 219. prænot. Mystagogicar. Cum Scholiis *Citrensis* τοῦ Κίτρους qui p. 11. nominatur, & *Philothei*, (qui Patriarcha CPol. fuit A. 1354. & ab A. 1362. ad 1376.) Græce & Latine prodiit in *Marquardi Freheri* Jure Græco Romano lib. I. pag. 1-71. ex Græco Jo. Sambuci codice, adjuncta Latina *Jo. Leunclavii* versione. Francof. 1596. fol. Hæc Epitome in aliquot Codicibus Cæsareis exstat manu exarata teste Lambecio V. p. 160. & VI. p. 35. ac 38. quos cum editis conferri, postremum præcipue, operæ pretium fuerit. Ex eodem, & nota Philothei adjecta non licet de ætate Harmenopuli dubitare, quam ideo hic etiam adscribere haud gravabor. Τὸ παρὸν ὅλον τοῦτο βιβλίον τῶν τε θείων καὶ φιλευσεβῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων συνετέθει πολλῷ πόνῳ, καὶ οὕτως εἰργάσθη παρὰ τοῦ πανσεβάστου νομοφύλακος τοῦ εὐαγοῦς βασιλικοῦ σεκρέτου καὶ κριτοῦ τῆς θεοσώστου πόλεως Θεσσαλονίκης κυροῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ τοῦ ἈΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΥ ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου Δεσποίνης ἡμῶν καὶ Αὐτοκρατορίσσης κυρᾶς ἌΝΝΗΣ τῆς Παλαιολογίνης, καὶ τοῦ ἐρασμιωτάτου ταύτης υἱοῦ, τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου Βασιλέως ἡμῶν καὶ Αὐτοκράτορος Ῥωμαίων κυροῦ ἸΩΑΝΝΟΥ τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ϛωνγ, ἰνδικτιῶνος ιγ΄. Hoc est: *Præsens hic totus Liber divinarum ac piarum Legum & sacrorum atque divinorum Canonum multo labore compositus & ita instructus est ab admodum venerabili Nomophylace sacri Imperatorii Secreti & Judice à Deo servatæ Urbis Thessalonicæ. Domino CONSTANTINO HARMENOPULO, sub Imperio piisimæ & Christum amantis Dominæ nostræ atque Imperatricis, Dominæ ANNÆ Palæologinæ, & dilectissimi*

mi Filii ipsius, piissimi & Christum amantis Regis nostri atque Imperatoris Romanorum, Domini JOANNIS Palaeologi, anno à creatione mundi 6853. *Indictione decima tertia, sive anno Christi* 1345. Huic suffragatur, quod idem Philotheus in ἀνατροπῇ τῶν γεγραμμένων παρὰ τῷ Ἀρμενοπούλῳ ἀναθεματισμῶν, quam in Codice Regio 2023. lectam sibi laudat etiam Cangius glossario in κριτής, Harmenopulum velut adhuc spirantem alloquitur his verbis: ὁ περὶ ταῦτα σοφὸς σέβας εἰ νομοφύλαξ καὶ καθολικὲ κριτὰ Ἀρμενόπουλε, πῶς οὐ κἀκεῖνο τοῖς γεγραμμένοις προσέθηκας, *cum peritus sis hujusmodi rerum, venerabilis Nomophylax & judex generalis Harmenopule, cur non hoc quoque scriptis adjecisti &c.* Unde jam in edito A. 1650. opere de Synedriis lib. 1. cap. 10. p. 213. sq. Jo. Seldenus monuit de Harmenopuli ætate aliter esse omnino decernendum, quam viris doctis fuerat hactenus receptum, qui retulerunt ad sæculum duodecimum, ut Marquardus Freherus in Chronologia Juri Græco-Rom. præfixa, Josephus Maria Suaresius in notitia Basilicorum, Jac. Gothofredus in manuali Juris, Philippus Labbeus & Casimirus Oudinus, & Lud. Ellies du Pin de scriptoribus Ecclesiasticis, Tho. Ittigius præf. ad librum de hæresiarchis p. 18. Jo. Doujatius prænot. Canon. p. 428. aliique.

3. Περὶ ὧν οἱ κατὰ καιροὺς αἱρετικοὶ ἔδοξαν. *De opinionibus hæreticorum, qui singulis temporibus exstiterunt.* Incipit: Οἱ περὶ τὸν Ἄρειον. Sine ordine temporis disserit breviter 1) de Arrianis, 2) Macedonianis, 3) Sabellianis, 4) Apollinari, 5) Eutyche & Dioscoro, 6) Paulo Samosateno, 7) Nestorianis, 8) Sergio, Pyrrhoque Monothelitis, 9) Origenianis, 10) Petro Fullone, 11) Marcionitis ac Manichæis, 12) Marcello, Photino & Sophronio, 13) Eunomianis, 14) Novatianis, & 15) Sabbatianis, 16) Montani sectatoribus, 17) Donatistis, 18) Massalianis, qui etiam Enthusiastæ & Valentiniani (ita dicti quod Valentini & Valentis Impp. temporibus pullulaverint.) Denique de Eleutherio Paphlagone atque 19) Bogomilis, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, *non diu ante nostram memoriam:* Prodiit ex Jo. Sambuci Codice Græce cum Latina *Jo. Leunclavii* versione ad calcem legationis Man. Comneni ad Armenios Basil. 1578. 8. p. 557-576. & in jure Græco-Rom. Freheri pag. 547. Francof. 1596. fol. & in auctario Bibl. Patrum Ducæano Paris. 1624. Tomo 1. & in Bibl. Patrum, Morellianæ edit. A. 1644. 1654. Tomo XI. Latine sæpius in cæteris Bibliothecæ Patrum editionibus, & ad calcem Honorii de hæresibus, Helmst. 1676. 4.

4. Περὶ πίστεως ὀρθοδόξου, *de fide Orthodoxa.* Incipit: πιστεύειν τὸν ὄντως χριστιανόν. Libello de hæresibus subjicitur Græce & Latine

ne in prima editione p. 576-583. & in omnibus cæteris jam memoratis similiter recusum. In Codicibus autem Cæsareis hæc expositio fidei libello de hæresibus instar procemii præmittitur, ut notat Lambecius VI. pag. 35. 39. Eandem bis memoriter recitasse dicitur *Harmenopulus* morti vicinus eo ipso die, quo CPoli obiit sub Manuele *Palæologo*, Kalendis *Martii* anno ætatis LXIII. Christi 1380. vel 1383. ut accuratius à Coresio supputari notat Comnenus pag. 144. In hac Ecthesi Allatius II. 2. de consensu §. 8. pag. 493. monet contra Harmenopuli mentem addita ab editoribus Juris Græco-Romani pag. 552. verba: καὶ τοῦ υἱοῦ, *ac Filio*, ubi de Spiritus S. processione sermo est. Quod facile crediderim, licet futilem conjecturam Nic Comnenus appellat. Certe in prima Leunclavii editione A. 1578. p. 578. tantum legitur: Τὸ συναϊδίως ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐκπορευόμενον.

5. *Donatio Constantini Magni* Silvestro Papæ ut ajunt facta, quam ex Græca Harmenopuli versione dedi Volum. VI. p. 5. vulgaverat e Græco Codice Regio Parisiensi Jul. Cæsar Bulengerus lib. 2. de Imperio Rom. c. 6. Exstat etiam in Codicibus Cæsareis, de quibus Lambecius V. pag. 244. & VI. p. 35. 38. Nec non in Barocciano Bibl. Bodlejanæ Codice 149.

6. *Tomus contra Gregorium Palamam* Græce & Latine editus sine nomine auctoris ab Allatio in Græcia Orthodoxa Tom. 1. pag. 780-785. Rom. 1652. 4. Hermenopulo vindicatus à Nic. Comneno pag. 144. prænotionum *Mystagogicarum*. Incipit: Ἡ μὲν παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Scripta Harmenopuli inedita.

7. *Dissertatio de jejunii quadragesimalis, aliorumque nonnullorum solennium jejuniorum origine ac ratione.* Incipit: ἰστέον ὅτι τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστὴν νηστεύομεν ὡς τοῦ χρόνου ὅλου ἀποδεκάτωσιν. MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. VI. p. 37. sq.

8. Τὰ ὀφφίκια τοῦ παλατίου. Τὰ ὀφφίκια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. *Catalogus Officiorum Aulæ Imperatoriæ & magnæ Ecclesiæ CPolitanæ S. Sophiæ.* id. p. 36. & 40.

9. *Narratiuncula de tribus tomis Synodicis* sub Imp. Constantino Porphyrogenneto sub Imp. Manuele Comneno & Mich Palæologo compositis., in quibus anathemate percutiuntur quicunque contra Imperatores seditionem excitant, & per vim aut insidias Imperium in-

invadere nituntur vel eorum adjutores & conscii. Incipit: *ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσαντίνε τοῦ Πορφ.* id. p. 35.

10. *Lexicon*, τοῦ σεβαστοῦ καὶ κριτοῦ Θεσσαλονίκης τοῦ Ἀρμενοπούλου λεξικὸν κατὰ στοιχεῖον περιέχον τὰ κοινῶς γραφόμενα ῥήματα. Cujus pars MS. in Bibl. Cæsarea. Nescio idemne an aliud, quod septem folia in quarto implens exstat integrum in alio Codice, atque inscribitur: λεξικὸν κατὰ στοιχεῖον περιέχον τὰ πολυώνυμα τῶν ῥημάτων. Incipit: ἀγαπῶ, φιλῶ. Vide Nesselium I. p. 398. & IV. p. 120. Quod vero ab Dupinio T. IX. Bibliothecæ scriptor. Eccles. p. 200. memoratur Harmenopuli Dictionarium, *Dictionaire du Droit Civil*, hauddiversum est ab ejus Promtuario sive *Prochiro* juris, de quo supra dictum. Vide Bælii respons. ad quæstiones hominis è *Provincia* cap. 53. T. I. p. 482. seq.

11. A Nicolao Comneno in prænotionibus mystagogicis præterea subinde allegantur Harmenopuli *scholia in pandectas* ut p. 235. 238. 239. 268. 282. 400. *in Codicem* p. 320. 321. *in Novellas* p. 322. 388. *in Novellam Leonis* ibid. & 197. *Libellus de testibus* p. 403. *Libellus de testimonio quomodo fiat*, quem in suam synopsin juris retulit Thomas Diplovatacius id. 384. *Epistola* 21. *ad Sclerum* p. 226. 362. Idem Comnenus observat Harmenopulum libenter insistere vestigiis JCti inter Græcos celebris Tipuciti, p. 884. & Canonum interpretis Theodori Prodromi. p. 364. *M*ultus etiam in eo Comnenus est p. 144. & 251. ut Harmenopulum Balsamoni præferat & à schismate *Photiano* alienum fuisse probet, insultetque Maximo Margunio, Balsamonem præ illo extollenti. Eundem Margunium Harmenopuli *Orationes* citantem refellit p. 272. negatque Orationes ullas aut dixisse vivum, aut fato functum reliquisse. *Ipse enim*, inquit, *initio commentariorum suorum in Digestum se infacundum & tardioris pronunciationis hominem fatetur, eamque causam affert, ob quam à dicendis causis impendendoque Clientibus patrocinio se transtulit ad quietiorem Legum meditationem.*

Alii CONSTANTINI.

Constantinus quidam, cujus mores laudat, fortunam deplorat Æneas Gazæus Sophista Epist. IX.

Constantinus *Acropolita*, Logotheta, Georgii Acropolitæ F. de quo Vol. VI. p. 449.

Constantinus *Afer*, peritus artis Medicæ, & *M*onachus Casinensis Benedictinus circa A. 1072. varia ut ex Arabico sic ex Græco idiomate

mate in *Latinum* transtulit, de quo dixi ad Trithem. de script. Eccles. c. 286. Vide & Antonium Pagi ad A. 1087. n. 13.

Constantinus *Antiochenus* presbyter, qui S. Chrysostomi homilias in Epistolam ad Hebræos à notariis exceptas, ἀπὸ σημείων post ejus fata in lucem protraxit. Ad hunc Chrysostomi Epistolæ. De eodem Palladius in vita Chrysostomi p. 144.

Constantinus *Cabasilas* Dyrrhachii *Metropolita*, qui Joanni Citri Episcopo quæstiones proposuit, ad quas ille respondet in Jure Græco-Rom. lib. *V*. p. 323.

Constantinus *Cæsariensis*, de quo infra p. 679.

De Principibus & Hospodaribus Moldaviæ eruditis nostra ætate, Constantino *Cantemirio* * & Constantino *Demetrio* adi Diarium Lipsiense Neuer Bücher-Saal parte XLI. p. 376. sq.

Constantinus *Chiliarenus*. Vide infra, Patriarcha.

Constantinus *Chrysomallus*, de cujus scriptis & erroribus circa A. 1137. CPoli damnatis *Leo* Allatius lib. 2. de consensu c. 11. §. 1. p. 644. sq. & Guil. Beveregius ad can. 60. Apostol.

Constantinus *Diaconus* CPol. & Chartophylax, cujus homilia in omnes Martyres laudatur in Synodo septima, Actione quinta. Incipit: αἱ μὲν χειρὸς πανηγύρεις ὅσαι τὸ φῶς. *V*ide Allatium de Synodo Phot. p. 541. Non diversus hic mihi videtur à Constantino Chartophylace, de quo Theophanes ad A. 790. De ejus solutionibus quæstionum Canonicarum vide Lambecium *V*. p. 231.

Constantini quam plures *Episcopi* memorantur in subscriptionibus Conciliorum, quas vide apud Harduin. T. *X*I. p. 426. sq.

Georgius Constantinus, commentitius pro Georgio Codino, vide infra p. 699.

Constantinos *Imperatores* undecim cum annis quibus præfuerunt, ordine recensitos habes volum. VI. p. 752. Speciatim de Constantino Magno ejusque scriptis dixi in eodem volumine p. 1. seq. De scriptis Constantini Porphyrogennetæ p. 486. seq. Constantini Despotæ Novella dictata à Theodoro Decapolita, *MS*. in Bibl. Cæsarea.

Constantinus *Lascares* Byzantius, cujus Grammatica per Dionysium Paravisinum excusa Mediolani A. 1476. 4. ex recognitione Demetrii (Chal-

* Hujus filius Servanus Cantemirius ineunte septimo anno ætatis A. 1714. potentissimo Russorum Imperatori Petro Alexidi Panegyricum dixit Græce & Latine excusum Petroburgi.

Chalcondylæ) Cretensis, exstat *Hafniæ* apud nobil. virum Frid. Rostgaardum. Versio quæ in Veneta editione accessit, inepta est judice *H.* Stephano, & quæ scriptorem ipsum contemptibilem reddat. p. 42. de Græcæ linguæ studiis. Compendium octo partium Orationis, cum versione Joannis Crestoni, Placentini Monachi, Mediolan. 1480. 4. Alias editiones memoravi Volum. VII. p. 39. Expositio Vaticinii Cosroæ, Regis Persarum, de Imperio Romano, *MS.* in Bibl. Cæsarea. *L*ambec. V. p. 252.

Constantinus *Lichudes.* Vide infra, in Patriarcha.

Constantinus *Manasses* de cujus Chronico scripto versibus politicis circa A. 1150. & in A. 1081, desinente, dixi Volumine VI. p. 157. Idem MS. in Bibl. Coisliniana p. 587. Nescio diversusne ab hoc sit Constantinus, Imperatori quem non nominat ab Epistolis, inter Historicos Byzantinos laudatus à Georgio Codino p. 17. Origg. CPol. Ex Constantini Manassæ *libro secundo Hodœporici*, versibus Jambicis scripti, locum affert Allatius in notis ad Georgium Acropolitam p. 201. Idem habuit MS. sed in codice à tineis blattisque male habito misereque eroso hujus Constantini ἔκφρασιν εἰκονισμάτων κατὰ μέσον μὲν ἐχόντων τὸν Κύκλωπα τοὺς Ὀδυσσέως ἑταίρους διασπαράσσοντα καὶ ἐσθίοντα, τὸν δὲ Ὀδυσσέα οἴνου ἀσκὸν προφέροντα καὶ δεξιούμενον πόσει τὸν Κύκλωπα. *Descriptionem imaginum in medio exhibentium Cyclopem Ulysis amicos diripientem & vorantem, Ulyssemque prolato vini utre Cycoplem potu excipientem.* Incipit: Οὐδὲν ἄρα φιλοκάλου ψυχῆς ὀλβιώτερον εἰ δ' ἅμα καὶ φιλολόγος εὑρεθῇ. Præterea ἐπικήδειον πρὸς τὸν ἀποιχόμενον ἐπὶ τῶν δεήσεων κύριν Νικηφόρον τὸν Κομνηνόν. *Epicedium in obitum Nicephori Comneni, supplicum libellorum Magistri.* Incipit: Ἀρραίβων γῆ πιστάτη καὶ μήτηρ γονίμων χυμῶν, ἀέρες δὲ εὖ κεκραμμένοι.

Constantinus ex Samosatensium vico Mananale *Manichæus* de quo Photius libro I. contra *M*anichæos. Montfauconi Bibl. Coislin. p. 358. seq.

Constantinus *Meliteniota* Archidiaconus CPol. Λατινόφρων qui cum Patriarcha suo Joanne Vecco in exilium pulsus obiit A. 1284. de illo dixi Volum. IX. p. 198.

Constantinus *Papa* ab A. C. 708. ad 715. Ad hunc Epistola Apologetica Joannis CPol. Tom. 3. Concil. *H*arduin. p. 1838. Ejus Epistola ad Brithwaldum Archi-Ep. Cantuariensem id. p. 1827.

Constantinus Anti-Papa A. 767. cujus nonnulla leguntur in Volumine Epistolarum Pontificum quod edidit Gretserus, Ingolst. 1613. 4.

Constantini *Patriarcha* CPolitani fuere quinque, vel saltim quatuor: nam de primo quem Cestinum vel Castinum alii vocant, & tertio sæculo volunt fuisse, non adeo exploratum. 1) Constantinus Cancellarius, fuit ab A. 674. ad 676. 2) Constantinus Episcopus Syllæi, ab A. 754. ad 766. de quo Historia *M*iscella XXII. 24. 41. 46. seq. 3) Constantinus Lychudes, ab A. 1059. ad 1064. cujus decreta duo Synodica de servo criminali & de *S*acerdote cædis reo ac deposito, in jure Græco Rom. lib. IV. pag. 264. 265. & apud Thomam Diplovatacium in Synopsi juris Græci. Et 4) Constantinus Chliarenus, A. 1154. cujus Synodica varia citat in prænotionibus *M*ystagogicis Nicolaus Comnenus, ut de Clerico milite p. 250. De nuptiis pag. 286. De perjuriis pag. 287. & de homicidiis latronum * p. 257. quod exstat in jure Græco Romano lib. III. p. 210.

Constantinus *Psellus* de quo Allatius libro de Psellis sect. 50. & 80. Hunc mutato nomine eundem cum *M*ichaële Psello, Michaelis Ducæ præceptore esse putabat Cangius in glossario Græco p. 1637.

Constantinus *Rheginus*, qui ex Protosecretario (corrupte Asyncritus pro ἀσηκρήτης Lambec. VI. p. 200.) Roberti Guiscardi, Nortmannorum, Apuliæ, Calabriæ & Siciliæ Ducis A. 1072. factus est *M*onachus Casinensis, idem cum Constantino Afro de quo supra.

Constantinus *S*acerdos, ad quem circa A. 1095. scripsit Philippus solitarius auctor Dioptræ, de differentia inter intercessionem & auxilium *S*anctorum.

Constantinus *Siculus* Philosophus, cujus carmen Græcum Anacreonticum alphabeticum super periculo parentum & fratrum suorum in mari, MS. in Bibl. Cæsarea memorat *Lambecius* V. pag. 295. Incipit: ἀπὸ μυστικῶν μελάθρων.

Constantinus *Tarsensis* sive *Tarsita*, cujus Epigramma Græcum in Antiochi *M*onachi Pandectem, ex Codice quem totum manu ille sua scripserat, edidit Lambecius III. pag. 138. Aliud in librum *S.* Chrysostomi de Virginitate.

Constantinus *Tii* in Ponto Episcopus, qui synodo *P*hotianæ interfuit, cujus homilia in S. Euphemiæ reliquiarum inventionem exstat Latine apud *L*ipomannum Tomo VI. & apud *S*urium XI. Julii. Græce incipit: ἥκω τὸ ἐπίταγμα φέρων, MS. in Bibl. Bodlej.

Con-

* Memorat Harmenopulus in synopsi Canonum pag. 59.

Constantinus *Barinus* sive *Varinus*, qui CPoli libros quosdam Græcos manuscriptos habuit, quorum Catalogus exstat apud Possevinum ad calcem Tomi II. Apparatus sacri p. 45. 46. in his fuit Symmachi interpretatio Psalterii & totius Vet. Test. Zachariæ Rhetoris Hist. Ecclesiastica, aliaque eximia quæ necdum lucem viderunt monumenta.

Constantinus recens scriptor, qui versibus politicis Græco-barbaris expressit historiam Apollonii Tyrii. Prodiit Venetiis A. 1600. & 1696. 8. *διηγησις ὡραιοτάτη, Απολλωνιȣ τȣ̃ ἐν Τύρῳ ῥημάδα.*

De *Roberto Constantino*, cujus insigne Lexicon Græco-Latinum habemus, dixi supra p. 77. seq.

VI. NICON Monachus & Archimandrita Armenius, sanctitatis & miraculorum fama celebratus, & quod jugiter inclamaret agendam esse pœnitentiam, cognomento appellatus *μετανοεῖτε*, *pœnitentiam agite*, diem obiit A. 998. Memoriam ejus celebrant Martyrologia & Menologia XXVI. Novembr. Vitam ejus A. 1150. scripsit Abbas quidam patria Lacedæmonius, incipit: *εἰ ȣ̓ τόπῳ ἢ χρόνῳ, γνώμῃ δὲ μᾶλλον στερρᾶ.* Latine vertit Sirmondus, ex qua plura affert Baronius Tomo X. Annalium ad A. 961. 969. 981. 982. 986. 998. Hujus ut putant Niconis breve sed non exigui momenti scriptum *περὶ τῆς δυσσεβȣ̃ς θρησκείας τῶν κακίστων Αρμενίων*, *de impia pessimorum Armeniorum religione*, ad calcem Balsamonis pag. 86. & apud Beveregium notis ad can. 56. Trullan. pag. 158. sq. & in Bibliothecis Patrum, ut T. 25. edit. Lugd pag. 327. Latine editum ex versione non felici semper Gentiani Herveti. Sed Græce & Latine exhibetur a Cotelerio in notis ad Patres Apostolicos, ad lib. 2. Constitut. Apostol. cap. 24. pag. 235. 236. incipit: *τὰ παρὰ Ἀρμενίων γινόμενα παράλογων.* Et cum hac meretur conferri quam dedit idem ad lib. V. cap. 13. pag. 314. *ἀπότάξις τῶν αἱρετικῶν Ἀρμενίων*, *Renunciatio hæreticorum Armeniorum.* Incipit: *Ἐγὼ ὁ δεῖνα ἢ ἡμεῖς* &c. Usus est Cotelerius Codice Græco Regio Parif. 1818. Post Balsamonem & in Bibliothecis Patrum præmittitur Latine Niconis ex *Epistola* ad *ἔγκλειστον* sive inclusum monachum *de injusta excommunicatione.* Incipit: *Scias autem pater.* Si eadem est quam memorat Lambecius VI. pag. 31. illum oportet esse juniorem Niconem, quoniam in illa mentio Nicolai Grammatici, qui Patriarcha fuit CPol. ab A. 1084-1111. Fuit vero & alius Nicon junior, Monachus Rai-

thensis Palæstinus, qui sub Constantino Duca * circa A. 1060. collegit Πανδέκτην τῶν ἑρμηνειῶν τῶν θείων ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, *Pandectem de Interpretatione mandatorum divinorum*, duobus distinctum libris & λόγοις sive capitibus LXIII. Adhuc ineditus, dignus autem luce, in variis Bibliothecis ut Regia & Coisliniana MS. servatur. *Ornat*, inquit Cotelerius, ** *Bibliothecam Regiam optimus liber, qui collectus est ex divinis Scripturis, sacris Canonibus, testimoniis sanctorum Patrum, aliisque monumentis Ecclesiasticis, nec non legibus civilibus.* De Coislinianis Codicibus celeberrimus Montfauconus in Catalogo Bibl. Coislinianæ p. 111. & p. 197.

Initio hujus libri à S. Nicone adornati præmittitur prologus hoc titulo: λόγος διαλαμβάνων περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ βιβλίου τῶν ἑρμηνειῶν. *Principium sic habet:* αὕτη ἡ βίβλος τὰς τοῦ Κυρίου μὲν ἐντολὰς καὶ τὰς τούτων ἑρμηνείας περιέχει. *Deinde sequitur proœmium in librum Niconis hoc initio:* ἔδει μὲν ἡμᾶς, φησὶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, μηδὲ δεῖσθαι. *Est totum opus amplissima collectio locorum Scripturæ, SS. PP. & Scriptorum Ecclesiasticorum, itemque Synodorum. Scriptores autem & Synodi unde loca desumta fuere, hi sunt:*

Alexander ad magnum Eusebium. (Macarius Alex.)
Ammonius ex interpretatione Actorum Apostolorum.
Anastasius Sinaita.
Constitutiones Apostolicæ.
Athanasius.
Barsanuphius.
Basilius Magnus ἐκ τῶν παροιμιῶν.
Cassianus.
Chronicon (fortasse Syncelli.)
Ex Chronico Imperatorum de tempore Basilii Macedonis.
Clemens Rom.
Clementia seu Clementina.
Cyrillus Hierosolymitanus.
Diadochus.
Didymus.
Dionysius Areopagita.
Dionysius Alexandrinus.
Dorotheus.
S. Ephrem.
S. Epiphanius.
Esaias Monachus.
Evagrius.
Eusebius Pamphili.
Ἡ Ἐυθυμιακὴ ἱστορία.

Genna-

* Prologus Niconis pandectæ præmissus à juniore scriptore apud Montfaucon. pag. 289. καὶ τις ἕτερος μοναχὸς ἰδιώτης μὲν τῷ λόγῳ ἀλλ᾽ οὐ τὴν γνῶσιν - - - ἐν οἰκῳ περιφυτευμένος Θεοῦ χάριτι τὸ Μαῦρον ὄρος καλούμενον, σημείοις ἐνδιατρίψας χρόνον ἐφ᾽ ἱκανὸν καθ᾽ ὃν καιρὸν δηλαδὴ Κωνσταντῖνος ὁ Δουκᾶς τὸ ἐπώνυμον τοὺς τῆς βασιλείας ἐνεγχειρίσθη οἴακας.

** Cotelerius in notis ad homiliam X. Clementin. Tom. I. Patrum Apostol. pag. 707. Idem Niconem collectorem ineditum citat passim ut pag. 292. 312. &c.

is CPol.

s Thavmaturgus.
s Theologus.
s Nyssenus.
s Dialogus, *Papa*.
ad Polycarpum.
ad S. Simeonem Thavma-
a.
hrysostomus, sæpissime.
ὺς μαργαρίτας.
limacus.
amascenus de hæresibus.
esychastes.
ejunator.
rus.
elusiota.
aistoria.
riles.

Alex. ad magnum Euse-
lexandrinum.
Bethlehemita.

a *S.* Anastasiæ, S. Dionysii
g. *S.* Eugeniæ.

s CPolitanus.
us CPol.

on Basilii.
on Jejunatoris.
s.
xandrinus, Canone XV.

Philo Judæus.
Philo Carpathius.
Pœmen sive Pastor.
Simeonis Epistola ad inclusum.
Synodus Nicæna, Laodicena, Neocæsar. Sardicensis, Ancyrana, Antiochena, Gangrensis, Carthaginensis.
Chalcedonensis.
CPol. in templo SS. Apostolorum.
Sexta, septima sive Nicæna secunda: Synodus nona.
Tarasius CPol. Epistola ad Adrianum Papam.
Theodorus *Studita.*
*E*jus testamentum.
Theodoretus.
Theophilus Alexandrinus.
Timotheus Alexandrinus.
Vita S. Antonii, S. Charitonis, S. Cyrilli Alex. Danielis Stylitæ, S. Epiphanii. S. Marcelli Monachi & Acœmetæ. S. Joannis Chrysostomi. S. Joannis Eleemosynarii. S. Joannicii. Joannis CPol. Nestevtæ. S. Nicolai. S. Pachomii, *S.* Paisii, S. *P*hilemonis, S. *S*abæ, S. Simeonis Archimandritæ, S. *S*imeonis Thavmaturgi. S. Stephani junioris. *S.* Theodori Edesseni, Theodori τῦ ἡγιασμένυ.
Vita Sanctorum ἀββάδων (Abbatum.)

x eodem Niconis *Pandecte* quædam publicavit Cotelerius nonument Ecclesiæ Græcæ pag. 420-424. qui etiam consunotis pag. 644. seq. ubi observat ab eo sub Johannis Nicæni

 nomine

nomine ex Epiſtola ad Zachariam Catholicum laudari, quæ leguntur in Iſaaci Catholici invectiva in Armenios, de qua dixi ſupra pag. 173. Idem memorat ſcriptum hujus Niconis *de jejunio S. Mariæ*, MS. in Codice Regio Pariſ. 3027. (olim 1326.) hoc titulo: Τοῦ ὁσιωτάτου Νίκωνος μοναχοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῆς Ῥαιθοῦ εἴδησις περὶ τῆς παντελοῦς νηστείας τῆς παναγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Incipit: χρὴ εἰδέναι ὅτι ἡ τῆς ὑπερενδόξου Θεοτόκου νηστεία οὐ κατὰ τάξιν ἐγγράφως κεῖται εἰς τὸ τυπικόν &c. Confer eundem Cotelerium p. 650. ſeq. *Geronticon* Niconis, ejusque Gerontici ſermo XXIX. allegatur a celeberrimo Montfaucono p. 13. palæographiæ Græcæ, quod non diverſum eſt à *narrationibus* ejus *Aſceticis* laudatis ab Allatio p. 746. de purgatorio. Εὐχὴ ἡμερινὴ τοῦ ἁγίου Νίκωνος MS. memoratur apud Lambecium III. p. 35. Fuit etiam Nicon Agrigentinus, diſcipulus Aſclepiadis Medici, cujus mentio apud Stephanum Byz. in δυῤῥάχιον. Nicon Sexti Fadii præceptor, cujus liber περὶ πολυφαγίας memoratur à Cicerone VII. 20. Epiſt. ad Trebatium: niſi ſit Micon Celſi, Pliniique. Nicon hypopſephius Chalcedonenſis laudatus à Nicolao Comneno. Et Nicon Epiſcopus martyr ſub Decio, de quo Acta Sanctor. 23. Martii. Ut omittam Niconem de quo Artemidorus IV. 82. &c.

VII. ANDRONICUS CAMATERUS Manuelis Comneni Imp. qui ab A. 1143. ad 1180. præfuit, affinis, atque ab eodem auctus dignitate Sebaſti & præfectus Urbis ac Drungarius τῆς βίγλας ſive præfectus vigilum conſtitutus a) ſcripſit *Hoplothecam ſacram* & antirrheticos libros Latinis oppoſitos. Principium antirrheticorum citat Nic. Comnenus p. 173. prænot. Myſtagog. & pag. 282. *libri contra Latinos inscriptionem centeſimam.* Partem libri, in quo Manuelis Imp. perſonam induens cum Cardinalibus Romanis de proceſſione Spiritus S. diſputat, diu poſt confutandam ſibi ſumſit *Jo Veccus* ab A. 1274. ad 1282. Patriarcha CPol. in ἀντιῤῥητικοῖς τῶν ἐπὶ ταῖς περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος γραφικαῖς χρήσεσιν ἐπιστασιῶν Κυρίου Ἀνδρονίκου τοῦ Καμάτηρου. Hæc ἀντιῤῥητικὰ in quibus poſt Camateri ἐπιστασίας, Vecci reſponſio ſubinde ſubjicitur, Græce & Latine vulgavit Allatius in Græcia Orthodoxa Rom. 1652. 4. Tom. 2. pag. 287-321. Camateri ipſius ſcripta necdum lucem viderunt, nec quæ in Bibl. Bavarica ſervata ſunt diſputatio ſub Manuelis Imp. nomine cum doctore Armeniorum *Petro*, & libellus de dua-

a) Vide Jo. Cinnamum lib. V. Jo. Veccum in Allatii Græcia Orthodoxa Tom. 2. pag. 288. Allatium de conſenſu lib. 2. c. XI. §. 5. pag. 660. ſq. & 766.

duabus in CHristo naturis. Hujus Andronici Camateri filius fuit *Joannes Ducas*, cui Eustathius dedicavit commentarium suum in Dionysium periegetem. Vide Cangii notas ad Cinnamum p. 467. seq. & glossar. Græc, p. 1295.

ALEXANDRUM CAMATERUM in refutatione animadversionum Joannis Vecci citat Nic. Comnenus pag. 242. *Prænotion.* mystagog.

BASILIUS CAMATERUS, Patriarcha CPol. A. 1183-1186.

JOANNES CAMATERUS, ab A. 1198. ad captam usque A. 1204. à Latinis urbem Patriarcha CPolitanus, quem Ephræmus in chronologia Patriarcharum jambis scripta his verbis celebrat apud Allatium de consensu pag. 724. & notis ad Georg. Acropolitam pag. 222.

Ὁ Καματηρὸς ἐνεπὴς Ἰωάννης
Ἴδρις σοφίας παντοδαπῆς καὶ λόγων
Ἐπήβολός τε δογμάτων τῶν ἐνθέων
Ἐκκλησίας ὢν λευίτης χαρτοφύλαξ.

Hujus Synodicon de homicidis citat Nic. Comnenus pag. 251. prænot. mystagog. Aliud de nuptiis Consobrinorum exstat in Freheri Jure Græco Rom. lib. IV. pag. 285. Epistola ad Innocentium III. qua unam & universalem, Romanam dici Ecclesiam pro miro habere se testatur, exstat *Latine* inter Innocentii Epistolas libro 2. Epist. 208. Tom. I. edit. Baluzianæ pag. 471. cum Innocentii responsione.

VIII. ALEXIUS ARISTENUS Nomophylax & magnæ Ecclesiæ CPol. Oeconomus ante Balsamonem & post Zonaram b) scripsit circa A. 1160. *scholia in Synopsin Canonum*, edita primum Græce & Latine à Guil. Beveregio in *Pandectis* Canonum Oxon. 1672. fol. ex Codice *MS.* cujus titulus: Νομοκάνονον σὺν Θεῷ ἑρμηνευθὲν παρὰ τοῦ Θεοφιλεστάτου Νομοφύλακος κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Ἀριστηνοῦ. Synopsis ipsa Aristeno, ut volunt viri eruditi c) longe etiam antiquior, sub illius nomine prodierat in Guil. Voëlli & Christoph. Justelli Bibl. Canonica T. 2. pag. 673-709. Paris. 1661. fol. hoc titulo: ἡ ὑπὸ Ἀριστηνοῦ σύνοψις τῶν κανό-

b) Zonara antiquiorem Aristenum facit Allatius pag. 419. de consensu.
c) Guil. Beveregius prolegom. ad pandect. Canonum §. 27. seq. Guil. Caveus in Hist. literar. S. E. Ante Aristenum, Zonaram & Balsamonem epitomator Canonum satis antiquus Græcus citatur ab Allatio de consensu pag. 191.

κανόνων πάντων. Seriem & ordinem qui est in Codice Ecclesiæ universæ, secutus est, additis initio suæ collectionis Apostolorum Canonibus, & in calce Sardicensibus, Carthaginiensibus, Trullanis, & S. Basilii, ex tribus Epistolis illius petitis. Antequam editus esset, allegatur passim ab Antonio Augustino in notis ad veteres collectiones Decretalium. Aristenus consultus Canonem Trullanum XXXVII. adversus Patriarcham Nicephorum Hierosolymitanum protulit, ut ad illum Canonem à Balsamone annotatum est. Ceterum in subscriptionibus Concilii A. 1166. CPoli habiti, quas edidit Allatius lib. 2. de consensu cap. 12. nullam Nicephori Hierosolymitani mentionem reperio, ex qua Aristenum quoque illi Concilio interfuisse viri docti colligunt, sed tantum Nicephori Cæsareæ novæ, & Nicephori Rhodi Episcopi. Alexium Aristenum Canonistam *libro de pœnitentia* citat Nic. Comnenus in prænot. mystagog. pag. 410. *Notas ad librum Canonum Theodori Prodromi* pag. 278. *Explicationem Sacramentorum* pag. 309. *Notas ad titulum Basilicon de probationibus* pag. 283.

IX. SAMONAS Archiepiscopus Gazensis in Palæstina A. 1050. habuit *disceptationem cum Ahmede Saraceno*, quæ lucem vidit *Græce* una cum liturgiis S. Jacobi, Basilii & Chrysostomi, Paris. 1560. fol. *Latine* in Liturgiis Sanctorum Patrum ex Claudii de Sainctes editione Antwerp. 1562. 8. & T. XVIII. Bibl. Patrum Lugd. pag. 577. *Græce & Latine* in auctario Bibliothecæ Patrum Ducæano Paris. 1624. T. II. pag. 277. & in Bibliotheca Patrum Morelliana Paris. 1644. 1654. Tom. XII. pag. 521. 526. Pars prior hujus disceptationis legitur etiam inter opuscula Theodori Abucaræ Græcè & Latine edita, cap. XXII. sub titulo Dialogi cum Saraceno, ostendentis Panem mystica benedictione fieri corpus CHristi. Vide Mich. le Quien ad Damascenum Tom. 1. pag. 655. & quæ de Theodori Abucaræ opusculis dixi Volum. IX. p. 180. Samonas ille à Saracenis postea religionis causa interfectus, unde eum Martyrem appellat Nic. Comnenus p. 407. prænot. Mystagog.

X. THEORIANUS à Manuele Comneno Imp. religionis causa circa A. 1170. legatus ad Armenios missus, litteris tradidit *Dialogum cum Norsesi Armeniorum catholico* habitum, quo ei Eutychianorum & Monophysitarum errores dissuasit. Hic prodiit Græce ex Bibl. Joannis Sambuci cum Jo. Leunclavii versione Basil. 1578. 8. p. 1-195. Ei subjuncta sunt itidem Græce & Latine 1) Leonis I. Papæ Epistola ad Flavianum

num CPol. p. 196-226. 2) Jo. Damaſceni Dialogus cum Manichæo a) pag. 226-386. 3) Leontius Byz. de ſectis b) p. 386-555. 4) Conſtantinus Harmenopulus de ſectis c) p. 556--576. 5) Ejusdem de fide Orthodoxa. d) p. 577--583. 6) S. Auguſtini de Trinitate, cum Græca verſione *ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ περὶ τῆς γνώσεως τῆς ἀληθοῦς ζωῆς ἐπιγραφομένου* p. 584-599. & 7) S. Hilarii de eodem argumento ex ſermone, qui poſt Pentecoſten in feſto S. Trinitatis recitatur, itidem cum Græca verſione pag. 600-605. In margine notatur hoc fragmentum non exſtare inter Hilarii ſcripta, quæ *L*atine ſæpius lucem viderunt. Theoriani legatio ſive dialogus cum Armeniorum Catholico Græce & Latine recuſus in Auctario Bibl. Patrum Ducæano Pariſ. 1624. T. I. p. 439. & in Bibl. Patrum Morelliana *P*ariſ. 1644. 1654. T. XI. Libellum apprime doctum vocat Allatius de conſenſu pag. 668. qui in libro de purgatorio pag. 690. & 822. nonnulla affert ex Theoriani Philoſophi *Epiſtola ad Sacerdotes montana loca incolentes*, *de jejunio Sabbati*, *Divina communione*, *conjugio Sacerdotum & non radenda barba.* Hujus Epiſtolæ fragmentum falſo Chryſoſtomi nomine venditavit Bonacurſius Dominicanus, qui poſtremis Thomæ Aquinatis temporibus vivebat, in teſtimoniis Patrum, quæ in Codice Colbertino 3285. evolvit celeberrimus Vir Michael le Quien, qui ſub nomine Stephani de Altimura Panopliam contra ſchisma Græcorum edidit. Vide panopliam hanc pag. 321. & præfationem pag. XVII.

XI. EUSTHATHIUS CPolitanus Monachus S. Flori, ſive illius Monaſterii, quod ædi SS. Flori & Lauri in urbe CPoli vicinum erat. Ita enim malo cum celeberr. Bandurio e) verba τοῦ κατὰ Φλώρον, apud Demetrium Chomatenum interpretari, quam cum Cangio Diaconum ad Flori ædem. Deinde libellorum ſupplicum Magiſter, f) Magiſter Rhetorum, g) hinc magnæ Eccleſiæ CPol. Diaconus, & ex deſignato Myrenſis Eccleſiæ Epiſcopo Archi-

Oo

a) De hoc dictum Volum. VIII. p. 795. b) Vol. VII. p. 451. & Vol. IX. p. 166. ſeq.
c) ſupra p. 277. d) p. 278.
e) Demetrius Chomatenus in reſponſo pag. 317. lib. V. juris Græco-Rom. Bandurius ad Antiquitates CPol. pag. 836. Gangius gloſſar. Græco pag. 1295.
f) Ἐπὶ τῶν δεήσεων, in inſcriptione Euſtathii commentariorum ad Dionyſium.
g) Cangii gloſſar. in ῥήτωρ, & in notis ad Zonaram pag. 68. Allatius de conſenſu lib. 2. c. 8. §. 4.

Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, inſigni virtutis & eruditionis laude floruit temporibus Manuelis, Alexii, Andronici & Iſaaci Angeli Comnenorum, adhuc ſuperſtes A. 1194. Magnis laudibus mactatur à Niceta Choniate in Annalibus lib. VIII. pag. 238. lib. X. pag. 334. & a Michaële Pſello in Epiſtolis ineditis (ex quibus nonnulla affert Cangius gloſſario Græco in ῥήτωρ.) Defunctum pro funere laudarunt *Euthymius* & *Michael Choniates*, quorum Orationes MStæ Oxonii in Bibl. Bodlejana Codice Barocc. 131. Euthymius inter alia celebrat *faſces Epiſtolarum*, quas ait ſe habere Euſtathii, manu ipſius exaratas. Epiſtolas Euſtathii ad *Pſellum* in Codice Regio evolvit Cangius pag. 1296. gloſſarii Græci. De *Commentariis* ejus editis uberrimis * atque pereruditis *in Homerum* dixi lib. 2. cap. 3. & de Commentariis *in Dionyſium* Periegetem, quos Joanni Ducæ, Andronici Camateri (de quo ſupra p. 286.) filio inſcripſit, lib. 4. cap. 2. In eodem, quem paullo ante memorabam Codice Barocciano habentur plura Euſtathii adhuc inedita, ut *Oratio in Manuelem Comnenum* Imp. *Supplicatio* ad eundem Imp. *nomine Civitatis Theſſalonicæ, cum ſiccitate laboraret. Leſſus in fratris ſui obitu.* In Catalogo MStorum Bibliothecæ Scorialenſis obſervavi memorari *Orationem* ab Euſtathio Theſſalonicenſi Archi-Epiſcopo habitam *ad eos, qui in templo erant S. Demetrii μυροβλύτȣ, in principio indictionis* Anno 6702. (CHriſti 1194.) Euſtathii *Commentaria in Jo. Damaſceni Canones* ſive Hymnos citat Allatius de conſenſu utriusque Eccleſiæ pag. 613. 614. & in diatriba de Georgiis p. 319. ſeq. Judice Henrico Stephano lib. de inſtituendis Græcæ Linguæ ſtudiis pag. 14. *Euſtathius multo dignior eſt fide quam Moſchopulus, & multo plus valuit judicio, valde tamen inclinata jam ejus ætate, & magnas mutationes paſſa erat lingua Græca, ut ex multis ejus locis patet, & iis nominatim in quibus vocabula quædam commemorat ſermonis, quem ἰδιωτικὸν vocat.*

De aliis Euſtathiis dixi lib. V. cap. 21. Volum. VIII. p. 189. ſeq. Sed ibi notatis poſſunt addi:

Euſtathius *Anteceſſor*, JCtus, cujus ſcholia ad Novellas Leonis Imp. laudat Nic. Comnenus pag. 320. prænotionum myſtagogicarum.

Euſthathius *Armenius* ὁ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν Εὐςάθιος, in quem invectus Eunomius apud Gregor. Nyſſenum lib 1. contra Eunomium pag. 296.

Sub

* Spes editionis Græco-Latinæ commentariorum Euſtathii in Homerum, quàm A. 1708. Pariſiis fecit publice V. C. Claudius Caperonierius, jam pridem videtur iterum evanuiſſe.

Sub Euſtathii *Antiocheni* nomine *Liturgiam* è Syriaco *L*atine verſam edidit V. C. Euſebius Renaudotus, T. 2. collectionis *L*iturgiarum Oriental. p. 235. Incipit: *Deus clemens & multa miſericordia.* Pariſ. 1716. 4. Ὑπόμνημα *in Hexaëmeron* qvod Euſtathii nomen præfert, Diodoro Tarſenſi deberi ſuſpicatur vir eruditisſimus M. V. la Croſe. Apud S. Maximum T. 2. p. 152. hoc *E*uſtathii dictum exſtat: Θέλησις ἐςὶ φυσικὴ λόγυ ἐν ἡμῖν κίνησις. Θέλησίς ἐςιν ὄρεξις λογική τε καὶ ζωτική. *Voluntas, naturalis eſt motus exiſtentis in nobis rationis. Voluntas appetitus eſt rationalis & animalis.* Alia de hoc *E*uſtathio Volum. VIII. pag. 166-189.

Euſtathius *Dyrrhachenus* ſub *M*anuele Comneno, vir doctus ſed ob hæreſin miſſus in exilium. Vide Allatii præf. ad excerpta Rhetorum & lib. 2. de conſenſu cap. 12. §. 5.

Euſtathius *Magiſter* Romanus qui ſcripſit de Hypobolo ſive incremento dotis quod poſt mortem mariti ultra dotem dabatur uxori MS. in Cod. Regio 2023. citat Cangius in ὑπόβολον. De eodem argumento Georgius Phobenus infra p. 721.

Euſtathius *Patriarcha* CPol. ab A. 1019. ad 1025. quem cum Theſſalonicenſi Archiepiſcopo confundit Freherus in Chronologia Juri Græco Rom. præmiſſa, notatus eo nomine à *L*abbeo in protreptico ad *H*iſtoriam Byzantinam, & ab Allatio de conſenſu pag. 613. Similiter falluntur, qvi Scaligerum in Scaligeranis ſecuti, Euſtathio Theſſalonicenſi tribuunt libros de Iſmeniæ & Iſmenes amoribus, quorum auctor eſt *E*uſtathius ſive Eumathius quidam cognomento Macrembolites, dignitate protonobilisſimus. De illis dixi Volum. VI. pag. 814. ſeq.

XII. NICOLAUS *Grammaticus*, * Patriarcha *C*Pol. ab A. 1084. ad 1111. de cujus decretis atque Epiſtolis Synodicis editis atque ineditis Caveum conſulere juvabit. Carmen vero quod verſibus politicis exſtat MStum in Bibl. Cæſarea *de jejuniis ac feſtis totius anni*, Nicolaum Patriarcham quidem habet auctorem, Νικολάυ Πατριάρχυ ἁγίυ ποίημα, incertum autem an Myſticum potius an Chryſobergen an Muzalonem, nam & hi fuere Nicolai Patriarchæ. Sed age hac occaſione & alios Nicolaos, qui Græce ſcripſerunt, paucis perſequamur.

* Alius Nicolaus Grammaticus qui ad Muſulmannornm religionem ſe contulit, ut ex Germani II. ab A. 1226. ad 1240. Patriarchæ CPol. ad eum Epiſtola notatum eſt ſupra pag. 213.

Alii NICOLAI qui Græce ſcripſerunt.

Nicolaus ὁ μυρεψὸς, *Alexandrinus* Medicus, cujus magnum opus de compoſitione medicamentorum Latine verſum à *Leonhardo Fuchſio* ſæpius lucem vidit Baſil. 1549. fol. Lugd. 1550. 8. Francof. 1626. 8. atqve inter Medicos principes H. Stephani 1567. fol. Græce necdum editum in Bibliothecis ſervatur *MS.* hoc titulo: Νικολάυ τὸ μέγα δυνάμερον ὃ περιέχει καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς μυρεψικῆς τέχνης ἐν βιβλίοις κδ, κατ' ἀλφάβητον. Laudatur â *Matthæo Silvatico* in pandectis *Medicinæ* ſive Lexico, variis in locis, unde ante Annum 1300. ſcripſiſſe colligebat eruditisſimus Cangius, ipſe vero laudat non Actuarium modo ſed & XXXII. 117. *Meſuen* Arabem, clarum medio ſæculo duodecimo. Ante Fuchſium longe imperfectior exſtabat Latina verſio Nicolai Rhegini Calabri, cum brevibus Jo. Agricolæ Ammonii notis, Ingolſt. 1541. 8. Atque ſi Fuchſium audimus *non habet niſi unam aut alteram initio libri cum Græcis convenientem compoſitionem. Cæteræ omnes & ordine & medicamentorum commemoratione plurimum variant, ut ex collatione ipſa palam fiat hoc opus non eſſe Nicolai, ſed alterius cujusdam qvi nonnulla ex Nicolao & diverſis aliis auctoribus in unum congesſit librum.* Memorat & Lugduni ac Pariſiis editum Nicolai Præpoſiti Diſpenſatorium ad Aromatarios ſive introductiones in Artem Apothecariam, quem Nicolaum cum Myrepſo eundem eſſe conjicit G. Abraham Mercklinus in Bibl. Medica pag. 842. Sed de hoc non poſſum dicere, quia in librum illum necdum incidi. Hoc novi, tanqvam diverſum referri à Tiraquello lib. de Nobilitate pag. 383.

Theodorus ſive Nicolaus Andidorum Epiſcopus in expoſitione myſteriorum Miſſæ ad Baſilium Phytiæ Epiſcopum citatur ab *Allatio* de conſenſu p. 1142.

Nicolaus *Athenienſis Metropolita*, cujus explicationem *Miſſæ* ſive Divinorum officiorum laudat Nic. Comnenus in prænot. myſtagog. p. 26. 33. 399. Officium ſancti olei qvod in demortuos canitur. Allatius de libris Eccleſ. Græcor. p. 120. 128.

Nicolaus *Bubalius* Jatroſophiſta, qui Epigrammate Græco decoravit Nic. Comneni Papadopoli, Cretenſis prænotiones *Myſtagogicas* A. 1697. fol. *Neapoli* editas.

*N*icolaus *Bulgarus* Corcyræus doctus & accuratus vir in ſacram catecheſin, in primam partem ſacræ liturgiæ, (ubi de templo) laudatur ab eodem Comneno p. 178. 398.

Nico-

Nicolaus *Callicles*, Archiater, ad qvem Theophylacti Bulgaror. Archi-Episcopi Epistolæ.

Nicolaus *Chrysoberges* Patriarcha CPol. ab A. C. 983. ad 996. Cujus synodicon de testium auctoritate citat Nicolaus Comnenus pag. 285. prænotion. mystagog.

Nicolaus *Cabasilas*, de qvo ad Allatium libro de Nilis.

Nicolaus *Damascenus* de qvo dixi lib. III. c. XI. p. 306. seq.

Nicolaus *Doxopater*, Nomophylax & notarius Patriarchalis CPol. cujus scholia in Nazianzeni Carmina exstant *MSS*. in Bibl. Cæsarea.

Nicolaus *Euboicus*, infra in Secundino.

Nicolaus *Heracleensis* Archiepiscopus.

Nicolaus *Hydruntinus* Μαΐστωρ ἰδρούστης quod Magistrum Rhetorum interpretor. Sub Alexio IV. Angelo clarus circa sæculi duodecimi initia, atqve interpretis functus officio est in disputationibus cum Latinis religionis caussa habitis CPoli, Athenis vel Thessalonicæ: varia scripsit contra *L*atinos per modum Dialogi, tria potissimum, quæ *L*atine etiam versa feruntur MS*S*. fortasse ut Allatius p. 704. de consensu notat, ab ipso auctore, utriusqve lingvæ perito. *Primum* syntagma *de processione Spiritus S.* in qvo Nicolai *M*ethonensis & Georgii Corcyrensis insistit vestigiis, & *H*ugonem Etherianum oppugnat. Incipit: ὡμολόγηται ὅτι καὶ ὅλη θεότης μονάς ἐστι καὶ ἓν κατὰ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας. Secundum *de pane Cœnæ sacræ*, *fermentum scilicet à CHristo discipulis esse præbitum.* Incipit: κοινωνικὸν μὲν ζῶον ὁ ἄνθρωπος καὶ τῆς ἰδίας φύσεως. Tertium *de Jejunio Latinorum in Sabbato; non esse missam perfectam in Quadragesima celebrandam*, & *de Conjugiis Sacerdotum*, & *aliis*. Incipit: ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη ὥς φησιν ὁ Ἀπόστολος. Vide Allatium lib. 2. de Consensu cap. 13. §. 4. Idem *Scholion* ejus *de Celestino Papa & Celestio hæretico* exhibet lib. 1. cap. 21. §. 3. p. 333. & ex libris jam memoratis & necdum editis fragmenta p. 352. 582. 626. 1208. & contra *H*ottingerum 13. 241. &c.

Nicolaus *Lichina*, Monembasiota, cujus meminit eruditiss. *M*ontfauconus in Bibl. Coisliniana p. 60. Longe plures Nicolaos scribas ac librarios idem vir celeberrimus memorat in *P*alæographia Græca.

Nicolaus *Malaxus* Peloponnesius Archipresbyter & *P*rotopapa Nauplii, qvem libris Græcorum liturgicis multa assuisse arguit Allatius de consensu pag. 1160. & de libris Ecclesiasticis Græcorum p. 219.

Nicolai *Mesaritæ* Epistolæ duæ A. 1203. scriptæ ad Theodorum Lascarim, *MSS.* in Bibl. Cæsarea.

Nicolaus *Methonensis* in Peloponneso Episcopus & Metropolita multum Mich. Cerulario recentior, & ad duodecimum referendus sæculum, nec confundendus cum Nicolao Cabasila, * plura scripsit adversus Latinos, maximam partem inedita adhuc, *Librum primum de primatu Papæ* citat Nic. Comnenus pag. 366. prænot. mystagog. *Librum secundum contra Latinos* pag. 356. Ejusdem *Syllogismos de processione Spiritus S.* quorum initium: *ὡμολόγηται ὅτι καὶ ὅλη ἡ Θεότης μονάς ἐστι καὶ τὸ ἕν.* & alterum qvod incipit: *ἐχρῆν μὴν μηδ᾽ ἀπολογεῖσθαι τοῖς οὕτω καινοφώνοις καὶ καινοτόμοις.* Nec non tertium *de azymis* evoluisse se testatur Allatius lib. 2. c. 10. de consensu §. 2. pag. 627. cujus initium, *τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην ὦ Λατινόφιλε πρὸς σέ.* Aliud scriptum de *processione Spiritus S.* idem memorat quod incipit, *Βασιλεῦ οὐράνιε, Παράκλητε ἀγαθέ*, sed illud juniori cuidam *Νικολάῳ λάμψαντι νέῳ Μεθώνης* tribuendum suspicatur, qui scripserit post Nicephorum Blemmydam. In Bibl. Bavarica asservati sunt præter librum de processione Spiritus S. Græcolatinum, *liber de S. Eucharistia in pane fermentato conficienda. Liber de jejunio Latinorum in Sabbato & de Sacerdotum conjugio, & quod in Quadragesima non sit perfecta Missa celebranda.* In eadem Bibl. atque in aliis obvia hujus Nicolai *discussio Theologicæ institutionis Procli*, Platonici Philosophi. *Ex* scripto de processione Spiritus S. petita videtur ejus *Θεολογία περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος* sive fragmentum *de SS. Trinitate* in Bibl. Cæsarea, incipit: *τίς ὅλως ἀνάσχοιτο τῶν ἐν χριστιανοῖς τελούντων ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος δύο εἰσάγειν αἴτια. Orationem contra transgressores Regis Divinæ* citat Nic. Comnenus pag. 166. In Nicolai Hydruntini scriptis multa ad verbum ex Methonensi repetita & expressa reperiri notavit Allatius de consensu pag. 705. & 627. Editum hujus Methonensis nescio an aliud quicquam exstat quam breve scriptum *πρὸς τοὺς διστάζοντας καὶ λέγοντας ὅτι ὁ ἱερουργούμενος ἄρτος καὶ οἶνος οὐκ ἔστι σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, de Corpore & Sanguine CHristi adversus eos qui dubitant an consecratus panis & vinum sint Corpus & sanguis Domini.* Græce cum liturgiis SS. Jacobi, Basilii & Chrysostomi Paris. 1560. fol. pag. 129-133. *Latine* in *Liturgiis* Claudii de

* Allat. de consensu pag. 858. & 554.

de Sainctes Antwerp. 1562. 8. pag. 77. atque in Bibliothecis Patrum ut Lugdunensi Tom. 23. pag. 634. tum Græce ac Latinæ in auctario Ducæano Tom. 2. pag. 372. & in Bibliotheca Patrum Morelliana Parif. 1644. 1654. T. XII. pag. 516-520.

icolaus *Muzalo*, Cypri pridem Archi-Episcopus, & ex Abbate Monasterii Cosmidii Patriarcha CPol. ab A. 1147. ad 1151. Vide Bandurium ad Antiquitates CPol. p. 919. 920. Hujus Synodicon quomodo Sacramenta ministrari debeant, citat Nic. Comnenus pag. 310. prænot. mystagog. Et aliud ne Laici testes sint contra Clericos pag. 285. & 245. Hunc Muzalonem testatur Balsamo ad can. 63. Trullanum, cum in vitam S. Parasceves à fabulatore quodam inepte & insulse scriptam incidisset, eam flammis tradidisse, atque Diacono cuidam rectius scribendam injunxisse.

icolaus *Myrepsus*, vide supra in Alexandrino.

icolaus *Mysticus*, Patriarcha CPol. ab A. 895. ad 906. & ab A. 911. ad 925. De quo Acta Sanctor. ad XV. Maji Tom. 3. pag. 509. Hujus Epistolæ variæ in tomis Concil. & à Baronio editæ à Caveo enumerantur. Decreto de litteris Patriarchalibus gratis concedendis, quod exstat in jure Græco-Rom. lib. IV. pag. 249. adde ejus Synodicon de gradibus matrimonii, quod citat Nic. Comnenus pag. 283. prænot. mystagog.

icolaus *Mytilenæus* Archi-Episcopus.

icolai I. Papæ Rom. ab A. 858. ad 867. Epistolæ exstant Latine in Tom. VIII. Concilior. Labbei & T. V. Harduin. Nonnullas etiam Græce versas laudat Allatius ut *ad Michaelem Imp.* p. 1212. de consensu. Et *ad Ignatium Patriarcham* p. 1213. 1215.

icolai V. ab. A. 1447. ad 1455. Papæ Romani *Epistolam ad* Imp. Græcorum ultimum, *Constantinum Palæologum* Græce reddita à Theodoro Gaza, exstat inter opuscula aurea a Petro Corcyræo edita Græce & Lat. Rom. 1630. 4. Vide Lambec. III. p. 126. seq.

icolai *Patriarchæ* Monodia de excidio Thessalonicæ ** citatur ab Allatio ad Georgium Acropolitam p. 248. De quatuor Patriarchis CPolitanis, Mystico, Chrysoberge, Muzalo & Grammatico dixi suis locis.

icolaus *Pepagomenus* Orationem scripsit in *Isidorum* Chium martyrem, è qua locum profert Allatius p. 69. ad Eustathium Antiochen. atqve integram editurum se promisit cum sua versione.

Nico-

* De Mystici dignitate supra, p. 253. ** Facta A. 1430.

Nicolaus *presbyter*, qui ſubinde laudatur in Catenis Patrum Græcorum in libros ſacros. Fuit & Nicolaus presbyter, ad quem S. Chryſoſtomi Epiſtolæ.

Nicolaus *Sclengia*, ὁ Σκλεγγία citra A. C. 1430. ſcripſit adverſus Latinos *librum de proceſſione Spiritus S.* quem ſcripta ad eum Epiſtola oppugnavit Eſaias Cyprius apud Allatium de Conſenſu lib. 2. c. 18. §. 16. p. 866. & in Græcia Orthodoxa pag. 396-399. Ex Sclengiæ ſcripto *adverſus Eſaiam* nonnulla producit Allatius de Conſenſu lib. 3. c. 17. §. 12. p. 1327. & lib. 2. c. 17. §. 3. p. 840. Integrum exſtat in Bibl. Regia Pariſ. Codice 1818. Incipit: τί ἦ σοι καὶ περὶ τὸ ἀῤῥήτου τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως ἀποκριθείην ἐγώ.

Nicolaus *Secundinus*, * Euboicus, qui in Concilio Baſileenſi A. 1431. & in Ferrarienſi, translato Florentiam A. 1438. ſeq. interpretem egit, & Latinorum varia in Græcam linguam eſt interpretatus. Idem eſt, de cujus verſione Latina ſtrategici *Onoſandri*, quam Alfonſo Regi Neapolitano dedicavit, dixi l. 3. c. 30. §. 11. *Plutarchus* de civili inſtitutione (πολιτικὰ παραγγέλματα) ex verſione Nicolai Sagundini ad Marcum Donatum Patricium Venetum, editus Brixiæ 1485. 4. Vertit & *Arrianum* de expeditione Alexandri.

XIII. De variis SIMEONIBUS & Simeonum ſcriptis, nec non de Simonibus ac Simonidibus, exſtat præclara diatriba *Leonis Allatii*, edita Pariſiis 1664. 4. De pleriſque illorum etiam in aliis hujus Bibliothecæ locis jam mentionem feci, quos hoc indiculo ſub unum conſpectum cogere juverit.

Simeon Atiochenus, infra in Setho.

Simeon Blacchernita pingendis CHriſti & Sanctorum imaginibus celebris CPoli ſub Baſilio Porphyrogeneto, Romani filio. Allat. p. 200.

Simeon Cabaſilas Hierodiaconus ex Acarnania exul, vixit A. 1575. & Æſopi fabulas, Iſocratis Orationes, aliaque in lingvam Græco-barbaram vertit. Vide Allat. pag. 194-196. & Volum. VI. hujus Bibl. pag. 693. 701.

Simeon calligraphus ſæculo XII. Allatius pag. 179. Alius Simeon vel Saba Coracus Rhodius id. pag. 181. Simonem Macroducam librarium, qui Jo. Actuarii methodum medendi deſcripſit, memorat Lambecius VI. pag. 115.

Simeo-

* Ita vocatur in MS. Joſephi Valettæ, pro quo alii Sagundinum vel Saguntinum vocant. Vide Diarium Venetum (Giornale de letterati d' Italia) T. XIV. p. 375. ſq. & T. XXIV. p. 80.

Simeonis Chrysographi Monachi *σχόλιον εἰς τὰ προκείμενα δύο κανόνια περὶ σεισμῶν* memorat Allat. pag. 194. incipit:. *τὸν αἴτιον τὸν Κύριον τῆς παραγενομένης συνόδου.*

Simeon Diaconus. Supra, Volum. VI. pag. 702.

Simeon Euchaitarum Episcopus, cujus Epistolas duas ad Joannem Monachum & *ἐγκλειστὸν* memorat Allatius pag. 179.

Simeon Hieromonachus & Episcopatus Andri insulæ Ephemerius, sive vicarius, qui circa A. 1575. vixit Volum. *VI.* p. 697. Allat. p. 196.

Simeon Hierosolymitanus Archiep. qui *de azymis* contra Latinos scripsit. Incipit: *ἀνέγνωμεν ὦ φιλοχριστότατοι Λατῖνοι τὸ συσταλτικὸν γραμματεῖον τῆς ἀζύμου θυσίας ὑμῶν.* Allat. pag. 180.

Simeon humilis, auctor Encomii in Simeonem Justum, quod incipit: *τὴν πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ὁμοδούλων τιμὴν μεγάλου τινές.* Allat. pag. 180. Idem cum præfecto *S. Mamantis.* Volum. VI. p. 558.

Simeon justus, felix senex JESU Salvatore suo, quem cupide amplexus in pace obiit. Allat. p. 1.--6.

Simeon Magister & Logotheta quem Aristeno facit supparem & ad A. 1170. refert præstantissimus Caveus, minime diversus esse videtur à Simeone Metaphraste, quem constat floruisse circa A. 890. Nihil sane credere impedit quin vir hic laboris patientissimus *Synopsin Canonum* etiam ornandam & illustrandam scholiis sibi sumserit, eandem quam Aristenus, quibus perditis * Synopsis ipsa ab Aristeniana parum differens, tantum in fine contractior sub Simeonis nomine Græce & Latine prodiit in Voëlli & Justelli Bibliotheca Juris Canonici Tom. 2. pag. 710-748. Simeon Logotheta *de moribus Ecclesiæ* citatur a Nic. Comneno pag. 398. prænot. mystagog.

Simeon præfectus S. Mamantis in Xylocerco circa A. 1092. Allat. pag. 151-179. De hoc infra p. 299. seq.

Simeon Mesopotamita, cui in MS. Cæsareo tribuitur *homilia de eo quod semper in animo debemus habere diem exitus vitæ*, qui in editis Simeoni Stylitæ tribuitur. Allat. pag. 24.

Simeon Metaphrastes circa A. 890. de quo Volum. VI. pag. 509-566. & Volum. IX. pag. 48-152. Allatius pag. 24-151. Magister & Logotheta, scriptor Annalium. Volum. VI. p. 352.

Simeonis Scholarii hieromonachi *syntagma Canonum pœnitentialium* MS. in Bibl. Cæsarea.

Pp Simeon

* Vide Beveregii prolegomena ad pandectas Canonum §. XXVII. Et de Aristeno supra pag. 287.

Simeon Sethus Proteveſtiarius in palatio Antiochi CPol. circa 1072. Vol. VI. pag. 460. 158. Allat. pag. 181-184. De hoc infra.

Simeon Studites ſacrorum Canticorum auctor, de quo Allatius p. 23.

Simeon Studites alter, ſanctitatis laude à Simeone Abbate S. Mamantis in Xylocerco Orat. 32. celebratur. id. infra p. 301.

Simeones Stylitæ tres, ſæculo V. & VI. de quibus Volum. IX. pag. 277-279. Allatius pag. 6 23.

Simeon Thavmaturgus, idem fortaſſe cum Simeone ſecundo Stylita Thavmaſtorita. Ejus Epiſtolam ad ἔγκλειστον quendam memorat Allatius pag. 179. ſeq.

Simeon Theologus junior, à Metaphraſte diverſus, Allat. pag. 72. 153. idem cum præfecto S. Mamantis.

Simeon Theſſalonicenſis Archiep. A. 1429. Septembr. ſexto menſe ante captam ab Amurathe A. 1430. Martio Theſſalonicam defunctus. Allat. pag. 185-194. & de conſenſu pag. 862. ſeq. De hoc infra.

Simonactides Chius, coquinariæ rei ſcriptor laudatus Polluci & Athenæo. Allat. pag. 219.

Simeon Ægineta ſtatuarius, Pauſaniæ lib. V. memoratus. Idem ut videtur de quo Plinius, Clemens Alex. & Laertius. Vide Franciſci Junii Catalogum Artificum pag. 199.

Simon ſive Timon Apollonides Nicænus qvem aliqui ex male intellectis Laërtii verbis exſculpſere, nullus eſt. Vide Allatium pag. 203. ſeq. & quæ in nova editione Laërtii IX. 109. recte notata ſunt.

Simon coriarius, Socratis diſcipulus de quo dixi lib. 2. c. 23. §. 42. Allatius pag. 197. & ad Epiſtolas Socraticorum.

Simon Hippiatricus ſcriptor antiquisſimus Xenophonti & aliis laudatus, de quo Volum. VI. pag. 499. ſeq. Allat. pag. 198.

Simon Maccabæus ſacerdos maximus, auctor libri ſecundi Maccabæorum, ſi credimus Michaëli de Medina apud Allat. p. 200.

Simon Magus. Allat. p. 201. ſeq. Semo Sancus Deus id. p. 220.

Simon Medicus, Seleuci Nicatoris temporibus. Laërt. II. 123. Lucilii Epigramma Græcum in Simonem ineptum Medicum illuſtrat Gisb. Cuperus in Harpocrate pag. 157.

Simon (Athenæo Simus) μελοποιὸς patria Magneſius à quo cantus genus σιμῳδία teſte Strabone lib. XIV. Allat. p. 199.

SIMON Petrus Apoſtolus. Allat. p. 200. ſeq.

Simon pictor (vel Simus potius) apud Plin. XXXV. 11.

Simon

Simon Ῥητορικὰς τέχνας γεγραφώς. Laërt. II 123.
Simon Sophista idemque cum ad Remp. admotus esset rapacissimus, de quo proverbium Σίμων ἁρπάξ, ἰκώτερος. Allat. pag. 197.
Simon statuarius. Laërt. II. 123. supra in Ægineta.
Simon Telchin sive Telchinus cum Nicone Arni conditor, cujus invidia proverbio locum dedit de quo Zenobius V. 41. οἶδα Σίμωνα καὶ Σίμων εἰμί. Allat. pag. 196.
Simeon Cretensis, qui se CPolitanum etiam appellat, Thebarum Archi-Episcopus, ex Ord. Prædicatorum, circa A. 1350. Allat. pag. 202. seq. & de consensu pag. 774. seq, De hoc infra. Idem aliis Sacumæus vel Jatumæus, Tacumæus denique.
Simonis (an Simonidis) threnus in *L*ysimachum Eretriensem. Harpocrat. in ταγῆναι.
Simonides Amorginus sive Parius, Jambographus antiquissimus. Allat. pag. 206. scribitur Σημωνίδης pag. 220. Alter Ceus Poëta *L*yricus antiquus celeberrimus & tertius ejus nepos de quibus dixi lib. 2. c. 15. §. 55. Allat. pag. 207-217.
*S*imonides Carystius sive Erythræus, Poëta de quo Allatius pag. 218. ex *S*uida.
Simonides *M*agnesius qui carmine scripsit res Antiochi magni. Allat. pag. 217. ex eodem Suida.
Simonides Philosophus tempore Joviniani Imp. Suid.
Simonides pictor. *P*lin. XXXV. 11.
Simonides cujus librum *de Syracusis* Suidas in σαρδάνιος γέλως, & *de Sicilia* laudat Schol. Theocriti, idem ut videtur quem *historias* suas *de rebus Dionis ac Bionis* ad Speusippum misisse scribit Laërtius II. 5. Incertum an alius qui de Æthiopia scripsit, teste Plin. *VI.* 29.
Simonides Zacynthius Rhapsodus, Athenæo memoratus. Allat. pag. 218.

XIV. Ex his video adhuc superesse dicendos mihi Simeones tres, & *S*imonem unum, quorum notitiam præsenti loco subjicio, Allatium potissimum secutus, cujus doctissimis observationibus paucas meas adjungam.

SIMEON Præfectus Monasterii *S.* Mamantis in Xylocerco a) CPoli

a) Allatius p. 151. & 153. de Simeonibus Xerocercum appellat, sed verius est Xylocercus sive *circus ligneus*. Vide Cangii CPolin Christianam lib. 1. p. 49. & 107. ubi etiam de S. Mamantis æde, cujus Martyris memoriam colunt Græci 2. Sept.

CPoli quem tamquam Doctorem suum veneratus est Nicetas Stethatus sive Pectoratus, & Græci juniorem Theologum appellant, clarus circa A. C. 1050. adeoque à Simeone Metaphraste distinguendus. Laudes quas in eum congerunt Hierotheus Monachus & presbyter, Præpositus Monasterii Pulchri fontis, Alexius Philosophus magnus Magister, Nicetas Diaconus magnæ Ecclesiæ, Basilius primus a Secretis & conditor Monasterii Evergetidis, Nicetas Stethatus & Simeon Thessalonicensis, apud Allatium p. 186-171. possunt videri. Qvi etiam p. 171-179. fuse de eo, quod hic Simeon auctor & fons fuit eorum, quæ deinde ab Hesychastis & Palama circa dogmata in Ecclesia innovata sunt, licet acriter defensus à Niceta Stethato in oratione adversus eos quos vocat *ἁγιοκατηγόρους* sive Sanctorum criminatores.

Hujus Simeonis *Orationes triginta tres* de Fide & Moribus tum Christianis tum Monasticis. *Librum* item *Divinorum Amorum*, sive Laudum sacrarum, nec non *Capita Moralia ducenta duodetriginta* quæ Græce *πρακτικὰ* & *θεολογικὰ* sunt inscripta, è Bavarica & Augustana Bibliothecis simul collata *Jacobus Pontanus* ex Græcis Latina fecit, & Ingolstadii cum aliis Auctoribus ab se è Græco in Latinum conversis edi curavit apud Adamum Sertorium anno 1603. 4. *Jacobus Gretserus* addidit Notas, in iisque præfatus est. Accessit cujusdam *Scholastici* Dialogus de Deo, ad eundem Simeonem. Recusa hæc sunt ex Pontani editione in Bibliothecæ Patrum Lugd. 1672. Tomo *XXII.* Antonii fratris mentio Orat. MS. 21.

Ut tamen Lectori satisfaciam, apponam hic, (inquit Allatius pag. 153.) suo ordine, quæ ipse in variis Manuscriptis Codicibus observavi; edita Latine ab ineditis notans, ut quæ fuerit hujus Auctoris in scribendo facilitas, alii quoque, me præeunte, sine labore internoscant. Sit igitur,

I. *Περὶ ἀγάπης, καὶ ποῖαι εἰσὶ τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν αἱ ὁδοί, καὶ αἱ πράξεις καὶ μακαρισμὸς πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν ἀγάπην. P. ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, θέλω πρὸς ὑμᾶς λαλεῖν τὰ συντείνοντα πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς.*

II. *Περὶ τοῦ φεύγειν τοὺς λοιμοὺς καὶ φθοροποιοὺς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀποπέμπεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς ἀναστῆναι. Ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ δεῖν σκοπεῖν, εἰ τὰ τῶν μακαρισμῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν· καὶ περὶ δακρύων, καὶ κατανύξεως. P. Πᾶς ὅστις εὑρεῖν βούλεται τὸν Θεὸν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν.* Inter editas per Pontanum Num. XXVIII.

III. Περὶ

III. Περὶ τοῦ ὅτι χρὴ καλῶς ὑποτάσσεσθαι, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθαι συνθηκῶν, ὧν πρὸς Θεὸν συνθέμεθα· καὶ ὅτι οὐ δεῖ γογγύζειν ἐπὶ παννυχίσιν ἀγρυπνίαις τῶν ὄρθρων. P. Ἀναμνησθέντες τῶν τοῦ Θεοῦ ἀγμάτων, οὕτω λεγόντων, μὴ κρίνετε.

IV. Περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως, καὶ ἐκ ποίων ταύτην ἔργων κατὰ δυνατὸν, καὶ ὅτι ἄνευ δακρύων ἀδύνατον εἰς καθαρότητα καὶ ἀ- σιαν ἱλάσαι τινά. P. Ἐπειδήπερ πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, τοῦ ἁγίου πατρὸς Συμεὼν * τοῦ Στουδίτου τῶν θεοπνεύστων. Habetur inter editas Latine Pontanum Num. XXXII.

V. Περὶ μετανοίας, καὶ ὅτι οὐκ ἀρκεῖ ἡμῖν ἡ τῶν ἐνόντων μό- λάθεσις, καὶ ἡ ἀπογύμνωσις τῶν ὑπαρχόντων εἰς κάθαρσιν ψυχῆς, μὴ καὶ τὸ πένθος κτησώμεθα. καὶ περὶ τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἐξορίας, καὶ εἰ μετενόησε παραβὰς, οὐκ ἂν τοῦ παραδείσου ἐξέπεσεν. καὶ οἷον ἀ- ὸν εἰργάσατο αὐτοῦ ἡ μετὰ τὴν ἔκπτωσιν μετάνοια. Καὶ περὶ τῆς δευτέ- του Κυρίου παρουσίας, καὶ τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν κατακρίσεως. Καὶ πρὸς έλει ἔλεγχος τῶν ἐν κακίᾳ καὶ ὑποκρίσει ζώντων. P. Καλὸν ἡ ἔνοια, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς γενομένη ὠφέλεια. Habetur in editis Num. XIII.

VI. Περὶ ἐργασίας πνευματικῆς, καὶ τίς ἦν ἡ ἐργασία τῶν πα- ν ἁγίων· καὶ πῶς ταύτην κατορθῶσαι δυνάμεθα, ἵνα καὶ μέτοχοι ν ἐκεῖνοι τοῦ παναγίου γενώμεθα Πνεύματος. P. Ἐπειδήπερ μεγά- λοις οἰόμενοι περὶ ἑαυτῶν ὡς οὐκ ὠφελον. In editis est Num.

VII. Περὶ προσπαθείας τῆς εἰς τοὺς συγγενεῖς, καὶ τίς ἡ ἀπαί- ευσις· καὶ εἰς οἷον βόθρον καὶ δεσμὸν κατάγει τοὺς κρατουμένους ὑπ' ς· καὶ περὶ ἀπογνώσεως, καὶ τῆς ἐν ταύτῃ διαφορᾶς· τί ἐστι τὸ, ιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. ς ὠφελόν γε ἂν σιωπᾷν ἠδυνάμην, καὶ τὰ ἐμαυτοῦ κακὰ ἀπο- εσθαι.

VIII. Περὶ τελείας ἀγάπης, καὶ τίς ἡ ταύτης ἐνέργεια. καὶ ὅτι μὴ διὰ σπουδῆς ἐντεῦθεν ἤδη τῆς τοῦ Πνεύματος μεθέξεως γενώ- ε μέτοχοι, οὐδὲ πιστοὶ καὶ Χριστιανοὶ δυνάμεθα εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ υἱοὶ καὶ Θεοῦ χρηματισόμενοι. P. Εἰ ὁ τὴν ἀρετὴν ὑποκρινόμενος πρὸς ἀπά- τολλῶν.

IX. Περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ τίς ἐστιν ὁ πεινῶντα τὸν Θεὸν τρέ- , καὶ διψῶντα ποτίζων, καὶ καθεξῆς, καὶ πῶς τοῦτο τινὶ κατορθωθή- σεται

imeonis nomen in Latinâ versione non reperio.

σεται. καὶ ὅτι εἰ μή τις καὶ ἐν αὐτῷ ταῦτα πάντα ποιήσας καὶ θρέψει, καὶ ποτίσει Χριστὸν, ὐδὲν ὠφεληθήσεται ἐκ τοῦ ταῦτα μόνον ποιεῖν εἰς τοὺς πένητας, ἑαυτὸν ἢ ἄτροφον καὶ γυμνὸν παρορᾶν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ. P. Ἔδει μὲν μὴ τολμᾶν με πρὸς ὑμᾶς ὅλως φθέγγεσθαι.

X. Περὶ μετοχῆς Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἁγιωσύνης, καὶ τελείας ἀπαθείας. καὶ ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὴν ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὐδὲν ἐκ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ὠφελεῖται, κἂν πάσας κατώρθωκεν. P. Οὐχ ὁρᾶτε πῶς οἱ τῷ ἐπιγείῳ βασιλεῖ παριστάμενοι, αὐτοί τε δόξαν ἠγοῦνται.

XI. Ὅτι οὐ χρὴ τὸ τῆς νηστείας ὠφέλιμον ἐν τῇ πρώτῃ καὶ μόνῃ τῶν νηστειῶν ἑβδομάδι σπουδαίως τηρεῖν, καὶ ἀπαίζεσθαι· ἀλλὰ τὴν ἴσην καὶ τὴν αὐτὴν σπουδὴν ἐν πάσαις ταῖς ἑβδομάσι τῶν νηστειῶν ἀναγκαῖον τοῖς σπουδαίοις διατηρεῖν. P. ἔδει μὲν ἡμᾶς τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τὰ νῦν μέλλοντα ῥηθήσεσθαι.

XII. Περὶ ἐγκρατείας καὶ ὑπομονῆς * εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς νηστείας· καὶ περὶ σιωπῆς καὶ ὅπως δεῖ ἐν πάσῃ τῇ νηστείᾳ διάγειν τοὺς ἀγωνιζομένους ἐν ἀληθείᾳ. P. Ἐγὼ μὲν καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ἐκ πλημμελοῦς, καὶ ῥαθύμου προαιρέσεως τε καὶ διαθέσεως.

XIII. Περὶ τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως, καὶ ὁποία τίς ἐστιν, ἢ πῶς ἐν ἡμῖν γίνεται ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν αὐτῇ ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς· καὶ τί τὸ μυστήριον ταύτης τῆς Ἀναστάσεως. P. Ἤδη τὸ Πάσχα ἡ χαρμόσυνος ἡμέρα, ἡ πάσης εὐφροσύνης καὶ θυμηδίας.

XIV. Περὶ μετανοίας καὶ ἀρχῆς βίου μοναδικοῦ, καὶ πῶς τις ὁδῷ καὶ τάξει προβαίνων εἰς ἀρετὴν ἐν τῇ τῶν ἐντολῶν ἐργασίᾳ εἰς τελειότητα ἔρχεται. P. Ἄνθρωπος ὁ πάντων καταφρονήσας τῶν ὁρωμένων καὶ αὐτῆς αὐτοῦ τῆς ψυχῆς. Inter editas Num. XXVI.

XV. Περὶ ἐμπαθοῦς καὶ ἀπίστου καὶ πονηρᾶς διαθέσεως. καὶ τίς ἡ ἕνωσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός· καὶ τίνα τρόπον ἐν αὐτοῖς αὕτη γίνεται. καὶ πρὸς τὸ τέλος καταδρομὴ τῶν ἀναξίως κατατολμώντων τῆς ἱερωσύνης. P. Ἀεὶ μὲν ἀλλήλοις ἀντίκειται τῷ φωτὶ τὸ σκότος, τῇ πίστει ἡ ἀπιστία. Est in editis Num. *XXVII.*

XVI. Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ τίς ἡ θεωρία τῶν μυστηρίων αὐτοῦ, καὶ ὅπως τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ ἀποκαλύπτονται. καὶ διήγησις ἐκ προοιμίων ἐπωφελὴς περί τινος ὑποταγῇ ἐπιλαβόντος Πνεῦμα ἅγιον ταῖς εὐχαῖς τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρός. *P.* Νεώτερός τις διηγήσατό μοι λέγων, ὅτι ὑποτακτικὸς τυγχάνων πατρὸς τιμίου.

*XV*II.

* Ex Simeonis ſcripto de ſobrietate & attentione, locum Græce producit Allatius lib. 2. de conſenſu cap. 17. §. 2. p. 829.

XVII. Περὶ θεωρίας ϰ ἀποκαλύψεως, ϰ πεφωτισμένης ψυ- ϰ ὅπως ὁ ὑπὸ τῆς ἀγάπης καταχυθεὶς τοῦ Θεοῦ, ϰ εἰς βάθ@ ·ινοφροσύνης ἐλάσας ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Πνεύματ@ τοῦ ἁγίου. Πολλὴ ἡ συγκατάβασις, ϰ ἡ φιλανθρωπία Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους. διὸ πληττόμεν@.

XVIII. Περὶ μεθόδων τοῦ πονηροῦ, ὧν ὑποβάλλει τοῖς κυφοτέ- ϰ φιλοπρωτεύουσιν, ὁπόταν ποιμὴν ἐξ ἀνθρώπων γίνεται. Καὶ ὅτι τοὺς μὲν ἀναξίως ἐπιπηδῶντας τῇ ἀρχῇ πάσῃ κωλύειν σπουδῇ, τοὺς ·νευματικοὺς ϰ ἁγίους συνωθεῖν ϰ συνεργεῖν· ϰ πρὸς τῷ τέλει πρὸς ποιμένα. Ρ. Εἰ λαοῦ ϰ ποίμνης ἡγούμεν@ κατεστάθης, σκόπησον ῶς.

XIX. Ὅτι οὐ χρὴ ἐπὶ μόνοις τοῖς λόγοις ϰ ταῖς ὑποσχέσεσι θαῤ- τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων τὸ πιστὸν βεβαιοῦσθαι τῶν λόγων ῶν· ϰ οἵα τίς ἐστιν ἡ τῶν ἀληθινῶν διδασκάλων διάθεσις, ϰ ἀγά- πρὸς τοὺς μαθητευομένους αὐτοῖς, ϰ ὁποῖα τὰ σπλάγχνα, ϰ ἡ φροντ- αὐτῶν, ϰ ὅπως ὑπὲρ αὐτῶν ἐντυγχάνωσι τῷ Θεῷ. Ρ. Τὴν ἀρχὴν τ πέρας πρὸς με φιλίας γινώσκει ἕκαστ@.

XX. Περὶ ἀποταγῆς ϰ ἐκκοπῆς θελήματ@, πρὸς τοὺς αἰτη- ·ας γράψαι αὐτοῖς, πῶς ὀφείλει τις τὸν ἀσκητικὸν διανύσαι βίον, ·καλὸν ἐπὶ τούτῳ ἐμπείρῳ χρήσασθαι ὁδηγῷ, ἤγουν πνευματικῷ ·εἰς τὸ μαθεῖν τὰ τ ἀρετῆς, ϰ τ ἀσκητικῆς τέχνης τὴν δυσκατόρ- ·ἐργασίαν. Καὶ περὶ πίστεως τ εἰς τοὺς Πνευματικοὺς πατέρας, ϰ ·ας φωτὸς, ὑφ' οὗ πᾶσα φωτιζομένη ψυχὴ προσκόπτει εἰς ἀγάπην. Ρ. Ἀγαπητοί μου ϰ ποθεινότατοι ἀδελφοὶ, πολλάκις ἠθελήσατε λό- ·φιλείας ἀκοῦσαι.

XXI. Περὶ μνήμης θανάτου, ϰ οἷον ἀγαθὸν τέλ@ δέδωκεν ·πολῆ@ αὐτοῦ ἀδελφὸς Κτώνι@, ϰ πρὸς τῷ τέλει ἐπιτάφι@ ·δίον. Ρ. Εὔχομαι τῷ ἐλεήσαντί με Θεῷ, τὰ ὑπὲρ τ σωτηρίας ·ων.

XXII. Περὶ πίστεως ϰ διδασκαλίας· περὶ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι ·ατὸν ἐν μέσῳ τῶν βιωτικῶν τὸ τέλειον φθάσαι τῶν ἀρετῶν. καὶ διή- ς ἐκ προοιμίων λίαν ἐπωφελής. Ρ. Καλὸν ἡμᾶς ἀνακηρύττειν ·ντας ·ι@ τοῦ Θεοῦ.

XXIII. Περὶ μετανοίας καὶ φόβου Θεοῦ, καὶ ὁποῖον ἀγῶνα ἔχει ·ῆς καὶ πόνον καρδίας ὁ χσ συντετριμμένου τοῦ σώματ@ μετα- νοῶν,

νοῶν, καὶ τίνα εἰσὶν ἃ λέγει, καὶ πρὸς τὸν Κύριον εὐχὴν. P. Ἀκούσατέ μου τὸν λόγον υἱοί μου ἔσχατοι, ἀγαπητοί μου, ποθεινότατοί μου.

XXIV. Περὶ γνώσεως πνευματικῆς, καὶ ὅτι ὁ ἐγκεκρυμμένος τοῦ πνεύματος θησαυρὸς ἐν τῷ γράμματι τῆς θείας γραφῆς οὐ πᾶσιν εὔδηλός ἐστι, καὶ τοῖς βουλομένοις· ἀλλὰ μόνοις τοῖς τὸν διανοίγοντα τὸν νοῦν κτησαμένοις εἰς τὸ συνιέναι τὰς γραφάς. P. Ἔοικεν ἡ πνευματικὴ γνῶσις οἰκίᾳ τινὶ μέσον τῆς κοσμικῆς καὶ ἑλληνικῆς γνώσεως κατεσκευασμένη. Habetur inter editas Num. XIX.

XXV. Περὶ ἀλλοιώσεως ψυχῆς τε καὶ σώματος τῶν ἐξ ἀέρος, τῶν ἐκ στοιχείων, τῶν ἐκ βρωμάτων, καὶ τῶν δαιμόνων ἐπιγινομένων ἡμῖν. P. Ὀφείλει ὁ μοναχὸς μὴ μόνον τὰς ἐν τῇ ψυχῇ γενομένας ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς ἐπίστασθαι, καὶ νοεῖν. Eſt inter editas Num. XVIII.

XXVI. Περὶ ἀρχῆς βίου εὐωφελοῦς καὶ σωτηρίου ἁρμοζούσης τοῖς ἄρτι τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποτασσομένοις, καὶ πρὸς τὸν μοναδικὸν ἀποτρέχουσι βίον· καὶ διδασκαλία εἰς Ἀρχαρίους λυσιτελεστάτη. P. Πᾶς ἄνθρωπος ὁ ἄρτι τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ πᾶσιν ἀποταξάμενος.

XXVII. Περὶ τοῦ μὴ ἀμελῶς ἔχειν πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, μηδὲ καταφρονεῖν μιᾶς καὶ μόνης αὐτῶν ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι ταύτας ὁμοῦ πάσας, ἵνα μὴ ὡς καταφρονηταὶ ἔξω τοῦ νυμφῶνος ἀποκλεισθῶμεν. καὶ περὶ τοῦ ὑπομένειν γενναίως τοὺς πειρασμούς. P. Οὐκ ἀκούσετε τοῦ Κυρίου, καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ βοώντων, Ἐάν τις φησὶ τὸν νόμον ὅλον φυλάξῃ.

XXVIII. Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Πνεύματος ἐγγινομένης τοῖς ἀγωνιζομένοις. καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ζωοποιοῦ νεκρώσεως, καὶ ὅτι οἱ ἐν τῇ χάριτι ὑπὲρ τοῦ νόμου γενόμενοι, τὴν τοῦ θείου φωτὸς χάριν γνωστῶς ἐν ἑαυτοῖς λαμβάνουσιν· οἱ γὰρ μὴ λαβόντες ἤδη οὕτω τὸ φῶς κατὰ τὴν παροῦσαν ζωήν, μηδὲ καθορῶντες αὐτό, ἔτι ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ νόμου εἰσί, καὶ κριθήσονται ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ὁποῖον δέον εἶναι τὸν ἱερέα, τὸν δεσμεῖν καὶ λύειν ἄνωθεν λαβόντα τὴν ἐξουσίαν. καὶ ὅτι τῷ ἀληθῶς ἱερουργοῦντι, καὶ ὑπὸ τοῦ θείου καταλαμπομένῳ φωτὸς πάντες κατάδηλοι. αὐτοί τε οἱ Πνεύματι περιπατοῦντες Θεοῦ, καὶ οἱ μήπω τὸν χοϊκὸν ἐκδυνάμενοι ἄνθρωπον. P. Βλέπετε πῶς ἀκούετε. φησὶν ὁ Χριστὸς καὶ Θεός, Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. ἵνα τί φησιν.

XXIX. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν λέγειν, ὅτι ἀδύνατον νυνὶ εἰς ἄκρον ἐλθεῖν ἀρετῆς τὸν βουλόμενον, καὶ τοῖς πάλαι ἁμιλληθῆναι ἁγίοις. καὶ ὅτι πᾶς ὁ διδάσκων τῶν θείων γραφῶν ἐναντία, νέαν αἵρεσιν τοῖς πειθομένοις αὐτῷ δογματίζει. P. Πολλοὶ καθεκάστην λέγουσιν ὧν ἀκούομεν καὶ ἡμεῖς λεγόντων. In editis XXX.

XXX.

XXX. Περὶ μετανοίας, καὶ ἀρχῆς ἐπανέλευ βίου. ὅπως δεῖ τὸν μετανοοῦντα καθεκάστην ποιεῖν, ἐν ᾧ καὶ περὶ δαιμόνων ἅμα καὶ κατανύξεως. Ρ. Ἀκούσατέ μου τῶν λόγων τὴν δύναμιν, καὶ ὡς εἰς ἀγαθὴν οὖσαν ἡμῶν συμβουλὴν προσδέξασθε ἀσμένως αὐτήν.

XXXI. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἕκαστον αὐτὸν ἐπισκέπτεσθαι, καὶ καθ᾽ ἑαυτὸν ἐπιμελῶς ἐρευνᾶν· καὶ πῶς τὰ ἑαυτοῦ ἀντιπαραβάλλειν χρὴ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Χριστοῦ. Ρ. Ἐν τῇ προλαβούσῃ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙ διὰ τὸ μὴ τὸν λόγον μηκύνειν ἐπὶ πολὺ τὰ καθηχηθέντα τότε ἐλλιπῆ κατελίπομεν.

XXXII. Περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι ὁ λέγων μὴ δύνασθαι τινὰ κατὰ τὴν παροῦσαν γενεὰν ἐν μετοχῇ τοῦ ἁγίου γενέσθαι Πνεύματος. ἀλλὰ καὶ ὁ διαβάλλων τὰς ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος, καὶ τῷ ἐναντίῳ ταύτας ἐπιφημίζων, αἵρεσιν νέαν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ἀνακαινίζει. Ρ. Πᾶσα ἁμαρτία, φησὶ τὸ ἱερώτατον λόγιον τοῦ Σωτῆρος, ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· τῷ δὲ εἰς Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

XXXIII. Περὶ μετοχῆς Πνεύματος ἁγίου, καὶ ὅτι ἀδύνατον ἄλλως βεβαιωθῆναι τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, εἰ μὴ δι᾽ ἐπιδημίας τοῦ Πνεύματος, οὐ χωρὶς οὐδεὶς πρὸς ἀρετὴν κατευθύνεται, οὐδὲ ἄλλους ὠφελεῖν δύναται, ἢ ἀλλοτρίους δέχεσθαι λογισμούς. Ρ. Πῦρ ἐστιν ὁ Θεὸς, καὶ τοῦτο παρὰ πάσης τῆς θεοπνεύστου.

XXXIV. Ὅτι οὐκ ἀκίνδυνον τὸ διδόμενον ἡμῖν παρὰ Θεοῦ τάλαντον κατορύττειν. χρὴ γὰρ δημοσιεύειν αὐτὸ, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑποδεικνύειν, καὶ τὰς εὐεργεσίας Θεοῦ εὐγνωμόνως ἀνακηρύττειν εἰς τὴν τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν, κἂν τινες ἀπαρέσκονται. Ρ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, καὶ τέκνα ἐν Χριστῷ, τί πρὸς τὰ κατηχηθέντα παρ᾽ ἡμῶν ἐν διαφόροις πολλάκις λόγοις ὑπενοήσατε.

XXXV. Εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὧν ἠξίωται δωρεῶν, καὶ εἰσήγησις ὅπως τοῖς ἐκκεκαθαρμένοις τῇ καρδίᾳ Θεὸς ἀεὶ ἐπιφαίνεται. καὶ ἐν ποίοις τοῖς πράγμασι καὶ γνωρίσμασιν. Ρ. Εὐχαριστῶ καὶ προσκυνῶ, καὶ προσπίπτω σοι Κύριε τοῦ παντὸς, καὶ πανάγιε βασιλεῦ.

XXXVI. Μερική τις φυσιολογία περὶ τῆς τοῦ κόσμου κτίσεως, καὶ τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδάμ. Ρ. Ἃ μὲν οὖν ἀπολογήσασθαι καὶ εἰπεῖν ἔδει πρὸς τοὺς ἀντιδιατιθεμένους ἡμῖν.

XXXVII. Περὶ τῆς παραβάσεως καὶ ἐξορίας τοῦ Ἀδάμ. Ρ. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὅμον αὐτοῖς δέδωκεν, ἐντειλάμενος μὴ φαγεῖν μόνου τοῦ ξύλου.

XXXVIII. Περὶ τ̃ ϛ̃ Λόγȣ σαρκώσεως, ϗ͵ τίνα τρόπον δι' ἡμᾶς ἐσαρκώθη. P. Ὅτε ᾗ ὁ κολοφὼν ἐπληρώθη τ̃ ἄγαν κακίας.

XXXIX. Πῶς αὖθις ἡ κτίσις πᾶσα μέλλει ἀνακαινισθῆναι, καὶ γενέσϑ καινὸν ȣ̓ρανὸν ϗ͵ καινὴν γῆν κτ̃ τὸν Θεῖον Ἀπόστολον. P. Ἀλλὰ σκοπήσωμϑ, πῶς ἡ κτίσις ἀνακαινισθήσεται.

XL. Ποία ἔσαι ἡ ἐσχάτη λαμπρότης τ̃ κτίσεως· ἐν ᾧ ϗ͵ περὶ Ἀγγέλων, ϗ͵ Ψυχῆς. P. Καθαρθεῖσα ᾗ εἰς Φθορὰν, ϗ͵ δȣλείαν μετήχθη τῇ ματαιότητι.

XLI. Πῶς ἑνȣ̃νται τῷ Χριςῷ ϗ͵ Θεῷ, ϗ͵ ἓν γίνονται μετ' αὐτ̃ πάντες οἱ ἅγιοι. P. Ἀκριβῶς ἐν ϗ͵ ἱκανῶς περὶ τȣ́των εἰπόντες.

XLII. Πῶς δεῖ πληρωθῆναι τὸν ἄνω κόσμον, ϗ͵ ὁποῖος τίς ἐςι, καὶ τίνα πληρωθήσεται τρόπον. P. Ἀλλὰ πέτασαί μοι τὰς ἀκοὰς καὶ τὸν ἡγεμόνα νȣ̃ν.

XLIII. Ὅτι οἱ μϑ̀ πάντες οἱ προωρισμϑ́οι οἱ μτ̃ γενεὰν ϗ͵ γενεὰν τεχθήσονται ἕως ἐσχάτης ἡμέρας, ϗ͵ πληρωθήσεται ὁ ἄνω κόσμος. P. Τεχθῆναι δεῖ πάντας τȣ̀ς προεγνωσμϑ́ȣς.

XLIV. Εἰς τὸ ῥητὸν ϛ̃ Εὐαγγελίȣ, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν ȣ̓ρανῶν βασιλεῖ. P. Χρὴ οὖν ἀπὸ τῶν Εὐαγγελικῶν ῥημάτων ἡμᾶς ἐναρξασθαι.

XLV. Ὅτι καὶ πάντες οἱ ἅγιοι τὸν λόγον ϛ̃ Θεȣ̃ ἐν ἑαυτοῖς συλλαμβάνȣσιν τῇ Θεοτόκῳ παραπλησίως καὶ γεννῶσιν αὐτὸν, καὶ γεννῶνται ὑπ' αὐτȣ̃, καὶ γεννᾶται ἐν αὐτοῖς. ϗ͵ πῶς υἱοὶ, καὶ ἀδελφοὶ, καὶ μητέρες αὐτοῦ χρηματίζȣσι. P. Ἐνταῦθα μοι τὸ καινὸν τοῦ νοήματος. Διότι.

XLVI. Εἰς τὸ ῥητὸν ϛ̃ Εὐαγγελίȣ, Καὶ ἀπέςειλε τȣ̀ς δȣ́λȣς αὐτ̃, καλέσαι τȣ̀ς κεκλημϑ́ȣς εἰς τȣ̀ς γάμȣς, ϗ͵ ἤθελον ἐλθεῖν. P. Τȣ̃το τοίνυν τὸ τῶν γάμων μυςήριον, ὃ τῷ μονογενεῖ αὐτ̃.

XLVII. Ὅτι ȣ̓ χρὴ πρὸ τ̃ ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, ϗ͵ τ̃ εἰς ἀρετὴν προκοπῆς τελειότητος τὰ κεκρυμμϑ́α μυςήρια τ̃ βασιλείας τῶν ȣ̓ρανῶν ἐρευνᾶν τῶν ἀμυήτων τινὰ, ϗ͵ ὅτι ἐν τῇ δευτέρα ϛ̃ Κυρίȣ ἐλεύσει πάντες ἀλλήλȣς γνωρίζȣσιν οἱ Ἅγιοι. P. Τοιγαρȣ̃ν ἐάσωμϑ τὰς ματαίας ϗ͵ ἀνωφελεῖς συζητήσεις.

XLVIII. Προτρεπτικὸς ἐκ προοιμίων εἰς μετάνοιαν, ϗ͵ εἰς τὸ ῥητὸν ϛ̃ ἀποςόλȣ, Οὓς προέγνω, τȣ́τȣς ϗ͵ προώρισε. καὶ εἰς τὰ ἑξῆς. ϗ͵ κτ̃ τῶν ςρεβλȣ́ντων αὐτό τε, ϗ͵ πᾶσαν τὴν θείαν γραφήν. P. Πολλȣ̀ς ἀκήκοα λέγοντας τῶν ἀνθρώπων, Ἐπειδήπερ φασὶν, Οὓς προέγνω ὁ Θεός.

XLIX.

XLIX. Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου, ἐν ᾧ λέγει, καὶ εἶδον τὸν τοιοῦτον εἰς τρίτον οὐρανὸν ἁρπαγέντα, καὶ ἀκούσαντα ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ ἀκούειν. Τί οὖν εἰσιν ἃ ἀκήκοεν ὁ Παῦλος ἄῤῥητα ῥήματα. Τίνα δὲ τὰ ἀγαθὰ ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίας ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Τίς δὲ καὶ πῶς ἔσται, καὶ ἔστιν ἡ εἰς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ βασιλεία, καὶ τίς ἡ ἐν ἡμῖν ταύτης ἐνέργεια. P. Ἐπειδήπερ διαῤῥήδην ὁ τῶν ἁπάντων δεσπότης, καὶ μαθ' ἑκάστην διὰ τῶν Εὐαγγελίων βοᾷ.

L. Περὶ ἀπαθείας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατὰ προκοπὴν χαρισμάτων καὶ δωρεῶν. καὶ τίς ἡ τελείωσις τῆς κατὰ Χριστὸν πνευματικῆς ἡλικίας. P. Ὥσπερ ὁ τῷ λαμπροτάτῳ ἡλίῳ ἐνατενίζειν βουλόμενος καθαροὺς ὀφείλει.

LI. Περὶ τῶν οἰομένων ἀγνώστως ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, μὴ ἐπαισθανομένων δὲ καθόλου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. καὶ περὶ τῶν λεγόντων μὴ δύνασθαι τινὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν ὁρᾶν τὴν δόξαν αὐτοῦ. καὶ ἀπόδειξις διὰ χρήσεων περὶ τούτου. καὶ ὅτι φθόνος οὐδεὶς ἐν τοῖς ἁγίοις, ὅταν διὰ πάσης σπουδῆς ἐναρέτου τούτοις συνεξισώμεθα. καὶ ποίῳ τρόπῳ ὁρᾷ τις τὸν Θεὸν, ἔνθεν ἤδη μυεῖται καὶ τὴν μέλλουσαν δοθῆναι ἐν τῷ μέλλοντι τοῖς ἁγίοις ἀπόλαυσιν, καὶ ὅτι ὅσαν ἂν ὁ τοιοῦτος λέγει, ἢ γράφει, οὐκ αὐτὸς, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλοῦν ἐν αὐτῷ, ταῦτα λέγει, καὶ γράφει. καὶ ὁ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἀθετῶν ἢ παραλογιζόμενος, εἰς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐνεργοῦν καὶ λαλοῦν ἐν αὐτῷ ἁμαρτάνει, καὶ βλασφημεῖ. P. Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἐγὼ πρὸς τοὺς λέγοντας ἔχειν ἀγνώστως Πνεῦμα Θεοῦ.

LII. Περὶ ἀπαθείας καὶ ἐναρέτου ζωῆς. καὶ ὅπως χρὴ τὸ οἰκεῖον ἐκκόπτειν θέλημα, καὶ εἰς ὕψος ἀνέρχεσθαι τελειότητος, καὶ περὶ συναφείας Θεοῦ πρὸς ψυχὴν καὶ ψυχῆς πρὸς σῶμα, καὶ ἑνώσεως τῶν τριῶν παραδόξου. καὶ πρὸς τούτοις πνευματικῆς ἰατρείας. καὶ ὅπως χρὴ θεραπεύειν τοὺς ψυχικῶς ἀσθενοῦντας. P. Πολλοῖς τοῖς ἐν κόσμῳ πολλάκις προσομιλήσας, καὶ τοιούτων συζητήσεων ἀναμεταξύ.

LIII. Περὶ τῶν δουλευόντων τῷ Θεῷ τίνες τε εἶεν, καὶ ὁποῖοι, καὶ ποταποί; καὶ τίς ἐστιν ὁ μετανοῶν, καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ. καὶ τίς ἐστιν ὁ τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν μετερχόμενος, καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ. καὶ τίς δουλεύων Θεῷ, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ. καὶ ἐὰν μὴ τὰς ἀρετὰς κτησώμεθα, οὐδὲν ἡμᾶς ἡ ἀπαλλαγὴ μόνη τῶν παθῶν ὠφελήσει. P. Ἐπειδήπερ ὅσον ἀπὸ τοῦ θείου βαπτίσματος Χριστιανοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς δίχα τῶν ἔργων.

LIV. Περὶ ἀγάπης καὶ πίστεως. καὶ ὅπως τις ἐγκύμων γίνεται τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, καὶ περὶ ἐλλάμψεως, καὶ θεωρίας φωτὸς, καὶ μυστικῆς ὁμιλίας τοῦ Πνεύματος. Ρ. Εἰ δοκεῖ τοίνυν ἀκούσωμεν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ διαῤῥήδην βοῶντος, καὶ λέγοντος·

LV. Περὶ γνώσεως ἀληθινῆς. καὶ ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ γνῶσις οὐκ ἐκ μαθημάτων, ἀλλ' ἐκ καθαρότητος, καὶ τῆς ἄνωθεν χάριτος ἐπιγίνεται τῷ σπουδαίῳ. καὶ ὅτι χαλεπὸν τὸ κρίνειν. καὶ ἔλεγχος τῶν οἰομένων εἰδέναι τὰ τοῦ Πνεύματος χωρὶς Πνεύματος. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς τοῦ Πνεύματος ἁγιωσύνης. καὶ οἷον ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ πίστις καὶ τίς ὁ ταύτης καρπὸς, ὅπως αὐξάνεται. καὶ ὅτι οἱ τὸν θησαυρὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐσχηκότες τοῦ Πνεύματος, καὶ ἐν ἄλλοις ὄντα γνωρίζουσιν. καὶ τίνα τῶν ἁγίων τὰ σημεῖα, καὶ πῶς, καὶ τίσι γνωρίζονται. καὶ ὅτι ὁ μὴ γεννηθεὶς ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὸν γεγεννηκότα Θεὸν, οὐδὲ γνωρίζειν τὸν εἰς τοῦτο πεφθακότα διὰ τοῦ Πνεύματος. Ρ. Νῦν εὐκαίρως καλὸν εἰπεῖν μετὰ τοῦ Δαυὶδ, καὶ οὕτω γεγωνότερον φθέγξασθαι.

LVI. Περὶ τῆς φοβερᾶς τοῦ Κυρίου ἡμέρας, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως. ὅτι καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ἐν ἡμῖν ἔνθεν ἤδη καθαιρομένοις διὰ δακρύων ἐνεργεῖται. καὶ ἐν οἷς ἂν ἐγγένηται κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, κατὰ τὴν μέλλουσαν οὐχ ὑπαντᾷ. καὶ τίς ἐστιν ἡ ἡμέρα Κυρίου, καὶ τίσιν αἴφνης ἀποκαλύπτεται, καὶ ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν πίστις οὐ δύναται μόνη σῶσαι ἡμᾶς, εἰ μὴ καὶ ἁγίου Πνεύματος γνωστῶς γενώμεθα μέτοχοι. ὅτι οὐ πάντες οἱ βαπτιζόμενοι διὰ τοῦ βαπτίσματος μεταλαμβάνουσι τὸν Χριστόν· καὶ πῶς δύναταί τις γνῶναι εἰ περιφέρει ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν, καὶ Πνεύματος ἁγίου γέγονε μέτοχος. καὶ ἑρμηνεία ὡς ἐν παραδρομῇ, εἰς τὸ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ μακαρισμὸς εἰς τοὺς ἐξ ἀγώνων τὴν ἐπιφοίτησιν δεξαμένους τοῦ Πνεύματος. Ρ. Πολὺς ἡμῖν ἀγαπητοὶ ὁ περὶ τῆς κρίσεως λόγος, καὶ δυσερμήνευτος.

LVII. Περὶ τῆς ζωοποιοῦ νεκρώσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ Θεοῦ τῆς ἀεὶ γινομένης ἐναισθήτως ἐν τοῖς τελείοις, καὶ ὅτι ἡ κτῆσις τῶν ἀρετῶν αἵματι ἀγοράζεται καὶ τίνα τῶν ἀρετῶν τὰ καταγώγια· καὶ ὅτι ὁ μὴ διὰ τῆς πρώτης βαθμίδος κατὰ τάξιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀνερχόμενος, οὐδαμῶς εἰσελεύσεται εἰς αὐτήν, καὶ ὅτι ἐν τοῖς τελείοις χαρὰ καὶ ἀγαλλίασίς ἐστι καὶ οὐ δάκρυον, καὶ ἐν αὐτοῖς βρύουσι τῆς θεολογίας τὰ ῥεῖθρα. καὶ πρὸς τὸ τέλος, ὅτι οὐ δεῖ ἐπιπηδᾷν ταῖς ἀρχαῖς ἄνευ τῆς πληροφορούσης τὰς καρδίας ἡμῶν χάριτος, τῆς ἐπὶ τὸ ποιμαίνειν καλούσης τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. καὶ τί τὸ ἔργον τῶν προϊσταμένων,

νων, τίς ἐστιν ἡ περὶ τὰ λογικὰ πρόβατα φροντίς. καὶ πῶς ὀφείλουσι ταῦτα παρὰ τῶν ποιμένων ποιμαίνεσθαι. *P.* Τὰ τῆς ζωοποιοῦ νεκρώσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ Θεοῦ, καὶ τῆς θαυμαστῆς ἐνεργείας αὐτῆς.

LVIII. Εἰς τὸ ῥητὸν, λέγον τοῦ Ἀποστόλου, Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ τῆς γῆς χοϊκὸς, δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Καὶ πῶς τὸν χοϊκὸν ἀποτιθέμεθα ἄνθρωπον, καὶ τὸν Χριστὸν ἐνδυόμεθα, συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ χρηματίσαντες. *P.* Καλῶς ἡμᾶς εἱστίασας ὁ μακάριος Παῦλος ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν θείων.

LIX. Εἰς τὸ ῥητὸν τὸ λέγον τοῦ Ἀποστόλου, Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσί. καὶ πῶς ἐξαγοράζεταί τις φρονίμως τὸν καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς. *P.* Οὐδὲν οὕτως ἕτερον τῶν ἄλλων ἁπάντων ὠφελιμώτερον ψυχῇ τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

LX. Περὶ ἑορτῶν. καὶ ὅπως χρὴ ἑορτάζειν. καὶ τίνων σύμβολα τὰ τελούμενα ἐν ταῖς ἑορταῖς, καὶ κατὰ τῶν ἐναβρυνομένων ἐν αὐταῖς· καὶ περὶ τῶν ἀξίως, ἢ ἀναξίως κοινωνούντων, καὶ τίς ἡ ἐν τούτοις διαφορά. καὶ πρὸς τὸ τέλος πῶς συνάπτεταί τις διὰ τῆς κοινωνίας Θεῷ. καὶ πῶς οὐ συνάπτεται. *P.* Ὁ συνιέναι, καὶ συνιδεῖν δυνηθεὶς, ὅτι γυμνὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παραχθείς.

LXI. Περὶ ἡσυχίας, καὶ ὁποίας ἐργασίας ὀφείλει ἔχεσθαι ὁ ἐν ταύτῃ ἀνδρείως προσκαρτερῶν. *P.* Περὶ τῆς τελειωτέρας τῶν ἀρετῶν ὀλίγα τινὰ προθυμούμενος εἰπεῖν, δέομαι ἡμῶν, ἀνοίξατέ μοι τὰ ὦτα.

LXII. Περὶ ἐξομολογήσεως, πρὸς τινα γράφει, τέκνον αὐτοῦ πνευματικὸν ὄντα, καὶ τίνες ἄρα εἰσὶν οἱ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτήματα λαβόντες. *P.* Ἐπέταξας τῇ εὐτελείᾳ ἡμῶν πάτερ.

LXIII. Λόγος ἀσκητικὸς πολυμερὴς ἠθικός. *P.* Ἀδελφὲ ταύτην ἐγὼ λέγεσθαι, ἀναχώρησιν τελείαν κόσμου, τὴν παντελῆ τοῦ ἰδίου θελήματος ἀπονέκρωσιν.

LXIV. Περὶ μετανοίας, καὶ τίνα εἰσὶν ἃ ὀφείλει ποιεῖν ὁ ἄρτι ἐξομολογούμενος. *P.* Οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαγορεύειν ποτὲ χρή.

LXV. Πρὸς ἕνα τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, περὶ τοῦ ποίῳ τρόπῳ τις δύναται ἅγιον ἄνδρα γνωρίσαι, καὶ πῶς ἢ τί ποιῶν εὕροι αὐτὸν, καὶ μετὰ τὸ τυχεῖν τῶν τοιούτων, πῶς χρὴ διακεῖσθαι πρὸς αὐτόν. *P.* Συνελαβόμεν σε διὰ διδασκαλίας· ὠδινήσαμέν σε διὰ μετανοίας, ἀπέτεκόν σε δι' ὑπομονῆς.

LXVI. Περὶ τῶν αὐτοχειροτονήτων διδασκάλων, καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα δίχα τῆς ἄνωθεν χάριτος περιτιθεμένων ἑαυτοῖς· καὶ ὅτι οὐ χρὴ πρὸ τοῦ γεννηθῆναι παρὰ πνευματικοῦ πατρὸς καὶ φωτισθῆναι, ἄλλους ὁδηγεῖν, ἢ τὸ παράπαν διδάσκειν. Ρ. Ἐβουλόμην ἐπὶ τοσοῦτον κἀγὼ νεκρωθῆναι τῷ κόσμῳ.

LXVII. Ὅτι δεῖ σκοπεῖν, εἰ τὰ τῶν μακαρισμῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν. οὗτοι γάρ εἰσι τὸ σημεῖον τῆς τοῦ Χριστοῦ σφραγῖδος, καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τὰ ἰδιώματα. καὶ ὅτι ἀδύνατον τὸν μὴ σημειωθέντα τῷ σημείῳ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ ἐν ἑαυτῷ φέροντα, εἰς βασιλείαν εἰσελθεῖν. Ρ. Ὅσοι ἐσμὲν ἀσφράγιστοι τῆς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σφραγῖδος. Edita Num. XXI.

LXVIII. Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Πνεύματος ἐγγινομένης τοῖς ἀγωνιζομένοις πιστοῖς, καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ζωοποιοῦ νεκρώσεως. καὶ ὅτι οἱ ἐν τῇ χάριτι ὑπὲρ τὸν νόμον γενόμενοι, τὴν τοῦ θείου φωτὸς χάριν γνωστῶς ἐν ἑαυτοῖς λαμβάνουσιν. οἱ γὰρ μὴ λαβόντες ἤδη τοῦτο τὸ φῶς κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, μηδὲ καθαρῶς ὁρῶντες αὐτὸ, ἔτι ὑπὸ σκιὰν τοῦ νόμου εἰσὶ, καὶ κριθήσονται ὑπ᾽ αὐτοῦ. πῶς δὲ ἡ μετοχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τοῖς πιστοῖς καὶ ἡ ἁγιωσύνη, καὶ ἡ τελεία ἀπάθεια γίνεται. Ρ. Ἐρευνᾶτε ἔφησε τὰς γραφὰς ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἵν᾽ ἐν πρώτοις μὲν τὴν σωτηρίαν. in editis Num. XX.

LXIX. Τί ἐστι τὸ, ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται; ὁ δὲ ἀπιστεύσας κατακριθήσεται· ὁποῖα δὲ τὰ σημεῖα τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης, καὶ τοῦ πλησίον. καὶ περὶ τελείας ἀγάπης, καὶ τίς ἡ ταύτης ἐνέργεια, καὶ ὅτι ἐὰν μὴ μετὰ σπουδῆς ἐντεῦθεν ἤδη τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος μεθέξεως γενόμεθα μέτοχοι, οὐδὲ χριστιανοὶ δυνάμεθα εἶναι. ἀλλ᾽ οὐδὲ υἱοὶ καὶ τέκνα Θεοῦ χρηματίσομεν, ἀλλ᾽ ὡς ἄπιστοι μᾶλλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καθακριθησόμεθα. Ρ. Ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, υἱὸς ὢν γνήσιος τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, ὁμοούσιός τε καὶ ὁμοφυής. Edita Num. XXII.

LXX. Περὶ ἡσυχίας. Ρ. Γενέσθω τοιγαροῦν ὁ ἡσυχάζων, καὶ ἐν κελλίῳ μόνος καθήμενος ὡς ἡ πρωτομάρτυς Θέκλα. αὕτη γὰρ ἐπὶ τῆς θυρίδος καθημένη.

LXXI. Ὅτι δι᾽ ὑπερβολὴν ἀγάπης πολλαῖς περιστάσεσιν ὑπέθηκε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός. καὶ ὅτι ἡ ἔνδεια, εὐεργεσία Θεοῦ ἐστιν. ὁ φεύγων τὴν ἔνδειαν φεύγει τὸν χριστιανισμόν· αἱ γὰρ τοῦ Θεοῦ ἀποφάσεις φύσεις εἰσὶ, καὶ αἱ θλίψεις πᾶσαν εὐχαριστίαν διδάσκουσι. τίνος δὲ ἕνεκεν ἁμαρτία

καὶ

καὶ νόσος καὶ θάνατος. P. Φόβοις πολλοῖς καὶ περιστάσεσι παντοδαπαῖς ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον περιετείχισεν. In editis Num. XVI.

LXXI. Ὅτι πᾶς ὁ αἰτῶν μὴ εἰδὼς τί αἰτεῖ, εἰ δὲ καὶ οἶδε τί αἰτεῖ, οὐ φθάνει δὲ ὅπερ αἰτεῖ λαβεῖν, οὐδὲν ὠφελεῖται· τίς δὲ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ πῶς λαμβάνουσιν αὐτὴν οἱ Χριστιανοί. τίς δὲ ὁ πονηρὸς, καὶ πῶς δύναταί τις ῥυσθῆναι ἐκ τῆς τοῦ πονηροῦ δουλείας. πῶς δὲ καὶ διὰ ποίων ἔργων ἡ ἀνάστασις γίνεται τῆς ψυχῆς. P. Οἱ πολλοὶ τῶν Χριστιανῶν, οἵ τε τὸ σχῆμα φοροῦντες τῶν μοναχῶν. Habetur inter editas Num. IV.

LXXIII. Θεολογικὸς λόγος πρῶτος, κατὰ τῶν τιθεμένων τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Πατρός. P. Τὸ περὶ Θεοῦ λέγειν, ἢ φθέγγεσθαι, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἐρευνᾶν.

LXXIV. Θεολογικὸς δεύτερος, καὶ κατὰ τῶν ἐπιχειρούντων θεολογεῖν ἄνευ Πνεύματος: P. Ὁ ἄνωθεν εἰληφὼς τὴν τοῦ Θεοῦ αἴνεσιν ἐν τῷ στόματι διὰ παντὸς περιφέρειν.

LXXV. Θεολογικὸς τρίτος, καὶ ὅτι εἴ τι ὁ Πατὴρ τοῦτο καὶ ὁ Υἱός. εἴ τι ὁ Υἱὸς τοῦτο καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ ὅτι ἓν ταῦτα, Πνεῦμα ὁμότιμον, ὁμοούσιον, καὶ ὁμόθρονον. P. Ἀεὶ μὲν ὁ Θεὸς ὑμνούμενός τε καὶ παρ' ἡμῶν δοξαζόμενος.

LXXVI. Εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῶν γεγονότων εὐεργεσιῶν εἰς αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, ἐν ᾗ καὶ περὶ εὐχῆς πνευματικῆς, καὶ περὶ πραότητος, καὶ ἀγάπης τῆς πρὸς Θεόν. P. Εὐχαριστῶ σοι Δέσποτα Κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πρὸ καταβολῆς κόσμου, γενέσθαι με προορίσας.

LXXVII. Μέθοδος περὶ τῆς ἱερᾶς προσευχῆς καὶ προσοχῆς. P. Τρεῖς εἰσι τῆς προσευχῆς οἱ τρόποι. Hæc non reperiisse se in Codicibus Bavaricis refert Latinus Interpres, licet eorum meminerit Conradus Gesnerus: reperiuntur tamen passim in Bibliothecis Italicis.

LXXVIII. Διὰ τί ἡ πρώτη καὶ δευτέρα φυλακὴ οὐ δύναται τελειῶσαι τὸν Μοναχόν. P. Ἐπειδὴ οὐ κατὰ τάξιν ταῦτα μετέρχεται.

LXXIX. Ἐρωταποκρίσεις σχολαστικοῦ τινος πρὸς Συμεώνην τὸν νέον θεολόγον. P. Ἐρώτησις. Τί ἦν ἐν τῷ κόσμῳ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι. Ἀπόκρισις. Θεὸς ὁ τὸν κόσμον ποιήσας. Edita cum aliis Orationibus *Symeonis* Latine per *Pontanum*. *Et* in supplemento Bibl. *Patrum* Morelliano Paris. 1639. Tom. 1. pag. 842.

Præter

Præter has à nobis ex libris Manuſcriptis numeratas, nonnullas alias Latine Pontanus * edidit, quarum copia in Græcis nobis nondum facta eſt: illæ ſunt Num. I. II. III. V. VI. VII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. XV. XVII. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXIX. XXX. Eæ ſi aliis addantur, puto futurum opus Symeonis abſolutiſſimum, quo ad pietatem tendentibus via ſternetur ſatis commoda.

Præterea divinum Hierotheum ſancti Dionyſii Areopagitæ Præceptorem æmulatus, *Amatorios hymnos*, & *divinas laudes* vario carminum genere decantavit, quas ſub ſacrarum Commentationum vocabulo Latinas fecit, ediditque Pontanus: Eas tamen ex defectu ſuorum Codicum neque integras, neque abſolutas, cum multo auctiores reperiantur in Italicis Bibliothecis, ut ex Elencho hic appenſo Lector æquus conjiciet. Ineditæ ſtellula notabuntur.

Τῦ αὐτῦ τῶν θείων ὕμνων ἀρχή. P. Ἐλθὲ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ἐλθὲ ἡ αἰώνιος ζωή.

I. Περὶ τῆς θείας ἐλλάμψεως, καὶ φωτισμοῦ Πνεύματος ἁγίου. καὶ ὅτι εἰς τόπος ὁ Θεὸς, ἐν ᾧ μετὰ πότμον τὴν ἀνάπαυσιν πάντες οἱ ἅγιοι ἔχουσι. καὶ ὅτι ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκπίπτων ἐν ἑτέρῳ τόπῳ οὐκ ἔχει ἀνάπαυσιν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. P. Τί τὸ φρικτὸν μυστήριον, ὃ ἐν ἐμοὶ τελεῖται.

II. Τίς ἡ ἐπὶ τῷ πατρὶ τούτῳ γενομένη ἀλλοίωσις, καὶ πῶς καθαρθεὶς εἰς ἄκρον ἡνώθη Θεῷ, καὶ οἷος ἐξ οἵου ἐγένετο, οἱ πρὸς Θεὸν αὐτοῦ ἐρωτικοὶ λόγοι δηλοῦσιν ἐντεῦθεν, ὃς καὶ θεολογῶν λέγει πρὸς τὸ τέλος περὶ Ἀγγέλων. P. Τίς ἡ ἄμετρος εὐσπλαγχνία σου Σῶτερ.

III. Τίς ὁ μοναχὸς, καὶ τίς ἡ αὐτοῦ ἐργασία, καὶ εἰς οἷον ὕψος οὗτος ὁ θεῖος πατὴρ θεωρίας ἀνῆλθεν. P. Μοναχὸς ὅστις ἀμιγὴς ἐστι κόσμῳ.

IV. Διδασκαλία εἰς μοναχοὺς ἀποταξαμένους ἄρτι κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ καὶ περὶ τοῦ ὁποίαν τις ὀφείλει πίστιν ἔχειν πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα. P. Ἀφεὶς κόσμον ἅπαντα καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ.

V. Ἀλφάβητος κατὰ στοιχεῖον διπλοῦν προτρέπων, καὶ ὁδηγῶν εἰς τελειότητα τοῦ βίου ἀναδραμεῖν τὸν ἄρτι τοῦ κόσμου ἀναχωρήσαντα. P. Ἀρχὴν ποιήσας Χριστὸν καὶ θερμὴν πίστιν.

VI. Τι-

* Pontani Latinis editis reſpondent Græcæ Allatianæ IV. 72. VIII. 6 XVI. 71. XVIII. 25. XIX. 24. XX. 68. XXI. 67. XXVI. 14. XXVII. 15. XXVIII. 2. XXX. 29. XXXII. 4. XXXIII. 5.

VI. Τετράςιχα τ8 αὐτ8 πρὸς τὸν Θεὸν αὐτ8 δεικνύοντα ἔρωτα. P. Πῶς κ) πῦρ ὑπάρχει βλύζον; πῶς κ) ὕδωρ εἰς δροσίζον.

* VII. Ἔντευξις τ8 αὐτ8 εἰς Θεὸν, καὶ ὅπως Θεῷ συναπτόμενος, καὶ δόξαν Θεοῦ ὁρῶν ἐν ἑαυτῷ ἐνεργοῦσαν ἐξεπλήττετο. P. Πῶς σε ἐντός μου προσκυνῶ; πῶς ἢ μακρὰν σε βλέπω.

VIII. Τίσι Θεὸς ἐμφανίζεται, καὶ τίνες ἐν ἕξει γίνονται τ8 καλοῦ διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐργασίας. P. Πῶς βλέπεις κεκρυμμένος ὤν; πῶς ἐφορᾶς τὰ πάντα.

IX. Ὅτι ὁ τ8 ἁγίου Πνεύματος μέτοχος γεγονὼς, ὑπὸ τ8 φωτὸς καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἁρπαζόμενος ἐπάνω πάντων φέρεται τῶν παθῶν, μὴ βλαπτόμενος τῷ βλαπτόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν. P. Αἴ, αἴ Θεέ; κ) Κύριε παντοκράτωρ. τίς χορτασθῇ σοῦ,

X. Ὅτι ὁ θάνατος κ) τῶν στερεωτέρων τῇ φύσει καθάπτεται. P. Ἤκουσα πρᾶγμα ξένον κ) πλῆρες θάμβους.

XI. Ὅπως ὠράθη αὐτῷ Θεὸς, ὡς Στεφάνῳ κ) Παύλῳ τοῖς Ἀποστόλοις ἐνταῦθα ὁ πατὴρ ἐκπληττόμενος διηγεῖται. P. Τί τὸ καινὸν τ8 θαύματος, τ8 κ) νυνὶ γινομένου.

XII. Περὶ τ8 ἑνὸς κτ᾽ πάντα τῆς τρισυποστάτου Θεότητος θεολογία, καὶ δι᾽ ὧν τῇ ταπεινώσει χρώμενος λέγει περὶ αὐτ8, καὶ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ἐκτρέπει τὴν οἴησιν. P. Πῶς ἄ ποτε ἠφάνησας ἐν ἐμοὶ πάλιν ζῶσιν.

XIII. Προτροπὴ εἰς μετάνοιαν, καὶ πῶς τὸ θέλημα τῆς σαρκὸς τῷ θελήματι τ8 πνεύματος ἑνωθὲν θεοειδῆ τὸν ἄνθρωπον ἀπεργάζεται. P. Κλαίω κ) κατανύσσομαι, ὅταν τὸ φῶς μοι λάμψῃ.

XIV. Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν τῶν δωρεῶν ἕνεκα ὧν παρ᾽ αὐτ8 ἠξιώθη. καὶ ὅτι φρικτὸν κ) Ἀγγέλοις τὸ τῆς ἱερωσύνης, κ) ἡγουμενείας ἀξίωμα. P. Ἐγὼ κἂν θέλω Δέσποτα, λαλῆσαι οὐκ ἰσχύω.

XV. Ὅπως βλέπων τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, οὗτος ὁ θεῖος ἐνηργεῖτο πατὴρ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. καὶ ὅτι τὸ θεῖον ἐντός ἐστι τοῦ παντὸς ἀλλὰ κ) ληπτόν τε κ) ἄληπτον τοῖς ἀξίοις· κ) ὅτι εἰς πολλὰ γινόμενος ὁ Χριστὸς, κ) Θεὸς ἡμῶν μέλη, εἷς ἐστὶ κ) ὁ αὐτὸς, κ) μένων ἀμέριστός τε κ) ἀναλλοίωτος. P. Ἀποκαλυπτομένου σου Δέσποτα τῶν ἁπάντων, κ) δόξαν τ8 προσώπου σου.

XVI. Ὅτι ποθεινόν τε καὶ ἐπιθυμητὸν κατὰ φύσιν μόνον τὸ Θεῖον, οὗ ὁ μετέχων, πάντων ἐν μετοχῇ γέγονεν τῶν καλῶν. Ρ. Ὅτι τὸ πρᾶγμα τὸ κρυπτὸν πάσῃ κτιστῇ οὐσίᾳ.

XVII. Ὅτι ὁ φόβος γεννᾷ τὴν ἀγάπην· ἡ δὲ ἀγάπη ἐκριζοῖ τὸν φόβον ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ μένει μόνη ἐν αὐτῇ Πνεῦμα Θεῖον οὖσα καὶ ἅγιον. Ρ. Πῶς ὑμνήσω; πῶς δοξάσω; πῶς ἀξίως εὐφημίσω.

* XVIII. Διδασκαλία σὺν θεολογίᾳ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἁγίας ἀγάπης, ἤγουν αὐτοῦ τοῦ φωτὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ρ. Τίς ἐξισχύσει Δέσποτα περὶ σοῦ διηγεῖσθαι.

* XIX. Διδασκαλία σὺν θεολογίᾳ, ἐν ᾗ καὶ περὶ ἱερωσύνης ἅμα καὶ ἀπαθοῦς θεωρίας. Ρ. Πῶς σοι ἐξείπω Δέσποτα τὰ θαυμαστὰ καὶ ξένα.

* XX. Εὐχαριστία καὶ ἐξομολόγησις σὺν θεολογίᾳ· καὶ περὶ δυνάμεως, καὶ μετουσίας Πνεύματος ἁγίου. Ρ. Ὤφθη δὲ ἐμοὶ ἐπὶ γῆς ἐκ παρθένου, ὁ πρὸ αἰώνων ἀόρατος ὑπάρχων.

* XXI. Ἐπιστολὴ πρὸς μοναχὸν ἐρωτήσαντα, Πῶς χωρίζεις τὸν Υἱὸν ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐπινοίᾳ, ἢ πράγματι· ἐν ᾗ πλεῖσται εὑρήσεις θεολογίας ἀνατρεπούσης τὴν αὐτοῦ βλασφημίαν. Ρ. Ἔλαμψας ἐξέφανας φῶς τῆς δόξης.

* XXII. Εὐχαριστία σὺν θεολογίᾳ· καὶ περὶ ὧν ἡ θεία χάρις τοῦ Πνεύματος διὰ τῶν ἐνεργειῶν ὠνόμασαι. Ρ. Τί τὸ καινὸν μυστήριον Δέσποτα τῶν ἁπάντων, ὃ εἰς ἐμὲ τὸν ἄσωτον.

* XXIII. Περὶ τῆς ἀκαταλήπτου καὶ ἀπεριγράπτου Θεότητος ἀκριβὴς θεολογία· ὅτι ἀπερίγραπτος οὖσα ἡ θεία φύσις, οὔτε ἐντὸς οὔτε ἐκτός ἐστι τοῦ παντός, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτός ἐστιν, ὡς τῶν ὅλων αἰτία. καὶ ὅτι μόνον κατὰ νοῦν τῷ ἀνθρώπῳ ληπτὸν ἀλήπτως τὸ Θεῖον, ὡς τοῖς ὀφθαλμοῖς αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες. Ρ. Ὦ Τριὰς ἡ κτίσις πάντων. ὦ μονὰς ἀρχικωτάτη.

* XXIV. Δι' ὧν ἐξομολογούμενος ἐν τῷ παρόντι γραφεῖ λόγῳ, δείκνυσι τὸ βάθος τῆς ἑαυτοῦ ταπεινώσεως, καὶ προϊὼν διδάσκει αὐτὴν τὸν εἰς μέτρον ἐλάσαντα τελειότητος, καὶ ἀξιωθέντα τοιούτων ἐν θεολογίᾳ ἀποκαλύψεων, Παῦλον τὸν θεῖον κἂν τοῦτο μιμούμενος ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν ἀποκαλοῦντα, καὶ ἀνάξιον τοῦ καλεῖσθαι Ἀπόστολον. Ρ. Δίδου μοι Χριστὲ καταφιλεῖν τοὺς πόδας.

* XXV. Περὶ τῆς γενομένης θεωρίας αὐτῷ τοῦ θείου φωτός, καὶ ὅπως τὸ θεῖον φῶς οὐ καταλαμβάνεται ὑπὸ σκότους, ἐν οἷς καὶ διὰ

τὴν

τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀποκαλύψεων ἐκπληττόμενος μέμνηται τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας καὶ ἑαυτὸν κατακρίνει. Ρ. Πῶς διαγράψω Δέσποτα προσώπου σου τὴν θέαν.

* XXVI. Ὅτι ὁ ἐν ἀγνωσίᾳ Θεοῦ ἔτι ζῶν, νεκρός ἐστι μέσον τῶν ζώντων ἐν γνώσει Θεοῦ· καὶ ὅτι τοῖς ἀναξίως τῶν μυστηρίων μεταλαμβάνουσιν, ἄληπτον τὸ θεῖον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ γίνεται. Ρ. Νῦν ἐν τοῖς ζῶσιν, ὡς νεκρὸς ὢ Δέσποτα ὑπάρχω.

XXVII. Ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν Μοναχὸν, καὶ τίς ἡ ἐργασία τούτου καὶ προκοπὴ, καὶ ἀνάβασις. Ρ. Ἀπεργάσαι παλάτιον τὸν τῆς ψυχῆς σου οἶκον εἰς κατοικίαν τῷ Χριστῷ.

XXVIII. Περὶ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐνεργειῶν τοῦ θείου Φωτὸς, καὶ ἐργασίας νοερᾶς τε καὶ θείας τῆς ἐναρέτου ζωῆς. Ρ. Ἐάσατε τῇ κέλλῃ μου μόνον ἐγκεκλεισμένον.

XXIX. Ὅτι μόνοις ἐκείνοις καταφανῆ τὰ τῶν θείων πραγμάτων, οἷς διὰ τῆς μετουσίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὅλοις ὅλος ἡνώθη Θεός. Ρ. Πόθεν ἔρχῃ, πῶς εἰσέρχῃ ἔνδοθεν τῆς κέλλης λέγε.

XXX. Ὅτι ταῖς καθαρθείσαις ψυχαῖς διὰ δακρύων καὶ μετανοίας προσψαῦσαν τὸ θεῖον πῦρ δράσσεται αὐτῶν, καὶ πλέον καθαίρει φωτίζον τὰ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐσκολιωμένα μέρη αὐτῶν, καὶ τὰ τραύματα ἐξιώμενον εἰς τελείαν φέρει συνούλωσιν, ὡς τῷ θείῳ κάλλει ὑπεραστράπτειν αὐτούς. Ρ. Ἐπεὶ πῦρ τὸ θεῖον ὄντως, ὅπερ εἶπεν ὁ Δεσπότης, ὅτι ἦλθεν ἵνα βάλλῃ.

* XXXI. Περὶ θεολογίας, καὶ ὅτι ἀνεξερεύνητος ἡ θεία φύσις, καὶ πάντη τοῖς ἀνθρώποις ἀκατανόητος. Ρ. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν πατὴρ, Υἱὲ, καὶ Πνεῦμα σῇ τῇ μορφῇ ἀνείδεος.

* XXXII. Ὅτι οἱ ἔνδοξοι τῆς γῆς, καὶ σοβαροὶ τῷ πλούτῳ περὶ τὴν σκιὰν τῶν ὁρωμένων πλανῶνται· οἱ δέ γε τῶν παρόντων καταφρονήσαντες ἐν ἀπλανεῖ μεθέξει τοῦ θείου γίνονται Πνεύματος. Ρ. Ὑπὸ πιστῶν με Δέσποτα λοιδορούμενον βλέπων.

* XXXIII. Περὶ θεολογίας, καὶ ὅτι οἱ τὸ κατ᾽ εἰκόνα φυλάξαντες τὰς πονηρὰς δυνάμεις τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους καταπατοῦσιν. οἱ δὲ ἄλλοι οἷς ἐμπαθὴς ὁ βίος, ὑπ᾽ αὐτοῦ κρατοῦνται καὶ βασιλεύονται.. Ρ. Φῶς ὁ Πατὴρ, Φῶς ὁ Υἱὸς, Φῶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα.!

* XXXIV. Ὅτι ἡ τοῦ παναγίου Πνεύματος ἕνωσις πρὸς κεκαθαρμένας ψυχὰς ἐν αἰσθήσει τρανῇ ἤγουν ἐν ἐπιγνώσει γίνεται. καὶ ἐν

ἐν αἷς ἂν γένηται, φωτοειδεῖς. ὁμοίας ἑαυτοῦ καὶ φῶς αὐτὰς ἀπεργάζεται. P. Δὺσταται τῶν ἐρατῶν ὁ ἀόρατος πάντως καὶ τῶν κτισμάτων.

XXXV. Ὅτι πάντες Ἄγγελοι ἐλλαμπόμενοι αὐγάζονται, καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καθορῶσιν, ὡς θεμιτὸν ἀνθρωπίνῃ φύσει ὁρᾷν Θεόν. P. Βλέψον ἄνωθεν Θεέ μου, καὶ εὐδόκησον φανῆναι.

XXXVI. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς ἐξορίας καὶ τῶν θλίψεων, ἃν ὑπέστη ἐν τῷ κατ' αὐτὸν διωγμῷ. P. Εὐχαριστῶ σοι Κύριε, εὐχαριστῶ σοι μόνε.

XXXVII. Δέησις καὶ προσευχὴ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Θεὸν, τῆς ἐκείνου ἕνεκα βοηθείας. P. Δέσποτα Χριστέ. δέσποτα ψυχοσῶστα. Δέσποτα Θεὲ πάντων.

XXXVIII. Περὶ θεολογίας. καὶ ὅτι ὁ νοῦς τῆς ὕλης τῶν παθῶν καθαρθεὶς ἀΰλως τὸν ἄϋλον καὶ ἀόρατον καθορᾷ. P. Ποίαν ὁδὸν ὁδεύσαιμι; ποίαν ἐκκλίνω τρίβον.

XXXIX. Ὅτι ὁ πόθος, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἀγάπη ὑπερβαίνει πᾶσαν ἀγάπην, καὶ πάντα πόθον ἀνθρώπινον. βαφεὶς γὰρ ὁ νοῦς τῶν καθαιρομένων ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Θεοῦ, ὅλος θεοῦται, καὶ νοῦς ἐκεῖθεν χρηματίζει Χριστοῦ. P. Ἀμήχανον τὸ κάλλος σου, ἀσύγκριτον τὸ εἶδος.

XL. Ὁμολογία τῆς χάριτος τῶν τοῦ Θεοῦ δωρεῶν, καὶ ὅπως ὁ ταῦτα γράφων πατὴρ ἐνεργεῖτο ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διδασκαλία ῥηθεῖσα ὑπὸ Θεοῦ, τὸ τί δεῖ ποιοῦντα τινὰ τῆς τῶν σωζομένων σωτηρίας τυχεῖν. P. Πάλιν ἐκλάμπει μοι τὸ φῶς, πάλιν τρανῶς ὁρᾶται.

XLI. Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῶν παρ' αὐτοῦ γεγονυιῶν εὐεργεσιῶν, καὶ αἴτησις τοῦ μαθεῖν, τίνος χάριν οἱ τέλειοι γεγονότες ὑπὸ τῶν δαιμόνων παραχωροῦνται πειράζεσθαι· καὶ περὶ τῶν ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ διδασκαλία, καὶ ὑποτύπωσις ῥηθεῖσα παρὰ Θεοῦ. P. Γινώσκεις τὴν πτωχείαν μου. εἶδε τὴν ὀρφανίαν.

XLII. Ὅτι οἱ τῷ Θεῷ ἀπ' ἐντεῦθεν ἤδη διὰ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετουσίας; ἑνωθέντες ἐκδημοῦντες τοῦ βίου, εἰς αἰῶνα αὐτῷ ἐκεῖθεν συνέσονται. εἰ δ' οὖν ἀλλὰ τὸν ἀνάπαλιν τοῖς ἄλλως ἔχουσιν ἐνταῦθα γενήσεται. P. Ἀρχὴ τοῦ βίου τέλος μοι, καὶ τὸ τέλος ἀρχή μοι.

XLIII. Ὅτι κρεῖσσον τὸ καλῶς ποιμαίνεσθαι, ἢ τοὺς μὴ βουλομένους ποιμαίνειν. οὐδὲν γὰρ ἔσται κέρδος τῷ ἄλλους μὲν σπουδάζοντι σῶσαι,

σῶσαι, ἑαυτὸν δὲ διὰ τῆς ἐκείνων ἀπολέσαντι προστασίας. P. Εἰπὲ Χριστὲ τῷ δούλῳ σου, εἰπὲ τὸ Φῶς τοῦ κόσμου.

XLIV. Τί ἐστι τὸ κατ' εἰκόνα, καὶ πῶς εἰκότως νοεῖται, ὡς τοῦ Θεοῦ εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος. καὶ ὅτι ὁ τοὺς ἐχθροὺς ὡς εὐεργέτας φιλῶν, μιμητής ἐστι τοῦ Θεοῦ. Πνεύματος δὲ ἁγίου ἐντεῦθεν μέτοχος γεγονὼς θέσει Θεὸς, καὶ χάριτι γίνεται, μόνοις ἐκείνοις γνωριζόμενος, τοῖς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐνεργουμένοις. P. Δόξα, αἶνος, χάρις τῷ τὴν κτίσιν ἐξ οὐκ ὄντων.

XLV. Περὶ θεολογίας ἀκριβεστάτης, καὶ ὅτι ὁ μὴ ὁρῶν τὸ Φῶς τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης χείρων τυγχάνει τυφλῶν. P. Ὦ Φιλοικτίρμων Θεέ μου, ποιητά μου, λάμψον πλέον μοι.

XLVI. Ἐξομολόγησις εὐχῇ συνημμένη· καὶ περὶ συναφείας Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀπαθείας. P. Ἐμάκρυνα Φιλάνθρωπε. ηὐλίσθην ἐν ἐρήμῳ.

XLVII. Περὶ τοῦ νοητοῦ Παραδείσου τηλαυγὴς θεωρία. καὶ περὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ξύλου ζωῆς. P. Εὐλογητὸς εἶ Κύριος. εὐλογητὸς εἶ μόνος.

XLVIII. Ὅτι δόξα καὶ τιμή ἐστι παντὶ ἀνθρώπῳ ὑβριζομένῳ, καὶ πάσχοντι κακῶς διὰ Θεοῦ ἐντολὴν, ἡ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀτιμία. καὶ διάλογος πρὸς τὴν ἰδίαν ψυχὴν, διδάσκων τὸν ἀκένωτον πλοῦτον τοῦ Πνεύματος. P. Δός μοι τὴν αἴσθησιν Χριστὲ, ἣν ἅπαξ ἐδωρίσω.

* XLIX. Ὅτι ἔστιν ὅτε καὶ διὰ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἐπιμελείας καὶ διορθώσεως συγκατασπᾶσθαι τὸν διδάσκαλον εἰς τὴν ἐνοῦσαν ἐκείνῳ τοῦ πάθους ἀσθένειαν. P. Ἐλέησόν με Κύριε. ἐλέησόν με μόνε.

* L. Περὶ θεωρίας Θεοῦ, καὶ θείων πραγμάτων, καὶ Πνεύματος ἁγίου παραδόξου ἐνεργείας, καὶ περὶ τῶν ἰδίων τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. καὶ ὅτι ὁ μὴ φθάσας εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὐδὲν ὠφεληθήσεται, κἂν ἐκτὸς γένηται τῶν τοῦ ᾅδου κολάσεων. P. Τί τὸ ἐν ἐμοὶ παρὰ σοῦ εἰργασμένον.

LI. Ὅτι τοῦ Πνεύματος λάμποντος ἡμῖν τοῦ ἁγίου πάντα τῶν παθῶν φυγαδεύονται, ὡς ὑπὸ τοῦ φωτὸς τὸ σκότος. συστέλλοντος δὲ αὐτοῦ τὰς ἀκτῖνας, ὑπὸ τούτων καὶ τῶν πονηρῶν βαλλόμεθα λογισμῶν. P. Τὸ Φῶς σου περιλάμπον με ζωογονεῖ Χριστέ μου.

LII. Περὶ θεολογίας· καὶ ὅτι τῷ ἀλλοιωθέντι τῇ τοῦ ἁγίου Πνεύματος μεθουσίᾳ, καὶ γεγονότι θέσει ἐν γνώσει Θεῷ, διδάσκειν τὰ θεῖα τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἔξεστιν. P. Τίς μου παραμυθήσεται τὸν πόνον τῆς καρδίας.

* LIII Κατὰ διάλειπον Θεῦ, καὶ τοῦ Πατρὸς τῶν λόγων ὁ Λόγος, καὶ ὅπως ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐλλαμπόμενος ὁ θεῖος οὗτος πατὴρ ὡμίλει Θεῷ, καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐμυσταγωγεῖτο τὰ θεῖα τε καὶ ἀνθρώπινα. P. Deest.

* LIV. Ὅτι τῶν ἀνθρώπων ἑκάστῳ δέδωκεν ὁ Θεὸς προσφυῶς, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τὸ χάρισμα διὰ Πνεύματος ἁγίου εἰς τὸ ἐνεργεῖν, οὐχ ὥσπερ αὐτὸς θέλει, ἀλλ' ὡς ὑπ' αὐτοῦ προωρίσθη, εἰς τὸ μὴ κενὸν εἶναι μέσον τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Absque principio. Incipit vero ab illis Carminibus: Ἕκαστον τὴν ἐνέργειαν κέκτηται τὴν ἰδίαν. Ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ λαβὼν, ἐξ ἡμῶν δέ γε πάντως.

* LV. Ὅτι τοῖς τὸ ἅγιον βάπτισμα φυλάξασι καθαρὸν, παραμένει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀπὸ δὲ τῶν μολυνάντων αὐτὸ ἀπανίσταται. P. Σύ με γινώσκεις ὦ Χριστὲ πάσης παρανομίας ἐργάτην.

LVI. Εὐχὴ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν εἰς αὐτὸν, ἱκετήριός τε ὁμοῦ, καὶ εὐχαριστήριος. P. Κύριε δός μοι σύνεσιν, Κύριε δός μοι γνῶσιν.

LVII. Ὅτι τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ποθήσας ψυχῆς, μισεῖ τὸν κόσμον. P. Σκιὰ κρατοῦμαι, καὶ ἀλήθειαν βλέπω.

* LVIII. Διδασκαλία κοινὴ σὺν ἐλέγχῳ πρὸς πάντας βασιλεῖς, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, μονάζοντας καὶ λαϊκοὺς ὑπὸ στόματος λαληθεῖσα καὶ λαλουμένη Θεοῦ. P. Ὦ Χριστὲ παράσχου μοι λόγους σοφίας, λόγους γνώσεως θείας.

Orationes solutæ; divinæ Laudes, sive Amores stricta Oratione conscripti sunt: namque ut plurimum versibus Politicis, Jambicis & Anacreonticis constant; ita tamen ut nulla quantitatis syllabarum, quod accuratissime Veteres observabant, ratio habeatur, tantum earum numerus, declinationesque accentuum attendantur. Et ratio ista confingendorum Carminum non nunc primum in ea natione, sed multa abhinc sæcula, laboris forsan pertæsa, ante & barbarie omnia occupante (adde quoque similium rerum ignorationem) in usu fuisse comperitur, ut videmus in Photii Patriarchæ, Christophori primi à Secretis, Constantini Anagnostæ, Manuelis Imperatoris & aliorum Hemijambis, sive Anacreonticis, Pselli, Metaphrastæ, Manassæ, Philippi Solitarii, Manuelis Philæ, Tzetzæ Jambis & Politicis: quo tamen recentiores & negligentiores in illis pangendis fuere. Et quemadmodum Anacreontici non omnes eodem syllabarum, ac pedum numero

mero concluduntur, ita & hi nunc pluribus, nunc paucioribus ſyllabis, ad eorum tamen normam componuntur. In Jambicis aliter factum eſt: nam cum Veteres ratione pedum longiorum aut contractiorum, nunc ſyllabis auctiores, nunc imminutiores dictos verſus fecerint, licet ſemper pedum numerum obſervarint, recentiores ſyllabas tantum, easque duodecim religioſisſime ſervant. Quod idem ſervatum eſt in Politicis, in quibus ſyllabas quindecim nunquam excedunt; & ſi quæ ultra videntur, eas per aphæreſim, ſive ſynalœphem decurtant & abſumunt, quod magis in Græcorum recenti vulgatoque ſermone, ut & in Italorum, apud quos ſimiles hiatus ad numerum ſyllabarum retinendum reſtringuntur, conſpicitur. Politici ideo dicti, quod communes omnium civium ſunt, uſuique eorum accommodati; ſic quoque ſcorta & meretrices, quod omnibus ſunt obſequioſæ & peculiares, & ſervitutem publicam ſerviunt, non alio addito, ſed ſolummodo πολιτικῶν nomine innoteſcunt. Meri Trochaici ſunt, quemadmodum enim illi ſeptem pedibus & ſyllaba conſtant, ita & hi: niſi quod antiquorum ſimiles verſus ratione pedum longiorum quindecim ſyllabas aliquando excedunt, Politici nunquam, ut de Jambicis dictum eſt. Et quemadmodum antiquorum duobus membris integrantur, mediique inciduntur, ita & hi, qui nuncupantur Politici: ſit exemplum:

Ακούσατε νὰ σᾶς εἰπῶ θάνατον λυπημένον,
Αἰφνίδιον πολλὰ συληρὸν καὶ παραπονεμένον.
Ὁποῦ συνέβη μίαν φορὰ σ' ἐν' ὀμορφολιβάδι,
Ἀνάμεσα σὲ δύο νιούτζικους ποῦ ξεφαντόναν μάδη.

SIMEON SETHUS, ſive SETHI F. Magiſter, a) & protoveſtiarius in palatio Antiochi CPolitano, b) unde corrupte ab aliis Antiochenus, c) ab aliis Veſtus, vel Veſtius aut Beſta Oſeth, d) ab aliis Magiſter Antiochiæ

a) Magiſtrum poſſis intelligere Medicum, qui Magiſter Salutis apud Caſſiodorum VI. 19. Var. Epiſt. ſed cum non conſtet Medicum fuiſſe Simeonem, verius eſt Magiſtrum intelligere de dignitate Protoveſtarchæ.

b) In Regis Gall. MS. Cod. 1261. Συμεὼν πρωτοβεστιάρχης τῶν Ἀντιόχου. De palatio Antiochi Eunuchi (qui Conſul fuit A 431.) CPolitano ejusque curatoribus vide Cangii CPolin Chriſtianam lib. 2 ſect. 16. n. 5. & ad Zonaram p. 46. Bandurium ad Antiquitates CPol. pag 659.

c) Allat. p. 181 de Simeonibus.

d) Labbe Bibl. nova MSS. p. 115.

tiochiæ e) dictus est. Floruit imperante Michaële Duca, quem ab A. 1071. ad 1078. præfuisse constat. Huic enim nuncupavit σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον περὶ τροφῶν δυνάμεων, *de cibariorum*, condimentorum, aromatum, odoramentorum & aliorum quorundam simplicium *facultatibus syntagma* per ordinem literarum, quod cum versione *Lilii Gregorii Gyraldi* f) Ferrariensis ad calcem voluminis subjuncta, & Leonello Egani Florino Medico dicata, prodiit Basileæ apud Mich. Isingrinium 1538. 8. Hanc editionem nactus sum ex Bibl. Gudiana, emendatam & suppletam locis quamplurimis manu Renati Moreau, Medici Parisiensis. Et quanquam exstat editio Græcolatina nitidior & melior *Martini Bogdani*, Drisna Marchici, qui Græca cum duobus MSS. Codd. Bibliothecæ Metelianæ contulit, navamque e regione versionem, & ad voluminis calcem notas adjunxit, Paris. 1658. 8. tamen video pleraque eum præteriisse, quæ ex Codice Regio Renautus annotavit. Exordium libri legitur in Codice Regio: Πολλῶν καὶ λογίων ὦ μέγιστε βασιλεῦ οὐχ Ἑλλήνων μόνον ἀλλὰ καὶ Περσῶν καὶ Ἀγαρηνῶν καὶ Ἰνδῶν περὶ τροφῶν δυνάμεων συγγραψαμένων, καὶ ἐπί τινων μὲν πόρρω τοῦ δέοντος τὸν λόγον προσαγόντων, ἔνια δὲ ἢ πάντως ἀμνημόνευτα καταλιπόντων ἢ μνήμης ἀμυδρᾶς ἀξιωσάντων, δεῖν ᾠήθην ἐξ ἁπάντων τὰ κάλλιστα καὶ τὰ τῆς ἀληθείας ἐχόμενα ἐρανίσασθαι (male utraque editio ἐρωτήσασθαι) ἀναγκαίας οὔσης τῆς τοιαύτης πραγματείας, ὡς τὰ μέγιστα περὶ τὴν τῆς ὑγιείας συντήρησιν ἐπιτελούσης, ἧς οὐδὲν τῶν βιωτικῶν τιμιώτερον. *Quanquam multi & eruditi viri, Imperator maxime, non solum ex Græcis, sed Persis quoque, Agarenis & Indis de alimentorum facultate commentati sunt, in aliis tamen longe ultra fas producto sermone prolixiores, alia vel plane sine mentione prætermiserunt, vel obscure attigerunt. Itaque existimavi operæ me facturum pretium, si ex omnibus pulcherrima & veritati maxime consentanea colligerem, cum imprimis necessaria sit tractatio hujusmodi, quæ ad valetudinem conservandam apprime facit, quæ una nihil est in rebus hujus vitæ pretiosius.* Longe auctioris editione Parisiensi Codicis MSti Coisliniani meminit celeberr. Montfauconus p. 449. Arabismis scatere & ex Arabico versus videtur hic liber Salmasio in funere linguæ Hellenisticæ p. 206. videturque Arabes sive Agarenos intelligere Simeon per τοὺς νεωτέρους sive recentiores quos appellat pag. 92. 135. edit. Paris. & alibi passim.

e) In edit. Basil. Συμεὼν τοῦ Μαγίστρου Ἀντιοχείας.

f) Eam promiserat Gyraldus dialogo V. de Poëtis pag. 283. ubi Antiochenum Medicum vocat Simeonem. Nonnulla in Gyraldi versione notat Lælius Bisciola lib. 2. hor. subseciv. cap. 18.

passim. Alioqui nominatim ab eo laudantur Græci, Hippocrates pag. 20. 100. Dioscorides pag. 79. 104. Oribasius pag. 100. Galenus pag. 77. 79. 92. 102. 107. 108. 118. 125. 135. 136. 139. ἐν τῷ περὶ κρασεων pag. 82. Rufus Medicus pag. 129. 133. Homeri versus pag. 83. 84. Proclus, Πρόκλος τὴν χαλδαϊκὴν φιλοσοφίαν ἐξηγούμενος pag. 141. & Constans Romanus, ὁ λογιώτατος Κώνστανς ὁ λεγόμενος Ῥωμαῖος pag. 95. seq. Passim quoque uti eum ipsis verbis Theophrasti, Dioscoridis, Rufi, Galeni, Aëtii, Æginetæ, ex Arabico Græce versi Rhasis, etiam ubi non nominat, viri eruditi observarunt. Præcipue vero libellum Michaelis Pselli de eodem argumento prope totum transscripsisse & in suum transtulisse, quem ille ad Constantinum Monomachum scripserat ἐκλελεγμένον ἀπὸ τῶν ἰατρικῶν βιβλίων περὶ δυνάμεως τροφῶν καὶ ὠφελείας καὶ βλάβης. Vide Allatii librum de Psellis capite LI. pag. 33. seq. & de Simeonibus pag. 181. ubi eum minus Attico stylo, & vocabulis multis usum, quæ apud veteres non reperiuntur, monet. In Codice Cæsareo, de quo Lambecius VI. pag. 110. inscribitur: περὶ ὑγιεινῆς πραγματείας διὰ τῶν ἐξαιτίων (Cotelerius III. monument. pag. 615. legit: ἐξ σιτίων vel τῶν ἐξ σιτίων) συμμετρίας. Post *D. G. Laubii*, qui ex Codice Augustano emendatum cum nova versione typis committere voluit, teste* Hœschelio in Catalogo *MSS.* Bibl. Augustanæ pag. 55. & post *Antonidis van der Linden* promissam editionem desideramus etiam notas doctissimi Viri *Georg. Hieron. Welschii* qui ad tres Augustanos & alios Codices novem castigatum edere voluit una cum libro Pselli, quem Simeon descripsit, & alia ejusdem Simeonis *de odore* dissertatione necdum in lucem à quoquam prolata. Prope omiseram, exstare etiam versionem Gyraldi editam separatim Basileæ apud Petrum Pernam 1561. 8. cum castigationibus *Dominici Monthesauri*, Veronensis, qui fragmentum Simeonis *de medicina ex animalibus*, (merope & passere) subjunxit. Apud Labbeum quidem in Bibl. nova MSS. pag. 127. reperio Simeonis Magistri Protovestiarii *collectionem de facultatibus quorundam animalium*, *cum remediis adversus animalia noxia & Lexico Medico.* Hoc lexicon autem, dubito an diversum sit ab edito Simeonis libro, quod literarum ordine digestum, lexici vicem utcunque præstat. Scripsit & congessit etiam alia vel ex Arabico Græce vertit, quæ verbis Allatii * deinceps à me exponentur. Sunt autem hæc:

* De Simeonum scriptis pag. 182. seq.

2. Σύνοψις καὶ ἀπάνθισμα Φυσικῶν τε καὶ Φιλοσόφων δογμάτων, *Compendium & flores naturalium & Philosophorum placitorum* ** Libris V. In iis plurima ex doctrina omnifaria Pselli non decerpsit, sed iisdem verbis & integris sententiis in sua asportavit, adeo ut duos priores libros nonnulli Psello Auctori vindicatos, ediderint sub titulo: ἐπιλύσεις σύντομοι Φυσικῶν ζητημάτων. *Solutiones compendiosæ naturalium quæstionum.* Quos nos inter Psellianos libros recensuimus. † Et fortasse etiam Sethus, ut in reficiendis laborem subterfugeret, à Psello divulsos non sine plagii nota, reliquis tribus præposuit, nomine suo inscriptos. Quod mirum non erit scripta utriusque conferenti; adeo Sethus iste in Psellianos sudores insaniit. Librorum capita idem in Procemio operis Imperatori indicavit, & nos primi tibi ipsius Procemii nunc prima editione indicabimus. Exorditur itaque: Ὁ μὲν σοφὸς Πλούταρχος, ὦ μέγιστε καὶ θειότατε Βασιλεῦ, διαφόρους δόξας ἀπαριθμούμενος, καὶ τὴν ἀληθῆ μὴ ἀποδεικνύων καὶ πιστούμενος, συγχέει μᾶλλον τὸν λογισμὸν, καὶ ἀπορεῖν παρασκευάζει, ἢ εἰς ἐπίστασιν ἄγει. Τὸν δὲ μέλλοντα ἐπὶ τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων ἰέναι, δεῖ μετ' ἀποδείξεως ἕκαστον διαγνῶναι ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἀρχόμενον, καὶ ἐφεξῆς προϊόντα ἐπ' αὐτὴν αἰτίαν τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ παρόντι, ἑτέραν ἐτραπόμην τούτων ὁδόν· καὶ πρότερον μὲν ἐκ τῶν ἐσχάτων ἀρχόμενος ἀποδείξω ἐν Πρώτῳ λόγῳ τῷ περὶ γῆς, ὅτι τυγχάνει σφαιροειδὴς, καὶ ὅτι ἐν μέσῳ κεῖται τοῦ παντὸς, καὶ ὅσων σταδίων ἐστὶν ἡ περίμετρος αὐτῆς, καὶ ὅσον, καὶ ποῖον μέτρον αὐτῆς οἰκοῦμεν οἱ ἄνθρωποι. καὶ πῶς τὰ ἑπτὰ κλίματα διαμεμέρισται. καὶ μέχρι τίνος ἐν τῇ ἀνατολῇ οἰκοῦσιν ἄνθρωποι. καὶ τί μὲν τὸ πέρας τῆς ἐν τῇ δύσει οἰκήσεως· καὶ τί τὸ ἐν Βορρᾷ, καὶ τί τὸ ἐν νότῳ. Ἐν δὲ τῷ Δευτέρῳ περὶ τοῦ ὕδατος, καὶ θαλασσῶν, καὶ ἀέρος, καὶ πυρὸς, καὶ ἀστραπῶν, καὶ βροντῶν, καὶ κεραυνῶν, καὶ κομητῶν ὑέτων, καὶ χιόνων, καὶ χαλάζης, καὶ τῶν ὁμοίων. Ἐν δὲ τῷ Τρίτῳ περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων, καὶ φύσεως αὐτῶν καὶ μεγέθους, καὶ σελήνης, καὶ κινήσεως τῶν ἀστέρων. Ἐν δὲ τῷ Τετάρτῳ περὶ ὕλης καὶ εἴδους, καὶ φύσεως, καὶ ψυχῆς, καὶ νοῦ. Ἐν δὲ τῷ Πέμπτῳ περὶ τῆς πρώτης τῶν ὄντων αἰτίας. *Plutarchus quidem sapiens, maxime ac divinissime Imperator, varias recensens sententias, nec veram distinguens ac corroborans, turbat potius mentem, & ad dubia comparat, tantum abest, ut cognitionem afferat. Porrò oportet ad rerum scientiam animum applicaturum singula cum demonstra-*

** Hæc est Simeonis Sethi *Physicorum Synopsis* MS. in Codice Regis Christianiss. 1231. Labbe·· pag. 1·5. Bibl novæ SS. memorata.
† Lib. de Psellis cap. LXXIII. p. 56.

ſtratione cognoſcere; initio à ſenſibilibus ſumpto. H*inc deinceps ad rerum omnium principium pedetentim gradum facere. Propterea diverſam ab his in præſenti viam inivi, & prius ab extremis initio ſumpto, in primo libro de Terra demonſtrabo eam eſſe rotundam, in medio Univerſi ſitam; quot ſtadiis ejus circumferentia menſuretur, quantam & qualemnam illius partem homines inhabitemus, utque in ſeptem climata dividantur, & usque quo in Orientem ſedem extendant, & quis ſit tirminus habitationis Occiduæ, quis Borealis, & quis Auſtralis. In ſecundo de* Aqua, *Mari, Aëre, Igne, Fulgure, Tonitru,* Fulminibus, *Cometis, Imbribus, Nive,* Grandine *& ſimilibus. In tertio de cœleſtibus corporibus, natura eorum & magnitudine, de Luna & motu Stellarum. In quarto de materia, ſpecie, natura, anima & mente. In quinto de prima rerum cauſa.* Et ut magis diſtinctè librorum argumenta habeas, Primi Capita ſunt: Περὶ τοῦ εἶναι τὴν γῆν σφαιροειδῆ. Περὶ τοῦ μεγέθους τῆς γῆς· *Terram eſſe rotundam.* De *magnitudine terræ.* Secundi: Περὶ τῶν μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ στοιχείων, καὶ τῶν περὶ ταῦτα παθῶν. Περὶ ἀέρος, καὶ πυρὸς, καὶ νεφῶν, καὶ ὑετῶν, καὶ ἀστραπῶν, καὶ βροντῶν. Περὶ σεισμῶν. Περὶ κομητῶν. Περὶ νεφῶν καὶ ἀνέμων. Περὶ ἴριδος. Περὶ ἅλωνος. Περὶ κόσμων ἀπείρων, ὥς τινες τῶν φιλοσόφων ἐδόξασαν. *De elementis quæ inter Terram & Cœlum ſunt, & eorum affectionibus. De aëre & igne, & nebulis, & imbribus, & fulgoribus & tonitruis.* De *terræ motibus* De *Cometis.* De *nebulis & ventis.* De *Iride.* De *Halone* ſive *Area.* De *Mundis innumeris, ut quidam Philoſophi opinati ſunt.* Tertii: περὶ οὐρανοῦ. Εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος, καὶ προνοίᾳ διοικούμενος, Εἰ ἄφθαρτος ὁ κόσμος. Εἰ τρέφεται ὁ οὐρανός. περὶ τάξεως κόσμου. περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐγκλίσεως. περὶ τοῦ εἰ ἔστι κενὸν ἐκτὸς τοῦ κόσμου. Τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου, καὶ τίνα τὰ ἀριστερά. Τίς ἡ τοῦ οὐρανοῦ οὐσία. περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ νοουμένων. περὶ σχημάτων ἀστέρων. περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς. πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες. πῶς γίνονται αἱ τέσσαρες καιροί. περὶ τοῦ μεγέθους καὶ σχήματος ἡλίου. περὶ τῆς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεως. περὶ οὐσίας καὶ φωτισμοῦ σελήνης, καὶ σχήματος. περὶ ἐκλείψεως σελήνης. *An Mundus animatus ſit, & providentia gubernetur. An Mundus ſit incorruptibilis. An* Cœlum *nutriatur?* De *ordine Mundi.* De *inclinatione Mundi. An detur Vacuum extra Mundum. Quæ ſint dextera & quæ ſiniſtra Mundi. Quæ ſit eſſentia Cœli.* De *iis, quæ in Cœlo intelliguntur.* De *figuris Aſtrorum.* De *Stellarum latione. Unde lumen accipiant Stellæ. Quomodo ſiant quatuor Tempeſtates.* De *magnitudine & figura Solis.* De *defectu Solis.* De *eſſentia, illuminatione & figura Lunæ.* De *defectu Lunæ.* Qvarti: περὶ ὕλης. περὶ εἴδους. περὶ φύσεως.

περὶ

περὶ τόπου. περὶ χρόνου. περὶ ψυχῆς. περὶ ὁράσεως. περὶ ἀκοῆς. περὶ ὀσφρήσεως. περὶ γεύσεως. περὶ νοῦ. *De Materia. De Forma. De natura. De Loco. De Tempore. De Anima. De Visu.* De *Auditu.* De *Odoratu.* De *Gustu.* De *Mente.* Qvinti: περὶ τῆς πρώτης αἰτίας τῶν ὄντων, καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς διοικούσης προνοίας. De *Prima rerum Causa, & quæ ab ea oritur providentia.*

3. Ejusdem Philosophica & Medica Dissertatio * de Olfactu, habetur in Bibliotheca Bavarica Cod. CLXXIII. An ab ea, qvæ in libro qvarto superioris operis non tantum de Olfactu, sed de aliis etiam sensibus, Disputatione diversa, nondum mihi compertum est.

4. Legi ejusdem, habeoqve penes me Narrationem Indicam τὰ κατὰ Στεφανίτην, καὶ Ἰχνηλάτην, ** Perzoo Medico in gratiam Chosrois Regis in Perside ex Indica Lingua in Arabicam translatam, qvam postea Sethus ex Arabica in Græcam convertit, cui & Præfationem de Auctore Operis, illiusqve inventione attexuit. *A*it qvippe Chosroëm, qvi & Anasurenus † dictus est, Davidis filium certiorem à nonnullis factum, apud Indos monimentum extare, ab illius regionis sapientibus conscriptum, fabellis ac præceptis domi forisqve summopere proficuis refertum, ab Arabibus Cybile †† & Dimne, qvod apud Græcos Stephanites & Ichnilates sonarent, inter Regis opes admodum custodiri, Perzoum *M*edicum catum Virum, Indorumqve Linguæ non imperitum ad se accersitum, & muneribus cumulatum ad Indos misisse: Perzoum Indorum Sapientum consuetudine innotuisse cuidam pleno pectore sapienti, cum qvo familiaritate contracta inter potus & epulas, & nimios sumptus consilium suum de libro communicasse, & socium in negotio fecisse. Indum Perzoi moribus admodum delectatum, licet ostia obsiderentur, perfugium invenisse, raptumqve è *R*egia supellectili librum *P*erzoo tradidisse, à qvo per summum studium evolutum, in lingvam Arabicam †* versum, & per extrema pericula reservatum, Anasureno Regi avide id cupienti tandem aliqvando post reditum non sine congiario oblatum. Dividitur in qvindecim Sectiones. In duabus primis Stephanitæ & Ichnilatæ historiola finitur,

* Hanc edere voluit G. H. Welschius ut supra p. 321. notavi.

** De hujus libri editione Græcolatina Berolin. 1697. 8. quam Seb. Godfrido Starckio Jō. M [illegible] debemus, aliisque in varias linguas translationibus dixi Volum. VI. pag. 460. 465. Non aliud scriptum intellige, quando Simeon Sethus *in libro de regia gubernatione animalium exemplo* citatur a Rigaltio notis ad Phædrum.

† Textus *Anaxiron.* †† *Kelila & Dimnà*, duo thoum sive vulpium nomina.

†* Imo, Persicam.

tur, in reliqvis aliunde, & ex aliis animalibus fabulæ confinguntur. Dictio pedestris, humilis, hiulca, sæpe barbara, inconcinna, omnia è trivio. Sententiæ graves, spissæ: fabellæ non insuaves, rebus accommodatæ, vegetæ, evidentes, freqvens tamen earum, sicuti & sententiarum usus narrationem sæpissime obstruit, & lectorem turbat. Est nihilominus & Syntipa *Persa*, * & Erasto dictione, & sententiis, ceterisqve omnibus accuratior, & brevitate sermonum, & fabularum acutior: Procemio, & introductione nimis prolixa, affectataqve narrationum superaggestione molestior. Asservatur præterea in Bibliotheca Augustana inter libros Manuscriptos Pluteo 7. Cod. 3. & Viennæ Austriæ in Bibliotheca Imperatoris. Index Augustanus editus, & *Manu*scriptus, & Gesnerus. Servatur etiam penes me. Hæc narratio Italice versa edita fuit Ferrariæ apud Dominicum *Mammarillum* 1584. in 8. sed in pluribus mutila. In ea sane ridiculum est, qvod in prima facie libri legitur, eam ex Indica in Agarenam Linguam à Lelo Demno Saraceno versam fuisse. Nomen enim libri Cybile & Dimne, cum non intellexisset interpres Italus, illud obtruncatum Lelum Demnum, eumqve Saracenum efformavit. In eandem apud nonnullos Codices Manuscriptos leguntur Carmina Georgii Ceramei. Vide infra, p. 640.

5. Vertit qvoqve alia ex Arabica Lingua in Græcam: *Somniorum exactum indicem*, ** *sive interpretem*, *secundum Alphabetum*. Antonius Verderius in Catalogo librorum Michaëlis Cantacuzeni.

6. *Paulum Arabem*. Idem Verderius, ibidem.

7. Ejusdem *Historia Chronica vulgari lingua à creatione Mundi usque ad Imperium Constantini Ducæ*. Apud Verderium in Catalogo librorum Jacobi Marmoratæ Patriarchæ Constantinopolitani. Alibi qvoqve legi: *In Mundi opificium ex Genesi, & Chronicis per seriem opus collectum à Symeone Magistro & Rhetorico Logothete ex diversis Chronicis, & Historiis in 4.* Idemne, an diversum à superiori: Ut taceam de Rhetorico Logothete, Græce omnino conceptum existimo: *Συμεὼν Μαγίστρου, καὶ ῥήτορος τοῦ Λογοθέτου. Simeonis Magistri & Rhetoris Logothetæ.* Sed qvis in obscurissimis, & non visis lucem inveniet, & judicium feret? *Hactenus Allatius.*

* De hoc Syntipa & Erasto dicam infra sub extremum hujus capitis.

** Hic Simeon fortasse etiam auctor Græcæ versionis Onirocritici Achmetis, quod Græce & Lat. à Rigaltio editum est ad calcem Artemidori de qva dixi lib. IV. cap. 13. §. 12. Jacobus Tollius Rigaltii editionem cum quatuor MSS. Vindobonensibus contulit, ex iisque supplevit lacunas & ad bis mille loca emendavit, ut ex ejus Epistolis itinerariis pag. 118. cognosces.

SIMEON Theſſalonicenſis Archi Epiſcopus, a) ſexto menſe ante captam à Murate A. C. 1430. 29. Martii Theſſalonicam b) defunctus, varia ſcripſit qvibus & ritus & dogmata Eccleſiæ Græcæ illuſtravit inſigniter, & oppugnavit Latinos. Itaqve Nic Comnenus, Græcus licet, Latinorum propugnator acerrimus p. 215. prænot. Myſtag. Simeonem *inter Photianos non Photianæ plane ignorantiæ participem virum* appellat, *& ni deſipuiſſet in dogmatibus, nemini recentiorum Theologorum imparem.*

1. Præcipuum ejus opus eſt *de fide, ritibus & myſteriis Eccleſiaſticis*, qvod integrum Græce lucem vidit Jasſii in Moldavia A. 1683. fol. curante Doſitheo Patriarcha Hieroſolymitano, & merito laudatur ab H. Warthono in auctario Hiſtoriæ dogmaticæ Uſſerii de Scripturis & ſacris vernaculis pag. 440. & Rich. Simone in Bibl. ſelecta Tom. 1. cap. 29. pag. 237. ſeq.

Hujus operis partes ſunt: Ἑρμηνεία περὶ τε τοῦ θείου ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν τε περὶ καὶ διακόνων καὶ ἀρχιερέων τε καὶ ὧν ἕκαστος τούτων στολῶν ἱερῶν περιβάλλεται. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας λόγον ἑκάστῳ διδοῦσα τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων θείως καὶ τοῖς ἐν Κρήτῃ ζητήσασι ἀπεστολεῖσα, *de templo & Miſſa*, qvod Græce & Latine edidit *Jacobus Goar* in Evchologio p. 212. 232. Latine & minus ſincerum *Jacobus Pontanus* S. I. Ingolſtad. 1603. 4. recuſum in ſupplemento Bibliothecæ Patrum Morelliano Pariſ. 1639. fol. Tom. 1. p. 865. & in Lugdunenſi Bibl. Patrum Tom. XXII. pag. 767.

Ἐκκλησιαστικὸς διάλογος κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων καὶ περὶ τῆς μόνης πίστεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν ἱερῶν τελετῶν τε καὶ μυστηρίων πάντων τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲν αὐτοῦ ἴδιον κεκτημένος ἀλλ' ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ τῶν πατέρων ἐρανισθεὶς αὐτῷ καὶ συντεθεὶς κατὰ δύναμιν, ἀπολογίαν διδοὺς ἑκάστῳ τῶν κατὰ καιροὺς ἠρωτηκότων. *Dialogus adverſus omnes hæreſes*, in qvo inter alia laudat clarum ſua ætate Calliſtum Xanthopulum qvi A. 1395. fuit Patriarcha CPolitanus, & Latinos hæreticis adſcribit. Varia ex illo dialogo producit pasſim Allatius in ſuis ſcriptis, ut libro de Simeonibus pag. 185. de

a) Eugenius Nomophylax in Synodico, Dominica Orthodoxiæ in Eccleſia Theſſalonicenſi recitari ſolito, apud Allatium de Simeonibus pag. 187. ſeq. ubi celebrantur Theſſalonicæ Archi-Epiſcopi *Iſidorus, Gabriel*, Simeon *Gregorius & Niphon.* Etiam ſenioris Simeonis Theſſalonicenſis meminit Allatius de conſenſu utriusque Eccleſiæ p. 863. Is eſt qui Iſidorum in Archi-Epiſcopatu Theſſalonicenſi anteceſſit.

b) Joannes Anagnoſta in narratione de capta Theſſalonica, in Allatii Symmictis pag. 346. & 334.

: ætate ordinum pag. 42. seq. de libris Ecclesiasticis p. 7. de purgatorio p. 0. 110. &c. Exstat MStus in Bibl. Cæsarea, Vaticana aliisque.

De *septem Ecclesiæ Sacramentis*, quem librum Fridericus Metius latitate donavit teste Possevino, sed non edita est ejus interpretatio: diagum *de pœnitentia* Græce & Latine vulgavit *Joannes Morinus* in Opere de cramento pœnitentiæ Paris. 1651. fol. & recuso Bruxell. 1685. & Venet. '02. fol. p. 471-476. nec non περὶ τῶν χειροτονιῶν libellum *de ordinatione* opere de sacris Ordinationis ritibus Paris. 1655. fol. Bruxell. 1686. fol. traque ex *Morini* versione leguntur etiam in Bibliotheca Patrum edit. ugd. Tom. XXII. pag. 792. & 793. Laudant Simeonis de sacramentis ieremias Patriarcha CPol. in responsionibus ad Theologos Wirtenbergens, Franciscus Turrianus ad Constitutt. Apostol. Petrus Arcudius in Conrdia pag. 6. 7. 19. & passim, Gabrielem quoque Severum Philadelphiisem plura ab eo mutuatum notans pag. 10. Similiter Allatius in pluribus riptorum suorum locis, ut de consensu pag. 1139. seq. 1256. 1259. 1276. c. de ætate ordinum p. 42. seq. 136. seq.

Cætera hujus Simeonis adhuc quod sciam inedita, ab eodem Allamemorantur pag. 193. seq libro de Simeonibus.

2. Ἀποκρίσεις πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου πενταπόλεως κῦρ Γαβριήλ. *Responsiones ad Interrogata sanctissimi Metropolitæ Pentapolitani Gabrielis.* P. Ἐδεῖ μὲν τὰς λύσεις τῶν ἐρωτήσεων ὑψηλοτέρας, ὑπὲρ ἡμᾶς. Responsiones sunt Numero LXXXV. a) Legebantur Palatina, & nunc in Vaticana. Continent multa Theologica, Moralia & Ecclesiastica; & essent maxime utiles, si ederentur.

3. Ejusdem: Περὶ ἱερωσύνης πρὸς τινα τῶν εὐλαβῶν Μοναχῶν τῆς διακονίας ἠξιωμένων, ἔτι καὶ τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸν τοῦ Πρεσβυτέρου ... τὸν βαθμόν. *De Sacerdotio ad quendam pium Monachum sanministerio insignitum, adhuc Præsule in Presbyteri ordine existente.* Χριστῷ μοι ἀγαπητὲ καὶ γνησιώτατε ἀδελφὲ τὴν σφαλὴν τοῦ α-...

4. Τοῦ αὐτοῦ Ἑρμηνεία συνοπτικὴ μεθ' δύναμιν εἰς τὸ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως τῶν Χριστιανῶν θεῖον καὶ ἱερὸν Συμβολον. *xpositio Compendiosa, uti potuit, in Orthodoxæ & inculpatæ nostræ Fidei Chri-*

a) ...illa ex his profert Allatius lib. de purgatorio pag. 31. 140. 214. & contra Hot- ... pag. 8. Exstat etiam MSS in Bibl. Bodlejana, Codice Barocc 91. è quibus ...ducitur ab Humfredo Hody in libro Anglice edito; *the case of sees vacant*, p. 6.

Christianorum sacro sanctum Symbolum. P. Περὶ τȣ̃ ἱερωτάτȣ Συμβόλȣ τῆς ἀληθȣ̃ς κ̀ μόνης τῶν Χριςιανῶν ἡμῶν πίςεως.

5. Τȣ̃ αὐτȣ̃ Ἔκθεσις ἀναγκαιοτάτη περὶ τῶν τȣ̃ ἱερȣ̃ Συμβόλȣ ῥήσεων, ὅθεν συνελέγησαν, κ̀ κατὰ τίνων αὗται συγκείμεναι εἰσί. *Expositio perquam necessaria sententiarum sacri Symboli, unde collecta sunt, & adversus quos dictata.* P. Καλὸν ἐκθέσθαι, καὶ ὅθεν τὸ ἱερώτατον παρὰ τῶν θείων Πατέρων συνετέθη Σύμβολον.

6. Περιεκτικὰ ὡς δυνατὸν τῆς μόνης τῶν Χριςιανῶν ἡμῶν πίςεως κεφάλαια δώδεκα, ἅπερ τινὲς ἄρθρα καλȣ̃σι τῆς πίςεως, σαφέςερον συντεθέντα παρὰ τȣ̃ Ἀρχιεπισκόπȣ Θεσσαλονίκης Συμεὼν, καὶ ὅτι ταῦτα περιέχει τὸ θεῖον Σύμβολον, καὶ περὶ τῶν περιεκτικῶν ἀρετῶν. *Continentia, ut fieri potuit solam Christianorum fidem Capita duodecim, quæ nonnulli articulos Fidei nuncupant, clarius elucidata ab Archiepiscopo Thessalonicensi Symeone; eaque comprehendere sacrum Symbolum, & de comprehensivis virtutibus.* P. Ἡ ἀληθὴς κ̀ μόνη τῶν Χριςιανῶν ἡμῶν πίςις ὑπὲρ νȣ̃ν ȣ̓̃σα κ̀ λόγȣ.

7. Τȣ̃ αὐτȣ̃ περὶ ὧν καινοτομȣ̃σι Λατῖνοι. b) *De iis circa quæ Latini innovant.* P. Πρῶτον μὲν τὸ περὶ τὴν πίςιν ἀποσφαλῆναι, κ̀ προσθήκην θεῖναι τῷ ἱερωτάτῳ Συμβόλῳ.

8. Ejusdem plura referuntur ad Leges & Canones pertinentia à Manuele Malaxo in Nomocanone.

9. Canones etiam & Hymnos in Sanctos composuisse ex Eugenio c) colligo: Καὶ ᾠδαῖς ἱεραῖς τȣ̀ς τῶν Ἁγίων χορȣ̀ς, καὶ οἴκοθεν κατεςέψατο, ὧν τὸν βίον ἐζήλωσε, κ̀ διήνυσε. *Et sacris Cantibus Sanctorum Choros, & ex propriis exornavit, quorum vitam æmulatus confecit.* Horum tamen ipse nihil vidi. *Hactenus Allatius.*

10. Simeonis Thessalonicensis *Chronicon* MS. in Pilippico Imp. laudat Cangius in glossario Græco pag. 1606. nisi calami errore Thessalonicensem posuit, atque intellexit Chronicon Simeonis Logothetæ, quod frequentissime citat alibi, ut in diss. de hebdomo pag. 128. 129. 153. 154. & notis ad Zonaram p. 28. 55. 70. & 79. & in appendice ad glossar. p. 4. 5. 6. 7. 22. 23. 36. 45. 56. 57. 58. 59. 72. 74. 75. 83. 84. 86. 90. 92. 100. 101. 103. 106. 110. 113. 114. 115. &c. De hoc dixi Vol. VI. p. 352. & 158. ubi etiam de Historia Chronica adhuc itidem inedita Simeonis Sethi, lingua Græcorum vulgari, ab origine Mundi ad Imperium usque Constantini Ducæ, de qua supra, p. 325.

SIMON

b) Vide Allatium lib. de purgatorio pag. 33. 264.

c) ubi supra, p. 326.

SIMON Cretensis, qvi se maluit dicere CPolitanum, Ord. Prædicatorum Hieromonachus, non diversus judice Allatio a) à Simone Tacumæo, b) Episcopo primum *Gyracii* & mox Thebarum Archiepiscopo, clarus temporibus Joannis Cantacuzeni, qvi Imperium tenuit ab A. 1347. ad 1355. Scripsit *Epistolam ad Joannem Nomophylacem* de Conciliis qvæ Processionem Spiritus S. a Filio definiverunt, cujus partes prolixas Græce & Latine exhibet Allatius libro de Synodo *Photiano* pag. 453-465. & in libro contra Hottingerum pag. 334-382, Incipit Ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ. Alterum scriptum ejusdem argumenti *ad Manuelem Olobolum*, Rhetorem qvi postea Monachum induens Maximus dictus est. Incipit: τὸ Πνεῦμα ἅγιον φιλανθρωπότατον ὃν διὰ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος. Tertium, *ad Sophoniam* de eodem argumento, incipit: μέμνημαι εἰς ὅτε ἡ μεγάλη ἁγιωσύνη σου ἀπέσταλτο παρὰ τοῦ τρισμεγίστου. Apponit etiam Allatius c) Jambos ejus Græcos qvatuordecim ad Joannem Cantacuzenum, cum Imperio se abdicans Joasaphi nomen inter *Mona*chos susceperat A. 1355. sic inscriptos, Ἀρχιεπισκόπου Θηβῶν. Deniqve nisi alius is fuit, de Simone Jatumæo hæc habet Sixtus Senensis lib. IV. Bibl. sanctæ p. 378. *Simon Jatumæus, Episcopus primum Gyratii & mox Thebarum Archiepiscopus, patria CPolitanus Græce Latine & Hebraice doctus & in Divinis Scripturis continua lectione exercitatus, totius novi Instrumenti seriem ex emaculatissimis Græcorum* Codicibus *suprema diligentia in unum redegit, subinde vero & in Hebræum & in Latinum vertit sermonem, verbum de verbo fidelissime interpretans. Demum has tres editiones in tribus per singulas paginas columnis tanta industria disposuit, ut linea lineæ, & dictio dictioni sibi e regione opposita tam sensu quam verbo aptissime responderet. Claruit anno* Domini 1400.

XIV. PETRUS Diaconus CPol. & Chartophylax circa A. 1092. cujus responsa canonica ad interrogationes præpositas leguntur Græce cum Jo. Leunclavii versione in libro VI. Juris Græco-Romani pag. 395-397. Alius Petrus Antiochenus circa A. 1050. ad qvem scripsit Mich. Cerularius, ut notavi supra p. 226. Petri ad Cerularium Epistolam MS. memorat Lambecius III. pag. 160. dedit Græce & Latine Cotelerius T. 2. monument. p. 145-162. partem ediderat Allatius de purgatorio p. 695. & de

a) Allatius lib. 2. de consensu cap. 15. n. 11. & de Simeon. pag. 202.

b) Jatumæus apud Sixtum Senensem in Bibl. sancta, & Possevinum in Apparatu sacr. Apud Caveum ad A. 1276. Jacumæus.

c) Allatius de Simeon. pag. 203.

& de Consensu p. 786. & p. 1113. à verbis p. 149. edit. Coteler. ὅσα δέ σοι καὶ ἀπηρίθμηται, ad extremum pag. 160. Dominici Gradensis Archiep. Epistolam ad hunc Petrum cum Petri responsoria exhibet idem Cotelerius pag. 108. & 112-135. Incipit hæc: πολλῆς ἡμῖν εὐφροσύνης. Professionem fidei hic misit ad Leonem IX. A. 1053. Alius junior *Petrus*, Mediolanensium Episcopus, cujus λόγος ad Alexium Comnenum probans Spiritum S. ex Patre Filioqve procedere, exstat Græce cum versione Federici Metii, Thermularum Episcopi in Allatii *Græcia Orthodoxa* T. 1. p. 379-389. Alii Petri qvi Græce scripserunt præter Apostolum, fuere Petrus Episcopus Alexandrinus, Martyr A. 311. & alter A. 380. defunctus & tertius S. Basilii & Gregor. Nysseni frater, Episcopus Sebastenus, de qvibus dixi Volum. VIII. p. 411. seq. *Petrus* Argivorum Episcopus cujus Oratio in SS. Anargyros Cosmam & Damianam Allatio inspecta incipit: ἀστέρες μὲν αἰσθητοὶ τῷ στερεώματι. Petrus Mansur Damascenus, Monachus qvi circa A. 1157. vixit, variorum asceticorum scriptor qvæ in Bibliothecis adhuc inedita delitescunt. Vide Lambecium IV. p. 200. Cavei diss. de dubiæ ætatis scriptoribus; & Michaelem le Qvien ad Joannem Damascenum T. 1. p. 653. Fuit & Petrus illustris, ad qvem scripsit S. Maximus & cujus apud Photium mentio Cod. 194. & Petrus Moggus Alexandrinus Episc. favens hæresi Eutychis & defunctus A. 490. Petrus Fullo Episcopus Antiochenus, infamis additione ad trisagium A. 485. de qvibus Tillemontius T. XVI. memor. Petrus CPol. Episcopus Monothelita ab A. 655. ad 666. Petrus item Nicomediensis de qvibus supra pag. 198. &c.

XV. LUCAS CHRYSOBERGES Patriarcha CPol. ab A. 1155. ad 1169. à qvo in Jure Græco Rom. habemus decreta Synodalia XIII.

1.) *Ne fiant nuptiæ septimi gradus.* Libri III. juris Græco Rom. p. 217.
2.) *De Clericis qui se immiscent sæcularibus negotiis.* p. 220.
3.) *De præfectis in extraneo monasterio tonsis.* p. 222.
4.) *De indecoris & scenicis ritibus, sanctorum notariorum festo abrogandis.* pag. 223.
5.) *De depositione Joannis Amathuntis Episcopi irrita, quod inaudita Cypriorum Ecclesiæ Synodo facta esset.* p. 223.
6) *Ne ecclesiæ lædantur transactione Episcopi.* p. 223.
7.) *De iis qui testificantur contra filium spiritalem.* p. 224.
8) *De Episcopo per vim tonso.* p. 224.
9) *De jurejurando irregulari* (ἀκανονίστῳ) *non servando.* p. 224.

10.)

10.) *De homicidio voluntario p.* 224.
11.) *De advocatis.* p. 225.
12.) *De infantibus captivis baptizandis & de infantibus Agarenorum* p. 226.
13.) *Ne clerici turpilucres fiant, aut medici.* p. 226.

XVI. NEOPHYTUS Presbyter & Monachus ἔγκλειστος sive inclusus, circa A. C. 1190. cujus sermones triginta MStos in Bibl. Colberna exstare testatur Cotelerius T. 2. Monument. p. 679. quorum quintus est de monacho per dæmonem decepto A. 1185. Occurrunt etiam sermones quidam hujus Neophyti Morales MSti in Bibl. Coislinia a p. 404. Primus & secundus desideratur.

3.) De baptismate. Incipit: πρῶτον περὶ πρώτης θείας φωνῆς καὶ ἐντολῆς.

4.) Sermo Apologeticus de Latrone. Incipit: Τὸν τοῦ κόσμου ἰσοστοίχειον λόγον.

Sex homiliæ in præcepta Salvatoris. 5.) Incipit: Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ συνεργεία καὶ χάριτι.

6.) Incipit: Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει.

7.) Incip. ζητεῖ λοιπὸν ὁ λόγος ἡμῖν ... δομος.

8.) Incip. ἥκει λοιπὸν ὁ λόγος ἡμῖν ἁρμοδίως,

9.) Incip. Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὑπεραγάθου καὶ παναγάθου.

10.) Incip. Ἰδοὺ τὸ τέρμα τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου.

11.) Homilia parænetica de obedientia. Incipit: ὀφείλων, ἀδελφοὶ, συγχνάκις ὑμῖν προσομιλεῖν.

Neophyti Monachi Catenam in Canticum Canticoram memorat Jo. Garnerius in auctario Theodoriti p. 185. b. Ejus Lamentationem de calamitatibus Cypri A. 1191. à Richardo Angliæ Rege * captæ Græce ... versione sua edidit Cotelerius T. 2. Monument. p. 457-462. Incip. ... λη καλύπτει ἥλιον. Alius & junior fuit sæculo decimo tertio Neophy... Cypri Episcopus, de quo supra p. 216. Memoratur & Neophytus ...ειστος ὁ ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Εὐεργέτιδος, inter Patriarchas CPol. A. 1154. ... aui quatuor juniores hoc nomine, quos ordine notatos habes Velum. ... Tl. p. 760. Alius etiam ab his Neophytus Rhodinus, cujus *Synopsis doctrinæ Christianæ* citat Allatius de consensu p. 248. 309. *Oratio... m I. de Sacramentis* pag. 309. ubi Græcum & in Græcia diu versa-

* ... Allatium de consensu II. 13. p. 639. & Cangii familias Byzantinas in Isaacio Co... ...no p. 184.

vesatum appellat. *Tractatum de septem sacramentis Ecclesiæ* & *librum secundum Panopliæ* p. 1259. & 1340.

XVII. JOANNES *Citrius*, sive Citri in Macedonia Episcopus, clarus circa A. 1200. Latinis infestus, scripsit *de Consuetudinibus & Dogmatibus Latinorum*, ex quo nonnulla producit Allatius de Consensu p. 1122. sq. 1167. Et contra Hottingerum p. 129. & aliis in locis. *Responsa* ejus XVI. ad totidem *interrogata Constantini Cabasilæ*, Dyrrhaceni Archiepiscopi exstant cum Jo. Leunclavii versione in Marqv. Freheri Jure Græco-Romano lib. V. pag. 323-335. Longe plura autem occurrunt apud Diplovaticium in Synopsi juris Græci. Et *responsiones centum ad Cabasilam* citat Nic. Comnenus in prænotionibus mystagogicis p. 188. 205. 219. 220. easque apud Græcos vim legis habere testatur p. 212. *Responsa ad Heronem Diaconum* allegat p. 411. Miratus tamen sum, quod idem p. 225. hunc Joannem Citrium rudem jurisprudentiæ hominem non dubitat vocare, idque ait liquere ex ejus responsionibus, quem ipse p. 143. ad eas ipsas responsiones provocans dixerat Græcorum Juris consultissimum.

XVIII. Post ea, quæ de COSMA Hierosolymitano supra p. 217. scripseram, incidi in volumen non adeo frequenter obvium, vulgatum ab Aldo, in quo Cosmæ hujus nonnulla, quæ me tunc fugerat, Græce leguntur, quorum notitiam hoc loco in lectoris gratiam subjungere juvat.

Aldus Manutius Romanus Danieli Clario Parmensi, bonas litteras Ragusii profitenti inscripsit, atque Venetiis A. 1501. 4. edidit Prudentium & poëmata S. Prosperi, quibus Latinis varia itidem sacri argumenti, variisque auctoribus subjecit Græce & Latine cum versione prosaria ad verbum è regione posita. Sunt autem hæc:

JOANNIS DAMASCENI *in Theogoniam* hymnus, cujus Acrostichis:

Εὐεπίης μελέεσσιν ἐφύμνια ταῦτα λιγαίνει
Υἷα Θεοῦ, μερόπων εἵνεκα τικτόμενον
Ἐν χθονί, καὶ λύοντα πολύστονα πήματα κόσμου
Ἀλλ' ἄνα, ῥητῆρας ῥύεο τῶνδε πόνων.

Incipit: ἔσωσε λαὸν θαυματουργῶν Δεσπότης.

Hymnus in Epiphaniam, cujus Acrostichis:

Σήμερον ἀχράντοιο βαλὼν θεοφεγγέϊ πυρσῷ
Πνεύματος ἐνθάπτει νάμασιν ἀμπλακίην.
Φλέξας ποιμνιεδέος εὖς παῖς ἠπιόων ὗ
Ὑμνητοῖς μελέων τῶνδε δίδωσι χάριν.

Inci-

Incipit: *στεῖβε θαλάσσης κυματούμενον σάλον.*

in Pentecostem. Incipit: *Θείῳ καλυφθεὶς ὁ βραδύγλωσσος γνόφῳ.* Acrostichis:

Θεογενὲς λόγε, Πνεῦμα παράκλητον πάλιν ἄλλον
Ἐκ γενέτου κόλπων ἧκας ἐπιχθονίοις
Διὰ πυρὸς γλώσσῃσι φέρον Θεότητος αὔλου
Σῆμα τοῖς φύτλης καὶ χάριν ὑμνοπόλοις.

in Diem Dominicum Paschæ. Incipit: *ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί, πάσχα, κυρίου πάσχα.*

in Ascensionem Domini nostri JEsu CHristi. Incipit: *τῷ Σωτῆρι Θεῷ τῷ ἐν θαλάσσῃ λαὸν ποσὶν ἀβρόχοις.*

in transfigurationem D. N. JEsu CHristi Hymnus, cujus Acrostichis: *Μωσῆς Θεοῦ πρόσωπον ἐν Θαβὼρ ἴδε.* Incipit: *Μωσῆς ἐν θαλάσσῃ προφητικῶς ἰδὼν ἐν νεφέλῃ καὶ ἐν στύλῳ καὶ Θεῷ ἡμῶν τὴν δόξαν Κυρίου, ἀνεβόα τῷ λυτρωτῇ πάλαι πυρέσσωμεν.*

in annunciationem sanctissimæ Dei genitricis. Incipit: *ἄκουε κόρη, παρθένε ἁγνή.*

COSMÆ Hierosolymitani 1. *in Θεογενίαν* sive *Nativitatem Domini* Canticum. Acrostichis: *Χριστὸς βροτωθεὶς ἦν ὅπερ Θεὸς μένῃ.* Incipit: *Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε. Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε, Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε.*

2. *in Epiphaniam.* Acrostichis: *βάπτισμα ῥύψις γηγενῶν ἁμαρτάδος.* Incipit: *βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα, καὶ διὰ ξηρᾶς οἰκείους ἕλκει.*

3. *in magnam secundam*, i. e. in primam diem hebdomadæ sanctæ. Acrostichis: *τῇ δευτέρᾳ.* Incipit: *τῷ τὴν ἄβατον κυμαινομένην θάλασσαν θείῳ αὐτοῦ προστάγματι ἀναξηράναντι.*

4. *in magnam tertiam.* Acrostichis: *τρίτῃ τε.* Incipit: *τῷ δόγματι τυραννικῷ οἱ ὅσιοι τρεῖς παῖδες μὴ πεισθέντες ἐν τῇ καμίνῳ βληθέντες Θεὸν ὡμολόγουν ψάλλοντες, εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.*

5. *in magnam quartam.* Acrostichis: *τετράδι ψαλῶ.* Incipit: *τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με στερεώσας ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς μου.*

COSMÆ 6. *in magnam quintam.* Acroſtichis: τῇ μακρᾷ πέμπτῃ μακρὸν ὕμνον ἐξάδω. Incipit: τμηθείσῃ τμᾶται πόντῳ ἐρυθρός. Ante tres poſtremas hymni ſectiones leguntur precum formulæ ad Dominum & ad Deiparam, ex quibus poſtremam, quia brevis eſt & de ſuperſtitione illorum temporum teſtatur, apponam: Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σὲ ἀνατίθημι μῆτερ τοῦ φωτὸς, φύλαξόν με ὑπὸ τὴν σκέπην σου. *Omnem ſpem meam in te repono, mater Luminis, ſerva me ſub protectionem tuam.*

7. *in magnam paraſcevem.* Acroſtichis. προσάββατόν τε. Incipit: πρὸς σὲ ὀρθρίζω, τὸν δι' εὐσπλαγχνίαν ἑαυτὸν τῷ πεσόντι κενώσαντα ἀτρέπτως.

8. *in magnum Sabbatum.* Acroſtichis. σάββατον μέλπω μέγα. Incip. συνεσχέθη ἀλλ' οὐ κατεσχέθη στέρνοις κητώοις Ἰωνᾶς.

9. *in Pentecoſtem.* Acroſtichis. πεντηκοστὴν ἑορτάζωμεν. Incip. πόντῳ ἐκάλυψε Φαραὼ σὺν ἅρμασιν ὁ συντρίβων πολέμους ἐν ὑψηλῷ βραχίονι. ᾄσωμεν αὐτῷ ὅτι δεδόξασται.

10. *in transfiguratione Domini noſtri JEſu CHriſti.* Acroſtichis. Χριστὸς ἐνὶ σκοπιῇ σέλας ἄπλετον εἶδος ἧκε. Incip. Χοροὶ Ἰσραὴλ ἀνίκμοις ποσὶ πόντον ἐρυθρὸν καὶ ὑγρὸν βυθὸν διελάσαντες.

11. *in diem Dominicum Palmarum.* Acroſtichis. ὡσαννὰ, Χριστὸς εὐλογημένος Θεός. Incip. ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου νώτοις ἄμοιροι.

12. *in exaltationem Crucis.* Acroſtichis. σταυρῷ πεποιθὼς ὕμνον ἐξερεύγομαι. Incip. σταυρὸν χαράξας Μωσῆς ἐπ' εὐθείας ῥάβδῳ τὴν ἐρυθρὰν διέτεμε.

13. *in occurſum ſive præſentationem ſecundum carnem, Domini & Salvatoris noſtri JEſu CHriſti.* Acroſtichis. Χριστὸν γεγηθὼς πρέσβυς ἀγκαλίζεται. Incip. χέρσον ἀβυσσοτόκον πέδον ἥλιος ἐπεπόλευσέ ποτε, ὡσεὶ τεῖχος γὰρ ἐπάγη.

MARCI Epiſcopi Idruntis Carmen *in magnum Sabbatum.* Acroſtichis. καὶ σήμερον δέ. Incipit: Κύματι θαλάσσης τὸν κρύψαντα πάλαι διώκτην.

THEOPHANIS *in Annunciationem ſanctiſſimæ Dei Genitricis.* Acroſtichis litteræ alphabeti. Incipit: ᾀδέτω σοι δέσποινα κινῶν τὴν λύραν τοῦ Πνεύματος Δαβὶδ ὁ προπάτωρ σου.

GEOR-

ORGII SCHOLARII εὐχὴ εἰς τὸν ἕνα καὶ τρισυπόστατον Θεόν. *Precatio ad unum & trium personarum Deum.* Incipit: Θεὲ ἅγιε ἁγίων, παντοδύναμε, ἀΐδιε, κραταιέ. c. V. b. & d. III. E. ubi & precatio Ad Archangelum qvæ incipit: τῶν οὐρανίων στρατιῶν ἀρχιστράτηγε δυσωποῦμέν σε ἡμεῖς ἀεὶ νῦν. Et alia de inventione capitis præcursoris S. Joannis Baptistæ, cujus initium: ὡς θεῖον θησαύρισμα ἐγκεκρυμμένον τῇ γῇ.

Volumen claudit precatio matutina, meridiana & vespertina, im integram hic apponam cum Aldi versione.

·atio ad Dominum nostrum JEsum CHristum, matutina, meridiana & vespertina.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Θεὲ ἀληθινέ, βασιλεῦ ὕψιστε, ὑπεράγιε ὑπεράγαθε, εὔσπλαγχνε, Λόγε ἀΐδιε τοῦ ἀνάρχου Θεοῦ καὶ Πατρός, δημιουργὲ πάσης της κτίσεως. τῆς δὲ ἀνθρωπίνης καὶ ἀνακαινιστὰ δι᾽ ἄκραν φιλανθρωπίαν, ὑπὲρ ἧς ἡμῖν σαρκὸς καὶ αἵματος ἐκοινώνησας, καὶ ἀπόρρητον ἐκείνην καὶ ὑπερφυᾶ ἦλθες οἰκονομίαν ἀχράντως, εἰ ἁγίας καὶ ὑπερουρανίους δυνάμεις ..ποτε ἔλαβεν οὔτε λήψεται κόρος, ἀλλὰ ἀκαταπαύστοις φωναῖς ..αῖς ἀνυμνοῦσι τὸ μεγαλεῖον καὶ λαμπρότητα τῆς Θεότητός σου, τί ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ γήϊνοι ..λοι σου, οἱ ὠνητοὶ τοῦ τιμίου σου αἵματος, κορεσθησόμεθα τοῦ ὑμνεῖν ..νοίᾳ καὶ στόματι; καὶ εἰ ἡ φιλανθρωπία σου καὶ ἡ χάρις σου ἀ..στως εὐεργεῖ ἐν ἡμῖν, ἀπὸ πρωΐας ..σπέραν, καὶ ἀπὸ ἑσπέρας ἐφ᾽ .. ..ωΐαν, διατί ἡμεῖς οὐκ ἐν .. .. ὡρισμένοις εὐχαριστήσο.. ..ν, εὐεργέτῃ ἡμῶν; ἀλλὰ

Here Domine JEsu CHriste, DEus vere, rex excelse, valde sancte, valde bone, misericors, Verbum æternum inoriginis Dei & Patris, artifex omnis creaturæ, humanæ etiam renovator ob summam humanitatem, per qvam nobiscum carnis & sangvinis participasti, & indicibilem illam & supernaturalem inisti dispensationem immaculate. Si sanctas & supercœlestes potestates nunqvam cepit nec capiet satietas, sed incessabilibus vocibus intelligibilibus laudant magnificentiam & splendorem Divinitatis tuæ, cur nos humiles & terrestres servi tui, empti pretioso tuo sanguine, saturabimur laudando Te mente & ore? Et si humanitas tua & gratia tua insatiabiliter agit in nobis à mane ad vesperam, & à vespera ad alterum mane, cur nos non in spatiis determinatis gratias agimus Tibi Benefactori nostro? Sed parce nobis Christe bone

ne Judex, qvoniam seqvela temporalis hujus vitæ, & necessitates naturæ, & ordo hic in qvem nos constitutos esse voluisti, dividunt, & non sinunt animadvertere te indesinenter, & lingva intacite laudare. Et propter hoc tanqvam primitias qvasdam diurnarum cogitationem & verborum nostrorum, matutinum & meridianum & vespertinum adducimus tibi cultum. Adoro igitur te meum Conditorem & Patrem una cum inorigine tuo Patre & vitæfico & Sanctissimo tuo Spiritu. Inclino genu cordis & corporis cum horrore & tremore tibi omnipotenti & tremendo & sanctissimo Domino meo gratias ago pro omnibus qvæ fecisti & facis in me. Manu tua me formasti, & anhelitu tuo vivificasti, Providentia tua educasti, manu tua veram fidem notam fecisti, mysteriis sacræ tuæ Ecclesiæ erudiisti, ornasti me & temporalibus his bonis humanæ felicitatis, à periculis liberasti, à morbis elevasti, ad utile invisibiliter adduxisti: gubernas & foves ut pullum tuum, tanqvam facturam amoris tui. Sed qvid etiam audeo narrare beneficia tua? pelagus sunt inexhaustum, profunditas indeprehensibilis, altitudo invisibilis. Non sic cito gratias ago ob antefacta, qvin deprehendat me series beneficiorum novorum: & hoc ipsum,

σύγγνωθι ἡμῖν Χριστὲ εὐδιάκριτε, ὅτι ἡ ἀκολουθία τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς ϗ αἱ ἀνάγκαι τῆς φύσεως καὶ ἡ τάξις αὕτη εἰς ἣν ἡμᾶς ταχθῆναι ἠθέλησας, μερίζουσιν καὶ οὐκ ἐῶσιν ἀναπολεῖν σε ἀδιαλείπτως κατὰ τὸν νοῦν, ϗ διὰ τῆς γλώττης ἀσιγήτως ὑμνεῖν. Καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἀπαρχήν τινα τῶν ἡμερησίων νοημάτων καὶ ῥημάτων ἡμῶν τὴν πρωϊνὴν ϗ μεσημβρινὴν ϗ ἑσπερινὴν προσάγομεν σοι λατρείαν. Προσκυνῶ σε τοίνυν τὸν ἐμὸν δημιουργὸν ϗ πατέρα σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρί, ϗ τῷ ζωοποιῷ ϗ παναγίῳ σου Πνεύματι. Κλίνω γόνυ καρδίας ϗ σώματος μετὰ φρίκης ϗ τρόμου σοὶ τῷ παντοδυνάμῳ ϗ φοβερῷ ϗ ὑπεραγάθῳ δεσπότῃ μου εὐχαριστῶ ὑπὲρ πάντων ὧν ἐποίησας ϗ ποιεῖς εἰς ἐμέ. Τῇ χειρί σου με ἔπλασας, τῷ ἐμφυσήματί σου ἐζώωσας. Τῇ προνοίᾳ σου ἐξέθρεψας. Τῇ χειρί σου τὴν ἀληθῆ πίστιν ἐγνώρισας. τοῖς μυστηρίοις τῆς ἱερᾶς σου ἐκκλησίας ἐπαιδαγώγησας. ἐκόσμησάς με ϗ τοῖς προσκαίροις τούτοις καλοῖς τῆς ἀνθρωπίνης εὐημερίας. Κινδύνων ἀπήλλαξας, νόσων ἐξήγειρας. πρὸς τὸ συμφέρον ἀοράτως ὡδήγησας. κυβερνᾷς ϗ περιθάλπεις ὡς νοοσίον σου, ὡς ποίημα τῆς ἀγάπης σου. Ἀλλὰ τί ϗ τολμῶ διηγεῖσθαι τὰς εὐεργεσίας σου; πέλαγός εἰσιν ἀνεξάντλητον, βυθὸς ἀκατάληπτος, ὕψος ἀέρατον. Οὐ φθάνω εὐχαριστῆσαι διὰ τὰ προ-

προγεγενημένα καὶ καταλαμβάνει με ὁρμαθὸς εὐεργεσιῶν καινοτέρων. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ δύνασθαί με εὐχαριστεῖν, πηλίκον δῶρόν ἐστιν; ὦ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος. ὦ τῆς σῆς ἀγαθότητος, ὅτι ὃ μόνον ἔχω, ἀντὶ πάντων προσφέρειν σοι εὐχαριστίαν καὶ ὕμνον, καὶ τοῦτο σόν ἐστι δῶρον. ὦ τῆς ὑπερβαλλούσης ἀγάπης σου, ὅτι πάντα μοι ἐξέχεας τὸν πλοῦτον τῶν ἀγαθῶν σου. Μίαν οἶδα γνησίαν εὐχαριστίαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θελημάτων σου. ἀλλ' ἐὰν μὲν ᾖ τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ σὰρξ ἀσθενής ἐστι. Σὺ τοῦτο, Κύριε, εἶπας. ἡ δὲ προθυμία τοῦ πνεύματος ἐκ τῶν προσκαίρων σβέννυται λογισμῶν. ἀλλὰ σὺ Κύριε δυνατὸς εἶ μόνος καὶ την προαίρεσιν ἀνάψαι, καὶ τὴν σάρκα ἐνδυναμῶσαι. Ὅυτως εὐχαριστήσω γνησίως, ἐὰν συναφθῇ μου ἡ βούλησις τῷ θελήματί σου, καὶ ἐὰν ὅλη μου ἡ καρδία προσκολληθῇ τῇ ἀγάπῃ σου. καὶ οὕτως ἀξίωσόν με εὐχαριστεῖν σοι Χριστὲ βασιλεῦ, υἱὲ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὲ ὑπεράγαθε. Ἀλλὰ τί λαλήσω πρὸς σὲ ὑπὲρ τῆς σήμερον; τί δὲ ὑπὲρ τῆς αὔριον: τί ἀγαθὸν βουλήσομαι ἐμαυτῷ ὅπερ οὐ σὺ βούλει καὶ πρὸ ἐμοῦ; καὶ τίς οἶδε τὸ ἐμόν ἀγαθὸν ὃς καὶ μόνος αὐτὸ ποιεῖν δύνασαι. Καὶ σιωπῶντος τοίνυν ἐμοῦ ποιήσεις τὸ ἐμὸν ἀγαθόν. Ἐι δὲ καὶ παρακλήσεως χρεία πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα, πρεσβεύει ὑπὲρ ἐμοῦ τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας σου, καὶ ὁ δεξάμενός σε προσηλωθέντα

posse gratias agere, qvantum donum est! O meam humilitatem, O Tuam bonitatem! qvoniam qvod solum habeo pro omnibus afferre Tibi gratiarum actionem & laudem, & hoc tuum est munus. O invictum amorem Tuum, qvoniam omnes mihi effudisti divitias bonorum tuorum, solam novi legitimam gratiarum actionem, impletionem voluntatum tuarum. Sed si sit spiritus promptus, caro infirma est. Tu hoc Domine dixisti, sed promptitudo spiritus extemporalibus extingvitur cogitationibus. Sed Tu Domine potens es solus, & voluntatem accendere & carnem fortificare. Sic gratias agam legitime, si simul adjungatur mea voluntas cum voluntate Tua, & si totum meum cor conglutinabitur amori tuo, & sic dignare me gratias agere tibi CHriste Rex Fili amoris DEI, & DEUS valde bone. Sed qvid loqvar ad Te pro hodierna die? Qvid autem pro crastina? Qvid bonum volam mihi qvod non Tu vis vel ante me? Et qvis vidit meum bonum magis qvam Tu? Tu solus cognoscis & vis vere meum bonum, qvi etiam solus ipsum facere potes. Et tacente igitur me facies meum bonum: si vero & prece opus est, ad tuam bonitatem precatur pro me mysterium administrationis Tuæ, & qvæ suscepit te clavis fixum crux, & qvæ su-

 per-

pernaturaliter servivit mysterio sanctissima perimmaculata Virgo & Mater Tua, & cœlestis disciplinæ & vitæ tuæ æmulatores legitimi facti usqve ad mortem. Tot igitur precantibus pro me aperies & hodie ut soles manum tuam, & implebis me bonæ voluntatis, & proteget me dextra tua. Si autem impediunt fontem humanitatis tuæ peccata mea, tamen dele hæc, despice, parce, mittantur in oblivionis profunditatem. Opus assiduum Tibi CHriste Rex, remissio peccatorum, qvoniam intellectus noster hominum acutius lumine est discurrens, & verbum lubicrum & opera sylvosa & ex obscura hac pingvedine: & propterea non gloriabitur coram Te omnis caro. Tu autem solus Domine purus & impeccabilis existens, & solus dimittere peccata nostra potes. Custodi JESU mi dulcissime vitam longam feliciter & indolenter piorum Christianorum, servorum vero tuæ bonitatis legitimorum: & post præsentem vitam qvam determinaveris mensuris & terminis qvibus novisti ipse, in æternam illam adhuc vitamqve & regnum emancipatos non à nostra dignitate sed à tua bonitate. Fiat Domine Rex clemens, qvoniam Te decet omnis gloria, honor & adoratio, & inoriginalem tuum Patrem cum qvo in unitate Sancti

σταυρός, καὶ ἡ ὑφερφυῶς ὑπουργήσασα τῷ μυστηρίῳ παναγία ὑπεράμωμος παρθένος καὶ μήτηρ σου, καὶ οἱ τῆς οὐρανίου διδασκαλίας καὶ πολιτείας σου ζηλωταὶ γνήσιοι γεγενημένοι μέχρι θανάτου. Τοσούτων τοίνυν πρεσβευόντων ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀνοίξεις καὶ σήμερον συνήθως τὴν χεῖρα σου, καὶ ἐμπλήσεις με εὐδοκίας, καὶ ἀντιλήψεταί μου ἡ δεξία σου. Εἰ δὲ ἐμποδίζει τῇ πηγῇ τῆς φιλανθρωπίας σου τὰ ἁμαρτήματά μου, ἀλλὰ ἀπάλειψον αὐτὰ, πάριδε, σύγγνωθι. πεμφθήτωσαν εἰς λήθης βυθόν. Ἔργον ἀδιάλειπτόν σοι Χριστὲ Βασιλεῦ ἡ ἄφεσις τῶν πλημμελημάτων, ὅτι ἡ διάνοια ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ὀξύτερον φωτός ἐστι διατρέχουσα, καὶ ὁ λόγος ὀλισθηρὸς, καὶ τὰ ἔργα ὑλώδη, καὶ τῆς σκοτεινῆς ταύτης παχύτητος. Καὶ διὰ τοῦτο οὐ καυχήσεται ἐνώπιόν σου πᾶσα σάρξ. Σὺ δὲ μόνος Κύριε καθαρὸς καὶ ἀναμάρτητος ὢν, καὶ μόνος ἀφεῖναι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν δύνασαι. Φύλαξον Ἰησοῦ μου γλυκύτατε τὴν ζωὴν ἐπιμήκιστον εὐτυχῶς καὶ ἀδιαλύπως τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, δούλων δὲ τῆς σῆς ἀγαθότητος γνησίων. Καὶ μετὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν ἣν ἂν ὁρίσαις μέτροις καὶ ὅροις οἷς οἶδας αὐτός, εἰς τὴν ἀΐδιον ἐκείνην εἰσάγαγε ζωήν τε καὶ βασιλείαν, χειραγωγουμένους οὐχ ὑπὸ τῆς ἡμῶν ἀξίας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σῆς ἀγαθότητος. Ναὶ Κύριε Βασιλεῦ ἀνεξίκακε, ὅτι σοι πρέπει πᾶσα δόξα,

ξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, καὶ τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρί, μεθ' οὗ ἐν τῇ ἑνότητι τοῦ ἁγίου πνεύματος ζῇς τε καὶ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Spiritus, vivisque & regnas per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

XIX. Claudam hoc caput brevi, quam ſupra p. 325. promiſi, de *Syntipa* Perſa & *Eraſto* obſervatione. Fertur nimirum liber moralis argumenti, ex Syriaco ut ajunt Græce, & alius ex Græco Latine verſus, de ſeptem Philoſophis ſapientia ſua filium Regis ab illecebris & calumniis novercæ immunem ſervantibus. Prior adhuc ineditus laudatur ſubinde à Cangio in appendice ad gloſſarium Græcum, ſub nomine: *Syntipæ Philoſophi*. p. 5. 10. 35. 41. 47. 52. 63. 74. 85. ſq. 88. 103. 104. 108. &c. Titulus libri: *πρόλογος τοῦ λεγομένου Συντίπα τοῦ φιλοσόφου, μεταβληθεὶς ἐκ τῆς Συριακῆς βίβλου ὡς εἶχεν αὐταῖς λέξεσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν. Διήγησις ἐμφιλόσοφος συγγραφεῖσα παρ' ἡμῶν περὶ τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως Κύρου καὶ τοῦ γνησίου τούτου παιδὸς καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Συντίπα, καὶ περὶ τῶν τοῦ βασιλέως ἑπτὰ φιλοσόφων, καὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ πονηρᾶς καὶ ἀναιδοῦς γυναικὸς, καὶ πῶς τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως διαβολὴν κατεσκεύασεν ἡ μητρυιὰ αὐτοῦ. Ταύτην οὖν διήγησιν πρεϊσέρησε Μοῦσος ὁ Πέρσης πρὸς τῶν ἀναγινωσκόντων ὠφέλειαν.* Incipit: *Βασιλεύς τις ἦν Κῦρος ὀνόματι, ᾧ καὶ ἦσαν γυναῖκες ἑπτά.* MS. in Bibl. Cæſarea & Reg. Pariſ. & Venetiis in Bibl. S. Marci. Vide Montfauconi Diarium Italicum p. 40. & Neſſelium parte V. p. 171. In multis ſimilis eſt altera, quæ ex Græco verſa fertur Narratio de *Eraſto* filio Imp. Diocletiani, novercæ Aphrodiſiæ amoribus repugnante, ejusque hinc odiis & inſidiis ſubducto per ſeptem ſapientia inſignes Philoſophos, Euphradigorum, Demiurgum, Ternum, Enoſcopum, Philanthropum, Agathum & Leucum. Hæc in variis linguis & diverſo titulo legitur etiam typis exſcripta. Germanice ſæpius vidit lucem, atque inſcribitur: Die ſieben weiſen Meiſter. Gallice ante paucos annos Pariſ. 1709. 12. *Hiſtoire du Prince Eraſtus, fils de l'Empereur Diocletien.* Exſtat & Italice & Hiſpanice, ut vetuſtiorem Gallicam verſionem prætercam, Lugd. 1666. 8. *les Sept Sages de Rome, ou hiſtoire de Pontianus Empereur.*

CAPUT XLIII.

De JOANNE VECCO, GENNADIO & ſcriptoribus aliis Græcis Romanæ Eccleſiæ faventibus, vel cum Græca eam conciliare cupientibus.

JOANNES BECCUS ſive VECCUS, Græcis Βέκκος, Βέκος vel Βέκων a) ex Magnæ Eccleſiæ Chartophylace *Patriarcha CPol.* ab A. 1274 in locum exauctorati Joſephi, Galeſii Abbatis, usque ad obitum Mich. Palæologi Imp. poſt quem A. 1282. defunctum, Joſephus ſub Andronico iterum reſtitutus eſt, Joannes vero poſt id tempus iterum iterumque relegatus b) in carcere A. 1298. obiit. Photianus primum, deinde lectis Nicephori Blemmydæ ſcriptis c) Λατινοφρων, plurima ſcripſit, quibus Latinæ Eccleſiæ dogmata ſive tueri ſive cum Græca conciliare annifus eſt omni ſtudio, idem propter ingenium, eloquentiam atque doctrinam & Imperatori Michaëli acceptisſimus, & aliis admirandus. Ejus ſcripta multa interciderunt, certe non ſunt edita: nam quæ ſigillatim ſcripſit *adverſus Methonenſem*, *adverſus Joannem Phurnem*, *adverſus Archiepiſcopum Bulgariæ*, *adverſus Georgium Moſchamparem*, atque iterum adverſus eundem compoſitæ ἀντιρρήσεις, lucem necdum viderunt. Horum quidem meminit ipſe apud Allatium Tom. 2. Græciæ Orthodoxæ p. 8. ſq. Vide infra, p. 678. Eorum tamen omnium epitome vel nervus continetur, ut eſt credibile, in ſcriptis quæ typis exſcripta habemus. Sunt autem hæc:

1. Περὶ τῆς ἑνώσεως καὶ εἰρήνης τῶν τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ῥώμης ἐκκλησιῶν. *De unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ liber.* Incipit: Τὸ ἐπὶ πᾶσιν ἀψευδὲς τοῦ Σωτῆρος. Græce cum Leonis Allatii verſione in hujus Græcia Orthod. Rom 1652. 4. Tomo I. p 61-224. Singillatim in hoc ſcripto *Photium* oppugnat Veccus p. 154. ſq.

2. Ex Vecci λόγῳ ſive libro περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης τὸ τοῦ σκανδάλου ἀλόγιστον καὶ ἐκ μόνης ἱστορίας ἀποδεικνύντος, *de Pace Eccleſiaſtica, ad abſurditatem ſcandali ex ſola hiſtoria demonſtrandam*, ampla excerpta dat Allatius de ætatibus Ordinum pag. 165-169. & de purgatorio

a) Vide Jo. Boivini notas ad Nicephorum Gregoram pag. 752. & 728.
b) Pachymeres lib. IX Allatius de conſenſu lib. 2. c. 15. §. 8. & de Georgiis infra p. 673. ſeq. Vide etiam Lambecium lib. V. pag. 86. ſeq.
c) Nic. Comnenus prænot. myſtagog. pag. 202.

p. 591-626. & Gvil. Beveregius Tom. 2. magni Synodici p. 273-292. ıulta de Synodo Photiana. Incip. ἦν ἂν μακάριον ἀληθῶς.

3. Περὶ τ̃ ἐκπορεύσεως τ̃ ἁγίȣ Πνεύματ☉. *De Processione Spiritus* pita XII. Tom. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 225-359. Incip. Καὶ ἐπεὶ τῶν ἄλλων ȣ̓κ ὀλίγη τις ἀνέκυψε ζήτησις.

4. Epistola de professione fidei ad Joannem XXI. Papam. Latine Allatium de Consensu lib. 2. c. 15. §. 5. p. 746-752. Incipit: *Princi-mi optimum esse finem.*

5. Σημείωμα sive *Synodalis sententia* A. 1280. de loco Gregorii eni (pro Spiritus S. processione ex Patre & Filio) petita ex ejus homi- *Pater noster*, quæ incipit: ὅτι προσῆγεν ὁ μέγας Μωσῆς. Græce & ıe Tom. 1. Græciæ orthodoxæ pag. 366-374. Hujus σημειώματ☉ ım: ϗ θρὶξ ἐμπεσȣ̃σα τῷ ὀφθαλμῷ.

6. Διαθήκη, *Testamentum* ab exule scriptum. Græce & Latine ı. 1. Græciæ orthodoxæ p. 375-378. & lib. 2. de consensu cap. 15. §. 8. 3. Incipit: πολλὰ τῶν ἀνθρώπων ἐν ἐξορίαις ϗ φυλακαῖς. Exstat etn notis Petri Possini ad Pachymerem T. 1. p. 541. sq.

7. *Ad Alexium Agallianum*, magnæ Ecclesiæ CPol. Diaconum, *ocessione Spiritus S. Epistola.* Incipit: ἐγὼ μὲν ȣ̓κ ἂν ποτε ἀκȣ̃σαι ᾠήθην τα. T. 1. Græciæ Orthod. p. 360. 365.

8. Ἐπισημείωσις τῶν αὐτȣ̃ ἁπασῶν βίβλων ϗ γραφῶν συμφωνίας. *mnibus suis libris & scriptionum suarum consensione*, *animadversio* ad odorum Sugdææ Episcopum, hunc enim malo intelligere quam odorum Xiphilium, magnum Ecclesiæ Oeconomum, cui promise-se de dogmatibus non scripturum neque contradicturum quic- alii dicerent, ὡς ȣ̓ γράφοι· ὡς ȣ̓κ ἀντείποι περὶ δογμάτων κἂν ὅ-γειεν ἄλλοι, quod deinde servare non potuit, ut refert Pachyme-b. VI. Incipit: ϗ τὴν παρȣ̃σαν δέξαι τὴν βίβλον, φίλον μοι ψυχῆς ἴτημα, Κύρις Θεόδωρε. Tom. 2. Græciæ Orthodoxæ pag. 1-10. 1659. 4.

9. Περὶ ἀδικίας ἧς ὑπέστη, τ̃ οἰκείȣ θρόνȣ ἀπελαθείς. *De inju-*, *qua affectus est*, *à proprio throno ejectus.* id. pag. 11-36. Incip. πηγα, μη ϗ εἰσέτι σιωπήσωμαι.

10. Λόγ☉ ἀπολογητικὸς ϗ ἀντιῤῥητικός. *Oratio partim Apologeti-injustitia, qua affectus est, partim Antirrhetica ad pravas expositiones ullarum scripto traditarum auctoritatum.* id. p. 36--83. Incipit: Τὰ μὲν ' οἷς ἀδίκως τ̃ οἰκείȣ ἡμεῖς ἀπηλάθημεν θρόνȣ.

11. Ἀπολογία. *Apologia, nullo modo noſtras conſuetudines deſtrui, ſi Eccleſiarum unionem acceptamus, ſed ad conciliandam in Chriſto pacem multum conducere, quod inter ſe in aſſerendo dogmate conveniunt.* id. pag. 84-94. Incipit: πρόσεχε οὐρανὲ καὶ λαλήσω.

12. Τῶν πρὸς τὸν Σουγδαίας Θεόδωρον α΄, β΄, γ΄. *Ad Theodorum, quem ipſe Sugdææ Epiſcopum ordinaverat, libri III. de de proceſſione Spiritus S. ex Patre & Filio.* Primi initium: ἐπειδὴ τὸν Εὐαγγελικὸν ζυγόν. id. p. 95. Secundi: Σὺ μὲν ἀγαπητὲ ἀδελφέ. p. 117. Tertii, quo *Photius* ſpeciatim oppugnatur, πάλιν σου τὰ γράμματα πρὸς ἡμᾶς. pag. 133-148. Hos libros ex Allatii verſione Bartoldus Nihuſis ſubjunxit Latine Epiſtolæ ejusdem Allatii ad Boineburgium de conſenſione utriusque Eccleſiæ, Mogunt. 1655. 8. Tertium Græce & Latine dederat Allatius ipſe ad calcem libri de purgatorio pag. 827-856. Rom. 1652. 8.

13. Τῶν πρὸς Κωνσταντῖνον α΄, β΄, γ΄, δ΄. Ad *Conſtantinum* (Meliteniotam, de quo dixi Volum. IX. p. 198.) *libri IV.* de eodem argumento. *Primi initium*; φθάνω μὲν τάξας καὶ ὅσον διορισάμενος. pag. 149. Secundi: οὐδὲ τὴν δευτέραν σὴν ἀποπεμπομένην αἴτησιν. pag. 169. Tertii: Ναὶ, ναὶ τὰ ἐπηγγελμένα σοι. pag. 287. Quarti: ἀποροῦ καὶ πάλιν, οὐκ ἀποροῦμεν ἡμεῖς. p. 202-214.

14. Εἰς τὸν τόμον τοῦ Κυπρίου κατὰ τῶν νεοφανῶν αἱρέσεων αὐτοῦ σχεδιασθέντες, λόγος α΄, β΄. *In tomum* Georgii *Cyprii* Patriarchæ CPol. Spiritum S. è Patre per Filium procedere negantis, & *novas ejusdem hæreſes, libri duo extemporales* ad Theodorum Sugdææ Epiſcopum, quem alloquitur pag. 252. σὺ δὲ γνήσιε υἱὲ φίλτατέ μοι Θεόδωρε. Primi initium: ἔμελλεν ἄρα πολλὰς κατὰ καιρόν. pag. 215. Secundi: δεύτερος ἡμῖν οὗτος ὁ κατὰ τοῦ Κυπρίου ἀγών. pag. 252-286. Λόγον tertium contra Cyprium citat Nicolaus Comnenus pag. 356. prænot. myſtagogic. & tertium ſuum τῶν τοῦ Κυπρίου αἱρέσεων ἔλεγχον memorat Veccus ipſe in animadverſione de libris ſuis Tom. 2. Græciæ Orthod. pag. 7.

15. Ἀντιρρητικά, *Refutationes adverſus D. Andronici Camateri* ſub Manuele Comneno pridem *Drungarii Viglæ* ſive præfecti Vigilum (de quo ſupra pag. 286.) *ſuper ſcripto traditis teſtimoniis de Spiritu S. animadverſiones.* Incipit: βουλόμενος ἡμᾶς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην ἀεὶ προάγειν ἐπὶ τὸ βεβαιότερον. pag. 287-521.

16. Ἐπιγραφαί, *Epigraphæ* ſive *præſcriptiones XIII. in dicta ac ſententias ſanctorum Patrum à ſe collectas de proceſſione Spiritus Sancti.* Incip. πι-

στεύ

ως διάφοροι γραφικαὶ συλλέγονται εἰς ἀπόδειξιν τοῦ εἶναι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. pag. 522. 641. Has Epigraphas Græce & Latine ediderat Petrus Arcudius Corcyræus in opusculis aureis, Rom. 1630. 4. 1671. 4. una cum scriptis qvibusdam Gregorii Palamæ & adversus Palamam Bessarionis, nec non Demetrii Cydonii, & Maximi Planudæ. Habentur & MStæ in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium V. p. 186.

Memorat etiam Allatius p. 767. de consensu, Κεφάλαια τινὰ περὶ τοῦ ἁγ. ἐν Πνεύματ☉, *Capita quædam de Spiritu S.* Incip. εἶτα καὶ πάλιν οἱ αὐτοὶ καθ' ἑξῆς. Nec non *Titulos de recens natis hæresibus.* Incipit ἔμελλεν ἄρ' ἀντ' ἐπισκόπου Χριστοῦ λύκου καὶ αἱρεσιάρχου.

Nic. Comnenus pag. 14. prænot. mystagog. citat Jo. Vecci *Orationem I. de inauguratione sua* qvæ incipit: ἀκούσατε ἱερὸν συνέδριον, ἄλλοι συμπράκτορες, ἀρχιερεῖς ἀδελφοί.

Orationem quartam de unione Ecclesiarum pag. 164. 207.

Synodicon de Clericorum ordinatione, apud Canonarcham, Christophorum Campanam pag. 292. *Synodicon de officio parochi* p. 310. *Synodicum III.* pag. 145. *Synodicon* A. 1275. promulgatum *de capite corporis S. Mamantis abscisso* pag. 242.

Epistolam Encyclicam pag. 203. *pæneticam ad unionem* p. 346.

II. GENNADIUS, a) qvi primus novæ Romæ Patriarcha post Imperii Græcorum Orientalis excidium * renunciatus est, ante susceptam dignitatem, GEORGII SCHOLARII nomen habuit. Ita testantur auctores Historiæ Constantinopolitanæ apud Crusium in Turco-Græcia. b) *Elegerunt*, inqvit, *Philosophum Dominum Georgium*, *virum doctum & pium*, *Judicem Imperatorii Judicii*, *& electionem ejus juxta consuetudinem acclamationibus comprobantes*, *constituerunt Patriarcham*, *appellantes Gennadium.* *Hunc*, ut scribit Malaxus, *Joannes Palæologus cum in Franciam seu Italiam proficisceretur*, *ubi habita est octava Synodus*, c) *secum duxit tanquam sapientissimum.* In Actis Græcis Florentinæ Synodi Sess. 25. Georgii Scholarii verba ad Imperatorem referuntur, qvo rogatus sententiam de sancienda cum Latinis concordia, respondit se jam editis orationibus exposuisse qvæ sibi mens esset, amplecti Romanæ Ecclesiæ doctrinam de capitibus inter utramqve Eccle-

a Hæc quæ de Gennadio CPol. seqvuntur petita sunt ex eruditiss. Viri Eusebii Renaudoti observationibus ad Gennadii homilias de SS. Eucharistia, editis Parisiis, 1709. 4to. seq qvibus pauca qvædam per notas adjunxi. Ex Lector conferet cum iis quæ eodem Gennadio Allatius diatriba de Georgiis, hoc ipso Volumine infra p. ... seq. * A. 1453. b) p. 107. c) Florentina.

Ecclesiam controversis, qvæ mox synodali definitione explicata sunt. Earum qvoqve orationum mentio fit in Apologia Josephi Methonensis; & magna inter eruditos qvæstio est, num de iis qvas habemus græce & latine in Bibliotheca Patrum, & in Conciliorum Collectionibus, intelligenda sint Græcorum Actorum verba. Erat tunc Georgius Scholarius inter Laicos, Judexque Primarius Aulæ Imperatoriæ; atqve adeo nihil mirum qvod in definitione synodica scribendo non adfuerit: nam soli Ecclesiastici subscribebant, & ex Laicis præter Imperatorem nemo. Reversus Constantinopolim Gennadius anno 1439. post absolutam Synodum in magna apud Joannem Imperatorem Constantinumqve fratrem & successorem dignitate vixit, usqve ad annum 1453. qvi imperio Græcorum Constantinopolitano supremus fuit. Qvid vero totis his annis tredecim Gennadio factum sit, divinavit Allatius: neqve enim à Græco ullo autore didicit eum Catholicæ fidei, qvam Florentiæ cum aliis Græcis professus fuerat, observantissimum, Schismaticos voce & scriptis confirmasse, præsertim vero Marcum Ephesium schismatis Antesignanum, Latinoqve nomini infensissimum. Qvia tamen ex variis actis & monumentis, qvorum pauca edita sunt, reliqva servantur in Bibliothecis, intelligitur eodem tempore qvemdam Georgium Scholarium Marco Ephesio summa familiaritate conjunctum, multa adversus Latinos scripsisse, Matthæus Caryophyllus, & eum secutus Leo Allatius, duos Gennadios, duos Georgios Scholarios effinxerunt, illum qvi concilio Florentino interfuit, Catholicum: alterum Schismaticum esse jusserunt. Hic Monachus factus, Gennadii nomen simul cum habitu Religionis accepit; ille ex Laico factus Patriarcha post captam urbem, Gennadius qvoqve novo nomine appellatus fuit, qvi post annos qvinqve, depositis infulis patriarchalibus, in Monasterium se recepit, atqve anno circiter 1460. diem suum obiit. Imo alium qvemdam Georgium Scholarium Cortesium extitisse suspicatur Allatius, qvem autorem existimat diversorum adversus Latinos operum; atqve ita tres Georgios Scholarios & Gennadios recenset, sed, ut infra videbitur, plane infeliciter. Hanc tamen ejus conjecturam secuti sunt omnes ferme Theologi, donec R. Simon d) vir doctissimus docuit certissimis argumentis, unicum fuisse Gennadium. Qvia tamen hæc qvasi in παρέργῳ ab eo scripta sunt, cum brevitas operis non pateretur ut totam ex antiqvis monumentis qvæstionem explicaret, superest ut qvantum licebit, paucis eam expediamus.

Gen-

d) lib. de transsubstantiatione contra Tho. Smithum A. 1685. 12.

2. Gennadius ſane, qui Georgii Scholarii nomen habuit, patria ut videtur Conſtantinopolitanus, doctrina, eloquentia & jurisperitia magnam ab ineunte ætate famam apud ſuos conſecutus, in Aulæ Imperatoriæ miniſterio fuit, antequam Joannes Palæologus in Italiam proficiſceretur. Tunc vero Judicis primarii munus ſuſtinebat, Κριτὴς τῆς βασιλικῆς κρίσεως, ut non ſolum Hiſtoria Politica & Eccleſiaſtica apud Cruſium, ſed varii etiam opuſculorum tituli teſtantur. Negotiorum ipſe moleſtiam conqueritur ad Philelphum ſcribens, his verbis: ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐν τῷ δικάζειν θορύβων ἐδ' ἀναπνεῖν σχεδὸν συγχωρέμενος, καὶ ἄκων ἐξαμαρτάνω τι πρὸς τὺς φίλυς. *Sed judiciorum tumultu oppreſſus, vix reſpirare ut concedatur, etiam invitus nonnihil erga amicos delinquo.* Quod etiam in aliis quibusdam ad amicos epiſtolis, & in orationibus apologeticis non obſcure deſignat. Interea cum doctisſimis Italis *Franciſco Philelpho*, *Ambroſio Camaldulenſi*, *Marco Lipomano*, Patritio Veneto litterarum commercium habebat, quarum plures extant haud inelegantes in Codice Regio 2955. paucæ in Colbertino 4958. verum ſumma Librariorum negligentia, ſine die & conſule, aut loco unde miſſæ ſunt, adeo ut hiſtoriæ Gennadii mediocrem omnino lucem afferant. Philelphus ipſe Græco quodam carmine teſtatur, ſe admodum juvenem in ejus adhuc juvenis familiaritatem veniſſe, Conſtantinopoli cum eſſet:

Ὅν μοὶ ὄντι νέῳ ἱερὸν πάνυ, δῖα θεάων	*Quem juveni mi olim, juvenem Byzantis in urbe*
Ἐν Βυζάντῳ ἔρῳ ἧψατο Καλλιόπη.	*Calliopes Dia conciliavit amor.*

Ad noſtrum enim Gennadium pertinet hoc Philelphi * carmen, non, ut cenſet Allatius, e) ad neſcio quem Georgium Scholarium Gennadium Metropolitam Phaſorum. Argumento eſt quam mox laudavimus epiſtola, quæ in regio codice octava eſt, qua Philelpho ſcribit Imperatori ſummopere placuiſſe ſcriptas ab eo litteras, cujus perſpectam haberet erga ſe humanitatem. Utebatur familiariſſime Georgius Scholarius *Luca Notara* Magno Duce, Imperatoris Joannis Palæologi genero, ad quem exſtant aliquot non inelegantes Epiſtolæ, & Ducis ad Scholarium; Imperatoris ejusdem fratre *Conſtantino Palæologo*, qui imperavit ultimus Chriſtianorum, ad quem ſcripta eſt ſecunda Epiſtola

Xx regii

* Philelphus Conſtantinopolim juvenis profectus eſt, Emmanuelis Chryſoloræ filiam duxit. *V. Poggium de Philelph. Epiſt. ad Juſtinianum l. 1.* e) infra, p. 769.

Regii Codicis; *Theodoro Despota*, eorum fratre, quem funebri oratione laudavit, quæ exstat in eodem codice; & aliis præcipuæ dignitatis viris. Inter Ecclesiasticos colebat præ cæteris *Marcum Ephesium*, ad quem extat decima quinta, qua significat mittere se defensionem doctrinæ Aristotelis contra Gemistum Plethonem, tum etiam Nomophylacem, Chartophilacem *Paisium* Crætæ ut videtur Archiepiscopum, & alios non paucos. Ad hos extant Epistolæ de privatis plerumque negotiis, omnes sine die & consule. Plures opinor interciderunt, quia elegantiores tantummodo selectæ videntur fuisse, ut antiquis Demosthenis, Isocratis, Libanii, & aliis præcipuorum autorum adjungerentur, ut in codice Colbertino; reliqua perierunt, ut multa alia Gennadii opera, quia autor nunquam ea, ut videtur, colligenda curavit; sed post ejus obitum à studiosis in codices relata sunt, quæcunque tam Constantinopoli quam in Monasteriorum Bibliothecis delitescebant.

3. Trigesimo ætatis anno Georgius Scholarius votum fecit amplectendæ solitariæ vitæ, quod tamen non nisi paulo ante captam urbem & post Joannis Palæologi mortem persolvit. Ita de se scribit in Apologia ad Constantinum: *Quod*, inquit, *ego nondum trigesimum annum egressus firmiter statuerim & voverim Christo, magistratum ut incommodum quiddam negotium abdicare, & ad privatam vitam, quam Christus nobis designavit, declinare tanquam multæ philosophiæ, spei quoque futurorum, & uno verbo boni cujuscunque plenissimam, nullus arbitror meorum civium ignorat.* Causam, cur tam diu distulerit, fuisse refert parentum curam, quos in senili ætate destituere absque impietate vix poterat, & quasdam alias.

4. Itaque sub Joanne Palæologo Georgius Scholarius Imperialis Judicis munus sustinens, cum procurandæ concordiæ inter Latinam & Græcam Ecclæsiam causa Imperator in Italiam proficisceretur, f) in ejus comitatu Ferrariam primo, mox Florentiam venit. Ita testantur autores ferme omnes, & Acta Græca Concilii. Ferrariæ, ut videtur, scriptæ sunt Epistolæ duæ, una Venetias ad Marcum Lipomanum; ad Ambrosium Camaldulensem altera. In prima scribit optasse se ad eum proficisci, *sed fortuna quædam*, inquit, *me ad Imperatorem currere cogens, aureis Venetiis commorari non finit, neque lepores hujus urbis & gratias degustare, in qua Lipomanus optimus primarium locum obtinet; sed statim atque exscensum fecimus, iter ad Imperatorem per flumen instituimus*, nempe fortassis quia serius

f) A. 1438.

rius advenerat. In altera ad Ambrosium, quem non alium esse existimamus quam Camaldulensem, ita scribit: *At quandoquidem cum Imperatore, qui te plurimum diligit, nos quoque unionis desiderium ad tuam urbem transfert, aut potius ipse ex tali desiderio nobis transmigrandi necessitatem imposuit; reliquis quidem sufficit tuam adire urbem, & habere illic delicias, spectacula, ædes magnificas, & alia domesticis non inferiora. Nobis vero angulum aliquem concede tui monasterii, quod in cara urbe carissimum habes & ornas. Ita eos, qui te maxime diligunt, tuorum tibi conjunctissimis non immerito præferes, tuncque facilius una esse nobis licebit, neque morbos causabimur, neque tantum ex infelicitate nostra dolorem capiemus. Quod si aliquando rursus, minus tamen omnino quam nunc, te à nobis disjungunt publicorum negotiorum curæ, hanc absentiam monachorum illic viventium virtus & sapientia solabuntur. Quos quidem sub tali patre & rectore ad virtutem provectos, utilissimos & jucundissimos accedentibus fore confido, adeo ut singuli ipsorum sufficiant non habentibus patrem.*

5. Non alieno ab ecclesiastica concordia animo Scholarium fuisse præter ea, quæ supra dicta sunt, suadet particula Epistolæ ad Magnum Ducem, quam aliena interpretatione corrupit Allatius, * dum eam ex Græcia scriptam existimavit, cum ex Italia missa fuerit. *Nunc vero scito nos præclara omnino tranquillitatis initia experiri:* quæ verba ad ecclesiasticæ concordiæ spem videntur referenda. Sed quæ legitur Act. 25. Florentini Concilii in Græcis actis Georgii Scholarii Responsio ejusmodi est, ut viro pio pacisque studiosissimo dignissima videatur. Rogatus enim ab imperatore sententiam de Unionis decreto, ita respondit: ** *Optime & potentissime Imperator, quam ego quidem habuerim & nunc habeam sententiam de proposita Unionis materia, indicat sermo à me utcumque compositus, & huic nostræ Synodo oblatus, quo sacros hosce adhortabar Patres ad Unionem & auxilium rebus Constantinopolitanis ferendum. Testantur etiam duo libelli, quos antea compositos, nunc præsenti Synodo trado, quorum alter consilium dat ut fiat, & quomodo fieri debeat Unio, & exponit quicquid aliud ad hanc materiam spectat: alter vero quæstionem ipsam tractat, estque illi scopus ostendere, Doctores Ecclesiæ inter se concordes esse non rationibus ac demonstrationibus humanis, sed sacræ Scripturæ & Doctorum eorundem sententiis.* Eosdem libros oblatos Synodo fuisse testantur eadem Acta paulo superius: *Post orationem Bessarionis obtulit nobis Scholarius Dominus Georgius tres Orationes pro Unione deliberativas, cohortans animansque nos ad amplectendam Unionem.* Vulgo

* Infra, p. 766.

** Ex vers. Caryoph. p. 478. edit. Par.

go existimant illas ipsas Orationes esse, quæ cum actis Concilii & seorsim sub Georgii Scholarii nomine editæ sunt, contra quam sensit Matthæus Caryophyllus, qui hanc vulgarem opinionem solidissimis rationibus confutavit, adversus quas Allatiana defensio nihil aut parum facit. Sed de his, quia operosior quæstio est, dicetur ubi de Operibus Scholarii disputandum erit. Id habet autem Caryophylli sententia commodi, quod si suppositas Scholario g) fuisse a Græcis concordiæ studiosis orationes istas statuimus, nulla ferme superest de uno vel geminis Scholariis & Gennadiis controversia. Qui enim fœtum hunc celeberrimo apud Græcos schismatis tenacissimos autori supposuit, potuit etiam nullo negotio Actis Græcis inserere, quæ illic ad illarum auctoritatem confirmandam leguntur. Nam si hæc pauca verba excipiuntur, & Marci Ephesii Epistola, quæ ante paucos annos ab Allatio edita est, vix quicquam in illius sæculi monumentis occurrit, unde Gennadium sive Scholarium constet Ecclesiarum sanciendæ concordiæ navasse operam, cum in eadem disrumpenda deinceps ad extremam usque ætatem pertinacissime occupatus fuisse videatur.

6. Sive igitur, ut fieri omnino potuit, Georgius Scholarius Græcos Florentiæ ad unionem hortatus fuerit, sive secus egerit, id enim plane obscurum est, reversus cum Joanne Palæologo Constantinopolim, adjunxit se Marco Ephesio in oppugnanda unione, quæ Florentiæ sancita fuerat. Atque illo, ut videtur, temporis intervallo scripsit Georgius multa adversus Latinos opuscula, quæ extant in variis Biblioth. Regiæ codicibus, nempe *Homiliam ad Λατινόφρονας de Purgatorio*, & *Responsionem ad eorum objectiones; De Processione Spiritus Sancti*, & alia quædam, de quibus dicetur suo loco. Hac occasione Georgius Scholarius in Joannis Palæologi offensionem incurrit, graviter commoti quod unionem tanto labore à se procuratam, & cujus beneficio auxilia ab Italis in summo rerum suarum discrimine necessaria sperabat, Scholarius voce, scriptis & auctoritate, quæ erat apud populares suos præcipua, disturbare conaretur. Testis ipse in Oratione apologetica ad Constantinum Imperatorem, ita tamen ut Joanni simulatam potius indignationem quam sinceram adscribat. *Deinde*, inquit, *optimo illo Imperatore indignationem præ se ferente ob verorum dogmatum defensionem, committendum non existimavi, ut quibus fabula ignota erat, videretur, quod me ira Imperatoris ad Christi jugum compelleret,*

g) Hoc neutiquam credibile videtur, & a Gennadio ipso ejusque amicis & inimicis continuo falsitatis convictum fuisset.

leret, & quod invitus ad tranquillam vitam confugerem. Illam enim caussam assignat, cur vivo Joanne votum monasticæ vitæ diu ante conceptum non impleverit.

7. Eo etiam regnante, post reditum ex Italia scripsit Orationes in homiliarum modum multas, quæ legebantur concionis loco, vel scribebantur, postquam viva voce erant declamatæ, ut ex inscriptione, quæ occurrit in nostro codice colligimus. Etsi enim Laicus usque ad susceptam Patriarchalem dignitatem Georgius Scholarius vixerit, vix tamen dubitare licet, eum coram Imperatore & Senatu singulis sextis feriis ex suggestu concionatum fuisse, non quod magistratus ille, quem gerebat, ecclesiasticam quandam dignitatem adjunctam haberet, sed quia in Imperatorio triclinio vespertinis & pomeridianis horis declamabat, non ex ambone, aut mane inter synaxes; hoc enim Sacerdotum secundum ecclesiasticam disciplinam munus erat, & similes Leonis Philosophi & aliquot aliorum Laicorum Orationes extant.

8. Testatur ipse Scholarius, reconciliatum tandem sibi fuisse extremo vitæ tempore Joannem imperatorem, jamque sibi non obscure faventem vitam cum morte commutasse. Quamvis porro apud Latinos omnes autores & Græcos Unioni addictos legamus, Imperatoris animum a concordia, quam Florentiæ subscriptione firmaverat, nusquam fuisse alienatum, dissentiunt tamen Schismatici ferme omnes. Ita legitur in titulo Pseudosynodi Constantinopolitanæ, in Addendis apud Allatium: * *Quæ*, inquit, *habita fuit post exactam Pseudosynodun Florentinam unius & dimidii anni intervallo, & post obitum Joannis Palæologi, qui cum Latinis sentiebat, ab Italis sub spe auxilii delusus, ante tamen obitum orthodoxo dogmati assensum præbuerat.* Tunc Scholarius domesticis rebus ordinatis erat mox sese in Monasterium recepturus, cum propositum mutare coactus est. Obiit eodem circiter tempore Marcus Ephesius paulo ante mortem Joannis Palæologi. Georgius morientis supremas voces excepit, & in ejus verba juravit, Deo & Angelis in testimonium advocatis, servaturum se veterem fidem, & contra Florentinam unionem perpetuo ex amici & præceptoris sui sententia pugnaturum. Hæc ipse scribit in Epistola ad Constantinopolitanos tanquam notissima: mortuum vero oratione laudavit, quæ extat in variis codicibus. Extant quoque in codicibus Regiis extrema Marci Ephesii morituri ad Scholarium verba,

* *Add. ad l. 3. De perp. conf. p. 1380. & seq.*

ba, quibus ipsi Græcæ Ecclesiæ & ejus dogmatum defensionem commendat; h) Scholarii quoque responsio, quæ huic Epistolæ plane consentanea est.

9. Joanni Palæologo successit Constantinus frater, Imperatorum Constantinopolitanorum postremus, exeunte anno J. Ch. 1448. apud quem statim Scholarius accusatus est, quasi Ecclesiasticis, apud quos plurimum poterat, autor fuisset procrastinandæ coronationis, quæ Ecclesiastico ritu cum variis precibus celebrari solebat. Neque negabat plane Georgius Scholarius differendam esse, donec Ecclesiæ & Reipublicæ consuleretur; sed non alio id ajebat fecisse animo, quam ut labefactatam majorum fidem restaurandam curaret, tam Fidei quam Imperatori consulens, ab hominum vero nefariorum consiliis alienissimus, quippe qui novum Imperatorem singulari amore complecteretur, & ab eo in melius res suas commutatum iri speraret, cujus gratia adversam, ut sciebant omnes, fortunam fuisset expertus. Cum vero Constantinus imminentem sibi, & quæ post annos vix quinque consecuta est, cladem metuens, auxilia ab Italis postularet, quæ Nicolaus V. Pontifex Romanus non aliter pollicebatur, quam si Florentinam Unionem confirmaret, & ad eam amplectendam Græcos præsertim Ecclesiasticos & Monachos compelleret, missæ sunt a Pontifice legationes aliquot Constantinopolim. Prima videtur fuisse Episcopi Cortonæ, qui cum Græcis Theologis sæpius disputavit, annis circiter quatuor ante captam urbem. Græcorum partes tuebatur Georgius Scholarius, qui disputationes scripto complexus est, & variis opusculis Latinos refellendos suscepit. Meminit ipse in Epistola ad Constantinopolitanos scripta 29. Novembris anno 1452 in qua scribit perseverare se in ea doctrina, quam exposuerat in disputationibus habitis adversus Cortonæ Episcopum, *ad demonstrationem*, inquit, *ejus quæ apud nos est veritatis, & multis variisque operibus, quæ scripta pro patria fide divino munere, ut etiam in confessione fidei suæ, vel potius Catholicæ Ecclesiæ, quam ante annos tres elaboratam publicaverat.*

10. Eo circiter tempore Georgius ob Unionis odium, quæ omnia Imperatoris consilia vehementer turbabat, sibi ut videtur metuens, sæculo renuntiavit, & in Monasterium Omnipotentis, urbi proximum se recepit. Scripsit simul valedictoriam Orationem ad Constan-

h) Hæc Marci Ephesii ultima verba cum Gennadii responsione edidit Renaudotus ex Cod. Reg. 2963. Græce, addita Latina versione, p. 70-75. ad Gennadii homilias de Eucharistia.

ſtantinum, quæ extat in Codice Regio, qua non ſolum criminationes adverſariorum conatur diluere, ſed ſæpe in ſuis laudibus nimius, res geſtas pro majorum religione tuenda, ſuſceptosque labores in cœlum tollit, ita ut vanitatis & proterviæ, in qua accuſatus eſt, culpa non vacet. Cum hanc Orationem ſcriberet, adhuc Laicus in Monaſterio Omnipotentis reſidebat, unde migrans in Cardianeti, illic ſchema ſive habitum religioſum accepit. Ita docet nos hujus Orationis inſcriptio in regio codice. Videtur autem ſimul accepiſſe nomen Gennadii, juxta vulgarem apud Græcos conſvetudinem, ut qui mundo per vitæ monaſticæ profeſſionem renuntiarent, etiam nomen antiquum quaſi per alteram nativitatem mutarent: mox enim Gennadius vocari cœpit, atque adeo antequam Patriarcha deſignaretur, contra quam ex Malaxo Hiſtoria Politica, & quibusdam aliis autoribus docuit Allatius. * Quo ſolo argumento, etſi nullius ponderis, totam de duobus Gennadiis diſputationem ſuperſtruxit. Unde etiam refellitur altera ejus hiſtorica obſervatio circa Gennadii profeſſionem Monaſticam, quam abdicata Patriarchali dignitate, & quinquennio poſt captam urbem factam exiſtimat, cum novennio plus minus abdicationem præceſſerit. Nec enim Malaxi & Theodori Zygomalæ, qui Hiſtoriam Politicam concinnavit, tanta eſt auctoritas, ut autorum æqualium teſtimonia labefactet. Nam Michaël Ducas ante captam urbem Gennadii Monachi nomine deſignat eum, qui antea Georgius Scholarius dicebatur.

11. Cum Gennadius ſæculo valedixiſſet, miſit Imperator ad Nicolaum Papam Briennium Leontarem. Iſidorus Cardinalis Ruſſiæ paulo poſt à Nicolao V. Legatus Conſtantinopolin venit anno 1452. ut Ducas in Hiſtoria ** docet, quo nemo melius Eccleſiaſticas res illius temporis videtur explicaſſe. Is igitur Legatum Conſtantinopolin appuliſſe ſcribit menſe Novembri, anno ſecundum Græcos 6961. qui erat Chriſti 1452. habitis de Eccleſiarum concordia ſermonibus, Imperatorem & quosdam Eccleſiaſticos conſenſiſſe, ut Unio Florentina obſervaretur, Eccleſiaſticorum & Monachorum plures & præcipuos ab ea fuiſſe alieniſſimos. *Nihilominus*, inquit, *qui Henotico obtemperare videbantur Clerici, Sacerdotes & Diaconi, Imperator & Senatus in magnam Eccleſiam convenerunt, ut concordibus animis & unitis divinam Liturgiam celebrarent, ſinceraque mente vota Deo redderent. Tum etiam Schismatici ad Pantocratoris Monaſterium currunt, Gennadium antea Georgium Scholarium adeunt, conſiliumque ab eo*

* Infra, p. 764. ** Ed. reg. 142.

ab eo quomodo se gerere debeant petunt. Is inclusum se cella tenebat; accepta ergo charta, sententiam suam consiliumque rogatus, scripto aperuit, quo talia continebantur: Miseri Romæi, quare aberratis, &c. quæ apud Ducam leguntur. *Hæc & alia plura cum scripsisset, cellæ suæ januæ à cunctis postea lecta clavo affixit, iterumque intra eam se conclusit.* Scilicet ex variis & aliis hujus temporis actis & epistolis intelligitur post habitas cum Episcopo Cortonæ & aliis Latinis de Unione disputationes, Gennadius se in cellam receperat, neque prodibat in vulgus, ita fortassis jubente Constantino, vel cogente potius, ne Unionem, quam sive per dissimulationem, sive sincero animo conabatur procurare, viri apud plebem & Ecclesiasticos acceptissimi auctoritas disturbaret. Qvestus est ipse sæpe intentatas minas; atque ea potissimum causa fuisse videtur servati per annos admodum duos silentii statim post susceptum religiosum habitum. Eo temporis intervallo scripsit Orationem contra simoniacam hæresim ad Constantinum duobus ante excidium urbis annis, cujus titulus in Cod. Reg. talis est: Γενναδίου μοναχοῦ τοῦ Σχολαρίου κατὰ τῆς σιμονιακῆς αἱρέσεως, ἤτοι ἀπιστίας. ἐγράφη δυεῖν ἔτεσι πρὸ τῆς ἁλώσεως, καὶ ἐπέμφθη τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδέ τι βελτίων ἦν. *Gennadii Monachi, qui & Scholarius, contra simoniacam hæresim, sive infidelitatem. Scripta est oratio duobus annis ante captam urbem, & missa Imperatori Constantino, sed ille nihilo melior effectus est.* Epistolam item ad eumdem, cujus inttium est: ἀλλ' οὐκ ἔξεστι μοναχοῖς, ἄριστε βασιλεῦ, σπανίοις καὶ δυσπορίστοις τρέφεσθαι βρώμασιν. *Verum non licet monachis, optime Imperator, raris nec facile parabilibus alimentis uti:* quæ officii tantum causa scripta videtur, ut de misso fortassis munusculo gratias ageret. Extat decima in Cod. Reg.

12. Scripsit etiam Homilias quasdam; sed controversiis ecclesiasticis plane se non immiscuit usque ad adventum Cardinalis Russiæ. Nam paulo antequam adveniret, scripsit Gennadius ad Ἁγιορείτας, hoc est *sancti montis Atho Monachos*, Epistolam hortatoriam, ut in antiqua fide, omissa Synodi Florentinæ definitione, permanerent; quam epistolam misit per ejusdem montis Monachos duos, Anastasium & Simonem, ut ipse in cujusdam epistolæ fragmento testatur. Scripsit etiam ad Imperatorem 12. Martii, eodem ut videtur anno, vel 1453. paulo ante cladem. Orationem quoque recitavit coram eo, magna nobilium civium frequentia, in Monasterio Pantocratoris seu Omnipotentis, περὶ τῆς ἁλώσεως τοῦ θείου καὶ τῆς οἴκοθεν παρασκευῆς. *de*

cando Numine & interiori Præparatione, 15. Novembris A. 1452. forte antequam Legatus venisset: nam Imperatorem omnino dehortabatur Gennadius ab Unione Florentina observanda; quod præsente Legato nec ipse ausus fuisset, nec passus Imperator. Cum vero, ut supra ex Duca dictum est, frustra plerisque reclamantibus renovata esset Unio, statim eam voce & scriptis Gennadius impugnavit. Extat ea de re opusculum virulentissimum hoc titulo: *Γενναδίου ἐλαχίστου Σχολαρίου ἐπὶ τὴν δι' ἐγκατάλειψιν Θεοῦ ματαίαν καὶ ἄλογον καὶ ἀσύνδετον καινοτομίαν τῆς πίστεως. Gennadii minimi Scholarii de ea, quæ per Dei desertionem facta est vana, inepta & inconcinna fidei innovatione.* Scriptum fuit in Monasterio Pantocratoris, in quod venisse Gennadium intelligimus, Imperatore ita jubente, existimante illum si Latinismum, ut vocant, amplexus fuisset, reliquis ut idem facerent statim persvasurum; sed contrarium prorsus accidit: neque enim à sententia sua removeri Gennadius potuit, nec efficere ut negotium Unionis omitteretur, quæ ut ex Scholio Cod. Reg. discimus, in eodem Monasterio perfecta est uno mense postquam Gennadius Orationem suam recitasset. Unde turbatis jam omnino rebus, & Turcis urbem obsidione cingentibus, Unionem liberius cœpit impugnare, & Latinismo insultare petulantius.

12. Interea cum, ut scribit Ducas, cella se iterum conclusisset, & neminem admitteret, scripsit Epistolas duas, unam ad Constantinopolitanos omnes Ecclesiasticos, 27. Novembris datam, cujus titulus est: *Γεννάδιος ὁ ἁμαρτωλὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος καὶ ἐλάχιστος, τοῖς εὐγενεστάτοις πολίταις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἅπασιν ἱερωμένοις καὶ κοσμικοῖς· Gennadius peccator, Dei servus & minimus, nobilissimis civibus Constantinopolis, omnibus tam sacri Ordinis quam sæcularibus.* Hæc ita incipit: *Γινώσκετε πάντες καλῶς.* Alteram ad Ecclesiasticos, quæ eodem tempore data videtur, & missa dicitur *ad magnum Ecclesiarcham*, Syropolum scilicet autorem Historiæ Synodi Florentinæ, *magnum Chartophylacem Agallianum, quando Ecclesiastici convenire jussi sunt in palatium Xylocerci, & celebrata est Liturgia, cum omnia ex sententia Cardinalis & trium Pontificum anni istius gesta essent* 15. Nov. In ea *excusat se quod non venerit, testaturque se cum millies exposuerit sententiam de hoc unionis negotio suam, displicereque sibi illam vehementer, tam Imp*[illegible] *quam reliqui omnes intelligant in eadem persistere.* Mox unionem [illegible] Ecclesiæ fidem vehementer exagitat.

13. Scripsit præterea, ut Ducas observat, brevem contra Latinismum querimoniam; sed quæ ab illo autore refertur, differt ab

altero ejusdem exemplo, qvod suppeditat Codex Regius in hæc verba: *O pauperes, perdidistis omnia, & nunc tandem abjicitis pietatem turpiter & absqve conscientia. Cum enim deberetis ad Deum confugere in præsenti rerum statu, à Deo separamini. Ego innoxius sum, testemqve habeo Deum, ejus Sanctos & vos ipsos, qvod nihil unqvam neglexerim. Et nunc ita me Deus juvet, malam unionem facitis, peribitis. Calumniamini me, & minas intentatis; sed etiam si mortem qvam minamini inferatis, ego ad illam subeundam paratus sum. Qvid enim juvat vivere, ut videam Dei tam manifestam erga vos derelictionem? Domine, ne sinas hos homines in talem ruinam præcipitari, ne justificetur orthodoxa fides in Oriente, in Occidente & in Insulis contra nostram urbem, ita ut qvia illam & te negleximus, pereamus. Justifica potius illam, ita ut non pereamus. Da illis aures ad audiendum, qvandoqvidem est qvi verbis significet voluntatem tuam, aut me eripe, Domine, à præsenti vita citius, anteqvam videam talis impudentiæ fructus vindemiantem. Non negabo te, amica Orthodoxia, neqve te mendaciter dissimulabo, augusta Traditio, qvousqve spiritus meus in hoc corpore permanebit. Ne me igitur amplius tentetis, ô homines: etenim nunqvam ejusmodi unionis particeps ero, qvia neqve sic cum Latinis uniti eritis, & à Deo separati, infamiam æternam sustinebitis.* Neqve tamen velim in dubium revocari, qvod à Duca relatum exemplar est, qvod qvisqve per otium potest cum altero comparare. Affixum autem pependit a prima mensis Novembris, ut inscriptio docet, post Cardinalis adventum, ut habet codex MS. Iis qvoqve postremis temporibus, aut saltem ultimo Constantini anno, alia scripsit Gennadius adversus Λατινόφρονας, ut duodecim Capitula ad Imperatorem Constantinum missa per Papam Ignatium, alia ad Magnum Ducem: Metropolitarum subscriptiones, sive synodales definitiones adversus Florentinam Unionem, & diversas Apologias Legato aut Episcopo Cortonæ pro Græcis contra Latinos datas, qvæ non alium qvam Gennadium autorem videntur habuisse.

14. Qvantus fuerit Græcorum Schismaticorum, præsertim Monachorum & Monialium, adversus Henoticos furor, narrat Ducas,* & variis exemplis confirmat. Omnes Gennadium qvasi Ducem & Magistrum seqvebantur, ex cujus sententia à Latinorum & Henoticorum communione separati, non modo turbas in Ecclesiis, sed tota passim urbe seditione[illegible]erunt. Qvæ dum à Turcis obsideretur, Gennadius sæpe vatici[illegible]pud suos imperii ruinam & urbis cladem, non aliam tot malo[illegible]auram assignans qvam qvod paternam fidem prodidissent, & Latinis hæreticis fuissent per Legatum reconciliati.

15. Ca-

* Ducas p. 142.

15. Capta est urbs 29. Maji an. 1453. & eodem anno Gennadius, qvo nullus Græcis acceptior, Sultani Muhamedis jussu electus est Patriarcha, ut Malaxus Historia Politica, Phranzes & alii docent. Fugerat cum aliis, & extra urbem se receperat, atqve eo intervallo temporis qvod ab urbis excidio ad ejus electionem effluxit; Monadiam scripserat, qva publicam deploravit calamitatem. Extat illa in variis codicibus, & partim edita est in Turco-Græcia & in Bibliotheca Patrum. Qva ratione ad thronum Patriarchalem assumptus fuerit, refert ipse in Epistola, cui titulus, τοῖς ἁπανταχοῦ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, *ad omnes fideles in CHristo JEsu*, cum dignitatem abdicavit. *Multi*, inqvit, *eo die liberabantur ab iis qvi prius qva se ratione eriperent nesciebant. Ego vero pondus inutile, in victorum hostium manibus eram, cum semel amicos exorassem, & iis nolentibus succurrere, DEO omnia commisissem. Ego qvidem non mediocri pecunia redemissem licentiam latendi alicubi, & communes calamitates cum peccatis meis deplorandi. Sed huic Domino latitantem manifestaverunt, hunc ipsum esse vociferantes qvem oporteret animarum nostrarum curam gerere, simul laudibus ad cœlum tollentes, qvem latentem salvare oportebat, si vere talem esse ipsi apud se existimassent, non ejusmodi labyrinthis includere. Statim itaqve raptus sum ex remotiori loco, & ingredior urbem magis infeliciter, qvam cum ex ea egressus eram. Sed transferente Domino, jubeor monasterium plane desertum & conculcatum regere, & liberator absque pecunia fieri Monachorum qvi simul degerent, Monachorum qvi prius malitia & tumultu omnia impleverant, qvi etiam nunc plusquam opus erat prætexentes Christianorum calamitates, occasionem explendi concupiscentiam nacti, infamia qvidem sacrum olim ordinem, scandalo spectatorum animas, omni malo totum orbem repleverunt. Deinde ædificare cogor, templa eversa a fundamentis excitare, & necessaria providere istis, utinam Christianis, qvi singulis in locis reperti, qva ratione secundum legem patriam viverent, Deumque colerent non curabant. Deinde coacta est Synodus multorum Episcoporum ex Europa & Asia confluentium, qvorum suffragiis ego primum Diaconus, deinde Presbyter, deinde Episcopus & Patriarcha constituor.*

16. Qvæ in Patriarchali munere constitutus Gennadius gesserit, vix aliunde habemus, qvam ex Historia Ecclesiastica Græcobarbara. * Cum Turcæ S. Sophiæ templum & Patriarcheium occupassent, ipse ad SS. Apostolorum Monasterium se recepit, vastum & jam solitudine horridum, unde eodem aut seqventi anno fugit, veritus ne cædis commissæ erga Turcam, cujus cadaver intra muros repertum erat, pœnæ

* *Turcogr. lib. 2. p. 108.*

pœnæ à Christianis exigerentur. Videtur porro Gennadius urbe profugisse, nam tres βιαίας ἀνόδυς, sive violentos in urbem regressus commemorat in aliqvot opusculorum titulis juxta antiqvissimum Regium Codicem. Ter autem urbe excessit, semel cum hostis irrumperet, iterum post cædem quæ intra muros SS. Apostolorum patrata est; tandem deposito patriarchali munere, cum se recepit in Monasterium Prodromi ad Menœceum montem, unde compulsus est in urbem redire, & tunc aliqvas Homilias ad populum habuit. Hinc emendanda qvæ ante paucos annos prodiit Philippi Cyprii Patriarchalis Historia, qvi statim Patriarchas Constantinopolitanos ad Pammacaristæ habitasse scribit contra Historicorum omnium fidem, ut & multa alia qvæ hunc autorem sive potius consarcinatorem sæpe hallucinatum esse demonstrant,

17. Cum ex fuga rediisset, sed qvo anno nescitur, habuit Gennadius orationem, sive disputationem illam celebrem, qvæ græce, latine, imo & turcice, sed Græcis litteris edita est, περὶ τῆς μόνης ὁδῦ πρὸς τὴν σωτηρίαν ἀνθρώπων. Occasionem narrat Historia Græco-barbara.* *Eo tempore*, inquit, *idem Sultanus ipsemet intravit Patriarchium, cumqve in templo Pammacaristæ venisset, in sacellum ingressus est, ubi hodie armarium rerum sacrarum est, & cum Patriarcha Gennadio libenter sermones contulit. Tunc omni metu posito, universam ei Patriarcha veritatem fidei Christianæ aperuit, scripsitqve pro numero qvæstionum ejus capita viginti. . . qvæ & dedit Sultano.* Subjiciuntur autem hæc capitula loco citato, cum Turcica interpretatione Acumatis sive Achmetis Berœræ Præfecti. At in nostro codice non per qvæsita & responsa hæc Apologia scripta est, sed continua oratione, qvalem coram Sultano Gennadius habuit, anteqvam compendiariam illam Christianæ fidei expositionem scripto complecteretur. Edita est qvoqve oratio ipsa multoties, ** tum seorsim, tum in Bibliotheca Patrum.

18. Paulo postqvam hanc Orationem habuisset Gennadius, Patriarchali se dignitate abdicavit, ægre obtenta à Sultano venia: mox epistolam seu potius prolixam orationem Apologeticam scripsit *ad omnes fideles in CHristo JESU*, τοῖς πανταχῦ πιςοῖς ἐν Χριςῷ. Narrat qvomodo post prædictam sæpius urbis & totius imperii cladem comminationemqve divinæ vindictæ ob susceptum Latinismum, capta urbe in hostium manus venerit, & ex fuga retractus, Patriarcha renuntiatus fue-

* *Turcogr. lib. 2. pag. 109.* ** infra p. 773. & Volum. VI. p. 697.

fuerit, licet invitus: cui tandem muneri, ſtatim atqve per Sultanum licuit, renuntiandum ſtatuerit, tum qvia deſtitutus eſſet eorum auxilio, qvi oneris partem ſecundum Eccleſiaſticas leges ſuſtinere debuerant, tum ob impenſos inaniter labores in auferendis ſcandalis, & componendis ſimultatibus. Varias etiam calamitates refert, qvas ab invidis fuiſſet perpeſſus, qvi Patriarchatum non obſcure ambientes, multa ipſi negotia faceſſebant: ſignificat tandem ſe dignitati renuntiare, ut jam ſibi ſoli vacet, pœnitentiamqve in tranqvilla & ſolitaria vita de peccatis ſuis agat. Hæc eſt illa παραίτησις, qvam in codice Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ deſcriptam fuiſſe memoriæ & autoritatis cauſa docet Hiſtoria Eccleſiaſtica apud † Cruſium.

19. Mox recepit ſe Gennadius in Monaſterium S. Joannis Baptiſtæ in monte Menœcæo prope Serras vel Pherras, ut ſcribitur in Cod. Regio, cum annos qvinqve & menſes aliqvot Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ præfuiſſet, atqve ita ejus abdicatio ad annum 1459. refertur. Videtur tamen aliter ſtatuendum; nam titulus Orationis qvam habuit Gennadius in funere Theodori Sophiani, ſui ex fratre nepotis, docet pronuntiatam fuiſſe 28. Septembris anno 6965. ſecundum Græcos, hoc eſt anno Chriſti 1457. à Gennadio Monacho. At vulgo non ita appellatur in titulis eorum opuſculorum qvæ in Patriarchatu ſcripſit. Qvæ conjectura confirmatur altera ſatis veriſimili. Nam in Monaſterio Joannis ſive Prodromi, multa Gennadius elaborate ſcripſit, qvæ, ſi ſecundum Panvinii & Genebrardi Chronologiam, obiit anno 1460. unius anni intervallo vix poterat abſolvere: tales ſunt tractatus de Exiſtentia & Natura animarum, de Purgatorio, de Prædeſtinatione ad Joſephum Theſſalonicenſem, tres alii de Prædeſtinatione ſermones, epiſtolæ ad Theodorum Brennum ſive Briennium, & alia nec pauca nec extemporalia. Unde cum nemo huc usqve ex certis Græcæ Hiſtoriæ monumentis annum Gennadii ſupremum deſignaverit, ſi qvis eum ultra annum 1460. vitam produxiſſe ſtatuat, non inaniter videbitur conjectari. Nam in Regio Cod. Homilia de tranſitu B. Mariæ Virginis ſcripta Conſtantinopoli dicitur in Monaſterio Pammacariſtæ, cum tertio in urbem redire coactus fuiſſet anno οβ', hoc eſt, ut nemo non intelligit, 6972. ſecundum Græcam Chronologiam, qvi annus reſpondet anno Chriſti 1464. cujus certus character eſt indictio 12. qvam huic anno adjunctam habet Canon annorum expanſorum ab Allatio editus, in

† Pag. 120.

in opere de Dominicis & Hebdomadibus Græcorum. * Scripsit etiam opusculum περὶ τῆς πρώτης τοῦ Θεοῦ λατρείας, post abdicatam dignitatem in Menœcæo monte & Monasterio Prodromi an. mundi 6966. qvi est J. Ch. 1458. Itaqve jam ab anno 1458. aut 1457. si vera est inscriptio Orationis in funere Sophiani, Gennadius Monachus vocabatur, & Patriarcha esse desierat: cum, si Malaxo & Historiæ Barbaræ fides habenda est, non ante 1459. privatam vitam repetiisse videatur. Tum etiam non recte statim eum obiisse scribunt, cum annos ut minimum qvatuor supervixerit. Atqve hæc sunt qvæ de Gennadii vita & rebus gestis in tanta historiæ recentioris caligine observare potuimus.

20. Multa scripsit Gennadius præter ea qvæ variis locis dudum edita sunt. Nam qvæcumqve tribus suis Georgiis sive Gennadiis Allatius attribuit, hunc nostrum Autorem habent; sed plura longe in Bibliothecis delitescunt, qvorum indicem qvi leviter inspexerit, mirari desinet virum doctissimum parum accuratam in iis recensendis criticen exercuisse. Vix enim qvartam eorum partem viderat, & plerumqve alienis oculis. Neqve tamen etsi plura & certiora designamus, omnia Gennadii opera existimabimus explicuisse. Sparsa si qvidem & disjecta hinc inde scrinia à studiosis post illius mortem collecta sunt, atqve ita non mirum est qvædam intercidisse. Homiliæ ante Patriarchatum scriptæ, Constantinopoli repertæ sunt post captam urbem, qvædam Thessalonicæ & Callipoli, ut alia ejusdem scripta, quæ deinceps recensebuntur, omittam: adeo ut mirari nemo jure qveat qvod nonnulla perierint in tanta Reipublicæ & Ecclesiæ Græcæ calamitate.

21. Ex iis qvæ supra exposita sunt, manifestum est, Georgium Scholarium *Philelpho*, *Lipomano*, *Ambrosio Camaldumensi* Latinis hominibus conjunctissimum, Græcis vero *Lucæ Notaræ*, *Theodoro Despotæ*, & aliis, eumdem Judicis primarii munus in aula Joannis Palæologi sustinuisse, Florentiam in ejusdem Imperatoris comitatu venisse animo prompto & alacri ad procurandam utriusqve Ecclesiæ concordiam, ita tamen ut ab Episcoporum & Patriarchæ nutu penderet, cum Laicus inter eos sententiam dicere non posset. Eo fortassis animo apud Imperatorem exposuit qvid sibi factu optimum videretur, & consilium de amplectenda Unione dedit, qvod refert Græcorum actorum Scriptor: cujus idcirco fides vacillare non debet. Sylvester enim Syropulus ** Latinismi non suspectus, refert formulam concordiæ circa qvæstionem de Processio-

* Pag. 1522. ** *Hist. Concilii Flor. p. 243.*

cessione Spiritus sancti, qvæ à Georgio Scholario composita, coram Imperatore & Græcorum præcipuis lecta fuerit. Orationum qvæ cum iisdem actis circumferuntur, nulla in nostris codicibus memoria est, neqve illarum meminit Sylvester Syropulus, & eas Georgio Scholario Matthæus Caryophyllus abjudicat. Etsi enim non indiligentiæ solum nomine, sed perpetuo adversus Latinos odio suspectissimus Syropulus esse debeat; nemo tamen Græcæ recentioris historiæ vel mediocriter peritus, cujusdam Critici præposterum judicium qvo homini fidem omnem abjudicat, seqvendum existimabit. Sed Allatio potius credet, qvi Sylvestrum agnoscit autorem unum ex asseclis Patriarchæ, non eum tamen qvalem è cerebro suo effinxit temerarius interpres, * *linguam & mentem Synodi Græcorum, doctum, elegantem, antiquis Græciæ luminibus comparandum*, cum pessime scribat & semibarbare. At ille Georgium Scholarium in Synodo cum Marco Ephesio Unionem impugnasse non refert, atqve ita Actorum Græcorum fidem non impugnat, cum eo tamen Florentia se proripuisse testatur peracto Synodo. Nullus interea occurrit sive apud Græcos autores editos sive manuscriptos alter, qvem Caryophyllus & Allatius designant, Georgius Scholarius qvi Constantinopoli substiterit, cum Joannes Palæologus & Josephus Patriarcha, simul cum Græcis aliis, Ferrariæ & Florentiæ Unioni sanciendæ operam darent.

22. Marco Ephesio utebatur familiarissime noster Georgius; duos autem ejusdem nominis & cognominis eodem tempore, summa doctrinæ, præsertim vero Philosophiæ Platonicæ & Aristotelicæ, laude floruisse, iisdem amicis usos, cum circa Religionis negotium vehementissime dissiderent, id qvidem fieri vix potuisse nemo non videt. At ex meris conjecturis ita statuere, ut Caryophyllus & Allatius fecerunt, sine ullis autorum testimoniis, confusa & insuper habita temporum ratione, absurdum prorsus est & excusatione caret. Neqve enim, ut ita apud se haberent, cæterisqve suadere conarentur, alia causa fuit, qvam qvod Georgium Scholarium qvi Florentino Concilio cum Purpuratis Aulæ Constontinopolitanæ interfuit, ex suasoria oratione qva Joannem Palæologum hortatus est ad Unionem, Catholicis adjunxerint, qvem deinceps Constantinopolin reversum non agnoscunt. Tunc enim contraria prorsus sensisse illum, certis argumentis ex historia illorum temporum constat, maxime vero scriptis in Latinos acerbissimis, qvæ

* *Rob. Creyghtonus in Præfat. ad Syropuli Historiam.*

quæ tam singulares Georgii Scholarii autoris notas præ se ferunt, ut benignam nullam interpretationem aut falsæ inscriptionis accusationem admittant. Hoc autem solo argumento tota Allatianarum disputationum strues nititur, tam in opere *de perpetuo consensu*, quam in *Diatriba de Georgiis*; & in *Exercitationibus adversus Robertum Creyghtonum*. Quod argumentum cogit nos, ut de fide Georgii Scholarii sive Gennadii quæstionem instituamus, tanquam institutæ disputationi necessariam.

23. Statim vero fatendum est, non plane constare, quæ Florentiæ circa Unionem Georgii Scholarii sententia fuerit, præterquam ex citatis Actis Act. 25. quæ non quibusdam Regiis Codd. solum, sed libris vetustis consentiunt, antequam Græca Romæ prodirent, atque adeo falsitatis aut interpolationis suspicione vacant. Eum enim reconciliandis in pristinam concordiam Ecclesiis favisse haud mediocriter, non Actorum sola fides confirmat. Ea sive Xantopulum sive alium autorem habeant, præstant sane salebrosis Syropuli narrationibus, tum naturali quadam simplicitate & nitore orationis, tum etiam rerum gestarum historia, quæ ab Actis Latinis raro dissentit, cum monumentis ecclesiasticis utraque lingua extantibus, tam editis quam MSS. nullo negotio potest conciliari. Ex illorum autem testimonio, ex Epistola ad Magnum Ducem, & altera ad Ambrosium Camaldulensem, non dubitamus asserere, Scholarium cum Græcis aliis, præsertim Patriarcha Josepho Unioni favisse, & Imperatorem scripta oratione hortatum fuisse, ut illa secundum propositam à Pontifice Romano definitionis formulam componeretur. Orationes tamen illas secundum Caryophylli sententiam aut falsas aut admodum interpolatas esse, non immerito suspicamur. Nam in plerisque exemplaribus mentio captæ urbis interseritur, cujus clades cum non nisi post annos duodecim consecuta sit, locum illic non habebat. Ita etiam suadent alia non pauca, quæ in his Orationibus à viris doctis observata sunt. Hac occasione propensioris in Latinos animi videtur Marcus Ephesius, arctissima cum Scholario amicitia conjunctus, scripsisse ad illum epistolam, quam edidit Allatius, * communicatam à viro cl. Emerico Bigotio, qui eam ex Ambrosianæ Biblioth. Mediolanensis codice descripserat, & quam integerrimam nacti sumus in optimo codice MS. Biblioth. Reg. Ὅσης ἡμᾶς ἐνέπλησας ἡδονῆς ἡνίκα τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐγένου, καὶ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ πατρίου φρονήματος, καὶ τῇ καταδικασθείσῃ παρὰ τῶν ἀδίκων κριτῶν συν-

* *Allatius in Creyghtonum p.* 88.

συνηγορήσας ἀληθεία, τοσαύτης ἐκ τῦ ἐναντίυ λύπης κ) κατηφείας ἐνεπλήσθημεν, ἀκούσαντες μεταθέσθαί σε πάλιν κ) ταναντία φρονεῖν τε κ) λέγειν, κ) τοῖς κακοῖς οἰκονόμοις συντρέχειν ἐπὶ τὰς μεσότητας κ) οἰκονομίας. *Quantum voluptatis & lætitiæ nobis attulisti, cum rectam fidem, & piam patriamque sententiam amplexatus es, & condemnatæ ab injustis iudicibus, veritatis patrocinium suscepisti; tantum è contrario mærore & tristitia repleti sumus, cum ad aures nostras pervenit, te rursum alterata facie pugnantia tenere loqvique, & cum pessimis œconomis unà confluere ad procuranda media unionis & dispositionis.* Ita vertit Allatius; melius dixisset, *ad media qvædam & temperamenta:* id enim, ut ex Actis constat, satagebant Imperator & Patriarcha, Bessarion, Isidorus & alii, qvorum in numero tunc erat Georgius Scholarius, ut salva doctrina, integraqve disciplina, qvas à Majoribus acceperant, concordia cum Latinis coalesceret.

24. Qvod vero Synodum Florentinam designet Ephesius, probant subseqventia Epistolæ verba. Ἀλλ᾽ ἐρεῖς ἴσως ὡς ὐκ ἐπὶ τἀναντία γέγονεν ἡ μετάθεσις, μεσότητα δὲ ἵνα κ) οἰκονομίαν περισκοποῦμεν. οὐδέποτε διὰ μεσότητος, ἄνθρωπε, τὰ ἐκκλησιαστικὰ διωρθώθη. μέσον ἀληθείας κ) ψεύδους ὐδέν ἐστιν. *Forsan asseres non in contraria mutationem factam, medium vero qvoddam & temperamentum investigamus. Nusqvam, mi homo, ejusmodi mediis res ecclesiasticæ in melius reformatæ sunt: medium inter veritatem & mendacium nullum est.* Citat verba Gregorii Theologi de Synodis Arianorum, qvas Caiphæ Concilium vocabat, ubi Christus condemnatus esset, mox addit: Ἆρ᾽ ὐ προσήκει ταῦτα τῇ νῦν ἡμετέρᾳ συνόδῳ, κ) πάνυ μὲν οὖν φαίην ἂν ἔγωγε. Et infra: Καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνυσι, κ) ὄντως ἱστὸς ἀράχνης ὁ παρ᾽ αὐτῶν συντεθεὶς κ) ὀνομασθεὶς ὅρος. *Nonne hæc conveniunt huic nunc congregatæ nostræ Synodo, & omnino sane mea quidem sententia. . . Telam aranearum texunt, vere enim araneæ tela est, composita & ab ipsis nominata definitio.* Hortatur fugere Sodomam & Gomorrham: reprehendit qvod dignitatis & divitiarum amor; & alia mundana commoda eum perverterint, jubet cogitare qvam cito finem acceptura sint, & judicium subeundum. Ὥσπερ ἡ ψευδώνυμος σύνοδος ἀπαιτήσεται τὸ αἷμα τῶν ἀπολλυμένων ψυχῶν, τῶν σκανδαλισθέντων ἐπὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς πίστεως, τῶν τὴν ἀφόρητον βλασφημίαν κ) ἀσυγχώρητον ταῖς ψυχαῖς ὑποδεξαμένων τὴν κατὰ τῦ ἁγίυ Πνεύματος, κ) εἰς δύο τολμώντων ἀρχὰς ἀναφέρειν τὴν αὐτῦ ὕπαρξιν, τῶν ὑπαχθέντων τοῖς ἀθέσμοις κ) λατι-

λατινικοῖς ἔθεσιν. *Ut etiam Pseudosynodus rationem reddere cogetur sanguinis pereuntium animarum, eorum qui scandalizati fuerunt in mysterio fidei, qui intolerabilem blasphemiam & irremissibilem contra Spiritum sanctum amplexi sunt, quique audent ad duo principia ejus subsistentiam referre, qui illegitimis Latinorum ritibus abduci se passi sunt.*

25. Hanc Epistolam Florentiæ scriptam oportuit statim atque Scholarius Orationem illam exhibuisset, cujus in Actis Græcis mentio est, vel saltem paulo postquam Constantinopolin Græci redierunt. Neque interest, quod uterque Ephesius & Scholarius Florentiæ simul essent. Sed Ephesium verisimile est, quo plus haberet ponderis ejus Oratio, eam scripto comprehendisse. Sane tam perspicue Synodum Florentinam designat, ut Allatius ipse, qui nodos ejusmodi sæpius rescindere quam explicare solet, aquam sibi hærere non diffiteatur, sed recurrit ad suum illum Scholarium sive Gennadium schismaticum. ad quem datam arbitratur, nulla ratione fultus, quam quod si ad Scholarium, qui cum Imperatore ad Concilium venit, scripta sit, concidit tota duorum Gennadiorum fabula. At cum liquido appareat non alium hoc loco designari, quam virum doctissimum, philosophum, in amplissima dignitate constitutum, qui ad concordiam reliquos hortatus fuerit, quod de suo Gennadio schismatico ne suspicatur quidem Allatius, hæc in larvam illam cadere non possunt, Gennadium nempe alterum, qui obscurus in cella, solo in Latinos odio commendatus, ante captam urbem diem suum obiisse dicitur.

26. Verum etsi Scholarius Florentinam Unionem oratione laudaverit, non tamen eam subscriptione firmavit, cum Laici non subscripserint. Atque ita nihil propemodum egisse sibi visus est, quasi oratoris potius more sententiam dixisset Imperatori perjucundam, Græcorumque afflictis rebus commodissimam. Atque ita Constantinopolin reversus, Marco Ephesio reconciliatus est, & à Latinis Henoticisque abalienatus, unde in Joannis Palæologi offensionem incurrit, quod habemus ex ejus Apologetica ad Constantinum Oratione, quæ Allatio nunquam visa est. Nulla tota intervallo temporis, quod inter Florentinæ Synodi finem, & Joannis Palæologi obitum intercessit alterius Georgii, sive Gennadii mentio est, sed tantum hujus nostri, qui conjunctissime cum eo vixit, qui suos ei pro Aristotele contra Gemistum libros dicavit, qui morienti adfuit, & Deo teste, multis præsen-

ıus Ecclesiæ suæ adversus Latinos defensionem in se recepit, qui-
ɔt libros edidit, quibus Unio Florentiæ facta convelleretur, qui
ɔs Antistites adhuc Laicus à coronando Constantino deterruit, &
m in Monasterium se recepit paulo ante captam urbem. Quæ
a ex sola ad Constantinum epistola tam perspicue demonstrantur,
obscurum alterum Gennadium cadere nequaquam possint, quem
ntiam ivisse, Unioni favisse, Philosophum, Judicem primarium,
æ amicissimum, Italis doctis conjunctissimum, Marci Ephesii disci-
n & pernecessarium fuisse, nemo unquam ullo idoneo testimonio
re potest, multo minus id, quod Allatius palmarium argumen-
ıabet, Scholarium non nisi postquam dignitatem abdicasset, mo-
am vitam professum esse.

27. Quia vero illum in eadem semper, quam Florentiæ signi-
rat, concordiæ cum Latinis sanciendæ sententia fuisse existimavit,
mirum si quem Latino nomini infensissimum esse negare non
at, alium fuisse existimavit. Alius nempe factus est, dum mu-
sententiam, tot Græcorum Antistitum exemplo, qui Unioni
ripserant, quod Scholarius non fecerat. Quo vero circa Florentinam
lum animo fuerit, nemo jam conjecturis assequi divinando debet,
us orationibus credere. Præcipua est valedictoria ad Constantinum,
non aliam inimicis suis calumniandi causam fuisse testatur, quam
innovationi per Definitionem Synodalem factæ totis viribus obsi-
. Idem probant varia adversus Latinos & Latinophronas scripta,
ationes cum Cortonæ Episcopo, & alia, quæ vel supra designata
vel in Notitia ejus operum designabuntur: tum quæ sub Isi-
Cardinalis adventum, & in ipsa obsidione scripsit, tandem Ora-
dici magnæ Ecclesiæ inserta, cum Patriarchale munus deposuit.
enim demonstrant eum, qui Judicis primarii dignitate ornatus,
in Imperatoris comitatu profectus est, ipsum esse, qui tan-
Latinos & Florentinam Unionem turbas excitavit: posteriores
Patriarcham primum designatum, ex quo Constantinopolis in
um potestatem venit, omnes inter se consentiunt, & lucem al-
teris fœnerantur, ut insititium illum nullo neque loco neque
onsistere patiantur.

28. Operæ pretium est, ipsius Gennadii de se ipso scribentis
, ex inedita Epistola ad Cives suos Ecclesiasticos & Sæcula-
pta sex ante captam urbem mensibus. Postquam initio questus

 est,

quam ex certis monumentis delineavimus, Historiæ Gennadianæ synopsis, is statim intelliget, in quibus & quoties hallucinatus fuerit vir doctissimus. Mirari vero satis non possumus eum, cum primum in opere *de perpetuo Consensu*, a) edito anno 1644. contentiosum hunc de duobus Gennadiis funem ducere cœpisset, deinde paulo post Dissertationi de Georgiis b) totam suam verbotenus disputationem inseruisset, post annos triginta non secundis aut tertiis vel trigesimis curis meliorem factam in opere contra Creyghtonum c) recoctam, iterum dedisse, ita ut verba ipsa, jocos, sales religiosissime, ne mutato quidem apice, servaverit. Qui itaque unam harum Dissertationum novit, ambas alteras noverit.

31. Fefellit virum doctissimum Caryophylli d) judicium de duobus Gennadiis; quæ opinio cum ad asserendum Catholicæ Ecclesiæ Gennadium commodissima videretur, eam, quo se duceret non satis prævidens, secutus est non alio fine, quam ne periret autoritas apologeticarum pro Florentina Synodo Orationum, quæ tanti non erat, ut totam idcirco Ecclesiasticæ Historiæ recentioris seriem conturbari necesse foret. Caryophyllo duplicem Gennadium cur primus somniaret, ratio nulla erat, nisi quod ex Collectore Bibliothecæ Patrum Margarino Bigneo didicerat, quo nemo fortassis in ferenda de Veterum scriptis sententia infelicior fuit, ex Bellarmino & aliis, quorum Critice in exscribendis aliorum commentariis tota constabat.

GENNADII, SIVE GEORGII SCHOLARII, OPERUM NOTITIA.

QVÆCVMQVE à Gennadio scripta ad nos pervenerunt, aut ante Patriarchatum scripsit, aut in ipso Patriarchatu, aut deposita dignitate, cum privatus in Monasterium S. Joannis Baptistæ prope Serras ad Menœceum montem se recepisset. Hunc ordinem ejus operum, qui vitæ seriem sequitur, quidam MSS. codices repræsentant, qui tamen id habet incommodi, quod de multis non ita liquet, ut quando scripta sint certo habere possimus, quo in genere sunt Homiliæ complures & minutiora quædam opuscula. Sed tamen hunc ordinem, quia commodior est, sequemur.

I. Georgius Scholarius adhuc Laicus, circa Florentini Concilii tempora scipsit *Epistolas*, ut videtur bene multas, quarum selectæ quædam

a) lib. 3. c. 5. seq. b) infra p. 760. seq. c) p. 94. seq. d) præf. ad Gennadii Apologiam pro V. capitibus Concilii Florentini, Rom. 1628. 4.

dam supersunt in Cod. Regio 2955. hoc titulo, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου τοῦ ὕστερον Γενναδίου, *Ex Epistolis Georgii Scholarii qui Gennadius postmodum fuit.* 1. nemini inscripta. 2. Imperatoris fratri. 3. Magno Chartophylaci. 4. Marco Lipomano, Florentia Venetias missa. 5. Ambrosio Camaldulensi. 6. Magno Duci: ibidem qvoqve scripta, ut videtur, non ex Græcia, ut suspicatus est Allatius * qvi illius meminit. Extat qvoqve in Cod. Colbertino 4958. 7. Anonymo de privatis negotiis. 8. Philelpho Mediolanum Constantinopoli scripta, ut existimo, & ante profectionem Italicam, aut post reditum; nam in ea dolet eripi sibi per strepitum judiciorum, occasiones ad amicos scribendi. 9. Principi, Πριγκιπι, sive is sit Theodorus Despota, sive Constantinus qvi postea Imperator ultimus fuit. 10. Imperatori Constantino, qvam scripsit jam Monachus, gratias agens de munusculis missis. 11. Paisio Cretæ, ut conjicimus, Archiepiscopo, cui perpetuos pro Christo labores & liberationem ex carcere gratulatur. 12. Lemnum de turbis Constantinopolitanis. 13. Imperatori Trapezuntis de missa ad Italos legatione. 14. Nomophylaci in Peloponnesum. 15. Marco Ephesino, præfixa opusculo adversus Gemistum Plethonem pro Aristotelis defensione. 16. absqve titulo, de privatis negotiis. Has Epistolas omnes repræsentat codex MS. Bibliothecæ Regiæ, selectas ut videtur ex aliis pluribus, qvasi digniores qvæ in codicem referrentur. In Colbertino adjunctæ sunt veterum aliqvot epistolis, unde styli potius gratia, qvam ad historiam illustrandam videntur collectæ, ut etiam paucæ aliqvot Lucæ Notaræ Magni Ducis, Theodori Despotæ, & qvorundam aliorum Imperii Constantinopolitani Procerum.

2. Florentiæ scripsit *Orationes*, qvæ cum Actis Concilii circumferuntur, si tamen illius sunt; potuit sane eas scripsisse, ut ex Actis liqvet: nam ad eorum sententiam qvi Unionem cum Latinis suaderent, accessisse Georgium Scholarium verisimile est, imo certum, nisi qvis Acta falsitatis accuset, qvod certis argumentis probare difficile est. Confirmat Actorum fidem Epistola Marci Ephesini ex Cod. Florentino & qvæ extat in Regio 2953. producta ab Allatio, e) qva in Scholarium invehitur, qvod aliqvam cum Latinis concordiam fieri posse existimasset. Verum non pauca in has Orationes irrepsisse fatendum est, qvæ annotare prolixioris esset operæ. Editæ sunt & Romæ cum Concilio Florentino in fol. Græce-Latine, Jo. Matthæo Caryophyllo interprete, & in 4 tum in edi-

* *De consensu p. 692.* e) supra p. 360. 361.

editione Romana Conciliorum an. 1612. tom. 4. Extare ait Allatius in Codd. MSS. Scoriacensi, Bavaricis duobus, Altempsiano, & Ant. Augustini. Habentur qvoqve in Codd. Regiis, & in † Cæsarea Bibliotheca n. 61. inter Græcos Historicos.

3. *Apologia* pro qvinqve capitibus *Concilii Florentini* serius scripta, edita est Romæ 1577. in fol. cum eodem Concilio Græce: & Latine, Fabio Benevolentio interprete, in 4. 1579. & Græce-barbare versa a Jo. Mattheo Caryophyllo, 1628. 4. & Latine aliqvoties in Bibliotheca Patrum. Eam Caryophyllus Gennadio abjudicat, qvem refellit Allatius. Illorum rationes ad examen revocare prorsus inutile videtur. Nam cum ex iis qvæ à nobis de Gennadio dicta sunt, constet eum statim atqve Constantinopolin reversus est, Marco Ephesino reconciliatum, operam omnem in pervertenda Unione contulisse: frustra qværeretur qvo tempore hanc Apologiam edidit, qvæ non nisi post cladem urbis, atqve adeo in Patriarchatu scripta censetur, ab iis qvi illam Gennadio attribuunt: nunqvam enim resumptum semel in Latinos odium deposuit, imo perpetuis accusationibus in eos invectus est, & in ea sententia ad finem usqve vitæ perseveravit. Si ergo illius opus hæc Apologia censenda est, scriptam fuisse oportuit aut Florentiæ, aut statim post reditum. Sed si qvis ita statuat, eamdem interpolatam fuisse fateatur necesse est, adsuta de calamitatibus Constantinopolitanis satis longa lacinia.

4. Orationes hæ extant, εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μεταμόρφωσιν, *in JEsu CHristi Domini nostri Transfigurationem.* Scripta ut habetur in Cod. Regio 2955. cum adhuc sæcularis esset, sub Joanne Imperatore, reperta Thessalonicæ post captam Constantinopolin.

5. In Festo τῶν εἰσόδων προσφωνητικός, lecta hæc Oratio in Monasterio Periblepti primum, præsente Constantino Imperatore.

6. Alia absqve titulo, πάλαι μὲν Ἰουδαῖοι, in eodem Codice.

7. In Commemoratione Decollationis S. Joannis-Baptistæ. Oratio extat in eodem Cod. in nostro, sub titulo Gennadii Monachi, incipit. Ὁ μὲν μακάριος Ἰωάννης καὶ βαπτιστής, omittitur ab Allatio.

8. Alia, εἰς τὴν μετὰ σάρκα γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *in Nativitatem Domini nostri Jesu Christi secundum carnem.* Gennadii Monachi in eodem Cod. & in nostro, incipit, Οἱ λαμπρότατοι τῆς ἐκκλη-

† *V. Lambecium l. 8. p. 505. & seq.*

κλησίας Φωστῆρος. Scripta est autem in Monasterio S. Joannis Baptistæ. Extat in Codd. Regiis 2955. & 2959. & in nostro: ejus non meminit Allatius.

9. Alia de Transitu B. Mariæ Virginis, ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. Extat in eodem Regio Codice, & in 2959. Ex ejus titulo colligitur scriptam fuisse in Monasterio Pammacaristæ, nempe Constantinopoli, lectam *in festo dormitionis B. Mariæ, in tertio, inquit, nostro ad urbem violento reditu*, Indict. 12. an. 72. hoc est anno mundi secundum Græcos 6972. cui respondet Indictio 12. J.C. 1464. Atque ita falluntur, qui annum 1460. supremum Gennadio fuisse nullo fundamento affirmant. Videntur autem verba ista manu ipsius Gennadii scripta, incipit, Ἡ μὲν τοῦ ἔτους ἀρχή, habetur quoque in nostro cod.

10. Alia, *de secundo Adventu Domini nostri, & de Resurrectione corporum*. Περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ περὶ τῆς τῶν σωμάτων ἀναστάσεως. Extat in eod. Cod. Reg.

11. Alia, ἐπὶ τῇ παραβολῇ τοῦ τελώνου καὶ Φαρισαίου, *de parabola Publicani & Pharisæi*, cujus initium est: Τὸν τῆς ὑπερηφανείας κρημνόν. Exstat in Cod. Reg. 2958. & in nostro, neque hanc vidit Allatius.

12. Alia, ἐπὶ τῇ παραβολῇ τοῦ ἀσώτου, καὶ περὶ μετανοίας, *de Parabola Prodigi, & de Pœnitentia*. Incipit: Ὁ τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων γογγυσμός. In eodem cod. Reg. & nostro: non meminit Allatius.

13. Alia hoc titulo: Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κυρίου Γενναδίου ὁμιλία ῥηθεῖσα τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ ἐν τῷ παλατίῳ, ἔτι ἐν τῷ τῶν κοσμικῶν σχήματι τυγχάνοντος. *Beatissimi & venerandi Patriarchæ domini Gennadii Homilia dicta in sancta & magna Parasceve in Palatio, cum adhuc sæcularium habitu esset.* Extat in eodem cod. 2958.

14. Alia sub hoc titulo: Θεωρία περὶ τῶν ἐν τῇ εὐαγγελικῇ παραβολῇ ταλάντων, *de parabola talentorum in Evangelio consideratio.* Hujus initium: Ὁ τὰ πέντε τάλαντα πεπιστευμένος. In eod. cod.

15. Homilia de corpore & sanguine Domini, quam hucusque in solo nostro codice * reperimus hoc titulo prænotatam: Ἐκ

Aaa τῶν

* Ex Codice Monasterii Brundusini edidit Clariss. Renaudotus p. 1-35. Latinamque versionem addidit. Paris. 1709. 4.

τῶν ὁμιλιῶν αἱ ὁμι- ὅμιλίαι ἐν τῷ δυςυχεῖ παλατίῳ κατὰ παρασκευὴν ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, εὑρημένων μετὰ τὴν ἅλωσιν. Εγράφοντο δὲ μετὰ τὸ ἀγράφως ὁμιληθῆναι παρακλήσει φίλων. αὕτη δὲ ὡμιλήθη ἐν τῇ παρασκευῇ τοῦ Λαζάρου. Ομιλία περὶ τοῦ μυστηριώδους σώματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. *Ex Homiliis, quæ pronuntiatæ fuerunt in infelici palatio, singulis sextis feriis in magna quadragesima inventis post captam urbem. Scriptæ autem fuerant postquam viva voce fuissent pronuntiatæ amicorum hortatu Porro hæc pronuntiata est in Parasceve Lazari. Homilia de sacramentali corpore Domini nostri Jesu Christi.*

16. Alia de eodem argumento brevior, scripta ut videtur Constantinopoli postquam Patriarcha renutiatus esset, in qua alterius meminit. Eam in nullo codice reperimus, sed eam transtulimus ex Opere Meletii Syrigi adversus Cyrillum Lucarin, ubi refertur.

17. Multas præter enumeratas à nobis Homilias scripsisse Gennadium testatur ipse in Epistola quadam, in qua de suis operibus ad amicum scribit: Ἔτι δὲ ὁμιλίαι αἱ συντεθεῖσαι, ἵνα μετὰ τὰς ἀπὸ στόματος γενησομένας ὁμιλίας τῷ λαῷ ἀναγινώσκωνται αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθ' ἑκάστην κυριακήν. ἐκ διαδοχῆς μετὰ τὸ ἄριστον συναγομένων τῶν ἐνορίτων ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ, πᾶν ἀναγκαῖον σχεδὸν περιέχουσαι. *Item Homiliæ compositæ, ut post eas, quæ viva voce pronuntiandæ sunt Homilias, in Ecclesiis populo prælegerentur per singulas Dominicas successivæ post prandium, congregatis Enoritis, sive montis accolis in una quaque Ecclesia, quidquid fere necessarium est continentes.*

18. Homiliis adjungi possunt: *Oratio contra simoniacam hæresim*, scripta biennio ante captam urbem ad Constantinum Imp. κατὰ τῆς σιμωνιακῆς αἱρέσεως ἢ ἀπιστίας, initium: Τα ἐκ ἀδίαν ... in cod. Reg. 2955. & nostro.

19. Περὶ διαφορᾶς τῶν συγγνωστῶν καὶ θανασίμων ἁμαρτημάτων. *De* * *differentia peccatorum venialium & mortalium.* Incip. ὁ μὲν ... , in eodem Regio Codice.

20. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι νῦν θαύματα ὡς πρότερον. *De eo, quod nulla nunc ut olim miracula fiant.* in Cod. Reg. 2959. initium: Ζητεῖ τινες.

Opera Gennadii Theologica varia sunt, præter ea quæ adversus Latinos scripsit, de quibus agetur postremo loco.

21. Primum inter opera Theologica locum tenet, *Expositio fidei Christianæ coram Turcarum Imperatore Muhamede facta, & scripto comprehensa,*

* MS. in Bibl. Cæsarea Viennensi Cod. Theol. 296. Lambec. V. p. 257.

henſa. Hujus duplex editio eſt, altera prolixior, altera brevier. Primæ titulus in noſtro & Regiis Codd. talis eſt. Γενναδίου μοναχοῦ καὶ πατριάρχου τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων, περὶ τῆς μόνης ὁδοῦ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐξεδόθη δὲ τῷ Σουλτάνῳ αἰτήσαντι μετὰ τὰς ἐνώπιον αὐτοῦ διαλέξεις ἐν τῷ πατριαρχείῳ τότε γεγενημένας· καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλο συντομώτερον ἐξεδόθη. Ἡρμηνεύθη δὲ ἀμφότερα ἀῤῥαβικῶς, καὶ οὕτως ἐδόθησαν. *Gennadii Monachi & Patriarchæ CHriſti pauperum de ſola via ad ſalutem hominum. Datum vero eſt hoc opus Sultano petenti, poſt habitas coram eo diſputationes in Patriarchio, & deinde aliud brevius editum eſt: ambo autem Arabice interpretata ſunt, & ita publicata.* Arabice cum interpretatum ajunt, Turcice intellige, neqve enim ullum Arabicæ verſionis veſtigium in Codd. MSS. Extat illud in plerisqve codicibus. De eo Allatius p. 402. * Brevius alterum opuſculum idem eſt qvod edidit Turco-Græciæ lib. 2. Martinus Cruſius, cum verſione Turcica, qvæ ut titulus habet, facta eſt ab Ahmeto Judice Berrhœæ, patre Mahmouti Chelebi Scribæ Imperatorii. Ejusdem exemplar ſimul cum Turcica verſione elegantisſima manuſcriptum, ſed Græcis literis, & fortaſſis idem qvod aut Imperatori, aut primario alicui Turcæ deſtinatum fuit, habetur in Bibliotheca Regia n. 2961.

Egitum qvoqve eſt anno 1656. in Hæreſiologia, translatum Latine à Gregorio Hermonymo Spartano Helmeſtadii gr. lat. 1611. 4. in Bibliotheca Patrum tom. 4. pag. 950. De eo videnda qvæ ſcribit Poſſevinus Apparatu ſacro: qvamqvam falſo ſuſpicatur à Græcis ſubtracta, qvædam fuiſſe qvæ ad proceſſionem Spiritus ſancti à Patre & Filio pertinerent. Id enim non ex collatione MSS. codicum, ſed conjectando tantum colligit, qvia Gennadium, qvi ipſi Catholicus videbatur, ea ſilentio prætériiſſe non exiſtimabat. Sed qvam inanis hæc conjectura ſit, ex ſuperius dictis manifeſtum eſt.

22. Contra Judæos ſcripſit per modum dialogi librum hoc titulo, Ἔλεγχος τῆς Ἰουδαϊκῆς πλάνης ἔκ τε τῆς γραφῆς καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν παράθεσις ἐν σχήματι διαλόγου. *Confutatio erroris Judaici ex Scriptura & rebus geſtis, & ad Chriſtianam veritatem Cohortatio, per modum dialogi.* Colloqvuntur Chriſtianus & Judæus. Initium eſt: Βούλει διαλεχθῶμεν ἐφ᾽ οἷς πρὸς ἀλλήλους διαφερόμεθα Χριστιανοί τε καὶ Ἰουδαῖοι. Extat in Cod. Reg. 2954. Et 2959. & in noſtro ſimiliter. In utroqve ſcriptus dicitur, ἐν τῇ τρίτῃ μου βιαίᾳ πρὸς τὴν πόλιν ἀνόδῳ. In meo additur, καὶ δόξα ἐκεῖθεν ἐλευθερω-

* infra p. 773.

θερίσαντί μοι τρίτον ἤδη ὤσω, ... *in tertia mea ad urbem violenta profectione, & gloria Deo tertium inde me liberum abire sinenti.* Non viderat Allatius, qvi ex Bibliotheca Roberti, Constantini titulum citat pag. 408. opus non contemnendum, satisqve prolixum, foliorum circiter sexaginta in eodem Regio.

23. Ejusdem, *Ἐκ τῶν περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προφητειῶν αἱ σαφέστεραι, sive Collectio Prophetarum de Christo quæ magis perspicua sunt.* Incipit, *Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα*, in nostro cod. & in Reg. 2959. Non meminit Allatius.

24. *Κατὰ Αὐτοματιστῶν καὶ Ἑλληνιστῶν, ἤτοι πολυθέων, καὶ ὅτι Θεὸς εἷς ἐστι καὶ δημιουργὸς τοῦ παντὸς ἐν τριάδι ὑποστάσεων. Contra Automatistas & Hellenistas, sive multorum Deorum opinionem tenentes, & quod unus Deus sit conditor universi in trinitate hypostaseon.* Incipit: *Οὐδεὶς μὲν μὴ εἶναι Θεόν.* Scriptum fuit opus in Monasterio Prodromi in monte Menœceo: habetur in codd. reg. 2955. 2958. 2959. & in nostro.

25. *Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις περὶ τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Interrogationes & responsiones de Divinitate Domini nostri Jesu Christi:* ex disputatione habita cum Primariis duobus Turcis, qvi missis litteris ex Monasterio Ferras eum venire jusserant. Extat in cod. reg. 2955. *Πρὸς τῷ τέλει τοῦ Μαΐου.*

26. *Περὶ τῆς πρώτης τοῦ Θεοῦ λατρείας, ὁ νόμος εὐαγγελικὸς ἐν ἐπιτομῇ. De primo Dei cultu, sivi lex Evangelica compendio explicata.* Opus dividitur in capita 40. scriptum est rogante qvodam familiari Monacho, raptim anno 6966. J. C. 1458. in Monasterio S. Joann. Baptistæ in Menœceo monte post abdicatam dignitatem, *Μετὰ τὴν τοῦ πατριάρχου ἀποκατάθεσιν*, ut habet idem Cod. Regius. Incipit: *Δυοῖν οὐ τῶν τοῖς εὐσεβέσι λατρειῶν.* Extat in Codice Reg. 2955. & 2959.

27. *Περὶ τῆς θείας προνοίας καὶ προορισμοῦ. De Divina Providentia & Prædestinatione.* Initium est, *τὴν ἐξ ἀϊδίου περὶ τῶν ὄντων καὶ γινομένων γνῶσιν.*

28. *Περὶ προορισμοῦ δεύτερον, de Prædestinatione secundum.* Initium, *Κλωνίτης ἐδεξάμην.* Is libellus editus est 1. Augustæ Vindelicorum à Davide Hœschelio, an. 1603. 4. Iterum cum versione latina à Carolo Libertino Societatis Jesu Theologo, Uratislaviæ Anno 1681. 4. Scriptus fuit ad Joannem Archiepiscopum Thessalonicensem in eodem Monasterio.

29. Περὶ τῆ θείε προορισμῆ τρίτον. *De divina Prædestinatione ium*, ad eundem. Incipit, Πολλὴν εἶδα σοι χάριν.

30. Περὶ τῆ θείε προορισμῆ τέταρτον. *De divina Prædestinatio-quartum.* Ad magnum Oeconomum dominum Theodorum A-lianum. Σὺ μὲν καλῶς ποιῶν φίλτατε. Quatuor illi de Prædesti-ione libri ſcripti videntur poſtqvam privatus factus in monaſte-n ſe recepiſſet. Extant ſimul in Codd. Regiis 2955. & 2959.

31. Ὅπως ἡ θεία πρόνοια καὶ ὁ θεῖος προορισμὸς ἐκ ἀναιρεῖ τὸ ʹσιμον τῶν εὐχῶν. *Quod divina Providentia & divina Prædeſtinatio aufert precium utilittaem*, in Cod. Reg. 2958. Incipit, Ὁ περὶ τῆς ις προνοίας λόγος. eod. Reg. 2958.

32. Περὶ τῆς ἐν τῷ δεσπότῃ ἡμῶν Χριστῷ ἀνθρωπότητος. *De ıanitate I. C. D. N.* Incipit. Ζητοῦσί τινες. Ibid.

33. Περὶ ἀναστάσεως. *De reſurrectione.* Init. Τὸ μὲν τῆς ἀνα-σεως ὄνομα. Ibid.

34. Περὶ τῆ δεσποτικῆ καὶ θείου αἵματος. *De dominico & di-ı ſanguine*, ad Dionyſium Hieromonachum. Init. Ἐζητημένον ἤδη μεγάλῳ πατρὶ Γρηγορίῳ. Ibid.

35. Περὶ τῶν Ἀγγέλων πρὸς τὴν τῆ Ἀργυροπύλου γνώμην ἀντι-ἱμενον. *De Angelis contra Argyropuli ſententiam.* Incipit: Ὁ Θεὸς ἓν ἀκρότατον. Ibid.

36. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν τὸ, Ἐκένωσεν ἑαυτὸν μορφὴν δύ-λαβών. *In illud Apoſtoli: Exinanivit ſemetipſum, formam ſervi ac-ns.* Ibid.

37. Λύσις διαφόρων εὐαγγελικῶν ἀποριῶν. *Solutio diverſarum Evangelio difficultatum.* Ibid.

38. Περὶ τῶν ἐμφερομένων ἐν τῇ θείᾳ εὐχῇ ῥημάτων, ἤγουν, ε Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ Θεῦ, ἐλέησον ἡμᾶς. *De verbis in divina prece con-is, Domine Jeſu Chriſte fili Dei, miſerere nobis.* Ibid.

39. Περὶ τῶν καρπῶν τῆ πνεύματος, *De fructibus ſpiritus.* I.

40. Ἔκφρασις τῆ, μάρτυρες στεφανῖται. *Expoſitio Hymni Eccleſia-* qvi ita incipit. Ibid.

41. Ἐκ τῶν ἐμμέτρων εὐχῶν τῆ αὐτῆ, ὦ πάτερ ἄμβροτε. *Hexa-i verſus ad Deum.* Ibid.

42. Περὶ τῆ πῶς διακρίνονται αἱ θεῖαι ἐνέργειαι πρὸς γε ἀλ-λήλας

λήλας ἢ τὴν θείαν ὀσίαν ἧς εἰσὶν ἐνέργειαι. *Quomodo divinæ operationes distinguuntur tam inter se, quam inter divinam essentiam.* Ibid.

43. Περὶ τῶν φαῦλα πραττόντων πότερον ἄκοντες πράττουσιν ἢ ἑκόντες. *De iis qui mala committunt, num volentes aut nolentes agunt.* Incipit: Ζητητέον ἂν εἴη, in eod.

44. Synesii Oratio metrica, soluta ratione expressa, cod. 2955.

45. Ὕμνος μετὰ δεήσεως. Incipit, Τολμῶντά με, μέγιστε βασιλεῦ. Ibid.

46. Περὶ τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως τῶν νοερῶν καὶ ἀθανάτων ψυχῶν. *De tempore & modo existentiæ animarum intelligentium & immortalium*, amico cuidam. Incipit. Ἐπειδὴ πυνθάνῃ, τιμιώτατε καὶ φίλτατε ἡμῖν ἐν Χριστῷ. Extat in Codd. 2953. 2958. & in nostro. Allatius per densam umbram designavit, qvam vide pag. 405.

47. Περὶ τῶν ψυχῶν μετὰ τὴν ἐκ τῶν σωμάτων ἀνάλυσιν διαθέσεως ἐπιβεβαιωτικὸν συγγράμματος, ὃ προσεκόμισεν αὐτὸς ὁ Σαββάτιος τοῦ μακαρίου Θεσσαλονίκης κυρίου Συμεών. *De animarum postquam corporibus solutæ sunt statu & conditione, ad confirmationem scripti Symeonis Thessalonicensis, quod ad se attulerat Sabbatius* ad eumdem qvi ex Sina monte ad Gennadium venerat. In nostro cod. p. 4. Non vidit Allatius.

48. Ad Joannem opinor Thessalonicensem de eodem Epistola prolixa. Extat in nostro codice pag. 12. inc. Ἤδη μέν σοι ἀποκρινόμεθα. Nec vidit Allatius.

49. Πρὸς τὸν πανιερώτατον Μηδείας κύριον Θεοφάνην, περὶ τῆς λογικῆς καὶ ἀνθρωπίνης ψυχῆς δεύτερον. *De anima humana & rationali ad sanctissimum Mediæ Metropolitam, secundo.* Hujus Theophanis extant in cod. 2958. ubi hic tractatus habetur, Epistolæ tres, una ad Ignatium Monachum cum adhuc esset Oeconomus, altera ad magnum Ecclesiarcham, tertia ad Archiepisc. Ephesinum.

50. Περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Γεμιστοῦ, καὶ κατὰ τῆς ἑλληνικῆς πολυθείας. *De libro Gemisti, * & contra Græcam superstitionem, ad Joannem Exarchum.* Extat Cod. 2955. & 2959. Ἐπαινοῦμέν σου τήν.

51. In singularem classem referendæ sunt Orationes qvædam funebres. Extat in Reg. Cod. 2955. & in nostro, hoc titulo. Τῷ εὐφανά-

* Extat Plethonis opusculum in Bibliotheca Viennensi, deque eo Lambecius lib. 7. p. 162. ex Allatio pag. 176. scribens tanto odio in Gemistum exarsisse Gennadium, ut libros omnes ejus flammis abolendos curaverit. V. Allat. de Georgiis p. 391.

φωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Κυρίου Γενναδίου τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, ἐπὶ τῇ κοιμήσει τῆς ἀοιδίμου Δεσποίνης τῆς αὐτοῦ μητρὸς παραμυθητικός. *Sapientissimi & sanctissimi Domini Gennadii ad Imperatorem Constantinum in morte veneranda Despœnæ matris ejus consolatoria Oratio.* Incipit: Ἡ μακαρία καὶ ἀοίδιμος μήτηρ τοῦ κράτους σου.

52. Ἐπιτάφιος Θεοδώρου δεσπότου. *Oratio in funere Theodori Despotæ fratris Imperatoris*, incip. Τῷ μὲν τοῦ κρατίστου βασιλέως ἡμῶν ἀδελφῷ τρίτος μὲν ἐξήκει κύκλος, in Cod. Reg. 2955.

53. Τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου Κυρίου Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου. μετέπειτα δὲ καὶ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυρίου Γενναδίου μονῳδία ἐπικήδιος ἐπὶ τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ καὶ διδασκάλῳ Κυρίῳ Μάρκῳ Ἐφέσου, μετὰ κόσμον Εὐγενικῷ. *Sapientissimi Doctoris D. Georgii Scholarii, deinde venerandi Patriarchæ Constantinopolitani D. Gennadii Monodia funebris de beatissimo Patre & Doctore Marco Ephesino, qui in mundo Eugenicus dictus est.* Incipit: Φεῦ νῦν, ὦ παρόντες, ἡμῖν αἱ τῶν ἀγαθῶν ἐλπίδες οἴχονται. Extat in Cod. Reg. 2958. & aliis.

54. Ἐπιτάφιος τῷ μακαρίῳ Θεοδώρῳ τῷ Σοφιανῷ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ Βατοπεδίου ταφέντι, ὃν εἶπεν ἐξ ὑπογυίου ὁ θεῖος αὐτοῦ Γεννάδιος μοναχὸς ἐν τῷ ταφίῳ σεπτεμβρίῳ κη, ϛ υ ξ ϛ' ἔτους. *Oratio funebris Beati Theodori Sophiani in sacro Monasterio Batopedii sepulti, quam ex tempore pronuntiavit avunculus ejus Gennadius Monachus ad sepulchrum* 28. *Septembris anno* 6956. J. C. 1457. Extat in nostro cod. Incip. Ἀλλὰ ζῶντος μὲν ἔτι ἦν ἐνταῦθα ζωήν.

Sequuntur ea, quæ historica vocare possumus, quamvis pleraque ad inimicitias acerrime cum Latinis susceptas pertineant.

55. Ὅτι ἀνεχωρήθη τοῦ παλατίου καὶ τῆς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, ἐν ᾗ πρῶτον ᾤκει κοσμικός, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ τοῦ Χαρσιανίτου κοινόβιον, καὶ ἡτοιμάζετο πρὸς τὸ μοναχικὸν σχῆμα. *Cum recessisset ex Palatio & Monasterio Omnipotentis, in quo prius habitabat cum secularis esset, abiitque in Cœnobium Chardianeti, præparareturque ad habitum monasticum.* Incip. Πολλάκις προειρηκώς σε, γαληνότατε Βασιλεῦ. Exstat in Cod. Reg. 2955. Missa est autem ad Constantinum Imperatorem statim fere post mortem Joannis Palæologi.

56. Γενναδίου ἐλαχίστου Σχολαρίου περὶ τῆς διὰ ἐγκαταλείψιν Θεοῦ ματαίαν καὶ ἄλογον καὶ ἀσύνδετον καινοτομίαν τῆς πίστεως. *Gennadii minimi Scholarii de ea, quæ de relicto Deo facta est vana, irrationali & inconcinna fidei innovatione.* Incip. Τίς δώσει μοι πτέρυγας, ibid. Inventum esse Calli-

poli

poli exemplar, unde Regium descriptum est, testatur marginalis ejusdem Nota.

57. Ejusdem Epistola scripta sex mensibus ante captam urbem, τοῖς εὐγενεστάτοις πολίταις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἅπασιν ἱερωμένοις καὶ κοσμικοῖς. *Ad nobilissimos cives omnes Constantinopolitanos Ecclesiasticos & Laicos.* Ibid.

58. Ejusdem Θρῆνος, sive *Lamentatio*, scripta in Menœceo monte 20. Junii, Ind. 8. hoc est, nisi error codicem occupavit, anno 1445. atque adeo septennio circiter ante captam urbem, incip. Ἰοὺ τῆς ἐδύνης. Ibid. & cod. 2959.

Quæ sequuntur hucusque non reperta à nobis, recenset ipse Gennadius in Epistola ad Amicum.

59. Συμβουλευτικὸς λόγος, ὃν ἀνέγνων ἐν τῷ Παντοκράτορι ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὅλης τῆς πόλεως, περὶ ἱλεώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς οἴκοθεν παρασκευῆς, τῇ ιε. Ὀκτωβρίου. *Consilium, quod legi in Pantocratoris Monasterio coram Imperatore & tota urbe, de placando Deo & domestico belli apparatu 15. Octobris.*

60. Νεαρὰ ἡ χρυσόβουλλος, ἣ νεχεδίασα ἵνα γένηται παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀναιρετικὴ τῶν θεοστυγῶν παραβάσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ θείων νόμων, δι' ἃς ἐκ Θεοῦ τοσούτοις ἔτεσι πιεζόμεθα. *Novella sive bulla aurea, quam composui, ut ab Imperatore promulgaretur ad tollendas Deo odibiles transgressiones ecclesiasticarum & divinarum legum, propter quas a Deo tot annis affligimur.*

61. *Alia quæ promulgari debebat Ecclesiastica Novella ad renovationem legum ecclesiasticarum & divinarum, singularum transgressionum species & eorum emendationes continens.* Ἡ ἐκκλησιαστικὴ νεαρά, ἥτις ὤφειλε γίνεσθαι παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰς ἀνανέωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ θείων νόμων δεινῶς καὶ πολυειδῶς παλαιωθέντων, ἥτις καὶ ἐγχειρίσθη, τὰς παραβάσεις καὶ τὰς διορθώσεις κατὰ μέρος περιέχουσα.

62. Oratio ad Imperatorem scripta 12. Maji.

63. Varia scripta ad Magnum Ducem. Duodecim Capitula ad Imperatorem missa per Ignatium. Alia ad Agioreitas sive Monachos montis Atho, missa antequam Cardinalis Russiæ Constantinopolin adveniret, per Athanasium & Simonem Monachos. Hæc diversa scripta ipse Gennadius commemorat.

64. *Epistola ad omnes fideles* τοὺς ἁπανταχοῦ πιστοὺς ἐν Χριστῷ κτλ. Extat in cod. Reg. 2955.

65. *Alia missa ad magnum Ecclesiarcham Sylvestrum Syropulum, Magnum Chartophylacem Agallianum, & alios quosdam Ecclesiasticos, cum celebrata est Liturgia praesente Cardinali, postquam omnia circa religionem dissidia per eumdem Cardinalem Isidorum composita sunt.* Initium est: Ἅγιοι πατέρες, ἐγὼ ἤθελον ἐλθεῖν. Exstat in eodem cod.

Gennadio eidem, qui & Georgius Scholarius in iisdem titulis appellatur, varii adversus Latinos tractatus tribui solent. Hos quidem Allatius alteri suo Gennadio schismatico attribuit, quem cum non alium ab hoc nostro fuisse ostensum fuerit, idcirco MSS. codicum fidem secuti, praesertim Regii unius, qui Sylvestri Syropuli magni Ecclesiarchae, cui Gennadius probe notus erat, manu eleganter scriptus est anno 6958. Ind. 11. hoc est anno 1448. vivente adhuc Gennadio, imo ante captam urbem, cum nondum esset Patriarcha, nostro vindicamus.

66. Περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς λόγοι δύο. *De Purgatorio libri duo.* Exstant Cod. Reg. 2958. Prior initio mutilus est. Opus elegans nec contemnendum, quicquid dicat Allatius.

67. Κεφαλαιώδης ἀπόκρισις πρὸς τοὺς παρὰ Λατίνων εἰρημένους λόγους περὶ τοῦ αὐτοῦ Πυργατορίου. *Summaria responsio ad objectiones Latinorum circa idem purgatorium.* ibidem. Initium: Ἐπειδὴ σαφέστερον ἡμᾶς ἀπαιτεῖτε.

68. Ejusdem *ad Joannem Thessalonicensem de Purgatorio Epistola*, in nostro cod. incipit: Αὐτοσχεδιάζω σοι.

69. Ejusdem Σύντομον κατὰ τῆς δόξης τῶν Λατίνων. *Breve scriptum contra Latinorum opinionem*, in eodem cod. Reg.

70. *De Processione Spiritus sancti contra Latinos tomi duo.* Primus scriptus est ante captam urbem post disputationes cum Legato Papae. Episcopo Cortonensi, & aliis Latinis habitas coram Joanne Imperatore. Exstat is liber in Bibliotheca Regia n. 2956. pertinuitque ad Antonium quemdam Pyropolum Medicum, mortuo jam Gennadio, ut testantur Jambi Joannis cujusdam Dotheiani ad finem libri. Hujus operis initio haec autor manu propria inscripserat: Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου. Συνετέθη μετὰ διαλέξεις πέντε καὶ δέκα γενομένας ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ παπικοῦ πρεσβέως καὶ ἐπισκόπου Κορτώνης, καὶ διδασκάλου τῆς παρὰ Λατίνοις θεολογίας, παρόντος καὶ τοῦ Κυρίου Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου, καὶ τοῦ Καρδιναλίου, καὶ πολλῶν Λατίνων καὶ ὀρθοδόξων. Ἐνώπιον τοῦ βασιλέως Ἰωάννου καὶ τοῦ μακαρίτου δεσπότου Θεοδώρου. Παρακληθεὶς γὰρ τὰ συμπεράσματα τῶν διαλέξεων ἐκείνων, ἐν τῷ δὲ συνέ-

συνέταξα τῷ βιβλίῳ, ὃ μεταγραφὲν εἰς πολλὰ καὶ διαδοθὲν πανταχῆ καὶ παρὰ Λατίνοις νῦν εὑρισκόμενον. Ἦν δὲ τότε ὁ συγγραψάμενος καθολικὸς Σεκρετάριος τοῦ βασιλέως Ἰωάννου, καὶ καθολικὸς Κριτὴς τῶν Ῥωμαίων, καὶ διδάσκων ἐν τῷ τρικλινίῳ τοῦ βασιλέως κατὰ παρασκευὴν ἑκάστην, παρούσης τῆς συγκλήτου καὶ πλείστης τῆς πόλεως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς δόξαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ πάντα διδόντος. *Georgii Scholarii. Compositum est hoc opus post collationes quindecim factas in Palatio cum Legato Papali Episcopo Cortonæ, & quodam Theologiæ apud Latinos Doctore, præsente quoque domino Gregorio Patriarcha, Cardinale, & multis aliis Latinis & Orthodoxis coram Imperatore Joanne & Theodoro Despota felicis memoriæ. Hortantibus autem plurimis harum disputationum conclusiones in hoc libro collegi, qui postea transscriptus, & quacumque missus, etiam apud Latinos reperitur. Autor vero erat universalis Secretarius Imperatoris Joannis, Generalisque Græcorum Judex, docens in triclinio Imperatoris singulis sextis feriis, præsente Senatu & magna Civium frequentia, verbum Dei, ad ejusdem gloriam Dei, qui omnia donavit.* Hæc sola inscriptio totam de duobus Gennadiis Allatianam disputationem refellit.

71. *Secundus tomus adversus Latinos de Spiritu sancto*, * non eodem tempore scriptus, sed paulo serius, missusque ad Joannem Comnenum, Imperatorem Trapezuntinum, cui autor illud inscripsit, adjecta Epistola, qua rogat ut librum non prius aliis communicet, quam aut se obiisse, aut alliis communicasse compererit. Exstat in Cod. Reg. 2957. Scriptus manu Sylvestri Syropuli, Diaconi & magni Ecclesiarchæ, vivo Gennadio, nempe anno 6956. ut supra diximus, A. C. 1444. & cod. 2963.

72. Ejusdem Dialogus prolixior adversus Latinos de processione Spiritus sancti, in quo præsertim agit de recentiorum inter Latinos Doctorum, præsertim Thomæ & Scoti, de processione Spiritus sancti doctrina. Dialogi personæ, Olbianus, Eulogius, Benedictus. Initium: Ἀλλὰ καιρός ἐστιν ἐπισκέψασθαι, ὦ Εὐλόγιε, εἰ βούλει τὰ Λατίνων διδασκάλοις τοῖς νεωτέροις περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως εἰρημένα τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῷ Θωμᾷ καὶ τῷ Σκότῳ. Exstat Cod. Reg. eod. 2963.

73. Legatus huic de Spiritu sancto Dialogus, in eodem.

74. Le-

* Exstat in Biblioth. Vienn. n. 277. teste Lambecio l. 5. pag. 225. qui alteri Scholario tribuit, secutus Allatium.

74. Ejusdem Gennadii Epistola: Τῷ τιμιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κυρίῳ Μαξίμῳ τῷ κατὰ κόσμον Σοφιανῷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐνασκουμένοις τῇ ἁγίᾳ μονῇ τοῦ Σινᾶ, ὁσιωτάτοις ἱερομονάχοις καὶ μοναχοῖς. *Venerabilissimo inter Monachos domino Maximo, qui cum secularis esset, Sophianus vocabatur, & omnibus vitam monasticam exercentibus in sancto Monasterio Sina, sanctissimis Sacerdotibus & aliis Monachis.* Incipit: Αἱ γραφαὶ τῆς σῆς εὐλαβείας. Agitur in ea de variis disciplinæ capitibus, occasione eorum, quæ non recte illic se habere circa eos, qui ad visitanda loca sacra montis Sinai confluebant, à Joachimo & Gregorio Monachis didicerat. De Episcopo dignitatem abdicante, quod absque Patriarchæ licenta negat posse fieri: an absque Diacono celebrare Episcopus possit, quod licere ait in sacello, seu παρεκκλησίῳ, & factum ab Euthymio & Matthæo Patriarchis, non publice in Ecclesia: De Episcopo Bosniæ, qui multos ex Latinæ religionis hominibus ad fidem Ecclesiæ Græcæ adducebat: De Chartzeca Principe, quem ad eamdem adducere idem Episcopus conabatur: Ne in Liturgia commemoratio ejus publice fiat, quia adhuc σκεπάζεται τὸν χριστιανισμὸν, Christianismum dissimulat. Verum asserit licere in gratiarum actione ad mensam, præsente ipso orare pro eodem. Ἐν δὲ τῇ εὐχαριστίᾳ τῆς τραπέζης ἡμῶν παρόντος εἰ θέλεις εὔξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι Κύριος ὁ θεὸς διαφύλαξαι τὴν ζωὴν τοῦ αὐθέντου Χαρτζεκᾶ. Quis ille fuerit, aut quinam nomine Κουδουγέρων, qui ut videtur illius subditi erant, intelligendi sint, nescimus. Tum de Latinis & Armeniis ad loca sacra adorandi causa venientibus definit, * non repellendos, etiamsi heterodoxi, & schismate ab Ecclesia Græca divisi sint: nec tamen dandam ipsis Eucharistiam, sed ἀντίδωρον, seu panem benedictum, nisi proprias opiniones suas abjuraverint. De simonia: eam deplorat tanquam malum, quod temporum calamitate tolerari potius debeat, [illegible] idcirco obedientiam Episcopis negari, ne scandalum generetur, [illegible] Episcopalis Ordinis, mox ipsius religionis contemtus nasca-[illegible]ferendum esse, quod emendari non possit: se saltem neminem [illegible] ordinasse, imo propriis sumtibus Episcopos fecisse multos, [illegible] ex captivitate redemerit: mali initia ante quinquaginta annos [illegible]isse: sufficere ut Episcopi observent, sintne Orthodoxi, & nihil alienum ab Ecclesiæ Græcæ fide docentes: minutiis circa ritus & officia ecclesiastica non attendendum.

* [illegible] ex hac Epistola Græce & Latine vulgavit Renaudotus p. 77-79. Paris. 1709. 4.

75. Epiſtola hæc eadem eſt, quam refert extare Lambecius in Bibliotheca Vindobonenſi, ad quendam Monachum: nam verbis iisdem incipit. Sed quod aliam recenſet ad Joachimum Monachum Sinaitam de controverſiis quibusdam partim ad Patriarcham Hieroſolymitanum, partim ad Armenios & Latinos loca ſacra viſentes ſpectantibus, veremur ne vitioſum exemplar viro diligentiſſimo fraudi fuerit. Nam de eo Joachimo loquitur Gennadius Epiſtola ad Maximum Sophianum, à quo, ut à Gregorio didicerat ea, quæ Sinaitarum pacem turbabant. Cum igitur eos ſtatim remiſiſſet mandatis inſtructos, ut plenius de eo argumento apud Sinaitas loquerentur, ad Joachimum de eodem ſcribendi cauſa nulla erat. Sed non raro parum felix in conjectando Lambecius fuit, quod ſequenti exemplo manifeſtum erit.

76. Hiſtoriam enim rerum inter Latinos & Græcos Ferrariæ & Florentiæ geſtarum, ſcriptam à Gennadio fuiſſe, quæ in Cæſarea Bibliotheca ſervetur, ſcribit l. 8. pag. 509. *Codicem* ait *eſſe chartaceum, centum & ſedecim annorum* (ita ſcribebat anno 1679.) *quo continetur Pſeudo-Hiſtoria Concilii Ferrarienſis & Florentini à Gennadio Scholario, Monacho ſchismatico Græco, & Eccleſiæ Occidentalis perpetuo & infenſiſſimo hoſte, qui ante Monachatum Georgius Scholarius appellatus fuerat, & ante oppugnationem Conſtantinopolis per Turcas obiiſſe videtur, maligne atque injurioſe conſcripta.* Quem titulum ſibi ipſe Lambecius conſarcinavit ex falſiſſimis conjecturis Allatii. In codice vero MS. ita exhibetur: Γενναδίου Σχολαρίου τὰ ἐν τῇ συνόδῳ πραχθέντα τῇ ὀγδόῃ ἱστορικῶς τῇ Φλωρεντίᾳ. *Gennadii Scholarii acta Florentiæ in octava Synodo hiſtorice conſcripta*: qui titulus niſi Typographorum culpa eſt, vitio non caret, & inertiam ſcriptoris indicat, vel potius poſſeſſoris. Nam ſæpiſſime in codicibus MSS. reperiuntur tituli ſcripti aliena manu, quorum nulla, niſi aliunde confirmetur, fides apud Criticos eſſe ſolet. Specimen vero à Lambecio exhibitum eſt ejusmodi: Ἡ εἰς τὴν Φεῤῥάραν εἴσευσις σὺν Θεῷ. Μετὰ δὲ τὸ σάββατον τῆς τυροφάγου, εἰσῆλθεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν Φεῤῥάραν μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐῤῥαντίσατο, (ita lege pro ἐξαντίσατο, voce nihili) καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Πατριάρχης διὰ τοῦ ῥαντιστηρίου. Εἶτα ὑπέδειξαν αὐτῷ οἱ ἐκεῖσε λατινομοναχοὶ εὐμεγέθη καὶ εὐτραφῆ χεῖρα, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, λέγοντες εἶναι, ὑπὸ σανίδος κολληθείσης περιεχομένην, &c. Non viderat, opinor, Lambecius Hiſtoriam ejusdem Concilii à Sylveſtro Syropulo ſcriptam,

m, etsi editam antequam octavum ipse suum librum publicaret, an-integris decem & octo. In ea porro hæc verba, quæ sola nobis ex-uit speciminis loco, leguntur p. 89. editionis quæ unica est, Hagæ mitis A. 1660. fol. ut etiam in authentico & autographo exemplari ius Syropuli manuscripto: unde exemplum descriptum à Claudio Sar-rio habuit Isaacus Vossius, ab eo Robertus Chreygthonus, insidus ita & imperitus interpres, quo nemo fortassis unquam in interpretan-infelicius nugatus est, adeo ut ne quidem autori nomen suum con-re passus sit: tanta & tam inepta commentatus, ut Syropulum in aropulum verteret, contra manum autoris, & omnium illius tempo-actorum fidem. Quam ergo historiam Gennadio Græculus quispiam peritus, & eum secutus Lambecius, adscripsit, ea Syropuli est, etiam postrema verba ab eo citata indicant: Ἐξ ὧν πέπεισμαι ὡς παραχωρήσει ποτὲ ὁ Θεὸς, συστῆναι τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ κακῶς γε-νῦαν ἕνωσιν, quæ leguntur extrema pag. 350. Nullius vero auto-ritatis est subscriptio Theodosii, Notarii Ecclesiæ Constantinopolita-, qui anno mundi 7071. Chr. 1563. librum transscripsit, ἐκ ἀντιγράφου παλαιοῦ, cum autographum ipsum habeat Bibliotheca Re-Christianissimi. Mirum sane fuisset, inter tot tamque diversa nnadii opera, quæ in MSS. codicibus leguntur vel indicantur, Notitia opusculorum, quam habemus ab ipso Gennadio scriptam, n exstare ullam tam prolixi operis memoriam: præsertim cum Orationibus contra Unionem, & disputationibus adversus Latinos, a multiplex illius citandi esset occasio. Hæc porro à nobis neces-io dicenda erant, ne cui fraudem faceret Lambecius.

Hactenus Eusebius Renaudotus V. C.

III. GREGORIUS MAMMAS, Melissenus, Imperatorum Jo-is & Constantini Palæologorum à Confessionibus, & ex Hiero-macho atque Protosyncello Patriarcha CPol. ab A. 1445. usque ad ad tempus, quo urbis excidium prævidens, abdicato sacro mu-re, in Italiam Anno 1451. aufugit atque post Romæ sepultus est. illo Allatius adversus Creyghtonum Exerc. VIII. & Petrus Arcudius 2. Concordiæ de sacramentis cap. 15. p. 112. sq. Scripta ejus, quæ hi innotuere, hæc sunt:

1. *Ad Imperatorem Trapezuntium* Oratio sive Epistola de sacris do-atibus Incipit: ἡμεῖς ὦ θειότατε βασιλεῦ. Edita Græce & Latine ab Al-o Tom. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 419-468. Rom. 1652. 4.

2. *Antirrheticus adversus Marci Ephesii Epistolam*, quam ad omnes Christianos ille pro non recipienda Synodo Florentina scripsit. Incip. Τὸ μὲν πρ͂ooίμιον τ͂ς αἰδεσίμου Ἐφέσου. Prodiit cum Jo. Matthæi Caryophylli versione ad calcem Actorum Concilii Florentini Rom. 1612.1638. & T. ult. Conciliorum Binii A. 1618. p. 691. & T. XIII. Labbei p. 740. & T. IX. Harduin. p. 601.

3. *Apologia adversus Marci Ephesii* ὁμολογίαν sive *Confessionem*, incipit: ὁ τ͂ Ἐφεσίων πόλεως. Adhuc inedita, sed lecta Arcudio.

4. *Confutatio Marci Ephesii capitum adversus Latinos syllogisticorum.* Usque ad caput XVII. Gregorius, cætera Gregorio operi immortuo Bessario absolvit.

5. Meminit etiam Gregorius composuisse se *Apologiam pro quinque capitibus Florentini Concilii*, illamque diversam esse ab eorundem quinque capitum defensione, quæ Gennadii sive Georgii Scholarii nomine legitur, Arcudius probat non contemnendis argumentis.

Cum hoc Gregorio non confundendus Gregorius Chius, hieromonachus & ipse protosyncellus recens scriptor Græcus Latinis infensus, cujus synopsin dogmatum Ecclesiasticorum editam Venetiis A. 1635. 8. citat Allatius in consensu III. 17. & 18. pag. 1297. 1299. 1302. 1341. 1346. & de quo dictum in diatriba de Georgiis, infra p. 817.

IV. NICEPHORUS BLEMMIDES, Abbas, doctrina, auctoritate & virtute egregius, qui A.1255. delatum Patriarchæ CPol. munus constanter respuit, hoc loco mihi est commemorandus, quoniam Jo. Veccus professus fuit, se lectis ejus scriptis permotum esse, ut à Photianis partibus ad Λατινόφρονας accederet, quemadmodum supra dictum p. 340. De eodem Blemmyda cosulendi Jo. Boivinus ad Nicephorum Gregoram p. 728. Stephanus de altimura sive Michaël le Quien in panoplia contra schisma Græcorum p. 360. seq. Allatius ad Georgium Acropolitam pag. 254. & contra Creyghtonum pag. 611. seq. & de Consensu pag. 712. seq. qui p. 717. seq. vulgavit *Epistolam* ejus *Encyclicam* de pellice Imperatoris Michaëlis Palæologi Marcesina in Gregorii Thaumaturgi irrumpente monasterium & à Blemmyda Abbare repulsa. *Orationem* ejus *de Veritate* citat Nicolaus Comnenus p. 356. Prænot. Mystagog. & *Orationem I. de mysteriis* p. 173. & 258. *Exegesis in Psalmos & Cantica S. Scripturæ* MSta in Bibl Coisliniana Parisiis, & apud illustrem virum Scipionem Maffeum Veronæ, qui in Epistola ad V.C. Apostolum Zenum (Giornale de letterati d' Italia Tom. VI. p. 478.) testatur *Geographiam* Blemmydæ MStam exstare

ſtare in Bibl. Regia Taurinenſi. Hæc addere licebit iis, quæ de hujus vir ſcriptis notare me memini Volum. VI. p. 341. ſq. Ex *libris duobus de Spiritu S.* quos Allatius Tom. I. Græciæ Orthodoxæ Græce & Latine edidit non utrosque dicatos Theodoro Laſcari (ut contra Græcos libro quarto affirmat Manuel Caleca.) ſed priorem Jacobo Bulgariæ Epiſcopo inſcriptum reperit etiam Pachymeres libro VI. Hiſtoriæ, perinde ut in ſuo Codice Allatius.

V. ESAIAS CYPRIUS, cujus Epiſtola adverſus Nicolaum τὸν Σκλεγγίαν, pro probanda proceſſione Spiritus S. è Patre & Filio edita eſt Græce & Latine ab Allatio T. I. Græciæ Orthodoxæ p. 396-399. Incipit: καὶ ὁ γράψας καὶ ὁ διδάξας τὰ τεμάχη ἐκεῖνα. Vixit temporibus Joannis Palæologi, circa A. 1430.

VI. AGAPIUS Cretenſis Monachus in monte Atho circa A. 1640. vixit, ſcripſitque librum, qui ex Græcis & Latinis collectus ſcriptoribus vulgari Græco & Arabico idiomate fertur, & ἁμαρτωλῶν σωτηρία, *peccantium ſalus*, inſcribitur, atque auctoris ſumtibus illo quo dixi Græco vulgari idiomate editus eſt Venetiis apud Antonium Julianum A°. 1641. 4. Ex quo aliqua produxit Antonius Arnaldus in opere de perpetua Eccleſiæ fide circa Sacramentum Euchariſtiæ, nec non Rich. Simon ad Gabrielem Philadelphienſem pag. 131. ſq. 286. 291. ſq. atque in Epiſtolis ſelectis Gallice editis Tomo ſecundo Epiſt. 7. p. 46. & Epiſtola 11. pag. 69. & 75. . Arabicæ verſionis meminit Michael Nau in vera effigie Eccleſiæ Romanæ Græcæque p. 125. Ejusdem Agapii quoque exſtant νέος παράδεισος, ſive vitæ Sanctorum, Venet. 1641. 4. & Θαυμάσια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, *miracula ſanctiſſimæ Deiparæ*, item idiomate Græco-Barbaro ſcripta atque edita, ex quarum partis tertiæ pag. 429. locum produxit Rev. Joh. Wulferus ad tractatum Miſhnicum Sehekalim p. 117. In Hendreichii pandectis Brandenburgicis legas Agapium Cæſareenſem, Euſebii Cæſar. vitam ſcripſiſſe teſte Sozomeno ac Caſſiodoro. Sed in Caſſiodori Hiſtoria tripartita IV. 13. Agapii nomen male irrepſit pro Acacii, quod ex Socrate II. 4. reponendum. Agapio in Cæſareenſi Epiſcopatu Euſebius ſucceſſit. Fuit & Agapius Manetis diſcipulus * de quo Petrus Siculus in Hiſt. Manichæorum. & qui de ejus ſcriptis & erroribus conſulendus Photius Cod. 179. Præterea Agapius Maſſalianus, de quo idem cod. 52. nec non Agapius Philoſophus Athenienſis, Procli diſcipulus, de quo Svidas, & non diverſus fortaſſe ab eodem Agapius Medicus ac Rhetor clarus Alexandriæ & CPoli, de quo idem Svidas & ex Damaſcio Photius Cod. 242.

VII. GEOR-

* Vide Volum. IX. p. 436.

VII. GEORGIUM PACHYMEREM licet ſchismatis propugnatorem arguit Allatius de Georgiis infra p. 718. tamen in Græcia Orthodoxa Tom. I. p. 390-395. Græcæ & Latine edidit ejus ſcriptum *adverſus eos, qui dicunt:* ὅτι διὰ τοῦτο λέγεται Πνεῦμα Υἱοῦ, διὰ τὸ ὁμοούσιον, ἢ διὰ τὸ χορηγεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τοῖς ἀξίοις. *Ideo dici Spiritum Filii, quod habeat eundem atque ille naturam, vel quod dignis ab eo ſuppeditatur.*

In eodem Tomo I. pag. 469-536. exhibet GEORGII TRAPEZUNTII librum ad Joannem Cubocleſium, *de proceſſione Spiritus S.* Incipit: ὤκνουν μὲν πρότερον πρός σε γράφειν. Nec non ejusdem ad Hieromonachos & Sacerdotes Inſulæ Cretæ, *de proceſſione Spiritus S. & de una ſancta & Catholica Ecclesia.* pag. 557-582. Incipit: Σῖμων ἱερομόναχος. Hunc Trapezuntium Græcis Λατινόφροσι adſcribendum nemo dubitat, de cujus cæteris ſcriptis infra p. 723. ſeq. quemadmodum de Pachymeræ pag. 704. ſeq. De PETRI MEDIOLANENSIS ſcripto, quod in eadem Græcia Orthodoxa Tom. I. legitur, dixi hoc ipſo volumine pag. 330. & de NICETÆ Byzantini Volum. VI. p. 430. De CONSTANTINI MELITENIOTÆ, Volum. IX. p. 198. De GEORGII METOCHITÆ, Diaconi, Allatius de Georgiis infra pag. 671.

MAXIMI CHRYSOBERGÆ * Monachi Oratio ad Cretenſes *de Proceſſione Spiritus S.* cum Latina Allatii verſione claudit volumen ſecundum Græciæ Orthodoxæ p. 1074-1088. Incipit: βουλόμενοι μὲ ὦ ἄνδρες Κρῆτες. Non parum ab hoc diverſus fuit Maximus ille, qui Nilum Damylæ adverſarium & Græçorum dogmatum contra Latinos propugnatorem eſt expertus circa A. C. 1400. ipſe variarum Epiſtolarum ad Conſtantinopolitanos aliosque Chriſtianos auctor. Vide Volum. VIII. pag. 770.

JOANNIS CUBOCLESII *Orationem de Proceſſione Spiritus S.* citat Nic. Comnenus pag. 306. Prænot. Myſtagog. Is Georgio Trapezuntio æqualis, ſæculo decimo quinto ſcripſit.

Sub ſæculi tertii decimi initia clarus NICETAS Theſſalonicenſis, de cujus *dialogis ſex de proceſsione Spiritus S.* dixi Volum. VI. pag. 434. Confer Stephani de Altimura Panopliam adverſus ſchisma Græcorum pag. 323. ſeq. & Allatium libro de proceſſione Spiritus Sancti pag. 618. 619.

VIII. DEME-

* De Luca Chryſoberge ſupra p. 330.

VIII. DEMETRIUS ὁ Κυδώνη, ut in Codicibus MSS Cæsareis, Regis Christianiss. & Coisliniano & apud Cantacuzenum IV. 16. Δημήτριος ὁ Κυδώνη, & IV. 39. παρόντος ἐ Κυδώνη, videtur ita cognomine potius appellatus, quam *Cydonius* à Cydonia Cretæ, in qua commoratus sit, ut visum Lambecio lib. V. p. 185. Ob similem causam ab aliis dictus Thessalonicensis a) vel Byzantinus : corrupte Verderio *Sydon* & Jo. Jacobo Frisio atque Possevino *Sidonius*. b) Joannem Cantacuzenum, cui Imperium gerenti carus ac familiaris fuerat, A. 1355. una cum Nicolao Cabasila comitatus est, cum ille purpuram monastico habitu permutaret. Postea *Mediolanum venit*, Volaterrano teste, *ubi litteris Latinis pariter & Theologiæ operam dedit. Postremo revertens in Creta substitit, ubi erogatis in pauperes bonis, in quodam ibi Cœnobio persancte, citra tamen professionem vixit.* Superfuit adhuc A. 1384. cum Manuel Palæologus habenas capessivit Imperii, & ad illum Imperatorem litteras dedit. *Nicephonem* Hieromonachum eundem esse cum hoc Demetrio, notavit Clariss. Caveus parte secunda Histor. literariæ scriptorum Eccles. ad A. 1357.

Ex ejus scriptis exstant. 1) *Epistolæ*, ex quibus una ad Nicephorum Gregoram, & altera ad Philotheum Patriarcham (qui ab A. 1362. ad 1376. fuit) CPolitanum edita est Græce & Latine à V. C. Joanne Boivino ante tomum primum Historiæ Nicephori Gregoræ. Paris. 1702. fol. Duas ad Philotheum MStas in Codice Regio 1334. memorat Labbeus p. 99. Bibl. novæ MSS. Alias XXX. servat Biblioth. Coisliniana p. 428. sq. decem ad Manuelem Imperatorem, tres ad Cabasilam, tres ad Georgium Philosophum, duas ad Caloferum, singulasque ad Despotam, Protosebastum, magnum Domesticum, Oeneotem, & scribas Imperatoris, præterea singulas ad Isidorum Glabam Episc. Thessalonicensem, Alexium Casandrenum, Frochorum fratrem, Phacrasam magnum primicerium, Astram & Asanam. Unam denique sine inscriptione. Est etiam in Bibl. Regis Galliæ teste Labbeo p. 296. Bibl. novæ MSS. Epistola pro Caucadeno Theodoro, ad quendam, qui plurimum poterat apud Imperatorem. Alias tredecim MStas servat Bibliotheca Cæsarea, dignas supplemento

 Corpo-

a) ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, in Codice MSS. Epistolar. Cæsareo apud Lambecium lib. V. p. 184. Sic & Volaterranus lib. XV. commentar. Urbanor *Demetrius Cydonius Thessalonicensis, vir doctus æque ac sanctus, Græca Latinaque facundia præditus.* Sed Allatio p. 850. de consensu utriusque Ecclesiæ, est Byzantinus.

b) Vide Lambecium lib. 1. p. 145.

Corporis Historiæ Byz. inseri judice Lambecio V. p. 184. ex quibus novem sunt datæ ad Manuelem Palæologum Imp. (qui fuit ab A. 1384. ad 1419.) cæteræ singulæ ad Chium Medicum, ad magnum Chartophylacem, Joannem Tarchaniotam & Despotam Theodorum. Illæ novem ad Manuelem Imp. habentur etiam in Codice Barocciano 90. Nescio nosterne Cydo sive Cydones intelligatur, ubi inter MSS. Isaaci Vossii memorari videas Gabrilopuli ad Cydonem & Cydonis ad Gabrilopulum Epistolam, cum canonibus ad captandas umbras æquales & inæquales. In Catalogo Bibl. Leidensis p. 397.

2. *Monodia*, sive comploratio ἐπὶ τοῖς ἐν Θεσσαλονίκῃ πεσοῦσι de civibus, qui dissidio, seditione ac tumultu intestino Thessalonicæ A. C. 1343. sub imperio Joannis Cantacuzeni perierunt. Græce & Latine exstat inter scriptores post Theophanem in Corpore Historiæ Byzantinæ p. 385 -- 392. edente Francisco Combefisio Paris. 1685. fol. De illo tumultu Gregoras XIII. 10. & Joannes Cantacuzenus ipse III. 94.

3. Συμβουλευτικὸς *Oratio ad Græcos deliberativa*, de periculo, quod à Turcorum potentia & odio illis tunc imminebat, & de modis hoc avertendi illique occurrendi per concordiam cum Latinis, eorumque subsidium, nec non per fortem constantiam & cautam virtutem. Scripta hæc Oratio profecto Romam Imperatore est *Joanne Palæologo*, non Manuelis F. ut visum Combefisio p. 1281. quem sequuntur Bibliothecæ Patrum Lugd. editores T. XXVI. p. 515. D. sed filio Andronici Palæologi Jo. Cantacuzeni genero, cujus professionem fidei A. C. 1369. Romæ editam ad Urbanum V. exhibet Allatius libro 2. de consensu utriusque Ecclesiæ c. 17. p. 843. sq. Græce & Latine. Demetrii vero illam quam dixi Orationem utraque lingua edidit Combefisius T. 2. auctarii novi p. 1221--1281. Incipit: πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες. Latine ex Combefisii versione exstat T. XXVI. Bibl. Patrum, Lugd. p. 515.

4. *De Callipoli*, claustro Chersonesi & Thraciæ, (quam A. 1357. jam à Turcis captam c) non diu post virtute aliorum Græci receperant) *non tradenda Murati* eam pro pace petenti. Incipit: ἐδεῖ μὲν ὦ ἄνδρες. Græce & Latine in T. 2. auctarii novi Combefisiani p. 1284 -- 1318. Et Latine T. XXVI. Bibl. Patrum p. 523.

5. Περὶ

c) Vide Jo. Leunclavii pandectas Turcicas ad illum annum.

5. *Περὶ τοῦ καταφρονεῖν τὸν θάνατον* *, *de morte contemnendo O*ratio, quam Latine vertit *Raphaël Seilerus* Auguſtanus, & ex Jo. Jac. Fuggeri Bibliotheca cum Hermiæ irriſione primum edidit Græce & Latine Baſil. 1553. 8. Incipit: *τὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισμόν.* *Hieronymus Wolfius*, qui A. 1577. notas addidit, teſtatur in Codice Bibl. Fuggerianæ exſtitiſſe libellum ejusdem argumenti auctore *Nemeſio*, *Νεμεσίου λόγος ὡς ἄλογός ἐστιν ὁ θανάτου φόβος*, è quo magna pars hujus orationis ſit transſcripta usque ad verba p. 485. *τοσαῦτα ἡμῖν εἰρήσθω.* Continet autem præter hoc, quod promittit titulus, inſignia argumenta pro confirmanda animorum immortalitate, & egregias adhortationes ad vitam ita inſtituendam, ut ne beſtiarum more ſi vixerimus, non communem cum beſtiis interitum in morte, ſed graviora poſt mortem ſupplicia horrere cogamur. Utor editione, quæ lucem vidit Baſileæ 1577. 8. in faſciculo ſcriptorum d) cui titulus eſt: *Doctrina recte vivendi ac moriendi*, & qui prelo iterum ſubjectus fuit ibidem 1586. 8. Cum Ænea Gazæo olim editam elegantem & Philoſophice Chriſtianam diatriben vocat Barthius p. 3000. Adverſar. reſpicit autem editionem Tigurinam A. 1559. fol. ubi inter Theologorum Græcorum veterum Orthodoxorum ſcripta Conrado Geſnero curante edita occurrit poſt Canones Apoſtolorum, Ignatii Epiſtolas, Athenagoræ Apologiam & librum de reſurrectione atque Theophraſtum Æneæ Gazæi Græce & Latine cum Seileri verſione, ſubjunctam habens Hermiæ irriſionem & Agapeti paræneticum.

6. *Homilia in S. Laurentium.* Incipit: *οἱ σώφρονες τῶν ἐραστῶν.* MS. in Codice Barocciano XC.

7. *Homilia alia*, cujus initium: *τοῖς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν.* MS. in eodem Codice.

 8. *So-*

* In Codice Cæſareo inſcribitur: *Δημητρίου τοῦ Κυδώνης λόγος ὅπως ἄλογον τὸ τοῦ θανάτου δέος, ἀποδεικνύων.* Lambec. V. p. 210.

d) Scripta cætera ſunt: 1) Pars Theæteti *Platonis* cum Adolfi Occonis verſione Latina, 2) Libellus *Ariſtoteli* tributus de virtutibus cum verſione Juſti Velſii. 3) *Georgii Gemiſti Plethonis* liber de virtutibus quatuor, cum verſione Adolfi Occonis & commentario Anonymi, quem Hieron. Wolfium eſſe conſtat, nec non Virtutum exactiore diviſione per Simonem Grynæum. 4) Ex *Nemeſii* libro de natura hominis capita de voluptate & ægritudine, cum verſione Nicaſii Ellebodii. 5) *Platonis* Antiochus cum ejusdem Hieron. Wolfii verſione & notis, qui non dubitavit poſt quinque alios interpretes hunc libellum de integro transferre.

8. *Solutio argumentorum quorundam circa incarnationem CHRISTI.* MS. in eodem Codice. Incipit : Ταῦτα δὲ ἀνωτέρω πρὸς τοῦτο.

9. *In Pentecosten, de Spiritu S.* Incipit : οἱ μὲν τοὺς γενναίους ἀγωνιστὰς ἐκ-ιόντες Meminit Allatius de consensu utriusque Ecclesiæ p. 857. Sermones in Pentecosten Gesnerus memorat p. 195. Bibliothecæ.

10. *In Annunciationem B. Virginis* homilia, quæ incipit: Ὅσαι τῶν πόλεων βου-λονται τοῖς βασιλεῦσιν. MS. in Codice Barocciano 90. Oxoniæ in Bibl. Bodlejana & in Bibl. Cæsarea, nec non in Regis Galliæ & Codice Coisliniano CCCXV. fol. 591. ubi notatur, eam non legi in Ecclesia, sed ab ea improbari οὐ μὴν ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενον διὰ τὸ τῇ καθολικῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἀποδοκιμασθῆναι.

11. *Procœmium*, cujus initium : Ὅσοις ὁ Θεὸς ἄρχειν ἑτέρων καὶ βασιλεύειν. MS. in Bibl. Coislinianæ eodem Codice p. 701. Procœmia duo in Chrysobullum monasterii in Didymoteicho MS. Regis Galliæ Cod. 1759. teste Labbeo p. 83. Bibl. nova MSS. & 296.

12. *Ad Barlaamum* Hieracensem ab A. 1342. Episcopum (non ab A. 1303. ut Canisius) *de processione Spiritus S.* cum Barlaami responsione ex MS. Codice Bavarico edidit Latine H. Canisius T. VI. Lection. Antiquæ. Ingolstad. 1604. 4. unde recusa est T. XXVI. Bibl. Patrum Lugd. 1677. p. 10. Incipit : *Cum olim tu partibus nostris dimissis.* Confer Bzovium ad A. 1332. num. 5.

13. *Liber contra Gregorium Palamam*, in quo illius errores ex commentariis illius excerpto, digerit refellitque. Edidit Græce cum versione sua & notis Petrus Arcudius in opusculis aureis Theologorum Græcorum, Rom. 1630. 4. recusis ibidem 1671. 4. Etiam Joannis Cyparissiotæ libri octo contra Palamam in Codicibus quibusdam tribui solent Demetrio Cydonio.

14. *Liber de processione Spiritus S.* adversus Maximum Planudem in capita duodecim distributus, prodiit Græce & Latine in eadem Arcudii collectione, una cum aliis scriptis quibusdam Jo. Vecci, Bessarionis Cardinalis, & Maximi Planudæ.

15. *Alius liber ejusdem argumenti*, divisus in capita XLI. & rogatu amici cujusdam compositus. Incipit : ἐπὶ πολλῶν τῆς φιλομαθείας. MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium V. p. 183.

16. *Alius liber ejusdem argumenti* pro S. Thoma Aquinate adversus elenchos Nicolai Cabasilæ. Meminit Allatius lib. 2. de consensu cap. 18. §. 5. qui etiam observat laudari à Gennadio resp. ad VI. syllogismum

mum Marci Ephesii contra Latinos. Incipit: ἡ μὲν τῶν Λατίνων προθυμία τοῦ ἀνδρός. Occurrit etiam MS. in Codice Barocciano 50. & in Bibl. Cæsarea, una cum Epistola Demetrii Cydonii ad amicum communicari sibi illud opusculum petentem, quæ incipit: Τὴν μὲν οὖσαν αἰτίαν εἰ βούλει μαθεῖν. Ut testatur Lambecius loco laudato.

17. Nescio præterea, ubi exstent Demetrii Cydones *Dialogi* Possevino memorati T. 1. Apparat. Sacri p. 419.

18. *Contra Eunomium*, *de divinitate Filii*, quod laudat Volaterranus lib. XV. Commentar. Urban. & fuit in Bibl. Scorialensi.

19. *Liber de vita*, *doctrina & miraculis Thomæ Aquinatis*.

20. *Chronographiæ sacræ compendium* & *Genealogia CHristi*, Servatoris nostri, ab Adam usque ad ejus Adscensionem, arbore successionum expressa, quæ memoratur in Alexandri Barvoëtii Catalogo MSS. Bibl. Scorialensis, & incendio illius Bibliothecæ A. 1671. periit.

Græce vertit è Latino.

21. *Richardi* Florentini, Monachi Dominicani, clari circa A.C. 1300. *Confutatio Alcorani Muhamedici*, quam cum Latina versione Bartholomæi Piceni edidit Theodorus Bibliander in Syntagmate Scriptorum Anti-Muhamedanorum, Basil. 1543. fol. Recusa Rom. 1606. 8. memoratur in Catalogo Bibliothecæ Barberinæ p. 322. Vide, si placet, quæ de hoc opere dixi Volum. VI. hujus Bibl. p. 691.

22. Etiam *Alcoranum* ipsum in Græcam Linguam transtulisse fertur Demetrius apud Gesnerum in appendice Bibliothecæ, edita Tiguri A. 1555. fol.

23. Ex *Augustini* sermonibus capita quædam transtulisse, Gesnerus & alii memorant.

24. *S. Thomæ* Aquinatis summam adversus Gentes.

25. Ejusdem Summæ Theologicæ partem I. & II. MSS. in Bibl. Vaticana & Cæsarea.

26. Librum *de contemtu mundi*.

27. *Anselmi* Cantuariensis librum de processione Spiritus S. contra Græcos. Incipit: οἱ μὲν τῆς γενναίας ἀγωνίσαι ἐπιστεύθησαν. Meminit Allatius p. 857. de consensu.

28. Ejusdem Anselmi Epistolam de tribus quæstionibus, ac præsertim de

fermento & azymo, ad Valerianum sive Waleraunum, Nuremburgensem Episcopum. Incipit: εἰδότι βραχέα λέγω. Meminit Allatius loco laudato.

ALII * DEMETRII,
circiter centum.

Demetrius *Adramytenus*, Grammaticus infra, Ixion.

Demetrius *Ætolicus*, de quo Strabo lib. X.

Demetrius *Alabaldus*, ex quo excerpta de notis ponderum & mensurarum edidit Dionysius Gothofredus in Auctoribus Latinæ Linguæ pag. 1526.

Demetrius *Alexandrinus*, Mathematicus, cujus γραμμικὰς ἐπιστάσεις laudat Pappus Alexandrinus p. 95. Idem fortasse, quem de quaternario numero allegat Plinius XXVIII. 6.

Demetrius, Sophista *Alexandrinus* Favorini amicus, Galeno laudatus Peripateticus, de quo Menagius ad Laertii, V. 84. Hic fortasse auctor libri περὶ ἑρμηνείας, qui fertur sub nomine Demetrii Phalerii, ut notavi lib 4. c. 31. Ejus τέχνας ῥητορικὰς Laërtius loco laudato memorat.

Demetrius, *Alexandrinus* Episcopus ab A. C. 190. ad 231. qui cyclum Paschalem & jejunia Ecclesiæ suæ tradidit, de quo Photius Cod. 118. Eutychius & alii: ex recentioribus Jobus Ludolfus ad historiam Æthiopicam commentario p. 383. & 437. sq. atque Eusebius Renaudotus in Historia Patriarcharum Alexandrinorum p. 20. sq.

Demetrius *Amisenus* in Sidena Ponti regione, Ratheni F. Mathematicus, quem laudat Strabo XII. p. 548.

Demetrius *Amphipolites*, Platonis discipulus. Laërt. III. 43. & 46.

Demetrius *Anagnostes*, cujus Grammatica Græca MS. Florentiæ in Bibliotheca Monasterii S. Mariæ, in Codice decimi quarti sæculi.

Andreas Demetrius, recentis ætatis scriptor, qui Belgica Lingua scripsit: Der Griecken opganck en oderganck. Dordraci 1599. 4. Res gestas ducum veterum Atheniensium & Lacedæmoniorum usque ad Alexandrum Magnum persequitur, quales à Cornelio Nepote, Plutarcho & aliis vetustis scriptoribus traduntur.

Deme-

* Demetrios varios collegerat ante me Jo. Jonsius lib. 2. c. 18. & Menagius ad Laërtium lib. V. sect. 83. sq. quarum observatis plura mea adjunxi.

Demetrius *Antigoni* citatur à Stephano Byz. in κύπρ☉.

Demetrius *Apameus* five *Apameensis*, Medicus Cœlio Aureliano pluribus locis laudatus, qui ejus περὶ σημείων citat lib. V. cap. 9. de morbis chronicis.

Demetrius, Dianæ servus, *architectus* templi Ephesini, cujus mentio apud Vitruvium præf. libri septimi.

Demetrius *Aspendius*, Apollonii Solensis discipulus, Peripateticus. Laërt. V. 83.

Demetrius *Attaleus* sive *Attalensis*, Medicus, quem laudat Cœlius Aurelianus II. 2. de morbis chronicis, & ejus *librum signorum* III. 18. acut.

Demetrius *Bithynus* Diphili F. Panætii Stoici discipulus. Laërtius V. 84. Ejus Epigramma in Myronis bovem, Anthologiæ lib. IV. cap. 7.

Demetrius Bithynus Medicus laudatus Galeno IV. 7. de compositione medica, secundum genera.

Demetrius *Byzantius*, scriptor librorum de Poëtis & Poëmatibus, Peripateticus, de quo Vossius in Hist. Græcis & Menagius V. 83. ad Laërt. Hunc Jonsius lib. 2. c. 18. pag. 209. putat esse Demetrium Peripateticum, de quo Plutarchus in Catone minore pag. 791. 793. Harduinus vero Demetrium, quo usus est Plinius libro 17.

Demetrius Byzantius, qui libris XIII. scripsit Gallorum διάβασιν sive expeditionem ex Europa in Asiam, & aliis libris VIII. Antiochi & Ptolemæi gesta Libyæque sub ipsis administrationem. Laërt. V. 83.

Demetrius *Calatianus*, quem de terræ motibus scripsisse ait Strabo lib. 1. p. 60. de Asia & Europa libros XX. Laërt. V. 83.

Demetrius *Cantacuzenus*, qui manu sua scripsit Codices aliquot Græcos circa A. 1474.

Demetrius *Carthageniensis*, Rhetor antiquissimus. Laërt. V. 83.

Demetrius *Chalcedonius* in proverbia Salomonis MS. Labbe p. 79. & 386. Bibl. nova MSS.

Demetrius *Chalcocondyles* Grammaticus A. C. 1510. octogenario major defunctus Mediolani.

Demetrius *Chartophylax* ad Novellas Leonis & Constantini citatur à Nic. Comneno p. 382. prænot. mystagog.

Demetrius *Chlorus*, Grammaticus, qui citatur à Sexto Empyrico lib. 1. contra Mathemat. sect. 84. & ab auctore scholiorum ad Nicandri theriaca.

Deme-

Demetrius *Chomatenus*, Bulgariæ Metropolita, paullo ante captam A. 1204. à Latinis CPolin clarus, cujus reſponſiones quædam de jure Canonico exſtant in jure Græco Romano Lib. V. de gradibus cognationis p. 311. ad interrogata Conſtantini Cabaſilæ, Metropolitæ Dyrrhaceni pag. 316. & de matrimonio cum conſobrina ejus, quam quis antea vitiaverit, ad Stephanum fratrem germanum, p. 410. Reſponſa ad Solitarium citat Nic. Comnenus p. 248. prænot. myſtagog. qui in præf. virum Jurisconſultiſſimum appellat.

Demetrius *Chryſoloras*.

Tres, Chryſoloras cognomine, eodem fere tempore fuiſſe notandum eſt (ut docet Allatius contra Creyghtonum p. 3. ſq.) Manuelem, Demetrium & Joannem. *Manuel* * ſcriptore Paulo Jovio in elogiis, poſt ſeptingentos annos in Italiam Græcas literas reportavit, & Byzantio emiſſus à Joanne Imperatore, Europæ Reges adivit, pereunti Græciæ maturam opem imploraturus; Sed Græcia præſenti metu liberata, quod Tamerlanus terror Orientis Bajezetem Ottomannum vivum cepiſſet, in Italia pedem ſiſtit, & Venetiis primum, & mox Florentiæ, Romæque, ac demum vocante Galeatio Principe, Ticini Græcarum literarum ingentibus præmiis ſtudium excitavit, tanta felicitate, ut ex ejus Schola ſummæ laudis ingenia prodierint. Inter quæ fuerunt Leonardus Aretinus, Franciſcus Barbarus, Pallas de Noferi, Strozzius Franciſcus, Gvarinus Veronenſis, Philelphus & Poggius. His adde Nicolaum Nicolum, Petrum Paulum Vergerium, Albertum Rubeum, Leonardum Juſtinianum, Philippum Ugolinum, Ambroſium Camaldulenſem, Andream Dominicum Florentinum, Antonium Corbinellum, Jannoctium Manettum, ſive ut eum vocat Leander Albertus, Janettum Manettum. Poſtremo cum Conſtantiæ Synodus ad tollendum Pſeudo-Pontificium controverſiam indicta, tantum ſpectaculi cupidum

* Hujus Manuelis Chryſoloræ elogium in Roberti Creyghtoni præf. ad Synodum Florentinam Silveſtri Syropuli, qui Sect. 2. c. 7. Manuelis etiam meminit, licet in Latina verſione *Michaël Chryſoloras* exhibeatur. Videndi præterea Iſaacus Bullart Academ. des ſciences T. 1. pag. 265. Paulus Frehetus theatro Virorum doctorum p. 1423. ſq. & Viri Clariſſimi, qui Hiſtoriam Concilii Conſtantienſis tradiderunt, Latine quidem Hermannus ab Hardt prolegom p. 10 ſq. & Gallice Jacobus Lenfant lib. 2. p 125. Andreæ J[illegible] oratio dicta in Chryſoloræ funere & edita ab eodem Lenfantio ad calcem Poggianorum p. 327 Idem denique Hermannus ab Hardt in memoria Chryſoloræ Byzantini, qui A. 1390. Græca ſtudia in Occidente ſuſcitavit primus; & Weſſeli Groningenſis, Helmſt. 1718. 8.

pidum excivisset, Constantiæ interiit, ibique tumulatus est in Prædicatorum Monasterio ante aram, cujus legitur hoc Epitaphium: *Manuel Chrysoloras Miles Constantinopolitanus ex vetusto genere Romanorum. Qui cum Constantino Imp. migravit, Vir doctissimus, prudentissimus, optimus, qui tempore Generalis Concilii Constantiensis diem obiit ea existimatione, ut ab omnibus sacerdotio dignus haberetur, die XV. April. conditus est Anno MCCCCXV.*

*Ille ego** qui Latium priscas imitarier artes*
Explosis docui sermone ambagibus, & qui
Eloquium magni Demosthenis & Ciceronis
In lucem retuli Chrysoloras nomine notus,
Hic situs, emoriens peregrina sede quiesco.
Huc me Concilii deduxit cura, trium dum
Pontificum Ecclesiam vexaret schisma per orbem.
Roma meos genuit majores, me bona tellus
Byzantina tulit, cineres Constantia servat.
Quo moriare loco, nil refert. Undique cœlum
Pœnarumque locus mensura distat eadem.

Notat Jovius, nulla opera præter *Artis Grammaticæ regulas*, † graviora doctrinæ monumenta reliquisse. Ego ipsius *comparationem veteris & novæ Romæ*, nec non *Epistolas*, alteram ad Joannem Chrysoloram, alteram ad Demetrium Chrysoloram, Græce scriptas elegantissime, editasque a Petro Lambecio in postrema Codini impressione de antiquitatibus Constantinopolitanis, Paris. 1655. fol. nec non *tractatum de Processione Spiritus S.* contra Græcos, brevem, sed satis acutum & solidum legi. Incipit: Ῥωμαίοις γράφων ὁ μακάριος Παῦλος περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος φησίν. His adde *Versionem Græcam Liturgiæ S. Gregorii Papæ*, de qua infra p. 700.

Alius est *Joannes* Chrysoloras, ad quem exstant Epistolæ Manuelis Chrysoloræ & Nicephori Gregoræ de Eclipsibus Solaribus: cujus illud est principium: Τὴν μὲν παροιμίαν, ἀεί τι Λιβύη, φάσκουσαν. An aliquid scripserit, clam me est. Et forte ille est, cujus meminit Georgius Phranza non sine laude; quamvis addat, eum sententiarum Barlaami, Monachi Calabri, sectatorem, a Gregorio Palama fuisse oppressum, lib. 1. cap. 12. *Quod Joanni Chrysoloræ eadem sentienti, dicendique & disputandi similiter bene perito perinde fecit.* Et supra de Calabro scripserat: *Persuasibilia verba & nugas Calabri Palamam veluti aranearum telas discussisse.* Etsi quæ

Ddd de

** Horum versuum auctor Æneas Sylvius. † Confer quæ notavi Volum. VI. p. 484.

Demetrius *Chomatenus*, Bulgariæ Metropolita, paullo ante captam A. 1204. à Latinis CPolin clarus, cujus reſponſiones quædam de jur Canonico exſtant in jure Græco Romano Lib. V. de gradibus co gnationis p. 311. ad interrogata Conſtantini Cabaſilæ, Metropolit Dyrrhaceni pag. 316. & de matrimonio cum conſobrina ejus quam quis antea vitiaverit, ad Stephanum fratrem germanum, p 410. Reſponſa ad Solitarium citat Nic. Comnenus p. 248. prænot myſtagog. qui in præf. virum Juriſconſultiſſimum appellat.

Demetrius *Chryſoloras*.

Tres, Chryſoloras cognomine, eodem fere tempore fuiſſe notandum eſt (ut docet Allatius contra Creyghtonum p. 3. ſq.) Manuelem, Demetrium & Joannem. *Manuel* * ſcriptore Paulo Jovio in elogiis, poſt ſeptingentos annos in Italiam Græcas literas reportavit, & Byzanti emiſſus à Joanne Imperatore, Europæ Reges adivit, pereunti Græci maturam opem imploraturus; Sed Græcia præſenti metu liberata, quod Tamerlanus terror Orientis Bajezetem Ottomannum vivum cepiſſet, in Italia pedem ſiſtit, & Venetiis primum, & mox Florentiæ, Romæque, ac demum vocante Galeatio Principe, Ticini Græcarum literarum ingentibus præmiis ſtudium excitavit, tanta felicitate, ut ex ejus Schola ſummæ laudis ingenia prodierint. Inter quæ fuerunt Leonardus Aretinus, Franciſcus Barbarus, Pallas de Noferi, Strozzi Franciſcus, Gvarinus Veronenſis, Philelphus & Poggius. His add Nicolaum Nicolum, Petrum Paulum Vergerium, Albertum Rubeum Leonardum Juſtinianum, Philippum Ugolinum, Ambroſium Camal dulenſem, Andream Dominicum Florentinum, Antonium Corbinel lum, Jannoctium Manettum, ſive ut eum vocat Leander Albertus Janettum Manettum. Poſtremo cum Conſtantiæ Synodus ad tollen dum Pſeudo-Pontificium controverſiam indicta, tantum ſpectaculi cu

pidun

* Hujus Manuelis Chryſoloræ elogium in Roberti Creyghtoni præf. ad Synodum Floren tinam Silveſtri Syropuli, qui Sect. 2. c. 7. Manuelis etiam meminit, licet in Latina ver ſione *Michaël Chryſoloras* exhibeatur. Videndi præterea Iſaacus Bullart Academ. de ſciences T. 1. pag. 265. Paulus Freherus theatro Virorum doctorum p. 1427. ſq. & Vi Clariſſimi, qui Hiſtoriam Concilii Conſtantienſis tradiderunt, Latine quidem Herman nus ab Hardt prolegom p. 10 ſq. & Gallice Jacobus Lenfant lib. 2. p 125. Andreæ Jul oratio dicta in Chryſoloræ funere & edita ab eodem Lenfantio ad calcem Pogganorum p. 327 Idem denique Hermannus ab Hardt in memoria Chryſoloræ Byzantini, qui A 1390. Græca ſtudia in Occidente ſuſcitavit primus; & Weſſeli Groningenſis, Helmſt 1718. 8.

ulum excivisset, Constantiæ interiit, ibique tumulatus est in Prædi-
atorum Monasterio ante aram, cujus legitur hoc Epitaphium: *Ma-
uel Chrysoloras Miles Constinopolitanus ex vetusto genere Romanorum. Qui
m Constantino Imp. migravit, Vir doctissimus, prudentissimus, optimus, qui
mpore Generalis Concilii Constantiensis diem obiit ea existimatione, ut ab omnibus
cerdotio dignus haberetur, die XV. April. conditus est Anno MCCCCXV.*

*Ille ego ** qui Latium priscas imitarier artes*
Explosis docui sermone ambagibus, & qui
Eloquium magni Demosthenis & Ciceronis
In lucem retuli Chrysoloras nomine notus,
Hic situs, emoriens peregrina sede quiesco.
Huc me Concilii deduxit cura, trium dum
Pontificum Ecclesiam vexaret schisma per orbem.
Roma meos genuit majores, me bona tellus
Byzantina tulit, cineres Constantia servat.
Quo moriare loco, nil refert. Undique cœlum
Pœnarumque locus mensura distat eadem.

otat Jovius, nulla opera præter *Artis Grammaticæ regulas*, † gravioris
loctrinæ monumenta reliquisse. Ego ipsius *comparationem veteris & no-
æ Romæ*, nec non *Epistolas*, alteram ad Joannem Chrysoloram, alte-
m ad Demetrium Chrysoloram, Græce scriptas elegantissime, editas-
ue a Petro Lambecio in postrema Codini impressione de antiquitatibus
onstantinopolitanis, Paris. 1665. fol. nec non *tractatum de Processio-
e Spiritus S.* contra Græcos, brevem, sed satis acutum & solidum
egi. Incipit: Ῥωμαίοις γράφων ὁ μακάριος Παῦλος περὶ τοῦ ἁγίου
ϖνεύματος φησίν. His adde *Versionem Græcam Liturgiæ S. Gregorii Pa-
æ*, de qua infra p. 700.

Alius est *Joannes* Chrysoloras, ad quem exstant Epistolæ Manue-
s Chrysoloræ & Nicephori Gregoræ de Eclipsibus Solaribus: cujus il-
ud est principium: Τὴν μὲν παρασελήνην, ὥς τι λαβὼν, φάσκουσαι. An
liquid scripserit, clam me est. Et forte ille est, cujus meminit Georgius
hranza non sine laude; quamvis addat, eum sententiarum Barlaami, Mo-
achi Calabri, sectatorem, a Gregorio Palama fuisse oppressum, lib. 1.
ap. 12. *Quod Joanni Chrysoloræ eadem sentienti, dicendique & disputandi simi-
ter bene perito perinde fecit.* Et supra de Calabro scripserat: *Persuasibilia
erba & nugas Calabri Palamam veluti aranearum telas discussisse.* Etsi quæ

 de

** Horum versuum auctor Æneas Sylvius. † Confer quæ notavi Volum. VI, p. 484.

de Joanne dicit *Protovestiarius*, ad Manuelem referat Jacobus Pont... nus. Hic Joannes socer fuit (non Emanuel Chrysoloras, ut Vossio alis persvasum) Francisci Philelphi viri clarissimi. (Vide Giornale letterati d' Italie T. XIV. p.319. sqq.) Ad eundem Joannem Epistola M... chaelis Apostoli CPoli data, MS. in Bibl. Cæsarea.

Tertius est *Demetrius* Chrysoloras, φιλόσοφος, καὶ περὶ τὴν ... ςρονομικὴν ἐπιστήμην, ἄλλως δὲ καὶ φίλος τοῦ σοφοῦ βασιλέως Μανουὴλ *Philosophus & Astronomicæ scientiæ operam navans, alio etiam nomine sapient... Imperatoris Manuelis pernecessarius.* Hic interrogatus: an aliquid ferret ... artis peritia circa futurum, respondit: ὡς ὁ ἕβδομος Παλαιολόγος μέλλει ποιῆσαι τὴν μετὰ τῶν Λατίνων ἕνωσιν, καὶ μέλλει γενέσθαι καὶ πολὺ κα... κὸν εἰς τοὺς Χριστιανούς. *Septimum Palæologum initurum concordiam cum La... tinis, & postmodum magnam calamitatem Christianis maxime exitiabilem futuram.* Syropulus sect. 3. cap. 8. Hic Demetrius scripsit *Dialogum*, i... quo colloquuntur Thomas, Nilus, Cydones, Chrysoloras, *advers... Demetrium Cydonium* † qui pro Thoma Aquina calamum adversus Ni... lum Cabasilam strinxerat; incipit: Μέγας μὲν ὁ τῶν ἐμφύλων κα... ἡμῶν πόλεμος καὶ πολὺ τῶν ἀλλοφύλων ἰσχυρότερος. Exstat & *alter ... versus Latinos Dialogus*, cujus titulus: ὅτι δικαίως ἐστιν ὀρθοδόξοις ἐπ... ὀρθοδόξων καθηγεῖσθαι ἐν ἐκείνῳ πράγματι. Incipit: Τί δὲ τὸ καθηγεῖσθαι, ... Θεοδόσιε, καὶ τίνες οἱ ταῦτα γράψαντες. Item *tractatus ex libris Nili contra La... tinos de processione Spiritus S.* qui inscribitur: κατὰ Λατίνων λόγος ... πλοκὰς ἀφ᾽ ὧν ἐποίησεν ὁ ἁγιώτατος Νεῖλος ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονί... κης ὅτι καὶ τὰς λύσεις καὶ τὰς τῶν ἐναντίων λεξάσεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ... τοῖς σχήμασι ἀποδείξεις ἐν συντόμῳ κατὰ συλλογισμῶν ἕκαστον. Incipi... ἀρχαῖα δόξα τῇ ἐκκλησίᾳ. Legitur etiam ipsius *in S. Martyrem De... metrium* laudatio non inelegans, incipit: Δημήτριε τὸ γλυκὺ πρᾶγμα ... θαυμαστὸν ὄνομα. Edita etiam est ejusdem *Epistola ad Barlaamum E... piscopum Giracensem Latina, qua ponens omnia dubia de processione Spi... ritus S. petit ab eo scire, per quas ipse cogitationes ex opinando, quod ex ... Patre Spiritus S. procedit, reversus est ad tenendum, quod etiam ex Filio pro... cedit*, fortasse ab eodem Barlaamo Latina facta; mihi enim usque ... Gr. eam videre non contigit. Epistolæ respondit ipse Barlaamus, ... legitur responsio in Bibliotheca Patrum editionis Coloniensis. Le...

† Antirrheticum Demetrii Chrysoloræ adversus Demetrium Cydonium citat Alla... tra Hottingerum p. 49.

tur præterea Demetrii Chryſoloræ alia *ad Antonium Aſculanum Epiſtola* dubitantem ὡς ἐπειδὴ ἦν τὸ κρεῖττον τὸ μὴ ὄντος, πῶς ὁ Κύριος εἴρηκε περὶ τοῦ Ἰούδα, ὅτι καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη. Incipit: Ἀπορεῖν σοι ὡς ἔοικεν τὰ ἐν τῷ μὴ ὄντος κρεῖττον. Hæc Allatius, adverſus Creyghtonum p. 3. ſeq. & de conſenſu p. 661. Demetrii Chryſoloræ *Epiſtolæ centum ad Manuelem Palæologum Imp.* MStæ in Bibl. Bodlejana. Vide Catalogum MStorum Angliæ p. 14. Plura de Demetrii hujus Theſſalonicenſis ſcriptis, ut de *homiliis*, & de *Epigrammate in Theodorum Deſpotam funebri*, Rob. Gerus in appendice ad partem ſecundam Hiſtoriæ literariæ ſcriptorum Eccleſiaſticorum præſtantisſimi Cavei, ubi notat illam *diſceptationem cum Antonio Aſculano* habitam coram Manuele Imp. de verbis Chriſti *melius eſſe Judæ ut natus non eſſet*, cum tamen ens non enti præſtet, Latine exſtare ex verſione Georgii Trombæ, vulgatam Florent. 1618. 4.

Demetrius *Chytras*, Cynicus tempore Conſtantii Imp. vide Henr. Valeſium ad Ammiani Marcellini XIX. 13.

Demetrius *Cnidius* citatur à Scholiaſte Apollonii.

Demetrius, *Comœdiæ* veteris Poëta, Laërt. V. 85. De ejus dramatibus dixi lib. 2. c. 22.

Demetrius *Conſtantinopolitanus*, vide infra, *Pepagomenus*. Etiam inter Epiſcopos CPolitanos ante Conſtantinum Magnum a quibusdam Demetrius memoratur, qui aliis Domitius eſt, frater ut ajunt vel filius Probi Imp. vide Lambecium VIII. p. 215. ſeq. & Stephanum de Altimura p. 181. panopliæ.

Demetrius *Corinthi* verſatus Cynicus, cujus mentio apud Lucianum adverſus indoctum p. 388. Idem ut videtur quem patria Sunienſem vocat in Toxari T. 2. p. 51.

Demetrius *Cumanus*, in numo Goltziano.

Demetrius *Cydones*, de quo ſupra.

Demetrius *Cynicus* Senecæ, Eunapio & aliis laudatus de quo Jo. Jonſius III. 7. p. 248. & Godfridus Olearius ὁ μακαρίτης ad Philoſtratum p. 163. & quæ dixi lib. 3. cap. 112. Fuere & alii duo Cynici Demetrii juniores, ſupra in *Chytras* & *Corinthius*.

Demetrius *Cyrenæus*, cognomento σάμος ſive amphora, Grammaticus, cujus meminit Laërtius V. 84.

Demetrius Syncellus, Metropolitanus *Cyzicenus*, ſcriptor. Hiſtoriæ Byz. laudatus à Joanne Scylitza & Cedreno: ex qvibus colli-

gas sub Mich. Paphlagone floruisse medio sæculo XI. Ejus expositionem de Jacobitarum & Chatzitzariorum hæresi Græce & Latine edidit Combefisius T. 2. Auctarii novi p. 261. Latine exstat T. XII. Bibl. Patrum Lugd. p. 813. Ejusdem de nuptiis prohibitis, Græce & Lat. in Jure Græco Rom. lib. VI. p. 392. Responsum de eo qui uxorem occiderat, citat Nic. Comnenus p. 278. prænotionum mystagog.

Demetrius Diaconus qui in monte Atho libros Græcos manu sua descripsit circa A. C. 1432. Vide Clariss. Montfauconi Bibl. Coislinianam pag. 113.

Demetrius Thessalonicensis *Diaconus* CPol. cujus Epistola ad Philippum Melanchthonem (quem præceptorem suum appellat) data Anno 1559. legitur in Martini Crusii Turco-Græcia lib. IV. pagina 263. Idem p. 264. testatur per hunc Demetrium missam fuisse Græcam versionem Augustanæ Confess. compositam a Melanchthone ad Joasaphum Patriarcham CPol.

Demetrius Dianæ servus, de quo Vitruvius VII. 1.

Demetrius *Ephesius* Eupatoris F. in numo Goltziano.

Demetrius *Epicureus* Protarchi Bargyleitæ discipulus, patria Lacedæmonius laudatus Straboni, aliisque: de quo dixi ad Sextum Empiricum pag. 161.

Demetrius *Erythræus* tempore Luculli & Mithridatis Grammaticus, Laert. V. 84. Suidas in Τυραννίων. Mox apud eundem Laertium V. 85. Demetrius Erythæus alter memoratur ποικιλογράφος ἀνθρωπος, qvem historica & rhetorica ait scripsisse.

Demetrius *Evcerus* Antiochi Gripi filius, Rex Damasci, de quo Josephus.

Demetrius *Euthydemi* Bactrianorum Regis F. de quo Strabo lib. XI.

Demetrius *Gadarensis* Pompeji libertus, in cujus gratiam post Hierosolyma occupata Gadaram instauravit ut narrat Josephus lib. 1. de bello Judaico cap. 5. Meminit illius Seneca de tranquillitate c. 8. & Plutarchus in Catone Uticensi.

Demetrius *Gemistus* Diaconus, magnæ Ecclesiæ CPol. protonotarius cujus διάταξις sive ordinem ordinationum & liturgia Patriarchalis in Ecclesia CPol. Græce & Latine exhibuit, atque notis illustrat Isaacus Habertus in Pontificali Græcorum. Paris. 1643. fol.

Lat-

Laudatur, Cangio, teste in libro Sacramentorum Ecclesiæ Græcæ, Cod. Reg. 2411.

Demetrius Grammaticus Tarsensis apud Plutarch. de Oraculor. defectu, p. 417. Alios vide in Ixione, Magnete, Scepsio, Trœzenio.

Demetrius cognomento γραφικὸς egregius pictor. Laert. V. 83.

Demetrius Hypatus ad quem Theodori Studitæ Epistolæ.

Demetrius Jamborum Poeta amarulentus, Laert. V. 85.

Demetrii, qui *Joannis* Despotæ seu Principis Moldauiæ scriba fuit, Epistola ad Joasaphum Patriarcham CPol. post A. 1550. scripta legitur in libro quarto Turco-Græciæ Martini Crusii.

Demetrius Ixion, Adramytenus e Mysia Grammaticus, de quo viri docti ad Laert. V. 84.

Demetrii καταβάτου ἱερόν. Clemens Alex. p. 36. protreptici.

Demetrius *Laco*, supra, Epicureus.

Demetrius Romanus genere, patria *Lampenus* ex Lampe Asiæ, qui ad Manuelem Comnenum misit scriptum in quo Arii sententiam propugnabat. Vide Joannem Cinnamum libro IV. p. 273. seqq. edit. Cornelii Tollii, & Allatium de consensu p. 689.

Demetrius *Lentares* qui aliquot Codices Græcos manu sua descripsit circa A. 1475.

Demetrius ad quem Libanii Rhetoris Epistolæ.

Demetrius *Magnes*, pro quo apud Dionysium Halicarnass. in Dinarcho T. 2 p. 112. editur Δημήτριος ὁ Μάγνης, scripsit περὶ συνωνύμων πόλεων, teste Plutarcho in Demosth. Stephano Byz. in ἀλαβών, Harpocratione & Svida in Μεθώνη. Ejusdem περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, in quibus Callimachi πίναξι usus fuerat, laudant idem Harpocrationa in Ἴστρος, Laertius, Athenæus &c. Vide Vossium de Historiis Græcis, Meursium in Bibl. Græca & Jonsium de scriptoribus Historiæ Philosophicæ, Menagium pag. 225. ad Laertium.

Demetrius *Martyr* Thessalonicæ sub Maximiano, cujus memoriam recolunt Græci & Latini VIII. Octobr. De illo Photius Cod. 255. & plura Græcorum scripta quæ laudavi Volum. IX. pag. 71. seq. Omitto alios Demetrios martyres minus celebres, quorum memoria tamen in Martyrologiis vel Menologiis 25. Jan. 1. 8. 12. 21. 30. April. 6. 11. 25. 29 Maj. 18. Jun. &c.

Demetrius *Mathematicus*. Supra in Amiseno, & Alexandrino. Ex his est qui de quaternario numero scripsit teste Plinio XXVIII. 6.

Demetrius *Medicus*, supra in *Apameensi*, *Attalensi*, *Bithyno*.

Demetrius Marci Antonini Imp. archiater cujus mentio apud *Galenum* lib. 1. de antidotis c. 1.

Demetrius *Megas* Siculus, postea à Dolabella patrono sub P. Cornelius d ctus, cum quo vetustum hospitium magnamque familiaritatem bi fuisse testatur Cicero XIII. 36. ad familiares.

Demetrius *Milesius* in veteri Inscriptione apud Gruterum pagin DCCCCII.

Demetrii *Moschi* Laconis de Helena & Alexandro poëma Græce. Pontico Virunio interprete Latine in 4. Hic sæculo decim quinto vergente vixit, Grammaticus Orator & Poeta non conte mnendus. Vide H. Stephanum de insidis Græcæ Linguæ Ma gistris p. 143. & 151.

Demetrius Nauplii Dux circa A. 1461. ad quem Georgius Amyrutz scripsit adversus Synodum Florentinam. infra, p. 818.

Demetrius Neronis principatu à tota seplasia accusatus apud Consule ob caritatem annonæ illatam. Plin. XXXIII. ult.

Demetrius *Nicanor* Rex, de quo Josephus.

Demetrius *Odessenus*, qui scripsit de rebus Odessi patriæ suæ in Pont Civitatis. Steph. in Ὀδησσός.

Demetrius *Pepagomenus* de podagra, arthritide & id genus morbi ad Mich. Palæologum (qui ab A. 1282. imperitavit) liber Mi chaeli Psello ab aliis tributus, MS. inter libros Is. Vossii, Lu gduni Batavorum. Prodiit Græce Paris. 8. & cum latina ve sione ibid. 1558. 8. apud Guil. Morellum. Gallice etiam Fr derico Jamotio interprete & ex Gallico Latine à Jo. Borgesi Belga, Audomari 1619. 8. Alius Demetrius *Pepagomenus* qui Codi cem MS. Græcum de re accipitraria, qui exstat in Bibl. Lau rentiana Florentiæ, scripsit A. 1454. teste celeberrimo Mont faucono p. 98. palæographiæ Græcæ. De ejus Hieracosophi dixi lib. 1. cap. 25. §. 6.

Demetrius Ciceroni V. de fin. c. 19. in quibusdam Cod. *Phalericus*, ali *Phalereus* à Phalero Atticæ, discipulus Theophrasti, Atheniensi princeps doctrina & eloquentia clarissimus de quo dixi lib. 2. ca 11. & de libro περὶ ἑρμηνείας qui sub ejus ambulat nomine, & rectiu us fortasse refertur ad Demetrium Alexandrinum, lib. 4. c. 1 Plura de hoc Demetrio Phalereo etiam Laertius lib. V. 75. seq.

Demetrius *Phalereus* interpres Nicandri Stephano Byz. laudatus in

quæ

**, nisi vocabulum *Phalereus* est glossema, ut visum Jonsio p. 210. Demetrius Chlorus intelligendus.
...ius Phallyraeus CPolitanus, vir doctus, qui Romae vixit circa ... 1654.
...ius *Pharius*, quem praeter Strabonem p. 315. & Polybium lib. VII. ...udat Plutarchus Arato p. 1059. D.
...ius Physicus allegatur à Plinio Hist. VIII. 17.
...ius pictor, Laert. V. 83.
...ius Platonis discipulus, supra in Amphipolite.
...ius *Platonicus* junior, de quo dixi lib. 3. c. 3.
...ius Poeta, cujus hosce versus memorat Laertius V. 85.

Ζῶντ' ἀτιμάζουσιν ὃν ἀποφθίμενον ποθέουσι
Καί ποθ' ὑπὲρ τύμβου καὶ ἀπνόου εἰδώλου
Ἄστεα νεῖκος ἔπειλθεῖν ἔριν δ' ἐστήσατο λαός.

Contemnunt vivum, quem mox post funera quaerunt,
Et super exanimi nonnunquam umbra atque sepulchro
Contendere urbes amplae, populique potentes.

...ii Poliorcetae vitam scripsit Plutarchus.
...ius ὁ πυκτὴς, *pugil*, ἐν τῷ περὶ διαλέκτων citatur ab Etymolo...o magno in Μιλλάξ.
...ius *Ratheni* F. supra in Amiseno.
...ius Raules Cabaces. Ejus Epistola ad filium Manuelem Graece ... Latine edita ab Allatio contra Creyghtonum p. 617. seq. diffe...ns de gente Metochitarum, ex Gemisti Plethonis Philosophi te...imonio. Citat etiam Georgii Pachymeris Historiam.
...ius *Sagalassensis* Παρθενικά, Lucianus de scribenda historia T. 1. ...p. 625.
...ius *Salaminius*, cujus apud Stephanum Byz. mentio in Σαρ...πεία.
...ius *Satyricus*, Tarsensis. Laert. V. 85.
...ius *Scepsius* Grammaticus, Cratetis & Aristarchi aequalis, qui τῶν ... διακόσμον libris triginta enarravit, saepe laudatus Straboni & ...thenaeo. Idem auctor Αἰγυπτιακῶν, quae citat Athenaeus lib. XV. ...680. Fortasse & Παμφυλιακῶν, quorum meminit Tzetzes ad Ly...phronem v. 440. & libri de regibus Judaeorum, allegati à Cle...ente 1. Strom. p. 337. Idem Clemens Demetrii librum secun-dum

dum Κεγολικῶν citat in protreptico p. 30. Vide quæ viri doc ad Laertium V. 84.

Demetrius *Serbus* circa A. 1475.

Demetrius *Sguropulus* sive *Syropulus*, ad quem una & altera Theodor Gazæ Epistola lecta Allatio p. 18. contra Creyghtonum.

Demetrius Megas *Siculus*, P. Cornelii Dolabellæ libertus, de quo supr ex Ciceronis XIII. 36. Epist. ad familiar.

Demetrius *Smyrnæus* Rhetor. Laert. V. 84.

Demetrius *Statuarius*, cujus ex Polemone meminit idem V. 85. Plin XXXIV. 8.

Demetrius *Suniensis*. supra, *Corinthius*.

Demetrius *Syncellus*. Vide in Cyziceno.

Demetrius *Syracusius* Diodoti F. in inscriptione Goltziana.

Demetrius *Syrus*, Ciceronis Magister, teste ipso in Bruto.

Demetrius *Tarsensis* Grammaticus Plutarcho laudatus lib. de oraculorum defectu. Demetrii Tarsensis σατυρογράφε meminit Laert V. 85.

Demetrius *Thalassius* inter JCtos Græcos à Nic. Comneno laudatus.

Demetrius Thessalonicensis Martyr, de quo Photius Cod. 255. supr in Martyre.

Demetrii alii *Thessalonicenses* duo, de quibus supra, *Cydonius* & *Diaconus*.

Demetrius *Tornicius*, qui tanquam ex persona Isaaci Angeli Comneni cir ca A. 1193. ad quendam Episcopum scripsit de processione Spiritus S. Incipit: Τὸ μέγα τῆ πρεσβυτερίου σαλὶν αὐτοῦ ἀντίγραμμα περὶ τῆ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκομισθεῖσαι. MS. in Bibl. Regis Christianiss. memor Allatius p. 705. de consensu utriusque Ecclesiæ.

Demetrius τραγῳδιῶν ὑποκριτής. Hesych. Δημήτριος. Acroni δραματοποιός, ad hæc Horatii lib. 1. Sat. 10. *Demetri, teque Tigelli Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.*

Demetrius *Triclinius* clarus ante annos trecentos, cujus exstant scholia in Sophoclem, de quibus supra lib. 2. cap. 17. p. 634. Nec non in Theogoniam Hesiodi. Vide Nesselium parte IV. p. 21. Idem recensuit Empedoclis sphæram, ut dixi lib. 2. c. 12. §. 9.

Demetrius *Trœzenius* Grammaticus laudatus ab Athenæo p. 139. & ab auctore certaminis Homeri atque Hesiodi.

Demetrii *Zeni*, Zacynthii Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, versibus Græcis politicis lucem vidit Venet. 1529. 8.

IX. BESSA-

IX. BESSARIONIS, a) viri magni atque eruditissimi laudes digna Oratione persecutus est Baptista Platina, quæ apud Bzovium ad A. 1472. n. 31-38. legitur. Mihi in præsenti satis est notasse, quod ille patria Trapezuntius & Monachus Ordinis S. Basilii & Archiepiscopus Nicænus Græcæque Ecclesiæ antea Promachus, primum studio conciliandi, deinde ubi hoc non videt succedere, Latina dogmata adversus Græcos suos defendendo Romanas partes strenue & constanter sectatus fuit, summosque ab his tulit honores, primus Græcorum inter Cardinales cooptatus A. 1439. ab Eugenio IV. & à Pio II. Patriarchæ CPolitani ornatus titulo Anno 1463. * Episcopus præterea Tusculanus constitutus, futurus etiam post Pium II. anno 1664. defunctum Pontifex Maximus, nisi parum officiosa, ut ajunt, Nicolai Perotti admissionalis sui morositate b) Cardinalium animos à se alienasset. Diem obiit Ravennæ 15. Nov. 1472. redux è Gallia, in quam à Sixto IV. legatus fuerat: Romæ ad SS. Apostolos sepultus, ubi A. 1466. vivus & spirans sibi monumentum ** posuit. Vel in purpura mores semper Græcos retinuisse, barbamque prolixam derasæ tunc ex more gentis Romæ semper objecisse, (quod effigies ejus etiam apud Lambecium c) testatur) & domum ejus patens ac clemens asylum sapientiæ Græcæ profugæ post expugnatam C'Polin fuisse, Græci ipsi d) celebrant.

Eee Scripta

a) De Bessarione præter Bzovium & Odoricum Raynaldum, atque in Cardinalium vitis Ciacconium, in promtu est consulere Jovii elogia, Gaddium de scriptoribus non Eccles. Varillasium libro IV. Anecdotor. Florentin. Bullartii Academ. T. I. p. 9. Boissardi imagines T. I. p. 136. H. Warthoni auctarium ad Guil. Cavei Hist. litterar. scriptorum Eccles. Hendreichii pandectas Brandenb. &c.

* Bzovius ait hoc factum esse A. 1453. à Nicolao V. Sed malui sequi Raynaldum & alios, qui hoc ad A. 1463. referunt.

b) Menagius in lectionibus Italice editis ad carmen septimum Francisci Petrarchæ p. 10. Svite du Menagiana p. 127. sq. Bernardus Moneta (de la Monnoye) in Tomo IV. Menagianorum p. 147. sq.

** Apud Lambec. VI. p. 275. & in Monumentis illustrium virorum Gisberti à Zyl. p. 56. *Bessario Episcopus Tusculanus S. R. E. Card. Patriarcha CPol. nobilis Græcia ortus oriundusque sibi vivens posuit Anno Salutis MCCCCLXVI.*

Τοῦτ' ἔτι Βησσαρίων ζῶν ἤνυσα σώματι σῆμα
Πνεῦμα ἢ φευξεῖται πρὸς Θεὸν ἀθάνατον.

c) Lambecius VI. de Bibl. Vindob. p. 274.

d) Nic. Comnenus prænot. mystagog. p. 348.

Scripta Bessarionis Græca:

1. *Oratio de unione ineunda.* Incipit: τῶν μεγάλων πραγμάτων ἢ τὰ τέλη μόνον. Græce & Latine in Actis Concilii Florentini T. XIII. Labbei p. 35-46. & Tom. IX. Harduin. p. 27-35.
2. *Oratio dogmatica de unione.* Incipit: Τὴν μὲν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ. Græce & Latine Bessarione ipso interprete in Actis Concilii Florentini T. IV. Binii p. 557. T. XIII. Labbei p. 391-455. & Harduini T. IX. p. 319-372. Confer Allatium III. 3. de consensu p. 931.
3. *Physicæ demonstrationes de DEO*, de immortalitate animæ & de incarnatione CHristi MSS. in Bibl. Bodlej.
4. *Contra Marcum Ephesium*, cum ad priora ejus capita XVII. Latinis opposita respondisset Gregorius Protosyncellus, & cætera absolvere per fata fuisset prohibitus. Vide Arcudium lib. 2. de concordia p. 113. Allatium p. 932. & Lambecium lib. V. p. 174.
5. *Epistola ad Thomæ Palæologi filiorum Pædagogum* Anconam missa Romæ 9. August. 1465. servata à Phranza III. 27. & à Jac. Pontano notis ad Phranzam p. 309. Græce, deinde à Meursio Græce & Latine edita, nec non ex Meursii editione à Labbeo, ut dixi Volum. VI. p. 241. Incipit: ἐυγενέςατε ἀνὲρ καὶ ἡμῶν φίλτατε φίλων, ἐδεξάμην καὶ πρότερον.
6. *Epistola ad Alexium Lascarim Philanthropenum* dicta *Antidotus*, de successu *Synodi Florentinæ* & *de processione S. S.* Incipit: Σὺ μὲν ἢ τὰ ἀνθρώπινα μόνον. Græce & Latine ex duplici versione, Bessarionis ipsius altera, altera Arcudii edita à Petro Arcudio in Opusculis aureis Theologicis vulgatis Romæ 1630. 4. & recusis 1671. 4. Latine exstat in Conciliis Labbei T. XIII. p. 1228-1262. & Harduini T. IX. p. 1043-1077.
7. *Apologia adversus Gregorium Palamam* pro *Joannis Vecci* Patriarchæ CPol. libro adversus responsiones Græcorum de processione Spiritus S. à Filio. Græce & Lat. in iisdem Opusculis.
8. *Epistola catholica sive encyclica ad Græcos Ecclesiæ CPol. subjectos*, in qua se Oecumenicum Patriarcham nominat. Confer Allatium de Consensu p. 289. 353. 928. Exstat cum duplici versione, Bessarionis ipsius & altera Arcudii, notisque Græce & Lat. in iisdem Opusculis ab Arcudio editis. Latine ex Bessarionis versione apud Odoricum Raynaldum ad A. 1463. n. 58. sqq.

9. *Re-*

9. *Responsio ad quatuor argumenta Maximi Planudæ de Processione Spiritus S. ex solo Patre.* In iisdem opusculis.

10. *Epistola encyclica de azymo* citatur à Nic. Comneno p. 161. prænot. mystagog.

11. *Epistola ad Gennadium Scholarium* id. p.233.244.285.340. *Ad Theodorum Gazam.* MS. Lambec. VII. p. 162. sq. *Ad Palæologos* Epistola Græcobarbara citatur ab If. Haberto p. 155. ad Pontificale Ecclesiæ Græcæ. *Ad Michaëlem Byz.* à Cangio in Appendice ad Glossarium Græcum p. 16. *Ad* eundem *Michaelem Apostolium* Lambec. V. p. 175. & Allat. de consensu p. 938. & *ad Andronicum Callistum*, infra p. 747. *Ad Gemistum Plethonem* de quatuor quæstionibus Platonicis: περὶ τοῦ αὐτοκτίστου, περὶ τοῦ μεθεκτοῦ καὶ ἀμεθέκτου, περὶ τῆς τῶν ὅλων συνωνυμίας ἢ ὁμωνυμίας. MS. Lambec. VII. p. 162. sq. *Ad filios Gemisti Plethonis de obitu & laudibus Patris*, infra p. 757. & Allat. p. 937. de consensu. Epistolæ quatuor *ad Philantropenum* citantur ab eodem Allatio p. 930. & Nic. Comneno p. 17. 323 35c. prænot. mystagog. Alias Epistolas MStas memorat Nesselius, parte IV. p. 131. Labbeus p. 99. 183. Bibl. novæ MSS.

12. *De Primatu Papæ.* Allatius de consensu p. 966. & infra p. 775.

13. *De S. Trinitate explicatio* MS.

14. *Professio fidei Christianæ contra omnes hæreses*, divisa in capita XXI. MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. V. p. 226. Incipit: αʹ Πιστεύομεν ὅτι ἐστι Θεὸς δημιουργὸς πάντων.

15. *Monodia in obitu Manuelis Palæologi*, Imp. A. 1419. defuncti, ex Nic. Perotti Archiep. Sipontini versione legitur apud Abr. Bzovium ad A. 1472. n. 56. *Jambi in obitum Theodoræ* Constantini Palæologi uxoris, apud Allatium de consensu p. 955. Habuit & varias Bessario Orationes, ut in funere Cleopæ Palæologæ apud Labbeum p. 71. & quas memorat Gesnerus: & Conciones quam plurimas teste Platina. Etiam laudes Patriæ suæ & ad Græcorum Imperatorem de uxoris obitu scripsit Consolationem, teste Trithemio c. 821. de Scriptor. Ecclesiasticis.

16. Πρὸς τὰ Πλήθωνος πρὸς Ἀριστοτέλην περὶ οὐσίας. *Ad dicta Plethonis in Aristotelem de substantia.* Meminit Gesnerus in Bibl. & Allatius p. 387. de Georgiis. Infra p. 747.

17. Περὶ τοῦ τῆς ἱερᾶς εὐχαριστείας μυστηρίου, καὶ ὡς τοῖς τοῦ Κυρίου ῥήμασι μάλιστα τελειοῦται, *de sancto Eucharistiæ mysterio, & quod per Verba Domini maxime fit consecratio*, contra Marcum Ephesium. Græce

 MS.

MS. in Bibl. Cæsarea. Incipit: ἐκ ἱερῷ τῆς συνάξεως καὶ εὐχαριστίας. Vide Lambecium V. p. 173. Latine prodiit in Bibliothecis Patrum & novissima edit. Lugdunensi T. XXVI. p. 787. Quod vero clariss. Warthonus Allatium p. 932. de consensu secutus scripsit Græce & Latine prodiisse cum Liturgiis Patrum, Parisiis 1560. fol. error est, nam nec Græce nec Latine ibi habetur Bessarionis scriptum, habetur autem scriptum Marci Ephesii, quod Bessario oppugnavit.

Latine scripta.

18. *Contra Calumniatorem Platonis* (Georgium Trapezuntium) libri IV. Venet. apud Aldum 1503. & 1516. fol. Vide infra p. 722. 730.

19. *De natura & arte*, sive an natura & ars consulto agant. Adversus eundem Trapezuntium. Ad calcem jam dictorum IV. librorum.

20. *Orationes quatuor ad Principes Italiæ* de Christianorum clade in Chalcide Eubœæ, periculis Italiæ post expugnatum Hydruntum imminentibus: de sedandis discordiis & bello in Turcas decernendo & persvasio ex Demosthenis Olynthiaca. Inter Nic. Reusneri consultationes atque Orationes Turcicas IV. Voluminibus A. 1596. 4. editas Vol. II. p. 197. 203. 215. 229.

21. *Declaratio aliquorum, quæ in Oratione dogmatica* (supra n. 2.) *continentur*, quæ Græcis notissima, Latinis ignota sunt. Incipit: *notandum primo.* Apud Labbeum T. XIII. Concil. p. 455. & Harduin. T. IX. p. 374.

22. *De processione Spiritus S. ad Paulum II. Pontificem.* Et ad eundem *de errore Paschatis.* MS. Venetiis in Bibl. S. Marci.

23. *Epistola ad Christophorum Morum, Venetorum Principem*, data A. 1469. qua Bibliothecam suam legat ædi S. Marci. Exstat ad calcem Philobyblii Richardi Angvavillæ de Buri, Episcopi Dunelmensis, cum Epistolarum Philologicarum centuria editi ex Bibliotheca Goldasti, Francof. 1610. 8. & cum Herm. Conringii præfatione Lipsiæ 1674. 8. Eadem Bessarionis Epistola primo loco legitur inter Epistolas Principum collectas ab Hieron. Ruscelli, & ex Italico Gallice factas per E. Belleforestum. Ejusdem argumenti litteræ Bessarionis ad Senatum Venetum exstant apud Petrum Justinianum Hist. Venetæ libro VIII. De Bibliotheca Bessarionis, quæ Venetiis etiamnum asservatur, vide iter Italicum eruditiss. Mabillonii p. 33. & præclari Montfauconi

coni Diarium Italicum p. 41. sq. Indicem librorum utraque lingua qui omnes ferme manu exarati sunt, dedit Jo. Philippus Thomasinus in Catalogo MSS. Bibl. Venetarum editio Utini 1650. 4. p. 35-55. longe perfectiorem quam exhibuerant Possevinus in Apparatu & Gregorius Sozomenus. Numerus Voluminum 980. Confer Lambecium III. p. 380. 381.

24. *In illud* Joannis XXI. 23. *Si eum volo manere*, contra Trapezuntium. Vide infra p. 731. Hoc scriptum etiam Græce perinde ut liber de natura & arte exstat MS. Venetiis in Bibl. S. Marci inter Bessarionis libros. Vide Thomasini Catalogum p. 33.

Latine versa è Græco.

25. *Libri quatuor Xenophontis de dictis & factis Socratis*, ad Julianum Episcopum Cardinalem Tusculanum. In variis Xenophontis editionibus, & separatim Lovanii 1533. 4.

26. *Aristotelis Metaphysicorum libri XIV.* cum Bessarionis versione exstant in variis Philosophi editionibus, etiam in tomo postremo editionis eximiæ Aristotelis Græco-Latinæ Duvallianæ. Prodiit quoque hæc interpretatio Parisiis 1516. fol. apud H. Stephanum avum & ad calcem librorum contra calumniatorem Platonis.

27. *Theophrasti Metaphysica*, Aristotelis Metaphysicis plerumque solita subjungi, ut dixi lib. 3. cap. 9. §. 14.

28. *Correctio interpretationis librorum Platonis de legibus à Georgio Trapezuntio composita.* Ad calcem librorum adversus calumniatorem Platonis.

X. LEONI ALLATIO Chio, Bibliothecario Vaticano, ingenii & industriæ laudibus cumulatissimo, qui A. 1669. 19. Januar. octogenario major Romæ diem obiit, tam multa debent hæ literæ, atque speciatim etiam hæc nostra Bibliotheca, ut indictum eum prætерire nefas merito judicem. Vitam ejus scriptam à *Stephano Gradi*, qui illi in præfectura Bibliothecæ Vaticanæ successit, memorari video in Diario Veneto, Giornale de letterati d'Italia T. XX. p. 418. Voluit etiam Allatii vitam Rev. *Jo. Georgius Meuschenius* præmittere novæ, quam nuper parabat editioni libri Allatiani de erroribus magnorum virorum in dicendo. Sed donec illæ lucem videant consulere interim de hoc præclaro viro juvabit Petri Bælii dictionarium Historicum & Lud. Elliesium du Pin Tomo XVIII. Bibliothecæ Scriptorum Eccles. Gallica lingua editæ,

editæ, Italicoque vulgata idiomate elogia Laurentii Craſſi, nec non Hieronymi Ghilini: & Germanico Adolphi Clarmundi vitas T. VI. p. 74. Jo. Paſtricius, Præfectus Collegii Rom. de propaganda Fide, quem Allatius morti vicinus librorum ſuorum heredem inſtituit, Jo. Mabillonio a) narravit, ipſum unico calamo uſum fuiſſe ad Græce ſcribendum, quod expeditiſſime faciebat per annos quadraginta, & eo tandem amiſſo tantum non illacrymaſſe. Idem per omnem vitam ſacris ordinibus & conjugio pariter abſtinuit, itaque ab Alexandro VII. interrogatus: cur ſacerdotium non ſuſciperet? reſpondit, ut ſemper ad conjugem ducendam eſſet paratior: cur vero tandem conjugem non duceret? ut ad ſacerdotium expeditior foret. MStos ejus Codices hereditate crevit Collegium Græcorum Romæ, ut notavit illuſtris Scipio Maffejus in Epiſtola ad Clariſſimum Blanchinum, Diarii Veneti T. XXVI. p. 122. Quomodo Palatinam Bibliothecam Vaticanæ intulerit, operæ pretium eſt ex ipſius Allatii verbis cognoſcere lib. de Synodo Photiana p. 288. *Bibliothecam Palatinam & multitudine MSS. Codicum tum Græcorum tum Latinorum, aliarumque etiam linguarum, & ſingularium Codicum copia fuiſſe celeberrimam non nego. Eam tamen à milite Bavaro ſpolium factam* (*A.* 1622.) *Maximilianus tum Bavariæ Dux tropæum miſit Gregorio XV. Pontifici Max. qui ad eam avehendam Leonem* (*Allatium*) *transmiſit, & Leo bona fide juſſis obtemperans per hyemem & per medios hoſtes urbem Heidelbergam non ſine diſcrimine & vitæ alea penetrans, conſervatam a milite Tillio & Henrico de Metternich ſibique traditam, impenſis Pontificiis integram, ut minima quidem illius chartula deperdita, Romam invexit in Vaticanam, in qua nunc perhonorifice cuſtoditur uniuscujusque commoditati, ſicuti & Vaticana ipſa.* Et in notis ad Euſtathii Hexaëmeron p. 151. *Dum Bibliothecam Palatinam Heidelbergæ ſpolium factam & tropæum miſſam Gregorio XV. à Maximiliano utriusque Bavariæ Duce, Romam transvehendam curarem, quam tandem Dei munere & tanti Principis gloria ope ac beneficiis ſanam incolumemque transvexi.*

In ſcriptis Allatii cum eruditionem ſingularem, doctrinæque copiam & infinitam, ineditorum præcipue monumentorum Græcorum notitiam & lectionem mirari omnes neceſſe ſit, duo inprimis reprehendi ſolent non ſine ratione: unum eſt, quod Græcus in gratiam Urbani VIII. diſſenſum Græcorum ab Eccleſia Romana nimium quantum ex-

a) Mabillonius itinere Italico, p. 61.

extenuavit, ut non Protestantes solum b) sed ex ipsis Romanæ etiam Ecclesiæ addictis scriptoribus c) non diffitentur viri doctissimi: alterum, quod conviciis & maledictis in dissidentes & quos hæreticos vocat ac schismaticos nullum facit modum, licet ipse in diatriba de Georgiis p. 325. præclare: *Satis erat sine istis contumeliis de erroribus admonere*. Scripta sua ipse enumerat Allatius in elencho edito Rom. 1659. 8. & in Apibus Urbanis & ante librum de templis Græcorum, nec non in calce libri de mensura temporum antiquorum: haud contemnenda etiam Christophori Hendreichii pandectarum Brandenburgensium scriptoris & Adolphi Clarmundi in illis tradendis exstat industria. Sed ecce tibi paulo pleniorem distinctioremque & accuratiorem editorum illius monumentorum elenchum:

I. Scriptores veteres ab Allatio editi, versi, illustrati.

1. *Socratis, Antisthenis & aliorum Socraticorum Epistolæ*, cum versione & notis & Dialogo de scriptis Socratis. Paris. 1637. 4. De his confer si placet quæ dixi lib. 2. c. 10. §. 35.
2. *Philo Byzantius de septem mundi spectaculis*. Cum versione & notis. Rom. 1640. 8. & Tomo VIII. thesauri Antiquitatum Græcarum Gronoviani. Vide lib. 3. c. 24. §. 4.
3. *Monumentum Adulitanum* Ptolemæi Evergetæ, Græce & Latine Rom. 1631. 4. & Lugd. Bat. 1674 8. Vide lib. 3. cap. 24. Notæ, quas promisit Allatius, haud viderunt lucem.
4. *Sallustii Philosophi opusculum de Diis & Mundo* Græce & Latine, additis notis Lucæ Holstenii. Rom. 1638. 12. Lugd. Bat. 1639. 8. & in Tho. Galei opusculis Mythologicis, Ethicis & Physicis, Cantabrig. 1671. 8. Amst. 1688 8.
5. *Procli Diadochi Paraphrasis in Claudii Ptolemæi libros IV. de siderum effectionibus*, Græce & Latine Amst. 1635. 8.
6. *Vita Homeri*, scripta a Proclo & aliis duobus Anonymis. Græce & Latine ante librum de patria Homeri, Lugd. 1640. 8. & Tomo X. Thesauri Antiquitatum Græcar. Gronoviani.

7. S.

b) Herm. Conringius præfat. ad Metrophanem Critopulum, B. Elias Veilius, nec non Hottingerus in Hist. Eccles. & contra Allat. & Frid. Spanhemius T. 2. Opp. p. 486. &c.

c) Rich. Simon Hist. Critique de la creance du levant p. 10. 20. &c.

7. *S. Methodii* Convivium Virginum, Græce & Latine cum notis & diatriba de Methodiis, Rom. 1656. 8.

8. *Eustathii* Antiocheni & Martyris in Hexaemeron commentarius ac de Engastrimytho dissertatio adversus Origenem, item Origenis de eadem Engastrimytho, cum versione atque in Hexaemeron notis & Allatii syntagmate de Engastrimytho, Lugd. 1629. 4. Latine ex Allatii versione recusa sine notis in Tomo XXVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. A. 1677. Dissertatio de Engastrimytho Græce & Lat. una cum Allatii syntagmate, in tomo VIII. Criticorum Sacrorum Anglorum. Vide quæ notavi Volum. VIII. p. 169. sq.

9. *S. Nili*, Ascetæ, Epistolæ MLXI. distributæ in quatuor libros, Græce & Latine, Rom. 1668. fol. addita de Nilis diatriba.

10. *Excerpta varia Græcorum Sophistarum & Rhetorum*, Rom. 1641. 8. in quibus varia *Adriani* Sophistæ, *Heracliti* & *Anonymi* περὶ ἀπίστων, *Libanii* nonnulla & *Nicephori Basilacæ*, *Severi* Alexandrini, *Theodori* Cynopolitæ, *Callinici*, *Isaaci Comneni* Porphyrogennetæ, & *Anonymi*; nec non versus retrogradi *Leonis* Philosophi, & Epigrammata Græca *Nicolai* Metropolitæ Corcyrensis, *Jo. Geometræ*, *Em. Phile* & *Man. Pselli*. De Heraclito & Anonymo περὶ ἀπίστων accuratius dixi lib. I. cap. 22. De cæteris lib. 4. c. 30. p. 409. sq. Cætera novem, quæ moliebatur adhuc Allatius volumina *Variorum antiquorum*, lucem non vidisse dolendum est.

11. Σύμμικτα, sive varia scripta *Jo. Phocæ* Cretensis, *Epiphanii* Hierosol. *Perdiccæ* aliorumque, de quibus dixi lib. V. cap. 5. volumine sexto hujus Bibl. p. 705. sq. & lib. IV. cap. 2. §. 18.

12. *Eustratii* Presbyteri *liber de vita functorum statu*, (laudatus pridem à Photio Cod. 171.) & Græce ac Latine primum editus ab Allatio post librum de purgatorio p. 329-581. Rom. 1655. 8. atque ex Allatii versione Latina recusus in Bibl. Patrum T. 27. edit. Lugd. 1677. p. 362. Vide lib. III. c. 6. §. 29. p. 152. &. Vol. IX. p. 431. sq.

13. *Mich. Pselli* Encomium in Simeonem Metaphrasten & Officium, *Simeonis Metaphrastæ* Oratio in lamentationem S. Deiparæ, & Epistolæ IX. Græce ac Latine cum diatriba de Simeonibus pag. 221-261 Parif. 1664. 4.

14. *Catena SS. Patrum in Jeremiam Prophetam & Threnos*: expositio item *S. Joannis Chysostomi*, nec non Homiliæ VIII. *Origenis* & *Maximi* Confessoris Quæstio in eundem Prophetam, Græce & Latine cum

Mich-

Mich. Ghislerii in Jeremiam commentariis, Lugd. 1633. fol. 2. Volum.

15. *Græcia Orthodoxa* 2. voluminibus, Rom. 1652. & 1659. 4. in quo opere Græce & Latine exhibentur Latinis faventia scripta, *Tomo priore* quidem Nicephori Blemmidæ, Joannis Vecci, Patriarchæ CPol. Petri Mediolanensis Episcopi, Georgii Pachymeræ, Esaiæ Cyprii, Jo. Argyropuli, Gregorii Protosyncelli, Patriarchæ CPol. Georgii Trapezuntii, Joannis Archipresbyteri Plusiadeni, Hilarionis Monachi, Nicetæ Byzant. & contra Gregorium Palamam Gregorii Acindyni aliorumque sine nomine. *Tomo posteriore*, Joannis Vecci, Constantini Meliteniotæ, Georgii Metochitæ & Maximi Chrysobergæ. De singulis supra hoc Volumine cap. 43 ubi etiam de Jo. Vecci libris tribus ad Theodorum Sugdææ Episcopum, quos ante Græciæ Orthodoxæ editionem Latine ex Allatii versione vulgavit Nihusius, librum tertium Græce & Lat. Allatius ipse ad calcem libri de Purgatorio.

16. *Georgii Acropolitæ*, magni Logothetæ historia, *Joëlis* Chronographia compendiaria & *Joannis Canani* narratio de bello CPol. cum versione & notis, atque diatriba de Georgiis & eorum scriptis, Parisiis Paris. 1651. fol.

17. Variæ Lectiones ad *Constantini Manassis* breviarium Historicum, ad calcem Manassis Græce & Latine editæ à Car. Annibale Fabrotto, 1655. fol.

18. *Mantissa ad Opera S. Anselmi*, Episcopi Cantuariensis, Lugd. 1630. fol. Hic est Anselmus, cujus scripta de processione Spiritus S. contra Græcos laudat Hildebertus Cenomanensis Epistola IX. & XIII. Græce vertit Demetrius Cydones.

19. *Libanii* Orationes variæ ineditæ ad Fed. Morellum Lutetiam missæ, quas ille Allatii nomine dissimulato sub Codicis Romani titulo publicavit.

Desiderantur Tiberius Sophista, Herodianus, Lesbonax Romanus, Michaël Apostolicus & alii de figuris Rhetoricis.

Photii Patriarchæ, Nicolai Patriarchæ CPol. Simeonis Logothetæ, Theodori Ancyrani, Nicetæ Magistri & aliorum recentiorum Græcorum Epistolæ.

Himerii Sophistæ Declamationes XX. Choricii Sophistæ, Zosimi Gazæi, Libanii Sophistæ, Michaelis Pselli & aliorum, etiam Sanctorum Patrum Orationes ineditæ.

Longinus cum nova versione & notis censoriis.
In Aristotelis hymnum, Hermiæ dictum, Commentarius.
Arriani Ponti Euxini Periplus.
Joannis Lydi Chrestomathia de mensibus.
Joannis Antiocheni Archæologia.
Theodori Lectoris historia Ecclesiastica tripartita ex Socrate, Sozomeno & Theodoreto libri II. qua innumera jam dictorum trium scriptorum loca corriguntur.
Conciliorum Ferrariensis & Florentini Acta pleniora, notis & animadversionibus illustrata. Quæ enim Romæ Latine A. 1638. fol. vulgavit Horatius Justinianus, ea pleraque ex suis delibata schedis & se non nominato edita queritur Allatius p. 71. sq. contra Creyghtonum. Justiniani *Acta* recusa sunt in Conciliis Labbei T. XIII. p. 825. & Harduini T. IX. p. 669.
In Pselli libellum de mirabilibus auditionibus schediasma.
Historia Georgii Abbatis, qui Hamartolus vocari gaudet, ab exordio mundi ad imperium Michaelis Theophili.
Joannis Chysostomi & Photii Patriarchæ CPol. explicationes in Evangelia Matthæi, Joannis & Lucæ, nunqam antea editæ, Græce & Latine.
Vetus Tacito lectio restituta.
Notæ in B. Alanum de complanctu Naturæ.
Leonardi Aretini de Rep. Florentinorum Græce, cum Latina Allatii versione.
Jo. Canabutius de Insula Samothraciæ & Diis Troicis.

II. Conciliandis Græcorum & Romanæ Ecclesiæ dogmatis atque institutis.

Lingua Græcorum vernacula:

20. *Enchiridion de processione Spiritus S.* Rom. 1658. 12.
21. *De Symbolo S. Athanasii.* ibid. 12.

Latine:

22. *De Ecclesiæ* * *Occidentalis atque Orientalis perpetua consensione* libri [illegible] cum dissertatione *de Dominicis & Hebdomadibus Græcorum* ad D. P[illegible]lum Sfondratum, Clericum regularem, & *de missa Præsanctificat[illegible]*
rum

* In his libris videtur Allatius complexus, quæ in Apibus Urbanis p. 198. promisit: De differentiis Græcorum & Latinorum in Ceremoniis Ecclesiasticis & Fide; De schismate Græcorum Historiam, & Historiam Ecclesiæ Orientalis.

rum apud Græcos ad Bartoldum Nihusium, cum hujus annotationibus de Communione Orientalium sub specie unica. Colon. (Amstelodamensibus typis) 1648. 4. Hæ Nihusii annotationes prodierant separatim Mogunt. 1644. 8.

23. Epistolæ tres ad Bartoldum Nihusium 1. *de liturgia S. Jacobi*, 2. *pro asserenda Græcorum communione sub specie unica & 3. de lignis S. Crucis.* In Tomo I. συμμίκτων p. 176. 204. 224.

24. *De ætate & interstitiis in collatione ordinum etiam apud Græcos servandis*, ad eminentiss. Principem Franciscum Mariam Bancratium, E. R. Cardinalem. Rom. 1638. 8.

25. *De utriusque Ecclesiæ, Occidentalis atque Orientalis perpetua in dogmate de purgatorio consensione.* Adjuncta ejusdem diss. *de perpetua Ecclesiæ Occidentalis atque Orientalis tum in dogmate tum in ritibus consensione* ad D. Jo. Christianum L. B. de Boineburg. p. 581. Epistola ad D. Bartoldum Nihusium Episcopum Myssiensem, in qua agitur *de Communione Græcorum sub specie unica* p. 859. & *textum Græcum Maccabæorum de sacrificio pro mortuis* 2 Maccab. 12. *dicere quod exprimit textus Latinus*, p. 887. Rom. 1655. 8. & Nihusio curante Francof. 1656. 8. sed in qua editione loca Græca omnia rescissa sunt.

26. *Joannes Henricus Hottingerus, fraudis & imposturæ manifestæ convictus.* Rom. 1661. 8. adversus ea quæ de Græcis ille in sæculo XVI. Historiæ suæ Ecclesiasticæ scripserat.

27. *Vindiciæ Synodi Ephesinæ & S. Cyrilli de processione ex Patre & Filio Spiritus S.* Rom. 1661. 8.

28. *De octava Synodo Photiana*, & *J. Henr. Hottingeri* diss. Apologeticæ de Ecclesiæ Orientalis atque Occidentalis tam in Dogmate quam in ritibus dissensu, & Juvenis Ulmensis (*D. Eliæ Veielii*) exercitationis Historico-Theologicæ de Ecclesia Græcanica hodierna refutatio, Rom. 1662. 8.

29. *In Rob. Creyghtoni* apparatum, versionem & notas ad Historiam Synodi Florentinæ à Sylvestro Syropulo scriptam, & Hagæ Com. 1660. fol. Græce & Latine editam, Exercitationes. Rom. 1674. 4.

III. Historiæ litterariæ illustrandæ.

30. *De patria Homeri* liber, Lugd. 1640. 8. & in thesauro antiquitatum Græcarum Jac. Gronovii T. X. p. 1553. Lugd. Bat. 1701. fol.

31. *Dialogus de scriptis Socratis*, Paris. 1637. 4. ad examen revocatus à Godfrido Oleario τῷ μακαρίτῃ in schediasmate de scriptis Socratis edita Lips. 1696. 4. & recusa in latina quam idem vir doctissimus composuit versione Historiæ Philosophicæ Tho. Stanlei, Lips. 1711. 4. p. 198.

32. *De Methodiis*, *& eorum scriptis diatriba*, ad calcem Methodii Convivii virginum Rom. 1656. 8. & me curante recusa post Tomum secundum operum S. Hippolyti, Hamburg. 1718. fol.

33. *De Nilis*, ad calcem Epistolarum S. Nili, Rom. 1668. fol. & cum notis recusa in volumine quinto hujus meæ Bibliothecæ.

34. *De Georgiis*, ad calcem Georgii Acropolitæ, inter scriptores Hist. Byzantinæ Paris. 1651. fol. & recusa, me curante, non sine auctario in hoc ipso volumine Bibliothecæ Græcæ decimo.

35. *De Jo. Damasceno & ejusdem scriptis* diatribam Allatii vulgavit V. C. Mich. le Quien ante tomum primum editionis luculentæ operum Damasceni Paris. 1712. fol. professus eam esse petitam ex opere Allatiano non edito de Libris Apocryphis. *Catalogus operum Damasceni* Joanni Auberto ab Allatio suppeditatorum exstat in hujus συμμίκτεις T. 2. p. 440. Confer quæ notavi Volum. VIII. p. 777.

36. *De Simeonum scriptis diatriba* Paris. 1664. 4. cum Francisci Combefisii manipulo Originum rerumque CPolitanarum. Hanc Allatii diatribam non quidem recudendam curavi, maximam partem tamen cum insigni auctario & quam pluribus novis observationibus, inprimis quod ad præcipuam ejus partem de Simeone Metaphraste ac Vitis Sanctorum attinet, locupletatam dedi in hac Bibliotheca Volum. IX. p. 48. sq. cætera Volum. X. p. 296. sq.

37. *De Psellis & eorum scriptis*. Rom. 1634. 8. & me curante recusa tomo quinto hujus Bibl. Græce, cum auctario & notis.

38. *De libris Ecclesiasticis Græcorum* ad Gabrielem Naudæum dissertationes duæ, quarum una divinorum Officiorum potiores & usitatiores libri percensentur, altera Triodium, Pentecostarium & Paracletice examinantur, Paris. 1644. 4. una cum ejus observationibus variis de rebus Ecclesiasticis Græcorum de Narthece veteris Ecclesiæ & recentibus Græcorum templis. Eædem dissertationes duæ recusæ in tomo quinto hujus Bibliothecæ.

39. *Apes Urbanæ*, sive de viris illustribus, qui ab Anno 1630. per totum 1632. Romæ adfuerunt, ac typis aliquid evulgarunt. Rom. 1633.

8. &

8. & me curante Hamburgi 1711. 8. cum Jo. Imperialis Museo Historico.

40. *Vita Julii Cæsaris Lagallæ*, Philosophi Romani, cum Gabrielis Naudæi præfatione Paris. 1644. 8. & recusa in Guil. Batesii vitis Lond. 1681. 1704. 4. p. 575. Laudat Janus Nicius Erythræus pinacotheca 1. p. 222. qui etiam de Allatio videndus pinacotheca 3. p. 132.

41. *Dramaturgia*, divisa in sette indici. Rom. 1666. 12. Italice.

Desiderantur sæpe promissa ab Allatio, sed nunquam edita opera: *Bibliotheca de scriptoribus Græcis profanis. Bibliotheca de scriptoribus Græcis Ecclesiasticis. Historia Astrologica. De Philonibus diatriba, de Theodoris, Nicetis, Constantinis necnon de Leonibus. De Libris Apocryphis. De Academiis orbis & earum institutione. De Melodis Græcorum*, & quam p. 350. de Georgiis promittit *diatriba de Græcis, qui Latine scripserunt.*

IV. Alia varii generis.

42. *Animadversiones in Antiquitatum Etruscarum fragmenta* ab Curtio Inghiramio edita & *Alfonsi Cicarelli* libros auctoresque ab eo confictos. Paris. 1640. 4. Rom. 1648. 4. Etiam sub Bennonis Durckundurcki Slavi nomine Apologiam contra Spentum, Academicum Sepultum, hoc est eundem Inghiramum edidisse Allatium Coloniæ 1642. 12. nescio an falso, notavit Adolphus Clarmundus T. VI. vitarum p. 79.

43. *De mensura temporum antiquorum, & præcipue Græcorum*, exercitatio. Colon. 1645. 8.

44. *De solea veteris Ecclesiæ*, ad Fabium Chisium, Episcopum Neritonensem, T. 1. σύμμικτων p. 154-174.

45. *De rebus Ecclesiasticis Græcorum observationes variæ, de narthece veteris Ecclesiæ* ad Gasparem de Simeonibus & *de recentiorum Græcorum templis*, ad Joannem Morinum. Paris. 1644. 4. ad calcem dissertationum de libris Ecclesiasticis Græcorum. Et cum diatriba *de Græcorum hodie quorundam opinationibus* ad Paulum Zacchiam, Colon. 1645. forma octava majore, edente Bartoldo Nihusio. Adde Epistolam Allatii ad Morinum, quam edidit Rich. Simon ad Gabrielem Philadelphiensem p. 274. & post vitam Jo. Morini, in Ecclesiæ Orientalis Antiquitatibus, n. LXVIII. p. 482.

46. *De erroribus magnorum virorum in dicendo*, Dissertatio Rhetorica ad Jo. Franciscum Slingelandum. Rom. 1635. 8.

27. *Confutatio fabulæ de Johanna Papissa ex monumentis Græcis.* Urbano VIII. jubente scripta Rom. 1640. 4. Colon. 1645. 8. & editio quarta in tomo quarto συμμίκτων p. 415–434. Elogia virorum doctorum scriptum illud celebrantium subjiciuntur libro Allatii de Synodo Photiana, pag. 689–696.

48. *Julii Cæsaris Lagallæ*, Peripatetici Romani, *de cœlo animato disputatio.* A. 1622. 4.

49. *Ædificationes Romanæ* Pauli V. procuratæ viarum & aquarum à Lælio Biscia, Cardinali. Patavii 1644.

50. *Poëmata varia Græca*, ut Jatrolaurea Gabr. Naudæi Parisini, Latine reddita à Barthol. Tortoletto & Jo. Argolo Rom. 1633. Græca Metaphrasis Odæ Pindaricæ Urbani VIII. parænetica ad virtutem, præfixa Apibus urbanis. 1633. Eridanus Græco elegiaco carmine ad Card. Antonium Barberinum, Latine redditus à Barth. Tortoleto. 1635. Urbani VIII. statua, Græco carmine jambico. 1640. Natales Homerici carmine elegiaco, quod latine expressit Andreas Bajanus. 1640. cum libro de patria Homeri. Licetus & in Natales Delphini Gallici Hellas carmine Græco Jambico cum metaphrasi Latina Guinonis de Souvigny, Blæsensis. 1641. 1642. Carmina Græca in Christinam Svecorum Reginam 1656. 4.

Desiderantur, Homerus a calumniis vindicatus. Exercitationes contra recentiorum calumnias in antiqui ævi scriptores & lumina. De poëtica exercitationes adversus hypercriticos recentiores. De fine temporum. De fine vitæ Joannis Evangelistæ. De Ptolemæis, Ægypti Regibus. De Magnete libri III. De Mandragora lib. I. De conscribendis Epistolis. De officiis Monasteriorum Græcorum. De Musica recentiorum Græcorum. Anachronismus Carmine elegiaco. Carminum Græcorum sylva.

XI. Allatio non male jungetur JO. MATTHÆUS CARYOPHILUS, ex Creta oriundus, qui relicta Græcia Romam & ipse petiit, & in Collegio Græcorum educatus, Cardinalibus Aldobrandino & Ludovico Ludovisio, qui Gregorii XV. fratris filius fuit, nec non Francisco Barberino inprimis commendatus fuit, unde creatus Archiepiscopus Iconiensis, utriusque linguæ peritia & insigni carminis pangendi facultate, nec minus zelo pro Romanis partibus adversus Græcos à Latinis dissidentes Allatio haud dissimilis, diem obiit circa A. 1633. Laudatur ab Erythræo Pinaco-

nacotheca I. p. 223. & Allatio in apibus urbanis p. 162. & de Consensu p. 999. sq. Scripta ejus hæc mihi innotuere:

1. *Notæ ad exercitationes Is. Casauboni in Baronium*, insertæ Andreæ Evdæmono Joannis defensioni Annalium Baronii lib. 2. c. 3. p. 125-134. Coloniæ 1617. 4. parum emendate excusæ.
2. *Noctes Tusculanæ & Ravennates*, complectentes Latina pleraque, non pauca etiam Græca epigrammata & carmina brevia in festos dies & martyrum memorias per totum annum, pulchra, pia, ingeniosæque venæ & fœcundæ, varietate jucundissima, Rom. 1621. 8. ad Ludovicum Cardinalem Ludovisium.
3. *S. Nili junioris*, Rossanensis Calabri, qui circa A. C. 980. clarus monasterium Cryptæ ferratæ condidit, *Vita* a contubernali ac discipulo scripta, Græce & Latine. Rom. 1624. 4. incipit: ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4. *Confutatio Nili Thessalonicensis de Primatu Papæ*, Græce & Lat. Paris. 1626. 4. Confer quæ ad Allatium diatriba de Nilis, Volumine quinto hujus Bibliothecæ. *Confutatio adversus Barlaamum*, nescio an edita.
5. *Epistolæ Themistoclis*, Græce & Latine. Rom. 1626. 4. De his dixi lib. 2. c. 10. §. 34.
6. *Concilii Florentini Historia*, Theodoro Xanthopulo, magno Scevophylace scriptore, quæ Græce lucem viderat Rom. 1577. fol. Caryophylus autem Latinam versionem & *Georgii Scholarii* Orationes III. de pace ad Græcos, *Josephi* Episcopi Methonensis responsionem ad libellum Marci Ephesini Episcopi & *Gregorii* protosyncelli Apologiam adversus Marci Ephesini Epistolam adjunxit, Græce & Lat. Rom. 1612. & 1638. fol. inter Concilia generalia, typis Congregationis de propaganda Fide. Et in Conciliis Binii Tomo ultimo, nec non Labbei Tomo XIII. & Harduini Tomo IX. & separatim Romæ 1629. 4. duobus Voluminibus.
7. Liber, qui sub *Gennadii* nomine circumfertur, *pro defensione Concilii Florentini*, vulgari Græciæ recentis sermone donatus, Romæ typis Congregationis de propaganda fide 1628. 4. præmissa præfatione, in qua Gennadios duos fuisse, unum Romanis partibus addictum, alterum Græcorum dogmatum propugnatorem disputat. Quam sententiam Allatio etiam persvasam, confutat V. C. Eusebius Renaudotus supra p. 343. sq.

8. Ἔλεγχος τῆς ψευδοχριστιανικῆς κατηχήσεως Ζαχαρίου τοῦ Γεργάνου ἀπὸ τὴν ἄρτην. Refutatio LXX. blasphemiarum comprehensarum in Pseudo-Christiana Catechesi, edita à Zacharia Gergano, Græco. Ad Urbanum VIII. Romæ typis Congregat. de propaganda Fide 1631. 4. sermone Græcorum vernaculo, cum Latina versione. Adversus eundem Gerganum *Demonstratio errorum ejus in disp. de processione Spiritus S.* ibid.

9. Ἀποδοκιμασία καὶ κατάκρισις, *Censura Confessionis* fidei Calvinianæ, quæ nomine *Cyrilli*, Patriarchæ CPol. circumfertur, Rom. 1631. 8. Latine & Græce. Et idiomate Græco vulgari, ibid. 1632. 8. atque iterum lingua Græca puriore & probata, 1671. 8.

10. *Bellarmini* Cardinalis *Doctrina Christiana* in linguam vernaculam Græcorum conversa. Romæ 1631. 8.

11. In adornanda versione *Homiliarum Origenis in Jeremiam* Prophetam, editarum cum Catena Patrum & Balth. Corderii S. J. Commentariis, Lugd. 1627. fol. Corderius non diffitetur adjutum se ab Allatio & Caryophilo.

12. Catenam Græcam *Procopii in Cantica Canticorum*, cum Latina Caryophili versione jam diu transmissam ad typographos Lugdunenses, testatus est Allatius A. 1633. in apibus urbanis: sed necdum lucem illa vidit, quod sciam: quemadmodum etiam adhuc premitur editio ejusdem Catenæ & Commentariorum ejusdem Procopii in Octateuchum, quam Lipsiæ cum versione & notis suis adornavit desideratissimus noster Godfr. Olearius ὁ μακαρίτης.

13. Nec vulgatæ sunt eidem memoratæ Allatio quam plurimæ *Græcorum Patrum Orationes in laudem B. Virginis & aliorum Sanctorum*, à Caryophilo versæ in Latinam linguam.

14. *Apologia brevis adversus Catumsyrti capita pro Severo*, citatur à Nic. Comneno p. 203. Prænot. Mystagog.

15. *Tractatus de octava Synodo & ejus defensio.* id. 254.

16. *Libellus de mensa & antimensiis.* id. p. 325.

XII. PETRUS ARCUDIUS, Corcyræus, Presbyter & Philosophiæ ac Theologiæ Doctor, à Gregorio XIV. primum, deinde à Clemente VIII. a) missus ad Ruthenos sive Russos Romanorum sacris erudiendos & promovendam Russorum cum Romana Ecclesia concordiam totos viginti

a) Vide Jan. Nicium Erythræum Pinacothec. I. p. 225. seq. Andream Saussæum continuatione Bellarmini de scriptoribus Eccles. cap. CX. Barthold. Nihusium programmate ad Abrahamum Ecchellensem p. 257. sq. Frid. Spanhem. fil. T. 2. Opp. p. 487.

ginti annos b) in illo negotio consumsit & auctoritate Regis Poloniæ Sigismundi III. cum ipsius legatis secure iter fecit. Deinde Romam redux Scipioni Borghesio Cardinali, Pauli V. sororis F. studium suum addixit, liberaliterque ab eo habitus postremum vitæ triennium in Collegio Græcorum Romæ exegit. In scriptis suis perinde ut Allatius & Caryophilus hoc habet propositum, ut Græcos suos invitos licet Romanis conciliet & subjiciat. Vixit adhuc A. 1633. quo ab Allatio in apibus urbanis celebratur, sed in opere de consensu III. 7. §. 13. jam sepultum Romæ in Ecclesia S. Athanasii suæ nationis, commemorat. Ibidem reprehendit in eo quod ardentior in eos quos putat sectarios injuriis sæpe maluit quam rationibus tutari sententiam, & digressionibus passim rem & orationem perturbat, *stylo Græco, quo sibi nimium plaudebat, infelicior, quicquid dixerit Balthasar Aufideus.* V. C. Eusebius Renaudotus ad Gennadii CPol. homiliam de S. Eucharistia p. 39. *Nemo Catholicus etsi Allatii, Arcudii, Caryophili & aliorum bene de Ecclesia meritorum memoriam cum charitate complectatur, in eorum verba jurandum sibi arbitratur, aut nihil in eorum scriptis desiderat. Imo qui se in Græcas litteras abdiderunt, Codicesque ipsos serio tractaverunt, desiderant illorum diligentiam & prudentiam, nec rare candorem & bonam fidem. Testes tot Catholicorum libri editi ab annis triginta, in quibus Arcudius vapulat tanquam perpetuus Ecclesiæ Græcæ columniator, Allatio non parcitur, Caryophilus & alii Hellenomastiges sæpe refelluntur.* Scripta Arcudii sunt:

1. *De concordia Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis in septem Sacramentorum administratione libri VII.* qui post primam editionem Romanam recusi sunt Parisiis 1619. fol. & 1672. apud Joannem du Puis in 4. Opus ab auctore dicatum Sigismundo III. Poloniæ Regi.
2. *De purgatorio*, utrum detur & an per ignem sit. Rom. 1622. & 1632. 4.
3. Alius *de purgatorio igne* liber *adversus Barlaamum* Monachum. Rom. 1637. 4. cum Pantaleonis Ligaridii apologia pro Arcudio.
4. *Breviarium rituum & ceremoniarium Græcorum*, Romæ 8. Græcæ. *Eucho-*

b) Arcudius ipse præf. ad Concordiam de Sacramentis. De Ruthenorum quorundam A. 1596. facta accessione ad sacra Romana, vid. Baronii historica relatio excusa Coloniæ A. 1598. 8. & ad calcem Tomi VII. Annalium Baronii. Thomas à Jesu Carmelita de procuranda omnium gentium salute lib. 6. parte 3. T. I. Opp. p. 140. sqq. Rich. Simon. T. I. Bibl. choisie c. 41. Spondanus ad A. 1595. n. 14. &c.

logium Arcudii & Catumſyrto impugnatum memorat Nicolas Comnenus p. 396. prænot. myſtagog. & Jacobus Goar. p. 742. ad Evcholog. ubi Catumſyrtum animo ubique invidia vel indignatione perturbato in Arcudium ferri non diffitetur.

5. *Opuſcula aurea Theologica* quorundam Clariſſ. Virorum poſteriorum Græcorum, qui extingvendæ Græciæ inſtar poſtremi ſplendoris impetu quodam divino cum pietatis tum doctrinæ fulſerunt circa proceſſionem Spiritus S. Rom. 1630. 4. & 1671. 4. Sunt illa ſcripta quædam *Jo. Vecci*, *Gregorii Palamæ*, *Beſſarionis* Card. *Demetrii Cydones* & *Maximi Planudæ* ſuis locis à me commemorata, quæ ab Arcudio exhibentur cum Latina verſione, additis etiam ad pleraque notis. Vide Allatii apes p. 216. Pandectas Brandenburgicas Hendreichii pag. 255. Lud. El. du Pin T. XVII. Bibl. Eccleſiaſticæ pag. 56. & Diarium Romanum, Giornale de letterati di Roma Anno 1671. pag. 832.

6. *Reſponſionem ad librum Gabrielis Severi Philadelphienſis de ſacramentis* citat Nic. Comnenus p. 139. prænot. myſtagog.

7. *Reſponſionem ad Catumſyrtum.* id. p. 336. Fuit etiam Antonius Arcudius cujus eſt νέον ἀνθολόγιον, & Franciſcus Arcudius infra p. 476. 786.

XIII. JO. BAPTISTA CATUMSYRTUS Rheginus Calaber Italo Græcus ex Deutereo Canonicus & Vicarius Generalis Craſſatenus in Hetruria, annoſus & emeritus Profeſſor ab Arcudio plerumque diſſentit in tractatu I. & II. *de vera Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis Concordia*, Ven. 1632. 1634. 4. Oppugnantur ab Iſaacio Haberto ad Eccleſiæ Græcæ ἀρχιερατικὸν p. 357. ſeq. 388. ſeq. &c. A ſede Apoſtolica damnatum Catumſyrtum & palinodiam canere coactum ſcribit Nic. Comnenus prænot. myſtagog p. 137. 217. qui p. 287. etiam *librum* ejus *contra Arcudium pro Gabriele Severo*, & *impugnatum* ab eo *Euchologium Arcudii* pag. 396 & Jo. Matthæi Caryophili apologiam brevem adverſus Catumſyrti capita pro Severo p. 203. commemorat.

XIV. NIC. COMNENUS PAPADOPOLI, Cretenſis, Abbas S. Zenobii S. Theol. Philoſophiæ ac Juris utriusque Doctor, & in Academia Patavina Canonum ſacrorum interpres. Hoc uno neminem è Græcis novi, qui poſt Allatium inedita Græciæ recentis ſcripta vel diligentius excuſſerit, vel plura evolverit, laudetque, quamquam unicam tantum ejus lucubrationem vidi, ſed eruditiſſimam ſummoque ſtudio ela-

elaboratam, quam Latine vulgavit *Patavii* 1696. fol. & dicavit *Protosebasto*, Imperatoriæ nobilitatis viro Constantino Cantacuzeno, celsissimi Wallachiæ *Principis* avunculo. *Præmittitur* & altera *Præfatio* ad Joannem Franciscum Cardinalem Albanum, postea Clementem XI. *Pontificem* Maximum, in qua profitetur se sensim insinuare, *ut in Græcia schismatici multi sint*, *Græciam nunquam fuisse schismaticam.* Operis, quod evolvi, & quo me Lubecæ cum versarer donavit Rev. & meritissimus Ecclesiæ Lubecensis præsul D. Georgius Henricus Gœzius, titulus est: *Prænotiones mystagogicæ ex jure canonico, sive responsa sex, in quibus una proponitur commune Ecclesiæ utriusque Græcæ & Latinæ suffragium, de iis quæ omnino præmittenda sunt ordinibus sacris, atque obiter & Græcia adversus calumniatores defenditur, & præcipuæ Photianorum ineptiæ refelluntur.* Acerrime ubique hos quos vocat Photianos insectatur, præcipue multus est in oppugnandis Maximo Margunio & Georgio Coressio: passim quoque Latinos perstringit scriptores Græcis, ut ipse putat, iniquos, atque ipsum Baronium, usque ad contumelias in Græcos ferocem, ut loquitur p. 144. Bellarminum quoque Græcis plurima debere, quorum nomina dissimulet, passim jactat, quod ego vix crediderim, Manueli Calecæ, a) Bessarioni, b) Gennadio, c) Vecco, d) Georgio Metochitæ e) & Diplovatacio, f) ex quibus aliquorum scripta forsasse ne oculis quidem vidit Bellarminus, quæ exscripsisse eum Comnenus arguit. Etiam à Græco Andrea Evdæmono Joanne amico plurimum opis atque auxilii semper Bellarminum accepisse scribit p. 244. b. Cretæ natum & altum se neque ex infima plebe, g) præceptore usum Bartholomæo de Caregno, h) & Silvestro Mauro i) utrisque Jesu sociis: Leonis Allatii funeri se interfuisse narrat k) & ex ejus hereditate accepisse Combefisii notas MSS. in S. Athanasium. l) Annos XXVIII. Italiam pervagari. m) Non pauca se debere celebrat Nicolao Bubulio jatrosophistæ conterraneo suo & rei Græcæ scientissimo: n) usum etiam Bibliotheca Archiepiscopi Philadelphiæ relicta Venetiis ab Archiepiscopo Gerasimo Blacho: o) sed & ipsum se Bibliothecam ter mille librorum ad usum memoriæ suæ compegisse p) & bis mille amplius Latinorum legisse autores, *quorum Criticon*, inquit, *sint modo fata nobis propitia*, *dabo* q). Latinos enim etiam legendos monet, licet Græcus, quia Græci sint je-

 ju-

a) p. 49. b) p. 45. 48. 53. 54. 342. 366. c) p. 244. 330. 331. 350. 420. d) p. 305. 346 e) p. 344. f) p. 45. g) p. 387. h) p. 373. i) p. 1;6. k) p. 28. l) p. 138. m) p. 156. n) p. 29. & 429. o) p. 44. p) p. 29. q) 240.

juniores. p. 259. Ex scriptis ejus imprimis doleo vel non editum esse vel ad me non pervenisse ejus *Testimonium Græciæ sapientis*, quod passim allegat, ut p. 181. 184. 186. 240. Memorat præterea *tractatum* suum *de probationibus*, p. 183. *de præsumtionibus* p. 217. *Physicos commentarios* p. 294. *responsa dogmatica* p. 308. *responsum de processione Spiritus S.* p. 151. 207. *An adulterum occidere liceat jure privato.* p. 201. *De hæreticis* p. 193. *De potestate usurarum* p. 200. *De Officiis* p. 73. *Ad titulum de testibus* p. 194. *Responsum tertium in causa testamenti Spanopuli* p. 339. Novi etiam exstare editam Comneni hujus responsionem ad Epistolam Joannis Hokstoni Angli r) Venet. 1703. 8. sed in eam necdum incidi.

XV. ALOYSIUS ANDRUZZI * Cyprius, Philos. ac Theologiæ Doctor & in Bononiensi Archigymnasio Professor, Venetiis nuper admodum A. 1713. Græce & Latine apud Balthasarem Julianum in 4. edidit & Cardinali Laurentio Casono dicavit librum hoc titulo: *Vetus Græcia de S. Romana Sede præclare sentiens, sive responsio ad Dositheum Patriarcham Hierosolymitanum.* Opus divisum in tres libros, quorum primo instituit probare Petrum à CHristo fuisse constitutum principem Apostolorum & universæ Ecclesiæ Pastorem. Secundo, contendit Petro fuisse semper esseque successorem in Ecclesia, tam quod ad munus quam quod ad potestatem attinet: solumque Pontificem Romanum hunc esse genuinum successorem Petri, quod ex Concilio tertio, sexto & septimo probandum in se suscipit, quorum auctoritas nec Dositheo inficianda videatur. Tertia pars denique Dositheo oppugnanda & Pontificum Apologiæ destinata est. Ediderat autem Græce Dositheus Jassii in Moldavia A. 1694. tribus in fol. Voluminibus collectionem variorum scriptorum Græcorum, qui Pontificum Romanorum potestatem oppugnant, primoque volumini fecit titulum: τόμος καταλλαγῆς, alteri, τόμος ἀγάπης, & tertio: τόμος χαρᾶς, *reconciliationis, amoris, gaudii.* Ejusdem Aloysii *consensus Græcorum Latinorumque Patrum de Processione Spiritus S. è Filio*, contra eundem Dositheum, Clementi XI. Pontifici Maxim. dicatus prodiit Rom. 1716. 4.

XVI.

r) Argumentum Epistolæ Hockstoni & responsionis Comneni habes in Diario Parisino, Journal des Savans 1706. p. 770.

* Journal literaire T. VI. p. 490. Giornale de letterati d' Italia T. XV. p. 257. XXVIII. p. 448. Vide & III. p. 513. ubi de ejus diss. antiquaria.

XVI MANUEL CALECA, Græcus, a) è familia Joannis Calecæ, ab A. 1333. ad 347, Patriarchæ CPol. b) pro Latinis adversus Græcos suos scripsit, atque inter Monachos Ordinis Prædicatorum c) perinde ut Pantaleo nomen professus est suum, vixit non tempore Concilii Lugdunensis A. 1274. d) sed post errores a Palama disseminatos, quem prolixo volumine refellit, adeoque circa A. 1360. ut recte H. Warthonus in appendice ad Caveum. Scripta ejus sunt:

1. *Libri IV. adversus errores Græcorum de processione Spiritus S.* de quo opere Petavius lib. VIII. dogm. Theol. de Trinitate c. 1. *Manuel Calecas, auctor eruditus & Catholicus, cujus habeo volumen egregium pro Latinis adversus Græcos, in quo de processione S. Spiritus uberrime accuratissimeque disputat, nihil ut de hoc argumento scribi posset doctius & subtilius.* Præter Petavium loca ex eo Græce producit Allatius lib. de purgatorio p. 12. seq. & de consensu pag. 577. 614. 855. 132. 1333. 1360. Typis exscriptum hoc opus Latine tantum hactenus vidit lucem ex versione, quam Martini V, Papæ jussu composuit *Ambrosius Camaldulensis*, ediditque ex Bavarica Bibl. *Petrus Stevartius* cum notis, Ingolst. 1616. 4. cum iisdem notis recusum in Bibl. Patrum T. XVI. edit. Colon. & T. XXVI. edit. Lugd. p. 383. Libro quarto multa etiam alia capita, quibus Latina Ecclesia a Græcis reprehenditur vel ab ea dissentit, Caleca breviter persequitur ac perstringit.

2. Περὶ ὀσίας καὶ ἐνεργείας *de essentia & operatione DEI*, liber adversus Tomum Gregorii Palamæ in Synodo CPolitana probatum, Græce & Latine editus cum notis à *Francisco Combefisio* Tom. 2 auctarii novissimi Bibl. Patrum p. 1--67. Paris. 1672. fol. Latine ex Combefisii versione T. XXVI. Bibl. Patrum Lugd. p. 321. Tomum ipsum A. 1351. in Synodo sub Joanne Cantacuzeno Imp. & Calli-

a) Caleca ipse sub extremum libri IV. contra Græcos.

b) Combefisius Bibl. Conciohatoriæ T. i. p. :8.

c) Combefis. T. 2. Auctarii noviss. ad Calecam de essentia & operatione. p. 1. & 118. ex testimonio Joannis Cardinalis à Turrecremata in summa de Ecclesia lib. 2. c. 93. Confer præfat Combefisii, recusam in Bibl. Patrum T. XXVI. edit. Lugd. p. 320. G.

d) Petrum Galesinium, qui Calecam Lugdunensi illi Concilio scribit interfuisse in vita S. Bonaventuræ c. 14 refellit Allatius lib. 2. de Consensu utriusque Ecclesiæ c. 18. §. 4. Roberto Constantino in nomenclatore insignium scriptorum dicitur *Cyrmanos Caleca* pro κυρ Μανουὴλ ubi librum ejus de Theologia & Spiritu S. commemorat.

Callisto Xanthopulo Patriarcha CPol. promulgatum Græce & Latine vulgavit Combefisius p. 135.--176.

3. Περὶ πίστεως καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς καθολικῆς πίστεως. *De Fide, deque principiis Catholicæ Fidei*, liber insignis in decem capita distributus, in quo nitorem stili, perspicuitatem & soliditatem doctrinæ ex Patrum maxime traditione laudat *Combefisius*, qui Græce & Latine edidit in eodem auctario novissimo T. 2. p. 174-285. cum notis. Unde recusus Latine omissis notis est in Tomo XXVI. Bibl. Patrum Lugd. p. 345. Idem Calecæ scriptum in duos divisum libros latina versione donaverat *Jacobus Pontanus*, quam editurum se promisit Labbeus T. 2. de Scriptoribus Eccles. pag. 45. Idem opus Græce legisse se summa cum animi delectatione, testatur Allatius, ex MS. Mediolani in Monasterio S. Ambrosii, A. 69.0. qui fuerit CHristi 1402. forasse non multo post ejusdem Calecæ ætatem exaratum. Idem laudans Arcudius c. 7. Calecam virum vocat *sane antiqua Græcia dignum, & Catholicum*. Idem *vir magna & doctrina & fide* vocatur a Francisco Turriano libro de VI. & VIII. Synodo.

4. Περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, *de S. Trinitate*, tractatum opulentissimum Allatius vidisse se testatur p. 855. de consensu, adhuc quod sciam ineditum. Incipit: τῶν παλαιῶν αἱρετικῶν ἦν.

5. Λόγοι Θεολογικοὶ, *Orationes Theologicæ*, é quarum sexta profert quædam p. 435. sq. contra Creyghtonum.

6. *Oratio de S. Stephano Protomartyre*. Citat idem lib. de Synodo Photiana p. 542. meminitque libro de Simeonibus p. 115. Incipit: ἄρτι ὁ ἥλιος πανταχοῦ.

7. *In circumcisionem Domini*. Incipit: τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι. Idem Allatius lib de Simeonibus p. 112.

8. *Grammatica* MS. in Bibl. Colbertina Cod. 1992. Itaque per Manuelem Grammaticum in Catena Macarii Chrysocephali in Lucam intelligi hunc Manuelem Calecam, suspicatur Rev. Wolfius noster in diss. de Catenis Patrum p. 32.

XVII. PANTALEON, Græcus, & ipse atque magnæ Ecclesiæ CPol. Diaconus & Chartophylax, inde Λατινόφρων atque Dominicanorum Ordini se adscribens A. 1252. CPoli in ædibus fratrum Prædicatorum composuit libellum, Calecæ à quibusdam perperam tributum *de Græcorum erroribus*, quem Latine vulgavit Petrus Stevartius deprom-

tum

tum ex Bavarica Bibliotheca, & sine nomine auctoris edidit in Auctario suo, Ingolstad. 1616. 4 p. 555. unde recusum habes in T. XXVI. Patrum Lugd. p 467-471. Pantaleonem esse auctorem notavit Combefisius præf. ad Auctarium novissimum, cui quare non assentiar causam nullam video. Unde etiam apparet falli Margarinum de la Bigne, cui Pantaleo ad sæculum VIII. nec minus Jodocum Coccium, à quo ad A. 850. rejicitur. Cætera Pantaleonis scripta sunt:

2. Homilia εἰς τὰ ἅγια Φῶτα, *in sacra lumina*, incipit: τὴν τῆς πανηγύρεως χάριν; exstat Græce & Latine in micropresbytico p. 587. Basil. 1550. fol. & in Orthodoxographis utrisque A. 1555. & 1569. & in auctario Ducæano Bibl. Patrum Tomo II. Paris. 1624. & in Bibl. Patrum Morelliana T. XII. atque Latine in cæteris Bibl. Patrum editionibus.

3. *In exaltationem S. Crucis*, incipit: πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἡ κτίσις ἀγάλλεται. Græce & Latine edita à Gretsero T. 2. de Cruce p. 150. Ingolstad. 100. 4. & Latine in Bibl. Concionatoria Combefisii, atque in Bibl. Patrum T. XII. edit. Lugd. p. 747. Græce obvia etiam hæc homilia in Tomo VII. Chrysostomi editionis Savilianæ p. 661. Etonæ 1612. fol.

4. *In transfigurationem JEsu CHristi, homiliæ II.* prior incipit: οἱ μὲν εὖ εἰδότες ἀθλεῖν, altera: αὐγὰς μὲν ἑωθινοῦ Φωτὸς προηγούμενοι. Utramque Græcè & Latine primus vulgavit Combefisius in auctario novo Bibl. Patrum T. 1. p. 1760. 1768. Paris. 1648. fol. Deinde Latine ex versione Combefisiana, T. XII. Bibl. Patrum Lugd. p. 748. 749. Posteriorem, quam elegantiorem Combefisius & fortasse alterius scriptoris esse judicat, MSta quædam tribuunt Cyrillo.

5. Pantaleonis Diaconi & Cartophylacis magnæ Ecclesiæ *Narratio de miraculis S. Michaëlis*, Latine edita à Lipomannio & Surio 29. Sept. Græce exstat in variis Bibliothecis, & citatur à Meursio, Cangioque in glossariis, meminit & Allatius de Simeonibus. Incipit: μεγάλαι τε καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι καὶ τῆς ἀσωμάτου.

6. Ora-

a) Alius junior Pantaleon Ligarides sive Ligaridius Græcus & ipse cujus epistolam ad Allatium allegat Nic. Comnenus p. 21. prænot. mystagog ubi virum doctum & Orthodoxum vocat, licet pag. 216. non admodum æquum Latinis. Ejus apologia pro Arcudio adversus Barlaamum prodiit Rom. 1637. 4. Alius Pantaleo Logotheta ad quem Theodori Studitæ Epistolæ.

6. *Orationes sive homiliæ panegyricæ per totum annum* in XII. mensium dies Dominicos & festos MStæ fuerunt CPoli apud Jacobum Marmoretum Principem, ut ex ejus Catalogo MSS. apud Possevinum appendice ad Apparatum pag. 48. jam notavit præstantissimus Caveus.

XVIII. ANDREAS EUDÆMON JOANNES, Cydonius sive Cretensis *, ex Imperatoria Palæologorum familia oriundus, sed in Italia ac Romæ præsertim educatus & Græcorum suorum pro partibus Latinis acris adversarius, Societati Jesu nomen dedit circa A. 1582. & Romæ obiit A. 1625. Præter scripta illius, quæ in Bibliotheca Jesuitica Philippi Alegambe, & Nathanaëlis Sotwelli commemorantur, & in quibus nihil intermisit quod splendida bilis ipsi adversus Casaubonum, Danæum, Rob. Abbotum, Brightmannum, aliosque doctores Reformatos suggessit, vel in criminationibus à societate sua removendis laboravit, hoc loco tantum meminisse juvat quod a Nic. Comneno pag. 243. prænot. mystagog. proditum reperio, eum composuisse *refutationem* Græci hominis, *Zachariæ Gergani*, nec non scripsisse *librum de moribus Græcorum*, quod argumentum esse libri primi ab ipso elaborati adversus Calvinum, ab eodem Comneno didici p. 249.

XIX. JOANNES PLUSIADENUS Archipresbyter non diu post Concilium Florentinum A. 1439. habitum composuit *Dialogum de differentiis inter Græcos & Latinos & pro Concilio Florentino.* Ex eo plura Allatius p. 617. 753. seq. 1106. seq. de consensu: & de purgatorio p. 27. 78. &c. Integrum ex Bibl. Ambrosianæ Codice edidit Græce & Latine T. I. Græciæ Orthodoxæ pag. 583-654. Colloquuntur *pius* sive Catholicus, Manuel Mongus: *Rhacendyta*, Bulgares. *Publicanus*, Joannes Damascænus, & *unus è duodecim Sacerdotibus qui unionem amplexi fuerant*, Joannes Plusiadenus, præsentibus *auditore* Georgio Phaliero; *teste* Joanne Tzurdune & *Dicæocrita* Antonio Sagredo. Incipit: ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος ἐγκεῖται.

Hic idem *Episcopus* deinde *Methonensis*, post susceptum Episcopatum JOSEPHI nomen adscivit ut notat Allatius p. 933. de Consensu & ad calcem Tomi I. Græciæ Orthodoxæ, testatus sub nomine Josephi Plusiadeni, Episcopi Methonensis extare *Conciones in dies Quadragesimales jejunii*, dialecto Græcorum communi conscriptas & testimoniis Latinorum Patrum refertas. Hujus Josephi Methonensis *Apologeticus pro Synodo*

* Infra p. 721.

do Florentina adversus Marcum Ephesium sæpe editus cum Caryophili versione ad calcem Actorum illius Synodi, ut Tomo ult. edit. Conciliorum Binianæ p. 667. & Labbei T. XIII. p. 677. & Harduini T. IX. pag. 549. Incipit: ὁ ἀΐδιος μὲν ἔτος ἀνήρ. Pag. 555. 559. citat Georgium Aristinum historicum: & p. 558. 559. 563. Marcum Ephesium narrat à Juliano S. Sabinæ Cardinali confutatum: nec non pag. 578. a fratre Joanne. Pag. 570. & 575. 582. 599. 594. arguit Marcum argumenta sua mutuatum a Photio, Psello, Phurnio, Camatero, Moschampare, Bulgario, Nicolao Methonense, Panareto, Cabasila & Palama, & similibus schismaticis. Simeonem Metaphrastem, novum Theologum laudat p. 574. & Tarasii CPol. Epistolam ad Episcopos Orientis, nec non Anastasii Sinaitæ sermonem de rectis dogmatis veritatis, & pag. 583. Scholarii tres Orationes pro unione Ecclesiastica ad confirmandam Isidori Russiæ præsulis sententiam: & Bessarionem p. 587. Sed *Apologia pro quinque capitibus Synodi Florentinæ*, quam scripsisse Josephus se profitetur lucem non vidit. De Apologetico edito conferendus Allatius Exerc. IX. contra Creyghtonum. *Antirrheticum secundum contra Marcum Ephesium* citat Nic. Comnenus p. 292. 306. & 397. prænot. mystagog.

XX. HILARIO Monachus, itidem post Florentinam Synodum pro Latinis adversus Græcos suos scripsit λόγον διαλεκτικὸν *Dissertationem dialecticam de pane Græcorum mystico & azymo Latinorum* adversus Nicetam. Incipit: ἐν τῷ μὲν διαλέγεσθαί με. Hanc Græce primus edidit Jo. Meursius in variis divinis Lugd. Bat. 1619. 4. Deinde versionem addidit Allatius & utraque lingva vulgavit in Græcia Orthodoxa T. 1. p. 655-662. Ejusdem *librum de processione Spiritus S.* laudat Nic. Comnenus prænot. mystagog. p. 361. Alius Hilario monachus antiquior de quo in vita Nili junioris pag. 5. ἠγάπα γὰρ ἀεὶ τῶν πατέρων τοὺς βίους ἐκ νεότητος αὐτοῦ, Ἀντωνίου δὴ, Σάββατε καὶ Ἱλαρίωνος. Hic est cujus vitam à S. Hieronymo traditam habemus. De Q. Julii Hilarionis libello de mundi duratione scripto A. C. 397. vide Usserii diss. de Cainane pag. 19. & Sandii animadverf. ad Vossium de Historicis Latinis.

XXI. JOANNES ARGYROPULUS CPolitanus, capta A. 1453. patria à Turcis, exul in Italiam ad Cosmum Medicem Florentiæ principem velut in portum confugit, & ab eo liberaliter habitus, Petrum filium & Laurentium nepotem litteris imbuere jussus, magna doctrinæ & ingenii laude vixit, publiceque etiam ut Florentiæ primum, sic postremis annis Romæ Græca ac Philosophiam docuit, ibique defunctus est

 ma

circa A. 1480. qui erat septuagesimus ejus ætatis. De eo videndus Angelus *Politianus* qui præceptorem in *Philosophia* suum celebrat cap. 1. Miscell. *Paulus* Jovius in elogiis p. 50. Nic. Reusnerus in iconibus Græciæ & Italiæ E. 2. (ubi perperam traditur obiisse A. 1571.) Isaacus Bullartius T. 1. Academiæ scientiar. p. 259. & Lambecius lib. VI. p. 278.

1. Ejus liber ad Cosmum Ducem *de Processione Spiritus S. & Concilii Florentini decreto* editus ab Allatio Græce & Latine in Græcia Orthodoxa, T. 1. p. 400-418. Incipit: ἄλλοι μὲν ἄλλοις ἐγώ σε τῶν ἐνδαι μόνων ἐνόμιζα.
2. *Orationem quartam pro Synodo Florentina* citat, Nic. Comnenus pag. 351. prænot. mystagog.
3. *Consolationem ad Imp. Constantinum* in morte fratris Joannis Palæologi Imp. extincti A. 1448. Allatius de Synodo Photiana p. 542.
4. *Comparationem veterum Imperatorum cum hodierno*, MS. in Bibl. Regis Galliæ memorat Labbeus p. 71. Bibl. novæ MSS. Hæc Vossio pag. 493. de Hist. Græcis, & Heidenreichio in pandectis Brandenburg. p. 266. *Comparatio inter principes antiquos & novi Imperii* (Turcici.)
5. *Ad Constantinum Palæologum de regno.* Labbeus, ibid.
6. *Solutiones quæstionum quas proposuerunt Philosophi & Medici quidam ex Cypro insula.* id. p. 113.
7. *Ad Papam Nicolaum V.* id. 386.
8. *Poëmata Græca Ecclesiastica* Argyropuli, Agathonis, & Anthemii sive Anthimi Monachi cum notis Musicis recentis Græciæ, fuere MSta in Bibl. Scorialensi, teste Alex Barvoëtio.
9. Ex Græco vertit Latine *Aristotelis Prædicamenta*, *Posteriorum analyticorum libros II De naturali auscultatione libros VIII. De Cœlo libros IV.* & *Ethicorum Nicomacheorum libros X.* nec non *Basilii homilias IX. in Hexaëmeron*, quæ Argyropuli versiones in antiquioribus Latinis Aristotelis editionibus, & in editionibus Latinis & Græcolatinis Basilii leguntur.
10. *Commentarii in Ethica Nicomachea*, quos ex Argyropuli ore Florentiæ excepit & Cosmo Medici inscriptos edidit Donatus Acciajolus. Florent. & Paris. 1511. fol.

Aristotelis librum περὶ ἑρμηνείας Latine versum a Joanne Argyropulo juniore notat Gesnerus in Bibl. p. 383.

XLII.

XXII. BARLAAMUS ex urbe Seminaria * Calaber, (perinde ut Gennadius, de quo supra, Scholarius) duas personas vel tres prorsus diversas egisse unus deprehenditur, unde factum ut in duos Barlaamos à quibusdam discerperetur. Sed unus idemque est, qui pro Latinis initio & eorum cum Græcis unione, & qui deinde acriter contra Latinos, ac denique ex Monacho S. Basilii factus Episcopus in regno Neapolitano Gyracensis b) sive Hieracensis iterum pro Latinis scripsit. Idem Hesychastarum & Gregorii Palamæ in Synodo A. 1337. CPoli habita vehemens cum Gregorio Acindyno adversarius, c) eruditione cæteroqui & eloquentia ac cognitione Philosophiæ nulli suæ ætatis secundus, d) cujus scripta hæc mihi innotuere:

Pro Latinis.

1. *Orationes II. pro unione Græcorum cum Ecclesia Romana* ad Benedictum Papam Avenione habitæ. Prior incipit: *Quoniam divinum & adorabile mandatum.* Altera: *Licentia mihi data à vestra sanctitate.* Utraque edita Latine à Bzovio ad A. 1339. n. 25. & 28. & ab Odorico Raynaldo ad eundem Annum n. 19.
2. Ex *Oratione ad Synodum de unione* quædam Græce profert Allatius de consensu p. 786. Ex *Oratione secunda de concordia*, quæ incipit: εἰ μὲν ἑώρων ἡμᾶς p. 123. & 591. contra Hottingerum. Et ex oratione prima p. 125. incipit: ὅτι μὲν πάντες οἱ ἀπὸ χριστοῦ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχοντες.
3. *Probatio per sacram Scripturam* XVI. argumentis, *quod Spiritus S. & ex Filio est quemadmodum & ex Patre.* Incipit: *Domino JEsu CHristo jubente nobis.* Latine edidit Bzovius ad A. 1333. §. 2.
4. *Responsio ad Demetrii* (Cydones) *Thessalonicensis Epistolam de processione Spiritus S.* Incipit: *Cum accepissem, o amicum mihi caput.* id. ad A. 1332. n. 5. & 7. Allatius contra Hottinger. p. 125. 285.
5. *Epistola ad Alexium Calochetum*, pro reducendis ad Ecclesiam schismaticis

* Allatius de consensu p. 839.

a) Sic etiam Frid. Spanhemius libro de Papa fœmina p. 264. seq. (T. 2. Opp. p. 646.) & Hendreichius in pandectis Brandenburg. p. 418.

b) Vide Cantacuzenum p. 336. Niceph. Gregor. lib. XI. & Bibl. Patrum T. XXVI. edit. Lugd. p. 4. Lambec. IV. 326. seq.

c) Confer Jo Cantacuzenum lib. 2. c. 39. & 40 III. 98. IV. 23. 24. Hist. Bzovium ad A. 1331. n. 1. seq. & Odoricum Raynaldum ad A. 1341. n. 119. seq.

d) Leonardi Nicodemi additiones ad Bibl. Neapolitanum Nic. Toppi p. 39. seq.

ticis. Apud Bzovium A. 1330. n. 59. Latine. Incipit: *audivi te admirari de me.*

6. *Epistola ad amicos suos in Græcia constitutos*, de unione S. Romanæ Ecclesiæ. Incipit: *Quia o amici & fratres nihil est.* Exhibet Latine Bzovius ad A. 1331. n. 13.

7. *Epistola ad amicos suos Græcos* de primatu Ecclesiæ Romanæ & de processione Spiritus S. Incipit: *Quod in primo ad vos misso sermone.* ibid. Hæ duæ Epistolæ leguntur etiam in Tomo quinto Bibliothecæ maximæ Pontificiæ Jo. Thomæ de Rocaberti. Rom. 1698. fol. Sed quinque hactenus memorata Barlaami scripta ex T. V. Antiqu. Lect. H. Canisii, recusa Latine in T. XXVI. Bibl. Patrum edit. Lugd.

Contra Latinos. *

I. Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος. a) *De processione Spiritus Sancti.* P. τῇ τῶν θείων ἀποστόλων, καὶ τῶν τούτους διαδεξαμένων.

II. Ὅτι κειμένου μόνου τοῦ πρώτου αἰτίου τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχειν τὴν ὕπαρξιν, οὐκ ἀναιρεῖται ἡ κατ' οὐσίαν ταυτότης Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ. *Supposito, ex prima causa Spiritum sanctum existentiam habere, non tollitur identitas, secundum essentiam, Patris & Filii.* P. εἰ μὲν κρίσιν τινα ἀμφότεροι εἴχομεν.

III. Ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἀναιροῦνται αἱ προσωπικαὶ διαφοραὶ τῶν τριῶν προσώπων πρὸς ἄλληλα. *Supposito, ex solo Patre Spiritum sanctum procedere, non tolluntur personales differentiæ trium personarum ad invicem.* P. ἑπομένως δὲ τούτοις καὶ περὶ τῶν προσωπικῶν διαληπτέον ἰδιοτήτων.

IV. Ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἀναιροῦνται τὰ περὶ θεολογίας ῥητά. *Supposito, ex solo Patre Spiritum sanctum procedere, non tolluntur theologica dicta.* P. ἴσως ὦ ἄνδρες Λατῖνοι ὑπολαμβάνοντες ὡ καθ ὑμῶν.

V. Ὅτι

* Sine causa dubitat Bzovius ad A. 1331. n. 13. hasce contra Latinos lucubrationes Barlaamus, an impostor aliqui scripserit.

a) Cum his scriptis, quæ Allatius perlegisse se memorat, multa eadem contineri videtur Barlaami demonstratio in duodecim capita tributa, πρὸς τὸν Πάπαν πρέσβεις ἀποσταλεῖς, ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐδὲν ὅλως ἀδύνατον ὑπεισάγεται, οὐδὲ τι τῶν ὁμολογουμένων τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναιρεῖται δογμάτων. Incipit: Θεῖος Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ infra, n. VI. MS. Lambec. VIII, p. 378. seq. V. p. 181.

V. Ὅτι ὑποκειμένου καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, πολλὰ τῶν ὁμολογουμένων ἀναιρεῖται, καὶ πολλοῖς ῥητοῖς τῶν ἁγίων ἐναντία εἴη ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις. *Supposito, etiam ex Filio procedere Spiritum sanctum, multa ex iis quae confitemur, tolluntur, & multis dictis Sanctorum adversatur hoc argumentum.* P. ὅταν εἰς λόγους ἀλλήλοις ἐρχόμεθα.

VI. Ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐδὲν ὅλως ἀδύνατον ἕπεται, οὐδέ τι τῶν ὁμολογουμένων τῆς ἐκκλησίας ἀναιρεῖται δογμάτων. *Supposito, ex solo Patre procedere Spiritum sanctum, nullum omnino absurdum sequitur, neque aliquid ex iis, quae confitetur Ecclesia, dogmatibus destruitur.* P. ὁ θεῖος ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ.

VII. Ὅτι οὐχ ἁπλῶς ὑπόθεσις τὸ νομίζειν ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα τοῖς εὐσεβεῖν αἱρουμένοις ἐκ μόνου τοῦ πρώτου αἰτίου προάγειν τὰ ἐκεῖθεν ἀχρόνως ἐκλάμψαντα, καὶ κεφαλαιώδης ἔκθεσις τοῦ ἡμετέρου δόγματος. *Non esse simplex argumentum, existimare ex solo Patre procedere Spiritum sanctum, sed necesse esse, qui pius dici vult, ex sola prima causa educere, quae inde sine tempore eluxerunt, & compendiosa nostri dogmatis traditio.* P. ὅτι μὲν οὖν ὑποκειμένου ἐκ μόνης τῆς πρώτης αἰτίας.

VIII. Δόγμα Λατίνων γραφὲν ὑπὸ τῶν πρέσβεων τοῦ Πάπα, εἶτα τοῦ αὐτοῦ ἡ τούτου ἀνασκευή. *Dogma Latinorum, scriptum ab Oratoribus Papae; sequitur ejusdem confutatio.* P. ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς μία εἰσὶν ἀρχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

IX. Λέγατος, ἢ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. *Legatus sive de Spiritu S.* P. τεθέασαι τὴν ἐπιστολὴν, ἔναγχος τῷ τε πατριάρχῃ.

X. Κατὰ Θωμᾶ λέγοντος, b) ὅτι οὐ κατὰ μόνα τὰ πρός τι διαφέρουσιν ἀλλήλων τὰ θεῖα πρόσωπα. *Contra Thomam, dicentem, non per solam relationem differre inter se divinas Personas.* P. Θωμᾶς μὲν οὐδένα τρόπον διαφορᾶς ἐν τῇ τριάδι οἴεται εἶναι.

XI. Πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι μόνη ἡ πατρότης συστατικόν ἐστι τῆς ὑποστάσεως τοῦ πρώτου αἰτίου, τὸ δὲ ἀγέννητον οὐδαμῶς. *Ad eos, qui dicunt, solam Paternitatem constitutivum esse hypostaseos primae causae, ingenitum vero nequaquam.* P. οἱ περὶ τὸν Θωμᾶν κατὰ μόνην τὴν τῶν πρός τι διαφορὰν διακρίνουσιν.

XII. Πρὸς τοὺς πρέσβεις, ὅτι ἐναντίαις περιπίπτουσι δόξαις. *Ad*

b) Lambec. V. p. 182.

oratores, (Pontificis) *contrariis eos implicari sententiis.* P. ὃ μάλιστα τῶν ἡμετέρων θαυμάζω τοῦτ' ἐστιν.

XIII. Πρὸς τοὺς πρέσβεις κοινὴ ἀνασκευὴ πάντων τῶν συλλογισμῶν, οὓς ἐκτίθενται οἱ Λατῖνοι, περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος. *Ad oratores*, *communis refutatio omnium syllogismorum*, *quos afferunt Latini de processione Spiritus sancti.* P. πᾶς ὀρθῶς ἔχων συλλογισμὸς, ἢ ἀποδεικτικὸς τυγχάνει.

XIV. Πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀπόδειξις ὅτι καὶ οἱ μετὰ τοὺς ἀποστόλους θεῖοι πατέρες ἡμῶν ἐκ μόνης τῆς πρώτης αἰτίας, καὶ ἄμφω τὰ αἰτιατὰ ἔχειν τὸ εἶναι ὑπελάμβανον. *Ad oratores*, *demonstratio*, *sanctos Patres nostros*, *qui Apostolos subsecuti sunt*, *ex sola prima causa causata habere esse existimasse.* P. ἐκεῖνο δὲ πάντας οὐκ ἀγνοούμενον, ὅτι καὶ οἱ μετὰ τοὺς ἱερούς.

XV. ἀπαίτησις c) πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα, ἃ πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βοσπόρου περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος. *Responsio ad argumenta, quæ ad ipsum protulit Bospori Archiepiscopus de processione Spiritus sancti.* P. φὴς ὅτι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ θέλημα ἕν.

XVI. Λόγος συντεθειμένος ἐκ διαφόρων τμημάτων τῶν τοῦ θεολόγου λόγων. ἔτι δὲ καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἁρμόδιος, καὶ πρὸς τοὺς σοφοὺς τῶν Λατίνων λέγεσθαι. d) *Oratio*, *composita ex diversis orationum Theologi sectionibus*, *nec non & magni Basilii; opportune etiam ad sapientes Latinorum recitabitur.* P. ἐπειδὴ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀπερίεργον τῆς θείας ἡμῶν.

XVII. Πρὸς τοὺς ἀντιλογικοὺς τῶν Λατίνων. ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν αὐτοῖς πρὸς Γραικοὺς διαλεγομένους διὰ συλλογισμῶν ἀποδεῖξαι, ὅτι οὐ μόνος ὁ Πατὴρ ἀρχὴ καὶ πηγὴ τῆς θεότητος, *Ad contradictores Latinos*; *impossibile esse*, *dum ipsi cum Græcis sermonem conferunt*, *per syllogismos demonstrare*, *non esse solum Patrem principium & fontem Deitatis.* P. ὅτι μὲν οὖν ἡ ὑμετέρα ὑπόθεσις πολλοῖς τῶν ἁγίων ῥητοῖς ἐναντίως ἔχει.

XVIII. Πρὸς τὰς κυριωτέρας τῶν Λατίνων ὑποθέσεις, ἐξ ὧν οἴονται δεικνύναι, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἔχει τὴν ὕπαρξιν. *Ad præcipua Latinorum argumenta, quibus se demonstrare existimant, Spiritum sanctum etiam ex Filio existentiam habere.* P. ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸν βίον ἀγώνων.

XIX. Περὶ τῆς τοῦ Πάπα ἀρχῆς. *De Principatu Papæ*, adversus Franciscum aliquem. Incipit: οἱ περὶ τὰς ἐπιστήμας δεινοί. Cum Jonnis Luidi versione prodiit primum Oxon. 1592. 4. & ad calcem Nili Archiep.

c) Boivinus p. 774. ad Gregoram.

d) Lambec. V. p. 163.

Archiep. Thessalonicensis de primatu *Papæ* Romani, cum Salmasii qvindecennis castigationibus. Hanov. 1608. 8. & post ejusdem Salmasii jam viri librum de primatu Papæ, Lugd. Bat. 1645. 4. Etiam Latine ex Luidi versione legitur in Goldasti Monarchia Imperii T. 1. pag. 342. Et Græce Londini in 4. cum Nili libello & expositione Gabrielis Severi contra eos qui Ecclesias Orientales schismatis reas peragunt.

XX. Ad Archi-Episcopum Nicolaum Cabasilam *de primatu Papæ*. Incipit: *μὴ τοῦτο οἴου σεβάσμιε πάτερ ὅτι τὸ Πάπα*. MS. Lambec. V. p. 181. 182. Meminit Allatius, qui legisse se profitetur pagina 827. de consensu.

XXI. Ad eundem, de eodem argumento. Incipit: *φῂς ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τὸν Πάπαν μὴ ὀρθόδοξον εἶναι*. id.

XXII. Barlaamo etiam tribuitur à multis libellus *περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός*, *de purgatorio igne*, qui incipit: *εἰ καὶ περὶ ὧν ἀλλήλοις ἀμφισβητοῦμεν, αἰδεσιμώτατοι Κύριοι*. Hic Græce & Latine cum Alex. Alesii libello contra Lud. Nogarolam de traditionibus, prodiit Lipsiæ 1556. & sine nomine auctoris hoc titulo: *Apologia Græcorum de purgatorio igne in Concilio Basileensi* (A. 1438.) *exhibita*. Confer Turcogræciam Crusii p. 186.) Et priore Orthodoxographorum editione cum versione Joannis Hartungi, Basil. 1555. fol. Et cum Bonav. Vulcanii versione additus Nilo de primatu Papæ Hanov. 1608. 8. & ad calcem Salmasii de primatu Papæ, Lugd. Bat. 1645. 4. Fuere qui Marco Ephesio tribuerent, quod refellit Allatius lib. de purgatorio pag. 239. sq. ubi etiam Barlaami esse negat, sub cujus nomine cum nova versione edidit oppugnavitque Petrus Arcudius Rom. 1632. 4. ut dixi supra p. 417.

XXIII. Sunt etiam qui Barlaamo tribuunt *Dialogum Orthodoxi* (Græci) *cum Latino de azymo & Spiritus S. processione* MS. in Bibl. Vaticana, ex quo testimonium profert Allatius de Joanne *Papissa* p. 48. & Blondellus pag. 28.

Barlaami & Acindymi quemadmodum & Gregorii *Palamæ* *κυρίας δόξας* & absonas ab Ecclesiæ usu opiniones multi oppugnarunt de quibus infra cap. 44. in *Palama*.

Inter alia à Simeone Thessalonicensi c. 31. de fide, ritibus & mysteriis Ecclesiasticis p. 51. arguitur Barlaamus *τὴν ἱερὰν προσευχὴν ἀναγορεῦσαι* sive cum *Pseudo-Mysticis* quibusdam docuisse non esse necessarium preces quas fundunt à precantibus intelligi.

telligi. Vide ... Warthoni auctarium ad Usserii Historiam dogmaticam de Scripturis sacrisque vernaculis pag. 440.

Alia scripta Barlaami.

1. Ex Barlaami *Epistola ad Nilum Triclinium* Monachum inclusum qua illum controversiæ cum *Palama* judicem deligit, nonnulla Græce affert Allatius diatriba de Nilis pag. 84.

2. Λύσεις εἰς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἀπορίας παρὰ τοῦ σοφωτάτου Γεωργίου τοῦ Λαπιθου. *Solutiones ad proposita sibi dubia per sapientissimum Georgium Lapitham.* Incipit: πρὶς μὲν ἐν Πλάτωνα ἐ γενναῖε. Meminit Allatius de Georgiis infra p. 666.

3. Λογιστικῆς *Logisticæ* sive Arithmeticæ subtilius demonstratæ libri VI. editi Græce a *Joanne Chambero* Collegii Etonensis apud Anglos socio Paris. 1600. 4. & Latina versio separatim, ibid. ad Reginam Angliæ Elisabetham. Idem opus puto quod Gesnerus Geometricam demonstrationem de numeris appellat.

4. *Ethicæ secundum Stoicos* libri II. prodierunt Latine in Tomo sexto Lectionum Antiquarum H. Canisii, Ingolstad. 1604. 4. atque inde in Bibliotheca Patrum T. XXVI. edit. Lugd. p. 28.

5. Fuere etiam qui ad Barlaamum * velut auctorem referrent *Enchiridion Epicteti* contractum & ad sensus Christianos interpolatum, quod inter varia S. Nili opuscula Græce & Lat. edidit Josephus Maria Svaresius, Episcopus Vasionensis, Rom. 1673. fol. 327-353. Latine exstat in T. XXVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 231. nec non post B. D. Theophili Spizelii tractatum de pio litterati hominis secessu. Diversum hoc à paraphrasi Enchiridii Christiani Græci scriptoris qvam utraqve lingva vulgavit Mericus Casaubonus Lond. 1659. 8. de qua dixi lib. IV. c. 7.

6. *Super inventione festi Pascha, theologica speculatio.* Gesner. in Bibl.

7. *Geometria* id.

8. *De Lunari eclipsi deprehendenda* ex magna syntaxi Ptolemæi. Incipit: ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐκθέσθαι σοι. MS.

Cum inter eos qui Papam fœminam Latinis objecere Græci, celeberrimum sit Barlaami c. 14. libri de primatu Papæ ** testimonium, cui

* Vide Clariss. Heumanni Acta Philosophor. T. I. pag. 739.

** Verba Barlaami sunt: εἴ τις ὑπὲρ τῆς ἀκολασίας ἐκείνης γυναικὸς τῆς γενομένης Πάπα ἀπολογεῖσθαι ἐθέλοι. Allatium qui p. 49. pro γενομένης leg.: λεγομένης, refellit Spanhemius T. 2. Opp. pag. 645.

cui alterum Laonici Chalcondylæ lib. VI. de rebus Turcicis à Blondello p. 75. adjungitur, placet hoc loco ex eodem Blondello in examine quæstionis de *Papa* fœmina p. 26. subjungere notitiam Græcorum scriptorum, qui adversus Joannam stare videntur, collata quam ille hac in parte fuit secutus Allatii confutatione fabulæ de Joanna Papissa. Quid ad hæc respondeatur ab iis, qui illud dehonestamentum Romanæ sedis inter Leonem IV. & Benedictum IV. extitisse non dubitant, vide si placet apud Frid. *Spanhemium* de Papa fœmina cap. VII.

Qui adversus Joannam stare videantur inter Græcos.

1. Photius, qui ab A. D. 858. Decemb. 25. ad 869. (quo, restituto pristinæ dignitati Ignatio, in ordinem redactus est) rursumque ab Ignatii A. D. 878. Oct. 23. defuncti dormitione ad A. D. 886. Constantinopolitanum Patriarchatum tenuit, libro MS. de *Spiritus S. processione*, cujus initium: ἐν πολλοῖς μὲν εἰσιν οἱ ἔλεγχοι πολυστίχοις ἐσπαρμένοι λόγοις, δι' ὧν ἡ ὀφρὺς καταπατεῖται τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατέχειν. a) χθὲς καὶ οὔπω δευτέρα γενεὰ παρῆλθεν, Λέων ἐκεῖνος ὁ πολυώνυμος ὃ καὶ θαύμασιν ἔχων, ἐστὶ οὗτος ἐνισμύνεσθαι πᾶσαν ἁπάντων ἐκκόπτων πρόφασιν αἱρετικήν, &c. ἀλλὰ καὶ ὁ πρᾶος καὶ ἐπιεικὴς καὶ ἀσκητικοῖς ἀγῶσιν ἐναγλαϊζόμενος ὁ κλεινὸς Βενέδικτος, ὁ μετ' ἐκεῖνον b) τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου διάδοχος. Et alio libro κατὰ τῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ὅτι ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ MS. quo probare conatur, *Spiritum Sanctum à solo Patre procedere*, Λέων γὰρ καὶ Βενέδικτος οἱ μεγάλοι ἐς ὕστερον ἀρχιερεῖς.

2. Metrophanes Smyrnæus, qui inter Patres Synodi anno 869. adversus Photium congregatæ sedit, à Nicolao I. Papa Epist. 8. laudatus, libro MS. è Palatina Bibliotheca in Vaticanam translato, quo *Spiritus Sancti processionem à Patre solo* adstruere conatur. Βενέδικτος ὁ μετ' ἐκεῖνον (Leonem IV.) τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου διάδοχος.

3. Stylianus, Neocæsareæ Euphratensis Episcopus, quem Concilio anno 869 adversus Photium congregato interfuisse constat, *Epistola* ad Stephanum VI. Papam A. D. 886. scripta, cujus versionem

a) Londini postea editum cum sequentibus scribit Blondellus, quod factum esse dubito.
b) Si Joanna media fuit, non μετ' ἐκεῖνον sed μετ' ἐκείνην scribere oportuit.

nem Annalib. suis inseruit Baronius Card. * πλεισθέντος c) δὲ τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Λέοντος ἐκεῖνοι (Photiani) τῷ μετ' αὐτὸν Βενεδίκτῳ τῆς Ῥώμης πάπᾳ πάλιν δὶ ὄχλου γεγόνασιν περὶ τῶν αὐτῶν.

4. Liber Anonymus περὶ τῶν Λατίνων αἰτίας ὅπως ἀπέστησαν τοῦ ὀρθοῦ δόγματος καὶ πότε. Incip. Κατὰ ποῖον καιρὸν καὶ πότε καὶ παρὰ τίνων αἱρεσιωτῶν οἱ Ἰταλοὶ ἐδιδάχθησαν, in Bibliotheca Vatican reconditus, τέθνηκεν ὁ ῥηθεὶς d) Λέων, καὶ Στέφανος αὐτὸν διαδέξατο, τοῦτον Πασχάλιος, τοῦτον Εὐγένιος, τοῦτον Βαλέντιος, τοῦτον Γρηγόριος, τοῦτον Σέργιος ὁ καὶ Πελάγιος, e) τοῦτον Λέων, τὸν δὲ Λέοντα ὁ Βενέδικτος. Item, παρῆλθε τὸν βίον Λέων οὗτος ὁ ἁγιώτατος, καὶ κατέστη τούτου διάδοχος Βενέδικτος ὁ θεῖος.

5. Liber alius anonymus, διήγησις ἀκριβὴς κατὰ τῶν ἀρχιερέων τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ὅπως ἀνεφύη ἡ τούτων αἵρεσις, ex ead. Biblioth. ὁ μετὰ τὸν τοιοῦτον Λέοντα Βενέδικτος καὶ αὐτὸς πάπας.

6. Liber alius anonymus, διήγησις πῶς καὶ τίνα τρόπον ἐχωρίσθησαν ἀφ' ἡμῶν οἱ Λατῖνοι. Incipit: ἐν τῇ ἑβδόμῃ συνόδῳ ἦν Ἀδριανὸς Πάπας. *Quomodo Latini scissi*, ex ead. Biblioth. ὁ δὲ μετὰ Λέοντα Βενέδικτος ὁρῶν πάλιν ὑπὸ εἰρημένων αἱρεσιωτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ λαὸν λυμαινόμενον.

7. Dialogus anonymus, Orthodoxi (Græci) cum Latino *de Azymo & Spiritus S. processione* * ex eadem Bibliotheca. μανθάνει ταῦτα ὁ τῆς Ῥώμης ἁγιώτατος πάπας Λέων λυπεῖται, &c. ὁ δὲ γε καὶ μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσας θεῖος Βενέδικτος, &c.

8. Libellus anonymus adversus Photium A. D. 891. scriptus, hoc titulo, ἐντεῦθεν δείκνυται ποσάκις οἱ σταυροπάται τοὺς ἰδίους f) σταυροὺς ἠθέτησαν. ex Bibliotheca Vaticana Romæ A. D. 1613. Coloniæ A. D. 1618. Parisiis A. D. 1633. ad finem sectionis posterioris, partis primæ Tomi III. Conciliorum editus. Μέχρι τῆς σήμερον g) με ἔτη ἀναθεματίζεται Φώτιος προδήλως ἀπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος ἕως τοῦ Φορμόσου ἕνδεκα h) ιδ' ἔτη ἀναθεματίζετο κοσμικὸς ὢν, και-

c) Si denato Leone & post ipsum, non post Joannam.

d) Leo III. Stephanus IV. Paschalis I. Eugenius II. Valentinus, Gregor. IV. Sergius, quem male Pelagium vocant, Leo IV. Benedictus III.

e) Pelagius nullus inter Sergium II. & Leonem IV. intercessit.

f) Σταυροὺς, id est subscriptiones, crucis signo munitas.

* Auctorem Barlaamum esse putant, & facile sibi persuadet Allatius p. 48.

g) Anni 45. ab anno 847 inchoandi.

h) Anni 11. ab A. D. 847. ad 858.

κοινωνικὸς τῷ καθηρημένῳ καὶ ἀναθεματισμένῳ Γρηγορίῳ τῷ Συρακούσης καὶ ἄλλα λδ' ἔτη i) ἀφ' οὗ ἐγένετο Ἀββᾶς. ὁ γὰρ πάπας Λέων, καὶ ὁ Βενέδικτος, καὶ ὁ Νικόλαος τὸν Γρηγόριον ἀναθεματίζων κατὰ πολλὰς καὶ ἀτόπους αἰτίας. Ἐπεὶ δὲ ὁ Φώτιος παρὰ τοῦ εἰρημένου ἐχειροτονήθη, καὶ δι' ἄλλα μὲν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δίκαιον παρὰ τοιούτου τὴν ἱερωσύνην ἀναθεματίζεται ὑπὸ τῶν ἐννέα προέδρων τῆς Ῥώμης, Λέοντος, Βενεδίκτου, Νικολάου, Ἀδριανοῦ, Ἰωάννου, Μαρίνου, Ἀδριανοῦ ἑτέρου, Στεφάνου καὶ Φορμόσου, καὶ οὐδεὶς τῶν μεταγενεστέρων Νικολάου ἔλυσεν αὐτοὺς. Quæ verba cum *Breviario octavæ Synodi in Embolo* seu porticu *magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ affixo*, male confudit k) Allatius: affixum enim *Breviarium* illud A. 869, Legatorum Adriani II. & Orientalium nomine, antequam Constantinopoli excessissent; ejus vero memoriam revocat, ut & Romanarum Synodorum sub Nicolao primo & Adriano II. annis 863. & 868. coactarum, & confirmatæ per Joannem VIII. Photii damnationis A. D. 882. Auctor anonymus, cujus libellus A D. 891. Formosi primo, editus est.

9. Ex Gregorii Patriarchæ Hierosolymitani ἀντιρρητικοῖς, caput 33. cujus titulus: κατὰ τῶν τοῦ Βέκκου l) δογμάτων καὶ γραμμάτων, πῶς καὶ διὰ τίνων ἡ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἐξέπεσεν ἐκκλησία. Biblioth. Regiæ numero 1727 --- ὁ δέ γε μετ' αὐτὸν (Λέοντα) ἀρχιερατεύσας θεῖος Βενέδικτος καὶ οὗτος αὐτὴν λύμην τῆς αἱρέσεως θεασάμενος.

XXIII. In Catalogo Stevartiano scriptorum pro Latinis contra Græcos (Tom. XXVI. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 475.) memoratur dialogus, in quo MANUEL CHRYSOLORAS (de quo supra p. 393.) cum Gregorio Palama (qui longe illum ætate antecessit) de processione Spiritus S. disputans eumque oppugnans inducitur.

XXIV. FANTINUS VALLARESSUS Cretensis Archiepiscopus contra obtrectatores unionis Græcorum fuit in Bibliotheca Cardinalis Sirleti, in qua etiam extitit ANDREÆ SCOCARES tractatus contra Græcos de processione Spiritus S. & de defunctis, de azymo, de primatu Pontificis. Nec non *Andreæ* Episcopi Megarensis tractatus de

 Græcis

i) Anni 34. ab A. D. 858. ad 891.
k) Comment de Papissa.
l) Joannes Beccus ex Chartophylace Patriarcha CPolitanus, sub Michaele Palæologo, A. D. 1286. ab Andronico sede pulsus est.

Græcis errantibus eorumque erroribus, & *Antonius Messana* contra errores Græcorum, quos duos postremos Latinos esse suspicor. Quemadmodum & Catalogus MSS. Vaticanæ Bibl. apud Possevinum memorat Latini cujusdam demorantis in suburbiis Parisiorum ad Manuelem Palæologum Imp. peregrinum in Gallia, per modum Syllogismi capitularis, epitomen de Processione Spiritus S.

XXV. NICOLAI SPADARII, Moldavo Laconis, Baronis ac olim Generalis Wallachiæ Enchiridion sive stellam Orientalem Occidentali splendentem, h. e. sensum Ecclesiæ Græcæ de transsubstantiatione Corporis Domini aliisque controversiis, Latine edidit Antonius Arnaldus appendice ad T. 3. perpetuitatis fidei Catholicæ de S. Evcharistia pag. 50-54. Scriptum Holmiæ A. 1667.

XXVI. PAYSII LIGARIDII, Chii, Metropolitani Gazæ Hierosolymitani scriptum de fide Græcorum & Moscowitarum ad Joannem de Lilienthal, Regis Sueciæ in aula *M*oscovitica Residentem A. 1666. edidit Latine idem Arnaldus p. 59.--72.

XXVII. HILARIONIS CICADÆ Cyprii Episcopi capita quædam dogmatica ex Synodo A. 1668. celebrata dedit idem Arnaldus Latine pag. 73. 74.

XXVIII. ANDREAS COLOSSENSIS Synodo Florentinæ A. 1439. interfuit & Latinorum causam adversus Græcos Dialogo contra *M*arci Ephesii Epistolam Latine scripto acriter propugnavit. Citatur ab Allatio T. I. Græciæ Orthod. p. 771. & de consensu p. 534. & ab Altimura pag. 383. &c.

XXIX. NICETÆ *M*aroniæ *M*ytilenæi, ex Archidiacono & Chartophylace CPolitano metropolitæ *Thessalonicensis* Dialogos sex de processione Spiritus S. quibus circa A. 1201. Hugonem Etherianum oppugnavit, aliaque Scripta quædam memoravi Volum. VI. p. 434. seq. Confer Allatium de processione *S*piritus *S*. p. 618. 619. & Altimuræ panopliam contra schisma Græcorum p. 323. seq,

XXX. NICEPHORUS MELISSENUS COMNENUS Crotoniates *E*piscopus in Italia de moribus & ritibus Ecclesiæ Græcæ scripsit libellum quem aureum appellat Nic. Comnenus pag. 10. laudatque pluribus in locis.

XXXI. JOANNES MELITENIOTA, quem idem Comnenus p. 10. cum Jo. Vecco & *G*eorgio *M*etochita Latinas partes defensitasse scribit, vereor ne esse debeat Constantinus *M*eliteniota de quo dixi Vol. IX.

C. pag. 190. Certe Johannem Meliteniotam, qui Λατινόφρων tunc aruerit, neminem reperi.

XXXII. MELETIUS SYRIGUS Cretensis, Hieromonachus & cclesiæ CPolitanæ Doctor ac protosyncellus subscripsit Synodo A. 1639. abitæ sub Cyrillo Berrhoënsi & A. 1642. sub Parthenio, quibus conemnatus est. Cyrillus Lucaris. Ab eadem Synodo jussus est hujus Lu- aris confessionem fidei confutare. Scripsit itaque ἀντίῤῥησιν adversus Cyrillum Lucarem editam Græce Jasii in Moldavia. Titulus est ὀρθόδοξος ἀντίῤῥησις κατὰ τῶν κεφαλαίων καὶ ἐρωτήσεων τοῦ Κυρίλλου. * Eandem MStam habet V. C. Eusebius Renaudotus ex cujus Codice locum περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς μετουσιώσεως vulgavit Rich. Simon libro Gallice dito de transsubstantiatione, & Renaudotus ipse post Gennadii homiiam p. 156-162. Græce & Latine. Idem Meletius deinde missus à Paiarcha CPol. in Moldaviam, recensuit expolivitque ἔκθεσιν τῆς τῶν ῥωσῶν πίστεως *Petri Mogilæ*, Metropolitæ Kijoviensis, quæ cum Nectarii atriarchæ Hierosol. præfatione & a quatuor sedium, quas Græci vocant postolicarum successoribus aliisque Episcopis approbata Græco idiomate vulgari lucem vidit A. 1626. curante & sumtus præbente *Panagiota Nicosio*, Imperatoris Turcici Interprete. Hæc est quæ cum versione aur. *Normanni* τοῦ μακαρίτου recusa est Lipsiæ 1695. 8. hoc titulo: ὀρθόδοξος ὁμολογία τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς. adem deinde Græce iterum prodiit Bucoresti Moldaviæ A. 1699. na cum ἐκθέσει εἰσαγωγικῇ.

Ab hoc diversus *Meletius Piga* (Πηγᾶ) Alexandrinus Patriarcha t CPolitanæ sedis vacantis circa annum 1599. τοποτηρητής, Latinorum ris adversarius, cujus Epistolas duas περὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων unum l Cyriacum Photinum Medicum Ingolstadiensem datam A. 7101. (Chri- 93.) & alteram ad Philadelphiæ Episcopum datam A. 7103. (Chri- 594.) Græce & Latine publicavit Eusebius Renaudotus post Genna- homiliam p. 100. 117-149. Paris. 1709.4. Sed de hoc Meletio Pi- audire juvat laudatum Renaudotum pag. 91. seq.

Is est quem impense laudavit in Itinerario Constantinopolitano ...ngius Douza, a) & cujus eruditionem non uno loco commen- Erat Creta oriundus, juvenisque in Italiam studiorum causa pro- ctus Patavii cursum Academicum perfecerat, ut frequenter factum C ...nsibus Græcis fuit, cum ea Insula esset sub Venetorum potestate.

* Vide Rich. Simonis Bibl. Criticam lib. I. c. 15. p. 207. seq.

a) pag. 42.

In patriam reversus, monasticum habitum accepit; cumque Alexandriam venisset, à Sylvestro tunc Patriarchà, Sacerdos ordinatus est, & postea sedis illius *Protosyncellus* ante annum 1582. designatus est. Extat in Turco-Græcià Epistola Crusii b) eodem anno ad illum Protosyncellum scripta. Sylvestro, postquam is suum diem obiisset, successor electus est, & si Meletio Syrigo c) credimus, pietate & doctrina, gregisque regendi peritiâ, magnam inter suos laudem consecutus est. Exarchus erat Patriarchæ Constantinopolitani, quod apud Græcos frequentissimum est; nempe ut illius delegatâ autoritate controversias ecclesiasticas judicaret, non modo intra, d) sed aliquando extra Diœcesin. Id significant verba hæc Georgii Douzæ: *Præter Ecclesiarum curam incumbit ipsi etiam onus Græcorum controversias componendi, quibus cum quotidie tantum non obrueretur, nunquam tamen, quæ est ejus humanitas, eum adire prohibitus fui.* Hujus officii occasione Constantinopolin non semel navigavit. Inde scripta est prior duarum (editarum à Renaudoto) Epistola ad Cyriacum Photinum Doctorem Medicum Ingolstadiensem an. 1593. Ibi quoque commoratum eum diutius intelligitur, ex *homiliis* quas illic multas habuit coram frequenti auditorio Ecclesiasticorum & Primariorum Græcorum. Exstat illarum Collectio in Cod. Bibliothecæ Regiæ 4218. sub hoc titulo, Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας περίοδος, *Evangelicæ doctrinæ periodus*, nempe quia argumentum sumitur ex Evangeliis de circulo anni.

Plures dictæ sunt anno 1587. Collectio facta est ab ipso Meletio, missaque ad Joannem quemdam Simontam, cujus pietatem Epistolâ operi præfixâ Meletius ipse commendat. Adjuncti sunt primis codicis foliis versus Elegiaci Latini parum elegantes, in laudem autoris.

Extant diversæ ejus *Epistolæ* variis in locis editæ: una e) ad Sigismundum III. Poloniæ Regem scripta ex Ægypto an. 1600. quâ acerbè invehitur adversus Romani Pontificis Primatum: Processionem Spiritus sancti à solo Patre variis argumentis propugnat: Synodi Florentinæ decreta, stabilitamque in eâ unionem rejicit: tandem Cyrillum Lucarin commendat. Is porrò hunc ad Lituanos Græcæ religionis Russosque & alios qui eamdem profitentur, missus erat Exarchus Alexandrinæ sedis, ut Regenvolscio & aliis qui eamdem Epistolam ediderunt, visum fuit. Sed verisimilius est eum vicariâ delegatione ab Alexandrino Patriarchâ missum

b) pag. 531.
c) in Refutatione Conf. Cyrilli.
d) pag. 69.
e) apud Regenvolscium p. 467.

missum eas in regiones fuisse, ubi tanquam Exarchus Constantinopolitani tantum jus habebat, nullum ex Diœceseos suæ titulo.

Alias duas f) eodem anno & ex Ægypto scriptas idem Regenvolscius edidit, unam ad Simeonem Theophilum Turnovium, Præsidem Ecclesiarum Confessionis Bohemicæ in majori Polonia; alteram ad Martinum Bronicovium. g) In ista hæc habentur: *Dolemus pro eo ac debemus, nos esse non tantum tot terrarum tractibus dissitos, quam iis etiam in rebus, ubi ὁμοψύχως esse par erat, quicumque Christo Deo ac Salvatori nostro nomen dedimus.* Scripserant enim ad eum Protestantes Majoris Poloniæ, tunc cum concordia inter eos, & Russos, Lituanosque Græcam Religionem profitentes, quorum princeps erat Constantinus Dux Ostroviensis, Palatinus Kiowiensis, frustra tentata est. De gestis circa illam concordiam procurandam fuse scribit Hadrianus Regenvolscius toto libro 4. *Historiæ Ecclesiarum Sclavonicarum.*

Adducit aliam ejusdem Meletii Epistolam h) ex Ægypto scriptam ad Hypatium Pociey Protothronium totius Russiæ, in qua queritur *crasso mendacio & impostura divulgatum esse typis, quasi per Legatos Pontificis Romani potestati se subjecisset, & Orientales Ecclesiæ cum Occidentalibus coaluissent.* Extare ait illam Epistolam Regenvolscius in libro Polonico, cui titulus: Antapologia adversus unitos Græcos, edita anno 1632.

Scripsit præter illa Meletius *librum contra Judæos*, Leopoli editum anno 1539. Græce & Rutenice. *Dialogum*, cui titulus, Ὀρθόδοξος Χριστιανός; Vilnæ 1596. Neutrum huc usque nancisci potuimus: unde nescimus an ad posterius illud opus referenda sint, quæ autor allegat in Epistola ad Cyriacum Photinum, an ad aliquod aliud, quod MS. delitescat. De eodem Allatius: i) *Postremis hisce temporibus Meletius Patriarcha Alexandrinus Latinos acriter insectatus est. Inter alia scripsit plures Epistolas ad Cnezem Basilium, Ruthenos, Chios, Græcos qui Poloniam & Russiam incolunt, quibus conatur Græcorum malesanas opiniones consulcire, & proba Latinorum dogmata de Processione Spiritus sancti, Primatu Pontificis Romani aliaque convellere. Ediderunt Græce* * *Londinenses. II. Prostat ipsius Catechesis ad Græcos, forma Dialogi Græce conscripta, editaque. III. Tractatum alium de iisdem rebus ad Gabrielem Severum Philadelphiæ Episcopum legi MS.* Postrema illius tractatus Epistola, quam edidit Renaudotus, videtur pars esse præcipua, cui

f) p. 497. 498. g) Bronievium. h) p. 466.
i) De Perp. Consens. l. 3. c. 7. n. 11. col. 996. * A. 1624. 4. vide infra p. 784.

cui adjungere potuisset aliquot alia capitula, quæ cum ad institutum ipsius non pertinerent, omittenda censuit.

Narrat quoque Allatius, Meletium se puero cum Chium pervenisset, & ibi Latinos acrius ad disputandum provocaret, resque ad seditionem spectare videretur, lembo impositum & solum vertere coactum fuisse.

XXXIII. ANDREAS Rhodi Archi-Episcopus, cujus cum Marco Ephesio disputationes exstant in Actis Concilii Florentini, sessione III. seqq. quemadmodum & ISIDORI Russiæ, ac *Bessarionis* Nicæni. Et Latinorum Juliani Cardinalis, & Joannis Magistri. In iisdem Actis T. IX. Harduin. p. 100. quoque mentio *Nicolai*, Græcorum Interpretis. Unioni cum Latinis præterea favit etiam *Dorotheus*, Episcopus Mytilenes sess. XXV. p. 317. 389. ac præterea Episcopus Lacedæmonius, *Macarius* Nicomediensis, *Callistus* Distrensis, *Gennadius* Gannensis, *Dositheus* Dramensis, *Matthæus* Meleniceensis p. 397. quibus postea accessere *Metrophanes* Cyzicenus, *Dorotheus* Trapezuntius, *Antonius* Heracleensis locumtenens Patriarchæ Alexandrini *, & *Dorotheus* Monembasiensis, Hierosolymitani Patriarchæ τοποτηρητὴς, p. 397. Favit etiam *Georgius Scholarius*, tunc adhuc Laicus p. 391. & *Gregorius Protosyncellus*, Alexandrinæ sedis τοποτηρητὴς, & Pachomius Abbas Hieromonachus, p. 397.

XXXIV. JOSEPHI Patriarchæ CPol. decretum unionis cum Romana Ecclesia habetur sessione XXV. pag. 405. Ipse in Concilio diem obiit Florentiæ 1439. 9. Jun.

XXXV. JOANNES PALÆOLOGUS, Manuelis F. Imperator ab A. 1419. ad 1448. CPolitanus, ipse in Italiam ad Eugenium IV. profectus, ut unionem cum Latinis promoveret, Synodo Florentinæ A. 1439. interfuit, eamque probavit, qua de re acta illius Concilii satis testantur. Profectionis monumenta operæ pretium est videre icones, quas ære descriptas exhibet Lambecius VIII. p. 504. Ab hoc diversus & antiquior JOANNES PALÆOLOGUS Andronici F. Imperator & ipse ab A. 1355. ad 1391. cujus *Professionem fidei* ad Urbanum V. Latinis consonantem dogmatibus Græce & Latine exhibet Allatius II. 17. de consensu p. 843. seq. Latine dat Bzovius ad A. 1369.

XXXVI. De Conciliis A. 1639. CPoli sub Cyrillo Berrhoënsi: A. 1642. Jassii in Moldavia sub Parthenio Patriarcha CPol. & A. 1672. Hierosolymis sub Nectario adversus Cyrillum Lucarium habitis, nec non de

* Hic Heracleensis cum Monembasiensi prius unioni graviter restiterat, Monembasiensis dictum p. 312. ἐγὼ βϐλομαι ἀποθανεῖν ἢ λαλινίσαι ποτέ.

de *Dionysii* CPol. Patriarchæ Synodica A. 1672. adversus Calvinianos errores promulgata dixi infra c. 45. in Cyrillo Lucari.

XXXVII. Agmen Græcorum λαἶωοφόρων claudant: διδασκαλία χριστιανική Græco vulgari idiomate & Latino edita, atque Richelio Cardinali inscripta per A. B. Atheniensem, Parif. 1633. 8. pag. 575.

Jo Andreæ Staurini Chii adversus Corydalum de transsubstantiatione. Rom. 1660. 4.

Rhodini Epistola ad Joannes Presb. Paramythiensem, qua probat Romanos Pontifices non tantum Latinos sed & Græcos ut oves suas quærere, Rom. 1667.

SCRIPTA DE GRÆCIS,

aut contra Græcos, a Latinis & Romanæ Ecclesiæ sociis natione haud Græcis consignata.

ADRIANI IV. ad Basilium Thessalonicensem de unienda Orientali Ecclesia cum Occidentali, cum Basilii responsione (ex qua locum Græce producit) memorat Allatius lib. 2. c. 11. de Consensu §. 4. p. 658.

ÆNEAS, Parisiensis Episcopus, cujus apud Hincmarum Remensem mentio, & ad quem Lupi Ferrariensis Epistolæ exstant, *liber* circa A. C. 868. scriptus *adversus decem objectiones Græcorum* (Photii) editusque à Luca Dacherio T. VII. spicilegii, Parif. 1666. 4. Præfatio T. VIII. Concil. Labbei p. 476. & Harduin. T. V. p. 314.

ANSELMUS Cantuariensis Episcopus A. 1109. defunctus (de quo Acta Sanctor. 21. April. Tom. 2. pag. 865. sq. & Theophilus Raynaudus in syntaxi Operum Anselmi T. XI. Opp.) *in libro* * *de processione Spiritus S. contra Græcos, & de tribus Wallerami quæstionibus, ac præsertim de fermento & azymo.* Quæ duo opuscula etiam Græce Demetrius Cydones convertit, ut dixi supra p. 389. Anselmi Opera sæpius edita, novissime à Theophilo Raynaudo Lugd. 1630. fol. & à Gabriele Gerberonio. Parif. 1675. fol.

ANSELMI *Havelbergensis* Episcopi, qui circa A. 1149. vixit, dialogorum contra Græcos libri III. editi à Luca Dacherio Tomo XIII. spicilegii, Parif. 1677. 4.

AUCTOR Appendicis ad Reineri librum contra Waldenses T. XXV. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 276. B. *Nota quod Orientales Ecclesiæ, ut Græci in his discordant à nobis: Primo in persona Spiritus S. Dicunt enim, Spiritum S. minorem esse Patre & Filio, & negant eum procedere à Patre &*

* Laudat Hildebertus Cenomanensis lib. 2. Epist. 9. & 13.

& Filio, sed tantum mitti. Item in Romanam Ecclesiam obedientia. Item in statutis Ecclesiæ, ut in Decretalibus, Synodis & cæteris. Item in Sacramentis Ecclesiæ. Item Eucharistiam conficiunt de panibus fermentatis, excidunt rotulas, ex illo conficiunt corpus Domini, & panes illi vocantur panis benedictus, & datur omnibus qui volunt sumere in cibum: & in calice ligneo vino miscent aquam ferventem in signum Spiritus sancti, & corpus Domini & sanguinem sumunt de calice cum cochleari ad hoc deputato. In confirmatione & extrema unctione discordant. Item in pœnitentia, quia unicuique bono Sacerdoti confitentur. Item in ordine, Sacerdotes enim ducunt uxores, quibus mortuis sunt ad perpetuam continentiam obligati. Item in matrimonio, in gradibus consanguinitatis & affinitatis, & tempore interdicti & publicæ honestatis, contrahunt. In ornatu etiam Ecclesiæ, vestium & campanarum. In his autem concordant nobiscum, primo in veneratione & invocatione Sanctorum, & fere in omnibus aliis in veteri Testamento & novo.

CHRYSOLANUS (aliis PROCULANUS) Medielanensis Episcopus, post annum 1100. contra Græcos scripsit à Nicolao Methonense oppugnatus. Vide Trithemium de Scriptor. Eclesf. c. 397. Baronium ad ann. 1116. & Allatium de consensu p. 626. sq.

EUGENII IV. Definitio Concilii Florentini A. 1439. de Unione inter Romanam & Græcam Ecclesiam T. IX. Harduin. p. 419. 433. incipit: εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ. LEONIS X. & CLEMENTIS VIII. bulla, quæ Græcis uti ritu suo concedit, Græce & Latine præfixa Is. Haberti ἀρχιερατικῷ Ecclesiæ Græcæ, & Allatii libro de ætate & interstitiis in collatione Ordinum apud Græcos servandis, ubi etiam pag. 21. seq. bulla PAULI V. in eandem sententiam. INNOCENTII IV. definitio circa ritus Græcorum in Laur. Cherubini bullario T. 1. p. 126. GREGORII XIII. cum forma professionis fidei Græcorum, id. T. 2. p. 399. Hic est, qui Collegium Græcorum Romæ instituit A. 1577. id. p. 409. Vide etiam Stanislai Hosii opera T. 1. p. 711. Allatium contra Creyghtonum pag. 155. seq. Nic. Comneni Prænotiones Mystagogicas p. 172. 217. seq.

Decem capita FRODOARDO teste à Græcis Lat. Ecclesiæ objecta, quæ refellenda sumit Baronius ad A. C. 867. n. 64. seq.

GUIDO Perpinianus, Carmelitarum Prior Generalis & Episcopus Hispanus circa annum 1342. defunctus, in summa de hæresibus & earum Confutationibus, Paris. 1528. fol. & Colon. 1631. fol. Fundum men-

mendaciorum feraciſſimum vocat Allatius de conſenſu pag. 1334. adde Rich. Simonem p. 194. ſq. ad Gabrielem Philadelphienſem.

ODONIS Bellovacenſis & HINCMARI Rhemenſis ſcripta Græcis oppoſita memorat Baronius, ſed edita eſſe non meminit.

HUGO HETERIANUS Hetruſcus, circa A. 1177. ſcripſit de hæreſibus, quas Græci in Latinos devolvunt, ſive de proceſſione ex Patre & Filio, adverſus errores Græcorum ad Alexandrum III. & Leonem Tuſcum fratrem ſuum & Caciaredum libros tres. Scripſit & alia in Photianos diu inter ipſos verſatus in aula Manuelis Comneni, oppugnatus a Nic. Hydruntino & Niceta Theſſalonicenſi. Vide Nic. Comneni Prænotiones Myſtagogicas pag. 339. & Allatium de conſenſu p. 654. ubi narrat Hugonis librum à Græcis in Græcam linguam nec ineleganter translatum. Nominatim oppugnat Hugo Theodoritum. Photium (vide lib. 2. c. 16. ſqq.) Georgium Nicomedienſem, Nicolaum Methonenſem Epiſcopum, Nicetam Philoſophum Byzantium, Theophylactum Archiepiſcopum Bulgariæ, & Nicetæ præſulis Theſſalonicenſium curioſas perſcrutationes.

HUMBERTUS, Monachus Benedictinus, atque inde Cardinalis, Epiſcopusque Silvæ Candidæ & Leonis IX. ad Imp. CPolitanum Conſtantium Monomachum legatus, A. 1053. *Michaëlis Cerularii* Patriarchæ CPol. & *Leonis Achrideni* Epiſtolam de azymo & fermentato ad Joannem Tramenſem Epiſcopum Latine è Græco vertit, & erudita diſſertatione oppugnavit. Scripſit etiam contra *Nicetæ Pectorati* Monachi Studitæ * librum adverſus Latinos editum, & præterea compoſuit *Epiſtolam ad omnes Eccleſiæ Catholicæ fideles, & commemorationem eorum, quæ contra Michaelem Cerularium geſſerunt Romanæ ſedis Apocriſiarii* A. 1054. Priora duo leguntur apud Baronium ad calcem Tomi XI. Annalium: Univerſa Henricus Caniſius ex MSS. Bibl. Bavaricæ dedit Tomo VI. Lectionum Antiqu. Ingolſt. 1606. 4. unde recuſa T. XI. Bibl. Patrum Colon. & T. XVIII. edit. Lugd. 1677.

Frater JOANNES Ord. Prædicatorum, Magiſter Provincialis interfuit Concilio Florentino, ſcripſitque contra Græcos de Divina operatione, de fermentato & infermentato pane, & de proceſſione Spiritus S. Infra TURRECREMATA.

* Vide Allatium de conſenſu lib. 2. c. 9. §. 6. ſed & G. Calixtum de Conjugio Clericorum. pag. 395.

JULIANUS Cardinalis in eodem Concilio Florentino oppugnavit Marcum Ephesium, & scripsit pro illo Concilio & Papa Eugenio IV, de processione S. Spiritus.

LEO IX. ab A. 1049. ad 1054. Pontifex, in Epistolis: maxime illa ad Michaëlem Cerularium & Leonem Achridenum.

ODO Bellovacensis. Vide supra in HINCMARO.

RABANUS MAURUS sive MAYR de Institutione Clericorum lib. I. c. 31. &c. T. VI. Opp.

THOMAS AQUINAS Opusc. 1. & 2. contra Græcorum errores, & prima parte summæ Theol. quæstionis de processione Spiritus S.

Cardinalis JOANNBS DE TURRECREMATA in expositione decreti de unione facta in Synodo Florentina. Obiit A. 1468.

Recentiores :

Natalis Alexander Hist. Eccles. Sæc. IX. & X. diss. IV. & XVIII. Sæc. XI. & XII. diss. XII. artic. 3. T. VI. p. 891. seq. &c.

Stephani de Altimura, Ponticensis, (sub quo nomine latere doctissimum Virum *Michaëlem le Quien*, didici ex Rev. D. Pfaffii diss. de traditionibus p. 26.) *Panoplia contra schisma Græcorum*, qua Romana & Occidentalis Ecclesia defenditur adversus criminationes *Nectarii*, nuperi Patriarchæ Hierosolymitani, quas congessit in libro de primatu Papæ. Paris. 1718. 4.

Antonius Arnaldus in Apologia pro Catholicis, Gallice edita A. 1682. 8. T. 2. cap. 8. sqq. Idem auctor est libri celebratissimi vulgati Gallice A. 1664. & sæpius deinde recusi cui titulus: *La perpetuité de la foy de l' Eglise Catholique touchant l' Eucharistie.* Deinde pluribus Voluminibus addita scripta complura auctoribus eodem Arnaldo, tum Petro Nicolio, Jacobo Noveto, S. J. Anselmo Parisiensi & Eusebio Renaudoto. Volumine I. *Refutation de la reponse d' un Ministre.* * *La perpetuité de la foy defendue* contre le livre du Sieur Claude, Ministre de Charenton. libri XI. A. 1669. Volumine II. libri alii VII. contra eundem Claudii librum. Volumine III. libri alii

* Joannes Claudius, Theologus Reformatus (A. 1687. defunctus) Charentone A. 1665. edidit Responsionem ad duplicem Arnaldi librum: *Reponse aux deux traitez, intitulez, la perpetuité de la Foy de l' Eglise Catholique touchant l' Eucharistie.* Deinde 1671. 8. duobus Voluminibus prodiit novum opus ejusdem in sex tribu um libros, hoc titulo: *Reponse au livre de Mr. Arnaud, intitulé, la perpetuité de la Foy de l' Eglise Catholique touchant l' Eucharistie defendue.* Ad calcem posterioris Voluminis subjicitur Petri Alexii responsio ad diss. de Bertrami libro & Joanne Scoto Erigena.

alii VIII. cum appendice Actorum & observationum de Joanne Scoto & Bertramo, exceptorumque ex Græcó scriptore Agapio & aliis. *Réponse generale (de Mr. Nicole) au nouveau livre de Mr. Claude.* La Creance de l' Eglise Grecque touchant la transsubstantiation defendue contre la reponse du Ministre Claude, VI. livres deux parties A. 1674. 4. Reponse à Mr. Allix sur Jean Scot Erigene. *Tradition de l' Eglise touchant l' Eucharistie*, avec une table historique & Chronologique des SS. Peres & des Auteurs Ecclesiastiques. Hæc tria Volumina plus simplici vice recusa sunt, atque utor editione Paris. 1704. 4. De cæteris voluminibus quarto & quinto dictum infra, in Eusebio Renaudoto. Ad historiam hujus operis consulere juvabit Rich. Simonem T. 3. lettr. choisies 4. sq. Lud. El. du Pin T. XVIII. Bibl. Eccles. p. 110. seq. sed & Frid. Spanhemium T. 3. Opp. p. 1044. sq. Bælium projet d' un dictionaire Critique p. 56. & Rev. D. Christophorum Matthæum Pfaffium in diss. de Evcharistia contra Lud. Rogerium, Tubing. 1718. 4. p. 6. sq.

Cæsar Baronius in Annalibus à temporibus Photii CPol. & qui epitomas Annalium & continuationes ediderunt Spondanus, Bzovius, Raynaldus &c. nec non Hist Ecclesiasticæ scriptores alii, ut Lud. El. du Pin, Fleurius T. XI. &c. Mem. de Trevoux. 1706. p. 589. sq.

Rob. Bellarminus Nili de primatu Papæ librum oppugnans lib. 2. de Pontifice c. 22. & 27. Idem adversus Græcos disputat lib. 4. de sacramento Evcharistiæ c. 9. & 14. Et multis aliis controversiarum suam locis.

Jo. Jac. Beureri angariæ Turcicæ hodiernæ Ecclesiæ Græcæ, Friburg. 1595. 8.

Thomas Bozius Oratorii presbyter in opere de signis Ecclesiæ &c.

Alphonsus de Castro Zamorensis, Ord. Minorum A. 1558. defunctus, in libris XIV. adversus omnes hæreses, Paris. 1534. & deinde sæpius Venetiis, Lugduni, Paris. & ex postrema auctoris recognitione, Antwerp. 1565. fol. & cum auctario Francisci Fevardentii Paris. 1578. fol. Ne dicam de aliis, qui Hæreticorum Catalogos texuerunt, nec Græcorum dememinere, ut *Bernhardus Luzenburgicus* &c.

Antonius Caucus Patricius Venetus & Archiepiscopus Corcyrensis sive Corphiensis in historia de Græcorum recentiorum hæresibus ad Gregorium XIII. Guidonem Carmelitam secutus multa illis affingit, quæ ab Allatio III. 16. seq. Rich. Simone in Hist. Critica de fide & moribus Orientalium, c. 1. aliisque confutantur. Conferen-

ferendus idem Allatius pag. 541. 1055. sqq. 1245. 1262. 1296. 1305. Rich. Simon T. 1. Bibl. Critic. cap. XI. p. 150. sq.

Etat present des nations & Eglises Grecques, Armenienne & Maronite en Turquie, par le *Sr. de la Croix.* Paris. 1695. 12.

Fr. F. D. D. in Anti-Cyrillo contra Confessionem Cyrilli Lucaris. Cadomi 1630. 8.

Honoratus Faber S. J. libro de fide contra indifferentes p. 283. sq. A. 1657.

Fr. Franciscus in Epistolis IV. ad Manuelem Corinthium, 1) de azymis, 2) quod CHristus dixerit: *ego te baptizo;* non *baptizetur.* 3) de divina actione & de lumine Thaborio, num fuerit creatum an increatum, & de transfiguratione CHristi; & 4) de purgatorio.

Jacobus Goar Parisinus Ord. Prædicator. S. Theologiæ Lector & in Orientem Missus Apostolicus, observationibus eruditis ad Evchologium sive rituale Græcorum, Paris. 1647. fol.

Paulus Grysaldus in malleo convincendis Græcorum erroribus opposito in gratiam Bernardini Suriani Archiepiscopi Corcyrensis, & in decisionibus fidei Catholicæ editis Venet. 1587. 4. Vide Allatium de consensu pag. 1253.

Isaacus Habertus, Episcopus Vabrensis, Doctor Sorbonicus, Regi Christianissimo à Consiliis, in Observationibus ad ἀρχιερατικὸν sive librum Pontificalem Ecclesiæ Græcæ, Paris. 1676. fol.

Lucæ Holstenii de ministro & forma Sacramenti Confirmationis apud Græcos dissertationes duæ postumæ, editæ Rom. 1666. 8. cum ejus observationibus ad Geographiam sacram Caroli à S. Paulo, Italiam antiquam Ph. Cluverii, & Abr. Ortelii Thesaurum Geographicum.

Michael Justinianus in Chio sacra.

Jo. Launojus in libro de sacramento infirmorum, Paris. 1672. 8. de Græcorum etiam extrema unctione disserit, ejusque formam nonnihil discordare a forma Latinorum profitetur.

Stephanus Lucinianus Cyprius, Ord. Prædicator. adhuc in vivis A. 1590. scripsit (præter alia memorata in Ambrosii de Altamura Bibl. Dominicana pag. 441. seq.) de Græcorum ritibus & dogmatibus, aliquo modo satisfaciens criminationibus *Prateoli.* Allatius de consensu pag. 1055.

Lud. Maimburgius, tunc adhuc Jesuita, in Historia schismatis Græcorum scripta Gallice sex libris, deductaque ad A. 1453. Paris. 1677. 4. & Amst. 1682. 12. 2. Volum. Ex Maimburgio *Lud. Morerius* Lexico Historico voce *Schisme de Grecs.*

Cortesii Branæ Mazaracai de Græcæ & Latinæ Missæ consensu. Neapoli 1603. 8.

Nicolaus Mylonius contra Dav. Chytræum de statu Ecclesiarum in Græcia, est Antonius Possevinus.

Joannes Morinus quam plurima egregia de Græcorum ritibus & dogmatibus eruit atque illustravit in Opere de sacramento pœnitentiæ excuso Paris. 1651. fol. & recuso Bruxellis 1685. & Venet. 1702. fol. Nec non in commentario de sacris Ecclesiæ Ordinationibus Paris. & Amst. 1695. fol. Nonnulla etiam reperies in Ecclesiæ Orientalis antiquitatibus cum Jo. Morini vita editis Lond. 1682. & Lips. 1683. 12.

Petrus Morinus in parænesi ad Græcos, p. 78. sqq. Opusculorum editorum Paris. 1675. 12.

Michaël Nau in vera effigie Ecclesiæ Romanæ, Græcæque. Paris. 1680. 4.

Les auteurs de la Perpetuité de la Foi ont encore laissé bien des choses à dire au P. Paris, *qui nous a donné sur cette matiere deux Volumes François remplis d'une exacte & solide erudition, ou il traité du sentiment des Grecs sur la S. Eucharistie depuis le septieme siecle jusqu' à nos jours.* Mem. de Trevoux. 1717. p. 1366.

Dionysius Petavius in dogmatibus Theologicis de SS. Trinitate libro VII.

Petri Hispani Franciscani theses de primatu Papæ, e quibus locum Græce producit Stephanus de Altimura in panoplia pag. 16. Allatiique exscriptorem vocat pag. 197. & passim refellit atque nimiam præ se ferre Orientalis Græcorum Theologiæ imperitiam arguit. Vide præfat. & pag. 16. 18. 23. 136. 158. 183. 213. 435. Huic Petro potissimum opposita est Nectarii Patriarchæ Hierosol. confutatio Imperii Papæ in Ecclesiam, cui titulus: *τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου Πατριάρχου τῆς μεγάλης καὶ ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ κυρίου Νεκταρίου, πρὸς τὰς προσκομιθείσας θέσεις παρὰ τῶν Ἱεροσολύμοις Φρατέρων, διὰ ΠΕΤΡΟΥ τοῦ αὐτῶν μαΐστορος περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, ἀντίρρησις.*

Antonius Possevinus S. J. in sua Moscovia & in Bibliothecæ selectæ libro sexto, ubi etiam professio fidei à Græcis facienda ex constitutione Gregorii XIII. Græce & Latine. Conferendus etiam idem Possevinus in tomo primo Apparatus sacri, vocabulo *Græci*, p. 949. sqq. & in libro, quem de statu Ecclesiarum in Græcia edidit adversus Chytræum sub nomine Nicolai Mylonii.

Gabriel

Gabriel Prateolus parum accuratus ſcriptor in elencho alphabetico hæreſium libro ſeptimo, pag. 202. ſq.

Euſebius Renaudotus, Pariſinus vir eruditiſſimus varia in lucem edidit hoc loco commemoranda, ut ſunt:

1) Appendix ad Acta, quæ circa Græcorum de Transſubſtantiatione fidem relata ſunt in Opere de perpetuitate Fidei, ſive Gennadii CPolitani, Meletii Alex. Nectarii Hieroſol. Meletii Syrigi & aliorum opuſcula Græce cum verſione & obſervationibus. Pariſiis 1709. 8.

2) Defenſe de la perpetuité de la Foi contre les calumnies & fauſſetez du livre intitulé, monumens avthentiques de la religion des Grecs (de Jaqv. Aymon) Paris 1709. 12. Journal des Savans 1710. Maj. pag. 385. Mem. de Trevoux 1710. April. pag. 623. Nouvelles de la Rep. des lettres 1709. pag. 576. ſq.

3) La perpetuité de la Foi de l' Egliſe Catholique touchant l' Evchariſtie, tome quatrieme, contenant un examen particulier de la conformité de la doctrine des Grecs & de tous les Chrétiens Orientaux avec celle de l' Egliſe Latine; pluſieurs nouveaux éclairciſſemens touchant les auteurs & les faits alleguez dans le precedens volumens, & la refutation de tout ce qui a été objecté contre les atteſtations ou autres pieces qui ont eſté produites. Pariſ. 1711. 4. Mem. de Trevoux 1712. Maj. p. 743.

4) La Perpetuité de la Foi de l' Egliſe Catholique ſur les ſacremens & ſur tous les autres points de religion & de diſcipline, tome cinquieme. Pariſ. 1713. 4. Journal des Sav. 1714. pag. 152. Memoirs of literature T. 2. pag. 209.

5) Minus huc facit, memoranda tamen ejus Hiſtoria Patriarcharum Alexandrinorum Jacobitarum. Paris 1713. 4.

6) Liturgiarum Orientalium collectio. id. 1716. 4. 2. Vol.

Promiſit etiam Doſithei Patriarchæ Hieroſol. Enchiridion contra Lutheranos & Calviniſtas, ſive Clypeum fidei. Græce & Lat.

Franciſci Richardi, Miſſionarii Jeſuitæ τάργα τῆς ῥωμαϊκῆς πίστεως. *Clypeus fidei Romanæ.* Pariſ. 1658. 4.

Jo Baptiſtæ Salerni S. I. Specimen Orientalis Eccleſiæ à Concilio Nicæno I. usque ad CPolitanum Generale II. Rom. 1706. 8. (Mem. de Trevoux.

voux. 1711. Fevrier p. 221.) Ab eodem alium librum de schismate Græcorum exspectare jubemur.

Francisci Rosserii S. J. Advocatus purgatorii contra Græcos. συνήγορος τῶν ψυχῶν τῶν ἐν καθαρτηρίῳ τιμωρουμένων. Paris. 1651.

Rich. Simonis Congregat. Oratorii presbyteri, * Dieppæ Normandiæ oppido Anno 1712. 11. April. anno sexagesimo septimo ætatis defuncti:

1. *Fides Ecclesiæ Orientalis* sive *Gabrielis Severi*, Metropolitæ Philadelphiensis opuscula Latina cum versione & notis uberioribus quibus Nationum Orientalium persvasio, maxime de rebus Evcharisticis, ex libris præsertim MStis vel nondum Latio donatis illustratur adversus Jo. Claudium. Paris. 1671. 4.

2) *Histoire Critique de la Creance & des Coutumes des Nations du levant*, publicé par le Sr. Moni. à Francfort 1684. 12.

3. *La Creance de l'Eglise Orientale sur la Transsubstantiation*, avec une reponse aux novelles objections de Mr. Smith. Paris. 1687. 12. Bibl. Universelle T. V. pag. 236.

Non pauca etiam ad res & dogmata Græcorum facientia notavit Simonius in Epistolis selectis nec non in Bibliotheca Critica & selecta, qui libri Gallice pluribus voluminibus in 12. sine auctoris nomine edita passim feruntur. Vide sis etiam librum cui titulus: defense de sentimens de Theologiens d'Hollande sur l'Histoire Critiqve p. 53. sq. Reponse à la defense p. 79. P' Ambrun reponse à l'Histoire Critiqve du V. T. pag. 27. Jac. Basnage diss. Epistolicam adversus Simonium pag. 200. seq. Vigneul Marville T. 1. melanges Hist. pag. 120. Dicitur quoque collectionem scriptorum Græcorum, qui Latinam Ecclesiam oppugnarunt, edere voluisse Simonius sub titulo: *Græcia schismatica*. Vide T. 1. Bibl. Critique c. 15.

Jo. Henricus Scherer S. I. in Atlante sive descriptione Orbis terrarum parte IV.

Georgius Scherer, S. I. &

Stanislaus Socolovius, de quo utroque infra, capite 45. in Jeremia CPol.

Thomas à Jesu, Hispanus, Carmelitarum Vicarius Generalis, de procuranda gentium omnium salute libro VI. Antwerp. 1613. 4. (pag. 104. seqq. To. 1. Opp. Colon. 1684. fol.) tria inprimis disputat

* De aliis viri hujus doctissimi scriptis Journal litteraire Tom. 3. pag. 224. seq.

1) de erroribus qui Græcis attribuuntur, & de schismatis origine ac confutatione. 2) de ratione juvandi Græcos eosque ad Ecclesiam Romanam alliciendi & 3) in quibus rebus communicatio cum schismaticis sit Catholicis à sacris Canonibus permissa.

Pitton de Turnefort in itinere edito Gallice Lugd. 1717. 8. & Amstelod. 1718. 4. Epistola 3. pag. 37. seqq. exponit statum præsentem Ecclesiæ Græcæ.

Bernardinus Wetweis Ordinis Fratrum Minorum in libro quartô speculi veræ Ecclesiæ & falsarum Ecclesiarum, qui est de Ecclesiis falsis paganorum & politicorum, Judæorum, Saracenorum, hæreticorum Orientalium & Occidentalium, Colon. 1664.

His accedit Anonymi *instructio super ritibus Græcorum* Latine edita Romæ A. 1597. cum litteris Pontificum ad Græcos & eorum ritus pertinentibus & forma professionis fidei à Græcis ad Romanam Ecclesiam venientibus faciendæ.

De statu Ecclesiæ Græcæ, de dogmatibus & ritibus Ecclesiasticis Græcorum,

Scriptores Augustanæ Confessioni addicti.

Theologi Tubingenses in scriptis de quibus infra cap. 45. in Jeremia Patriarcha CPol.

Martinus Crusius in Turco Græcia, de quo opere abunde dixi Volum. VI. p. 692. seq. In ejusdem Germano Græcia libro V. p. 221 seqq. nonnulla de Græcis leguntur, prodiit Basil. 1585. fol.

Davidis Chytræi Oratio de statu Ecclesiarum illo tempore in Græcia, Asia, Africa, Ungaria, Boëmia: cum variis Epistolis ad Crusium, Chytræum aliosque scriptis à Jeremia Patriarcha CPol. Wenceslao Budowitz, Cæsareo ad Turcorum Imp. legato, Eugenio Episcopo & καθηγουμένῳ montis Sinai, Joachimo Patriarcha Alex. Simeone Cabasila, Theodosio, & Jo. Zygomala, Steph. Gerlachio &c. Gorlic. 1573. Witeberg. 1580. Francof. 1583. 8. Chytræum oppugnant Possevinus, & p. 1181. seq. de consensu Allatius.

Georgii Fehlavii Ecclesiastæ Dantiscani annotationes ad Christoph. Angeli Enchiridion de statu hodiernorum Græcorum. A. 1655. 12. & secunda editio locupletior Lips. 1671. 4.

Hermanni Conringii Epistola ad Jo. Hornejum, præmissa Confessioni Metrophanis Critopuli. Helmst. 1661. 4.

D. Abraham Calovii & *Jo. Meisneri* Theologorum Witebergensium dissertationes

tiones panegyricæ de Græcorum fide & religione, in solenni promotione quatuor Doctorum Theologiæ, habitæ Anno 1658. atque editæ Witeb. 1685.

D. *Petrus Haberkornius*, Theologus Giessensis, in anti-Forero vindicato, sive apologia anti-Foreri diss. XXI. usque ad XXVI.

D. *Eliæ Veielii* Exercitatio Historico-Theologica de Ecclesia Græcanica hodierna, adversus Allatium, Arcudium & Bartholdum Nihusium, sub præsidio B. D. Jo. Conradi Danhaueri Argent. 1657. & recus. 1666. atque inter laudati Danhaueri dissertationes Theologicas, bis excusas junctim Lipsiæ in 4. 1700. & accuratius 1707. 4. Defensio ejusdem exercitationis adversus Allatium edita Francof. 1666. 4. cum præfixa Christoph. Arnoldi Epistola. Obiit B. Veilius Ulmæ, cujus Ecclesiarum Antistitem agebat, A. 1706. 23. Febr.

D. *Jo. Quistorpii* de Christianismo recentiorum Græcorum contra Allatium. Rostoch. 1665. 4.

D. *Gerhardus Titius*, Theologus Helmstadiensis, in historia & explicatione hodiernarum controversiarum, adhuc inedita, ex qua partem Græcos spectanten Germanice vertit Reverendus D. Heineccius ediditque in appendice operis quod mox memorabo. Obiit Titius A. 1681. 7. Jun.

D. *Hieron. Kromayerus*, Theologus Lipsiensis, A. 1670. defunctus, in scrutinio Religionum. Lips. 1673. & Francof. 1681. 4.

D. *Joannis Olearii* oratio de frustra jactato Reformatorum cum Græcis consensu. Francof. 1680. 4. addito programmate adversus Hug. Grotium * consensum Græcorum cum Ecclesia Romana defendentem, & tribus Henrici Hilarii ad auctorem Epistolis.

Wolfgangus Gundlingius, Ecclesiastes Norimbergensis, in notis ad Eustratii Johannidis Zialowski Rutheni brevem delineationem Ecclesiæ Orientalis Græcæ. Noriberg. 1681. 8.

Tho. Ittigius ὁ μακαρίτης in Diss. de Actis Synodi Hierosol. An. 1672. contra Cyrillum Lucarem habitæ, in appendice ad librum de hæresiarchis. Lips. 1696. 4. p. 412. seq.

Henricus Hilarius, Scholæ Cellerfeldensis Rector, in commentario ad Philippi Cyprii Chronicon Ecclesiæ Græcæ. Lips. 1687. 8.

Anonymi Orientalischer Kirchen-Staat, worinnen enthalten, der Zustand 1) Griechischer Kirchen unter den Türcken in Europa, Asia und Africa, 2) Abyssinischer in Africa, 3) Tartarischer in Europa und Asia,

 4) Per-

* Grot. in Apologetici Rivetiani discussione p. 10.

4) Persianischer, 5) Samaritanischer, 6) Armenischer, und 7) derer S. Thomas Christen &c. Gotha 1699. 12.

Caspar Calvoer in fissuris Sionis libro XVIII. cap. 4. Lipſ. 1705. 4.

D. Martini Chladni de fide ac ritibus Eccleſiæ Græcæ hodiernæ adverſus Michaëlem Nau & Leonem Allatium.

D. Joh. Mich. Heineccii, Theologi Halenſis, opus egregium & non mediocri elucubratum ſtudio, quod in lucem dedit Lipſiæ A. 1711. 4. hoc titulo: Eigentliche Abbildung der alten und neuen Griechischen Kirche, nach ihrer Historia, Glaubens-Lehren und Kirchen-Gebräuchen, in drey Theilen, nebst einem curieusen Anhange unterschiedlicher noch ungedruckter Schrifften Gerhardi Titii, Steph. Gelachii &c. Ab hoc viro docto parte ult. p. 54. ſeq. etiam ſyllabum ſcriptorum de Eccleſia Græca conſignatum habemus, quemadmodum & à *Caſp. Sagittario* *τῷ μακαρίτῃ* in introduct. ad Hiſtoriam eccleſiaſticam & in uberioribus Rev. *D. J. Andreæ Schmidii* ad illam ſupplementis.

D. Jo. Fechtii *τοῦ μακαρίτου*, kurtze Nachricht von der Religion der heutigen Griechen, Roſt. 1711. 8. Obiit vir præſtantiſſimus A. 1716. 5. Maji.

Emerici Zigerii Epiſtolam ad Matthiam Flacium ex civitate Tolna ſcriptam de ſtatu Eccleſiarum ſub Mahumede, & editam A. 1555. Magdeburgi memorat Rev. D. Jo. Andreas Schmidius in ſupplemento ad Caſp. Sagittarii introductionem in Hiſt. Eccleſ. p. 317.

Reformati:

Jo. Jacobi Huldrici, Theologi Tigurini, diſquiſitio Theologica & Hiſtorica de religione Eccleſiarum Græcanicarum tum veteri tum hodierna, Tiguri 1621.

Jo. Henricus Hottingerus ad Confeſſionem Cyrilli Lucaris in Appendice ad diſſ. VII. Analect. Hiſtorico-Theol. Tiguri 1652. 8. nec non in hiſtoria Eccleſiaſtica Sec. XVI. (totius operis tomo V.) Tiguri 1655. 8 p. 39-95. & in Allatio nimiæ temeritatis convicto, & de perpetuo Eccleſiæ Latinæ & Græcæ tam in dogmatis quam in ritibus diſſenſu, diſſ. octava Enneadis diſſ. Philologico-Theol. Tiguri 1662. 4. Vide etiam ejus Topographiam Eccleſiaſticam Orientalem p. 92-100.

Chriſtophorus Pelargus in enchiridio hymnorum & precationum, quas Chriſtiani Græci hodie inter barbaros retinent. Francof. ad Oderam 1594. 4.

Andreas Wengerſcius (ſive qui ſub hoc nomine latet *Adrianus Regenvolſcius*)

in libro quarto Slavoniæ reformatæ, seu Historiæ Ecclesiasticæ Ecclesiarum Slavonicarum, qui est de Græco-Ruthenorum in minore Polonia & magni ducatus Lithuaniæ Ecclesiis, Trajecti ad Rhen. 1652. 4. & Amstelod. 1679. 4.

Jo. Hoornbeckius in summa Controversiarum Religionis, libro XI. qui est de Græcis & Orientalibus. Ultaject. 1653. & Colbergæ 1676. 8.

Thomas Smithus, Anglus, de quo infra cap. 45. in Cyrillo Lucari.

Jo. Claudius, de quo pag. 444.

Histoire de l'estat present de l'Eglise Grecque & de l'Eglise Armenienne par Mr. *Paul Ricaut*, traduite de l'Anglois par *Rosemond*, à Middelbourg 1692. 12.

Fridericus Spanhemius Fil. Leidensis Theologus, in elencho Controversiarum & separatim edito in 8. Tomo III. Opp. Lugd. Bat. 1703. fol. p. 918-931. Et in diatriba de Ecclesiæ Græcæ & Orientalis à Romana & Papali in hunc diem perpetua dissensione, adversus Abrahamum Ecchellensem, Petrum Arcudium, Leonem Allatium & nuperos ὁμοψήφεις T. II. Opp. p. 486-558.

Gregorius Leti in Dialogis historicis Italice editis parte 1. Dialogo 4. ubi de Judæis & Græcis in Italia commorantibus.

Benedictus Pictetus, Theologus Genevensis, in brevi collatione sententiarum Græcorum recentiorum cum Græcorum veterum placitis. Amstelod. 1700. 12.

Joannes Aymon, de quo infra, cap. 45. in Cyrillo.

Auctor libelli *de turbis Jesuitarum in Oriente*, quem de rebus Cyrilli Lucaris consulere jubet Conringius in Epistola scripta A. 1661. Vide Andreæ Riveti Opera T. 3. p. 1257. sq.

CAPUT XLIV.

De *Gregoriis*, *Palama* & *Acindyno*, nec non de *Philotheo CPol.*, *Joanne Cyparissiota*, &c.

I.

GREGORIUS PALAMAS, genere Asiaticus a) cum duobus fratribus opulentum patrimonium & honores ab Imperatore promissos reliquit, atque inter Monachos montis Atho nomen professus est suum: deinde in Scete Berrhœæ multos annos transegit. Delatus inde Thessalonicam, gravem adversarium habuit Barlaamum, Gregorium Acindynum itidem ac Niceph. Gregoram, a quibus non modo ut Hesychastarum & Massalianorum Omphalopsychorum patronus reprehensus est, sed etiam διθεΐας postulatus, ac si statueret duas Θεότητας, unam lucem Thaborium, visibilem ac comprehensibilem, alteram invisibilem b) incomprehensibilemque: duas item causas & duo principia, unam Filii & Spiritus S. Patrem, alteramque divinæ operationis Patrem, Filium & Spiritum Sanct. Etiam velut iconomachus perstingitur à Nicephoro Gregora XIX. 3. pag. 591, 593. & XXIV. pag. 714. aliisque in locis. Habitæ super Palamiticis controversiis *Synodi* complures, prima A. 1341. adversus Barlaamum; Secunda A. 1345. adversus Palamam; Tertia A. 1347. adversus Joannem Calecam Patriarcham; Quarta denique A. 1351. Majo Mense adversus Nicephorum Gregoram Palamæ adversarium & alios Acindynianos. Joannes Cyparissiotes d) meminit τελευταίας συνόδου, quam ait fuisse coctam ab Ephesi Metropolita. *Tomi* vero promulgati sunt multo plures, nempe Tomus Hagioriticus, in monte

te

a) Cantacuzen. II. 39. Hist. p. 330. sq.

b) Confer Allatium de consensu p. 837. seq. & de Simeonum scriptis pag. 174. Petavium dogm. Theol. de Deo lib. 1 c. 12. Natalem Alex. Sec. XIII. & XIV. T. 7. p. 105. sq. edit. in fol. Jac. Pontanum ad Catacuzen. lib. 2. c. 40. Altimuræ panopliam pag. 381. seq. B. Dorscheum in Apologia judicii Argentoratensis in causa Latermanni p. 80. seq. G. Calixtum de S. Trinitatis mysterio e V. Test. §. 24. Hottingerum fascic. diss. p. 332. &c.

c) Jo. Boivin. ad Niceph. Gregoram p. 790.

d) Jo. Cyparissiotes lib. 1. Palamiticarum transgression. lib. 1. serm. 4. c. 10. extremo.

te A[illegible] promulgatus, e) de quo Palamas, Cod. Reg. 2409. fol. 267. Tomus Synodicus in Barlaamum & Acindynum editus mense Augusto A. 1341. de quo Lambecius VI. pag. 30. f) Tomus Ignatii Patriarchæ Antiocheni contra Isidorum nondum Patriarcham CPol. editus A. 1344. Novembri mense, productus ab Allatio in diss. de libris Eccles. Græc. p. 188. Incipit: ἐλαλήθη περὶ τοῦ ὑποψηφίου. Tomi contra Palamam varii, variis temporibus à Joanne Caleca Patriarcha editi, id quod ipse Palamas testatur his verbis: ὥσπερ εἷς ἐστι Χριστὸς ἀληθινὸς ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς, ἀντίχριστοι δὲ πολλοὶ γεγόνασιν - - οὕτω καὶ συνοδικὸς τόμος καθ' εὐσέβειαν ἐφ' ἡμῶν τῆς ἀληθείας συνήγορος εἷς, ἀντίτομοι δὲ καὶ νῦν γεγόνασι πολλοί - - τρίτος οὖν ἐστιν οὗτος τῶν παρὰ τοῦ τῷ Βαρλααμίτῃ συναιρεῖν Ἀκινδύνῳ προελομένου νῦν ἐξενηνεγμένων, καὶ παρ' ἡμῶν ἐξεληλεγμένων. Cod. Reg. 2409. fol. 287. Ex his unum brevem dat Allatius de libris Eccles. Græcorum p. 197. & T. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 772. qui incipit: Τὸν Παλαμᾶν καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ. Alter fortasse est sermo Patriarchalis productus ab eodem Allatio de Consensu pag. 817. & T. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 803. Incipit: Ἡ μετριότης ἡμῶν ἀναδεδειγμένη παρὰ Θεοῦ τὴν οἰκονομίαν. His addatur Tomus contra Joannem Patriarcham editus mense Februario Anno 1347. de quo Lambecius VI. p. 28. ubi subscribunt Metropolitæ *Athanasius* Cyzici, itemque Hellesponti Exarchus: *Macarius* Philadelphiæ, *Laurentius* totius Alaniæ & Soteropoleos, *Theoleptus* Didymotichi, *Malachias* Methymnes, *Apero* Charitum & vicem gerens Metropolitæ Euchaitarum: *Isaac* Madytarum, *Theodulus* Rosii (Ῥωσίου), *Esaias* Selybriæ & *Gregorius* Pompejopolis. Incipit: Ὄντως οὐδεὶς οὕτως ἀρχιτέκτων. Item tomus & anathematismi in Palamam editi mense Julio ejusdem anni, quos exhibet Græce & Latine Allatius Græc. Orthodox. T. 1. p. 788.-803. & de Consensu p. 803. Incipit: ἀκούσατε [illegible] τῆς γῆς. Denique tomus contra Nicephorum Gregoram & alios Barlaami & Acindyni propugnatores, editus mense Augusto A. 1351. qui quidem tomus sub titulo Pseudo-Synodi Palamiticæ Græce & Latine exstat

e) Ἁγιορειτικὸς τόμος pro Monachis Hesychastis adversus Barlaami & Acindyni sectatores. MS. Lambec VI. p. 30. incipit: τὰ μὲν ἀπ[illegible] [illegible] πάντα. Confer Allatium de Consensu p. 830. seq. & T. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 812. seq.

f) Incipit: [illegible]. Subscribunt *Joannes Calecas* Oecumenicus Patriarcha novæ Romæ sive CPoleos, *Athanasius* Cyzici, *Gregorius* Sardium, *Gregorius* Dyrrhachii, *Nilus* Lacedæmonis, *Isaacus* Madytarum, *Malachias* Methymnes & Bitzenes Episcopi.

exſtat in Auctario noviſſimo Bibl. Græcorum Patrum Combefiſiano, parte altera pag. 135.---176. additis etiam notis: & in Volum. ultimo Conciliorum edit. Harduini pag. 283. qui notat hujus tomi meminiſſe Cantacuzenum IV. 23. Hiſt. Incipit: ὅτε τὴν κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ καινοῦ πολεμίου. Subſcribunt poſt Imperatorem Joannem Cantacuzenum & Patriarcham CPol. Calliſtum, Metropolitæ XXIII. & Epiſcopi III.

Archiepiſcopus Theſſalonicenſis ordinatus eſt Palama juſſu Cantacuzeni Imp. apud quem ſingulariter gratioſus fuit, ab Iſidoro CPol. circa A. 1349. ſed a Præfectis Urbis haud admiſſus g) in Lemnum inſulam ſeceſſit, atque inde reverſus CPolin. Synodo A. 1351. de qua jam dixi, interfuit. Defuncti laudes panegyrica Oratione celebravit Philotheus Patriarcha CPol. Incipit: Γρηγόριος μὲν ὁ μέγας πανηγύρεως ὑπόθεσις. Bibl. Coislinian. p. 167. Cantica ejusdem Philothei duo στιχηρὰ in laudem Palamæ Thaumaturgi, una cum ἀκολουθίᾳ ſive officio in eundem MSta in Bibl. Cæſarea. Canticum primum incipit: εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη. Alterum: Χαίροις τῆς εὐσεβείας φωστήρ. Officium: Πάτερ ἱερὲ Γρηγόριε, σὺ τὸν Θεὸν ἐκ παιδὸς ἀγαπήσας ἐξέφυγες ὑλικὴν προσπάθειαν. Vide Lambec. V. p. 195. ſeq.

Nicephorus Gregoras lib. *XX*III. p. 699. teſtatur Palamam ultra ſexaginta λόγους compoſuiſſe, ad quem locum Jo. Boivinus in notis p. 805. obſervat in uno Codice (Regio 2404) homilias variaque opuſcula Palamæ contineri plus quam ſeptuaginta. Alia non pauca extare obvia in aliis Codicibus Itaque putat Gregoram tantum loqui de iis quæ de rebus controverſis ſcripta à Palama erant, quorum multa continet Codex Regius 2409. in iis ſunt:

I. *Libri contra Acyndinum decem continui*, qui omnes exceptis tribus ἀντιρρητικοὶ inſcribuntur. In codice Segvieriano ſeptem ἀντιρρητικοῖς præmittuntur duo, unus ad Athanaſium Cyzici Archiepiſcopum, de ſcriptis Acindyni, num cum Barlaamo concordarent. Incipit: πυθόμην περὶ τῶν τοῦ Ἀκινδύνου συγγραμμάτων. Alter de diſtinctionibus in DEO ſecundum hypoſtaſes & ſecundum operationes. Incipit: Διονύσιος μέγας αὐτήκοος γεγονὼς τῆς τῶν Ἀποστόλων φωνῆς. Tertius ultimo loco ſubjicitur de multis impietatibus Barlaami & Acindyni, ἔκθεσις τῆς τῶν Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου δυσσεβημάτων ἀλλοκότου πληθύος. Incipit: ἀποβαλλόμεθα τὴν ἀσεβεστάτην ἀλλόκοτον πληθύν. Septem librorum ἀντιρρητικῶν, qui in capita ſinguli diviſi ſunt, accuratam recenſionem & ſingu-

g) Nicephorus Gregorus XII, 3. Hiſt.

singulorum capitum argumenta exhibet celeberrimus Montfauconus in Bibl. Coisliniana p. 156--167.

II. *Libri duo Apologetici* primus prolixior περὶ θείων ἐνεργειῶν καὶ τῆς κατ' αὐτὰς μεθέξεως. Incipit: Εἰ μὲν τίς ἐστιν ὁ πρὸς τὸ ἐναντίον ἐκτραπεὶς τολμᾶν. Alter περὶ θείας καὶ θεοποιοῦ μεθέξεως ἢ περὶ τῆς θείας καὶ ὑπερφυοῦς ἁπλότητος. Incipit: Φέρε δὴ προθῶμεν νῦν τὸ ὑπ' ἀμφοτέρων φανερῶς λεγόμενον.

III. *Liber singularis*, quod Barlaam & Acyndinus sint, qui Divinitatem unam discerpunt in duas: Ὅτι Βαρλαὰμ καὶ Ἀκίνδυνός εἰσιν οἱ διχοτομοῦντες κακῶς ὄντως καὶ ἀθέως εἰς δύο αὐτοὺς θεότητας τὴν μίαν. Incipit: Τοῖς πνευματοκινήτοις τῶν ἁγίων πατέρων ἑπόμενοι ψήφοις.

IV. *Dialogi duo*, unus orthodoxi cum Barlaamita. Incipit: Ὀρθόδοξος. μαθεῖν ἐβουλόμην παρ' ὑμῶν τῶν ζηλούντων καὶ ἐπεκδικούντων τὰ λείψανα. Alter Theophanis Orthodoxi cum Theotimo, qui ex Barlaamitis conversus fuerat. *Theophanes sive de Deitate, & de eo quod non participari vel participari ex illa potest.* Incipit: Ἐπεσκέψω κατὰ σταυτὸν γενομένους, ἀδελφὲ Θεότιμε.

V. Ἀντίθεσις sive *refutatio eorum, quæ Acindynus contra Palamam composuit*. In hoc opusculo proponuntur primum Palamæ verba, deinde ea quæ Acyndinus contra objecit, tum denique ea quæ Palamas contra opposuit. Distinguitur in capita XIX. quorum argumenta exponit laudatus Montfauconus p. 168--170.

VI. *Epistola*, ut *ad Acindynum*, missa Thessalonica ante synodicam Barlaami & Acindyni condemnationem. Incipit: τὸ δι' θείας ὑμᾶς MS. id. p. 170.

ad *Annam Palæologinam*, Augustam. Incipit: οὐδὲν οὕτως ἀναγκαιότατον. Edidit integram Clariss. Boivinus, notas ad Gregoram p. 787.

ad *Arsenium* Monachum Studitam. Incipit: εἰδέναι σε βούλομαι pag. 170.

ad *monachos in monte Atho*. Incip. ὑμεῖς μὲν ἐντρυφοῦντες. p. 170.

ad *Bessarionem* Monachum. Incip. εὐλογημένος τῷ Θεῷ. pag. 170. altera incip. οὗτο κόπος ἐστίν. pag. 171.

ad *Damianum* Philosophum. Incip. ἠνέχθη πολλαχόθεν τὰ τοῦ Ἀκινδύνου. p. 167. 171.

ad *Danielem* Æni Metropolitam. Incip. ὄντως αἰδοῦς οἰχομένης ἐξ ψυχῆς. 1170.

Mmm ad

ad *Dionyſium* Monachum. Incipit: τριῶν ὄντων τῶν τῆς αἰδείας. Bibl. Coislinian. pag. 167.

ad *Joannem Gabram*. Incipit: Φησί πȣ τῶν παροικιῶν. p. 170.

ad *Macarium* Hieromonachum. Incipit: ὅπω μοι δοκεῖτε καλαλαβεῖν. pag. 170.

ad *Niconem* Italum, citat Nic. Comnenus p. 193. prænot. myſtagog.

ad *Nomophylacem*. Incipit: τὰ γράμματα πρώην ἐπεμψας. MS. Bibl. Coislinian. pag. 170.

ad *Palæologinam*. p. 171. Vide ſupra, ad Annam.

ad *Paulum Aſanum* Hieromonachum. Incipit: ἐνάγχος ἡμῶν ἐντυχών. pag. 170.

ad *Philotheum* Hieromonachum. Incipit: ὦ ἐδόθη πολύ. p. 170.

ad *Theſſalonicenſes*, de laboribus ſuis. Meminit Combefiſ.

ad *quendam ignominatum* de dicto Baſilii allatum in Synodico quod Gregoras velut haud genuinum arguerat. Incipit: δεῖ μὴ ἀναγκαῖον ἐςίν, ἀδελφέ. p. 173.

VII. Diatribæ *duæ* contra ſcriptum quod Ignatius *Antiochenus Patriarcha*, Barlaamitis ſuffragatus, Palamæ objecit. 1) quod Synodico & Hagioritico tomo in omnibus ſit oppoſitum. Incipit: ὡς καιρὸν ἄρα τῆς Ἱερεμίȣ μνησθήσομαι φωνῆς. 2) quod ſit tomi illius non expoſitio ſed prava detorſio & aperta oppugnatio. Incipit: αὐτὸς ἐςι χριςὸς ἀληθινὸς ὁ ἐπὶ πάντων Θεός. *MS.* in Bibl. Coisliniana p. 170.

VIII. *Libri* πρότεροι & ὕστεροι ὑπὲρ τῶν ἱερῶς ἡσυχαζόντων, *pro iis qui ſacram quietem colunt libri III. priores*, & *totidem poſteriores*. Priorum lib. I. quouſque ſtudium literarum ſit utile. Incipit: ἀδελφὲ καλὸν χάριτι βεβαιȣ̃σθαι τὴν καρδίαν. Lib. II. quod mens intra corpus poſſit continere mentem, ſi quis ſibi ipſi in quiete attendit. Incipit: ἀδελφέ, ȣ̓κ ἀκȣ́εις τȣ̃ Ἀποςόλȣ λέγοντος. Lib. III. de lumine & illuminatione Divina, de ſacra felicitate & perfectione in Chriſto. Incipit: ȣ̓κ ἄρα μόνον ταῖς ἀρεταῖς ἡ κακία ἀντεπιπήγασιν. Poſteriorum contra Barlaamum lib. I. contra eos qui dicunt ſcientiam externarum diſciplinarum eſſe vere ſalutarem. Incipit: ȣ̓δὲν ψεῦδος δεύτερον. Lib. II. de Oratione. Incipit: τῶν μὲν ȣ̓ν ὑψὲρ μέγα τιθεμένων τὴν ἀπὸ τῆς ἔξω παιδείας ὄνησιν. Lib. III. de ſacro Lumine. Incipit: ὁ δὴ τῆς νοερᾶς προσευχῆς. *MS.* in Bibl. Coisliniana p. 172.

IX.

IX. *Libri III. refutationis absurdorum*, quæ sequuntur ex secundis Barlaami scriptis, protasibus & conclusionibus. Incipit lib. 1. ἀλλ' εἰ μὲν κατὰ Μασσαλιανῶν, καθάπερ καὶ ἐπιγέγραπται εἰ τὸ βιβλίον, πεποίηται. Lib. 2. περί τὸ τις τῶν εἰσαγομένων. Lib. 3. ἃ μὲν ἂν προσηκέει τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ τῆς ἀληθείας Θεῷ p. 172.

X. Ἐπίτομος διήγησις, *Compendiosa narratio dialogi*, qui in Palatio coram Imperatore habitus est inter Gregorium Palamam Archiepisc. Thessalonicæ & Nicephorum Gregoram Philosophum, scripta a quodam ex Senatoribus, qui præsens interfuit. Incipit: ὁρισθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως. p. 173.

XI. Περὶ τῆς τοῦ Γρηγορᾶ ψευδογραφίας ὁμοῦ καὶ δυσσεβείας, *de Gregoræ in scribendo mendaciis & impietate libri II.* Libri I. initium: Μέταλαχεῖν ἀθλίως τὸν Γρηγορᾶν, Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου τῶν κακοδόξων. Libri II. ἐξ ὀνύχων, φασὶ, τὸν λέοντα, καὶ ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ ὕφασμα. p. 173.

XII. Ἔλεγχος, *Refutatio duplex Gregoræ de lumine transfigurationis Domini*, una brevior ad Patriarcham œcumenicum, incipit: οὐδὲν οἷον, ὦ φίλε δέσποτα, εἰ μὴ λίαν ἐπ᾽ ἐλέγχοις ποιοῦμαι τοὺς λόγους. Altera prolixior demonstratio, quod illud vere increatum sit & æternum, non autem divina natura, quæ omnibus omnino invisibilis est, sed pulchritudo illa vera & amabilissima, quæ ipsam circumdat secundum Theologos, solis sanctis & nunc quasi pignoris ac prægustus loco, at in futuro sæculo incessanter participabilis & visibilis. Incipis: ὅτι μὲν οὖν καὶ ἦν καὶ ἔσται καὶ ἔσται. p. 173.

XIII. *Capita centum & quinquaginta* Physica & Theologica, Ethica & practica καὶ καθαρτικὰ τῆς Βαρλααμίτιδος λύμης, purgantia a Barlaamitica labe, incip. Ἤρχθαι τὸν κόσμον καὶ ἡ φύσις διδάσκει καὶ ἡ ἱστορία πιστοῦται. p. 173.

XIV. *Delectus testimoniorum* ex S. Scriptura & ex Patrum libris excerptorum, & in capita seu hypotheses sexdecim distributorum MS. in Bibl. Regia Paris. teste Clariss. Boivino ad Gregoram p. 805.

XV. *Interrogationes & responsiones* de iis, qui propriam mentem intra corpus conantur perspicere, an recte agant. id. p. 806.

XVI. Κεφάλαια περὶ προσευχῆς καὶ καρδίας καθαρότητος. Capita de Oratione & Cordis puritate MSS. in Bibl. Regia, ex quibus primum cum versione Claudii Capperonerii exhibet laudatus Boivinus, p. 776. Incip. ἐπειδὴ τὸ θεῖον αὐτοαγαθότης ἐστί.

XVII. *Orationes duæ in transfigurationem* Dei ac Salvatoris nostri

JEſu CHriſti, quibus probatur lumen in ea increatum eſſe, nec tamen DEI eſſentiam.. Prior incipit: ἐπαινοῦμεν καὶ ἡμεῖς καὶ θαυμάζομεν. Poſterior: Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Utramque Græce ex Cod. Mazariniano primus produxit Latinamque addidit verſionem Combefiſius auctario noviſſ. parte 2. p. 106. 112. Latine ex Combefiſii verſione leguntur in Bibl. Patrum edit. Lugd. T. XXVI.

XVIII. *Oratio adverſus Jo. Calecam Patriarcham CPol.* ex qua locum Græce profert Boivinus ad Gregoram p. 789.

XIX. *Jambi* adverſus Acindyni carmina edita Græce ab Allatio ad calcem Tomi I. Græciæ Orthodox.

XX. *Proſopopœia*, ſive Orationes II. judiciales mentis corpus accuſantis & corporis ſe defendentis, uno cum judicum ſententia, Græce viderunt lucem edente Adr. Turnebo Pariſ. 1553. 4. & Latine in Bibliotheca Patrum, Pariſ. 1589. Tomo IX. ubi Palamas *ſanctiſſimus* appellatur, quemadmodum & in Triodio edit. Venetæ, quod factum indignantur Allatius de Conſenſu p. 824. & Combefiſius T. I. Bibl. Concionator. p. 15. Eadem Proſopopœia Latine occurrit etiam in aliis Bibliothecis Patrum, ut Pariſ. 1654. T. IX. & Colon. 1618. T. XI. & Lugd. 1677. T. XXVI. Sed & Gallice vertit vulgavitque Claudius Eſpencæus Pariſ. 1570. 8.

XXI. *Orationes ſacræ*, ſive *Homiliæ* binæ εἰς τὴν πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον, prior incipit: εἰ ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Poſterior: ἐπὶ τῶν μειζόνων ἢ κατ᾽ ἀνθρωπίνην δύναμιν. MSS. in Bibl. Vaticana.

Alia εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν, incipit: ὁ τοῦ Θεοῦ προαιώνιος, meminit Allatius lib. de Simeonibus pag. 103.

Video præterea memorari: εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

περὶ νηστείας καὶ προσευχῆς.

De ſecundo adventu CHriſti.

De paſſionibus & virtutibus, & de iis quæ per otium cogitatio parit.

πῶς ἀνύσιμός τε καὶ ἄμωμος ἡ ἀρετὴ τελεῖται.

In Demetrium Martyrem.

De mutua concordia.

In Publicanum.

In Prodigum.

De præmiis bonorum & ſuppliciis impiorum, Dominica πρὸ τῆς τῶν προπατόρων (ante Feſtum Nativitatis) ſolita recitari.

De

De misericordia & beneficentia.

In Bibl. Bodlejana n. 637. inter Codices Guil. Laudi 156. exstant Gregorii Archiepiscopi Thessalonicensis *Sermones*, Graece, fol.

XXII. *Expositio orthodoxa fidei* MS. in Bibl. Augustana, fortasse haud diversa ab ea, quae exstat in tomo Palamitarum Synodico a Combefisio edito p. 172. & incipit: εἷς Θεὸς πρὸ πάντων.

XXIII. *Disputatio adversus infideles & Atheos Chionas*, memoratur à Combefisio & Rob. Gero.

XXIV. *Vita S. Petri* Monachi Hagioritae sive in monte Atho ex MS. Mazariniano Graece edita in Actis Sanctor. 12. Junii T. 2. pag. 538-556. cum versione Conradi Janningi, S. J.

Contra Latinos.

XXV. *Libri II.* ἀποδεικτικοὶ, *quod non ex Filio sed ex solo Patre procedat Spiritus S.* Prior incipit: πάλιν ὁ δεινὸς κ̀ ἀρχέκακος ὄφις. Posterior adversus ea, quae è sacris literis Latini afferunt, incipit: ὧν μὲν ἤδει κ̀ αὐτῷ τῷ τῶν εὐσεβούντων καταλόγῳ. MS. in Bibl. Coisliniana p. 171. Ambo prodierunt Graece Londini 1624. 4. cum aliis aliorum scriptis, de qua collectione infra p. 784. 790.

XXVI. Ἀντεπιγραφαὶ contra Joannem Beccum, Patriarcham CPol. seu *Confutatio* ἐπιγραφῶν sive XI. quas *Joannes Beccus* pro Latinis proposuit id. De Becci ἐπιγραφαῖς dictum supra p. 342. sq. Palamae ἀντεπιγραφὰς cum Bessarionis confutatione (de qua p. 402.) edidit Petrus Arcudius in opusculis aureis editis Romae 1630. 1671. 4. Confer Lambecium V. p. 150. sq.

XXVII. *Quod Latini unius Spiritus S. duo principia doceant;* ad Akindynum adhuc amicum: & Theologica argumenta esse potius demonstrativa appellanda quam dialectica. Incipit: Σὺ μὲν ἡμᾶς ἴσως χρῆν. id. p. 171.

XXVIII. *Contra Barlaamum de duobus principiis*, & contra speculationem Graecanicam. Incipit: ὦ θρέμμα τῆς ἀνωτάτω περὶ λόγους παιδείας. id. p. 171. sq.

XXIX. *Contra eundem, quod in Theologicis dentur verae demonstrationes*, & Aristotelicam demonstrationem esse incertam & instabilem. Incipit: τὰ μὲν τῆς διναρχίας ἐκ μέσου γέγονεν. id. p. 172.

XXX. *Disputatio*, in qua Palamas *cum Manuele Chrysolora* (qui diu post vixit) *de processione Spiritus S.* contendens inducitur MS. Venetiis in Bibl. S. Antonii, teste Possevino.

XXXI. Gregorii Palamæ *Prophetia de Ecclesia Romana scindenda in multas partes*, γινώσκετε τέκνα μου, ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης μέλλει διαιρεθῆναι εἰς πολλὰ τμήματα, &c. quam impletam post illius mortem miratur Metrophanes Critopulus in Confessione p. 41.

XXXII. *In Epist. Pauli ad Thessalonicenses* citatur à Nic. Comneno p. 23. 24. 26. 32. 42. & pluribus locis. Idem Comnenus Allatii exemplo vehementer in Palamam & contumeliosissime invehitur, utpote Latinorum improbatorem morum acerrimum p. 193. itaque non contentus consvetis maledictis, etiam hæreticum polytheum, Turcarumque catamitum antistitem appellat p. 387. scelestissimumque Atheum p. 210. ubi omnibus onerat probris, Photianorum scilicet Thaumaturgum p. 14. sed cujus miracula Bessarion oppugnaverit p. 244. & Etiam Altimuræ p. 381. est fanaticus homo, ubi Nectarium Hierosol. aque pro sancto habetur & miraculis conspicuus celebratur, oppugnat. Nectarii * verba ad Papæ asseclas hæc sunt: ἐῶ νῦν λέγειν Γρηγόριον, τὸν σοφώτατον καὶ ἁγιώτατον, τὸν Θεσσαλονίκης τὸν Παλαμᾶν, ὅτι τοῦτον ὑμεῖς ὡς ἀντίδικον φέρεσθε, ἀλλ' εἰ Θεῷ καθ' ἄκρον εὐηρέστησε, μαρτυρεῖ τὸ λείψανον καὶ τὰ θαύματα -- Οἶδα ὅτι οὐ μέγαν ἡγεῖσθε τὸν ἄνδρα πολέμιον, ἰσχυρῶς ταῖς ὑμῶν καινοτομίαις ἀντιταξάμενον, καὶ τοῖς ἁγίοις ἐγκρινόμενον ἀκούοντες ἀποστρέφεσθε. Ἀλλ' οὐδὲν παραβλάπτεται παρ' ὑμῶν ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετή τε καὶ ἁγιότης. *Omitto dicere de Gregorio sapientissimo sanctissimoque Palama, Thessalonicensium Præsule, quippe quem vos tanquam adversarium insectamini. Quam vero acceptus Deo sit, hoc ejus reliquiæ & miracula contestantur. -- Non nos fugit, vos non magni facere virum, qui vobis bellum indixit, novitatibus vestris fortiter obsistens: & cum illum in sanctis relatum auditis, indignè fertis. Ceterum nihil ex vobis detrimenti accipit virtus illius & sanctitas.*

Palamæ Adversarii.

Anonymi Διάλεξις τινὸς λογίου καὶ φιλοσόφου ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν, apud Allatium de libris Ecclesiasticis Græcorum p. 199. & T. I. Græciæ orthodox. p. 773-780. Incipit: εἰδὼς τὴν ἀντιπαράθεσιν τοῦ Παλαμᾶ.

Constantini Harmenopuli scriptum quo sine auctoris nomine exhibet idem Allatius de libris Eccles. p. 209. & T. I. Græciæ Orthod. pag. 780.

* p. 202. ἀντιρρήσεως περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα.

780--785. Incipit: Ἡ μὲν περὶ τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ καὶ τῶν ἁγίων μαθητῶν. Vide ſupra, p. 278.

GREGORIUS ACINDYNUS Monachus, Barlaami ſectator, & in Palama inſectando ſocius, poſtea diverſa etiam ab illo ſentire cœpit unde non minus Barlaamum quam Palamam ſcriptis oppugnavit. Itaque apud Allatium ll. 16. 3. p. 802. de conſenſu & T. 1. Græciæ Orthod. p. 786. ἐμοὶ, inquit, λόγοι πεποίηνται καὶ ἐπιςολαὶ διὰ πέντε τμημάτων πρὸς Βαρλαὰμ ἐκεῖνον. Ejus *Jambus* DIX. adverſus hæreſes Gregorii Palamæ, Græce editi ab Allatio T. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 756-769. Incipit: Γνωσθῇ Παλαμᾶν εὐσεβὴς πᾶς φευγέτω. *Librum III. adverſus errores Palamæ* citat Nic. Comnenus p. 188. prænot. myſtagog. *Librorum duorum de eſſentia & operatione DEI*, adverſus Palamam, Gregoram & Philotheum quos MStos in Bibl. Bavarica reperit Jac. Gretſerus argumenta quædam capitum expoſuit in notis ad Cantacuzeni ll. 40. pag. 931. ſeq. & ...eo Bzovius ad A. 1337. §. 8. p. 781. Integri editi ſunt à Gretſero Ingolſtad. 1616. 4. cum decem Epiſtolis Variorum Pontificum ad Petrum ...apheum. Acindynum & Barlaamum oppugnavit præter Palamam (de qvo ſupra pag. 456.) etiam *Marcus* Monachus MS. in Bibl. Coisliniana pag. 404.

Barlaamus adverſus Palamam multa egit ſcripſitque, licet ex ... argumenti lucubrationibus Barlaami nihil memini exſtare: ... aliis ejus ſcriptis dictum ſupra p. 427. ſeq.

JOANNES CYPARISSIOTA, cognomine Sapiens, Palamæ ipſi ſuppar poſt A. 1360. ſcripſit παλαμικῶν παραβάσεων *Palamicam transgreſſionum* libros IV. ex quibus primum & quartum vulgavit Combefiſius Græce & Latine in Auctario noviſſimo parte ſecunda p. 68. & 85.-105. Liber ſecundus & tertius adhuc inediti latent, ſicut & alia ſpiſſa ejus opera quatuor adverſus eundem Palamam, ut 1) λόγοι VIII. adverſus Palamæ Tomum ejusque novam fidem: 2) alii λόγοι VIII. criminationibus Palamæ in adverſarios de Lumine increata reſpondentes; ac aliquot quæſtionibus omnem de illo conſiderationem complectentes. 3) λόγοι tres (quorum primus in capita LXXV. diſpeſcitur) contra Palamitarum anniverſarias in adverſarios diras & exauctorationes, ſive contra illorum ἀποκηρύξεων: 4) opus antiPalamiticum, unum cætera fere omnia æquans magnitudine, & ante illa etiam ab Cypariſſiota publicatum.

Extat & aliud iſtius Cypariſſiotæ huc ſpectans, & ſimul Myſticam tradens Theologiam opus ſubtile & eruditum, quod inſcribitur

ἔκθεσις

ἔκθεσις στοιχειώδης ῥήσεων θεολογικῶν, *Expositio elementaria eorum quæ de DEO à Theologis dicuntur*, in decem decades tributa, 1) de Theologia Symbolica. 2) de Theologia demonstrativa. 3) de divinis enarrationibus. 4) de divinis nominibus eorumque origine & informatione. 5) de proprietatibus divinorum nominum. 6) de apparitionibus divini luminis. 7) de divina participatione. 8) de infinitate DEI in creaturis. 9) de infinitate in DEO. 10) de Divina simplicitate. Hoc opus Græce repertum Messanæ in Sicilia in Bibliotheca D. Joannis Lascaris, Franciscus Turrianus Latine cum scholiis editum dedicavit Antonio Augustino, Archiep. Tarraconensi Rom. 1581. 4. unde recusum Latine in Bibliothecis Patrum Coloniensi Tom. XI. & Lugdunensi Tom. XXI. pag. 377.

Scripsit Cyparissiota post Nicephori Gregoræ obitum, cujus cadaver Palamitis ludibrio habitum indignatur libro IV. Palamiticarum transgressionum, ubi statum miserum Ecclesiæ CPolitanæ sub Patriarchis Palamiticis per decem quæstiones depingit. Natus Gregoras A. 1295. non ante A. 1360. obiit, cum Historiæ telam usque ad A. 1359. pertextam ab eo habeamus.

De *Nicephori Gregoræ* antirrheticis adversus Palamam dixi Vol. VI. p. 301. sq. De *Manuelis Calecæ* libro, in hoc ipso volumine p. 421. sq. De *Demetrii Cydones* p. 388. & de *Davidis* Monachi narratione p. 405. & *Dionysii Acyndini* historia victoriarum Gregorii Acyndini patrui sui p. 408. *Marci Ephesii* capita LXVIII. contra hæresin Acindynistarum MS. in Bibl. Cæsarea; Lambec. V. p. 226. *Georgii Scholarii* ad Joannem Basilicum, qui interrogaverat de Theodori Grapti dicto, cujus causa Acindynistæ turbas moveant: itemque de iis quæ iidem ipsi de Spiritu S. sophistice disputant. MS. in Bibl. Coisliniana p. 177. incip. χαίρεις πολλὴν τοι τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας, ἄριστε φίλων.

Index Scriptorum in Decadibus Cyparissiotæ allegatorum.

Major numerus Decadem, minor Caput denotat.

Cum Palama fecit præter Imperatorem *Jo. Cantacuzenum Isidorus* Monembasiensis à Cantacuzeno Imp. in Jo. Caleca locum ad Patriarchæ CPol. dignitatem A.° 1347. evectus, & *Cabasilas* jam senex, qui prius cum

cum Palamæ adversariis senserat: *Josephus Bryennius* Oratione de transfiguratione & præcipue PHILOTHEUS, Monachus primo Sinaita, deinde Præpositus Monachorum in Monte Atho, denique ex Heracleæ Episcopo Patriarcha CPol. A. 1354. & 1362–1376. qui pluribus etiam scriptis & Palamæ memoriam coluit, & adversus ejus adversarios depugnavit, ex quibus paucissima lucem viderunt. Juvabit tamen præsenti loco brevem scriptorum Philothei notitiam editorum ineditorumque subjungere.

1. Præcipuum opus est *librorum XV. antirrheticorum* pro defensione Tomi Palamitici; quibus mortui jam *Nicephori Gregoræ* scripta, hortante Cantacuzeno, oppugnavit. Exstat adhuc ineditum in variis Bibliothecis, ut Vaticana, Regia Paris. Cod. 1996. & Regis Catholici. Servantur etiam in Codice insigni quam manu Sylvestri Syropuli diaconi & magni Ecclesiarchæ scriptum servat Bibliotheca Coisliniana, & accurate recenset eruditissimus Montfauconus p. 173-176. Loca ex Regio Codice Parisiensi producit, celeberr. Boivinus notis ad Gregoram p. 792. 798. &c. Idem ex libro duodecimo somnium propheticum Nicephoro Gregoræ tributum Græce & Latine edidit in Gregoræ vita. Ex libro quinto excerpta MS. Lambec. V. p. 206.

Ad magnum Domesticum Palæologum de dicto S. Basilii in antirrheticis adversus Eunomium, ὁ γὰρ τετοκὼς βούλεις δρόσου κατὰ τὸν Ἰὼβ λόγον, οὐχ ὁμοίως τάς τε βούλεις καὶ τὸν Υἱὸν ὑπεστήσατο. Et de Divinitate. Incipit: ἄγε δὴ καὶ πάλιν, φίλων ἀνδρῶν εὐγενέστατε. MS. Lambec. ibid. Hic est liber antirrheticorum contra Gregoram decimus tertius.

Ad eundem de Divina CHristi transfiguratione in monte Thabor, & de Lumine quod ibi discipulis apparuit, nec essentiam DEI nec rem creatam fuisse &c. Incipit: Ἐπεὶ δὲ τὰς λέξεις καθ' ἡμῶν συκοφαντίας τε καὶ καινοτομίας. MS. ibid. Hic est liber antirrheticorum decimus quartus.

2. *Confutatio capitum XIV. Acindyni & Barlaami.* Incipit: λέγουσιν ἐναντιούμενοι τῇ θείᾳ γραφῇ. MS. in Codice Bibl. Coislinianæ.

3. *Ad Petriotam*, Barlaami sectatorem, ὅτι ὥσπερ εἷς Θεὸς ἡ ἁγία Τριὰς, οὕτω καὶ μία Θεότης, καὶ περὶ θείας ἐνεργείας. Incipit: χθὲς καὶ πρότριτά μοι τις. MS. ad calcem antirrheticorum in Bibl. Cois-

Coisliniana. Exstat etiam in Bibliotheca Cæsarea Lambec. V. pag. 197.

4. De *Oratione Panegyrica in Gregorium Palamam* à Philotheo scripta & *Canticis duobus* atque ἀκολουθίᾳ sive *officio* ejusdem consecrata laudibus, quod Græci Triodio inseruere, dixi supra, p. 456. Vide etiam Lambecium V. p. 284. & Philotheo indignantem Allatium p. 193. seq. de libris Eccles. Græcor. & contra Hottinger. p. 215.

5. De *oratione encomiastica in tres Hierarchas* Basilium M. Gregorium Naz. & Jo. Chrysostomum Græce & Latine recusa T. XII. Bibl. Patrum Paris. A. 1644. 1654. dixi Volum. VII. p. 558. & ad Allat. de Nilis p. 76.

6. *Homiliæ MSS. in Evangelia & Dominicas totius anni*, & aliæ ex S. Joanne Chrysostomo potissimum desumtæ, MSS. in Bibl. Sereniss. Bavariæ Electoris & in Bibl. Regis Catholici, teste Bandurio p. 988. ad Antiquitates CPol. Pars etiam in Cæsaria. Vide Lambecium V. p. 65. seq. Διδασκαλία ἀπὸ διαφόρων ἐλλογίμων ἀνδρῶν ἀπό τε τοῦ χρυσοστόμου καὶ ἑτέρων εἰς τὰ τοῦ Κυρίου ἀναγινωσκόμενα ἅγια εὐαγγέλια. Ibid. *in Publicanum & Pharisæum*.

7. *In Demetrium Martyrem*. Incipit, Δημήτριος ἡμῖν τοῦ τε συλλόγου καὶ τῶν λόγων ἀφορμὴ πρόκειται σήμερον. MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. V. p. 193. Citatur ab Allatio de purgatorio p. 771. & contra Hottingerum pag. 217.

8. De *beatitudinibus Evangelicis*, Orationes III. ad Helenam Jo. Cantacuzeni filiam, Joannis Palæologi uxorem. MSS. ibid. Lamb. V. pag. 195.

9. *Oratio in exaltationem Crucis* Græce & Lat. apud Gretserum de Cruce T. 2. p. 174. Incipit: ἐπειδὴ τῆς πρώτης καὶ θείας. Et altera *in tertiam jejuniorum Dominicam, de Crucis adoratione* id. p. 360. Incipit: προγονικῶν καὶ διαγραφῶν.

10. Ἀνατρεπτικὸς sive *detestatio anathematismorum*, à Nomophylace Harmenopulo in epitome juris adscriptorum, & quod ex Chrysostomi sententia non temere anathemati subjiciendi sint Christiani. Exstat Græce & Latine in Freheri jure Græco Romano lib. IV. pag. 288. - 290.

11. *Ordo instituendi Diaconum*, Latine in Bibl. Patrum T. IV. Paris. 1575. & T. VI. Paris 1589. & T. XIV. edit. Colon. A. 1618. & T. XXVI. edit. Lugd. 1677. p. 214.-216. Græce vero & Latine cum notis Jac.

Jac. Goari exſtat in limine Evchologii vulgati Pariſ. 1647. fol. ſub titulo Διάταξις ἱεροδιακονίας, *Ordo ſacri miniſterii, quomodo Sacerdotii Diaconus miniſtrat in celebribus veſperis, matutino & miſſa.*

12. *In Anyſiam* Theſſalonicenſem ſermo. Incipit: οὐδὲν ἀρετῆς τιμιώτερον. MS. meminit Allatius de Simeon. p. 103. & locum ex eo profert p. 416. contra Hottingerum.

13. *In SS. omnium Dominicam.* Incip. καὶ τὸ λόγοις μὲν ἄλλως τὰ τῶν ἁγίων ἐκάστου διεξιέναι. MS. Lambec. IV. p. 60.

14. *Canon in S. Gregorium Martyrem* MS. Lambec. V. p. 282. Incipit: ἀναστάσεως ἡμέραν καὶ τὴν ἐνδόξοις λαμπράν.

15. *Canon in Joannem Damaſcenum* citatur ab Allatio contra Hottingerum pag. 216.

16. *Synodicam de baptiſmo* laudat Nic. Comnenus p. 310. prænot. myſtagog. Aliud Synodicon *ne excommunicatio fiat ſine judicio.* p. 285. & *de non mutilanda vel interpolanda S. Chryſoſtomi liturgia.* p. 332.

17. *Orationem II. de pace Chriſti.* id. p. 144.

18. *De veteri circumciſione*, ad magnos Domeſticos Palæologos, reſponſum, MS. in Bibl. Coisliniana p. 176. Incipit: ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ᾤμην ἐκ μακρᾶς ἀποδημίας.

19. *Theoremata Ethica, Phyſica, Theologica atque excerpta è variis auctoribus.* Labbe p. 29. Bibl. novæ MSS.

20. Περὶ ἐπισημασιῶν ἐγκυκλίων. *Interpretatio ſignificationum circumvolutionis ſiderum.* MS. in Codice mutilo Lambec. V. pag. 97.

21. *Capita Aſcetica XL.* Philothei monachi Sinaitæ MS. in Bibl. Cæſarea & Regis Gallor. Lambec. IV. pag. 145. V. pag. 69. Labbeus pag. 95. Bibl. novæ MSS. *Fragmenta ſermonum aſceticorum.* Lambec. V. pag. 99.

22. *De præceptis Domini* capitula XXI. ſive ſermo περὶ τῶν ἐντολῶν *quod cuſtodia cordis obſervantur præcepta D. N. JESU CHriſti*, MS. id. V. pag. 69. Hunc Græce & Latine edidit & præter rem antiquiori neſcio cui Philotheo velut ex Codice 500. annorum tribuit Petrus Poſſinus in Theſauro aſcetico pag. 316. Pariſ. 1684. 4.

Philotheus alius Achillinus Conſiliarius Regius cujus ſomnium viridarii de juriſdictione Regia & Sacerdotali ſcriptum Anno 1374. Latine vulgavit Goldaſtus in Monarchia S. Romani Imperii, Tomo I. Hanov. 1612. fol.

Pala-

Palamæ vitam præter Philotheum Patriarcham ſcripſit HIEROTEUS ſacellarius, quem laudari video a Nicol. Comneno pag. 74 prænot. myſtagog.

De NILO Metropolita Rhodio, Allatius in libro de Nilis p. 79. ſq. edit. a me curatæ volum. V. hujus Bibl. Ejus obſervatis adde, quod de eodem ut Palamitarum ſuo ævo principe publice conqueſtus eſt Nicolaus Methonenſis Epiſcopus libro in Palamam, obtinuitque vel invito Philotheo Patriarcha, ut ſacri Rhodio ſolio deturbaretur. Vide Nic. Comnenum pag. 226. qui in aula dictum fuiſſe notat cognomento διάβολον hunc Nilum, Patriarchæ Philothei exarchum, & ad ineptias usque adulatorem. Depoſitionem ejus, cui Philotheus ſuffragari noluit, ſucceſſor hujus Macarius CPol confirmavit, cujus Synodica Depoſitionis apud Canonarcham, Chriſtophorum Campanum Chium exſtat, id. p. 227.

Capiti huic finem imponat JOANNES GLYCIS Byzantinus, e Logotheta dromi ſive curſus publici, *Patriarcha CPol.* ab A. 1316 ad 1320. quo abdicavit patriarchatum, & in Cyriotiſſæ monaſterium ſe abdidit. Hoc Joanne Magiſtro Atticæ eloquentiæ uſum ſe eſſe fatetur Nicephorus Gregoras, qui lib. VIII. Hiſt. c. 11. ejus *Teſtamentum* ſive *Teſtamenti* potius *procemium* affert cujus ſe auctorem non obſcure prodit. *Synodicon, ne recipiatur ad judicium excommunicatus*, citatur a Nic. Comneno pag. 285. prænot. myſtagog. In Codice Regio Pariſ. 3229. ... Clariſſ. Boivino pag. 767. notis ad Gregoram exſtant opuſcula ejuſdem fere & argumenti & ſtyli, quorum prius inſcribitur: τοῦ πατριάρχου κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος ἡ παραίτησις τῆς πατριαρχείας, *patriarchatus abdicatio.* Alterum: τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου ὑπομνηστικὸν εἰς τὸν βασιλέα τὸν ἅγιον; *Commonitorium ad ſanctum Imperatorem*, Michaëlem *Palæologum.* De *Grammatica* ejus, quæ MSta ſervatur in variis Bibliothecis, jam feci mentionem Volum. VII. pag. 45. *Narrationem legationis in Armeniam ſuſceptæ*, quam laudat idem Gregoras lib. VI. p. 120. intercidiſſe dolendum eſt. Joannem Glycam *de vanitate vitæ* quam inter editos ſcriptores Græcos Cangius, in gloſſario Græco commemorat, haud vidi.

CAPUT

CAPUT XLV.

[N]otitia Alphabetica Scriptorum Græcorum, magnam partem adhuc ineditorum, & parum explicatæ ætatis, de quibus hactenus non dictum.

[A]cepsimas Monachus, in vita Encomiastica S. Methodii Patriarchæ CPol. citatur à Nic. Comneno pag. 240. prænot. Mystagog.

[Ad]elphidus contra Latinorum novitates de Processione Spiritus S. MS. in Cod. Colbert. 3779. allegatur à Cangio in glossario Græco.

[Ae]tius Grammaticus.

[Ag]athangelus Callistrati F. ex cujus narrationibus Allatius de Georgiis, infra p. 666. seq.

[Am]monius Sophista Oratione Eucharistica in Julianum Imp. Allatius ad Georgium Acropolitam p. 201.

[Ale]xander Choniata, in Epist. de captivitate CPol. citatur à Nic. Comneno p. 188. prænot. mystagog.

[Alex]ander, Monachus Cyprius, in vita *Nicephori* Patriarchæ CPol. confessoris. id. pag. 292. Ejusdem Encomium *S. Barnabæ* in Codice Colbertino 4137. Cangius hoc titulo: Ἀλεξάνδρου μοναχοῦ εἰς τὸν ἅγιον Βαρνάβαν, προτραπέντος ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ κλειδούχου τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ ἱστόρηται καὶ ὁ τόπος τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἁγίων λειψάνων αὐτοῦ. Græce & Latine cum Zini interpretatione in Actis Sanctor. XI. Junii T. 2. pag. 436. Ejusdem Oratio historica *de inventione Crucis* edita à Gretsero Tom. 2. de Cruce pag. 1. Incipit: τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος δεξάμενος. Posteriores duas Latine quoque habes in Bibl. Concionatoria Combefisii, qui Alexandrum hunc justo facit antiquiorem, quum Heracliana tempora antecessisse putat & vixisse sub Zenone Imp. vel paulo post. Nam certe non fuit ante sæculum nonum, quo fuit Nicephorus Patriarcha ab A. 806. ad 815.

[Ale]xandri Eremitæ Narratio de ministerio Angelorum circa exitum animarum è corpore, MS. in Bibl. Cæsarea teste Lambecio VI. p. 303. idem scriptum sub nomine *Macarii* Alexandrini servatur MS. in Bibl. Paulina Lipsiensi, ex cujus codice illud cum H. Warthoni versione Latina vulgavit Caveus in historia litteraria scriptorum Eccles.

ad A. 373. Lond. 1688. fol. (recusa Genev. 1694. 1705. 1720.) & cum nova interpretatione & Codicis Cæsarei variis Lect. Jacobus Tollius in insignibus itineris Italici, Trajecti ad Rhen. 1694. 4. Similis argumenti licet brevior διήγησις τῦ μακαρίυ Αἰθωνίυ exstat apud Palladium in Lausiaca p. 69.

Alexandri Episcopi *Thessalonicensis* Epistola ad S. Athanasium, quæ incipit: συγχαίρω τῷ βελτίςῳ Σαραπίωνι, exstat in S. Athanasii apologia ad Imp. Constantinum Tom. 1. p. 783. nec non altera ad Dionysium Comitem, cujus initium: φανερὰν ὁρῶ, id. 798.

Alexander Abbas Cœnobii Acœmetarum citatur in Catena Patrum Græcor. ad Lucam MSta in Bibl. Cæsarea.

Alexandri, fratrisque ejus Leonis Imp. cognomento Philosophi A. 911. defuncti κατάκρισις adversus injustos judices, exstat in Harmenopuli promtuario juris p. 6.

De *Alexandro* Ætolo intellexerim verba Ciceronis II. 22. ad Atticum, *libros Alexandri negligentis hominis & non boni Poëtæ, sed tamen non inutilis tibi remisi.*

Alexandri veteris hæretici Commentaria in Epistolam ad Galatos meminit S. Hieronymus. De aliis Alexandris dixi lib. III. cap. 8.

Alexii Comneni Imp. λογαρικὴ sive rationale peræquatorum Imperii, Græce editum & Latine à Monachis Benedictinis in Analectis Græcis sive tomo quarto monumentorum Cotelerii Paris. 1688. 4. & ex emendatiore Codice à Jacobo Gronovio ad calcem operis Patris de sestertiis Lugd. Bat. 1691. 4. Vide quæ notavi in Bibl. Latina IV. 5. §. 3. Alexii Comneni monita ad Spaneam nepotem versibus politicis Græcobarbaris edita Venetiis teste Lambecio V. p. 262. In Codice Menteliano, qui in Regis Christianiss. Bibl. nunc servatur, feruntur hoc titulo, teste Cangio: λόγοι χρησοὶ βυλευτικοὶ, πάνυ ὠφέλιμοι, πρὸς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, Σπανέας τὸ ἐπίκλην.

Alexii presbyteri & Chartophylacis Corcyræ Orationes in varia S. Scripturæ loca Græce excusæ memorantur in Biblioth. Saraziana p. 21. inter libros in quarto.

Alexii Metropolitæ Nicææ Canon in S. Demetrium Martyrem MS. in Bibl. Cæsarea.

Alexius Portas Polyhistor de sacrificiis antiquorum allegatur a Nic. Comneno prænot. mystagog. p. 213.

Alexius Monachus & Diaconus in Oratione Panegyrica Mich. Cerularii Patriarchæ. id. p. 411.

lexius Studites, Patriarcha CPol. ab A. 1025. ad 1043. in Synodico de clerico percussore. id. p. 251. in altero, ut judex testimonium admittat. p. 285. Cognitio Synodalis de septimo gradu consanguinitatis, MS. in Bibl. Cæsarea. Anathematismi in eos qvi contra Imperatorem conspirant, in Bibl. Regis Gallorum.

lexius ad Orationem Damasceni pro mortuis. Nic. Comnenus p. 24. Hi omnes diversi ab Alexio Aristeno de qvo supra p. 287. seq.

loysius Lollinus Episcopus Bellunensis inter Græcos scriptores citatur à Nic. Comneno prænot. mystagog.

lypius Leucadis Episc. hæreseos suspectus. id. p. 227.

mmonæ sive *Ammonii* capita ascetica XXI. MSS. in Bibl. Cæsarea.

mmonii Monachi relatio de SS. Patribus Sinaitis & Raithunis, qvos barbari tempore Diocletiani peremerunt, edita à Combefisio Græce & Latine in illustrium CHristi martyrum lectis triumphis Paris. 1660. 8. pag. 88-132. Combefisius parum verisimiliter putat auctorem esse illum Ammonium qvem inter claros Ægypti ac Thebaidis martyres cum Petro Alexandrino celebrat Eusebius VIII. 25. Hist. Incipit: ἐγένετό μοι ποτὲ καθεζομένῳ.

[illegible]onis Episcopi Elæarchiæ Epistola ad Theophilum Patriarcham Alex. de vita & conversatione SS. Pachomii & Theodori. In Actis Sanctor. Tom. 3. Maji p. 63.

[illegible]ius Acantherus Ἀγκάνθηρος ἰατροσοφιστὴς, cujus notulas ineditas ad Lycophronem & versionem Latinam Anthemii περὶ παραδόξων μηχανημάτων qvam in gratiam Jacobi Curtii, in aula Viennensi procancellarii ille concinnavit, servat Bibliotheca Cæsarea. Vide Lambecium VII. pag. 194.

[illegible]drea Cretensis homiliis XXXIX. supra p. 139. seq. recensitis addendum ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους καὶ καλλινίκους δέκα μάρτυρας, ὅτε ὑπὸ τῆς τοῦ χειμῶνος βίας ἐξ ὑποστροφῆς τοῦ πλοὸς ἐπιστὰς τὸν παρόντα ἐσχεδίασε λόγον. Laudat Cangius ex Codice Clariss. Renaudoti. Idem notat Homiliam in S. Georgium extare in Actis Sanctorum 23. April.

[illegible]dronici Callisti Monodia in captam CPolin citatur ab eodem Cangio notis ad Zonaram p. 67. Nicolai Secundini Epistolæ ad hunc Andronicum Callistum Philosophum & Andronici ad Secundinum, Bessarionem & Gregorium Palæologum MStæ in variis Bibliothecis. Vide Diarium Venetum, Giornale de' letterati d' Italia

Tom. *XIV.* pag. 387. & quæ notavi lib. 3. cap. 6. §. 29. ubi de ſcriptis qvæ feruntur ſub nomine *Andronici Rhodii*, veteris Peripatetici. De *Andronico Camatero* dictum ſupra hoc Volumine p. 286. De *Andronico Comneno*, Vol. VI. pag. 393. De *Andronici Palæologi* ſenioris ecthesi epiſcopatuum & Metropolitanorum Patriarchæ CPol. ſubjectorum id. p. 479. *Andronici Palæologi* junioris & Ducæ Angeli diploma pro Monembaſiotis Græce editum à Jac. Pontano notis ad Phranzam p. 304-306.

Andronicus Poëta & Grammaticus allegatur à Planude apud Nic. Comnenum pag. 141. *Andronici Ducæ Siguri* carmen de Trinitate verſibus Hexametris, & in Gregorium Naz. MS. in Bibl. Bodlejana. Cod. 294. n. 22.

Angelophori verſus politici de CPoli, *στίχοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ἀγγελοφόρου*, MS. in Codice Colbertino 5104. Cangius.

Antheonis, Arſinoës Epiſcopi circa A. C. 483. ſcripta Epiſtola ad Petrum Fullonem exſtat in Conciliis Labbei Tom. IV. p. 112. & Harduini Tom. II. pag. 845. Incipit: *πάνυ εἰμὶ ἐστυγνακὼς, ἀδελφὲ τιμιώτατε.*

Anthimus Metochites Bulgariæ Metropolita, *Photianus* eruditiſſimus & ut vere à Meletio dicitur *πολυμαθὴς* in explicatione ſacrorum Myſteriorum citatur à Nic. Comneno pag. 402. perpet. myſtagog.

Anthimus Methonenſis Epiſcopus apud Thomam Diplovatazium JCtum. id. pag. 191.

Antonius Arcudius Archipresbyter Soleti A. 1598. 4. Romæ edidit ad *ἀνθολόγιον*, de qvo Allatius de libris Eccleſiaſticis *Græcor.* pag. 104. ſeq.

Antonius Cantacuzenus cujus MStorum qvorundam *Græcorum* Codicum Catalogus exſtat ad calcem Apparatus ſacri Poſſevini p. 45. in qvibus nihil fere inediti occurrit. *Ex* hujus Antonii obſervationibus phyſicis pauca qvædam MSta in Bibl. Vindobonenſi Lambec. VI. pag. 92.

Antonius Antimachus adoleſcens in Græciam profectus & ibi per qvinqvennium eruditus à *Joanne Moſcho* Lacedæmonio ita ſe totum Græcis litteris proluit, ut vernaculo Græcorum ſermone intrepide loqveretur, & carmine ac ſoluta oratione ipſis Græcis par evaſerit, qvod multiplicia illius ſcripta teſtari judicat Gyraldus dialogis de

de poëtis ſui temporis, in qvibus Antimachum hunc cum Franciſco Porto Græco aliisqve colloqventem inducit. Idem ei hoc ſcripſit carmen epitaphium,

Hac Marcus eſt Antonius
Antimachus urna conditus
Qui patriæ ac teſtudinis
Conſors Maronis extitit
Et Tulliana lecythi.
Huic Graja par facundia
Seu carmen ille pangeret
Seu pede ſoluta ſcriberet.

Ex ſcriptis ejus mihi innotuere, 1) *præfatio Græca in Oracula Sybillina*, qvæ cum Latina verſione in editionibus Sibyllinorum Jo. Opſopoei & Servatii Gallæi prodiit ut dixi lib. 1. c. 32. 2) *Oratio de laudibus Græcarum litterarum* in Gymnaſio Ferrarienſi, ubi Græcas littèras docuit habita Latine editaqve Baſil. 1540. 4. & patri Matthæo Antimacho dicata. Hæc cum Scipionis Carteromachi Oratione ejusdem argumenti a Jac. Lectio præmittitur corpori Poëtarum Heroicorum Genev. 1606. fol. 3) Latine verſa è *Plethone* & aliis, de quibus dixi infra p. 742. Præter hæcce Geſnerus teſtatur oſtenſos ſibi ab eo cumillum A. 1542. Ferrariæ conveniret, epigrammatum Græcorum libros octo, manu ſua ſcriptos, pura & facili vena, & alia quædam ſoluta oratione Græce, quæ typis edita eſſe non exiſtimo. Fallitur autem graviter Hendreichius, qui in pandectis Brandenburgicis noſtro tribuit fragmenta Antimachi Colophonii vetuſti Poëtæ quæ inter H. Stephani Poëtas Græcos principes Tom. 2. p. 480. ſeq. exſtant Græce, ex quibus in Lectii corpore poëtarum Tom. 2. pag. 234. unum tantùmmodo utraque lingua legitur.

Antonius Eparchus Corcyræus ad Melanchthonem & alios Germanos litteras miſit ad concordiam pertinentes circa A. 1543. Vide appendicem ad Cruſii Turco-Græciam p. 543. ſeq. Venetiis per aliqvod tempus Græcas litteras docuit, deinde in patriam Corcyram regreſſus teſte Gyraldo lib. 2. de poëtis ſui temporis pag. 64. Græci imperii everſionem luxit elegia verſuum amplius ducentorum qvæ incipit:

Νῦν ὀλοφυδνῆς Πιερίδες νῦν ἄρχετ' ἀοιδῆς
Δάκρυα νῦν Ἑλικὼν λεῖβ' ἄμοτον γοόων.

Plura Steph. le Moyne prolegom. ad Varia ſacra *** 2. Hic Franciſco primo Gallorum Regi Codicem MStum Græcum inſignem obtulit

tulit multas & perquam diversas variorum auctorum lucubrationes complectentem, qvarum indicem Græcum, descriptum manu Claudii Sarravii nactus vir doctissimus Steph. le Moyne cum versione sua Latina edidit Tom. I. Var. Sacrorum Lugd. Bat. 1684. 1695. 4. p. 517. Accuratiorem illius Codicis notitiam consignavit dignissimus Regiæ Bibl. custos Joannes Boivinus, à qvo acceptum vulgavit celeberrimus Anselmus Bandurius notis ad Antiqvitates CPol. p. 875. seq. Illum Græcum indicem hoc loco ex Stephani Lemonii editione dare placet, additis è Clariss. Boivino supplementis, & notatione eorum quæ à viris doctis ex hoc Codice (qui in Bibl. Regia hodie est 3502.) in lucem sunt edita.

Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου.

Tabula exacta & absoluta eorum quæ in hoc volumine comprehenduntur.

α. Περὶ ψυχῆς θεωρία πάνυ ἀναγκαία ἢ προθεωρία.

I. De Anima commentatio prorsus necessaria, seu potius compendiosa meditatio,

β. Ἔτι περὶ ψυχῆς λογικῆς, καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς, καὶ τῆς ἐκ τοῦ Παραδείσου ἐκβολῆς τοῦ Ἀδάμ. καὶ περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ εἶναι αὐτόν.

II. Adhuc de Anima Rationali, De hominis formatione, de Adami expulsione ex Paradiso. Et de illius creatione ad imaginem & similitudinem Dei.

γ. Γαληνοῦ περὶ σφυγμοῦ πρὸς Ἀντώνιον φιλομαθῆ καὶ φιλόσοφον. ἐν ᾧ Θεοφίλου ἰατροσοφιστοῦ περὶ διαχωρημάτων πόνημα ἰατρικὸν δι' ἰάμβων.

III. Galeni de pulsu, ad Antonium a) philosophum, & literarum litteratorumqve fautorem, cum quo continetur versibus jambicis opus eximium Theophili Medisophistæ de excrementis.

δ. Τοῦ σοφωτάτου Ψέλλου, καὶ ὑπερτίμου, χαιρετισμὸς στιχηρὸς κατ' ἦχον εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

IV. Sapientissimi & honoratissimi Pselli salutatio sanctissimæ Deiparæ virginis, versibus secundum Tonum vel Canticum reddita.

ε. Ὕμνος εἰς τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, Γεωμετρίου τοῦ σοφωτάτου, δι' Ἡρωελεγείων, ἤγουν χαιρετισμοὶ

V. Hymnus in sanctissimam Deiparam versibus heroico-elegiacis, Authore sapientissimo Geometrio. b) Adduntur salutationes, in qva-

a) Edidit Renatus Charterius T. VIII. Galeni sui p. 333.

b) *Hic est Joannes Geometra, quem pessimum Poetam vocat Boivinus. De illius hymnis in B. Virginem & aliis Poëmatis dixi Vol. IX. p. 715.*

uor sectiones divisæ, sicut & versus in Festa & celebriores ınitates.

'I. Tractatus de septem Con- generalibus, & formula con- onis fidei.

'II. Sanctus Epiphanius Cy- s, ad Diodorum Tyri Episco- ı, de duodecim Lapidibus; de m compendiosior Tractatio. dem Epiphanii aliæ quæstio- particulares.

'III. Basilii Archipresbyteri ræ Maleini, vitæ asceticæ de- atio.

K. Heraclii Imperatoris syn- ıa de motu syderum, & alia.

. De climatibus Terræ, in ıus contingit Dies augeri & mi- , & in quibus singulis annis oc- ınt vicissitudines variæ & diver- item de duodecim ventis.

I. Menses Romanorum, e) He- orum, Ægyptiorum, Græco- , Athenienſium, & Macedo- ı. Et Lunæ calculus & Solis riptio, & Dierum Hebdoma- Quænam scilicet Dies occur- singulis Noviluniis per totos uti octo Cyclos Solis. Exposi- ertissima, & nullo errori ob- ia, item de Calendis, Nonis, & us.

II. Empedoclis sphæra & de- ıtio duodecim signorum Zo- i.

ἐν τέσσαρσι τμήμασιν. ὡσαύτως καὶ ἕτεροι στίχοι εἰς ἑορτάς.

ϛ. Περὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτὰ Συνόδων, c) καὶ ὅρος ὁμολογίας καὶ πίστεως. d)

ζ. Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Κύπρου, πρὸς Διόδωρον Τύρου, περὶ τῶν ιβ λίθων. ἔτι περὶ τῶν αὐτῶν ἐν ἐπιτόμῳ. καὶ ἕτερα τινὰ ζητήματα μερικὰ τοῦ αὐτοῦ.

η. Βασιλείου Ἀρχιπρεσβυτέρου τῆς Λαύρας τοῦ Μαλεΐνου, περὶ ἀσκητικῆς ὑποτυπώσεως.

θ. Σύνταγμα Ἡρακλείου βασιλέως ἐκ τοῦ τῆς ἀστρώας κινήσεως. καὶ ἕτερα.

ι. Περὶ τῶν κλιμάτων τῆς γῆς, ἐν οἷς συμβαίνει αὔξησις καὶ μείωσις τοῦ νυχθημέρου ἐναλλὰξ διὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐφ' ἑκάστῳ ἀλλοία. Καὶ περὶ τῶν ιβ ἀνέμων.

ια. Μῆνες Ῥωμαίων, Ἑβραίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, Ἀθηναίων καὶ Μακεδόνων. Καὶ ψῆφος τῆς Σελήνης καὶ διαγραφὴ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν. ὁποῖα δηλονότι καθ' ἑκάστην νουμηνίαν συμβαίνει κατὰ πάντας τοὺς ΚΗ ἡλίου κύκλους. ἀπταίστως ἐκτεθεῖσα καὶ ἀσφαλῶς. Καὶ περὶ Καλανδῶν, καὶ Εἰδῶν.

ιβ. Ἐμπεδοκλέους σφαῖρα, καὶ ὑπογραφὴ τῶν ιβ Ζωδίων.

ιγ. Ἀπο-

Edidit Steph. le Moyne T. I. Var. sacr. p. 81 – 124.
Id. p. 125. e) Id. p. 452. seq.

ιγ΄. Ἀποφθέγματα τῶν ἑπτὰ Σοφῶν τοῦ Συμποσίου τοῦ Πλουτάρχου, διάφορα.

ιδ΄. Περὶ μετανοίας, τοῦ φιλοσόφου Φίλωνος. καὶ ἀπανθίσματα ἐξηγήσεων τῶν περὶ κοσμοποιΐας.

ιε΄. Ἐκ τοῦ Ὀνομαστικοῦ Πολυδεύκους.

ιϛ΄. Ὅτι ἑπτάλοφος ἡ Ῥώμη, καὶ περὶ τοῦ καλεῖσθαι Δάφνεον τὰ περὶ τὸ Παλάτιον. Καὶ πόθεν παρήχθη τὸ τοὺς λιθίνους κρουνοὺς τῶν ληνῶν λεοντοπροσώπους ποιεῖν. καὶ ἕτερα τὰ ἱστορικὰ Σιμοκάτου καὶ Ἰωσήπου.

ιζ΄. Περὶ ξενικῶν καὶ κοινῶν λέξεων καὶ συντάξεων. Φιλοστράτου ἐκ τοῦ κατ' Ἡρώδην Σοφιστήν.

ιη΄. Συνεσίου ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν. Καὶ Πλουτάρχου ἐκ τῶν φυσικῶν καὶ Συμποσιακῶν. Καὶ ἑτέρων Φιλοσόφων.

ιθ΄. Περὶ Οὐρανοῦ, καὶ Γῆς, Ἡλίου, Σελήνης, καὶ Ἀστέρων, καὶ Χρόνου, καὶ Ἡμερῶν, καὶ Μηνῶν.

κ΄. Περὶ Ἱπποδρομίας.

κα΄. Περὶ πηλικότητος μέτρων. Καὶ περὶ τῶν ὑποκειμένων σταθμῶν Ἑβραϊκῶν. Καὶ περὶ τῶν τοῦ ἀνθρώπου Ἡλικιῶν.

κβ΄. Περὶ τῶν δ΄ στοιχείων * Πυ-

XIII. Varia Apophthegmata ptem ſapientum, ex Plutarchi ſy poſio.

XIV. Philonis Philoſophi de p nitentia. Et deflorationes varian enarrationum de creatione mund

XV. Varia ex Onomaſtico P lucis.

XVI. Quod Roma ſit ſepticol Et de eo, quod loca Palatio vicin adjacentia vocentur Daphneum Lauretum. Et unde factum quod pidei fontes Torcularium ſint mæ Leoninæ. Item alia Hiſtorica mocattæ, & Joſephi.

XVII. De dictionibus & phra bus peregrinis & communi Item Philoſtratus contra Hero tum Sophiſtam. f)

XVIII. Quædam ex Syneſii E ſtolis. Ex quæſtionibus na bus & convivialibus Plutarc aliorum philoſophorum.

XIX. De Cœlo, Terra, Sole, Lu na, Syderibus, Tempore ſeu An no, Diebus & Menſibus.

XX. De Hippodromia, g) ſeu cu ſu equeſtri, & Ludis Circenſibus.

XXI. De quantitate menſu rum, de ponderibus Hebræorum & de Hominis ætatibus.

XXII. De quatuor E[lementis] ...

f) Lege: *ex Philoſtrato in vita Herodis & aliorum Sophiſtarum.*

* Deeſt in codice Antonii Eparchi.

g) Edidit Steph. le Moyne p. 503. Bandurius p. 662.

Aëre, Terra, Aqua. San-
Maximi de quinque sensibus
inis. De quinque facultati-
seu partibus Animæ. Et de
tasia, de Anima, ubi & va-
e quatuor virtutibus.

ρὸς, Ἀέρος, Γῆς, Ὕδατος. τȣ̃ ἁγίȣ Μαξίμȣ καὶ περὶ τῶν αἰσθήσεων τȣ̃ ἀνθρώπȣ. Καὶ τῶν πέντε δυνάμεων τῆς ψυχῆς ἢ μερῶν. καὶ τȣ̃ Φανταστικȣ̃. καὶ περὶ ψυχῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν δ´ ἀρετῶν.

XIII. Brevis & clara expositio
i Christianorum.

κγ. Σύντομος καὶ σαφὴς διάγνωσις τῆς πίστεως ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν.

XIV. De Incarnatione Domi-
ostri JESU CHristi Dei, &
Dei.

κδ´. Περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τȣ̃ Κυρίȣ ἡμῶν Ἰησȣ̃ Χριστȣ̃ τȣ̃ υἱȣ̃ τȣ̃ Θεȣ̃, καὶ Θεȣ̃.

XV. Differentiæ unionis. Et
orruptione, pernicie, strage.

κε. Διαφοραὶ ἑνώσεως. καὶ περὶ φθορᾶς, καταφθορᾶς, καὶ διαφθορᾶς.

XVI. Alia declaratio genera-
s Verbi Filii Dei à Patre, &
essionis Spiritus Sancti. Ma-
patris Basilii Testimonia Dei
probationes. Item excellen-
ni Domini Styliani Tracta-
le proprietatibus sanctæ Tri-
is.

λϛ´. Διασάφησις ἑτέρα περὶ τῆς ἐκ τȣ̃ Πατρὸς γεννήσεως τοῦ υἱȣ̃ καὶ Λόγȣ τȣ̃ Θεȣ̃, καὶ τῆς τȣ̃ Ἁγίȣ Πνεύματος ἐκπορεύσεως. Καὶ ὑπογραφαὶ Θεȣ̃ τȣ̃ μεγάλȣ πατρὸς Βασιλείȣ. ἔτι περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῆς ἁγίας Τριάδος τȣ̃ τιμιωτάτȣ Κύρȣ Στυλιανȣ̃.

XVII. Beati Gregorii Thauma-
i, expositio Fidei. *

κζ´. Ἔκθεσις πίστεως τȣ̃ ἐν ἁγίοις Γρηγορίȣ τȣ̃ Θαυματȣργȣ̃.

XVIII. Quoties occurrit in
n. Scriptura natura, substan-
ypostasis seu persona. Et
vox spiritus, & qvot mo-
ib. comprehendatur vox, prin-
im.

κη. Ποσαχῶς ἡ φύσις καὶ ἡ ȣ̓σία καὶ ἡ Ὑπόστασις παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ ποσαχῶς τὸ πνεῦμα, καὶ καὶ πόσȣς τρόπȣς συνίσταται τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα.

XIX. Andreas Cretensis de a-
tione sanctarum imaginum.
Baptismate Apostolorum, &
Genealogia sanctissimæ Dei-
e.

κθ´. Τȣ̃ ἁγίȣ Ἀνδρέȣ Κρητὸς περὶ τῆς τῶν ἁγίων Εἰκόνων προσκυνήσεως. καὶ περὶ τȣ̃ Βαπτίσματος τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς Γενεαλογίας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκȣ.

Ppp λ´. Περὶ

* Dictante Joanne Evangelista, præsente B. Virgine.

λ́. Περὶ ἐξομολογήσεως τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης.

λά. Ἡρωδιανοῦ περὶ τῶν τοῦ ἀριθμοῦ δηλωτικῶν σημείων.

λβ́. Ἐξομολόγησις εἰς τὸν Χριστὸν διὰ στίχων Ἡρωελεγείων τοῦ Γεωμέτρου.

λγ́. Ὕμνος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον κατὰ στοιχεῖον, τοῦ αὐτοῦ.

λδ́. Εὐχὴ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, διὰ στίχων ἰαμβικῶν. καὶ ἑτέρα δέησις τοῦ αὐτοῦ δι' Ἡρωελεγείων, ἐν ᾧ καὶ ἕτεροι στίχοι εἰς εἰκόνας. καὶ ἕτεροι στίχοι διάφοροι εἰς χρησίμους ὑποθέσεις.

λέ. Αἰνίγματα συντεθέντα παρὰ βασιλέως τοῦ Μαιομέτ.

λς́. Κάτωνος Ῥωμαίου ποιητοῦ γνῶμαι, δίστιχοι Ἡρωικοί [illegible], καὶ ἐκ τῶν Λατίνων διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλλήνων μετήνεγκεν ὁ σοφώτατος κῦρος Μάξιμος Πλανούδης.

λζ́. Τοῦ Πρωτασηκρῆτις κύρου Λέοντος τοῦ Βαρδὰλ στίχοι ἰαμβικοὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν.

λή. Τοῦ Φιλῆ κύρου Μανουὴλ στίχοι ἰαμβικοὶ περὶ ζώων ἰδιότητος. τοῦ αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ιβ́ μῆνας ἐπιγράμματα ἰαμβικὰ τρίστιχα.

λθ́. Τοῦ σοφωτάτου κύρου Γεωργίου τοῦ Πισίδου εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον καὶ κατὰ ὑπερηφάνων. καὶ ἔμμετρα ἰαμβικά, τὸ πρόγραμμα πρὸς τὸν Χριστόν.

XXX. De Confessione fidei Be[ati] patris nostri Gregorii Nysseni.

XXXI. Herodianus de Signi[s,] quibus numeri denotantur.

XXXII. Geometræ Confe[ssio] Christiana, versibus Heroico-E[le]giacis.

XXXIII. Ejusdem Hymnus [in] sanctissimam Deiparam, secundu[m] Litteras Alphabeti.

XXXIV. Oratio ad sancti[ssi]mam Deiparam, versibus Jambic[is.] Et alia ejusdem oratio, versib[us] Heroico-Elegiacis. Ubi alia ca[r]mina occurrunt de imaginibus, [et] alii etiam versus de variis arg[u]mentis utilissimis.

XXXV. Ænigmata composit[a a] Mahomete Imperatore.

XXXVI. Catonis Romani po[e]tæ sententiæ, distichis Heroic[is.] Quas ex Latino in Græcum co[n]vertit sapientissimus Dominus M[a]ximus Planudes.

XXXVII. Domini Leonis Bar[dæ] primi Secretarii, versus Jambi[ci] de secundo Adventu Christi.

XXXVIII. Domini Manuel Ph[i]le versus Jambici, de propriet[atibus] & qualitatibus Animalium. Eju[s]dem Epigrammata Jambica trib[us] versibus constantia in duodec[im] Menses.

XXXIX. Sapientissimi Domi[ni] Georgii Pisidæ Tractatus de v[ita] humana & contra superbos. [Et] carmina Jambica, & programm[a] ad Christum.

L. Procli Platonici de Epistolis cribendis, & eorum charactere.

μ. Πρόκλε τοῦ Πλατωνικοῦ περὶ ἐπιστολιμαίου χαρακτῆρος.

LI. Dubia & solutiones petitæ lexandri physicis.

μα. Ἐκ τῶν Ἀλεξάνδρου φυσικῶν ἀπορίαι καὶ λύσεις.

LII. Brevis interpretatio Orationis Dominicæ. *

μβ. Σύντομος ἐπίλυσις τοῦ Πάτερ ἡμῶν.

LIII. Doctrina compendiaria, modo sit credendum.

μγ. Διδασκαλία σύντομος καὶ πῶς πιστεύειν ὀφείλομεν.

LIV. Sapientum sententiæ.

μδ. Γνῶμαι Σοφῶν.

LV. Novem sapientum Apophthegmata, ad Alexandrum.

με. Ἐννέα Σοφῶν Ἀποφθέγματα πρὸς Ἀλέξανδρον.

LVI. Sanctus Maximus in dictum Apostoli. Ubi etiam agitur de decem plagis Ægyptiorum.

μς. Τοῦ ἁγίου Μαξίμου εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς δεκαπλήγου τῶν Αἰγυπτίων.

LVII. Septem sapientum Apophthegmata Heroice.

μζ. Ἑπτὰ Σοφῶν Ἀποφθέγματα δι' Ἡρώων.

LVIII. Versus in quatuordecim Epistolas Magni Apostoli Pauli. Alia Epigrammata septem sapientum.

μη. Στίχοι εἰς τὰς ιδ' ἐπιστολὰς τοῦ μεγάλου Παύλου. καὶ ἕτερα ἐπιγράμματα τῶν ζ' Σοφῶν.

LIX. Pythagoricorum Aureorum carminum expositio.

μθ. Πυθαγορικῶν χρυσέων ἐπῶν φράσις.

. In Divitem insatiabilem.

ν. Εἰς πλούσιον ἄπληστον.

I. Phocylidis sententiæ versibus Heroicis.

να. Φωκυλίδου γνῶμαι διὰ στίχων Ἡρωικῶν.

I. De Divino Apparentium & occasu, ubi agitur de Coro, ...eth, de Bado, de Mnaside, & ...ris & ponderibus.

νβ. Περὶ τῆς ἐφημέρου τῶν φαινομένων ἐπιτολῆς καὶ δύσεως, ἐν ᾧ καὶ περὶ Κόρου, καὶ Λεκὲθ, καὶ Βάδου, καὶ Μνασίδος, καὶ περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν.

II. Sanctus Maximus de Valore ...ginta Denariorum, quos accepit Judas ad prodendum Christum. Et in isto capite plura alia ...es, si illud diligenter evol-

νγ. Τοῦ ἁγίου Μαξίμου. περὶ τιμῆς τῶν λ' ἀργυρίων ὧν ἔλαβεν ὁ Ἰούδας ὑπὲρ προδοσίας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἕτερα πλείονα εὑρήσεις ἐν τῷ τοιούτῳ κεφαλαίῳ εἰ ἐπιμελῶς ἀναγνῷς.

...didit Steph. le Moyne Tom. I. Var. Sacror. p. 63.

νδʹ. Ἰατρικῶν Ἐρωτημάτων ἀποκρίσεις τοῦ Σοφωτάτου Ψελλοῦ πάνυ ἀναγκαῖαι καὶ ὠφέλιμαι εἰ μετέλθοις ἐμπόνως.

νεʹ. Ἀποφθέγματα Θεοφόρων Πατέρων.

νϛʹ. Αἱ διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς.

νζʹ. Περὶ συντάξεως κατὰ Ἀλφάβητον.

νηʹ. Μάγνου Αἰμεσηνοῦ ἰατροσοφιστοῦ περὶ οὔρων καὶ περὶ ἰοβόλων ζώων.

νθʹ. Ἑρμηνεία τοῦ Ὑπάτου περὶ τῶν τοῦ σώματος μερῶν.

ξʹ. Τοῦ Σοφωτάτου Ψελλοῦ περὶ κοινῶν ὀνομάτων τῶν ἐν νοσήμασιν.

ξαʹ. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου Ἔκθεσις πίστεως ἐν συντόμῳ, καὶ περὶ γυναικῶν.

ξβʹ. Ἰγνατίου στίχοι εἰς τὸν Ἀδάμ. πρὸς τὸν φίλον συμφοραῖς περιπεσόντα ποιεῖται τὸ πόνημα. ἐν ᾧ καὶ περὶ μέτρων Ἰαμβικῶν ἀκριβὴς ἑρμηνεία.

ξγʹ. Ἐπιστολὴ Ἱπποκράτους πρὸς Πτολεμαῖον βασιλέα πῶς δεῖ τὸν ἅπαντα χρόνον πράττοντα ὑγιῆ διατηρεῖσθαι. ἐν ᾧ καὶ μέθοδος δι᾽ ἧς εὑρίσκειν δεῖ τῶν ἐζητημένων ὀνειράτων τὴν λύσιν.

ξδʹ. Γαληνοῦ περὶ Ἰσχιάδος, καὶ Ποδάγρας, καὶ Ἀρθρίτιδος, ἐν ᾧ καὶ εὐχή.

LIV. Sapientisſimi Pſelli r ſponſa ad quæſtiones Medica neceſſaria & utiliſſima, ut labori ſe & diligenter indaganti compe tum fiet.

LV. Apophthegmata Patru Deo plenorum.

LVI. Diviſiones & ſubdiviſion trium animæ partium.

LVII. De ſyntaxi, ordine Alph betico.

LVIII. Magni Emeſeni Medic ſophiſtæ, de Urinis, & de Animal bus veneno inficientibus.

LIX. Hypati interpretatio pa tium corporis. *

LX. Sapientiſſimi Pſelli de N minibus communibus morbor ſeu quæ in morbis uſurpantur.

LXI. Beati Baſilii Magni brev Expoſitio Fidei, & quædam cont fœminas.

LXII. Ignatii carmina de Ad mo. Ad Amicum ſcripſit iſtud opu qui variis calamitatibus conflictab tur: ubi & de veſibus Jambicis in terpretatio diligentiſſima.

LXIII. Epiſtola Hippocratis a Ptolemæum Regem: quomod oportet omne tempus vitæ ſanu tranſigere. Ubi & methodus i veſtigandi ſomniorum interpret tiones.

LXIV. Galenus de Iſchiade, Pod gra, Arthritide, ubi occurrit oratio.

LX

* Edidit Steph. le Moyne Tom. I. Var. ſacr. p. 513.

V. Disticha in Cantorem, seu
ium. Ubi & scientia de Auro
)endo.
/I. Sapientissimi Pselli inter-
o de Literis accentu aspero,
.ui, vel medio notatis.
VII. Ejusdem, de virtutibus
um. Ubi & alia ejusdem Au-
continentur.
VIII. Ejusdem de iis, quæ post
& circa & erga Deum sunt
ta, digesta, & constituta.
X. Joannis Antiocheni quæ-
x illius Chronico, quod incipit
cipio creationis mundi.
(. Sapientissimi Pselli sermo
utationem sanctissimæ Dei-
. Ubi agitur de Paradiso, de
e vitæ, de Arbore scientiæ.
le Rebus Georgicis & ad Agri-
am spectantibus.
XI. Collectio vocabulorum
n ex Luciano. Herodoti di-
:s Historicæ. Ubi ostenditur,
odo verba subjunctivi modi
nt flecti secundum tempus im-
:tum. De syntaxi sententiarum,
reneral i syntaxi Nominum. Et
s syntaxibus.
XII. Lexicon seu vocabulari-
ammaticum, ubi voces secun-
iteras Alphabeti disponuntur,
)ccurrunt in Canonibus sive
is in Festum Nativitatis Chri-
estum Luminum, & Festum
-ostes.

ξε. Δίστιχα εἰς τὸν Ψαλτῆρα. ἐν ᾧ καὶ εἴδησις περὶ Χρυσογραφίας.

ξϛ. Τοῦ σοφωτάτου Ψελλοῦ ἑρμηνεία δασέων καὶ ψιλῶν καὶ μέσων στοιχείων.

ξζ. Τοῦ αὐτοῦ περὶ λίθων δυνάμεων. ἐν ᾧ καὶ ἕτερά τινα τοῦ αὐτοῦ.

ξη. Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν μετὰ Θεὸν καὶ περὶ Θεὸν τεταγμένων διακόσμων καὶ τάξεων.

ξθ. Ἰωάννου Ἀντιοχέως ἀπὸ τοῦ Χρονικοῦ αὐτοῦ συντάγματος ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως κόσμου.

ο. Τοῦ σοφωτάτου Ψελλοῦ λόγος εἰς τὸν χαιρετισμὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. ἐν ᾧ καὶ τίς ὁ Παράδεισος, τί τὸ τῆς ζωῆς ξύλον. τί τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, τοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ Γεωργικῶν.

οα. Καὶ συναγωγὴ λέξεων χρησίμων ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ. Ἡροδότου λέξεις Ἱστορικαί. ἐν ᾧ καὶ πῶς δεῖ κλίνειν εἰς τοὺς παρατατικοὺς τὰ ὑποτεταγμένα ῥήματα, καὶ περὶ συντάξεως τῶν νοημάτων. Καὶ περὶ τῆς καθόλου τῶν ὀνομάτων συντάξεως καὶ ἑτέρων συντάξεων.

οβ. Περὶ τοῦ τῆς γραμματικῆς λεξικοῦ ἐν ᾧ καὶ λέξεις ἐγκειμέναι κατὰ στοιχεῖον.. τοῖς κανόσι τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τῶν Φώτων, καὶ τῆς πεντηκοστῆς.

ογ. Περὶ συντάξεως τῶν τεσσάρων τοῦ λόγου μερῶν ὀνόματος, ῥήματος, προθέσεως καὶ ἐπιῤῥήματος.	LXXIII. De Syntaxi quatuor tium orationis, nimirum de mine, verbo, præpositione, verbio.
οδ. Μοίριδος Ἀττικιστοῦ λέξεις Ἀττικῶν, καὶ Ἑλλήνων κατὰ στοιχεῖον.	LXXIV. Moeridis Atticistæ ces Atticæ & Græcæ, secun literas Alphabeti.
οε. Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ ἑτέρων ἁγίων πατέρων.	LXXV. Excerpta ex Capit Sancti Confessoris Maximi, liorum Sanctorum Patrum.
Τὰ ἕτερα ἐκλείπει.	Cætera desiderantur.

Qvæ præter hactenus commemorata in Codice illo leguntur, Cl. Boivini notatione, hæc fere sunt præcipua:

Theophanis de diæta fragmentum ad Constantinum Porph genetum Imperatorem.

Confectiones oxypororum salium, aliorumque remedi ex Galeno, Jamblicho, *Manethone*, *Pollete*, Cyrillo Archi-Epi Alex.

De Juda proditore, & de diffusis ejus visceribus testi nium Apollinarii è *Papia*.

De Neomeniis seu Calendis, & cur is dies festus esset Hebr & Romanis. Observa rationes Physicas, item auctores laudatos *D hum* & *Callisthenem Sybaritam* fol. 82.

Variæ dictiones annotatæ ex *Plutarcho*, ex *Aristophane* Gram tico τοῦ Ἀριστοφάνους τοῦ περὶ λέξεων διαλαβόντος. Ex *Tran* - - - (p è Tranquillo.)

Dictiones peregrinæ aut vulgares observatæ in Philostrati scri in vitis Sophistarum, Herodæ, Aristoclis, Philagrii, Hadriani, & aliorum.

Ex Joanne Philadelphiensi.

Ex Epistola Theodori ad Theophilum, & paradigma Hor gicum, seu ratio inveniendi horam diei ex mensura umbræ ho num.

Ex S. Maximo de XXX. argenteis, quos Judas accepit.

Quinam in quaque arte excelluerint? Recensentur quidam nus noti, Pappianus (an Papinianus) Legislator, Antylus λοχοποιός, rydamus θωρακοποιός, Evander κνημιδοποιός, & ἀσπιδοποιός, Apel- Botanista.

De CHristo: ὁ μητρὸς, ἐκτὸς Πατρὸς ἀχρόνου γέννον. ὁ Πατρὸς, ὡς Μητρὸς ἐγχρόνου βρέφος.

Georgii Pisidæ Jambi de templo Blachernensi.

Theodori Prodromi de annulo, in quo insculpti erant amantes o.

De circuitu Ponti Euxini, Paludis Mæotidis & totius terræ, i citatur *Eratosthenes*.

De libris a *Macario Magnete* scriptis.

Ex sententiis *Menandri* Alphabeticis nonnulla contra fœminas.

Interpretatio de versibus Jambicis incipit: ἀγῶνας, ἆθλα, καὶ λ.

Epistola Hippocratis ad Ptolemæum Aloritem, Macedoniæ Rem A. 4346. periodi Jul.

Varia ex *Andromacho*, *Pelusiota*, *Hera*, *Asclepiade*.

Excerpta ex Joh. Antiocheni opere Chronologico, quod ex ris *Mosis*, *Africani*, *Eusebii*, *Pappi* (an Papiæ) *Didymi* & aliorum convisse se testatur.

Pselli in salutationem Deiparæ. Incipit: ἀρχὴ μὲν τῶν ὄντων ς.

Sapientissimi Protoasecretis (*Leonis Barali*) Epistola ad Theorum Metochitam, magnum Logothetam. Incipit: μετωχέτευσας καὶ ὕδωρ.

Excerpta ex capitibus *Diadochi* Photices Epiroticæ, *Hesychii* sb. *Philothei* Monachi, *Simeonis* Theologi.

Index Scriptorum: Ælianus, Æsopus, Africanus, Alexander quæst. ... scriptor, S. Anastasius, Andreas Cretensis, Androcydes, ... nus, Antonius, Apollinarius, Aristophanes Grammaticus, Ari- ... enius, Asclepiades, S. Athanasius, Basilius Magiomita, Basilius ... Basilius Malini Monachus, Callisthenes Sybarita, Cato Roma- ... rysostomus, Clitarchus, Cyrillus Alex. Archi-Ep. Democritus, ... ax, Demosthenes, Dercyllus, Diadochus Photices, Didymus, Dio- ... Thebanus Monachus, Empedocles, Ephraimus, Epiphanius Cypri, ... sebius, Euthymius, Galenus, Georgius Pisides, Gregorius Naz. Gregorius

tus, Nicolaus, Pachomius, Papias, Pappius, *P*aulus Apostolus, P
Thebanus, Pausanias, Pelusiota Medicus, Philo Judæus, Philostr
Philotheus *Monachus*, Phocylides, Plato, *P*lutarchus, *P*olles, Po
Proclus, *P*sellus, *Py*thagoras, Sabas, Salomo, Secundus, Simoc
Sirach, Sophocles, Strabo, Stylianus, Symeon Theologus, Syne
Theodorus ὡρολόγος, Graptus, Prodromus, Studita: Theod
Cœnobiarcha, Theophanes Medicus, Theophilus Medicus, X
phon.

Hactenus de MSto Antonii Eparchi Codice.

Antonius Cauleas ab A. 893. ad 895. Patriarcha CPol. quem inter divos dignantur & templis Græci, ut notat Nic. Comnenus pag. 361 Nicephori Philosophi in eum Oratione apud Metaphrastem Febr. Hujus Antonii Epistolam ad Papam Stephanum IV. tat idem Comnenus pag. 356. & 361. & Synodicon de judi pag. 283. prænotionum mystagóg.

Antonius Chrysochiras in explanatione Synodici S. Nicephori CPol pag. 220.

Antonius Cubóclesius in explicatione Canonum pœnitentiæ. id. p. 41

Antonii Lemnii Synopsis Conciliorum id. p. 216.

Antonius Methonensis Episcopus, Oratione II. de pœnitentia. id. p. 2

Antonius Patarensis Oratione de dignitate Sacerdotum id. pag. 398. ecthesi Canonum sive odarum Ecclesiæ pag. 142. ubi eum for mum Catholicæ fidei athletam appellat.

Antonius Stephanus, Judex & Magister in scholiis ad compendium Le Leonis. id. p. 404. De universis septem hisce qui Græce scr runt Antoniis Sanderus in libris tribus & claris Antoniis ne

tii S.I. Latine dedit Bollandus in Actis Sanctor. V. Januarii Tom. I. pag. 264. Græce Allatio lecta necdum edita est. Incipit: *ξένον καὶ παράδοξον μυστήριον ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.* Alia Latina Simeonis hujus vita, quæ sub Antonii nomine apud Surium V. Jan. & in Rosweidi vitis patrum lib. I. p. 131. legitur, incipit: *Sanctus Simeon ex utero matris suæ electus est.*

tonii Studitæ, cognomine *τριψύχου*, Oratio habita in Blachernis in laudem B. Virginis ob liberationem urbis CPol. à Persarum, Scytharum & Agarenorum aliorumque etiam Christianorum hostium diversis oppugnationibus. Incipit: *ἤδη σοι καὶ αὐτὸς μετὰ πολλοὺς ἐπαινέτας τὸν ὑμνητήριον ἀνακρούομαι.* MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium (qui eam in supplemento Corporis historiæ Byzant. publicare voluit) III. p. 126.

hrodisianus, Persa, qui lingua Græca Orientem descripsit, teste Geographo veteri Ravennate II. 12. Citatur in Hippolyti Thebani Chronico apud Lambecium VIII. pag. 63. Aphrodisianus Historicus in fragmento Græco apud Cangium pag. 50. ad Zonaram. Ex Aphrodisiani Persæ historia Epiphanio presb. & monacho etiam laudata de nativitate, moribus, forma & vestitu B. Virginis excerptum exstat MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium IV. p. 132. V. p. 12. & 234. seq.

...stolus Zigaras in Compendio historiarum citatur à Michaële Nau in vera effigie Ecclesiæ Romanæ Græcæque p. 283.

...alium Grammaticum laudat Maximus Planudes Centur. 3. proverbiorum, apud Nic. Comnenum p. 141.

...cadius, Constantiæ Cypri Archi-Ep. scripsit vitam Simeonis Stylitæ junioris Thaumastoritæ, qui A. 596. obiit, laudatam à Damasceno & Septima Synodo, sed nusquam hodie exstantem. Vide Acta Sanctor. T. V. Maji p. 306. Ejus *Synodicam* in Synodo VI. A. 680. detulit Theodorus Trimithuntis Episc. Hujus esse existimavit Sirmondus *Orationem de vita & certaminibus S. Joannis Chrysostomi*, quam acceptam à Sirmondo Combefisius testatur Bigotio se communicasse.

cadium ineditum Grammaticum citat Ez. Spanhemius ad Plutum Aristophanis v. 138. de illo dixi Volum. VII. p. 42. & 51.

chelaus, Philosophus, de Chymia, *περὶ τῆς ἱερᾶς τέχνης διὰ ἰάμβων*, ex Codice Regio laudatur à Cangio. Idem versibus CCCXXII. constans MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. VI. p. 191. De Archelao

 Cæsa-

Cæſareenſi dixi Volum. IX. p. 391. De Carrharum Meſopotamiæ Epiſcopo Vol. V. p. 262. De Archelao Coloneæ presb. Svidas in Baſilio Irenopolitano. De aliis Archelais ſupra, lib. 2. c. 22. §. 6.

Archippus, Eremita ac prosmonarius ſive cuſtos templi Chonitani, ſcripſit de apparatione ſive miraculo Michaëlis Archangeli in urbe Chonis Phrygiæ. Incipit: ἡ ἀρχὴ τῶν θαυμάτων (al. ἰαμάτων) καὶ δωρεῶν. Lambec. IV. pag. 129.

Arêthas Naxius Archi-Ep. in ſylloge Canonum, quam accuratius contexuit juſſu Antonii IV. Patriarchæ CPol. (qui ab A. 1388. fuit ad 1396) citatur à Nic. Comneno p. 158.

Arethæ, Cæſarienſis Archi-Ep. Oratio funebris in Euthymium juniorem A. 911. defunctum Latine exſtat apud Lipomannum Tomo III. Alia de illius ſcriptis notavi Volum. VII. p. 791.

Ariſtarchi Chronographi commentitia Epiſtola ad Oneſiphorum Primicerium, de Athenarum ſitu & geſtis ibidem Apoſtolorum temporibus, memoratur ab Hilduino in Areopagiticis.

Arſenius, Archiepiſcopus Corcyrenſis, ſcripſit laudes S. Andreæ Apoſtoli & S. Barbaræ martyrium memoratum Allatio.

Arſenii, Monachi, (qui Theodoſii magni filios literis inſtituit) Apophthegmata XLIV. edidit Cotelerius Tom. 1. Monument. pag. 353 -- 372. Doctrinam & adhortationem ad Monachos Combefiſius auctario noviſſimo Tom. 1. pag. 301. 302. Græce & Latine. Incipit: ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, παντὸς πράγματος ἐάν τις ἐπιχειροίη.

Arſenii, Epiſcopi Hypſelitarum, Epiſtola ad S. Athanaſium exſtat in hujus ad Conſtantium Apologia Tom. 1. Opp. p. 786. Incipit: καὶ ἡμεῖς ἀσπαζόμενοι.

Arſenii, Chartophylacis, ſylloge ſive collectio Canonum citatur à Nic. Comneno pag. 192. & 219. ſq. Prænot. Myſtagog. & Secunda Collectio Canonum p. 210.

Arſenii, Patriarchæ CPol. A. 1264. defuncti, *teſtamentum* Græce & Latine editum à Cotelerio Tom. 2. Monument. p. 168 - 177. *Synopſis Canonum* T. 2. Bibl. Canonicæ Juſtelli p. 749 - 784.

Arſenii, Hieromonachi CPol. Epiſtola decreto ſynodali ſuper Calvinianis dogmatibus A. 1642. præfixa Græce & Latine apud Allatium de Conſenſu p. 1022.

Arſenii, Monachi verſio Græca Geomantiæ Zanatæ, Philoſophi Perſæ, verſibus politicis compoſita A. C. 1266. MS. in Bibl. Cæſ. Incipit:

Εἴπερ

Εἴπερ ὦ ποθῦμεν ποθῶν τὸ προγινώσκειν
Καὶ τῶν μελλόντων ἀκριβῶς εἰδέναι τὰς ἐκβάσεις,
Εἰ βύλει σημειώσασθαι τὰς μοίρας τῶν ἀστέρων &c.

Vide Lambecium VII. p. 260.

Arsenii Lexicon ineditum, de quo supra pag. 51.

Arsenii, Monembasiæ in Peloponneso Archiepiscopi, syntagma Logicum, MS. in Bibl. Cæsarea. De ejus scholiis in Euripidem, supra pag. 222. De apophthegmatis, Volum. VIII. pag. 838. Arsenii collectanea laudata à Rigaltio ad Onosandrum p. 38.

Asclepiodotus Philosophus de arte Tactica, ex Cod. Colbertino 4090. citatur à Cangio.

Asclepiadis, Trallium Episcopi, Epistola & X. Anathematismi contra Petrum Fullonem circa A. 484. scripti, Græce & Latine exstant T. IV. Concil. Labbei p. 1120. & T. III. Harduin p. 851. De alio antiquiore Asclepiade Lactantius VII. 4. *Optime igitur Asclepiades noster de providentia summi DEI disserens in eo libro quem scripsit ad me.*

Astrampsychi Astrologia Persica MS. memoratur in Josephi Scaligeri Epistolis LX. LXIII. LXVII. LXVIII. atque habuit Cangius ex Codice Colbertino Ἀστραμψύχυ λαξευτήριον. Incipit: Πτολεμαίῳ Ἀστράμψυχος ἱερεὺς καὶ βίβλων ἐπισφραγιστὴς ἰδίῳ δεσπότῃ χαίρειν. Sequitur in eodem Codice ejusdem θεωρία τῶν ἀστέρων. Deinde: ἀρχὴ σὺν Θεῷ πυθαγορικῦ * λαξευτηρίυ ἤτοι τῦ βασιλίυ ἔτω ἐπιλεγομένυ περσιστί. Vide Cangii glossar. in λαξευτήριον. De Astrampsychi versibus jambicis onirocriticis, qui apud Svidam sparsim leguntur, dixi lib. IV. cap. 13. §. 11. Testatur tamen Clariss. Kusterus in antiquioribus Svidæ Codd. MSS. desiderari: in aliis adscriptos recentiore manu: itaque ab alio additos esse, non ab ipso Svida, haud dubitat in notis ad vocem γιλῶν. Centum versus cum Hieron. Wolfii (qui Svidæ historica est interpretatus) Latina versione vulgavit Hermannus Germbergius cum XIV. centuriis proverbiorum collectis è Svida & utraque lingua editis Basil. 1583. 8. Simile Onirocriticon Germani Patriarchæ CPol. MStum in Bibl. Cæsarea. Lambec. V. p. 237.

Athanasius Abbas circa annum 1054. cujus Epistola ad Nicetam Pectoratum MS. in Bibl. Cæsarea.

Athanasius, Cyzici Metropolita, cujus Epistolam, quam a. 1346. ad Annam

* Hinc Astrampsychi Cœlum Pythagoricum Cangius appellat.

nam Imperatricem accusando Patriarchæ Jo. Calecæ scripsit, eadem servat Bibliotheca.

Athanasius Scholasticus Emesenus, de cujus delectu Legum infra lib. VI.

Ex *Athanasii* Cydonii opusculo de separatione Ecclesiæ Romanæ a quatuor reliquis Patriarchis nonnulla affert Allatius p. 478. de Consensu, Græce & Latine.

Athanasii Patriarchæ CPol. ab A. 1289. ad 1293. & ab A. 1302. ad 1310. parænefes ad Episcopos recedentes, sive Epistolæ VIII. de necessaria Episcoporum residentia leguntur Latine Tom. XXV. Bibl. Patrum Lugd. p. 944. De aliis ejus scriptis ineditis dixi Volum. VI. p. 582. seq.

Athanasius Synadenus citatur ab Allatio p. 833. de consensu.

Athenæi Medici περὶ οὔρων σύνοψις ἀκριβής. Cangius e Codice Colbert. 3614.

Joannes Athenicius infra in Johannicio.

Michaël Attaliata JCtus, synopseos legum auctor, de quo & de Attaliata ejus pronepote, nec non de Matthæo Monacho, qui circa A. 11.. synopsin illam scholiis illustravit, infra in lib. VI.

Baphius, Judex Veli, JCtus, de cujus scholiis ad Basilica dicetur lib. VI.

Barsanuphii, Monachi & Anachoretæ Palæstini circa A. C. 550. *Responsiones* ad *quæstiones asceticas* MStæ in variis Bibliothecis. Vide Lambecium IV. p. 189. & V. p. 100. Labbeum Bibl. nova MSS. p. 92. *Paræneſis ad discipulum*, incipit: γέρων τις ἐδιέτριβεν. Lambec. IV. p. 136. De Barsanuphio meminere Evagrius IV. 32. Nicephorus XVII. 22. Martyrolog. Rom. XI. April.

Bartholomæi Edesseni confutatio Hagareni, Grce & Latine edita è codice Bibl. Leidensis, legati Scaligerani, a Steph. le Moyne Tom. 1. Var. Sacr. p. 302–428. cum Anonymi confutatione Muhamedis p. 429-451.

Bartholomæus, Auctor vitæ S. Nili junioris.

S. Bartholomæi, Abbatis Acta citantur à Nic Comneno.

Basilius Λαπιδολέγκης Hieromonachus Studita, qui contra Latinos scripsit, memoratus Allatio de consensu p. 553. & 624. atque addendus variis Basiliis, quos retuli Volum. VIII. 63. seq.

Basilius Scamandrenus, Patriarcha CPol. ab A. 1183. ad 1186. cujus synodicon de iniquitate judicum allegat Nic. Comnenus p. 283.

Basilii Acrideni, Thessalonicensis circa A. 1155. Episcopi responsum ad Chartophylacem, id. p. 251.

Bassi vel *Nicomedis* distichon Græcum retrogradum in Hippocratem. Lambec. VI. p. 140.

Ἱπποκράτης φάος ἦν μερόπων, καὶ σῶστο λαῶν
ἔθνεα, καὶ νεκύων ὃν ἀπάνις εἰν αἴδῃ.

Joannis Ducæ cognomento *Batatzæ* diploma datum A. 1228. Lambec. VIII. p. 523.

Bernicianus Arianus ex S. Athanasii adversariis. Vide Lucii & Berniciani preces ad Jovianum Imp. Tom. 2. Opp. Athanasii p. 27. sq.

Bestes Conostaulus, Judex Veli, JCtus, cujus synopsin novellarum laudat Nic. Comnenus p. 372. prænot. mystagog.

Matthæus Blastares sive *Blastarius*, Hieromonachus, circa A. 1335. composuit opus eximium σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον, Syntagma Alphabeticum rerum, quæ in sacris Conciliorum Patrumque Canonibus & Imperatorum Legibus * exstant, digestarum sub certis titulis, literarum ordine dispositis. Primus illud ex duobus Codd. MSS. Bodlejano & Isaaci Vossii Græce edidit Gvil. Beveregius, addita Latina versione, de qua ipse in præf. *nos eruditam tantum præfationem sive protheoriam Latinam fecimus, ipsum operis corpus à doctis quibusdam viris Oxoniensibus translatum est.* Tomo secundo magni Synodici sive Pandectis Canonum parte 2. p. 1-272. Varia in hoc opere loca emendat Cotelerius notis ad monumenta Ecclesiæ Græcæ, plura in illo adhuc emendanda superesse professus, unde *Augiæ stabulum* appellat III. p. 670. Operæ pretium itaque esset cum Beveregii editione conferri Codices Cæsareos Gallicosque, de quibus Lambecius VIII. p. 471. 478. & Labbeus Bibl. nov. MSS. pag. 130. 203, 386. In hoc syntagmate pag. 117. exstat *Donatio Constantini M.* quam à Blastare versam Græce dixi Volum. VI. p. 5. Etiam Ζητήματα καὶ ὑποθέσεις γαμικαί. *Quæstiones & causæ matrimoniales*, Græce & Latine ex Jo. Leunclavii Bibliotheca, editæ in Freheri jure Græco-Rom. lib. VIII. pag. 478-518. eædem, quæ in Syntagmate alphabetico p. 45. seq. tit. γάμος.

Carmen duplex politicum de officiis magnæ Ecclesiæ & aulæ CPol. sub vitioso titulo ἰατροῦ Μοναχοῦ Ματθαίου vulgavit *Jac. Goarus* Græce & Latine ad calcem Codini Paris. fol. ut dixi Volum. VI. p. 479. sed ex Codice Cæ-

* Hinc Nomocanonem appellat Nic. Comnenus pag. 138. & Arcudius passim. Etiam Labbeus pag. 203. Bibl. novæ MS. Cotelerius & alii.

Cæsareo Lambecius VIII. p. 469. docuit legendum ἐκτρῦ μοναχῦ Ματθαίυ Θύτυ, Hieromonachus est μοναχὸς Θύτης, ut recte etiam Goarus observavit.

Tractatum de azymis contra Latinos, allegat Allatius contra Creyghtonum pag. 430. 434. Citat iterum Matthæum pag. 24. 331. seq. 335. 337. 575. *Responsionem ad argumenta Latinorum* Nic. Comnenus pag. 306. Prænotion. Mystagog. Habetur etiam in Bibl. Bodlejana Matthæi Blastaris opus *contra Latinos*, & *de usu calidæ in Eucharistia*, *aliisque capitulis cum Latinis controversis*. Ubicunque occasio se offert libenter carpere Latinos, notavit etiam Arcudius pag. 20. concordiæ de Sacramentis.

De appositione Colybi, * *sive cocti frumenti in officio pro mortuis*. Incipit: ἡ θεωδὴς τῆ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἱεραρχία. MS. in Bibl. Bodlej.

Synopsis Κανονικῦ, sive *Nomocanonis S. Joannis Nesteuta* (de quo supra p. 166) MS. Lambec. VIII. p. 472. 479. & *ex Joannis Citrii* (de quo supra pag. 332.) *responsis Canonicis* ad Episcopum Dyrrhacenum Constantinum Cabasilam *capita XXXII.* id. p. 473. 479.

Etiam *glossarium Juridicum* Latino-Græcum, quod incipit ἀδνύμιυ, τὸ ὄνομα διέρχεσ..., memoraturque à Lambecio p. 477. 481. Matthæo Blastari tribuit Robertus Gerus appendice ad Caveum.

Rhetoricam MS. memorat Labbeus p. 109. Bibl. novæ MSS.

Nicolaus Bulgarus Congræus, doctus & accuratus vir dicitur à Nic. Comneno pag. 178. qui sæpe ejus *Catechesin sacram* citat atque inter Photianos illi assignat locum, & pag. 398. eum in prima parte S. Liturgiæ, ubi de templo, omnia κατ' λέξιν, dissimulato auctoris nomine arguit hausisse ex Episcopi Crotoniatæ (Nicephori Melisseni Comneni) libro de ritibus Græcorum, quem parvum & aureum libellum vocat pag. 10. Titulus libri Bulgari est: κατήχησις ἱερὰ, ἤτοι τῆ θείας ἱερᾶς λειτυργίας ἐξήγησις καὶ ἐξέτασις τῶν χειροτονυμένων. Venet. 1581. 4.

Bulgaria cum Græcis, qui Latinam Ecclesiam dictis scriptisque insectantur, memoratur à Josepho Methonensi. Videtur autem intelligi ὁ Βυλγαρίας, Bulgariæ Archiepiscopus Theophylactus, quem in Thomæ Aquinatis Catena in Evangelistas videas nuncupari *Bulgarium*, vel *Vulgarium*, uti etiam legitur ex usu illorum temporum in Apologia Augustanæ Confessionis p. 157. pro Bulgariæ Episcopo de cujus

* De colybo hoc præter Cangium in glossar. Richardus Simon p. 265. ad Gabrielem Philadelph. Goarus pag. 661. ad Euchológ. Nicolaus Comnenus p. 137. Prænot. Mystagog. Turnefortius Tom. I. itineris Gallice editi p. 51.

cujus ſcripto contra Latinos, quod oppugnat Jo. Veccus (Tom. I. Græciæ Orthod. p. 215. ſq.) dixi Volum. VI. p. 289. Apud Arcudium p. 31. vitioſe *Burgarias*.

Nicolao Cabaſila fuſe Allatius diatriba de Nilis, Volum. VI. hujus Bibl. De *Conſtantino Cabaſila* ſupra p. 280.

annes Caleca, Patriarcha CPol. ab A. 1333. ad 1347. de quo Jo. Cantacuzenus lib. 2. Hiſt. c. 21. & procemio antirrheticorum contra Prochorum Cydonium, Allatius p. 87. de Simeonibus & ad Nicephorum Gregoram Jo Boivinus p. 774. Ejus homiliæ LX. in Evangelia anniverſaria habentur MS. in Bibl. Coisliniana, ut teſtatur celeberr. Montfauconus p. 402. ſq. Homiliæ LVI. etiam in Bibl. Cæſarea. Lambec. V. p. 187. ſq. & in alio Codice homiliæ XXI. id. p. 191. ſq. atque iterum duæ pag. 297. Ex his vix una & altera edita eſt Græce & Lat. a Jacobo Gretſero Tom. 2. de Cruce, una Dominica ante Crucis exaltationem, incipit: εἶπεν ὁ Κύριος, οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν. Altera in adorationem Crucis, incipit: προφητῶν καὶ προδιαγράφων. Sed à Gretſero exhibetur ſub nomine Philothei CPol. De Manuele Caleca hujus Calecæ propinquo dictum ſupra p. 421.

inicus, Patriarcha CPol. (poſt A. 1680.) citatur à Nic. Comneno in Prænot. Myſtagog.

liſtus Naxius, Monachus, in expoſitione ſacrorum Officiorum. id. p. 243.

liſtus Angelicudes de ſpirituali participatione, allegatur ab Allatio p. 838. de conſenſu, atque inde Tom. I. Græciæ Orthod. p. 821.

dronicus Calliſtus. Supra in Andronico.

liſtus Syropulus meditatione pererudita contra Palamitas ad Euthymium Patriarcham, citatur à Nic. Comneno p. 158. Prænot. Myſtagog.

liſtus Xanthopulus, Patriarcha CPol. A. 1395. Synodico de pœnis homicidarum. id. pag. 146. 285. 327. Calliſti & Ignatii Xanthopulorum μέθοδος καὶ κανὼν τῆς ἀγωγῆς καὶ πολιτείας μοναστικῆς centum capitibus MS. in Bibl. Barberina. Laudatur a Simeone Theſſalonicenſi, dialogo contra hæreſes. Vide Allatium de conſenſu lib 2. cap. 18. §. 13. & de Simeonibus pag 185.

locyrus inter Legum interpretes haud ignobilis, in novellas Leonis Synopſi VII. citatur a Nic. Comneno p. 345.

lojoannis Comneni Novellæ. id. p. 145.

nonarcha. Vide infra, *Chriſtophorus Campanas*.

Cati-

Catinas, incertum an Græce scripserit, de quo S. Hieronymus in 1. Ezech. *Legi etiam cujusdam Catinæ, quem Syri λεπτὸν, id est acutum & ingeniosum,* (קטן Hebræis parvus) *vocant*, *brevem disputatiunculam*, *putantis castrorum ordinem duodecim tribuum describi in solitudine* &c.

Christodulus, Chartophylax, Photianarum partium Scriptor, Oratione in Dominicam secundam Quadragesimæ citatur a Nic. Comneno pag. 188.

Christophorus Campanas, Chius, Canonarchæ nomine celebratus ob Syllogen Synodicam & Commentarios de Canonum vi, de quibus infra lib. VI. Vixit sæculo superiore decimo sexto.

Christophorus Protoasecretis Vir Nic. Comneno p. 397. judice, si Photianismum demas dignus Græcia & majoribus haud impar, in libro de sacris judiciis citatur à Thoma Diplovatatio.

Christophorus Angelus, Græcus, Peloponneso patria relicta in Angliam venit A. 1608. atque A. 1619. 4. Cantabrigiæ edidit *enchiridion de institutis & ritibus Græcorum & Ecclesiæ Græcæ*, sæpius deinde recusum cum versione Georgii Fhelavii, etiam cum ejus commentariis Lips. 1671. 4. In præfat. ait se libellum scripsisse *de suis tribulationibus*. Ejus *Explicationem Symboli* allegat Nic. Comnenus p. 405. & *explanationem sacrorum mysteriorum* p. 397. Libellum de sacris mysteriis, ex Canonarcha citat idem p. 384. *Encomium Angliæ & Anglorum* Græce cum Anglica versione prodiit Lond. 1619. 4. *De Apostasia Ecclesiæ & homine peccatore* Græce & Lat. ibid. 1614. 4. memorat Hendreichius in pandectis Brandeb. p. 186.

Christophorus, Alexandrinus Patriarcha, circa A. C. 836. auctor parænesis asceticæ τί ὁμοιῶται ὁ βίος ἡμῶν καὶ εἰς ποῖον τέλος καταστρέφει. Incipit: πάντας μὲν ἀγαπητοί. Citatur ab Allatio p. 254 ad Eustathium Antiochenum, & Cotelerio T. 2. monument. p. 669. MSta in Bibl. Cæsarea. Nessel. V. pag 129. Sub Theophili Alex. nomine dissertatio hæc de homine Græce & Latine edita à Fed. Morello Paris. 1608. 8.

Christophorus Patricius Mytilenæus, auctor Menologii versibus scripti Jambicis, quod citat Meursius in glossario Græco. MS. in Bibl. Vaticana.

Antonius Chrysochiras. Supra in Antonio.

Chrysoberges Maximus enchiridio exomologeseos citatur à Nic. Comneno pag. 414. De aliis ejus scriptis supra pag. 384. & de Luca Chrysoberge p. 330.

Maca-

Macarius Chrysocephalus, Philadelphiæ Archi-Episcopus, fortasse idem cum Macario Philadelphiæ circa annum 1350. de quo Cantacuzenus IV. 37. pag. 859. Diversus à *Joanne Chrysocephalo*, de quo meminit Syropulus in Hist. Concilii Florentini sect. 4. cap. 29. & *Joanne Chrysocephalo Hololobolo*, Hypomnematographo, & Ecclesiæ CPol. Diacono, a quo scriptum sæculo XV. codicem, in quo Catena Nicetæ in Lucam continetur, in Bibl. Coisliniana asservari refert Clariss. Montfauconus pag. 251. necnon à *Matthæo Chrysocephalo*, de quo dixi Volum. VII. pag. 778. quemadmodum & de Macarii Chrysocephali Catenis Patrum ineditis in Genesin, Matthæum & ea Lucæ, quorum Matthæus non meminit, fusius tradidi ibid. p. 771. sq. Præterea scripsit brevem sed accuratam expositionem in Canones Apostolorum & Conciliorum, quam dum Chii moraretur se legisse testatur Allatius contra Creyghthonum pag. 680. Exstant quoque variæ ejus homiliæ adhuc ineditæ in Bibl. Cardinalis Columnæ, & Romæ in Collegiis Græcorum, plerasque etiam habuit Gerasimus Blachus & Allatius, qui & laudato adversus Creyghtonum loco & libro de Simeonibus illarum meminit. Harum notitiam apponam ex codice Coisliniano, qvem recenset celeberrimus Montfauconus pag. 180. seq.

1. *In novem Ordines Angelorum & in S. Michaëlem* caret initio, 14. capita distributus est. Initium sic profertur à Leone Allatio: ...ίτη μὲν καὶ ἡ τῶν ὁρωμένων εὐπρέπεια.

2. Fol. 19. *In Principes Angelorum Michaelem & Gabrielem.* Init. ...μοι τῷ πρὸς τὰς οὐρανίους. In 15. capita divisus est.

3. Fol. 40. *In Hypapanten.* Initium: Φαιδρὰ τῆς ἑορτῆς τὰ ...οπύλαια, καὶ φρικτά.

4. Fol. 50. *In festum τῆς ὀρθοδοξίας.* init. Τίς ὁ ἦχος τῶν ...παζόντων.

5. Fol. 66. verso. *In tertiam jejuniorum Dominicam, in qua ...cipue fit adoratio Crucis.* Init. Μεγάλη μὲν ἡ παροῦσα ἡμέρα, καὶ ...φ.

6. Fol 80. verso. *In ramos palmarum.* Init. Χαῖρε σφόδρα ...ύγατερ Σιών. κήρυττε.

7. Fol. 93. *In S. Joannem Apostolum & Theologum, ejusque Theo...giam.* Init. Ἀποστολικὴν ἐπιδημίαν εὐφημῆσαι προθέμενος.

8. Fol. 104. verso. *In Natale Sancti Joannis Baptistæ.* tium: Ἰωάννη τῇ Φωνῇ τ̃ Λόγε τὰς λόγες ἀνατίθημι.

9. Fol. 120. *In decollationem S. Johannis Baptistæ.* Init. Ἦν Ἰωάννης ὁ μέγας, ἡ πρόδρομος τ̃ Λόγε Φωνή.

10. Fol. 139. *In Exaltationem sanctæ Crucis.* Init. Ἐμοὶ μ χαριέστατον ἁπάντων, καὶ μάλιστα. Editus à Gretsero T. 2. de C pag. 1289.

11. Fol. 151. verso *In Transfigurationem Domini nostri J. CHristi.* Init. Θεὸς κύριος ἐπ' ὄρες ἐπέφανεν.

12. Fol. 173. verso Joan. Chrysost. In Annunciationem paræ. Init. Πάλιν χαρᾶ εὐαγγέλια. πάλιν ἔλευθ. Hactenus Ma Chrysocephali Sermones in Codice Coisliniano. Postremus vero Chr stomi fertur. Tres alios memorat Allatius:

In gloriosam Christi resurrectionem. Incipit: χαρᾶς ὑπόθεσ παρᾶσα πανήγυρις.

In mulieres unguenta ferentes & in Joseph ab Arimathæa, deque Dom resurrectione, & futura per eam universi hominum generis suscitatione. Inci τ̃ παρέσης ἡμέρας τὰ εὐαγγέλια.

In ascensionem Domini Deique nostri JEsu CHristi, Incipit: μ λη τ̃ ἡμέρας ἡ δύναμις.

Corydaleus, Græcus Philosophus, circa A. 1630. ad quem G Coressii Epistolæ. Ejus varia in Aristotelem scripta laudat Nic. Com nus, ut Isagogen ad Logicam p. 322. Ethicam p. 339. 385. & conomicam pag. 237.

Crispinus Lampsacenus, qui scripsit vitam S. Parthenii Lam ceni, ut ajunt Episcopi, Constantini M. temporibus. Latine exstat a Surium & Bollandum 7. Febr. Græce MS. in Bibl. Cæsarea. Lam VIII. pag. 82. Incipit: πόθῳ καὶ ἀγάπη κινέμενος.

Metrophanes Critopulus, Maximi Margunii discipulus, Hiero nachus & Patriarchalis CPol. protosyngelus, deinde Patriarcha Alex drinus, scripsit & Doctoribus Academiæ Helmstadiensis, in qua circ 1620. præsens versatus fuerat, dedicavit ὁμολογίαν τ̃ ἀνατολικῆς ἐκκ σίας. quam cum Latina versione edidit Joannes Hornejus, Con F. Helmst. 1661. 4. Locum ex *Oratione in eos, qui omnia innovant*, G ce producit Nic. Comnenus p. 184. ubi Græco-Lutheranum appellat, vehementer in eum invehitur, quod peccata omnia æqualia esse doc Sed magnam Ecclesiæ nostræ facit injuriam, quando hujusmodi erro

pe

ſtilentiſſimos eum arguit nundinatum longa peregrinatione apud utheranos, quibus mox Alexandrinas infulas mercaretur. *Antipano-iam* illius allegat pag. 186.

Joannes Cubidius JCtus Græcus ſcripſit de pœnis.

Joannes Cucuzelus Hymnos officii Eccleſiaſtici apud Græcos ani-avit notis Muſicis, atque artem tradidit Pſalticam, quæ MS. in Bibl. Cæ-rea. Vide Neſſelium I. p. 274. IV. p. 110. Hic ut videtur Joaſaph Cucu-lus dicitur apud Allatium p. 100. de libris Eccleſ. Græcorum.

Cyprianum Monachum in Myſtagogia ſacrorum Ordinum citat ic. Comnenus p. 397.

* *Cyrillus Lucaris* ex Alexandrino Patriarcha CPolitanus ab anno 621. ſæpius detruſus & cum quinta vice reſtitutus eſſet, anno poſt 1638. rangulatus, ſucceſſore *Cyrillo Berrhoënſi*, quem anno interjecto idem fa-m manſit. Vide quæ jam notavi Volum. VI. pag. 748. ſq.

Cyrilli Lucaris *Confeſſio* (ἀνατολικὴ ὁμολογία τῆς χριστιανικῆς πί-ως) Latine primum anno 1629. deinde etiam Græce ab ipſo ſcripta & ctis S. Scripturæ additis confirmata Græce & Latine prodiit Genevæ 33. 4. 1645. 8. & Græce ac Gallice in Jacobi Aymoni monumentis thenticis de religione Græcorum, Hagæ 1708. 4. p. 237. Patrum et-n dictis additis Græce & Latine recudi curavit Jo. Henr. Hottingerus appendice ad Analecta Hiſtorica, Tiguri 1652. 8. pag. 398. ſq. Ex-t etiam verſa Germanice, ſine loci notatione in 12. Contra hanc nfeſſionem ſcripſere Jo. Matthæus Caryophilus & Meletius Syrigus, ut pra pag. 416. & 437. jam notavi. Sed & ſub Cyrillo Berrhoënſi anno 39. CPoli, & ſub Parthenio CPolitano Patriarcha A. 1642. coacta Sy-dus Jaſii in Moldavia, in quibus utriſque confeſſio Cyrilli tanquam lviniana & abhorrens à Græcæ Eccleſiæ dogmatibus fuit condemnata. *ioris Synodi decretum* Laureti A. 1639. in Vindiciis Sylveſtri a Petra cta, S. J. Latine editum, Græce etiam in Belgio A. 1645. ex MSto atii, & in Allatii opere de conſenſu lib. 3. cap. 11. pag. 1061. ſeq. *Po-ioris* vero Græce cum præfatione Arſenii, Hieromonachi CPol. Jaſii ldaviæ A. 1642. in folio expanſo, & Græce ac Latine Pariſiis 1643. ud Cramoiſium, cui editioni Latinam verſionem ab Hugone Grotio itam ſcribit Nihuſius programmate ad Abr. Ecchellenſis librum pag. 7. Exhibet etiam Allatius de Conſenſu pag. 1082. ſeq. & Harduinus ultimo Concilior. pag. 171. Cæterum Amſtelodami A. 1718. 4. vena-n tabernis librariis comparuit liber hoc titulo: *Lettres anecdotes de*

Cyrille Lucar, Patriarche de Constantinople & sa Confession de foi avec des re ques : le Concile de Jerusalem tenu contre lui avec un examen de sa doct Attestations & pieces diverses, touchant la creance des Grecs modernes ex neés selon les regles de la Theologie & du Droit. Sed statim observatum novo tantum titulo præfixo veterem venditari mercem, volumen rum, quod jam anno 1708. Jacobus *Aymon* Hagæ in lucem emis inscripserat que: *Monumens authentiques de la religion des Grecs & fausseté de plusieurs confessions de foi des Chretiens Orienteaux &c.* In hoc editoris prolegomena familiam ducunt *Epistolæ XXVII.* Cyrilli Luc scriptæ magna Cairo, *Aleppone*, *Alexandria*, CPoli, Tenedo, vel Rhodo ad Genevenses, ad Diodatum, ad Georgium *Abbatem* chi-Ep. Cantuar. ad *Antonium* Legerum, ad Utenbogardum Past Ecclesiæ Hagensis, & ad Davidem le Leu de Wilhelm, Consiliarium cipis Auriaci: scriptæ Italice vel Latine, additis ab editore Gallica ve ne & observationibus: Deinde pag. 201. sequitur *Chrysosculi Logotheta* ratio de molitionibus Jesuitarum adversus Lucarem anno 1627. & susceptis. Porro sequuntur Græce & Gallice cum notis *Acta Synodi H solymitani* sub *Dositheo* Patriarcha celebratæ anno 1672. quorum tit ἀσπὶς ὀρθοδοξίας· ἢ ἀπολογία καὶ ἔλεγχος πρὸς τοὺς διασύροντας τὴν ἀνατ ἐκκλησίαν αἱρετικῶς φρονεῖν ἐν τοῖς περὶ Θεοῦ καὶ τῶν θείων ὡς κακοφρονοῦσ αὐτοὶ οἱ Καλβῖνοι. *Clypeus orthodoxæ fidei, sive Apologia & confutati versus eos, qui Orientalem Ecclesiam calumniantur, ac si de Deo rebusque divin retice, ut sentiunt ipsi scilicet Calviniani, sentiret.* In his Actis decretum nodi utriusque anno 1639. & 1642. adversus Cyrillum Lucarem bitæ p. 319. & 335. inseritur. Atque ad calcem p. 446. in æ cisæ exhibentur subscriptiones Episcoporum, quales conspiciunt avtographo, quod ex Bibl. Regis Galliæ Aymonus acceperat. a) dem Synodi Hierosolymitanæ Acta b) cum versione M. F. è congrega S. Mauri Ord. S. Benedicti lucem viderant Parisiis 1676. & emend 1678. 8. subjuncta *Dionysii* Patriarchæ CPol. Synodica de Calvin rum erroribus, promulgata anno 1672. cum qua etiam recusa legunt mo ultimo Conciliorum Harduini p. 179. In illis *Actis* p. 284-297. c

a) Vide Ephimerides Paris. A. 1709. Maj. pag. 181. Mem. de Trev. 1712. p. 743.

nis Aymonianæ varia excerpta leguntur ex Cyrilli Lucaris *homiliis*, adhuc, quod sciam, ineditis. De Cyrillo præterea consulenda Tho. Smithi utraque miscellanea Lond. 1686. & 1690. edita in 8. & collectanea de Cyrillo Lucario, ibid. 1707. 8. quæ scripta, si quis cum Allatio p. 1070. seq. de Consensu, Rich. Simonis lib. de transsubstantiatione, & Eusebii Renaudoti libro adversus Aymonum contulerit, miseri Cyrilli fatum dolebit, utrinque multa videbit exaggerata, à Cyrillo tamen sinceram Græcæ Ecclesiæ de dogmatibus sententiam petendam esse non credet, perinde ut nec a professis Cyrilli hostibus.

Cyrillus Chius, qui Parisiis A. 1643. edidit & Abbati Philareto in remissionem peccatorum suorum obtulit libellum lingua Græcorum vulgari meditationes in Orationem Dominicam complexum hoc titulo: *ψυχωφελὴς Σαρανταρι, ἤγουν ἐξήγησις ψυχωφελὴς διὰ σαράντα* (quadraginta) *στίχων εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ποιηθὲν παρὰ Κυρίλλου τοῦ Χίου ἱεροδιακόνου τοῦ καὶ τὸν μοναχικὸν βίον ἀσπασαμένου.* Vide Cangium in *σαραντάρι*.

Damasceni Thessalonicensis Hypodiaconi Studitæ Conciones in festa anni, idiomate Græcorum vulgari Venetiis prodierunt apud Antonium Pinellum 1628. 8. Vide Volum. VI. p. 693. & Leunclavii Pandectem Turcicum n. 186. Cangii Glossar. in *τιμάριον*. Allatium de Consensu p. 838. 1258. 1310. 1343. Orationem XIV. de misericordia Dei & virtute bonorum operum laudat Nic. Comnenus p. 24. Sermonem XXV. qui est de adoratione vivificæ Crucis, Allatius p. 1358.

Daniel Cuboclesius Oratione de SS. Apostolis citatur à Nic. Comneno p. 401. Oratione IV. de processione Spiritus S. p. 226.

Daniel Cyzicenus, Gregorii Cyprii adversarius.

Danielis Nicæni Archiepiscopi Commentarium ad Novellas laudat Nic. Comnenus p. 159.

Daniel Raithenus sive Raithuensis vitam Jo. Climaci scripsit, ut dixi Volum. VIII. p. 616.

Danielis Abbatis narratio de puero Hebræo per ludum a pueris Christianis baptizato. MS. Lambec. VIII p. 352.

Datianebes, Δατιανήβης, JCti liber *περὶ ἰδικῶν ἀγωγῶν de actionibus specialibus* MS in Bibl. Cæsarea. Lambec. VI. pag. 8.

Davidis Monachi *δήλωσις περὶ τῆς τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου αἱρέσεως*, *Historia hæreseos Barlaami & Acindyni* (circa A. 1348) MS. in variis Bibliothecis, ut Cæsarea, Regis Galliæ, Bavarica &c. Excerpta ex illa apud Allatium p. 838. de Consensu, & Tom. 1. Græciæ Orthodoxæ

pag. 820. plura apud Gretſerum pag. 928. ad Cantacuzen. Vide &
becium V. p. 206.

David διαύπατος, cujus ſcripta contra Barlaamum & Acindy
aſſervari in Bibl. Regia Cod. 692. teſtatur Cangius Gloſſario Latino
ſipatus. Idem fortaſſe poſtea inter Monachos nomen profeſſus eſt
atque adeo cum priore unus idemque eſt, ut præſtantiſſimo Caveo
placuiſſe video.

Didymus Claudius de Analogia Romanorum citatur à Me
in gloſſario Græco, voce δηνάριον & σηστέρτιον.

Dionyſius Acyndinus in hiſtoria victoriarum Gregorii Acind
patrui ſui, de Palama, citatur a Nic. Comneno p. 144.

Dionyſius, Patriarcha CPol. Synodico ut nullus Clericus ſpont
dicetur apud infideles, citatur à Nic. Comneno p. 285.

Dionyſius Muſalimos, Patriarcha CPol. A. 1672. auctor decreti
tra errores Calvinianos, quod Græce & Latine editum ad calcem Sy
Hieroſolymitanæ, illo anno ſub Doſitheo habitæ, ſupra p. 500. Ide
probavit Confeſſionem de qua p. 437. Vide Arnaldum Apologie po
Catholiques T. 2. p. 2. p. 151.

Thomas Diplovatatius Patricius CPolitanus & JCtus ſub e
mum ſæculi XV. celebris, ſæpeque laudatus à Nic. Comneno, q
Italia ſcripſiſſe notat pag. 139. vocatque juriſconſultiſſimum & ſapi
ſimum p. 403. allegans ejus *Synopſin juris Græci* pag. 20. 35. 59. &c.
III. de jure Græcorum pag. 139. *ad Novellas* pag. 156. *in IV. controverſ.*
corum pag. 45. 55. *notas ad ſententias Synodales* pag. 252. *ecthesin Ca*
Apoſtolorum pag. 242. *explicationem regularum Nicephori CPol.* & *notas a*
ſtolam orthodoxam Beſſarionis. pag. 325. 332. Scripſiſſe etiam traditur l
duodecim *de præſtantia Doctorum* & *clariſſimis Juriſconſultis*, in quibus
gentiſſime Vir ille & Juris Civilis dignitatem explicavit, & autores
omnes interpretesque à Phoroneo ducta ſerie ad ſua usque tempora d
xit. Sed hoc opus Baptiſtæ Egnatio & Michaeli Neandro * celebr
aut periit jam olim (inquit in Bibl. Bibliothecarum Labbeus) aut al
ab aliquibus ſupprimitur, ne in manus multorum veniat. Ad hunc Dip
tatium epiſtola Al. Gabuardi exſtat ad calcem verſionis librorum Arria
rebus geſtis Alexandri, compoſitæ à Barth. Facio, editæque Piſauri 1509.

Dominici Gradenſis Patriarchæ Epiſtola ad Petrum Antioche

Dorothei, Monachi, schol. in Compendium Legum Leonis & Con-ntini id. p. 408. Scholia in Canones Concilior. p. 398.

Dositheus, Monachus, in explicatione Synaxariorum p. 139. & in lectione Canonum p. 145.

Dositheus, Chartophylax, in synopsi Canonum. p. 142.

Dositheus, Patriarcha Hierosol. Nectarii antecessoris sui ἀντίῤῥησιν ntra Petrum Franciscanum de Imperio Papæ in Ecclesiam, Græce vul-vit Jassii in Moldoblachia sive Moldavia A. 1682. fol. minore : ipse tasse auctor operis, judice Altimura. De ejusdem Dosithei ipsius vo-ninibus tribus adversus Romanam Ecclesiam, quæ impugnanda sibi nsit Aloysius Andruzzi, dixi supra pag. 420. Idem Dositheus ctor Canonum Synodi Hierosol. A. 1672. de qua supra p. 500. in Cy-o Lucari. Sed quod pace Lectoris fiat hunc scriptorum elenchum hoc o, ubi de Dositheo Hierosolymitano agimus, syllabo duplici Episco-rum Hierosolymitanorum dispungamus.

ries Chronologica Episcoporum Hierosoly-mitanorum, ex observationibus Dan. Papebrochii S. I.

in Actis Sanctorum T. 3. Maji & T. 7. p. 696. sq.

I. Jacobus, Frater Domini
2. Symeon, qui & Simon, ab A. C. 46. ad 107.
Justus, qui & Judas, 107. ad 111.
achæus vel Zacharias
Tobias
Benjamin
Joannes
Matthias vel Matthæus
Philippus
} ab A. 111. ad 125.
Seneca
Justus
Levi
Ephrem
Joseph
Judas, qui & Quiriac.
} ab A. 124. ad 133.
Marcus, ab A. 135. ad 156.

17. Cassianus
18. Publius
19. Maximus
20. Julianus
21. Gajanus sive Gajus
22. Symmachus
23. Gajus
24. Julianus
25. Capiton sive Apion.
} ab A. 156. ad 185.
26. Maximus
27. Antonius
28. Valens
29. Dolichianus
30. Narcissus
} ab A. 185. ad 212.
31. Dius
32. Germanion
33. Gordius
iterum Narcissus.

34. Ale-

34. Alexander Martyr ab A. 212. ad 250.
35. Mazabanes ab A. 250. ad 266.
36. Hymenæus ab A. 266. ad 298.
37. Zabdas ab A. 298. ad 302.
38. Hermon ab A. 302. ad 314.
39. Macarius ab A. 314. ad 333.
40. Maximus III. ab A. 333. ad 348.
41. Cyrillus ab A. 348. deinde per tumultus Arianorum ter expulsus restitutusque & A. 389. defunctus. Ad Episcopatum interim admoti *Heraclius*, *Eutychius*, *Irenæus*, *Hilarius* sive *Hilario*, alii nominant etiam *Narcissum*, *Helladium*, vel ut Epiphanius, alterum *Cyrillum*, Nicephorus *Arsenium*, Theodoricus Pauli *Quiriacum*.
42. Joannes primus PATRIARCHA ab A. 389. ad 415.
43. Praylius ab A. 416. ad. 418.
44. Juvenalis ab A. 418. ad 458.
45. Anastasius ab A. 458. ad 478.
46. Martyrius ab A. 478. ad 486.
47. Salustius ab A. 486. ad 493.
48. Elias ab A. 493. ad 518.
49. Joannes III. ab A. 518. ad 524.
50. Petrus ab A. 524 ad 544.
51. Macario II. ante confirmationem expulso, Eustochius ab anno 544. ad 556.
52. Macarius II. restitutus ab anno 556. ad 570.
53. Joannes IV. ab anno 570. ad 592.
54. Amos ab anno 592. ad 599.
55. Isaacius ab anno 599. ad 608.
56. Zacharias ab anno 608. ad 634.
57. Modestus ab A. 634. ad 635.
58. Sophronius ab A. 635. ad 644. *Sub hoc A. 637. capta urbs à Saracenorum principe Omaro sive Humaro.*

59. Sergius, Episcopus Joppensis	Sede vacante locum tenentes Patriarchæ usque ad A. 705.
60. Stephanus Dorensis Episcopus	
61. Theodorus Presbyter.	

62. Joannes V. ab A. 705. ad 735.
63. Eusebius vel Basilius ab A. 735. ad 742.
64. Theodorus ab A. 742.
65. Basilius vel Eusebius
66. Elias II. ab A. 760. ad A. 797. Subintrusus A. 767. *Theodorus*.
67. Georgius (aliis Gregorius vel Sergius) ab A. 799. ad 801.
68. Fortunatus ab A. 801. ad 823.
69. Thomas (Fortunato à Græcis substitutus) ab A. 801. ad 821.
70. Basilius ab A. 821.
71. Sergius A. 835.
72. Salomon A. 856.
73. Theodosius A. 869. 870.
74. Elias III. circa A. 881.
75. Sergius II.
76. Leontius
77. Anastasius sive Athanasius
78. Christodorus
79. Agathonus
80. Johannes VII.
81. Christodorus II.
82. Thomas II.
83. Joseph

84. Jere-

Jeremias seu Orestes circa A. 006. Martyr.
Theophilus A. 1009.
Nicephorus
Arsenius
Jordanus circa A. 1033.
Sophronius II.
Turci expugnantes Hierusalem, Saracenos occiderunt A. 1076.
Euthymius
Simon defunctus A. 1098.
Patriarchæ Latini
Daybertus, aliis Daimbertus
el Dagobertus Pisanus Episc.
A. 1103. intrusus Ebremarus.
Gobelinus defunctus *A.* 1111.
Arnulfus ab *A.* 1111. ad 1118.
Gormundus ab A. 1118. ad 1127
Stephanus ab *A.* 1127. ad 1130.
Wilhelmus ab A. 1130. ad 1145.
Fulcherius ab *A.* 1145. ad 1157.
Amalricus ab *A.* 1157. ad 1180.
Heraclius II. ab *A.* 1180. ad 191.
Sulpitius ab *A.* 1191. ad 1194.
Monachus Archiepiscopus Cæriensis ab *A.* 1194. ad 1203.
pro Michaële *A.* 1194.
Albertus ab *A.* 1203. ad 1214.
Rodulfus ab *A.* 1214. ad 1216.
Lotharius ab *A.* 1216. ad 1224.
Gerondus sive Giraldus ab *A.* 1224. ad 1239.
Robertus ab *A.* 1240. ad 1255.
Jacobus Pantaleon, postea rbanus Papa IV. ab *A.* 1255.
Gvilelmus *A.* 1263. defunctus

110. Bartholomæus de Bragantiis defunctus A. 1271.
111. Thomas de Lentino A. 1276. defunctus
112. Elias
113. Nicolaus de Anapiis Ord. Præd. ab A. 1288.

Patriarchæ titulares
Radulfus A. 1294.
Antonius A. 1305.
Petrus A. 1314.
Raymundus A. 1324.
Petrus de Palude A. 1329.
Post hæc amissa spes Syriæ recuperandæ.
Esaias A. 1434.

Patriarchæ Græci post ejectos Latinos, & captam iterum A. 1187. *à Saracenis Urbem.*

114. Leontius
115. Dositheus Studita
116. Nicodemus
117. Onufrius
118. Joannes
119. Enochus

* * *
Lazarus A. 1338.

* * *
Abraham A. 1468.
Jacobus A. 1482. defunctus
Marcus
Paisius ad A. 1660.
Nectarius abdicavit se A. 1665
Dositheus qvi Synodum adversus Calvinistas celebravit A. 1672.

Index Alphabeticus Episcoporum Hierosolymitanorum.

Doxopater Sacellarius JCtus qvem postremum omnium J[...] rum Græcorum vocat Nic. Comnenus pag. 372. ubi citat ejus [...] lia in novellas Isaaci *A*ngeli. De aliis Doxopatris dixi ad *A*llatium [...] Nilis pag. 53. qvibus addendus Jo. Doxopater Rhetor, inter sch[...] stas Hermogenis de qvibus lib. IV. cap. 31. §. 7.

Joannes Ducas supra in Batatze.

Manuelis Ducæ Epistola ad Germanum II. CPol. supra pag. [...]

Ducas Michaelis nepos. Volum. VI. pag. 567. Vide etiam [...] Theodoro Lascari Duca id. 321. 564.

Eleusius Presb. de vita Theodori Siceotæ, *A*nastasiopoli[...] Episcopi Latine ex Zini versione in *A*ctis Sanctor. T. 3. *A*pril. X[...] p. 33. Vide *A*llatium de Georgiis infra p. 612. seq.

Eliæ Patriarchæ Orientis confessio apud *Abrahamum Bzov*[...] ad *A*. 1330. n. 24.

Elias presbyter atque Ecdicus sive Defensor * Ecclesiæ [...] *πηγὴν ναίουσαν* sive capita *A*scetica CCXLIV. Græce MS. Lambec. V[...] 67. & 86. Ex his capita CXXIII. Latine edidit Jacobus Pontan[...] calcem Simeonis junioris, de qvo supra p. 300. recusa in supplem[...] Bibl. Patrum Morelliano Parif. 1639. Tom. 1. pag. 853. seq. atqve [...] in aliis Bibl. Patrum edit. Incipit: *ἔξεσι παντὶ χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς π*[...] *σαντι. Potest unusquisque Christianus.*

Elias Syncellus, cujus carmina in *D*eiparam edere p[...] *A*llatius pag. 284. ad Eustathium *A*ntiochenum.

Elias Monachus cujus sermonem *προσφῆτι* in CHristi nati[...] tem & SS. Patres memorat *A*llatius p. 101. de Simeonibus. Inci[...] *Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἐπιλάμψει μοι.*

Elias Cretensis libro de moribus Ethnicorum citatur à [...] Comneno pag. 213. & responsis ad monachos *A*scetenses p. 188. [...] monachos Corinthios pag. 251. Responsione IV. ad monachos solit[...] p. 190. 220. De ejus commentariis in Nazianzeni Orationes dixi [...] lum. VII. pag. 539. & in Joannem Climacum Volum. VIII. p. 617. [...] positionem in Epistolam Nazianzeni ad Cledonium laudat idem C[...] nenus pag. 258. Responsa ad Dionysium Monachum de VII. ejus di[...]

* Alius D. Defensor, Latinus Theologus antiquus, cujus *scintillæ* sive Loci comm[...] ex S. Scriptura & Ambrosio, Anastasio, Augustino, Basilio, Cæsario, C[...] libris, Collationibus Cassiani, Cypriano, Ephraim, Esaia, Eusebio, Gregorio, H[...] nymo, Hilario, Isidoro, Josepho, Origene & Vitis Patrum collectæ & sub t[...] LXXX, digestæ prodierunt Colon. 1556. forma minore.

nterrogationibus extant Græce & Lat. in Libro V. juris Græco ani p. 335--341. Alius Elias Cretenfis Judæus de qvo Rev. ius nofter Bibl. Hebr. T. 1. pag. 148. 168.

Emanuel Cretenfis à Nic. Comneno allegatur.

Emanuelem Charitopulum in ecthefi tropariorum five in expo-ne hymnorum Ecclefiæ Græcæ laudat idem Comnenus p. 397.

Emanuelis Patriarchæ CPol. (circa A. 1480.) refponfum de an-nfiis memoratur à Latino Latinio in lucubrationibus & Epiftolis Romæ A. 1659. 4. pag. 370. Emanuelem Philofophum Patriar-CPol. admonitione ad judices, & Synodico ut nuptiæ judicen-b Epifcopo, citat Nic. Comnenus p. 285. 287. 340.

Emanuel Palæologus, Joannis F. ab A. 1391. Imperator, de-tus A. 1425. fcripfit 1. ὑποθήκας βασιλικῆς ἀγωγῆς *præcepta edu-is regiæ ad filium Joannem, Capita centum.* Cum verfione Jo. clavii, ex Bibl. Jo. Sambuci prodierunt * Bafil. 1578. 8. pag. 33. Incip. βίοι τοῖς ἀνθρώποις διάφοροι. Præterea exftant ejusdem:

2. *Oratio I.* protreptica five adhortatoria ad eloqventiæ ftu-& de virtute ac bono principe. Incipit: ὃ καλῶς ἐπίςασθε λέ-ibid. p. 134-173.

3. Orationum II. Bonum naturaliter diligi ab omnibus. In-ἐγὼ νομίζω καὶ πάντας οἴμαι τῇ δόξῃ. pag. 174-192.

4. *Oratio III.* de electione & voluntario. Incip. δέδεικται μέν, ἶμαι. p. 192-227.

5. *Oratio IV.* De voluptate, qvod eam præftaret ab hac vita us abeffe. Incip. ἀλλὰ γὰρ γιγνόμενοι ἐςὶ προσῆκοι. p. 228-260.

6. *Oratio V.* Pro voluptate, qva fuperior oratio refellitur. μὲν δὲ τὰ περὶ τῶν μεμφομένων. p. 260-294.

7. *Oratio VI.* Nec defperandum peccanti, nec peccantes o-mbendos, fed miferandos. Incip. περὶ ἡδονῆς προδιαλεχθέντες. pag. 366.

8. *Oratio VII.* De humilitate & dilectione. Incip. τῶν κεφα-τὸ ὕςατον. pag. [illegible]-419.

Sss 3 9. *Pro-*

bjuncta funt Græcis Em. Palæolcgi fcriptis Latina Belifarii Aqvivivi Aragonii, ertinorum Ducis, de Principum liberis educandis & de venatione, de aufupio, e re militari & de fingulari certamine ad Francifcum Mediceum, magnum Tufciæ ucem, & Michaëlis Marulli carmen heroicum de Principum inftitutione.

9. *Propitii Principis ad benevolos subditos ætatis in flore constitutos* b[illegible] vis admonitio. Incip. τὴ ὑμῶν συνοῖσον. p. 420.

10. *Preces matutinæ*, incip. Δόξα τῷ δείξαντι τὸ φῶς p[illegible] 422-437.

11. *Preces aliæ breviores* pag. 438. incip. εὐχαριστῶ σοι [illegible] Θεῷ καὶ Πατρί. pag. 438.

12. Κεφάλαια κατανυκτικά, *capita compunctionis*, versibus [illegible] posita. p. 438-442. incip. Διὰ τὸ μὴ εἶναι με ἄξιον σου μεταχεῖν.

13. Ἔαρος εἰκὼν ἐν ὑφαντῷ παραπετάσματι ῥηγικῷ. *Imago* [illegible] *ris in aulæo textili, operis phrygii.* Incip. ἦρος ἀέρα καὶ δηλοῖ τὰ ἀ[illegible] pag. 442-446.

14. *Ethopœia Tamerlanis*, Persarum Scytharumque Ducis, [illegible] Turcorum Tyrannum Bajazetem pag. 446. Incipit: ὡς ἔοικε τὸ [illegible] ρωθεν.

15. *Psalmus Eucharisticus* περὶ κεραυνοῦ Ἀγαρηνοῦ, de fulm[illegible] Agareno, Bajazete extincto pag. 448-451. Incipit: ὕψιστος ὁ [illegible] ριος ἐν αρχῇ.

16. *Oratio funebris luculenta in fratrem Theodorum Palæologum* [illegible] *spotam.* Incip. ἀλλὰ τί καὶ φθέγξομαι. Græce & Latine edidit [illegible] noris Franciscus Combefisius Tom. 2. auctarii novi pag. 1045-1214 [illegible] ris. 1648. fol. præfixa Man. Palæologi icone pulchre ære descripta. [illegible] dem Oratio Latine ex Combefisii versione in Tomo XXVI. Bibl. [illegible] Lugd. p. 491.

17. Ejusdem *Orationem consolatoriam in mortem fratris Joann*[illegible] legat Allatius de Synodo Photiana p. 542.

18. *In Nativitatem Christi.* Incipit: οὐδ' ἂν εἰ καὶ γένοιτο [illegible] ρον. Meminit Allatius de Simeonibus pag. 103.

19. *In Dormitionem B. Virginis.* Incipit: ὦ Θεοῦ μῆτερ, [illegible] γὰρ οἶμαι. id. p. 114.

20. *In Mariam Ægyptiacam.* Incipit: ὁ λόγος οὗτος, [illegible] Volum. IX. pag. 119.

21. *Capita CLVII. de processione Spiritus S.* adversus compen[illegible] rium Latini cujusdam expositionem in Gallia versanti Imperatori [illegible] tam. Incipit: κρεῖττον ἂν ἦν σοι ταῦθ' ἅ σοι πρὸς ἡμᾶς εἴρηται. [illegible] de Allatium de consensu lib. 2. cap. 18. §. 3. p. 854. Caput cen[illegible] mum allegat p. 306. 494.

22. La[illegible]

22. *Laudatio in Gabrielem*, *Episcopum Thessalonicensem*, citatur ab Allatio de Synodo Photiana p. 542.

23. *In S. Euphemiam Martyrem.* id.

24. *In SS. Patres, qui VII. Oecumenicis Synodis interfuere.* id.

25. *In Davidem, Thessalonicensem Episcopum.* id.

Emanuelis Rhetoris magnæ Ecclesiæ CPol. Epistolam ad Franciscum Dominicanum, citant Allatius de Consensu p. 525. Altimura p. 432. &c. Hic est Emanuel Holobolus, de quo infra p. 686.

Esaiæ Cyprii, de quo p. 383. dixi, Orationem de Lipsanomachis MS. exstare Romæ in Collegio S. J. inter Codices Andreæ Eudæmono Joannis, testatur Nic. Comnenus p. 242. De Esaia alio Asceta dictum Volum. VIII. p. 363.

Eudoxius Nomicus, judex Veli, cujus synopsin Legum citat Comnenus p. 402. & scholia ad novellas Alexii Comneni p. 345.

Eugenii, Nomophylacis, Synodicon Dominica Orthodoxiæ in Ecclesia Thessalonicensi recitare solitum, ex quo nonnulla affert Allatius de Simeonibus p. 186. 187.

Eugenii, Episcopi & Præpositi montis Sinai, Epistolam ad Carolum Archiducem Austriæ (A. 1569. datam) Græce & Latine vulgavit David Chytræus cum Oratione de statu Ecclesiarum in Græcia, Asia & Boëmia p. 79. In eodem Chytræi libello exstant & alia, quæ hoc loco referre juvat ex editione optima Wecheliana Francof. 1583. 8. Præcipue memorabilis *Epistola CPolitanæ Ecclesiæ*, data A. 1451. qua *Pragenses Boëmos* ad unionem invitat. Subscribunt *Macarius* Nicomediensis, *Ignatius* Tornobi Metropolitanus, *Acacius* Metropolita (ὁ Φιλίππου πόλεως ἰωσὴφ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀκάκιος.) *Sylvester Syropulus* magnus Ecclesiarcha Diaconus, *Theodorus Agallianus*, Dicæophylax & Hieromnemon Diaconus, & *Gennadius* ὁ καθολικὸς τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας διδάσκαλος ταπεινὸς μοναχὸς Γεννάδιος. Præterea exstant *Jeremiæ* Patriarchæ CPol. quinque Epistolæ, una ad Chytræum data A. 1578. pag. 75. duæ ad Tubingenses pag. 107. 126. & tres ad Martinum Crusium p. 118. 134. Nec non singulæ ad Crusium datæ Epistolæ *Gabrielis Philadelphiensis* A. 1586. p. 153. *Joannis Zygomalæ* A. 1576. p. 122. *Simonis Cabasilæ* A. 1578. pag. 86. & binæ ad eundem Crusium scriptæ à *Theodosio Zygomala* A. 1575. pag. 92. & A. 1580. p. 137. Testimonium quoque, quod A. 1361. impertiit Alberto, Comiti de Lewenstein, *Joachimus* Alexandrinus Patriarcha, occurrit pag. 84. & *Gennadii* CPol. Confessio A. 1453. exhibita Mohamedi

gione Æthiopum pag. 195. Literæ Alepone five Halepo (H
Syriæ) datæ pag. 251. Et de fitu urbis CPolis ex Cœlii A
ftoria Saracenica. pag. 257.

Euftratius Metropolita Nicænus πρὸς τοὺς λέγοντας ἐ
Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ
Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ μόνον, οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Vide Allatium d
fenfu pag. 522.

Euftratius Joannides Zialowsky Ruthenus qvi A. 1621.
fii verfatus eft, brevem delineationem Ecclefiæ Orientalis Gr
gratiam hofpitis qvondam fui Georgii Mauritii, Profefforis Alt
Claffici fcripfit Latine, qvam cum notis & obfervationibus ed
Wolfgangus Gundlingius, Ecclefiæ ad D. Laurentii Minifter
berg. 1681. 8.

Gabriel Artæ Archiepifcopus in exegefi Liturgiæ ci
Nic. Comneno pag. 397.

Gabriel Monachus in Synaxario S. Methodii id. p. 408

Gabriel Mormorius Corinthi Archiepifcopus, in Nomo
p. 398. & de formis templorum atqve Ecclefiarum p. 399.

Gabriel Severus Monembafiotes; id. pag. 178. Philad
Metropolita, ad qvem Venetiis degentem A. 1580. fcripfit M
Crufius, ipfe vero A. 1586. literas ad Crufium dedit ut p. 511. ja
*Privatus Epifcopus advenarum in Italia Græcorum, pæne dixerim ann
jurisdictione, fine folio princeps & præful tantum ex titulo*, fi eidem C
no pag. 55. credimus, qvi eum femper tanqvam Latinorum adver
perftringit. *Tertium è cœlo Catonem Latinomaftiga defcendiffe fanctif
tant Photiani, quem propterea cudendum iterum penes transiftranos D
perrime curant* pag. 167. Scripfit contra V. Concilii Flor. capita,

ὑδὲν δ' ἀποδείκνυσιν. *Legi Severi differentias, multa dicit, pleraque confundit nihil demonstrat.* Ὁ καλὸς ἐγκαλεῖ τοῖς Λατίνοις, ἀγνοῶν τῆς αὐθραίτως κτ πεῖραν. *Vir bonus Latinos provocat, nunquam expertus.* Differentia secunda est de primatu Papæ, quarta de purgatorio, quinta de Spiritus S. processione. Libros *de sacramentis* edidit A. 1600. & quadriennio post libellum περὶ τῶν μερίδων de particulis S. Eucharistiæ destinatis etiam ante consecrationem venerandis. Vide Arcudium lib. 3. cap. 28. p. 265. In Opusculis Gabrielis, quæ Græce cum versione sua & eruditis notis atque observationibus vulgavit *Rich. Simon* Parisf. 1671. 4. habentur 1) κτ τῶν λεγόντων τὰς ὀρθοδόξους τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας υἱοὺς &c. *Contra eos, qui dicunt orthodoxos Ecclesiæ Orientalis filios in eo male agere & ultra legem, quod honorent & adorent sancta dona, cum Cherubicus hymnus canitur, & Sacerdos illa deferens ingreditur in Sanctuarium.* pag. 1-17. 2) περὶ τῶν μερίδων *de particulis* pag. 18. 22. 3) *de colybis sive decoctis leguminibus* p. 23--30. (Confer de horum usu supra p. 494.) 4) Ex opere de Sacramentis περὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων, partem illam, quæ de sacramentis generatim disserit, p. 32-55. & de sacramento Eucharistiæ, περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας λειτουργίας p. 56-67. Similiter partem de Sacramento pœnitentiæ Græce & Latine exhibet *Jo. Morinus* in appendice ad commentarium Historicum de Sacramenti pœnitentiæ administratione p. 142-150. edit. Antwerp. & edit. Parisf. 1651. p. 662-667. & partem de Sacramento Ordinis, in commentario de sacris Ecclesiæ Ordinationibus p. 201-204. edit. Parisf. 1655. fol. & edit. Antwerp. p. 163-166. Simeoni Thessalonicensi multa debere Gabrielem & Nilo notavit Comnenus p. 10. & 306. Multis scatere barbarismis & solœcismis ejus orationem, Petrus Arcudius p. 225. Severi Apologia pro Orientali Ecclesia cum aliis scriptis Nili, Palamæ, Georgii Scholarii, Barlaami, Meletii Pigæ, Maximi Margunii & Georgii Coressii recusa etiam Græce est Londini 1624. 4. Confer Rich. Simonis Bibl. Criticam, editam Gallice Tom. 4. cap. 3. p. 25. sq. *De purgatorio* citatur ab Allatio in libro ejusdem argumenti pag. 74. 97. 149. 215. sqq. De libro ejus contra capita qvinqve Concilii Florentini vide Rich. Simonis Epistolas selectas Gallice editas Tom. 2. Epist. 12. & Bibl. selectam Tom. 2. cap. 11. p. 159. sqq. Vide etiam ejus Bibl. Criticam Tom. 3. p. 231. In Concilio Hierosol. A. 1672. habito Gabriel Severus appellatur: ὁ ἀπὸ Πελοποννήσου, μητροπολίτης τῶν ἐνετίῃσιν ἀδελφῶν. id. Tom. 4. pag. 38.

34. Alexander Martyr ab A. 212. ad 250.
35. Mazabanes ab A. 250. ad 266.
36. Hymenæus ab A. 266. ad 298.
37. Zabdas ab A. 298. ad 302.
38. Hermon ab A. 302. ad 314.
39. Macarius ab A. 314. ad 333.
40. Maximus III. ab A. 333. ad 348.
41. Cyrillus ab A. 348. deinde per tumultus Arianorum ter expulſus reſtitutusque & A. 389. defunctus. Ad Epiſcopatum interim admoti *Heraclius*, *Eutychius*, *Irenæus*, *Hilarius* ſive *Hilario*, alii nominant etiam *Narciſſum*, *Helladium*, vel ut Epiphanius, alterum *Cyrillum*, Nicephorus *Arſenium*, Theodoricus Pauli *Quiriacum*.
42. Joannes primus PATRIARCHA ab A. 389. ad 415.
43. Praylius ab A. 416. ad. 418.
44. Juvenalis ab A. 418. ad 458.
45. Anaſtaſius ab A. 458. ad 478.
46. Martyrius ab A. 478. ad 486.
47. Saluſtius ab A. 486. ad 493.
48. Elias ab A. 493. ad 518.
49. Joannes III. ab A. 518. ad 524.
50. Petrus ab A. 524 ad 544.
51. Macario II. ante confirmationem expulſo, Euſtochius ab anno 544. ad 556.
52. Macarius II. reſtitutus ab anno 556. ad 570.
53. Joannes IV. ab anno 570. ad 592.
54. Amos ab anno 592. ad 599.
55. Iſaacius ab anno 599. ad 608.
56. Zacharias ab anno 608. ad 634.
57. Modeſtus ab A. 634. ad 63
58. Sophronius ab A. 635. ad
Sub hoc A. 637. capta urbs a S
norum principe Omaro ſive Hun
59. Sergius, Epiſcopus Joppenſis | Sede va-
60. Stephanus Dorenſis Epiſcopus | te loc
61. Theodorus Presbyter. | tenen Patriar usque 705
62. Joannes V. ab A. 705. ad 7
63. Euſebius vel Baſilius ab A. ad 742.
64. Theodorus ab A. 742.
65. Baſilius vel Euſebius
66. Elias II. ab A. 760. ad A. 79
Subintruſus A. 767. *Theodor*
67. Georgius (aliis Gregoriu Sergius) ab A. 799. ad 801.
68. Fortunatus ab A. 801. ad 8
69. Thomas (Fortunato à G ſubſtitutus) ab A. 801. ad
70. Baſilius ab A. 821.
71. ergius A. 835.
72. alomon A. 856.
73. Theodoſius A. 869. 870.
74. Elias III. circa A. 881.
75. Sergius II.
76. Leontius
77. Anaſtaſius ſive Athanaſius
78. Chriſtodorus
79. Agathonus
80. Johannes VII.
81. Chriſtodorus II.
82. Thomas II.
83. Joſeph

Jeremias seu Orestes circa A. 1006. Martyr.
Theophilus A. 1009.
Nicephorus
Arsenius
Jordanus circa A. 1033.
Sophronius II.
Turci expugnantes Hierusalem, Saracenos occiderunt A. 1076.
Euthymius
Simon defunctus A. 1098.
Patriarchæ Latini
Daybertus, aliis Daimbertus vel Dagobertus Pisanus Episc. A. 1103. intrusus Ebremarus.
Gobelinus defunctus *A.* 1111.
Arnulfus ab *A.* 1111. ad 1118.
Gormundus ab A. 1118. ad 1127
Stephanus ab *A.* 1127. ad 1130.
Wilhelmus ab A. 1130. ad 1145.
Fulcherius ab *A.* 1145. ad 1157.
Amalricus ab *A.* 1157. ad 1180.
Heraclius II. ab *A.* 1180. ad 1191.
Sulpitius ab *A.* 1191. ad 1194.
Monachus *Archiepiscopus* Cæsariensis ab *A.* 1194. ad 1203.
pro Michaële *A.* 1194.
Albertus ab *A.* 1203. ad 1214.
Rodulfus ab *A.* 1214. ad 1216.
Lotharius ab *A.* 1216. ad 1224.
Gerondus sive Giraldus ab *A.* 1224. ad 1239.
Robertus ab *A.* 1240. ad 1255.
Jacobus Pantaleon, postea Urbanus Papa IV. ab *A.* 1255.
Gvilelmus *A.* 1263. defunctus

110. Bartholomæus de Bragantiis defunctus A. 1271.
111. Thomas de Lentino A. 1276. defunctus
112. Elias
113. Nicolaus de Anapiis Ord. Præd. ab A. 1288.

Patriarchæ titulares
Radulfus A. 1294.
Antonius A. 1305.
Petrus A. 1314.
Raymundus A. 1324.
Petrus de Palude A. 1329.
Post hæc amissa spes Syriæ recuperandæ.
Esaias A. 1434.

Patriarchæ Græci post ejectos Latinos, & captam iterum A. 1187. *à Saracenis Urbem.*

114. Leontius
115. Dositheus Studita
116. Nicodemus
117. Onufrius
118. Joannes
119. Enochus

* * *

Lazarus A. 1338.

* * *

Abraham A. 1468.
Jacobus A. 1482. defunctus
Marcus
Paisius ad A. 1660.
Nectarius abdicavit se A. 1665
Dositheus qvi Synodum adversus Calvinistas celebravit A. 1672.

Index Alphabeticus Epiſcoporum Hieroſo mitanorum.

118.

Ducas Michaelis nepos. Volum. VI. pag. 567. Vide eti
Theodoro Lascari Duca id. 321. 564.

Eleusius Presb. de vita Theodori Siceotæ, *Anastasiopo*
Episcopi Latine ex Zini versione in *Actis* Sanctor. T. 3. *April*.
p. 33. Vide *Allatium* de Georgiis infra p. 612. seq.

Eliæ Patriarchæ Orientis confessio apud *Abrahamum Bz*
ad *A.* 1330. n. 24.

Elias presbyter atque Ecdicus sive Defensor * Ecclesiæ s
πηγὴν ναίουσαν sive capita Ascetica CCXLIV. Græce MS. Lambec.
67. & 86. Ex his capita CXXIII. Latine edidit Jacobus Pontan
calcem Simeonis junioris, de qvo supra p. 300. recusa in supplem
Bibl. Patrum Morelliano Paris. 1639. Tom. 1. pag. 853. seq. atqve
in aliis Bibl. Patrum edit. Incipit: ἔξεσι παντὶ χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς π
σαντι. *Potest unusquisque Christianus.*

Elias Syncellus, cujus carmina in Deiparam edere pro
Allatius pag. 284. ad Eustathium Antiochenum.

Elias Monachus cujus sermonem προσφώνησιν in CHristi na
tem & SS. Patres memorat Allatius p. 101. de Simeonibus. In
ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἐπιλάμψει μοι.

Elias Cretensis libro de moribus Ethnicorum citatur à
Comneno pag. 213. & responsis ad monachos Ascetenses p. 188.
monachos Corinthios pag. 251. Responsione IV. ad monachos soli
p. 190. 220. De ejus commentariis in Nazianzeni Orationes dixi
lum. VII. pag. 539. & in Joannem Climacum Volum. VIII. p. 617.
positionem in Epistolam Nazianzeni ad Cledonium laudat idem C
nenus pag. 258. Responsa ad Dionysium Monachum de VII. ejus d

ıterrogationibus extant Græce & Lat. in Libro V. juris Græco
ıni p. 335--341. Alius Elias Cretenſis Judæus de qvo Rev.
ius noſter Bibl. Hebr. T. 1. pag. 148. 168.

Emanuel Cretenſis à Nic. Comneno allegatur.

Emanuelem Charitopulum in ecthesi tropariorum ſive in expo-
ıe hymnorum Eccleſiæ Græcæ laudat idem Comnenus p. 397.

Emanuelis Patriarchæ CPol. (circa A. 1480.) reſponſum de an-
ıſtiis memoratur à Latino Latinio in lucubrationibus & Epiſtolis
Romæ A. 1659. 4. pag. 370. Emanuelem Philoſophum Patriar-
CPol. admonitione ad judices, & Synodico ut nuptiæ judicen-
b Epiſcopo, citat Nic. Comnenus p. 285. 287. 340.

Emanuel Palæologus, Joannis F. ab A. 1391. Imperator, de-
us A. 1425. ſcripſit 1. *ὑποθήκας βασιλικῆς ἀγωγῆς præcepta edu-
is regiæ ad filium Joannem, Capita centum.* Cum verſione Jo.
clavii, ex Bibl. Jo. Sambuci prodierunt * Baſil. 1578. 8. pag.
ı3. Incip. *βίοι τοῖς ἀνθρώποις διάφοροι.* Præterea exſtant ejusdem:

2. *Oratio I.* protreptica ſive adhortatoria ad eloqventiæ ſtu-
& de virtute ac bono principe. Incipit: *οὐ καλῶς ἐπίςασθε λέ-*
ibid. p. 134-173.

3. Orationum II. Bonum naturaliter diligi ab omnibus. In-
ἐγὼ νομίζω καὶ πάντας εἶναι τῇ δόξῃ. pag. 174-192.

4. *Oratio III.* de electione & voluntario. Incip. *δέδοικα μὲν,*
θμαι. p. 192-227.

5. *Oratio IV.* De voluptate, qvod eam præſtaret ab hac vita
ıs abeſſe. Incip. *ἀλλὰ τὸ γιγνόμενόν ἐςι προσῆκον.* p. 228-260.

6. *Oratio V.* Pro voluptate, qva ſuperior oratio refellitur.
μὲν ἦν τὰ περὶ τῶν μεμφομένων. p. 260-294.

7. *Oratio VI.* Nec deſperandum peccanti, nec peccantes o-
ıbendos, ſed miſerandos. Incip. *περὶ ἡδονῆς προδιαλεχθέντες.* pag.
366.

8. *Oratio VII.* De humilitate & dilectione. Incip. *τῶν κεφα-
τὸ ὕςατον.* pag. [illegible]-419.

* ıbjuncta ſunt Græcis Em. Palæologi ſcriptis Latina Beliſarii Aquivivi Aragonii, ıeritinorum Ducis, de Principum liberis educandis & de venatione, de aucupio, e re militari & de ſingulari certamine ad Franciſcum Mediceum, magnum Tuſciæ ucem, & Michaëlis Marulli carmen heroicum de Principum inſtitutione.

posita. p. 438-442. incip. διὰ τὸ μὴ εἶναι με ἄξιον σε μεταχεῖν.

13. Ἔαρος εἰκὼν ἐν ὑφαντῷ παραπετάσματι φρυγικῷ. *Im[...] ris in aulæo textili, operis phrygii.* Incip. ἦρος ὥρα καὶ δηλοῖ [...] pag. 442-446.

14. *Ethopœia Tamerlanis*, Perſarum Scytharumque Duc[...] Turcorum Tyrannum Bajazetem pag. 446. Incipit: ὡς ἔοικε [...] ῥυθεν.

15. *Pſalmus Euchariſticus* περὶ κεραυνοῦ Ἀγαρηνοῦ, de [...] Agareno, Bajazete extincto pag. 448-451. Incipit: ὕψιστος [...] ριος ἐν ἀρχῇ.

16. *Oratio funebris luculenta in fratrem Theodorum Palæolo[...] ſpotam.* Incip. ἀλλὰ τί καὶ φθέγξομαι. Græce & Latine edi[...] notis Franciſcus Combefiſius Tom. 2. auctarii novi pag. 1045-1[...] riſ. 1648. fol. præfixa Man. Palæologi icone pulchre ære deſcripta [...] dem Oratio Latine ex Combefiſii verſione in Tomo XXVI. Bibl. [...] Lugd. p. 491.

17. Ejusdem *Orationem conſolatoriam in mortem fratris Jo[...]* legat Allatius de Synodo Photiana p. 542.

18. *In Nativitatem Chriſti.* Incipit: οὐδ' ἂν ἐν ποτε γέν[...] ρον. Meminit Allatius de Simeonibus pag. 103.

19. *In Dormitionem B. Virginis.* Incipit: ὦ Θεοῦ μήτηρ [...] γὰρ οἶμαι. id. p. 114.

20. *In Mariam Ægyptiacam.* Incipit: ὁ λόγος οὗτος [...] Volum. IX. pag. 119.

21. *Capita CLVII. de proceſſione Spiritus S.* adverſus com[...] riam Latini cujusdam expoſitionem in Gallia verſanti Imperato[...] tam. Incipit: κρεῖττον ἂν ἦν σοι ταῦθ' ἅ σοι πρὸς ἡμᾶς εἴρηται.

22. *Laudatio in Gabrielem, Episcopum Thessalonicensem*, citatur llatio de Synodo Photiana p. 542.

23. *In S. Euphemiam Martyrem.* id.

24. *In SS. Patres, qui VII. Oecumenicis Synodis interfuere.* id.

25. *In Davidem, Thessalonicensem Episcopum.* id.

Emanuelis Rhetoris magnæ Ecclesiæ CPol. Epistolam ad Franci-n Dominicanum, citant Allatius de Consensu p. 525. Altimura p. 432. Hic est Emanuel Holobolus, de quo infra p. 686.

Esaiæ Cyprii, de quo p. 383. dixi, Orationem de Lipsanomachis exstare Romæ in Collegio S. J. inter Codices Andreæ Eudæmo-oannis, testatur Nic. Comnenus p. 242. De Esaia alio Asceta di-n Volum. VIII. p. 363.

Eudoxius Nomicus, judex Veli, cujus synopsin Legum citat Co-nus p. 402. & scholia ad novellas Alexii Comneni p. 345.

Eugenii, Nomophylacis, Synodicon Dominica Orthodoxiæ in efia Thessalonicensi recitare solitum, ex quo nonnulla affert Allatius imeonibus p. 186. 187.

Eugenii, Episcopi & Præpositi montis Sinai, Epistolam ad Caro-Archiducem Austriæ (A. 1569. datam) Græce & Latine vulgavit id Chytræus cum Oratione de statu Ecclesiarum in Græcia, Asia & nia p. 79. In eodem Chytræi libello exstant & alia, quæ hoc loco re-e juvat ex editione optima Wecheliana Francof. 1583. 8. Præci-memorabilis *Epistola CPolitanæ Ecclesiæ*, data A. 1451. qua *Pra-es Boëmos* ad unionem invitat. Subscribunt *Macarius* Nicomediensis, *tius* Tornobi Metropolitanus, *Acacius* Metropolita (ὁ Φιλίππου πλὴν ἴω-ταπεινὸς μητροπολίτης ἀκάκιος.) *Sylvester Syropulus* magnus Ecclesiar-Diaconus, *Theodorus Agallianus*, Dicæophylax & Hieromnemon Diaco-, & *Gennadius* ὁ καθολικὸς τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας διδάσκαλος ...νιὸς μόναχος Γεννάδιος. Præterea exstant *Jeremiæ* Patriarchæ I. quinque Epistolæ, una ad Chytræum data A. 1578. pag. 75. duæ ubingenses pag. 107. 126. & tres ad Martinum Crusium p. 118. 134. non singulæ ad Crusium datæ Epistolæ *Gabrielis Philadelphiensis* A. 6. p. 153. *Joannis Zygomalæ* A. 1576. p. 122. *Simonis Cabasilæ* A. 1578. 86. & binæ ad eundem Crusium scriptæ à *Theodosio Zygomala* A. 1575. 92. & A. 1580. p. 137. Testimonium quoque, quod A. 1361. imper-Alberto, Comiti de Lewenstein, *Joachimus* Alexandrinus Patriarcha, rrit pag. 84. & *Gennadii* CPol. Confessio A. 1453. exhibita Muha-medi

de sacramentis Græcorum p. 178. De sacramento Eucharistiæ pag. 162. De jure Græco & Latino p. 220. Collectaneis sive excerptis Juris Græci p. 320. (ubi Tipucito pleraque debere annotat) & 322. 410. In Nili synopsin Canonum pag. 138. explanatione Canonum Apostolicorum p. 253. notis ad Synodales sententias pag. 251. explanatione regularum Nicephori CPol. pag. 139. 210. 273. expositione liturgiæ ad diptycha pag. 55. notis ad prochiron Harmenopuli pag. 282. De LXX. Interpretibus pag. 199. Epistola critica de moria Erasmi, id. pag. 195. Prænot. Mystagog.

Joannis Logothetæ synopsin juris sacri laudat idem p. 210.

Joannis, Monachi, discipuli S. Basilii & filii obedientiæ nuncupati, Canonarium sive pœnitentiale memorat Allatius p. 1307. de Cons. sensu. Vide quæ de hoc supra p. 165. 166. Nescio sitne ab hoc diversus Joannes Monachus, cujus epitome legum allegatur a Nic. Comneno p. 282. & consideratio Canonum p. 410. Ecthesis Canonum Trullanorum p. 210.

Joannes Nathanaël, Presbyter & magnus Oeconomus Cretæ, sub extremum seculi XVI. Græce scripsit responsa ad quæsita Gasparis Vivianí Urbinatis, Anagniæ præsulis, quæ allegantur ab Arcudio lib. 2. de sacramentis c. 12. & p. 446. 449. 466. & Allatio de consensu p. 1260.

Joannes Pediasimus, sive Æquanimus à planitie πεδιὰς, idem qui *Joannes Galenus* à γαληνότητι, sive serenitate mentis appellatus, Sæculi XIV. primæ Justinianæ & totius Bulgariæ Chartophylax, ὕπατος φιλοσόφων Diaconus. Vide Lambecium VII. p. 55. 187. 232. & 234. Scripsit in Hesiodum scholia, de quibus dixi lib. 2. c. 8. §. 13. & 16. De ejus scholiis ad Theocriti syringem, lib. 3. c. 17. §. 3. Ejus Γεωμετρία καὶ σύνοψις τῆς μετρήσεως καὶ μερισμοῦ γῆς (ex Herone) & Duodecim labores Herculis, & allegoria anagogica in quatuor primos versus libri quarti Iliados & brevis dissertatio de triplici ratione allegoriæ fabularum poëticarum, Physica, Ethica & Theologica, MS. in Bibl. Cæsarea. Ejusdem στίχους sive *jambos de muliere mala & bona*, Græce & Latine vulgavit Holstenius cum Demophili & Democratis sententiis Romæ 1638. 12. & Tho. Galeus in opusculis Mythologicis, Ethicis & Physicis, Cantabrig. 1671. 8. Sed in editione eorundem opusculorum Amst. 1688. 8. desiderantur. Scholia in Cleomedem adhuc inedita, in variis occurrunt Bibliothecis, quemadmodum & liber de nuptiis, Gesnero teste in Bibl. Vaticana, & de cubo duplicando atque in priora Aristotelis analytica. Vide Montfauconi Bibl. Coislin. pag. 444. seq.

Joan-

Joannes Peganius in notis ad Thedorum Prodromum (illum ·i Canones ecclesiasticos illustravit) citatur à Nic. Comneno pag. ·8. prænot. mystagog.

Johannes Phobenus (al. Probenus) JCtus scripsit scholia ad ·ovellas Imperatorum Constantini & Leonis. id. p. 394.

Joannes Phurnes præcipuus in Gano monte Monachus & Ab·s Theologus, inter Latinorum adversarios memoratur à Joanne Vec· T. 2. Græciæ Orthodoxæ Allatii p. 8. Idem hic argumenta qvædam ·us oppugnanda sibi sumit Tom. 1. pag. 179. seq. Epistolam de ritibus ·mutatis in sacra Communione citat Allatius de consensu pag. 1232. 1141. ubi dubitat an Phurnes sit auctor. Integram apponit pag. 1153. ·ræce & Latine. Ejusdem Orationem qvartam de Spiritu S. citat Nic. ·mnenus pag. 356. Qvæstiones liturgicas ad diptycha pag. 24. Epi·la ad Gregorium Antigonitam Monachum, MS. in Bibl. Cæsarea.

Joannes Metropolita Russiæ in Epistola ad Clementem (VIII. ·i ab A. 1592. ad 1605. Papatum tenuit) citatur ab Allatio de ·nsensu pag. 474.

Joannis Protecdici, *Joannis Protosyncelli*, *Joannis Studitarum Cœ·io propositi*, *Joannis Scylitzæ* junioris à Thracesio historiarum scriptore ·e qvo Vol. VI. p. 386.) diversi qvi à Nic. Comneno inter Græcos scri·res laudantur, nullas lucubrationes vidi, uti nec *Joannis Stavracii* ·olia ad Canones Synodorum, qvæ laudat pag. 398.

Joannes Claudiæ Metropolitanus de azymis & suffocatis, inter ·itos scriptores Græcos memoratus à Cangio, Nicolai Hydruntini ex·iptor & auctor nugax, si Allatio p. 871. de Consensu credimus.

Joannes Caryophilus Logotheta magnæ Ecclesiæ, ob scripta ·vini dogmatibus similia CPoli sententia synodica Callinici Patriar·c CPol. damnatus A. 1691. qvam Dositheus Hierosolymitanus ex·li Græce curavit Jassii A. 1694. Latine vulgavit Nic. Comnenus ·opoli responsione ad Jo. Hockstonum, Venet. 1703. deniqve ·ce ac Latine Clariss. Renaudotus ad calcem homiliæ Gennadii ·89. 195. Paris. 1709. 4.

De *Joanne Actuario* Medico, infra libro VI.

Joannis Caloidæ Canon Paschalis A. 1429. compositus ab A. ·ad 1492. MS. in Bibl. Cæsarea, vide Lambecium VII. pag. ·4. seq.

De *Joanne Canabuzio* cujus libri 3. cap. 32. §. 4. feci men·tem, confer Petri Morini Opuscula pag. 406. 407. 408.

Joannis de Capistrano Ord. Fratrum Minorum A. 1456. defuncti explicatio Græca Oraculi de fatis CPoleos, MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium VI. pag. 167.

Joannes Cubidius & *Joannes Cucuzela*, supra p. 499.

Joannes Italus Mich. Pselli discipulus, ὕπατος Philosophorum, cujus responsa ad quæstiones XCIII. Mich. Ducæ ejusque fratris Andronici, nec non dialecticæ & Rhetoricæ synopsis & expositio in lib. II. III. & IV. Topicorum Aristotelis MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium VII. pag. 148. & 257.

Joannes Eugenicus, Nomophylax, Marci Ephesii frater, in antirrhetico adversus Synodum Florentinam MS. in Bibl. Bavar. Loca ex illo affert Allatius de purgatorio pag. 61. 140. 220. 241.

Joannis Gazensis liber περὶ ἀρχαιολογίας laudatur a Cangio ad Zonaram p. 16. De illius ἐκφράσει tabellæ universi, dixi Volum. VII. pag. 689.

Joannem Colobum de vita S. Paisii Ægyptii citat idem Cangius in glossar. Græco è Cod Reg. 2458.

Joannes Chameta, Chartophylax Chti & Archimandrita magnæ Ecclesiæ, infra pag. 676.

Joannes, Episcopus Prisdryanorum, Πρισδρυανῶν, cujus οὔρων διάγνωσις καὶ πραγματεία ἀρίστη in Codice Reg. Parif. 3497. diversus à Joanne Actuario, qui itidem de urinis scripsit, & à Joanne Archiatro, cujus jatrosophium in Cod. Reg. Parif. 2147. 3175. & in Cod. * 126. λόγιον καὶ ποίημα πάντων τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀδόλων τὰς θεραπείας κατὰ ἓν ἕκαστον τὴν τάξιν.

Joannis Eugenici à superius memorato diversi & antiquioris, Rhetoris & Diaconi CPol. vita Josephi Hymnographi, A. 883. denati, Græce è MS. Vaticano & Siculo ad calcem Act. Sanctorum Tom 1. Aprilis p. XXXIV. & Latine interprete Augustino Florito S. I. p. 269-276. Incipit: καὶ ἅπας μὲν βίος τῶν ἐναρέτων. Ejusdem in S. Jacobum Persam, thaumaturgum & Martyrem MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. V. p. 275. Incipit: Εἶτα πεπονηκὼς μὲν τις καὶ κάμνων.

Joannes Nomophylax, ad quem scripsit Simon Cretensis circa A. 1350. supra p. 329.

Joannis Diaconi CPol. τίς ὁ σκοπὸς τῷ Θεῷ τῆς πρώτης τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως καὶ τῆς δευτέρας ἀναπλάσεως διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, citat Allatius de Psellis cap. XXX.

Joannis

Joannis Πικατόρυ (Peccatoris) Rithymnensis (in Creta) poë-
ι Græco-Barbarum de inferno MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. V.
263. Incipit: ὡς τρικαμένος μεγολὴν διατί πολλ' ἐγρύπνων.

Joannes Chila, Metropolita Ephesius, ad Imperatorem Androni-
m Palæologum seniorem scripsit de processione Spiritus S. ex quo lo-
m affert Allatius de consensu II. p. 513.

Joannes Saita, Cydoniates Cretensis, cujus de sacramento &
mno MS. Bibl. Bodlejan. Cod. 720. n. 7. & dialogi duo contra
dæos, opus eximium MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium V. p.
7. Ab hoc longe diversus est *Joannes Baptista* ex Judæis, qui Latine
ntra Judæos scripsit librum in tres partes tributum editumque Argentor.
00. 4. quod propter Lambecium noto, hac de re addubitantem.

Joannes, Hierosolymitanus Patriarcha, Photianis temporibus ju-
r, cujus disputatio sive λόγος διαλεκτικὸς cum Philosopho Latino de
mis MS. in eadem Bibl. Lambec. III. pag. 65. Incipit: τὸν πολύπουν
σὺν τὸ παράπαν μὴ χαίρειν τῷ πόντῳ ȣ̓ Βορρᾶ, ἐχθρὰ δ' ἡγεῖσθαι τά-
. Allatius, qui ex hac profert quædam pag. 74. & 97. contra Hot-
ger. idem pag. 526. testatur legisse se aliam ejusdem de processione
ritus S. cujus principium: γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλα-
Θεοδοσίȣ, & colloquium item cum Latino de azymis, quod in-
it ab interrogatione Latini: παρὰ τοῖς παρ' ὑμῶν Εὐαγγελίοις ȣ̓
ἔθυσεν ὁ χριστὸς εἰς θυσίαν τῷ πάσχα. Et alia quoque adversus Latinos
ipsisse ipse testatur disp. de azymis: μετὰ γȣ̃ν τȣ̃ς ἄλλȣς καὶ τȣ̃ς
ȣ̃ς ἐκείνȣς λόγȣς, ȣ̃ς συνετάξαμεν ἄνωθεν, ȣ̓ πολλαὶ παρῆλθον
ραι.

Joannes Hagiopolita scripsit laudationem Macarii Ægyptii. In-
it: Μικρȣ̃ Μακάριος διέφυγε ὁ Αἰγύπτιος. Citat Allatius p. 734.
ιi de purgatorio.

Joannis, Nicomediensis Presbyteri, ut ajunt, circa A. 324. Acta
Basilei post Lipomannum & Surium dedit Latine ex Sirleti ver-
ne Henschenius in Actis Sanctor. 26. April. Tom. 3. p 417. & Græce
... ryptæ ferratæ, hodie Vaticano, in appendice p. L.

Joannes Neretenus, cujus MS. A. 1136. Græce quædam Georgii
...cyrensis opuscula memorat Allatius de consensu p. 664.

Joannes Malaxus, in libro Gallico Morlierii, cui titulus: Essais de
...rature pour la connoissance des livres, Hagæ 1703. 12. Tom. I.
p. 115. traditur Græce scripsisse historiam Patriarcharum CPolitano-
n, quam Labbeus corpori Historiæ Byz. inseruerit. Sed historiam

illam manu sua descripsit, non ipse composuit *Emanuel* (non Joannes) *Malaxus*, defunctus A. 1580. De illa dixi Volum. VI. pag. 694. Nusqvam autem in corpore Byzantino Labbei exstat: sed in Martini Crusii Turco-Græcia, in cujus libro secundo occurrit Græce & Latine pag. 106-184. digna lectu, licet Græcis, qvorum contentionis & vitia narrat, parum honorifica.

Joannes Irenicus propter errores scriptis sparsos cum Joanne Corcyrensi, Demetrio Lampeno & Constantino Bulgariæ condemnatus in Synodo CPol. A. 1166. de qva Allatius II. 12. de consensu §. 4. pag. 689.

Joannicius Cassandrenus Archiepiscopus in meditationibus ad Joannem Athenicium de legibus Cæsarum, citatur à Nic. Comneno pag. 182. prænot. mystagog.

Joannicium Cretensem laudat idem pag. 191. è Thoma Diplovatio.

Joannicius Cartanus Hieromonachus & Protosyncellus Cercyræorum circa A. 1540. de cujus libro qvi ἄνθος sive *Florilegium* inscribitur dixi Volum. VI. pag. 695. citat Allatius infra pag. 633. & 229. seq. symmict. & *sermones* ejus (cum Damasceno Studita editos Venet. 1628.) pag. 1342. & 1346. de consensu, & *expositionem divini officii* pag. 1310. 1340.

Jobus Jasites Hieromonachus, qvem in tomo adversus Latinos componendo juvit Georgius Pachymeres, ut ipse narrat libro qvinto histor. Factum hoc cum Imperator esset Michael Palæologus, & Patriarcha CPol. Josephus Galesiota circa A. 1270. Tomus ille sive apologia jussu Josephi, cujus discipulum Jobus se vocat, scripta lucem nec dum vidit qvod sciam, MS. in Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium V. p. 227. seq. Allatium de consensu pag. 781. Incipit: κράτιστε, θεόστεπτε, καὶ κυβέρνητε, θεοδόξαστε, ἅγιε Δέσποτα μου καὶ Βασιλεῦ.

Jobi antiqvi Monachi, cognomento peccatoris, liber de septem sacramentis ad Phocaenses, τῶν ἑπτὰ μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας ἐξηγηματικὴ θεωρία καὶ διασάφησις πρὸς Φωκαεῖς freqventer citatur ab Crucio in Concordia de sacramentis p. 6. 14. 47. 77. 121. 122. 446. 448. 449. 476. 479. 498. Allatio de consensu p. 1260. & Cangio in glossar. qvi inter editos scriptores memorat. Nescio an idem Jobus Monachus cujus Scholia ad canones Cæsarienses allegat Nic. Comnenus pag. 398. Alius Jobius Monachus qvem Jovium malit appellari Valesius p. 39. ad Eusebium, de eo dixi Volum. IX. p. 474. seq. ad Photii Cod. CCXXII.

Josephus

Josephus Bryennius Monachus CPolitanus eloqventissimus sua ætate (circa A. 1400.) Concionator in Græcia, *Oratione XXXVIII.* de *fide & Spiritu S.* citatur à Nic. Comneno p. 206. *Orationum XVIII.* de *S. Trinitate* initia videri possunt apud Allatium de consensu pag. 163. seq. Vide & p. 494. 515. 560. 609. 757. 769. & de Synodo Photiana p. 164. seq. & contra Hottinger. p. 315. 318. Ex *Orationibus duabus de futuro judicio & sempiterna beatitudine* idem in libris Eccles. Græcor. p. 136. 143. 237. seq. 311. 339. seq. & lib. de purgatorio p. 79. 141. 231. 713. Ex *gratiarum actione in S. Virginem*, de consensu p. 529. *Orationem XI. qvæ est contra Judæos* laudat Nic. Comnenus p. 106. *Orationem de transfiguratione Domini* Allatius de consensu p. 837. *Orationem de Domini crucifixione* id. de libris Eccles. Gr. p. 311. Exstant & inediti ejus dialogi de processione Spiritus S. Disp. de orthodoxa Ecclesia, & de divina operatione & de lumine in monte Thabor, ut homilias duas prætereain in annunciationem B. Virginis, aliamqve in Deiparam, itemqve Orationem in illud, *stabat juxta Crucem.*

Irenes Ducænæ, Imp. Alexii Comneni conjugis typicum Monasterii Deiparæ τῆς κεχαριτωμένης MS. in Cod. Regio Paris. 2630. citat Cangius in glossario Græco.

Isidorum Logothetam Dromi, JCtum *in novellas Alexandri Comneni* laudat Nic. Comnenus p. 403. *in librum XVIII. Basilicon* id. p. 372.

Justinus Decadion in ecthesi Canonum S. Basilii, Epistola ad Amphilochium comprehensorum id. p. 400.

Justini Siculi Episcopi Epistola ad Petrum Fullonem circa A. C. 484. scripta legitur Græce & Latine in Conciliis Labbei T. IV. p. 1103. & Harduini T. 2. p. 840. Huic Justino H. Dodvvellus tribuebat responsiones ad Orthodoxos, qvæ inter Justini Martyris Opera leguntur: Sed eas Diodoro Tarsensi vindicare mavult vir eruditissimus M. V. la Crose.

Juvenalis Hierosolymitani, qvi Conciliis Ephesino & Chalcedonensi interfuit, nihil exstat præter *Epistolam Synodicam ad Presbyteros*, ... T. IV. Concil. Labbei p. 889. & T. II. Harduin. p. 689. Incipit. *Cum summus & primus Apostolorum Petrus.* Nicephori XIV. 14. Juvenali narrationi, qva assumtionem B. Virginis, & Areopagitica eandem conati sunt tueri, fidem detrahit Edmundus Albertinus libro de sacramento Eucharistiæ pag. 262.

Angelus Lascaris, Rhyndacenus, cui parentis sui, Jani Lasc Epigrammata Græca & Latina dicavit Jacobus Tusanus.

Constantinus Lascaris, de quo dixi Volum. VII. pag. 39.

Joannes, sive *Janus*, Gesnero *Andreas Johannes Lascaris*, Rh dacenus, de quo supra p. 519. sq. Ejus librum de veris Græcarum li rum formis & caussis apud antiquos memoravi Vol. VII. p. 40. L versio Polybii de castrametatione, & Epigrammata Græca atque L prodierunt Basil. 1537. 8.

Theodorus Lascaris, Imp. ab A. 1205. ad 1222. de cujus scr dixi Volum. IX. pag. 197.

Theodorus Duca Lascaris, junior, Imp. ab A. 1255. 1259. c libri primus & tertius usque ad septimum *de Theologia Christiana*, MS. G in Bibl. Bodlej. Codice Barocc. 97. *Octo Theologicas Orationes* Allati 720. de Consensu memorat, idem fortasse opus denotans, in quib eum tractare de Uno & Deitate, unum esse tria, de divinis nomini de sanctissima Triade, de incarnatione CHristi, & in duabus po mis integris de processione Spiritus S. contra Latinos. Ex tractatu lixo *de processione Spiritus Sancti adversus Latinos* exordium publicavit stantiss. Caveus in Hist. literaria Script. Eccles. ad A. 1255. Canon *salutatio* odis novem & tropariis ac στιχηροῖς *ad sanctiss. Deiparam*, ex sione Ludovici Maraccii Latine apud Theoph. Raynaudum T. VII. O p. 368-370. Græce legitur sub finem Paracletici. Vide Cangi παρακλητική, ubi etiam libros VI. hujus Theodori Philosophicos *de* *municatione naturali* memorat, interprete Claudio Auberio Latine Basileæ A. 1571. qui Græce habentur in Cod. Regio Paris. 9568. V etiam Cangii notas ad Zonaram p. 147. & Labbeum p. 96. Bibl. MSS. qui testatur in Bibl. Regis Christianissimi exstare etiam hujus Lasc *de virtute*, *de jejunio*, *Ethicorum Epitomen*, *Sapientiæ Encomium*, *Orati in S. Euthymium*, aliamque *in SS. Anargyros Cosmam & Damianum*.

Lazarus, Monachus Sinaita, libro de variis delictis & po... citatur a Nic. Comneno p. 182. & tractatus ejusdem de legibus ...

Lazarus Lemnius, S. Niconis discipulus, in explicati... mnorum. id. p. 142.

Leo Acridenus, * Bulgariæ Episcopus, quo nullus au... aut petulantior contra Latinos scripsit, judice Nic. Comneno p. ... citat ejus de processione Spir. S. quod ex solo Patre procedat, & li...

* Confer Volum. VI. p. 381.

a azymorum usum in S. Eucharistia. id. p. 188. Trium ejus Epi-
um de azymis mentio in Beveregii Codice Canonum T. 2. in Ale-
risteni synopsi Epistolarum Canonicarum, ubi ex prima locus
ır, Dd. 3. b. Ex Epistola prima & tertia etiam Allatius de Consensu
63. 1167. Epistola ad Joannem Tranensem in Apulia Episco-
acerrima, quam A. 1053. adversus Latinos scripsit, extat ex
berti Legati versione Latine apud Baronium ad illum annum n. 23.
m Leonis IX. Papæ Epistola, Cerularii & hujus Leonis inauditis,
, præsumtionibus opposita, quæ exstat etiam in Tomis Concilior.
IX. Labbei pag. 949. & Tom. VI. Harduin. p. 927.

Leo Acrotatus inter Scriptores Græcos à Nic. Comneno lau-

Leo Ægyptius Clementi Alex. & aliis priscis Scriptoribus lauda-
de quo Volum. VI. pag. 380. & Wilhelmus Worthus in notis ad
num pag. 96.

Leo Βιζύης Episcopus tempore Alexii Comneni. Vide celeberr.
fauconi Bibl. Coislinian. p. 104.

Leo Chalcedonensis Metropolita, ejusdem Alexii Comneni
ore, cujus Synodicum de cultu imaginum Græce & Latine editum
lato Montfaucono pag. 103--110.

Leo Garidas (al. *Laridas* sive *Zaridas*) JCtus, de quo supra
514.

Leo Grammaticus, de quo inter scriptores Hist. Byzantinæ dixi
m. VI. pag. 380. Nescio idemne cum Leone Grammatico, qui Cala-
rchi-Episcopus fuit, cujus Epistolam Canonicam de uxore ante or-
onem ducenda, Græce & Latine exhibet Cotelerius Tom. 3. mo-
nt pag. 464. Fuit & Leo Siculus Grammaticus, cujus laudationem
rii CPol. allegat Allatius contra Hottinger. p. 386. & Leo Vestar-
Grammaticus temporibus Alexii Comneni. Bibl. Coislin.
24.

Leo Magentinus ex Monacho Metropolita Mytilenæus, de cujus
s dixi nonnulla Vol. VI. pag. 383. nunc ex Nic. Comneno p. 143.
tionum mystagog. addere juvat, eum floruisse circa annum 1300.
ceps, præceptoremque fuisse Constantini Harmenopuli, A. 1380.
383. anno ætatis 63. defuncti. Hunc idem Comnenus pag. 8.
inum licet, elegantissimæ virum sapientiæ appellat, citatque
ommentarios in Aristotelis Topicorum libros & Porphyrii quinque voces p.
227.

227. *in Categorias* ibid. *In Sophisticos elenchos* MS. in Bibl. Coisliniana p. 225. *in librum Philosophi de generatione & corruptione* ab eodem Comneno allegatur pag. 387. *in Nicomachea* pag. 281. *in libros de anima* pag. 253. 254. *commentarius brevis in Politica Aristotelis* pag. 235. *Liber de moribus gentium.* pag. 287. *De moribus Asiaticis liber I.* pag. 214. *De arcana Philosophia c. XXXIX.* pag. 226. *Liber II. de veteribus Philosophis* pag. 213. *Explicatio Canonum pœnitentialium Petri Alexandrini* pag. 220. & *Gregorii Thaumaturgi* pag. 233. Ejusdem Leonis libellum *de neglectis Canonum praeceptis* laudat & hortatu Vasſionenſis Epiſcopi Soarii Latinum feciſſe ſe & innumeris locis ut licuit emendaſſe ſe teſtatur p. 8.

Leonis Monachi, qvi Leone Iſauro imperitante vixit, Orationem de martyribus idem laudat p. 141.

Leonis Numodotæ ecthesin Canonum id. 220. 310. Scholia ad Balſamonem p. 325. & Orationem de S. Taraſio pag. 319.

Leonis Philoſophi & Medici ſynopſeon Jatricæ ſeu Medicinæ libri VII. Græce MS. in Bibl. Regis Chriſtianiſſimi. Citat Cangius in gloſſar.

Leo Philoſophus aliis Theophilus de Regno & Principibus liber Aſtrologiæ judiciariæ. Citat idem Cangius ex Codice Reg. & Colbert. De Leonis Sapientis Imp. ſcriptis & aliorum Leonum dixi Vol. VI. pag. 363. ſeq.

Leo Rhyndacenus.

Leonis Sebaſteni, Monachi JCti, Canonum interpretis Balſamone junioris *ecthesis Canonum* citatur à Nic. Comneno p. 143. 216. 219. 249. 278. & *Compendium Legum* p. 250.

Leonis Stipiotæ, qvi Patriarcha CPol. fuit ab A. 1134. ad 1143. decreta laudantur ab eodem Comneno p. 145. 283. 317. 340.

Leonis metropolitæ Synnadenſis qvædam habentur Græce MSta in Bibl. Coisliniana pag. 82. qvorum init. ζωὴ καὶ θάνατος ὡς ἡμέρα καὶ νύξ.

Leo Xanthopulus in explicatione Canonum Nicænorum allegatur à Nic. Comneno pag. 195.

Leonardi Aretini πολιτεία Φλωρεντίνων *deſcriptio Reip. Florentinæ*, qvam libro tertio ſymmicton edere voluit Allatius, adhuc inedita exſtat Upſaliæ in Bibl. publica ex dono illuſtris Viri Jo. Gabrielis Sparvenfeldii. Citat etiam Cangius in gloſſario Græco ex Codice Regio 3049.

Maxenti

Manuel Malaxus ex Nauplio Peloponnesi, vergente sæculo XVI. vixit, cujus manu descriptam *Patriarcharum CPol. post captam à Turcis urbem historiam* edidit Crusius libro secundo Turco-Græciæ ut dixi Volum. VI. pag. 694. Ejus *memorias rerum Peloponnesiacarum* citat Nicolaus Comnenus pag. 387. *Chronicon* ineditum Cangius ex Codicibus Colbertinis hoc titulo: βιβλίον χρονογραφικὸν περιέχον ὡς ἐν συντόμῳ τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως κ τ βασιλείας τ Σουλτὰν Μουράτη, συλλεχθὲν καὶ διορθωθὲν παρὰ τῦ λογιωτάτου κυρῦ, Μανουὴλ τῦ Μαλαξῦ. *Canonarium* sive *liber pœnitentialis* A. 1572. scriptus Thebis citatur ab Allatio p. 1307. seq. de consensu. *Nomocanon* ab eodem, de Georgiis infra pag. 659. & à Nic. Comneno pag. 61. 188. 192. 220. &c. qvi diligentissimum Photianum vocat pag. 403. & *libellum de vitiis Ecclesiasticorum* in calce Nomocanonis subjunctum p. 320. testatur. Idem *scholia ad Canones pœnitentiales Basilii* laudat pag. 206.

Manuelis Chrystonymi μονῳδία ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἁλώσει τῆς κωνσταντινουπόλεως, *lamentatio super insperata expugnatione CPoleos.* MS. Upsaliæ inter libros Academiæ dono datos ab illustro Sparvenfeldio.

Manuelis Holoboli, magni Rhetoris, sive Rhetoris Rhetorum versus Politicos in Michaëlem Palæologum citat Cangius in glossario. Ejus Apologiam ad erotemata Francisci Ord. Prædicatorum Monachi, sed extrema parte mutilem Græce & Latine vulgavit Steph. le Moyne T. 1. Var. sacrorum pag. 268--293. Lugd. Bat. 1685. & 1694. 4. Confer supra in Emanuele.

MARCUS Eugenicus, Joannis Eugenici, de qvo supra p. 522. frater, *Ephesi* Metropolita, Latinorum in Concilio cui non subscripsit Florentino A. 1439. atqve deinceps ad obitum usqve adversarius acerrimus, unionisqve qvam cum illis componere Joannes Palæologus Imp. instituebat, magna remora: novus ideo Photius dictus Horatio Justiniano in Actis Concilii Flor. Idem A. 1447. morti vicinus Georgio Scholario tuenda Græcæ Ecclesiæ dogmata & unionem fugiendam gravissimis verbis commendavit: Georgius etiam Deo Angelis & hominibus in testimonium advocatis hoc se observaturum sancte juravit, observavitque deinde diligentissime, & Marcum Doctorem suum defunctum pro funere laudavit. Vide supra pag. 375. & 349. seq. Scripta ejus oppugnarunt Græci Λατινόφρονες Josephus Methonensis, Gregorius Hieromonachus Protosyncellus, Bessario & qvi Latine scripsit Andreas Colossensis. Ejus scripta hæc mihi innotuere:

1. *Epistola ad Joannem Palæologum*, incipit: δῶρόν τοι τοῦτο μοι
Citatur ab Allatio de Synodo VIII. pag. 545.

2. *Orationes duæ de purgatorio*, Ferrariæ scriptæ & adhuc ined
Vide Allatium de purgatorio pag. 241. & Rich. Simonem Tom. IV. B
Criticæ pag. 24. Infra, num. 16.

3. *Responsiones ad quæstiones Cardinalium*, MS. in Codice Re
Parif. 250.

4. *Solutio duarum quæstionum* παρὰ τοῦ βασιλέως *ab Impera*
(Joanne Palæologo) *propositarum*. In Codice Reg. 2016. teste Labl
pag. 88. Bibl. novæ MSS.

5. *Epistola Encyclica ad omnes Christianos* de Synodo Florent
non suscipienda, quæ cum Josephi Methonensis responsione legitur p
Acta Concilii Flor. Tom. XIII. Labbei pag. 677. & Tom. IX. Hardu
pag. 549. Incipit: ἐγὼ διὰ τὴν ἐπιταγὴν καὶ τὴν χρείαν. Græce & l
tine cum versione Jo. Matthæi Caryophili.

6. *Epistola Encyclica ad omnes ubique terrarum degentes*, de eod
argumento, quæ cum responsione Gregorii Protosyncelli exstat Tom
XIII. Concil. Labbei pag. 740. & Tom. IX. Harduin. pag. 601. incipit
οἱ τὴν καινὴν ἡμᾶς αἰχμαλωσίαν αἰχμαλωτεύσαντες. Græce & Lat
cum versione Caryophyli.

7. *Capita syllogistica contra Latinos de processione Spiritus S.* κεφάλαια
συλλογιστικά, quæ usque ad caput XVII. Gregorius Protosyncellus, cæ
tera Bessario confutavit. Incipit: ἐρώμεθα τοὺς Λατίνους. De eodem
argumento alia Marci Ephesii capita syllogistica memorat Lambec
VII. pag. 111. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ Πατρός. Aliud item scriptum V
pag. 227. Incip. καινή τίς ἐστιν ὡς ἀληθῶς. Adde eundem V. p. 256.

8. *Apologia de fuga sua*. Citatur à Nic. Comneno pag. 325. præ
notionum mystagog.

9. *Contra encyclicam Bessarionis* id. pag. 172.

10. *Epistola ad Gregorium Scholarium*, qua eum reprehendit, qui
ad Latinos deflexerit. Vide infra p. 778. seq.

11. *Epistola ad Georgium Presbyterum* (Scholarium) *contra ritus & sa*
crificia Romanæ Ecclesiæ, incipit: τὴν γραφήν σου δεξάμενος. Hanc op
pugnavit Andreas Colossensis in dialogo ad cives Methonenses, teste
Allatio p. 162. contra Creyghtonum & de consensu p. 935.

12. *Antirrheticum contra Andream Colossensem*. Citatur à Nic. Com
neno pag. 42. 356. 420.

dii

13. Ὅτι ȣ̓ μόμον ἀπὸ φωνῆς τῶν δεσποτικῶν ῥημάτων ἁγιάζονται θεῖα δῶρα, *quod divinorum Donorum consecratio non solum fit verbis Do-nicis, sed etiam a Spiritu S. per preces & benedictionem Sacerdotis.* Incipit: ῆς ἐκ τῶν ἱερῶν Ἀποςόλων Græce ad calcem liturgiarum S. Jacobi, Ba-i & Chrysostomi. p. 138 – 144. Paris. 1560. fol. & Latine in Liturgiis audii de Scinctes, Antwerp. 1562. 8. pag. 82.

14. *Expositio τῆς ἐκκλησιαςικῆς ἀκολȣθίας* edita Græce ad calcem erum Simeonis Thessalonicensis, Jassii in Moldavia 1683. fol.

15. *Paraphrasis in Pentecostarium*, Allat. pag. 280. de libris Eccles. æcorum.

6. *Responsio duplex ad Latinos de purgatorio.* MS. in Bibl. Cæsarea. :ipit : ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης. Et ἐπειδὴ σαφέςερον ἡμᾶς ἀπαιτεῖτε. nbec. VII. pag. 110. sq. Supra num. 2. Etiam libellus de purgatorio e-us sub Nili nomine, Marco nostro à quibusdam vindicatur.

17. *Professio fidei* in Concilio Florentino pridem scripta, sed de-m paullo ante obitum edita, incipit: Ἐγὼ τῇ τȣ̃ Θεȣ̃ χάριτι δόγμα-ἐντεταφεὶς εὐσεβείαν. Oppugnavit Gregorius Protosyncellus. Vide atium de consensu pag. 934. 935. & 280. 285. 309.

18. *Ecphrasis animam agentis.* Citat Allatius de Synodo octava . 544.

19. *Ultima verba ad Gennadium Scholarium.* Vide supra pag. 349. Meminit Gennadius ipse supra p. 364.

20. *Quæstiones Theologicæ* MS. in Bibl. Cæsarea, incip. ἡ τȣ̃ Υἱȣ̃ προ-ορία δύο ταῦτα σημαίνει. Lambec. VII. p. 111.

21. *Capita LXVIII. contra hæresin Acindynistarum* MSta in Bibl. Cæ-a, incip. Κεφ. ά. εἰ ἑαυτὸν ἐπὶ Θεȣ̃ ȣ̓σία καὶ ἐνέργεια. Lam-. V. pag. 226.

22. *Canones octo in S. Virginem Deiparam* MS. in Bibl. Cæsarea, in-. ἀρχόμενος σήμερον τȣ̃ τελευταίȣ. Lambec. V. p. 284.

23. *Sermo in S. Eliæ festo in Officio legendus*, incip. Ἔδει μὲν ἀληθῶς ȣ̓ρανοδρόμȣ τȣ̃ λόγȣ συνεπαρθῆναι. Citat Gregorius protosyncellus logia contra Marcum Ephes. Tom. XIII. Concil. Labbei p. 802. & rogan-is Cretæ incolis scriptum ab eo testatur.

24. *De hominis imbecillitate* tractatus. MS. in Bibl. Augustana.

25. *In Orationem Dominicam* MS. in Bibl. Cæsarea, teste Nesselio.

Marcus Gazensis circa A. 440. Vide Volum. IX. p. 138.

Marci Hydruntini Episcopi, qui circa A. 750. vixit, Hymnus bre-acrostichus in magnum Sabbatum è Græco versus Latine exstat Bibliothecis Patrum.

Marci Lima S. I. Sylloge diverſorum miraculorum vernaculo Græcorum ſermone, citatur à Nic. Comneno pag. 243.

Marcus Monachus de myſteriis Eccleſiæ id. p. 398. Marci Hieromonachi declaratio dubiorum in Typico occurrentium diviſa in capita XCV. exſtat in Typico Græcorum Venet. 1643. fol. Vita Gregorii Agrigentini ſcripta à Marco Monacho & hegumeno S. Sabæ. Vide Volum. IX. pag. 81.

Mariani Monachi & archimandritæ monaſterii B. Dalmatii libellus in Synodo CPol. ſub Mena A. 536. ad Juſtinianum Imp. Tom. 2. Concilior. Harduin. p. 1193.

Matthæus Μῦτλη Cyprius, Archi-Diaconus CPol. ἱερὰν κατήχησιν edidit Hafniæ 1638. 8. qvam habeo excuſam Græco vulgari.

Matthæi Qvæſtoris Ἀγγέλου τοῦ Παναρέτου ἀντιθέσεις contra Thomam Aqvinatem & alia contra Latinos ſcripta MSS. in Bibl. Cæſarea de qvibus Lambecius V. pag. 176. ſeq. Hic eſt Paranetus Allatio memoratus p. 843. de conſenſu, & Joanne Pluſiadeno T. 1. Græciæ orthodox. pag. 635. Arcudio p. 31.

Matthæus Caleca Monachus libro centum Erotematum citatur à Nic. Comneno pag. 49. ubi ait Bellarminum crebro laboribus illius uſum, Andrea Evdemono Joanne dicenda & ſcribenda parte, cujus MSta Græca in Bibliotheca Collegii Rom. S. J. Librum primum de erroribus Græcorum allegat pag. 216. Suſpicor Matthæum à Comneno vocari qvi eſt Manuel Caleca, de qvo dixi ſupra p. 421.

Matthæus Chronographus eſt Matthæus Cicala (aliis Kigala vel Zigala aut Tzegala deniqve) Cyprius, cujus ſynopſis hiſtoriarum edita Venetiis 1637. 4. (ut alias editiones omittam) ſermone vernaculo Græcorum. Ejus συντάγμάτιον κανόνας τε καὶ εὐχὰς ἱκετηρίους laudat Alex. Helladius de ſtatu Eccleſiæ Græcæ pag. 8.

Matthæus Monachus JCtus qvi Attaliatæ ſynopſin legum ſcholiis illuſtravit, de qvo infra libro VI.

De *Matthæo Blaſtare* pag. 493.

Matthæi Joniæ & Aſiatidis Epiſcopi Epiſtola ad magnum Chartophylacem CPol. MS. in Bibl. Cæſarea.

Joh. Nicolaus Alexander Maurocordatus Voivoda, Ungaro-Walachiæ Princeps, ſuperiore anno elegantem librum edidit περὶ τῶν καθηκόντων *de officiis*, ex recenſione Georgii Trapezuntii, Didaſcali Bucare-

resteni excusum Bucarestæ A. 1719. 4. Vide Acta Erud. 1720. 385. Jo. Clerici V. C. Bibl. veterem & novam Gallice editam 13. p. 459. & Tomo 14. nec non Diarium Amstelodamense Belca lingua vulgatum A. 1720.

Mauroleonis Catechesin confitentium peccata citat Nic. Comnus pag. 399.

MAXIMUS PLANUDES Monachus CPol., inter eruditissimos æ ætatis, apud Andronicum Palæologum seniorem gratiosus, ab eom ad Venetos A. 1327. ablegatus est cum Leone Orphanotropho, ut Pachymeris libro IX. Histor. Allatius de Consensu pag. 841. annota-. Vixit adhuc A. 1353. Scripta ejus hæc mihi innotuere:

Versa in Græcam Linguam.

1. *Ciceronis Somnium Scipionis.* Vide Lambecium V. pag. 153. c non *Macrobii* in idem somnium *Commentarii.* MS. in Bibl. Regis ristianisſimi, & in Seguieriana sive Coisliniana. Labbe pag. 280. l. novæ MSS. & Montfaucon. p. 520. Bibl. Coislinianæ.

2. *Cæsaris Commentarii de bello Gallico*, de qva versione dixi Bibl. Latina lib. 1. cap. 10.

3. *Ovidii Metamorphoseon libri* Græca prosa redditi, cujus taphraseos meminit Volaterranus libro XVII. commentar. urbanor. ca qvædam ex illa produxit Nicolaus Heinsius notis ad Ovidium. am *Heroides* Ovidii Græce versas à Planude, memorat post Simum Huetius de claris interpretibus.

4. *Catonis Disticha Moralia* Græcis expressa versibus, de qvi- in Bibl. Latina lib. 4. cap. 1. §. 8. Annotationes græcæ margies & inter lineares qvæ MStæ sunt in Bibl. Cæsarea, Lambec. V. 215. non viderunt lucem.

5. *Boëthii de Consolatione Philosophiæ*, cujus Græca versione MS. Bibl. Regis Christianisſimi, usus in sua Boëthii editione Renatus Valus. Ex MS. Cæsareo qvædam producit Lambecius VII. pag. 145. sq. us pulcherrimus Codex Græcolatinus A. 1478. à Petro Montaguana atur Monasterio S. Justinæ; exstat in Bibl. Segvieriania sive Coislina. Vide Clariss. Montfauconum pag. 140. In Cæsareo Codice leatur etiam prolegomena Græca & annotationes marginales.

6. *S. Augustini de Trinitate libri XV.* MSti in Bibl. Cæsarea. Vi- Lambec. IV. pag. 159. 160. Etiam illa ubi de processione Spiritus S. Patre Filioqve tractatur, fideliter vertisse notat Bessarion apud Allatium

tium de Confenfu pag. 812. Locum ex ea verfione Græce editum Romæ A. 1630. notat Warthonus, Græce & Latine cum Jo. Leunclavii verfione prodiit ad calcem Leontii de fectis Bafil. 1578. pag. 584--599. & in auctario Bibl. Patrum Ducæano Parif. 1624. Tomo I.

7. Etiam *libros Auguftini de Civitate Dei* à Planude Græce verfos tradit Gefnerus in Bibl. pag. 509.

8. Volaterranus libro XVII. Commentar. Urbanor. & ex eo Gefnerus ac Simlerus fcribunt *Macrobii Saturnalia* à Planude Græce verfa effe, qvod ægre mihi perfvadeo, & commentarios in Somnium intelligendos effe fufpicor.

9. *Donati Grammatica parva*, MS. in Bibl. Bodlejana Cod. Barocc. 71.

Græca fcripta,

Romanæ initio fidei faviffe Planudem, * eamqve ob rem à Imperatore CPol. multa paffum, in cuftodiamqve tandem conjectum & contra fentire coactum fuiffe tribus editis contra Romanam Ecclefiam argumentationibus refert Volaterranus.

10. *Capita* ejus tria *de proceffione Spiritus S.* cum Beffarionis & Georgii Metochitæ refponfione Græce & Latine edidit Petrus Arcudius in Opufculis aureis Rom 1630. 1671. 4. Neffelius I. p. 22. etiam quartum Planudis caput commemorat, qvod incipit: ὅτι καὶ ἐν ἄλλοις τοῖς ἐστιν ἡ τριὰς θεωρεῖται. & pag. 345. λόγον περὶ πίστεως divifum in capita XX. Incip. πάσης ἀγαθῆς πράξεως.

11. *Sylloge Canonum* adhuc inedita, qvam eloqventisfimam vocat Nic. Comnenus pag. 4. *Nomocanonem* allegat pag. 363. Titulum περὶ χειροτονίας pag. 70. 74. 190. 220. 274.

12. *Orationes II. de viribus precum*, ex qvarum pofteriore locum à Svario expreffum disfimulato nomine, notat id. pag. 6.

13. *Orationem de Veritate* laudat id. pag. 345.

14. *Oratio in Apoftolorum principes Petrum & Paulum* fub Gregorii Nyffeni nomine edita Ingolftad. 1620. 4. à Gretfero, ab Allatio pag. 87. de

* *Planudes vir elegantiffima fapientia atque infinita eruditionis, quem fibi afferunt nequicquam Photiani ut alibi* (in teftimonio Græciæ) *oftendimus, æquandus fane cuilibet Latinorum fapientisfimo, quippe mira felicitate & elegantia, difficillima quæque proponens & ardua disfolvens, infinitis operibus Græcianimo literariam Remp. univerfam auxit,* Hæc Nic. Comnenus pag. 190. Prænot. myftagog.

neon. & pag. 294. & 295. de consensu, & à Lambecio IV. p. 57. I. pag. 70. sq. Planudi vindicatur. Incipit: ἐδόκει μοι λέγειν τι ῶν Ἀποστόλων.

15. *Oratio in sepulturam CHristi & B. Virginis planctum funebrem:* ν Θεόσωμον * ταφὴν καὶ εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον &c. Incipit: ἀν τις εἰκάσῃ τεκμήριον. Græce prodiit Paris. 1557. apud An- ι Wechelum. Latine ex Joachimi Axonii Graviani versione ex- . supplemento Bibl. Patrum Coloniensi A. 1622. & Morelliano Paris. Tom. 1. p. 836. & in Bibl. Patrum edit. Lugd. Tom. XXVII.

16. *Laudatio S. Diomedis Martyris* citatur ab Allatio pag. 202. ι Hottingerum.

17. *Vita Arsenii Patriarchæ CPol.* à Nic. Comneno pag. 74.

18. *Tria epigrammata historica in templum S. Andreæ* confessoris num à Theodora Augusta instauratum, quæ Græce edidit Cangius naram pag. 35. seq. & emendavit Jo. Boivinus notis ad Nicepho- iregorum pag. 854. De templo illo idem Cangius libro IV. CPolis ianæ pag. 112.

19. *Aliud in templum SS. Marciani & Martyrii.* Cangius ad Zo- ι pag. 44.

20. *Enarratio de Dominicis thematibus Hierosolymis.* Meminit rus in Bibl.

21. *Epistolæ CXXII.* MStæ in Bibl. Cæsarea, una cum ejus homi- ρra memoratis in Petrum & Paulum Apostolos, martyremque Dio- m. Vide Lambecium IV. p. 56. Nesselium IV. p. 138.

22. *Comparatio hiemis & veris* in eodem Codice Cæsareo.

23. De Planudis *Grammatica*, *dialogo de quæstionibus Grammaticis*, scribitur *Neophron & Palætimus*, nec non de *Syntaxi* dictum à me est n. VII. p. 46. *Epimerismata* ejus memorat Gesneri Bibl.

24. De *Vita Æsopi fabulisque Æsopicis*, Maximi Planudis stylo ti. dixi lib. II. cap. 9. §. 2. & 5.

25. De *Anthologia Epigrammatum Græcorum* à Planude recen- lib. III. cap. 28.

26. De *scholiis ad libros primores duos Arithmeticæ Diophanti*, lib. ιp. 22 §. 11.

27. Ψηφοφορία κατ᾽ Ἰνδούς, ἡ λεγομένη μεγάλη, *Calculatoria um Indos*, *magna appellata*, MS. in Bibl. Vaticana, & teste Cangio ιl. Regis Gall. Codice 1304. Primum fuisse Planudem è Græcis, qui

* a lege pro Θεόσημον, in Casaubonianis p. 39.

laterrano.

29. *Commentarios in Rhetoricam Hermogenis.* id. Planu
Hermogenem de Statibus MS. in Bibl. Cæsarea, ad calcem
Siculi ad Hermogenem περὶ ἰδεῶν.

30. *In Theophrasti characteres.* Gesnerus.

31. *Eclogam quomodo appellentur animalia tum terrestria*
aqvatilia. id.

32. *Figuras de Sole & Luna.* id.

33. Διάγνωσιν ὑελίων τῶν οὔρων, *de colorum in urinis cogniti*
de sanguine phlebotomiæ, carmine politico ex Codice Regio 957
est Cangius in glossario Græco. Exstat etiam in Bibl. C
Lambec. V. pag. 218.

34. *Aristotelem de Plantis* ex lingua Punica (imo ex
interprete * Galli nescio cujus qvi ex Arabico verterat) in G
retraxisse Planudem, notat Simlerus.

35. *Ænigma* MS. in Bibl. Cæsarea, Incip. ἐρήμην ποτὲ

36. *Adagiorum Centuriæ tres*, sæpe a Nic. Commeno
gantur.

37. *Additiones ad Bibliothecam Photii.* id. p. 16. 21. &c.

38. *Phylologia de historia Dictyos & Troico bello.* id. pag
prænot. mystagog.

MARGUNIUS Cretensis, sæculo XVI. vergente celebr
Romæ, Venetiis, Pisis, Patavii sed & Parisiis versatus: primumq
nuelis, usus nomine, neqve a probandis *Latinorum dogmati* **

* Vide qvæ notavi lib. 3. cap. 6. §. 19.

** Constat hoc ex Manuelis Margunii Epistola data Patavii 1573. ad Gabr
ladelphiensem, qvam Græce & Latine vulgavit vir illustris Scipio Maffe

deinde acris illorum adversarius, & ex qvo Cytherorum in Insula Cypro Episcopatum post A. 1574. suscepit, *Maximi Margunii* nomine notior, varia scripsit Græco, Græco-barbaro & Latino sermone, qvæ prout mihi innotuerunt, hic commemorabo.

1) *Latine* vertit nondum Episcopus, Joannis Cantacuzeni Panegyricum in S. Basilium. Meminit Nic. Commenus p. 399.

2) *Græcobarbaro sermone Vitas Sanctorum* ex Græcorum Synaxariis Metaphrastisqve & aliorum laudationibus. Venetiis apud Anton. Pinellum 1621. 1630. 4.

Notæ Margunii ad Metaphrastæ vitas, citantur à Nic. Comneno p. 14. 25. &c. qvi etiam Νέον ejus λειμωνάριον allegat p. 37.

3) *Canones Apostolorum, Conciliorum & Patrum, cum scholiis* id. p. 10. 16. & passim.

4.) *Joannis Climaci scalam* scholiis illustratam, Venet. 1590. 4.

5) Scripsit præterea *Antirrheticos II. contra Andream Colossensem pro Marco Ephesio.* Antirrheticum secundum laudat Nic. Comnenus Papadopoli pag. 253. prænotionum Mystagogicarum, qvo in toto opere multus est in Margunio oppugnando & exagitando, defendendisqve contra ejus objectiones Latinis.

6) *Libellum de traditionibus Ecclesiæ*, qvem eleganter scriptum à juvene citat idem pag. 27.

7) *De Ecclesiasticis dogmatibus.* Idem Comnenus p. 42.

8) *Dialogus Græci cum Latino de processione Spiritus S.* editus Londini 1624. 4. cum aliis aliorum scriptis, de qvibus infra p. 784. Oppugnat Allatius de Consensu pag. 589. 600. 608. 611. 620. seq. &c. & in libro qvem vulgari Græcorum sermone de processione Spiritus S. composuit p. 252. ubi negat esse Margunii, & in libro contra Creyghtonum pag. 194. *Auctor schismaticus Dialogi de processione Spiritus S. & aliis Latinorum erroribus, typis Londinensibus sub nomine Maximi Margunii editus est. Scriptoris nomen incompertum latet in MStis adeo antiqvo charactere exaratis, ut ætate ipsa Margunii multo vetustior sit, cui ipse Margunius Epistolam* Venetiis A. 1587. datam *præfixit, qva delusi typothetæ dialogum universum Margunio supposuere.* Adde Allatium p. 369.

9) *Disputationem contra Georgium Metochitam.* Nic. Comnenus pag. 232.

10) *Adagia antiqua* id. pag. 55.

11) *Synodicam Historiam.* id. pag. 302.

12) *Hymni Anacreontici novem*, quos Græce ediderat David Hœſchelius Lugd. Bat. 1592. 8. Græce & Latine leguntur in Corpore Poëtarum Græcorum Tragicorum, Comicorum & Lyricorum Genev. 1414. fol. Tom. 2. pag. 139-208.

13) *Sermones Quadrageſimales.*

14) *Variæ Epiſtolæ*, Græce à Margunio ſcriptæ, ſunt vulgatæ ab Hœſchelio variis in locis, ut ante Bibliothecam Photii, & cum Nic. Cabaſilæ Oratione contra fœneratores: & ante Gregorii Nyſſeni opuſcula qvinqve: nec non ab Henrico Savili in notis ad Chryſoſtomum Tom. VIII. p. 114. Alias XVI. Epiſtolas ſervat vir ſupra laudes Scipio Maffejus à qvo jam notavi editam illius unam datam ad Gabrielem Philadelphienſem.

15) *Epigrammata varia*, ut qvod Danielis Furlani Commentario in Ariſtotelem de partibus animalium præmittitur, & cujus initium apud Cruſium pag. 538. Turco Græciæ.

Maximus è Callipoli Peloponneſiacus Hieromonachus (a Margunio utiqve diverſus atqve adeo diſtingvendus) in gratiam Cornelii Hagæ, * Belgici ad Turcarum Imperatorem Legati *Græco-barbaro ſermone* transtulit *Novum Teſtamentum*, editum cum Lucaris præf. græcis ex adverſo poſitis Genev. 1638 4. typis majoribus nitidisqve. Deinde illa verſio interpolata à *Seraphino* Hieromonacho Mytilenenſi prodiit Lond. 1703. 12. qva me ipſe donavit cum Hamburgi verſaretur. Hanc 1704. poſt anathema Vulcano traditam in medio aulæ Patriarchæ CPolitani narrat Alexander Helladius de ſtatu præſenti Eccleſiæ Græcæ pag. 247. qvi Margunii interpretationem reprehendit pag. 292. ſeq. nec minus pag. 322. ſeq. invehitur in editionem Halenſem 1710. 12. (repetitam in Novo Teſt. qvadrilingvi V. C. Chriſtiani Reineccii, Lipſ. 1713. fol.) qvam recenſuit *Anaſtaſius* Macedo Nauſenſis. cum notulis & interpolationibus Itali hominis *Liberii Colleti*, licet Athenienſem ſe venditet. Specimen novæ verſionis ſuæ exhibet Helladius p. 302.

Maximi Mazari, Monachi Canones Alphabetici ex Codice Colbertino 4343. citantur à Cangio. De aliis Maximis dixi Volum. VIII. pag. 769. ſeq. & IX. pag. 417.

Baſilii Megalomitis ænigmata circiter XVIII. MSta ſervat. Bibl. Bodlejana in Codicibus Baroccianis 71. & 111. una cum ænigmatibus Michae-

* Confer Rich. Simon lib. 2. Hiſt. Critic. N. T. cap. 20.

haëlis *Pfelli* ad Michaelem Ducam, nec non *Georgii* cognomento
νοῦς & *Euthymii*, quæ cum S. Artemii Oraculis exſtant Cod. 76. Ha-
& ipſe ænigmata Pſelli ſcripta verſibus politicis, è quibus nonnulla
:iminis vice infra adſcribam. Ænigmata veterum Poëtarum Græco-
ı Latinorumque collegit Conradus Rittershuſius ad calcem Phædri
;d. Bat. 1598. 8. Exſtat & inſignis libellus Libii Gregorii Gyraldi,
ı ænigmata pleraque antiquorum explicantur, ad Jo. Thomam
ım, Mirandulæ principem, Tom. 2. Opp. p. 613. ut Nic. Reuſneri, Jac.
ſenii aliorumque in hoc genere ſtudium omittam. De Sympoſii
Aldhelmi ænigmatibus dixi in novo ſupplemento Bibliothecæ Lati-
, ubi etiam à viri docti diceſſi ſuſpicione, cui ſub Sympoſii æni-
atibus viſum eſt latere memoratum Hieronymi Lactantii ſympo-
n. Sed ecce tibi tria primora Pſelli ænigmata.

Τοῦ σοφωτάτου ΨΕΛΛΟΥ πρὸς τὸν βασιλέα.
ΜΙΧΑΗΛ τὸν ΔΟΥΚΑΝ αἰνίγματα.
στίχοι πολιτικοὶ ἡρωελεγεῖοι ἰαμβικοί.
νοῦς ἢ ἄγγελος.

Ἔστι τι ζῶον λογικὸν, δέσποτα στεφηφόρε,
Ὁρῶν οὐκ ἔχον ὀφθαλμοὺς, ἐκτὸς ποδῶν βαδίζον
Ἐστερημένον κεφαλῆς, ἀκέραιον τὰς φρένας,
Πνεύμονος ἄτερ καὶ λοβῶν, καρδίας καὶ κοιλίας,
Ἐστερημένον τοῦ παντὸς τινὸς οὐ λελειμμένον.
Τί τοῦτο; φράσον, λέξον, ἔξειπε, δήλωσον, γράψον,
Ὡς συνετὸς, ὡς νουνεχὴς, ὡς ὑπερφέρων πάντων.

Οὐρανός.

Σφαῖρα τις ὕπερθεν τῆς γῆς πετάλοις σκεπομένη
Ὕπτιος ὑπανάκειται ὕδατος πεπλησμένη,
Καιρῷ προσφόρῳ λάμπουσα, πάλιν μαραινομένη,
Ἄλεαν ἀποτίκτουσα, σβεννύουσα τὴν ζέσιν.
Τοῖς εὐπαθοῦσι πρόφορος, τοῖς δυσπαθοῦσι πλέον.
Νοσήματα γεννητικὴ, λυτήριον τῆς νόσου.
Τίς αὕτη, πορφυρόβλαστε, τῆς λύσεως τίς λόγος;

Ἐνιαυτός.

Εἶδον ἀρρήτοις ὄμμασι, δέσποτα στεφηφόρε,
Νέον πρεσβύτην ἐν ταυτῷ τέλειον, λελειμμένον.

Τύψιτετῆ καὶ χθαμαλὴν, κλονοῦμενον, ἰδρῶεν,
Φωτίζοντα, σκοτίζοντα, τέμνοντα, συνδοῦντα.
Τοὺς μὲν ἐκ γῆς ἀνάγοντα, τοὺς δὲ περὶ γῆν κρατοῦντα
Καὶ σώζοντα καὶ τῇ φθορᾷ τῆς ὕλης συμπηγνῦντα.

Melanii Cocini excerpta iatrica de febri ardente, ἑρμηνεία πάνυ ὠφέλιμος εἰς τὸν πυρετὸν, γράφεται δὲ οὕτως μετὰ Μελανίου Κοκίνου. Citatur à Cangio ex Cod. Reg. 1261.

Metrophanes Smyrnæus, Photii æqualis, cujus expoſitio in Epiſtolam Catholicam Johannis citatur à Joanne Vecco Tom. 2. Græciæ Orthodoxæ pag. 605. ſeq. Epiſtola ad Manuelem Patricium, qua res in cauſa Photiana ab A. 858. ad 870. narrat, Latine apud Baron. ad A. 870. n. 453. & Græce ac Latine Tom. VIII. Concil. Labbei pag. 1385. & Tom. V. Harduin. pag. 1111. Primus utraque Lingua cum Actis Concilii CPol. IV. A. 870. habiti ediderat Mattheus Raderus Ingolſtad. 1604. 4. Photiana quædam huic tribui Metrophani notat Allatius de conſenſu pag. 575.

Metrophanes Epheſius Metropolita à Nic. Comneno allegatur. De *Metrophane Critopulo* ſupra p. 498. ſeq. *Metrophanes* CPolitani Epiſcopi tres, de quibus Vol. VI. p. 760.

Michaëlis Cortacii λόγος ἐπιδεικτικὸς περὶ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης. Venet. 1642. 4. Alii Michaëles ſupra pag. 221. ſeq.

Modeſtinus Nomophylax JCtus, Logotheta Dromi, in Chryſobullum Nicephori Botaniatæ de inceſtis nuptiis & ſponſalibus citatur à Nic. Comneno p. 394. Ejusdem ſcholia ad Novellas Conſtantini & Leonis p. 371. 402.

Georgius Moſchampar à Jo. Vecco oppugnatus. Vide infra, p. 677.

Nathanael Canopius, Cyrilli Lucaris ſyncellus, qui Inſtitutiones Theologicas Joannis Calvini Græce vertere inſtituit. Vide Allatium de conſenſu pag. 1020. ſeq

Nathanael Chumnus Monachus, qui CPoli ante annos 400. vixit. Ejus Oratio ad Theſſalonicenſes miſſa & variæ Epiſtolæ MSS. in Bibl. Regis Chriſtianiſſ. è quibus apparet illum alterum fuiſſe Jacobum, cui tot adverſa contigerunt, ut dici vix queat. Ejus ſcripta vel ob ſummam pietatem digna lectu judicabat Iſ. Caſaubonus in Caſaubonianis pag. 21. De aliis Chumnis Georgio, Michaële & Nicephoro infra pag. 670. quibus adde Demetrium Chumnum, Theſſalonicenſem Archi-

Ep.

Ep. cujus exstat Epistola ad Barlaamum Monachum, Gyracensem Episcopum.

Nectarius Synaxarii auctor Nicephoro Callisto antiquior. Vide Goarum ad Eccholog. p. 661. & Nic. Comnenum pag. 138.

Nectarius Calaber, Abbas Casulanus, quem A. 1181. defunctum laudavit Georgius Cuphara: Interfuit Concilio Lateranensi A. 1180. ut ex actis ejus Concilii & Georgii Corcyrensis ad Nectarium Epistola Baronius ad A. 1180. n. 9. sq. Ejus Epistolæ ad Georgium Corcyrensem Arch episcopum & alios citantur à Nic. Comneno pag. 12. 207. 227. 342. &c.

De aliis Nectariis dixi Volum. VIII. pag. 407. ubi etiam de Nectario Hierosolymitano Patriarcha, cujus nomine à Dositheo successore edita Græce est ἀντίρρησις contra Petrum Franciscanum, qua Papæ imperium in Ecclesiam oppugnatur. Eam ajunt scriptam primum Arabice, quod idioma hodie in Syria Palæstinaque vulgare est. Nectarium, sive quem auctorem esse malunt Dositheum, oppugnat præter Stephanum de Altimura (de quo supra p. 444.) Nic. Comnenus in prænotionibus mystagog responso VI. sect. 2. qui sect. 5. p. 384. Nectarium vocat vagum ex more Photianæ sectæ Patriarcham, qui vix annum in sua Ecclesia moratus, Asiam, Ægyptum, Europam ad corradendam pecuniam peragraverit. Subjungit Nectarius *Leonis* Diaconi Nomophylacis expositionem fidei p. 369. & Relationem Macarii Nicomediæ & aliorum Episcoporum & Clericorum, nec non Definitionem Philothei Alex. Dorothei Antiocheni & Joachimi Hierosol. contra Synodum Florentinam. p. 372. 377.

Neophyti Monachi scholium de numeris Indicis citat Cangius ex Codice Colbert. 1758. Idem consulendus est de *Neophyto* Chemico & de herbis scriptore inedito. De aliis Neophytis supra p. 331.

Neophytus Rhodinus Cyprius de septem Ecclesiæ sacramentis Græce editus Romæ 1628. ejusdem Panoplia 1630. ἐξήγησις εἰς τὴν ᾠδὴν τῆς Θεοτόκου, 1636. Ejusdem Martyrium S. Neophyti id. synopsim vernaculam Doctrinæ Christianæ laudat Nic. Comnenus pag. 28. 328.

Nicæus JCtus nomophylax in explicatione novellarum citatur ab eodem Comneno p. 371.

Palæstrius Monachus ab eodem Comneno allegatus.

Panaretus, de quo ſupra in Matthæo Quæſtore.

Parthenii Patriarchæ CPol. fuere plures ſæculo XVII. vide lum. VI. pag. 760. Ex his illum, qui A. 1644. & poſt, dignitatem il geſſit, Calviniſmo addictum arguit Allatius de conſenſu p. 1021. 10 1076. 1082. &c. Ante hunc Parthenius A. 1642. decretum ſyno Cyrilli Lucaris & Calvini dogmatibus adverſum promulgaverat, de ſupra 499.

Patricius Ararſius. Πατρικίου Ἀραρσίου τοῦ μακάρος ἐκ τοῦ λό ἐπιλεγομένου ὠκεανοῦ, de hæreſi Arii fragmentum apud auctorem nodici à B. D. Joanne Pappo editi cap. 32.

De *Paulo* Ægineta & aliis Paulis infra libro VI.

Legi, inquit Allatius adverſus Creygthonum pag. 692. *Phacraſem* ὄντα λογοθέτην τῶν ἀγκλῶν Epiſtolas plurimas Maximi nudæ, & ad Johannem Phacraſem Epiſtolam Georgii ſive Gre Cyprii, Patriarchæ CPol.

Georgii Phacraſſæ equitum ducis meminis Jo. Cantacuz Hiſt. III. 22.

Μανουὴλ Καντακουζηνὸς ὁ Φακρασῆς, Syropul. ſect. 8. c. 3.

Phacraſes, qui interfuit Concilio CPol. contra Medienſe Ancyranum Epiſcopos. Allat. p. 702.

Ad *Matthæum Phacraſſem* Serrarum Epiſcopum legitur ſtola Iſidori Archi-Ep. Theſſal. Cod. Vaticano MS. Græco 651 236. Allat. pag. 704.

Emanuelis Philes Jambi ſepulchrales in Phacraſen:

Οἷον τὸ συμβάν; Φακρασῆς γὰρ ἐνθάδε
Θρήνων ἀφορμή. Φακρασῆς. ὢ τῆς τύχης!
Τί γὰρ τοσοῦτον ἄλλο δεινὸν τῷ χρόνῳ;
Τῆς φύσεως τὸ θάμβος ἐν τοῖς ἀψύχοις
Τῶν πραγμάτων ὁ κόσμος ἐν τάφῳ κόνις.
Τὸ κάλλος εἰς γῆν, ἀπρεπὴς ἡ σεμνότης.
Η δόξα καπνός. ἐν σιγῇ τὰ τῶν λόγων.
Ὁ πλοῦτος ἀργός. εὐτελὴς ὁ πᾶς βίος.
Ὁ καλλίπαις ἔρημος. ὢ ζῶντος πάθος
Ἀνδρὸς τελευτῆς ζῆν ἀτεχνῶς ἀξιοῦ.
Λιμὼν γὰρ ἦν ἐκεῖνος εἰς τὸ πᾶν γένος
Τῇ τῶν ἀγαθῶν ἐντελεῖ βλάστῃ βρύων

Ἢ χαρίτων θάλαμος, ἢ μουσῶν τόπος,
Ἡ καταγωγὴ τῶν θείων πραγμάτων,
Ὅς ἐκ βρέφους ἔπλιωσε λαμπρῶς τὸν βίον
Ἀντικαταστὰς πρὸς τὰ τῆς ὕλης πάθη.
Τίς ἱκανὸς τοσοῦτον πενθῆσαι τέρας;
Ἥλιε καὶ γῆ, καὶ τελευταῖοι κρότοι,
Κἂν ἐκ θαλαττῶν συνάγῃ τὰ δάκρυα;
Πρεσβύτατον γὰρ καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας
Ἐκεῖνον εὑρὼν, καὶ περὶ λόγους μέγαν,
Αὐτὸς βασιλεὺς, ὁ σκοπῶν εὖ τὰς φύσεις
Ἀνῆκεν αὐτῷ τὰς λαβὰς τῶν πραγματων
Ὁ δ᾽ εὐθὺς ἦν ἄγρυπνος ἐν τούτοις φύλαξ
Σοφῶς κυβερνῶν τῶν φυλῶν τὴν ὁλκάδα
Καὶ λογοθετῶν ἐγκριθεὶς τῆς ὀλβίοις
Ὁ σήμεραι προὔκοπτεν εἰς τὰ βελτίω.
Τοῦ δὲ φθόνου πνεύσαντος αὐτῷ πρὸς βίαν
Καὶ τὴν ἀγαθὴν παρενεγκόντος τύχην
Ὁ παῖς βασιλεὺς τοῦτον εὑρὼν πατρόθεν
τὰς ἰδίας προὔθηκεν αὐτῷ φροντίδας.
Κἀνταῦθα δειχθεὶς ὑπὲρ ἀνθρώπου φύσιν
Ἐδυσφόρει μὲν κατὰ τῆς φαύλης τύχης,
Ἔχων δὲ τὴν σύνευνον ἑδραίαν βάσιν
Ἐπεὶ βοηθὸς, καὶ τρυγὼν ἦν τὸν τρόπον
Καὶ τῇ κατ᾽ αὐτὸν προσφυῶς ὄντως φύσει
Πέπονθεν οὐδὲν ὑπὸ τοῦ δεῦρο κλόνου.
Ὤφθη δὲ τοῦ θλίβοντος αὐτὸν βελτίων
Καὶ τοῦ βίου κάλλιστα τὸν πλοῦν ἰθύνας
Καὶ λαμπρὸν ὑπόδειγμα φανεὶς τῇ κτίσει. * * *

Philippus Cyprius Protonotarius CPolitanus poſt A. 1639. ſcri-it Chronicon Eccleſiæ Græcæ, ſive ſucceſſionis Patriarcharum CPol. ui notitia Epiſcopatuum Patriarchæ CPol. ſubjectorum. Primus Græ- & Latine edidit Nic. Blancardus Franeqveræ 1679. 4. addito Chriſto-iori Angeli de ſtatu, dogmatis & ritibus hodiernorum Græcorum li-llo cum Georgii Fehlavii verſione. Poſtea hoc Philippi ſcriptum Lati- ex Blancardi verſione cum Henrici Hilarii Rectoris Cellerfel..enſis com-entario lucem vidit Lipſiæ 1687. 8. Deniqve Græce & Latine legi-r n celeberrimi Viri Anſelmi Bandurii Imperio Orientali Tom. I. pag. .o. ſeq. Pariſ. 1711. fol. ut dixi Vol. VI. p. 576.

Pho-

Phocas Drungarius Viglæ, JCtus, cujus ſcholia ad legi Pandectas citat Nic. Comnenus pag. 372. 402. De alio Joh Phoca vide Vol. VI. pag. 705.

Phythæus de proceſſione Spiritus S. citatur ab Allatio p. libri contra Hottingerum.

Polyeucti ab A. 956. a 870. Patriarchæ CPol. Synodicon ſangvine & ſuffocato citat Nic. Comnenus p. 145.

Prochorus Cydones, Demetrii Cydones (de qvo ſupra 385.) frater, Hieromonachus adverſus qvem Joannes Cantacuz ſcripſit ἀντιῤῥήσεις de lumine Thaborio.

Procopium chartophylacem in eclogis hymnorum & ſcripto Samonæ Gazenſis laudat Nic. Comnenus pag. 397. De aliis huju aliorum Procopiorum ſcriptis dixi Vol. VI. pag. 285. ſeq.

Franciſci Proſalentis è Corcyra Inſula liber Oxoniæ ſcriptu in Belgio deinde editus adverſus Benjaminum Woodroſium ptorem in Anglia ſuum pro traditionibus Græcorum vindicand

Rhaſoxeſtes de ſacris officiis citatur ab eodem Comnen 407. ubi Photianis junioribus annumerat.

Rhetorius de XII. Signis citatur à Cangio ex Cod. Reg. torii excerpta ex Antiochi Aſtrologi theſauris apoteleſmatum MS. Bibl. Cæſarea.

Romani Nicephori Theſſalonicenſis, qvi ſæculo XVII. in lia vixit ex ordine Capucinorum, Grammatica linguæ Græcæ garis, communis omnibus Græcis, ex qva alia artificialis, ris eruditis & ſtudioſis tantum. Laudat idem Cangius ex Cod Colberteo 3663.

De Romani I. & II. legibus & conſtitutionibus & de Ro no Cubiculari qvi Medica ſcripſit, infra libro VI.

Ex *Rufo* leges militares in jure Græco Romano Freheri 2. pag. 249-255.

Santabarenus, in qvem tanqvam ſceleſtisſimum invehi Nic. Comnenus pag. 410.

Sergium Hagiopolitem explanatione Epiſtolæ 1. ad Corinth laudat idem p. 398.

Sylveſter Syropulus quem Sguropulum Creygthonus appe magnus Eccleſiarcha * qvi Concilio Florentino A. 1439. interfuit,

* Pag. 59. Hiſtor. Concil. Florentin. Ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης, ὁ καὶ παρόντων συγγραφεύς.

que historiam scripsit, ab unione cum Ecclesia Romana longe alienus, quam per vim & fraudem Græcis obtrusam docet. Hanc ex Codicis Bibl. Regiæ Paris. apographo cum versione edidit & Carolo II. Angliæ Regi inscripsit *Robertus Creygthon* sive *Critonius*, D. & S. Burianæ Decanus, Hagæ 1660. fol. Eamque cum Theodori Xanthopuli historia atque Actis Horatii Justiniani conferri omnino est operæ pretium, licet Allatius in exercitationibus Rom. 1674. 4. contra Creyghtonum editis, fidem omnem ei detrahere laborat. Diversæ ab editis Concilii Florentini historiæ Græce scriptæ mentio in Epistola IX. Rob. Huntingtoni ad Joannem Lascarem, Archi-Episcopum montis Sinai. Idem Huntingtonus Theodori Xanthopuli historiam Georgio Scholario tribuit.

Sicidites idem cum Michaële Glyca. supra p. 228.

Sisinnii ab A. 969. ad 999. Patriarchæ CPol. synodicon, ut judices utramque partem audiant, allegat Nic. Comnenus pag. 283. Aliud ne duobus fratibus liceat ducere duas consobrinas, exstat in Freheri jure Græco Rom. lib. 3. pag. 197. De Sisinnio antiquiore, Novatianorum CPoli Episcopo, ejusque libro de pœnitentia, quo Joh. Chrysostomi dictum: *millies peccasti, millies pœnitentiam age*, exagitaverat, videndi Socrates V. 10. 11. VI. 1. 21. 22. Sozomenus VII. 12. VIII. 1. De synodico ejus adversus Massalianos Photius Cod. 52. Meminit etiam Nicephorus Gregoras pag. 582. Hist. Confer Clariss. Boivini notas ad Gregoram pag. 793. & Vol. IX. hujus Bibl. pag. 391.

Sixtus sive *Sextus*, JCtus Nomophylax annotationibus ad Novellas citatur à Nic. Comneno pag. 371.

Soliti, Archidiaconi, Epistolam ad Majoranum, Molphetæ Episcopum, in qua de sacerdotalibus Græcorum Orientalium habitibus distincte agit, laudat Dominicus Macri in Hiero-Lexico, voce *epigonation*. Sed Epistola illa Italice scripta est. Ibidem nonnulla affert ex glossario Cabasilæ.

Sophoniæ Paraphrasis Græca in libros Aristotelis de anima MS. in Bibl. Cæsarea. Nescio idemne Sophonias, ad quem Simon CPolitanus sæculo XIV. scripsit, ut dixi pag. 328.

De *Sorano* Medico utroque infra lib. VI.

† Critonium vocat Nic. Heinsius p. 202. Poëm.

Soterius Pantevgenus vir eruditus, ſed ob hæreſin in exilium pulſus imperante Man. Comneno: vide Allatii præfationem ad excerpta Rhetorum, & lib. de conſenſu p. 691.

Spachanis Epiſtolam ad Meletium Monachum ex editione Rudolphi Gvaltheri, citat Cangius in Græco gloſſario.

Splenii Philoſophi *ἐξήγησις καὶ ἑρμηνεία περὶ γενέσεως ἀνθρώπου* ſcriptum breve de generatione hominis, MS. in Bibl. Cæſarea & Vaticana. Incip. *Τὸ σπέρμα ἐν τῇ μήτρᾳ καταβαλλόμενον ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀλλοιοῦται εἰς αἷμα.*

De *Stephano* Athenienſi Medico aliisqve Stephanis infra, libro VI.

Sticharas Hieromonachus à præpoſito Lauræ in monte Atho ob hæreſin percuſſus anathemate, ſæculo ſuperiore XVII.

Styliani Mappæ Neocæſarienſis Epiſcopi in Euphrateſia ac Metropolitæ qvi Photii adverſarius Concilio CPol. A. 870. ſubſcripſit, lucubrationem brevem de S. Trinitate edidit Græce & Latine celeber. Montfauconus Pariſ. 1715. in Bibl. Coisliniana pag. 88--90. Incip. *εἰ ἐξ λόγου τυχεῖν.* Ejus Epiſtolæ duæ ad Stephanum VI. Papam in cauſa Photiana, exſtant Græce & Lat. Tom. VIII. Concil. Labbei p. 1397. & 1410. & Tom. V. Harduin. p. 1122. 1130. Vide & Baron. ad A. 886. n. 17. Sacris interdictum ab Antonio Caulea, qvi Patriarcha CPol. fuit ab A. 893. ad 895. notat Nic. Comnenus pag. 410.

Thalelæi junioris Anteceſſoris JCti ſyntagma novellarum omnium & ſcholia ad novellas Baſilii Macedonis citat Nic. Comnenus p. 345. & 403.

Theodulus Monachus idem cum Thoma Magiſtro, de qvo dixi lib. 4. c. 34. §. 10. Alius Theodulus presbyter in Cœleſyria A. 492. defunctus, cujus *librum de conſonantia Divinæ ſcripturæ contra antiquos hæreticos* laudat Gennadius c. 91. de Script. Eccleſ. & ex eo Honorius lib. 2. c. 90. qvi Theodorum vocat. De *Commentario in Epiſtolam ad Romanos* qvem ex Jo. Loniceri verſione Latine exhibent Orthodoxgrapha, alibi dixi, Oecumenio eum deberi. Deniqve Theoduli inferiorum temporum latini poëtæ Leonini *Eclogam* de qva Sigebertus cap. 134. habeo exaratam in membrana qvæ incipit: *Æthiopum terras cum fervida torruit æſtas.* Hunc Theodulum male cum Gennadiano eundem faciunt Trithemius cap. 185. de ſcriptor. Eccleſ. Poſſevinus, aliiqve. Recte diſtinguit præſtantiſſimus Caveus.

Theolepti Philadelphiæ Epiſcopi ac Metropolitani circa A. 1310. clari Canones ſive hymni eccleſiaſtici catanyctici & paracletici qvatuor,

& unus

& unus ad animam ſuam de reſurrectione & judicio extremo exſtant Latine ex Jacobi Pontani S. J. verſione, ad calcem Simeonis S. Mamantis, Ingolſtad. 1603. 4. atqve inde in ſupplemento Bibliothecæ Patrum Morelliano T. 1. p. 862. & in Bibliotheca Patrum edit. Colon. T. XI. & Lugd. T. XXII.

Theophilitzes Nomicus JCtus, cujus eclogen Novellarum citat Nic. Comnenus pag. 15. & epitomen Baſilicon pag. 372. ſcholia ſive ecthesin ad epitomen Legum Leonis pag. 400.

Theophronius Cappadox, Eunomii diſcipulus de cujus hæreſi Nicetas lib. V. Theſauri Orthodoxæ fidei c. 36.

Theoſterictus Mediciensis in Bithynia Monachus de vita Magiſtri ſui Nicetæ Confeſſoris, (circa A. 830. ſcripta) Latine ex Sirleti verſione apud Lipomannum & Surium 3. April. Græce vero ex MS. Vaticano ad calcem Tom. 1. Act. Sanctor. Aprilis pag. XXII. & Latine p. 254.

Thomas Diplovatacius. Supra in Diplovatacio.

Thomam Magiſtrum JCtum de dignitatibus Romanis citat Nic. Comnenus pag. 156. Alterius Thomæ Magiſtri, Monachi vitam Socratis laudat pag. 281. De hujus, qvi *Theoduli* deinde adſcivit nomen, aliis ſcriptis editis & ineditis dixi lib. 4. cap. 34. §. 10.

Thomas Selybriæ Epiſcopus ſcholiis in Canones pœnitentiales S. Baſilii citatur à Nic. Comneno pag. 243.

Timothei Patriarchæ Alexandrini reſponſa ad qvæſita Canonica citantur à Cangio: Reſponſum qvartum à Nic. Comneno p. 267. prænotion. myſtagog.

Tipucitus JCtus freqventer ab eodem Comneno laudatur, Harmenopulo antiqvior, ex qvo pleraqve ſuppreſſo nomine Diplovatacius & Jo. Laſcares, ut p. 320. notat, Alciatus etiam multa, ſi eidem Comneno p. 338. credimus. Ejus ecthesin in Pandectas allegat paſſim, ut pag. 192. 205. 235. In Codicem p. 196. In Baſilica p. 388. 398. 400. &c.

Georgius Hieronymus Vlachus Cretenſis, cui Menæorum editionem debemus Venet. 1634. ſex in fol. Voluminibus.

Zacharias Gerganus, Epiſcopus Artæ, ad Lutherana noſtra qvandoqve, interdum etiam ad Calvini dogmata viſus inclinare, unde Nic. Comnenus pag. 283. *Gerganus, vel quisquis ille fuit qui Græco ſub nomine multa è coeno Calvinianorum contra liberum arbitrium hominis, Græciæ propoſuit in expoſitione fidei.* At p. 184. criminatur Critopulum cum Gergano nundinatum (circa A. 1620.) longa peregrinatione, peſtilentiſſima dogmata penes Lutheranos. Ejus Catecheſis oppugnata Jo. Matthæo Caryophilo ut dixi ſupra pag. 416. & Vol. IX. pag. 358.

In Bibl. Cæſarea ſervantur Claudii Gviſii Cardinalis Lotharingiæ ἐρωτήσεις ſive *interrogationes* XII. de Fide pro Latinis ad Græcos, & totidem ἀντιαποκρίσεις ſive reſponſiones Zachariæ Cretenſis, ſacerdotis, pro Græcis. Vide Neſſelium part. 1. pag. 443.

Zacharias Scordilius Maraphara, Vicarius Patriarchæ CPol. *Est apud me*, inquit Nicolaus Comnenus pag. 256. prænot. myſtagog. *Syllogen Conciliorum Joannis Tislii, quam Zacharias Maraphara, Photianus, accuratiſſimis notulis ad marginem conſcribillavit.*

Euſtratius Joannides Zialowski Rurhenus, ſupra p. 512.

Zenonis Imp. ἑνωτικὸν A. C. 482. de quo vide Sirmondum T. 2 pag. 815. Tillemontium T. XVI. p. 327. 367. 367. 632. Natalem Alex. Sec. V. pag. 96. & 269. &c. Græce exhibet Evagrius III. 14. Hist. Latine Facundus XII. 4. & Liberatus c. 18.

Zoſimæ Abbatis colloquia, digna lectu, Græce & Latine edita à Petro Poſſino S. J. in theſauro Aſcetico Pariſ. 1684. 4. Eundem esse putat Zoſimam Poſſinus, de quo in vita Mariæ Ægyptiacæ, obſervatque Joannem Moſchum multa ex eo ad verbum repetiiſſe.

Joannes Zygomala, ex Rhetore interpres Patriarchii Eccleſiæ CPol. circa A. 1570. cujus varia apud Cruſium in Turco-Græcia, ut dixi Vol. VI. pag. 696. 698. 699. 701. idem opinor, cujus *Orationem in laudem Lucæ Michaëlis Cydoniæ Ducis* una cum *Hermodori Laſtarchi* annotationibus in Demoſthenem MSS. ex Oriente ſecum A. 1598. attulit Georgius Douſa.

Theodoſius Zygomala, Jeremiæ Patriarchæ CPol. Protonotarius circa A. 1578. in gratiam Stephani Gerlachii ſcripſit de montibus Sina & Atho & de ſtatu Eccleſiarum Orientis, nec non itinerarium, quibus ex Bibl. illuſtris viri Ulrici Obrechti uſus eſt Cangius in Gloſſario. De eodem crebra in Cruſii Turco-Græcia mentio, qui ejus Epiſtolas quasdam edidit, ut notavi Vol. VI. pag. 693. 697. 698. 700. 701. Etiam Epiſtolas quasdam utriusque Zygomalæ à B. Chytræo vulgatas dixi ſupra hoc ipſo Vol. p. 511.

FINIS LIBRI QUINTI.

LEO-

LEONIS ALLATII
DE
GEORGIIS,
ET
EORVM SCRIPTIS
DIATRIBA,

SCRIPTA A. cIↃ IↃ C XLIV.

ET

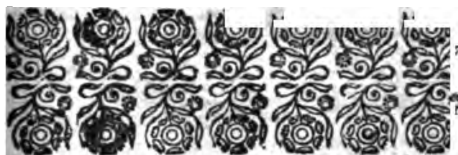
AD EDITIONEM PARISIENSEM

A. cIↃ IↃ C LI.

CVM NOTIS, SVPPLEMENTO ET INDICE
RECVSA,

CVRANTE

JO. ALBERTO FABRICIO.



VIRO CELEBERRIMO
ATQVE ERUDITISSIMO
MICHAELI RICHEY,
HISTORIAR. ET GRÆCÆ LINGUÆ PROFESSORI IN GYMNASIO HAMB.
COLLEGÆ MEO HONORATISS.

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

EN qvod jam dudum ſæpe peroptavi, ut aliqvod monumentum publicum ſtatuere mihi liceret mei in Te amoris, & congruenti aliqvo munuſculo Te referire pro bellis illis Epigrammatis Tuis & præconiis, qvibus me meaqve mactaſti, dum benevolentiæ in me ...næ obſeqvebare potius, qvam conſuleres criticum acumen, qvo delicatisſimo & ſagacisſimo ſapis; vel eam adhibe-

beres

beres ingenii ac doctrinæ vim, quæ C. Persio & Aristarcho Tibi multorum obelorum materiam objecisset citius, quam laudis meritum in lucubratiunculis meis obtulisset. Tibi vero hanc Allatii diatribam, meæ quasi vicariam consecrare juvat, cujus delectaberis ni fallor argumento, eruditione, varietate & copia, quam de meis copiis sive de inopia mea præstare Tibi minus potuissem. Cæterum rogo Te simul & obtestor, ut agas quod agis, atque præclaris ingenii Tui fœtibus prolatis in lucem & hanc præsentem Tibi & posteram obligare ætatem matures, deinde sylloge poëmatum tuorum dextro Apolline effusorum, quam jampridem exspectamus a Te, oblectare & delinire lecturos, tuoque capiti pulcherrimam coronam nectere ne differas. DEUS prosperitatem Tibi largiatur valetudinis, firmetque per plurimos annos, ut quam diutissime possis præclare porro ut facis de studiosa pube mereri, & egregiis monumentis tuis amplificare rem litterariam, atque Ascanium tuum videre perfelicissima tua incedentem vestigia, cui tunc demum nihil deerit ad laudem, si tui se, quod facere pulchre minatur, quam simillimum præstiterit. Vale. Scripsi Hamburgi IV. Cal. Octobr. Anni Christiani cIɔ Iɔ cc xx.

LEONIS

LEONIS ALLATII
DE
GEORGIIS,
ET EORUM SCRIPTIS,
DIATRIBA.

GEORGII nomen ante Christum, quod ipse adnotarim, neque co- 303
gnitum, neque in usu: a) post Christum frequentissimum fuit. Quamvis enim ab Athenæo lib. 15. b) GEORGUS quidam περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν, *De sacrificiis Rhodiacis*, καὶ ὁ εἰς Πτολεμαῖον τὸν πρῶτον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα, παιάν ἐστιν, ὃν ᾄδουσι Ῥόδιοι. ἔχει γὰρ τὸ ἰὴ παιὰν ἐπιφθεγγόμενον, ὥς φησι Γεωργὸς ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν. *Carmen, quod in Ptolemæum primum Ægypti regem conscriptum est, & Rhodii canunt, Pæan est, cum habeat repetita* ἰὴ παιὰν, *ut ait* Georgus *in opere de sacrificiis Rhodiacis*. Georgius tamen non fuit. Immo nec Georgus, sed si me non fallit suspicio, Gorgon, qui Hesychio teste de Rhodiacis sacrificiis scripsit, in voce καταρριπτίτης, & in ἐπιπολιαῖος. Ἑρμῆς ἐν Ῥόδῳ, ὡς Γόργων ἱστορεῖ. *Mercurius apud Rhodios, ut Gorgon scribit.* Quem eundem esse cum superiori nullus dubito. Dictum confirmatur ex scholiasta Pindari Ode septima in Diagoram Rhodium pugilem, ταύτην τὴν ᾠδὴν ἀνακεῖσθαι φησὶ Γόργων ἐν τῷ τῆς Σελιναίας Ἀθηνᾶς ἱερῷ χρυσοῖς γράμμασιν. *Odam hanc appensam fuisse narrat Gorgon in templo Selenææ Minervæ aureis literis*. De GORGO c) etiam Alexandri Magni peritissimo artifice, & rerum metallicarum callentissimo, vide Strabonem lib. 15. & Casaubonum Comment. in eundem lib. 9. d) ubi crassæ ignorantiæ Xylandrum accusat,

a) Georgi Asiæ populi, ab agrorum cultu ita dicti, de quibus Mela lib. 1. c. 2. *Super Amazonas & Hyperboreos, Cimmerii, Cissianti, Achæi, Georgi, Moschi* Et lib. 2. cap 1. *Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque ut illa durant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi exercentque agros.* Meminit & Plinius VI. 13. ... licet alii Codices *Georgi* legunt, alii *Georgili* Hodie Georgia sive Georgiana, *Gurgustan*, paret Persis, & multos habet Christianos cum Armeniis & Græcis in religione magnam partem conspirantes.

b) p. 697. Georgum etiam vocat Jo. Meursius lib 1. de Rhodo p. 51.

c) Γόργος ὁ μεταλλευτής Straboni XV. p. 700.

sat, & Gorgi nomen in Strabone substituit pag. 142. Sed de his, ajebat ille, doctorum esto judicium. De GORGO MESSENIO, opibus, ac generis splendore Messeniorum nulli secundo, formæ dignitate & exteriori cultu, & coronarum numero in ipsa adolescentia omnium, qui in ludis Gymnicis decertabant celeberrimo, & post certamina in Reipublicæ negotiis, ac patriæ administratione non minori ac ante gloria incumbente; Vide excerpta Polybii e) Valesiana p. 12. Ingratus ipse in lares domesticos, & sanctissimum parentum cultum injuriis dicerer, si dum de GORGO ago, GORGORUM patris & filii pietatem æternitate dignam, ex Diodori excerptis f) non adscriberem. ὅτι ἦν τις Γοργὸς Μοργαντῖνος ἐπικαλούμενος Κάμβαλος πλούτῳ καὶ δόξῃ διαφέρων, ὃς ἐπὶ κυνηγίαν ὁρμήσας, καὶ περιπεσὼν λῃστηρίῳ δραπετῶν, ἔφυγε πεζὸς τὴν πόλιν. ἀπαντήσαντος δὲ αὐτῷ Γοργοῦ, τοῦ τούτου πατρὸς ἐφ' ἵππου, καὶ καταπηδῶντος, καὶ παραδιδόντος τὸν ἵππον, ὅπως ἐφαλλόμενος ἀφιππεύσῃ πρὸς τὴν πόλιν. οὔτε ὁ παῖς τὴν ἰδίαν σωτηρίαν τῆς τοῦ πατρὸς προέκρινεν, οὔθ' ὁ πατὴρ προείλετο τῷ τοῦ τέκνου θανάτῳ διαφυγεῖν τὸν κίνδυνον. δεομένων δὲ ἀλλήλων μετὰ δακρύων, καὶ διαφιλοτιμουμένων ὑπὲρ εὐσεβείας τε καὶ φιλοστοργίας, συνεκρίθη τε λαμβάνοντος ἤθος φιλοτέκνου πρὸς τρόπον φιλοπάτορα, συνέβη τοὺς λῃστὰς ἐπιφανέντας, ἀμφοτέρους ἀνελεῖν. *Gorgus erat Murgantinus cognomento Cambalus, vir opibus & gloria civitatis suæ princeps. Hic venatum egressus, cum in latronum manus incidisset, cursu in oppidum contendere cœpit: cui cum forte Gorgus Pater equo vectus obviam occurrisset, statimque equo desiliens filium hortaretur, ut equo inscenso protinus se in urbem abripere vellet, neque filius salutem suam patris incolumitati præverti passus est, neque Pater occiso filio superesse sustinuit: proinde cum alter alterum flens oraret, ac pietate inter se certarent, commisso paterno amore cum filii caritate, interim latrones utrumque assecuti confoderunt.* Disce puer τρόπον φιλοπάτορα. Disce Pater ἦθος φιλότεκνον. Patiare uterque vinci, victum gloria dedecus sequitur victoriam: abeant hinc palmæ, facessant triumphi: malo ipse gloriosius in simili negotio vinci, quam turpiter vincere. Nunc ad Georgios orationem convertamus.

II. Nomen, inquam, post Christum Christianis omnibus, vel pro-

d) Pro verbis μεταλλεῦ τῆς Κήτης ἀνὴρ χαλκιδεὺς Casaubonus legit μεταλλεύτῆς Γόργος α. χ. lib. IX. p. 407.

e) Ex libro VII. Hist.

f) In iisdem excerptis Valesianis sive Peiresciannis p. 393.

propter Evangelicas Agricolarum, cum q..ibus Christus se comparat, Parabolas, vel propter in Ecclesia eximium, ac singulare Georgii Martyris * certamen summopere excultum. Ut hinc videas Jacobi de Voragine Januensis Episcopi somnia, ne dicam, deliria, & cæcitatem. Ipse enim de Georgii nomine in Historia Lombardica, g) nescio ex quo detracta similia profert: *Georgius dicitur a* Geos, *quod est Terra, & Orge, quod est Cholera,* h) *quasi colens terram, id est carnem suam. Vel dicitur a* Geras, *quod est Sacrum, & Gion quod est* Arena, *quasi sacra* Arena. *Fuit enim* Arena, *quia ponderosus morum gravitate, minutus humilitate, & siccus a carnali voluptate. Vel a Gerar id est Sacrum, &* Gion *quod luctatio, quasi Sacer luctator, quia luctatus est cum Dracone, & Carnifice. Vel a Gero, quod est Peregrinus, & Gir pretiosus, & Us Conciliator.* i) *Ipse enim fuit Peregrinus in contemptu mundi, Pretiosus in corona martyrii, & Conciliator in prædicatione Regni.* O acetum! Sed nauseæ molestiam Lector, ὁ πανηγυρικώτατος Andreas Cretensis oratione de sancto Georgio Martyre nondum edita k) discutiat. ὁ λαμπρὸς οὗτος καὶ περιβόητος ἀνεφάνη Γεώργιος, τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα, καὶ ὄνομα. Γεώργιος ὁ τῷ ὀνόματι τὴν ἔνθεον πρᾶξιν, καὶ τῇ πράξει τὴν φερώνυμον χάριν ἐν ἑαυτῷ δεικνύει. l) ὁ τὸν Ισαχαρ μιμησάμενος, καὶ τὸ καλὸν m) τῆς θείας γεωργίας ἐρωτικῶς ἐπιθυμήσας, ὁ τὴν ἐπίπονον ἐργασίαν ἀγαπήσας, καὶ κατὰ τὸ γεγραμμένον n) ἀναδειχθεὶς o) γεωργία ὑπὸ ὑψίστου ἐκτισμένη. ὁ κοπιάσας γεωργὸς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων, καὶ ἐν καιρῷ τὸν καρπὸν ἑκατοστεύοντα p) ἀποδοὺς τῷ δεσπότῃ. ὁ τῷ ἀρότρῳ τῆς ἀρετῆς ἀτρέπτως τὴν γλυκεῖαν τῆς εὐσεβείας ὀρθοτομήσας αὔλακα, καὶ διὰ τοῦτο αὐθέντος ἀναδειχθεὶς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὁ σπείρας ἐν

 δάκρυσι

* De hoc Georgio, Martyre celeberrimo, qui in Diocletiani persecutione martyrium Lyddæ in Palæstina subiit, varia Græcorum scripta memoravi Volum. IX. p. 79. 80. De eodem Cangius ad Alexiadem p. 373. Hottinger. Hist. Oriental p. 150. seq Matthias Frid. Beckius ad Ephemerides Persicas p. 70. seq Jo. Seldenus de titulis honorum II. p. 552. seq. Surius & Acta Sanctor. 23. April. T. 3. p. 347. p. 100. seqq. Theoph. Raynaudus in S. Georgio Cappadoce megalomartyre T. VIII. Opp. p. 335. seqq. ubi etiam de aliis Georgiis martyribus p. 347. seq.

g) Cap LVI.

h) Legitur *colere* in Hist. Lombardicæ editt. quas inspexi.

i) Al. *consiliator.*

k) Ab eo tempore edita est à Francisco Combefisio inter alia Andreæ Cretensis scripta, Paris. 1644. fol. & locus hic ab Allatio laudatus legitur p. 177. seq.

l) Δεικνύς.

m) Genes. XLIX. 14.

n) Sirach. VII. 16.

o) Combefis. ἀποδειχθείς.

p) ἑκατοστεύοντα.

δάκρυσι q) καὶ ἐν ἀγαλλιάσει θερίσας. ὁ ἐν κλαυθμῷ βαλὼν τὰ σπέρματα, r) καὶ ἐν χαρᾷ φέρων τὰ δράγματα. ἡ εὐγεώργητος γῆ, ἡ πολλάκις ποιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐλθόντα ὑετὸν τοῦ πνεύματος, καὶ τίκτουσα σωτήριον βοτάνην s) ὁ λειμὼν ὁ εὐωδέστατος, ἐν ᾧ τῆς εὐσεβείας τὰ ἄνθη πλουσίως ἐβλάστησεν, ἀφ' ὧν γεωργεῖται κηρία ἀνήροτα, ὧν τὸ γλύκασμα ψυχῆς ἴασις. τὸ εὔχρηστον δένδρον, τὸ παρὰ τοῖς ποταμοῖς τοῦ πνεύματος πεφυτευμένον, ** καὶ τεθηλὸς διηνεκῶς, ἀεί τε τὸν καρπὸν τῆς ἀρετῆς ὥριμον φέρων t) εἰς ψυχικὴν γεωργίαν τῶν πιστῶς μετεχόντων. τὸ εὔφορον κλῆμα τῆς ἀληθινῆς u) ἀμπέλου, οὗ Γεωργὸς ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος, γεωργῶν ἡμῖν δι' αὐτοῦ πνευματικὴν εὐφροσύνην εἰς ἴασιν παθῶν, καὶ ἀναχαρισμὸν ψυχῆς τε καὶ σώματος, ἐκ τῶν θείων ναμάτων τῇ γῇ, x) ἀφ' ἧς ἀρδευομένη χερσωθεῖσα ψυχὴ γεωργεῖται, καὶ καρποφορεῖ πίστιν, ἐλπίδα, καὶ ἀγάπην, τριάδα ἀρετῶν τὴν τρισεράσμιον. y) τῶν θείων ἐννοιῶν γεωργὸς, καὶ τοῦ Θεοῦ γεώργιον, z) ἐν ᾧ ἐγεωργήθη τῆς εὐσεβείας ἡ χάρις, καὶ γεωργεῖται πᾶσι τῶν θαυμάτων τὰ πλήθη. οἶδε γὰρ οἶδε, καὶ προσηγορία δημοσιεύειν Θεοῦ χάριν, καὶ ἀρετὴν ἀνθρώπων, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ Σάῤῥας, καὶ Ἰσαὰκ, a) καὶ Ἰακὼβ, καὶ Μωϋσέως, καὶ ἑτέρων πολλῶν μεμαθήκαμεν. οὗτος ὁ τῷ ὀνόματι, καὶ τῇ πράξει Γεώργιος. καὶ τὰ ἑξῆς. *Illustris hic, & ab omnibus laudatus Georgius & re, & nomine dulcis. Georgius, qui divinam operationem nomine, & operatione gratiam, quam nomine indicat, in semetipso ostendit, qui Isacharum æmulatus divinæ agriculturæ bonitatem ingenti studio exoptavit: qui laboriosum opus dilexit, &, ut scriptum est, ipse agricultura demonstratus ab excelso fabrefacta, qui a teneris unguiculis agricola desudans, laboransque tempore suo fructum centuplum Domino reddidit: qui virtutis aratro constanter dulces pietatis sulcos recta infindens in regno cœlorum idoneus apparuit, qui seminavit in lacrymis, & messuit in exultatione: qui sementem in ploratu fecit, & in gaudio manipulos colligavit. Terra bene culta, quæ sæpius in semet imbrem cadentem spiritus ebibens, herbam salutarem produxit. Pratum maxime odoriferum, in quo pietatis flores affluenter germinarunt,*

q) Psal. CXXVI, 5.
r) Hebr. VI. 7.
s) addit Combef. τοῖς ἐν πίστει δρεπομένοις.
** Psalm. I. 3.
t) Φέρον. u) ἀληθινοῦς.
x) ἡ τῶν θείων ναμάτων πηγή.
y) τῇ τριάδι τρισάσμιον. ὁ τῶν Θ.
z) I. Cor. III. 9.
a) Ἰσαάκ τε.

runt, ex quibus favi citra arandi laborem colliguntur, quarum dulcedo animorum est medicina. Arbor quam, utilis prope flumina spiritus plantata, & virescens perpetuo, semperque virtutis fructum maturum afferens, in animorum, qui fide participant, culturam. Gravidus veræ vitis palmes, cujus agricola est Pater cœlestis, nobis per eum excolens spiritalem lætitiam in medelam affectuum, & animi, & corporis renovationem. Et divinis imbribus animus, qui in terrena insaniit, irrigatus, colitur, producitque fidem, spem, & charitatem, virtutum triadem amabilissimam. Divinorum sensuum cultor ex cultura Numinis, in qua pietatis gratia exculta est, excoliturque omnibus miraculorum multitudo. Scit namque, scit nomen divinam gratiam & humanam virtutem, quemadmodum in Abrahamo, Sarra, Isaaco, Jacobo. Moyse, aliisque multis comperimus indicare. Hic & nomine, & actione Georgius. &c.

III. GEORGIUS primum PRESBYTER ALEXANDRINUS, deinde LAODICENUS Episcopus, b) partes Arianas secutus, & dicto, & scripto contra Catholicos, Hæreticorum causam acerrime tutatus est. *Georgius vero*, scribit Athanasius lib. de Synodis Arianorum, *qui nunc Laodiceæ est, & per id tempus Presbyter Alexandrinus erat, & Antiochiæ commorabatur, ita ad Alexandrum Episcopum scripsit: Conquereris de Ario, cum dicit, erat, quando non erat filius. Certe Esaias filius fuit Amos, Amosque prius fuit, quam gigneretur Esaias.* Interfuit cum reliquis Arianis Antiocheno Concilio c) ab Eusebio Nicomediensi coacto contra Athanasium. Nicephorus Callisti Historiar. Eccles. lib. 9. cap. 12. & 49. Et in electione Meletii Patriarchæ Antiocheni, d) cum Imperator Constantius, omnibus, qui dicendi facultate pollerent, mandasset, ut eam sententiam *Dominus condidit me initio viarum suarum*, populo explicarent, notariique ad scribendum exercitati, cujusque verba exciperent, primus omnium sui erroris virus evomuit. Theodoretus histor. Ecclasiast. lib. 2. cap. 31. Postea e) in Palæstina Episcoporum ordine motus, in communionemque receptus a Cyrillo Hierosolymitano, in causa fuit eidem Cyrillo, ut ab Acacio, & Eudoxio Episcopatu privaretur. Sozomenus lib. 4. cap. 24. & ex eo Nicephorus lib. 9. cap. 46.

b) Ab A. 332.
c) Etiam Tyrio adversus eundem S. Athanasium congregato A. 335. Antiochenum habitum A. 340. vel 341.
d) A. 361.
e) A. 361. vel 362.

2. Aetii tamen Syri blasphemias, & Eudoxii Antiocheni, f) ... etiam datis *Ancyranum Episcoporum conventum* oppugnavit, compressitque ne tam libere sævirent. Exemplum epistolæ legitur apud Sozomenum historiæ Eccl. lib. 9. cap. 12. & Nicephorum lib. 9. cap. 36.

3. Scripsit *vitam*, quo cum familiarissime vixerat, *Eusebii Emiseni* Arianismi item propugnatoris. Sozomenus lib. 3. cap. 5. ὡς μαρτυρεῖ Γεώργιος ὁ Λαοδικεὺς ταῦτα καὶ ἕτερα περὶ αὐτοῦ διεξελθών. *uti Georgius Laodicenus testatur, qui cum ista, tum alia præterea de eo commemorat.* Et Nicephorus lib. 9. cap. 5. ὡς φησὶ Γεώργιος ὁ Λαοδικεὺς τὸν βίον αὐτοῦ συντάξας. *Ut Laodicensis refert Georgius, qui vitam ejus conscripsit.* Erroris tamen ac falsitatis arguitur a Baronio non uno in loco.

396 4. Pro veritate etiam *contra Manichæorum impia dogmata* editis voluminibus certavit, ut ex Heracliano Episcopo Chalced. refert Photius in Biblioth. Cod. 85. inter alios enim recenset: καὶ Τίτον, ὃς ἔδοξε μὲν κατὰ Μανιχαίων γραφὴν, ἔγραψε δὲ μᾶλλον κατὰ τῶν Αδδᾶ συγγραμμάτων. ... δὲ καὶ τὸν Λαοδικέα Γεώργιον τοῖς αὐτοῖς σχεδὸν, οἷς ὁ Τίτος κατὰ τῆς ἀσεβείας (lego ἀσεβείας) κεχρημένον ἐπιχειρήματα. *Et Titum, qui contra Manichæos scribere visus est, sed in Addæ magis libros scripsit. Ad hæc & Georgium Laodicensem, qui eadem fere, quibus usus est Titus argumenta contra impietatem adhibuit.* Et Nicephorus lib. 6. cap. 32. κατὰ δὲ ταύτης τῆς (τῶν Μανιχαίων) αἱρέσεως γενναίως παρετάξαντο λόγοις Τίτος τε καὶ Διόδωρος. ὁ μὲν τῶν Βοστρηνῶν, Διόδωρος δὲ τὴν Κιλίκων ἰθύνας μητρόπολιν. συνέγραφε δὲ καὶ Γεώργιος ὁ Λαοδικεὺς, ἀνὴρ τῆς μὲν αἱρέσεως προστάτων Αρείῳ, τοῖς δὲ φιλοσόφοις μαθήμασιν ἐντραφείς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ φοίνιξ Εὐσέβιος. *Adversus hanc Manichæorum hæresim strenue libris compositis depugnarunt Titus Bostræ, & Diodorus metropolis Ciliciæ Episcopi. Scripsit etiam contra eam Georgius Laodicensis vir, qui hæresim quidem Arianam defendebat, sed philosophicis disciplinis ab ineunte ætate apprime fuerat eruditus. Præterea Phœnix Eusebius.* Et ante hos Theodoretus, Hæretic. fab. lib. 1. * in Manete. κατὰ δὲ τῆς Μάνεντος δυσσεβείας συνέγραψαν οἱ ἄριστοι τῆς εὐσεβείας συνήγοροι Τίτος καὶ Διόδωρος. ὁ μὲν τὴν Βοστρηνῶν ἐκκλησίαν ποιμάνας, ὁ δὲ τὴν Κιλίκων ...

f) Hinc inter ὁμοουσίου prædicatores refertur à Philostorgio VIII. 17. Confule Gothofredi notas p. 353. seq. Socratis vero lib. 1. c. 24. εἰς τῶν μισούντων ὁμοούσιον.

g) Ἐγκώμιον εἰς Εὐσέβιον vocat Socrates loco laudato, & quædam ex illo affert lib. 2. cap. 9. Confer quæ de Eusebio Emeseno dicta Volum. VI. p. 107. seq.

* Cap. 28.

Φοίνικας μητρόπολιν. συνέγραψε δὲ καὶ ὁ Λαοδικεὺς Γεώργιος ἀνὴρ τῆς μὲν Ἀρείου προστατεύων αἱρέσεως, τοῖς φιλοσόφοις ἐντεθραμμένος μαθήμασι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ Φοίνιξ Εὐσέβιος, οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνήσθημεν. *Adversus Manetis impietatem scripserunt praeclari veritatis patroni Titus & Diodorus; quorum alter quidem fuit pastor Bostrenorum Ecclesiae, alius vero rexit Cilicum metropolim. Scripsit etiam Georgius Laodicenus, vir, qui ante alios Arianam haeresim defendebat, in Philosophicis autem disciplinis eruditus: praeter hos Phoenix quoque Eusebius, cujus & prius meminimus.* Et ante Theodoretum Epiphanius contra haereses h) lib.2. adversus Manichaeos.: ἤδη δὲ ἀνδράσι μεγάλοις θαυμαστῶς κατ' αὐτοῦ ἀντιῤῥήσεις καὶ ἐλέγχους πεποίηνται Ἀρχελάῳ μὲν τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς προείρηται. Ὠριγένει δὲ, ὡς ἀκήκοα, Εὐσεβίῳ δὲ τῷ Καισαρείας, καὶ Εὐσεβίῳ τῷ Ἐμέσης, Σεραπίωνι Θμουέως, Ἀθανασίῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, Γεωργίῳ τῷ Λαοδικείας, Ἀπολιναρίῳ τῷ Λαοδικείας, Τίτῳ καὶ πολλοῖς τῶν κατ' αὐτοῦ εἰρηκότων. *Sed jam a viris magnis admirabiliter contra illius perniciosum dogma contradictiones conscripta sunt ab Archelao Episcopo, ut antea diximus, Origene, ut audivi; Eusebio Caesariensi, Eusebio Emeseno, Serapione Thmuensi, Athanasio Alexandrino, Georgio Laodiceno, Apolinario Laodiceno, Tito, & pluribus aliis, qui contra eundem locuti sunt.*

5. Georgii quoque idem Theodoretus meminit in praefatione Operis, ex quo quemadmodum ex pluribus aliis, qui linguas suas adversus falsum armarunt, Haereseon antiquas fabulas collegisse se scribit. Ex Theodoreto sua habuit Nicephorus, ut videre est.

6. Hunc Possevinus vocavit Gregorium in Apparatu. An memoriae lapsu? In hisce nominibus scriptores saepissime errasse, confundisseque personas, non quod solum unum in aliud mutata status conditione iidem commutarunt, sed ex scriptorum etiam incuria, non Laodicaeni, sed aliorum quoque exemplo infra ostendemus. Sane Gregorium in Laodiceno nullum invenio.

IV. Eodem Laodiceni Georgii aevo alter GEORGIUS CAPPADOX, * ut Athanasius ad solitarios scribit, aerarii Constantinopolitani Quaestor, & depeculator omnium, atque eo nomine profugus in *Alexandrinam* Ecclesiam, Athanasio pulso contra jus omne intrusus i) tutanda *Aria-*

h) Haeresi LXVI. 21.

* Cappadocem etiam alibi vocat Athanasius non uno in loco, etsi apud Epiphanium Ciliciae oppidum natus traditur ab Ammiano Marcellino XXII. 11.

i) Factum hoc A. 356. Deinde hic Georgius Alexandrinus Episcopus Arianus a plebe tumultuante interfectus A. 362. Vide Tillementii memorias Hist. Eccles. T. VIII. p. 160 & 209. sq. Ab aliis hunc quoque pro Georgio *Gregorium* dici videas, ut à Petavio ad Epiphanium p. 283.

2. Aetii tamen Syri blasphemias, & Eudoxii Antiocheni, f) *literis* etiam datis *Ancyranum Episcoporum conventum* oppugnavit, compressitque ne tam libere sævirent. Exemplum epistolæ legitur apud Sozomenum historiæ Eccl. lib. 9. cap. 12. & Nicephorum lib. 9. cap. 36.

3. Scripsit *vitam*, quo cum familiarissime vixerat, *Eusebii Emiseni*, Arianismi item propugnatoris. Sozomenus lib. 3. cap. 5. ὡ μαρτυρεῖ Γεώργιος ὁ Λαοδικεὺς ταῦτα καὶ ἕτερα περὶ αὐτοῦ διεξελθών. *uti Georgius Laodicenus testatur, qui cum ista, tum alia præterea de eo commemorat.* Et Nicepho-
396 rus lib. 9. cap. 5. ὡς φησὶ Γεώργιος ὁ Λαοδικεὺς τὸν βίον αὐτοῦ συνταξάμενος. *Ut Laodicensis refert Georgius, qui vitam ejus conscripsit.* Erroris tamen ac falsitatis arguitur a Baronio non uno in loco.

4. Pro veritate etiam *contra Manichæorum impia dogmata* editis voluminibus certavit, ut ex Heracliano Episcopo Chalced. refert Photius in Biblioth. Cod. 85. inter alios enim recenset: καὶ Τίτον, ὃς ἔδοξε μὲν κατὰ Μανιχαίων γράφειν, ἔγραψε δὲ μᾶλλον κατὰ τῶν Ἀδδοῦ συγγραμμάτων. ἔτι δὲ καὶ τὸν Λαοδικέα Γεώργιον τοῖς αὐτοῖς σχεδὸν, οἷς ὁ Τίτος κατὰ τῆς ἀληθείας (lego ἀσεβείας) κεχρημένον ἐπιχειρήματα. *Et Titum, qui contra Manichæos scribere visus est, sed in Addæ magis libros scripsit. Ad hæc & Georgium Laodicensem, qui eadem fere, quibus usus est Titus argumenta contra impietatem adhibuit.* Et Nicephorus lib. 6. cap. 32. κατὰ δὲ ταύτης τῆς (τῶν Μανιχαίων) αἱρέσεως γενναίως παρετάξαντο λόγοις Τίτος τε καὶ Διόδωρος. ὁ μὲν τὴν Βοστρηνῶν, Διόδωρος δὲ τὴν Κιλίκων ἰθύνας μητρόπολιν. συνέγραφε δὲ καὶ Γεώργιος ὁ Λαοδικεὺς, ἀνὴρ τῆς μὲν αἱρέσεως προστατῶν Ἀρείου, τοῖς δὲ φιλοσόφοις μαθήμασιν ἐντραφείς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ Φοίνιξ Εὐσέβιος. *Adversus hanc Manichæorum hæresim strenue libris compositis depugnarunt Titus Bostræ, & Diodorus metropolis Ciliciæ Episcopi. Scripsit etiam contra eam Georgius Laodicensis vir, qui hæresim quidem Arianam defendebat, sed philosophicis disciplinis ab ineunte ætate apprime fuerat eruditus. Præterea Phœnix Eusebius.* Et ante hos Theodoretus, Hæretic. fab. lib. 1. * in Manete. κατὰ δὲ τῆς τοῦ Μάνεντος δυσσεβείας συνέγραψαν οἱ ἄριστοι τῆς εὐσεβείας συνήγοροι Τίτος, καὶ Διόδωρος. ὁ μὲν τὴν Βοστρηνῶν ἐκκλησίαν ποιμάνας, ὁ δὲ τὴν Κιλίκων ἰθύνας

f) Hinc inter ὁμοουσίου prædicatores refertur à Philostorgio VIII. 17. Consule Jac. Gothofredi notas p. 353. seq. Socratis vero lib. 1. c. 24. εἰς τῶν μισούντων τὸ ὁμοούσιον.

g) Ἐγκώμιον εἰς Εὐσέβιον vocat Socrates loco laudato, & quædam ex illo affert lib. 2. cap. 9. Confer quæ de Eusebio Emeseno dicta Volum. VI. p. 107. seq.

* Cap. 28.

δὴ καὶ αὐτὸς περιβληθήσῃ ζημίᾳ, εἰ μὴ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἀνιχνεύσειας, καὶ τοὺς ὁπωσοῦν ὑπόνοιαν ἔχοντας ὑφῃρῆσθαι τῶν βιβλίων πᾶσι μὲν ἐλέγχοις, παντοδαποῖς δὲ ὅρκοις, πλείονι δὲ τῶν οἰκετῶν βασάνῳ, πείθειν εἰ μὴ δύναιο, καταναγκάσειας εἰς μέσον πάντα προκομίσαι. *Georgii magna sane, & copiosa Bibliotheca fuit, & Philosophorum & Historicorum omni genere referta: Sed de Galilæorum maxime doctrina permulti & varii commentarii extabant. Quare totam eam Bibliothecam perquire, & Antiochiam mitte. Scito autem te quoque gravissimàs pœnas esse daturum, nisi omnem diligentiam in quærendo adhibueris, & quos suspicio erit, quacunque ratione libros aliquos intervertisse tum argumentis omnibus, tum jurejurando multiplici, tum magis servorum quæstione, nisi queas convincere, saltem vi cogas eos in medium proferre.* Epistolam Juliani ad Porphyrium recenset etiam Svidas in ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ. Volumina Julianus Antiochiam advecta in Trajani fano ab Adriano extructo, pulcherrimo illo quidem, licet mole exiguo reposuit: ea non multo post improba Joviani Imperatoris desidia, mulierculis ignem supponentibus ingenti Reipublicæ literariæ damno exarserunt. Joannes Antiochenus in excerptis Valesianis: l) Ἀδριανὸς μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς εἰς ἀποθέωσιν, καὶ τιμὴν τοῦ πατρὸς Τραϊανοῦ ἔκτισε μικρόν τινα, καὶ χαριέστατον ναὸν, ὃν Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης βιβλιοθήκην κατεσκεύασεν. ὃν σὺν τοῖς βιβλίοις Ἰοβιανὸς κατέκαυσε. *Namque Imperator Adrianus in honorem & consecrationem Patris sui Trajani fanum quoddam modicum eleganti opere extruxerat Antiochiæ, ex quo Julianus Bibliothecam fecerat, quam ædem Jovianus cum omnibus libris concremavit.* Et exactius Svidas in Joviano: ὁ δὲ Ἰοβιανὸς ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ κινηθεὶς τὸν ὑπὸ Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως κτισθέντα ναὸν χαριέστατον εἰς ἀποθέωσιν τοῦ πατρὸς Τραϊανοῦ, παρὰ δὲ Ἰουλιανοῦ καταστάθεντα βιβλιοθήκην, εὐνούχῳ τινὶ Θεοφίλῳ, κατέφλεξε σὺν πᾶσι, οἷς εἶχε βιβλίοις, αὐτῶν τῶν παλλακίδων ὑφαπτουσῶν μετὰ γέλωτος τὴν πυράν. *Jovianus ab uxore sua incitatus elegantissimum templum ab Adriano Imperatore conditum ad patris Trajani consecrationem, & a Juliano Bibliothecam designatam Eunucho cuidam Theophilo, cremavit cum omnibus libris, quos habebat, ipsis concubinis cum risu pyram succendentibus.* De Georgio Alexandrino vide plura apud Gregorium Nazianzenum oratione in laudem Athanasii. Epiphanium Hæresi 76. & alios Græcorum Historicos. 308

V. Sub Honorio & Theodosio Augustis, & Barbæ Episcopatu m) Ariana secta pene extincta, ac funditus sublata, adjumentis præstantium viro-

l) p. 846.

m) Barbæ Arianæ factionis Episcopus CPolitanus post Dorotheum A. C. 407.

Arianorum hæresi, & flagitiosæ vitæ obscœnitate multo Laodicen-
mior vivebat; Quamvis, num aliquid literis tradidit, nondum
pertum sit, antiquorum tamen tum exterorum, tum Ecclesiasti
monumentorum sedulus inquisitor, ex quibus non tenuem neque
temnendam, sed amplam, & Imperatoriis opibus parem Bibliot
erexit: plebis tandem infidæ, quam ipse Christianæ, sed suo co
do religioni addictus, ferro & vi læserat, furore trucidatus, disc
igneque absumptus. Eum non suo. sed Bibliothecæ tantum nomi
ter alios Georgios recensemus. Julianus k) post hujus viri necem
dicio Ægypti Præfecto mandavit epist. 9. ut Georgii studio reco
volumina omnia, quæ in magna copia erant, compararet: ταύτην
ἰδιωτικὴν δὸς χάριν, ὅπως ἂν εὑρεθείη πάντα τὰ Γεωργίου βιβλία.
μὲν γὰρ ἦν φιλόσοφα παρ᾽ αὐτῷ, πολλὰ δὲ ἦν καὶ τῶν Γαλιλαίων
σκαλίας δυσσεβῶν. ἃ βουλοίμην μὲν ἠφανίσθαι πάντη, τῷ δὲ μὴ
τούτοις ἀφαιρεθῆναι τὰ χρησιμώτερα, ζητείσθω κἀκεῖνα μετ᾽ ἀκριβεί
πάντα. ἡγεμὼν δὲ τῆς ζητήσεως ἔστω σοι ταύτης ὁ νοτάριος Γεωργίου.
πίστεως ἀνιχνεύσας αὐτὰ γέρας ἴστω τευξόμενος ἐλευθερίας. Εἰ δ᾽ ἄλ
πως γένοιτο κακοῦργος περὶ τὸ πρᾶγμα βασάνων εἰς πεῖραν ἥξει.
σαμαι δὲ ἐγὼ τὰ Γεωργίου βιβλία, καὶ εἰ μὴ πάντα, πολλὰ μέν τοι
δωκέ μοι περὶ τὴν Καππαδοκίαν ὄντι πρὸς μεταγραφήν τινα, καὶ ταῦτα
πάλιν. *Quocirca hoc mihi privatim beneficium dabis, ut Georgii vo*
na omnia reperienda cures. Multa erant apud illum Philosophica,
Rhetorica, multa de impiorum Galilæorum doctrina, quæ velim penit
tracta esse. Sed ne cum his illa quoque pereant, omnia diligenter exqui
lo. Dux autem tibi esto ad inquirendum Librarius ipsius Georgii, qui f
liter in eam curam incubuerit, præmium sibi libertatem esse sciat. Si
malitiose & astute rem gesserit, quæstionem de se habitum iri. Georgii
bros ego novi. Mihi enim cum in Cappadocia essem, etsi non omnes, at qu
describendos dedit, quos ad eum postea remisi. Et Porphyrio epist. 36. ut
integram Antiochiam pœnis etiam indictis transmitteret. πολλὴ
πάνυ, καὶ μεγάλη βιβλιοθήκη Γεωργίου παντοδαπῶν μὲν φιλοσόφων,
λῶν δὲ ὑπομνηματογράφων, οὐκ ἐλάχιστα δ᾽ ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ τῶν Γαλ
ων πολλὰ, καὶ παντοδαπὰ βιβλία. πᾶσαν οὖν ἀθρόως ταύτην τὴν βι
θήκην ἀναζητήσας φρόντισον εἰς Ἀντιόχειαν ἀποστεῖλαι γινώσκων, ὅτι με

k) Ad hunc quoque Georgium exstat Epistola Juliani VIII. & LIV. atque ad Alexand
qua eos de Georgio obtruncato increpat, X. quam habet etiam Socrates III.
Nicephorus X. 7.

δὴ καὶ αὐτὸς περιβληθήσῃ ζημίᾳ, εἰ μὴ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ἀνιχνεύσειας, καὶ τοὺς ὁπωσοῦν ὑπόνοιαν ἔχοντας ὑφῃρῆσθαι τῶν βιβλίων πᾶσι μὲν ἐλέγχοις, παντοδαποῖς δὲ ὅρκοις, πλείονι δὲ τῶν οἰκετῶν βασάνῳ, πείθειν εἰ μὴ δύναιο, καταναγκάσειας εἰς μέσον πάντα προκομίσαι. *Georgii magna sane, & copiosa Bibliotheca fuit, & Philosophorum & Historicorum omni genere referta: Sed de Galilaeorum maxime doctrina permulti & varii commentarii extabant. Quare totam eam Bibliothecam perquire, & Antiochiam mitte. Scito autem te quoque gravissimas poenas esse daturum, nisi omnem diligentiam in quaerendo adhibueris, & quos suspicio erit, quacunque ratione libros aliquos intervertisse tum argumentis omnibus, tum jurejurando multiplici, tum magis servorum quaestione, nisi queas convincere, saltem vi cogas eos in medium proferre.* Epistolam Juliani ad Porphyrium recenset etiam Svidas in ἐπιστολὴ Ἰουλιανοῦ. Volumina Julianus Antiochiam advecta in Trajani fano ab Adriano extructo, pulcherrimo illo quidem, licet mole exiguo reposuit: ea non multo post improba Joviani Imperatoris desidia, mulierculis ignem supponentibus ingenti Reipublicae literariae damno exarserunt. Joannes Antiochenus in excerptis Valesianis: l) Ἀδριανὸς μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς εἰς ἀποθέωσιν, καὶ τιμὴν τοῦ πατρὸς Τραϊανοῦ ἔκτισε μικρόν τινα, καὶ χαριέστατον ναὸν, ὃν Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης βιβλιοθήκην κατεσκεύασεν. ὃν σὺν τοῖς βιβλίοις Ἰοβιανὸς κατέκαυσε. *Namque Imperator Adrianus in honorem & consecrationem Patris sui Trajani fanum quoddam modicum eleganti opere extruxerat Antiochiae, ex quo Julianus Bibliothecam fecerat, quam aedem Jovianus cum omnibus libris concremavit.* Et exactius Svidas in Joviano: ὁ δὲ Ἰοβιανὸς ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ κινηθεὶς τὸν ὑπὸ Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως κτισθέντα ναὸν χαριέστατον εἰς ἀποθέωσιν τοῦ πατρὸς Τραϊανοῦ, παρὰ δὲ Ἰουλιανοῦ καταστάθεντα βιβλιοθήκην, εὐνούχῳ τινὶ Θεοφίλῳ, κατέφλεξε σὺν πᾶσιν, οἷς εἶχε βιβλίοις, αὐτῶν τῶν παλλακίδων ὑφαπτουσῶν μετὰ γέλωτος τὴν πυράν. *Jovianus ab uxore sua incitatus elegantissimum templum ab Adriano Imperatore conditum ad patris Trajani consecrationem, & a Juliano Bibliothecam designatam Eunucho cuidam Theophilo, cremavit cum omnibus libris, quos habebat, ipsis concubi-* 308 *nis cum risu pyram succendentibus.* De Georgio Alexandrino vide plura apud Gregorium Nazianzenum oratione in laudem Athanasii. Epiphanium Haeresi 76. & alios Graecorum Historicos.

V. Sub Honorio & Theodosio Augustis, & Barbae Episcopatu m) Ariana secta pene extincta, ac funditus sublata, adjumentis praestantium

l) p. 846.

m) Barbae Arianae factionis Episcopus CPolitanus post Dorotheum A. C. 407.

virorum Timothei ac Georgii renaſci, ac denuo vires acquirere viſa eſt. GEORGIUS a Barba presbyter deſignatur: humanioribus literis apprime eruditus, ſemper præ manibus Platonis Ariſtotelisque volumina habuit; ideoque nonnullos admiratio ſubiit, quomodo hic Arianæ ſectæ addici potuerit, qui Platonis ſequeretur doctrinam, qui ſecundam & tertiam cauſam initium ſubſtantiæ accepiſſe negavit. Ideoque Juſtino martyri n) aliquam quoque notionem Trinitatis habuiſſe viſus eſt. Nihilominus iſte Georgius una cum Timotheo in maleſana & damnata hæreſi perduravit: licet ſua doctrina voluminibus etiam editis Arii blaſphemam ſententiam repurgarint, & in melius ſenſim & clam traduxerint. Socrates lib. 7. cap. 6. πλὴν εἰ καὶ τῇ ἑαυτῶν Ἐκκλησίᾳ παρέμειναν, ἀλλ' ὅμως τὴν Ἀρειανῶν θρησκείαν λεληθότως ἐπὶ τὸ κρεῖσσον μετέθεσαν. πολλὰς γὰρ τῶν Ἀρείου βλασφημιῶν ταῖς οἰκείαις διδασκαλίαις ἐξέβαλον. *At quamquam in ſua ipſorum permanſerunt Eccleſia, tamen ſectæ Arianæ opinionem pedetentim & ex occulto correxerunt: quippe eam ſua doctrina multis Arii blaſphemiis perpurgarunt.* Eadem habet o) Nicephorus Calliſti lib. 14. cap. 13.

VI. GEORGIUS cognomento PISIDES, magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus, & Chartophylax, p) tum ſoluta, tum juncta oratione pleraque ſcripſiſſe dicitur. Suidas. Γεώργιος Διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ Χαρτοφύλαξ, τὸ ἐπίκλην Πισίδης, ἑξαήμερον δι' ἰάμβων εἰς ἔπη τρισχίλια. Εἰς Ἡράκλειον τὸν βασιλέα, καὶ εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον. ἔτι Ἀβαρικά. Καταλογάδην ἐγκώμιον εἰς τὸν μάρτυρα Ἀναστάσιον. *Georgius Diaconus magnæ Eccleſiæ, & Chartophylax, cognomento Piſides, in Exahemeron carmine Jambico ad verſus 3000. In Heraclium Imperatorem. De bello contra Perſas. Præterea Abarica: & ſoluta oratione in martyrem Anaſtaſium encomium.* Cum Heraclius Imperator in Perſidem iturus, humi proſtratus, ſupplex, illacrymansque opem Dei adverſus hoſtes atque impios deprecaretur, divino numine percitus, ac futura prævidens, carminibus illis, quæ refert Georgius Hamartolus, q) & ex Hamartolo Cedrenus in hiſtoriæ compendio, mirifice ſolatus eſt, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, Heraclius, μέλανα ὑποδήματα περιβαλλόμενος ηὔξατο, ὃν ἰδὼν Γεώργιος ὁ Πισίδης μετὰ τῆς τοιαύτης ταπεινώσεως, ἔφη, ὦ βασιλεῦ.

Μελαμ-

n) Juſtinus hoc de Platone in cohortatione ad Græcos.
o) Confer Hiſt. tripartitam XI. 6
p) Clarus circa A. C. 630. ut dixi Volumine VII. p. 691. ubi de Piſide & ejus ſcriptis.
q) De Hamartoli Chronico adhuc inedito infra p. 329. Cedreni locus eſt p. 337.

Μελαμβαφὶς πέδιλον εἰλήσας ποδὸς,

Βάψεις ἐρυθρὸν Περσικῶν ἐξ αἱμάτων.

Et ingressus Ecclesiam, & nigris calceis indutus oravit, quem ita animo demisso videns Georgius Pisſida dixit, o Imperator, nigrum calceum convolvens pedibus, rubefacies tinctum cruore Perſico.

2. Jambi illius *in Exahemeron* Græce cum ſelectis Gregorii Nazianzeni carminibus, & Syneſianis hymnis Romæ ſub *Cyrilli* Patriarchæ Alexandrini nomine typis vulgati ſunt, apud Franciſcum Zannetum in 8vo anno 1590. Eos ex Guilielmi Sirleti Cardinalis exemplo deſcriptos, munus accepiſſe ſe a Conſalvo Ponce de Leon fatetur Hieron. Brunellus, ſed de Auctore judicium nullum interpoſuit, *a veteribus tamen, gravisſimiſque Patribus, aut verborum lepore, & elegantia, aut rerum copia, & varietate, aut quod caput eſt, pia, religioſaque doctrina nulla ex parte videtur abhorrere.* Et Gregorius Corinthi Epiſcopus Piſidæ carmen Jambicum aliis prætulit, dignum ratus, ex quo tamquam abſolutisſimo, exemplum petere debeamus. De constructione orationis: r) ἐπεὶ οὖν τὰ Ἰαμβεῖα λογογραφία τίς ἐστιν εὔρυθμος, ζηλούσθω σοι καὶ τὸ ἐνθυμηματικὸν ἐν αὐτοῖς. ἔχεις ἀρχέτυπον τὸν Πισίδην νεωτέρους τὸν Καλλικλῆν, s) τὸν Πτωχοπρόδρομον, t) καὶ εἴ τις τοιοῦτος. 309
ἐν τοῖς παλαιοῖς τὸν Θεολόγον, τὸν Σοφοκλῆν ἐκτὸς τῶν ποιητικῶν ἰδιωμάτων αὐτῶν, τὰ εὐφραδέστερα τοῦ Λυκόφρονος, καὶ εἴ τι τοιοῦτον. *Verum tamen cum Jambicum carmen ſoluta quadam oratio ſit, ſed concinna, ac numeroſa: imitare in eo argutum & vehemens in argumentationibus. Præ aliis tibi imitandum propone Pisſidem, & ex recentioribus Calliclem, & Ptochoprodromum, & ſi quis alius fuerit; ex antiquis Theologum, Sophoclem, præter eorum poeticas proprietates, & eloquentiora Lycophronis, & ſi quid ſimile.* Poſtea u) ſuo Auctori vindicatos, & Latinis Jambicis redditos a ſe cum ejusdem ſenariis de Vanitate vitæ, aliisque fragmentis Græce, & Latine edidit Federicus Morellus Typographus Regius, Lutetiæ 1584. in 4to. & alii ſæpius. x) Habentur

r) MS. in Bibl. Vindobonenſi, aliisque infra pag. 416.

s) Hujus Calliclis Jambographi nihil exſtat quod ſciam: & apud eos qui de poëtis ſcripſere altum de eo ſilentium. Allus Callicles Vari Pergæi Sophiſtæ pater, de quo Philoſtratus lib. 2. de Sophiſt. c. 7.

t) Hic eſt Theodorus Prodromus de quo Volum. VI. p. 815. ſeq.

u) Imo jam ante, nam Morelli editio Romanam ſex annis anteceſſit.

x) Heidelbergæ apud Commelin. 1596 8. & in Corpore Poëtarum Græcorum Trag. Comicor. Genev 1614. fol. nec non in appendice Bigneana Bibl. Patrum Parif. 1624. & in editione Bibl. Patrum Morelliana Parif. 1644. 1654. Tomo XIV. Denique Latine tantum in T. XII. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 323.

tur manuſcripti in Bibliotheca Regis Gallorum, Bavarica Codice LI Auguſtana Pluteo 3. Cod. LXXV. In Vaticana, ut refert Poſſevinus in Indice librorum Vaticanæ Bibliothecæ. Nec alii ſunt Georgii τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ϛίχοι, quos dicit extare in Vaticana Geſnerus, ridendusque venit, dum notat, Γεωργίε πόνημα τȣ̃ καὶ Πισίδȣ. *Inſcriptio trimetra Jambica libri, qui neſcio, in qua Italiæ Bibliotheca latet, varia opuſcula continens, de æſtate, de mari, ad eos, qui leges non metuunt, de augmento, de ſenſibus noſtris, Phyſiologiam de plantis, avibus, volatilibus, feris, reptilibus, & herbis; de generibus animalium, de locuſta, de hirundine, de malo punica.* En quomodo unum, & continuatum tractatum in plures vir iſte diſcerpit. An non etiam hac ratione, & carmen quandoque unicus tractatus aut opuſculum erit?

3. Eodem Jambico metro annis Philoponi, & ſectatorum hæreſim oppugnavit. Nicephorus lib. 18. cap. 48. ἐπὶ δὲ τȣ́τῳ καὶ ὁ θαυμάσιος διάκονος καὶ ῥαιφερενδάριος Γεώργιος ὁ Πισίδης ἡλικιώτης ὢν ἐκείνῳ, εἰ καὶ τῷ χρόνῳ λίαν νεώτερος, ἐν ἰάμβων μέτροις ἀρίστοις, ἅπερ εἴθιστο γράφειν πρὸς τὴν εἰρημένην αἵρεσιν ἀντιβὰς, καὶ παιδιὰν σπȣδῇ κεράσας, οὕτω πως διεξέρχεται σφόδρα διελέγχων τὸ ἄτοπον,

Ψηφίζεται θάττον μίαν τε καὶ μίαν,
Εἰ γὰρ μίαν τε καὶ μίαν λέγεις μίαν
Γέλως τὸ λεχθὲν γίγνεται κ̀ παιδίοις.

ὃ δέ φησι, τοιȣ̃τόν ἐστι. ὁμολογεῖς, φησὶ, φιλοπονώτατε, κ̀ φιλοσοφώτατε δύο φύσεις ἡνῶσθαι τῷ λόγῳ. μίαν τῆς θεότητος, κ̀ μίαν τῆς ἀνθρωπότητος. εἰ τοίνυν δύο φύσεις λέγεις συνεληλυθέναι αὐτῷ, πῶς εἰς μίαν αὖθις ταύτας συςέλλεις; φησί. μία, δύο, ἀλλ' οὐχὶ μία. γέλως γȣ̃ν εἰ τις ἐξ ἑνὸς ὑποκειμένου δύο κατηγοροίη τινὰ, κ̀ αὖθις ἓν πάλιν τὰ τοιαῦτα ποιοῖτο. *Poſt hunc & admirandus ille Diaconus, atque Referendarius Georgius Piſides æqualis, ſive coætaneus illius, quamvis ætate aliquanto junior, Jambis pulcherrimis, quos ſcribere conſueverat, cum dicta hæreſi congreſſus, rem ſeriam ludicro temperando ad hunc modum refert, abſurditatem illius refutans;*

Unam, atque mox unam lapillo computat:
At unam, & unam forte ſi unam dixeris,
Pueri vel ipſi tale dictum riſerint.

Quod autem verſiculis hic expreſſit, ſic habet. Profiteris, inquit, Philopone, philoſophorum omnium laborioſiſſime, & ſapientiſſime, duas naturas in Verbo unitas eſſe, unam Divinitatis, & unam humanitatis. Si ergo duas naturas dicis in eo conveniſſe, quomodo duas in unam rurſus contrahis? Una namque & u-

nu

na duæ sunt, non una. Itaque si quis in eadem subjecta re duo quædam prædicando indicet, eaque ipsa rursum in unum redigat, ridendum se merito præbeat. Hos etiam versus laudat Nicetas Choniat. lib. 10. Thesauri Orthod. fidei adversus Monophysitas.

4. Ex *Heracliade*, quod unum opus fuisse videtur y) cum eo, εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον, *De Persico Bello*, desumpta sunt quæ refert Joannes Tzetzes Chiliad, 3. histor. 66. ubi & octo Jambos illius z) producit, qui more illius Poetæ elegantissimi sunt.

5. Eodem Auctore, Anastasii Martyris a) vita extabat in 310
Bibliotheca Antonii Augustini Cod. 61.

6. Possevinus scribit Pissidem de gestis Imperatorum Constantinopolitanorum b) asservari in Bibliotheca Vallicellana, quam tamen licet anxie perquisiverim, sæpeque Indicem, & potissimam librorum partem pervoluerim, ad hunc tamen diem nusquam tale opus occurrit. O utinam, quod non credo, esset. Errorem inde natum existimo. Nam qui Librorum Græcorum Indicem confecit, cum in Cod. B. 112. antiquo satis, & optimæ notæ Historiam de Imperatoribus Constantinopolitanis in principio reperisset, eam tamen ἀκέφαλον plurimarum paginarum amissione, quam postea opus in Exahemeron Georgii Pisidæ excipiebat, cum non advertisset historiam primam de Imperatoribus, Constantini Manassæ Synopsim esse, eam Georgio Pisidæ, sequentis operis Auctori, sed oscitanter nimis donavit, & rerum harum anxiis fucum fecit. Pisidæ testimonio usi sunt Isaacus Tzetzes in Cassandram Lycophronis, Suidas sæpissime, & alii.

 7. An

y) Imo diversum: nam prius de laudibus Heraclii libris duobus, alterum de bello Persico tribus libris, utrumque jambis scriptum habuit Claudius Maltretus & cum Pisidæ Ἀβαρικοῖς editurum se promisit præf. ad Procopium.

z) Septem jambi, quos ibi legas non sunt Pisidæ, sed Tzetzæ & ipsius:

Οἱ χρονικοὶ ταῦτα φασὶ, καὶ σὺν αὐτοῖς Πισίδης,
Ἐμνήσθην δέ που καὶ αὐτὸς τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου,
Ἰάμβους γράψας εἰς τὸν ναὸν ὧν τοὺς πολλοὺς ἐάσω,
Τοὺς δὲ ἐντεῦθεν λέξαιμι κλέμμα σοι γεγονέναι.

Deinde jambi ipsi sequuntur.

a) Intellige Anastasium Persam, de quo Surius & Acta Sanctor. 22. Januar.

b) Chronicon à Georgio Piside & Cyrillo decerptum ex Codice Bibl. Colleg. Annæi Aug. Vindel. legisse se profitetur Raderus præf. ad Chronicon Alexandrinum, quod & ipsum ad Pisidam velut auctorem, sed parum certa conjectura referebat vir summus J. Usserius.

tercedunt. Si Nicomediensis Episcopus fuit, alius ergo ab hoc
erit. *Et* fuisse Episcopum, illo forsan non male suaderi possumus
oratio * in verba Joannis, *stabant juxta Crucem Jesu Mater illius,*
Matris, &c. cujus initium est, πρὸς ὑψηλοτάτην ϖεὶωπὴν ἡμῖν ὁ λό
manuscriptis Codicibus Georgio Nicomediensi ascripta, in Cod
manuscripto, quem Chii videre contigit, in quo eadem oratio fi
multo amplior legitur, Pisidæ cognomen Georgio Nicomediensi
git; sic enim legit, Γεωργίου μητροπολίτου Νικομηδείας τοῦ Πισσίδη.
ptoris lapsum, cui ista non placuerint, in Codice esse, & puerile
tantiam, qualia multa in titulis præfigendis fieri amant, fatebitur.
contra ibo. Immo lapsum concedo. Πισιδείας namque, cum in
plari, ut verisimillimum est, legeretur, in Pisidem ad pauca inter
scriptor transmutavit. Diversusque etiam est ab alio Georgio
Episcopo, cujus memoriam Græcorum fasti die 19. Aprilis celeb
stu, ac tyrannide Iconomachorum Martyre, cum hic Antiochiæ Pi
fuerit Antistes. οὗτος ὁ ἅγιος ἐπὶ τῶν χρόνων ἦν τῶν Εἰκονομάχων
φους τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένος, καὶ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτοῦ ἀρετὴν
πος χειροτονεῖται Ἀντιοχείας τῆς Πισιδείας. *Hic sanctus sub Iconom*
vebat, a pueritia Deo dicatus, & ob excellentem virtutem Antiochiæ
Episcopus eligitur. In re tamen obscurissima non diutius immor
mihi esse censeo.

8. Pisidæ apud Græcos, & illius carminum tanta fuit æsti
ut plerique eum Euripidi comparare, multi anteponere non fin
contentione, lite etiam mota, præsumpserint. Hinc Andronic
frater Michaelem Psellum interrogat, Τίς στιχίζει κρεῖττον ὁ Εὐριπίδ
Πισίδης; *Quis melius carmen condit Euripides ne, an Pisides?* Cui ele
sima, atque eruditissima, itemque longa epistola d) inter alia de.

ἕνεκα προκείσθω τοῦ λόγου, ὅτι τὰ μέτρα, καὶ οἱ ῥυθμοὶ ἑτερότητας μυρίας παρὰ τοῦ χρόνου ἐδέξαντο. καὶ οὔτε τὸ ἡρωικὸν μέτρον τὴν ἀρχαίαν νῦν σώζει μεγαλοπρέπειαν, οὔτε ἐν τοῖς ἀκριβεστάτοις μέτροις ἵσταται, ἀλλὰ τῷ δακτυλικῷ καὶ σπονδαϊκῷ καὶ ἰθυφαλλικὰ μέτρα, καὶ ἰωνικαὶ συζυγίαι ἀναμεμίχαται. οὔτε τὸ ἰαμβικὸν μέτρον τὰς αὐτὰς ἀναπαύσεις, καὶ τοὺς αὐτοὺς ῥυθμοὺς, καὶ τὴν αὐτὴν συνθήκην τοῖς προτέροις ἔχον προφαίνεται. ἀλλὰ θεατρικώτερον νῦν ἐστὶ, καὶ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήστρας ἀπηναισχύντηκεν, καὶ πάσης μὲν ὑπεράλλεται βάσεως, παντὸς δὲ ῥυθμοῦ ὑπερίπταται, καὶ μόνον νῦν ζηλωτὸν τὸ ἔτερον τοῦ μέτρου, καὶ ἰαμβόκροτον. ἡ μὲν τοι τραγικὴ ποίησις διαφόροις τοῖς ῥυθμοῖς κοσμουμένη, καὶ μέτρα ποικίλα λαμβάνουσα, οὐ πάντως ἐξορμεῖται τὰς ὑποθέσεις, οὐδ' ὑπεράλλεται. ἀλλ' ἔστι μὲν οὗ καὶ τοὺς εὐκρότους ἤχους ζηλοῖ, καὶ τὴν ποδικὴν εὐρυθμίαν προκρίνει, καὶ τοῦ λόγου τὰς ἐμμέτρους συζυγίας ἀσπάζεται. ὅπη δὲ δόξει τῷ ποιητῇ μεταβάλλει τε τοὺς τόνους, καὶ τὸν ῥυθμὸν ἐξαλλάττει, καὶ ποτὲ μὲν αὐτὴν ἁρπάζει ὁ ῥυθμὸς, ποτὲ δὲ βαίνει ἐπὶ τρισυλλάβου, ἢ τετρασυλλάβου τῆς βάσεως. *Hoc vero ante omnia sermoni praeponendum est: Metra nempe, rhythmosque ab ipso tempore innumeras variationes accepisse. Metrum heroicum antiquam hoc aevo neque servare magnificentiam, neque in exquisitissima metrorum regula consistere, sed dactylico & spondaico, ithyphallica metra & jambicas combinationes immisceri. Pari modo jambicum metrum easdem pausas, earumque rhythmos, eandemque compositionem, quibus veteres utebantur, non continere. Sed illud nunc temporis theatris magis accommodatum, ac velut in orchestra inverecunde tripudians omnem basem transilit, & omnem rhythmum supervolat, tantum nunc carmen illud imitari studemus, quod subsiliat, & ut solet jambicum perstrepat. Tragica autem poesis diversis exornata rhythmis, & carminum vario genere constans non semper extra materiam divagatur, neque subsaltat, sed nunc bene sonantes tonos aemulatur, & pedum accuratum rhythmum praeponi, beneque commensuratas sermonis combinationes amplectitur: ubi vero id visum Poëtae fuerit, tonum immutat, & rhythmum variat: & nunc quidem rapitur a rhythmo, nunc vero super trisyllaba, aut tetrasyllaba basi graditur.* His praesuppositis Psellus postmodum dictione, formaque carminum, ac figuris [illegible]dis examinatis, judicium suum de Pisside subnectit: ὁ δὲ ἐκ Πισι[illegible] [illegible] σοφὸς οἶμαι τῆς ἐλάττονος Ἀντιοχείας, ποιητὴς μὲν οὐκ ἔστιν ἐπῶν. [illegible] δὲ ζηλ[illegible] γένος μέτρον τὸ ἰαμβικὸν, φημὶ δὴ τὸ ἀρχαῖον, καὶ μονομε[illegible] [illegible] τὰ πλεῖστα πραγματευσάμενος, ποικίλλει μὲν οὐδαμῶ[illegible] [illegible] Et [illegible] πᾶσι δὲ ἀβίαστος αὐτῷ ἡ ἁρμονία, ὥσπερ οὐκ ἐνθυ[illegible] [illegible] οὔτε τὰ ῥήματα, ἀλλ' ἀναγινώσκοντι ταῦτα προχείρως μα, [illegible] αὐτῷ τὰ ὀνόματα ξύμπαντα, καὶ μετὰ τοῦ μεγαλοπρεπῶς εὔηχα.

εἰ δὲ τὸ ἐν τοῖς λόγοις ἅψοιτο, εἴτε τὸ ἐν παιδιαῖς, καὶ ἐν χάρισιν, εἴτε τὸ ἐν σεμνότητι, οὕτω δὴ προβιβάζει τῷ λόγῳ τὰ μεμελετημένα, καὶ οὕτως οἰκείως τίθησιν, ὡς μὴ δοκεῖν τι παραφθείρειν τὴν ἑτέραν ὑπόθεσιν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν οἰκείαν ὡρμήθη. νόσημα γοῦν εἰπὼν ἐν τῷ λόγῳ, εὐθὺς τὴν ἰατρικὴν πᾶσαν ἐπισυνάγει, μήτε τῶν αἰτίων φειδόμενος, μήτε τῶν οἷς θεραπεύεται τὰ νοσήματα. κἂν σειρὰν οὐρανόθεν ἐξαρτύσῃ, καί τινας δυνάμεις ταύτης ἐξάψῃ, εὐθὺς οἱ δεσμοὶ, καὶ τὰ ἐξαρτύματα, καὶ ὅσα τῆς ἀκρότητος, καὶ ὅσα τοῦ ἀκροτελεύτου τῆς χαλαρᾶς ἐκείνης ἁλύσεως. κἂν τὰς ὥρας συναγάγῃ, καὶ συνελίξῃ, ὡς ἐν χορῷ, βαβαὶ τῆς τῶν χειρῶν ἀντεπιβολῆς, καὶ τοῦ κύκλου, καὶ τῆς λέξεως, καὶ τῆς περιόδου, καὶ τοῦ ἐπῳδοῦ, καὶ τῆς στροφῆς, καὶ τῆς ἀντιστροφῆς, καὶ τῆς κινήσεως. εἰ δὲ καὶ θεατρίζειν αἱροῖτο τὸν λόγον, καὶ τετράπωλον τὴν συνθήκην ἐρεῖ τῶν ὡρῶν. πόσα μὲν περὶ ἡνιόχων φθέγγεται, καὶ τῆς ἀρίστης ἡνιοχήσεως; πόσα δὲ περὶ ζυγῶν καὶ τροχῶν, καὶ χοινικίδων; ὁποῖαι δὲ αὐτῷ αἱ πλῆμναι, καὶ αἱ τῶν τροχῶν ἁψῖδες, τά τε ἵππεια φάλαρα, καὶ φρυάγματα; καταβαίνει δὲ ὁ λόγος αὐτῷ καὶ μέχρι τῶν τελευταίων τῆς τέχνης, καὶ περὶ ἃ οὐδὲ αὐτοὶ εἴποιεν οἱ τὴν τέχνην πραγματευόμενοι. εἰ δὲ καὶ φάλαγγας ἀλλήλας φήσειεν, ἐθροίκασιν ἐκεῖσε τὴν ἱππικὴν ἅπασαν, καὶ πεζικὴν σύνταξιν, τοὺς δορυφόρους, τοὺς ἀκοντιστὰς, τοὺς τοξότας, τὸν ἐνωμοτάρχην, τὸν ἡμιλοχίτην, τὸν οὐραγὸν, τὸν παραστάτην, τὸν ἐπιστάτην, καὶ ὥσπερ ἀπὸ σφενδόνης αὐτοῦ οἱ στίχοι ἀφίενται.

Ex Pissidia vero sapiens minoris Antiochiæ, ni fallor, Poeta quidem carminum non est, sed cum unum sibi carminum genus ad imitandum proposuisset, Jambicum duntaxat, sed antiquum, & fortis unius, & in illius curam maxime occupatus, nullo in loco poesim variat. Et infra: *In omnibus harmoniam ambit minime coactam, ac si non tunc & sententias, & verba meditaretur, sed ante sibi posita percurreret. Græca sunt universa nomina, & non sine magnificentia sonant. Quod si aliquando tropo usus fuerit, sive eo, qui in ludicris & venustis, sive eo, qui in gravitate est, ita carmina oratione concinnat, & ita proprie accommodat, ut non externam materiam, ex qua in propriam appellit, vitiare videatur. Morbum*
312 *itaque si in oratione aliquando dixerit, illico & medicinam omnem interserit, neque a causis edicendis abstinens, neque remedia, quibus morbi curantur prætereus. Si vero catenam a cœlo meditatus fuerit, ejusque facultates aliquas addiderit, statim & vincula, & suspensiones, & quæ summitates, & qui sunt fines illius laxæ catenæ enunciat. Quod si horas in unum reduxerit, & ad choream ducendam compulerit, papæ! quæ est manuum complicatio, & circulus, & dictio, & circuitio, & epodus, & strophe, & antistrophe, & motus? Quod si veluti in theatro sese experiens orationem componat, & horas una simul quadriga vehi dixerit, quæ*

ta ille de aurigis, deque optima aurigatione pronunciat, quanta de jugis, rotis, & modiolis, quæ ipsi sunt fistulæ & rotarum apsides, equorum phaleræ, atque hinnitus? Et oratio illius ad minutissima quæque artis procedit, de quibus neque ii, qui artem illam callent & profitentur, dicere possent. Si phalangum mentio incidat, equitum universam ac peditum seriem reperies, hastatos, jaculatores, sagittarios, decanum, hemilochitem, uragum, parastatem, epistatem, & tanquam a funda carmina illius exiliunt. An quid aptius pingi potuit? Pisfidæ nobis carmina præter pauca tempus invidit, nihilominus cum Pselliana percurro, quantum in eo scribendi genere Pisides valuit, deprehendo.

VII. GEORGIUS NICOMEDIENSIS e) multa scripsit. Orationum valde elegantium meminit Possevinus, licet eum postea Gregorium nominet, fateaturque scriptas reliquisse orationes Panegyricas centum & septuaginta, & extitisse Constantinopoli. Namque in Bibliotheca Patriarchæ, *Georgii metropolitæ Nicomediæ orationes Panegyricæ valde pulchræ.* Et in Cantacuzeni, *Georgii metropolitæ liber Panegyricas orationes complectens centum septuaginta*, recensetur. Sed quis non videt, exscriptoris incuria id factum, ut pro Georgio Gregorius irrepserit?

Cumque in nonnullis orationibus modo Georgii Nicomediensis, modo Georgii Chartophylacis in diversis Codicibus profligatur, indicium non leve erit, eundem esse Nicomediensem cum Chartophylace; quod postea confirmavit Codex perantiquus, in quo oratio illa in *Præsentationem Virginis* legebatur; cujus illud est principium: *καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεων*, in titulo namque prænotabatur: Γεωργίου Χαρτοφύλακος, τοῦ ὕστερον γεγονότος μητροπολίτου Νικομηδείας, *Georgii Chartophylacis, qui postea fuit metropolita Nicomediensis.*

2. Georgii Chartophylacis magnæ Ecclesiæ *Encomium in deductionem Deiparæ in templum, ejusque consecrationem*, habetur manuscripta in Biblioth. Augustana, nec alia esse videtur, quam quæ ipse legi alibi sæpius, & in *Sfortiana* cum hoc titulo: Γεωργίου μοναχοῦ, καὶ Χαρτοφύλακος

 τῆς

e) Ad hunc Georgium Nicomediensem Archiepiscopum ac Metropolitam exstant Photii Patriarchæ Epistolæ plures, 84. 166 210. 221. 224. 235. 243. 295. 296. 318. 380. Hinc patet eum recte a Caveo putari vixisse circa A. C. 880. male vero a Combefisio in auctario novo confundi cum Georgio Piside & ad Heraclii tempora referri, quod deinde ipse agnovit Combefisius in Bibl. Concionatoria, in qua plerosque hujus Georgii sermones, quos in auctario Græce & Latine dederat, exhibet ex interpolata, non nullo etiam ex nova sua versione: Hippolyto Maraccio autem indignatur, quod in Maria suo Georgium sanctum appellasset.

τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν τῷ ναῷ, καὶ ἀφιέρωσιν τῷ Θεῷ κατὰ τὴν ἱστορίαν. f) Princip. Φαιδρὸν τὸ τῆς παρούσης ἑορτῆς τὸ σύνθημα, δι᾽ ὃ πρὸς ἄπειρον φῶς· & est penes me. Ea in Bibliotheca Antonii Augustini, & Vaticana, alibique Nicomediensi tribuitur cum hoc titulo, εἰς τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα. *In ingressum Deiparæ, cum trimula in templum deducta est.*

3. Ejusdem Chartophylacis Encomium alterum in eandem festivitatem, εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ὅτε ἀπεδόθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα ὑπὸ τῶν αὐτῆς γονέων. *In sanctissimam Deiparam, quando ad templum est triennis a parentibus suis deducta.* g) Princip. καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεων ἀρχὰς, ἡ παροῦσα πανήγυρις δείκνυσιν. Habetur manuscripta Mediolani in Ambrosiana, & alibi. Antiquissimus Codex, qui Regis Ungariæ fuit, & modo apud me est, Georgio metropolitæ Nicomediensi donat, sub cujus nomine edita est etiam Latine apud Surium, vigesima prima Novembris.

4. Nicomediensis præterea orationes leguntur, εἰς τὴν διαπόρησιν Ἰωσὴφ, καὶ πρὸς τὴν παρθένον διάλεξις. *In hæsitationem Josephi, & in Virginem colloquium.* P. καλὸς μὲν ὁ τῆς συνηθείας νόμος. Extare ait in Vaticana Possevinus in Indice Biblioth. Vaticanæ.

5. Ejusdem Nicomediensis oratio in Deiparæ Nativitatem, quæ incipit: εἰ μετρεῖται γῆ σπιθαμῇ, καὶ σπαρτίῳ περιγράφεται θάλασσα. E-

f) Vulgavit Græce & Latine Combefisius in auctario novo Bibl. Patrum Parif. 1648. fol. p. 1069 qui Allatii Codicem cum Mazariniano, tertioque suo contulit.

g) Dedit idem Combefisius ibid pag. 1091. ac præterea aliam homiliam ejusdem argumenti pag 1113. quæ incipit: αἱ τῶν θείων πανηγύρεων ἐλλάμψεις. In Bibl. Cæsarea exstat etiam ineditum adhuc Georgii hujus ἐγκώμιον εἰς τὸν προφήτην Ζαχαρίαν καὶ εἰς Ἐλισάβετ τὴν προφῆτιν, ὅτε συνέλαβε Ἰωάννην τὸν πρόδρομον καὶ βαπτιστήν. *Encomium Prophetæ Zachariæ & Elisabethæ prophetidis quando concepit Joannem Prodromum & Baptistam.* Incipit: ἀρχὴ τῷ κόσμῳ χαρᾶς τὰ πρὸς τὸν Ζαχαρίαν τοῦ Ἀγγέλου Γαβριὴλ εὐαγγέλια, καὶ πρώτη πιστοῖς ἀγαλλίασις τὸ τοῦ μεγάλου προδρόμου γενέθλιον ἤδη γὰρ &c. Vide Lambec. VIII. pag. 222. qui notat Georgium hunc in MSS. Codicibus non raro appellari *Rhetorem*, Γεώργιος ἀρχιεπίσκοπος Νικομηδείας ὁ ῥήτωρ. In Bibl. Coisliniana Celeberrimi Montfauconi p. 423. memoratur itidem inedita adhuc Georgii Nicomediensis homilia *in hypapantem* Incipit: Τὰ τῆς παρούσης ἱερᾶς πανηγύρεως ὦ ἀγγ. Georgium Nicomediensem Metropolitam *libro de traditionibus Ecclesiæ* laudat Nic. Comnenus Papadopoli in prænotionibus mystagog. pag. 398.

dicta est Græco-Latina sub nomine Germani Archiepiscopi Constantinopolitani, interprete Andrea Scoto in Bibliotheca Patrum Græco-Latina Tom. 2. pag. 450. reclamant tamen Codices antiquissimi, stylus & modus, & Georgio asserunt. h) 313

6. *In immaculatæ Virginis in sepulchro assistentiam, & gratiarum actio pro gloriosa resurrectione.* i) P. φωνὴ ἀγαλλιάσεως προοιμιάζεται σήμερον.

εἰς τοὺς ἁγίους, καὶ θαυματουργοὺς Κοσμᾶν, καὶ Δαμιανόν. *In Sanctos, & miraculorum patratores Cosmam & Damianum.* k) P. τὴν σήν, ὦ τῶν καλῶν ἐραστά, θαυμάζειν μετ' ἐμοί. In Bibl. Regis Galliarum Cod. 270. servanturque penes me. Ejusdem

7. εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἁγίας Ἄννης. *In Conceptionem sanctæ Annæ.* l) P. οὐδὲν ἡδύτερον, ἢ περιχαρέστερον τῆς παρούσης ἂν κριθείη.

8. Εἰς τὴν σύλληψιν τῆς παναγίας Θεοτόκου. *In Conceptionem beatissimæ Deiparæ.* P. οὐρανῶν m) ἡ γῆ ταῖς τῆς χάριτος μαρμαρυγαῖς.

9. εἰς τό, εἱστήκεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου. *In illud: stabant ad Crucem Jesu Mater ipsius, & soror Maria Cleopæ, & in sepulturam Domini.* P. πρὸς ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἡμῖν ὁ λόγος ἀναδραμὼν, γεγονωτέρα n) σάλπιγγι. In Biblioth. Antonii Augustini Cod. 24. sub Georgii Rhetoris Episcopi Nicomediæ legebatur. Hinc notare poteris nominum similium confusionem.

10. In Palatina habebatur præter jam dictam, *in Conceptionem Deiparæ* oratio secunda. P. ἡδεῖα μὲν ἡ τῆς παρούσης εὐφροσύνης προσηγορία.

h) Imo *Andreæ* Cretensi, cui tribuunt Codices Cæsarei, Mazarinianus, & Seguierianus. Et sub Andreæ nomine edidit Græce & Lat. Combefisius ut dixi supra p. 128.

i) Edidit Græce & Latine Combefisius in Auctario novo T. I. p. 1176. Allatii Codice usus.

k) Idem p. 1192.

l) Edidit idem Combefisius in auctario novo T. I. p. 1015. ac præterea aliam homiliam εἰς τὸν χρηματισμὸν τῆς συλλήψεως τῆς ἁγίας Θεοτόκου, in oraculum conceptionis S. Deiparæ. Incipit: λαμπρὰ μὲν καὶ περιφανής.

m) Lege οὐρανοί. Hanc quoque dedit Combefisius p. 1043. Primusque illi videtur Georgius hic, qui in conceptionem B. Mariæ tanquam in peculiare ac solenne festum publice peroravit.

n) Leg. γεγωνότερα σάλπιγγος ἠχῇ. Edidit Combefisius p. 1138. De Codicibus MSS. Cæsareis vide Lambecium IV. p. 21. V. p. 144. 277.

orgii, *& Mansur malæ opinionis virorum sensum* ... *dissolvistis.* Ge[...] *duplicis mentis*, *& lignorum cultori*, *anathema.* *Mansur nequam homini* *similia Saracenis sentienti*, *anathema.* *Trinitas tres istos deposuit.* Nec[...] cuit Nicephorus Patriarcha in breviario Historico : ὅρον ᾗ πίστεως ἐκ[...] ται ἐν ᾧ ὑπεσημήναντο ἅπαντες κακῶς, καὶ δυσσεβῶς σωφρονίσαντες[...] ὥσπερ νηπιαδῶς ἐπ' ἀγορᾶς τοῦτ' ἀναθεματίζον, μεθ' ὃν καὶ Γερμανὸν[...] ἀρχιερέα τοῦ Βυζαντίου γεγονότα, Γεώργιόν τε, τὸν ἐκ Κύπρου τῆς νήσου ὁ[...] μενον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀπὸ Δαμασκοῦ τῆς Συρίας τὸν ἐπίκλην Μανσούρ. *eo Conciliabulo fidei Canonem condiderunt de sacris imaginibus evertendis*, *ab omnibus impio consensu ac nefario subscriptum est* ; *eaque religio omnis* [...] *viliter in foro anathemate damnata.* *Eadem & in Germanum Patriarcham* *cta sententia est*, *& Georgium Cyprium*, *& Joannem Damascenum cogno*[...] *to Mansur.* Theophanes sub anno Christi 745. eam totam ita prosequ[...] est : τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβὴς κατὰ τῶν ἁγίων, καὶ σε[...] εἰκόνων παράνομον συνέδριον τλη' ἐπισκόπων συνέλεξεν ἐν τῷ τῆς Ἱερ[...] παλατίῳ, ᾧ ἐξῆρχε Θεοδόσιος ὁ Ἐφέσου, υἱὸς Ἀψιμάρου, καὶ Παστιλᾶς[...] Πέργης, οἳ καθ' ἑαυτοὺς τὰ δόξαντα δογματίσαντες, μηδενὸς παρόντος ἐκ[...] τῶν καθολικῶν θρόνων Ῥώμης, φημὶ, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων ἀπὸ ί τοῦ Φευρουαρίου μηνὸς ἀρξάμενοι διήρκεσαν ἄχρι[...] Αὐγούστου, τῆς αὐτῆς ζ' ἰνδικτιῶνος, καθ' ἣν ἐν Βλαχέρναις εἰσελθόντες[...] Θεοτόκου πολέμιοι, ἀνῆλθε Κωνσταντῖνος ἐν τῷ ἄμβωνι κρατῶν Κωνσταντῖνον[...] μοναχὸν, ἐπίσκοπον γενόμενον τοῦ Συλλαίου, καὶ ἐπευξάμενος, ἰδοὺ[...] γάλῃ τῇ φωνῇ. Κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη[...] τῇ κζ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Φόρῳ σὺν Κωνσταντίνῳ[...] ἀνιέρῳ προέδρῳ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις, καὶ ἐξεφώνησαν τὴν ἰδίαν[...] κακόδοξον αἵρεσιν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἀναθεματίσαντες Γερμανὸν τὸν ἁγιώτατον, καὶ Γεώργιον τὸν Κύπριον, καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσοῤῥόαν Δαμα-σκηνὸν, τὸν Μανσοὺρ, ἄνδρας ἁγίους καὶ αἰδεσίμους διδασκάλους. [...] *eodem anno impius Constantinus in sacras ac venerandas imagines per*[...] *CCCXXXVIII. Episcoporum Conciliabulum in Hieriæ palatio congregavit* [...] *præerat Theodosius Ephesinus Antistes*, *Apsimari filius*, *& Pastillas Perg*[...] *qui privatim quidquid illis visum fuit*, *ratum esse jubentes*, *nemine ex* [...]
315 *salibus Thronis*, *Romano scilicet*, *Alexandrino*, *Antiocheno*, *& Hieroso*[...] *tano præsente*, *a decima Februarii mensis usque ad octavum Augusti diem* [...] *septimæ Indictionis Synodum continuarunt* ; *Eo die cum in Blachernarum* [...] *convenissent Deiparæ hostes*, *Constantinus ambonem conscendit*, *Constan*[...] *Monachum tenens*, *qui Syllæi fuerat Episcopus* ; *precatusque magna voce cla*[...]

quidquid ipse de eo oculatus testis viderat, vel a ministris ejus & spectatoribus audierat, scripto satis prolixo, verum pio ac solido retulit. r) Editum est latine apud Surium 22. Aprilis. Ipse de se in fine vitæ dicti Theodori: *Hæc ego Eleusius, qui & Georgius a sancto Theodoro vocatus sum, omnia Deo adjuvante conscripsi. Neque vero miraculorum ipsius expers fui;* 314
sed ea maxime omnium expertus sum. Cum enim parentes mei ex oppido Adirgemaro oriundi diu simul vixissent, nec ullos possent liberos suscipere, ad sanctum virum accesserunt: cumque Zonas, quibus ille benedixerat, accepissent, [illegible] conceptus sum, & in lucem editus, & infans ipsi oblatus, qui & in ejus sancto monasterio enutritus a religiosissimo præfecto literas didici. Cumque parentes mei filium alterum sancti Theodori precibus suscepissent, ejus illi nomen imposuerunt. Duodecim igitur annorum spatio, quo apud illum vixi, multorum miraculorum, quæ ab ipso facta sunt, inspector fui; quæ autem ab illo superioribus temporibus gesta fuerant, ea vel a ministris ejus, qui spectatores extiterant, vel ab eisdem, qui curati sunt, accepi. Quanquam & multa me oblitum esse confiteor, & nonnulla propter imbecillitatem meam prætermisi. Pauca igitur e pluribus attigi; nam si omnia persequi voluissem, me tempus & & vires plane defecissent. Georgius hic florebat circa Constantini IV. Imperatoris Heraclii filii s) tempora.

IX. GEORGIUS CYPRIUS pietate celebris, & pro Christiana & Catholica religione certaminibus clarus, quem sub Constantino Copronymo Iconoclastarum Conciliabulum t) ad oppugnandas imagines coactum una cum Germano Patriarcha & Joanne Damasceno, veritatis Catholicæ acerrimis propugnatoribus, uti non recte de fide sentientem condemnavit, ita referente Synodo Nicæna secunda art. 6. u) Γερμανοῦ, Γεωργίου, καὶ Μανσοὺρ τῶν κακοδόξων φρόνημα ἡμεῖς διελύσατε, Γερμανῷ τῷ διγνώμῳ, καὶ ξυλολάτρῃ ἀνάθεμα. Γεωργίῳ τῷ ὁμόφρονι αὐτοῦ, καὶ φαλσευτῇ τῶν πατρικῶν διδασκαλιῶν ἀνάθεμα. Μανσοὺρ τῷ κακωνύμῳ, καὶ σαρακηνόφρονι ἀνάθεμα. ἡ Τριὰς τοὺς τρεῖς καθεῖλεν. *Germani, Georgii,*

r) Citatur in Actis synodi secundæ Nicenæ Act. IV. Græce incipit: εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.

s) Heraclii filius inter Imperatores est Constantinus III. & paucos tantum dies A. 640. rebus præfuit, veneno à noverca sublatus. Sed Constantinus IV. Pogonatus, ejus nepos, imperavit ab A. C. 668. ad 685.

t) A. C. 754. CPoli, cujus Synodi Actorum pars inserta Actis Synodi secundæ Nicenæ A. 787. Actione VI.

u) Tom. IV. Concilior. edit. Harduini p. 438.

orgii, & Mansur malæ opinionis virorum sensum vos dissolvistis. German[o] duplicis mentis, & lignorum cultori, anathema. Mansur nequam hominis, & similia Saracenis sentienti, anathema. Trinitas tres istos deposuit. Nec reticuit Nicephorus Patriarcha in breviario Historico: ὅρον τῆς πίστεως ἐκ[τίθεν]ται ἐν ᾧ ὑπεσημήναντο ἅπαντες κακῶς, καὶ δυσσεβῶς συμφρονήσαντες, [καὶ] ὥσπερ νηπιωδῶς ἐπ' ἀγορᾶς ταῦτ' ἀναθεμάτιζον, μεθ' ὃν καὶ Γερμανὸν τὸν ἀρχιερέα τοῦ Βυζαντίου γεγονότα, Γεώργιόν τε, τὸν ἐκ Κύπρου τῆς νήσου ὁρμώμενον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀπὸ Δαμασκοῦ τῆς Συρίας τὸν ἐπίκλην Μανσοῦρ. *In eo Conciliabulo fidei Canonem condiderunt de sacris imaginibus evertendis, [qui] ab omnibus impio consensu ac nefario subscriptum est; eaque religio omnis pueriliter in foro anathemate damnata. Eadem & in Germanum Patriarcham dicta sententia est, & Georgium Cyprium, & Joannem Damascenum cognomento Mansur.* Theophanes sub anno Christi 745. eam totam ita prosecutus est: τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβὴς κατὰ τῶν ἁγίων, καὶ σεπτῶν εἰκόνων παράνομον συνέδριον τλή' ἐπισκόπων συνέλεξεν ἐν τῷ τῆς Ἱερείας παλατίῳ, ᾧ ἐξῆρχε Θεοδόσιος ὁ Ἐφέσου, υἱὸς Ἀψιμάρου, καὶ Πάστιλλας ὁ Πέργης, οἵ καθ' ἑαυτοὺς τὰ δόξαντα δογματίσαντες, μηδενὸς παρόντος ἐκ τῶν καθολικῶν θρόνων Ῥώμης, φημὶ, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων ἀπὸ ί τοῦ Φευρουαρίου μηνὸς ἀρξάμενοι διήρκεσαν ἄχρι [τῆς] Αὐγούστου, τῆς αὐτῆς ζ' ἰνδικτιῶνος, καθ' ἣν ἐν Βλαχέρναις εἰσελθόντες [οἱ] τῆς θεοτόκου πολέμιοι, ἀνῆλθε Κωνσταντῖνος ἐν τῷ ἄμβωνι κρατῶν Κωνσταντῖνον μοναχὸν, ἐπίσκοπον γενόμενον τοῦ Συλλαίου, καὶ ἐπευξάμενος, ἔφη μεγάλῃ τῇ φωνῇ. Κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. [Καὶ] τῇ κζ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ φόρῳ σὺν Κωνσταντίνῳ [τῷ] ἀνιέρῳ προέδρῳ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις, καὶ ἐξεφώνησαν τὴν ἑαυτῶν κακόδοξον αἵρεσιν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἀναθεματίσαντες Γερμανὸν τὸν ἁγιώτατον, καὶ Γεώργιον τὸν Κύπριον, καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσοῤῥόαν Δαμασκηνὸν, τὸν Μανσοὺρ, ἄνδρας ἁγίους καὶ αἰδεσίμους διδασκάλους. *Hic eodem anno impius Constantinus in sacras ac venerandas imagines perversus CCCXXXVIII. Episcoporum Conciliabulum in Hieriæ palatio congregavit: illi præerat Theodosius Ephesinus Antistes, Apsimari filius, & Pastillas Pergæ[us], qui privatim quidquid illis visum fuit, ratum esse jubentes, nemine ex universalibus*

315 *salibus Thronis, Romano scilicet, Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano præsente, a decima Februarii mensis usque ad octavum Augusti diem ejusdem septimæ Indictionis Synodum continuarunt; Eo die cum in Blachernarum templo convenissent Deiparæ hostes, Constantinus ambonem conscendit, Constantinum Monachum tenens, qui Syllæi fuerat Episcopus; precatusque magna voce clamavit:*

Con-

Constantino Oecumenico Patriarchæ multi sint anni. *Et vigesimo septimo ejusdem mensis Imperator in forum progressus una cum Constantino detestando Præside, & reliquis Episcopis pravam suam hæresim coram universo populo proclamarunt, anathemate ferientes* Germanum *sanctissimum, &* Georgium *Cyprium, & Joannem Chrysorrhoam Damascenum cognomento Mansur, viros sanctitate celebres, & doctrina venerandos.* Ex Theophane sua habuit Cedrenus, & Zonaras. Quibus conjicimus Georgium non tantum vitæ sanctitate, sed scripto etiam, ac editis monumentis, quæ nunc maximopere desideramus, Iconomachorum hæresim refellisse, quod & Germanum quoque & Damascenum fecisse scripta eorum ad hunc diem testantur. Maximum illius elogium, & acclamatio in Nicæna secunda Synodo habetur. x) Γερμανοῦ τοῦ ὀρθοδόξου αἰωνία ἡ μνήμη, Ἰωάννου, καὶ Γεωργίου, quod Interpres mala fide *Gregorii* reddidit, αἰωνία ἡ μνήμη. *Germani orthodoxi perpetua memoria, Joannis, & Georgii perpetua memoria.* Et antea responsione ad Pseudosynodum a Patribus edita pleno pientissimorum virorum Theatro, ab Epiphanio Diacono nemine reclamante in ejus laudem lecta sunt: y) Γεώργιος δὲ, οὗ Κύπρος ἡ πατρὶς, εὐαγγελικῶς τὸν βίον ἐμπολιτευσάμενος Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν δόντα ἡμῖν ὑπογραμμὸν, τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ μιμησάμενος, οὐκ ἐκραύγασεν, λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρησε, πάσχων οὐκ ἠπείλησε, τῷ τύπτοντι αὐτὸν εἰς τὴν σιαγόνα ἔστρεφε καὶ τὴν ἄλλην, τῷ ἀγγαρεύοντι αὐτὸν μίλιον ἓν προσετίθει τὸ διπλάσιον, ἦρε τὸν ζυγὸν ἐκ νεότητος αὐτοῦ, ἀγαθὸν ἡγησάμενος, κατὰ τὸν προφήτην καθίσαι, κατὰ μόνας, καὶ σιωπῆσαι. *Et Georgius patria Cyprius, qui evangelice vitam instituens, & Christum Deum nostrum, qui dedit nobis normam, dispensationem suam imitans non contendit, non clamavit: cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur non comminabatur, percutienti maxillam, vertebat & alteram, angarianti se mille passus, apponebat & duplum. Tulit jugum a juventute sua, bonum arbitratus secundum Prophetam * singulariter sedere & silere.*

At cujus iste fuerit civitatis Episcopus, cum a scriptoribus non dicatur, suspicatur Baronius ad annum Dni 754. fuisse Georg. Episcopum Antiochiæ Pisidiæ, de quo inter alia Menologium Basilii Imperatoris die 18. Aprilis hæc habet: *Postquam diaboli consilio fuit Iconomachorum hæresis exorta, & omnes Episcopi ab Imperatore juberentur Constantinopolim petere, venit & ipse, & cum Sanctorum cogeretur adorationem negare, ne assentiretur, in exilium missus est, &c.* Hæc ego ita legi Græce in alio Menologio antiquissimo:

x) Actione VII. T. 4. edit. Harduin. pag. 471.
y) pag. 38. Actione VI.
* Thren. III. 28.

quiſſimo. ἐπεὶ δὲ τῇ διαβόλου πονηρᾷ συμβουλῇ ἡ τῶν εἰκονομάχων αἵρεσις ἐκινήθη, καὶ γράμματα πανταχοῦ ἔπεμπον διὰ ταχέως τοὺς ἐπισκόπους ἅπαντας τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαβεῖν, παρεγένετο καὶ οὗτος, καὶ μὴ πεισθεὶς σύμφρων τοῖς αἱρετικοῖς γενέσθαι, καὶ ἀρνήσασθαι τῶν ἁγίων εἰκόνων τὴν προσκύνησιν, ἐξορίᾳ καὶ κακουχίᾳ καταδικασθεὶς, ἐν αὐτῇ θανὼν πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν. Auctor hiſtoriæ ſeptimæ Synodi, quæ eidem Synodo præfigitur, neſcio quo argumento, tradit hunc Georgium fuiſſe Cypri Epiſcopum. Zonaras in Conſtantino Copronymo ſcribit fuiſſe Georgium Patriarcham Conſtantinopolitanum. ἐνώπιον τοῦ παντὸς λαοῦ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν ἀπηγόρευσαν εἰδωλολάτρας τοὺς ταύτας σεβομένους καλέσαντες, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλλον τόν τε ἀοίδιμον Γερμανὸν, καὶ τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον Πατριάρχην τῆς Κωνσταντίνου γενόμενον, καὶ τὸν μέγαν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν. *Coram omni populo venerandarum imaginum adorationem interdixerunt, Idololatris iis appellatis, qui eas colerent, & anathemate notarunt inclytum Germanum, & Georgium Cyprium, qui Conſtantinopolitanus Patriarcha fuerat,* z) *& doctrina, virtuteque præſtantem Joannem Damaſcenum.* Novatores in Zonaram debacchantur, idque ab hiſtoria diſſonare contendunt. *Tum enim,*
316 inquiunt, *Germanus erat Patriarcha, niſi fingamus duos ſimul fuiſſe. Præterea Paulus Diaconus non meminit ejus, ut Patriarchæ lib.* 22. *rerum Romanarum.* Sed hic, ut verum fatear, mentem Zonaræ prævertitis; Ipſe enim dicit Georgium, qui cum Germano anathemate feritur, fuiſſe Patriarcham, ſed non eo ipſo tempore, quo Germanus Thronum tenebat. Quemadmodum alii ante & poſt Germanum, ita & hic Patriarcha ante prior fuerat: cujus Diaconus non meminit, quia hic Georgius, cum Germanus ſedem obtinebat, nullus erat; meminerunt tamen alii. Hæc pro ſe, Novatoribus Zonaras.

At quomodo hic Georgius, qui in Pſeudoſynodo Iconomachorum, tanquam imaginum propugnator anathemate feritur, Iconomachorum hæreſim nondum exortam, & ſcripto, & verbo oppugnavit! Quomodo ſolitudini addictus, in qua & vitam finiſſe ex ſupra laudato Epiphanio conjicio, ſolio præfuit Conſtantinopolitano? Cum reliqua vitæ

z) Georgius Cyprius Patriarcha CPol. fuit poſt Theodorum A. 678-683. Vide Theophanem p 301. ſeq. Et Cangii notas ad Zonaram p. 71. ſeq. De Georgio Lapitha Cyprio & de altero Georgio Cyprio Patriarcha CPol, qui ab A. 1283. ad 1289. fuit, dicetur infra.

vitæ exactissime, licet per summas enarrantur, nunquam illius dignitatem, si Patriarchalis fuisset, ex qua multum fructum causæ expectare poterant, tacuissent Patres Nicæni. Quare ego eum pietate, doctrina, religione, licet nulla dignitate præditum, & Hesychastem fuisse existimo: proque imaginibus asserendis multa ab adversariis æque ac plerique alii perpessum, tandem animam Deo, cui inservierat, reddidisse. An præterea hic fuerit Georgius Tarasii Syncellus, cum de Syncello sermo erit, examinabimus.

X. GEORGIUS ALEXANDRINUS ARCHIEPISCOPUS, Vitam & res gestas S. Joannis Chrysostomi ex Palladio, Socrate aliisque conscripsit. *Ex* Commentariis etiam Cyrilli Alexandrini de vita Chrysostomi pleraque concinnasse tradit Auctor Anonymus Vitæ Chrysostomi in Catalogo eorum, qui de Vita Chrysostomi aliquid ediderunt, & ex quibus ipse in eadem conscribenda profecerat: *μετὰ τούτους ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος Ἀλεξανδρείας μετὰ τὴν ὀπτασίαν ἐκείνην, ἣν περὶ ἑαυτοῦ ἐθεάσατο, οὗ τὰ σχέδη μετὰ πολλὰ ἔτη εὑρὼν ὁ Πάπας Ἀλεξανδρείας Γεώργιος, καὶ ἑτέρων συλλεξάμενος συγγραφέων ποιήματα τὸ διὰ πλάτους ἀπετέλεσε βιβλίον. Præterea S. Cyrillus Alexandrinus post visionem, quam de eo conspexerat, hujus Schedas post multos annos comperiens Papa Alexandriæ Georgius, & aliorum Auctorum recollectis laboribus per expansum libro consignavit.*

Quinam iste fuerit, aut quonam tempore vixerit, ingenue se Photius a) nescire fatetur, cujus etiam stylum examinans, ita perstringit: *ἀνεγνώσθη βιβλίον τὰ περὶ τὸν Χρυσόστομον ἐπιγραφὴν ἔχον Γεωργίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας. ὅστις δέ ἐστιν οὗτος, οὐκ ἔχω σαφές τι παραστῆσαι. ἔστι μέν τοι τὴν φράσιν ἁπλοῦς; καὶ εἰς πολλὴν χυδαιότητα κατενηνεγμένος. μηδὲ τοῦτο δὴ τὸ παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς κατὰ χεῖρας τὴν τῶν ὀνομάτων, καὶ ῥημάτων σύνταξιν ἠκριβωμένος. λέγει δὲ ἔκ τε Παλλαδίου, ἐπίσκοπος δὲ ὁ Παλλάδιος, καὶ διαλογικῷ τύπῳ καλῶς τε καὶ ἐσπουδασμένως τὰ περὶ τὸν Χρυσόστομον ἀνεγράψατο· ἔκ τε οὖν τούτου φησὶ, καὶ Σωκράτους, δὲ διαφόρων ἄλλων τὴν ἱστορίαν ἀναλεξάμενος εἰς ἓν συναθροῖσαι. Lectus est liber Georgii Episcopi Alexandrini hac inscriptione :* Res B. Chrysostomi. *Qui vero hic Georgius sit, non habeo certo affirmare. Dictio sane simplex in humilem admodum stylum delabitur: neque saltem quod vel litera-*

a) Cod 96. Vide quæ de hoc Georgio ejusque editionibus dixi Volum. VII. p. 556. & Volum. IX. p. 404. seq.

literatoribus in promptu nominum, verborumque accuratam adhibet constructionem. Refert autem ex Palladio Episcopo (qui Dialogi forma pulchre ac studiose Chrysostomi res conscripsit,) itemque ex Socrate aliisque nonnullis historiam à se collectam. Godefridus Tilmannus b) de ejus ætate sic ratiocinatur. Posteriorem fuisse Theodoreto, Socrate, & aliis, e quorum Commentariis bonam rerum partem decerpsit, se fatetur anteriorem Damasceno, cum Damascenus, qui imperante Theodosio Atramyteno, & aliquanto post scripsit, prima ex tribus oratione, quas de veneratione imaginum ad Leonem Isaurum transmisit, narrationem de B. Apostoli Pauli imagine ex hoc opere verbotenus, non expresso scriptoris nomine exscribat. Godefridum secutus Andreas Scottus in locum Photii, ait, illum eum fuisse, ut putet, qui Joanni Eleemosynario successit circa A. C. 620. c) Nec a Scotto discedit Vossius de histor. Græ-
317 cor. lib. 4. cap. 18. Et nuperi operum Chrysostomi editores d) ita rem collegerunt. Probabile esse inter quintam & sextam Synodum tempora hujusce Georgii incidisse, cum post Cyrillum ad Apollinarium Alexandriæ Episcopum in Synodo quinta nemo fuerit Episcopus Alexandriæ eo nomine: & post Apollinarium ut series Alexandriæ Episcoporum nobis suggerit, ad primum Georgium anni fluxerunt quinquaginta: paulo post annum Domini sexcentesimum, Georgium nostrum vixisse. Sed in re obscurissima, & rerum Alexandrinarum alto silentio non parvum lumen istud affulserit. Opus Latine nobis dedit Godefridus Carthusiæ Parisiensis Monachus a se versum. Parisiis apud Audoenum parvum 1537. e) & nunc recens inter opera Chrysostomi græce Angli Impressores in fol. Tomo 8. f) Excerpta & rerum summam habes apud Photium in Bibliotheca, qui subdit: ὁ δὲ συγγραφεὺς οὗτος οὐκ ὀλίγα φαίνεται παριστορῶν. f) ἀλλ' οὐδὲν κωλύει τοὺς ἀναγινώσκοντας ἐκλεγομένους τὰ χρήσιμα, τὰ λοιπὰ παρορᾷν.

b) Præf. ad Latinam Georgii hujus versionem, editam Paris. 1557. fol.

c) Hic est Georgius Alexandrinus Episc. cui CPolin aufugiendum fuit A. C. 639. a quo tempore Catholici nullum Patriarcham habuere Alexandriæ per annos XCVII.

d) Henricus Savilius T. VIII. p. 941. Etonæ 1612. fol.

e) 1557. fol.

f) P. 157--265. e duobus MSS. Palatino & Bavarico. Cæsareus Codex Vindebonensis definit in versu 23. paginæ 247. teste Lambecio VIII. p. 274.

f) Lambecius VIII. p. 273. contendit παριστορῆται hoc loco esse *tradere obiter ac præter institutum*, quemadmodum apud Ciceronem VI. 1. ad Atticum: *hæc te volui* παριστορῆσαι, *sumus enim ambo belle curiosi.* Tamen haud pauca etiam præter historiæ fidem scripta a Georgio in Chrysostomi vita, docuit David Blondellus in libro Gallice edito Genev. 1641. fol. de la primauté en l'Eglise, p. 1230. ad 1244.

ϱοϱῶν; *Scriptor iste præter historiæ fidem multa narrare videtur, verum quid prohibet utilia Lectorem seligerè, cætera præterire?* Habetur manuscripta in Bibliotheca Bavarica Cod. 194. ubi tamen exscriptorum incuria pro Georgio Gregorii irrepsit: in Bibliotheca Regis Gallorum, & alibi passim.

Nonnullorum de hoc Auctore ea fuit sententia, omnibus suis æqualibus, etiam posteris, nam de vetustioribus silent, infantiæ in dicendo palmam merito præripuisse; & ex hujusce fæcibus *Leonem Imperatorem*, g) cujus oratio nihil aliud est, quam hujusce breviarium, non bono judicio collectum, . & pæne barbare scriptum, *Auctorem incertum* multo eodem γραμματικώτερον, *& Simeonem Metaphrastem* h) hausisse. Acrior sane censura, nimiumque a recta judicandi regula aberrans, cum affectui plurimum, veritati nihil dedat. Esto infans Georgius, esto ἀγράμματος: esto rerum omnium imperitus, ideone & æqualibus suis, & posteris infantiæ palmam præripiet in dicendo, & merito? nimis sane, & acerbissime vapulat. At quomodo Græcorum Imperatorem, cui universa Græcia ob unam solam sapientiam sapientis nomen indidit, expertique posteri comprobarunt, ad Latium ipsum, jugaque ultra Appennina ad hunc diem propagatum, & judicio, & eloquentia, qua præ cæteris pollet, spoliant; nullamque, quod maxime opus esset, sui dicti causam reddunt? Quod si rem penitius introspicias, similis in virum sapientem eloquentemque ignominiæ fontem, similibus θιασώταις, nullum alium invenies, quam quod iisdem etiam fatentibus, non sobrie ad dicendam vitam Chrysostomi accesserit, cum candorem historiæ, & sinceritatem fabulosis miraculorum assumentis polluerit, & contaminarit. Quidni enim fabulosa dicerent, cum ipse Chrysostomus sexcentis in locis sanationum χάρισμα, & aliquot ante seculis desiisse testetur. Quo vel solo nomine præter *Leonem*, *Joannes* etiam *Damascenus*, i) *Cosmas Vestitor*, k) *Joannes Euchaitarum Metropolita*, l) *Phi-*

g) Leonis Imp. Orationem Encomiasticam in Chrysostomum Græce dedit Savilius T. VIII. Chrysost p. 267-290

h) Simeonem Metaphrastem de vita Chrysostomi habes Græce ibid. p. 373 428.

i) *Damasceni* Orationem in Chrysostomum, omissam â Savilio, Græce & Latine dedit Mich. le Quien T. 2. Operum Damasceni p 88 - 895. Paris. 1712. fol.

k) *Cosmæ* orationes, quibus reliquiarum Chrysostomi translationem celebravit, adhuc ineditæ delitescunt. Pars ἐκ τῆς δʹ λόγου τ ε [illegible] λειψάνων τοῦ χρυσοστόμου MS. in ibl . oisliniana p. 139. Locum ex Cosma hoc Græce producit Combefisius T. I. auctarii novi p. 493. seq. Alia Latine Baronius ad A. C. 438.

l) *Philotheus Patriarcha Constantinopolitanus*, *Matthæus Camariota*, *Constantinus Porphyrogenneta* ipsius Leonis filius, qui res gestas Chrysostomi prosecuti sunt, ut luce indigni perpetuis tenebris abdicantur: ne scilicet miracula ab eis fusissime enarrata, illustrataque eloquentiæ luminibus, legentibus innotescant: ideoque Georgius, qui primus & copiosior in illis tradendis fuit, & qui aliis semina similium miraculorum jecit, contumeliosius atque inhumanius raptatur. Ut calumnia refellatur, calumniandi causa inter viros probos, integrosque licet περιέργως proposita, satis superque erit. Addimus ex traditione multa haberi, & ex libris, qui modo non extant. S. Nilus m) discipulus Chysostomi narrat visiones Angelorum, qui celebranti Chry-
318 sostomo assistebant, in epistola ad Anastasium: ita etiam *Proclus* n) narravit, vel etiam scripsit visionem *S. Pauli* dictantis Chrysostomo interpretationem Epistolarum. Et ut idem Nilus ibidem ait, multa Chrysostomus τοῖς γνησίοις τῶν πνευματικῶν φίλων κατ' ἰδίαν διηγήσατο. *Necessariis spiritualium amicorum privatim narravit*. Concludam cum Casaubono adversus Baronium Exercit. 1. num. 17. qui dum ex *Basilio* hujusmodi narrationes rejicere conatur, ex traditionibus probat perpetuam Deiparæ virginitatem, licet id Scriptura non doceat.

XII. GEORGIUS HAGIOPOLITA o) scripsit λόγον ἐγκωμιαστικὸν εἰς τοὺς ἀσωμάτους. καὶ διατί ταῦτα τῇ θείᾳ γραφῇ ἀποκέκρυπται. καὶ περὶ ῥητῶν, καὶ ἀῤῥήτων. *Laudatio in substantias incorporeas, & quare similia in divinis literis abscondantur, deque fandis, atque infandis.* P. καὶ πάλαι τῷ θείῳ Δαβὶδ περὶ ἡμῶν πάντων προεκελάδησαν. Hanc orationem hortatu religiosissimi, ac doctissimi Viri Francisci Boluiti, Neapolitani Clerici Regularis, cujus scripta suspicio, Latinam feci. Illud hic obiter

l) *Joannis* hujus in Ss. Basilium, Gregorium Naz. & Chrysostomum adhuc MS. in variis Bibliothecis, ut Coisliniana p. 418. 423. *Philotheum* in eosdem tres hierarchas Græce & Latine edidit Jac Pontanus ad calcem dioptræ Philippi solitarii, Ingolst. 1604. unde recusus in auctario Ducæano T. 2. p. 313. & in Tomo XII. Bibl. Patrum Paris. 1654. p. 557. *Matthæum Camariotam* in eosdem tres habuit Savilius & editione indignum habuit. *Constantinum Porphyrogennetam* itidem ineditum de translatione reliquiarum S. Chysostomi laudat Allatius de consensu utriusque Ecclesiæ p. 281. ad Georg. Acropolitam p. 201. de purgatorio p. 71. de Simeonibus p. 111. &c.

m) S. Nilus lib. 2 Epist. 294. p. 266.

n) Vide Baron. ad A. 438.

o) Caveo Hierosolymitanus.

ter admonitum te velim Lector, scriptorem hunc, dum de Angelis & eorum ministeriis agit, multa nova, incompta, parum Catholica ex male sano suo genio egerere. Quamvis enim alii de Angelis multa eaque blasphema congesserint, nullus tamen hoc nostro absurdior & temerarior deprehenditur. Et ne me ista fingere putes, aliquot illius dicta compendio ex hac oratione excerpta proponam, ut si quando in eam incideris, cautus, edoctusque inoffenso pede pertranseas. Scribit itaque Angelos nobis in custodiam datos, dum nobis adhærent, gloria divina privari, cujus privatione summopere cruciari: sed multo magis angi, cum homo in custodiam datus peccatis obnoxius, sine spe remedii prave agendo perseveret, contumax atque obstinatus: ideoque impense Deum exorare, ut misereatur, & opem ferat, dubitans ne qua in se divinæ indignationis ira conversa proprium ordinem exul vertat. Qui vero hominem sibi traditum pie vitam traducere videt, gaudet, tanquam qui post illius obitum majori gloria & honore sit potiturus. Primus cum hominem erroribus implicatum cernit, angitur, ne ignis cœlitus adveniens cum peccatore ipsum quoque devoret; & cum Deo scelera exponunt, gemunt & plorant, timoreque divini furoris torquentur, ne una cum peccatoribus a facie divina ejecti condemnentur. His & aliis nugis, ne in illis enunciandis tempus conteram, tota ea oratio ad satietatem usque, quæ jam dixi aliaque repetens absumitur. Quonam hic vixerit tempore, vel cujus conditionis Vir fuerit, non liquet, licet nomini præpositum sit, quod Sanctis tribui solet in Cod. MS. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, *S. Patris nostri.* Sed titulum hunc in senescenti Græcia, & a norma Patrum deerrante, iniquissimis etiam tributum comperio.

In libris Ecclesiasticis Græcorum, sed manuscriptis potissimum, pleraque Troparia non inelegantia *Hagiopolitæ* cuidam absque nomine tribuuntur: quæ me judice hujusce Georgii non erunt. Non tanti æstimo hominem: ea potius scripsere, vel *Sergius*, vel *Stephanus* Hagiopolitæ, Tropariorum similium Auctores, neque infimi nominis, neque contemnendi. De quibus in libro meo de Melodis Græcorum verba facio.

XIII. GEORGII CHOEROBOSCI Grammatici quædam excusa sunt in Appendice Lexici Græco-Latini, p) in quibus scilicet dictioni-

p) Ad calcem Lexici Græco-Latini excusi Venetiis in ædibus Aldi & Andreæ Asulani soceri A. 1523. fol. exhibetur apospasmation περὶ ἐγκλινομένων ἐκ τῶν τοῦ χοιρο-

bus N addatur, vel abjiciatur. Et omnium verborum canones exacte investigari non posse. περὶ τοῦ ἐφελκυστικοῦ ν. & πρὸς τοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ῥήμασι κανόνας ζητοῦντας, καὶ ὁμοιότητας. Quæ etiam passim leguntur in Codd. *MS.*

2. Bononiæ in Monasterio sancti Salvatoris quædam Chœrobosci & Moschopuli, ad Syntaxim & alias Grammaticæ partes spectantia, in uno volumine manuscripta se vidisse scribit Gesnerus: *illius Canones Grammaticos* recenset Robertus Constantinus in Biblioth. & epitome Gesneriana Chœroboscum *de Spiritibus* seu *Accentibus* in 4. msf. in Bibl. Imperat. Viennæ extare. Habetur & in Vaticana Cod. 883. Incipit: Τὸ α πρὸ τοῦ ἑαυτοῦ ψιλοῦται ἀεὶ, Ἀαρὼν, ἀάπτος. Aliud opus inscripserat: περὶ προσῳδιῶν, *de Prosodiis*, in Vaticana, & alibi. P. ἰστέον ὅτι τρίχως λέγεται,

3. Nec alterius est, * quod apud Joannem Suzium fuisse tradit Verderius in supplemento *Georgii Grammatici de Syntaxi*. Et idem esse reor cum illo, quod in Bibliotheca Antonii Augustini legebatur Cod. 260.

βόσκου, *de voculis encliticis* sive accentum rejicientibus. Idem exstat in Varini thesauro & cornu copiæ, atque hortis Adonidis, sive Græcorum Grammaticorum collectione, quæ Græce apud Aldum A. 1496. fol. & minori typorum charactere 1504. fol. lucem vidit, ubi etiam occurrunt duo illa laudata Allatio, de νῦ ἐφελκυστικῷ, quibus addatur vel non addatur, & ad eos, qui ubique regulas & analogiam quærunt: ac præterea aliud περὶ τῶν εἰς ω θηλυκῶν ὀνομάτων, & σχηματισμοὶ τῶν εἰμὶ κ. εἶμι ῥημάτων. Incertum autem, ad quem Chœroboscum referri scripta illa debeant, cum duos diversos Georgios Chœroboscos Grammaticos Græcos fuisse oporteat, unum qui vixit sæculo quarto vel quinto, & à Stephano Byz. vel epitomatore ejus Hermolao (qui Justiniani Imp. temporum æqualis fuit) allegatur, ὀνοματικὸν ejus laudante in ἀμίαδε. Alterum, qui Simeone Metaphraste est junior, atque adeo non scripsit ante sæculum decimum. Allatius ipse infra memorat libellum Georgii Chœrobosci, Latine editum & Græce, interprete Fed. Morello Paris. 1615. 12. *De figuris Poeticis, Oratoriis & Theologicis*, περὶ τρόπων τῶν κατὰ τὴν ποιητικήν τε (καὶ ῥητορικὴν) κ. θεολογικὴν χρῆσιν. In hoc p. 30. ubi de metaphrasi differit, Simeonem Metaphrastem laudat his verbis: μετάφρασις ἡ ἐναλλαγὴ τῶν λέξεων κατὰ ποσὸν, ἢ πλεονάζων μετ' ἀρχαϊκοῦ (an ἀρχετύπου) κάλλους γινομένη. ὡς ὁ Μεταφραστὴς ἡμῶν δείκνυσιν ἐν τοῖς τῶν Μαρτύρων κ. Ἁγίων αὐτοῦ μεταφράσεσι. Τούτων γὰρ οἱ βίοι κ. τὰ μαρτύρια πρὸς τὸ ἰδιωτικώτερον ἐξ ἀρχῆς συγγραφέντα παρ' οἷς δήποτε κ. συνεγράφησαν, ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐντεχνόν τι κ. πάνυ ἀρχαῖον μετεφράσθησαν.

* Imo Georgii Lecapeni, de cujus Syntaxi infra.

260. *Georgii Choerobosci de arte Grammatica.* Grammatica etiam illa Graeca, Basilii nomen ostentans nugacissime, indignus tanto auctore Libellus, nescio an huic Georgio * vindicari possit; vindicat tamen Codex manuscriptus Collegii Graecorum hic Romae. In quo ea habentur: Γεωργίου τοῦ Χοιροβοσκοῦ γραμματικῆς. *Georgii Choerobosci Grammatica.* P. ... γραμματικη. τέχνη ... Addit sub eodem titulo: ... *Alii S. Basilio asserunt.* Id, si argumentum permitteret, res tamen in ea adductae, modusque tractandi Basilii esse nunquam concedent. Verum de his fusius agemus in nostro Opere de Libris Apocryphis. a) Leguntur que hodie in Biblioth. Regis Gallorum *Georgii Choerobosci. Doctrina. Documenta de Tropis, de Dialectis, de Schematismis. Eiusdem orthographia. Iterum de Tropis poeticis. Eiusdem Grammatica. Ex Choerobosco varia regula Grammatica.*

4. *Onomasticon* r. illius laudatur à Stephano de Urbibus in Ταμιάθις, & a Magno Etymologo *Rhematicum* in ... An fuerit idem opus? Puto diversum quid a Grammatica, in quo nomina & dictiones exposuerit, minime fuisse, sed Onomasticon q) eam Grammaticae partem, in qua Nominum, & Rhematicum, in qua Verborum Canones prosequeretur, a Nominibus, & Verbis ita appellatam, quemadmodum & alios ab Etymologo titulos, ac si diversi & separati tractatus essent, saepius laudatos. Haud namque fuere variae distinctaeque tractationes, & peculiares de illis rebus libelli, sed partes unius operis perfecti atque absoluti, quod sub Grammaticae Institutionis nomine circumferri potuit: idque ab aliis etiam Auctoribus factum adeo notum est, ut si id probare vellem frustra laborem susciperem, quando id in aliis etiam Auctoribus observasse me memini.

5. Scripsit praeterea de Figuris & Tropis Poeticis libellum, neque incomptum, neque inelegantem, est manuscriptus in Bibliotheca ... Silvestrina Romae & penes me. Eratque in Bibliotheca Antonii ... Codice 56. & Regis Catholici, Scoriaci: recenset illum *de ... Poeticis, & de figuris Poetarum.* Robertus Constantinus in Biblioth.

Geor-

* Ve. Manueli Moschopulo potius. Vide supra Volum. VI. p. 35. & ...

q) Hoc saepius ... ab ... autem non vidi.

r) ... legendum ... quod differt ab ... ut hoc sit quod instar lexici ... nomina ... ad Grammaticam tractationem ... verbis, complectitur. Vide Clarissimi Hemsterhusii prolegomena ad Pollucem p. 35.

Georgii Chœrobosci de figuris Poeticis, Oratoriis, & Theologicis
primum Græce & Latine prodiit ex Bibliotheca Federici Morelli
cum Procli dissertatione de Poetica. Lutetiæ apud Federicum Mo-
rellum 1615. in 12.

6. Hujus aliquid extare in novem Psalmos Davidis in Biblio-
theca Regis Catholici, quæ est Scoriaci, scribit Possevinus. Alii *ἐπι-
μερισμὸν τῶν ἐννέα Ψαλμῶν. Novem Psalmorum divisionem*, in ejusdem
Bibliothecæ Catalogo vocaverunt. Ego vidi laborem hominis in omnes
fere Psalmos, & legisse pœnituit. Dum enim sententiarum expositio-
nem attendo, nihil aliud præter putridas Grammaticorum regulas, &
nugas verbis Psalmorum applicatas comperio. Quemadmodum enim
Moschopulus periodum sibi propositam coloribus & artificio Gram-
matica exornat, ita & noster Chœroboscus verba & versiculos Psalmo-
rum condit. Nec dubium est, ea omnia, quæ sub Chœrobosci nomi-
ne circumferuntur, Georgii hujus esse.

7. Sed ex quonam illi Chœrobosci cognomen appositum, fuse
nobis Eustathius Thessalonicensis Commentariis in Jambica carmina s)
de Pentecoste exponit. *Οὓς ἐγὼ μισῶ καθὰ καὶ ἄλλους, οἳ καί τινα σοφὸν
διδάσκαλον παλαιὸν πολλοὺς καὶ πολλαχῶς ἐν λόγοις ὀμματώσαντα φερόμε-*
320 *νοι φθόνῳ Χοιροβοσκὸν ἐπωνόμασαν, οὐκ ἂν ἐκείνου οὕτως ἑαυτὸν δηλοῦντα,
ὅτε γράφων ἐχαρακτήριζε τὰ οἰκεῖα, κακώνυμοι ἄνδρες ἐκεῖνοι οὐδὲν ἧττον
ἤπερ οἱ κατὰ τὴν Μασσαλιωτικὴν Πίσαν Λατῖνοι, παρ' οἷς τεθέληται ἀναιδῶς
οὕτω εἰς οὐδὲν δέον δυσφημεῖν τοὺς ἐγχωρίους ἐπιθέτοις ὀνόμασι. τὸν μὲν γὰρ
σκύλον, τὸν δὲ σκλάβον, τὸν δὲ Παγάνον ἐπονομάζουσι, ἢ καλοῦσι, ὡς
αἱρετὸν εἶναι ἀνώνυμον παρ' ἐκείνοις εἶναί τινα, ὃ τοῖς Ψύλλοις τῷ ἔθνει ἐπι-
συμβέβηκεν, ἢ οὕτως ἀτέχνως ὀνομαστὸν, χρόνῳ δέποτε μακρῷ καὶ πολυώνυ-
μον, ἀλλὰ τοῦτο μὲν τοιοῦτον, ὡς ἐν παρεκβάσει. ὅσοι δὲ Χοιροβοσκὸν, τὸν
τὴν λογιότητα τοσοῦτον σιλλαίνουσιν εἶεν ὑπὸ συβώτην ἀγόμενοι. καὶ οἱ τὸν
Ἀρκλᾶν δὲ λαλοῦντες ἀποθήκης τοιαύτης εἶεν ἐπάξιοι, ἐὰν πλαττόμενοι τὰ
τοιαῦτα ἐπιγράφουσιν ἀνδράσι πολυωνύμοις. Eos ipse detestor, quemadmodum
& alios, qui Magistrum satis vetustum, & sapientia celebrem, nescio quem, qui
multorum, ac sæpissime in construendis sermonibus oculos aperuit, invidentia
ducti Chœroboscum nuncuparunt, qui cum sua ille scribens digerebat, nunquam
se tali cognomine indicasset. Verum homines illi, genii perversi æque atque qui
Massalien-*

s) Ex ineditis hisce Eustathii ad Joannis Damasceni Canonem Jambicum & Pentecostes Commentariis nonnulla affert etiam Allatius lib. 2. de consensu c. 8. §. 4.

Massilienſium Piſam accolunt Latini, quibus absque ulla cauſa ac neceſſitate indigenas nominibus adjectis infamare ſolemne eſt; quippe hunc canem, illum Sclavum, t) *Paganum alium cognominant & appellant, adeo ut ſine nomine apud eos eſſe, quemadmodum & Pſyllorum genti accidit, optabilius eſſet, quam ita indecore inſignem, & quandoque etiam longum poſt tempus celebrem, fieri. Sed hæc quidem & ſimilia præter propoſitum dicta ſunt. Quicunque vero Chœroboſcum tantum eruditione ac doctrina virum per opprobrium denominant, a ſubulco ducantur, & qui* Arclam u) *dicunt, tali illi dignentur depoſito, dummodo illi ſimilia confingentes nominibus, illisque inſignibus appingunt.* Sed quid de ejusmodi hominibus ſtatuendum ſit, in noſtro de Libris Apocryphis opere fuſe dicemus. Neque enim omnia per ignominiam dicta ſunt. Neque nomen additum, licet in malum etiam trahi poteſt, ad malum tantummodo illud denotandum adjectum eſt. Sed quandoque uſus & caſus, quæ alias viderentur enormia, familiaria fecit.

.8. Fuit in arte Grammatica ſua ætate ſingularis, cum cæteri ſubſecuti Grammatici illius Canones & præcepta paſſim, & ubique, ubi ſeſe occaſio tulerit, vel nomine illius appoſito, vel etiam ſuppreſſo ſtudentibus pandunt: unde & Τεχνικοῦ cognomen, ut ego exiſtimo, ſibi adoptavit. Idemque eſt Georgius Technicus, ex quo ſua in Cornu copiæ Favorinus Camers, quemadmodum & alii collegerunt. Plures etiam alii a profeſſione & ſtudio, quo verba omnia ad certas regulas concludere conati ſunt, idem ſibi quemadmodum & Grammatici nomen uſurparunt. Ne reliquos recenſeam, unum nobis Apollonium Alexandrinum, cognomento Dyſcolum, ſuggerit Compilator Stephani de Urbibus in Πάρος. Εἰκῆ Ἰώνων τὸ ἐθνικὸν τῆς Πάρου ὁ Τεχνικὸς Ἀπολλώνιος, Παριανὸς, εἴρηκεν ἐν τῷ περὶ παρωνύμων. *Perperam itaque ex Paro nationi nomen familiare ſive gentilitium Apollonius Technicus* Parianum *vocavit in eo, quem de Paronymis libro conſcripſit.* Debuerat namque *Parium* dicere. Hinc, amice Lector, ex pereruditio ſummi Viri x) de Apolloniis, eorumque operibus ſyntagmate, expungas velim Apollonium *Parianum*; cum Parianus ille nullus fuerit, & Technicus Apollonius, cujus ibi mentio fuit, non alius ab Alexandrino, atque Dyſcolo habeatur, qui opus περὶ παρωνύμων conſcripſerat, ut ex Svida, & Conſtantino Porphyro-

t) *Sclavus* pro ſervo, vide Cangii utrumque gloſſarium. *Paganus* pro ethnico.
u) [illegible] dictus Johannes Damaſcenus. Vide Volum. VIII. hujus Bibl. p. 774.
x) Joannis Meurſii.

phyrogenneta de administr. Imper. cap. 23. idem Vir, & bene observavit. At quemnam ex his scriptores intelligunt, qvum suppresso Auctoris nomine, *Technicum* tantum laudant, & testem producunt? An etiam præter hos tertium? Res in ambiguo est, & quid dicam, nescio. Dicant quibus Delphi, aut Hammon, aut Dodona in pectore est. Ego sane non oracula fundo.

9. Eum tandem haud recentem, sed satis antiquum fuisse, y) & ante Anastasii tempora famam sibi comparasse, vel inde colligas, quod illius testimonio non semel Stephanus Grammaticus de Urbibus, qui dictum Imperatorem præcesserat, vel ejus epitomator *Hermolaus*, qui Justiniano imperante, cui epitomen nuncupaverat, Byzantii flore-
321 bat, dicta sua comprobant.

XIV. GEORGIUS DIACONUS, & Magister universalis scripsit: *προλεγόμενα τῶν Θεοδοσίου κανόνων ἀπὸ φωνῆς Γεωργίου Διακόνου οἰκουμενικοῦ διδασκάλου. Prolegomena in Theodosii regulas, dictante Georgio Diacono, œcumenico magistro.* P. *ἐπειδὴ κανόνων εἰσαγωγικῶν μέλλομεν ἄρχεσθαι· ἐν ἐπιτομῇ ἣν τούτους παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ Θεοδόσιος, μάθωμεν τί ἐστι κανών.* In Biblioth. Regis Gallorum Cod. 1385. An idem cum Chœrobosco? hæreo. z) Num Chœroboscus Diaconus fuerit, incertum mihi est: Titulo tamen *universalis Magistri* a) insignitum non uno in loco comperi.

XV. GEORGIUS DIÆRETA, ex quo sicut & aliis non contemnendi nominis scriptoribus, expositiones nonnullæ in Hermogenis Rhetoricam collectæ sunt, sub hoc titulo: b) *Συναγωγὴ τῶν ἀναλυτικῶν*

y) Certum hoc est de altero Chœrobosco, quem laudat Stephani Byzantini epitome. Atque huic etiam libenter pleraque illa in Etymologico magno memorata tribuerim, quæ retuli supra p. 30. Sed non minus certum est junioris esse Georgii Chœrobosci librum de tropis, quia in illo Simeon Metaphrastes allegatur. Itaque videndum utri adscribendæ lucubrationes variæ Grammaticæ, quas Græce MStas partim memoravit Allatius, partim ipse retuli Volum. VII p. 42. seq.

z) Non dubito Chœroboscum juniorem eundem cum hoc Georgio Diacono pronunciare, quia in Codice Bibl. Coisliniana, de quo Clariss. Montfauconus p 230. memorantur *προλεγόμενα τῶν Θεοδοσίου ὀνοματικῶν Κανόνων ἀπὸ φωνῆς Γεωργίου Χοιροβόσκου.* Incipit: *ἐπειδὴ ὁ Θεοδόσιος ἐν συντόμῳ παραδίδωσι.* Theodosius iste Grammaticus fuit Alexandrinus Christianus, cujus lucubrationes in Dionysii Thracis Grammaticam evolvi MS. in Bibl. publica hujus Urbis Joannea.

a) Sic Chœroboscus vocatur apud Labbeum in Bibl. nova MSS. p. 104.

b) Confer Lambecium VII. p. 258.

τάτων ἐξηγήσεων εἰς τὴν ῥητορικὴν τῶν ἀποδοθεισῶν ὑπό τε Χριστιανῶν ἐξηγητῶν, καὶ ἑλλήνων, ὧν εἰσὶ Χριστιανοὶ μὲν Ιωάννης Φιλόσοφος μέγας, καὶ ὀρθοδοξότατος ὁ Σικελιώτης, καὶ ἕτερος Ιωάννης διδάσκαλος ὁ Γεωμέτρης, Γρηγόριος μητροπολίτης Κορίνθου, ἕτερος μητροπολίτης Σάρδεων, ὁ Δοξαπατρῆς, κύρις Ιωάννης, Γεώργιος ὁ Διαιρέτης λεγόμενος. ἕλληνες δὲ Σιμπλίκιος, Λογγῖνος, Συριανὸς, Ιάμβλιχος. *Collectio interpretationum maxime necessariarum in Rhetoricam, quæ a Christianis, itemque Gentilibus expositoribus tradita sunt. Ex his Christiani fuere Joannes Philosophus magnus, & apprime orthodoxus Siculus, alius Joannes Magister* Geometra, *Gregorius metropolita Corinthi, alius Metropolita Sardensis, Doxapatres Dominus Joannes, Georgius Diæreta dictus: Gentiles vero Simplicius, Longinus, Syrianus, Jamblichus.* Fuit patria Alexandrinus, cognomento Monus, professione Sophista. Diæretem dictum existimo ob scholia, quæ in διαίρεσιν, *Divisionem* * scripserat. Habeo ex indice MSS. Librorum, in quo legitur: Γεωργίου τοῦ Μόνου Σοφιστοῦ Ἀλεξανδρέως σχόλια εἰς τὴν διαίρεσιν. ἔστι δὲ ῥητορικὸν τὸ βιβλίον. *Georgii Moni Sophistæ Alexandrini scholia in divisionem. Liber ad Rhetoricam pertinet.* Si non fallit titulus, & μόνου pro μοναχοῦ irrepserit. Nec aliud videtur, quod in Bibliotheca Regis Gallorum asservatur, *Georgii Monachi scholia* in Librum de divisione Rhetor. cap. 53.

XVI. GEORGIUS ARISTINUS Historicus. Illius meminit Josephus Methonensis Episcopus in responsione ad Marcum Ephesinum pro Concilio Florentino, tanquam illius, qui retulisset additamentum illud, *Filioque*, in symbolo mox a secunda œcumenica Synodo tempore Damasi Papæ appositum fuisse. καὶ οὐ πρὸ τούτων μόνον, ὡς εἴρηται, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν δευτέραν σύνοδον ἐν τῷ καιρῷ Δαμάσου Πάπα, ὡς μαρτυρεῖ Γεώργιος Ἀριστινὸς c) ὁ Ἱστορικός. *Nec ante illas tantum, ut dictum est, sed mox a secunda Synodo tempore Papæ Damasi, ut asserit Georgius Aristinus Historicus.* Et infra: τὸ δὲ σύμβολον ἀπὸ τῆς δευτέρας συνόδου ἡ Ῥωμαϊκὴ οὕτως ἔψαλλεν ἐκκλησία, ὡς ᾄδει καὶ σήμερον, καθὼς μαρτυρεῖ Γεώργιος ὁ Ἀριστινός, ὡς ἔφημεν. *Symbolum vero post secundam Synodum Romana canebat Ecclesia, sicut hodie canit, teste Georgio Aristino, ut diximus.*

XIII. GEORGII PEDIASIMI *Historiam* nondum editam laudat Petrus Pantinus Notis in orationem de Deipara Virgine, d) quando ad

 tem-

* Hermogenis Rhetoris.

c) Ἀριστηνὸς apud Allatium p. 577. de consensu utriusque Ecclesiæ. Porperam *Arestinus* apud Michaelem Nau in effigie Ecclesiæ Romanæ Græcæque p. 75.

d) Antwerp. 1601. 8. p. 387. T. 2. & Auctarii Bibl. Patrum Ducæani p. 445. Etiam Georgii Lecapeni historiam ineditam memorat Allatius infra p. 363.

templum eſt triennis a ſuis deducta, Germani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani. Ex ea namque Germanum hunc ſub Leone Iſauro, ſeu Conone, a quo & in exilium actus eſt ob imaginum cultum, vixiſſe refert. De quo ſane Auctore, cum ipſe nihil compertum habeam, ſed tantummodo mihi dicto Pantini cognito, nihil dicam. Joannes Pediaſimus & cerdonibus notus eſt.

XVIII. GEORGII MYTILENÆI *in ſalutiferam D. N. JEſu Chriſti paſſionem* Homilia edita eſt Græce & Latine Tom. 2. de Cruce a Jacobo Gretſero p. 659. De qua nihil aliud dixerim præterquam ipſius Gretſeri verba: eam piam eſſe, cæterum non magni pretii: a Librario itidem, qui Codicem Viennenſem e) exaravit, peſſimis modis mutilatam. Neque hic alius ab illo eſt, ſi conjectura non fallit, quem inter libros
322 bros Bibliothecæ Imperatoris exſtare dicit Poſſevinus in Indice dictæ Bibliothecæ Georgii Methinenſis, *de paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Et epitomatores Geſneriani, *Georgii Methiminenſis de paſſione*, &c. Typis quoque prodierunt Epigrammata varia f) Georgii Patricii, cui Mitylene patria, in laudem librorum D. Dionyſii de cœleſti Hierarchia, de divinis nominibus, & de myſtica Theologia. Ejusdemne an alterius? quid refert?

XIX. GEORGII NICODII *de Cruce* liber, ſic inſcriptus in Bibliotheca Imperatoris Viennæ Auſtriæ, *Poſſevinus.* An lapſus exſcriptoris fuerit, & *Nicodius* nobis pro *Nicomedienſis.* irrepſerit? g) Miror hanc orationem *de Cruce*, cum pleraſque alias ex eadem Bibliotheca erutas publicarit, Gretſerum non habuiſſe, vel habitam neglexiſſe.

XX. GEORGII GRAMMATICI, diverſi ab illo Technico, quem Chœroboſcum eſſe diximus, ad hæc tempora ſupereſt laudationum biga, *de S. Barbara Virgine & Martyre.* Earum primæ principium eſt: *ἔστι μὲν τοῖς οὐκ ἀξίοις ἐπισφαλὲς τῶν ὑπὲρ ἀξίαν ἐφάπτεσθαι.* alterius: *ἐπειδὴ ἡ τῆς μάρτυρος πανσεβάσμιος μνήμη τῶν αἰγληφορικῶν ἄνωθεν καταυγασθεῖσα ἐλλάμψεσιν.* Vidi in Bibliotheca Barberina. Et memini me etiam puerum adhuc vidiſſe in Meſſanenſi monaſterio S. Salvatoris.

Hujus

e) Confer Lambecium lib. I. p. 136.

f) Meminit Martinus Delrio in Vindiciis Areopagiticis p. 458.

g) Nulla alia quam edita Georgii Nicomed. homilia reſpicitur, quæ incip. πρὸς ὑψηλοτάτην. De qua ſupra p. 611. Vide Lambec. l. p. 135.

Hujus pleraque *Anacreontica Carmina*, eaque ſvaviſſima, varii nec inelegantis argumenti, quandoque literatorum uſui edenda penes me conſervo, & ne talia fingere videar, en eorum argumenta.

Τί εἴποι ἡ Ἀφροδίτη τῆς Ἀθηνᾶς φυτευσάσης ἐλαίαν, καὶ ἀνελθόντος ῥόδου. *Quid dicere potuerit Venus, cum Minerva olivam plantaſſet, & roſa nata eſſet.* Carmen ſatis prolixum, ſed ſine principio.

Τί εἴποι ἡ Ἀφροδίτη τῆς Ἀθηνᾶς διὰ ῥόδου πεισθείσης βοηθῆσαι τοῖς Τρωσί. *Quid dicere potuerit Venus, cum oblata roſa Pallas ſuaderetur Trojanis auxilia conferre.* P. Καλύκων χάριν λαβοῦσαν θεράπαιναν Ἀφροδίτην.

Τί εἴποι ὁ Ἄρης τῆς Ἀφροδίτης τρωθείσης ὑπὸ ἀκάνθης ῥόδου. *Quid dicere potuerit Mars, Venere vulnerata a ſpina roſæ.* P. Τὸ ῥόδον δύω τιτρώσκει, σὲ μὲν εἰς δέμας Κυθήρη.

Τί εἴποι ὁ Ἀπόλλων καταδιώκων τῆς Δάφνης, καὶ ἐμποδισθεὶς εἰς ἄκανθαν ῥόδου. *Quid dicere potuerit Apollo Daphnem inſequens, & ſpina roſæ obvia impeditus.* P. Γενεὴν ῥόδων φανεῖσαν δότε μοι δεῖπειν μαντίτα.

Τί εἴποι ἡ Φαίδρα ἐρῶσα τὸν Ἱππόλυτον ἐστεμμένον ῥόδοις. *Quid diceret Phædra videns Hippolytum coronatum roſis.* P. Τί καλὸν χρόνον δοκεύω Παφίην ἐμοῦ τυχοῦσαν.

Ἄλλο εἰς τὸν αὐτόν. *Aliud in eundem.* Ἐπ' ἐμοὶ πανδαμάτωρ ὅπλα κορύσσει.

Ἐπιθαλάμια. *Epithalamia.* P. Γαμικαὶ πνέουσιν αὖραι, μέλος ὀργάνων δονεῖται.

Ἐπιθαλάμια alia. *Epithalamia.* P. ἀναβάλλομαι χορεύειν, λιγυροῖς μίτοισι κρούων.

XXI. GEORGII Paneuphemi PRÆFECTI AFRICÆ *ad moniales Alexandriæ, quæ a Catholica Eccleſia defecerant*, Græce Romæ ſervari in Vaticana refert Geſnerus, & Poſſevinus. Meminit Robertus Conſtantinus in Bibliotheca. Auctorem tamen illius ſcripti Georgium non eſſe, ſed Maximum Homologetam, titulus ipſe per ſe indicat: Μαξίμου Μοναχοῦ τοῦ Ὁμολογητοῦ ἐκ προσώπου Γεωργίου τοῦ Πανευφήμου Ἐπάρχου Ἀφρικῆς, πρὸς ἀσκητρίας ἀποστάσας τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. *Maximi monachi Homologetæ, ex perſona Georgii Paneuphemi Præfecti Africæ ad Moniales Alexandrinas, quæ a Catholica Eccleſia defecerunt.* P. ἐγὼ μὲν ᾤμην ὑμᾶς ὡς ἀληθῶς ἐστηρίχθαι καλῶς, καὶ ἀμεταθέτους ἔχειν τὰς τῆς ψυχῆς βάσεις. Legi in Bibliotheca Barberina. h) Similia ſunt,

h) Prodiit inter Opera S. Maximi T. 2. p. 336 342. edente Combefiſio, Pariſ. 1675. fol.

quæ alii ſcriptores celebres ex perſona aliorum ſcripſerunt, de quibus nos alibi.

XXII. Georgios Monachos Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptores plures fuiſſe, nemini dubium eſt. Matthæus Raderus Not. in Vitam i) ſancti Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani a Niceta Paphlagone ſcriptam tres commemorat, quos penes ſe eſſe ſcribit. *Præter ea, quæ passim*
323 *ad oram notavi, placuit quædam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diverſus eſt à Georgio Syncello Taraſii, quamvis in fronte nomen Syncelli præferat: Diverſus item a Georgio Monacho qui Chronicon ſcripſit, quod a Panuino laudatur, tametſi Chronicon illud Georgii nomen præſcriptum non habeat. Tres enim diverſos Georgios monachos manuſcriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Auguſtana Bibliotheca ineditos omnes, nec translatos hactenus mecum habeo, conferoque.* Diſcrimen tamen inter eos nullum adduxit; pleraque etiam obſcurius prolata nobis divinanda reliquit. Saltem illud tacere non debuit, quanam ratione Hamartolus Syncelli nomen præferat, & Georgius alius, qui Chronicon ſcripſit, & laudatur a Panuino, cum Georgii nomen non habeat, Georgius ſit. Et cum Panuini locum ſubticeat, rem nobis apertam forte per ſe, difficilem reddit. Utinam nobis vel eorum Hiſtoriæ exordia, vel terminos præfixiſſet; Sic enim Hiſtorici prædicti dilucidius innoteſcerent. Quare de noſtro, ſi quid id fuerit, ut rem implicatisſimam extricemus, aliquid in medium afferamus: primumque de Syncello, deinceps de Hamartolo, tandem Tertio, ſi eſt, nam uti de primo, & ſecundo nulla dubitatio eſt, ita de tertio conjectura non levi hæſitare poterimus, diſſeramus.

XXIII. Primus ergo eſt GEORGIUS MONACHUS, & ABBAS, ab Officio, quo Taraſio Patriarchæ k) inſerviebat, SYNCELLUS, veluti nota ſibi propria hoc cognomine ab aliis diſcretus. Quid officii nomen præ ſe ferat, ex aliis ſumpſeris. Syncelli pro fide Catholica certamen, & in Eccleſia dignitatem tetigit Anaſtaſius Bibliothecarius in Præfatione Hiſt. Eccleſiaſticæ. *Operæ pretium duxi ex Georgii ſummatim quædam, & Theophanis Chronographia plura, ſed ſuccincte carpenda, quorum prior usque ad Diocletianum, poſterior usque ad Leonem, qui poſt Michaelem imperavit, patrem ſcilicet Ignatii, qui adhuc ſupereſt, habenas Conſtantinopolitani*...

i) Prodiit Ingolſtad. 1614. 4.
k) CPolitano, defuncto A. 806. Confer ſi placet quæ de Georgio Syncello ejusque Chronico dixi Volum. VI. p. 151.

tanæ tenens Ecclesiæ, prædicti operis sui stylum protraxit. Qui autem fint isti, leviter annotabo. Horum igitur alter electa Monastica vita, mundoque contempto, Christi se levi jugo, & suavi sarcinæ mancipavit; Prætereæ contra Hæreticos incessanti agone desudans multis verberibus, mundi Principibus contra Ecclesiæ ritum sævientibus, diversisque pœnis affectus est. Sic ergo stigmata Christi in corpore suo portans tam pro fidei constantia, quam pro multarum virtutum insignibus sanctæ memoriæ Tarasii Regiæ Urbis Præsulis Syncellus effectus est. Sed ne multa prosequar, sufficere arbitror ad præconium ejus, quod a Sede approbatus sit Apostolica. Quando scilicet Vicarii ejus una cum trecentis quinquaginta Patribus in Nicæa Urbe secundo convenientes universalem Synodum celebratur (lego *celebrarunt*) *siquidem & laus ejus in eodem septimo, & sancto* Concilio *reperitur.*

Dictus itaque Anastasii Syncellus iste ille idem erit, cujus apud Nicænos Patres æque, ac Germani Patriarchæ, & Joannis Damasceni honorifica mentio est, & Cyprium fuisse supra in Georgio Cyprio l) abunde satis, ut opinor, cum nullius alterius Georgii mentio habeatur, probatum est. Id optime Anastasio, qui iisdem temporibus accurate, diligenterque historiam scribebat, innotescere potuit. Verumtamen simus in speculis, observemusque, quemadmodum res se ista habeat, aucupemurque si fieri potest ex puteo veritatem. Georgius Cyprius Vir sanctitate, doctrina, & certaminibus pro asserendis imaginibus celebris, sub Constantino Copronymo a Pseudosynodo damnatur, non uti jam vivens, sed vita functus, sicuti Germanus, & Damascenus; idque contigit circa annum Domini septingentesimum quadragesimum quintum m) vindicaturque postea ab injuria, & probris malitiose, & contra jus omne a nebulonibus illi oblatis, a Patribus Nicænæ secundæ in Responsione ad dictam Pseudosynodum Act. 7. Tarasio ipso vidente, & audiente, ejusque vita Christiane, & orthodoxe transacta summatim percurritur, ut supra etiam notabamus. Quomodo ergo Cyprius ille jam demortuus Tarasii Patriarchæ post quinquaginta ad minus annos (quadraginta namque inter Pseudosy- 324
nodum illam sub Copronymo, & Nicænam Synodum & plures excurrerant) Syncellus esse, & Tarasii Patriarchatus hæres, si Syncelli nomen id præ se ferat, ut doctissimorum virorum opinio est, substitui potuit? Vel memoria ergo Syncelli in Nicæna secunda immedicabili vulnere abrasa est: Vel Anastasius nobis fucum fecit, & alium pro alio, ut fieri solet, vel lapsu memoriæ, vel Commentariorum male fida relatione

l) p. 613. seq. m) A. 754.

tione suggessit. Quidquid sit, Cyprium a Syncello diversum esse, ego pro certo, donec contrarium perdoceatur, dicere audeo; & potissimum, si, ut adnotavit Josephus Scaliger, *Instituit opus suum anno Christi DCCXII. annis viginti uno ante excessum Caroli Magni, Indictione prima ineunte.*

Syncelli studium, diligentiam, & in contexenda historia conatus Theophanes Isaurus, historiæ illius continuator, ipso statim ingressu sic expressit: ὁ μὲν μακαριώτατος Ἀββᾶς Γεώργιος, ὁ καὶ σύγκελλος γεγονὼς Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐλλόγιμος ἀνὴρ, καὶ πολυμαθέστατος ὑπάρχων, πολλούς τε χρονογράφους, καὶ ἱστοριογράφους ἀναγνοὺς, καὶ ἀκριβῶς τούτοις διερευνησάμενος, σύντομον χρονογραφίαν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Διοκλητιανοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ διώκτου τῶν Χριστιανῶν ἀκριβῶς συνεγράψατο. Τούς τε χρόνους ἐν πολλῇ ἐξετάσει ἀκριβολογησάμενος, καὶ συστήσας, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν πρὸ αὐτοῦ, τάς τε τῶν ἀρχαίων βασιλέων παντὸς ἔθνους πολιτείας τε, καὶ τοὺς χρόνους ἀναγραψάμενος, καὶ κατὰ τὸ ἐφικτὸν αὐτῷ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν θρόνων, Ῥώμης τε φημὶ, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας τε, καὶ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων, τούς τε ὀρθοδόξως τὴν ἐκκλησίαν ποιμάναντας, καὶ τοὺς ἐν αἱρέσει λῃστρικῶς ἄρξαντας, καὶ τοὺς τούτων χρόνους ἀκριβῶς ἐνέταξεν. Ἐπεὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ βίου τοῦτον κατέλαβεν, καὶ εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ καθὼς προέφημεν μέχρι Διοκλητιανοῦ συγγραψάμενος τὸν τῇδε βίον κατέλιπεν, καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ἐν ὀρθοδόξῳ πίστει, ἡμῖν ὡς γνησίοις φίλοις τήν τε βίβλον, ἣν συνέταξε, καταλέλοιπε, καὶ ἀφορμὰς παρέσχεν τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρῶσαι. Id est, ut qui non illaudabilem operam in vertendo, illustrandoque Theophane impendit Jacobus Bullardus n) interpretatus est. *Georgius sanctæ memoriæ Abbas & sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani Tarasii Syncellus factus, Vir spectatissimus, atque eruditissimus multis Chronographorum, Historicorumque libris evolutis, & sedulo excussis compendiariam Chronographiam ab Adamo usque ad Diocletianum Romanorum Imperatorem, & Christianorum persecutorem omni studio conscripsit: Temporum rationes ad exactiorem calculum revocans, ipsarumque discrepantias concilians, emendans, & tam opportune constituens, ut qui hactenus de hac re scripserint, omnes facile superarit. Quin etiam priscorum nationis cujuscumque Regum administrationes, & regimina, ætatesque adscripsit, ipsos etiam, quantum in eo fuit, magnarum, & Catholicarum*

n) Jo. Jacobus Buchardus, de cujus inedita Theophanis versione vide Volum. VI. pag. 152.

licarum sedium Præsules, Romana, inquam, Constantinopolitana, Alexandrinæ, Antiochenæ, & Hierosolymitanæ. Tum qui fidelium pastorum munere in Ecclesia defuncti sunt; Vel qui in hæretica pravitate principatum contra jus fasque occupavere: Eorumque omnium tempora pulchro ordine digessit. Enim vero cum morte præceptus consilium, quod in opere scribendo primum inierat, ad optatum finem perducere non potuerit, sed quemadmodum jam supra diximus, ut ad Diocletiani tempora devenit, ex hac vita ad Dominum in fide Catholica migraverit, nobis, qui amicitia ipsi conjunctissimi fuimus, librum, quem composuerat, reliquit, occasionemque simul præbuit, ut qui hactenus desiderarentur in illo explere aggrederemur, &c.

Breviarium ergo Chronographicum ab ipso orbe condito ad Dio-
cletianum, quod ultra deducere morte præreptus non potuit, conscri-
psit. Meminit illius Cedrenus, sive Joannes Scylitza in Proœmio: ὁ γὰρ
μοναχὸς Γεώργιος, καὶ Σύγκελλος ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμου εἰς
Μαξιμιανὸν, καὶ Μαξιμῖνον τοὺς τυράννους κατέληξε, καὶ ὁ ὁμολογητὴς Θεοφά-
νης τὸ ἐκείνου τέλος ἀρχὴν ποιησάμενος οἰκείαν ἄχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀ-
πὸ Γενικοῦ κατήντησεν. *Nam & Georgius Monachus, idemque Syncellus ab
initio mundi orsus usque ad Maximianum, & Maximinum Tyrannos rem
produxit: Et quo is loco desiit, inde principium sumens Theophanes Con-* 325
fessor, obitu Nicephori, qui ex Genico historiam suam finiit. Id etiam de
eo testatus est Michael Glycas Annalium partis tertiæ in fine: Γίνωσκε
δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι καθὰ φησὶν ὁ χρονογράφος Ἰωάννης ὁ Σκυλίτζης τῆς Χρο-
νογραφίας μὲν κατήρξατο Γεώργιος, ὁ καὶ Σύγκελλος χρηματίσας Ταρασίου
τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν τυ-
ράννων κατέληξε Μαξιμιανοῦ δηλονότι καὶ Μαξιμίνου, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὸν
Γεώργιον ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης, καὶ τοῦ Ἀγροῦ ἡγούμενος τὰ ἀπόλοιπα συνε-
λέξατο ἕως τελευτῆς βασιλέως Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Γενικῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπὸ
Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαβὲ τῆς Χρονογραφίας ὁ Σκυλίτζης κατήρξατο. *Debes autem scire, dilecte Fili, temporum annotationem inchoatam esse, Joanne Scylitza Chronographo auctore, ab Georgio sanctissimi Patriarchæ Tarasii Syncello, qui a mundi exorsus initio in his ipsis Tyrannis Maximiano scilicet, & Maximino ejus filio desiit. Deinde post* Georgium *Theophanes Confessor, & Agri præpositus, reliqua literis est complexus usque ad Nicephori Genici finem, qua ipsa de causa Scylitzes Chronographiam suam a Michaele Rangabe voluit auspicari.* Eadem repetit Joannicius Cartanus in Flor. cap. 183.

Syncellum in hoc volumen universam Eusebii Chronologiam sine ulla verborum immutatione transtulisse: Et quemadmodum Eu-

 sebius

ſebius Africanum, & alios, qui ante eum huic ſcriptioni manum admoverunt, caſtigabat, quod multa adverſus veram temporum rationem ſciſcebant, ſic ipſum Euſebium Georgius iſte Syncellus, ubi quid ille paulo alienius a vero dixit, aut fecit, ita exagitat, ut ubi uſus venit, raro hominem ſine acerba objurgatione, aut contumelioſo dicto dimittat; Quin etiam ἐμβρόντητον appellat, adnotavit non male Joſephus Scaliger in Euſebii Chronicon, & ex eo Joannes Voſſius de Hiſtor. Græcis lib. 2. cap. 24. Eum merito ab Euſebio diſſentire ſæpe, ſæpe etiam immerito, Joſephus paſſim conatus eſt ibidem oſtendere, cui ut in multis ſubſcribes, ita in pluribus meram animi contentionem agnoſces. De illis, quibus plus otii eſt, judicium ferant. Sed enim a Joſepho probe & honeſte diſſentio, maledicentiamque illam in Auctorem tantopere ab eo perpolitam condemno. Fruſtra enim in immeritum, ac optimum ſcriptorem convicia illa, quæ ſine ſtomacho non audies, jaciuntur. *Syncellus ſententiam ſuam nullo valido argumento præterquam pertinacia, quæ illi familiaris eſt, formare potuit. Et multa alia, in quibus non præter ſolitum levis. Inſignis hallucinatio, vel potius deliratio, Inſigne delirium. Quæ ſunt ſtultiſſima. Non pauca vomit, quæ non referam. Quod hujus latratoris oppones vecordiæ. Qui nullum errorem Euſebii prætereire ſolet. Plane puerile eſt.* Hæc indigna Philoſopho, animoque ingenuo ſunt. Satis erat ſine iſtis contumeliis o) de erroribus admonere. Nollem ab aliquo dici probationum defectu maledicta ſubſtitui. O quantus eſt in rebus inanibus tumor & ſtrepitus!

Evenit porro, ut exſcriptorum incuria, vel legentium tædio, & ſolemni ac miſera ſcriptorum conditione, ut pars anterior operis, qua a mundi exordio res geſtæ ad obſeſſam a Pompejo Hieroſolymam, vel ad Julii & Auguſti principatum enarrantur, in Auctore exſcribendo, omitterentur; Adeo ut vix uno, vel altero loco inveniatur: p) a Pompejo, & Auguſto ubique. Hinc nonnulli nullam aliam Syncelli Hiſtoriam præter hanc poſteriorem agnoſcunt. Plerique etiam, cum nullam aliam ab orbe condito Georgii Hiſtoriam præter Hamartoli deprehenderent, & ſcirent Syncellum ab orbe condito opus inchoaſſe, Hamartoli ſententias pro Syncelli, ut alii quoque Theophanis parili fuco divendunt. Specimen hujus rei eſſe poterunt excerpta ſub Georgii Syn-

o) Bene ſvades, Allati, utinam ipſe ſemper tam ſani conſilii memor.
p) Confer Goari præfationem ad Syncellum, & Allatium infra, p. 328.

Syncelli nomine ex illius Chronico a Dionysio Petavio exhibita post
Breviarium historicum Nicephori Patriarchæ. q) Ea enim, ut Vir ille
animadvertit, falso Georgii nomen præ se ferunt, cum sint Theophanis.
At ipse Georgii Hamartoli esse non Theophanis deprehendi. Quod in-
de etiam facili negotio haberi poterat, quando in illis nulla anno- 326
um distinctio, nulla temporis delineatio, sed rei, uti se habuit, plana
& continuata narratio, quod præter institutum Theophanis est, qui
omnia annis concludit, ut uno obtutu conspiciatur. Et ne alios in
crimen adducere videar, ipse egomet in Syntagmate meo de Engastrimytho r) olim edito sententiam de ea Hamartoli, Syncello, errore non levi, asserui: Multa itaque sub Syncelli nomine, quæ Theophanis, & Hamartoli, multa sub Theophanis, quæ Syncelli, & Hamartoli; Multa denique sub Hamartoli, quamvis non ita sæpe, cum Auctor in promptu haud fuerit, quæ Syncelli, & Theophanis sunt, laudantur? Et hi tres Auctores, quando non omnibus pateant, apud recentiores confunduntur, & unus alterius sæpe numero locum occupat. Quid Georgium Theophanem Vossii s) referam? Plura rapit calamus, dixit ille. Ego dicerem, plurima Typographicorum amanuensium incuriam confundere, plurima ex recta scriptorum semita in pravam, distortamque nulla pœna protrudere.

Fraudem in hisce Georgiis aperiam, ut futuris temporibus, suis quisque plumis, alienis abactis, præfulgeat. Causa erroris fuit, nomen illud Monachi, quasi cognomen Georgiis addictum, quod recentiores parum advertentes, unumque Georgium Monachum Historiarum scriptorem opinantes, scripta omnia ad unum retulerunt. Possevinus in Apparatu: *Georgius Hamartolus, qui aliis idem, qui Georgius Syncellus Tarasius Patriarcha; Constantinopolitanus, ab mundi ortu usque ad imperium Constantii filii Leonis, Chronicon scripsit: Idque in Bavar. Bibl. MS. extat. Quin & scripsit de Inventione sancta Crucis, cujus fragmentum inseruit Græce & Latine Jac. Gretserus Tomo suo secundo de Cruce. Sane Georgii Syncelli historia ab Adamo ad Alexium Comnenum extabat in Vaticana, & in Cæsarea Viennæ Austriæ Bibliothecis.* Vides hic multa peccare Possevinum: Inauditum illud est, Georgium Syncellum Tarasium Patriarcham, aut Patriarcham Con-

q) Paris. 1616. 8. pag. 399-407. Græce περὶ τῆς βασιλείας ἡρακλείου, ἐκ τῶν Γεωργίου Μοναχοῦ Συγκέλλου χρονικῶν.

r) cap. XI. p. 454. Lugd. 1629. 4.

s) ita per errorem Vossius vocat lib. 2. de Hist. Græc. c. 24. p. 285.

Constantinopolitanum fuisse. Qui in Maximiano, & Diocletiano morte oppressus finiit, nec ultra producere potuit, quanam ratione ad Constantinum, filium Leonis perduxit? Multo minus ad Alexium Comnenum trecentos, & plus annos ante mortuus continuavit. Scriptum illud de Inventione S. Crucis a Gretsero editum ex historia Hamartoli depromptum est, non per se separatum. Vides ergo in his verbis, ut omnia confundantur, Georgius Hamartolus cum Georgio Syncello, & Patriarcha Tarasio; & historiæ ab his conscriptæ, licet diversæ, ac variæ, & ab uno Adamo initium trahentes in unum veluti surculum coalescant. Cedrenus enim in Isaacio Comneno, Hamartolus in Michaele Theophili filio, Syncellus in Diocletiano scriptionem terminant.

Gesnerus, *Georgii cujusdam Græci Monachi historia temporum, sive Chronica a condito mundo, usque ad regnum Nicephori Botaniatæ* †), *extat manuscripta Venetiis in Bibliotheca sanctorum Joannis, & Pauli, & apud Diegum Urtadum Cæsaris Legatum ibidem. Vide, ne idem sit, qui infra Georgius Pachymerius nominatur; Nam & ipse Monachus historiam quandam scripsisse fertur.* Cujusnam ea historia Georgii sit, divinare non possumus, & certum est ex commemoratis superius, nullam ad Botanitatem usque historiam suam produxisse; Nisi id affirmaremus, alium quempiam ad Historiam Georgii, quicunque ille fuerit, quæ deerant ad Botanitatem usque de suo, vel ab alio scriptore adjecisse. Ridiculum præterea est, similem Auctorem Pachymerem fuisse, cum Pachymeres non a principio mundi historiam inchoarit, neque plurium Imperatorum res gestas, sed Michaelis, & Andronici ejus filii Palæologorum tantum, quando etiam ipse rebus interfuit, prosecutus sit, ut infra dicemus.

Syn-

†) In Bibl. illustris Viri Frid. Adolphi Hansen ab Ehrencron p. 426. memoratur MS. Chronicon Græcum foliorum 330. in 4. incipiens à temporibus Constantini Magni desinens in imperio Nicephori III. sive Botaniatæ. Subjuncta διήγησις περὶ τῆς κτίσεως τῆς ἁγίας Σοφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥνπερ ἔκτισεν Ἰουστινιανὸς ὁ Βασιλεύς. In calce Chronici hæc adscripta sunt verba: Ἐτελειώθη ὁ παρὼν χρονογράφος εἰς δόξαν Θεοῦ, διὰ χειρὸς κἀμοῦ ἁμαρτωλοῦ Γεωργίου ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ἐντιμοτάτου καὶ εὐγενεστάτου Κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζ ξ γ' ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αφνέ. Κτῆμα Ἀλεξάνδρου τοῦ Μοσχολέου. De διηγήσει illa dixi Volum. VI. pag. 689.

Syncelli itaque Chronicon potiore sui parte mutilum visebatur in Biblio-
theca Antonii Augustini Cod. 136. *Georgii Monachi Syncelli Chronogra-*
phiæ epitome a C. Julio Cæsare ad Diocletianum usque. Sequitur Chronogra- 327
phia Theophanis ad Michaelem, * *& Theophylactum ejus filium.* Ejus re-
fertur ad Theophylactum, sicuti in præcedenti nota, non ad Diocletia-
num, *a Theophano Monacho continuatum.* Index manuscriptus. Et for-
tasse idem erit cum alio ejusdem in eadem Bibliotheca, ut est in Indice
edito. *Georgii Monachi, & Logothetæ Syncelli Chronicon breve ex diversis*
Chronographis, & Interpretibus collectum, continens historias ab exordio mun-
di usque ad Heraclionem Heraclii filium. Ubi vides Syncellum Logothe-
tæ etiam dignitate, nescio an ex vero, insignitum: quemadmodum &
in Codice Ambrosiano Mediolani. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονο-
γράφων, καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν, καὶ συντεθὲν ἀπὸ Γεωργίου μοναχοῦ, καὶ Συγ-
κέλλου. Et in fine, ἕως ὧδε τὰ χρονικὰ Γεωργίου μοναχοῦ καὶ Λογοθέτου. Di-
xeram dubium esse, an Syncellus Georgius, Logotheta itidem fuerit:
Alium namque fuisse Codex Palatinæ MS. in Bibliotheca Vaticana evin-
cit, in quo tota Georgii Hamartoli Historia præter nonnulla loca, qui-
bus res fusius, vel succinctius habentur, & variantes, sed sæpissime in
melius, *Lectiones*, ad verbum exscripta est, Joanni Siculo, postmodum
Patriarchæ Constantinopolitano tributa. Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων
χρονογράφων, καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν καὶ συντεθὲν παρὰ Ἰωάννου μοναχοῦ
τοῦ Σικελιώτου, τοῦ καὶ χρηματίσαντος ὕστερον Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ῥώμης. *Chronicon breve ex diversis Chronographis, & expositoribus col-*
lectum, & compositum a Joanne Monacho Siculo, qui postea fuit Patriarcha
Constantinopolis novæ Romæ. P. πολλοὶ τῶν ἔξω χρονογράφοι, καὶ φιλολό-
γοι. Et infra. βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ᾗ ἡμέρᾳ ἔπλασεν ὁ Θεός.
Post nonnullas paginas, τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ Σικελιώτου περὶ τοῦ Ἀδὰμ, καὶ
τῆς Εὔας, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καταγομένων. *Ejusdem Joannis Siculi de Adamo,*
& Eva, & eorum descendentibus. P. Ἀδὰμ τοίνυν κατὰ τὸν σοφώτατον. Præ-
ter Auctoris nomen diversum, omnia Hamartoli sunt: Desinit in Mi-
chaele filio Theophili, notaturque in fine, ἕως ὧδε τὰ χρονικὰ Γεωργί-
ου, καὶ τοῦ Λογοθέτου, *Hucusque Chronica Georgii, & Logothetæ.* Multo
quam in Ambrosiano clarius. Chronica nempe hæc ex Georgio, &
Logotheta, duobus duntaxat scriptoribus concinnata fuisse. Sed quis
his Logotheta fuerit? An idemnet Joannes Siculus, qui ante Patri-
archatum initum Logotheta fuit? Vel etiam cognomento talis, quan-

 do

* Michaëlem cognomento Rancabe.

do sequioribus Græciæ temporibus multi cognomentum illud, si Logothetæ dignitate, qua fuerant insigniti, sive alia causa, ut solet, usurparunt, & nunc quoque usurpant? An etiam alius a S lo? Certe Logothetæ illud Georgio adscribendum non videtur, quo sua Siculus descripsit, vel cui sua appinxit. Quis præterea J nes iste Siculus fuerit postmodum Patriarcha? Græci Historici q ipse viderim, silent. Ego suspicor non alium a Joanne Glyca u) isse, cujus licet taceatur patria, eum tamen Atticismi studiosissim eloquio valuisse, & quod magis est, Logothetam Dromi, a quam in Patriarchicum solium collocaretur, fuisse tradit Greg historiæ Romanæ lib. 6. & Phranza lib. 1. cap. 9. & Ephræ Monachus in Chronico.

Τȣ̃ δ' ἐν γραφῇ δὲ θῶκον ἀπειπαμένȣ
Ιωάννης τις, ὁ Γλυκὺς δὲ τοὐπίκλην
Συγκλητικός τε, καὶ Λογοθέτης Δρόμου
Εἷς ὢν ἀρίστων, καὶ σοφῶν λόγων ἴδρις,
Χειρίζεται δὴ τὴν λεὼ προστασίαν.

Hoc porro Niphone scripto solio renunciato, Joannes quidam Glyca cogno to, Senator, & Logotheta Dromi, optimorum, ac sapientum sermonum p tus populi regimen excepit. Nec ob aliam causam exscriptorem Logot tæ nomine Joannem Siculum, sive mavis Glycam indicasse. Non p cet? da certiora, & concedam. Sed quis non videt exscript
328 turbas, & nugas? Unus illis Georgius omnia fuit; & propria mi que singulis, ac si communia essent, concedunt. Ambrosiana Hi ria jam sub Syncelli nomine allegata, Syncelli non est, neque di ab ea, quæ Hamartolo in eadem Bibliotheca adscribitur, si ex pri cipio de reliquis libri partibus sententiam ferre inconcinnum est Opus tamen hoc, si conjectura non fallor, non est, neque Ham toli, neque Syncelli, sed ex utrisque, ut libuit Epitomatori com latum, productumque ad Heraclionem, & infra ad sua tempora: Ea tamen historiæ partem cum ultimis foliis vetusta laceram, vel a infortunio deperditam, ut sæpe usu venire solet, suspicor. Q etiam in Codice 154. Bibliothecæ Vaticanæ adnotaban. in ... principio mundi ad Imperium Romanorum, & inde ad ... principium historia continuatur totidem verbis, quibus Syncellus Hamartolus usus est: Ut videri possit ab aliquo tertio ex Georgi ... martolo, & Syncello historiam illam fuisse decurtatam, ...

u) Hic Patriarchatum gessit ab A. 1316. ad 1320.

tis concisior sit, nec tam crebris, longisque sanctorum auctoritatibus abundet, licet iisdem verbis Hamartoli, & Syncelli, ubique semper narrationem continuet, nec usquam variet.

Conjecturam confirmat Gretserus, qui de Georgii Syncelli Codice Boico, & Augustano sermonem habens, testis oculatus scribit: *Verum nec Boicus, nec Augustanus Codex, utrumque jam vidimus, genuinum Syncellum continet, sed miscellaneam quandam farraginem ex variis ac nescio quibus rhapsodis consutam. Nam verus, & germanus Syncellus Chronicum suum auspicatur a Julio Cæsare, prætexitque usque ad primum annum Diocletiani; eoque termino testem habemus Anastasium Bibliothecarium in præfatione, quæ Miscellæ præfigi solet. Legitimum Syncellum nacti sumus, & legimus beneficio Marci Velseri Viri Augustani, in cujus Codice titulus sic habebat:* Γεωργίου εὐλαβεστάτου μοναχοῦ καὶ Συγκέλλου γεγονότος Ταρασίου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως σύνταξις, ἤτοι χρονογραφία ἐν ἐπιτόμῳ ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἰουλίου Καίσαρος Ῥωμαίων, μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ πρώτου ἔτους Διοκλητιανοῦ, &c. Falsum nihilominus est Syncellianæ historiæ principium a Julio Cæsare esse, quod postea & idemmet Gretserus ex Theophane ac Cedreno agnoscit; ac proinde Codex illi a Velsero exhibitus non integer fuit, sed pars postrema Syncellianæ historiæ, cujus quemadmodum & Theophanis plures Codices, quæ eam ab obsessis a Pompejo Hierosolymis, vel a Julii, vel Augusti principatu auspicantur in Italiæ Bibliothecis, & præcipue Vaticana custodiuntur. Attamen partem illam, quæ ab orbis conditi initio ad tempora Pompeji res pertractat, etsi sedulo avideque pervestigarim, nusquam hactenus vidi. Reperiri tamen nullus dubito, confirmorque schedula, quæ in Codice quodam Palatino dicti Georgii reperta est: In ea asseveratur Chronographiam Syncelli integram ab orbe condito in Bibliotheca Regis Gallorum adhuc extare, x) charactere vetusto, bonæque notæ, cujus illud dicitur esse principium: ἐκλογὴ χρονογραφίας συνταγεῖσα ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ, Συγκέλλου γεγονότος Ταρασίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Διοκλητιανοῦ. *Ecloga Chronographica composita a Georgio Monacho, qui fuit Syncellus Tarasii Patriarchæ Constantinopolitani, ab Adamo ad Diocletianum.* P. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἀρχὴ πάσης χρονικῆς κινήσεως τῆς ὑπὸ χρόνον ὁρα-

x) Ex hoc Codice Regio publicavit Jacobus Goar, & cum versione sua ac notis in lucem integrum Syncellum produxit Paris. 1652. fol.

eo, quæ in Cedreno, Theophane, Glyca, aliisque iisdem pene verbis, ac sententiis, paucissimis tamen exceptis descripta: ex hoc au-
330 tem illi veluti e fonte suo, cum posteriores sint, hausisse, nemo ambiget. Historiam ad aliorum scriptorum loca obscura, & ardua explanenda apprime necessariam nos e Græca lingua multis ab hinc annis vertimus in Latinam. Quæ utinam aliquando bono Reipublicæ literariæ lucem videat. a) Quid ex ejus lectione sperare possis, auctor quisquis ille fuerit in principio libri carmine Jambico significavit.

Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου,
Πράξεις παριστῶν καὶ χρόνους στεφηφόρων
Πράξεις παλαιάς, ἔργα, καὶ καταστάσεις,
Συμβάντα καὶ πραχθέντα πᾶς μαθεῖν θέλων,
Ταύτην βίβλον δίελθε, τοῖς γεγραμμένοις
Τὸν νοῦν ἐφιστῶν πᾶσι, μή τι που λάθοι,
Ὡς ἂν παριστῶν ταῦτα τοῖς οὐκ εἰδόσι
Ἔχειν νομίζῃ πραγμάτων ἐμπειρίαν.

Cujus ea est sententia:

O exarati Codicis mirum Indicem
Recenset acta, Principum annos computat,
Antiqua narrat facta: quis rerum status.
Te si cupido temporis lapsi tenet
Novisse seriem; Codicem istum perlege,
Et scripta volue serio, ut fugiat nihil.
Namque illa nescientibus cum postmodum
Edisseres, diceris expertus, catus.

Nec alio respexisse videtur, ut id quoque obiter hic notem, quam ad Dionysii Periagetæ carmina, b)

Νῦν δέ τοι ἠπείρου μυθήσομαι εἶδος ἁπάσης,
Ὄφρα καὶ οὐκ ἰσιδώνπερ ἔχοις εὔφραστον ὀπωπὴν,
Ἐκ τοῦ δ' ἂν γεραρός τε, καὶ αἰδοιέστερος εἴης
Ἀνδρὶ παρ' ἀγνώσσοντι πιφαυσκόμενος τὰ ἕκαστα. Et infra:
Ῥηϊδίως δ' ἄν τοι λοιπὸν πόρον αὐδήσαιμι

Γαίας

a) Nec dum, quod dolendum, lucem vidit, neque Allatio neque alio editore, licet manu exarata in variis Bibliothecis ut Cæsarea, apud Lambecium VIII. p. 462.

b) vers. 170. & 881.

qui nihilominus eſt Damaſceno antiquior, cum ab eo Orat. 3. de Imaginibus laudetur, ſane Georgius ante Damaſceni, cum etiam ante Joannis Antiocheni tempora fuit, ergo non alius, quam Syncellus, cum ille antiquior ipſo Hamartolo, & aliis fuerit. Sed enim in his inſulſe, quemadmodum & in plerisque aliis Tzetza argutatur. Nam ſi vera ipſe pronunciat, quod ipſe neutiquam crediderim, alius erit hic Tzetzianus Chronographus a Syncello. Et vim argumenti nec Tzetza ipſe, nec alius eo acutior, aut turbulentior effugiet. Joannem Antiochenum, ut diximus, Damaſcenus ſub Leone laudat, ſed per Tzetzam Antiochenus poſterior eſt Chronographo, cum poſt eum ſcripſerit, y) ergo Chronographus hic non erit Syncellus Taraſii Patriarchæ, qui poſt Damaſcenum annos fere ſeptuaginta ſcribebat ſub Conſtantino & Irene. Ergo quantum hic Syncellus Joanne Antiocheno, & Georgio Chronographo, qui ante Antiochenum ſcribebat, diſtabit? Chronographi tamen nomen Syncello magis, quam alteri competet, quod ipſe res per annos diviſas pertractaverit, cæteri ſine ulla annorum diſtinctione illas proſequantur. Verum in tanta Auctorum confuſione non dubito aliis etiam Georgiis, & Hamartolo præcipue a ſcriptoribus, qui non ſingula ad amuſſim examinant, tributum.

XXIV. GEORGIUS alter MONACHUS, qui gaudet HAMARTOLUS, Peccator Latine diceres, in ſui contemptum: quod etiam plerique alii, ſed Theophanes Syncelli continuator, potisſimum in Inſcriptione operis, & ex Latinis etiam multi conſveverunt, appellari. Chronicon & ipſe ſcripſit ab exordio mundi ad Michaelem Theophili filium, z) quando ipſe vitam agebat, ex variis, & diverſis Chronographis, & Interpretibus ſacris contextum; Hiſtoria quidem non admodum opulentum, ſed ad firmanda fidei capita, diſſertationibus, & ſanctorum Patrum auctoritatibus longiusculum. Pleraque ſunt in

y) Fieri poteſt ut Tzetzes ne quidem voluerit tempus, quo Joannes Antiochenus vixit, Georgio Chronico poſterius innuere, ſed tantum quia poſt cæteros Antiochenum commemorat, ideo μετ' αὐτὰς ὑςέρως eum nominare. Nam ita Plutarchus ab eo laudatur poſt Lucianum & Galenum licet utroque antiquior, & Diodorus poſt Plutarchum, cum diu ante vixerit. Cæterum Georgium Chronicum Tzetzæ, Hamartolum potius ſignari mihi perſuadeo quam Syncellum; quemadmodum Georgius Monachus inter ſcriptores, e quo excerpta Peireſciana, nominatus cum Joanne Antiocheno, itidem Hamartolus, eſt, de quo vide ſi placet quæ dixi Volum. VI. p. 154. ſeq.

z) Hic imperio præfuit ab A. C. 841. ad 867.

eo, quæ in Cedreno, Theophane, Glyca, aliisque iisdem pene verbis, ac sententiis, paucissimis tamen exceptis descripta: ex hoc au-
330 tem illi veluti e fonte suo, cum posteriores sint, hausisse, nemo ambiget. Historiam ad aliorum scriptorum loca obscura, & ardua explananda apprime necessariam nos e Græca lingua multis ab hinc annis vertimus in Latinam. Quæ utinam aliquando bono Reipublicæ literariæ lucem videat. a) Quid ex ejus lectione sperare possis, auctor quisquis ille fuerit in principio libri carmine Jambico significavit.

Πίναξ ἀκριβὴς τῆς γραφῆς τοῦ βιβλίου,
Πράξεις παριστᾶν καὶ χρένους στεφηφόρων
Πράξεις παλαιὰς, ἔργα, καὶ καταστάσεις,
Συμβάντα καὶ πραχθέντα πᾶς μαθεῖν θέλων,
Ταύτην βίβλον δίελθε, τοῖς γεγραμμένοις .
τὸν νοῦν ἐφιστῶν πᾶσι, μή τι που λάθοι,
Ὡς ἂν παριστῶν ταῦτα τοῖς οὐκ εἰδόσι
Ἔχειν νομίζῃ πραγμάτων ἐμπειρίαν.

Cujus ea est sententia:

O exarati Codicis mirum Indicem
Recenset acta, Principum annos computat,
Antiqua narrat facta: quis rerum status.
Te si cupido temporis lapsi tenet
Novisse seriem; Codicem illum perlege,
Et scripta volue serio, ut fugiat nihil.
Namque illa nescientibus cum postmodum
Edisseres, diceris expertus, catus.

Nec alio respexisse videtur, ut id quoque obiter hic notem, quam ad Dionysii Periagetæ carmina, b)

Νῦν δέ τοι ἠπείρου μυθήσομαι εἶδος ἁπάσης,
Ὄφρα καὶ οὐκ ἐσιδών περ ἔχοις εὔφραστον ὀπωπήν,
Ἐκ τοῦ δ' ἂν γεραρός τε, καὶ αἰδοιέστερος εἴης
Ἀνδρὶ παρ' ἀγνώσσοντι πιφαυσκόμενος τὰ ἕκαστα. Et infra:
Ῥηϊδίως δ' ἄν τοι λοιπὸν πόρον αὐδήσαιμι

Γαιάων

a) Nec dum, quod dolendum, lucem vidit, neque Allatio neque alio editore, licet manu exarata in variis Bibliothecis ut Cæsarea, apud Lambecium VIII. p. 462.
b) vers. 170. & 881.

Γαιάων Ἀσίης. ὁ δέ τοι λόγος ἐν φρεσὶν ἔστω,
Μηδ' ἀνέμοις φορέοιτο πονηθέντων χάρις ἔργων,
Εἰ γάρ μοι σάφα τήν δὲ καταφράσσαιο κέλευθον,
Ἦ τάχα καὶ ἄλλοισιν ἐπισταμένως ἀγορεύοις,
Καὶ ποταμοὺς πολίων τε θέσιν, καὶ γαῖαν ἑκάστην.

Andreas Papius Gandensis:

Nunc age telluris formam tibi versibus omnem
Quam facile haud visam capias, & mente reponas,
Exequar: Unde ingens veniat tibi gloria quondam,
Si quando ignaros inter bene singula narras. Et
Nunc age, quod superest Asiæ progressus apertis
Expediam dictis; Tu condita mente teneto
Nec fugat in tenueis operæ mihi gratia ventos,
Namque hujus bene si tractum perspexeris oræ
Continuo inde aliis poteris narrare perite
Fluminaque & positas urbes, faciemque locorum.

Hocque meus Paraphrastes manuscriptus (c) soluta oratione sic extulit: *ἀρτίως δὲ ἁπάσης τῆς ἠπείρου, ὅ ἐστι τῆς γῆς τὴν μορφὴν λέξω, ὅπως εὔφραστον αἴσθησιν, καὶ εὐσύνοπτον τὴν γῆν καίπερ μὴ ἰδὼν ἔχοις, ἐκ τούτου καὶ γὰρ τοῦ εἰδέναι σε τῆς ἠπείρου τὰ ἔσχατα καὶ τὰ μέτρα, ἀνδρὶ παρ' ἀγνώσσοντι, οἱονεὶ παρ' ἀνεπιστήμονι ἀνδρὶ καὶ μηδὲν εἰδότι, ἀγνώσσοντι γὰρ τῷ ἀπείρῳ, καὶ ἀνεπιστήμονι, καὶ μηδὲν εἰδότι σημαίνει. ἕκαστα ἐπιφαυσκόμενος, φανεροποιῶν, καὶ κατὰ μέρος, καὶ ἁρμοδίως λέγων ἐντιμότερος ἂν ὑπάρχοις, καὶ αἰδοιέστερος, τουτέστιν αἰδοῦς, καὶ ἐντροπῆς ἄξιος.* Et: *τὸν δὲ λοιπὸν πόρον τῶν γαιῶν ῥᾳδίως σοι προσείποιμι.* 331
*οὗτος δέ σοι ὁ λόγος ἐν ταῖς φρεσὶν ὑπαρχέτω, καὶ ἡ χάρις τῶν πονηθέντων ἔργων τοῖς ἀνέμοις μὴ φέροις. * καὶ γὰρ ἐὰν σαφῶς, καὶ καλῶς ταύτην τὴν ὁδὸν καταμάθοις, ὅμως ἂν ταχέως καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἐπισταμένως ἀγορεύοις τούς τε τόπους, καὶ τὴν θέσιν τῶν πόλεων, καὶ ἑκάστην γῆν. Nunc autem universæ continentis, terræ scilicet formam exponam, ut sensum habeas bene loquentem & terram satis conspicuam, licet eam non videris,*

c) Hunc Paraphrastem periegeseos Dionysianæ Eduardus Thwaitesius primum in præclara sua Dyonisii editione Oxon. 1697. 8. Deinde integriorem A. 1712. 8. ad calcem Voluminis quarti Geographorum Græcorum minorum vulgavit doctissimus vir Joannes Hudsonus, bonis literis nuper eheu ereptus.

* lege, *φέροιτο.*

ris, ex eo enim, quod scias continentis extrema, & mensuras apud hominem minime gnarum, hoc est imperitum, nihilque scientem, nomen enim ἀγνώσσοντι *inexpertum, idiotam, & nihil callentem significat, singula enarrans, manifestans, & secundum partes, apteque enuncians, honoratior eris, ac venerabilior, hoc est veneratione & suspicione dignus.* Et: *Reliquum vero cursum terrarum facile tibi tradam. Hic porro sermo in mente tua firmus sit, & gratiam laborum, quos sustinui ne ad ventos transmittas. Etenim si clare beneque viam hanc didiceris, facili negotio, & reliquis omnibus sapienter & loca, & situm urbium, & terram quamlibet expones.*

Sed operis argumentum, & Auctoris in colligenda historia conatum, & finem a quonam melius, quam ab eodem addiscemus? En procemium operis, quod eo libentius hic transcribo, ut inediti operis gustum aliquem habeas: Πολλοὶ μὲν τῶν ἔξω φιλολόγοι, καὶ λογογράφοι, ἱστορικοί τε, καὶ ποιηταί, καὶ χρονογράφοι τὰς τῶν ἀρχαίων βασιλέων καὶ δυναστῶν, καὶ τὰς τῶν ἀνέκαθεν φιλοσόφων, καὶ ῥητόρων τε, καὶ τῶν ἐπ' εὐγλωττίᾳ, καὶ δεινότητι λόγων καὶ στωμυλίᾳ διαθρυλλουμένων πράξεις, καὶ ῥήσεις, καὶ μέντοι καὶ τὸν τρόπον ἐνίοτε τῆς τούτων ἀποβιώσεως δι' ὑψηγορίας, καὶ ἐπιτάσεως λόγων συγγεγραφότες, οὐκ εὐλήπτους, καὶ εὐκαταλήπτους τε καὶ εὐκρινεῖς τοῖς πολλοῖς τὰς πραγματείας, ἅτε δὴ ἐπίδειξιν, καὶ κρότον, ἔσθ' ὅτε καὶ ἀνάρρησιν οὕτω δεδράκασιν, ἥκιστα πεφροντικότες τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων, καὶ διηγημάτων, καὶ ἀνθρώποις ὠφελίμων. ἡμεῖς δὲ πάμπαν οἱ τῶν ἔνδον ἀνάξιοι δοῦλοι τῶν δούλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμέτοχοι τῆς τῶν ἔξω φυσιολογίας, καὶ τεχνολογίας ἐξ ἐπιμέτρου τέλοντες, οὐ μόνον ἑλληνικῶν καὶ παλαιῶν ἱστοριῶν, ἀλλὰ καὶ νέων, καὶ πολὺ μεταγενεστέρων, καὶ σεμνοπρεπῶν ἀνδρῶν, ἐλλογίμων ἐξηγήσεσι, καὶ χρονογραφίαις, ἱστορίαις τε καὶ διδασκαλίαις ψυχωφελέσιν ἐντετυχηκότες, ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτόν, καὶ περιεσκεμμένον ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ πίστει χρονικῇ, οὕτω δὴ τὸ μικρόν, καὶ παντελὲς βιβλιδάριον ἐξεθέμεθα, τὰ πρὸς ὄνησιν ἐκ πολλῶν ὀλίγα συντείνοντα ποσῶς μετὰ πόνου συλλέξαντες, καὶ συνθέντες, τότε πᾶσαν μὲν ἀλήθειαν ἄκομψον, ἀκατάσκευον σφόδρα περιέχον δραματουργίαν, ἀναγκαῖα δὲ πάνυ, καὶ χρήσιμα λίαν οἶμαι δι' ἐπιτομῆς καὶ σαφηνείας ἐναργεστάτης ὑφηγούμενον ὅτι μάλιστα. κρεῖσσον γὰρ μετὰ ἀληθείας ψελλίζειν, ἢ μετὰ ψεύδους πλατωνίζειν. οὐχ ὅταν γὰρ ὁ λόγος ῥεῖ, καὶ ἔξω τῶν ὅρων φέρεται θαυμαστός ἐστιν, ἀλλ' ὅταν βραχὺς μὲν ᾖ τῷ μήκει, πολὺς δὲ τοῖς ἐνθυμήμασι, καὶ ἐν τῷ συντόμῳ τὸ ἀπαράλειπτον, καὶ ἀτρεκὲς ἔχων τῶν ἀναγκαίων, καὶ οἰκειοφόρον,

ὑπὸ

ὶ τοῦ καιροῦ μάλιστα, καὶ τῶν βασκανίας, καὶ πάσης ἐθελοκακίας ἀπηλ-
γμένων ψυχωθεὶς ζηλικώτερος ἀναδειχθήσεται. οἱ γὰρ τοῖ πνευματικῶς
πνευματικὰ συγκρίνοντες, καὶ ἀνακρίνοντες, καὶ μεταλλεύοντες, ὡς ἐπιστή-
νες, καὶ δόκιμοι τὰς ἱερολογίας οὐ λαμπραῖς, καὶ γριφώδεσι καὶ τετορνευμέναις
ξεσι, καὶ συντάξεσιν ἐντέχνοις, καὶ καλλιεπείᾳ, ἐν ᾗ τὸ ψεῦδος πολλά-
διὰ τῆς δεινοτάτης μεθόδου, καὶ κατασκευῆς ἐπικρύπτουσιν οἱ δεινοὶ τοὺς ἀ-
σκέπτως, καὶ ἀβασανίστως ἀναγινώσκοντας ἐκλανθάνοντες, ἐπιζητοῦσιν,
ὰ τὰς ἀληθείᾳ λαμπρυνομένας ῥήσεις, εἰ καὶ διαβαρβαριζούσης, καὶ σο-
κιζούσης ἐκφωνοῦνται γλώσσης. εὕροις τοίνυν ὅγε πιστῶς, νουνεχῶς τε,
ἀφθόνως ἅμα, καὶ ἀπεριέργως, καὶ πάσης διπλόης, καὶ ῥαδιουργίας
υθέρως ἐντυγχάνων ἐνταῦθα δι' ὀλίγων τὰς τῶν εἰδώλων εὑρήσεις καὶ ἀνα-
φὰς ἐντέχνως, καὶ ἐπιτεταγμένως τὰς τῶν φιλοσόφων ἑλλήνων ἐρεσχελίας,
μυθοπλασίας, καὶ θρησκείας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀθεΐας, καὶ κακονοί-
, πῶς τε ἡ τῶν μοναχῶν ἤρξατο διαγωγὴ, καὶ τάξις ἀπὸ τοῦ νόμου, καὶ
τῆς Χριστοῦ πανασίστου πολιτείας καὶ διδασκαλίας ὑψηλοτέρα, καὶ φαιδροτέ-
, καὶ πλατυτέρα μάλα εἰκότως ἀπέφηνε, καὶ ἄλλα πλεῖστα, καὶ διαφέρα
τηρίαν ψυχῶν εὐγνωμόνων, καὶ ὀρθοδόξων ὠδίνοντα. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὴν
φυλον, καὶ θεοστυγῆ τε καὶ παμβέβηλον τῶν Μανιχαίων λύσσαν, ἀφ' ἧς ὥ-
ρ ἔκ τινος λυσσῶντος κυνὸς τὴν αἰχίστην τε, καὶ κακίστην μετειληφυῖα ἰό-
ἀνεφύη ἡ τῶν ἀλιτηρίων, καὶ κακοχόλων εἰκονομάχων ἐμβρόντητος αἵρε-
, καὶ ὅθεν ἀπήρξατο, καὶ ποῦ κατέληξεν, ἤ τις γε τοὺς προστάτας αὐτῆς
συνίστορας ἀλλοτρίους ἐκ περιουσίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καταστήσασα συν
; ὁμόφροσιν αὐτῶν ἐκδήλως ἅμα καὶ τὰ τούτων ληρήματα καὶ ἐληχή- 332
τα ἀδεκάστου δίκης ὑπευθύνους, καὶ ἐκδίκους ἀπέδειξεν. ὢ τῆς ἀπάτης
παραπληξίας τῶν πεφενακισμένων καὶ ματαιοφρόνων, οἱ ἐνδίκως μάλα
αἰωνίῳ πυρὶ παρεπέμφθησαν, τήν τε τῶν ἀταθάλων, καὶ κακοφρόνων
ρακηνῶν καταγέλαστον δόξαν, καὶ τὴν κτηνώδη ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ
πλάνου ψευδοπροφήτου αὐτῶν, καὶ ὅθεν κακῶς ἀναδέδεικται. καὶ πρὸς τούτοις
ι την τοῦ γέροντος Θωμᾶ νεωτερισθεῖσαν παιδοπρεπῆ ματαιοφροσύνην τε καὶ πα-
οιαν, καὶ τὴν ἀργαλέαν καταστροφὴν τοῦ παναθλίου, καὶ ταλαιπώρου, καὶ ταῦ-
μὲν ἅλις. τῆς δὲ χρονικῆς πραγματείας τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἐν τάξει τμημάτων
ὸ τὸ εὐσυνόπτον, καὶ εὐμνημόνευτον πεποιήκαμεν. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ Ἀ-
μ ἀρξάμενοι, καὶ μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου τελευτῆς ἐλθόντες ἐν συντόμῳ,
ίλιν ἀνάπαλιν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ἔννοιαν
ἐπαναλήψεως τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς τῶν ἐφεξῆς καὶ τὰς πράξεις,
οἷόν τε διὰ βραχέων ἀπεμνημονεύσαμεν ἕως Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, εἶτα
ίλιν διὰ σκολιμίας τοὺς κριτὰς μέχρι τοῦ προφήτου Σαμουὴλ, καὶ εἶθ'

αὐτίκα τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ Σαοὺλ ἕως Σεδεκίου, καὶ τῆς ἁλώσεως Ἰερουσαλὴμ, ἐν οἷς καὶ κατὰ Ἰουδαίων ἐκ παρόδου διὰ βραχολογίας. ἔπειτα δὲ τοὺς Ῥωμαίων ἡγεμόνας, ὥσπερ δὴ καὶ τοὺς πάλαι Περσῶν, καὶ Μακεδόνων, Σελευκῶν τε, καὶ Ἀντιόχων, καὶ Πτολεμαίων ἐν παραβάσει διεξήλθομεν ἀρχὰς, καὶ δυναστείας, οὕτως δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίων ἐξ ἐθνῶν καταγομένους καθολικοὺς βασιλέας, ἅμα καὶ τὰς ἐργασίας, καὶ τοὺς θανάτους ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι Διοκλητιανοῦ, καὶ Μαξιμιανοῦ τῶν ἀνοσίων, καὶ Χριστομάχων. εὐθύς τε Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον, καὶ πρῶτον βασιλέα τῶν Χριστιανῶν, καὶ τοὺς καθεξῆς ἕως τελευταίου Μιχαὴλ, υἱοῦ Θεοφίλου, ὅστις μειράκιον βασιλεύσας τὴν ὀρθόδοξον αὖ πάλιν διὰ συνόδου θείας ἀνεκήρυξε, καὶ κατώρθωσε πίστιν. τέλος δὲ λόγου τὸ πᾶν ἀκούειν σοφῶς ἡμῖν ὁ σοφὸς ἐγκελεύεται, ὡς μὴ κάλλεσι συνταγμάτων προσετηκέναι τὸν ἀναγνώσεσι χαίροντα, καὶ θελγόμενον, ἀλλ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ καὶ τῷ τέλει τοῦ λόγου προσερεθίζειν τὸ τῆς καρδίας ὄμμα. ἡ γὰρ τοῦ λόγου κατασκευὴ καὶ ποικιλία ταῖς φιλοκρότοις, καὶ φιλοκόμψοις καλλιεπείαις οἱονεὶ μεταμορφουμένη λυμαίνεταί πως τὴν προκειμένην θεωρίαν κλέπτουσα λεληθότως τὴν αἴσθησιν, καὶ πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς ὑποθέσεως ἐπισκοτοῦσα τοὺς ἐντυγχάνοντας. ἐκλιπαρῶ δέ γε τοὺς ἐντευξομένους φιλοθέους καὶ φιλολόγους ὑπερεύχεσθαι μου διὰ τὸν Κύριον τοῦ ταπεινοῦ, καὶ ὑπὲρ λίαν ἁμαρτωλοῦ τε, καὶ ἀλόγου. καὶ εἰ μὲν χρήσιμον, καὶ ἀποδοχῆς ἄξιον ὀφθείη τὸ παντελὲς τουτὶ δραματούργημα, τῷ πάντων αἰτίῳ τῶν καλῶν ἀναθετέον. εἰ δὲ καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀσυνάρτητόν τε, καὶ παρεῖτον, ὡς εἰκὸς, διὰ τὴν ἀλογίαν ἡμῶν εὑρεθείη, συγγνωσθείη μὲν πρὸς τῶν ὄντως, καὶ ἀρετῆς σοφίας. ἔτι μὴν καὶ παρὰ τῶν τροφίμων ταύτης θεοσόφων, καὶ θεηγόρων τε καὶ φερεσβίων, ὡς ἰδιῶται πάντως οὐ μόνον τῷ λόγῳ ἀλλὰ καὶ τῇ γνώσει. ἤδη δὲ λοιπὸν σὺν θεῷ τῆς ὑποθέσεως τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ἐμὴν ποιήσομαι δύναμιν. Hæc ita vertimus: *Externi*, *nec ſane pauci Philologi*, *atque Oratores*, *Hiſtorici etiam*, *&* *Poetæ*, *annaliumque ſcriptores*, *cum priſcorum Regum ac Principum*, *veterumque Philoſophorum*, *&* *eorum*, *quibus ornata verborum ſtructura*, *vis*, *&* *acumen ſententiarum*, *gloriam haud incelebrem peperit ; res geſtas*, *&* *ſæpe diverſa exceſſuum genera ſublimi ſtylo*, *atque uberi*, *&* *in primis copioſa dicendi forma memoraſſent*, *obſcura illi quidem monumenta poſteris*, *adeoque perplexa reliquere*, *ut agnoſci plane non poſſint. Nam qui ad oſtentationem*, *plauſumque alienas laudes attigerant*, *ad inconcuſſam rerum veritatem*, *&* *eorum*, *quæ hominibus uſui eſſent*, *narrationem pertingere non potuerunt. Nos autem Chriſti Domini noſtri ſervi*, *&* *quidem indigni*, *nulla exterarum ſcientiarum*,

m, artiumque ope adiuti, non ex Græcis, veteribusque solum historiis, x recentiorum, nec minoris æstimandorum, planeque cordatorum Aucto- commentariis, annalibus, historiis, doctrinisque animo proficuis accurate o virium, studiorumque nostrorum modulo juxta Dei timorem, annalium- 'dem, hunc qualemcumque exiguum sane, & contemptibilem libellum ex- mus. Itaque paucis ex multis, quæ utilia esse possunt, selectis, & labo- dispositis, nudam, apertamque veritatem, arte nulla fucatam, necessaria, ilia tantum continentem summatim, ut arbitror, & quanta fieri perspi- :e potest, afferimus. Siquidem præstat vera vel balbutiendo dicere, quam nem referendo insigniter mentiri. Neque fluentem, lateque vagantem o- nem admiramur, sed quæ multa brevi verborum ambitu complectitur, con- 333 ıque necessaria, utiliaque ubertim suppeditando, ab invidia, & omni of- apud posteros libera, multo alacrior est, & vividior. Præterea qui tan- ı periti admodum, optimique spiritalia juxta spiritum intetpretantur, ex- ant, atque explorant, sermones de divinis rebus non requirunt ab illustri, ta, turbinataque dictione, artificiosa compositione, elegantique verborum 'nio, quibus vehementi dicendi vi, callidi isti, facundiaque præstantes, ut a incaute, oscitanterque percurrentes fallant, ad mendacium occultandum umero abutuntur: sed ab ea, cujus est conspicua veritas, tametsi barba- x solœcismis plena sit. Habes itaque quisquis hæc concisa minime curio- & ab omni fraude, ac fallacia alienus, fideliter, prudenterque, & incor- perlegis, Idolorum inventiones, fomentaque eorum callide excogitata, ilium Philosophorum deliramenta, fabellas, ceremoniasque, discordes in-, ac portentosas opiniones, diversarum gentium instituta, Deorum multi- ıtem, vel ut verius dicam, impietatem, sententiasque perversas. Habes, 'ege solitariæ vitæ cœperit institutio; quæ deinde ex Christi vita omnium ª, ac doctrina eminentior, illustrior, amplriorque multo effecta est. His -c unius generis annexa, qua cordatorum virorum, recteque sentientium ı salutaria sint. Habes præterea, ut immanis, impia, detestabilis, fal- e Manichæorum rabies exorta, ut ex ea, tanquam ex rabida cane scele- ıorum, otioque turpissime abutentium Iconomachorum hæresis stupida illa n, morborumque omnium perniciosissima eruperit, & quatenus grassata: us auctores, nec non paria sentientes, defensoresque ab Orthodoxa fide ıs avulsos una cum eorum scriptis, & concionibus divina justitia quæsi- is subjecit pœnis. O fraudem, imposturam, ac vecordiam! pro qua 's ignibus merito traditi sunt. Irridendam insuper stultam, ac scele- Saracenorum persuasionem, belluinumque vivendi modum, & ut falsus Propheta, gentiumque seductor doctrinam perperam colle-

collegerit. Ad hæc Thomæ ſenis puerilem ſtultitiam, atque amentiam, ipſiusque omnium infeliciſſimi triſtem, miſerumque interitum. Hucusque ſatis. Temporum vero tractatus per ſectiones diviſimus: ita enim promptiora omnia, & memoriæ expeditiora erunt. Exorſi ab Adamo ad Alexandri Magni interitum res ſummatim complexi ſumus. Iterum ab Adamo eadem ratione incipientes, eorum, qui poſt Adamum vixerunt, res geſtas, atque ætates majori, qua potuimus veritate usque ad Jeſum Nave perſtringimus. Sic etiam deinceps per Judices ad Samuelem Prophetam usque decurrimus. Inde Judæorum Reges a Saule ad Sedeciam recenſentes, Hieroſolymitanum excidium, ac quæ Judæi pertulere, quaſi aliud agentes compendio ſumus proſecuti. Denique Romanorum Principum, nec non veterum Perſarum, Macedonumque, Seleucorum, Antiochorum, ac Ptolemæorum regna obiter tangimus. Eadem ratione Romanorum, qui a Græcis oriuntur, Imperatorum res geſtas, atque obitus a Julio Cæſare ad Diocletianum, & Maximianum impios Chriſti hoſtes deducimus. Verti ſubinde ſtylum ad piiſſimum, ac primum Chriſtianorum Imperatorem Conſtantinum, eosque, qui mox ſubſecuti ſunt. Tandem in Michaele Theophili filio, qui rerum puer adhuc potitus Orthodoxam fidem in ſacra olim Synodo promulgatam reſtituit, conſiſtimus. Verum, ut a ſapiente ſapienter prolatum, Eccleſiaſtæ XII. 13. Omnia audire finis orationis eſt: *qui lectionibus libentiſſime dant operam; ne ad Commentariorum ornatum reſpiciant, ſed ad ſermonis ſcopum, ac finem cordis oculos dirigant. Varia enim orationis ſtructura, quippe quæ ad oſtentationem, ac ſtrepitum comparata, quodam modo immutatur, propoſitam deturpat materiam, ſenſum illico rapit, ingeniique aciem, ne argumentum percipiat, retundit. Quisquis autem Dei, ac literarum amicus hæc lecturus erit, eum ego exoratum velim, ut pro me homunculo, peccatis obnoxio, ac rationis experte Deo preces alleget. Si quid vero utilitatis, atque operæ pretii hos exiguos noſtros habere viderit conatus, id totum eidem bonorum omnium auctori Deo imputet. Sin, ut ab inſcientia noſtra expectari par eſt, inconcinni, ac fœde exuberantes illi fuerint, per veram illam, atque ineffabilem ſapientiam, quæ ſuos alumnos non minus divina doctrina, quam eloquio inſtruit, nobis, ut im-*
334 *peritis omnino, & non eloquentia ſolum, ſed ingenio deſtitutis venia detur. Jam vero Deo ipſo auſpice pro viribus inde exordiar.* Operis initium ita conceptum eſt: Χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξηγητῶν συλλεγὲν, καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου Ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ. Βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων, ᾗ ἡμέρα ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς. *Breve Chronicon e diverſis Annalium ſcriptoribus, & expoſitoribus decerptum, concinnatumque a Georgio Mo-*

cho

bo Peccatore. Liber generationis hominum ab eo die, quo Deus Adamum ad naginem, & similitudinem suam creavit, exorditur. Adamus tres suscepit fi-ios. Temere ergo plerique dictum Hamartoli Chronicon Syncello ad-:ribunt, ut adnotavit Gretserus; & inter alios Codex Ambrosianus Aediolanensis, cujus verba supra d) exscripsimus, ut humanissimis .iteris non multo ante nos admonuit virtute, religione, ac nobilitate nsignis Paulus Sfondratus, Clericus Regularis. Idem Chronicon legi-ur etiam Scoriaci in Biblioth. Regia.

Ex hoc opere, *de inventa Cruce* Narrationem edidit Graece, & .atine cum aliis Gretserus Tom. 2. de Cruce pag. 1140. Notatque eam .esumptam esse ex Alexandro, aut Julio Polluce; e) aut certe utrum-ue eam ab hoc Georgio descripsisse, eamque iisdem fere verbis refer-i a Theophane in Chronico. Nec ignorare, qui in monumentis se-uioris, ac posterioris Graeciae versatus est, quam liberaliter scripto-es sese mutuo exscribere, aut expilare consveverunt. Subditque .unc Georgium, Chronicon suum ab exordio mundi usque ad Imperi-m Constantini, filii Leonis pertexisse. Si de Constantino Porphyro-enneta filio Leonis sermo est, fallitur Gretserus, cum multo ante iem suum Georgius obierit, nec ultra quam ipse in procemio jam al-ito promiserat, historia illa producta sit. Quare ab alio, nec ab uno, x aliis scriptoribus illa addita esse manifestum est, & ego in nonnullis ıanuscriptis id observabam.

In Excerptis etiam, *De Legationibus Romanorum ad exteros*, non-um vulgatis, quaedam ex ejusdem Georgii historia ejusdem argumenti abentur. *περὶ πρέσβεων Ρωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς ἐκ τῆς ἱστορίας Γεωργί-ου μοναχοῦ.* P. *ὅτι ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Χοσρόης ἀποστείλας κατὰ ωμαίων.* Ut hinc videas Georgii Historiam ab Imperatore Constanti-

Hhhh no

d) p. 637.

e) Alexandrum Monachum intellige, cujus historicam narrationem de inventione Crucis Gretserus Graece & Lat. praemisit: Julium Pollucem, Christianum scriptorem, auctorem Historiae Physicae in Hexaëmeron & Chronici sive Ecclesiasticae Historiae ab origine rerum ad Valentem & Valentinianum, quae in variis Bibliothecis servatur manu exarata ut dixi Volum. V. pag. 491. De Codice Bavarico hujus Pollucis praeter Gretserum facit mentionem Possevinus appendice ad apparatum sacrum, & Jac. Pontanus praefatione ad Phranzam. De Augustano vide Nova literaria Hamburgens. A. 1703. p. 306. De Schleusingensi Godofredum Ludovicum in notitia Bibl. Schleusingensis &c.

no Porphyrogenneta, f) tanquam non contemnendam in pretio habitam, & dignatione.

Servaturque penes me ex satis antiquo Codice descripta, ἐκ τοῦ χρονικοῦ Γεωργίου μοναχοῦ διήγησις ἀποδεικνύουσα πόθεν καὶ ἐκ τοίου βασιλέως ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἡ τῶν εἰκονομάχων αἵρεσις, καὶ πότε ἐπαύσατο. Καὶ περὶ τῆς ἐπιτελουμένης συνάξεως τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν. *Ex Chronico Georgii Monachi Narratio demonstrans, unde nam, & ex quo Imperatore originem sumpserit Iconomachorum hæresis, & quando finem habuit; & de Synaxi, quæ fit prima Sanctorum Jejuniorum Dominica.* P. μετὰ Θεοδόσιον τὸν Ἀδραμυττηνὸν ἐβασίλευσε Λέων Ἰσαῦρος, ὁ καὶ Κόνων. Quæ in ista Narratione habentur ex Georgii historia carptim, & uti concinnatori placuit, desumpta sunt: nihil ex ea hauries, quod non melius, ac perfectius ex ejus historia addisces. Multa tandem ex Georgio in suos Annales refert Michael Glycas, quæ tamen non omnia probat, de quibus penes alios judicium sit.

XXV. GEORGIUS CEDRENUS a quibusdam etiam Monachus, vel Sacerdos existimatus, tum quod similis sortis hominibus genus dicendi familiare sequatur, tum quod de religione, & ceremoniis, & vita monastica prolixas disputationes sæpe sæpius interserat, a quibus ipse non dissenserim, dummodo libri titulus, quem ipsi etiam producunt, suspectus non sit. Ab orbe ipso condito compendium suæ historiæ exorsus, ad Stratiotici abdicationem g) deduxit: Opus e variis historiis non sententiis solum, sed verbo tenus consarcinatum absolvit. Quæ si ab Auctoribus repeterentur, nudus ipse, æque ac cornicula illa remaneret. Primam enim historiæ partem a Gregorio Syncello,
335 a Georgio alio, Hamartolo ad Maximianum, & Maximinum; Cætera ad Nicephorum ex Genico a Theophane Syncelli continuatore, de Basilio Macedone ex Constantini Porphyrogennetæ libro de vita, & rebus gestis Basilii Macedonis: a Nicephoro * ad Stratioticum ipsum, in quo historiam finit, a Joanne Scylitza exscripsit, h) & nescio qua fronte pro suis divendidit, adeo ut vix unam, alteramve periodum in tam vasto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperies: Gratiæ

f) Etiam inter scriptores è quibus excerpta Peiresciana collecta sunt, Georgius Monachus laudatur.

g) A. C. 1057.

* Nicephoro Rangabe.

h) Confer quæ supra, Volum. VI. p. 387.

tiæ tamen illi agendæ ſunt, quod Auctores nobis præcipuos & raros ſuo ipſe furto conſervavit, quando illi non haberentur; Sed cum jam nobis Georgii Syncelli, Hamartoli, Theophanis, Conſtantini, Scylacis, i) aliorumque ſcripta, accuratiſſimorum hominum beneficio ac diligentia obtinemus, fruſtra faciet, qui Cedrenum perquiret: Niſi aquarum rivuli, quam fontes, unde emanant, puriores ac dilucidiores, magis accepti fuerint. Editus eſt hic Auctor Græce, & Latine ex interpretatione Guilielmi Xylandri, qui Annotationes & tabulas Chronologicas etiam addidit, Baſileæ 1566. in fol. ita tamen, ut paginarum integrarum defectum pluribus in locis ſentiat, qui ex manuſcriptis in Altempſiana & Vaticana Bibliothecis conſervatis ſuppleri poterunt. k) Erat quoque in Bibliotheca Patriarchæ Conſtantinopolitani, ut tradit Verderius, & in Bibliotheca Antonii Auguſtini Cod. 131. Hunc aliquando Wolphius, ſed quam ſano judicio? prætulerat Zonaræ. Zonaras enim, licet in hiſtoria poſt Conſtantinum magnum jejunior ſit, & non niſi obvia quæque percurrerit, in his vero, quæ ante Conſtantinum ad mundi exordia diligentius ac copioſius verſatur. Sed quod laude dignum eaque ſumma eſt, Zonaras res de ſuo componit & narrat, non alienorum furtis plauſum captat, neque tractatus integros exſcribit.

Joſephus Scaliger notis in Chronicon Euſebii de Cedreno illa habet: *Georgius Cedrenus totam Chronographiam Syncelli verbatim deſcripſerat, & ex eo atque aliorum Chronologorum ſcriptis ingens volumen contextum, σύνοψιν ἱστοριῶν vocavit. Sed ne illud quoque breviatorum manus, librorum præſentiſſimum venenum effugere potuit. Plus dico, non breviatores illi, ſed mutilatores fuerunt. Nam quæ habemus non juſtum illius συνόψεως breviarium eſt, ſed potius cadaver, & disjecti membra ſcriptoris παρεκβολαὶ, & excerpta ex eo ingenti volumine ſine ullo ordine temporum, aut geſtorum, aut delectu rerum, quæ aut omittenda aut excipienda erant. Idiotam quidem hunc Cedrenum fuiſſe, illius ſcripta clamant, ſed pejus & de illo & de tota Chronologia meruerunt, qui eum tam crudeli genere lacerarunt. Denique totum Cedreni opus eſt*

 ſtabulum

i) Scylitzæ.

k) Poſt hæc A. 1644. ab Allatio ſcripta, Georgium Cedrenum undequaque reparatum & abſolutum ex Regia Biblioth. typis pariter Regiis publico dederunt Pariſienſes A. 1647. fol. ubi Baſileenſis editionis lacunæ expletæ, caſtigata in plerisque a Carolo Annibale Fabrotto Xylandri verſio, notæ poſteriores Jacobi Goari additæ, Gloſſarium ejusdem Fabrotti præmiſſum, & appoſita Scylitzæ ad Cedreni hiſtoriam continuatio.

stabulum quisquiliarum, & cento ex multis pannis sordidis, purpureis, malis, bonis, integris, laceris consutus. Ex ea farragine multa Eusebiana eruimus, quæ ex Georgio Syncello ille excerpserat, & præfato Eusebii nomine producit: multa etiam, quæ quamquam tacito Eusebii nomine, manifesto Eusebiana constat esse tum ex Syncello, tum ex aliorum fragmentorum reliquiis. Non pauca præterea apud eundem Cedrenum supersunt optimæ notæ analecta, quorum partem Eusebii, partem Africani esse non dubitamus, sed ea, quod, quibus opinionis nostræ fidem faceremus argumenta nobis desunt, maluimus intacta relinquere, quam incerta pro certis adferre. Cedreni vero Synopsin arbitramur non multo post ejus obitum mutilatam fuisse, atque ita ab illis librorum carnificibus, ut hodie edita est, posteritati transmissam; quin ne ea quidem, quæ breviatores collegerant integra omnino ad nos pervenisse. Nam Leunclavius Vir doctissimus in Notis ad Annales Turcicos scribit aliquot Cedreni folia penes se habuisse, quæ in excusis desiderarentur. Nos vero apud Syncellum paginam integram reperimus, & quædam alia quæ in editione vulgata non extare suo loco demonstrabitur. Nec dissimila sunt, quæ apud Vossium de Historicis Græcis lib. 2. cap 26. leguntur. Acre nihilominus est Scaligeri de Ce-
336 dreno judicium, & injuriam, qua ipse idiotam, ut supponit, afficit, summis, doctissimis, & in Historia Ecclesiastica proceribus facit; Africano scilicet, Eusebio, Syncello, Theophani, Hamartolo, Constantino Porphyrogennetæ, Scylitzæ, & aliis, quos verbatim describit Cedrenus: faceturque ipse Scaliger de quibusdam, de aliis, alii adnotarunt, & potissimum de Theophanis Annalibus Dionysius Petavius Not. in Nicephori Patriarchæ Breviarium Historicum: neque enim de suo quippiam, quod illi prius scripto non tradiderint, scribit. Eusebius Africanum descripsit, Eusebium sine ulla verborum mutatione in suum Chronicon transtulit Syncellus, verba sunt Scaligeri: postea Theophanem, & Hamartolum, qvum morte præreptus Syncellus opus non absoluisset, Porphyrogenneta deinceps suppeditante materiam Theophanis affinis, & continuator, Theophanem excipit, & rerum seriem prosequitur: a morte Nicephori ad Isaacium Comnenum totus Scylitza proponitur. Quomodo tot, tantique Viri, & de historia Christiana bene meriti stabulum erunt quisquiliarum, & panni sordidi, ac laceri? An quia de ritibus, & ceremoniis Ecclesiæ Catholicæ fidentissime ac verissime tractant, stabulum olent Scaligero, & sapiunt? Primos talium rerum Auctores, non collectorem, neque rescriptorem reprehendere debuerat. An non sub persona Davi vapulat Alexander Macedo, & pro libidine sibi fingit hominem Scaliger, quem opprimat? Leviores erunt Ecclesiæ ritus,

is, contemptibiliores traditiones, faciliusque reprobari poterunt; arum assertor nullius esse dignationis asseratur: Sed vellem in unisa Cedreni historia aliquid; quod peculiare Credreni sit, a Scaligedemonstratum fuisset, quod nusquam perlectis dictis Auctoribus nonstrabitur: ut hinc postea dignum ne illud laude sit, an reprensione, dijudicare possemus. Dicet illud esse sapere, qui ubicume opus sit, lingvam esse flectere. Sed id, quibus in pectore acen est, haud probabunt. Immerito præterea Scaliger temporum ordem in Cedrenicis hisce, quæ supersunt, desiderat. Cedrenus en *Historiarum Synopsin*, non *Chronogrdphiam*, cui distinctio temporum gis competit, scripsit. Satis illi fuit Regibus, res quoque sub eon principatu gestas, nullo annorum ordine discriminatas suppone- At evolue sodes Cedrenum, quam ille distincte pleraque, quam urate, & ea potissimum, quæ ex Theophàne mutuatur suo loco tribuit. Et in exscriptione Scylitzæ Scylitza ipse sequendus erat, qui iones non ad annos, sed ad imperia refert. Neque prudentiori cono opus Cedreni unicum in duo partitur; alterum ingens, quod è Cedrenus ex variis Auctoribus compilatum conscripserat, alterum nioribus non multo post ejus obitum mutilatum, adeo ut nec prio- voluminis breviarium sit, sed potius cadaver, estque illud ipsum, od editum Græce & Latine præ manibus omnium est. Cedreni eten opus, quod habemus non est primi operis a Cedreno compositi, od nullum fuit, breviarium, sed illud ipsum ab eodem collectum, quod ipse nuncupavit σύνοψιν, *breviarium*, quod brevi verborum cuitu, & veluti in compendio res prolixas, atque immensæ scrionis legentibus traderentur: argumento erunt Auctorum sententiæ, narrationes, quas ille, ut apud eos leguntur, neque immutans, fida verborum continuatione, rebus minus opportunis neglectis, ponit. Et Breviarii est, rem longa verborum serie circumscriptam eviori sententia, & paucioribus verbis concludere: quod secus se ha- in Cedreno.

Monet tamen Vossius ex Gesnero Historiam Cedreni a morte cephori usque ad imperium Isaaci Comneni etiam legi sub nomine unis Curopalatæ (qui idem est cum Scylitza) paucis exceptis. I. & Casau-

) De similibus Codicibus MSS. Segvierianæ sive Coislinianæ Bibliothecæ, vide eruditiss. Montfauconum p. 206.

αὐτίκα τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ Σαοὺλ ἕως Σεδεκίου, καὶ τῆς ἁλώσεως Ἰερουσαλὴμ, ἐν οἷς καὶ κατὰ Ἰουδαίων ἐκ παρόδου διὰ βραχολογίας. ἔπειτα δὲ τοὺς Ῥωμαίων ἡγεμόνας, ὥσπερ δὴ καὶ τοὺς πάλαι Περσῶν, καὶ Μακεδόνων, Σελεύκων τε, καὶ Ἀντιόχων, καὶ Πτολεμαίων ἐν παρεκβάσει διεξήλθομεν ἀρχὰς, καὶ δυναστείας, οὕτως δὲ καὶ τοὺς Ῥωμαίων ἐξ ἑλλήνων καταγομένους καθολικοὺς βασιλέας, ἅμα καὶ τὰς ἐργασίας, καὶ τοὺς θανάτους ἀπὸ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι Διοκλητιανοῦ, καὶ Μαξιμιανοῦ τῶν ἀνοσίων, καὶ Χριστομάχων. εὐθύς τε Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον, καὶ πρῶτον βασιλέα τῶν Χριστιανῶν, καὶ τοὺς καθεξῆς ἕως τελευταίου Μιχαὴλ, υἱοῦ Θεοφίλου, ὅστις μειράκιον βασιλεύσας τὴν ὀρθόδοξον αὖ πάλιν διὰ συνόδου θείας ἀνεκήρυξε, καὶ κατώρθωσε πίστιν. τέλος δὲ λόγου τὸ πᾶν ἀκούειν σοφῶς ἡμῖν ὁ σοφὸς ἐγκελεύεται, ὡς μὴ κάλλεσι συνταγμάτων προσεστηκέναι τὸν ἀναγνώσεσι χαίροντα, καὶ θελγόμενον, ἀλλ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ καὶ τῷ τέλει τοῦ λόγου προσερεθίζειν τὸ τῆς καρδίας ὄμμα. ἡ γὰρ τοῦ λόγου κατασκευὴ καὶ ποικιλία ταῖς φιλοκρότοις, καὶ φιλοκόμψοις καλλιεπείαις οἱονεὶ μεταμορφουμένη λυμαίνεται πως τὴν προκειμένην θεωρίαν κλέπτουσα λεληθότως τὴν αἴσθησιν, καὶ πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς ὑποθέσεως ἐπισκοτοῦσα τοὺς ἐντυγχάνοντας. ἐκλιπαρῶ δέ γε τοὺς ἐντευξομένους φιλοθέους καὶ φιλολόγους ὑπερεύχεσθαι μου διὰ τὸν Κύριον τοῦ ταπεινοῦ, καὶ ὑπὲρ λίαν ἁμαρτωλοῦ τε, καὶ ἀλόγου. καὶ εἰ μὲν χρήσιμον, καὶ ἀποδοχῆς ἄξιον ὀφθείη τὸ παντελὲς τουτὶ δραματούργημα, τῷ πάντων αἰτίῳ τῶν καλῶν ἀναθετέον. εἰ δὲ καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀσυνάρτητόν τε, καὶ παρειτὸν, ὡς εἰκὸς, διὰ τὴν ἀλογίαν ἡμῶν εὑρεθείη, συγγνωσθείη μὲν πρὸς τοῦ ὄντως, καὶ ἀρρήτου σοφίας. ἔτι μὴν καὶ παρὰ τῶν τροφίμων ταύτης θεοσόφων, καὶ θεηγόρων τε καὶ φερεσβίων, ὡς ἰδιῶται πάντως οὐ μόνον τῷ λόγῳ ἀλλὰ καὶ τῇ γνώσει. ἤδη δὲ λοιπὸν σὺν θεῷ τῆς ὑποθέσεως τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ἐμὴν ποιήσομαι δύναμιν. Hæc ita vertimus: *Externi, nec sane pauci Philologi, atque Oratores, Historici etiam, & Poetæ, annaliumque scriptores, cum priscorum Regum ac Principum, veterumque Philosophorum, & eorum, quibus ornata verborum structura, vis, & acumen sententiarum, gloriam haud incelebrem peperit; res gestas, & sæpe diversa excessuum genera sublimi stylo, atque uberi, & in primis copiosa dicendi forma memorassent, obscura illi quidem monumenta posteris, adeoque perplexa reliquere, ut agnosci plane non possint. Nam qui ad ostentationem, plausumque alienas laudes attigerant, ad inconcussam rerum veritatem, & eorum, quæ hominibus usui essent, narrationem pertingere non potuerunt. Nos autem Christi Domini nostri servi, & quidem indigni, nulla exterarum scien-*

tiarum, artiumque ope adiuti, non ex Græcis, veteribusque solum historiis, sed ex recentiorum, nec minoris æstimandorum, planeque cordatorum Auctorum commentariis, annalibus, historiis, doctrinisque animo proficuis accurate & pro virium, studiorumque nostrorum modulo juxta Dei timorem, annaliumque fidem, hunc qualemcumque exiguum sane, & contemptibilem libellum excerpsimus. Itaque paucis ex multis, quæ utilia esse possunt, selectis, & laboriose dispositis, nudam, apertamque veritatem, arte nulla fucatam, necessaria, & utilia tantum continentem summatim, ut arbitror, & quanta fieri perspicuitate potest, afferimus. Siquidem præstat vera vel balbutiendo dicere, quam Platonem referendo insigniter mentiri. Neque fluentem, lateque vagantem orationem admiramur, sed quæ multa brevi verborum ambitu complectitur, con- 333
tractaque necessaria, utiliaque ubertim suppeditando, ab invidia, & omni offensa apud posteros libera, multo alacrior est, & vividior. Præterea qui tanquam periti admodum, optimique spiritalia juxta spiritum intetpretantur, examinant, atque explorant, sermones de divinis rebus non requirunt ab illustri, sinuata, turbinataque dictione, artificiosa compositione, elegantique verborum lenocinio, quibus vehementi dicendi vi, callidi isti, facundiaque præstantes, ut scripta incaute, oscitanterque percurrentes fallant, ad mendacium occultandum sæpenumero abutuntur: sed ab ea, cujus est conspicua veritas, tametsi barbarie, ac solœcismis plena sit. Habes itaque quisquis hæc concisa minime curiosus, & ab omni fraude, ac fallacia alienus, fideliter, prudenterque, & incorrupte perlegis, Idolorum inventiones, fomentaque eorum callide excogitata, Gentilium Philosophorum deliramenta, fabellas, ceremoniasque, discordes insuper, ac portentosas opiniones, diversarum gentium instituta, Deorum multiplicitatem, vel ut verius dicam, impietatem, sententiasque perversas. Habes, ut a lege solitariæ vitæ cœperit institutio; quæ deinde ex Christi vita omnium optima, ac doctrina eminentior, illustrior, ampliorque multo effecta est. His plura nec unius generis annexa, qua cordatorum virorum, recteque sentientium animis salutaria sint. Habes præterea, ut immanis, impia, detestabilis, fallaxque Manichæorum rabies exorta, ut ex ea, tanquam ex rabida cane scelestissimorum, otioque turpissime abutentium Iconomachorum hæresis stupida illa quidem, morborumque omnium perniciosissima eruperit, & quatenus grassata: ut ipsius auctores, nec non paria sentientes, defensoresque ab Orthodoxa fide penitus avulsos una cum eorum scriptis, & concionibus divina justitia quæsitissimis subjecit pœnis. O fraudem, imposturam, ac vecordiam! pro qua æternis ignibus merito traditi sunt. Irridendam insuper stultam, ac scelerosam Saracenorum persuasionem, belluinumque vivendi modum, & ut eorum falsus Propheta, gentiumque seductor doctrinam perperam colle-

338 *In Parthenium Episcopum Lampasaci.* P. φαιδρύνει ταῖς ἀςρα-πταῖς. Acrostichis. Φερώνυμον σέβω σε τῆς παρθενίας.

In Gerasimum Confessorem. P. ὅπλον κατὰ πάσης τῆς μεθοδεί-ας. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Sabinum Martyrem, P. τὸ ὄμμα καθάραντες τῆς ψυχῆς. A-crostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Vigiliam Annunciationis Deiparæ. P. ὁ κόσμος περιχαρῶς εὐφράνθητι.

In ingressum in templum Deiparæ Virginis. P. σοφίας πανάχραν-τε σὺ θησαυρόν. Acrostichis: Σοι την χάριν δέσποινα τῷ λόγῳ δίδου.

In Pelagiam Martyrem. P. προθεῖσα ὡς πανδαισίαν σήμερον. A-crostichis. πόθῳ γεραίρω την σοφὴν Πελαγίαν. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Procopium Martyrem, P. ἡ αἴγλη τοῦ παναγίου πνεύματος. A-crostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Cerycum, & Julittam Martyres. P. ὁ νοητὸς ἥλιος. Acro-stichis in Theotociis Γεωργίου.

In Eliam Prophetam. P. πυροφόρῳ τῆς σῆς πρεσβείας. Acrosti-chis. ποθῶν γεραίρω τὸν θεόπτην Ηλίαν. Et in Theotociis. Γεωργίου.

In Irenem, Agapem, & Chionem Virgines. P. Αγνεία κοσμήσα-σα τὴν ψυχήν. juxta seriem Alphabeti.

In Josephum Justum, patrem Domini, Jacobum fratrem Domini, Davidem Regem, & Prophetam. P. χαρίτων προχέονται. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Hermylum, & Stratonicum Martyres. P. ἐπέφανεν ἐν κόσ-μῳ. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In Vigiliam *Epiphaniæ.* P. ςολίζεται σήμερον ἡ ἐκκλησία καὶ κόσμος. Acrostichis in Theotociis Γεωργίου.

In reditum reliquiarum S. Ignatii Theophori. P. ἰσχύν μοι κατὰ παθῶν σεβίζωσον. Acrostichis, Ιγνάτιος εἰσαῦθις ἡμᾶς αἰτιῶ. Et in Theotociis Γεωργίου.

In Marcum Arethusiorum Episcopum, & Cyrillum Diaconum Mar-tyres. P. τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριςοῦ 29. Martii.

In Publicanum, & Pharisæum. P. παρεμβολαῖς ἐμβιβάζων πάν-τα. Acrostichis, in Theotociis Γεωργίου.

In depositionem venerandæ Zonæ Deiparæ Virginis. P. λαμπάδα φωτοφανῆ. 31. Augusti.

In

In vigiliam sanctæ & venerandæ Crucis. P. Σταυρὸς προεχόμενος.

Melodum hunc Georgium alii etiam cognomines, qui se ad idem studium Musicum, & concinne admodum applicarunt, etsi longo temporum intervallo disjungi non nemo fidenter satis fatebitur, nec ego honeste dissentire possum, excipiant: & materia, & studii similitudo licet disjunctissimos, conjunctissimos faciat. Accedat ergo.

XXVII. GEORGIUS SCYLITZA, cujus elegantissimum Canonem *in S. Georgium Martyrem*, Smyrnæ me aliquando legisse memini. P. Γεωργηθεῖσαν ἐν καρδίας αὔλακιν ἐκ βρέφους. Acrostichis erat: μάρτυρι τὴν ᾠδὴν φέρω Γεώργιος ὁ Σκυλίτζης.

Hujus etiam χρονικὰ, *Annales* dicuntur extare in Bibliotheca Sfortiana. Codicem, eumque ingentem cum avidissime arripuissem, Georgii Scylitzæ nomine in fronte, articulo præsignitum, quasi thesaurum nactus, Deus immortalis! immensis gaudiis oneratus sum; at ubi penitius rem introspicio, nullum ibi Georgii vestigium, sed *Zonaræ* omnia verbotenus eleganti charactere comperio, demisso vultu occidi, & librum abjeci. O spem inanem, & thesaurum falsæ æstimationi hominum concreditum! Ego illud scio, quam doluerit cordi meo. Multa tamen ex eo in Zonara possunt emendari. Sed illud obiter hic observandum est, Manuelem Malaxum in Nomocanone cap. 195. cujusdam Judæi historiam referre, qui in gravi morbo, & vitæ discrimine
Baptismum a Christianis comitibus petiit, quem tandem precibus ob- 339
tinuit. Namque cum nusquam aqua suppeteret, unus ex sociis, Christianus tamen, arena manibus capiti illius superinfusa, & forma baptismatis enunciata, baptizavit; & in margine Codicis notare, hanc historiam decerptam fuisse ἀπὸ τοῦ χρονικοῦ Γεωργίου, τοῦ Σκυλίτζης, *ex Chronico Georgii Scylitzæ.* Id tamen parum caute, ut multa alia solet sæpissim effutisse, Georgiorum nomine Abbatis nempe, & Cedreni, qui eandem historiam recensent, decerptum existimo. Nunquam enim hæc historia apparet in Zonara, ex quo sub Scylitzæ Georgii nomine Chronicon transcriptum est: nisi etiam aliud ab eo, quod ipse vidi Chronicon Scylitza scripsisse dicendus sit; quod an verum fuerit, alii dicent. Præterea inter Codices Palatinos Romæ advectos Cod. 262. Zonaræ historia principio mutila a monarchia Romanorum incipit: in ea etsi notis ab historia diversis præfixum est Γεωργίου τοῦ Σκυλίτζης *Georgii Scylitzæ*; differtque ab edita Zonaræ, quod in capita divisa, ubicumque summaria capitum exhibeat. An summarum auctor Scylit-

za iſte? An propterea vel fraude ſua, vel exſcriptorum oſcitantia hiſtoriæ auctor comminiſcitur?

XXVIII. GEORGIUS RAMMATA, hoc ſolo mihi notus Auctor, Troparia quædam *in S. Nicolaum Myrrhenſium Epiſcopum* non ineleganter compoſuit, quæ cani deberent εἰς τοὺς αἴνους, *ad Laudes*: quæ ita exorditur:

1. τὸν σοφὸν ἀρχιποίμενα τῶν Μυρέων.
2. Ο φωστὴρ ὁ ἀνέσπερος ὁ πυρσὸς ὁ ἀείφωτος.
3. Νῦν εἰσῆλθες τὰ ἄδυτα, νῦν τελεῖς τὰ ἀπόρρητα.
4. Σαλπίσωμεν ἐν σάλπιγγι ἀσμάτων, σκιρτήσωμεν ἑόρτια.
5. Σαλπίσομεν ἐν σάλπιγγι ἀσμάτων. κύψασα γὰρ ἄνωθεν.

Digna omnia luce, quam nondum viderunt. Præter enim quartum & quintum in Menæo Græcorum die 6. Decembr. edita absque nomine Auctoris, reliqua tria, quod ipſe ſciam, inedita ſunt.

XXIX. GEORGII HERACLEENSIS *Laudatio ad Imperatorem Michaelem Ducam*, ἐγκώμιον πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Δούκα, conſervabatur in Biblioth. Medicea.

XXX. GEORGIUS p) CORCYRENSIS Metropolita ſub Friderico, & Manuele Comneno Imperatoribus doctrina, eruditioneque clarus innotuit. Romam ab Imperatore ad Concilium poſt etiam ſi facultas data fuiſſet, ad Imperatorem Fridericum transmittitur. Sed dum ille infirmitate Brunduſii, Hydruntique per ſex menſes retardatur, Concilio Romano finis imponitur, ad quod loco illius Nectarius Abbas Monaſterii Caſulorum in Magna Græcia, Vir, & dicacitate, & pertinacia, & propugnando ſchiſmati, & Græcorum erroribus impudentia, longe poſt natos homines improbisſimus, convenit. Ex Brunduſio ſcripſit Patriarchæ Antiocheno Simeoni, Baron. Tom. 12. anno 1178. Hinc Georgius ab Imperatore revocatur; primum, ut ſuæ provideret Eccleſiæ, poſtmodum ut *Synodo* Conſtantinopolitanæ a Patriarcha indictæ intereſſet.

1. Scripſit plures *Epiſtolas* ad diverſos, q) quas Federicus Metius Thermularum Epiſcopus, & Collegii Græcorum Alumnus ex Manuſcripto Codice Latinitate donatas Cardinali Cæſari Baronio dederat, qui

p) Cognomento *Capharas*.

q) Ut *ad Imp. Fridericum* Epiſtolas II. Baronius ad A. 1176. n. 21. & 1178. n. 13. *ad Manuelem* (Comnenum) *Imp.* ad A. 1176. n. 23. *ad Baſilium Camaterum* (ab A. 1138. ad 1186. Patriarcham CPol.) *Epiſtolam* unam dat Baronius ad A. 1180.

qui ex illis aliquas Annalium suorum Tom. 12. Latinas inseruit, earum lectione non parum delectatus. *Delectat quippe*, ait, *audire Græcum antiquitatis quidpiam redolentem, utinam & pietatis. Namque ipse Georgius erat schismaticorum fuligine tinctus, & morbo effectus.*

2. Scripserat præterea *Monodiam* de Nectario jam dicto r) per modum Epistolæ ad Nicolaum Hydruntis Judicem. Eadem Latina ab eodem Metio facta in eodem Annalium Tomo legitur. s) Maxima visitandi Hierusalem cupiditate exæstuasse, ex ejusdem ad Athanasium Patriarcham Hierosolymitanum; & Patriarchæ ad eundem literis datis, editisque a Baronio apparet. Legi ipse ejusdem nonnulla adversus Latinos Opuscula, t) inter ea præcipua sunt, *ἀρχὴ ἐπισημειώσεων πρὸς ἅπερ ἠρωτήθημεν κατακείμενος ἀσθενῶς ἐν τῇ ἁγίᾳ μο-* 340
νῇ τῶν Κασούλων παρὰ τῶν λεγομένων Φρατομινουρίων, οἵτινες παραδιδάσκουσι, καὶ παραδογματίζουσιν, εἶναί τι πῦρ καθαρτήριον, ἐν ᾧ οἱ τελευτῶντες ἐν ἐξαγορεύσει, μήπω δὲ φθάσαντες ἀποκλαύσασθαι τὰ οἰκεῖα πλημμελήματα ἀπάγονται, καὶ καθαίρονται πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως, τέλος εὑρίσκοντες ἀπαλλαγὴν τιμωρίας πρὸ τῆς τελευταίας κρίσεως. ἅμα προϊστῶντες σύμμαχον τοῦ τοιούτου λόγου, καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Γρηγόριον τὸν Διάλογον. καὶ ἡ μὲν πεῦσις τοῦ Λατίνου, ἐκαλεῖτο δὲ οὗτος Βαρθολομαῖος, τοιάδε τις ἦν. θέλων μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν τῶν Γραικῶν. Initium considerationum eorum, de quibus in sancto Casulorum Monasterio male affecti a Fratribus Minoribus interrogati sumus, qui perversa docent, & male astruunt esse quendam ignem purgatorium, u) *in quem dum confessi moriuntur, nec propria crimina deplorarunt, asportantur, & purgantur ante finale judicium; tandem aliquando pœnæ finem*

n. 26. *quarta* citatur à Nic. Comneno p. 202. prænot. Mystagog. *Ad Athanasium Patriarcham Hierosol.* Baron. ad A 1188. n 30. *ad Simeonem Patriarcham Antiochenum* ad A. 1178. n. 14 *ad Imperialem notarium Joannem Hydruntinum* ad A. 1178. n. 15. *ad Nectarium Casulorum Abbatem* Epistolas II. ad A. 117[illegible]. n. O. & 12.

r) Defunctus Nectarius A. C. 1181. ut ex Acindyno constat.

s) ad A C. 1181 n. 30-33.

t) Ex Georgio Corcyrensi de processione Spiritus S. quædam producit Allatius II. 6. de consensu § 6. p 581. Idem p. 705. lib. 2. c. 13. §. 4. notat sub Nicolai Hydruntini sive Hydrussæ magistri nomine quædam legi ex Nic. Methonensi desumta vel ex Georgio Corcyrensi: & multa per exscriptorum incuriam ad Georgium referri quæ Nicolai Hydruntini sint.

u) locum ex Georgio Corcyrensi contra Latinos de purgatorio igne affert Allatius p. 134. diss. 2. de libris Eccles. Græcorum.

ante dictum judicium adipiscentes, & hujusce dicti advocatum astruunt sanctum Gregorium cognomento Dialogum. Interrogatio porro Latini, cui nomen erat Bartholomæo, hæc fuit, Cupio a vobis Græcis perdiscere. &c.

3. Τοῦ αὐτοῦ δεύτερον σύνταγμα περὶ θείας κοινωνίας, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀπόδειξις ἁπλῶς ἐκ τῶν θείων γραφῶν. ὅτι ἔνζυμος ἄρτος τῇ ἐκκλησίᾳ παρεδόθη παρὰ τῶν ἀποστόλων προσφέρεσθαι ὃς καὶ μέχρι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου τῇ Ῥώμης προσεφέρετο ἐκκλησίᾳ. γράφει δὲ καὶ τὴν περὶ τούτου ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένην διάλεξιν, καὶ πῶς ἀντειπεῖν οὐκ ἐβουλήθησαν οἱ Λατῖνοι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπῄνεσαν τὸν θεῖον ἄρτον, τὸν ἔζυμον. καὶ ὅτι εὑρεθείσης καὶ μερίδος ἐκείνου τοῦ ἄρτου, ὃν ὁ Χριστὸς ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ δείπνῳ, ἐν τῷ τοῦ μεγάλου παλατίου σκευοφυλακίῳ πᾶσα πρόφασις ἤρθη ἐκ μέσου. *Ejusdem secundus Commentarius de sancta Communione, in qua est ex ipsis sacris Scripturis sincera demonstratio, Panem fermentatum Ecclesiæ traditum fuisse ab Apostolis ad oblationem, quemadmodum ad tempora sancti Gregorii cognomento Dialogi in Romana Ecclesia offerebatur. Prosequitur præterea disputationem de hac re Byzantii habitam, & quomodo illi contradicere noluerunt Latini, sed potius sanctum panem fermentatum laudarunt; & cum illius panis, quem Christus in cœna discipulis tradidit, particula in Magni Palatii Sceuophylacio inventa esset, omnis contradicendi causa de medio sublata sit.* P. κοινὸν μὲν ζῶον ὁ ἄνθρωπος, καὶ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδιαίρετος πέφυκεν ἱερεύς.

Liber erat in Bibliotheca Barberina satis antiquus lacerus, male compaginatus, & erroribus plenus, exscriptus a Joanne Neriteno anno Domini 1036. ut ex male conflatis in fine libri carminibus elicitur: quæ sunt,

Σοὶ Χριστὲ χάριν τῷ χαρίσαντι νέμον
Πρὸς ἀχάριστον Ιωαννην τὸν λάτρην
Υγείαν ὃν φύλαττε, καὶ πάσης βλάβης
Ψυχοφθόρου ῥύσαιο τῇ σῇ δυνάμει.

Εγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Ιωάννου Νεριτηνοῦ, μηνὶ Ιουνίῳ εἰς ταῖς ιγ΄. ἡμέρα παρασκευῇ, ὥρα θ΄. ἔτει δὲ ϛφμδ, x) τῆς Ινδικτ. θ.

Titi

x) Non dubito errorem esse in numeris, & scriptum ϛψμδ 6744. hoc est CHristi 1236. Certe Georgii Corcyrensis lucubrationes qui A. 1180. & post scripsit, A. 1036. a librario describi non potuere. Allatius eosdem titulos librorum Georgii, versusque cum subscriptione referens lib. 2. de consensu c. 11. §. 6. p. 664. exhibet ϛχμδ, 6644, hoc est CHristi 1136. Sed ita quoque error est manifestarius, eo ut dixi modo emendandus.

Tibi CHriste gratiæ, qui dedisti legem ingrato Joanni servo tuo, quem sanum conserva & ab omni animiperda libera tua facultate. Scriptus est hic liber manu Joannis Neriteni, mensis Junii die decimo tertio, Parasceves hora nona. Anno 6544. *Indict. nona.* Ab his si detrahas annos Mundi 5508. qui remanent erunt 1036. a Christo nato.

XXXI. GEORGIUS MANGANES sub Alexio Comneno, illius scriba, plura ad munus suum pertinentia scripsisse verisimile est, sub anno Domini 1081. Anna Comnena Alexiados lib 2. *κατανεύει πρὸς τοῦτο ὁ Ἀλέξιος ὁ ἀρτιφανὴς βασιλεὺς, καὶ μετακαλεσάμενος εὐθὺς Γεώργιον τὸν Μαγκάνην, ὃς καὶ ὑπογραφεὺς αὐτοῦ ἐχρημάτιζεν, ἀνατίθεται τούτῳ τὴν τοῦ χρυσοβούλλου γραφήν. ὁ δὲ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ὑπερετίθετο ἄλλοτε ἄλλας αἰτίας συνείρων. ποτὲ μὲν λέγων, ὡς ἄρα κατάκοπος γεγονὼς κατὰ τὴν ἡμέραν ὅλην, τῆς νυκτὸς μὴ δύναιτο γραφὴν ξυντελέσαι. ἄλλοτε δ' ὅτι τὰ γεγραμμένα νυκτὸς σπινθὴρ ἐμπεσὼν ἀπετέφρωσεν. τοιαῦτα καὶ ἄλλοτε ὁ Μαγκάνης προφασιζόμενος, καὶ οἷον μαγκανευόμενος ἄλλοτε ἄλλως ὑπερετίθετο. Annuit ad hæc Alexius recens Imperator, & accersito illico Georgio Mangane, qui Scriba illius erat, imponit aureæ* 341
bullæ scriptionem; ille per tres dies rem differebat, alias atque alias tarditatis causas adducens, nunc quidem dicens, se per totum illum diem laboribus attritum, nocte non potuisse scripturam absolvere; aliquando, quæ noctu scripta erant, scintillam incidentem in cinerem convertisse. Hæc & similia Manganes prætexens, & quasi manganizans, in aliud atque aliud tempus negotium prolatabat. Ut hinc quoque prudentiam hominis in administranda Republica deprehendas; quod & accuratius infra describit: *ἅμα δὲ τούτοις καὶ οἱ τοῦ Μελισσηνοῦ πρέσβεις σφοδρῶς ἐπέκειντο ἀπαιτοῦντες τὸν ὑπεσχημένον Χρυσόβουλλον λόγον. καὶ ὁ Μαγκάνης εὐθὺς μετεκαλεῖτο κομίσων αὐτόν. ὁ δὲ τὸν Χρυσόβουλλον λόγον γεγραμμένον ἔχειν ἔλεγε; Τὸ δέ γε χρησιμεῦον σκεῦος εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπογραφὰς σὺν τῇ γραφίδι ἀπολωλεκέναι διϊσχυρίζετο, κρυψίνους ὢν ἀνὴρ καὶ δεινὸς τὸ μέλλον ῥᾷστα προϊδεῖν, καὶ ἐκ μὲν τοῦ παρεληλυθότος θηρᾶσαι τὸ συνοῖσον, τὸ δέ γε ἐνεστὼς ἀκριβῶς διαγνῶναι, καὶ πρὸς ὅπερ ἂν βούλοιτο εὐφυῶς μετενεγκεῖν ἐπισκιάσαι τὸ πρᾶγμα εἰ μὴ θελήσῃ. ἀνεβάλλετο γὰρ τὴν τοῦ Χρυσοβούλλου γραφὴν ὁ Μαγκάνης μετεώρους τὰς ἐλπίδας διδοὺς τῷ Μελισσηνῷ. ἐδεδίει γὰρ μὴ τοῦ Χρυσοβούλλου τάχιον ἢ προσήκει καταπεμφθέντος αὐτῷ, ᾧ τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν τούτῳ κατεχαρίζετο, τὸν Καίσαρα μὲν ἀποπέμψοιτο, τῆς δὲ βασιλείας ὅλως ἐξέχοιτο. καθάπερ καὶ πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς διαμεμηνυκὼς ἦν, καὶ σπουδάσειέ τι θρασύτερον. καὶ τοῦτο ἦν ἡ τέχνη καὶ τὸ μαγ-*

μαγγάνευμα τοῦ Μαγγάνη περὶ τὴν ἀναβολὴν τοῦ Χρυσοβούλλου λόγου τοῦ Καίσαρος. *Cum his simul & Melisseni Oratores enixe instantes petebant promissam sibi auream Bullam, & Manganes statim accersebatur, ut illam asportaret. Ille Bullam auream scriptam habere dicebat, sed vas opportunum ad Imperatorias subscriptiones cum calamo perdidisse se contendebat, Vir dissimulator, atque astutus, futuraque prævidere facillimo negotio ingeniosus, ex rebus etiam quæ præterierant, utilia aucupare, & præsentia exquisite dijudicare, & ad quodcumque liber & satis commode transvehere, reique tenebras obducere, quam tectam vellet. Differebat enim aureæ Bullæ scriptionem Manganes, Melissenum in exspectatione suspensum tenens; namque verebatur, ne Bulla aurea citius quam decebat, missa, qua Cæsaris illi dignitatem conferebat, Cæsare neglecto ad Imperium occupandum totis se viribus accingeret, quemadmodum Comnenis indicaverat, & audacius quidpiam conaretur. Et hæc erat ars, & manganium Manganæ circa dilationem Bullæ aureæ Cæsaris.*

XXXII. GEORGIUS Presbyter CHIONIADES scripsit, σχήματα καὶ σχόλια εἰς τὴν βίβλον Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ πρὸς τὸν ἐν μοναχοῖς σεβασμιώτατον κύριν Θεόδουλον. *Schemata, & scholia in librum Joannis Damasceni ad reverendissimum Monachum Dominum Theodulum.* P. τὰ ἐνθεῖα ζητεῖσθαι κύριε. Labor est ad intelligentiam sententiarum tanti Patris satis idoneus, & opportunus. Ex Codice Vaticano jam habuit doctissimus Aubertus, una cum Damasceni operibus editurus.

XXXIII. GEORGIUS XIPHILINUS ex Magno Vasorum Custode post Dositheum Patriarcha Constantinopolitanus. y) Notitia Patriarcharum, καὶ γέγονε μετ' αὐτὸν πατριάρχης ὁ μέγας Σκευοφύλαξ Γεώργιος ὁ Ξιφιλῖνος, καὶ ζήσας ἔτη ς'. καὶ μῆνας ι'. καλῶς καὶ θεοφιλῶς πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν. *Et substitutus est in ejus locum Georgius Xiphilinus magnus Vasorum Custos, qui cum an. VI. mens. X. præclare ac religiose vixisset, ad Dominum migravit.* De eo Ephremius:

Ἔπειτα Γεώργιος ὁ Ξιφιλῖνος
Σκευοφύλαξ ὢν τοῦ Θεοῦ γ' ἐκκλησίας
Ποιμαντικὴν εἴληφε καὶ προεδρίαν.

Deinceps Georgius Xiphilinus Vasorum Dei *Ecclesiæ custos cum esset, pastoralem dignitatem, & primam sedem adeptus est.* Ejus meminit Nicetas Choniates in Isaacio Angelo lib. 2. cap. 4. & Theodorus Balsamo suam in Canones

y) Ab A. C. 1192. ad 1198.

nones Apostolorum, Synodorum, & Patrum expositionem carmine Jambico, quod operi præfigitur, eidem nuncupavit.

Illius *de juribus territoriorum* constitutio, subscriptione & sigillo Joannis Camateri, qui in Patriarchatu successit, confirmata legitur apud Leunclavium Græce & Latine in Jure Græco-Romano lib. 2. p. 283. z) Legi ejusdem duo Synodalia sancita de Stauropegiis sub A. 1192. ab Eustachio Chandreno magnæ Ecclesiæ Chartophylace subscripta apud Manuelem Malaxum in Nomocanone, quem ille communi Græcorum lingua conscripsit cap. 483. Primi erat illud principium: *πολλάκις καὶ ἐν διακόνοις τελοῦσα ἡ μετριότης ἡμῶν.* Secundi: *Γέγονεν οἰκονομία τις εὔλογος δι' ὑπομνήματος.* Protecdici præterea dignitatem olim minoribus annumeratam, majoribus adscripsit; & factum suffragio suo approbavit Eustathius Metropolita Thessalonicensis, summisque laudibus tanquam rectum rectæque rationi consentaneum evexit. Joannes Episcopus Citri, Responsis ad Constantinum Cabasilam Dyrrhachii Archiepiscopum: *Τὸ τοῦ Πρωτεκδίκου δὲ ὀφφίκιον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν ὢν ἔκπαλαι, ὕστερον τοῖς ὑπερέχουσι συνετάγη παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας λήξεως πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου τοῦ Ξιφιλίνου, τῇ τάξει δὲ ταύτῃ ἐπηκολούθησε, καὶ γνώμη γενναία τοῦ ἐν ἁγίοις μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, ἐπαινοῦσα, καὶ ἐξαίρουσα τὸ γεγονὸς, ὡς εὐλόγως, καὶ ἀμέμπτως πραχθέν. οἷα τηνικαῦτα τινῶν ἀντειπόντων, ὡς μὴ ἀποδεξαμένων τὴν πρᾶξιν. Protecdici autem officium cum antea esset inter inferiora; postea in altiorum ordinem statutum est a beata memoria Patriarcha Constantinopolitano Georgio Xiphilino. Hanc autem actionem subsecuta est præclara sententia sancti Metropolitæ Thessalonicensis Eustathii, id laudans, & extollens, ut juste & extra reprehensionem factum; cum quidam qui actionem non admittebant, tunc contradicerent.* Et Anonymus de officiis magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ apud me: *Τὸ δὲ τοῦ Πρωτεκδίκου ὀφφίκιον ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσι πρότερον ὂν τοῖς ὑπερέχουσιν ὕστερον συντέτακται παρὰ τοῦ πατριάρχου Γεωργίου τοῦ Ξιφιλίνου. At Protecdici officium cum antea esset inter inferiora, postmodum inter eminentiores ordines a Georgio Xiphilino Patriarcha collocatur.*

XXXIV. GEORGII LAPITHÆ CYPRII versus morales a) Græcos

z) Georgii Xiphilini *decretum de Eunuchis* allegat Nic. Comnenus p. 158. prænot. mystagog. & *Synodicon de trina in Baptismo immersione* p. 310.

a) Genere carminis prosæ proximi, quod politicum vulgo appellant· στίχοι πολιτικοὶ

cos 319. vidit Gesnerus Venetiis in Biblioth. S. Antonii, recensetque Robertus Constantinus in Bibl. Florebat eadem cum Barlaamo Monacho ætate, ad quem ipse plurima scripsit, ut idemmet Barlaamus epist. ad Nilum Inclusum, quem Judicem inter se & Palamam constituit, affirmat: ὅμοια δὲ τούτοις καὶ ἐν τοῖς πρὸς Λαπίθην τὸν Κύπριον ἐμοῖς συγγράμμασι γέγραφα ταῦτα ἅπερ ἐπὶ τῶν φυσικῶν [illegible]. *His similia nostris ad Lapitem Cyprium commentariis scripsimus, & in Physicis etiam pertractavimus.* Tempore itaque Palamæ florebat, qua & Barlaamus ætate circa annum Domini 1337. ut ex ejusdem Barlaami Monachi de Lunari defectu comprehendendo ex Mathematica constructione Ptolemæi, quæ incipit: ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐνδείξασθαι σοι, colligi potest.

Inter Barlaami opera illud quoque legi: Βαρλαὰμ μοναχοῦ λύσεις εἰς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἀπορίας παρὰ τοῦ σοφωτάτου Γεωργίου τοῦ Λαπίθου; *Barlaami Monachi solutiones ad proposita sibi dubia per sapientissimum Georgium Lapithem.* Labpithæ dubiorum principium illud est: ἐν τοῖς πρώτοις τῆς κινήσεως λόγοις ἀπεδείξατο Ἀριστοτέλης διὰ πλειόνων. Responsionum Barlaami: πρὸς μὲν οὖν Πλάτωνα, ὦ γενναῖε, ὁπωσοῦν ἔχει Ἀριστοτέλης, ἐν οἷς φιλοσοφεῖ. Ejusdem in Biblioth. Regis Gallorum Cod. 2039. habentur στίχοι πολιτικοὶ αὐτοσχέδιοι εἰς κοινὴν ἀκοήν. *Versus Politici subinde & immediate facti, palamque omnibus recitati.* P. γνῶθι σαυτόν, ὦ βέλτιστε, τίς τε καὶ ποῦ τυγχάνεις. Opus est divisum per titulos juxta varia rerum argumenta. Et nescio an distinctum ab eo, quod nobis Gesnerus & Constantinus recensuit.

Lapitham, ejus studia, res ac fortunas ad amussim nobis repræsentavit Agathangelus b) Callistrati filius in Narrationibus. Ejus verba, scriptionis tædio fatigatus, ut animo recreeris, nec invitus, quia rara, & nondum edita perleges: Δευτεραῖοι ἐς Κύπρον τὴν νῆσον κατήχθημεν, ἔνθα δὴ καὶ πολλὸν διατρίβειν ἐγνώκειν χρόνον διά τε τ' ἄλ-
343 λα τῶν τῆς νήσου καλῶν, καὶ τήν γε ἔννομόν τε καὶ φιλόξενον πολιτείαν, καὶ μάλιστα πάντων διὰ τὴν τοῦ σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς ὁμιλίαν, Γεώργιον φημὶ τὸν Λαπίθην, ᾧ οὐκ εὐθὺς διαβὰς τῆς νεὼς ἐντετυχήκειν αὐ-

θημε-

αὐτοσχέδιοι εἰς κοινὴν ἀκοήν, τοῦ σοφωτάτου κυρίου Γεωργίου Λαπίθου τοῦ Κυπρίου. Incipit:

Γνῶθι σαυτόν, ὦ βέλτιστε, τίς τε καὶ ποῦ τυγχάνεις.

b) Hic est Agathangelus, qui adversus Nicephorum Gregoram scripsit pro Aristotele.

θημερόν. οὐ γὰρ πλησίον ἐκεῖ που τὴν οἴκησιν εἶχεν. ἀλλὰ δυοῖν ἡμέραιν τοῦ λιμένος ἀπέχουσαν, εἰς ὃν ἡμεῖς τηνικαῦτα ἐσπεπλεύκειμεν. ῥόδου μὲν γὰρ ἐκείνης τῆς νήσου μείζων ἐστὶν ἡ Κύπρος, καὶ ἅμα οὐ καθ' ἐκείνην ἀλλ' ἐπιμήκης τὸ σχῆμα· μεταξὺ δ' αὐτῆς ὄρος ἐστήκει τὴν κορυφὴν εἰς ὕψος ἀνάγον μακρόν. Ὄλυμπος καλεῖται τὸ ὄρος. ἐξ οὗ καὶ πηγαὶ ποταμῶν ἀποβλύζουσι τρεῖς, ὧν ὁ μείζων καλούμενος Λάπιθος κάτεισι τέμνων, καὶ περιρρέων τὴν Λευκωσίαν οὑτωσὶ καλουμένην χώραν, καὶ ἀποπλύων τὸ ῥεῖθρον παρὰ τὴν ἐς Ἄρκτον βλέπουσαν θάλασσαν. τούτου παρὰ τὰς ὄχθας ἔτυχεν ἔχων ἐκεῖνος τὴν οἴκησιν, διὸ καὶ Λαπίθης ἐκ γε τοῦ ποταμοῦ, καὶ αὐτὸς ὁπώσποτε παρωνόμασται. γνοίη δ' ἄν τις εὐθὺς, κἀκ μόνης τῆς περιφανείας τε καὶ τοῦ μεγέθους τῶν οἰκιῶν, καὶ ἐπαύλεων τοῦ ἀνδρὸς, καὶ πρὶν εἰς ὄψιν ἰέναι αὐτοῦ, μὴ τῶν ἀγεννῶν εἶναι καὶ τῶν πολλῶν ἕνα, ὅτι μὴ τῶν πάνυ τοι λίαν ἐνδόξων, καὶ πρώτων τῆς νήσου. γνοίη δ' ἂν μᾶλλον ἐκ τοῦ τρόπου, καὶ τῆς ἄλλης τοῦ βίου σεμνότητος. ἑορταὶ γὰρ καὶ πανηγύρεις ἱεραὶ τὴν οἰκείαν ἐκείνου ἐκόσμουν καὶ χορηγίας τῶν δεομένων δαψιλεῖς, τῶν γε μὴν συχνὰ περιαγομένων ἐκεῖ Χριστιανῶν αἰχμαλώτων μεγίστην ἐποιεῖτο προμήθειαν, αὐτός τε παρέχων ἀφθόνως τὰ μείζω καὶ τελεώτερα τῆς τούτων ἐλευθερίας, καὶ ἅμα τοὺς ἄλλους ὀτρύνων διδασκαλίαις τῶν θείων γραφῶν. ἔργον γὰρ αὐτοῦ σπουδαιότατον μάλιστα πάντων ἱεραῖς ἐκκλησίαις ἀθροιζομένους Χριστιανοὺς διδάσκειν τά τε ἄλλα τῆς εὐσεβείας νόμιμα, καὶ πρός γε φροντίδα ποιεῖσθαι τῶν δεομένων μεγίστην. ὡς εἶναι δι' ἐκεῖνον πᾶσαν ἐκείνην τὴν νῆσον ἐλέους, καὶ πίστεως στάδιον, καὶ μάλιστα πάντων αἰχμαλώτων ἐλευθερίας. Εἰσί γε μὴν καὶ αὐτοῦ ῥηγὸς περὶ τοὺς τόπους ἐκείνους ἐπαύλεις, καὶ δίαιται. καὶ αἱ τῶν οἴκων ἐκείνου λαμπρότητες πάνυ καλαὶ διὰ τὸ χαριέστερον εἶναι τῆς νήσου τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀέρος τε ἕνεκα, καὶ ἅμα θέσεως ἄλλης, καὶ ῥαθυμίας τῶν τόπων. διὸ κἀκ τοῦ σχεδὸν ἐπεφοίτα θαμὰ παρ' αὐτὸν ὁ Λαπίθης Γεώργιος, καὶ σφόδρα κομιδῇ πολλῆς ἀπήλαυσε τῆς ῥηγικῆς αἰδοῦς καὶ τιμῆς διά τε τὴν ἄλλην σεμνότητα, καὶ ἣν ἐκέκτητο μάλιστα πάντων σοφίαν. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς οὐ μετρίως τῆς Λατίνων μετέχει φιλοσοφίας ὁ ῥὴξ, καὶ δι' αὐτό γε τουτὶ πολλοὺς μὲν ἀμφ' αὐτὸν τοὺς Λατίνων εἶχε σοφοὺς ἀεί. ἥρα δὲ μᾶλλον τῆς Γεωργίου μούσης καὶ ὁμιλίας. σοφοὶ γάρ φησι τύραννοι τῇ σοφῶν συνουσίᾳ. ἔχων οὖν αὐτὸν, ἔχειν ἐπέπειστο καὶ σοφίαν κατὰ ταυτὸν ἑκατέραν, τήν τε Ἑλλήνων φημὶ καὶ Λατίνων. δεξιὸς γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ καθ' ἑκατέραν σοφίαν, καὶ γλῶτταν ὁ Γεώργιος ἦν. ταύτῃ τοι καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε διαλεγομένου συχνὰ τοῖς Λατίνων σοφοῖς ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τοῖς τῶν συλλογισμῶν ἀποδεικτικοῖς βέλεσιν ἐς τὰ κράτιστα βάλλοντός τε καὶ νικῶντος αὐτοὺς, καὶ μάλιστα ὅτε περὶ δογμάτων πατρίων τῆς θρη-

σκιᾶς ἦν ὁ ἀγών. Τηνικαῦτα γὰρ πολὺς κατὰ σφῶν ταῖς τῶν θείων γραφῶν ἀποδείξεσι ῥέων ἰχθύας ἀφώνους ἀντικρὺς ἔφαινεν. ὥστε καὶ χαλεπαίνειν ἐνίοτ' ἐν τούτοις ὡρμημένον τὸν ῥῆγα, ἔθελγεν αὖθις αὐτὸν τῇ τῶν λόγων σειρῆνι, καὶ ταῖς τῆς ἀληθείας ἀναντιῤῥήτοις στροφαῖς καὶ ἐπιστροφαῖς. Τοιαύταις δή τισι μεθόδοις τὸ χαλεπαῖνόν τε ἀνέστελλεν ἐμμελῶς τῆς ῥηγικῆς ἐκείνης ψυχῆς, καὶ τὸ εὔθυμον ἀντεισῆγεν ἐπιεικῶς, καὶ ἦν ἁπλῶς εἰπεῖν οὐδεὶς τῶν ἁπάντων, ὃς οὐ λογικοῦ παντὸς ἀγῶνος μεθ' ὑπερβολῆς αὐτῷ τὰ τῆς νίκης παρεῖχε τρόπαια. οὐθ' ὅστις οὐ μάλα ἀξύνετος Ἑλληνικῆς μούσης ἦν, οὐθ' ὅστις Λατινικῆς φιλοσοφίας οὐ μάλα τοι ἀδαής. εἶχον γε μὴν ἔγωγε τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου τὴν φήμην, καὶ πρὶν ἐνταῦθα ἐκπλεῦσαι, μὴ μόνον ταῖς γραφαῖς ἐντυγχάνων ἐκείνου πολλάκις ὧδε ὡς ἐκεῖθεν ἐκεῖνος σοι τῶν τε γραμμάτων, καὶ ἅμα τοῦ φιλικοῦ καθήκοντος ἀμοιβόμενος ἔπεμπεν, ἀλλὰ καὶ ἀκούων ἐπαίνους αὐτοῦ γε μακροὺς ἀπὸ στόματος τῶν ὅσοι ἀφιγμένοι ἐκεῖθεν ὑπῆρχον ἐπὶ τὸ πλεῖστον. *Altero die in Cyprum insulam pervenimus, in ea diutius immorari deliberaveram, tum propter Insulæ commoda, tum propter justam, hospitalemque vitæ rationem, & ante omnia propter sapientis illius viri consuetudinem, Georgium, inquam, Lapitham, cum quo non illico, e navi descendens, eodemque die congressus sum; neque enim proxime viciniæ habitabat, sed biduo e portu loca distantia incolebat, ad quem nos tunc postea adnavigavimus. Rhodo siquidem Insula Cyprus grandior est, illique dissimilis, & figura prolixior, in ejus medio mons in magnam altitudinem caput erigit. Olympo nomen est, ex quo fontes in fluvios divisi tres emergunt, eorum major Lapithus nomine procurrit scindens, circumfluensque Leucosiam,*
345 *agrum sic nuncupatum, tandem aquis in mare, quod Ursam respicit, immergitur. Hujus in ripis ædes ille habet, unde & illi a fluvio, utcumque fuerit Lapithæ nomen habet, statim quilibet ex solo rerum aspectu, & ædium, ac stabulorum magnitudine, conjiciet Virum, antequam videat, neque a degeneribus esse, neque ex multitudine unum, sed ex præcipuis, ac celebrioribus, Insulæque primatibus. Sed hoc potius ex moribus, reliquoque vitæ instituto, ac gravitate dignoscet. Festi enim dies, ac sacra solemnitates habitationem illius exornabant, & dapsiles in indigentes fortunarum profusiones, & Christianis præcipue captivis, circa ea loca peregrinantibus operam sedulam impertiens. ipse effuse de suo majora, ac magis necessaria pro eorum libertate exhibens, aliisque id idem suadens, & divinarum literarum auctoritate compellens. Primum namque ac potissimum illius studium est, Christianos in sacrosanctas Ecclesias convenientes pietatis leges edocere, nec non ut indigentibus ex corde primum omnium occurrant. Hinc per eum tota ea insula misericordiæ, ac fidei, & præ-*

cipue

cipue captivorum liberationis stadium est. Sunt circa ea loca Regis Insulæ, & mansiones, & ædes splendidæ, ac magnificæ, quod ea pars Insulæ propter aeris, & situs, locorum aptitudinem, ac dexteritatem pulchrior ac venustior judicatur. Quapropter ob vicinitatem crebræ ad Regem, Georgii Lapithæ erant itiones, a quo in maximo honore, ac veneratione, tum ob gravitatem morum, tum ob rerum omnium, qua pollebat, scientiam, habebatur; cum & ipse Rex Latinorum Philosophiam apprime callebat, proptereaque multos ex Latinis sapientes, ac doctos penes se retinebat: sed Georgii doctrina ac consuetudine summopere delectabatur. Sapientes enim ajunt, Reges sapientum consuetudine. Illius itaque possessione utramque eodem tempore & Græcam, & Latinam sapientiam possidere existimabat: erat enim in utraque sapientia, & lingua Georgius dexterrimus. Quamobrem eum libenter audiebat, sæpissime cum Doctoribus Latinis, qui apud eum erant, differentem, & demonstrativis syllogismorum jaculis penitissime percutientem, ac eos superantem, & præcipue cum de patriis, & religionis dogmatibus certaretur. Tunc enim vehemens, sacrarumque scripturarum auctoritatibus, indeque petitis demonstrationibus spissus, ac frequens, pisces mutos manifestissime commonstrabat, adeo ut Regem ob hæc in iram proruentem rursum sermonum illecebris, & veritatis inexpugnabilibus strophis, ac machinis demulcebat. Hac sane ratione Regis illius animi iracundiam suaviter compescebat, & pavidum modeste excitabat. Nemoque erat ex omnibus, ut verbo finiam, qui in rationali certamine illi palmarium cum excessu non concederet, & qui Græcarum literarum non erat admodum rudis, quique Latinæ Philosophiæ non valde ignarus. Famam viri ipse audieram, & antequam illuc adnavigarem, non tantum compositiones illius hic sæpissime perlegens, quas ille tibi ex insula literis tuis, & honestæ amicitiæ respondens dirigebat. Sed & laudes illius ingentes excipiens ex ore quotquot inde, ut plurimum advenerant.

At quomodo se ille in rebus Astrologicis pertractandis gereret, ejusque de ea scientia sententia, ita Agathangelus post pauca ibidem expressit: καὶ μὲν δὴ οὐδὲ τὴν Πτολεμαίου ἀποτελεσματικὴν τετράβιβλον, περὶ ἐλάσσονος ἐποιεῖτο σπουδῆς ἐκεῖνος, ἀλλὰ ταύτην καὶ ὅσα περὶ τῶν ὁμοίων τοῖς Πτολεμαίου παλαιοτέροις ἅμα, καὶ νεωτέροις ἔτι περίεστι γεγραμμένα. καὶ ὅσα πάλαι Χαλδαίοις καὶ Πέρσαις πεποίηται πάνυ τοι πάντα φιλοπονώτερον μετῄει. καὶ ὁπόσα μὲν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα τοῖς εὐσεβέσι νόμοις, καὶ ὑπερόριον τείνει πόδα, ταῦτα δ' ἀπεσείετό τε καὶ διέπτυεν ὡς ἄχρηστα τοῖς εὐσεβεῖν ἐθέλουσιν. ὅσα δ' εἰς τοὺς δημιουργικοὺς τῶν αἰτίων ὑγιῶς ἐπορεύετο λόγους, ταῦτα δ' ἀσμένως παντάπασι μάλα προσίετο. *Nec minus ille quatuor Ptolemæi libros de effectibus astrorum in deliciis habuit,*

ante dictum judicium adipiscentes, & hujusce dicti advocatum afferunt sanctum Gregorium cognomento Dialogum. Interrogatio porro Latini, cui nomen erat Bartholomæo, hæc fuit, Cupio a vobis Græcis perdiscere. &c.

3. Τοῦ αὐτοῦ δεύτερον σύνταγμα περὶ θείας κοινωνίας, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀπόδειξις ἁπλῶς ἐκ τῶν θείων γραφῶν. ὅτι ἔνζυμος ἄρτος τῇ ἐκκλησίᾳ παρεδόθη παρὰ τῶν ἀποστόλων προσφέρεσθαι ὃς καὶ μέχρι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου τῇ Ῥώμης προσεφέρετο ἐκκλησίᾳ. γράφει δὲ καὶ τὴν περὶ τούτου ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένην διάλεξιν, καὶ πῶς ἀντειπεῖν οὐκ ἐβουλήθησαν οἱ Λατῖνοι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπῄνεσαν τὸν θεῖον ἄρτον, τὸν ἔζυμον. καὶ ὅτι εὑρεθείσης καὶ μερίδος ἐκείνου τοῦ ἄρτου, ὃν ὁ Χριστὸς ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ δείπνῳ, ἐν τῷ τοῦ μεγάλου παλατίου σκευοφυλακίῳ πᾶσα πρόφασις ἤρθη ἐκ μέσου. *Ejusdem secundus Commentarius de sancta Communione, in qua est ex ipsis sacris Scripturis sincera demonstratio, Panem fermentatum Ecclesiæ traditum fuisse ab Apostolis ad oblationem, quemadmodum ad tempora sancti Gregorii cognomento Dialogi in Romana Ecclesia offerebatur. Prosequitur præterea disputationem de hac re Byzantii habitam, & quomodo illi contradicere noluerunt Latini, sed potius sanctum panem fermentatum laudarunt; & cum illius panis, quem Christus in cœna discipulis tradidit, particula in Magni Palatii Sceuophylacio inventa esset, omnis contradicendi causa de medio sublata sit.* P. κοινωνικὸν μὲν ζῶον ὁ ἄνθρωπος, καὶ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδιάφορος πέφυκε ἐραστής.

Liber erat in Bibliotheca Barberina satis antiquus lacerus, male compaginatus, & erroribus plenus, exscriptus a Joanne Neriteno anno Domini 1036. ut ex male conflatis in fine libri carminibus elicitur: quæ sunt,

Σοὶ Χριστὲ χάριν τῷ χαρίσαντι νόμον
Πρὸς ἀχάριστον Ιωαννην τὸν λάτρην
Υγείαν ὃν φύλαττε, καὶ πάσης βλάβης
Ψυχοφθόρου ῥύσαιο τῇ σῇ δυνάμει.

Εγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς Ιωάννου Νηριτηνοῦ, μηνὶ Ιουνίῳ εἰς τας ιγ'. ἡμέρα παρασκευῇ, ὥρα θ'. ἔτει δὲ ϛ φ μ δ, x) τῆς ἰνδικτ. θ'. *Tibi*

x) Non dubito errorem esse in numeris, & scriptum ϛψμδ 6744. hoc est CHristi 1236. Certe Georgii Corcyrensis lucubrationes qui A. 1180. & post scripsit, A 1036. a librario describi non potuere. Allatius eosdem titulos librorum Georgii, versusque cum subscriptione referens lib. 2. de consensu c. 11. §. 6. p. 664. exhibet ϛχμδ, 6644, hoc est CHristi 1136. Sed ita quoque error est manifestarius, eo ut dixi modo emendandus.

Tibi CHriste gratiæ, qui dedisti legem ingrato Joanni servo tuo, quem sanum conserva & ab omni animiperda libera tua facultate. Scriptus est hic liber manu Joannis Neriteni, mensis Junii die decimo tertio, Parasceves hora nona. Anno 6544. *Indict. nona.* Ab his si detrahas annos Mundi 5508. qui remanent erunt 1036. a Christo nato.

XXXI. GEORGIUS MANGANES sub Alexio Comneno, illius scriba, plura ad munus suum pertinentia scripsisse verisimile est, sub anno Domini 1081. Anna Comnena Alexiados lib 2. *κατανεύει πρὸς τοῦτο ὁ Ἀλέξιος ὁ ἀρτιφανὴς βασιλεὺς, καὶ μετακαλεσάμενος εὐθὺς Γεώργιον τὸν Μαγκάνην, ὃς καὶ ὑπογραφεὺς αὐτοῦ ἐχρημάτιζεν, ἀνατίθεται τούτῳ τὴν τοῦ χρυσοβούλλου γραφήν. ὁ δὲ ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ὑπερετίθετο ἄλλοτε ἄλλας αἰτίας συνείρων. ποτὲ μὲν λέγων, ὡς ἄρα κατάκοπος γεγονὼς κατὰ τὴν ἡμέραν ὅλην, τὸ νυκτὸς μὴ δύνασθαι γραφὴν ξυντελέσαι. ἄλλοτε δ' ὅτι τὰ γεγραμμένα νυκτὸς σπινθὴρ ἐμπεσὼν ἀπετέφρωσεν. τοιαῦτα καὶ ἄλλοτε ὁ Μαγκάνης προφασιζόμενος, καὶ οἷον μαγκανευόμενος ἄλλοτε ἄλλως ὑπερετίθετο. Annuit ad hæc Alexius recens Imperator, & accersito illico Georgio Mangane, qui Scriba illius erat, imponit aureæ* 341
bullæ scriptionem; ille per tres dies rem differebat, alias atque alias tarditatis causas adducens, nunc quidem dicens, se per totum illum diem laboribus attritum, nocte non potuisse scripturam absolvere; aliquando, quæ noctu scripta erant, scintillam incidentem in cinerem convertisse. Hæc & similia Manganes prætexens, & quasi manganizans, in aliud atque aliud tempus negotium prolatabat. Ut hinc quoque prudentiam hominis in administranda Republica deprehendas; quod & accuratius infra describit: *ἅμα δὲ τούτοις καὶ οἱ τοῦ Μελισσηνοῦ πρέσβεις σφοδρῶς ἐπέκειντο ἀπαιτοῦντες τὸν ὑπεσχημένον Χρυσόβουλλον λόγον. καὶ ὁ Μαγκάνης εὐθὺς μετεκαλεῖτο κομίσων αὐτόν. ὁ δὲ τὸν Χρυσόβουλλον λόγον γεγραμμένον ἔχειν ἔλεγε; Τὸ δέ γε χρησιμεῦον σκεῦος εἰς τὰς βασιλικὰς ὑπογραφὰς σὺν τῇ γραφίδι ἀπολωλεκέναι διϊσχυρίζετο, κρυψίνους ὢν ἀνὴρ καὶ δεινὸς τὸ μέλλον ῥᾷστα προϊδεῖν, καὶ ἐκ μὲν τοῦ παρεληλυθότος θηρᾶσαι τὸ συνοῖσον, τὸ δέ γε ἐνεστὼς ἀκριβῶς διαγνῶναι, καὶ πρὸς ὅπερ ἂν βούλοιτο εὐφυῶς μετενεγκεῖν ἐπισκιάσαι τὸ πρᾶγμα εἰ μὴ θελήσῃ. ἀνεβάλλετο γὰρ τὴν τοῦ Χρυσοβούλλου γραφὴν ὁ Μαγκάνης μετεώρους τὰς ἐλπίδας διδοὺς τῷ Μελισσηνῷ. ἐδεδίει γὰρ μὴ τοῦ Χρυσοβούλλου τάχιον ἢ προσήκει καταπεμφθέντος αὐτῷ, ᾧ τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν τούτῳ κατεχαρίζετο, τὸν Καίσαρα μὲν ἀποπέμψοιτο, τῆς δὲ βασιλείας ὅλως ἐξέχοιτο. καθάπερ καὶ πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς διαμεμηνυκὼς ἦν, καὶ σπουδάσειέ τι θρασύτερον. καὶ τοῦτο ἦν ἡ τέχνη καὶ τὸ μαγ-*

Ἀντίῤῥησις τῶν τριῶν κεφαλαίων, ὧν ἐξέθετο Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλανούδης. *Ad tria capita, quæ Maximus Planudes Monachus publicavit, Responsio.* i) P. πρὸς ἐρώτησιν ἀπρεπῶς ἡμῖν φανεῖσαν χρεὼν ἀποκρίνασθαι.

Ἀντίῤῥησις τῶν, ὧν συνεγράψατο Μανουὴλ ὁ ἐξ Κρήτης ἀνεψιός. *Ad ea, quæ Manuel Cretensis nepos conscripsit, Responsio.* k) P. οὐκ οἶδα εἰ καὶ ἄλλοτέ ποτε τοσοῦτον.

Λόγος ἀντιῤῥητικὸς ἐπὶ τῷ τοῦ Κυπρίου τόμῳ. *Oratio antirrhetica in Cyprii* l) *Tomum*, P. ὁ μὲν δὴ διεξοδικώτερον τῶν ἐμῶν λόγων ἔχει περανθεὶς, ὡς οἷόν τε ἀποχρώντως.

346 Λόγος διαλαμβάνων τὰ καθέκαστα τῶν προῤῥηθέντων δύο λόγων ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει λεχθέντα τε, καὶ πραχθέντα. *Oratio prosequens ea, quæ post prædictas duas orationes in eadem materia disputata, & gesta sunt.* P. ἦν ἡμῖν ἄρα προτεθειμένον τοῦ χριστοῦ σκοπὸν, ὡς ἔοικεν. ἐκπεπεραμένοι ἤδη τα. m) Dictio in omnibus dura, compositio aspera, nullo fuco, nullo lenocinio demollita: ubique tamen pietatem redolet. Sententiæ graves, argumenta ad probandum, id quod voluit firma, sed elocutione, & compositione nominum horrida, & confragosa. Indignus tamen Auctor, qui tamdiu cum tineis luctetur, sibique soli sapiat. Leguntur ejusdem in Biblioth. Regis Gallorum mss. *De Spiritu sancto libri tres. Refutatio trium Capitulorum Maximi Planudis. Refutatio scriptorum Manuelis.*

Gret-

i) Græce & Latine edidit Allatius in Græcia Orthodoxa T. 2. p. 922-958. Rom. 1650. 4.

k) Græce & Lat. ibidem p. 959-1074.

l) Georgii Cyprii Patriarchæ CPol. ab A. 1283. ad 1289. de quo infra p. 420. seq.

m) Præterea apud Allatium p. 771. de consensu, memoratur hujus Georgii Metochitæ λόγος διαλαμβάνων τὰ τῆς προβάσασης εἰρήνης μέσον ἑκατέρων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς τε πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῆς νέας καὶ ἡμετέρας καὶ τὰ παρηκολουθηκότα καθεξῆς. *Oratio continens concordiam inter utramque Ecclesiam antiqua Roma, & nova ac nostra initam & qua deinceps subsecuta sunt.* Incipit: Οὐκ οἶδα οἱ καὶ ἄλλοτέ ποτε τοσοῦτον. Ex hac *Oratione de unione Ecclesiarum* quædam affert Allatius contra Hottinger. p. 429 & ex *oratione de dissidio Ecclesiarum* p. 418. 462. Etiam à Nic. Comneno Papadopoli in prænotionibus Mystagogicis p 165. & 396. citatur Georgii Metochitæ *Oratio de sacris mysteriis* & p. 20. 396. *explicatio Canonum sive regularum S. Nicephori CPol Patriarchæ* & p. 410. & 361. *ecthesis historiarum & orationes contra Georgium Cyprium* præterea *Oratio II. pro Vecco* p. 356. & *liber de sacra Synaxi* p. 137. & *Oratio contra susurrones* p. 145.

Gretſerus, quod ſæpe etiam in aliis facit, Georgium hunc cum
o Metochita Theodoro, & Magno Logotheta, de quo forte pro-
ius, quam par erat, Gregoras in hiſtoria ſermonem inſtituit, con-
ıdit. Summa namque totius Philoſophiæ, quam Georgio adſcribit,
ıeodori fuit. Errorem Gretſeri ſequitur etiam Voſſius de hiſtor.
æcis lib. 2. cap. 28. dum aſſerit Theodorum Metochitam a ſeniori
ıdronico una cum Vecco, & Meliteniota relegatum fuiſſe. Geor-
ıs enim hic fuit Vecci, & Meliteniotæ in dogmate contra Græcos
processione Spiritus S. defendendo ſymmiſta, & cum dictis in
lium miſſus, ſi Hiſtoriæ fides habenda eſt.

Sed ut tanti Viri pro Eccleſia Latina certamina non ex ſolo
egora Latini legant, quæ ipſe ex Pachymeræ hiſtoriis obſervabam,
medium afferam. Una cum Vecco Patriarcha & Conſtantino Me-
niota in Synodo Conſtantinopolitana ſub Georgio Cyprio ſiſtitur
. 7. ϗ τὸν λόγον ἀναλαβόντα τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον. καὶ τί γε τὸ
αζόμενον φάναι τοῖς ἀμφὶ σέ. ἦσαν γὰρ σὺν ἐκείνῳ καὶ οἱ πάλαι ἀρ-
διάκονοι, ὅ τε Μελητηνιώτης Κωνςαντῖνος, ϗ ὁ Μετοχίτης Γεώργιος. *Ubi*
monem excepiſſet Gregorius Patriarcha. Et quænam eſt, inquit, eorum ſen-
tia, qui circa te ſunt? Namque una cum eo aderant, qui ante Archidiaconi
nt, Conſtantinus Meletiniota, & Georgius Metochita. Deponitur cum Me-
niota ob hanc ſolam cauſam, quod legatus miſſus ad Pontificem in-
fuerit Miſſæ Latinorum, quod non probat nec ipſe Pachymeres ſchi-
aticus: Τοῖς δέ γε ἀρχιδιακόνοις τῷ τε Μελητηνιώτῃ φημί, ϗ τῷ Μετο-
ῃ, ὅτι πρέσβεις ἐκπεμφθέντες πρὸς βασιλέως συνῆλθον τῷ Πάπᾳ λει-
γοῦντι, καί γε συνίςαντο. ἐπείπερ ϗ ἐνταῦθα οἱ ἀμφὶ τὸν Πατριάρχην
ἰωὰν φέριοι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ Πάπα κατὰ πρεσβείαν ςαλέντες, ὅτως
[illegible] λειτουργοῦντος τότε τὸ Πατριάρχου Ἰωσήφ. καί γ' [illegible] ἐδόκει,
[illegible] ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις ὡς [illegible]
μέγιςα [illegible] *Archidiaconos vero, Meletinio-*
, inquam, & Metochitam, quod legati ab Imperatore miſſi cum Papa ſacra
iente convenerant, id nec ipſi negabant quandoquidem & hic, qui cum
aſtro Joanne a Papa adlegati adſunt, non aliter faciebant, cum Miſſam
eret Joſephus Patriarcha, idque tolerabile videbatur, nec vertebatur in cri-
, nihilominus ob hanc cauſam, ac ſi in maximis, ac deterrimis deliquiſſent,
muntur. Hinc exilia, & omnium generum tormenta ſubſecuta ſunt,
ita narrat Pachymeres: ἐκείνους μὲν τὸν Μελητηνιώτην, τὸν Βέκκον,
τὸν Μετοχίτην, [illegible] τότε τῆς συνόδου διαλυθείσης, ἐ τὸ Κοσμιδίου [illegible]-

χε

χε μονῇ, πλὴν ὑπὸ φρουροῖς καὶ φυλακαῖς προσηκούσαις. οὓς δὴ καὶ πέμπων ὁ βασιλεὺς εἰρηνεύειν ἠξίου, καὶ πᾶσαν δικαιολογίαν ἀφέντας διάγειν ἀνέδην καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ εὐμένειαν ἔχοντας. Εἰ δ᾽ οὖν ἀλλ᾽ ἐξορίας προσηπείλει καὶ κακουχίας ἐπαξομένας σφίσι. μηδὲ γὰρ εἶναι ἄλλως, ἢ ὡς ἐτάχθη γίγνεσθαι. αὐτοὺς δὲ φήμην κακὴν ἔχοντας προσαπόλλυσθαι, εἰ μή γε μετανοήσαντες τῆς εἰρήνης γένωνται. ταῦτα τοῦ βασιλέως συχνάκις διαμηνυομένου, καὶ ἀγαθὰ προτείνοντος, ἐκεῖνοι οὔτε πρὸς δέος τῶν λυπηρῶν προήχθησαν, οὔτε πρὸς τὰς τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελίας ἐμαλακίσθησαν. διευτονοῦντες δὲ πρὸς ἀμφότερα, ἑτοίμους ἑαυτοὺς παρεῖχον πρὸς ὅτι δόξῃ τῷ βασιλεῖ ὡς ἐκεῖνο μᾶλλον πεισομένους ἡδέως, ἢ τοῖς οὕτω δικάζουσι σπεισομένους, ἐπὶ μᾶλλον δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς παρωξύνετο ἀνενδότως μένοντας τὸ παράπαν. πάντων δ᾽ ἀπορηθεὶς τῶν μαλάττειν ἐχόντων ψυχὴν, τέλος ἐξορίαις δικαιοῦν ἔγνω. καὶ δὴ πρὸς
347 τὸ κατὰ δεξιὰ εἰσπλέοντι τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον φρούριον, τὸ οὕτω πως τοῦ ἁγίου Γρηγορίου λεγόμενον προσάσει πλῷ χρησαμένους ἀπάγεσθαι, οὗ δὴ καὶ ἐγκλεισθέντες ὑπὸ φρουροῖς Κελτοῖς, καὶ τινι τῶν προκοιτούντων τῷ βασιλεῖ ἀφεῖντο ὅσον τὰ εἰς χρείαν τῶν ἀναγκαίων ἀπρονόητοι οὐδὲν πλέον ἀπωνάμενοι βασιλέως· ὅτι μὴ μετὰ καιρὸν ἐπ᾽ ἀνατολῆς ὁρμῶντος, πατριαρχοῦντος Ἀθανασίου τόν τε κατὰ τὴν Ἑλενόπολιν περαιωθέντος πορθμὸν, καὶ τὸν μέγαν Λογοθέτην ἐπ᾽ αὐτοὺς πέμψαντος, ὃν καὶ εἰς Πρωτοβεστιάριον ἀνεβίβασεν. ὁ μὲν ἑκατὸν χρυσίνοις ἱκανοῦτο, ὁ δὲ γε Μελιτηνιώτης πεντήκοντα. ὁ γὰρ τρίτος ὁ Μετοχίτης διὰ νόσου προκατήχθη ἐπὶ τὰ οἴκοι, ἐκεῖθεν βασιλέως προστάξαντος. *Illos itaque*, Veccum *nempe*, Melitiniotam, *ac* Metochitam, *dissoluto Concilio Cosmidii Monasterium habuit, carceribus tamen, atque custodiis convenientibus mancipatos, ad quos mittens Imperator, ut quiete agerent deprecabatur, & sepositis juribus libere viverent illius benevolentia compotes: aliter illis & exilia minabatur, & mala afferenda. Neque enim aliter quam ordinatum fuerat, fieri poterat: eosdem ignominia infames vitam amissuros, ni mutata sententia pacem complecterentur. Hæc sæpe Imperator cum per nuncios significaret, & bona sponderet, illi neque tristium metu adacti, neque bonorum sponsionibus emolliti sunt, quin imo sese ad utraque indurantes promptos ad singula, quæ Imperatori liberent, exhibebant, illud lubentius subituri quam cum iis, qui ita condemnarent, fœdus inituri. Cum vero magis ac magis contra eos irascerentur immites, ac insigniter pervicaces, nec quidquam amplius illi ad emolliendos eorum animos suppeteret, tandem eos exilio multare decernit, statim ut ad Castellum, quod in Astacenum sinum naviganti ad dextram sese offert, &*

a S.

S. *Gregorio nomen habet, in navicula positos conduci jubet, in eo inclu-
Celtis, & uni ex Imperatoris Accubitoribus custodire committit, rebus
ıbus necessariis destitutos, nullo in posterum usu ab Imperatore perce-
, præterquam eo postmodum ad Orientem commeante. Præerat tunc Pa-
ırchatui Athanasius, fretoque qui apud Helenopolim est, emenso & Ma-
Logotheta, quem in Protovestiarium promovit, ad eos misso hic quidem
tum, Meletiniota quinquaginta aureis ad summum donatus est, tertius
ıque Metochita propter ægritudinem antea inde patria Imperatoris jussu
ıtutus fuerat.* Cum interim in Castello Veccus sancte, strenueque
asset animam, n) non amplo funere in eadem, in quâ degebat cel-
humatus: Meletiniota inde advectus, Byzantii cum Metochita car-
ibus includitur. Idem Pachymeres lib. 9. cap. ultimo, τὸν Μελητινι-
ρ δὲ ἐξαγαγόντες ἐκεῖθεν, καὶ τῷ κατὰ τὴν πόλιν Μετοχίτῃ συνδιάγειν-
ἐπεὶ οὐκ ἦν σφίσιν εἰρηνεύειν καθὼς ἀπῄτουν, οἵ τε περὶ τὸν βασι-
ι, καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸ μέγα παλάτιον κατακλείουσιν, ὅπου καὶ
ἀρχανιώτης Ἰωάννης ὕστερον κατεκλείετο. *Meletiniotam vero inde extra-
n una cum Metochita, qui in urbe erat, coilocat. Verum tamen cum
ete secundum Imperatoris, domesticorum, & Ecclesiasticorum arbitrium
ere nollent, in magno Palatio concluduntur, ubi & Joannes Tarchanio-
postmodum concluditur.* Etiam post Meletiniotæ mortem propositi
ax, ἐξ δ' αὐτοῦ μηνὸς Βοηδρομιῶνος κατὰ τὴν καινὴν κυριακὴν, καὶ ὁ φυλα-
ης Μελητινιώτης θνήσκει τῇ ἐξ ἀρχῆς ἐπιμένων γνώμῃ, μηδὲν πλέον
ις βασιλέως ἀξιώσας, ἢ τὸ ἐπί τινι τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀοικήτων νη-
ι ἀπαχθὲν τὸ ἴδιον σκῆνος ταφῆναι. ὃ καὶ γέγονεν, καὶ εἰς τὴν
ἄτην ἐκκομίζεται, καὶ εἰκαίως θάπτεται. μόνος δὲ τῇ φυλακῇ ὁ Με-
ίτης ἐγκατελέλειπτο, μηδὲν καὶ αὐτὸς ἐνδιδοὺς ἔτι ὧν ἐξ ἀρχῆς εἴχετο.
*c eodem mense Boedromione, nova Dominica in carceribus Meletiniota
ritur, quam a principio sibi proposuerat opinioni persistens, cum nihil am-
ıs ab Imperatore impetrasset, quam ut in deserta quapiam insula circa
em, cadaver illius abactum sepeliretur. Quod & factum est, & in
ıtem delatum negligenter humatur. Solus vero Metochita custodia reli-
ıs, nihil ex iis, quæ sibi a principio mordicus inhæserant, remittens.*
ı quonam vitæ fine diem clauserit strenuus iste, ac multis nomi-
ous dignus, qui semper celebretur Athleta, nondum comperi; in
ceribus tamen vitam obiisse, verosimile est.

Quid in postremis tribus tractatibus Metochitæ contineatur, sa-

 tis

n) A. 1282.

348 tis nobis indicavit Joannes Chameta o) Chartophylax Chii, & Archimandrita magnæ Ecclesiæ. *αὕτη ἡ βίβλος Γεωργίου τοῦ Μετοχίτου διαλαμβάνει τὰ αἴτια καὶ τὰς ἀρχὰς, δι᾽ ἃς οἱ Γραικοὶ ἀπέκοψαν τὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα μνημόσυνον, ὡς ἐγένετο διὰ φιλαρχίαν, ἧς ἤρξατο Φώτιος, προσέτι δὲ καὶ τὸν τόμον, ὃν ὁ Κύπριος πατριαρχεύων, καὶ τὰς τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἡνίας παρανόμως ἔχων σὺν τοῖς αὐτοῦ συνθιασώταις κατὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας φιλαρχῶν ἀπειργάσατο ἐφ᾽ ᾧπερ παρανόμῳ, καὶ ἀθέσμῳ κακίστῳ τόμῳ ὁ πρώην τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἀρχιερεὺς Ἰωσὴφ τοὔνομα σὺν τῷ μεγάλῳ Χαρτοφύλακι τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῷ προῤῥηθέντι διακόνῳ τῷ Μετοχίτῃ τῇ εἱρκτῇ ἐνεβλήθησαν διὰ τὸ μὴ ὑπογράψαι αὐτοὺς ἐν τῷ αὐτῶν κακῶς εἰς τὴν τῶν ἐκκλησιῶν διαίρεσιν ἐκτεθέντι τόμῳ, οὗ ἕνεκεν ὁ αὐτὸς διάκονος Μετοχίτης ἐν φυλακῇ διάγων οἰκτρῶς τὸ παρὸν βιβλίον εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀληθείας ἀρίστως ἐγράψατο, καὶ τὰ κακῶς παρ᾽ αὐτῶν ἐκτεθέντα, καὶ τυπωθέντα ἐντέχνως, καὶ σοφῶς ἀνεσκεύασεν, καὶ πρώτιστον, τὸν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας πάντων ἀρχιερέων ἀνέδειξε, καὶ διὰ μαρτυρίας τῶν θείων καὶ ἁγίων προαπελθόντων πατέρων ἀπεφήνατο, ὡς τὸ θεῖον καὶ πανάγιον πνεῦμα ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεται, καὶ οὐκ εἰσὶ δύο αἴτια, οὐδὲ ἀρχαὶ δύο. ἀλλ᾽ ἡ μία καὶ ἡ αὐτὴ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ἀρχὴ, καὶ αἰτία ἐκπορεύει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθ᾽ ὅσον ἑνοῦται ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ, καὶ ὡς πάντα τὰ τοῦ πατρὸς διαβαίνει φυσικῶς πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὸν θεῖον, καὶ πνευματοφόρον πατέρα Κύριλλον.* *Liber hic Georgii Metochitæ continet causas, & principia, ob quæ Græci, sanctissimi Papæ commemorationem exciderunt, idque factum esse propter dominationis ambitionem; cujus primus Auctor fuerat Photius. Item tomum, quem Cyprio Patriarchatum obtinente, & Orientalis Ecclesiæ habenas præter jus omne moderante, cum suis sequacibus adversus Occidentalem Ecclesiam dominationem ambiente compositum: cui impio, iniquo, & pessimo tomo prior Orientalis Ecclesiæ Pontifex, & ejusdem magnæ Ecclesiæ Magnus Chartophylax, & dictus Diaconus Metochita, quod Tomus ille in divisionem Ecclesiarum expositus maligne fuerat, noluerunt subscribere, carceribus traduntur. Propterea hic Metochita Diaconus cum pessime in custodia tractaretur, ad comprobationem veritatis volumen hoc quam optime conscripsit, & male ab illis tradita, & constituta, artificiose, sapienterque refutavit, primumque reliquorum omnium Pontificum Occidentalis Ecclesiæ Præsulem ostendit;*

&

o) Chamata vocatur apud Allatium p. 772. de consensu, ubi idem locus ex illo productus exstat.

& auctoritatem divinorum, ac sanctorum, qui præcesserant Patrum demonstravit, divinum ac sanctissimum Spiritum ex Patre & ex filio procedere; nec ideo esse duas causas, nec duo principia, sed unum & idem Patris & Filii principium, & causam effundere Spiritum sanctum, in quantum unitur Filius Patri, & omnia Patris transeunt naturaliter ad Filium, ut divinus & Spiritum S. ferens Pater docet Cyrillus.

XXXVIII. GEORGIUS MOSCHAMPAR fuit magnæ Ecclesiæ Chartophylax. p) *Georgius* Pachymerius hist. lib. 2. ἐντεῦθεν ὁ Μοσχάμπαρ Γεώργιος Χαρτοφύλαξ ὢν τῆς ἐκκλησίας τότε νόθον ἔλεγε τὸ ῥητόν. *Hinc Moschampar Georgius Chartophylax cum esset Ecclesiæ, spuriam esse ajebat sententiam.* Illius meminit Josephus Methonensis Episcopus Apologia contra Marcum Ephesium: καὶ σὺ μὲν συνήφθης, ὡς φῂς, τοῖς ἁγίοις σου πατράσι καὶ διδασκάλοις Φωτίῳ πρώτῳ σχισματικῷ, μᾶλλον δὲ αὐτουργῷ, καὶ δημιουργῷ τοῦ σχίσματος, καὶ τῆς διαιρέσεως, Καβασίλᾳ, Παλαμᾷ, Καματηρῷ, Φουρνῇ, Ψελλῷ, Μοσχάμπαρι, Βουλγαρίᾳ, Νικολάῳ Μεθώνης, Παναρέτῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς μετὰ τὸ σχίσμα, καὶ τὴν πολλὴν ἔριν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας εἰποῦσι. *Et tu quidem, ut ais, sanctis tuis Patribus ac Doctoribus te adjunxisti, Photio schismaticorum principi, imo vero auctori, & opifici schismatis & dissidii, Cabasilæ, Palamæ, Camatero, Phurnio, Psello, Moschampari, Bulgariæ, Nicolao Methonensi, Panareto & cæteris, qui post schisma & multam contentionem in Romanam invecti sunt Ecclesiam.* Meminit etiam Joannes Plusiadenus Dialogo pro Synodo Florentina. Cum Vecco & Cyprio sub Palæologis vivebat Latini nominis infensissimus, quos palam in Synodis Constantinopolitanis redarguere conatus est, & calamo etiam in eos stricto pleraque conscripsit: non magni tamen nominis apud suos, neque magnæ æstimationis: hinc & in consensu multorum Doctorum sententia ejus de dicto Damasceni, ἐκ τοῦ υἱοῦ δὲ οὐ λέγομεν, tanquam minus prudens rejicitur. Pachym. in histor. lib. 8. cap. 1. τό γὰρ κατὰ τὸν Μοσχάμπαρα, καὶ αὐτοὺς 349
λέγειν, ὡς νόθον δὴ τὸ ῥητὸν, καὶ ὡς ἔν τισι τῶν βίβλων οὐ φέρεται τὸ κεφάλαιον, οὐ ξυνετὸν ἐδόκει. προσίστατο γὰρ ἡ τῆς ἱερᾶς ὁπλοθήκης βίβλος φέρουσα, καὶ οὕτω μετὰ τὰ τῶν ἄλλων ἀνάγραπτον. καί γε τὸν γεννήτορα μαρτυροῦσα. πλὴν οὐκ ἔχουσα πλέον εἰς θεραπείαν, ἢ τὸ προφέρειν ἐν ταύτῃ τὸν Κομνηνὸν Μανουὴλ βασιλέα ὡς οὐκ ἐξ υἱοῦ, ἀλλὰ διὰ λόγου τε καὶ υἱοῦ ὁ θεολογῶν ἀπεφήνατο. *Namque eos asserere, quemadmodum Moschampar affirmarat, dictum illud spurium esse, & in aliquibus Codicibus caput illud non haberi,*

p) Eadem Allatius II. 15. de consensu §. 13.

haud prudentis esse existimabant; ad manus siquidem erat sacri armamentarii liber, in quo una cum aliis id quoque exaratum, non alium, quam Damascenum dicti parentem contestans aspiciebatur; nec quicquam aliud amplius in rei moderationem adducens, quam quod in eo Manuelem Imperatorem proferat Comnenum, quod non ex Filio, sed per Verbum, & Filium Theologus determinarit. Et a Vecco non invenusto scommate proscinditur. *Pachymeres* lib. 7. Καὶ τοὺς αὖθις ἀναγνόντας ἀρνεῖσθαι, καὶ ἀναθεματίζειν τὸν λόγον, σχεδὸν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν γράψαντα. ἀλλὰ τὸν Μοσχάμπαρ ἰδόντα ὁμολογεῖν ἑαυτοῦ τὸ σύγγραμμα εἶναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι πειρᾶσθαι. ἐφ' οἷς ὁ Βέκκος μεθ' ὅσου εἴποι τις ἂν τοῦ χαριεντισμοῦ. ἡμεῖς μὲν προσεδοκῶμεν σὸν εἶναι πρὸς τὸν Πατριάρχην φησίν. εἰ δὲ μὴ σὸν ἀλλὰ τούτου, ὡς καὶ αὐτὸς ὡμολόγησε, ψύλλα τις ἐπικαθίσασα τῷ τῆς ἁμάξης ῥυμῷ, οὔτ' ἀνασπᾶν οὔτε κατασπᾶν ἔχει τὴν μήρινθον. *Illi cum rursum perlegissent, negare, & cum anathemate non tractatum modo, sed Auctorem quoque ferire. Id ubi vidisset Moschampar, fateri Commentarium esse suum, & pro eo Apologiam parare. Super his Veccus quam maxime venuste, neque ingratiis. Nos equidem, ait reversus ad Patriarcham, tuum esse opinabamur; quod si non tuus, sed hujusce, quemadmodum & ipse fassus est, culex quispiam in currus temone insidens, neque attrahere, neque adducere funem potest.* Hoc autem dixerat, quod duplici nomine compellaretur Chartophylax. Multa in Latinam Ecclesiam, illiusque dogmata monumentis editis oblatravit, quibus Joannes Veccus Patriarcha Constantinopolitanus docte respondens, tanti nebulonis impetum fastumque compressit. Ego neque Moschamparis scripta, neque Joannis responsiones vidi, id tamen ab eodem *Patriarcha* Joanne habeo, ex libro, cui ipse titulum fecit: ἐπισημείωσις τῆς τῶν ἁπασῶν αὐτοῦ βίβλων, καὶ γραφῶν συμφωνίας. *Adnotatio de suorum omnium librorum & scriptorum concordia.* Et incipit: καὶ τὴν παροῦσαν δέξαι δὴ βίβλον. In ea inter alia habet: q) ἅπαντα εἴσεται ὁ ζητητικὸς, ἐν οἷς ἡμεῖς τὴν ἀντίρρησιν τοῦ δεκάτου ἕκτου τῶν τοῦ Μοσχάμπαρ ἐσχεδιάσαμεν κεφαλαίων. *Quæ omnia curiosus intelliget ex his, quæ nos decimo sexto capiti respondimus, capita Moschamparis ex tempore refutantes.* Et infra: r) μετὰ τὸ τὰς κατὰ Φωτίου, καὶ τοῦ Μεθώνης, Φουρνῆ τε, καὶ τοῦ Βουλγαρίας, ἔτι δὲ καὶ τὴν τοῦ Καματηροῦ βίβλους ἰδίως, καὶ ἂν ἐπὶ μέρος. μετὰ τὸ τὴν κατὰ τοῦ Μοσχάμπαρ λογογραφῆσαι ἡμᾶς ἀντιῤῥήσεις, ἄλλων πάλιν ὥσπερ ἐξ ὑπαρχῆς πολεμίων τῆς ἀληθείας ἀναφανέντων. *Post Phot*

Meti-

q) T. 2. Græciæ Orthodoxæ Allatii p. 3.
r) id. p. 9.

Methonensis, Phurnes, Bulgariæ, nec non Camateri libri separatim & per partes, itemque Moschamparis scripto traditas refutationes, aliis rursum tanquam a principio veritatis hostibus emergentibus. Modum etiam in refellendo Moschampare, quem ipse tenuerat, paucis interjectis sic promit: s) τὴν αὐτὴν δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς κατὰ τοῦ Μοσχάμπαρ ἀντιῤῥητικοῖς ἐβαδίσαμεν, πᾶσαν μὲν ἡμετέραν ἀντίῤῥησιν ἀπαραποίητον ἐν ἑκατέρᾳ τῶν βίβλων τετηρηκότες, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Καματηροῦ. ὁπόσα δὲ μέρη τῶν αὐτοῦ κεφαλαίων μόνην τὴν ἐν ματαίῳ εἶχον πολυλογίαν, ἐφ' οἷς οὐδὲν εἶναι καίριον διεγνώκαμεν, εἰς ἀντίῤῥησιν ἐπιτεμόντες. *Eandem etiam viam in refellendis Moschamparis dictis inivimus, omnem nostram contradictionem in utroque libro minime immutatam servantes, quemadmodum & in Camatero egimus: quotquot vero illius capitum partes tantum in multiloquio inaniter perstrepebant, in quibus nihil esse, quod refutationem postularet, dignovimus persecantes.*

XXXIX. GEORGII sacerdotis, & NOMOPHYLACIS sanctissimæ Dei magnæ Ecclesiæ *explicatio in omnes Imperiales leges*, apud Antonium Cantacuzenum. Verderius in supplemento.

XL. GEORGIUS BYZANTIUS ex Arabica lingua in Græcam 350
transtulit *Librum medicinalem N. Beckzeber Ebi.* Septem sectionibus distinctum. Erat Constantinopolii apud Michaelem Cantacuzenum. Verderius in supplemento.

XLI. GEORGIUS ZEGABENUS t) *Constantini Cæsarei librum de Romana historia*, ex Romana in Græcam linguam traduxit: habebatur apud Manuelem Eugenium Constantinopoli. Verderius in supplemento. Quis Constantinus Cæsareus fuerit, dubium mihi est. Et forte ille fuerit, cujus Theodorus Balsamon in Synodum sextam Trullanam meminit: εἰ δὲ θέλεις οὖν μαθεῖν τὰ περὶ τούτου πλατύτερον, ἀνάγνωθι τὸ πρῶτον τῆς παρὰ τοῦ Καισαρείως Κωνσταντίνου συγγραφείσης ἱστορίας. *Si vis ergo de hoc fusius edoceri, lege primum a Constantino Cæsariensi scriptæ historiæ librum.* Et Macarius Ancyranus Metropolita contra Barlaamum & Acyndinum cap. 35. οὐ γὰρ δὴ παρ' ἐκείνου ἐχειροτονοῦντο, ὡς καὶ ὁ Καισαρεὺς ἱστορεῖ Κωνσταντῖνος. *Neque enim ab eo ordinabantur, ut Cæsariensis Constantini historia refert.* Cum itaque Constantinus iste historiæ sctiptor Καισαρεὺς *Cæsariensis* fuerit, Verderius in Cæsarium, Gentianus Hervetus in Cæsarem, dum Balsamonem vertit, majori oscitantia transmutavit. Neque solus Constantinus hic in Græcia

s) id. p. 10.

t) De Euthymio Zegabeno dictum Volum. VII. p. 460. seq.

cia natus in ſcribenda hiſtoria Latina lingua uſus eſt. Eum cum aliis peculiari Diatribæ u) reſervamus.

Ejusdem, *de herbis particularis demonſtratio*, erat CPoli apud Michaelem Cantacuzenum. Verderius ibidem.

Georgius Zegabenus *de ſeptem Vocalibus, & reliquis literis conſonantibus*, *in* 4. *MS. Biblioth. Imper. Viennæ*, Epitome Geſneriana. Habeoque penes me ejusdem περὶ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων, καὶ περὶ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων. *De ſeptem Vocalibus, & de viginti quatuor literis.* Carmine Politico, incipit: Τὸν Ἀβραὰμ ὦ φίλτατε Ἀβραμιαῖοι παῖδες. Vita & conditione miſerrimum fuiſſe conſtat ex iis, quæ ipſe ibidem ſcribit:

Φίλε ἀρκεῖ σοι ἐνταυθοῖ τὸ ὕφος τῶν πνευμάτων
Ἀμίσθωτος καὶ νῆστις τε οὐ γράφειν οὐκ ἰσχύω.
Οὔτε ψωμόν μοι ἔφερες, οὔτ' οἶνον τὸν εὐώδη,
Οὔτε τυρὸν, ἢ ὄψον τι, οὔτε ὠὰ ὀρνίθων,
Ἃ καὶ οἱ οἶκοι πλήθουσιν ἀεὶ μὲν καὶ τῶν ἱρων.
Ἀλλ' οὔτ' ὀλίγα κήπια, ἢ καί τινας ὀπώρας.
Ἵνα ἐσθίων πρὸς μικρὸν ἰσχύω γράφειν ταῦτα.
Ἀλλ' ἀληθῶς καὶ φανερῶς λέγω σοι οὗτο πάτερ.
Τὴν χθὲς, καὶ πρώην νηλεκῶς οὐκ ἐζύμωσαν οἱ οἶκοι
Διό τι μήδ' ἀλεύριον, οἶδε Θεὸς, οὐκ ἦν μοι
Νόμισμά τι μοι πίστευσον οὐκ εἶχον ἀγοράσαι,
Καὶ ἠρξάμην ὀλιγοθυμεῖν, καὶ συνεσκολιζόμην
Πολλὰ τὸ, εἶπα, πείνα μου δίφθογγον νά σε γράψω
Καὶ μόνον ἔασον μικρὸν, μὴ σκολιωθῇ τὸ φῶς μου.
Καὶ πρός με ἀπεκρίνατο μετὰ θυμοῦ μεγάλου,
Καὶ τρίφθογγον εἰ γράψεις με, ἥκιστά μοι ἀρκέσεις
Πληροφορήθητι καλῶς, γοργὸν νὰ σὲ ὠλέσω
Ῥίψω δέ γε σε κατὰ γῆν, καὶ χάσεις τὴν ζωήν σου,
Καὶ οὕτως οὐχ ὑπήκουσεν, εἰ μὴ νὰ τὴν χορτάσω.

Amice hic tibi ſatis erit ſpirituum pertractatio, Ipſe ſine mercede, & jejunus ſcribere nequeo. Non attuliſti mihi panem, neque bene odoratum vinum, non caſeum, non condimentum aliquod, neque ova gallinarum, quibus & miſerrimorum ædes abundant. Quinimo neque aliquid ex horto, neque fructus aliquot, ut

u) Hanc Allatii diatribam de Græcis, qui Latine ſcripſerunt, non vidiſſe lucem dolendum eſt.

ut comedens saltem ad parvum tempus hæc scribendo sufficerem. Verum
tamen vere, palamque hoc tibi dico Pater. Heri, & nudius tertius, do-
mi certe farinam non subegerunt, quod farina non suppeteret, idque novit
Deus, nec esset mihi, crede dicenti, pecunia ad emendum. Quare cœpi a-
nimo linqui, & lumen oculorum amittere. Multa illi dixi, Fames mea, 351
diphthongo te in posterum scribam, tantum mihi concede, ne lumine spolier,
quæ mihi cum magna iracundia respondit: & licet me triphthongo scribas,
non facies satis. Præpara igitur te, cito te perdam, prosternam te in ter-
ram, & vitam profundes. Sic illa me non audiit, nisi prius satiata. Adnectitur Zegabeno Canon Maximi Mozari *de Spiritibus, & Antistichis,* x) quemadmodum & ea, quæ Zegabeni sunt, non magni pretii.

Translatio ipsius *Vaticiniorum Theophili * Romani* in Græcam linguam habebatur apud Manuelem Eugenium. Verderius: *Oracula omnia cum figuris picta principium Methodii Episcopi Patarensis, Visiones Danielis Prophetæ, & Chosroæ Regis Persarum, &, Theophili presbyteri Romani translata a Georgio Zegabeno, prætereaque Leonis Philosophi, & Imperatoris.* Theophili tamen hujusce vaticinia a Joanne Rhizeno in linguam Græcam versa cum aliis, in primo meorum Variorum y) Antiquorum libro annexa sunt. An eadem, vel diversa, cum ista Eugenii non viderim, incertus hæreo.

Ejusdem etiam asseritur explicatio in Psalterium in Catalogo a Grammatico exhibito apud Verderium: nisi mendum sit, & Euthymii locum Georgius occupaverit, & forte Zegabenus hic non alius a superiori Byzantio, vel Byzantius a subsequenti Choniata fuerit.

XLII. GEORGIUS CHONIATA *Antidota Persica* in Græcum sermonem transtulit. Diegus Hurtadus Venetiis habuit, ut refert Gesnerus. Et Scoriaci in Biblioth. Regia habetur Γεωργίου Χωνιάτου ἐξελληνισμὸς Αντιδότων, τῶν ἐκ Περσίας κομισθέντων. *Georgii Choniatæ Antidotorum ex Perside advectorum translatio in linguam Græcam.* II. κ, 3. Meminit & Robertus Constantinus in Bibliotheca. Hic diversus erit a Chrysococca, z) quantum Chrysococca a Choniata, & unius familiæ homo ab alio alterius familiæ differt.

Ejusdem

x) Maximi Mozari Canones περὶ πνευμάτων καὶ ἀντιστοίχων memorat Labbeus p. 134. Bibl. novæ MSS

* Presbyteri, confer Lambecium lib. V. p. 15. seq.

y) Hæc Varia Antiqua Allatii lucem non viderunt. De vaticiniis illis dixi Volum. VI. p. 364. seq.

z) de quo infra p. 359. seq.

Ejusdem *historia* incipiens inde ab Imperatore Leone, qui fuit filius Alexii: in folio mſ. in Bibliotheca Imperatoris Viennæ aſſeritur extare in Epitome Geſneriana. Sed quiſnam hic erit Leo Imperator Alexii filius? Monſtrum.

XLIII. GEORGIUS ACROPOLITA, & Magnus Logotheta Conſtantinopolitanus, quem Typographi Lugduno-Batavi, ut mos eſt in Joannem Acropolitam apud Voſſium de hiſtor. Græcis lib. 2. cap. 29. transmutarunt, & cujus cauſa a) hunc Diatribæ laborem *De Georgiis* ſuſcepimus, undecim annos natus b) (quæ ipſe de ſe in Hiſtoria ſua nondum edita * tradidit, in unum conferimus) Encyclicque doctrinæ, quam vulgus Grammaticam vocat diſciplina inſtructus ad Imperatorem Theodorum Laſcarim, tunc Conſtantinopoli exulantem mittitur. Pater etiam e Latinorum manibus ſe ſurripere decreverat, licet ab illis, & ſumptuoſis impenſis, & officiis, quibus eum prolixe admodum proſequebantur, detineretur, nec leve eſſent filii famulique impedimentum. Sed pertinacius ille in ſententia perſiſtens, filium ad Imperatorem præmiſit, morbus tamen gravis conatus intercepit, pene enim ſemivivus, & media ſui parte fere exiccatus poſt duos annos vitam amiſit. Georgius in aula Imperatoria neceſſariis providebatur, & Mathematum amore excito, ſublimioris diſciplinæ gratia omnibus valere juſſis, una cum aliis adoleſcentibus, ita annuente Imperatore, atque Exapterygo Theodoro informante, Logicæ ſcientiæ aditus aperiuntur; monitiſque Imperatoris aula egreſſus præceptori ſe dedidit annos ſeptem & decem natus. Exapterygus in Mathematicis non admodum præſtabat, ſed multum dicendo valuit, utpote Rhetoricis ſtudiis eximie inſtitutus, & ad eloquendum compoſite uſu, atque ingenio comparatus, ideoque ingenti nomine, ac memoria dignus habitus eſt. Eo demortuo, poſtquam poematum ambages explicaſſet, & orationis conficiendæ artem tradidiſſet, ad Blemmidam Nicephorum, quo neminem in Philoſophicis diſciplinis præſtantio-
352 rem noverat, ſe ipſe contulit, & quicumque una ſecum Logicis ſpeculationibus attendebant. Quod idem aſſerit in expoſitione Theologicorum dictorum. *Poteſt autem & unum*, &c. γί. δ' ἄλλο τελ-λῆς

a) Nam in editione Pariſienſi A. 1651. fol hæc Allatii diatriba Chronico Byz. Georgii Acropolitæ præmittitur, de quo confer ſi placet quæ notavi Volum. VI. pag. 448. ſeq.

b) A. C. 1231. nam Georgium Acropolitam natum eſſe conſtat A. 1220.

* Tunc enim iſta ſcriberet Allatius A. 1644.

λῆς τινος καὶ ποικίλης, καὶ ὑψηλοτέρας, ὡς οἶμαι, δεῖται τῆς σαφηνείας
περὶ τούτου. καὶ γὰρ ἐν μείραξιν ἐπιτελῶν, καὶ τῷ θεσπεσίῳ ἐκείνῳ ἀνδρὶ,
τῷ σοφωτάτῳ Βλεμμύδῃ, ἡνίκα παρ᾽ ἑαυτὸν ἐφοίτων ἐκοινολογησάμην. ἀλλ᾽
οὐδέν τι μοι εἶχεν εἰρηκέναι σαφῶς, ἀλλ᾽ ἅπερ καὶ ἄλλοι τὰ τοῦ πατρὸς ἐξη-
γούμενοι. *Verum aliud multæ, & varia, altiorisque, ut existimo, indi-
get expositionis. De hoc enim, dum in pueris essem cum divino illo Viro
sapientissimo Blemmida sermonem contuli, quando mihi ab eo doctrinam
expetebam. Sed nihil mihi de hoc proferre, quod lumen afferret, potuit
sed ea tantum, quæ reliqui hujusce Patris expositores in medium affere-
bant.* Indolis suæ specimen, & ingenii dedit. Namque cum ab Im-
peratrice Irene in defectu solis meridiano, de defectus causa interroga-
retur, licet tum primum Philosophiæ arcanis a Blemmida imbueretur,
ideoque accurate rem non posset extricare, ex se ipso, quod par erat,
decernens, Lunæ interpositionem adumbrati solis causam esse enunciat:
viderique solem deficere, cum revera lumine non spolietur. Verum
Lunam defectum subire, cum in umbram terræ inciderit, quandoqui-
dem illa solis splendore renideat. Sed cum oratio in longum protrahe-
retur, dicta refellebat Nicolaus Medicus, Vir nullatenus in Philosophia
versatus, arte vero, quam ipse profitebatur eximius, & ea præcipue,
quæ experientia comparatur, Imperatrici summopere carus, & Actua-
rius dignitate; nimiæ tamen garrulitatis non nimis honorifica compella-
tione ab Imperatrice tulit μωρὸς nuncupatus, quasi puerum, vel stul-
tum diceres, erat quippe tunc unum & viginti annos natus. In scri-
bendis epistolis operam sæpius Imperatori navavit, urbibus, ac oppidis
captis scribens, & Imperatorium sigillum imprimens. Namque id mo-
ris erat Romanorum Imperatoribus, per literas illis, qui longe dista-
bant, egregie a se gesta significare, voluptatemque illis, quam ipsi
experirentur, conciliare. Ad Michaelem Despotam Larissæ commo-
rantem ab Imperatore Joanne una cum Phoca Philadelphiensi, Isaacio
Duca, & Michaela Hyalea, ad pacta cum eo inita complenda missus
est: aliasque postea legationes felicissime obiit. Quare illius pruden-
tia, ac diligentia perspecta, fideque nisus summa imperii consilia cre-
didit: deinde, ut sunt rerum vices, tanti viri virtute pertæsus, homi-
nem de se tantopere bene meritum Theodorus * Joannis Batazæ filius
non tantum minis perterruit, sed ex neruo emissum compingit in car-
cerem. Sed audiemus ab ipso, ut fortunas suas deploret. ** καὶ αὐτὸς
πολλάκις εἰρήκειν, ὦ βασιλεῦ, ὡς ἐπιπλέον μοι δοκεῖ τὸ εἰρημένον ψευ-
δές,

* p. 71. edit. Allatianæ. ** Theodorus Lascaris Imperator A. 1255-1259.

δὲς, ἐπ' ἔλαττον δὲ ἀληθές. τὸ δὲ ἐπὶ ταῖς ἀδήλοις ἀκριβῶς ἀποφαίνε-
σθαι οὔ μοι δοκεῖ ῥᾷον εἶναι ἦ δ' ἐκεῖνος. ἐν τοῖς ἀδήλοις ἐστὶ χάρις βε-
βαίως καὶ ἀληθῶς ἀποφαίνεσθαι. ἐπὶ γὰρ τοῖς δήλοις, καὶ οἱ ἀείδαροι
λήγουσιν. ἦν δ' ἐγώ ἰδοὺ μετὰ τῶν ἀειδάρων καὶ ἡμεῖς συντετάγμεθα. καὶ
ὁ βασιλεὺς χόλου πλησθεὶς, σὺ πάντοτε, ἔφη, ἦσθα μωρὸς, καὶ ἀρτίως
πάλιν μωρός. καὶ αὐτὸς οὐδέν τι πλέον μὰ τοὺς λόγους ἀνταπεκρίθην. ἀλλ'
εἰ ἐγὼ μὲν εἰμι μωρὸς, καὶ ἵνα σιωπῶ. οἱ δὲ φρονοῦντες λαλείτωσαν. ταῦ-
τα εἶπον, καὶ ὀργῆς ὁ βασιλεὺς ἀπλέτου πλησθεὶς, ἑλκύσαι μὲν ὥρμησε
τὴν σπάθην τοῦ κουλεοῦ τῆς κώπης ἐπιλαβόμενος. ἀλλὰ τοῦτο μὲν κατέσ-
χε. μικρὸν γὰρ ταύτην ἀπογυμνώσας, πάλιν εἰσῆξε. τῷ μεγάλῳ δὲ Δομε-
στίκῳ αὐτοῦ τῷ Μουζάλωνι Ἀνδρονίκῳ καταβαλεῖν με τοῦ ἵππου προσέταξε. καὶ
ὃς ἠρέμα πως ἔφη, ἔκστηθι τῆς ἐφεστρίδος. καὶ αὐτὸς ἀπέβην τῆς ἡμιό-
νου. ὁ δὲ χρηστότατος περὶ ἡμᾶς βασιλεὺς τοὺς πολλὰ πρὸς τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ δι' αὐτὸν πεπονθότας. ὃς ἐν πολλῷ πλήθει, καὶ πολλάκις διαπρυσίῳ
ἔλεξε τῇ φωνῇ, ὡς πολλῶν μοι αἴτιος ἀγαθῶν οὗτος ὁ ἄνθρωπος γέγο-
νε, περὶ τῆς λογικῆς φάσκων παιδείας, καὶ πολλῶν ὀφειλέτης τούτῳ τυγ-
χάνω, δυοῖν κορυνηφόροιν προσέταξε τύπτειν με, χθιζὰ καὶ πρὸ τρίτης
τούτους χειροτονήσας, ὡς εἰκοσιτέσσαρας πάντας τὸν ἀριθμόν. οὐκ οἶδα εἰ
μὴ δι' ἐμὲ, ἵν' εἴη καὶ σκηνὴ τοῦ δράματος εἰς τραγῳδίαν μεμορφωμένη. καὶ
οἱ μὲν ἔτυπτον, ἐγὼ δὲ σιγῇ τὰς τύψεις ἐλάμβανον ὃ καὶ μᾶλλον τοῦτον
ἐξέμαινεν, ὅτι μηδόλως πρὸς δεήσεις κάμπτομαι καὶ πληττόμενος. ἐπεὶ
δὲ πολλὰς κατὰ παντὸς ἐδεξάμην τοῦ σώματος, μόγις ἰσχνῇ καὶ ἠρεμαίᾳ φω-
353 νῇ, ὦ Χριστὲ βασιλεῦ, ἔφην, πόσας νενόσηκα νόσους. καὶ διατί ἐν οὐδεμιᾷ
τούτων κατέλυσα τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἐν τοιούτοις με καιροῖς ἐταμίευες; ταῦτ'
εἶπον. καὶ ὁ βασιλεὺς οἷον αἰδεσθεὶς ἀπηλλάγη, ἐνὶ τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ
εἰρηκὼς, λάβε τοῦτον αὐτός. καὶ ὃς ἔφιππόν με λαβὼν ἠρώτα, ποῦ ἂν καὶ
ἀπέλθοιμι. *Tum ego. At ſæpius effatus ſum, plus mendacii, quam ve-
ritatis, quod circumfertur in ſe continere: & in dubiis exquiſite ſen-
tentiam ferre, non ita facile mihi videtur. Reſpondit ille. Sed in du-
biis vere, ac firmiter enunciare id prudentis eſt. De manifeſtis quippe
& aſini pronunciaverint. Et ego. Jam & nos inter aſinos collocamur.
Imperator ira inflammatus, tu ſemper, ait, haud ſanus ineptis, & nunc
quoque ineptis. Ipſe, nec aliud, ita me ſermones ament, reſpondi. Ego
quidem ineptio, ideoque ſilendum eſt mihi: qui ſapiunt, ipſi loquantur.
Dixeram: Imperator incredibili, atque atroce percitus iracundia enſis ca-
pulo manu compreſſo, vagina detegere tentat. Sed motum temperat: &
quem paululum retexerat enſem, vagina reddit. Dein Magno Domeſtico
Andronico Muzaloni, me de equo dejicere imperat. Ille voce ſubmiſ-
ſa,*

sa, secede, ait, sago. Ego mula descendi. Tum optimus erga nos Imperator, nos, qui multa a patre suo, sui gratia aspera perpessi eramus, ut palam, sæpeque multis audientibus, clarissima voce testatus est, virum hunc, me nempe intelligens, bona sibi plurima apportasse pro disciplina Logica, * *qua eum institueram, nec non & aliis non exiguis me debere confessus, duobus clavigeris, heri, aut nudius tertius, nescio an propter me, ut Dramatis scena in Tragœdiam ad amussim converteretur, electis, eorum numero ad viginti quatuor ascendente, verberibus appetere jussit: Illi itaque verberare. Ego silentio verbera excipere; id magis in furorem agebat Imperatorem, quod nec verberibus casus ad supplicationes effunderer. Ubi vero frequentium ictibus verberum universum corpus fœdaverant, vix tandem ego debili, ac submissa voce, Christe Rex, inquam, quot morbis afflictatus sum, quare eorum nullo vitam amisi, sed ad has me tempestates servasti. His dictis, Imperator non nihil, ut videbatur, veritus secessit, cum uni ex iis, qui ipsum sequebantur, dixisset, duc tecum ipsum. Ille equo advehens, interrogat: quo abituri sumus?* Hinc carcerem, custodiam, aliaque prosequitur, tandem beneficio delinitus, in familiaritatem rursus Imperatoris insinuatur, atque pristinæ dignitati restituitur, neque multo post, rebus Byzantinis in propinquum discrimen adductis, militiarum Prætor in occiduis partibus præficitur. Verum Ducum oscitantia atque perfidia rebus Romanis afflictis debilitatisque, Georgius post longam Prilapi obsidionem captus a Michaele Defectore in servitutem rapitur, carcerique mancipatur: postea servitute exemptus novo Imperatori, ** muneribus ac legationibus obeundis operam navat: nec alium fuisse existimo, quam qui a Michaele Palæologo, ad illa namque tempora suffecerat, ad summum Pontificem, pro stabilienda Occidentalis & Orientalis Ecclesiæ unione mittitur. † Georgius Pachymerius lib. 5. *καὶ ἦν ἀνάγκη πρέσβεις πέμπεσθαι, ἐφ' ᾧ παρ' ἐκείνων τὸ ἀσφαλὲς γενέσθαι, ὡς ἐντεῦθεν μὲν ὑποπτεύειν τὸν κίνδυνον ὑποταγέντας τῇ τῶν ἐκκλησιῶν πρωτίστῃ, καὶ ἤδη γνησίους ἐκείνης νομιζομένους. ἐξελέγοντο μὲν οἱ πρέσβεις. οἱ δ' ἦσαν ὁ Πατριαρχεύσας Γερμανὸς, καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης, καὶ τῶν συγκλητικῶν ὁ μέγας Λογοθέτης Ἀκροπολίτης, ὁ προκαθήμενος τοῦ Βεστιαρίου Πανάρετος, καὶ ὁ μέγας Διερμηνευτὴς Βερροιώτης. οἱ δὴ καὶ ἀνὰ μίαν τριήρη ἐντεῦθεν μὲν οἱ τῆς ἐκκλησίας, ἐκεῖθεν δὲ πλὴν τοῦ μεγάλου Λογοθέτου οἱ ἐκ τοῦ βασιλέως λαβόντες ἀνήγοντο ἐπιφερόμενοι, καὶ πολλὰ τῶν ἱερῶν δώρων, καὶ τὰ ἑξῆς. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀναχθέντες ἀπέπλεον.* *Necessumque erat legatos mitti, ut res*

Mmmm 2 *ab*

* Liberali eruditione. ** Joanni Lascari A. 1260. † A. 1268.

ab ipsis confirmarentur, ut ne qua inde primæ omnium Ecclesiæ subjectis illiusque in familiaritatem conjunctis periculi suspicio relinqueretur. Eliguntur ergo Legati Germanus, qui olim c) *Patriarchatui præfuit, Theophanes Nicænus, & ex senatu Magnus Logotheta Acropolita, Vestiarii Præfectus Panaretus, & magnus Interpres Berræota, qui triremibus conscensis, una quidem qui ab Ecclesia erant, altera pro uno Magno Logotheta, qui a servitio Imperatoris erant, solvunt e portu, marique se committunt, multaque sacra dona &c. Hi itaque hac*
354 *ratione & in altum mare delati navigabant.* Sed, cum oborta tempestate Senatores metu procellæ in terram triremem, tanquam in tutum portum abigunt, fluctibus immersi, uno tantum superstite, omnes naufragio pereunt: Logotheta, & Viri Ecclesiastici in altum mare, tanquam ad tutiora se conferunt, & quamvis non sine discrimine cum mari luctarentur, tandem die luscente Methonem appellunt, & de alterius triremis naufragio, hominumque submersione edocti Romam contendunt. Ubi a Pontifice d) humanissime excepti tiaris, mitris, annulis, aliisque pro more muneribus cumulantur. Pachymerius: *οἱ δὴ καὶ μόνοι λειφθέντες, ἐπεὶ οὐκ ἦν ὑποστρέφειν τοῖς πρόσω ἐπιβαλλομένοις πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπέπλεον. καὶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαβόντες τὸν Πάπαν τὰ τῆς πρεσβείας ἐπλήρουν. ὥστε καὶ τιμῆσαι σφᾶς τιάραις, καὶ μίτραις, καὶ δακτυλίοις, ὡς ἡ ἐκείνων ἔχει ἐπ' ἀρχιερεῦσι συνήθεια. ἔαρ οὖν καὶ θέρος ἐκεῖσε διαγαγόντες, καὶ τὰ εἰκότα φιλοφρονηθέντες παρὰ τοῦ Πάπα τὰ τῆς πρεσβείας διευθετοῦσι, καὶ φθινοπώρου λήγοντος συνάμα πρέσβεσι τὴν πόλιν καταλαμβάνουσιν. Qui soli relicti, cum retrocedere haud fas esset, progrediuntur, Romamque versus iter dirigunt; ibique post non multos dies Papam allocuti, legationis munere fungebantur. Sic tiaris, & mitris, & annulis, quibus summorum Pontificum munificentia similis conditionis homines donare sueverat, cumulantur. Vere ergo, atque æstate ibidem exacto, & ut par erat, cumulatissime pertractati a Pontifice, res legationis componunt, & prope finem autumni cum Legatis Constantinopolim remeant.* Nisi quis de alio Acropolita, & Magno Logotheta Constantino, e) cujus complures Orationes in Sanctorum festivitates tempus nobis non invidit, dicta hæc a Pachymerio velit. Quantum Georgius eloquentia, ac disciplinis reliquis valuit, Georgius Cyprius Patriarcha Constantinopolitanus hisce expressit: *λόγων δὲ σπέρματα, καὶ σπινθῆρας ὡς εἰπεῖν μαθημάτων, ἣν ὁρᾶν σωζόμενα μηδαμοῦ,*

c) Proximo Anno 1267.
d) Clemente IV.
e) Hic Constantinus Georgii Acropolitæ filius, de cujus scriptis dixi Volum. VI. p. 449.

δαμοῦ, ὅτι μὴ παρὰ τῷ Λογοθέτῃ, εἰ μέγα δ' εἰπεῖν, καὶ καθ' ἡμᾶς Ἀριστοτέλει, εἴτε καὶ Πλάτωνι, ἢ ὁπώποτε τούτοις παραπλησίως τὸν ἄνδρα βούλοιτό τις καλεῖν. ἢ ἵνα δῆλα σαφέστερον, ὃν Ἀριστοτέλην νομίζειν χρεών, οὐδὲν ἐκείνου ἀπολειπόμενον, ὅταν τι δέοι τὸ λογικῆς ἐπιστήμης, ἢ τὸ τῶν φυσικῶν ἀποφήνασθαι. Πλάτωνα δὲ θεολογοῦντα, καὶ κατὰ μοῦσαν φθεγγόμενον Ἀττικήν, παρ' ᾧ μόνῳ κατ' αὐτὸν Πλάτωνα φαίης σαφῆ τε καὶ στρογγύλα, καὶ ἀκριβῶς ἕκαστα τῶν ὀνομάτων ἀποτετόρνευται. οὗτος μὲν γὰρ μόνος ἐλείπετο, ἢ τ' ἀληθέστερον εἰπεῖν ἐταμιεύετο μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν ἐκ θεοῦ. ἔσχατος μὲν τῷ χρόνῳ μεθ' ὅσοι σοφοὶ πεφήνασι, τοῖς πρώτοις δὲ συνεισάγεσθαι δίκαιος, παιδεύσεως εἰς ὃν ἅπαν εἶδος συναγηοχώς, καὶ διὰ πάντων εὐδοκιμῶν, ὡς ἐν οὐδενὶ πρὸς οὐδένα καταδέχεσθαι σύγκρισιν. *Scientiarum semina, & ut sic dicam, fomites disciplinarum nusquam erant reliqui, unum Logothetam excipio, absit dicto invidia, sive quis Aristotelem eum, sive Platonem, sive alio simili appellare velit nomine. Aut ut plenius distinguam, quem recte Aristotelem vocaveris, ut qui nulla in parte quicquam huic concessit, quoties in Logica, Physicave aliquid exponendum esset scientia. Platonem vero quoties Theologum ageret, Atticaeque elegantiam exprimeret Musae, apud quem unum, ut cum ipso loquar Platone, verba singula & perspicua, & rotunda, & ad amussim quamdam quasi facta sunt. Solus enim hic tunc superabat, aut ut loquar verius cum bonis aliis a Deo, quasi promicando latus est; tempore quidem omnium, quotquot fuerunt sapientes, ultimus; qui cum primis tamen jure merito certare possit. Quippe qui cum unus esset, omne disciplinarum pariter conjunxerat genus, & in omnibus tenebat primas, ut in nullo cum alio conferri possit.* Laus haec nimia quidem Vossio de hist. Graecis lib. 2. cap. 29. videtur, & Chronicon ejus quod habemus fidem adimere scribit de tanta Viri facundia. Nempe liberale adeo elogium amicitiae datum, quae fortasse cum Logotheta intercessit. Vel id tribuendum seculi vitio, quo quantae essent Platonis, & Aristotelis virtutes, nemo satis capiebat; ait tamen se non negare, nulli eruditorum seculi sui secundum fuisse. Meminit illius Ephraemius in Chronico:

Πρὸ τοῖς δὲ Γεώργιον Ἀκροπολίτην
Ἄρχοντα πάντων, καὶ πρόεδρον δεικνύει
Πρόσθεν τιμήσας τῇ Πραίτωρος ἀξίᾳ, 355

Insuper Acropolitam Georgium omnium praesidem, ac primatem constituit, prius Praetoris dignitate insignitum.

Mathemata publice profitetur, illique postmodum succedit Olobolus

bolus. f) Pachymeres histor. lib. 4. ὡς ἤδη μὲν ὁ Ἀκροπολίτης, καὶ μέγας Λογοθέτης Γεώργιος ἐφ' ἱκανὸν ἐκ προστάξεως σῆς βασιλεῦ ἐνιδρώσας παραδιδοὺς τὰ μαθήματα ἤδη, καὶ ἀποκεκαμήκει, καὶ χρεία ἐστιν ἄλλως ἀνάγεσθαι. *Jam enim Acropolita, & Magnus Logotheta Georgius ad multum tempus Imperator tuo jussu Mathemata tradens insudavit, jam defatigatus assiduo labore: quare necesse est, ut alii promoveantur.* Quemadmodum ergo in Mathematis Olobolus, ita in dignitate Logothetæ succedit Theodorus Muzalon. Pachymeres histor. lib. 7. ex quo res illius Byzantinæ præclarissimum lumen accipiunt. Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος πλείστοις μὲν καὶ ἄλλοις συμβούλοις χρώμενος, μάλιστα δὲ καὶ διαφερόντως τῷ Μουζάλωνι Θεοδώρῳ. ὃν ὁ πατὴρ εἰς μέγαν Λογοθέτην τοῦ Ἀκροπολίτου ἀποθανόντος ἐτίμα. *Andronicus Palæologus quam plurimorum aliorum consilio utebatur, potissimum vero & ante alios Muzalonis Theodori, quem illius pater in magni Logothetæ Acropolitæ demortui locum suffecerat.* Eum tanquam non incorruptum judicem, nec piis moribus præditum aspere perstringit, Pachymeres lib. 4. cum ei tumultuantium contra Patriarcham Joseph. Galesium monachorum causa & judicium defertur. καὶ ἐπειδὴ τὸ πεῖθειν οὐκ ἦν, πῶς γὰρ ἄνδρας ἀμειλίκτους εἰς ἔνστασιν, κολάζειν ἡγοῦντο, ἀνατιθέντες τοίνυν τὰ περὶ τούτων τῷ Ἀκροπολίτῃ Γεωργίῳ, καὶ εἰς Λογοθέτας μεγάλῳ, καὶ σοφῷ τὰ μάλιστα, πλὴν κατημελημένως τῶν εἰς συνείδησιν ἔχοντι, καὶ δὴ ἐπὶ οἰκίας ἐπαγαγὼν χαλεπῶς ᾐκίζετο δαίρων, κρεμμανύων, μαστίζων. τοὺς δέ γε κρείττους ἐκείνων, καὶ ἀτιμοῦν τῷ δι' ἀγορᾶς θριαμβεύειν ἀτίμως ἐπ' αἰτίαις κακίσταις καὶ πεπλασμέναις, ἄνδρας πολὺ τὸ ἀξιοπρεπὲς ἔχοντας ἐκ τοῦ βίου, καὶ τῆς σφῶν καταστάσεως, οὓς καὶ μετὰ τὸ πικρῶς, ὡς οἷόν τε μετελθεῖν ἐξορίαις ἐδίδου τὰς καθάπαξ τῆς γῆς, καὶ τῶν γηΐνων ἐξωρισμένους. *Cum vero possidere non posset, quomodo enim quis viros immites, atque inexorabiles in viam diduceret, ad flagella destinant. Res itaque Georgio Acropolitæ, & Magno Logothetæ, & quam maxime sapienti, etsi quæ ad conscientiam spectant, parum accuraret, committitur. Qui in ædem suam*

f) Hic est *Manuel Olobolus* sive *Holobolus*, Rhetor Rhetorum, cujus *scholia in Dosiadæ aram* fuere MSS. in Bibl. Palatina, lectaque Salmasio & Is. Vossio pag. 214 Melam nec non Huetio, quem vide in quæsitis per Epistolas pag. 279. T. 2. diss. à Tilladeto collectarum. *Versus politici ad Michaelem & Andronicum Palæologos* MSS in Codice Colbert. 6044. Cangio laudati. De hoc Holobolo vide Pachymeris historiam VII. 8. Allatium de consensu p. 774. 775. Cangii glossarium in ῥήτωρ. Alius *Jo. Chrysocephalus Holobolus* sæculo XV. Diaconus CPol. & hypomnematographus, alius item *Maximus Holobolus* protosyncellus, cujus in S. Mariam Ægyptiam elogium MS. in Bibl. Coisliniana. Vide Montfauconum p. 251. & 245.

suam deductos misere excruciabat suspendio, cædibus, ac fustibus: & eorum spectatores infamia, cum per forum ignominiose flagitiis pessimis, & a se confictis traduceret. Viros ex vitæ, & constitutionis ratione valde venerandos, quos pessimis excruciatos exemplis exilio multabat, terra, terrenisque hisce jam inde semel exterminatos. Reliquit filium Constantinum. Pachymeres hist. lib. 6. ὃ τὸ ξυνέβη καὶ ἄλλοις πλείστοις. ξυμβεβήκει δὲ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Ἀκροπολίτῃ καὶ τῷ Θεοδώρῳ Μουζάλωνι, ὧν τὸν μὲν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ μεγάλου λογοθέτου λαβὼν ἀνῆγε παιδεύων, καὶ οἰκεῖον ἀποκαθιστῶν ἐς ὅτι μάλιστα, τὸν δὲ ἐκ στρατιωτικῆς μοίρας ἀναλαβών. καὶ τὰ ἑξῆς. *Hoc & aliis quamplurimis accidit: acciderat vero & Constantino Acropolitæ, & Theodoro Muzaloni, quorum illum quidem a Patre Magno Logotheta acceptum disciplinarum, ac doctrinarum studiis promovebat: & sibi comparans quam maxime familiarem. Hunc vero ex militaribus ordinibus arreptum, &c.*

Neque hic variæ Acropoles conquirendæ sunt, ut ex qua illi nomen Acropolita inditum dignoscamus: multo minus Athenæ in tres partes sive regiones distinctæ olim, atque divisæ allegandæ, ut inde Athenis illum natum ex nonnullorum suspicione putemus: cum Acropolita non illi ex patria, quod Byzantium fuit, sed ex familia tributum sit. Qualia multa in Byzantinis Historiis in promptu sunt; ita enim & Eumathius Macrembolita non a Macremboli, & Berræota non a Berræa, & Decapolita non a Decapoli, ut perperam verterat Carolus Labbæus in Novellis Constitutionibus Constantini Imperatoris Porphyrogennetæ, & Hagiotheodorita non ab Hagiotheodori, Attaliota non ab Attalia, sexcentaque alia ne nimius sim.

Scripsit Chronicon Constantinopolitanum, quod continet hi- 356
storiam a capta per Latinos Constantinopoli g) usque ad Imperium Michaelis Palæologi. Illius duæ ἐκδόσεις, quemadmodum in Diatriba nostra de Psellis h) notabamus feruntur, altera diffusa, prolixa, minima quæque enarrans: concisa altera, ac brevis, & tanto digito rem monstrans, ideoque perobscura. Hanc Georgius Dousa repertam Galatæ redemptamque a Georgio Cantacuzeno, in Batavos attulit: Theodorus Dousa Latine transtulit, & Græce, ac Latine publicavit, cum Notis, Lugduni Batavorum apud Godefridum Basson. 1614. 8. sed in qua edenda animum, & conatum Dousæ laudes, studium amice deplores, adeo diis

g) Capta CPolis à Latinis A. C. 1204. & à Mich. Palæologo recuperata A. 1265.
h) p. 63. ad calcem Voluminis V. hujus Bibl.

diis iratis illusus versionem tentavit, & in tam laudabili labore bonæ felicitates omnes adversæ fuere. Quid enim ipse non confundit, aut potius evertit? Quis illius purgandi locus? At erit, isque amplissimus, si inhumani nolumus esse. *Exemplar quippe*, verba sunt Dousæ, *quo unico usi sumus, ita corruptum, tot lacunis, & maculis oppletum, tam denique ab omni parte culpa amanuensis, & qui ipse corrupto exemplari usus erat vitiosum, ut nihil minus, quam historia aliqua inde elici posse videretur. Non mentior, ad singula propemodum verba subsistendum mihi fuit, & divinandum.* Accessit difficultas operis. Idem in Notis. *Difficultatis illius in causa sunt, antiquitas, peregrinitas, novitas, quæ tria sermoni vitium, rei obscuritatem adferre solent. Sermoni vitium a vocibus vulgaribus, & a seculi phrasibus accedit; rem obscurat historiæ varietas; quæ & non parum hic distorta est, & implexa. Sane accuratiorem temporum, & rerum distinctionem desidero. Sed quemadmodum illo ævo omnium rerum, & Imperii confusio erat, distractioque & quasi Chaos quoddam nationum, ita etiam existimo hanc historiam.* In tanta ergo obscuritate, & corrupti Codicis sordibus, si non omnia assecutus est Dousa, excusari debet, gratiaque illi referenda, quod Auctorem neutiquam aspernandum, ex pulvere, situque erutum Reipublicæ vindicavit. Hanc, qualis illa fuerit, Dousianam editionem Aurelianensis altera i) inter rerum Byzantinarum scriptores cum Gregora, & Chalcondyla nulla re perfectior, subsecuta est; præter primæ impressionis, versionisque lapsus aliis multo atrocioribus erratis a Typographis deformata. Quare non contemnendi scriptoris incommodo commotus animum ad illum poliendum, ac nitori pristino restituendum, si fieri posset, applico, nec laboris pœnituit, nec diligentiæ; ex antiquo quippe Vaticano Codice, charactere non ita eleganti, neque multum ob atramentum, sive etiam propria imbecillitate, qua nigredinem diu chartæ impressam continere non potuit, uno vel altero loco excepto, ab omnibus fere sordibus repurgavi, ut diversum ab illo primo absque dubio sit, peneque novum, quod una cum Historia ejusdem dabo cum hoc titulo, Γεωργίου τοῦ μεγάλου Λογοθέτου τοῦ Ακροπολίτου πόνημα χρονικὸν ἡμιτελές. *Georgii Magni Logothetæ Acropolitæ labor Chronologicus semiperfectus.* Sic enim titulus operi præfigebatur, ut Breviarium hoc historiæ ab historia diffusa, & integra sejungeretur. Et hæc est prima operis hujusce ἔκδοσις, *editio*; non ab Auctore, sed ab alio resectis, quæ illi minime opportuna visa sunt, compilata, & quæ

i) A. 1615. fol.

quæ jam præ omnium manibus, ubique proſtat cum verſione *Latina*, ſed modo, quo ſupra indicavimus.

Altera ἔκδοσις prolixa, ac diffuſa, quam annuente Deo inter nonnullos Codices manuſcriptos Chii invenimus, accurateque deſcriptam Romam advexımus, unde omnia Breviarii mutila, hiulcaque & male ab exſcriptoribus tractata ad mentem Auctoris corriguntur; eam, cum per curiales occupationes facultas facta eſt, in linguam Latinam vertimus, illuſtravimusque hiſtoricis notis, typis, quando per Typographos licet, emiſſuri. k) Ejus ſpecimen in noſtra de Pſellis diatriba exhibuimus, *Principium* idem, ac Breviarii: τὸ τῆς ἱστορίας χρήσιμον, καὶ πρὸ ἡμῶν οἱ συγγραψάμενοι. Titulus ita concipitur: ἡ παροῦσα χρονικὴ συγγραφὴ τοῦ μεγάλου λογοθέτου, τοῦ Ακροπολίτου ἐστὶν, ὃς ἔκτισε καὶ τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Αναστάσεως. περιέχει δὲ τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄχρι τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου. *Præſens Chronographica compoſitio magni Logothetæ Acropolitæ eſt, qui monaſterium ſanctæ Chriſti Reſurrectionis exædificavit*, ut hinc etiam pietatem viri agnoſcas; *Continet quæ poſt captam a Latinis Conſtantinopolim evenere, uſque ad Imperium Michaelis Palæologi*. Acropolitæ Chronicon, ſed non liquet, quænam editio ſit, habetur MS. Mediolani in Ambroſiana. Et in Bibliotheca Regis Gallorum Cod. 734. Ex hac hiſtoria multa recentiores Auctores mutuantur, quæ tamen, ut etiam alii notaverunt, plenius, planiusque in ipſo Logotheta traduntur. 357

2. Ejusdem *Forma de Fide*. *De Virtute*, & *anima*, *anno mundi* 6771. hoc eſt anno Chriſti 1263. Liber ſic inſcriptus habebatur in Bibliotheca Antonii Auguſtini Cod. 174.

3. Ejusdem ἑρμηνεία τῶν θεολογικῶν ῥητῶν, τοῦ τε, ἔστι γὰρ τὸ ἓν στασιάζον πρὸς ἑαυτὸ πολλὰ γίνεσθαι, καὶ τοῦ, μονὰς ἀπ' ἀρχῆς εἰς δυάδα κινηθεῖσα μέχρι τριάδος ἔστη. *In Theologi Nazianzeni ſententias. Poteſt enim unum, ſi a ſeipſo diſſideat, multa fieri*. Et, *Quare unitas a principio in binarium mota, in ternario conſedit*. Cujus eſt principium: πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν φίλων ὦ θειοτάτη καὶ σεβασμιωτάτη κεφαλὴ, εἰς λόγους ἐλθεῖν ἡμᾶς κατηνάγκασαν. Bibliotheca Palatina.

4. Scripſit præterea *tredecim ad Deum precationes*, quæ poſt recuperatam a Græcis Conſtantinopolim, dum gratiæ Deo pro tanto beneficio redderentur, alta voce omnibus audientibus recitatæ

Nnn

k) Factum hoc Pariſ. 1651. fol.

tatæ sunt. Sed rem ab eodem Auctore, quando ineditus, 1) audiamus: ἐγγίσαντι γοῦν τῇ Κωνσταντίνου τῷ βασιλεῖ καὶ νῦν ἐποίει θεοπρεπεστέραν μᾶλλον, ἢ βασιλικωτέραν τὴν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ποιήσασθαι πάροδον. καὶ τὸν τρόπον ἐσκέψατο ὅπως ἂν γένοιτο. ὃ δὴ διὰ λόγων εὐχαριστηρίων πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ φωνῶν ἱκετηρίων ὑπέρ τε βασιλείας, καὶ ἱεραρχίας, ὑπέρ τε τῆς πόλεως, καὶ τῶν αὐτῆς οἰκητόρων, καὶ τοῦ ταύτης πληρώματος. ἐπεὶ δὲ ἐζήτει τὸν τὰς εὐχὰς συγγράψασθαι μέλλοντα, τὸν φιλόσοφον Βλεμμίδην πρὸς τοὔργον ἐπινύξαι βεβούλητο. μακρὰν δὲ ἦν ὁ ἀνὴρ, ἀμφὶ γὰρ τὴν Ἔφεσον τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο, εἰς ἀργίαν δὲ τὰ τοῦ πράγματος ἔπιπτεν. ὁ δὲ βασιλεὺς μελλήσειν οὐκ ἤθελε πρὸς τὴν εἴσοδον. ἐδυσχέραινε γοῦν ἐπὶ τούτοις. ἀλλ' αὐτὸς τὸ δυσχερὲς διαλυσάμην τῷ βασιλεῖ. εἰ μὲν γὰρ ἔφην, ὦ βασιλεῦ, ὡς ἐξ ἁγίου ἀνδρὸς βούλει τὰς εὐχὰς, ἅσπερ ἐθέλεις γενέσθαι σοι, οὐκ ἔχω λέγειν. εἰ δὲ ἐξ οὗ δή τινος, δυναμένου δὲ συγγράφειν προέλοιο τὴν βούλησιν ἐκπεπληρῶσθαι σοι, ἰδού σοι αὐτὸς τὴν θέλησιν ἀποπλήσαιμι, καὶ τὰς εὐχάς σοι συγγράψαιμι. ἔδοξε κρεῖττον τοῦτο τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ταχινῆς εἰσόδου τὰς ὑπ' ἐμοῦ συντεθησομένας προείλετο. ἐγὼ μὲν οὖν εὐθὺς ἡψάμην τοῦ ἔργου, καὶ ὅσον ἡμέρα παρῆει ὅλη καὶ νὺξ, καὶ δέκα πρὸς ταῖς τρισὶ συνεγραψάμην εὐχὰς, ἑκάστην οἰκεῖον ἔχουσαν τὸν σκοπόν. κατέλαβεν οὖν ὁ αὐτοκράτωρ τὴν Κωνσταντίνου, τεσσαρεσκαιδεκάτην ἦγε τότε ὁ Αὔγουστος· εἰσελθεῖν γοῦν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οὐκ ἠθέλησε τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἀλλὰ τὰς σκηνὰς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κοσμιδίου ἐπήξατο τῇ ἄγχι διακειμένῃ τῶν Βλαχερνῶν. ἐκεῖσε γοῦν διανυκτερεύσας, ἕωθεν ἀναστὰς τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν εἴσοδον ἀπειργάσατο τρόπον τοιοῦτον. ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν Πατριάρχης Ἀρσένιος οὐ παρῆν, ἔδει δὲ ἄρα τινὰ τῶν ἀρχιερέων τὰς εὐχὰς εἰς ὑπήκοον ἐξειπεῖν, ὁ τῆς Κυζίκου μητροπολίτης Γεώργιος, ὃν καὶ Κλειδᾶν κατωνόμαζον, ἐπλήρου τὴν χρείαν. καὶ εἰς ἕνα τῶν πύργων τῶν τῆς Χρυσείας ἀναβὰς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ἐκτύπωμα, τὸ οὕτω πως ἐκ τῆς μονῆς παρωνομασμένον τῶν Ὁδηγῶν εἰς ὑπήκοον ἁπάντων ἀπεστομάτιζε τὰς εὐχάς. ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ τὴν καλύπτραν ἀποβαλὼν, καὶ γόνυ κλίνας ἔπεσε χαμαί. καὶ πάντες δὲ οἱ σὺν αὐτῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐπὶ γόνυ κατέπεσον. ἐπεὶ δὲ ἡ πρώτη τῶν εὐχῶν ἐκτετέλεσται, καὶ ὁ διάκονος ἐσήμηνε τὴν ἀνέγερσιν πάντες ἀναστάντες, τὸ, Κύριε ἐλέησον, εἰς ἑκατὸν ἀριθμήσαντες, ἐπεβόησαν, καὶ τούτων τετελεσμένων πρὸς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ αὖθις ἑτέρα τις ἐξεφωνήθη εὐχὴ, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ γοῦν, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ γεγένηται. καὶ οὕτω πως διαπεπεραν-

τα

1) Postea vulgatus ut dixi, ab Allatio, in cujus editione hic locus p. 101. legitur.

ται' μέχρι συμπληρώσεως τῶν ὅλων εὐχῶν. Constantinopolim appropinquans
Imperator, animo agitare cœperat accessum ad Urbem, Deo magis convenien-
tiorem, quam Regi instituere, & modum, quo id ita fieret, excogitavit: per
sermones nempe qui gratias Deo referrent, & voces pro imperio, sacerdotio, 358
urbe, & cultoribus universis supplices. Sed precationum scriptorem conquirens,
Philosophum Blemmidam ad opus decrevit. Verum vir ille longe aberat, E-
phesi namque ætatem agebat. Quare res nimis differri, ac procrastinari vi-
debatur, cum tamen Imperator ingressum impense admodum acceleraret, propte-
reaque animo angebatur. Sed ipse ardua Imperatori complanavi. Nam, o
Imperator, dixi, si a sancto viro preces hasce conscribi exoptas, quid dicam ipse
non habeo: si a quocunque, qui tamen scribere possit, voluntati tuæ satisfa-
ctum iri putas, ego tibi, quæ concupiscis, efficiam, & preces componam. Id,
ut melius probaretur Imperatori, & ut ingressus celer esset, a me componendas a-
liis prætulit. Ipse statim opus aggredior. Et nondum integer dies, & nox ex-
currerant, & tres & decem Precationes conscribo, quamlibet proprio argumen-
to locupletem. Imperator decimo quarto Augusti die Constantinopolim perve-
nit, neque illo eodem die Urbem introit, sed apud Cosmidii monasterium pro-
pe Blachernas tentoria locat, ibi cum pernoctasset, postero die Constantinopo-
lim hoc apparatu ingreditur. Et cum Patriarcha Arsenio absente, Precatio-
nes illæ omnibus audientibus a Præsule recitandæ essent, Cyzici Metropolita
Georgius, quem Clidam cognominabant, quæ necessaria erant, supplevit. Nam
in unam ex Aureæ Portæ turribus ascendens, secumque Deiparæ Imaginem ex
Monasterio Hodegorum gestans, omnibus audientibus Precationes recitavit.
Interim Imperator capitis tegumento regio deposito, fixisque genibus in terram
provolvitur, omnesque qui cum eo erant, post eum in genua procumbunt. Sed
precationum prima finita, Diaconus indixit, ut assurgerent, omnes stantes,
Domine miserere, centies numerantes acclamarunt. His finitis, a Præsu-
le rursus alia Precatio enunciatur. Itaque ut in prima, ita in secunda,
& in aliis factum est. Et sic deinceps usque ad integram Precationum
omnium recitationem.

5. Habuit quoque Orationem de recuperata Constantinopoli ad Michaelem Palæologum, cujus ipse in fine Historiæ meminit, & argumentum distraxit; λόγον ἐπὶ τῇ ἀναῤῥήσει τῆς Κωνσαντίνου συνεγραψάμην καὶ ἔτι σκοπὸς τοῦ λόγου κατὰ τὰς ἀρχὰς εὐχαριστία ἦν πρὸς Θεὸν τῆς πρὸς Ῥωμαίους τούτου ἀγαθουργίας, καὶ τῆς εὐσπλάγχνου κηδεμονίας, καὶ ἀντιλήψεως. συνεκεράννυτο δὲ τῷ λόγῳ καὶ εὐφημία πρὸς τὸν βασιλέα εὐχαριστήριος. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ λόγου ἀξίωσις συναναγορευθῆναι τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ τὸν βασιλέως πρωτογενῆ παῖδα τὸν Κομ-

 νηνὸν

τικὸν Ἀνδρόνικον. τῦτο ἐλάνθανε τοὺς πολλοὺς, ἢ μάλιστα τῶν ἐν τέλει, οἷς ἢ οὐ κτ̃ γνώμην ὑπῆρχε τὸ πρᾶγμα. *Orationem de recuperata Constantinopoli composueram. Orationis argumentum circa principium, gratia Deo pro beneficentia erga Romanos, & misericordie suo auxilio ac patrocinio reddita: inerat & Orationi præter Imperatoris præconia, ad eundem gratiarum actio: sub calce adhortatio, ut Andronicus Comnenus primus Imperatoris filius cum Imperatore & Patre in administratione adsciscaretur. Hoc multos, & potissimum dignitatibus præditos, quibus non ex sententia res succesisset, fugiebat.*

6. Multa etiam circa dogmata, & res Ecclesiasticas eo tempore controversas scripsisse habeo ex Pachymere lib. 7. histor. καθότι δ' ἐπὶ τούτο, ἢ τὸ τοῦ παλαιοῦ μεγάλου λογοθέτου, τῦ Ακροπολίτου σύγγραμμα ὁμοίως κἀκεῖνο ἔχον ἢ ἄλλοις, οἷς γράφειν ἐπείη ἢ μόνον μνήμης δογμάτων ἐπάγοντες μᾶλλον πυρὶ παρεδίδουν τοὺς τόμους. *Præterea post hoc & senioris Magni Logothetæ Commentarium, illi non dissimile aliis etiam, qui ad scribendum animum appulerant, vel memoriam solam dogmatum vitio vertentes, & culpa, igni libros tradebant.* In Synodo Constantinopolitana m) sub Josepho Galesiota, & Andronico Imperatore.

XLIV. GEORGII ANTIOCHENI *epistola* Græce extant Venetiis ad sanctum Antonium. Epitome Gesneriana. Neque alias puto, quam eas, quæ sub Gregorii Rhetoris Antiocheni legebantur in Biblioth. Antonii Augustini Cod. 69. Et vide nominum Georgii & Gregorii confusionem. Ne eadem sæpius repetam. In hoc etenim nomine inclementer, atque graviter ob similitudinem confusio sævit. Et potissimum si rerum quoque gestarum similitudo accesserit, & iisdem prope
359 lineamentis ferme vultus utriusque reddatur. Quod sapienter admodum examinat Baronius Anno Christi 341. Tom. 3. in Georgio, & Gregorio Alexandrinis Episcopis, & acutissime disparitatem designat. Ne omnia referam, Possevinus in Apparatu, quem Gesneriani Epitomatores Georgium Nicetam, ipse mutato nomine Gregorium vocat: quem antea Georgium Metropolitam Nicomediæ dixerat, paulo post Gregorium Nicomediæ Metropolitam Indice Constantinopolitano deceptus, appellat. Georgium Metochitam Diaconum, quem scribit extare in Vaticana, Gregorium quoque compellat; Et Gregorii Presbyteri Cæsariensis Cappadociæ de CCCXVIII. Patribus in Nicæna Synodo congregatis Oratio in Bibliotheca Antonii Augustini Cod. 44. sub Georgii Presbyteri Cæsariensis nomine refertur. Et diligentissimus Meur-

m) A. 1283.

Meursius Georgium Lecapenum, alias sub eo nomine in Lexico Græcobarbaro laudatum, in eodem ex eodem libro in *τίνος* verba transcribens, exscriptorum incuria Gregorium facit. Nil mirum; per similitudinem sæpe in fraudem incurrimus. Adde, non semper in his a vero aberratum fuisse. Potuit enim qui modo Georgius fuit, non multo post, mutato vitæ instituto nomine in Gregorium, & vice versa Gregorius in Georgium abire. Cum enim nomen, quod assumitur, ex eadem litera, ut plurimum initium habere, quasi ex more sueverit, facili tramite Georgius in Gregorium, & Gregorius in Georgium degenerat. Hinc scriptores novi nominis impositione, vetus obliterare cum omnino, vel propter jam edita opera, & primi nominis titulo præsignita, vel propter memoriam hominum, vetus nomen recolentem, non possent, utroque gaudent, & modo hoc, modo illo ab aliis laudantur. Factum cum ipsi ignoremus, vitio scriptoribus vertimus, quod summæ laudi fuerit. Per eos enim utrumque Auctoris nomen, quod aliunde haberi non potest, callemus. Sed de his plura in nostro opere * de Apocryphis.

XLV. GEORGII NICETÆ ** *epistola*, de creatione hominis in 4to msf. Biblioth. Imperat. Vienn. Epitome Gesneriana.

XLVI. GEORGIUS CHRYSOCOCCA peritia linguarum, & Mathematicis artibus clarus, circa Palæologorum extrema tempora n) innotuit. *Commentationem Persicam* in linguam Græcam vertisse, eamque Vaticana Bibliotheca servari tradit Gesnerus. Legi in Indice Græco manuscriptorum, *Γεωργίου τοῦ Χρυσοκόκκη ἐξήγησις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν ἐν κεφαλαίοις μζ'. σὺν τοῖς Ἀστρονομικοῖς διαγράμμασι, καὶ Γεωγραφικοῖς πίναξιν.* o) *Georgii Chrysococcæ expositio in constructionem Persarum*

* Hoc sæpius promissum ab Allatio, nunquam vidit lucem.

** Nomen fictum ex Gregorio Nysseno per oscitantiam exscriptoris catalogi quem inspexit Frisius auctor Epitomes Bibl. Gesnerianæ. Vide Lambecium T. I. p. 43.

n) circa A. C. 1346. Vide Josephi Scaligeri Epist. LXXX. cui male pro Georgio, Joannes Medicus appellatur Epist. LXXVI.

o) In Codice Bibl. Cæsareæ apud Lambecium VII. p. 240. *τοῦ σοφωτάτου ἰατροῦ κυροῦ Γεωργίου τοῦ Χρυσοκόκκη ἐξήγησις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν, ἐκτεθεῖσα πρὸς τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν κυρὸν Ἰωάννην τὸν Χαρσιανίτην.* (*Ad Joannem Charsiotem* citatur ab Allatio de mensura temporum p. 14.) Ex Codice MS Regis Galliæ, loca adducit Jac Capellus in *Θεματισμοῖς* Epocharum illustrium p. 448. 452. 453. sqq. T. VIII. fasciculor. Tho. Crenii. Vide & Salmasium in funere linguæ Hellenist. p. 206.

rum per capita XLVII. p) *cum Astronomicis designationibus, & Geographicis tabulis.* P. ἐπειδήπερ τὴν σύστασιν τῶν προκειμένων προχείρων. Erat in Bibliotheca Antonii Augustini, ut ipse observavi Cod. 223. Et nunc quoque in Biblioth. Ambrosiana est. Quamvis, ut mihi relatum est, in uno ex Codicibus, binos namque Codices Bibliotheca illa habet, Præfatiuncula quædam ante Capitulorum Elenchum præscribitur. P. πάλαι μὲν q) ὡς καὶ αὐτὸς οἶδα, Argumentum est, πῶς καὶ διὰ τινος εἰς ἡμᾶς ἦλθε τὸ μάθημα. *Quomodo & per quam ad nos mathemata pervenerunt.* r) Nec aliud opus fuisse existimo, quam quod in Bibliotheca Regis Gallorum legitur, & in Bibliotheca Regis Catholici, Γεωργίου τοῦ Χρυσοκόκκη τοῦ ἰατροῦ Ἀστρονομικά. *Georgii Chrysococcæ Medici Astronomica.* v. θ'. 7. & IV. θ'. 16. & II. κ'. 19. In Bibliotheca Regis Gallorum Cod. 1219. Γεωργίου ἰατροῦ τοῦ Χρυσοκόκκη περὶ τῆς εὑρέσεως τῆς ἡμέρας τῆς ἁπλῶς συζυγίας ἡλίου, καὶ σελήνης. *De inveniendis Syzygiis Lunæ solaribus per singulos anni menses.* P. πρῶτον μεθόδους ἐκθέσθαι δεῖ ον, ὡς οἷόν τε, δι' ὧν τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς συζυγίας εὑρίσκειν ἁπλῶς. Ex his habetur, eum professione Medicum fuisse.

In Biblioth. Madritensi conservatur ejusdem, πῶς δεῖ κατασκευάζειν ὡροσκόπον, ἤτοι ἀστρόλαβον. *Quomodo construendum sit Horoscopium, aut Astrolabium.* II. κ. 19. Homeri Odysseam cum scholiis, aliisque
360 correctissime exscripsit, quæ ex Palatina in Bibliothecam Vaticanam adve-

p) In eodem Codice Cæsareo capita sunt XLVIII. adjunctæ etiam tabulæ Astronomicæ designantes longitudinem & latitudinem asterismorum XXV. & Geographicæ, longitudinis & latitudinis præcipuarum urbium, Europæ Asiæ & Africæ. κανόνιον τοῦ μήκους καὶ πλάτους τῶν ἐπισήμων πόλεων, prodiit ad calcem Astronomiæ Philolaicæ Ism. Bullialdi, Paris. 1645. fol. & in Volumine tertio Geographorum Græcorum desideratissimi Viri Jo. Hudsoni. Oxon. 1712. 8. Syntaxim Persicam Astronomicam Chrysococcæ vulgare instituerat Jo. Gravius. nisi morte præventus fuisset.

q) lege πάλαι μὲν.

r) Imo, quomodo & per quem Syntaxis illa Astronomica Persarum à quodam Chioniade ex Persia Trapezuntem perlata & ab eodem in linguam Græcam conversa fuerit. ἔτι ὅτι χιονιάδης τις ἐν Κωνσταντινουπόλει τραφείς. Hic est Georgius Chioniades de quo supra p. 681. Exstat præterea in eodem thesauro librario Cæsareo, Georgii Chrysococcæ ἔκδοσις εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἑξαπτέρυγον *Editio & Expositio Syntagmatis Canonum Astronomicorum Judaicorum*, quod ἑξαπτέρυγον sive *sexalare* inscribitur, quoniam illi Canones πτερὰ sive *ala* eidem appellantur. Vide Lambecium VII. p. 243. 244.

advecta est; quod in calce libri ipse adnotaverat: Γεώργιος Χρυσοκόκκης ἔγραψε τὴν Ὁμήρου Ὀδύσσειαν μετὰ σχολίων καὶ ἄλλων ἐν ἔτει ϛωμδʹ. Ινδικτ. δʹ.

Πονῶν, μογῶν ἄμετρα ταύτην τὴν βίβλον
Τέλει δίδωκα τοῦ Θεοῦ νενευκότος.
Γεννῶσι δόξαν τοῖς φιλοῦσιν οἱ πόνοι.
Τοῖς δ' αὖ ἀέργοις μῶμον ἡ ῥαθυμία.

Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει κόπος. *Georgius Chrysococca scripsit Homeri Odysseam cum scholiis, & aliis anno* 6844. s) *Indict.* 4.

Laborans, insudansque præter mensuram hunc librum ad finem perduxi Deo annuente.

Laborantibus gloriam generant sudores, non laborantibus opprobrium segnities.

Deo dante nihil potest invidia, & non dante nihil potest labor. Hinc eum anno 1336. vixisse comperimus.

Nescio, an historiam scripserit, sane historiæ specimen præ se fert fragmentum ipsius, quod ex MS. Codice excerptum adhuc ineditum tibi Lector communico, *de cæde Amurati primi Turcarum Imperatoris.* t) εἶτα γίνεταί τι καινὸν ὑπὲρ λόγων τεχνούργημα. ἀνήρ τις τῶν ἐνδόξων Σέρβος νέος, ἀνδρεῖος, καὶ τολμηρὸς, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν τότε, καθὼς ἀπεδέχθη ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς φάλαγγος τῶν Χριστιανῶν εἰς μέσον τῆς παρατάξεως τῶν Τουρκῶν, ὡς αὐτόμολος πίπτει. καὶ δῆτα ἁρπάσαντες οἱ Τοῦρκοι οὗτον. αὐτὸς δὲ τὸν ἡγεμόνα ὀνομαστὶ καλῶν, καὶ βούλομαι οὗτον ἰδεῖν, καὶ λόγους τινὰς ὑποψιθυρίσαι, ὡς ἐγκρατὴς γενέσθαι τουτονὶ τοῦ πολέμου, ἕνεκα γὰρ τούτου αὐτόμολος ἐληλύθειν εἰπὼν, τὸν ἡγεμόνα δεικνύουσιν. ὁ Μουρὰτ δὲ διὰ τῆς χειρὸς δειγματίσας οὗτον, ὡς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. ὁ νέος ὁρμήσας, καὶ πλησίον ἐλθὸν ξιφιδίῳ κατὰ καρδίας καιρίαν δίδωσι τὴν πληγὴν, καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν πελεκηφόρων, καὶ ὑπασπιστῶν τοῦ Μουρὰτ μεληδὸν κατατέμνεται. τότε οἱ Τοῦρκοι παρ' ἐλπίδα καινὸν θεασάμενοι, καὶ οἷον κακὸν αὐθωρὸν ἐπ' ὄψιν ἐπεισπεσὸν μὴ ἐνεγκάμενοι βουλὴν εὐσύνοπτον βουλεύονται μάλα καὶ σοφιστικὴν ἐν μέσῳ τῆς παρατάξεως σκηνὴν πεπηγότες εἴσω τὸν ἡμιθανῆ Μουρὰτ τεθείκασιν, αὐτοὶ δὲ ὡς οὐδένα τοὺς πολλοὺς κινδύνους ἀπώσαντες, εἴσω τῶν παρατάξεων, ὡς κύνες λυττῶντες ἐχώρησαν. *Deinde novum quid evenit, & supra quam dici*

s) A. C. 1336.

t) Contigit hæc A. 1389. Itaque videtur istud fragmentum esse junioris Chrysococcæ.

dici potest, conatus. Serbus enim quidam vir nobilis, ac juvenis fortitudine & audacia illius ætatis reliquos facile superans, ut eventu postea comprobatum est, sese e Christianorum exercitu abripiens in mediam Turcarum aciem, quasi transfuga, irrepsit. Eum statim tenuere Turcæ, qui eorum Imperatorem nomine compellans, & hunc videre gestio, quo cum sermonem conferam, quanam ratione hostes debellet, propterea que huc accessi, dictitat. Imperatorem sibi ostensum agnoscit. Amuratus protensa manu ad se accedere jubet. Juvenis accedit; cum appropinquasset, pugione lethali vulnere cor illius transadigit: ipseque a custodibus, bipenniferisque Amurati in partes discerptus occiditur. Tunc Turcæ præter expectationem novitate rei perculsi, nec malum, quod evenerat, sustinentes, consilium valde perspicax & ingeniosum inierunt: in castrorum namque medio, tentorio exstructo, in eo semivivum Amuratum collocant. Ipsi deinde tam varia discrimina pro nihilo habentes, tanquam rabidi canes in ipsos irruerunt. Nisi etiam ex aliqua ipsius epistola desumptum est. An is est, qui societate & amicitia Theodoro Gazæ u) conjunctissimus fuit, unaque cum eo pleraque antiquorum monumenta de novo manu sua descripta ab interitu vindicavit, ut ex Codice 1347. Vaticano Græce scripto conjicio, ita Theodoro referente:

Καὶ χρήματ' ἄλογος ἄνακτι τῷ Λυδίας νέμει
Φίλελφος ὁ σοφὸς οὐδὲν οἰόμενος μέγα.
πρὸς κτῆσιν αὐτὴν παντοδαπῶν γε τευχέων
Πολλ' ἄλλα πάνυγε, καὶ τόδε ἔχων τυγχάνει
Χειρὶ γραφὲν τῇ Χρυσοκόκκῃ τε καὶ ἐμῇ. Ipse hæreo.

XLV. Quisnam, aut quo floruerit tempore GEORGIUS CODINUS, summi etiam in omni literatura viri ignorarunt: sequioris seculi fuisse, & jam nutante Græcia scripsisse, ex iis, quos nominat
361 Imperatores, evincitur. *Facilius dixerim*, verba sunt Meursii, *quo tempore hic Auctor non vixerit, quam quo vixerit. In libro enim de officiis aulæ Constantinopolitanæ meminit Joannis Cantacuzeni, & Theodori Metochitæ, qui sub primis Palæologis ætatem egerunt.* Gretserus lib. 3. Comment. in Codinum cap. 12. eum Cantacuzeno posteriorem fuisse tradit, cum Cantacuzeni aliquoties mentionem faciat, non ut coætanei, sed ut tempore prioris. Notat Pontanus notis ad cap. 41. lib. 1. Histor. Cantacuzeni, Codinum vixisse sub Manuele Andronici junioris nepote, qui antepenultimus Imperator ex Constantinopolitanis fuit. Quidquid tamen sit concludit Gretserus, clarum est Codinum non diu ante Constanti-

u) Hic obiit A. 1478.

stantinopolitanum excidium x) floruisse. Sic item Curopolata, quod nomini additur, officiine, & dignitatis titulus, an cognomen sit, dubitatum quoque & jure merito est. Ego dixerim dignitatis illud fuisse, cum diversum ab eo Georgius iste cognomen, Codini scilicet, sibi asciscat.

1. Scripsit libellum *de officiis Palatii, & Ecclesia Constantinopolitana*, stylo incompto, ac barbaro, & qui ea ætate in populi, plerisque usu erat: Præter enim rerum ac nominum difficilem intelligentiam, sæpe etiam ipso modo loquendi agresti & duro, sententiam obturbat, & obcæcat, quem etiam exscriptorum errata, dictionesque exteræ loco propriarum, doctorum incuria intrusæ reddunt obscuriorem. Pleraque ex Cantacuzeno, aliisque recentioribus Historicis prope verbatim exscripsit, ut inter alios adnotarunt Pontanus, & Gretserus. Librum primus Latinum fecerat, quamvis malum, & scholiis illustrarat, sed quandoque ineptissimis *Junius*, y) & sub alieno, ac fictitio nomine Nadabi Agmonii in Bibliopoleio Commelino anno 1588. z) publicavit. Integriora postea nactus exemplaria, priorem editionem, etsi jejune satis adornatam, nomenque suum professus Frehero inscripsit. a) Sed in Junii versionem, & Notas prælaxit *Facula* b) *Georgio Codino Curopalata accensa, dispellendis tam inscitiis, quam a Junio superinductis tenebris*, cum Antonii Mureti Commentariis in quinque libros Annalium Taciti, Ingolstadii ex Typographia Adami Sartorii 1604. in 8vo. Ista tamen radios suos ultra Catalogum officiorum, & officialium magnæ Ecclesiæ non præfert, aut certe modice. Plura in illius interpretationem animadvertit, & corrigit Gretserus Notis in Tomum secundum de Cruce, & alibi sæpius, qui refert ante Junium *Raphaelem Seilerum* Codinum Latine vertisse, quamvis in vulgus exire numquam permiserit. Postremus omnium rem aggressus idem *Gretserus*, manuscriptorum etiam Codicum ope fretus Augiæ stabulum jam deploratum expurgavit, itaque Codinum tractavit, & versione, & Commentariis, ut libere, & sine aliqua injuriæ nota inter sapientes, eruditosque

x) Imo illius excidit ut jam A. 6961. (CHristi 1453.) facti meminit in extremo libelli de Imperatoribus CPol. p. 82. edit. Lambecii.

y) Franciscus Junius.

z) In 8.

a) A. 1596. 8.

b) Jacobo Gretsero, S. I. auctore.

viros qui anxie libri sortem dolebant, versari possit. Editus est Parisiis apud Sebastianum Cramoisy 1625. in folio. c) Junii laborem excusare nititur Vossius Præfat. ad Lectorem de Histor. Latinis. Codinum cum ederet, unico dumtaxat Codice usum fuisse, eoque mutilo, & multis locis corruptissimo, ideoque excusandum, ubi rem non acu tetigit. Nactum deinde variantes Palatinorum Codicum, & Raphaelis Seileriani d) Lectiones, & accuratius aliis rerum Constantinopolitanarum scriptoribus collatis cum iis, quæ apud Codinum legisset, editionem novam molitum non paulo, & integriorem, & emendatiorem. Typographumque bono non tam Junii, aut publico, quam suo, pauculis e secundis Junii curis præmissis, ut novos sibi conciliaret emptores, publicasse. Et exemplar illud, quod secundæ editioni Junius destinarat, non tam confectum, ut ipse existimat Vossius, quam affectum apud se esse; quod si videre editori nupero Codini contigisset, genuinum, ut censet ipse, in Junio haut tanto-
362 pere fregisset. De quibus illud dixero. Si vim faciet, in jus ducito hominem. Hujusce opusculi veri Codices manuscripti referuntur asservari in Bibliothecis Vaticana, Augustana, Bavarica, Catholica, Sfortiana, & aliis.

2. Ejusdem περὶ πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεκβολαὶ ἐκ τῆς βίβλου τοῦ χρονογράφου. *Selecta de originibus Constantinopolitanis ex libro Chronographico*, ex Interpretatione *Georgii Dousæ* Jani filii Græce & Latine edita sunt apud Hieronymum Commelinum anno 1596. in 8vo & postea cum notis Joannis Meursii 1608. in 8vo secundum hoc opus *de Patriis* cum primo de Officiis confundit satis inepte Junius, ut bene adnotavit Gretserus in Observat. ad Codinum. Et quamvis dicatur Codinus συντεθηκέναι, *composuisse*, lata illius significatione accipi debet, cum illis ex variis Auctoribus colligendis, & verbis eorum, nec syllaba quidem immutata referendis, operam tantum locaverit, quod ex prima parte ipsius libri, in qua de Byzantii nomine, & antiquitatibus sermo est, liquet. Est enim Hesychii Milesii, quæ scholiis, illisque pereruditis * adornata cum nonnullis aliis Græce & Latine prostat. Versionis Dousianæ errata detexit Gretserus Observat. in Codinum lib. 3. cap.

c) Prodiit ultimo in Typographia Regia auctior & emendatior Codinus, cum memoratis Gretseri Commentariis, & novis Jacobi Goar. Notis. Paris. 1648. fol. conser quæ Volum. VI. hujus Bibl. p. 477. seq.

d) Apographum Seilerus habuit Codicis Augustani.

* Jo. Meursii.

cap. 18. Ejusque editionem e Bavarico Codice auctiorem fecit, ibidem cap. 19. Nos etiam ex alio MS. Codice multo hisce plura in nostro Variorum Antiquorum Tom. I. protulimus, e) adeo ut jam Lector opus absolutum fere habeat. Nec aliud ab hoc opus esse mihi autumo, quod in Bibliotheca Carthusiæ Neapolitanæ in Indice MStorum legitur, *Georgii Codini Chronologia Constantinopolitana*. Legitur etiam MS. Romæ in Biblioth. Vallicellina, D. 23. & Scoriaci in Regia. Neque alius a Codino est Georgius Constantini, qui *patria Constantinopolis*, & librum *de sapientia* scripsisse traditur a Gesnero. *Constantinus* enim, ni fallor, locum *Codini* occupavit. Errorem secuti sunt Gesneriani Epitomatores, Robertus Constantinus, & qui sine ullo delectu atque examine omnia exscribit Paulus Bolduanus. Liber vero ipsius *de sapientia* nullus alius esse videtur, quam ea pars πατρίων, quæ in extructione Templi S. Sophiæ enarranda impenditur. Gretserus præter Codinum, & Hesychium, Diogenem quoque Cyzicenum τὰ πάτρια Κυζίκου, *res patrias Cyzici*, ex Svida refert. His ex MS. Epigrammatario addi potest Claudianus poeta Græcus: notat enim quisquis ille fuerit, ad ejus carmina in margine: οὗτος ὁ Κλαυδιανὸς ἐστὶν ὁ γράψας τὰ πάτρια Ταρσοῦ, Ἀναζαρβοῦ, Βηρυτοῦ, Νικαίας. *Hic Claudianus composuit Origines Tarsi, Anazarbi, Beryti, atque Nicææ*: & ex excerptis meis variis f) Callinici Sophistæ τὰ πάτρια Ῥώμης.

3. Scoriaci in Bibliotheca Regis Catholici legitur ejusdem, περὶ τῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐτῶν, καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων μέχρι ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. *De annis ab orbe condito, & de iis, qui imperio potiti sunt ad captam Constantinopolim*. VII. γ'. 3. & 3. ζ'. ή. Item περὶ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς ἁγίας Σοφίας. *De Patriarchis, & S. Sophiæ templo*. g) An eadem cum superioribus? vel quæ apud Carthusianos Neapoli est Chronologia Constantinopolitana, si tamen ea ab originibus diversa est? non audeo dicere.

Oooo 2 Vertit

e) Hæc Allatii varia antiqua non viderunt lucem: at Codini liber longe locupletior cum versione & notis Petri Lambecii inter scriptores Hist. Byzant. prodiit Paris. 1655. fol.

f) In Allatii excerptis variis Græcorum Sophistarum ac Rhetorum, Græce & Latine excusis Romæ 1641. 8. p. 256-258. exstat Callinici Sophistæ ἐκ τῶν εἰς τὰ πάτρια Ῥώμην

g) Omnia hactenus memorata in Lambecii editione leguntur, si excipias partem de Patriarchis.

4. Vertit præterea in linguam *Græcam*, *Missam S. Gregorii Papæ*, quem Dialogum Græci cognominant. Eam habuerat Morellus a Joanne a S. Andrea, Canonico Parisiensi, cui postea inscripsit, edĭditque Parisiis, h) & nunc postremo vulgata legitur Græce & Latine Tom. 2. Biblioth. veterum Patrum. Et ut obiter his illud quoque admoneam, scias Lector hanc eandem Missam multo auctiorem & perfectiorem legi in Bibliotheca Barberina Cod. 75. Quæ tamen dicitur ab Emmanuele Chrysolora esse in linguam Græcam conversa: *Λειτουργία μεταγλωττισθεῖσα ἀπὸ λατινικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν παρὰ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Χρυσολωρᾶ. Missa e lingua Latina traducta in Græcam a Domino Emanuele Chrysolora.* P. *ὁ μέλλων ἱερουργήσειν ἱερεὺς ἐνδύει τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου λεγέτω. ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸς. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα.*

363 XLVI. GEORGII LECAPENI *de Constructione verborum* i) liber Græce editus est Venetiis apud Aldum in 8. 1526. & Florentiæ apud hæredes Philippi Juntæ 1526. in 8. k) Habetur passim manuscriptus. Et præcipue Veneta S. Marci Scamn. 17. num. 10. Opusculum tamen hoc *de Constructione*, quod sub Georgii Lecapeni nomine editum est, ut ingenue fatear, Lecapeni non est. Scripsit sane ille *de artificio Grammatico*, sed longe ab hoc opus diversum, neque editum. Legitur MS. in Vaticana Cod. 883. & alibi, *τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Γεωργίου τοῦ Λεκαπηνοῦ τεχνολογία περὶ γραμματικῆς. Sapientissimi & eruditissimi Georgii Lecapeni de artificio Grammatico.* P. *γράφειν ἐνεργητικὸν σημαίνει πέντε. γράφειν, τὸ συγγράφειν λόγον, ἢν ἄλλην τινὰ ἱστορίαν.* Et verosimile est, alia quoque de hoc argu-

h) 1595. 8. Confer Volum. VI. Bibl. Græcæ p. 484.

i) *Περὶ συντάξεως ῥημάτων.* Incipit: *ἡ περὶ τῆς συντάξεως τοῦ λόγου διδασκαλία.* Dicatus est liber *Lazaro* cuidam, quem *φιλομαθέστατον* appellat. Laudat & alios, qui in eodem arte ipsum argumento elaborarunt: *πολλὰ γὰρ περὶ αὐτῆς (τῆς συντάξεως)* ; *ἀρχαίοις διαπεπόνηται, Ἀπολλωνίῳ τε τῷ σοφωτάτῳ τῷ ἐπίκλην δυσ* *ῳ, καὶ Ἡρωδιανῷ τῷ πολυμαθεστάτῳ, καὶ Ἀπολλωνίῳ τῷ νέῳ* *τεχνικωτάτῳ καὶ Ἀρκαδίῳ τῷ Βυζαντίῳ, ἐν ταῖς πραγματείαις ἐν ἐντετυχηκὼς* *θαυμάσεις αὐτῶν τε τὸ πολυμαθὲς καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τὴν ὑγιᾶ καὶ* *λ... λ... ρῆσιν καὶ τὴν ἀκριβῆ καὶ πολύτροπον καὶ πολυσχήμονα πάσης τῆς ἑλ* *Δ... λέξεως ποικιλίαν.*

k) Ad calcem Theodori Gazæ li ... q ... Gr. ... de mensibus.

argumento composuisse. Quod tamen superius editum ferebamus Codices Vaticani, Barberinus, Vallicellanus, aliique 1) non ita recenti nota descripti Michaeli Syncello Hierosolymitano vindicant: Sic enim titulum concipiunt: *Μιχαὴλ πρεσβυτέρου, καὶ Συγγέλλου τοῦ Αποστολικοῦ θρόνου τῶν Ιεροσολύμων μέθοδος περὶ τῆς τοῦ λόγου συντάξεως, σχεδιασθεῖσα ἐν Εδέσῃ τῆς Μεσοποταμίας αἰτήσει Λαζάρου Διακόνου Φιλολόγου, καὶ λογοθέτου. Michaelis Presbyteri, & Syncelli Apostolici Hierosolymitani Throni methodus de constructione orationis ex tempore dictata Edessa Mesopotamiæ, flagitante Lazaro Diacono Philologo, ac Logotheta.* Ita Exscriptorum incuria præverti singula quæque solent.

2. Ejusdem Lecapeni, & Andronici Zaridæ Epistolæ *τεχνολογούμεναι*, passim manuscriptæ inveniuntur. Epistolas laudat Zarida. *οὐ θαῦμα εἴ τις Θετταλίαν οἰκῶν Φαρμάκοις ἀνακίρνησι τὰς ἐπιστολὰς, πάντας ἑξῆς τοὺς δι᾽ αὐτῶν ἐλθόντας ἑορτῆς ἀναπιμπλᾶσιν, καὶ βακχείας ὅσης οἴει, ὡς καὶ χρόνου δεῖν αὐτοῖς ὅπως τῆς κατοχῆς ἀπαλλάξειεν. οἱ καὶ ἀναχθέντες, ὥσπερ ἐφ᾽ ἑνὶ τατθόμενοι διδασκάλῳ πρὸς τὴν ἠχώ σε γράφειν φασὶ τοῦ ῥήτορος, οὗ τὰς ἐπιστολὰς, οὐδὲν χείρους τῆς Ορφέως μούσης τίθενται καὶ παρ᾽ ὀφ τοσοῦτον ἐκείνων εἰς μίμησιν ἰέναι τὰς σὰς, ὡς οἱ παῖδες τῆς τῶν τεκόντων ἰδιότητος, εἰ τύχοιεν κατ᾽ ἐκείνους ὄντες τὴν ἕξιν. Non mirum est, si quis Thessaliam inhabitans venenis epistolas inficit, omnesque eos, qui earum causa congregati sunt, gaudio, hilaritate & bacchico numine, quanto putas? inflat, ut & tempore opus illis sit, ut ab afflatu illo liberentur, qui cum resipiunt, tamquam sub uno magistro conspirantes ad tonum te dicunt oratoris conscribere, cujus epistolas nihilo pejores Orphica Musa existimant, tantumque tuas in earum æmulationem erigi, quantum pueri ad proprietatem parentum, dummodo ab illis natura non discrepent.* Epistolæ tum Lecapeni, tum Zaridæ, quas ipse vidi sunt numero XXXII. Habentur etiam in Bibliotheca Bavarica Cod. 69. & in Bibliotheca Regis Gallorum.

3. Opusculum ejusdem Grammaticum, *de dictionum significationibus*, legitur manusciptum in Bibliotheca Augustana. Quod idem cum eo forte est, quod ipse legi hic Romæ: *Γεωργίου Λεκαπηνοῦ περὶ σημασίας ῥημάτων καὶ ὀνομάτων. Georgii Lecapeni de significatione verborum & nominum.* P. *γράφειν ἐνεργητικὸν σημαίνει.* Ad eundem etiam pertinere *ἐκλογὴν λέξεων*, *selecta dictionum*, quæ in Italia servari, & forte Romæ

 suspica-

1) Coislinianus quoque, quem cum Palatino memoravi supra p. 221.

ſuſpicatur Geſnerus. Nec alius ab hoc Georgio eſt, cujus ſub *Gregorii Logaponi* m) nomine idem Geſnerus meminit

4. Monachus fuit, & *Hiſtoriam* ſcripſit, niſi nos ludit Catalogus a Grammatico Verderius exhibitus, *Hiſtoria Georgii Monachi Lecapeni*. Vixit n) diu in Theſſalia, & licet præmiis ĕtiam propoſitis alio evocaretur, numquam tamen adduci potuit, ut quam ipſe dicteriis, & maledicentia quadam ob improbitatem cœli, inſectaretur, relinqueret: Πῶς γέλοιον ἄχρι Θετταλίας, ἣν νῦν οἰκοῦμεν, ἐν ἐλπίσιν ἄγειν ἥξειν τὰ γράμματα. *Quam ridiculum eſt ad Theſſaliam, quam nunc incolimus, ſperare literas poſſe pervenire.* Et alibi: Θετταλίαν δ' ἣν ὥσπερ τινὰς καταῤῥάκτας, ἢ στήλας ἠκούομεν. νῦν δ' ὁρῶμεν, καὶ ἐπερχόμεθα. *Theſſaliam, quam veluti catarrhactas quosdam, aut columnas audiebamus, nunc videmus, & habi-*
364 *tamus, & calcamus.* Ejus poſtea ſitum, ac temperiem aeris proſequitur. Vivebat tempore Gregorii Palamæ, ad quem etiam inter ejus epiſtolas, elegans ac vehemens, & contumeliæ plena legitur, quæ incipit: ἰὼ καὶ σοφὸς ἡμῖν ἐξαίφνης, ὁ μὴ ὢν πρὸ μακροῦ πλοῦσιος ἀναπέφηνας. Palamas ſub Andronicis Palæologis floruit.

5. Ex innumeris *Libanii Sophiſtæ Epiſtolis* elegantiores, ſelectioresque numero CCLXIV. in unum volumen digesſit, quarum prima illa eſt ad Clearchum: ἔμελλον γράφων δεήσεσθαι. o) namque in fine adnotabatur: αὗται αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Λιβανίου αἱ ἐκλεγεῖσαι τῷ Λακαπηνῷ ὁμοῦ αἱ πᾶσαι σξδ'. *Hæ ſunt epiſtolæ Libanii a Domino Georgio Lecapeno ſelectæ numero* 264. Eas puer adhuc undecennis in Græcorum Collegio, nimium tunc temporis Libanii ſcriptis addictus ex antiquo Codice mihi furtim exſcripſeram.

6. Scripſit etiam carmine, eoque Jambico, quod impenſe ab eo ſibi popoſcerat Andronicus Zarida. ὃ δέ σοι ἐν Ἰάμβοις σύνταγμα πεποίηται μήπω δεξάμενος ἀντίπαλός τις λύπη τῇ ἡδονῇ, ἣν ἔσχον ἡμῖν ἡ περὶ αὐτῶν ἀγγελία εἰσέτι καὶ νῦν πολιορκεῖ, καὶ ἀνύσας πέμπε. *Quod tibi carmine Jambico poëma ſcriptum eſt, cum non acceperim, mæſtitia quadam lætitia*

m) Meurſius *Laccapenum* vocat, qui ſchedas ejus ineditas Grammaticas laudat in gloſſario Græcobarbaro, voce σρῶματα. In Catalogo MSS. Bibl. Bodlej. Codice Baroccian. 103. *Lecapena Grammatica Alphabetica.* Ejusdem *de figuris Homericis & Canonismata in Homerum* MSta memorat Labbeus p. 104. Bibl. novæ MSS.

n) Medio ſæculo poſt CHriſtum natum decimo quarto.

o) Hæc duodecima eſt inter centum Libanii Epiſtolas, quas Græce & Latine vulgavit Venerandus noſter Jo. Chriſtoph. Wolfius Lipſ. 1711. 8.

lætitiæ hostis, quam nobis de iis nuncius attulit, in hunc diem obsidet; quare quam citissime transmittito. Lecapenas ubi misisset carmina, inter alia in epistola scribebat. ἰδοὺ ἥκει σοι μόλις καὶ τὰ στιχίδια, καὶ ταῦθ' ἡμιτελῆ, καὶ οὐ τοῦτο γε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἤδη καὶ ἀκέφαλα. καὶ σὺ μὲν ἴσως που προσπαίζων, ὁμοῦ δὲ καὶ χαριζόμενος τῶν ὄφεων τοῖς τεμμαχίοις αὐτὰ εἰκάσεις, οἷς παῖδες ἰατρῶν ἐκλέγοντες ἀσφαλῶς οἴονται λοιπὸν κατὰ τὰς φαρμακείας χρῆσθαι. ἐγὼ δὲ ὀκνῶ μὴ ἄρα ὑγιὲς οὐδὲν ἀναφανῇ, τοῦτο δὲ ἐκεῖνο τὸ ἀδόμενον. ὠδίνει ὄρος. καί τοι σεμνόν μέν τοι προσποιεῖται, καὶ πρὸς τοὺς τ' ἀρχαῖα τήνδε τὴν ὁδὸν ἐλθόντας τε, καὶ καταδείξαντας ἄντικρυς τῷ ζήλῳ βλέπει. τοῦτο δ' οὖν αὐτό μοι τὸν θόρυβον οὐχ ἥκιστα ἐγείρει. Et, τὸ μὲν δὴ προοίμιον, ἢ τὴν κορυφὴν, ἢ ὅ τί ποτε χαίρει αὐτὸ καλῶν ἀποκεκόφθαι τῶν λοιπῶν ἰαμβείων, τοῦτο ἦν τὸ αἴτιον, τὰ γὰρ ἑχόμενά τοι ταύτην μάλιστα πρὸς ἀξίαν τε καὶ ἀνάλογον ἀπῄτει. τουτὶ δὲ προσόμοιον ὦ πολλάκις καὶ ἐπὶ τῶν γραφέων ὁρῶμεν, οἷς μετὰ τὸ τὴν ἀπεργασίαν εἰληφέναι τὸ σῶμα ὅλον, ὅτι γεγραφότες τύχωσι, συμμετρουμένοις ἔπειτα κεφαλὴν ἤρεσεν ὑπαλλάττειν. πλὴν ὅσον ἐνταῦθα τὸ ἡμέτερον μηκέτι τελευτὴν ἀναμεῖναι ταὐτὸν ὑπέμεινε. τόδ' ἡμᾶς αὐτῷ μηδέπω, μήτ' ἀρχὴν ἑτέραν ἀντὶ τῆς πρόσθεν ἐναρμόσαι, μήτε τοῖς ὅλοις τοῖς μέρεσιν αὐτῷ τὸ πρέπον τέλος ἐπιθεῖναι, ἀλλ' ἔτ' ἐᾶν περιεστὼν ὅμοιον τέρατι τινὶ, τοῦτο δὲ παρὰ τὴν ἐνοῦσαν ἡμῖν νωθείαν ἐν τῇ φύσει, δι' ἣν οὐδὲν ὅτι τῶν σπουδαίων, ὡς εἰπεῖν, ἐπασκεῖν ἔρως εἴσεισι. καὶ ἅμα. δεῖ δὲ τὴν ἀλήθειαν τιμᾷν, ἀσχολίαι μυρίαι δὴ τοῦτ' οὐκ ἀνῆκαν. En ecce eandem ad te versiculi, nec ii absoluti perveniunt, & quod magis mirere sine capite. Tu vero forte jocans, simulque mihi gratum faciens serpentum frustis illos comparabis, quibus Medici fulti tuto illis contra veneficia uti de cætero præsumunt. Ego dubito, an quid boni in illis reperiatur, imo quod proverbio fertur, Mons parturiit. Affectant nihilominus gravitatem, & ad eos, qui priscis temporibus eandem viam calcarunt, aliisque aperuerunt, non segni æmulatione, aspirant. Et hoc potissimum est, quod mihi turbas ciet. Et, Proœmium vero, vel caput, vel quidquid illud tibi complacens, compellabis a reliquis Jambeiis sejungi in causa fuit. Quæ enim subsequebantur illam partem pro sui dignitate parem, nulloque modo inferiorem poscebant; idque pictoribus illis non inconcinne comparabis, qui sæpe sæpius post opus perfectum, corpus integrum quidquid illud fit, quod pinxerint, diligenter commensurantes, caput, quod ipsi non probant, immutant. Vostrum nullatenus opus simile quid cum nondum ad finem pervenisset, subiit. Verumtamen nos illi, neque caput aliud pro primo illo accommodasse, neque partibus omnibus competentem finem imposuisse, sed illud dimisisse, ut

ut libere quasi monstrum vagaretur, id ob nobis natura insitam segnitiem accidit: propter quam nihil, quod laudabile sit, ut ita dicam, exercere conamur; simulque, neque enim veritas occultanda est, infinita occupationum impedimenta non permiserunt, &c.

XLVII. GEORGIUS PACHYMERES Constantinopoli oriundus, sed Nicææ ortus, atque educatus in Sacerdotum numerum cooptatus
365 Hieromnemonis, p) Protecdici, & Dicæophylacis honore auctus est, claruitque sub Michaele, & Andronicis Palæologis. q) Ipse de se in principio Historiæ, Γεώργιος Κωνσταντινουπολίτης μὲν τὸ ἀνέκαθεν, ἐν Νικαίᾳ δὲ καὶ γεννηθεὶς, καὶ τραφεὶς, ἐν Κωνσταντίνου δὲ καὶ αὖθις ... ὅτε Θεοῦ νεύματι ὑπὸ [illegible] ους ἐγένετο, εἴκοσιν ... καὶ κλήρῳ δοθεὶς θείῳ, καὶ [illegible] ἐν ἐκκλησιαστικοῖς ... καὶ ... Πρωτεκδίκου φθάσας [illegible] . ἔτι δὲ καὶ ἐν ἀνακτόροις εἰς ... [illegible] ... τάδε ξυνέγ[illegible] *G[illegible] Constantinopoli oriundus, Nicææ tamen ortus, & enutritus, [illegible] polimque rursus restitutus, ... Dei nutu in potestatem rediit [illegible], decem & novem tunc ... & Clero divino ascriptus, & dignit[illegible]ibus Ecclesiasticis condecoratus, & ad dignitatem usque Protecdici promotus, imo & in aula Dicæophylacis ... insignitus hæc conscripsit. Protecdicus* [illegible] ale in epitome Gesneriana in *Protecdium*, & in supplemento epit[illegible] nes Antonii Verderii Prævestitum mutatus est; quod nihili est.

1. Scripsit *in* universam fere *Aristotelis Philosophiam epitomen*, r) quæ a *Philippo Bechio Philosopho*, ac Medico in Latinum sermonem conversa edita est Basileæ 1569. apud Frobenium in fol. cum Synesii orationibus. Hoc quippe compendio Pachymeres obscuriora Aristotelis loca non tantum de suo, sed aliorum etiam sententiis atque expositionibus prolatis, nec ineleganter explanat; ita ab ipsa Porphyrii Isagoge opus exorsus, & per omnes suas partes Philosophiam percurrens, in ipsius Metaphysicæ compendiosa epitome finem facit. Bechius scribit hoc opus accepisse se ex Basiliensi admodum lacunoso, mendoso, & quasi indistincto; altero Fuggerano multis in locis corrupto, fuisse-que

p) ὑπομνηματογράφος dicitur Pachymeres in MS. apud Lambecium VIII. pag. 385. Ejus iconem ære descriptam exhibet VII. pag. 70. ut Nicephoro Gregoræ Hieron. Wolfii.

q) Andronicus Palæologus Michaeli Patri in Imperio successit A. C. 1282.

r) Græce superest MS. in variis Bibliothecis, ut in Coisliniana, teste Montfauconio pag. 222. Versus quos Pachymeres ipse Epitomæ huic sive præfixit, exhibet Allatius infra pag. 372.

que adjutum in locis difficillimis a *Joanne Hospiniano* & *Guilelmo Xylandro ;* ut omnino in spem bonam venerit, Auctorem hunc non pessime a se rursum in lucem prodire. *In reliquis, ubi Pachymeres*, ait Bechius, *vel suas, vel aliorum meditationes affert majori etiam difficultate propter obscuritatem sum versatus. Nam verbis interdum utitur non adeo tritis ac usitatis, interdum sententias inchoat, & vix tandem interjectis bene longis parenthesibus, absolvit.* Unum & integrum opus ob sui molem raro uno volumine clauditur, ideoque in partes scissum sub diversis titulis, tamquam diversi tractatus proponuntur. Ejus partes editas & manuscriptas, ut variæ alio atque alio dispersæ in Bibliothecis inveniuntur, hic referam. Ex hoc itaque compendio edita sunt : Γεωργίου Διακόνου, καὶ Δικαιοφύλακος τοῦ Παχυμέρου περὶ τῶν ἓξ τῆς φιλοσοφίας ὁρισμῶν, καὶ τῶν πέντε φωνῶν καὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν. *Georgii Diaconi, & Dicæophylacis Pachymeræ de sex Philosophiæ definitionibus, & de quinque vocibus, & de decem Prædicamentis.* A Jacobo Foscareno translatum Græce & Latine Venetiis per Stephanum & Fratres de Sabio 1532. cum Pselli, & Nicephori Blemmidæ compendiis in Logicam Aristotelis; & postea Parisiis A. 1548. 8. Græce auctiora apud Vascosanum, & una cum illis Compendium in reliquos Organi Aristotelici libros, *De interpretatione* nempe, *Priores, & Posteriores Analyticos, Topicos, ac Sophisticos Elenchos;* s) quæ antea Latine ex Interpretatione Joannis Baptistæ Rasarii ediderat idem Vascosanus ibidem anno 1547. 8. De hoc opere Michael Vascosanus : *Aristotelis universa opera Georgius Pachymeres, Græcæ facundiæ Auctor gravissimus ac Magister, ob nimiam ejus prolixitatem ac disserendi subtilitatem ab usu remotam, in epitomem contraxit, ita tamen singulas ejus partes complectens, ut quæ ad optimarum rerum cognitionem, atque in iis exercitationem pertinerent, nihil eorum omiserit, quæ res divinitus ad nos delapsa videtur hoc maxime tempore, quo omnes de prolixitate studiorum in philosophia conqueruntur.* Et Rasarius scribit Codicis illius copiam sibi factam fuisse a Joanne Baptista Speciano; in quo licet omnia Aristotelis opera brevi quadam via contracta, & in angustum redacta continentur, ipse tamen, qui prius omnes Aristotelis libros, qui ad disserendi rationem pertinent, perlegerat, illam epitomem perlegit, & illam par- 366
tem, quæ artem eloquendi pertractabat, convertit & edidit. Præterea

s) Compendium hoc Organi Aristotelici Græce & Latine recudi curavit Eduardus Bernhardus Oxoniæ 1666. 8.

terea, *De sex Philosophiæ definitionibus*, *de divisione Philosophiæ*, *de quinque vocibus*, *de decem prædicamentis*, Latine impressa sunt Basileæ per Joannem Oporinum, cum Porphyrii quinque vocibus, & Aristotelis prædicamentis &c. a Joachimo Perionio versis. Epitome Gesneriana. *Et de sex definitionibus & divisione Philosophiæ* Græce cum Archytæ Categoriis, Lipsiæ in 8vo. t) Antonius Verderius in supplemento, nulla tamen cum re dubitavit, an auctor hujus epitomes idem sit cum Georgio Pachymere. *Georgius Diaconus Protecdicus scripsit Graece epitomem Logices Aristotelis, Parisiis in 8vo apud Vascosanum 1546. Nescio an is Auctor sit idem, qui & Georgius Pachymeres, cujus opera Græce in epitome Biblioth. Gesnerianæ continentur:* idem enim & unus est Georgius, epitomes Logices auctor & aliorum operum, quæ Pachymerio a Gesnerianis Epitomatoribus tribuuntur.

2. Ejusdem, *De lineis insecabilibus* Paraphrasis, inter Aristotelis opera sub Aristotelis nomine edita est Basileæ 1531. in fol. & alibi postmodum ex interpretatione Jacobi Schenchii u) Georgio restituta Græce & Latine in editione Casauboniana anno 1597. in 8vo. & 1646. in fol. Coloniæ Allobrogum, ubi additur ex nonnullorum opinione Paraphrasin illam Georgio tribui: cujuscunque tamen illa est, digna est & Georgio, & quæ inter Aristotelis opera censeatur, indigna tamen, quæ Aristoteli tribuatur. Vidit id Henricus Stephanus epistola ad Petrum Victorium, quam Aristotelis & Theophrasti scriptis quibusdam præfixit, x) plus tamen nimio scriptioni detrahens. *Mirum est vero extitisse ullos homines tam* παχεῖς, *ut cum* Παχυμερὴς *paraphrasin in librum Aristotelis* περὶ ἀτόμων γραμμῶν *haberent, ipsum se Aristotelis librum habere persuaderent. Quam multa enim vel in ipso limine reperiuntur, ex quibus id à Lectore etiam dormitante deprehendi facile poterat? quæ certe apud homines adeo* παχεῖς, *uti dixi* λεπτομερῶς *explicare me pudeat.*

3. *Para-*

t) Sine anni nota, edente Joachimo Camerario, qui adjunxit Nicephori Blemmidæ scriptum breve de quinque vocibus, quod incipit: φωνὴ [illegible] ἐστιν ἡ [illegible]. Et Anonymi Διάγνωσιν περὶ τῆς καλουμένης λογικῆς τί τε καὶ περὶ τί ἐστι. Incipit: τὴν φιλοσοφίαν [illegible]. nec non Anonymi μέθοδοι εἰς τὰς [illegible] τῆς φιλοσοφίας, qua sex definitiones Philosophiæ à Pythagora, Platone & Aristotele traditæ, Philosophiæ item divisio in Theoreticam Practicamque & quatuor methodi dialecticæ per divisionem, definitionem, resolutionem & demonstrationem explicantur

u) Schenkii Confer si placet quæ de hac Pachymeris paraphrasi, & de libro Aristotelis ipso, quem H. Stephanus primus restituit, dixi lib. 3. c. 6. §. 28.

x) A. 1557. 8.

3. *Paraphrasis porro in universam Aristotelis Philosophiam* y) Græce manuscripta visebatur in Bibliotheca Antonii Augustini Cod. 206. *Georgii Pachymeræ libri XI. de Philosophia. Primus respondet Organo Aristotelis. Secundus libris Physicorum. Tertius libris de Cœlo. Quartus libris de Ortu, & Interitu. Quintus Meteoris. Sextus libro de partibus animalium. Septimus libris de motu, & incessu animalium. Octavus libro de sensu, & sensili. Nonus libris de* Generatione *animalium. Decimus libris Metaphysicorum. Undecimus Ethicis ad Nicomachum.* In Bibliotheca Regis Gallorum, *Georgii Pachymeræ Synopsis Philosophiæ Aristotelis. Philosophica lib.* 12. *De somno, & vigilia, de alimento, de insomniis, de divinatione per insomnia, de motu animalium, de juventute, & senectute, de respiratione.* In Bibliotheca Bavarica Cod. 170. & Cod. 171. *Georgii Pachymeræ Epitome in Metaphysicam Aristotelis. Liber Philosophicus D.* Georgii *Pachymeræ, qui est Epitome in Metaphysic. Aristotelis cap.* 13. In Catalogo exhibito a Grammatico apud Verderium, in supplemento; qui & apud Joannem Suzium, eodem referente reperiebatur. Epitomatores Gesneriani. *Georgii Protectii * in universum Aristotelis Organum Commentarii cum schematibus, & figuris* in 4to msf. Biblioth. Imper. Viennæ: &, *Georgius Pachymerius, qui Hieromnemon cognominatur, scripsit Philosophiæ compendium, quod exstat in Biblioth. Medicam. Ejusdem epitome totius Physicæ tractationis, fortassis idem liber superiori, Romæ extat in Vaticana Bibliotheca, & expositio in Logica, Historia. Commentaria in libros de Auscultatione naturali ibidem servantur, & apud Diegum Hurtadum Venetiis; qui etiam habet Paraphrasim hujus authoris in Mechanica Aristotelis. Ejusdem Commentarii, aut Paraphrasis in libros Ethicorum extat Græce apud Hurtadum Mendozam. Fertur autem in omnia fere Aristotelis opera Paraphrasim scripsisse. Pachymerii in Organum Aristotelis copiosæ expositiones Græce manuscriptæ in Bibliotheca Sambuci. Ejusdem libri* 12. *Græce manuscripti, Paraphrasis totius Philosophiæ Aristotelicæ in Bibliotheca Augustana. In Catalogo Bibliothecæ Thergius ** nominatur. Ejusdem Historia, & Logica problemata* Græce *in Bibliotheca Regis* Gallorum *servantur.* 367
Item de anima, de sensu, memoria, somno, vigilia, insomniis &c. ibidem. Et in alio Indice manuscripto Græco, Γεωργίου Παχυμερίου σύνοψις τῆς πάσης Ἀριστοτέλους Φυσικῆς Φιλοσοφίας. *Georgii Pachymerii Synopsis universæ Aristotelis Naturalis Philosophiæ.* Et Mediolani in Ambrosiana, & in Indi-

y) Hæc Paraphrasis ab Epitoma Philosophiæ Aristotelis, de qua supra p. 704. seq. neutiquam diversa. * Protecdici. ** Pro Georgio.

Indice Bibliothecæ Regis Catholici, quæ Scoriaci eſt, notantur, Γεωργίου τοῦ Παχυμέρου εἰς τὴν λογικὴν, καὶ ἐπιτομὴ αὐτῆς. ἐξήγησις εἰς τὴν Φυσικὴν Ἀριστοτέλους ἀκρόασιν. ὡς δέ τινες, τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ v. ζ'. 7. παράφρασις εἰς τὴν ἠθικὴν Ἀριστοτέλους Νικομάχειον. II. λ'. 2. *Georgii Pachymeræ in Logicam, & Epitome ipſius. Enarratio in Phyſicam Ariſtotelis Auſcultationum, ſed ut alii volunt, Imperatoris Joannis Cantacuzeni. Paraphraſis in Ethica Ariſtotelis ad Nicomachum.* Ex his pleroſque in Bibliotheca Regis Galliæ, Joannes Schenchius * in Bibliotheca Medica, & Iſrael Spachius in Nomenclatore Philoſophico aſſervari retulerunt. Et Index præterea Auguſtanus, *Blemmidæ, & Georgii Pachymeræ Epitome Philoſophiæ complectens Logicam, Ethicam, Phyſicam.* Compendium hoc Philoſophiæ quid contineat, adnotavit neſcio quis. Ἰστέον οὖν, ὡς περιέχει ἡ παροῦσα πραγματεία βιβλία δώδεκα, φέροντα μὲν τίτλους μζ', κεφάλαια δὲ σλε'. τὰ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἁπάσης, ὡς ἐν συνόψει ἔχοντα θεωρήματα. *Advertendum eſt præſens opus continere libros duodecim, libros titulis quadraginta ſeptem finiri, in capita 435. ** diviſos; quæ Ariſtotelica univerſæ Philoſophiæ ſpeculationes brevisſime complectuntur.*

4. Ejusdem in omnia Dionyſii Areoapagitæ opera, quæ extant Paraphraſis edita eſt Græce Pariſiis apud Guilielmum *Morellum* 1561. in 8vo. cum Dionyſii operibus, z) & rurſus apud Claudium Morellum 1615. in fol. Nunc demum Græce, & Latine ex Interpretatione Baltaſſaris Corderii in officina Plantiniana Baltaſſaris *Moreti* 1634. in fol. Opus inſcripſit Athanaſio Alexandrino Patriarchæ a) cujus ille hortatu laborem aggreſſus fuerat, cum Conſtantinopolim adveniſſet. Nec ullam cauſam video, cur Inſcriptio præfixa Paraphraſi delenda ſit, qua dicitur, Auctorem illum manus operi admoviſſe hortatu Athanaſii Patriarchæ Alexandrini tunc viventis, ut vult Poſſevinus, & ante Poſſevinum Baronius in prætermisſis ad Tomum ſecundum, cum ſcribit: *Quamobrem rejiciendus eſt commentitius ille titulus, qui affixus eſt ejusdem Paraphraſi in ejusdem Dionyſii Epiſtolas, quo dicitur, Auctorem opus illud aggreſſum eſſe hortatu S. Athanaſii Patriarchæ Alexandrini, cum agentis Conſtantinopoli. Miratus ſum equidem virum eruditum Godefridum Tilmannum, qui* cæ-

* Scheckius. ** 235.

z) Separato volumine prodiit Pachymeriana Dionyſii Paraphraſis A 1561. Deinde A. 1562. 8. S. Maximi ſcholia atque Encomium Mich. Syncelli in Dionyſium, & Dionyſii Martyrium: Denique Dionyſius ipſe eodem anno typis nitidis & luculentis.

a) Hic fuit ab A. 1251. ad 1262. Vide Euſebium Renaudotum in Hiſtoria Patriarcharum Alexandrinorum, Pariſ. 1713. 4. Pag. 600.

eandem Paraphrasim Latinis edidit, & longam disputationem pro iisdem scriptis elaboravit, hæc adeo manifesta non cognovisse, nec etiam correxisse. Quonam pacto rogo potuit ea scripsisse Georgius tempore S. Athanasii, si in illis Commentariis meminit Auctor hæresium Nestorii, & Eutychetis, quæ post multos annos ab Athanasii obitu emersere? Nec est quod de secundo Athanasio itidem Episcopo Alexandrino ea potuissent intelligi, qui sedere cœpit anno Domini 489. *longe ante etiam quam viveret Pachymerius, fuitque ille non sanctus, sed hæreticus, & Acephalorum patronus.* Et qui Baronium exscripsit Vincentius Riccardus Comment. ad orat. 6. Procli Archiepiscopi Constinopolitani. *Et ibi Georgius Pachymerius, qui quidem minime floruit S. Athanasii Magni Alexandrini Episcopi tempore, ut perperam in ejus Commentariis prænotatur. Nam in Comment. ad Epist.* 3. *&* 4. *ad Cajum contra Nestorium, & Nestorianos invehitur, & in epist.* 6. *contra Nestorium, Apollinarium, Eutychetem, & Dioscorum, qui sane multo post S. Athanasium fuere. Eutyches, & Dioscorus in* IV. *universali Concilio Chalcedonensi damnati fuere, at S. Athanasius tempore* I. *Concilii Nicæni floruit.* His enim iisdem temporibus, quibus Pachymerius floruit, Athanasius Patriarcha Alexandrinus vivebat, qui eum ad divini operis interpretationem extimularat. An quia semel Patriarcha in eo Throno sederat Athanasius nomine, non potuit alius, subsecutis temporibus eodem nomine Ecclesiæ illi præesse? At sciant 369 præter hunc Pachymeræ *σύγχρονον*, alios etiam a Magno illo Athanasio diversos, b) ut ex Catalogo illorum Patriarcharum colligitur, quod nec Baronius negat, rexisse. Et eo ipso tempore rexisse constat aperte ex ejusdem Pachymeræ historia, pluribus locis. Nec obstat *Sancti* nomen præfixum. In ea etenim Ecclesia etiam scelestissimis, sanctitatis nomen tributum adnotabam in Eustachio Antiocheno de Eusebio Cæsariensi, c) & alibi; quod postea & apud Occidentales observavi. Haberi hanc Paraphrasim manuscriptam in Bibliotheca Vaticana tradit Gesnerus: & Medicæa Possevinus in Indice: & Gallica, Indices manuscripti. Vincentius Marinerius Valentinus epist. ad Franciscum Dazam anno 1636. edita, scribit, se Commentarios Pachymeræ in Dionysium Areopagitam in lingvam Latinam vertisse.

b) Athanasius Petri Moggi successor ejusque defensor hæreseos cognomento Celetes sive herniosus ab A. 490. ad 497. Vide Renaudotum p. 125. & Laur. Zaccagnii præfat. ad collectanea monumentorum veterum p. LXIV.

c) Eustathio Antiocheno in Hexaëm. statim sub initium Eusebius τῶν ἁγίων τις. Sed ex hoc ipso rectius colligas id scriptum non esse Eustathii veteris illius Antiocheni, cui Eusebius non erat sanctus sed hæreticus.

5. Scripsit præter jam dicta Historiam sui temporis, quam orditur a temporibus Michaelis Palæologi, d) sub quo vixit. Illa, sed mutila asservatur in Bibliotheca Augustana Cod. 19. Plutei 5. ex cujus Codice carie confecto, ac mutilo excerpta quædam exhibuit Wolphius post Nicephorum Gregoram. Partem illorum, quæ in Augustano Codice manuscripto deesse Wolphius admonuerat in Synopsi libri quinti, cum Nicephori Patriarchæ Constantinopoli Breviario Historico ab obitu Mauritii usque ad Constantinum Copronymum, Græce nuper edidit Dionysius Petavius, *Parisiis* 1616. in 8vo. Integra tamen ea ex Lolliana Bibliotheca in Vaticanam transvecta est, quæ emendatior, & charactere uti antiquiori, ita & elegantiori in Barberina conservatur, suntque ἱϛορίας συγγραφικῆς λόγοι ιγ΄. Cod. 163. & 164. Inter Vaticanum, & Barberinum Codices, ne id quoque nescius sit Lector, maximum non tantum in verbis, ac modo dicendi, sed rerum narratarum etiam quandoque ordine inesse discrimen, ipse non singula percurrens, neque enim licuit, adnotabam; adeo ut mihi persuaserim, Pachymerium, quemadmodum supra diximus de Acropolita, & infra quoque de *Phrantza* dicemus, duas suæ *Historiæ* editiones tempori, ac genio inservientem conscripsisse: ideoqve ex utrisque multa errata corrigi, obscura illustrari, mutila suppleri, ac demum historiæ corpus unum perfectum, ac integrum absolui posse existimo. Stylus est accuratus, ad antiqvum succum, ac sanguinem efformatus, & præter historiæ captum tumidior, & perplexa nominum connexione ambiguus, & obscurus; pro illo tamen ævo, quo debacchari sapere erat, mollis, ac prudens. Auctor dum veritatis sectator videri cupit, in *Ecclesiasticos*, & præcipue Latini nominis fautores, Græcis suis nimis propensior, lingvam acuit. Imperatorum etiam, ac Principum res gestas assiduus in peiorem partem rapit. Fidem tamen ita suæ *Historiæ* astruit: *τὰ δὲ συνέγραψεν οὐ λόγους λαβὼν ἄνωθεν ἀμαρτύρους, οὐδ᾽ ἀκοῇ πιστεύων μόνον, ἣν τις λέγει ἑωρακὼς, ἢν καὶ ἀκούσας αὐτὸς, πιστοὺς δὲ ἀξιῶν*

d) Libris XIII. distincta incipit à tempore nati Michaëli Palæologi A. 1258. Andronici Palæologi (seniöris) & desinit in A. 1308. qui fuit annus ætatis ejusdem Andronici XLIX. Imperii XXVI. Confer quæ de hoc historico Pachymeris opere dixi Volum. VI. p. 459. seq. Celeberrimus Montfauconus in Bibl. Coisliniana p. 209. memorat Codicem MS. cui addita versio Latina libri primi, diversa ab edita Possiniana & scholiis. Idem in Palæographia Græca p. 79. meminit MSti Regii Codicis Paris. exarati A. 1448. quem cum editione Romana Græcolat. Petri Possini Rom. 1666. 1669. fol. 2. Vol. conferre svadet eruditiss. Boivinus p. 760. ad Niceph. Gregoram.

ἀξιοίη τὰς λόγους εἰ μόνον λεγῇ λογίζεσθαι, ὡς αὐτόπτης τὰ πλεῖστα, ἔτω ξυμβὰν γεγονὼς, εἰ καὶ μαθὼν ἀκριβῶς, παρ᾽ ὧν τὸ πρῶτον ὠράθη πραχθέντα, πλὴν δ᾽ ἐκ ἀμάρτυρα, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς ἄλλοις συνηγορούμενα, ὡς ἂν μὴ ὁ ξύμπας χρόνος, φύσιν ἔχων τὰ πολλὰ κρύπτειν συχναῖς κυκλικαῖς περιόδοις, καὶ ταῦτ᾽ ἀφανίσῃ κατὰ μικρὸν ἐξίτηλα τῇ παραδρομῇ γενόμενα. Διὰ τὸ φανέντα κρύπτεσθαι πάντα ἀνάγκην εἶναι, ὥσπερ τις τῶν σοφῶν ἔφη, καὶ ἀληθῶς ἐγνωμάτευσεν. *Hæc composuit non rumores olim sparsos, absque testimonio congerens, nec tantum auditui fidens, si quis se vidisse aut audisse dicat. Eos porro sermones fide dignos esse sentit, quorum ipse, ut plurimum, si ita fieri contigit, oculatus spectator fuit, aut ab illis accurate didicit, qui ea, cum primum gesta sunt, conspexere: neque ea temere proferam, sed multorum aliorum etiam testimonio comprobata; ne tempus futurum natura sua pleraque occultans, frequenti suo circuitu hæc quoque paulatim transcursu continuo evanescentia deleat. Quodcunque enim semel apparuit, contegi atque abdi necesse est, quemadmodum nescio quis e sapientibus dixit vereque enunciavit.* Hæc eadem historia Pachymeræ, licet fine mutila, habetur in Bibliotheca Veneta S. Marci, Scamno 21. num. 12. & Scoriaci in Biblioth. Regis Catholici. Possevinus in Indice Bibliothecæ Patmi Insu- 369
læ: *Historia conscripta a Gregorio quodam genere Constantinopolitano, & Nicææ enutrito: conscripta sunt autem acta Palæologorum Regum, usque ad Joannem Palæologum.* Mendum est in nomine Auctoris, est enim Georgius Pachymeres. In Bibliotheca etiam Regis Gallorum, *Georgii Pachymeræ historiæ Constantinopolitanæ lib. XIII.* Est & apud me integra, & optimæ notæ.

6. Ejusdem *Epistolas Græcas* alicubi in Italiæ Bibliothecis extare, tradit Gesnerus, quas licet anxius perquisierim, ad hunc diem nullas inveni. Eas tamen elegantissimas futuras, & dicendi antiquo nectare, præterquam quod eo ævo scriptores sveverant, plenas suspicor; cum minus aliis in eloquendo Pachymerius, quod ex Historia & aliis ejusdem tractionibus colligi potest, ineptiat.

7. Plura etiam in Rhethoricis ingenii experimenta non omnibus obvia edidit, digna tamen, quæ diu non lateant, sed bono publico, & adolescentium potissimum ad eloquentiam viam sibi parantium publicentur; eorum indicem, ut ab humanissimis, & bono literarum natis Puteanis accepi ex Cod. 883. Bibliothecæ Regis Gallorum hic interponam.

7. Γεωργίου Δικαιοφύλακος καὶ Πρωτεκδίκου τοῦ Παχυμέρους μελέται εἰς τὰ προγυμνάσματα, καὶ εἰς τὰς στάσεις. α) Μῦθος. *Georgii Dicæophyla-*

phylacis & Protecdici Pachymeræ in Progymnasmata, & *status exercitamenta. Fabula.* P. Λεότε καιρὸς ἦν, καὶ γεωργοί.

β) Διήγημα τὸ κτ̃ τὸν Ὀδυσσέα. *Narratio de Ulysse.* P. συνέβη ποτὲ καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Ἴλιον.

γ) Διήγημα τὸ κτ̃ τὴν κεκαυμένην ζώνην, *Narratio de zona torrida.* P. ὁ τ̃ οὐρανόθι ζώνης περὶ θέλων.

δ) Χρεία λογική. *Chria quæ tantum sententia constat.* P. Χαιρήμων ἔφη πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐν μόνῳ τῷ φρονεῖν ἐστιν.

ε) Γνώμη Δημοσθένους. δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων. *Sententia Demosthenis. Opus est pecuniis, & sine his, nihil quod opus factu sit, fieri nequit.* P. οὕτως ἄρα τῷ Δημοσθένει ὁ αἰνος ἦν ἱκανός.

ς) Ἀνασκευὴ τ̃ περὶ τ̃ ῥόδου διηγήματος. *Destructio. Narrationem de rosa nullo modo verosimilem esse.* P. εἴπερ ἀληθείας οὐδὲν ἀσφαλέστερον.

ζ) Κατασκευὴ ἐκ τ̃ ἐναντίου τ̃ διηγήματος τ̃ κτ̃ τὸ ῥόδον. *Assertio, narrationem illam verisimilem esse.* P. ἔγωγε μὲν φιλῶν.

η) Κοινὸς τόπος κτ̃ λοιδόρου. *Locus communis contra Maledicum.* P. ἄνδρες δικασταί. λόγων ὀλίγων πεπαιδευμένων.

θ) Ἐγκώμιον Αἴαντος τ̃ Τελαμωνίου. *Laudatio Ajacis Telamonii.* P. εἰ μὲν ἦν τὸν ἅπαντα βίον.

ι) Ψόγος τ̃ Πάριδος Ἀλεξάνδρου. *Vituperatio Paridis Alexandri.* P. οἶδε τις καὶ κέρδος ἀπὸ κακίας.

ια) Σύγκρισις ἐλαίας, καὶ ἀμπέλου. *Comparatio olivæ & vitis.* P. καὶ τὰ φυτὰ παρῳκίσθαι ἀλλήλοις.

ιβ) Ἠθοποιΐα. τίνας λόγους εἴποι φειδωλὸς ἀναγκαζόμενος ἑστιᾷν ἑτέρους καλέσαντες πρότερον. *Ethopæja. Quæ dixerit Avarus, cum cogeretur eos in convivium vocare, qui eundem prius convivio exceperant.* P. φεῦ ὡς λαμπρὸς ἑστιάτωρ ἐγώ, καὶ πρὸς τὰ δεῖπνα.

ιγ) Ἔκφρασις τ̃ Αὐγουστεῶνος. *Descriptio Augusteonis.* c) P. τὸ τ̃ Θεοῦ τέμενος ἡ σοφίη πολλαῖς μὲν, καὶ παντοδαπαῖς.

ιδ) Θέσις, εἰ πλευστέον. *Propositum. An navigandum.* P. καλὰ μὲν καὶ τὰ αὐθιγενῆ δῶρα τῶν πόλεων τοῖς ἐποίκοις.

ιε)

c) Hæc Augustalis in templo Sophiæ CPolitano descriptio Græce edita à Clariss. Boivino ad Gregoram p. 764. è Codice 3119. Regis Christianissimi. De Augusteone vide Goarum notis ad Godinum p. 130.

ιε) Κατηγορία νόμου τοῦ κελεύοντος, τοὺς ἀπὸ ναυαγίου καταίροντας σκυλεύεσθαι παρὰ τῶν ἐκεῖ. *Accusatio legis præcipientis, naufragium pas-, & appellentes in aliquem locum, ab iis, qui inibi sunt spoliandos esse.* ἐγὼ δὲ ἄλλα καὶ νόμον συνιστάντα πολιτείαν ἀσπάζομαι.

ιϛ) Εἰς τὸ ἐναντίον, περὶ τοῦ τοιούτου νόμου, καὶ τῆς τοιαύτης συνθέσεως. *positum de eadem lege & compositione.* 370

ιζ) Σκηπτοῦ κατενεχθέντος εὕρηνται χίλιαι πανοπλίαι ἐν τῇ τοῦ Περικλέους οἰκίᾳ, καὶ κρίνεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. μελετῶμεν τὸν φεύγοντα, καὶ ὡς στρατηγὸς λέγει, καὶ ὡς ῥήτωρ διϊσχυρίζεται. ἡ στάσις στοχασμός. *I- fulminis in Periclis domo mille armaturæ adinventæ sunt, & in judicium -atur de tentata tyrannide. Declamat Reus, qui ut exercituum Dux sermo-n concipit, & ut orator contentionem init. Status est Conjecturalis.* P. οὐδὲν ἔοικεν ἐστὶν ἄνδρες συκοφάντου βαρύτερον.

ιη) Φιλόσοφος ἔπεισε τύραννον καταθέσθαι τὴν τυραννίδα, καὶ αἰτεῖ γέρας τῶν τυραννοκτόνων. ἀντιλέγεται δὲ παρά τινων. καὶ μελετῶμεν τὸν -λόσοφον. *Philosophus suasit Tyranno tyrannidem deponere. Et præ-um postulat Tyrannicidarum: denegatur illi ab aliquibus. Declamat Phi-ophus.*

ιθ) Ζωγράφος ναυάγια γράψας, καὶ περὶ τοῖς λιμέσι στήσας, μὴ ταιρόντων ναυτῶν κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. *Pictor naufragii a se -ictas tabulas in portibus appinxerat, cum nauta non appellerent, publicorum -minum reus fit.* P. ἔδει πολὺ καὶ ζωγράφον δημοσίων ἐγκεκλημένον πα-θεῖν ἐνθάδε.

κ) Στρατηγὸς πυρπολήσας τὰς ναῦς, ὡς ἔξω χρείας δοξάσας, καὶ διὰ -ντα νικήσας, κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν φεύγοντα. *Dux -rcitus concrematis navibus tum inutilibus, & hostibus postmodum debellatis, -licorum criminum reus fit. Declamet reus.* P. ἐγὼ μὲν καὶ γέρας ὑπελάμ-νον ἄνδρες ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κομίζεσθαι.

κα) Ἐν τρισὶν ἡμέραις νόμος ἐκέλευε περὶ πολέμου βουλεύεσθαι. Ἐ-τειαν καταχόντος Φιλίππου, συμβουλεὺς Δημοσθένης αὐθημερὸν ἐξιέναι, -μάχεσθαι. σύστασις πραγματική. *Tribus diebus ex præcepto legis de -lo faciendo consulendum erat, cum Philippus Elatiam occupasset, De-sthenes hortatur eodem die urbe exire, & puguam experiri. Status ne-ialis.* P. περὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω προσήκειν ὑμῖν τοῦ -ὸς Φιλιππον ἀγωνίζεσθαι.

κβ) Ἀριστεύσας τις ᾔτησεν εἰς τὸ γέρας πολίτου φόνον δέδωκεν ἡ πό-. εὕρηται προαπεκτονὼς αὐτὸν, καὶ κρίνεται φόνου. μελετῶμεν τὸν κα-

 τηγο-

phylacis & Protecdici Pachymeræ in Progymnasmata, & statis exercitamenta. *Fabula.* P. Λεόντι καιρὸς ἦν, καὶ γεωργοί.

β) Διήγημα τὸ κτ̃ τὸν Ὀδυσσέα. *Narratio de Ulysse.* P. [illegible] ποτὲ καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Ἴλιον.

γ) Διήγημα τὸ κτ̃ τὴν κεκαυμένην ζώνην, *Narratio de zona torrida.* P. ὁ τ̃ οὐρανόθι ζώνης περὶ θέλων.

δ) Χρεία λογική. *Chria quæ tantum sententia constat.* P. Χαιρήμων ἔφη πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐν μόνῳ τῷ φρονεῖν εἶναι.

ε) Γνώμη Δημοσθένους. δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. *Sententia Demosthenis. Opus est pecuniis, & sine his, nihil quod opus factu sit, fieri nequit.* P. οὕτως ἄρα τῷ Δημοσθένει ὁ [illegible] ἦν ἱκανός.

ς) Ἀνασκευὴ τ̃ περὶ τ̃ ῥόδου διηγήματος. *Destructio. Narrationem de rosa nullo modo verosimilem esse.* P. εἴπερ ἀληθείας οὐδὲν ἀσφαλέστερον.

ζ) Κατασκευὴ ἐκ τ̃ ἐναντίου τ̃ διηγήματος τ̃ κτ̃ τὸ ῥόδον. *Assertio, narrationem illam verisimilem esse.* P. ἔγωγε μὲν φιλῶν.

η) Κοινὸς τόπος κτ̃ λοιδόρου. *Locus communis contra Maledicum.* P. ἄνδρες δικασταί. λόγων ὀλίγων πεπαιδευμένων.

θ) Ἐγκώμιον Αἴαντος τ̃ Τελαμωνίου. *Laudatio Ajacis Telamonii.* P. εἰ μὲν ἦν τὸν ἅπαντα βίον.

ι) Ψόγος τ̃ Πάριδος Ἀλεξάνδρου. *Vituperatio Paridis Alexandri.* P. οἶδε τις καὶ κέρδος ἀπὸ κακίας.

ια) Σύγκρισις ἐλαίας, καὶ ἀμπέλου. *Comparatio olivæ & vitis.* P. καὶ τὰ φυτὰ παρεοικέναι ἀλλήλοις.

ιβ) Ἠθοποιΐα. τίνας λόγους εἴπει φειδωλὸς ἀναγκαζόμενος ἑστιᾶν ἑτέρους καλέσαντες πρότερον. *Ethopœja. Quæ dixerit Avarus, cum cogeretur eos in convivium vocare, qui eundem prius convivio exceperant.* P. φεῦ ὡς λαμπρὸς ἑστιάτωρ ἐγώ, καὶ πρὸς τὰ δεῖπνα.

ιγ) Ἔκφρασις τ̃ Αὐγουστεῶνος. *Descriptio Augusteonis.* c) P. τὸ τ̃ Θεοῦ τέμενος ἡ σοφίη πολλαῖς μὲν, καὶ παντοδαπαῖς.

ιδ) Θέσις, εἰ πλευστέον. *Propositum. An navigandum.* P. καλὰ μὲν καὶ τὰ αὐθιγενῆ δῶρα τῶν πόλεων τοῖς ἐνοίκοις.

ιε)

c) Hæc Augustalis in templo Sophiæ CPolitano descriptio Græce edita à Clariss. Boivino ad Gregoram p. 764. è Codice 3119. Regis Christianissimi. De Augusteone vide Goarum notis ad Godinum p. 130.

ιε) Καληγορία νόμυ τ̃ κελεύονλ@, τὺς ἀπὸ ναυαγίου καλαίρονλας σκυλεύεσθαι παρὰ τῶν ἐκεῖ. *Accusatio legis præcipientis, naufragium passos, & appellentes in aliquem locum, ab iis, qui inibi sunt spoliandos esse.* ἐγὼ δὲ ἀλλὰ καὶ νόμον συνιστάντα πολιτείαν ἀσπάζομαι.

ιϛ) Εἰς τὸ ἐναντίον, περὶ τ̃ τοιούτυ νόμυ, καὶ τ̃ τοιαύτης συνθέσεως. *[Oppo]situm de eadem lege & compositione.* 370

ιζ) Σκηπτῦ καλενεχθέντ@ εὑρηνται χίλιαι πανοπλίαι ἐν τῇ τ̃ Περικλέους οἰκίᾳ, καὶ κρίνελαι τυραννίδ@ ἐπιθέσεως. μελετῶμδμ τὸν φεύγοντα, καὶ ὡς στρατηγὸς λέγει, καὶ ὡς ῥήτωρ διϊσχυρίζεται. ἡ στάσις στοχασμός. *I[ctu] fulminis in Periclis domo mille armaturæ adinventæ sunt, & in judicium [voc]atur de tentata tyrannide. Declamat Reus, qui ut exercituum Dux sermo[ne]s concipit, & ut orator contentionem init. Status est Conjecturalis.* P. ὐδὲν [...] ἔοικεν ἐστὶν ἀνδρὸς συκοφάντυ βαρύτερον.

ιη) Φιλόσοφ@ ἔπεισε τύραννον καλαθέσθαι τὴν τυραννίδα, καὶ αἰτεῖ γέρας τῶν τυραννοκλόνων. ἀντιλέγεται δὲ παρά τινων. καὶ μελετῶμδμ τὸν [φι]λόσοφον. *Philosophus suasit Tyranno tyrannidem deponere. Et præ[miu]m postulat Tyrannicidarum: denegatur illi ab aliquibus. Declamat Phi[loso]phus.*

ιθ) Ζωγράφ@ ναυάγια γράψας, καὶ περὶ τοῖς λιμέσι στήσας, μὴ [κ]αλαιρόντων ναυτῶν κρίνελαι δημοσίων ἀδικημάτων. *Pictor naufragii a se [pi]ctas tabulas in portibus appinxerat, cum nauta non appellerent, publicorum [cri]minum reus fit.* P. ἔδει ποτὲ καὶ ζωγράφον δημοσίων ἐγκεκλημδμον παθεῖν ἐνθάδε.

κ) Στρατηγὸς πυρπολήσας τὰς ναῦς, ὡς ἔξω χρείας δοξάσας, καὶ διὰ [τα]ῦτα νικήσας, κρίνελαι δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμδμ τὸν φεύγοντα. *Dux [exe]rcitus concrematis navibus tum inutilibus, & hostibus postmodum debellatis, [pub]licorum criminum reus fit. Declamet reus.* P. ἐγὼ μδμ καὶ γέρας ὑπελάμ[βαν]ον ἄνδρες ἐπὶ τοῖς πεπραγμδμοις κομίζεσθαι.

κα) Ἐν τρισὶν ἡμέραις νόμ@ ἐκέλευε περὶ πολέμυ βυλεύεσθαι. Ἐ[λά]τειαν καλασχόντ@ Φιλίππυ, συμβυλεὺς Δημοσθένης αὐθημερὸν ἐξιέναι, [καὶ μ]άχεσθαι. σύστασις πραγμαλική. *Tribus diebus ex præcepto legis de [bel]lo faciendo consulendum erat, cum Philippus Elatiam occupasset, De[mos]thenes hortatur eodem die urbe exire, & pugnam experiri. Status ne[goti]alis.* P. περὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω προσήκειν ὑμῖν τ̃ [πρὸ]ς Φίλιππον ἀγωνίζεσθαι.

κβ) Ἀριστεύσας τις ἤτησεν εἰς τὸ γέρας πολίτυ φόνον δέδωκεν ἡ πό[λις], [...] εὕρηται προαπεκτονὼς αὐτὸν, καὶ κρίνελαι φόνυ. μελετῶμδμ τὸν κα-

 τήγο-

τήγορον. *Cum in bello quispiam optime se gessisset, præmium sibi dari postulavit, civis caput. Urbs concessit, cum ante impetratum præmium occidisset, de homicidio postulatur. Declamet Accusator.* P. τῆς μὲν ἀριστείας ὦ νεανίσκε πολλοῦ γὰρ καὶ οὐ παντὸς μέμφεσθαι.

κγ) Πολέμου ὄντος, καὶ πολιορκίας ἀνελθών τις ξένος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἠρίστευσεν νόμου κελεύοντος μὴ ἀνιέναι ξένον ἐν τοιούτῳ καιρῷ, καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. *Premente bello atque obsidione, advena quidam ascenso muro prima præmia meretur. Verum tamen cum lex prohiberet, ne quis advena tempore belli murum ascenderet, de violatione legis postulatur.* P. ἐγὼ μὲν ὦ ἄνδρες, καὶ πρὶν εἰς ἀπολογίαν καταστῆσαι.

κδ) Νόμος τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχειν τῶν πατρώων. καὶ πάλιν ἄλλος τὸν ἐπιμείναντα χειμαζομένῃ νηῒ δεσπότην εἶναι τῆς νεώς. ἀποκήρυκτος ἐπέμεινε πατρίδα νηῒ χειμαζομένῃ, εἴργεται αὐτῆς ὡς πατρώας μελετῶμεν τὸν ἀποκήρυκτον. *Lex est, Abdicatus in paternis partem non habeat. Et alia, qui in navi tempestate jactata perstiterit, Dominus navis est. Abdicatus in paterna navi procellis obruta perseveravit; ab ejus tamen possessione, quod paterna sit, abigitur.* Declamet *Abdicatus.* P. εἰ καὶ ὁ ἐμὸς σοφώτερον θέλων ἴσα πράττειν τῶν ἄλλων.

κε) Νόμος τὸν ἐκ πόρνης γεγονότα μὴ λέγειν ἐπὶ τοῦ βήματος. ἐκ πόρνου τις γεγονὼς κωλύεται λέγειν. μελετῶμεν τὸν ἐκ πόρνης * γεγονότα. *Lex ait, ex meritoria muliere satus, ne ex suggestu concionetur ad populum; ex meritorio viro quidam natus a concione abigitur. Declamat qui ex meritorio natus est.* P. εἰ καὶ λέγειν ἐπ' ἐκκλησίας κωλύομαι παρὰ τοῦ θαυμαστοῦ τούτου καὶ πιθανοῦ ῥήτορος.

κϛ) Εταίρα χρυσία εἰ φορεῖν, δημόσια ἔστω. πεφώραταί τις ἑταίρα φοροῦσα χρυσία, καὶ δημοσίαν τίς φησιν ἀπὸ νόμων εἶναι. ὁ γὰρ παρὼν οὗτος, ὃν μελετῶμεν, οὐκ αὐτὴν εἶναι δημοσίαν φησὶν, ἀλλὰ τὰ χρυσία προπαροξυτόνως ἀναγινώσκων. *Meretrix aurea si gestaverit, publica sit: deprehensam meretricem aurea gestantem ex legibus contenditur publicam esse. At qui decla-*
371 *mat, non eam publicam esse, sed aurea, immutato accentu asserit.* P. μισθοῦ μὲν, οὐδὲ δώρων ἕνεκα ταύτην τὴν γραφὴν εἰσεστησάμην ὑπὲρ τῆς τέως δοκούσης ἀτίμου.

κζ) Αἱ ἐπίλοιποι περὶ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀντιθετικῶν τρεῖς, τὸ ἀντέγκλημα, καὶ μετάστασις, καὶ ἡ συγγνώμη, καὶ πρῶτον ζήτημα τὸ ἀντέγκλημα ἀριστεὺς προισεύοντα τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ φόνου φεύγει. μελετῶμεν τὸν ἀριστέα. *Præcomparationis, sive compensationis, tres alii sunt Assumptivorum*

* leg. ἐκ πόρνου.

rum status, Recriminationis, Translationis Criminis, & Deprecationis. Et prima quaestio Recriminatio. Victor, & de patria bene meritus scortantem filium interemit, & in jus vocatur. Declamet de patria bene meritus. P. τῆς μὲν ἐμῆς ἀριστείας πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ δείγματα.

κη) Τριακόσιοι νύκτωρ τῶν πολεμίων ἀποδράντες, καὶ πρὸς ταῖς πύλαις τῆς πόλεως γενόμενοι ἱκέτευον τὸν στρατηγὸν ἀνοῖξαι τὰς πύλας τῆς πόλεως εἰς τὸ εἰσελθεῖν καὶ σωθῆναι, νόμου ὄντος μὴ νύκτωρ τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, οὐκ ἤνοιξεν ὁ στρατηγός. Φθάσαντες οἱ καταδιώκοντες ἀνεῖλον αὐτούς. καὶ κρίνεται ὁ στρατηγὸς τῶν δημοσίων ἀδικημάτων μελετῶμεν τὸν κατήγορον. *Noctu tercentum ex hostibus profugi, cum ad fores urbis pervenissent, Ducem deprecabantur ut illis foribus apertis pro incolumitate ingressus in urbem pateret: cum lex prohiberet noctu fores reserari, Dux non aperuit. Deprehensi interim a persequentibus internecione deleti sunt: & dux publicorum criminum reus fit. Declamet Accusator.* P. μηδεὶς ὦ παρόντες νομίσῃ βασκαίνοντά με τῆς δόξης τῷ στρατηγῷ.

κζ) Στρατηγὸς ἁλοὺς παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ πολὺ βασανιζόμενος εἰπεῖν τὰ τῆς πόλεως ἀπόρρητα. εἶτ' ἀναγκασθεὶς, καὶ ἐξειπὼν ἀπολύεται καὶ τῶν βασάνων, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἐπανελθὼν παρὰ τῶν ἰδίων κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν στρατηγόν. *Cum diutinis tormentis secreta urbis hostes a Duce deprehenso deposcerent, vi tandem exculpunt, ideoque ille & servitute, & tormentis liberatur. Reversus in patriam a suis publicorum criminum reus fit. Declamet Dux.* P. ἔδει θανεῖν παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ τῶν βασάνων ἐκείνων, ἄνδρες, πρὶν ἢ δοῦναι λόγους πλημμελείας παρ' ὑμῖν ἀναγκάζεσθαι.

8. Scripsit praeterea Carmina de vita sua, cujus ipse meminit in historiis libro 10. cap. 14.

Καὶ τότε ἀστὴρ κομήτης ἀφ' ἑσπέρας ἐξέλαμπεν, περὶ οὗ καὶ ἐν τοῖς κατ' ἐμαυτὸν δι' ἐπῶν ὑπέμνησα οὕτω γράφων.

Ἤδη μὲν φθινοπωρὶς ἰσημερίη ἐπέλαυνεν,
Ἠέλιος δ' ἔχε παρθενικῆς ἐρατεινὰ πρόσωπα,
Καὶ τότε λαμπρὸς λάμπε θρηΐκηθε κομήτης,
Ἐκτέταδίην τε κόμην ἔχων ἀντολίην τε ῥέπουσαν,
Ἑσπέριος δ' ἤκμαζεν ἐπὶ τόσον νυκτὸς ἰούσης
Αἰὲν ἀπανυόμενος τὸ πλέον νυῦ, ἢ τὸ πάροιθεν
Ὅσσον ἀνωτερίεσσι διαλλάξεσθαι ἔφασκεν.
Οὐ γὰρ ἐν ἀπλανέων κατὰ μοῖραν χῶρον, ἔτετμεν
Ἀλλ' ἄγ' ἑκάστης νυκτὸς ἀνώτερα εἶχε κέλευθα

Μέσφα ὑπερπόδιος ἀνώτερος ἀμφαναβαίνων
Ἔνθα οἱ ἄκρας τὰ πρῶτα τρόχες ἐμπεφύασιν,
Ἦκα μαραινόμενος μείουρος, καὶ τότε λῆξε.

Et tunc ſtella Cometa ab occidente reſplenduit; de qua in iis, quæ de me carminibus compoſui, mentionem feci, ſic ſcribens. Jam vero autumnale Æquinoctium finiebat, & Sol habebat Virginis deſiderabilem faciem, & tunc ſplendidus illuxit ex Thracia Cometes provexam comam habens in Orientem vergentem, Veſpertinus ſplendebat in quantum nox procederet, ſemper vindicans magis decurſu temporis, quam antea, quantum ſuperioribus immutationibus lucebat: Neque enim in fixarum regione locum invenerat; ſed qualibet nocte ſublimiora itinera occupabat, quouſque transgreſſus eſt ſemper ſublimior aſcendens. Ubi illi in ſummitate primum comæ innata fuerant: paulatim marceſcens mutilus, & decurtatus tunc deſiit. Et cap.
372 ιϛ. εἰ καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' αὐτοὺς ἐποποιοῦντες τῇ ἐκείνων ἠκολουθήκαμεν ἐξηγήσει. Et infra, καὶ ἡμεῖς οὕτω πως ἐν τοῖς ἡμετέροις γεγράφαμεν.

Μῆνα δὲ Ληναιῶ πρώτη βάσις ἵστατο μήνης.
Ἡ διχόμηνις ἔην, καὶ δὴ φθίνε καλὰ πρόσωπα
Καὶ τότε νυκτὸς ἐνὶ τριτάτῃ σχεδὸν ἑσπερίηθεν
Λάμπετ' ἐπιδίφριος, ἄφνης δὲ σκοτόεσσα τέτυκτο
Ἀρξαμένη τὰ πρῶτ' ἐκλείπειν ἀντολίηθεν
Μέσφ' ὅλη ἐξαπόλωλεν, ἐφ' ὥρην μηδὸν ἐοῦσα.
Ὥρης δὲ τρίτον ἔσβη, ἀτὰρ ἀπήρχετο φώσκειν.
Καὶ πάλιν ἀντολίηθεν ἐς ὥρην ἔμπλεος ὦπτο.
Τόῤῥα, καὶ ἐς μετέωρα ἐειδώς τις ἔειπε.
Καίγ' εἰδὼν θηήσατο, ὅς γε προμάνθαν' ἀκούσας.

Licet nos in iis, quæ de nobiſmet ipſis carmine explicavimus, in eorum expoſitionem ivimus. Et infra. *Et nos hoc modo in noſtris ſcripſimus.* Carmina non verti; neque enim operæ videbatur. Ut autem ſecurius de iſtiusmodi Pachymeræ carminibus judicium feras, en alios duodecim verſus, quos ille ſuæ de Philoſophia epitomæ præfixit, adhuc ineditos.

Δέχνυσο ἡμετέροιο πόνου ἐριούνιον ὕφος
Εὔμορ' ἐμῶν προπέλων πολέων κυδέστατε πασῶν
Πλὴν εὐήτριον οὐκ Σταγείρης νήματ' ἔνεικε
Ταῤῥὰ, καὶ εὐφυέως ξυγκερκίσαι ἤθελον αὐτὸν
Ὥσκεν εὐπλοκίης, μηδ' ὅσσον τυτθὰ λίποιτο.
Καί κεν ἀεικελίης μεταμώλια νήματ' ὄλωνται.
Ἑρμῆς δ' αὖτε καθ' ἡμέτερον νόον οὔτιγ' ἔλειψεν.

Ἔργον

Εργον ὅπως πυκάσαιμι ὑπέρτερον ἀχελώης τεῦ.
Εντὸς ἀπαστοσύνης ἱερῶν τετελεσμένον εἰδῶν
Πρώτη τῇδε μελαγγραφίης μάλα τῇδε δέλτῳ.
Τῷ καὶ ὅσον τύχε συντελίης δόμα ὑψόθεν ἔστω.
Οσσον δ' αὖτ' ἀπένυρσεν ἁμαρτάδος ἦεν ἐμοῖο.

Ferreus ipſe ſum, ſi quid eſt hiſce carminibus in tota antiquitate durius. Chalibs ipſe, & incus, & ſi quid eſt in rerum natura aſperum, ac perverſum præ his carminibus mollius eſt, & tractabilius. Bene factum, quod ea amiſimus, nam in eorum lectione, nonniſi ferrea addiſceremus; jam fateor poſteriorum Græcorum Muſas, nullas gratias, nullas Veneres habuiſſe, & omnia præter humanum ſermonem ſæpe locutas. Hæc poſtrema Carmina illa vertit Philippus Bechius:

Eumore, & affines inter ſacrosque miniſtros,
Maxima cura mihi, noſtrorum carpe laborum
Eximia telam non utilitate carentem,
Rite quidem textam, complexam haut cuncta Stagira
Fila tamen; volui ingenii, quæ texere & ipſe
Pro ratione mei, ne de tam ſtamine claro
Fors quid omittatur, pereant ſi marcida fila
Diſſimilis telæ. Tamen ut ſententia nobis
Firma ſtat, haud quicquam linquetur, ſive peribit.
Nempe tuis ut opus ſtudiis inſigne pararent,
Per pia confectum ſacri jejunia luci
Quod fragili inſcriptum huic tabula tranſcribere primum
Deinde errata mihi quoque jam dignare notare.
Perfectum quoad ut fuerit tibi cælica dentur
*Dona, quoad judicis *, mihi crimen id omne putetur.*

9. Ejusdem, *de quatuor Mathematicis ſcientiis.* In Biblioth. Regis Gallorum. An opus idem f) cum Pſelliano edito, vel diverſum? 373

10. Servatur præterea penes me ejusdem Opuſculum Græcum περὶ καλασκευασίας καὶ ἐξεργασίας τῶν ἐπιχειρημάτων. *De Apparatu, & conſtructione argumentorum.* P. πᾶν καλασκευάζεται δι' ἵζ. Breve illud quidem, ſed ſucco plenum.

 11. Nec

* Verſus ratio aliud requirit vocabulum. Senſus eſt: *Si quid peccatum fuerit.*

f) Ut diverſum memorat Labbeus p. 117. Bibl. novæ MSS.

11. Nec non ejusdem πρὸς τοὺς λέγοντας, ὅτι διὰ τοῦτο λέγεται πνεῦμα υἱοῦ διὰ τὸ ὁμοούσιον, ἢ διὰ τὸ χορηγεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τοῖς ἀξίοις. *Ad eos, qui dicunt, propterea dici Spiritum Filii, quod ejusdem cum eo substantiæ sit, vel quod ab eo dignis exhibeatur.* Leges illud Græce, & Latine a me conversum in meo syntagmate, g) de utriusque Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis perpetua consensione.

An recte de Fide senserit? Possevinus erga Romanam Ecclesiam non bene affectum fuisse tradit, ideoque circumspecte legendum, idque ex Capitibus Latinis, ex ejus Historia adjunctis Gregoræ deprehendit. Petrus Halloix quæst. 2. de scriptis Dionysii Areopagitæ, vere Catholicum vocat; falso utique elogio. Non potuit enim esse Catholicus, qui schisma propugnavit, h) & contra Romanam Ecclesiam, scripto etiam defenderit, & in eam sæpius oblatrarit, ut ex ejus Historia liquido constat. Pachymeræ obitum Manuel Phile in Carminibus non ineleganter deploravit.

Ἄλλον μὲν ἄνδρα ζωγραφεῖν ἴσως θέλων
Καὶ τῷ θεατῇ γειτνιῶντι δεικνύειν
Ἐκεῖνον αὐτὸν ἐν τάφῳ κεκρυμμένον,
Συνηγόρους ἂν εἶχον εὐθὺς τοὺς λόγους,
Ὡς καὶ πνοὴν κιρνῶντας ἰσχὺν τοῖς τύποις.
Ἐπεὶ δέ σου θανόντος, ὦ διδάσκαλε,
Δοκοῦσι νεκραὶ τῶν λόγων αἱ χάριτες.
Δέδοικα μὴ δύσφραστον εἰσείσω κρότον
Ἀνδρὶ σοφιστῇ, καὶ παθῶν ἐλευθέρῳ.
Πλὴν εἰ περιὼν ἐξ ἀτύφου καρδίας
Καὶ τῶν ἀμαθῶν ταῖς γραφαῖς ἐπεκρότεις,
Ὡς ἂν ἔχει πρόθυμον ἡ φύσις δρόμον,
Νῦν τάφον οἰκῶν, καὶ στυγῆς λίθον στέγων
Καὶ βιβλίων ἔρημον εὑρὼν πυθμένα

g) lib. 2. cap. 2. §. 13. p. 517-522. & in Allatii Græcia Orthodoxa T. I. pag. 350-395.

h) Passim eo nomine in Pachymerem Allatius invehitur, ut de consensu lib. 2. c. 15. §. 15. pag. 781. & lib. 2. cap. 2. §. 11. pag. 509. *favet utique schismaticis, causam eorum ubique etiam recte sentientium sermone labefactatam, quamvis nulla occasio sit, nec obscure tuetur.* Idem tamen *sincerus accuratissimusque rerum ævi sui Byzantinarum scriptor* dicitur à Stephano de Altimura sive Michaele le Quien in panoplia contra schisma Græcorum p. 369. Georgii Pachymeris *responsionem ad calumnias Georgii Cyprii* allegat Nic. Comnenus p. 257. prænot. mystagog. Ejusdem *suggestionem de officio Diaconi Patriarchalis*, p. 398.

Πῶς ἂν παρ' οὐδὲν τοὺς ἐμοὺς ἄγεις λόγους;
Καὶ ταῦτα μικροῦ συντελευτῶντας χάριν,
Ἀλλ' ὦ πόλεις πενθεῖτε κοινῇ τοὺς νόμους.
Ὃ γὰρ παρ' ὑμῖν εὐσεβὴς Δημοσθένης.
Τῆς Ῥητορικῆς οὐ σκαλεύει τὴν φλόγα,
Μὴ χέρσος ὀφθεὶς τῶν δικαστῶν ὁ θρόνος
Ἐγκαύστρον ἐνδίδωσι λημμάτων βάτον.
Ὅμηρε πῶς τοσοῦτον ἠρεμεῖς χρόνον;
Ἰλιάδα γράφειν σε δευτέραν δέον,
Καὶ τὴν παλαιὰν δυσπραγοῦσαν δακρύειν.
Εἰ μὴ γὰρ ἦν ἐκεῖνος ἐν διδασκάλοις
Ὁ νῦν σιωπῶν, καὶ καθεύδων ἐν τάφῳ.
Τίς ἂν τὸ βαθὺ τῆς πλοκῆς λύσας νέφος
Ἀνῆκε λαμπρὰν τῆς γραφῆς τὴν αἰθρίαν;
Νῦν καὶ σὺ νῦν τέθνηκας, ὦ γέρον Πλάτων
Οὐ γὰρ μετεμψύχωσις, οὐδὲ Σωκράτης..
Γλώττης γὰρ ταυτότης σε, καὶ τέχνης κράτος
Ἔμπνουν καθαρῶς ὠργάνουν τῷ κειμένῳ.
Ἀριστότελες ἄρα κομπάζεις ἔτι;
Καὶ μὴν κρυβῆναι δεῖ σε, καὶ σιγὴν ἄγειν,
Κλύσαντα σαυτοῦ δυστυχῶς τὰ βιβλία.
Ὁ γὰρ κατά τι τεχνικὸς διδάσκαλος
Ἄριστον ἐκτήσατο, καὶ φίλον τέλος
Ἀναλυτικῶς ἐκδοθεὶς τοῖς πατράσιν.
Ῥώμη νέα στέναζε, καὶ θρήνους πλέκε.
Τῶν γὰρ λόγων ὁ κόσμος εἰς γῆν ἐκρύβη.
Πλὴν εἰ πάλιν αἴσθησιν εἰς λόγους ἔχοις
Παχυμέρη προελθὲ, καὶ λογογράφει,
Καὶ τοὺς τὰ μαθήματα συνθέντας νίκα
Καινὰς ἐπ' αὐτοῖς ἐκδιδάσκων εὑρέσεις.
Ἵνα γὰρ τὰ πρέποντα συλλήβδην φράσω
Ὁ σύλλογος πᾶς τῶν σοφῶν κόπτεσθέ μοι.
Ἡ γὰρ κιβωτὸς τῶν καθ' ἡμᾶς βιβλίων
Εἰς τὴν κιβωτὸν τῆς φθορᾶς ἀνετράπη.
Δικαιοφύλαξ, εἰ μέτεισί σοι πάλιν,
Θεσμῶν φυλακὴ, καὶ βραβεύεις ταῖς δίκαις.
Θέσπιζε, δογμάτιζε, τὰς στάσεις λύε

τὴν

Τὴν ἀπροσωπόληπτον ἐξάγων κρίσιν.
Ζῆλος γὰρ ὁ πρὶν οὐ συναπέθανέ σοι.
Ἀρ' οὐχὶ καὶ ζῶν τὴν τελευτὴν ἐσκόπεις,
Καὶ τόνδε καλῶς ἐτραγῴδεις τὸν βίον.
Ω κύκνε λευκὲ τῷ πρεπώδει τοῦ χρόνου.
Ἐκεῖνο τοῦτο· καὶ τοσούτων φεῦ πόνων
Τὸν τοῦ τέλους τρίπηχυν αἴθειλε τάφον.
Ω γλῶσσα δεινὴ, καὶ γραφῶν θεῖον στόμα,
Καὶ νοῦ καθαρὲ, ποῦ ποτ' ἐκρύβης; λέγε.
Ιδὼν ἔγωγε φησὶ τὸν θνητὸν βίον
Ως ἔστιν οὐδὲν, ἢ σκιᾶς ἴνδαλμά τι
Καὶ φάσμα ῥευστὸν ἐν μεταρσει Εὐρίπου,
Καὶ πομφόλυξ, καὶ τέφρα καὶ καπνοῦ χύσις
Η [illegible],
Η κύβος ἑστὼς εἰς ἀσύστατον βάσιν
Παρῆλθον εἰς τὸν δεῦρο τῆς ταφῆς τόπον,
Αναμένων σάλπιγγος ἐσχάτης κτύπον,
Υφ' ἧς ἐπαρθεὶς εἰς συνάντησιν φθάσω
Τοῦ τὴν κτίσιν κρινοῦντος ἐνδίκῳ λόγῳ.
Τὸ γοῦν ἐφιλόκομπον ἐνθάδε γράφων,
Σιγᾶ τὰ σεμνὰ τοῦ γένους ἀθύρματα.
Η γὰρ ταπεινὴ, καὶ πατουμένη κόνις,
Κἂν ἐκριπισθῇ, καὶ πρὸς αἰθέρα δράμῃ,
Ἀλλ' οὖν πάλιν κάτεισιν οἷάπερ κόνις,
Οταν ὁ κλωστὴρ τῆς ζωῆς παραδράμῃ.
Βίβλοι γὰρ πᾶσαι, καὶ λόγοι, καὶ σχήματα,
Καὶ συλλογισμοὶ, καὶ προτάσεις, καὶ στάσεις,
Εἰς οὐδὲν ἐρρέτωσαν, ὡς ὄναρ μόνον.
Η γὰρ τελευτὴ συμπεραίνει τὸν βίον
Εἰς τὴν ἀναπόδεικτον εὐτελείαν.
Σὺ δ' ἀλλὰ μὴ θαύμαζε τῶν ἄλλων πλέον
Αὐθαίρετον πενίαν, ἦθος μέτριον,
Βίου τε παντὸς ἐμμελῆ μυσταγωγίαν,
Καὶ τῆς ψυχῆς τὸν φθόγγον εἰ βούλει ξένε
Δι' οὗ τὰ δεινὰ τῶν παθῶν ἦγε θράση
Λύρας μουσικῆς ἐναρμόνιος τόνους.
Ως εὐχὲ σοι γένοιτο, καὶ τῶν νῦν λόγων,

τῷ μυσταγωγῷ τῶν σοφῶν παιδευμάτων.
Οὐ γὰρ σιωπᾷς, ἀλλὰ κἀνταῦθα πλέον
Τῆς ἀρετῆς τὸ χρῆμα δεικνύεις ὅσον.
Ὥστε σχεδὸν ζῇς, καὶ δοκεῖς τι συγγράφειν,
Οἰκῶν σοφιστὰ τὴν στοὰν τὴν ἐσχάτην
Καὶ τὴν περισπούδαστον ἀποδημίαν
Ἢ τὴν πρὶν Ἀθήνησιν ἀκαδημίαν
Ἔγωγε δὲ μάλιστα νῦν μαθὼν ἔχω
Ὅτι δίκαιος ἂν τελευτήσειε φθάσῃ
Ἔσται πρὸς ἀνάπαυσιν, ὁ γραφὴ λέγει
Καὶ ζῇ καθαρὸν, καὶ παθῶν ξένον βίον,
Εἰς φῶς μετελθὼν εὐτυχῶς ἐξ ἑσπέρας.

XLVIII. GEORGII PHOBENI Theſſalonicæ Dicæophylacis leguntur paucisſima περὶ ὑποβόλου, *de Hypobolo*, ſive *Donatione propter nuptias*. P. τὸ ὑπόβολον, ὃ καὶ προγαμιαία καλεῖται δωρεὰ, ἰδία τις συμφωνία ἐστὶν, ὥσπερ καρπὸς τῆς προικὸς συμφωνούμενος ἀπαιτεῖσθαι. διὸ καὶ ὑπόβολον λέγεται, ἔχει δὲ οὕτω τὸ προνόμιον. In Biblioth. Regis Gallorum MS. Cod. 1860. & Vaticana Cod. 852. Nec non alius ejusdem tractatulus περὶ κάσσου. *De Caſſo*. P. ἡ τοῦ κάσσου σημασία Ῥωμαϊκὴ ἀποτοχίαν δηλοῖ.

XLIX. GEORGIUS PELAGONIUS Gregorii *P*alamæ rabiem circa eadem tempora i) ſcripto edito compresſit, quod in Bibliotheca Ambroſiana Mediolani legitur. τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Γεωργίου τοῦ Πελαγονίου κατὰ τοῦ Παλαμᾶ. *Sapientiſſimi*, *&* *eruditisſimi Georgii Pelagonii contra Palamam*. P. εἰ πᾶν μέτρον ἄριστον, ὡς αἱ τῶν σοφῶν φασι γνῶμαι.

L. De GEORGII TRAPEZUNTII patria, vita, & ſtudiis habe tibi hæc ex elogiis Pauli Jovii: *P*aternam originem a Pontica celebri Urbe traxit: licet in Creta natus k) eſſet, Trapezuntii ſibi nomen, quia ad Trapezuntem Cappadociæ Urbem genus paternum referebat, adſcivit, *G*yraldus l) putat, veritus veteris Poetæ Epimenidis m) verſicu-

i) Circa A. 1354.
k) A. 1396.
l) Lilius Gyraldus de poëtis ſui temporis lib. 2. pag 63.
m) Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, quod ex Epimenide repetit Callimachus hymno in Jovem v. 8 Ob eandem cauſam Andreas Evdæmon Joannes Cretenſis dici noluit ſed Cydonius non quod Cydonii non ſint Cretenſes verum ne probro pateret quod ei objicit Caſaubonus Exerc. I. ad Baron. c. IV.

ſiculum, quem & æmulatus eſt alter Poeta Callimachus. Cum feli-
ciore ſtylo Græca in Latinum verterentur, Romæ fere primus Græ-
corum habitus eſt. Plura enim ex Græcis Latina fecit, nec infelici-
ter. Ingenio fuit acri, vivido, licet in alios iniquiore. Et præter
unum Ariſtotelem, quem ipſe veluti numen venerabatur, cæteros
omnes, ſed Platonem præcipue acri, ac maledico dente dilaceravit.
Hinc multorum odia, ſed Beſſarionis potisſimum n) calamum in ſe
concitavit, & cum eorum impetum ipſe ſuſtinere non poſſet, præ-
ſidiis illi undique ad vitam ſuſtentandam a potentioribus hoſtibus
interclusis, miſere vitam agere coactus eſt. Et ſane tantarum ſi-
multatum turbine oppreſſus pene occubuiſſet, ni Rex Alfonſus, quod
Andreas illius filius in Præfatione Ptolemaica ad Sixtum Pontificem
refert, Neapolim advocaſſet, & in annos ſingulos deſponſa pecunia
non mediocri, comiter, benigneque ſuſcepiſſet. In exacta ſenectu-
te repueraſcens, & memoria tantarum rerum deperdita; ut de eo
quoque refert Raphael Vollateranus lib. 21. qui ante memoriam a-
miſſam jam ſenem puer audiverat docentem, in urbe ſolus *detrito*
in pallio, pileatus, & nodoſo ſcipione jam jam ruituri corporis mem-
bra ſuſtinens aberrabat; juxta Minervæ habitaſſe ferunt, in qua
& mortuus ſepelitur: & ne tanti viri nomen una cum ipſo tem-
pore elaberetur, marmorea inſcriptione figitur. Sed heu rerum fa-
375 ta, lapis ille omnium oculis dum e Sceuophylaceio Eccleſiam in-
grediuntur, proſtat. Inſcriptio attritu pedum obambulantium ho-
minum abraſa, tempore, & eo non ita longo aufugit, adeo ut
præter unius Trapezuntii nominis veſtigia, cæca inſcriptio ſenſim
evaneſcens, avolarit. Extrema ſenectute doctrinam ſuam univer-
ſam oblivioni tradidiſſe, & anno 1486. deceſſiſſe Genebrardus in Six-
to IV. & Gualterus ad ſeculum XV. narrant. o) Jacobus Gordonius
in

n) Cardinalis Beſſarionis, Valla judice, *Latinorum Græcisſimi & Græcorum Latinisſimi* in calumniatorem Platonis libri quatuor lucem viderunt Venetiis apud Aldum 1516. fol. una cum ejus correctione librorum Platonis de Legibus à Trapezuntio verſarum, & libro de natura & arte adverſus eundem Trapezuntium & Plethonem pro Theodoro Gaza. In hujus libri capite tertio ait Beſſarion odium ab eo tempore conceptum in ſe fuiſſe à Trapezuntio, quo Theodorum Gazam in doctrina præponendum ei cenſuiſſet.

o) Præter hos de Trapezuntio conſulendus Fernandus Alfonſus Herrera in ejus vita præmiſſa quinque libris Rhetoricorum Trapezuntii, editis Compluti A. 1511. fol. Jacobus Boiſſardus de imaginibus parte I. p. 133. Petrus Lambecius lib. VI. de Bibl. Vindob. p. 278. Antonius Varillaſius libro quarto anecdoton Florentinorum Gallice edito-

in opere Chronologico Anno 1454. fuisse Romæ Gymnasio præfectum, docuisse Rhetoricam, & morbi gravitate oblitum proprii nominis. p) Rhodiginus Lect. Antiq. lib. 21. cap. ultimo, ob libros in Platonem compositos, & convitia in eum jacta, *Cænotimonem*, atque *Erynnim* nuncupatum, & insigniter a Bessarione fuisse proscissum.

1. Scripsit pleraque utraque lingua partim de suo, partim ex una in aliam linguam transferens, quorum potissimam partem, ut etiam in aliis fecimus, enumerabimus. Transtulit itaque e Græcis in Latinum sermonem, *Cyrilli Commentarios in Evangelium Joannis*. q)

2. Item, *Cyrilli Thesaurum, sive de Trinitate libros* 14: sæpius cum Cyrilli operibus impressos, & separatim Parisiis 1514. in fol. r) Cyrilli Thesaurus denuo a Bonaventura Vulcanio partim de integro versus, partim castigatus, & ordini quo a Cyrillo conscriptus fuerat restitutus. Nam in prioribus editionibus ordo omnis a Trapezuntio immutatus erat, multa de suo adjuncta, neque pauca perperam versa erant, ut in Præfatione & Annotationibus Vulcanius probare conatur. Opus hoc *Thesaurus* nuncupatum in plerisque Codicibus manuscriptis Athanasio Alexandrino tribuitur, sub cujus nomine in Latinum interpretatio Joannis Baptistæ Chamotii, nondum edita, quod sciam, est penes me.

3. Plures *homilias Chrysostomi in Matthæum*, s) inter opera Chrysostomi.

4. *Gregorii Nysseni de vita Moysis, sive vita perfecta* Librum, t) cum operibus Nysseni Basileæ 1562. & separatim Viennæ 1527. & alibi sæpius.

5. *Basilii Magni libros* u) *contra Eunomium* editi cum operibus

rum lib. IV. p. 175. Christianus Fridericus Bœrnerus in diss. secunda de exulibus Græciæ iisdemque literarum in Italia instauratoribus. Lips. 1705. Præ cæteris vero adire juvabit eruditos auctores Diarii Veneti, *Giornale de' letterati d'Italia* T. XVI. p. 414-446 qui de Trapezuntio & ejus scriptis accurate disserunt.

p) Idem accidisse ferunt Philippo Decio ac Theodoro Bezæ, atque veteri memoria Orbilio Grammatico, Messalæ Oratori, Hermogeni Sophistæ, ne alios jam referam a Carolo Friderico Pezoldo memoratos in diss. de oblivione memorabili Lips. 1703.

q) Prodiit Paris. 1520. fol. Vide quæ notavi Volum. VIII. p. 561.

r) Vide ibid. pag. 563.

s) De his dictum Volum. VII. pag. 645.

t) Volum. VIII. pag. 146. seq.

u) libros quinque, de quibus & de Trapezuntii versione vide Volum. VIII. p. 79.

Antverpiæ in fol. apud Philippum Nutium 1570. Horum liber tertius habetur Tom. 2. Conciliorum editorum Coloniæ 1538. in fol. x)

6. *Eusebii de præparatione Evangelica libros* 14. Versionem consecravit Nicolao V. edita est sæpius cum Eusebio. Ea tamen interpretatio non multi fit a viris doctis, imo a plerisque nec immerito vituperatur. y) Ex Eusebii namque textu multa Trapezuntius detrahit, adeo ut sæpe integra capita omittat, & quod nec ipse Trapezuntius excusabit, totum ultimum librum. Quid quod etiam sæpe numero ordinem confundit, & ut plurimum perperam vertit, adeo ut, quemadmodum ille dicebat, *Eusebius jam si rediret, illius traductionem ex scriptis suis factam esse, aut vix tandem, aut omnino non agnosceret.* Et Lilius Gyraldus de historia Poetarum Dial. 9. *Trapezuntius non Eusebium Latine vertit, sed particulas hinc inde decerpsit.* Et Dialogo 1. De Poetis sui temporis, *Eusebium licet ad Græci exemplaris fidem non totum expresserit, ut ex Græco Codice facile videre potestis, carminibus recte valuit.* Et hanc inter alias causam fuisse scribit Petrus Halloix Not. ad cap. 8. Vitæ *S. Polycarpi* non minimam, ob quam Franciscus Vigerus aliam aggressus fuerit interpretationem, & magno confectam judicio in lucem nuper z) emiserit. Sententia de ea versione, Vigeri fuit: *Extitit ante hos centum annos Trapezuntius homo, & natione Græcus, & Latinis insuper literis non mediocriter informatus: qui si horum ad librorum interpretationem quantum eruditionis, ac solertiæ afferebat, tantum a curis gravioribus temporis, & otii conferre potuisset; nobis utique legendi voluptatem, non alterius operæ necessitatem reliquisset. At dum, quod ipsemet vel excipit, vel excusat, cum eorum a quibus urgebatur, desiderio,* a) *vertendi celeritatem æquare gestiret, Eusebium*

x) pag. DCCCX. b.

y) Præter ea quæ notare de Eusebio Trapezuntio me memini Volum. VI. p. 36. addes Huetium de claris interpretibus p. 292. & Gesneri Bibliothecam p. 232. ubi & ipse Eusebii præparationem Græce se editurum promisit: (non Latinam novam ejus versionem ut leges in Diario Veneto T. XVI. p. 123.) Trapezuntii versio primum vidit lucem Venetiis apud Nic. Jenson, 1470. fol. & recusa ibid. 1472. fol. per Leonhardum Aurel. & 1497. & Paris. 1534. &c.

z) Paris. 1628. fol.

a) Trapezuntius in Epistola ad Nicolaum V. profitetur se non absque illius jussu quædam omisisse, quæ nempe hæresim olerent. *Quare sentibus* inquit, *tuo jussu amputatis, rosas solummodo Latinis hominibus hac traductione obtulimus.* Sed qui Græca cum ejus versione contulerit, videbit cum Zizaniis sæpius etiam bonum semen ab hoc interprete rejectum fuisse. Virum doctiss. Lud. Elliesium du Pin fefellit memoria quando libros Eusebii de Demonstratione Evangelica à Trapezuntio Latine versos scripsit.

bium Eusebio suffuratus est; itaque suo ex sensu, vultum ei, speciemque finxit, ut ab eo Trapezuntium verius, quam Eusebium haberemus. Ita Capitum ordinem, numerumque mutat, ita sententias, periodos, paginas nonnumquam integras modo interpolat, modo quod longe gravius est, expungit, ac resecat. Librum certe decimum quintum ne attigit quidem. Id 376 *quod viris etiam doctissimis fraudi fuit, qui cum Eusebii Graeca non legissent, postremum hunc librum periisse crediderunt. Ostenderat Grynaeus quidam homo, ut ajunt, haereticus velle se tam inveterato morbo medicinae aliquid facere: sed ostendit re ipsa tantum, quippe qui labes, hiatusque nonnullos partim dumtaxat ac saepe novis erroribus impleverit.*

7. De versione *Historiae sanctorum Barlaam, & Josaphat*, quae Georgio Trapezuntio tribuitur, editaque est post opera Joannis Damasceni, Basileae anno 1548. fol. ex officina Henrici Petri. Haec Billius: *De Trapezuntii versione nihil aliud dicam, nisi eam mihi quidem antea semper valde rudem, & impolitam visam fuisse. Post autem ubi per Joannem a S. Andrea virum, ut optimum, & doctissimum, ita etiam optimorum, & doctissimorum librorum copia instructissimum, exemplaris Graeci copia facta est, innumeris etiam locis vitiosam: quod quidem lubentius certe nimiae festinationi, quam Graeci sermonis ignorationi tribuendum putarem, nisi nimis multa loca essent, in quibus vix festinationis excusatione, inscitiae notam interpres deprecari queat. Quae res suspicionem mihi nonnullam injiceret Trapezuntium fortasse versionis hujusce parentem non esse, nisi in quibusdam etiam aliis eum Graeca persaepe non satis assecutum esse comperissem. Utrumque res se habeat, novam traductionem habes, si nihil aliud, praecedenti profecto, nisi fallor, paulo clariorem, & illustriorem.* Sed eam Trapezuntii non esse apertissime ostendit Heribertus Rosveidus de vitis Patrum lib. I. in Notis. *Extat & alia antiqua versio, quam volunt esse procuratam a Georgio Trapezuntio, cujus nomine editur in editione Damasceni anno* CIƆ IƆ XLVIII. *Basileae ex Officina Henrici Petri. Mihi videtur vetus translatio, multo antiquior Trapezuntio. Nam invenitur ea in manuscriptis membranaceis, & jam ante annos* CCC. *ea translatione usus est Vincentius in speculo Historiali supra citato.* b) *Trapezuntius vero Patrum memoria vixit nondum* CL. *annis elapsis.*

b) lib. XV. cap. 64. Etiam Petrus de Natalibus lib. X. c. 114. & Jacobus de Viragine Historiae Lombardicae c. 175. Confer quae notavi Volum. VIII. p. 817. & Diarium Venetum T. XVI. p. 432.

τήγορον. *Cum in bello quispiam optime se gesſiſſet, præmium ſibi dari poſtulavit, civis caput. Urbs conceſſit, cum ante impetratum præmium occidiſſet, de homicidio poſtulatur. Declamet Accuſator.* P. τ̃ μὲν ἀριστείας ὦ νεανίσκοι πολλοῦ ἦ καὶ τοῦ παντὸς μέμφεσθε.

κγ) Πολέμου ὄντος, καὶ πολιορκίας ἀνελθών τις ξένος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἠρίστευσεν νόμου κελεύοντος μὴ ἀνιέναι ξένον ἐν τοιούτῳ καιρῷ, καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. *Premente bello atque obſidione, advena quidam aſcenſo muro prima præmia meretur. Verum tamen cum lex prohiberet, ne quis advena tempore belli murum aſcenderet, de violatione legis poſtulatur.* P. ἐγὼ μὲν ὦ ἄνδρες, καὶ πρὶν εἰς ἀπολογίαν καταστῆναι.

κδ) Νόμος τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχειν τῶν πατρώων. καὶ πάλιν ἄλλος τὸν ἐπιμείναντα χειμαζομένῃ νηῒ δεσπότην εἶναι τ̃ νεώς. ἀποκήρυκτος ἐπέμεινε πατρίδα νηῒ χειμαζομένῃ, εἴργεται αὐτ̃ ὡς πατρῴας μελετῶμεν τὸν ἀποκήρυκτον. *Lex eſt, Abdicatus in paternis partem non habeat. Et alia, qui in navi tempeſtate jactata perſtiterit, Dominus navis eſt. Abdicatus in paterna navi procellis obruta perſeveravit; ab ejus tamen poſſeſſione, quod paterna ſit, abigitur.* Declamet *Abdicatus.* P. εἰ καὶ ὁ ἐμὸς σοφώτερον θέλων ἴσα πράττειν τῶν ἄλλων.

κε) Νόμος τὸν ἐκ πόρνης γεγονότα μὴ λέγειν ἐπὶ τοῦ βήματος. ἐκ πόρνου τις γεγονὼς κωλύεται λέγειν. μελετῶμεν τὸν ἐκ πόρνης * γεγονότα. *Lex ait, ex meritoria muliere ſatus, ne ex ſuggeſtu concionetur ad populum; ex meritorio viro quidam natus a concione abigitur. Declamat qui ex meritorio natus eſt.* P. εἰ καὶ λέγειν ἐπ' ἐκκλησίας κωλύομαι παρὰ τοῦ θαυμαστοῦ τούτου καὶ πιθανοῦ ῥήτορος.

κϛ) Εταίρα χρυσία εἰ φορείη, δημόσια ἔστω. πεφώραταί τις ἑταίρα φοροῦσα χρυσία, καὶ δημοσίαν τίς φησιν ἀπὸ νόμων εἶναι. ὁ ἦ παρὼν οὗτος, ὃν μελετῶμεν, οὐκ αὐτὴν εἶναι δημοσίαν φησὶν, ἀλλὰ τὰ χρυσία προπαροξυτόνως ἀναγινώσκων. *Meretrix aurea ſi geſtaverit, publica ſit: deprehenſam meretricem aurea geſtantem ex legibus contenditur publicam eſſe. At qui decla-*
371 *mat, non eam publicam eſſe, ſed aurea, immutato accentu aſſerit.* P. μισθοῦ μὲν, οὐδὲ δώρων ἕνεκα ταύτην τὴν γραφὴν εἰσηνεσάμην ὑπὲρ τ̃ τέως δοκούσης ἀτίμου.

κζ) Αἱ ἐπίλοιποι παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀντιθετικῶν τρεῖς, τὸ ἀντέγκλημα, καὶ μετάστασις, καὶ ἡ συγγνώμη, καὶ πρῶτον ζήτημα τὸ ἀντέγκλημα ἀριστεὺς προσιεύοντα τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ φόνου φεύγει. μελετῶμεν τὸν ἀριστέα. *Præcomparationis, ſive compenſationis, tres alii ſunt Aſſumptivorum*

* leg. ἐκ πόρνου.

rum status, Recriminationis, Translationis Criminis, & Deprecationis. Et prima quæstio Recriminatio. Victor, & de patria bene meritus scortantem filium interemit, & in jus vocatur. Declamet de patria bene meritus. P. τῆς μὲν ἐμῆς ἀριστείας πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ δείγματα.

κη) Τριακόσιοι νύκτωρ τῶν πολεμίων ἀποδράντες, καὶ πρὸς ταῖς πύλαις τῆς πόλεως γενόμενοι ἱκέτευον τὸν στρατηγὸν ἀνοῖξαι τὰς πύλας τῆς πόλεως εἰς τὸ εἰσελθεῖν καὶ σωθῆναι, νόμου ὄντος μὴ νύκτωρ τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, οὐκ ἤνοιξεν ὁ στρατηγός. Φθάσαντες οἱ καταδιώκοντες ἀνεῖλον αὐτούς. καὶ κρίνεται ὁ στρατηγὸς τῶν δημοσίων ἀδικημάτων μελετῶμεν τὸν κατήγορον. *Noctu tercentum ex hostibus profugi, cum ad fores urbis pervenissent, Ducem deprecabantur ut illis foribus apertis pro incolumitate ingressus in urbem pateret: cum lex prohiberet noctu fores reserari, Dux non aperuit. Deprehensi interim a persequentibus internecione deleti sunt: & dux publicorum criminum reus fit. Declamet Accusator.* P. μηδεὶς ὦ παρόντες νομίσῃ βασκαίνοντά με τῆς δόξης τῷ στρατηγῷ.

κζ) Στρατηγὸς ἁλοὺς παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ πολὺ βασανιζόμενος εἰπεῖν τὰ τῆς πόλεως ἀπόρρητα. εἶτ' ἀναγκασθεὶς, καὶ ἐξειπὼν ἀπολύεται καὶ τῶν βασάνων, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἐπανελθὼν παρὰ τῶν ἰδίων κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. μελετῶμεν τὸν στρατηγόν. *Cum diutinis tormentis secreta urbis hostes a Duce deprehenso deposcerent, vi tandem exculpunt, ideoque ille & servitute, & tormentis liberatur. Reversus in patriam a suis publicorum criminum reus fit. Declamet Dux.* P. ἔδει θανεῖν παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ τῶν βασάνων ἐκείνων, ἄνδρες, πρὶν ἢ δοῦναι λόγους πλημμελείας παρ' ὑμῖν ἀναγκάζεσθαι.

8. Scripsit præterea Carmina de vita sua, cujus ipse meminit in historiis libro 10. cap. 14.

Καὶ τότε ἀστὴρ κομήτης ἀφ' ἑσπέρας ἐξέλαμπεν, περὶ οὗ καὶ ἐν τοῖς κατ' ἐμαυτὸν δι' ἐπῶν ὑπέμνησα οὕτω γράφων.

Ἤδη μὲν φθινοπωρὶς ἰσημερίη ἐπέλαυνεν,
Ἥλιος δ' ἔχε παρθενικῆς ἐρατεινὰ πρόσωπα,
Καὶ τότε λαμπρὸς λάμπε θρηΐκηθε κομήτης,
Εὐπλαδίην τε κόμην ἔχων ἀντολίην τε ῥέπουσαν,
Εσπέριος δ' ἤκμαζεν ἐπὶ τόσον νυκτὸς ἰούσης
Αἰὲν ἀπανύομενος τὸ πλέον νυῦ, ἢ τὸ πάροιθεν
Ὅσσον ἀνωτερίεσσι διαλλάξεσθαι ἔφασκεν.
Οὐ γὰρ ἐν ἀπλανέων κατὰ μοῖραν χῶρον, ἔτετμεν
Ἀλλ' ἄγ' ἑκάστης νυκτὸς ἀνώτερα εἶχε κέλευθα

8vo. Ex hoc labore iniquiorum invidia Trapezuntium consecuta est. Virum enim literis etiam datis insectati sunt, ut ex ejus epistola, quisquis ille fuerit, nam nec de nomine quidem illum compellare voluit, adhuc inedita conspicere possumus. Ἀνώνυμος Γεωργίῳ τῷ Τραπεζουντίῳ. ἀνέγνων τοὺς συντεθέντας σοι εἰς Πτολεμαῖον, καὶ τὸ ἐκείνου βιβλίον καρποὶ εὐλόγως ὀνομαζόμενον ὑπομνηματισμοὺς. καὶ ἐθαύμασά σου οὐχ ὅπως τὴν τόλμην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμαθίαν· τί γάρ σοι μαθημάτων, καὶ σοφίας μέτεστιν, ἢ πότε σὺ περὶ τῶν τοιούτων ὀρθῶς διήκουσας, ἢ προσεξεῦρες αὐτὸς, ὥστε σε εἰκότως θαῤῥεῖν, δεῖν ἅπτεσθαι τῶν τοιούτων, τέρας τῷ ὄντι ἡγοῦμαι. ὅτι σοι μηδὲ εἰ διό τι τὸ συνειδὸς ὑποβάλλει πάντα ἐπίστασθαι, πρότερον μὲν γὰρ οὐκ ᾤμην τοιαῦτα τὸν τῦφόν τε, καὶ τὴν δόξαν ἀλαζονεύεσθαι δύνασθαι. τὸ γὰρ σκευάζεσθαι ῥήμασι καθ' Ἡρακλῆν, τοὺς μηδὲ κατὰ Θερσίτην ἀγωνίζεσθαι δυναμένους, πολλοὺς ὁρῶ μὲν καθ' ἡμέραν, γράφειν δὲ τὰ περὶ ὧν ἧττον αἰσθάνεταί τις, ἢ λύρας ὄνος. οὐδένα οὐ τὸ διώκειν, τὸ δοκεῖν μὴ ὄντα κωλύει γράφειν. ἵνα μή τις ἐν οἷς ἐπιδείκνυται ἑαυτὸν ἐν τούτοις ἐκπίπτων συρίττηται. ἐξέσται γὰρ ὁσημέραι, καὶ τοῖς μετέπειτα δοκιμάζειν τὰ μηδενὸς ἄξια. ὅτι δέ σοι τὸ βιβλίον καὶ ἀμαθίας ἐστὶ μεστὸν, καὶ ἀμβλύν σε εἶναι κηρύττει, πᾶσιν ἔσται δῆλον ταχύ. Εἰ μή τις αὐτὸ κατακαύσει. Διὰ ταῦτα ἐμοὶ χρησάμενος συμβούλῳ σὺ πρῶτος αὐ ὃς τῷ Ἡφαίστῳ παρακατάθου. ἐνδοξότερον γάρ σοι τὸ σιγᾶσθαί σου τὴν σοφίαν, ἢ τὸ κηρύττεσθαι τὴν ἀμαθίαν. *Incertus Georgio Trapezuntio. Tua in Ptolomæum, & ejus librum, fructum non absque ratione nuncupatum, Commentaria perlegi: & non audaciam tantum, sed inscitiam quoque admiratus sum. Quid enim tibi, aut disciplinarum, aut sapientiæ inest, vel quando tu ex illis recte aliquid audisti, vel ipse adinuenisti, ut jure tantum audeas, manumque illis admoveas? Monstrum sane existimo, cum tamen ipse nihil scias, opinione, omnium scientiam tibi arrogare. Et prius quidem haud opinabar superbiam, atque existimationem similia divendere, jactareque posse. Et plane multos verbis instrui, atque Herculem, qui nec in certamen, quemadmodum Therfites descendere possunt, quotidie conspicimus, at ea, quæ æque atque Asini lyram persentiscit, scribere nullum. Nullus enim ea, quæ non sunt scribere impeditur, ne in quibus semetipsum ostentat quis, ad ea non collimans exsibiletur. Licebit namque quotidie & his, qui futuri sunt, res nullius dignationis experiri. Porro librum inscitiæ plenum, te quoque obtusum esse indicare non multo post omnibus innotescet, ni quis illum prius combureт. Propterea meo consilio utens tu primus illum Vulcano committe. Gloriosius quippe tibi accidet, si sapientia tua taceatur, quam si ignavia, inscitiaque deprædicetur.* Ad hæc Trapezuntius pulcre, acriterque rescripsit.

rescripsit : Γεώργιος τῷ ἀνωνύμῳ. ἀνέγνων σου τὴν φθόνου πλήθουσαν ἐπιστολὴν, καὶ ἠλέησά σε τοῦ πάθους. ἀμαθεῖς γὰρ καὶ τολμηρὰς ἡμᾶς ἀποφαίνῃ, ὅτι τὰ Πτολεμαίου συνεπτυγμένως εἰρημένα μετὰ σπουδῆς καὶ γυμνασίας, προσθήσω γὰρ καὶ τὴν πολλῶν ὠφελείας χάριν ἀνεπτύξαμεν. Εἰ δ' οὐδενὸς ἐν τοῖς τοιούτοις ποτὲ διηκούσαμεν, οὔτε προσεξεύρομεν αὐτοὶ, ἀλλ' ἀρκεῖ νῦν πολλοὺς ἡμᾶς καὶ σοφοὺς ἀκοῦσαι, καὶ τὰ γεγραμμένα ἡμῖν διέρχεσθαι, καὶ τόσα ἡμῖν προσεξευρῆσθαι, ὅσα ἐν τῷ βιβλίῳ γεγράφαται, πρὸς ἃ σύ μοι δοκεῖς, ὡς ὄνος ἔχειν πρὸς λύραν. πῶς γάρ; ὅς γε τῷ Ἡφαίστῳ 378
συνιστᾶν συμβουλεύεις, ἃ πολλοὶ πολλῷ σου σοφώτεροι θαυμάζουσί τε, καὶ ἐκθειάζουσιν. ἀλλὰ καὶ συρίττεσθαι ἡμᾶς τῷ ἐκπίπτειν τῆς ἀληθείας φαντάζῃ, καὶ ἀμβλεῖς ὑβρίζων ἀποκαλεῖς. ἅπερ εἰ ἀληθῆ ἐνόμιζες, οὐκ ἂν ἔγραψας. ἐθεράπευε γὰρ ἂν σου τὸν φθόνον ἡ νομιζομένη περὶ τούτων ἀλήθεια. νῦν γὰρ ἀποπνιγόμενος τῷ πάθει, καὶ οὐχ οἷός τε ὢν, τῶν ὑπὲρ τῶν συγγραφέντων ἡμῖν ᾀδόμενα φέρειν, ὄνου δίκην λακτίζεις, καὶ ἀπορρήγνυσαι. ἀλλ' εἰ θελήσειας συμβούλοις ἡμῖν χρήσασθαι, τῷ φθόνῳ πολλὰ χαίρειν εἰπὼν, καὶ τὸ κακῶς λέγειν ἀφεὶς, εὖ πράξεις. καὶ ἔσῃ ἐνδοξότερος διὰ τὸ σιγᾶν, ἢ σοφώτερος διὰ τὸ ληρεῖν, καὶ τὴν λύσσαν, ἣ πρὸς πάντας ὥσπερ μαινόμενος φέρῃ. *Georgius Incerto. Literas tuas invidentiæ plenas percurri, & conditionem tuam miseratus sum : ignavos quippe nos & audaces judicas, quod perplexa Ptolemæi dicta studio, exercitatione, multorumque commodo, quid enim vetat hoc adddere? exposuimus. Quod si in similibus vel præceptorem non habuimus, neque nos invenimus ipsi, satis tamen id erit, multos, eosque sapientes, audire nos, & scripta nostra percurrere, eaque a nobis adinventa fuisse, quæ in libro tradidimus. Ad ea tu æque atque Asinus ad Lyram te habes. Quidni? cum ea Vulcano committere consulis, quæ multo longe te sapientiores admirantur, & quasi oracula venerantur : quin & exsibilari nos, quod à veritate aberremus, imaginaris : nec sine ludibrio segnes nos compellas ; quæ si vera existimasses, numquam dedisses literas : sed tuam invidiam de illis existimata veritas mederetur. Nunc vero affectu enectus, nec ferre valens, quæ pro scriptionibus nostris decantantur, atque circumferuntur, instar asini calcitras & disrumperis. Verumtamen si nobis consiliariis uti volueris, invidiæ valedicens & maledicentiam ablegans bene valebis, erisque taciturnitate gloriosior, quam garrulitate, ac rabie, qua in omnes veluti insanus inveheris, sapientior.* De versione Ptolemæi, & Commentariis in eundem Trapezuntii scriptionum non æquus æstimator Nicolaus Perottus, m) Archiepiscopus Sipontinus, hæc habet:

Ssss *In*

m) Bessarionis, patroni sui odio in Trapezuntium obsequens.

In Commentariis, quos in magnam Compositionem Ptolemæi furto a Theone subtractos edidit, tum etiam in margine Problematum Aristotelis, quæ a Græca lingva in Latinam pervertit. Et, *mentitur se Ptolemæum, quem jam diu non Latinum sed barbarum, & multis in locis mendacem fecerat, nondum edidisse, ideoque tam egregium opus ad eum missurum, & nomini ejus se dedicaturum pollicetur una cum Commentariis, quibus sese id opus exposuisse gloriatur, in quibus nihil est alicujus dumtaxat monumenti, quod non sit a Theone Ptolemæi expositore substractum. Sed verba ineptissima ponemus; Ptolemæus jampridem in Latinam a nobis traductus linguam est, sed non adhuc editus. Et quoniam ad hunc usque diem non intellectum Almagestum comperimus, Commentariis ipsum nostris exposuimus.*

20. *Comparationem Platonis & Aristotelis*, qua Aristotelem n) Platone longo intervallo superiorem esse contendit, Venetiis 1523. in. 8vo. Sed cum in Platonem convitiis ac maledicentia libri essent referti, ubi eos Bessarion perlegit, hominis temeritate permotus, & hominis mentem exsecratus, tacito Trapezuntii nomine in Calumniatorem Platonis libris IV. respondit, o) quibus primum sapientiam Platonis atque doctrinam, mox scriptorum ejus cum nostris * similitudinem, tum probitatem morum vitamqve integerrimam exponit: &, ut inscitiam hominis magis ac magis propalaret, quintum addidit, in quo Trapezuntii in interpretatione Legum Platonis semel atque iterum ab eodem edita, errores ac lapsus collegit, refutavit & emendavit, adeo ut plane ostenderit, non potuisse eum de tali Philosopho judicium ferre, quem minime intellexit: & ut accuratior atque absolutior tractatio haberit posset, Disputationem suam *de natura & arte*, multis antea annis scriptum in eundem Trapezuntium, cum ad utrumque Philosophum quæstio illa pertineret, adjunxit.

21. Anno 1465. e Creta Constantinopolim navigans *Andreæ Chii Martyrium*, quod eodem ferme anno p) in protestationem fidei Christianæ ille subierat, a Byzantinis narrantibus audit, idque postea Romæ

n) Dicitur Trapezuntius Aristotelem Platoni prætulisse in gratiam Pauli II. Platonicæ Academiæ Romanæ ægre ferentis. Vide Diarium Venetum T XVI. p. 442. & 420. seq

o) Prodiit opus Bessarionis Venet. 1516. fol. ut jam notavi supra p. 722. De ejusdem Cardinalis Epistola Græce scripta ad Theodorum Gazam de Trapezuntii libro pro Aristotele contra Platonem, meminit Lambecius lib. VIII. 163. seq. * Sacris.

p) 29. Maji A. 1465.

mæ post duos annos promissionis debitum persolvens Latine conscripsit. Habes apud Surium Tom. 3. 29. Maji. q) De fide hujus Histo- 379
riæ hæc habet Petrus Canisius de B. Virgine lib. 5. cap. 19. *Et si vero Auctor vetus non est Trapezuntius, ut qui sub Federico III. Cæsare scriptor celebris vixerit, tamen de fide præsentis historiæ ab illo descriptæ, nullus est ambigendi locus, cum Græcus ipse in Creta natus de Græco martyre non alia testetur, quam quæ in medio Græciæ, & in Regia urbe per magistratum publice gesta, nec minus Latinis, quam Mahumetanis nota, ac eo tempore plurimis visa, audita, comperta fuerunt. Ut autem sine fuco simpliciter veritas narretur, visum est Trapezuntii verba, quæ mihi primum amicus in Italia legenda obtulit, & deinde Colonienses probatis sanctorum historiis inseruerunt, hoc loco repetere omnibus insignem historiam judicandam exhibere.*

22. Item expositionem illius loci Evangelii Joannis; *sic eum volo manere, donec veniam* cap. 21. ad Sixtum IV. Pontificem, r) qua conatur asserere Joannem Evangelistam nondum esse mortuum. Legitur inter Orthodoxographa Basileæ impressa, & Tom. 6. Bibliothecæ Patrum Parisiis 1576. & alibi. In eam sententiam peculiari opusculo Bessarion Cardinalis invectus est. *At bonus Vir*, addit Possevinus, *aliud diceret, si modo esset superstes.* Nos item syntagmate nostro, * *De fine, & vitæ exitu Joannis Evangelistæ*, utramque sententiam examinamus, & quænam earum verior sit, inquirimus.

23. Quæ sequuntur an edita sint, quærent alii. *Oratio in funere* s) *Michaelis Veneti ad Turcarum Imperatorem.*

24. *Isagoge, & Commentaria* t) *in magnam compositionem Ptolemæi.*
25. *Orationes.*
26. *Epistolæ.*
27. *Exhortatio de recuperanda terra sancta.*
28. *Contra Theodorum Gazam.*
29. *Ad Leonellum Estensem*, u) *& responsio in invectivam Guarini.*

 30. *Dia-*

q) Exstat etiam in Actis Sanctor. T. VII. Maji p. 185.

r) Prodiit & separatim Basileæ A. 1543. 8. apud Robertum Winter. Et in Orthodoxagraphorum utraque editione habetur hoc opusculum A. 1555. & 1569.

* Hoc syntagma Allatii non vidit lucem.

s) *Fantini Michaelis*, Patricii Veneti. Vide Diarium Venetum T. XVI. p. 444.

t) Hæc sunt quæ ex Theone subjecta Perottus supra p. 726. arguebat.

u) Hæc ad Leonellum Epistola cum responsione ad Guarinum MSta exstat Venetiis apud virum eruditissimum Apostolum Zenum, vide Diarium Venetum T. XVI. p. 455. seq. ubi etiam de Gvarini invectiva in Trapezuntium, quam scripsit sub nomine Andreæ Agasonis.

30. *Dialogus de Fide.*

Addit Gesnerus, 31. *De divina substantia secundum Aristotelis doctrinam.*

32. *De veritate Fidei Christianæ.*

33. *Epistolas in Psalmum 44. quarum quædam extant Venetiis ad S. Antonium.* Quæ quamvis Latina habeantur, nullus tamen dubito potissimam eorum partem Græce etiam ab eodem fuisse conscriptam, ut infra, dum ejus tractatus Græcos enumerabimus, abunde patebit. Eo namque ævo celebres in utraque literatura Viri, & in utriusque eloquentiæ facultate eximii, ut utriusque primis nationibus satisfacerent, gloriamque sibi ex utraque lingua veram captarent, ac solidam, quod Græce prius scripserant, Latine postmodum enunciabant, vicissimque Græce, qvod Latine. Dictum comprobant Trapezuntius; Bessario Cardinalis, Theodorus Gaza, Argyropulus, & alii.

34. Carmina etiam Latina non infeliciter composuisse habeo ex Gyraldi Dialogo I. De Poetis sui temporis. *Docti plerique Georgium meum fatentur versus composuisse, quod vel palam cognoscere potestis ex iis, quæ de Orpheo, Musæo, Lino, & aliis pluribus Græcis* Poetis *in Latinum convertit apud Eusebium Pamphili.*

35. Ex iis vero quæ Græce composuit, *Epistola ad Joannem Palæologum Romanorum Imperatorem*, qua cohortatur, ut in Italiam ad Synodum * naviget, Concilium Basiliense, cum ab auctoritate Romani Pontificiis desciverit, parvipendat, nec ad illud animum advertat, edita est x) Græce, & Latine cum Simocata, & Phranza a Jacobo Pontano Ingolstadii apud Adamum Sartorium 1604. in 4to. Habetur ms. in Bibliotheca Regis Gallorum, Bavarica, Augustana, Vaticana; eratque apud Antonium Augustinum sub hoc titulo, *Georgii Trapezuntii defensio missa ad Imperatorem Romanum Joannem Palæologum. De navigatione ejus in Italiam.* Cod. 160. ex dictis tamen error manifeste deprehenditur. Et forte non aliud est, quod in Augustana conservatur. Index manuscriptus *Georgii Trapezuntii Autographum, ut videtur, de Manuele Rege.*

36. Græca vero inedita sunt, εἰσαγωγὴ εἰς τὴν μεγάλην τ̃ Πτολεμαίου σύνταξιν. *Introductio in magnam Ptolemæi Constructionem*, in Biblioth. Augustana, & Scoriaci Catholica.

37. Ad

* Florentinam A. 1348. post Basileense habitum A. 1431.

x) Græce extat ibi p. 317. Latine p. 325.

37. Ad Eſaiam Monachum, *Utrum natura conſilio agat*, εἰ φύσις βουλεύεται epiſtola. Mediolani in Bibliotheca Ambroſiana. Eam 380
Latine interpretatus eſt Beſſario Cardinalis lib. 4. adverſus Calumniatorem Platonis, contra quam & ſcripſit. P. ᾐτήσω ὦ φίλε Ησαΐα γράψαι σοι ὡς οἷόν τε διὰ βραχέων. Sed cum nomen Auctoris in nonnullis Codicibus confundatur, multi namque libelli illius, *Naturam alicujus gratia omnia agere*, parentem Theodorum Gazam, multi Beſſarionem faciunt, unde error irrepſerit, ex eodem Beſſarione lib. 6. cap. 3. addiſcamus. Cum enim Beſſario in hoc argumentum breviter quædam ad Theodorum perſcripſiſſet, Georgius Trapezuntius illis perlectis, ut odium, quod in Beſſarionem, ab eo tempore, quo ei Theodorum in doctrina præpoſuerat, conceperat, aliquando pareret, adverſus ea ſcripſit. Sed ut honeſtius Beſſarionem impeteret, finxit ſe ignorare, quisnam ejus libelli Author eſſet, & Theodori, non Beſſarionis diſputationem illam eſſe, ſeque Theodoro contradicere ſimulavit. *Oſtendit præterea*, ſcribit Beſſario, *Athanaſium fuiſſe, qui hæc ſcripta ei tradiderat, cum tamen Eſaias non Athanaſius fuiſſet. Solus enim Eſaica ſcripta a nobis habuerat. Hic tamen, quaſi noſtra intereſſet a quo ea accepiſſet, epiſtolam ad nos ſcripſit, qua oblatum ſibi ab Athanaſio fuiſſe opuſculum ſignificavit.* Plures ergo de eodem argumento Trapezuntius epiſtolas dederat, quibus Beſſarion, & Gaza reſpondit.

38. Erat in Bibliotheca Lolliana ejusdem ἀντιῤῥητικός. De eademne, an alia materia, mihi non liquet.

39. Vidi præterea ejusdem tractatum περὶ Ἐλεημοσύνης, *de Eleëmoſyna*. P. τῶν εὖ ἐχόντων οἱ ἀκού.ντες διδασκαλιῶν.

40. Πρὸς Ἰωάννην τὸν Κουβουκλίσιον κατὰ Γραικῶν. *Ad Joannem Cuboclisium contra Græcos. De proceſſione Spiritus ſancti.* y) P. ὤκνουν μὲν πρότερον πρὸς σὲ γράφειν. Servatur Scoriaci in Bibliotheca Regis Catholica, & Vaticana, & Ambroſiana Mediolani, & apud Alexandrum Cherubinum elegantiſſimo charactere. Hinc noto alium eſſe hunc Joannem Cubucleſium quem Trapezuntius alloquitur a Joanne Cubucleſio pariter cognomento Caminiate,.qui ſub Leone ſapiente Imperatore de obſidione, & excidio Theſſalonicenſi anno ab orbe condito 6410. a Chriſto Servatore 902. non ineleganter ſcribebat.

y) Edidit Græce & Latine Allatius T. 1. Græciæ Orthodoxæ p. 460-536.

41. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Κρήτῃ ἱερομονάχους, καὶ ἱερέας περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος. καὶ περὶ τῆς μιᾶς ἁγίας, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας. *Epistola ad Monachos Cretenses, & Sacerdotes de processione Spiritus sancti & de una sancta, & Catholica ecclesia.* z) P. Σίμων ἱερομόναχος τῆς τῶν κηρύκων. Legitur manuscripta in Bibliotheca Vaticana, Altempsiana & Bavarica Cod. 115.

42. Περὶ τῆς ἀληθείας τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως. *De veritate fidei Christianæ.* a) erat in Lolliana.

In Georgium Tropezuntium, qui Turcas omnibus Imperatoribus præstantiores esse voluit, b) scripsit Nicolaus Junius de Athenodo Episcopus Celegertanus, & in castro sancti Angeli de urbe Præfectus. At Nicolaus Perottus extat apud Joannem Perottum Episcopum Amerinum. Et primum quidem Nicolaus Perottus ejus eloquentiam taxat. *Sed quid est*, ait, *quo eloquentiæ tua tantum tribuis? Fertur quondam Jupiter summo studio quæsivisse, quodnam animantium genus pulchriores filios produceret. Quocirca omne ferarum genus, & squamigeros etiam pisces hominibus permixtos ad eum cum liberis confluxisse. Inter hæc comparuisse etiam simiam, parvum inter ulnas natum gerentem, & quasi omnium pulcherrimum Jovi ostentantem. Qua res cum Deum ad risum forte movisset, simiam in hoc carnem prorupisse:*

Juppiter hoc norit, maneat victoria si quem,
Judicio praest, omnibus ista meo.

Id mihi contingere in præsentia tibi videtur, cujus oratio cum barbara sit, puerilis, inepta, & ne mediocriter quidem erudito viro conveniens, tamen
381 *men eloquentiam tuam extollis, & quasi simia Jovi filium suum ostentans, ab eo, atque omni turba irrideris, homo plane rudis, & barbarus.* Et,

z) Etiam hanc vulgavit Allatius Græce & Latine ibid. p. 537-582. Ex ea locum duxerat p. 774. de consensu lib. 2. c. 15. §. 11. & de Simeonis p. 202.

a) Ad Amramum. Hoc scriptum tomo octavo συμμίκτων publicare voluit Allatius, ni fato impeditus fuisset. Orationem Trapezuntii *de pace Christianorum* citat Nic. Comnenus p. 361. prænot. mystagog. *Grammatica Græca* MS. memoratur à Labbeo p. 105. Bibl. novæ MSS.

b) Scripserat hoc Trapezuntius Oratione in funere Michaëlis Venetii memoratam supra pag. 727.

:t, *Non vides Asine, non sentis, non intelligis scripta tua apud* *nnes contemptui, derisui, ac ludibrio esse? Cujus oratio præsertim, u-* *eloquentiam tuam extollis, fracta est, humilis, infamis, & plane pue-* *lis. Ubi legisti apud doctos & eloquentes viros*, hac ratione commo- ıs *pro* permotus, & impulsus? *Ubi* eloquentiam gratia Dei præ cæteris abes, *pro* eloquentia Deo propitio superior cæteris? *Ubi didicisti e-* *quentiam ita augeri*, animi, atque corporis dotes, *pro* corporis, & ıimi dotes? *Ubi* conferrem, *pro* utilis essem, *nullo casu adjuncto?* *bi*, æternum illi nomen ad omnes, qui Latine sciunt, afferrem, *o* æternum illi nomen apud omnes, qui Latina lingua utuntur, *vel,* ui Latinam linguam non ignorant, compararem? *Sed nolo in re* *anifestissima diutius immorari.* Et postremum quidquid est in orbe ıaledicentiæ, id totum in unum Trapezuntium cumulavit. Neque ıim veretur eum compellare: *belluam, putridæ carnis inutile frustum,* *stræ ætatis præclarum Nestorem, cujus ex ore felle amarior fluit oratio,* *inum, sceleratissimum virum, carnificem, perniciosam pestem, dedecus ho-* *inum, turpitudinem sæculi, nostræ Reipublicæ sterquilinium, scelestissimum,* *purum, impium, infidelem, barbarum, sordidum, proditorem divinæ* *ligionis, hæreticum, tetrum & detestabile monstrum, scelus, flagitium,* *em, tabem, prodigium, portentum, truculentissimam feram, humani ge-* *ris infamiam, miserrimum, omnium avarissimum nostræ ætatis, præcla-* *m, immanissimum, tetrum, fœdissimum, ac detestabile monstrum, Tur-* *m, imo Turco turciorem, sceleratiorem, imo Turcorum omnium turcissi-* *um, omnium quæ memoravimus turpiorem, & si quid dici tetrius pot-*

. Addit: *Nimium crevit audacia, & temeritas dominii. Ter in-* *t annos quindecim carcerem est expertus; primo iracundia, secundo libi-* *, tertio perduellionis crimen eum in vincula compulerunt. Auxit semper* *rorem, & impunitas eum ad quævis flagitia præcipitem fecit.* Præter- .: *Nam quia casu, nescio quo, opinione olim quadam doctrinam con-* *utus in Italia fuerat, primis illis temporibus, quibus revocari in lucem,* *a diu sepulta fuerant, optimarum disciplinarum studia cœpere, postquam* *ventu doctissimorum virorum, quos Nicolaus Quintus Pontifex undecum-* *e in urbem accivit, ignorantia tua detecta est, præsertim interpretatione* *blematum Aristotelis, quæ Theodorus Thessalonicensis utriusque linguæ* *ssimus edidit: Mox te rabies quædam immensi furoris invasit, ac* *... Draconis epoto calice insanire, ac palam furere cœpisti instar rabidi* *... ... neque illuc anxius circumferri. Jamque non modo ipsum Theo-* *dorum,*

dorum, sed quoscunque Theodoro favere intelligeres, omnes autem ei palmam jure optimo debent, in eum genuinum exercere. Hinc te semper furiæ agitare, hinc superbia, indignatio, invidia præcipitem ferre. Hinc tu maledictis in omnes invehi, non Principibus, non Cardinalibus, non summis Pontificibus parcere. Et hæc quidem Petrottus in Trapezuntium, oblitus, ut ingenue fatear, modestiæ, gravitatis, atque boni viri officii, quæ tantopere laudaverat pro eodemmet Trapezuntio in Bessarione. *Hæc omnia*, ajebat, *& plura potuisset in medium afferre Bessario, si voluisset; sed dedit hoc partim gravitati suæ, ne castas & pudicas aures tanta verborum impuritate, tanta obscœnitate orationis, tam horrenda atque execrabili scelerum commemoratione macularet, atque inficeret; partim mansvetudini & lenitati, ne te, quamvis atrocissimum hostem, Deo hominibusque invisum redderet, & salutem ac vitam tuam in periculo poneret.* Vides ergo præstantissimos quosque illius ætatis viros acriter dicta Trapezuntii examinasse reprobasseque, quod non leve est illius doctrinæ argumentum, graves nihilominus Bessarioni cum eo inimicitiæ fuere, & magnæ rei literariæ controversiæ, lege Bessarionis cap. 4. lib. 6. in Calumniatorem Platonis.

Quid autem Angelus Politianus olim de doctrina æstimaverit ingenioque Georgii Trapezuntii, fuse Miscellan. cap. 90. testatus est. *Illud in Theodoro mirari me fateor, quid ita scripserit in præfatione librorum de animalibus Aristotelis, quibus unis præcipue commendatur, adjutum sese a nullo, nec certare audeo cum cæteris interpretibus, quos inquit vincere nullum negotium est, cum libros eosdem sic Georgius Trapezuntius ante ipsum luculente verterit, ut vel redditis, quæ apud veteres invenerat, vel per se denuo fictis excogitatisque vocabulis, Latinam prosus indolem referentibus, vitio factum nostro, primus opinor, juniorum docuerit, cur ipsi minus multas quam Græci rerum appellationes habeamus. Hos igitur si quis libros diligenter legerit, minus profecto Gazam laudabit, pene illius vestigiis insistentem, quin si homo erit ingenuus, credo, stomachabitur sic a Theodoro dissimulatum, per quem maxime profecerat, sic habitum pene contemptui ludibrioque, cujus potissimum laboribus insidiabatur, nobis vero etiam fortasse habebit gratiam, quod ista reddere suis auctoritatibus contendamus. Nam quantum sibi Georgius in eo placuerit opere, vel illa de Præfatione verba significant, quibus sese libros eos latinis, ait, non minus elegantes emendatosque dare, quam apud Græcos habeantur. Sed & hoc ad se trahere Theodorus conatur, ut item,*

item, quæ de Mensibus Græce prodidit, ex hujus potissimum, de qua loquimur, interpretationis proœmio subleguntur. At enim fuere, sicut apparet, acerbissimæ inter hos Græcos inimicitiæ, sicut in Grammatico quoque suo Commentario Theodorus Georgium vocat hunc Pornoboscon, quod alentem scortum significat, alludens, arbitror, ad Georgium veterem Grammaticum, cui cognomentum Græci Chœroboscon dixere. Cætera porro, quæ Theodorus hic edidit, ubi modo non repetundarum sit accusandus, sicut eruditione diligentiaque non carent, ita, ut mihi quidem videtur, ad examen quoddam strictius, curiosiusque revocanda. Nos hoc loco nec doctorum nitida nomina tentamus apud imperitorum decolorare judicia, nec tamen dissimulare, quod in quoque desideremus, aut in honoratum transire volumus, cui veritas patrocinetur. Ut autem habere stylum, quammaxime ingenuum, paratumque volumus, ita quam minime accusatorium, quam minime licentiosum, & noxium. Nec enim tam vafriciam profitemur, quam exhibemus industriam. Vossius tamen Institut. Orator. lib. 4. cap. 3. quemadmodum & Bessario Trapezuntium Gazæ postponit. *Minime*, inquit, *profecto conferri meruit cum Theodoro Gaza, cui eum æquiparavit Angelus Politianus. Itaque jure politissimi ingenii virum hoc nomine reprehendit Parrhasius in epistolis. Neque ignoro Trapezuntium errores aliquot observasse in translationibus Gazæ, quos hic monitus correxerit, ut & memoriæ prodidit Erasmus* Catalogo lucubrationem suarum. *Verum & illud scio longe plura esse in Trapezuntio, quæ Gaza potuerit culpare. Nam & in eo desiderare potuit fidei plus in transferendis e Græco auctoribus, & majorem linguæ Latinæ peritiam.* Et lib. 3. de Histor. Lat. cap. 8. *Filium reliquit Andream Trapezuntium, qui Patris defensionem scripsit adversus Theodorum Gazam: ac præfationem ad Sixtum Pontificem præmisit translationi paternæ Ptolemaici operis de magna constructione. Andreæ filia nupsit Fausto Magdalenæ Romano Poetæ, qui Leoni pergratus erat, atque anno* cIↃ IↃ XXVII. *Roma ab exercitu Caroli V. capta, ac diruta, Jovio teste periit.* Non sum tamen a Vossii sententia, qui ibidem Secretarium Pontificium, maximæ existimationis, ac dignitatis inter Ecclesiasticos virum, cum scriba, seu amanuensi, servili mancipio, ut ita dicam, confundit. Quis tandem, ut id qvoqve obiter admoneam, sine stomacho leget Thomam Rivium in Justiniani defensione contra Alemannum, qui Vaticanæ Bibliothecæ custodem, munus & dignitate sua, & custodum virtute, atque doctrina amplissimum, pulcherrimumque maligne admodum, *de pulverisandis Bibliothecæ Vaticanæ libris operam navare* scribit?

LI. GEORGII CAMARIOTÆ, nisi nos nomen fallit, &
pro Matthæo, cujus pleraqve ad hunc diem manuscripta in Bibliothe-
cis latent, irrepserit, *Encomium in tres Hierarchas Basilium, Georgium,
& Chrysostomum*, in Bibliotheca Gallica Fontis Belli asservari refert Pos-
sevinus, & meminit Robertus Constantinus in Bibliotheca. Ego vidi
Matthæi in eosdem laudationem, illo principio, c) *εἴπερ ἄλλο τι τῶν*
383 *τοῦ λόγου θεραπευταῖς, καὶ λόγοις ἐγκωμίων προσῆκον.* An eadem cum
ea, quæ Georgii asseritur, vel diversa non video. Videbunt quibus
Fontis Belli Libros evoluere permittitur; quod ut diligentius faciant,
alterius principium hic descripsi. Dum hæc scriberem, a Puteanis Fra-
tribus, quibus nescio, an unum umquam hominem, aut magnitu-
dine animi, aut humanitate, aut in aliorum studiis promovendis fa-
cilitate parem ætas nostra fœcundissima tulerit, grandiorem sane ne-
minem, admoneor, quemadmodum, & de plerisque aliis, quæ in
ista Diatriba de Georgiis ex instructissima Gallorum Regis Bibliothe-
ca profero, Georgium hunc Camariotam nullum fuisse, qui de tribus
Hierarchis scripserit, sed errore in Catalogo nomen Georgii pro Mat-
thæi positum fucum aliis fecisse: ea enim oratio Matthæum Camario-
tam Auctorem in Cod. mſ. 56. præ se fert. Eodem errore Matthæi Ca-
mariotæ epitome Rhetoricorum d) Hermogenis, & epitome Progym-
nasmatum Georgio Camariotæ tribuuntur in eodem Catalogo. Ga-
visus sum propterea mihi; conjecturam meam aliquid firmitatis ha-
buisse. Expungatur igitur e Georgiorum albo Georgius iste Cama-
riota, qui nullus fuit.

LII. De GEORGIO BALSAMONE Gyraldus de Poëtis sui temporis Dialogo 2. *Fuit & Georgius Balsamo & ipse Græcus, qui diutius inter familiares amplissimi Cardinalis Salviati* e) *usque ad interitum vixit, cujus & carmina & soluta oratione quædam legi possunt.*

LIII.

c) Eodem principio fuit Matthæi Camariotæ Encomium in tres Hierarchas Mſtum habuit & editione indignum duxit Henricus Savilius.

d) Præter editam Camariotæ epitomen Rhetoricæ quæ incipit: *Ῥητορικοῦ λόγου τρία καθέστηκεν εἴδη*, & de qva dixi lib. IV. c. 31. §. 19. habetur etiam inedita synopsis Hermogenis in Bibl. Cæsarea teste Lambecio VII. p. 406. Incipit: *Ῥητορική ἐστι τέχνη.* De Camariotæ ætate Allatius infra p. 398. 399.

e) Salviatus hic obiit Ravennæ A. 1335.

LIII. GEORGIUS MARMORIUS in *Esaiam* Prophetam ex compluribus Patribus satis amplam Catenam concinnavit, illius fragmentum asservatur in Bibliotheca Ambrosiana Mediolani ab illis verbis: γδ' κ̀ Ἡλίαν μεθ' ὅσας ἀναχωρήσεις, κ̀ καμάτους. Quis iste fuerit, aut quo tempore scripserit, quærent, quibus plus otii est. Ipse cum diligentissime perquirerem, & ad dignoscendum titulum operis, uti in Græco est, ab humanissimo Paulo Sfondrato exposcerem; ille respondit, in eo codice nullum esse titulum operi præfixum, cum pars anterior libri desideretur. Sed in folio albo ante opus cum ipso opere compaginato Italice esse adnotatum Fragmentum Catenæ in *Esaiam* Georgii *Marmori*. An ergo scriptor hic Catenæ vel possessor? pro meo tamen munere satis est illum recensuisse.

LIV. GEORGIUS GELESIOTA * composuit orationem funebrem in Theodorum Xanthopulum. P. ἄνδρες οἱ τε τοῖς βασιλείοις ἤθεσι, κ̀ παιδεύμασιν ἐντεθραμμένοι. Vivebat sub Andronico Palæologo, Gregorii Cyprii Patriarchæ CPolitani apprime familiaris, auditor, ut ipse in eadem oratione fatetur Theodori Xanthopuli, quem propterea laudandum susceperat: καὶ τινων ᾐσθόμην ἐμοὶ χαλεπαινόντων, εἰ ἐκ πρώτης, ὃ δὴ λέγεται, τριχὸς τῷ οἰχομένῳ προσήκων. καὶ τῇ συνηθείᾳ τῷ τῶν λόγων καλλίστῳ χρήματι, οὗ δὴ καθηγητὴς ἡμῖν ἐκεῖνος ὤφθη καὶ διδάσκαλος, εἰ χρὴ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν. ἔπειτ' ἀμελλὴς γενόμενος μικρῷ γοῦν λόγῳ τὸν ἐκείνου τάφον κοσμῆσαι. Et, θρηνῶ μὲν ἔγω ἐγὼ τὴν σοφίαν πολλῶν ἕνεκα πάτερ, καὶ παιδευτά, καὶ διδάσκαλε. *Nonnullos præterea mihi irascentes audivi, si a primo, quod ajunt, pilo defuncto conjunctus, & in re potissima ac pulcherrima, eloquentia scilicet, cujus ille nobis & dux & Magister, si verum dicendum est, fuerat, familiaris neglexero pusilla ad minus oratione illius sepulchrum cohonestare.* Et, *Deploro itaque multis nominibus sapientiam, o Pater, & informator, & magister.*

LV. GEORGIUS GEMISTUS cognomento, qui & PLETHO quod idem sonat, f) sive Platonis amore, ut Manuel *Peloponnesius*

* In Bibl. Cæsarea habetur MS. Nicephori Blemmydæ Oratio de regno seu imperio quam Paraphrasi clariore donarunt Georgius Galesiota magnæ Ecclesiæ CPol. Diaconus, & Georgius Oenæota. Vide Lambecium VII. p. 225. qui notat Galesiotam dici a monasterio montis Galesii, à quo dictus etiam Josephus Galesiota, qui ex Abbate illius monasterii electus fuit Patriarcha CPol. A. 1267.

f) Ut γεμιστὸς à γεμίζω, sic πλήθων a πλήθω habet abundantiæ & plenitudinis

Magnæ Ecclesiæ Rhetor in tractatu contra eundem de processione Spiritus Sancti, asserit: ἀλλὰ σύγε τούτου δήπου διδάσκαλος ὡς τῇ τοῦ Πλάτωνος λογικευθεὶς ἤδη ψυχῇ, καὶ ἀντὶ Γεμιστοῦ Πλήθωνα ἑαυτὸν κεκληκώς. *Sed tu hujus rei magister, quasi jam Platonis animo insinuatus, & pro Gemisto Plethonem temetipsum compellans:* sive, ut Trapezuntius in comparatione Platonis & Aristotelis *agnominatum* credit, *quemadmodum nonnullos priscorum Patrum immutatione nominum ad res maximas vocatos fuisse docemur, eodem pacto Gemistum nomen vertisse, ut se facile de cœlo lapsum crederemus, & citius doctrinam & legem ejus susciperemus.* In Peloponneso ut plurimum vixit, & versatus in Italia eo, quo Concilium sub Eugenio Florentiæ g) celebratum est tempore, cum Bessarione, Gaza, & aliis; refert ipse in Responsione ad Georgii Scholarii pro Aristotele objectiones: σὺ μὲν οὖν ἢ οὐδέσιν αὐτῶν ἐνέτυχες, ἢ εἴ τισι καὶ ἐνετύγχανες, οὐκ ἂν ἱκανὸς τῆς σοφίας αὐτῶν ἦσθα κριτής. ἡμεῖς δὲ καὶ ἐνετύχομεν, καὶ οἵα τίς ἐστιν αὐτῶν ἡ σοφία ἔγνωμεν. εἰσὶ γὰρ δὴ σοῦ μὲν καὶ πολλῷ κρείττονες, ἀκριβείας δὲ σοφίας οὐκ ὀλίγῳ λειπόμενοι. *At tu vero, aut cum eorum nemine congressus es, aut, si congressus es, eorum sapientiæ haud probus judex fueris. Nos autem & congressi sumus, & quænam eorum sapientia est, novimus. Sunt enim te & multo præstantiores nec usquequaque exacta illa sapientia pollent.* Fuit patria Byzantinus temporibus Manuelis Palæologi, & jam labentis Græciæ occasu, tum prudentia, tum moribus ac scientia spectabilis. h) Græce plura scripsit, qua proprium dogma comprobans, qua aliorum sententias refellens, quem veluti oraculum sapientissimi quique, quando præsentes ipsi adesse non poterant, consulebant. *Gemistus vir*, scribit Georgius Chariander, *in omni scientiarum genere eminentissimus, cognomenque Plethonis accepit, quasi Platonis, eo quod Platoni Philosophorum principi maxime accederet.* Et Antimachus apud Gyraldum de Poetis sui temporis Dialogo 2. *Hujus tanti viri cum Historias in Latinum sermonem ex Græco ipse converterem, de eo in Præfatione sic dixi: Illum dico* Gem*istum, quem non solum* Gr*æcia, sed univer-*

sus

significationem. Plethonis autem dicitur præ Gemisto placuisse, quod ad Platonis nomen, quem unice amabat & admirabatur, quam proxime accederet.

g) Sub Eugenio IV. A. 14 8.

h) Petrus Crinitus de honesta disciplina lib. 1. cap. 10. *Erant forte cum Bessarione Nicæno viro in Philosophia excellenti Theodorus Gaza & Plethon Byzantius, qui cognomento* Γέμιστος *appellatus, tres eo tempore, ut constat, viri doctrina & ingenio nobiles,*

ſus fere terrarum orbis ob variam atque multiplicem divinarum humanarumque rerum ſcientiam admiratus, eo quod Platoni Philoſophorum principi atque Ariſtoteli, Græcorum & Latinorum omnium conſenſu proxime accederet. Et Beſſario Cardinalis adverſus Calumniatorem Platonis lib. 6. cap. 1. eum opinionum Platonis æmulum atque defenſorem vocavit. Nec diſſentit Gyraldus: *Plethon habitus eſt in primis Philoſophus, & quidem excellentisſimus, quod cum ipſius multiplicibus & variis operibus, quæ apud Græcos leguntur, tum ex teſtimonio Beſſarionis Cardinalis amplisſimi, & monumentis videri poteſt.*

Illius opera * apud Diegum Hurtadum Cæſaris apud Venetos oratorem fuiſſe tradit Geſnerus; eaque ſic enumerat: *Ad Regem liber. De Virtutibus liber unus. Paraphraſis in Demonſtrationes. Epicedion in Reginam Helenam. Liber de generatione Deorum, quem vidi manuſcriptum Bononiæ apud S. Salvatorem. Adverſus librum pro dogmate Latinorum, nimirum quod ad Spiritum ſanctum. Demonſtrationes naturales de Deo. Menſium & annorum ordo ac dierum recenſio. Oracula magica ſectatorum Zoroaſtris, quæ & Pariſiis impreſſa ſunt Græce & Latine ſeorſum 1538. in 4to. Chartis duabus absque nomine Græci interpretis, qui Georgius Gemiſtus eſt. Hiſtorica & Geographica quædam hujus Auctoris, ut ſunt Chorographia Peloponneſi & Theſſaliæ: idem Diegus Hurtadus habet. Libellus de iis, in quibus Ariſtoteli cum Platone non convenit, & quod potior ſit Platonis ſententia, excuſus Venetiis apud Scotum in 8o. cum Bernardini Donati Veronenſis Paraphraſi. Libellum contra Georgii Scholarii argumenta, ἀντιλήψεις pro Ariſtotele, Bononiæ apud S. Salvatorem vidi, ſed imperfectum.* Addunt Epitomatores: *In Bibliotheca Imper. Viennæ habetur Gemiſti Plethonis epitome hiſtoriarum Sicularum Græce manuſcripta in 4. Ejusdem libellus de generatione Deorum ibidem manuſcript.* confuſe admodum omnia, atque indiſtincte; nos, ſi quid potuerimus, enucleatius illa expendemus. Et primum de iis, quæ typis vulgata ſunt, ſermonem inſtituemus.

1. *De Geſtis Græcorum poſt pugnam ad Matineam duobus libris digeſta,* i) Græce impreſſa ab Aldo Venetiis cum Xenophonte & Herodiano 1503. fol. & Baſileæ cum præfatione Camerarii cum aliis 1541. fol. Latine

* Georgii Gemiſti opera, ſed non addunt, quæ inter Codices Græcos Patrum Auguſtinianorum in Cænobio S. Joannis de Carbonario reperiſſe ſe MSta teſtatur Jo. Mabillonius pag. 110. Itineris Italici, & Bernhardus de Monfaucon, Diarii Italici pag. 3[illegible]1.

i) Titulus eſt: ἐκ τῶν Διοδώρου καὶ Πλουτάρχου περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, ἐν κεφαλαίοις διάληψις. Poſt Antimachum vertit etiam la-

tine etiam reddita a *M. Antonio Antimacho* non ſemel, nec uno in loco,
385 qui in Præfatione ad Matthæum Antimachum Patrem ita ſibi placuiſſe hunc auctorem refert, ut nihil magis; aitque eum non tantum eſſe verbis aptum, preſſumque, ſed etiam artificio tanto, tanta lenitate, ac rerum copia ferri, ut poſt Herodotum ac Thucydidem cum antiquiſſimis Græciæ ſcriptoribus non immerito comparari poſſit. Habebantur manuſcripta in Bibliotheca Joannis Surii. Verderius.

2. *De virtutibus* Libellus ſub Plethonis nomine Græce editus eſt Antwerpiæ apud Plantinum cum aliis ejusdem Opuſculis 1552. k) in fol. & Græce, & Latine ex Interpretatione *Adolphi Occonis* Auguſtani Baſileæ apud Oporinum 1552. in 8. & in doctrina recte vivendi ac moriendi cum plerisque aliis, idem Græce & Latine editus eſt cum *Hieronymi Wolphii* annotationibus, l) & Jenæ cum Interpretatione ejusdem Wolphii 1590. in 8. Vertit etiam illum Latine *Vincentius Marinerius*, ut ipſemet ſcribit Epiſt. ad Franciſcum Dazam anno 1636. edita. Legitur manuſcriptus apud me bis, & in Bibliotheca Bavarica Cod. 224. Veneta S. Marci Scam. 32. num. 22. & Auguſtana ſæpiſſime, & legebatur in Bibliotheca Antonii Auguſtini Cod. 255.

3. Ora-

tine *Zacharias Orthus*, Profeſſor Gryphiswaldenſis Academiæ, Roſtoch. 1575. 8. *Antimachi* interpretatio prodiit Baſileæ 154[illegible]. 4. cum ejus Oratione de laudibus Græcarum literarum, & Dionyſii Halicarnaſſei præceptis de Oratione Panegyrica, Nuptiali, Natalitia & Epitaphiis p. 64-79. Demetrii Phalerei de membris & inciſis, de periodis, de componendis Epiſtolis, & de characteribus dicendi. p. 80. 92. Et Polyæni præfatione de re militari. p. 93. 96. In præfatione narrat Antimachus ſe in Græciam iter ſuſcepiſſe Græcarum litterarum diſcendarum cauſa & ſub diſciplina Moſchi Lacedæmonii moratum quinquennium. Promittit & verſionem Demetrii περὶ ἑρμηνείας. *Dabimus*, inquit, *etiam brevi fortaſſe Phalereum, auctorem plane in dicendo, Ciceronis ſententia, politiſſimum, de interpretatione ſeu elocutione integrum Latine legendum.* De Hiſpanica verſione horum Gemiſti librorum infra, p 740.

k) Puto Allatium ſcripſiſſe 1575. & numerum 1552. à typographo ex errore, quoniam idem ſtatim iterum ſequitur. Certe A. 1575. hic Plethonis libellus ex Bibl. Joannis Sambuci Græce apud Plantinum in fol. prodiit una cum duabus ejus Orationibus utraque lingua excuſis ad calcem eclogarum Stobæi.

l) Baſil. 1577. 8. Scripta cætera Plethonis libello de quatuor virtutibus Cardinalibus adjuncta ſunt: *Platonis* Theætetus cum verſione Adolphi Occonis. Libellus *Ariſtotelis* de virtutibus cum interpretatione Juſti Velſii. Caput de voluptate ex *Nemeſii* libro de homine. *Platonis* Axiochus cum verſione & notis Hieron. Wolphii, & *Demetrii* Cydonis de contemtu mortis cum verſione Raph. Seileri.

3. Orationes duæ, quarum altera eft, *De rebus Peloponnefiacis conftituendis* ad Manuelem * Imperatorem, altera ad Theodorum Defpotam συμβουλευτικὴ *Suaforia*, de eodem argumento cum interpretatione Latina *Guilielmi Canteri*, m) Antwerpiæ ex Officina Plantiniana 1575. in fol. Habentur manufcriptæ in Bibliotheca Bavarica Cod. 200. & alibi.

4. Subjungitur, n) *Locorum Peloponnefi omnium* ger longitudines, & latitudines Aftronomicas *defcriptio*, defumpta ex Ptolemæo, fed quæ variant, a Gemifto effe correcta, nullus dubito, fi manufcriptis habenda fides. Et elenchis hifce, & in auctores fummos animadverfionibus maxime delectatum fuiffe Plethonem, ex iis, quæ infra recenfentur manifeftum cuique fiet.

5. *De Platonicæ, atque Ariftotelicæ Philofophiæ differentia*, o) Libellus publice expofitus eft Bafileæ 1574. in 4to. per *Georgium Chariandrum* in lingvam Latinam translatus, & Venetiis Græce apud Scotum cum Bernardini Donati Veronenfis Paraphrafi in 8vo. Græce etiam editus eft Parifiis 1541. in 8vo. cum ejusdem Bernardini Dialogo, p) *De Platonicæ atque Ariftotelicæ Philofophiæ differentia.* Extat manufcriptus in Bibliotheca Veneta fcam. 17. n. 14. & fcam. 27. num. 51. Auguftana, Index mf. Ambrofiana Mediolani, Bavarica Cod. 261.

6. In oracula magica Zoroaftris, Commentarii editi funt Græce & Latine ftudio *Joannis Opfopæi* Parif. 1599. in 8vo. cum Sibyllinis oraculis. Subfequiturque eorumdem Commentariorum Interpretatio *Jacobi Marthani.* q) Et antea Græce, & Latine feparatim Parifiis in 4to. apud

* Palæologum, ad quem alia Gemifti de rebus Peloponnefiacis & præcipue de Isthmo Epiftola adhuc inedita exftat in Bibl. Cæfarea tefte Lambecio VII. p. 163. Incipit: Θειότατε Αὐτοκράτορ. Τὰ μὲν καθ' ἕκαστα περὶ ὧν ἄν σε ἐβουλόμην μαθεῖν, ῥᾷζης.

m) Ad calcem eclogarum Phyf. & moralium Jo. Stobæi.

n) Διαγραφὴ ἁπάσης Πελοποννήσου, παραλίου τε καὶ μεσογείου.

o) Περὶ ὧν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται. Hic Georgii Plethonis liber oppugnatus eft à Georgiis duobus, Scholario & Trapezuntio. Vide infra pag. 387.

p) Eundem hunc Bernardini Donati Dialogum etiam Gemifti libello præmiffum video in editione Veneta apud Hieronymum Scotum 1540. 8. Paraphrafim præterea additam nullam: Sed Dialogum ipfum pro paraphrafi libri Plethoniani habuit Gefnerus & Allatius: Certe pleraque capita eadem quæ Pletho, etiam dialogus perfequitur.

q) Cum verfione Opfopæi pofita e regione, & ad calcem fubjuncta Marthani interpretatione recufus eft hic Plethonis ad Oracula commentarius, quemadmodum i felli

apud Joannem Lodoicum Tiletanum 1538. eodem Marthano interprete. Titulus operis varie conceptus reperitur, alii enim scribunt: Πλήθωνος διασάφησις τῶν ἐν λογίοις τούτοις ἀσαφεστέρων εἰρημένων *Plethonis expositio eorum, quæ in his oraculis obscurius efferuntur*. Alii: μαγικὰ λόγια τῶν ἀπὸ Ζωροάστρου ἐξηγηθέντα παρὰ Πλήθωνος, *Oracula magica eorum, qui Zoroastrem Magum secuti sunt, enarrata e Plethone*. In eadem expositiones *Pselli* circumferuntur. Extat in Augustana Index mſ. Nec alia videntur esse, r) quæ sub Zoroastreorum, & Platonicorum Dogmatum summa, titulo in Bavarica Bibliotheca Cod. 183. habentur.

7. Legi etiam in Catalogo nescio qvo, Georgio Gemista Plethon Historia della Monarchia de los Persas, traducida en Castellano per D. Pedro Davii 4to. Vall. 164. I. 19. s) Et hæc quidem edita sunt.

8. Inedita etiam pleraque sunt, nec minoris momenti. Nempe ex plerisqve auctoribus, *Excerpta*: sive *loca notatu digna*, qualia fuere, ex *Appiani Historiis de Macedonicis Regibus*, t) *ex Strabone*, *ex Theophrasti historia de plantis*, *ex historia Animalium Aristotelis*, *ex Diodoro Siculo de Assyriorum*, & *Medorum regno*: *Ex primo Antiquitatum* Dionysii *Halicarnas-*
386 *sei*, *ex eodem de Trojanis* Diis, *quos Æneas in Italiam transtulit*, *de Saracenorum post Heraclium felici progressu*. In Biblioth. Bavarica Cod. 185. Nec alia sunt, quæ alibi leguntur. Πλήθωνος παρεκβολαὶ ἐκ τῆς περὶ ζώων ἱστορίας. *Plethonis selecta ex Animalium historia*. Et in Veneta S. Marci, *Collectiones ex diversis Auctoribus* scam. 20. num. 20.

9. Geor-

quoque, in novissima Oraculorum Sibyllinorum editione Græcolatina quæ Servatio Gallæo curante lucem vidit Amstelod. 1689. 4.

r) Imo aliud scriptum perbreve, Ζωροαστρείων τε καὶ Πλατωνικῶν δογμάτων συγκεφαλαίωσις, quod superiore primum anno Græce lucem vidit ex Augustano Codice Witebergæ 1719. 4. edente Valentino Hermanno Thryllitio. Incipit: ἐκεῖνα μάλιστ᾽ ἂν δέοι κεφάλαια εἰδέναι.

s) In Bibliotheca Hispanica Nic. Antonii T. 2. p. 150. titulus hujus libri plenior exstat hunc in modum: *George Gemista, o Plethon, la postrera historia de la Monarquia de los Persas hasta Alexandro Magno, con algunas vidas de Capitanes famosos Griegos sacados del Latin de Emilio Prebo.* Valladoliti 1604. 4. Est Hispanica versio librorum Gemisti de gestis Græcorum post pugnam ad Mantineam.

t) Ex Appiani Syriacis excerptum de Macedonicis Syriæ Regibus, MS. in Bibl. Cæsarea. In eadem habentur & Plethonis excerpta ex Æliani de proprietatibus animalium, & ex Procopio &c.

9. *Georgii Gemisti artis Rhetoricæ prolegomena, vel potius incerti de proœmiis Artis Rhetoricæ. Epitome in Hermogenis Artem Rhetoricam.* Erat in Bibliotheca Antonii Augustini Cod. 225. Et Scoriaci Regia περὶ ἀρετῶν, προοιμίων ῥητορικῶν, Ἀριστοτελικῶν ζητημάτων. *De virtutibus, Proœmiis Rhetoricis, Aristotelicis quæstionibus.* Κατὰ τοῦ Στράβωνος περὶ τινῶν οὐκ ὀρθῶς κατὰ τὴν Γεωγραφίαν αὐτῷ διορισθέντων. *Adversus Strabonem de nonnullis ab eo non recte in* Geographia *enumeratis.* In Palatina Heidelbergensi Cod. 177. & Britannicis, & Gallicis manuscriptis, & alibi. ἐκ τοῦ Στράβωνος Γεωγραφικῶν, περὶ τοῦ τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχήματος διορθωθὲν παρὰ τοῦ Γεμιστοῦ Πλήθωνος. *Ex Strabonis Geographicis de figura terræ habitatæ, sed correcta a Gemisto Plethone.* u) In Vaticana, Scoriaci Regia VI. ϛ'. 10. & VI. ζ. 6. Veneta *S. Marci* scam. 21. num. 17. & Ambrosiana *Mediolani.*

10. *Chorographia Thessaliæ* x) in Bibliotheca Palatina Heldelbergensi, Regia Scoriaci 11. num. 5. *De Isthmo* Veneta S. *Marci* scam. 32. num. 22.

11. Προσφωνηματικός. *Allocutio.* P. οὐκ ἦν παραπλήσια, ὦ θειότατε, τὰ τῶν πολεμίων τέλη ἀποβῆ. Mediolani in Ambrosiana.

12. *Capita quædam musica, Plethone Auctore.* Bavarica Cod. 183.

13. Προθεωρία εἰς τὸν λόγον τοῦ βασιλέως Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐπιτάφιον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. * *Præmeditatio in Imperatoris Manuelis funebrem orationem in fratrem.* P. περὶ καθ' ἑκάστην μὲν τὸ προοίμιον, καὶ ὅσιον γένοιτ' ἂν ἀδελφῷ μάλιστα πρέπον. *Oratio funebris in Helenam Palæologinam*, in Bibliotheca Vaticana & Altempsiana. *Alia in Hypomonem & Cleopem Imperatrices.* In indice manuscript. Codicum. Μονῳδία ἐπὶ τῇ ἀοιδίμῳ δεσποίνῃ Ὑπομονῇ. y) *Monodia in celebrem Dominam Hypomonem.* In quo etiam non post multa legebatur, Πλήθωνος μονῳδία ἐπὶ Ὑπομονῇ, καὶ Κλεόπῃ ταῖς βασιλίσιν. *Plethonis Monodia in Hypomenem & Cleopem*

u) Hoc scriptum habuit, atque in syntagmate Græcorum Geographorum edere voluit Lucas Holstenius. Vide Lambecium lib. 1. p. 114.

x) Exstat etiam in Bibl. Cæsarea. Lambec. VII. p. 165. Ex libro nono Strabonis excerptum disces ex Labbei Bibl. nova MSS. p. 120.

* Edita hæc προθεωρία Græce & Latine à Combefisio cum oratione ipsa Manuelis Palæologi in fratrem Theodorum Despotam T. 2. Auctarii novi Bibl. Patrum p. 1037. Paris. 1648. fol.

y) In eadem Bibl. Cæsarea. Vide Lambecium V. p. 175. Etiam in Bodlejana & Regia Paris.

pem Imperatrices. Ex his excerpta, quæ de immortalitate animæ tractant, ſunt penes me. Erantque in Bibliotheca Saregica, ut tradit Juſtus Rycquius in Centuria nova Epiſt. 29. *Oratio funebris in obitu Reginæ Cleopæ Palæologinæ, in qua de animæ immortalitate agitur.* In Auguſtana, index manuſcriptus, & Lolliana. *Georgii Gemiſti Plethonis funebris oratio in Imperatricem quandam:* Index Bavaricus Cod. 162. Et Scoriaci in Biblioth. Regia. ἐπικήδειος λόγος τῇ βασιλίσσῃ, καὶ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς. *Oratio funebris in Imperatricem, & de immortalitate animæ,* 11. num. 5.

14. *Epitome hiſtoriarum Sicularum*, z) ni fallit titulus, quem tamen & epitomatores Geſneriani agnóſcunt. In Bibliotheca Imperatoris Viennæ Auſtriæ. Poſſevinus in Indicibus.

15. *Hiſtoria.* In Catalogo exhibito a Grammatico, apud Verderium in ſupplemento; niſi eadem ſit cum edita, geſtorum poſt pugnam ad Mantineam.

16. *Explicatio in voces Porphyrii, & in decem Categorias Ariſtotelis,* in Bibliothera Conſtantini Varini. ex Verderio.

17. *Explicatio in Analytica Ariſtotelis*, apud Joannem Suzium Conſtantinopoli. ex Verderio. In Bibliotheca quoque Regis Gallorum habentur, ejusdem *excerpta ex Strabone. Adverſus Scholarii defenſiones Ariſtotelicas. Epiſtolæ ad Beſſarionem. De iis, in quibus diſſentit Ariſtoteles à Platone. De virtutibus. Ex Diodoro Siculo, & Plutarcho de iis, quæ acciderunt poſt pugnam ad Mantineam lib. 2. In funere Cleopæ Imperatricis Palæologinæ.* De *Aſſyriorum & Medorum Regno excerpta ex Diodoro Siculo.*

18. Verumtamen cum Gemiſtus in eo libro, quem *de differentia Platonicæ, atque Ariſtotelicæ Philiſophiæ* ſcripſit, non differentiam tantum inter utrosque examinaſſet, ſed acrius omnia conviciorum
387 genera exaggerans, non veritus eſſet, homini primario contumeliam facere, præſtantisſimorum virorum odia, & calamum in ſe concitasset

z) Fx Diodoro Sieulo excerpta ſuſpicor intelligi, jam ſupra num. 8. memorata. Non omittendum etiam ſcriptum Gemiſti duplex in Bibl. Cæſarea obvium præteritumq; Alla μέθοδος εὑρέσεως ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων ἐποχῆς ἀπὸ κανόνων ὧν αὐτὸς συνεστήσατο. *Methodus Aſtrologica inveniendi loci Solis & Lunæ & aſtrorum ortus, ſecundum canones quos ipſe compoſuit*, qui & ipſi ſubjiciuntur, una cum *introductione in Genethlialogiam.* Ejusdem *Canon Chronologicus à Nabonaſſare ad Imp. Michaëlem Palæologum.* Vide Lambecium VII. p. 196.

citavit; a) neque enim passi sunt adeo fœde, atque enormiter innocuum hominem proscindi; inter eos mitissimus Bessario; cujus illa vere aurea, piaque sententia fuit ad Michaelem Apostolium, οὐ λοιδορίαις τοῦ ἀντιδίκου, ἀλλ' ἀποδείξεσι, καὶ λογικαῖς ἀνάγκαις τῷ φίλῳ συνηγορητέον, τόντ' ἐχθρὸν ἀμυντέον. *Non conviciis in adversarium, sed demonstrationibus, atque insolubilibus rationibus amico suppetiæ ferendæ sunt, vindictaque de inimico sumenda.* Libellum pro Aristotele in Plethonem, licet Præceptorem composuit. Πρὸς τὰ Πλήθωνος πρὸς Ἀριστοτέλην περὶ οὐσίας. *Ad dicta Plethonis in Aristotelem de substantia.* P. εἴ τις ἁπλῶς τε καὶ ἅμα. Et Theodorus Gaza Philosophicarum artium cognitione instructissimus, neque Plethone ipso inferior. Gazæ pro Plethone respondit Michael Apostolius; Apostolio Andronicus Callistus, & Bessario ipse Cardinalis, epistola de hac re data, temerarios Apostolii conatus repressit, compulitque ad Palinodiam. Georgius etiam Scholarius, de quo post Plethonem agemus, communi studio, ac quibus præstabat ingenii opibus ab obtrectationibus, & calumniis. Plethonem divexans, Aristotelem defendit: eo scopo, ut multo excellentiorem b) doctrinam Aristotelis Platonica ostenderet. Quod anxie nimis *P*letho ferens, non dissimilibus opprobriorum plaustris, a quibus semper sibi etiam in *P*lethonem Bessario temperaverat, Scholario respondit, cujus ignorantiam non sine contumelia multis conatur ostendere, & consilii sui tenax assidue Platonem extollit, Aristotelem cœlo ab alto dejicit opusculo, quod inscripserat, πρὸς τὰς Σχολαρίου ὑπὲρ Ἀριστοτέλους ἀντιλήψεις. *Ad Scholarii pro Aristotele objectiones.* P. ἐγὼ μὲν οὐκ ὀψὲ ὥς γε σὺ φῄς, ἀλλ' ὅτε τὸ πρῶτον ᾐτήθην εὐθὺς ἔπεμψα. Legitur in Biblioth. c) Augustana, Altempsiana, Ambrosiana

a) De hac controversia litteraria Philosophorum decimi quinti sæculi consulere juvabit eruditam clarissimi Boivinii diatribam insertam Tomo quarto memoriarum Academiæ Regiæ inscriptionum & elegantiorum literarum, quæ Gallica lingua prodierunt Parisiis in 4. & Amstelodami 1719. 12. Inter alia p 485. seq Gallice affert Epistolam Nic. Secundini datam Viterbii 5. Jun 1462 ad Andronicum Callistum, qua ejus scriptum contra Apostolium & Gazam magnis effert laudibus: Apostolii convicia ac calumnias detestatur. Deinde p. 488 sq duas Bessarionis ad Callistum, unam brevem & alteram prolixiorem ad Apostolium, illam ipsam nempe ex qua aureum illud monitum Allatius retulit. & doctissimo Cardinali dignissimam: dignissimam item quæ sæpius legatur ab Apostoliis nostræ ætatis quos maximis viris obtrectare & lacerare eorum famam non pudet.

b) Et dogmatibus Christianis congruentiorem, faciliusque cum illis conciliandum.

c) In Cæsarea quoque, ut refert Lambecius VII. p. 162. & in Regia Parisiensi, teste Boi-

ſiana Mediolani, Veneta S. Marci ſcam. 27. num. 51. penes me: Eratque in Saregica, referente Rycquio epiſtola ſupra laudata. Geſnerus tradit ſe vidiſſe Bononiæ apud S. Salvatorem, ſed imperfectum. Cum Heidelbergæ morarer, tractatum hunc pro ævo Auctoris antiquum eleganter, emendateque deſcriptum, quem a Nicolao Alemanno dono acceperam, Gottardo Voegelino Typographo ſatis celebri impenſe expoſtulanti tradidi, ut una cum alio, *De differentia Platonis, & Ariſtotelis*, & ſi fieri poſſet etiam Latine typis elegantiſſimis evulgaret; an evulgatum ſit, ad hunc diem c) non novi.

19. *Epiſtola ad Demetrium Porphyrogennetam*, in Biblioth. Auguſtana, Index mſ. Περὶ εἱμαρμένης, *De fato*. In Bibliotheca Auguſtana, Ambroſiana Mediolani, ſanctorum Apoſtolorum Neapoli apud Clericos Regulares, ex qua opus deſcriptum beneficio piiſſimi, mihique amiciſſimi Neophyti Rhodini penes me etiam conſervatur.

20. *Ad Beſſarionem Cardinalem binæ epiſtolæ;* d) in quibus præcipue in doctrina Platonicorum Quæſtiones a Beſſarione Gemiſto propoſitæ diſſolvuntur. Primæ principium, οὐ πάντας εἰώθαμεν χρῆναι τοὺς ἄνδρας τούτους. Secundæ, ἐπειδὴ καὶ μαρτυριῶν δέῃ πρὸς τὰ προγεγραμμένα σοι. apud me: neſcio, an ſit illa, quæ ſcam. 17. num. 14. *Epiſtola de doctrina Platonis* in Biblioth. Veneta S. Marci recenſetur.

21. Μηνῶν, καὶ ἐτῶν τάξεις, καὶ ἡμερῶν ἀπαρίθμησις. *Menſium, & annorum ordo, & dierum recenſio.* Scoriaci in Biblioth. Regia 11. num. 5.

22. Περὶ Θεοῦ φυσικαὶ ἀποδείξεις. *De Deo naturales demonſtrationes.* P. πᾶν τὸ ὂν ἐνεργείᾳ ἐξ ἀνάγκης ἔχει τινὰ κατὰ φύσιν ἐνέργειαν.

23. Περὶ νομοθεσίας, ἢ περὶ νόμων βιβλία τρία. *De Legibus libri tres.* Cujus operis duo ſuperiores, *De menſibus, & annis, & de Deo demonſtrationes* ſegmenta omnino ſunt. Quod etiam videtur judicare Gaza cap. 1. de menſibus. καὶ Πλήθων δὴ ἐφ' ἡμῶν ἀνὴρ τῶν ἐπιφανῶν χαλεπὸν ἡγούμενος εὑρεῖν τὸ ἀνάλογον τούτοις, εἶτα ἐπιζητεῖν. καὶ τοῖς π-

vinio, qui teſtatur Plethonem in hoc ſcripto iratum & ſuperbum ſe Gennadio præbere adverſarium. *Plethon y parle à ſon adverſaire avec toute l'aigreur d'homme piqué au vif, & avec toute l'hauteur d'un Maitre qui fait la leçon à un Ecolier.* Nonnulla ex illo ſcripto affert Eugubinus lib. 1. de perenni Philoſophia cap. 25.

c) Nec ad hunc diem uſquam evulgatum eſt.

d) Confer Lambecium VII. p. 163.

ἐν νομοθεσίας δὴ λόγοις περὶ ἡμερῶν καὶ μηνῶν, καὶ ἐνιαυτοῦ ὑφηγούμενος· οὐκ ὀνομάζει ὡς Ἀττικοὶ ἦγον τοὺς μῆνας. *Et vero Plethon hoc seculo vir clarus operosum reputans invenire, qua ratione hi mutuo respondeant, inquirere destitit: in Commentariis de legum institutione, cum de diebus, mensibus, & anno præcipiat, qua tamen ratione Athenienses menses suos agerent, ne verbum quidem facit.* Primum in tractatu nostro, *De mensura temporum Antiquorum, & præcipue Græcorum* exscripsimus cap. 12. cum Gazæ pro Plethone, quem ille carptim in opusculo de mensibus reprehendit, responderemus. Libri plane Plethonico Genio suppares, totius antiquitatis, & Theologiæ antiquorum Philosophorum promicondi; rari tamen & mihi incertum, an integri alicubi detineatur, e) indigni, qui tamdiu lateant, digni luce, & qui omnium manibus terantur. Argumentum, f) quod indiculo librorum præfigitur, ut tanti Thesauri aliquem gustum tu quoque Lector habeas, tale fuit, ἡ βίβλος ἥδε περιέχει θεολογίαν μὲν τὴν κατὰ Ζωροάστρην τε καὶ Πλάτωνα. ὀνομαζομένων τῶν διὰ φιλοσοφίας ἀναγνωριζομένων θεῶν τοῖς πατρίοις τοῖς Ἕλλησι θεῶν ὀνόμασιν, ἑλκομένοις ἑκάστοις ἐκ τῶν οὐ πάνυ τοι συνῳδοῦ φιλοσοφίᾳ. διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ποιητῶν διαστροφὰς ἐπὶ τὸ ὡς μάλιστα δὴ φιλοσοφίᾳ συνῳδόν. ἠθικὰ κατά τε τοὺς αὐτοὺς σοφοὺς, καὶ ἔτι μὴν τοὺς Στωϊκούς. πολιτείαν δὲ Λακωνικὴν ἀφῃρημένου μὲν αὐτῆς τοῦ ἄγαν τῆς σκληραγωγίας, καὶ τοῖς γε πολλοῖς οὐκ εὐπαραδέκτου. προστιθεμένης δὲ τῆς ἐν τοῖς ἄρχουσι μάλιστα φιλοσοφίας τοῦ κρατίστου δὴ τούτου τοῦ Πλατωνικῶν πολιτευμάτων, ἁγιστείας εὐσταλεῖς, καὶ οὔτε περίεργους. οὔτ' αὖ τοῦ δέοντος ἐκλιπεῖς. φυσικὰ δὲ δὴ κατὰ Ἀριστοτέλην τὰ πολλὰ ἄττα δέ πως ἡ βίβλος, καὶ λογικῶν ἀρχῶν, ἀρχαιολογίας τε ἑλληνικῆς, καί πως καὶ ὑγιεινῆς διαίτης. *Liber continet Theologiam dogmatibus Zoroastris, & Platonis conformem, cum in*

e) Post auctoris mortem enim exhibitos Gennadio CPol. à Demetrio Palæologo, ac per censuram Gennadii combustos testatur Gennadii Epistola ad Joannem Exarchum & Anonymi Græci scriptum apud Lambecium VII. p. 175. & nota Barberini Codicis quem Allatius memorat infra p. 391. ubi sex tantum Capita libri primi in illo superesse notat. Sed in codice Cæsareo apud Lambecium VII. p. 171. supersunt capita decem, cum indice capitum libri tertii omnium, hoc est à capite XXIX. totius operis ad XLIII. Ejusdem operis caput sextum est Gabrieli Naudæo p. 160. pentadis quæstion. iatrophilologicar. V. de fato & fatali vitæ termino pag. 160. memoratus Plethonis tractatus mira brevitate circumscriptus περὶ εἱμαρμένης, *de fato*, quem ait Allatii beneficio in lucem proditurum, quod haud factum est.

f) Idem argumentum publicavit Allatius libro de mensura temporum cap. XI. p. 133. seq. edit. Colon. 1645. 8. & Lambecius VII. p. 173.

in ea recenseantur Dii, qui per Philosophiam innotescunt, patriis Græcorum eorum nominibus, singulis ex iis, quæ non adeo ob Poetarum discordes sententias, seu tergiversationes conformantur, ad quam conformissimum philosophiæ genus redactis. Moralia secundum hos eosdem sapientes, ut non Stoicos. Rempublicam vero Laconicam, dempta tamen ex ea nimium severa, ac aspera educatione, nec a multis probata, adjecta quæ apud Principes in precio est, philosophia, potissima nempe inter alias, quæ Platonicis Reipublicæ administrationibus constat: bene comptas sacrorum ceremonias non nimis curiosas, neque in necessariis deficientes. Naturalia pleraque ex sententia Aristotelis. Delibat etiam quodammodo liber & principia, quæ a ratione non absunt, antiquitates Græcorum, & in quibusdam diætam salubrem. Horum publicatione, g) & quod plerique parum in eum essent alias ob caussas propensi, offensionem multorum incurrit, qui in eum acriter invecti non ludibrio tantum hominum habuere & maledictis onerarunt, sed etiam a fide Christiana, non alterius, quam horum librorum doctrinæ probatione, ad Gentilismum prolapsum desciviste affirmarunt, ac cæteros Christianæ religionis asseclas monuerunt, ut a similibus libris, & homine abstinerent, caverentque sibi a non minus Mahumetana doctrina perniciosis dogmatibus; in quo iniquiores se aliis, & quam par erat, præstitere Georgius Trapezuntius in Comparat. Platonis, & Aristotelis cap. penultimo lib. 3. *Alter nobis jam natus, & educatus est Machumetus, qui nisi provideamus, tanto exitiosior primo futurus est, quanto Platone ipse Machumetus perniciosior fuit. Quidam in Peloponneso vir, Platonis & eloquentia, & scientia, & pietate alumnus, Plethon agnominatus scripsit exquisitissime, eloquentissimeque nova quædam instituta vivendi, in quibus multa etiam adversus pietatem Catholicam evomuisse creditur. Nam constat ipsum ita Platonicum fuisse, ut nihil aliud, quam Plato senserit, de Diis, de Anima, de sacrificiis, aut Deorum, aut Dæmonum, cæterisque omnibus tam magnis, quam parvis, verum esse profiteretur, & scribere non obstare auderet. Audivi ego ipsum Florentinæ, venit enim ad Concilium cum*

Græcis

g) Laudatus Boivinus ex Gennadii Epistola ad Joannem Exarchum negat libros hos ab ipso vulgatos Plethone adhuc superstite, sed pressos potius & clam habitos, donec post ipsius obitum à Demetrio Palæologo despota proderentur. Criminationem tamen de mala Plethonis adversus Christianam religionem intentione non putat fundamento aut veritate destitutam, ita ut Bestario quoque licet Plethonem Magistrum suum coleret alioqui & magni faceret, tamen noluerit in opere adversus calumniatorem Platonis vel verbulum pro defendendo Plethone facere.

Græcis, aſſerentem unam eandemque religionem uno animo, una mente, una prædicatione univerſum orbem paucis poſt annis eſſe ſuſcepturum; cumque rogaſſem Chriſtine, an Mahumeti? Neutram, inquit, ſed non a Gentilitate differentem. Quibus verbis commotus ſemper odi, & ut venenoſam viperam perti- 389
mui, nec videre aut audire amplius potui. Cepi etiam a nonnullis Græcis, qui ex Peloponneſo huc profugerunt, palam dixiſſe ipſum antequam mortem obiſſet jam fere triennio, nonnullis annis poſt mortem ſuam & Machumetem & Chriſtum lapſum iri, & veram in omnes orbis oras veritatem præfulſuram. Liquido igitur ſignificare volebat, religionis ac pietatis, cujus ipſe aut author eſſet, aut contemtæ ſpretæque relator, fulmina ſonumque terribilem in omnes gentes mirabiliter exiturum. Nam librum, quem de his rebus compoſuit, poſt infelicem, turpem, ac miſerabilem exitum ejus, natus enim Chriſtianus, & aqua Spirituque ſancto renatus, in gentilitatem ex amentia recidit, ne publice legeretur & multis officeret, à Peloponneſi Principe Demetrio, ſicut fertur, ereptus celatusque eſt, Quare niſi diligenter ab iis, qui ſimilibus rebus præſunt, quæſitus igni tradatur, ſcio quid dico, & ratio enim, & præterita, quæ accidunt, non contemnendam futurorum mihi divinationem attulerunt, major clades generi humano futura eſt, quam Machumetus invexit. Non credunt Primates, Pontifices negligunt, & qui apud eos plurimum poſſunt, irrident. Et infra: *Vidi, vidi ego, vidi, & legi preces in Solem ejus, quibus ſicut creatorem totius hymnis extollit, atque adorat, tanta verborum elegantia, compoſitionis ſuavitate, numeri ſonoritate, ſchematum rebus accommodata dignitate diſtinctas, ut nihil addi poſſe videatur, ſententiis autem ita caute divinos ſolis honores efferentes, ut ne doctisſimi quidem, qui attentius ſæpiusque perlegerint, animadvertere poſſint. Quales ergo putamus libros eſſe illos, in quibus ſcribendis totam ætatem conſumpſerat, ad quos totum animum, totam curam, omnem operam, ſtudium, diligentiam, vigilantiam ſuam tranſtulerat. Obſervavit veterator peſſimus inventa ad ſenectam (centum enim pene miſera ætate annos complevit) quanti temporibus noſtris fides Chriſti apud pleroſque fuit, vidit nullam eſſe inter Chriſtianos charitatem*, &c. Manuel magnæ Eccleſiæ Rhetor adverſus Plethonem de proceſſione Spiritus ſancti, ex ſententia quoque Scholarii Patriarchæ: *καθάπερ τηνικαῦτα τοιοῦτοι τινὲς ἦσαν λογικῆς μὲν παιδείας, ἢ πρὸς βραχύ, ἢ οὐδαμῶς μετασχόντες· φήμῃ δὲ ματαιοτάτῃ ὑπὸ τοῦ πλάνου συμφορηθείσῃ διαβόλου κατακολουθοῦντες ἀνοήτως, καθάπερ ὡς τὰ πολλὰ τῷ ἀχυρώδει τῶν ἀνθρώπων συμβαίνειν εἴωθε δήμῳ. ἀλλ᾽ ὁ πολὺς καὶ μέγας τὰ θεῖα καὶ μακαριώτατος τῶν ἔντι ἐν Πατριάρχαις Γεννάδιος καὶ Σχολάριος, ὁ τά τε θύραθεν, καὶ τὰ καθ᾽ ἡμᾶς θεοσοφίας ἄκρα πείω-*

ευσία πεφθακὼς ἐν τέλει ἀγχινοίας, καὶ ποταμὸς ἑκατέραν ἀναδειχθεὶς ταῖν σοφίαιν ἀείρρους, ὡς οὔτο προὔπτον ἄγαν τοῖς γε, καὶ ἀμηγέπη λογικῆς μεταχοῦσι παιδείας ἐκ τῶν σφῶν συγγραμμάτων τελεῖ. οὗτος γὰρ ὁ ἁγιώτατος, καὶ θειότατος ἀνὴρ ἐξητακὼς καὶ αὐτὸς τὰ οὗδε καλοῦ Γεμιστοῦ καὶ τὴν ἐνοῦσαν διπλῆν αὐτοῦ κατανοήσας φθορὰν, καὶ παχύτητα, οὕτω πως περὶ αὐτοῦ ἀποφαίνεται λέγων. εἰ γὰρ καὶ πρὸ μικροῦ Πλήθων γέγονε τὴν ἑλληνικὴν πολυθεΐαν αὖθις ἀνανεοῦν διὰ ἀμβλύτητα διανοίας οὗτ' ἐπεπόιθει. καὶ ἡμεῖς γε κατὰ τῆς ἀβουλίας ἐκείνου πλεῖστα συνεγραψάμεθα, ἵνα μηδεὶς κινδυνεύσειε τῶν ἁπλουστέρων τῇ ψευδεῖ τῆς ἐκείνου σοφίας φήμῃ πειθόμενος. μαθημάτων μὲν γὰρ τῆς ὑπτιότητος μόνης μετέχεν, ἀλλ' οὐδὲν ἄξιον αὐτῶν ἀπώνατο. εὐφραδείας δ' ἐπεμελήθη, ἀλλ' ἐν ἀσεβεστάτοις καὶ ἀφρονεστάτοις συγγράμμασιν, ἣν Λατίνων παροιμία προσηκόντως τιμᾷ, *purus Grammaticus, purus Asinus.* οὕτω δ' ἁπλῶς πάνυ καὶ τῶν χυδαίων οὐδεν σχεδόν τι διαφέρων ἦν περὶ τὸ δύνασθαι κρίνειν ἀληθείας περὶ καὶ ψεύδους. ὥστε καὶ παῖς αὐτὸν ἐξήλεγχεν ἂν καὶ παιδὶ ἀντιλέγειν, οὐκ ἂν οἷός τε ἦν πειραστικῶς ψευδομένῳ, διὰ καὶ τὴν τοσαύτην ὑπέστη πλάνην ὁ μάταιος. *Quemadmodum tunc temporis tales quidam erant, quibus Logicæ artis aut parum, aut nihil inerat, inanissimi vero rumoris a plano Diabolo sparsi, inconsiderati quemadmodum ut plurimum levissimæ veluti paleæ homuncionem plebecula contingere fuevit, sectatores. Sed magnus grandisque sanctitate & vere beatissimus Patriarcha Gennadius cognomento Scholarius non tantum in externa, sed nostra divina doctrina affluenter nimis, ad extremum usque perspicacitatis pertingens, ut utriusque sapientiæ perennis fluvius omnium testimonio comprobatus, ut plane quibus aliquid Logicarum disciplinarum in pectore est, ex illius Commentariis manifestum est. Hic sanctissimus ac divinissimus vir, perbelli nostri Gemisti rebus examinatis, duplicique illi innata pernicie atque hebetudine perspecta, hunc in modum de eo sententiam tulit. Quanquam ante hos paucos dies Pletho Gentilium Deos complures rursus restituere conatus sit, id hebetis illius consilii ac intellectus vitium fuit, & nos in ejus amentiam plurima scripsimus, ne quis e simplicioribus inani illius sapientiæ famæ credens, discrimen adeat. Mathematicis namque disciplinis, sed illis, quæ ex trivio erant, inficiebatur, a quibus nullum fructum perceperat. Eloquentiæ operam dedit, sed in impiissimis ac stultissimis scriptionibus; idque optimo Latinorum proverbio exprimitur, purus Grammaticus, purus Asinus, rudis adeo, nihilque a vili vulgarique hominum genere differens in veritate ac mendacio dijudicandis. Quare quilibet eum facili negotio refellebat, & puero, dummodo puer aliquid tentandi causa mentiretur, respondere haud poterat. Quapropter tanto errori levi*

levis ille abreptus eſt. Theodorus item Gaza lib. de menſibus cap. 16. *Τίνες δ' ἂν εἴησαν ἱερομηνίαι Πλήθωνι μὲν ἥρμοττε φαίνειν, ὡς δή τινας ἑτέρας τῶν ἡμῖν νομιζομένων νομοθετοῦντι. ἡμῖν δ' ἥκιστα δεῖ ἄλλως τε καὶ μὴ περὶ τούτου νῦν ὄντος τοῦ λόγου. Cæterum qui dies forent celebres, feriatique Plethoni quidem non erat indecens recenſere, ut qui alios dies feſtos, quam qui a nobis recepti ſint, conſtituat. Nobis vero id minime opus eſt: cum de his in præſentia ſermo ſuſceptus non ſit.* & alibi ſæpius hominem latenter carpit, an merito, judicent alii. Ego dixerim Plethonem eloquentia, ingenii acumine, & diſciplinis omnibus excelluiſſe, & aſsidua ſcriptorum lectione ſuppellectilem ſibi multam, ac tantam comparaſſe: hinc eruendis e latebris Philoſophorum, & Platonicorum potisſimum ſententiis, iisque ſcripto tradendis, plusquam par erat, materiæ addictum animum advertiſſe, & ſtudio pertinaci contra ſentientium opiniones dente etiam maledico vellicaſſe, non ut eorum prava dogmata de novo, quæ docte ipſe refellit, in hominum animos per ſe infixa prorogaret, ſed ut ex tam vaſto, ac lacrymabili naufragio tabulas diſciſſas, ac vagas in unum veluti portum ſanas, atque incolumes recolligeret; indeque majeſtas Chriſtianæ religionis, ac veritas dilucidior appareret, quod & ſanctisſima noſtræ religionis capita ante, & poſt Plethonem, non contemnendo, neque illaudato labore; diligentia, & admodum proficuo ſtudio confecerunt, neque illos quisquam de impietate poſtulavit. Quid enim vetat antiquorum arcana, & ceremonias comprobando, ſine offenſa Chriſtianæ rei, neſcientibus pandere. At hymnum conſcripſit, eumque in ſolem elegantisſimum. Fateor. Ideone ſolem tamquam Deum laudavit, retulit in Deos ut Deum, ad eumque tanquam ad Deum manus ſupplices tetendit? Fabulæ. Admirandam Planetæ ſplendidisſimi vim, profuſa in genus humanum beneficia, Dei omnipotentis ad quemlibet nutum ſervum irrequietum, ac fidum miniſtrum expresſit. Aliam ab Chriſtiana non poſt multos dies religionem futuram aſſeveravit. An hoc in Gentilismum degenerare? An hoc pietatem dejerare fuerit? Hoc quoque ævo a prudentisſimis, & piisſimis hominibus, dum pravi hominum mores quotidie in pejora ruentes, ita ut nullam pietatis, nullam bonitatis Chriſtianæ ſpeciem præ ſe ferant, conſpiciuntur, fidem ac religionem Chriſtianam in aliam, atque aliam, formam commutatam, ruituram tandem in externum quippiam aſſeveratur continuo, & vultu triſti illacrymatur. Quid mores ad religionem ipſam? Quid uſus ad

mata? Fidei finem ego non video. Non probo. Ad exitum usque Mundi, vitæ hominum suppar producetur; ideone & probati, ac Christiani mores semper perstabunt, neque in vitia a pietate Christiana & religione longe aliena degenerabunt? Illud verum est, Plethonis ingenium licet ab Adversariis reprehensum est, numquam tamen ejus vitæ institutum ab illis etiam, qui ejus omnia arguerunt, fuisse damnatum. Ut hinc arguas tali viro simile facinus non potuisse, nisi per scelus omne appingi. Dum ergo Trapezuntius, Scholarius, aliique in Platonem, tamquam scriptorum omnium perniciosissimum invehuntur, Pletho Platoni addictissimus, non potuit neque crimen inconstantiæ, neque ca-
392 lumniarum effugere. Hæc de religione. Quid de doctrina, & eloquentia, quæ in eo Scholarius, h) sed fere solus desiderat. Ne verbis rem agere videar, ab hostibus testimonium sumam. Bessario ad Apostolium, *σοφός τε καὶ μεγάλης τῷ ὄντι εὐφυΐας ὁ ἀνήρ. Sapiens, & magna, ut verum fatear, vir ille dexteritate ingenii fuit.* Trapezuntius loco dicto, *Gemistus non minor eloquentia Platone, non inferior scientia illi.* *Et, Gemistus, extant enim nonnulli, Romæque inveniuntur scripta ipsius, sic ornate eleganterque scribit, sic Platonis figmenta breviter, distincteque refert, sic Gentilitates opiniones defendit, sic nostras crediderim in illis ab eo libris oppugnari, ut nemo nisi doctissimus in eum mutire possit.* Et, *Hic sermone gravissimus, doctrina callidissimus, causa longe superior, non enim nova excogitat, sed vetera novis rationibus revocat.* Et Theodorus Gaza cap. I. de mensibus, *καὶ Πλήθων δ' ἐφ' ἡμῶν ἀνὴρ τῶν ἐπιφανῶν. Et Plethon hoc sæculo vir celebris.* Et, *καί τοι τἄλλα τὰ περὶ τὴν φωνὴν ἕπεσθαι προθυμούμενος Ἀττικοῖς, καὶ σφόδρα περὶ τοῦτο σπουδάζων. Tametsi in ceteris rebus, quæ ad vocem spectant Atticos æmulari magnis votis expetit, in eoque sedulo, operam navat.* Concludam testimonio Michaelis Apostolii, qui aliquando ex Plethonis amore insaniit. *ἀνδρὸς οὐ μόνον αἰδεσίμου ἀλλὰ καὶ αὐτῷ Ἀριστοτέλει, καὶ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς, εἴγε κατ' ἐκείνους ἐγένετο ὁ ἀνήρ. Viri non tantum iis, qui nunc vivunt, sed ipsi etiam Aristoteli, omnibusque veteribus, si eorum ætate fuisset, venerandi.* An ergo sapientia, vel eloquentia defuit Gemisto, quam illi vindicant, & plenis buccis asserunt adversarii? Et revera Scholarii & Manuelis sententia, non ex judicio, sed rabie & calumniandi libidine effusa est. Est enim Pletho, stylo quidem accurato, eleganti, presso, Attici succi pleno, sententiis gravi, argumentis vehemente, eruditione vero, & antiquarum rerum congerie quandoque obscu-

h) Confer quæ Allatius infra pag. 406.

obſcuro atque difficili, non tamen ob Gratias ac Veneres, quibus ubique dictionem aſpergit moleſto: adeo ut cum antiquis nec immerito æquiparetur, ſui ævi ſcriptoribus a pleriſque anteponatur. Ego ſane cum illius aliquid lego, vetuſtisſimæ antiquitatis ſuccum & venuſtatem plane Atticam, quidquid alii parum æqui dicant, admiror. In Bibliotheca Barberica Cod. 263. habetur: Πλήθωνος νόμων συγγραφῆς βιβλίον α. *Plethonis de legibus liber primus.* Sunt tantum capita ſex. In quibus adnotavit neſcio quis: *Hoc tantum ex divino illo volumine Politicorum, ſive de Legibus Gemiſti ad nos pervenit, reliquum ſacrilegus Scholarius flammis conſumpſit; veterique odio & inimicitiis adeo indulſit, ut ne communi quidem utilitati pepercerit, ſæviens in libros, quando in Auctorem nequiverit.*

24. In rebus noſtræ fidei ſcripſit, περὶ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. *De Incarnatione Filii Dei.* Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος. *De proceſsione Spiritus ſancti* contra Latinos, vel hac inſcriptione: ἀπόδειξις ὅτι ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὐδὲν ὅλως ἀδύνατον ἕπεται. *Demonſtratio, Spiritum Sanctum ex Patre ſolo procedere, neque inde aliquod ſequi abſurdum.* P. τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον, τὸ εἰς ἡμᾶς ἧκον. * Qui cum ex fundamentis Gentilium Philoſophiæ ad id probandum argumenta petiiſſet, neque Græcis ipſis ex ſchiſmate ſatisfecit, quin ex iis Manuel Peloponneſius, Magnæ Eccleſiæ Rhetor, qui ſub Patriarcha Pachomio i) vivebat, ut de eo tradit in Hiſtoria Eccleſiaſtica Manuel Malaxus, k) ita argumenta Plethonis libro de hac re edito, cujus illud principium eſt, μηδέπω κρίνας ἄνδρας ἀδαήμονας ἐάσῃς, refellit; ut non minus eum in hoc libello, quam alii in libris de Legibus, impietatis ac Gentiliſmi accuſaret. Verba Manuelis, quia non ita omnibus in promptu ſunt, ſed non omnia, hic apponam. ὅρα γάρ μοι τὸν ἀθεώτατον Γεμιστὸν ἐν τῷ σφετέρῳ τῷ-

Xxxx 2 δε

* Præter breviorem huncce, etiam alius prolixior ejuſdem argumenti Plethonis liber ex Chio allatus memoratur ab Allatio lib. 3. de conſenſu c. 3. 5. 6. qui incipit: βιβλίον τογι ει: ἡ λας ἧκον πρῶτον ἀργεῖαι τῷ τῇ σφε.ερα δ:ξη ἀμύν.ιν. *Puto*, inquit Allatius, *id opus à Gemiſto antequam in Concilium* (Florentinum A. 1438.) *veniret, cum quilibet ſe prapararet ad pugnam, ut aliquid dixiſſe videretur, conceptum excluſumque fuiſſe.* Gemiſti ſermones in Concilio Florentino habiti referuntur a Silveſtro Sguropulo in Hiſtoria illius Concilii p. 155. 197.

i) Circa A. 1510.

k) Apud Cruſium in Turco-Græcia p. 146.

ἐν συγγράμματι κριτὴν καθιστῶντα ἑαυτὸν ἐν πράγμασιν, ὧν τῆς ἀκριβοῦς καταλήψεως ἐπίσης φαινόμενον ἀποτυγχάνοντα. λεληθότως δὲ τὴν μὲν Χριστιανικὴν σοφίαν διαχλευάζειν, τὴν δὲ ἑλλήνων μιαρὰν δογματίζειν θεοπλαστίαν πειρώμενον. ὧν γὰρ αἱ δυνάμεις, φησὶ, διάφοροι, καὶ αὐταὶ ἂν
392 εἴη ταῖς οὐσίαις διάφορα. Et, ὁ δὲ ματαιόφρων Πλήθων μόνον διασύρειν βουλόμενος τὰ ἡμέτερα, αὐτὴν τὴν τοῦ εὐαγγελίου ῥῆσιν γυμνὴν λαμβάνων εἰς τοὐναντίον οἴεται ἀπάγειν τὸν λόγον λυττῶν ἀκρατῶς κατὰ τῆς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν θεοσοφίας. καὶ ἁπλῶς δὲ εἰπεῖν ὅλον τὸ τοιοῦτον σύγγραμμα καθ' ἡμῶν ὑπούλως συντεταχὼς φαίνεται, οὗπερ ἡ σαθρότης τε καὶ παχύτης δήλη παντὶ τῷ λογικῆς εὐμοιροῦντι παιδείας ἁμηγέπη καθέστηκε, τοῖς δὲ κατ' ἐκεῖνον, καὶ μάλιστα τοῦ ἐκείνου ἀλόγως τε καὶ θηριωδῶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνδραποδωδῶς παρεπομένοις δόξειεν ἀντιλέγειν. *Conſpice namque quæſo impiiſſimum* Gemiſtum *in ſuo Commentario judicem ſemetipſum conſtituentem in rebus, quarum exquiſitam comprehenſionem plane nullam poſſidet. Hic latenter Chriſtianam ſapientiam contemptimque laceſſit,* Gentiliſmi *execrandam Deorum confictionem quaſi dogma hominibus propinare contendit. Quarum facultates, ait, diverſæ ſunt, ea eſſentia quoque diverſa ſunt.* Et, *Mente captus Pletho tantum noſtra contemnere, ac ludibrio afficere volens ipſum Evangelii dictum nudum arripiens in contrarium rapere ſermonem opinatur, effuſe furens contra Chriſtianorum divinam ſapientiam: & ut verbo dicam, totum Commentarium contra nos ſubdole videtur ſcripſiſſe, cujus imbecillitas & hebetudo cuilibet Logica doctrina imbuto perſpecta eſt; ſequacibus vero illius, & iis, qui ſine ratione, beſtiarum in modum, imo ſervorum dicta ſequuntur, contra aliquid apponere judicabitur.* Liber proſtat MS. in Bibl. Vaticana, Auguſtana, Ambroſiana, & alibi.

25. Ejuſdem *varia* aſſervari dicuntur in Bibliotheca Auguſtana, Index manuſcriptus, Veneta *S.* Marci, quæ fuit Beſſarionis. ſcam. 32. num. 22. & Neapoli in Cœnobio Auguſtinianorum ſancti Joannis de Carbonaria. Ambroſiana, *Proſphonematicus* l) qui an idem, vel diverſus cum aliquo ex ſupra recenſitis ſit, ignoro.

26. Aliquando *verſibus* etiam luſiſſe, dignis illis quidem tanto philoſopho, ſed paucis admodum; tradit Lilius Gyraldus Dialogo 2. de Poetiis ſui temporis. Summa ſenectute confectus, tamquam qui centum annos natus, ſi Trapezuntio m) credimus, obiit. Funi-
il

l) Fuit jam ſupra, p. 386.
m) Libro 3. comparat. Platonis & Ariſtot. Cui addo quod Magiſtratum in Peloponn. gerere & admodum ſenem eſſe Plethonem ſcribit A. 1441. Franciſcus Philelphus libro V. Epiſt. ad Saxolum Pratenſem.

fatis amplum oratione Encomiaftica *Hermonymus Charitonymus*, &
gorius Monachus fecere. Utraque in Augufta Bibliotheca extat.
quit Demetrium & Andronicum, filios, ut ex epiftola ad eos
ı n) poft Plethonis obitum ab amico Beffarione Cardinale inedi-
.dhuc manifeftum fit. Ea eft: Βησσαρίων Καρδινάλις τοῖς τοῦ σοφοῦ
στοῦ υἱέσι Δημητρίῳ, καὶ Ἀνδρονίκῳ. πέπυσμαι τὸ κοινὸν πατέρα τε
καθηγεμόνα, τὸ γεῶδες πᾶν ἀποθέμενον ἐς οὐρανὸν, καὶ τὸν ἀκραι-
μεταστῆναι χῶρον, τὸν μυστικὸν τοῖς ὀλυμπίοις θεοῖς συγχορεύσοντα ἴακ-
ἐγὼ μὲν οὐν χαίρω τοιούτῳ ὡμιληκὼς ἀνδρὶ, οὗ μετὰ Πλάτωνα, ἐξη-
ω δὲ λόγου Ἀριστοτέλης, σοφώτερον οὐκ ἔφυσεν ἡ ἑλλάς. ὥστ' εἴ τις τὸν
τῆς ἀπείρου τῶν γε ψυχῶν ἀνόδου τε, καὶ καθόδου Πυθαγορείων, καὶ
τωνος ἀπεδέχετο λόγους οὐκ ἂν ἀποκνήσω καὶ τοῦτο προσθεῖναι, ὡς ἄρα
τωνος τὴν ψυχὴν τοῖς τῆς εἱμαρμένης ἀρρήκτοις θεσμοῖς δεῆσαν δουλεῦ-
, καὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀποδοῦναι περίοδον ἐπὶ γῆς κατιοῦσαν τὸ Γεμιστοῦ
ος, καὶ τὸν ἐκείνου βίον ἑλέσθαι. ὑμεῖς δὲ εἰ μὴ καὶ αὐτοὶ χαίροιτέ τε
κροτοίητε τοιούτου ἐκπεφυκότες, οὐκ ἂν τὰ εἰκότα ποιέοιτε. θρηνεῖν γὰρ
γε τοιοῦτον μὴ οὐ θεμιτὸν ᾖ. μέγα κλέος ἑλλάδι πάσῃ γέγονεν ἐκεῖ-
ἀνήρ. μέγας αὐτῇ κόσμος εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐσεῖται. τούτου κῦ-
οὔποτ' ὀλεῖται. ἀλλὰ οἱ τὸ ὄνομα, καὶ ἡ φήμη μετ' εὐκλείας ἀΐδιος
τὸν ἐς ἀεὶ παραπεμφθήσεται χρόνον. εὖ πράττοιτε. καὶ Πρίγκιπα
Κιλᾶν ἐξ ἐμοῦ προσείπατε. ὃς ἴσω φιλούμενος ὑπ' ἐμοῦ διά γε τὴν
ην, ὡς οὐδέποτε μᾶλλον. *Beffario Cardinalis fapientis Gemifti filiis
etrio & Andronico. Perlatum eft ad me, communem omnium Patrem
Magiftrum, terreno depofito in cœlum ac lucidiffima loca evolaffe, ar-
m una cum Diis cœleftibus faltationem faltaturum. Ego equidem mihi
ılor, qui tanti hominis commercio ufus fum, quo poft Platonem, excipio
lotelem, fuperiorem Græcia non tulit: adeo ut fi quis de infinito animorum
ıfu defcenfuque Pythagoreorum, & Platonis fententiam non improbat, ego
illud etiam addere non dubitaverim, Platonis animum fati vinculis infragi-
us, quando id opus fuit, ferviturum, & ut neceffariam compleret periodum
rram venientem corpus Gemifti, illiusque vitæ rationem felegiffe. Vos porro* 393
*n gaudetis & plauditis tanto prognati patre, indecora facitis. Nefas enim
nilem hominem lacrymis profequi, qui ingens honor Græciæ fuit, magnus-
decor in pofterum erit. Hujus gloria numquam obfcurabitur, fed nomen
ıma cum benedictione fempiterna in futurum omne tempus demandabitur.
valete & Principem Chilam meo nomine falvere jubetote, qui fciat fe a me*

Hæc Beffarionis Epiftola exftat etiam in Allatii lib. 3. de confenfu c. 3. p. 937.

δὲ συγγράμματι κριτὴν καθιστῶντα ἑαυτὸν ἐν πράγμασιν, ὧν τῆς ἀκριβοῦς καταλήψεως ἐπίσης φαινόμενον ἀποτυγχάνοντα. λεληθότως δὲ τὴν μὲν Χριστιανικὴν σοφίαν διαχλευάζειν, τὴν δὲ ἑλλήνων μιαρὰν δογματίζειν θεοπλαστίαν πειρώμενον. ὧν γὰρ αἱ δυνάμεις, φησὶ, διάφοροι, καὶ αὐτὰ ἂν
392 εἴη ταῖς οὐσίαις διάφορα. Et, ὁ δὲ ματαιόφρων Πλήθων μόνον διασύρειν βουλόμενος τὰ ἡμέτερα, αὐτὴν τὴν τοῦ εὐαγγελίου ῥῆσιν γυμνὴν λαμβάνων εἰς τοὐναντίον οἴεται ἀπάγειν τὸν λόγον λυσσῶν ἀκρατῶς κατὰ τῆς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν θεοσοφίας. καὶ ἁπλῶς δὲ εἰπεῖν ὅλον τὸ τοιοῦτον σύγγραμμα καθ' ἡμῶν ὑπούλως συντεταγμένον φαίνεται, οὗπερ ἡ σαθρότης τε καὶ παχύτης δήλη παντὶ τῷ λογικῆς ἐυμοιροῦντι παιδείας ἀμηγέπη καθέστηκε, τοῖς δὲ κατ' ἐκεῖνον, καὶ μάλιστα τῶν ἐκείνου ἀλόγως τε καὶ θηριωδῶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνδραποδωδῶς παρεπομένοις δόξειεν ἀντιλέγειν. *Conspice namque quasi impiissimum* Gemistum *in suo Commentario judicem semetipsum constituentem in rebus, quarum exquisitam comprehensionem plane nullam possidet. His latenter Christianam sapientiam contemptimque lacessit*, Gentilium *execrandam* Deorum *confictionem quasi dogma hominibus propinare contendit. Quorum facultates, ait, diversæ sunt, ea essentia quoque diversa sunt.* Et, *Mente captus Pletho tantum nostra contemnere, ac ludibrio afficere volens ipsum Evangelii dictum nudum arripiens in contrarium rapere sermonem opinatur, effuse furens contra Christianorum divinam sapientiam: & ut verbo dicam, totum Commentarium contra nos subdole videtur scripsisse, cujus imbecillitas & hebetudo cuilibet Logica doctrina imbuto perspecta est; sequacibus vero illius, & iis, qui sine ratione, bestiarum in modum, imo servorum dicta sequuntur, contra aliquid apponere judicabitur.* Liber prostat MS. in Bibl. Vaticana, Augustana, Ambrosiana, & alibi.

25. Ejusdem *varia* asservari dicuntur in Bibliotheca Augustana, Index manuscriptus, Veneta *S.* Marci, quæ fuit Bessarionis. scam. 32. num. 22. & Neapoli in Cœnobio Augustinianorum sancti Joannis de Carbonaria. Ambrosiana, *Prosphonematicus* l) qui an idem, vel diversus cum aliquo ex supra recensitis sit, ignoro.

26. Aliquando *versibus* etiam lusisse, dignis illis quidem tanto philosopho, sed paucis admodum; tradit Lilius Gyraldus Dialogo 2. de Poetiis sui temporis. Summa senectute confectus, tamquam qui centum annos natus, si Trapezuntio m) credimus, obiit. Funus illi

l) Fuit jam supra, p. 386.

m) Libro 3. comparat. Platonis & Aristot. Cui addo quod Magistratum in Peloponneso gerere & admodum senem esse Plethonem scribit A. 1441. Franciscus Philelphus libro V. Epist. ad Saxolum Pratensem.

ſatis amplum oratione Encomiaſtica *Hermonymus Charitonymus*, & *egorius* Monachus fecere. Utraque in Auguſta Bibliotheca extat. liquit Demetrium & Andronicum, filios, ut ex epiſtola ad eos- n n) poſt Plethonis obitum ab amico Beſſarione Cardinale inedi- adhuc manifeſtum fit. Ea eſt: Βησαρίων Καρδηνάλις τοῖς τοῦ σοφοῦ μιστοῦ υἱεῦσι Δημητρίῳ, καὶ Ἀνδρονίκῳ. πέπυσμαι τὸ κοινὸν πατέρα τε καθηγεμόνα, τὸ γεῶδες πᾶν ἀποθέμενον ἐς οὐρανὸν, καὶ τὸν ἀκραι- ι μεταστῆναι χῶρον, τὸν μυστικὸν τοῖς ὀλυμπίοις θεοῖς συγχορεύσοντα ἴακ- . ἐγὼ μὲν οὖν χαίρω τοιούτῳ ὡμιληκὼς ἀνδρὶ, οὗ μετὰ Πλάτωνα, ἐξῃ- τω δὲ λόγου Ἀριστοτέλης, σοφώτερον οὐκ ἔφυσεν ἡ ἑλλάς. ὥστ' εἴ τις τὸν ὶ τῆς ἀπείρου τῶν γε ψυχῶν ἀνόδου τε, καὶ καθόδου Πυθαγορείων, καὶ ἕτωνος ἀπεδέχετο λόγους οὐκ ἂν ἀποκνήσω καὶ οὗτο προσθεῖναι, ὡς ἄρα άτωνος τὴν ψυχὴν τοῖς τῆς εἱμαρμένης ἀῤῥήκτοις θεσμοῖς δεῆσαν δουλεῦ- , καὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀποδοῦναι περίοδον ἐπὶ γῆς κατιοῦσαν τὸ Γεμιστοῦ ἶνος, καὶ τὸν ἐκείνου βίον ἑλέσθαι. ὑμεῖς δὲ εἰ μὴ καὶ αὐτοὶ χαίροιτέ τε κροτοίητε τοιούτου ἐκπεφυκότες, οὐκ ἂν τὰ εἰκότα ποιέοιτε. θρηνεῖν γὰρ γε τοιοῦτον μὴ οὐ θεμιτὸν ἦ. μέγα κλέος ἑλλάδι πάσῃ γέγονεν ἐκεῖ- ἀνήρ. μέγας αὐτῇ κόσμος εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἔσεται. τούτου κῦ- οὔποτ' ὀλεῖται. ἀλλὰ οἱ τὸ ὄνημα, καὶ ἡ φήμη μετ' ευκλείας ἀϊδίου τὸν ἐς ἀεὶ παραπεμφθήσεται χρόνον. εὖ πράττοιτε. καὶ Πρίγκιπα Χιλᾶν ἐξ ἐμοῦ προσείπατε. ὃς ἴσω φιλούμενος ὑπ' ἐμοῦ διά γε τὴν ... , ὡς οὐδέποτε μᾶλλον. *Beſſario Cardinalis ſapientis Gemiſti filiis ietrio & Andronico. Perlatum eſt ad me, communem omnium Patrem Magiſtrum, terreno depoſito in cœlum ac lucidisſſima loca evolaſſe, ar- m una cum Diis cœleſtibus ſaltationem ſaltaturum. Ego equidem mihi ulor, qui tanti hominis commercio uſus ſum, quo poſt Platonem, excipio ſtotelem, ſuperiorem Græcia non tulit: adeo ut ſi quis de infinito animorum nſu deſcenſuque Pythagoreorum, & Platonis ſententiam non improbat, ego illud etiam addere non dubitaverim, Platonis animum fati vinculis infragi- bus, quando id opus fuit, ſerviturum, & ut neceſſariam compleret periodum rram venientem corpus Gemiſti, illiusque vitæ rationem ſelegiſſe. Vos porro* 393 *m gaudetis & plauditis tanto prognati patre, indecora facitis. Nefas enim imilem hominem lacrymis proſequi, qui ingens honor Græciæ fuit, magnus- decor in poſterum erit. Hujus gloria numquam obſcurabitur, ſed nomen ama cum benedictione ſempiterna in futurum omne tempus demandabitur. e valete & Principem Chilam meo nomine ſalvere jubetote, qui ſciat ſe a me*

 propter

) Hæc Beſſarionis Epiſtola extat etiam in Allatii lib. 3. de conſenſu c. 3. p. 937.

ſcopum Wiſmarienſem Joannes Dola d) de Albo Caſtro Græcus dicit ſe prædictum Librum de Græco Latinum feciſſe.

Item vertit e Græco in Latinum Mahumetis vitam. edidit ſub Georgii nomine Robertus Winter Baſileæ in 8vo 1541. cum aliis.

Item Charitonymi Hermonymi capita X. demonſtratio, *Chriſtum eſſe Filium Dei, & Deum.* Χαριτωνύμου Χριστωνύμου οὗταί εἰσι ταῦτα τὰ κεφάλαια σὺν ἄλλοις τισὶν ἀποδεικνύντα, ὡς ὁ Χριστὸς ἐστιν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἀναντιῤῥήτως, καὶ ἀναμφιβόλως, καὶ ὅλως ἀδύνατον. Græco Latina cum notis ex manuſcripto Codice Bibliothecæ Auguſtanæ jamprimum edita a Joanne Vœgelino * una cum Cyrilli, Damaſceni, & Pſelli opuſculis Auguſtæ apud Georgium Viller, & Sebaſtianum Mylium 1608. in 8vo. r) Editumque videtur ex Autographo Auctoris; cum enim ipſe in decimo argumento dicat, ἐπείγομαι γὰρ ἐποχουμένου τοῦ χάρτου, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλέον μηκύναι μὴ συγχωροῦντος, *Urgeor enim charta propter anguſtiam deficiente, & propterea longius hæc producere non permittente.* Notat Vegelinus in manuſcripto paginæ omne ſpacium ſcriptura repletum eſſe. Argumenta cum in infideles, & Turcas potisſimum, qui ſacra non admittunt, producantur, neque ex ſacrarum literarum, neque Patrum teſtimoniis, ſed ex aliis rationibus deducuntur.

Nondum vulgata eſt *Monodia in Georgii Gemiſti obitum* cum Epigraphe, *Hermonymus Charitonymus* habetur in Bibliotheca Auguſtana cum alia in ejusdem *Gemiſti obitum monodia*, *ſcriptore Gregorio Monacho.*

. LVII. De GEORGIO SCHOLARIO verba facturis, illud ante omnia expediendum eſt, plures ne, an tantum unicus Georgius Scholarius eadem ætate vixerit. Unum fuiſſe s) patria Conſtantinopolita-

q) Joannes Polo, nobilis Vir de Albo Caſtro in præfat. libello præmiſſa ad Joannem Wormatienſem Epiſcopum: *Quam poſtmodum ipſemet* (Gennadius) *volente Imperatore* (Turcarum Mohamete) *ſcriptura commiſit, quod tum nuper ex Aſia ab Oratoribus Magni Turci ad Te dignisſime Princeps mittendum æſtimaverat, Græce ſcriptum delatum eſſet, Latinum feci* (i. e. curavi faciendum) *Tuaque dignitati dedicare mihi perſuaſi.*

* *Wegelino*, Auguſtano.

r) Exempli mei titulo inſcriptus Annus 1611. Auguſtæ Vindel. apud Davidem Francum pag. 163-185.

s) Licet tres Georgios Gennadios infra fingit Allatius, ea unum iſſe qui tres perſonas ſolus ſuſtinuit, & uni omnia illa quæ ſub trium n nibus i ſfert, eſſe tribuenda non dubitabit, qui legerit ea quæ ex eruditiſſ. Viri l ti obſervationibus a

ur hic in præfatione rudimentorum Hebraicorum fateri ſe Hermonymo ’ere, quod lingua Græca ignarus non eſſet, illudque rurſum inſinuat, n in epiſtolis, quas ad ipſum e Germania ſcripſit, tum etiam in alia, e ad Jacobum Fabrum Stapulenſem deſtinata eſt, ex qua tamquam non ſim obvia in Bibliothecis, verba, quæ ſequuntur exſcribere non abſur-n duxi. Quodque non ignorarent me ante omnes annis circa quadra-ta rurſus Alemaniæ Scholam Græca elementa docuiſſe, quæ ipſe ergo ndam in veſtra Gallia ex diſcipulis Gregorii Typhernatis adoleſcens riſiis acceperam Anno Dom. CIↃ CCCC LXIII. *quo in tempore illic & annem Lapidamum Theologiæ Doctorem in Grammaticis ad Sorbonam, Guilielmum Sardinum Acciſienſem in vico S. Genovefæ, & Robertum guinum apud Mathurinos in Rhetoricis præceptores audivi. Demum poſt quot annos e Suevia rediens ad Pariſios Georgium Hermonymum Spar-tam Græce docentem aſſecutus ſum.* Fuit Sixto Quarto familiaris, cui graviſſimis etiam negotiis inſerviit. Habeo ex nota ejusdemmet orgii in fine Cointi Smyrnæi ab eodem diligentiſſime exarati, ervatique in Bibliotheca Barberina ſub num. 170. ἐτελειώθη τὸ πα-βιβλίον ποίησιν περιέχον Κοΐντου Καλαβροῦ ἐπιστρέψαντός μου ἐξ Ἀλβι-ς τῆς Βρεττανικῆς νήσου ἐν πόλει τῶν Παρισίων ἐν τῇ Γαλλίᾳ χειρὶ Γεωργίου ωνύμου, τοῦ Σπαρτιάτου πεμφθέντος ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἀρχιερέως Σίξτου 394
ρτου ἐπ’ ἐλευθερίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰόρκης ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ γεννή-ς αυος´. τρίτῃ φθίνοντος Ἑκατομβαιῶνος μηνὸς κατὰ Ἀθηναίους, ὃν ον Ῥωμαΐοι καλοῦσι. *Abſolutus eſt liber continens poëma Cointi Cala-, poſtquam ex Albione Britannica Inſula Lutetias in Galliam comme-m, manu Georgii Hermonymi Spartiatæ, qui a maximo Pontifice Sixto arto miſſus fueram ad liberandum Vrovici Epiſcopum, Anno a Chriſto o* 1476. *Hecatombæonis menſis ſecundum Athenienſes, quem Junium mani dicunt, die vigeſima octava.*

Vertit e Græco in Latinum, libellum Gennadii Scholarii Patri-hæ, qui *Vita ſalutis hominum* appellatur editum ſub Gregorii Hermo-ni nomine Baſileæ in folio 1556. in Hæreſiologia p) cum aliis Au-ribus cum Græcis, tum Latinis, qui pro Catholica Chriſti Eccleſia tra hæreſes ſcripſerunt, & tamen in Præfatione ad Joannem Epi-ſcopum

p) pag. 797-802. Latine, Græcis omiſſis.

fcopum Wifmarienfem Joannes Dola d) de Albo Caftro Græcus dicit fe prædictum Librum de Græco Latinum feciffe.

Item vertit e Græco in Latinum Mahumetis vitam. edidit fub Georgii nomine Robertus Winter Bafileæ in 8vo 1541. cum aliis.

Item Charitonymi Hermonymi capita X. demonftratio, *Christum effe Filium Dei, & Deum.* Χαριτονύμου Χριστωνύμου όκτὼ εἰσὶ [illegible] τὰ κεφάλαια σὺν ἄλλοις τισὶν ἀποδεικνύντα, ὡς ὁ Χριστός ἐστιν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἀναντιρρήτως, καὶ ἀναμφιβόλως, καὶ ὅλως ἀδύνατον. Græco Latina cum notis ex manufcripto Codice Bibliothecæ Auguftanæ jamprimum edita a Joanne Vœgelino * una cum Cyrilli, Damafceni, & Pfelli opufculis Auguftæ apud Georgium Viller, & Sebaftianum Mylium 1608. in 8vo. r) Editumque videtur ex Autographo Auctoris; cum enim ipfe in decimo argumento dicat, ἐπείγομαι γὰρ στενοχωρούντος τοῦ χάρτου, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλέον μηκύναι μὴ συγχωροῦντος. *Urgeor enim charta propter anguftiam deficiente, & propterea longius hæc producere non permittente.* Notat Vegelinus in manufcripto paginæ omne fpacium fcriptura repletum effe. Argumenta cum in infideles, & Turcas potisfimum, qui facra non admittunt, producantur, neque ex facrarum literarum, neque Patrum teftimoniis, fed ex aliis rationibus deducuntur.

Nondum vulgata eft *Monodia in Georgii Gemifti obitum* cum Epigraphe, *Hermonymus Charitonymus* habetur in Bibliotheca Auguftana cum alia in ejusdem *Gemifti obitum monodia, fcriptore Gregorio Monacho.*

. LVII. De GEORGIO SCHOLARIO verba facturis, illud ante omnia expediendum eft, plures ne, an tantum unicus Georgius Scholarius eadem ætate vixerit. Unum fuiffe s) patria Conftantinopolita-

q) Joannes Polo, nobilis Vir de Albo Caftro in præfat. libello præmiffa ad Joannem Wormatienfem Epifcopum: *Quam poftmodum ipfemet* (Gennadius) *volente Imperatore* (Turcarum Mohamete) *fcripturæ commifit, quod tum nuper ex Afia ab Oratoribus Magni Turci ad Te dignisfime Princeps mittendum æftimaveram, Græce fcriptum delatum effet, Latinum feci* (i. e. curavi faciendum) *Tuæque dignitati dedicare mihi perfuafi.*

* *Wegelino*, Auguftano.

r) Exempli mei titulo infcriptus Annus 1611. Auguftæ Vindel. apud Davidem Francum pag. 163-185.

s) Licet tres Georgios Gennadios infra fingit Allatius, tamen unum fuiffe qui tres perfonas folus fuftinuit, & uni omnia illa quæ fub trium nominibus ille refert, effe tribuenda non dubitabit, qui legerit ea quæ ex eruditiff. Viri Eufebii Renaudoti obfervationibus ad

politanum. Philosophicis disciplinis, & reliqua literatura doctissimum, qui cum Joanne Palæologo in Italia ad Concilium Florentinum venit, in quo & de auxilio patriæ ferendo, & de pace plures, atque elegantissimas orationes composuit, postmodum cum Imperatore Constantinopolim regressum, capta eversaque Urbe a Turcis, cum Turcarum Imperator Græcis, ut Patriarcham sibi pro more eligerent; præcepisset, inuitum Patriarcham creatum, nomenque in Gennadium mutasse, & cum non ultra annos quinque & menses sedisset, negotiorum mole, ac turbarum fluctibus perterritum Throno renunciasse, & sibi vixisse videntur narrare in Turco-Græcia Historia Civilis Constantinopolitana, Georgius Franza lib. 3. cap. 19. Chalcondylas de rebus gestis Turcarum, & alii, sed omnium recentissimus Manuel Malaxus in Historia Ecclesiastica. t) *Λοιπὸν οἱ κληρικοὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Σουλτάνου ἐσύναξαν μερικοὺς τοὺς πλησίον ἀρχιερεῖς, καὶ συνόδου γενομένης ἔκλεξαν ὅλοι ὁμοφώνως τὸν σοφώτατον κῦριν Γεώργιον τὸν Σχολάριον. ὁ ὁποῖος ἦτον κριτὴς τῆς βασιλικῆς κρίσεως εἰς τὰς ἡμέρας τῶν βασιλέων τῶν Ρωμαίων, καὶ ὅταν ὑπῆγεν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος εἰς τὴν Φραγγίαν ὁποῦ ἔκαμαν τὴν ὀγδόην σύνοδον, ἐπῆρε καὶ αὐτὸν ὡς σοφώτατον. ἦτον δὲ ἄνδρας ἁγιώτατος καὶ εὐλαβέστατος.* Et, u) *ὁ δὲ Πατριάρχης κῦρις Γεννάδιος ἔκαμεν εἰς τὸν ὑψηλότατον Πατριαρχικὸν* 395 *θρόνον τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας χρόνους πέντε, καὶ μῆνας, καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα σκάνδαλα ὁποῦ ἦσαν ἐκάλεσε σύνοδον ἀρχιερέων, καὶ κληρικῶν, καὶ ἀρχόντων, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἔκαμε παραίτησιν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐπαρεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ οἱ κληρικοὶ, καὶ ὅλος ὁ λαὸς, διὰ νὰ διαμένῃ ἀμὴ δὲν ἠθέλησε τελείως νὰ τὸ ἀκούσῃ. μόνον ἔγραψε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ εἰς τὸν κώδικα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ λαβὼν τὰ πράγματα αὐτοῦ,*

Gennadii homilias Paris. 1709. 4. editas supra exhibui. De eodem Nic. Comnenus, Græcus ipse pag. 44. prænot. Mystagog. *Vir ille in omni litteratura conspicuus, diu Photianus, mox agnita veritate Græcus ingenuus* (sic Comnenus appellat Romanis faventem) *interfuit aulicus Synodo Florentinæ, declamantem Ephesium audivit, denique post catastrophem Imperii nostri, sacris Græciæ totius præfectus CPol. Patriarcha contra vos,* (Photianos) *Turcis imperantibus scripsit, totique Græciæ videnda, quæ scripsit, exposuit.* Unum esse Gennadium, quem in duos vel tres distraxere Allatius & Caryophylus, observavit etiam Rich. Simon in libro Gallice edito de transsubstantiatione contra Thomam Smithum.

t) In Crusii Turco-Græcia pag. 107.

u) Id. pag. 120.

ἤτοι ἂν εἶχεν, ὑπῆγεν ἐν τῷ ἅμα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ θείου Προδρόμου, τοῦ ἐν τῷ ὄρει Μενοικέως, πλησίον εἰς τὰς Σέῤῥας, καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν εἰρηνικῶς, καὶ ἐμετήλλαξεν ἀντὶ τοῦ κόσμου τούτου τὴν οὐράνιον βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. *Clerici igitur de mandato Regis congregarunt certos quosdam, qui in vicinia erant sacrorum Antistites. Hoc modo Synodo coacta elegerunt una voce doctisſimum: & prudentisſimum virum* Georgium *Scholarium, qui stante adhuc imperio Romano, in judicio imperatorio judicem egerat. A quo tempore Joannes Palæologus in Italiam profectus fuerat, ubi octava Synodus facta est, secum illum inter alios duxerat, ut eruditione præstanti præditum. Erat porro idem pietate, sanctitateque insignis vir. Et, Cæterum Patriarcha Gennadius in sublimi magnæ sanctisſimæque CHristi Ecclesia throno, annos quinque, & aliquot menses egit. Tunc multis, magnisque disſidiis exortis concilium convocavit Pontificum, Clericorum, Optimatum, cunctorumque Christianorum, in quo se Patriarchico munere abdicavit. Adhortabantur quidem Pontifices ipsum & Ecclesiastici omnes, populusque cunctus ad manendum, sed prorsus ipse noluit audire. Verum abdicationem suam in Codice magnæ Ecclesiæ inscripsit. Dein rebus suis acceptis, recta se in Monasterium D. Prodromi in monte Menœcei prope Serras situm, contulit, ibique bona pace mortuus, cum hoc caduco mundo cœleste Dei regnum commutavit.* Et ex Latinis ii omnes, qui Commentarium, *De quinque Capitibus Concilii Florentini* Scholarii esse Gennadii, qui antea Georgius dicebatur, affirmant.

Joannes Matthæus Caryophylus, Iconiensis Episcopus in Præfat. quinque Capitum Concilii Florentini, quæ ipse vernaculo Græcorum sermoni donavit, ad Lectorem, & in Nota ante orationes Georgii Scholarii post Concilium editas, cum videret sub Georgii Scholarii nomine duos Commentarios diversos, adversosque in eodem argumento, unum contra Latinos pro Græcis, alterum contra Græcos pro Latinis, neque posset tantam rei discrepantiam concordare, in eam ivit sententiam, ut assereret, duos fuisse Georgios Scholarios, unum, qui Concilio Florentino interfuit, & pro Latinis contra Græcos scripsit, quique sine ulla dignitate laicus ante captam Constantinopolim obiit: alterum Marci Ephesii alumnum, numquam in opinionem Latinorum abreptum, & qui post ereptum Græcis Byzantium, Patriarchatum occupavit, calamo stricto contra Latinos insaniit.

Pro-

Probari poteſt. Scholarius antiquior multa dixit, & ſcripſit in Synodo, & poſt Synodum: poſterior ait conſulto tacuiſſe ad illud tempus, cum contra Latinos ſcriberet, ſed jam tum ſuſcipere patrocinium diſſenſionis; familiaris, diſcipulus, & ſectator Epheſii. *ὅ δὴ καὶ περὶ ἐμοῦ σφᾶς πεποίηκεν, ἢ ἀμφιγνοεῖν, ἢ τἀναντία δοξάζειν. ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς καιρὸν ἐχούσης σιωπῆς ἡμῶν, πλανωμένους. ποτὲ δὲ τὴν ἐν λόγοις, ἢ πράγμασιν οἰκονομίαν ἡμῶν κατὰ δοκοῦν σφίσι παρερμηνεύοντας. ἔστι δὲ ἃ καὶ συκοφαντοῦντας. ἔδει μὲν τοίνυν καὶ διὰ ταῦτα λόγον συγγράψαντα, διορθώσασθαι μὲν αὐτῶν τοὺς μὴ καθάπαξ ἀνιάτως ἔχοντας, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην, καὶ σύντροφον αὐτοῖς τε καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ δόξαν ἐπαναγαγεῖν.* Et, *οὔτε γὰρ ἀμφιγνοήσει τὶς λοιπὸν, οὔτε συκοφαντεῖν προαχθήσεται, τῆς ἐμῆς γνώμης ἐκδήλου γεγενημένης, ὅτε ἔμελλεν ὡριμωτέραν μὲν εἶναι καθ᾽ ἑαυτὴν, ὠφελιμωτέραν δὲ ἢ πρόσθεν, τοῖς τῆς ἀληθείας φίλοις ἐκτίθεσθαι, τούτων μὲν ἕνεκα τὸν παρόντα λόγον ἐνεστησάμην. Quod quidem in cauſa fuit, ut de nobis vel dubitarent, vel contraria ſentirent, quandoque propter noſtrum diuturnum ſilentium eluſi, quandoque etiam noſtram, aut in ſermone, aut rebus diſpoſitionem pro libidine perperam exponentes, quandoque etiam calumniantes. Oportebat itaque propter jam dicta Commentarium ſcribere, eosque qui non deſperata ſunt valetudine corrigere, & ad antiquam illam, & una cum ipſis, & Chriſti Eccleſia opinionem educatam reducere.* Et, *Neque enim* 398
quis in poſterum dubitabit, neque ad calumnias confugiet mea ſententia in publicum prolata, cum ex ſe ipſa opportunior, magisque quam antea proficua veritatis ſectatoribus eſſet futura. Horum quidem cauſa præſentem ſermonem inſtitui. Et ad calcem libri illa ſuggerit. *Ἐμαυτοῦ δὲ πρὸ πάντων κατηγορῶ, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν θρηνῶ, ὅσοι τοῖς πράγμασιν ἐκείνοις ἑκόντες, ἢ ἄκοντες, καὶ ἢ καθάπαξ, ἢ ἐκ μέρους τινὸς ἐνεχέθημεν, ἢ δυνάμενοι λαλεῖν ὅμως ἐσιγῶμεν ὑποστελλόμενοι. Me ipſum præ omnibus accuſo, & lugeo præterea nos omnes, quotquot rebus illis ſponte, aut vi in totum, vel ex parte interfuimus, qui cum loqui poſſemus, tacebamus tamen, & metu ſermonem reprimebamus.*

Subdit Caryophylus. *Ille*, nempe antiquior; *ante excidium Orientalis Imperii ceſſit e vita, hic captam vidit Conſtantinopolim. Ille nunquam ſacris initiatus obiit, hic Patriarchatu accepto, & mutato nomine dictus fuit Gennadius.* Hæc omnino temere aſſerta probare debuerat Caryophy-

lus.

lus. Quanto cautius alibi locutus in re obſcuriſſima fuit. ἦν δὲ οὗτος, ὡς ἔοικεν, συνήθης, ἢ καὶ μαθητὴς Μάρκου τοῦ Ἐφέσου. *Erat autem hic, ut videtur, familiaris, ſive etiam diſcipulus Marci Epheſii.* Sic cum ait Scholarium antiquiorem Conſtantinopoli rogatu Gregorii tunc Protoſyncelli, deinde Patriarchæ, complura Marci Epheſii argumenta contra Spiritus S. a Filio quoque proceſſionem valide confutaſſe: ſed interea eo vita functo, Beſſarionem reliqua Marci ſophiſmata diluiſſe, nullo probatorum ſcriptorum dicto confirmata, eludit nos in alea, & ſomnos narrat, ut ex iis, quæ infra, dum de illo Georgii opuſculo contra Marcum ſermonem habebimus, manifeſtum erit. Illa mecum Caryophylo conveniunt, duos fuiſſe, & eodem tempore Georgios Scholarios, utroſque cognomento, non indoctos, neque ineruditos; verum tamen non uno animo, nec eorundem defenſores, ſed ſententiis & voluntatibus diſcordes. Hic Latinos, ille Græcos ad extremum uſque ſpiritum oppugnarunt. Bene. Cætera non aſſentior Caryophylo. Scholarius qui Græcorum cauſam egit inglorius, abſque ulla Patriarchatus dignitate, & forte ante exciſum Byzantium, Monachi tantum habitu Georgium in Gennadium commutans fato functus eſt. Habeo ex titulo ſyntagmatis: Γεωργίου, τοῦ Σχολαρίου, τοῦ ὕστερον γενομένου Γενναδίου μοναχοῦ. *Georgii Scholarii, qui demum Gennadius Monachus factus eſt.* Nulla hic Patriarchæ dignitas, quam nec ipſe, nec poſt illum exſcriptores operis, ſaltem pro dignitate operis, & nomen adeo carum, quo poſtquam inditum illi fuerat, tantum delectatus eſt, ut numquam in poſterum alio quam ipſo publice & privatim compellari & ſcribi, Georgii obliterato, voluerit, ſiluiſſent. Hinc ſcripta illius omnia poſt Patriarchatum ſub Gennadii Scholarii nomine, nulla alterius facta mentione innoteſcunt: quod aliter in ſyntagmate cernitur, cum primum & præcipuum Georgii, Gennadii tamquam minus notum nomen præfigatur. Scripſit ante Patriarchatum initum ſyntagma illud. Falſum. Monachus enim non potuit, niſi poſt Patriarchatum fieri; cum ante e Laico in dignitatem evectus ſit. Quare ſi monachus, ergo jam fuerat Patriarcha; ſi ante Monachus, quam Patriarcha, ergo alius a Scholario Catholicæ doctrinæ aſſertore. Nec alium fuiſſe exiſtimo, quam quem Corteſium Scholarium in aliis operibus manuſcripti Codices indigitant, & Presbyterum, ad quem Marcus Epheſius epiſtolam contra ritus & ſacrificia Romanæ Eccleſiæ direxit: τιμιώτατε πρεσβύτερε, καὶ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ποθεινότατε ἀδελφὲ κύρι Γεώργιε. τοῦ σοῦ

lu-

δέομαι ὅπως ὑγιαίνῃ ἡ ἁγιωσύνη σου, καὶ ἐπὶ πᾶσι καλῶς ἔχῃ. Honoratissime Presbyter, & nobis in Christo dilectissime frater, Domine Georgi. Precor Deum, ut sospes sit sanctitas tua, & in omnibus bene se habeat. P. *τὴν γραφήν σου δεξάμενος.* Ad quam epistolam satis fusam responsionem Andreæ Archi-Episcopi Colossensis ad cives Methonenses per modum dialogi, beneficio tum antiquæ, tum recentis Ec- 397
clesiasticæ Historiæ condi Ferdinandi Ughelli Abbatis Cisterciensis etiam per otium legi. Perpetuus Florentinæ Synodi hostis, quod ex Leonardi Chii epistola anno 1453. 16. die Augusti, de expugnatione Constantinopoleos data manifestum fit: illius enim in Latinos machinas ita explicat: *Verum quoniam nec ratio, nec auctoritas, nec variæ Scholarii, Isidori, Neophytique opiniones adversus Romanæ Ecclesiæ fidem stare poterant, actum est industria & probitate præfati Domini Cardinalis, ut sancta unio, assentiente Imperatore Senatuque, si non ficta fuit, firmaretur celebrareturque 2. Idus Decembris Spiridionis Episcopi sancti die.* Et: *Intendebat ex una parte Scholarius, & altera Chisluca quandoque ad præsentiam semet Apostolicam conferre, ut hi essent, qui soli rem intellexisse viderentur, quique primi laudarentur tantæ unionis auctores: adversus enim Legatum multi invidia clanculo torquebantur. Ergo, dixi, Paterisne o Imperator, ut hæc ambitio scindat Ecclesiam? ut hujus gratia divina ira magis magisque meritò accendatur? Cur non e medio pertinaces illi tolluntur. Acquiescere Imperator visus. Metropolitas ad concupiscendum* (fortasse *compescendum*) *Scholarium, Isidorum, Neophytum, complicesque judices constituit quidem, non facto. Nam si pusillanimitatem Imperator excussisset, hanc fidei illusionem vindicasset.* Nec tacuit Chalcondyles lib. 6: *ὁ μέντοι ἀρχιερεὺς καὶ σοφῶν τινας ἐπιπέμπει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον παρὰ τοὺς Ἕλληνας ἐς διάλεξιν ἀφιξομένους τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, οἳ οὐ προσίεντο τὴν γενομένην σφίσιν ξύνοδον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Μάρκῳ τε τῷ Ἐφέσου ἀρχιερεῖ, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ τῶν Λατίνων δόγματι τὸ παράπαν, καὶ Σχολαρίῳ τῷ τότε παρ' Ἕλλησι τὰ ἐς σοφίαν εὐδοκιμοῦντι· οὐ μέντοι ἤνυετο αὐτοῖς οὐδὲν ἐς λόγων ἅμιλλαν ἀφικνουμένοις. ἀλλ' ἀπεχώρουν ἄπρακτοι ἐπὶ Ἰταλίας. Hinc motus Pontifex Romanus viros quosdam doctos Byzantium ad Græcos misit, ut cum his in colloquium venirent: qui quidem Synodum & concordiam in Italia factam non admittebant: Marco scilicet Ephesi Episcopo, ne quidem ab initio Latinorum dogmati consensum præstare volenti, Scholarioque Græcorum hujus temporis doctissimo. Ubi ad colloquium & ad disputationem ventum*

tum est, Romani nihil efficere potuerunt, verum re infecta domum reversi sunt.

Et ut tandem evidentissima ratione rem firmem, Scholarius iste Romanæ Ecclesiæ perduellis, neque in Concilio Florentino fuit, neque adesse potuit infirmitate oppressus, qui postea Monachum induens, & sub eo habitu etiam post Concilium unionem illam Florentinam summopere objurgans, multa cum Latinis conflictatus est, quæ de Catholico Scholario, qui cum Imperatore Florentiæ fuit, & non nisi cum ipso Patriarchatu semper antea laicus, ecclesiasticis initiatus asseritur. Manifestum itaque est, non Scholarium Patriarcham, sed alterum Monachum a Patriarcha diversum, convitium Ecclesiæ Latinæ fecisse. Non ex meo ista profero. Testis ipse Scholarius suæ conditionis statum probat. Mesazon Imperatoris gener, dignitate Magni Ducis, & cognomento Notaræ celebris, cum Concilium in Italia ageretur ad Theodorum Carystenum, qui cum Imperatore Synodo intererat, plerasque epistolas dederat, aliasque multo plures familiarissime, & eodem tempore Scholario ab Imperatore ipso disjunctissimo, cui respondens Scholarius scribit epist. 1. *ἴσως ἐπειδὰν ὁ βασιλεὺς ἐπανήκει, καὶ δέῃ με προσαγορεύειν ἐκεῖνον. δίκαιον γὰρ ἅπαξ ἂν ὁ Θεὸς ἐθέλῃ, τοῦτο δεήσομαι· ὅτε καὶ πείσεις τὸν πάντ' ἄριστον βασιλέα. Fortasse ubi Imperator redierit, tua intercessione eum alloquar. Neque enim injusta, si Deus dederit, ab illo petam, quando omnium optimo Imperatori persuadebis.* Qui exspectat reditum Imperatoris, cum Imperatore non est. Præterea Catholicus unice plurimi ab Imperatore pendebatur, ut ex actis Concilii colligitur. Schismaticus dum hæret, & colloquia Imperatoris aliorum opera sibi procurat, parum virtutis, parum animi, parum etiam nervorum habuisse, vilemque apud Imperatorem se fuisse demonstrat. Sed qui potuit gravi morbo, tantum ope
398 divina pollendo impeditus in Italiam adnavigare? Scholarius est, qui loquitur eadem epistola: *ὑφ' ἑνὸς μόνον τῆς τοῦ σώματος ἐνοχλούμεθα δυσκρασίας, ἧς οὐκ ἔστι μηχανὴ θαύματος ἄνευ ἀπαλλαγῆναι. Ex una tandem corporis intemperie laboramus, cui sine miraculo mederi haud facile fuerit.* Idemque in 2. ad eundem epistola gratias agit, quod de medico sibi providerat: *σὺ γὰρ ἤδη καὶ τὰς ἡμῶν μαντευόμενος χρείας φθάνεις τὴν αἴτησιν, καὶ τὸν ἰατρὸν γὰρ ἡμῖν ἔπεμψας πρίν τι παρ' ἡμῶν εἰδέναι σαφῶς, ὃς καὶ λίαν ἡμῖν ἔδοξεν ἐξαρκεῖν. Tu enim & nostras prævidens necessitates, postulata antevertis; Medicum enim nobis misisti antequam a nobis certius*

reddereris, qui nobis maxime idoneus visus est. Quid plura? adhuc Bytium sub Christianis Imperatoribus stabat, & ipse, nescio an vipertæsus, an gloriæ flagrans cupiditate, Monachorum albo adbitur, Georgiique nomine omisso, Gennadii sibi adscisit. Hinc st. 8. scribi cœptum : Γεννάδιος ἐλάχιστος ἐν μοναχοῖς. *Gennahumilis Monachus.* & Notaras: τῷ ὁσιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς, ϗ λογιωτάτῳ διδασκάλῳ τῷ ποτὲ Σχολαρίῳ. *Venerabilissimo Monacho & erudino Magistro quondam Scholario.* Et quod magis animadversiodignum est, Monachorum quoque curam in se recepit, cui tea renunciare coactus ad Athum montem se contulit, ut idemt asserit epist. 9. ἐπεὶ καὶ τ̃ μονῆς, ἧς ἤδη τὴν ἐπιμέλειαν ἐστέρθη μὲν τὴν ἀρχὴν λογισμοῖς θειοτέροις κεκινημένος. ἀλλὰ νῦν τῶν δεόντων ἐκείνην, ϗ δεηθέντων πάνυ λαβεῖν, ἐ πάνυ τοῖς ἡμετέροις ιφωνούντων σκοποῖς, ἐράνιον τουτὶ δεξαιμένοις σύνθημα περὶ ... λον ἰδιοπραγμονεῖν, καὶ τὴν ψυχὴν καθαίρειν καὶ ἀνάγειν ... ἀπλανέσιν ἐκ Θεοῦ φωτισμοῖς, ϗ ταῖς ὁδηγίαις τῶν ἀρχαιοτέρων ..., καὶ τὴν μικρὰν ἐκείνην παῤῥησίαν ἀμέμπτως ἐφύγομεν. Et in: ἀλλ' ἐμέ γε ἐκ εἰς μακρὰν Ἄθως δέξεται. *Quandoquidem & Moerii, quod ipse minime ignoras, curam in nosmet initio suscepimus, nis servientes afflatibus. Verum tamen nunc illis, qui monasterium trarant, & precibus nos iteratis ad illud suscipiendum compulerant, cum ris cogitationibus non concordarent, nosque eorum conatus tamquam cæm tesseram susciperemus, nos scilicet privatam vitam vivere, animumque pur, conarique infallibilibus Dei illuminationibus, vetustiorum illorum adhortatis manuductos ad excelsiora promovere, pusillum illum fastum inculpate neimus.* Et, *sed me non multo post Athos excipiet.* In epistolis item, quas nachus scripserat, licet habitum mutarit, naturam tamen suam haud cere potuit, ut in Romanam Ecclesiam, quam semper contumelioædit, odium sibi insitum aliquomodo ex animo evelleret. Quomoergo Scholarius Catholicus, erit *Patriarcha* schismaticus? Monachum ui à Patriarcha, Concilio adhærentem, ab eo, qui in Concilio non rat sejunge, & evidentissime contra Caryophylum conclude, Schoum schismaticum nullo modo Patriarcham fuisse; eum, qui in Italia :, non antè excisam urbem fato occubuisse, sed adhuc superstitem erii Othomanici exordio una omnium sententia ex laico Patriarcham tum: Scholarium alterum prius Monachum factum continuo schisi inhæsisse, qui nec Patriarcha fieri potuit, cum non ex laico, sed ex

ex Monacho & Monachorum præpoſito in Patriarchatum ipſum contra ſcriptorum omnium fidem gradum feciſſet.

Scholarius vero, qui ſemper virtute ac doctrina ſua præſidium Latinis contra Græcos fuit, præceptorem habuit Matthæum Camariotam, non indoctum hominem, ut in fronte cujusdam libri Joannis Zygomalæ adnotabatur: τοῦ σοφωτάτου, καὶ λογιωτάτου Ματθαίου, τοῦ Καμαριώτου ἐξήγησις εἰς τὰς ἐπιστολὰς Συνεσίου τοῦ σοφωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου γεγραμμένη οἰκείᾳ χειρὶ τοῦ Καμαριώτου. καὶ ἔτι βραχὺ ὑπόμνημα εἰς τὸν αὐτὸν Καμαριώτην, ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονίκης ὁρμώμενος, καὶ φιλόσοφος ὤν, ἦλθεν ὧδε εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν τοῖς ἐσχάτοις δυστυχέσι χρόνοις τῶν βασιλέων τῶν Παλαιολόγων, καὶ ὧδε μείνας μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Πατριάρχου κυρίου Γενναδίου, τοῦ Σχολαρίου, καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχόντων περὶ τὰ μέσα τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Μουράτη.

399 *Doctisſimi & eruditiſſimi Matthæi Camariotæ expoſitio in ſapientisſimi & reverendiſſimi Epiſcopi Syneſii epiſtolas, manu ipſius ſcripta. Præterea Commentariolum in eundem Camariotam, quomodo patria Theſſalonicenſis, profesſione Philoſophus huc Conſtantinopolim venerit ultimis Regum Palæologorum miſeris temporibus, & hic poſt urbem amiſſam ſubſtiterit poſtquam Scholarii, qui poſtea Patriarcha fuit Gennadius, & quorundam aliorum Optimatum circa medium regni Sultani Amuratæ, præceptor fuiſſet.* Nec diſſentit Maximus Margunius Epiſt. ad Davidem Hœſchelium Synopſi Rhetoricæ Matthæi Camariotæ præfixa: οἶμαι δὲ Ματθαίου εἶναι τοῦ Καμαριώτου τὸ σύγγραμμα, ἀνδρὸς τά τε ἄλλα εὐσεβοῦς καὶ περὶ λόγους οὐκ ἀγεννοῦς. προσπεφοίτηκε δὲ τούτῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ὁ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν αὐτῆς τοὺς οἴακας ἐγχειρισθεὶς, ἀκμάσαντι μὲν πρὸ τῆς ἁλώσεως, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ταύτης ἀπολιπόντι τὸν βίον. *Scriptio, ut videtur, Matthæi Camariotæ eſt Viri pii & loquendi facundia diſerti. Eum inter alios audivit Gennadius Scholarius, qui poſt captum Byzantium ejusdem urbis gubernacula ſibi concredita ſuſtinuit. Matthæus ante excidium floruit, ſed paulo poſt excidium diem obiit.* De diſcipulis & patria Matthæi Camariotæ non nimis veroſimilia tradit Theodoſius Zygomala epiſt. ad Martinum Cruſium de periculis & cladibus Conſtantinopolitanis. * Cum Græcorum Imperatore Joanne in Italiam veniens, Ferrariæ Florentiæque Concilio interfuit, ut ſupra adnotavimus. In Synodo rogatus, ut ſententiam diceret, a qua dicenda laici in Synodis excluduntur, cum laicus ipſe eſſet, nihilominus dixit, & libris de ea editis, omnibus teſtatam eſſe voluit ſeſſ. 25. ini

* In Cruſii Turco-Græcia p. 90.

δὲ μετὰ πάντων τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων προτρέπομαι νῦν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ θείου σου κράτους ὀλίγοις ῥήμασι δηλῶσαι τὴν ἐμὴν διάνοιαν, βούλει γὰρ τῷ συμπεράσματι τῆς ἁγίας ἑνώσεως πάντας ἡμᾶς συναινοῦντας, καὶ ὑπακούοντας ἔχειν, οὐ γνώμην διδόναι, τοῦτο γὰρ μᾶλλον ἁρμόττει τοῖς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θρόνους τε, καὶ βαθμοὺς εἰληχόσι, πληρῶσαι τὸ προσταττόμενον. Et, καὶ τοῦτο ποιῶ, οὐ διότι εἰμὶ κοσμικὸς, καὶ ἀνάγκην ἔχω πείθεσθαι τῷ θείῳ κράτει σου καὶ τὰ ἑξῆς. *Sed quoniam inter alios nobilissimos viros sacrum tuum Imperium me quoque hortatur ad proferendum, quid sentiam: vis enim in concludenda sancta unione nos omnes habere consentientes, dictoque audientes, non quidem ferendo sententiam, hoc enim potius congruit iis, qui sortiti sunt sedes, & gradus Ecclesiasticos, faciam imperata.* Et, *Idque facio non quia sum laicus, & necesse mihi est sacro tuo parere imperio &c.* Post Synodum, & collapsas fortunas Græciæ etiamnum laicus eligitur Patriarcha Constantinopolitanus, & Gennadius mutato nomine nuncupatur; & quemadmodum antea Patriarchæ ab Imperatoribus Christianis in eorum consecratione, ita ipse a Turca, muneribus etiam oblatis excipitur. Georgius Franza lib. 3. cap. 19. Historia Politica lib. 1. Turco-Græciæ. Malaxus in Historia Eccles. & alii. Quinquennium præfuit, & aliquot menses, & tranquillæ vitæ, ac quietis studio Patriarchatu se abdicavit, & in monasterio Prodromi in monte Menœcei prope Serras sito vitam posuit. Sequunturque Latini fere omnes, Possevinus, Bellarminus, Panvinius, & alii. Genebrardus Chronolog. lib. 4. in Nicolao V. nescit, *An is sit Gennadius Scholarius Patriarcha Constantinopolitanus, qui Synodo Florentinæ interfuerat, & pro Latinis contra Græcos de Capitibus quinque scripserat e Græcorum Patrum testimoniis*, nullo tamen evidenti argumento, si bene sapio.

His iisdem temporibus vixit GENNADIUS GEORGIUS SCHOLARIUS Metropolita Phasorum, a supradictis longe diversus, cum Georgius Scholarius Monachus, non asseratur fuisse Metropolita, & Patriarcha post Patriarchatum sibi vixerit, ad quem legitur Elegia Græca Francisci Philelphi in lib. 2. Psychagogiæ Carminum Græcorum cujus illud initium est:

Ὅν μοι ὄντι νέῳ νεαρὸν πάνυ διὰ θεάων
Ἐν Βυζαντίῳ ἔρῳ ἥψατο Καλλιόπη. a)

a) *Quem juveni mi olim juvenem Byzantis in urbe*
Calliopes dia conciliavit amor.
Non ad alium quam ad Georgium Scholarium hanc Philelfi elegiam pertinere, docet Eusebius Renaudotus p. 41. ad Gennadii homiliam.

Nec dubito alios etiam hujus nominis ac cognominis perplures fuisse, quorum scripta cum nulla ad manus pervenerint, ac si nulli fuissent, de illis sermo nullus nobis habendus est.

400 Hinc pro certo affirmare possumus, Opuscula omnia, quæ sub Gennadii Scholarii nomine circumferuntur, hujusce Gennadii esse, & potissimum si Patriarchæ titulo muniantur. Item, omnia, quæ Latino nomini favent, etsi Gennadium non præferant: item quæ adversus Georgium Gemistum, cum quo iste noster simultates exercuit, id enim ipse de se scribit, Manuele Rhetore referente. Manuelis verba supra * relata sunt.

Versiones item ex Latinis Auctoribus huic tribuendæ sunt, cum ipse opusculis contra Gemistum, & in Italia fuisse, & linguam calluisse Latinam profiteatur, quamvis in eo id etiam cavillatus est Gemistus, quod de alio non dixerim. Licet enim ille de se dicat, οὕτω καὶ ἐμοὶ πάντων τῶν ἑκατέρωθεν συγγεγραμμένων ἐπεληλυθότι καλῶς καὶ ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐγκύψαντι, πόρρωθεν ἀρξαμένῳ τῆς περὶ ταῦτα σπουδῆς ἐξευρεῖν τι πλέον, ἐπὶ συνηγορίᾳ μὲν τῆς ἀληθείας, καθαιρέσει δὲ τοῦ ψεύδους ἐγγέγονε. *Non alia ratione, & mihi omnibus ex utraque parte bene perlectis, & sacris libris perceptis, cum jam inde multo abhinc tempore in simili conatu præstiterim, præter jam dicta aliquid in re proposita ad confirmandam veritatem, & ad oppugnandam falsitatem de novo contigit invenire.* Et cap. 18. καθάπερ ἡμεῖς νῦν σχεδὸν ταῖς ἑκατέρων συστάσεσιν, ὑπό τε φιλοτιμίας, καὶ ἀνάγκης ἐγγεγυμνάσμεθα. οὐδὲν γὰρ ἐστι παρὰ Λατίνοις ῥητὸν, ἢ ἐπιχείρημα πρὸς τὴν αὐτὴν δόξαν ταύτην, ὃ μὴ καὶ πρὸς τὴν τῶν ἡμετέρων μετεληλυθεν εἴδησιν. *Quemadmodum nos nunc fere utriusque instantiis a gloriæ cupiditate, sive etiam necessitate exerciti sumus. Nulla enim apud Latinos sententia est, nullum argumentum eorum opinioni conferens, quod ad nostram cognitionem transvectum non sit.* Et alibi Planudem reprehendat, quod male verbum Augustini Græcis reddiderit: Latinæ tamen linguæ peritiam nullam sibi vindicat. Argumenta etenim, ac discursus utrimque fieri solitos, interpretum studio, & scribentium fastu, Græcis quoque ipsis Latinæ linguæ jejunis multo ante patuerant.

Illud quoque certum est, quæ Latinis, ac eorum sententiæ, & præcipue de Processione Spiritus sancti cornua obvertunt, alterius Georgii Scholarii esse, & forte etiam quæ Cortesii Scholarii nomen præfixum habent. Reliqua nisi argumentum efficax oppositum suadeat, utrius sint, in ambiguo esse. Ordiamur ergo a certissimis, v

* p. 753. seq.

a Georgio nostro, qui Gennadius obtento Patriarchatu vocari voluit.

1. Scripsit varias orationes. Primam ad Synodum Orientalem Florentiæ, *de pace, & ferendo Patriæ auxilio.* Secundam, *de facienda unione, Dogmaticam, quæ præsenti rerum statui esset profutura.* Tertiam, *qua impedimenta pacis tolluntur.* Quartam, *in qua exponuntur, per quæ pax hujusmodi perfici possit.* Editæ sunt * primum Romæ Græce cum Concilio Florentino in folio: & Græce & Latine, Joanne Matthæo Caryophylo interprete cum eodem Concilio in 4to apud Stephanum Paulinum. Et in Tom. 4. Conciliorum generalium Romæ ex Typographia Cameræ Apostolicæ in fol. 1612. habenturque MSS. in Biblioth. Regia Scoriaci, Bavarica Cod. 55. & 58. Altempsiana Cod. 35. & Antonii Augustini Cod. 163. Earum aliquas in Rutenicam linguam versas Joanni Basilio Magno Moscoviæ Duci, ad illum a Gregorio XIII. Pont. Max. allegatus, ut ipse narrat in Apparatu, obtulit Possevinus. Argumentum orationum non ab alio melius, quam ab ipso Scholario petamus, ex Concilii Florentini sess. 25. ἧς μὲν γνώμης γέγονα, καὶ εἰμὶ περὶ τὴν προκειμένην τῆς ἑνώσεως ὕλην ὁ πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν ταύτην σύνοδον σχεδιασθείς μοι, καὶ πεμφθεὶς λόγος δηλοῖ. ἐν ᾧ πρός τε τὴν ἕνωσιν, καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πραγμάτων τοὺς ἱεροὺς τούτους προετρεπόμην πατέρας. μαρτυροῦσι δὲ καὶ τὰ δύο βιβλία, ἅπερ πρότερον συνθεὶς, νῦν ἐγχειρίζω τῇ παρούσῃ συνόδῳ. ὧν τὸ μὲν ἐστι συμβουλὴ περί τε ἑνώσεως, καὶ τρόπου αὐτῆς, καὶ ὅσα ἄλλα πρὸς ταύτην ἁρμόττει τὴν ὕλην. τὸ δὲ περὶ τοῦ ζητήματος πραγματεύεται σκοπὸν ἔχον δεῖξαι τοὺς διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας συμφωνοῦντας ἀλλήλοις, οὐ λόγοις ἀνθρωπίνοις, οὐδ' ἀποδείξεσιν, ἀλλὰ ῥητοῖς τῆς ἱερᾶς γραφῆς, καὶ τῶν διδασκάλων αὐτῶν. ἅπερ δύο βιβλία φαῦλος μὲν ὢν ἐγὼ, καὶ παντάπασιν εὐτελὴς καὶ σοφίᾳ, καὶ ἐπιστήμῃ, καὶ γνώσει, καὶ πᾶσιν ὁμοῦ. καὶ τὰ ἑξῆς. Et, καὶ ἔσονται ταῦτα τὰ βιβλία τοῦτο 401
μὲν ἐναργὴς, καὶ διηνεκὴς ἀπόδειξις τῆς ἐμῆς διανοίας. τοῦτο δὲ πληροφορία τις ἱκανὴ, καὶ βεβαίωσις περὶ τῆς τῶν διδασκάλων συμπνοίας, καὶ συμφωνίας, πάσῃ Χριστιανικῇ, καὶ ἀφιλονείκῳ ψυχῇ, ἑτοίμου ὄντος μου, καὶ αὐτοῦ Θεοῦ χάριτι, λόγον ἀποδιδόναι τῷ βουλομένῳ λαβεῖν περὶ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων. *Quam ego quidem habuerim, & nunc habeam sententiam de proposita unionis materia, indicat sermo a me utcumque compositus, & huic nostræ sanctæ Synodo oblatus: quo sacros hosce adhortabar Patres ad unionem, & auxilium rebus Constantinopolitanis ferendum. Testantur*

Zzzz 2

* Exstant in Tomis Concil. Tom. IV. Binii p. 616. & Tom. XIII. Labbei p. 542. & T. IX. Harduin. p. 442.

tur etiam duo libelli, quos antea compositos, nunc præsenti Synodo trado. Quorum alter consilium dat, ut fiat, & quomodo fieri debeat unio, & exponit quicquid aliud ad hanc materiam spectat: alter vero quæstionem ipsam tractat; estque illi scopus ostendere, Doctores Ecclesiæ inter se concordes esse, non rationibus ac demonstrationibus humanis, sed sacra Scriptura & Doctorum eorundem sententiis. Quos duos libellos exilis ego quidem, ac tenuis & eruditione, & scientia, & prudentia, & omnibus plane &c. Et, *Eruntqe hi libelli & sensus mei evidens ac perpetua demonstratio, & satis aperta declaratio consensionis concordiaque Doctorum, qua satisfactum erit omni Christianæ minusque amanti contentionum animæ: me ipso quoque parato, gratia divina favente, ad reddendam volenti cuilibet rationem de omnibus, quæ inibi scripta sunt.* Nec alio respexit Marcus Ephesius libello de Synodo Florentina. *καί τις τῶν ἡμετέρων ἐπεχείρησε λέγειν, ὡς καλόν ἐστι τὴν εἰρήνην ἀσπάσασθαι, καὶ τοὺς ἁγίους συμφώνους ἀποδεῖξαι πρὸς ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ δοκῶσιν οἱ δυτικοὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀντιφθέγγεσθαι. Et quidam ex nostris aggressus est dicere: Bonum est pacem amplecti, sanctosque inter se consentientes demonstrare, ne videantur Occidentales contraria loqui Orientalibus.* Ad quem Josephus Methonensis Episcopus in Apologia, *συνηγόρησε δ' αὐτῷ καὶ Σχολάριος ὁ σοφὸς, ὅς καὶ λόγους τρεῖς ἐξέθετο περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, καὶ τοὺς ἁγίους ἀνατολικούς τε καὶ δυτικοὺς ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις μάλα γενναίως συμφωνοῦντας ἀλλήλοις ἀπέδειξεν. Cujus sententiam Vir doctus Scholarius confirmavit, qui tres etiam orationes* de unione Ecclesiastica *edidit, quibus sanctos Orientales consentire cum Occidentalibus præclare admodum demonstravit.* De illis etiam Fabius Benevolentius: *Scholarius igitur, etsi dignitate multis esset inferior, doctrina tamen nulli erat secundus, ut ex hoc Commentario patet, in quo decreta Concilii tuetur. Sed & in eodem Concilio duos libros edidit suæ fidei confessionem in eis exponendo, quos Imperatori, aliisque in Synodo legendos tradidit. Et audivi Parisiis Latinos factos, atque editos. Præterea hic tres orationes composuit; ubi & Græcos suos ad unionem cum Latinis hortatur, luculentissimas. Nam eloquentiæ palmam huic tribuere tum Græci videbantur. Idcirco eæ jussu Imperatoris volumini Concilii Actorum insertæ sunt.*

2. Occupato per omne nefas Byzantio, Sultanus Mahometus innata discendi cupiditate, sæpissime de rebus fidei Christianæ, ejusque arcanis, nec non Philosophicis Quæstionibus cum doctissimo isto Gennadio sermonem conferebat, & inter alios quodam die per Patriarchejum obequitans, ubi intellexisset, ibi adesse Patriarcham in Pammaca-

risti ex equo discedens, superque solium assidens, multa de religione nostra, facta primum Patriarchæ potestate, ut libere & absque ullo periculi metu responderet, interrogat. Ingenue Scholarius, ut virum vere doctum, pium, atque Catholicum decebat, pro sui muneris & tanti mysterii dignitate ad interrogata respondit. Disputatione illa Sultanus non indelectatus, eam & scripto sibi consignari, & in Turco-Arabicam linguam ab Achmete Berroeæ *Præfecto*, *Mahometi* Zelebi Commentariensis patre transferri jussit, eo titulo : *τοῦ σοφωτάτου, καὶ λογιωτάτου κυροῦ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, καὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, ὁμιλία ῥηθεῖσα περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως τῶν Χριστιανῶν. ἐρωτηθεὶς γὰρ παρὰ τοῦ Ἀμηρᾶ Σουλτάνου, τοῦ Μαχουμέτη. τί πιστεύετε ὑμεῖς οἱ Χριστιανοί. ἀπεκρίνατο δὲ οὕτως, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, μετεγλωττώθη. δὲ εἰς τὴν Τουρκοαραβόγλωσσαν ὑπὸ τοῦ Ἀχμὰτ Καδδῆ Βεῤῥοίας, τοῦ πατρὸς Μαχούμετ Τζελεμπὶ τοῦ ἀναγραφέως. Sapientissimi* 402 *& eruditissimi Viri, Domini Gennadii Scholarii Patriarchæ Constantinopoleos novæ Romæ Homilia habita de vera & inculpata Christianorum fide. Interrogatus enim ab Imperatore Mahometa.* Quid creditis vos Christiani? *respondit ei ad hunc qui sequitur modum. Translata est autem in Turco-Arabicam linguam ab Achmete, Berrææ prætore, qui Machumeta Zelebi Commentariensis pater fuit.* Historia Politica. Viginti capitibus comprehensam, & inter historiam Ecclesiasticam Manuelis Malaxi relatam atque Latine versam Martinus Crusius edidit, una cum Turcicis Achumatis & Malaxi historia in Turco-Græcia lib. 2. Basileæ per Leonardum Ostenium 1584. fol. & Latine in Biblioth. Patrum. Crusius confundit, & cum Crusio Possevinus Homiliam hanc cum alio ejusdem Gennadii opusculo * alio modo, & sub forma Dialogi Græce & Latine à Joanne Brassicano edito, Viennæ 1530. 8. Cujus inscriptio est : *τοῦ αἰδεσιμωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γενναδίου Σχολαρίου βιβλίον σύντομόν τε, καὶ σαφὲς περί τινων κεφαλαίων τῆς ἡμετέρας πίστεως, περὶ ὧν ἡ διάλεξις γέγονε μετὰ τοῦ Ἀμηρᾶ τοῦ Μαχουμέτου. ὃ καὶ ἐπιγέγραπται, περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων. ἐρωτᾷ ὁ Τοῦρκος. ὁ δὲ Πατριάρχης ἀποκρίνεται. Reverendissimi Patriarchæ Constantinopolitani Gennadii Scholarii liber brevis & clarus de aliquibus capitibus nostræ fidei, de quibus colloquium habitum est cum Amera Machumeto, & inscriptum fuit : Via salutis hominum. Interrogat Turca ; Patriarcha respondet.* Subdit Crusius: *Nesciebatur, cum ederetur is libellus, quis esset ille Gennadius, tanquam si ante* 1100. *annos vixisset, Presbyter Massiliensis ; cum nondum esset Muhometes*

 Turca.

* De hujus editionibus dixi Volum. VI. p. 697.

Turca. *At nunc ex præsenti historia patet esse Gennadium, qui post expugnatam à Turcis Urbem Constantini, primus factus sit ibi Patriarcha.* Postremo hic in Hæresiologia cum aliis Auctoribus cum Græcis tum Latinis, e Græco in Latinum a Gregorio Hermonymo Spartano translatus, Basileæ 1556. in folio cusus est, & Helmestad. Græco-Latine 1611. in 8o. Habebaturque manuscriptus Scoriaci in Bibliotheca Regia, Monachii Bavarica, Londini Blonderiana, & in Romanis apud Alexandrum Cherubinum, & alios passim.

Possevinus duo objicit hisce libellis; Alterum, ubi agitur de sanctissima Trinitate, divinas personas vocari ἰδιώματα, *idiomata, proprietates, attributa.* Sed videri Auctorem excusandum, quod ei cum Tyranno res esset, qui hoc mysterium aliter exsibilasset. Quamvis alicubi nominet etiam πρόσωπα, *Personas.* Non hic pluribus agam. Gennadius satis, si attentius rem Possevinus considerasset, fecisset. καὶ ταῦτα τὰ τρία ἰδιώματα ὀνομάζομεν τρεῖς ὑποστάσεις, ἤγουν τρία πρόσωπα. καὶ διότι αὐτὰ τὰ τρία ἰδιώματα οὐ μερίζουσι τὴν μίαν, καὶ ἁπλουστάτην οὐσίαν τοῦ Θεοῦ. *Has tres proprietates nos nominamus tres Hypostases, seu Personas: & ipsæ proprietates non partiuntur unicam illam & simplicissimam Dei essentiam.* Quid hic apertius dici potuit? An quia Personarum mentio inducta est, mysterium exsibilavit Tyrannus? Quid proprietatis quid Personæ nomine Gennadius innuat, non ab alio, quam ab ipso Gennadio affluenter satis habemus. Alterum est, in eo nullam mentionem fieri de processione Spiritus Sancti a Filio: ideoque dubitandum non esse, quin a Græcis locus ille corruptus fuerit, qui libellum ad Martinum Crusium Byzantio non ita pridem in Germaniam miserunt: & Gennadium cum Latinis de processione Spiritus sancti, uti de aliis Catholicis dogmatibus planissime consensisse dubitandum non est. Adeo semper Patrum corruptores Græci similis sortis hominibus, cum vel eos non intelligunt, vel ad mentem eorum, ut ipsi vellent, non loqvuntur, judicantur. Qui corrumpere potuit ex opusculo verbulum, qui tractatus integros, eosque permagnos de eodem argumento pro Latinis communicat, nec negat Auctorem similia scripsisse & sensisse? An quæ idem Gennadius pro Concilio Florentino adversus Græ-
403 corum pertinaciam composuit, Græcorum ullus ad hæc nostra tempora præter Caryophylum, illiusque συνθιασώτην Arcudium, eosque in Italia Romæ enutritos Gennadii Scholarii esse negarunt? Quem non tot paginæ, verbulum offendere potuit? In Homilia eaque compendi-

diosissima, in qua per capita brevissima, quid Christiani crederent, exponebat, non videbatur necessarium per singula quæque rem conficere, & maxime quod in Dialogo cum eodem Tyranno habito, Processionem etiam a Filio aperte satis enunciarat: Ideoque satis illi fuit rem digito indicasse, ut ex 3. & 4. cap. colligitur. An nescit Possevinus, ex silentio rei alicujus, & potissimum, si silentium damnatum non est, non statim negationem rei inferri? In Dialogo vero satis manifeste processionem professum fuisse, quis ibit inficias? Accipe verba, & Catholico nostro Georgio Scholario etiam post Patriarchatum una mecum gaude. Interrogatus enim de productione Personarum respondet: *Duæ sunt in divinis Personæ productæ Filius, & Spiritus Sanctus. Non generat* Filius, *sed generatur, propterea dicitur productus. Similiter Spiritus Sanctus non spirat, sed spiratur, & ideo dicitur productus. Si igitur interrogatur fueris, in divinis quæ sint Personæ producentes, respondes duæ. Nam pater generat Filium, & Pater, & Filius spirant Spiritum Sanctum.*

3. *Pro Concilio Florentino* contra recentiores nonnullos Græcorum, qui illud contumeliose lædebant, *pro quinque Capitibus* in ejus definitione decretis *Apologiam* solidam, & efficacem composuit. Edita est Græce Romæ cum Concilio Florentino 1577. folio, & Latine Fabio Benevolentio Senensi interprete ibid. 1579. in 4to ad Gregorium XIII. cui opus nuncupavit. Et in Biblioth. Patrum, * & cum aliis opusculis Dilingæ 1581. in 8vo & anno 1628. vernaculo Græcorum sermone donata a Joanne Matthæo Caryophylo: vulgarunt Typographi Congregationis de Fide propaganda in 4to cum Bessarionis epistola ad Clerum & Laicos, aliosque Sedi Constantinopolitanæ subjectos. De cujus voluminis lectione Nicolaus Majoranus, eodem Benevolentio referente, Melphitensis Episcopus, & veritatis amantissimus dicere solebat: *Ego quinquaginta annos in famulatu hujus S. Sedis & Pontificum vixi, eosque ob innumera in me merita colui semper, ut debui, at nulla alia re magis ad eorum cultum sum accensus, & inflammatus, quam ex hujus voluminis lectione.* Hinc Benevolentius affirmabat, Curiæ Romanæ dignitatem ab aliis viris præconiis fuisse celebratam. Nam Nicænus Bessarion, & Trapezuntius Georgius de Primatu Petri lectu dignissima condiderunt, paucis ea quidem cognita, sed luce & sola dignissima, verum eos longo intervallo ab eloquentia Gennadii abesse. Is hunc librum in urbe Constantinopolitana videtur conscripsisse paulo post direptionem ejus sub Mahumete Turcarum Imperatore: quam rem adeo tragice in quinto deplorat, ut cuivis

* T. XXVI. edit. Lugd. 1562. pag. 560.

vis lacrymas excutere possit. Quanti eum fecerit Bessarion Cardinalis Nicænus, ostendit in Epistola quadam ad Græcos de Primatu Petri, in qua eadem fere leguntur, quæ apud Gennadium conscripta sunt, interdumque iisdem verbis; nec dici potest, primum scripsisse Bessarionem, cum ejus epistola data sit anno 1463. & Gennadius obierit 1460. secundum Panvinii Chronicon, ut liquido pateat, tunc apud omnes ejus virtutem claram & celebrem extitisse. Tradit præterea in hac versione Gennadii, quatuor Codicum ope se adjutum fuisse, antequam liber Græcus typis excuderetur. Primus est advectus e Creta, relatumque est, eum fuisse Georgii cujusdam Corinthii, viri in Græcis literis non mediocriter eruditi, quo cum ipse ante multos annos Venetiis familiariter versatus fuerat. Alter fuit Marcelli secundi Papæ, eum de sua Bibliotheca protulit Cardinalis Sirletus, testatus aureis centum coemptum. Tertius ex Vaticano ab hoc fonte deductus, ac descriptus. Postremum, sed magis vetustum commodavit Illustrissimus Cardinalis
404 Farnesius, ac sine nomine Auctoris in Insula Naxo, una ex *Cycladibus*, ut videtur conscriptum. Extabat etiam olim manuscripta hæc Gennadii Apologia in Bibliotheca Antonii Augustini Cod. 163. De Auctore hujus operis satis in syntagmate nostro de utriusque Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis perpetua consensione * contra Arcudium, & Caryophylum disputavimus. Hinc Lector petat, si placuerit.

4. Ejusdem *de Prædestinatione* Tractatum ad Josephum Thessalonicensem, cujus illud principium est, κλινοπετὴς ἐδεξάμην σου τὴν ἐπιστολήν, primum edidit ** David Hœschelius a Maximo Margunio acceptum Augustæ 1593. in 4to illud post Patriarchatum renunciatum scripserat, ut ex illis colligo: ὁ γὰρ ἡμέτερος καιρὸς καὶ τῶν ἡμετέρων οἴχεται λόγων, μᾶλλον δὲ παντὸς ἀγαθοῦ. καὶ δεῖ καὶ τὴν ἐσχάτην ἀμορφίαν τοῦ γένους ἐν ἅπαντι πράγματι καθημένους ἐν γωνίᾳ που θρηνεῖν σιωπῇ καὶ τὴν ἀπαγωγὴν τῆς ἐνταῦθα ἐξαιτεῖσθαι ζωῆς, ὁπόταν ἐπινεύει τὸ θεῖον. *Nostrum etenim tempus, & nostrorum sermonum, imo totius boni abiit. Oportetque extremam nationis in unaquaque re deformationem in angulo nos confidentes deplorare tacite, & ex hac vita abitionem deprecari, cum id annuerit Numen.* Et in fine tractatus: ἰ-

χε

* lib. 3. cap. 6.

** Græce quidem Hœschelius. Deinde Græce & Latine *Fed. Morellus* in appendice operum S Basilii Paris. 1618. fol. Et cum nova versione (velut qui Morellianam non vidisset) & commentariis *Carolus Libertinus* S. J. Uratislaviæ 1681. 4. Vide Acta Erudit. 1682. pag. 184.

χεις καὶ ἔργον ἡμῶν ἐκ τῆς ἡσυχίας τὸν λόγον. *Habes & hunc nostrum ex quiete, & tranquillitate sermonem.*

5. Ejusdem εὐχὴ εἰς τὸν ἕνα καὶ τρισυπόστατον Θεόν. *Oratio ad unum, & trium personarum Deum.* P. Θεὲ ἅγιε παντοδύναμε, ἀΐδιε, κραταιέ. Edita ab Aldo Manutio Venetiis Græce & Latine cum Damasceni, Cosmæ, & aliorum hymnis *· in 4to. & Latine in Bibliotheca Patrum Tom. 4. Parisiis 1589. & alibi.

6. Literas in sepulchro Magni Constantini excisas,** de excidio Urbis, & Turcarum Imperio obstrusas ad illa tempora, nullique notas ipse primus exposuit, & vulgavit. Edidit eas Dorotheus Monembasiæ Metropolita in fine sui Chronici, Venetiis apud Joannem Petrum Pinellum 1637. in 4to. & Matthæus Cigala Cyprius post Novam Variarum Historiarum Synopsim, Venetiis apud Antonium Julianum 1637. in 4to. De illis hæc quoque adnotarunt: καὶ ταῦτα τὰ γράμματα ἐμπεριλάμβανον περὶ τῆς βασιλείας τῶν τούρκων, καὶ περὶ τοῦ τέλους αὐτῆς, λέγονται δὲ χρησμοί. τὰ ὁποῖα τὰ ἐξήγησεν ὁ σοφώτατος πατριάρχης κύριος Γεννάδιος, ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ὅπου ἔκαμε τὴν ὀγδόην σύνοδον εἰς τὴν Φιορέντζα, καὶ ὅταν τὰ ἐξήγησεν, ἦτον κοσμικὸς, καὶ κριτὴς τῆς βασιλικῆς κρίσεως. *Literæ hæ continebant quædam de Turcarum Imperio, & fine ejus: vocanturque oracula. Illa sapientissimus Patriarcha Dominus Gennadius, sub Imperio Domini Joannis Palæologi, qui octavam Synodum Florentiæ absolvit, exposuit: secularis ipse tum temporis, & Imperatoriæ aulæ Judex.* Alii Codices Vaticinium hoc tribuunt Leoni sapienti. Differentiam Codex ille manuscriptus expressit: χρησμὸς ὅσπερ εὑρέθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς μίαν κολῶναν μαρμαρένιαν διὰ ψηφίων γεγραμμένος, ὃν ἐξεκαθάρισεν. ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ταῦτα τὰ γράμματα ηὑρέθησαν σημειωμένα ἐν μαρμάρῳ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἐξήγησε ταῦτα ὁ ἐν ἁγίοις Πατριάρχης Σχολάριος. *Oraculum Byzantii repertum in columna marmorea musivo descriptum, quod explanavit. Alii dicunt prædictas literas incisas fuisse in marmore sepulchrali magni Constantini, easque exposuisse sanctum Patriarcham Scholarium.* Vaticinium hoc ipse primo Variorum antiquorum Tomo, † in Antiquitatum Constantinopolitanarum auctario a me procurato cum aliis ejusdem Leonis, Methodii Patarensis, Theophili Romani, Danielis Monachi, & aliorum vaticiniis connexui. Habetur manuscriptum in Bibliotheca Vaticana Scoriaci Regia VII. ζ. 1. Bavarica Cod. 193. & legebatur in Bibliotheca Antonii Augustini Cod. 140. Et hæc quidem edita sunt.

A[illegible] Non-

* A. 1501. ** De his adde Volum. VI. p. 30[illegible]. seq. † Hic lucem non vidit.

Nondum vulgata 7. *Monodia de direpta Constantinopoli per Turcas.* Fabius Benevolentius: *Audivi etiam de Angelo Justiniano Græco homine Gebennensi Episcopo, & legisse Monodiam* Gennadii *ejusdem argumenti, in qua copiose explicat, & lamentatur suæ civitatis & gentis interitum, vel magis excidium.* Et Theodoro Zygomala epist. ad Crusium anno 1581. data in Turco-Græcia p. 100. *ἀλλὰ καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ Γενναδίου Σχολαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐντυχὼν δεῖν, ἐκεῖνα γράψαι, ὅτου ἀναγνώμενος καὶ ἄλλα λέγει καὶ τοῦτο. μνησθῆτε, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,* &c. *Sed quod ad hanc partem de direpta Constantinopoli pertinet, cum in aliam epistolam Gennadii Scholarii Patriarchæ Constantinopolitani incidissem, ad te scribendum duxi, quæ ille inter alia narrat. Mementote* Fratres, *& Patres*, &c. An hæc epistola eadem cum Monodia, quam Angelus Justinianus legerat? An ex quinto capite pro decretis Florentinæ Synodi *ἀποστασματικόν*; An separatim ea conscripsit Gennadius, dein cum opus esset, iisdem, ne verbulo quidem immutato, more gravissimorum hominum, tanquam suis, in aliis operibus usus est? Sane, quæ Zygomala retulit, in jam laudato capite verbatim exscripta sunt.

8. Gaulminus Notis in Eustathium de Ismeniæ. & Ismenes Amoribus commemorat Gennadii librum, cujus titulus est: *ἑτέρα ἔκθεσις τοῦ Ραμπλίου, ἣν ἔλαβον ἀπὸ τοῦ βιβλίου Γενναδίου Πατριάρχου. Alia expositio Ramplii*, b) *quam habui ex libro Gennadii Patriarchæ.* Gennadii in Ramplium expositione non uno in loco usus est Joannes Meursius in Glossario Græco-Barbaro.

Περὶ

b) *Ῥάμπλιον* titulus libri Astrologici ex Persarum disciplina *σύνθεσις τῆς περσικῆς τέχνης τοῦ Ραμπλίου.* Dividitur in XII. *ζώδια* sive domos, quarum *ἀποτελέσματα* describuntur. In MS Codice Regis Christianissimi subjicitur duplex explicatio, altera anonymi, hoc titulo: *ἑρμηνεία τῆς περσικῆς τέχνης.* Altera isto: *ἑτέρα ἔκθεσις τοῦ Ραμπλίου, ἣν ἔλαβον ἀπὸ τοῦ βιβλίου Γενναδίου Πατριάρχου.* Sed ex his verbis incertum est, judice Cangio, an Gennadius auctor sit hujusce alterius expositionis, vel an ilia descripta sit ex libro aliquo qui desumtus fuerit ex Bibliotheca Gennadii. Vide Cangii Glossarium Græcum pag. 1281. ubi & ipse non duos sed unum eundemque Georgium Scholarium fuisse, qui jam Græcis jam Latinis favit, observat ex his verbis Marci Ephesii Archi-Episcopi, ex ejus ad Georgium Epistola inedita in Codice Reg. 3118. *Μάρκου ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου εἰς κύριον Γεώργιον τὸν Σχολάριον. Ὅσης ἡμᾶς ἐνέπλησας ἡδονῆς, ἡνίκα τῆς ὀρθῆς δόξης ... καὶ εὐσεβοῦς, καὶ πατρίου φρονήματος, καὶ τῇ καταψηφισθείσῃ παρὰ τῶν ἀδίκων κριτῶν συν-*

9. Περὶ ψυχῆς. *De anima.* Scoriaci in Bibliotheca Regia VI. δ. 11. καὶ ὑπάρξεως αὐτῆς. *Et existentia ipsius.* Ibidem VI. ε. 3.

10. Post Florentinum Concilium Marcus Ephesinus Antistes, quamnam ob causam, Deus scit, sane illi odium in Latinos, ac in Bessarionem ceterosque Græcos, qui comperta veritate resipuerant, rabies non defuit, impos animi, ac intemperiis actus, tum sermone, tum scripto variis ad diversos contra Florentinam Synodum literis datis, deliramenta mera immani Ecclesiæ Orientalis damno locutus est: non tamen impune, tanquam qui pretium ob stultitiam ac temeritatem à Bessarione, Josepho Methonense, Andrea Colossense, Gregorio Protosyncello, aliisque tulerit; sed potissimum à Gennadio nostro, qui argumenta ejus de processione Spiritus Sancti à solo *Patre*, acutissime eloquentissimeque, prout illa ferebant tempora & materiæ sublimitas, dissolvit. Liber sub hoc titulo: Ἀπόκρισις πρὸς τὰ συλλογιστικὰ κεφάλαια Μάρκου τοῦ Ἐφέσου κατὰ Λατίνων. *Responsio ad syllogistica capita Marci Ephesii contra Latinos.* P. οἱ Λατῖνοι τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων, in Bibliotheca Bavarica Cod. 115. & alibi invenitur. In Codice item satis antiquo Collegii Græcorum hoc idem opus in hunc modum habetur: Συλλογισμοὶ κυροῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου κατὰ Λατίνων, καὶ ἀπολογία κυροῦ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὰ αὐτά. *Syllogismi Domini Marci Eugenii, Metropolitæ Ephesii, contra Latinos. Et Responsio Domini Gennadii Scholarii, Patriarchæ Constantinopolitani in eadem.* Responsio ad caput 17. perducta est; in quo cum vitam finisset ipse, alius Ephesino respondit, cujus mihi nomen ignotum, ut ex nota ibidem apposita manifesto apparet. Scribit namque: Ἀπολογία οὐ τοῦ Σχολαρίου, ἐκεῖνον γὰρ φθάσας ὁ θάνατος τὸ κοινὸν χρέος, καὶ μὴ εἰπών, ἄλλος ἀντ' ἐκείνου ἀπολογεῖται. εἰσὶ δὲ τὰ παρὰ τοῦ Ἐφέσου τάδε. *Responsio hæc Scholarii non est; ille enim antequam opus absolvisset, in communem locum abierat; ideoque alius pro eo responsionem aggreditur. Quæ autem ab Ephesino proponebantur, hæc sunt.* Caryophylus in responsione quinque capitum, ex Codicis manuscripti auctoritate, Responsionis hanc postremam partem Bessarioni appingit: *Gregorius Protosyncellus Patriarcha, cum videret superseminatum ab Ephesio lolium crescere, rogavit nobilem virum* Georgium *Scholarium, ut sicuti legitur in anti-*

συνηγορήσας ἀληθεία, τοσαύτης ἐκ τοῦ ἐναντίου λύπης καὶ κατηφίας ἐπλήσθημεν ἀκούσαντες μετατεθεῖσαι σε πάλιν, καὶ τἀναντία φρονεῖν τε καὶ λέγειν, καὶ τοῖς κακοῖς οἰκονόμοις συντρέχειν ἐπὶ τὰς μεσότητας καὶ οἰκονομίας.
Eadem produxit Allatius p. 88. contra Creyghtonum, & eruditiss. Renaudotus p. 53.

quo Codice Bibliothecæ Vaticanæ, qui multa continet spectantia ad Florentinam *Synodum, ipse quemadmodum in sacra olim Synodo doctissime scripserat, & appositissime ad id, quod agitabatur, ita Constantinopoli solveret Ephesii nodos, ac strophas, quibus Græcorum vulgus eludebatur. Quod quidem ille magnam partem præstitit egregie, licet morte præventus, non potuerit opus absolvere. Interea vires acquirente majores factione Ephesii, & invalescente in dies contumacia hostium sanctæ Synodi, cogitur Patriarcha Gregorius Constantinopolim*
406 *deserere, & confugere Romam, ubi profugus egit cum Bessarione Cardinali, ut reliquas Ephesii decipulas amoliretur: quod is feliciter assecutus est.* Et Nota orationibus Scholarii de Pace post Florentinam Synodum præfixa. *Is postea Constantinopoli rogatu Gregorii tunc Protosyncelli, deinde vero Patriarchæ complura Marci Ephesii argumenta contra Spiritus Sancti a* Filio *quoque processionem, valide confutavit: sed interea eo vita functo Bessario doctissimus, reliqua Marci sophismata diluit. Quapropter hujusce Scholarii perhonorificam mentionem faciunt, qui ad Marci Ephesii epistolas edidere oppositas responsiones.* Et Benevolentius: *Nam Marcus scriptis adversus Latinos editis a Catholica fide suos abalienavit: hujus temeritatem cum Scholarius ferre non posset, monitu Gregorii Protosyncelli Patriarchæ omnibus ejus capitibus respondit, qui liber impressus non est, & paucis cognitus.* Possevinus in Indicibus ad Apparatum refert in Medica Bibliotheca asservari, *Georgii Scholarii de* Processione *Spiritus Sancti*, & Viennæ Austriæ Imperatoris, *Georgii Scholarii liber secundus de Processione Sancti Spiritus.* An eadem cum superiori, vel cum eo, quod sub Gennadii Scholarii Monachi contra Latinos editum est? non liquet. Τῦ αὐτῦ ἀπόκρισις πρὸς τὸ ἐπιχείρημα τῶν Γραικῶν. Ejusdem *Responsio ad argumentum Græcorum.* P. ἀλλὰ πρὸς τοῦτο φασίν.

11. *Gennadii Patriarchæ Constantinopolitani liber magnus de Catholica Theologia. Quomodo Pater ingenitus: quomodo* Filius *genitus: & quomodo Spiritus Sanctus procedens, & quomodo tria sunt, & quomodo hæc tria unus: & rursus, Quomodo unum tria, & quare proprietas Patris alia, alia Filii, alia* Spiritus Sancti: *& quomodo in ordine Pater primus, Filius secundus, & Spiritus Sanctus tertius sit ordine.* Verderius in Catalogo Bibliothecæ Constantini Barini.

12. *Ejusdem* Gennadii *Patriarchæ Constantinopolitani explicatio de sancta Trinitate, cujus initium:* Faciamus hominem juxta imaginem, & similitudinem nostram. Idem ibidem: Γενναδίυ Πατριάρχυ ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ ἐν κεφαλαίοις ϛ'. *Gennadii Patriarchæ Epistola ad commorantes in monte Sina, capitibus sex.*

13. Possevinus in apparatu, & in Indicibus scribit, ejusdem Gennadii

dii *Homilias in diversa Evangelia. De mortalibus ac venialibus peccatis, juncto libello de pedibus & metris, de Epistolicis typis.* Extat MS. in Bibliotheca Cæsarea Viennæ Austriæ. Ego an Catholico Scholario, vel Schismatico tribuam animi pendeo. Quid de his, quæ ipse non vidi nec legi, pronunciare possum?

14. Georgium Plethonem, qui nullum Aristoteli objurgandi locum reliquerat, quibus dictis meruit, libellum in eum edito accepit, cui ἀντιλήψεως nomen fecerat. Scholarium *Pletho* inclementer, atque ferociter Apologia * vulgata conclamavit. P. ἐπειδὴ τὸ βιβλίον τῶν κατ' Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν. Utrumque dono Jacobi Mercati, Monachi Silvestrini, ingenio religioneque summi apud me est.

15. Ejusdem ἐξήγησις εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Πορφυρίου, τὸ περὶ τῶν πέντε καθόλου, εἴτουν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Πορφυρίου. *Expositio in Librum Porphyrii, qui est de quinque universalibus, vel in introductionem Porphyrii.* P. τέσσαρα τινὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τῆς φιλοσοφίας προσγίνεται.

16. Ejusdem ἐξήγησις εἰς τὰς δέκα κατηγορίας τοῦ Ἀριστοτέλους. *Expositio in decem prædicamenta Aristotelis.* P. ὅσα μὲν ἔδει περὶ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἔτι περὶ τῆς λογικῆς. Idem opus legitur in Vaticano Cod. 942. pag. 155. cum hoc titulo: Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου προλεγόμενα εἰς τὴν λογικὴν, καὶ εἰς τὴν Πορφυρίου εἰσαγωγὴν ἐκ διαφόρων συλλεγέντα βιβλίων μετὰ ἰδίων ἐπιστασιῶν.

17. Ejusdem εἰς τὸ περὶ ἑρμηνείας βιβλίον ἐξήγησις. *Expositio in librum de Interpretatione.* P. ἡ μὲν ὑλικὴ αἰτία τούτου τοῦ βιβλίου ἐστὶν αἱ προτάσεις. De hisce expositionibus Scholarius in fine operis: καὶ ἡμῖν αἱ πρὸς τὴν πραγματείαν τῶν προτάσεων, τὴν περὶ ἑρμηνείας λεγομένην ἐξηγήσεις, εἰ καὶ μὴ ἱκανῶς, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ὁμοῦ καὶ ἱκανῶς τοῖς εἰσαγομένοις, καὶ τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει συμμέτρως ἀπεδόθησαν. ὥσπερ καὶ 407
αἱ εἰς τὰς δέκα κατηγορίας, καὶ ἔτι πρὸ τούτων εἰς τὰς Πορφυρίου φωνὰς χάριν Θεῷ πάντων ἕνεκα τῶν ἄλλων, καὶ τούτου νῦν ἀναφέρουσιν. *Et a nobis bis quidem in tractationem de Propositionibus, de Interpretatione nuncupatam, expositiones, si non satis, attamen & accurate, & satis iis, qui introducuntur, & nostris viribus apposite traditæ sunt. Quemadmodum & illæ, quæ in decem Prædicamenta, & ante eas in Porphyrii voces, gratias Deo omnium aliorum, & nunc hujusce causa referentibus.* Dictæ expositiones iis, qui Logicæ operam navant, apprime necessariæ, uno in volumine eleganter descriptæ, raræ pretiosæque cum non ubique, quod ipse sciam in promptu sint. apud me conservantur, quas cum *expositionibus in priora, & in libros de*

* Supra, p. 747.

Anima manuscriptas excitisse Venetiis tradit Gesnerus in Scholario. Fallitur tamen, dum putat alium esse hunc Scholarium ab eo, de quo supra dixerat, prænomine Gennadii, idem namque est, ut supra adnotabamus. Georgii vero Scholarii prolegomena *in Logicam*, *& expositio in Porphyrii Isagogem*, *in Categorias Aristotelis*, *& librum de Interpretatione* conservari in Bibliotheca Regis Gallorum, nunc demum ab humanissimis viris Puteanis significatum est.

18. Librum quoque Guilielmi Porretani, *de sex principiis* e Latino in Græcum transtulit; idem Scholarius in decem Prædicamenta Commentario Lect. 15. καὶ ταῦτα μὲν ἀρκεῖ ὅσον πρὸς θεωρίαν τῆς αἰτίας, δι᾽ ἣν πλάτει διεξέρχεται περὶ τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν. ὁ μέν τοι Βοήτιος, ἢ ὡς οἱ πλείους φασὶ Πορρετάριός τις θεολόγος, τοὺς γὰρ εἰς Ἀριστοτέλην ἀναγράφοντας τὸ ἔργον δεῖ παραιτεῖσθαι, περὶ τούτων τῶν ἓξ ἀρχῶν κατὰ ζῆλον Ἀριστοτελικὸν συνεγράψατο. ὅπερ ἡρμήνευσα αὐτὸς εἰς τὴν ἡμετέραν φωνὴν ἀπὸ τῆς τῶν Λατίνων, καὶ ἔστιν οὐ τοῦ τυχόντος λόγου τὸ σύγγραμμα. *Et hæc quidem satis sunt ad deprehendendam caussam, propter quam non fuse reliqua Prædicamenta pertractat. Verum tamen. Boetius, vel, ut plurimi asserunt, Porretanus quidam Theologus; Nam qui opus illud ad Aristotelem deferunt, audiendi non sunt, de his sex Principiis Aristotelem æmulatus conscripsit, quod ipse e Latina in linguam nostram traduxi. Opus sane haud contemnendum.*

19. Scripsit etiam contra Nicolaum Cabasilam ἀντιῤῥήσεις. Ipsemet in Responsione ad argumenta Marci Ephesini contra Latinos, ad quintum: χάριν δὲ καὶ ὅτι καθάπερ ἀσθένειαν μόνῳ τῷ σῷ ἐπιχειρήματι, καὶ τῷ τούτου συμπεράσματι συνειδὼς καὶ τὸ σοφὸν ἐκεῖνο τοῦ Καβάσιλα συνῆψας ἐνθύμημα καθάπερ ἐπεισόδιον τοῖς σοῖς αὐτὸ ποιησάμενος, περὶ ὅπερ ἐκεῖνος πολλ᾽ ἐμόγησεν, οὕτω σε μόνον ἴσως ἐξαιτιάσεται πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅτι τοῖς ἐκείνου τὰ ἐκείνου συνάπτοις. ἐκ γὰρ τῶν ἐκείνου καὶ τὰ σὰ τυγχάνειν δοκοῦντα εἴληπται, συνθήκῃ μόνον καὶ φράσει, καὶ ἴσως οὐδὲ βελτίονι διαφέροντα. ἀλλ᾽ ἡμεῖς ὅτι τε ἐγκαίρως συνῆπται, καὶ ὅτι πρὸς ἐκεῖνον χωρὶς ἀπολελογήμεθα, περιττὸν ἡγούμεθα νῦν τὴν προσθήκην ἐξετάζειν ἐκείνην. ὁπόσα δὲ ἄλλα περιττὰ τῷ ἐπιχειρήματι τούτῳ τοῦ Καβάσιλα τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς καθ᾽ ἡμᾶς αὐτῷ συγγεγραμμένης βίβλου τυγχάνοντι συνίσμεν ἰδίως, ὡς εἴρηται παρ᾽ ἡμῶν ἐξητάσθη τε, καὶ ἠλέγχθη καλῶς ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀντιῤῥήσεσιν. *Illud porro gratiosum est, quod cum imbecille admodum tuum argumentum, illiusque conclusionem deprehenderes, sapiens illud Cabasilæ enthymema, circa quod ille multum laboraverat,*

extrin-

extrinsecus assumptum, inductumque tuis apposuisti. Et hoc te tantum apud illum hominem excusabit, quod rebus illius non alienas adglutinas. Ex illius etenim penu, & quæ tua videntur esse desumpta sunt, compositione solum, & dictione, quæ forsan nec melior est, discrepantia. Nos vero quod opportune appositum sit, & separatim ad illud respondimus, supervacaneum esse duximus, nunc additionem illam examinare. Quæ autem, quantave in hoc Cabasilæ argumento, quod ipse in primo capite libri adversus nos conscripti, explicuit, deprehendimus, separatim, ut jam dictum est a nobis examinata sunt, probeque reprehensa in nostris adversus ipsum refutationibus.

20. In Indice Bibliothecæ Mediolanensis legi, Georgii Scholarii περὶ τῆς τοῦ Γρηγορᾶ ψευδογραφίας. *De falsa scriptione Gregoræ.* Quod omnino existimo Pseudo-epigraphum, mendumque exscriptoris, aut 408 illius potius, qui Indicem concinnavit. Fraudem inde ortam puto. Forte in eo Codice Georgii Scholarii aliquid extat, quod excipit deinde titulus anonymus περὶ τῆς τοῦ Γρηγορᾶ ψευδογραφίας. Qui Indicem confecit, parum caute tractatum illum eidem Auctori, quem superior tractatus præferebat, cum nullus aliis suppeteret, quod sæpissime fieri amat, ascripsit. Et ni me fallit memoria, memini me aliquando in manuscriptis legisse: Φακρασῆ περὶ τῆς τοῦ Γρηγορᾶ ψευδογραφίας, *Phacrasæ de falsis scriptionibus* Gregoræ. An eadem, vel diversa a Mediolanensibus sub Georgii Scholarii nomine divenditis, quibus facultas conferendi Codices data est, ipsi dijudicent.

21. Robertus Constantinus Gallus in sua Bibliotheca testatur Gennadium hunc scripsisse libros *de fide*, *de Dei cultu*, *& contra Judæos*, *& responsiones pro Christianis*: & in Bibliotheca Regia manuscriptos Parisiis asservari. Et Gesnerus in Bibliotheca, apud Diegum Hurtadum, *de primo Dei cultu*, *de tempore*, *& modo essentiæ intelligibilium*, *& immortalium animarum*. *Ad illos*, *qui scandalum patiuntur*. Ex quibus quædam a nobis supra adnumerata esse non dubito. *Fragmenta* quoque ejusdem varia in Bibliotheca Augustana recensentur in Indice manuscripto.

22. Pleraque etiam e lingua Latina in Græcam traduxit. In Bibliotheca Palatina habebatur Interpretatio ejusdem in Græcum sermonem, *Expositionem D. Thomæ in Aristotelis libros de Anima.*

23. Et Angelus Justinianus dicebat se habere opusculum D. Thomæ Aquinatis, *de ente & essentia ab eodem Auctore Græce versum*, *& Commentariis ab eodem illustratum.* Ita refert Benevolentius, & addit, *Diplobatazium Latinum Jurisconsultum*, *quamvis natione Græcum scribere*, *se vidisse Venetiis*

netiis Gratiani decretum Græce descriptum, eoque allatum a quodam legato Regis Cyprii. Et satis notum esse juniores Græcos complures ex Latinis sriptoribus etiam Ecclesiasticos in suos usus vertisse, qui hodie leguntur in Vaticano, & alibi.

24. Item ἐκ τῆς Διαλεκτικῆς τοῦ μαγίστρου Πέτρου, τοῦ Ἱσπανοῦ ἑρμηνεία κυροῦ Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου. *Ex Dialectica Magistri Petri Hispani Interpretatio Domini Georgii Scholarii.* P. Διαλεκτική ἐστι τέχνη τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Mediolani in Bibliotheca Ambrosiana. Et hæc Scholarius noster.

Quid Schismaticus scripserit, expendamus. Sine nomine Impressoris, loci puto tamen esse Londini in 4to. c) Græce editus est tractatus hoc titulo: Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου σύνταγμα ἐπιγραφόμενον Ὀρθοδόξου καταφύγιον, τοῦ ὕστερον γενομένου Γενναδίου μοναχοῦ τμῆμα. πρῶτον περὶ τῶν αἰτίων τοῦ σχίσματος κατ' ἐπιδρομήν καὶ ὅτι τὰ κατὰ τὴν τρίτην σύνοδον σαφὴς ἀπόδειξις τοὺς Γραικοὺς ὀρθῶς φρονεῖν. *Georgii Scholarii Commentarius inscriptus Orthodoxi Perfugium, qui postea factus est Gennadius Monachus. Sectio prima de causis schismatis per transcursum. Et plana demonstratio, Græcos recte sentire ex iis, quæ in tertia Synodo statuta sunt.* Scripsit post Florentinam Synodum, in quam sæpius palam invehitur. Abortum, si dixeris parum cauto Auctori excidisse, non aberrabis a scopo: adeo petulanter, inconsiderate, & quod pejus est, in re tam gravi, & necessaria maligne omnia effudit; illi ob nimiam levitatem nec animum adverterunt sapientiores Græci, neque calamo suo, ac ira dignum existimarunt, & sui vilitate perpetuo periisset, ni Londinenses Typographi luce publica tenebricosiorem reddidissent. Manuscriptum est in Bibliotheca Regis Gallorum, Vaticana, *Palatina*, & alibi passim.

Possevinus in Appendice prima Apparatus. *Quin Monodia*, Georgii Scholarii *in dormitionem S. Marci.* Rescribo verba Possevini, qui ex Græco Scholarii transtulerat, *Ephesini Episcopi extabat Venetiis Græce MS. in Bibliotheca ad sanctum Antonium. Viennæ autem Austriæ in Bibliotheca Imper. liber de Procesfione Spiritus sancti ad Comnenum Magnum Trapezunti Regem*

c) A. 1624. una cum aliis scriptis Græcorum Nili, Gregorii Palamæ Thessalonicensis, Baalaami, Meletii Pigæ, Maximi Margunii, Gabrielis Severi & Georgii Corossii. Cæterum hoc Georgii Scholarii opus prolixum paginarum 22. totum versatur in defendendo dogmate Græcorum de processione Spiritus S. atque vindicandis circa illud veteris Ecclesiæ Doctorum sententiis; Incipit: τὸν θεῖον λόγον καὶ τῆς ἀληθείας ἔφορον. Distinguitur in λόγους sex & in capita LII.

Regem Græce MS. cum altero ejusdem argumenti. Libri de processione, ad quemnam ex his referri debeant, quis non oculatus testis dicere audeat? Legi hujus epistolas novem ad Notaram magnum Ducem, & Imperatoris generum ante, & in ipso Monachatu scriptas, non nimis elegantes; in iis vero, quas Monachus dederat, Latinos fere omnes, Græcosque ipsos, qui Latinis adhæserunt, proscindit. Eorum principia sunt. I. *σὺ καὶ τῇ πόλει ταύτῃ πάσχεσθαι ἀγαθόν.* II. *τί τοῦτο πέποιθας.* III. *οἱ τῶν μυστηρίων ἐπιστήμονες ἐκ διαφόρων σωμάτων* IV. *νέω μοι ἔτι ὄντι, καὶ ἐς διδασκάλους.* V. *ὁ σοφιστὴς Λουκιανὸς τοῦ λόγου θέλων δεῖξαι τὴν δύναμιν.* VI. *ἥκει μοι ἐναγχος ἡ ἐπιστολή.* VII. *ἅγιέ μου αὐθέντα παντοίως ἡμᾶς κατεγλύκανας.* VIII. *τί πρῶτον, τί δὲ ὕστατον, τί δὲ μεταξύ.* IX. *ἣν μὲν ἐπηγγειλάμην σοι πέμψειν ἐπιστολήν.* Inter easdem habentur, & ejusdem Notaræ ad Scholarium Epistolæ.

In Bibliotheca Regis Gallorum conservatur ejusdem oratio, *ἐπὶ τῇ δὲ ἐγκαταλείψιν Θεοῦ ματαίᾳ, καὶ ἀλόγῳ, καὶ ἀσυντάκτῳ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως. De inani, absurda, & incomposita, per permissionem Dei, innovatione fidei.* P. *τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ καταπαύσομαι.* Est etiam apud me beneficio doctissimi Auberti. Legitur etiam alicubi Ejusdem *κανὼν εἰς Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης. In Gregorium Palamam Thessalonicensem Archiepiscopum Canon. ἡ ἀκροστιχίς. ἡ σὴ πόλις στέφει σε τοῖς ὕμνοις, πάτερ. ἐν δὲ τοῖς θεοτοκίοις. Σχολάριος.* P. *ἡ ἐπὶ σοὶ λάμψασα χάρις τοῦ Πνεύματος.*

Habebatur etiam in Medicea Bibliotheca, *Γεωργίου Σχολαρίου ἐπιτάφιος εἰς τὸν δεσπότην Πορφυρογέννητον, τὸν Παλαιολόγον Georgii Scholarii oratio funebris in despotam Porphyrogennetam Palæologum.* Sed cujusnam ea fuerit schismatici, an Catholici? divinent qvi legent.

Si Curtesius d) cognomento fuit, qvod etiam in ambiguo est, ad illum referre oportet *Γεωργίου κουρτέση τοῦ Σχολαρίου περὶ στοιχείων, ἤτοι γραμμάτων, προσωδιῶν, καὶ τῶν ὀκτὼ τοῦ λόγου μερῶν· ἤτοι εἰς γραμματικὴν πρώτη εἰσαγωγή. ἐξεδόθη δὲ φίλῳ τινὶ αἰτήσαντι. Georgii Curtesii Scholarii de Elementis, sive literis, accentibus, & octo Partibus orationis, sive in Grammaticam prima Introductio in gratiam amici, qui eam postulaverat, confecta.* P. *τῶν στοιχείων ἃ καὶ γράμματα λέγονται.* Romæ

d) Vide supra p. 764. & 770. Cæterum accuratiorem scriptorum Gennadii plenioremque Catalogum tradidi p. 366. seq. ex Eusebio Renaudoto,

mæ in ſanƈta Silveſtrina & Vallicellana. F. 83 Mediolani Ambroſia-
na, bis. Idem enim videtur opus, quod illi aſcribitur, *de octo partibus*
Orationis, & *Grammatica*.. Et Scoriaci in Regia, Γεωργίου Κουρτέση τοῦ Σχο-
λαρίου Χρονογραφία ἐν ἐπιτόμῳ τόμοι δύο. *Georgii Curteſii Scholarii*
Chronographia in compendio, *Tomi duo*. IIII. B. 14. 15.

Tandem valde ſuſpenſo animo expecto aliorum judicium, cui-
nam ex his Scholariis vindicanda ſunt, Oratio *in Annunciationem ſanctiſ-*
ſimæ Deiparæ, quam ſcribit Poſſevinus reperiri in Regia Bibliotheca Re-
gis Catholici Scoriaci, licet ipſe credat Georgium hunc eſſe eundem,
qui poſtea dictus eſt Gennadius, qui & Patriarcha Conſtantinopolita-
nus. Item, Oratio *in Nativitatem Domini* πολύστιχος, verboſa, & non
ſine tædio legenda ab Antonio Damila exſcripta in Palatina Bibliotheca.
Ea nullum præfert titulum, in fine tamen ſcriptum eſt, Ἀντώνιος ὁ Δα-
μιλᾶς καὶ τοῦτον ἔγραψε τὸν λόγον ποιηθέντα σοφωτάτῳ ἀνδρὶ Γεωργίῳ τῷ
Κουρτέσῃ τῷ Σχολαρίῳ. *Antonius Damila, & hanc exſcripſit orationem, com-*
poſitam a ſapientiſſimo viro Georgio Curteſio Scholario. Cujus initium eſt,
καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις τῶν ὄντων ἐστὶ τοῦ εἶναι καὶ ζῆν ἐμπέφυκεν ἔρως.

LVIII. GEORGIUS ſacerdos e CORELIANO oppido, tractatus
Guidonis de Monte Rochen in linguam Græcam tranſtulit, Γεωργίου ἀπὸ
κώμης Κοριλιανῆς ἑρμηνεία ἐκ τῆς Λατινικῆς διαλέκτου εἰς τὴν τῶν Γραικῶν
Γουΐδωνος δὲ Μόντε Ροχέν. Guido profeſſione Theologus, *natione Gallus*,
ut tradit Poſſevinus in Apparatu, *ſcripſit anno* 1333. *librum prænotatum*,
Manipulus Curatorum *ad Raimundum Valentiæ Epiſcopum*, recuſus eſt ſæ-
pius. Græca Georgii verſio aſſervatur in Vaticana. Fuit is, ut dixi-
mus, Patria Corelianenſis, Familia ab Alexandris, doctrina, & vir-
410 tute conſpicuus. Floruit ſub Ferdinando Neapolitanorum Rege, ut
ex ejus ſcriptis colligitur. Scripſit pleraque ſermone Græco, ſed in-
culto, & barbaro, pietate tamen & religione Numinis plena. Inter
alia præter jam dictum opus, præcipuum ſibi locum occupavit Tracta-
tus, περὶ φόβου θείων κριμάτων. *De timore divinorum judiciorum*, vi-
ginti ſermonibus diſtinctum, nuncupatumque ſacerdoti Antonio ex
Urbe Melepinniana. Ut Auctoris in libro digerendo ſcopum & tra-
ctationis modum, dictioniſque guſtum habeas, cum liber [illegible]
bus obviam ſit, ſed in extremis Hydruntinorum finibus [illegible]
nempe, lateat, Præfationem ipſius, quam mihi humaniſſime [illegible]
Eccleſiaſticarum ſcientia, & Chriſtiana pietate conſpicuus Franc[illegible]
Arcudius communicavit, hic attexam. Τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἱερεῖ Α[illegible]

νίῳ ἀπὸ χώρας Μελεπιννιάνης, ὁ ἱερεὺς Γεώργιος ὁ τῶν Ἀλεξάνδρων ἀπὸ χώρας Κοριλιανης χαίρειν. ἐν ταῖς ἄλλαις ὑπερλαμπροτάταις σου ἀρεταῖς καὶ τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῆς ψυχῆς σου χαρίσμασι, πάτερ αἰδεσιμώτατε, τὸ φιλομαθὲς μεγάλως ἐξαστράπτει. ἀνθ' ὧν γίνεται, ὅτι σαυτὸν ἀεὶ πρόθυμόν τε καὶ εὔνουν παρέχεις εἰς τὸ καταλαβεῖν τὴν τῶν σοφῶν διδασκαλίαν. ἀλλ' οὐδὲ τῇ ὑψηλοτάτῃ σου εὐφυΐᾳ αὐτάρκεα τυγχάνουσι τὰ παρὰ τοσούτων, καὶ τοιούτων, ἀνδρῶν ἐνωτιωθέντα. καὶ γὰρ τῶν θείων, καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνιχνεῦσαι, ἢ γνῶναι τὸν λόγον ἐφιέμενος εὐλαβείᾳ ἐν διατρίβειν σπεύδεις τοῖς τοῦ Θεοῦ ἱεροῖς ναοῖς, ὄφρα ἐκεῖθεν ἐξαντλήσεις πᾶν, ὅπερ ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες παιδευτικῶς, ὡς τοῖς λαοῖς λαλεῖσθαι εἴωθεν, ἐκδιδάσκεται. ἐπαινεῖσθαι ὄντως ἀξία ἡ τάξις αὕτη οὐ μόνον τοῖς νέοις, ἀλλ' ἔτι καὶ παντὶ πολυχρονίῳ καὶ γέροντι. ἐπείπερ οὐδεὶς τοσοῦτον σοφὸς, ὅς γε τόσον πολυΐστωρ, ὅς τε ἀκούων σοφώτερος γενέσθαι οὐ δυνήσεται. ἐξ οὗ ὑφίσταται ἡ ἀπόφασις ἐκείνη, κεφαλαίῳ πρώτῳ τῶν παροιμιῶν, ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος γίνεται. Διὸ θαυμαστοῖς ἐπαίνοις ἀξιοῦται Σόλων ὁ φιλόσοφος, ὃς τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς παρισταμένων τινῶν φίλων, καί τινα ἐν ἑαυτοῖς συλλαλούντων τὴν βαρεῖαν κεφαλὴν ἐκ τῆς κλίνης ἐξῆρε. ἐρωτηθεὶς δὲ τίνος χάριν τοῦτ' ἐποίησεν, ἀπεκρίθη, ὄφρα τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ περὶ οὗ διαλέγεσθε, καταλαβὼν ἀναλύσω. τῶν τοιούτων τὰς σπουδὰς μιμεῖσθαι ὀφείλομεν, οὐ τῶν οἰομένων εἶναι σοφῶν, καὶ πᾶσαν μάθησιν ἐξουθενούντων. σὺ δὲ ὁ τῆς σοφίας λάτρης, καὶ ἐξαίρετος ἀνιχνευτὴς πᾶσαν σπουδὴν δεικνύεις, ὄφρ' ἐκ πολλῶν πλεῖστα γε γνώσῃ. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τῆς σοφίας ἀρχὴ ὁ θεῖος φόβος καθέστηκεν; ἀφ' ἡ σοφία διδάσκει, καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἀρχὴ σοφίας ἀνθρώπων ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος. καὶ ὁ τῆς Κλίμακος Ἰωάννης, ὥσπερ ἀκτὶς ἡλίου δι' ὀπῆς εἰσελθοῦσα ἐν οἴκῳ πάντα φωτίζει, ὡς καὶ τὰ λεπτότατα ὁρᾷν, τόν τε κονιορτὸν πετώμενον, οὕτως καὶ φόβος Θεοῦ μετὰ διακρίσεως ἐν καρδίᾳ γενόμενος, πάντα αὐτοῦ ἁμαρτήματα ἀποδείκνυσι, τοὔνεκα περὶ φόβου Θεοῦ τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ οὐκ ἐκ τῶν ἐμῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις φιλοπονηθέντων κοπιάσας συντέθηκα, ὅπως ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ῥιζωθεὶς τὴν σοφίαν ἔνοικον κτησώμεθα, τοῦ εἶναι ταῦτα πολλὴν εἰς ὠφέλειαν. Διότι πᾶν νέον διεγείρειν εἴωθε τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας. καὶ γὰρ ὡς γέγραπται πράξεων δεκάτῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ ὅταν ὁ θεῖος Παῦλος ἦν ἐν ταῖς Ἀθήναις, καὶ διελέγετο τοῖς Ἰουδαίοις ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ τοῖς σεβομένοις τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν μετὰ τῶν Ἐπικουρείων, καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων. τινὲς μὲν ἔλεγον αὐτὸν σπερμολόγον, ἤτοι σπείροντα τοὺς λόγους,

ἕτεροι δὲ ξένων δαιμονίων καταγγελέα, ἤτοι ξένων σοφιῶν. Διὸ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον λέγοντες, δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη διδαχὴ ἡ ὑπὸ σοῦ λεγομένη; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσάγεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. Βουλόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλῃ ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι, ἢ ἀκούειν καινότερον, ἔγραψα τοίνυν Θεοῦ χορηγοῦντος οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας ῥήμασι πᾶν ὅπερ τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας εἰς τὸν τοῦ ἐνδόξου Θεοῦ φόβον ἀνακαλεῖται, καὶ εἰσάγει. δέχου πηγὴν οὖν ὦ γενναία κεφαλὴ, τὸ βιβλιδάριον τοῦτο, ἐν ᾧ εἴ τι καλὸν εὕροις δοκίμασον. εἰ τι δὲ ἢ περιττὸν, ἢ ἔλαττον εὐθὺ. ἐν αὐτῷ καταλάβῃς. διόρθωσον. ἔρρωσο τῶν καλῶν ἠθῶν ἔσοπτρον. Opus prædictum Franciscus Oliverius Cotelianensis Medicus non incelebris, qui ejusdem Georgii hoc temporis ædes habet, cum forte fortuna & aliud agens offendisset, illius lectione delectatus, ne pium opus, & Christianis proficuum male perderetur, in lingvam versum Latinam, Annotationibus illustravit, eo animo, ut si quando facultas fieret, typis vulgaretur.

411 In eodem opere, ut Oliverius Arcudio scripserat, Georgius suum *περὶ μετανοίας*, *de Pœnitentia* sermonem quadragesimum, & *περὶ φιλίας* *de Amicitia*, laudat: incertum, an quemadmodum Tractatum *de timore divinorum judiciorum*, in plures sermones subdistinxerat, ita & hæc *de Amicitia* & *de Pœnitentia*, an vero plures sermones varii argumenti, inter quos & hi quoque reperiuntur, in unum volumen reduxerit, ut a multis factum conspicimus. Ego sane hæc auguratus numquam tentavi.

LIX. GEORGIUS MOSCHUS Joannis Moschi Lacedæmonii filius, Corcyræ Medicinam & oratoriam artem professus est, ut de Poëtis sui temporis Dialogo 1. tradit Gyraldus. Quid hic scripserit in comperto non est, scripsisse tamen aliquid verosimile est.

LX. Vivebat A. 1583. GEORGIUS quidam DEUTEREUON sacerdos ac Hieromnemon, & Magnæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Advocatus, ex Insulæ Cretæ Urbe Cydonia, mediocris ingenii & minoris literaturæ vir. At scripsit tamen suo & alieno nomine complures *Epistolas*, quæ passim in Codicibus manuscriptis leguntur.

Præterea in varia argumenta *Orationes*, tenues illas quidem, & stylo, & sententiis, non multi æstimandas numero 15. quas ipse legi sub hoc titulo: *ποίημα τοῦ εὐτελοῦς, καὶ ἀχρείου Ἱερομνήμονος Ἱερέως Γεωργίου πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ Δευτερεύου λόγοι διάφοροι ιε΄. Opus vilis & inutilis Hieromnemonis sacerdotis Georgii Patris nostri Spiritualis Deutereuontis Orationes*

siones diversa XV. P. ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀκούσατε παραγγελλομεν λόγον ὀλίγον, καὶ μὴ βαρυνθῆτε.

Item εἰς τὰ βαθμῶν τῆς συγγενείας διαγράμματα. *In graduum consanguinitatis Diagrammata.* P. οὐ δυναταί τις λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. Patriam ſuam neſcio quo in loco ita inſinuat: τῆς ἡμετέρας πόλεως Κυδωνίας τῆς περιφήμου νήσου Κρήτης. *Noſtra Urbis Cydonia celebris Inſula Creta,* Opera exſtant in Bibliotheca Collegii Græcorum.*

LXI. GEORGIUS CHORTAZIUS Cretenſis ſcripſit carmine, ſed communi Græcorum idiomate *Erophilam* Tragœdiam, ſatis pro ea lingua elegantem, & unam ad hunc diem, quæ in pretio haberi meruit, & præ manibus omnium teri. Neſcio an edita ſit.

LXII. GEORGII SCORDYLII ſacerdotis Scholion in epigr. 87. Joannis Geometræ editum eſt à Federico Morello in Paradiſo ejusdem Geometræ, Lutetiæ 1595. in 4.

LXIII. GEORGII SAUROMANI expoſitio in epiſtolam Pauli ad Romanos. Habebatur in Bibliotheca Altempſiana, ut mihi relatum eſt: ipſe non vidi.

LXIV. Vixit hoc tempore ** GEORGIUS CORESIUS Chius, nobilis genere, profeſſione Medicus, ingenio acri, pietate amphibius, religione ex ſchismate, Latinis, per quos profecerat, a) *Piſi* namque ſtuduit, improbus, cum dicto quotidie odium in eos acerrimum oſten-

 dat,

* Romæ. ** A. 1644.

a) A Latinis olim eruditum, educatum in Italia, imbutumque Thomiſtarum diſciplinis, deinde miro in Latinos fuiſſe odio notat Nic. Comnenus p. 231. 286 302. 385. prænot. myſt. qui p. 270. 339 414. eum vocat CPolitanum Archi Theologum, vetuſtatis Græcanicæ accuratiſſimum cenſorem, qui ſæpe jactet omnia Græcorum monumenta ſe legiſſe, ne una quidem ex curioſis paginis exemta. Idem longe plura hujus Coreſſii citat Allatio præterita, ut *deſcriptionem montis Atho* pag. 43 386. quam accuratiſſimam appellat, p. 4:8. *Paralipomena ad Bibliothecam Photii*, p. 46. 1:3. &c. *Scholia in Synopſin Canonum Nili Rhodii* p. 1·. . 58 2·. &c *Antirrheticos contra Bellarminum* p. 67. 17; 36·. 30·. *Explicationem Symboli CPol.* p. 335. *Epiſtolas* ad Corydaleum Athenienſem p. 23 31. 141 231. 40·. ad Caryophyllum p. 203. ad Goarum p. 141. *Theologiam* p. 283. i· cujus proœmio Coreſſius ait D Thomæ ſummam percucurriſſe ſe centies, ejusque opuſcula eviſce aſſe, p. 06. *Tractatum de SS. Trinitate* p. ·0 . *Librum II. contra Latinos, qui eſt de Sacramentis* p. ·25. *Librum V. de Sacramentis* p. 15· *Librum VIII. de Euchariſtia* p. 161. 162. 164 *de operibus humanis* p. 2·5. 301. *de pœnitentia* p. 5· 6· 309 *reſponſionem contra clypeum fidei* p. 1 6 *librum de perſecut. Eccleſia ad Corydaleum* p. 300. *lib. de defunctis*, p. 191. Ejus famoſum *libellum de impietate* Latinum feciſſe ſe teſtatur hortatu Soarii Vaſſionenſis Epiſcopi pag. 265.

dat, & ſcripto etiam aliquando tam inſignite injuriam faciat; Græcis, quorum patrocinium videtur ſuſcipere, cum ſchiſmatis venena evomat, eosque a recto veritatis tramite in profundum hæreſeos barathrum conetur abducere, parum fidus.

Scripſit Piſis *Narrationem inclyti certaminis Florentinorum*, *Græcis verſibus*, *quod apud illos* Calcio, *apud Antiquos* Arpaſtum *appellatur*. Edita eſt Venetiis 1611. apud Antonium Pinellum in 4. Græce & Latine carmine ſcripſit, ſed parum feliciter. Et Italice, *Contra le gallegianti del Galileo* in 4.

Ejusdem in propugnationem ſchiſmatis opus editum cum aliis ejusdem farinæ ſcriptoribus, Barlaamo, Palama, b) Severo, c) Pegada, d) Margunio, e) Nilo, Scholario, neſcio an Londini Græce in 4. In quorum Ogdoadem non illepide luſit Joannes Matthæus Caryophylus Cretenſis:

412 Οὐρανὸς ἑπτὰ πλάνητας ἀνισοδρόμοισι διαύλοις,
Οκτὼ δ' ἰσοδρόμους ἐνθάδε βίβλος ἔχει. Et,
Χείρων Βαλαὰμ Βαρλαὰμ μαντισκόπου.
Ανθρωποφώνου Βαρλαὰμ χείρων ὄνου
Νεῖλος, Παλαμᾶς πηλαμᾶς ἰλὺς νόων.
Σχολάριος δ' αὖ εἰς χολὴν εἶρε λόγους.
Πρόσθες Σεβῆρον, τὸν Σαβουραδελφέα.
Πηγὴ κακίστων, Πηγαδᾶς ἦν ναμάτων.
Νοῦς μάργος, ἢ νοῦς ἀργὸς ἦν Μαργούνιος.
Κορέαστος ζῶν ἐν κάρῳ στεῖρε λόγους,
Λαλῶν ἃ μὴ γνοὺς ἰατρὸς ψυχοφθόρος.
Μία ξυνωρὶς, ὀγδοὰς λαοπλανῶν,
Σκότους ὁδηγοὶ, χισμάτων διδάσκαλοι.

Plera-

b) Hic eſt *Gregorius* Theſſalonicenſis, cujus duo λόγοι ἀποδεικτικοὶ, ὅτι οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἀλλ' ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, familiam ducunt in collectione illa Græcorum ſcriptorum, quæ Londini A. 1624. 4. lucem vidit, atque dedicata eſt quatuor Catholicæ & Apoſtolicæ Orientalis Eccleſiæ Patriarchis, Cyrillo CPol. Geraſimo Alexandrino, Athanaſio Antiocheno & Theophani Hieroſolymitano.

c) Gabriele Severo Philadelphienſi.

d) Meletio τῷ Πηγᾷ, Epiſcopo Alex.

e) Maximo Margunio Cytherorum Epiſc.

Pleraque alia pro schismate contra Latinos ex male sentientium monumentis sæpius ab aliis confutatis, exsibilatisque in unum congesta, variis disceptationibus conclusit. Atque illæ sunt: περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος. *De Processione Spiritus Sancti.* Διαλέξεις.

α'. P. ἐγκαίρως ἔμοι γε δοκεῖ τῇ σῇ περιτετυχηκέναι λογιότητι καθηγητά.

β'. P. Φέρε τί σοι δοκεῖ τὰ προδιαλεχθέντα συντέμωμεν.

γ'. P. χθὲς περὶ τὸ βουλητὸν πέρας λαβούσης τῆς πρὸς ἡμᾶς.

δ', P. Δεινὴ δὴ τ' ἐμοὶ ἐντέτηκεν ἔφεσις. τῇ σῇ λογιότητι.

ε'. P. Μακρὸν ἤδη παρέδραμεν ὦ σοφώτατε χρόνων χρῆμα.

ς'. P. Χαῖρε ἀεὶ ἐρ σοφώτατε, ὡς ἀσμένος σε εἰσεῖδον. Et has omnes per modum Dialogi digessit.

Περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα. *De Primatu Papæ.* P. ἡγοῦμαι ὦ ἄνδρες ἀκροαταὶ μηδέπω ὑμῶν ἀφανὲς εἶναι τοῦτο.

Περὶ τοῦ ἐν δόξῃ καθαρτηρίου πυρός. *De purgatorio igne, * quod opinione tantum concipitur.* P. ὁρῶ πάλιν ὑμᾶς ὦ φιλόθεον σύστημα προθύμως ἔμοι γε πεπλησιακότας.

Περὶ ἀπολαύσεως τῶν ἁγίων. *De Fruitione Sanctorum.* P. καὶ τήμερον αὖθις περὶ τῆς τῶν ἁγίων ἀπολαύσεως λόγους καταβαλλόμενος.

Συντομία τῶν Ἰταλικῶν ἁμαρτημάτων. *Errorum Latinorum Compendium.* f) P. πολλάκις τῶν Ἰταλῶν ἐθαύμασα διὰ τὸ πρὸς τὰς καινοτομίας εὐόλισθον. καὶ γὰρ μηδὲν ἐκεῖνοι. Hæc omnia in uno volumine, ipsius Auctoris manu numquam non interpolata, non sine stomacho legi: quemadmodum & alium ejusdem tractatum *De Processione Spiritus Sancti* ad F. Leonardum Gallum, qui nunc est apud Franciscum Arcudium. P. ἔναγχος τοῦ ἑταίρου τινὶ συμπεριπατοῦντί μοι περὶ τὴν ἑσπέραν.

Coresium nobis innuit Caryophylus de Processione Spiritus Sancti contra Gerganum cap. I. τρίτον ἄτοπον, ὅτι ἀπὸ τούτους οἱ τολμηρότεροι, οὐχὶ μόνον ἔχουσι γνώμας ἀλλοκότας, οὔτε μόνον παραμιλοῦσιν ἄκαιρον, καὶ ἀνόητα, ἀλλὰ βάλλονται καὶ γράφουσιν ὡσεὶ σεσοφισμένοι, ἀγαπῶντας ταῖς πρωτοκαθεδρίαις,

* Citat Allatius de purgatorio p. 103.

f) Scripsit etiam Latine Coresius, sed plane barbare libellum contra Latinos, Romæ sub Urbano VIII flammis datum, ut narrat Nic. Comnenus p. 14. qui librum ejus secundum de erroribus Latinorum citat p. 310. Cæterum in illo Græce scripto multo plura in Latinos congessit, notante Allatio de Consensu p. 1113. Idem p. 958. ut infra p. 792. narrat ei a Patriarcha C Pol. sacrarum ædium aditum, mysteriorum communionem & Christianorum colloquia interdicta esse.

θεωρίαις, καὶ νὰ κράζονται ῥαββί. καὶ τὸ κακὸν τοῦτο ἐπλήθυνε τόσον εἰς τοὺς καιρόνεμας, ὅτι εἴδαμεν γραψίματα τινῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχοντας ἐπάγγελμα ἰατροῦ, ἀπὸ ἰατροὶ ἔγιναν αὐτοχειροτόνητοι θεολόγοι, καὶ χρεωστῶντας νὰ θεραπεύουσι τὰ σωματικὰ, φονεύουσι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τὰ γραψίματά τους εἶναι τόσον ἀσύστατα, καὶ ἀκατέχα, ὅτι μὲ ἀληθοσύνην ἐμπορεῖ τινὰς νὰ εἰπῇ, πῶς καὶ αὐτοὶ ὁποῦ τὰ ἐσύνθεσαν εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ γρυκοῦσι. Tertium absurdum est, ex his audaciores effectus, non modo absurdas habere opiniones ac importunas, sed stolida nugari & garrire: verum etiam jactare sese, & scribere non secus, ac sapientes forent, amantes primas cathedras & vocari Rabbi. Quod malum adeo nostris excrevit temporibus, ut quidam cum medicinæ profiterentur artem, è medicis Theologi a se ipsis constituti, Theologica scripta ediderint in lucem, & cum corpora curare tenerentur, animas occiderint, quorum scripta adeo inconcinne compacta non cohærent, & intoleranda inscitia sunt referta, ut vere quispiam dicere queat impossibile esse eos ipsos, qui
413 *illa composuerint scripta ea intellexisse, quæ scripserint.*

Scripsit præterea *μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μάρτυρος Θεοφίλου: Martyrium sancti gloriosi martyris Theophili.* Ostendit Pantaleo Ligarides Chius, vir ingeniosus, & in illustrandis Patriæ antiquitatibus nunquam elinguis. P. *ἄνδρες φιλομάρτυρες ὁπόσοι ὑπὸ τῆς ἡδίστης μνήμης τοῦ θεόφρονος φιλοθέου ξυνελέγητε σήμερον.* Stylus semper ferreus, & incomptus, præterquam ubi ex antiquis auctoribus recollectis dicendi formulis inspersus, viri in dicendo jejunitatem, atque ineptitudinem magis redarguit. Audio nunc illi a Patriarcha Constantinopolitano sacrarum ædium aditum, mysteriorum communionem, & Christianorum colloquia interdicta esse. Deus bene vertat, quod agat, detque illi, ut tandem ad frugem applicans animum, redeat in viam. *

LXV. GEORGIUS BUSTRONIUS, CYPRIUS ex alumno Collegii Græcorum, ubi a prima ætate in iis disciplinis, atqve artibus, quibus ad bene, pieque vivendum instruimur summopere profecerat, Societati JESU, cujus onera laudabiliter sustinet, nomina dedit. g) Vertit Cardinalis Bellarminii tractatum, *De ascensione mentis in Deum*

satis

* Ad Latinorum mentem & amicitiam demum accessisse narratur. Itaque Allatius p. 1113. Consensus, de Coressio: *Sed jam eum resipuisse, veritatemque profiteri mihi a fide dignis hominibus illius insulæ* (Chii) *relatum est.*

g) A. 1610. ætatis 24. Vide Bibl. Jesuiticam Philippi Alegambe & Nathanaelis Sotvvelli.

ſatis eleganter in vernaculam Græcorum lingvam, ut in illius nationis homines aliqvem divini amoris ſtimulum excitaret. Editus eſt ex Typographeio S. Congregationis de Fide propaganda in 8. 1637. Utinam ſimilia nobis quotidie non invideret.

LXVI. Non deſunt incerta; pleraque enim ſub Georgii tantum nomine, nullo alio addito circumferuntur, quæ cum ad plures referri poſſunt, nec certo habeam cui adlocem, in ambiguo relinquere malui. Alii me perſpicaciores, divinioresqve determinent. Sunt itaqve eujusdam.

GEORGII Expoſitiones in Hermogenis capita Rhetorica, *De Antinomia*, *Amphibologia*, *&* *Syllogiſmo*. An ad Diæretam illum, * vel alium referes?

LXVII. GEORGII qvoque Expoſitiones aliquot in quædam *Pſalmorum* loca habentur cum aliis Expoſitionibus in Catena Pſalmorum in Biblioth. Barberina Cod. 4. In aliqua loca *ex orationibus Gregorii Nazianzeni.* in Vaticana. Et Georgius quidam laudatur inter Expoſitores *Proverbiorum Salomonis.*

LXVIII. GEORGII Carmen Jambicum. Γεωργίου ταπεινοῦ, καὶ ἁμαρτωλοῦ ἐπίγραμμα εἰς τὸν παρόντα τόμον τῶν Ἁγιοπολιτῶν Ἰαμβικόν. *Georgii humilis, & peccatoris in præſentem Tomum Hagiopolitanum Jambicum.* P. ὦ δεῦτε παῖδες εὐσεβούντων. Abſolvitur duobus foliis In Biblioth. Regis Gallorum.

LXIX. GEORGII MONACHI *ad ſapientiæ ſtudioſos, ne Philoſophiæ difficultate deterreantur, Epitome Philoſophiæ.* Liber ſic inſcriptus in Bibliotheca Regis Gallorum. Suſpicor non aliud eſſe, quam quod h) Græce, & Latine cum Scholiis edidit Auguſtæ in 8. 1600. Joannes Vœgelinus Auguſtauus. At illud ut ex Codicibus, quos habuerat Vœgelinus manifeſtum eſt, Gregorii nomen præ ſe ferebat, ideoque cum cognomen illius in opere non exprimeretur, ſub Gregorii Aneponymi nomine publicavit. Colligo ex ſimilitudine tituli, quem unus ex Codicibus ſuggesſit, Ταπεινὸς τάδε ἔγραψεν ἐν μονοτρόποις Γρηγόριος τοῖς φιλομαθέσι τῶν εὐσεβῶν εἰς ὀξυμάθειαν εὐσύνοπτον αὐτοῖς, τὸ τῆς φιλοσοφίας ὄργανον ἅμα τῇ τῶν ἐπιστημῶν τετρακτύϊ προθέμενος, ὡς μήτε τριβὴν αὐτοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγγίνεσθαι, ὧν καταφρονεῖν ἐκελεύσθησαν. *Conſcripſit hæc humilis inter monachos Gregorius piis, & doctrinæ ſtudioſis pro*

* De quo ſupra pag. 627. ſeq.
h) Libellis ſeptem diſtinctum.

facili, & perspicua discendi ratione, quum eis Philosophiæ organum, & quaternionem scientiarum i) *proposuit, ne difficultatibus quæ occurrunt, in his turbarentur, vel moram necterent in ejusmodi, quæ negligere jussi fuerunt.* Vel Exscriptoris ergo errore Georgius irrepsit, vel quemadmodum & aliis ex Georgio Gregorius, dum Monachum induit factus est, vel antiqui Codices hic quidem Georgio, ille Gregorio unum opus diversis Auctoribus impartitur.

LXX. Adnumerandi quoque sunt inter scriptores Georgios
414 quatuor alii GEORGII CONTOPETRIUS, DOMESTICUS, PANARETUS, & MOSCHIANUS, qui inter Musicos sua ætate præclare dicuntur cecinisse. Hi multis cantionibus tum sacris, tum prophanis notas apposuere, quibus vocum varietate, modoque ad harmoniam canerentur, & melos, Græcorum recentiorum more. Græci etenim inter lineas insertis quibusdam notulis, rubris etiam quandoque intermixtis voces canentium mensurant.

Cum vero pictura non minus scriptione ipsa coloribus rem repræsentat, quemadmodum verborum flosculis æque atque illa penicillo & coloribus temporum seriem, gestaque ipsa exprimit. Hinc rerum gestarum imaginem duplicem, tanquam quæ & oratione & coloribus absolvitur laudatissimi Patres decernunt, Damascenus orat. 1. de Imaginibus: *διπλῆ δὲ αὐτὴ διά τε λόγου ταῖς βίβλοις ἐγγραφομένου, ὡς ὁ Θεὸς τὸν νόμον ταῖς πλαξὶν ἐνεκόλαψε, καὶ τοὺς τῶν θεοφιλῶν ἀνδρῶν βίους ἀναγράπτους γενέσθαι προσέταξε. καὶ διὰ θεωρίας αἰσθητῆς, ὡς τὴν στάμνον καὶ τὴν ῥάβδον ἐν τῇ κιβωτῷ τεθῆναι προσέταξεν εἰς μνημόσυνον. οὕτω καὶ νῦν τὰς εἰκόνας τῶν γεγονότων, καὶ τὰς ἀρετὰς διαγράφομεν.* Et, *ὑπόμνημα γάρ ἐστιν ἡ εἰκών, καὶ ὅπερ τοῖς γράμμασι μεμυημένοις ἡ βίβλος, τοῦτο τοῖς ἀγραμμάτοις ἡ εἰκών, καὶ ὅπερ τῇ ἀκοῇ ὁ λόγος, τοῦτο τῇ ὁράσει ἡ εἰκών. νοητῶς δὲ αὐτῇ ἑνούμεθα. Hic autem dupliciter fit, vel literarum monumentis, ut cum Deus legem tabulis inscripsit, virorumque quos charos habuit, vitas conscribi mandavit: vel ... sensibus expositis, ut cum urnam & virgam in arcam ad rei ... collocari jussit. Sic etiam nunc rerum gestarum imagines ... describimus.* Et; *Nam imagines sunt monumenta quædam; ... ratis hominibus sunt, quod literatis libri. Et quod auribus ... idem est oculis imago. Cui tamen imagini intelligentiam con...*

i) In Syntagmate, quod Wegelinus edidit, de quaternione illo scie... totum in Philosophiæ organo sive Logica ...dendæ absolvitur.

Et infra similia sæpius. Et ante Damascenum Basilius Orat. in Quadraginta Martyres: *ἐπεὶ καὶ πολέμων ἀνδραγαθήματα, καὶ λογογράφοι πολλάκις καὶ ζωγράφοι διασημαίνουσιν, οἱ μὲν τῷ λόγῳ κοσμοῦντες, οἱ δὲ τοῖς πίναξιν ἐγχαράττοντες καὶ πολλοὺς ἐπήγειραν εἰς ἀνδρείαν ἑκάτεροι, ἃ γὰρ ὁ λόγος τῆς ἱστορίας διὰ τῆς ἀκοῆς παρίστησιν, ταῦτα γραφικὴ σιωπῶσα διὰ μιμήσεως δείκνυσιν. Quæ enim in bello fortiter gesta sunt, ea sæpenumero tum Oratores, tum Pictores explicant, illi quidem ea verbo exornantes, hi vero coloribus exprimentes, qua quidem ratione multos utrique ad virtutem incitant. Quæ enim historiæ sermo auribus proponit, ea pictura tacens per imitationem oculis ostendit.* Nec diversus est ab his Alcinus * Variæ Histor. lib. 2. c. 1. Hæc cum jam ita se habeant, non absonum fuerit, si inter tot scriptores PICTOREM quoque GEORGIUM recenseam, cujus plerasque imagines, prout illius ferebant tempora, non inelegantes in Menologio Basiliano, de quo memini me plura in Opere de Libris Ecclesiasticis Græcorum k) dixisse, inter alias aliorum non ignobilium Nestoris, Monæ, Pantaleonis, Michaelis Blachernitæ, & Michaelis parvi conspiciuntur ex quibus sacræ antiquitatis & Ecclesiastici Ordinis multas, varias, non nunc natas, sed vetustate comprobatas, & usu continuo corroboratas, quidquid recentiores Hæretici obganniant, consvetudines ac ceremonias, nisi in ipso sole cæcutire velimus, affabre clareque expressas elicimus.

LXXI. Et quemadmodum ex Gregorio Georgius, ita plerique alii, cum in vitam monasticam renascerentur, Georgii nomine abolito sub Gregorii tantum nomine patent, quos si recensere velim, neque scirem, neque possem: ex eorum grege aliquos, in quibus Georgii adhuc nomen, etiam novi accessione non adeo extinctum est, uti potero in hac acie producam.

His præeat GEORGIUS, sive ut alii volunt, GREGORIUS CERAMEUS Taurominitanus Episcopus, cujus scripta etiam sub Theophanis, l) & si Diis placet, sub Philippi Ceramitæ nomine prostant. Scripsit is Homilias in Evangelia Dominicalia, & festa totius anni, nunc demum editas Græce & Latine, & Notis illustratas ex multorum manuscriptorum fide, à Francisco Scorso Parisiis 1644. in fol. In ejusdem Prooemio Isagogico plura habes de eodem Gregorio, Ccccc 2 sive

* Videtur legendum Ælianus. Sed apud eum loco citato nihil.

k) Diss. 1. pag. 83. seq.

l) De hoc supra p. 231. seq.

415 five Theophane, illiusque cognomine patria, educatione, ætate, qva floruerit, Episcopatu, peregrinationibus, persecutionibus pro Ecclesiæ suæ sollicitudine toleratis, virtutibus, doctrina, dicendi methdo, & aliis. Et nos nonnulla dicemus in opere de libris Apocryphis. m) Cum etiam Chii, plures quam editæ sunt me legisse homilias in manuscriptis Codicibus memini, inter eas si bene recordor, fuere:

Περὶ τῆς μεταμορφώσεως ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες. *In transfigurationem, ex Matthæo. Amen dico vobis, sunt quidam.* P. εἶπεν ὅτι μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι.

Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. *De Spiritu S. ex Joanne.* P. πρὸ γὰρ τοῦ ἑκουσίου πάθους ἐπαγγελλόμενος ὁ Σωτήρ.

Περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου. *De nuptiis in Cana.* P. καλοῦσιν εἰς τὸν γάμον τὸν Κύριον.

Περὶ τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς χώραν μακράν, *De eo, qui abierat in regionem longinquam.* P. ἐνταῦθα τὸ πολυθρύλλητον ζήτημα, πῶς ὁ υἱὸς φαίνεται φθονερός.

Εἰς τὴν κυριακὴν τοῦ Τελώνου, καὶ Φαρισαίου, *In Dominicam Publicani & Pharisæi.* P. ἡ εἰς τὸν Τελώνην, καὶ Φαρισαῖον παραβολή.

In Biblioth. Antonii Augustini Cod. 102. legebantur ipsius sub Gregorii nomine *Homiliæ de Architelone ac Zacchæo. De Publicano & Pharisæo. De Parabola Prodigi. In illud Matthæi:* Cum venerit Filius hominis. *In illud:* Dixit Dominus: si non remiserit unusquisque fratri suo. *De adoratione Imaginum. De Paralytico in Capharnaum. In illud:* Qui vult venire post me. *In illud Matthæi:* Homo quidam accessit ad Jesum pedibus provolutus. *In illud Matthæi:* Ecce ascendimus Hierosolymam. *In festum Palmarum. In illud:* Nato Jesu in Bethleem Judæ. *Orationes duæ ad Deum.* Possevinus in Apparatu: *Gregorius Cerameus Taurominitanæ Ecclesiæ Archiepiscopus Siciliensis Homilias Græce plures reliquit.* Epitome Gesneriana: *Gregorii Taurominitanæ Ecclesiæ Archiepiscopi Siciliensis Ceramei dicti Homiliæ in Evangelia, & aliæ 57. manuscriptæ extant in Bibliothecis Italiæ.*

Ex his plurimæ sub Theophanis nomine circumferuntur. Θεοφάνους τοῦ Κεραμέως ὁμιλίαι εἰς τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν, καὶ εἰς τινὰς ἑορτάς, *Manuscriptus liber* Venetiis. Epitome Gesneriana. Ex qua sua habuit Possevinus. Neque manuscripti Codices discordant, Et ne

nomina

m) Hoc nunquam vidit lucem.

nomina desint, Nicephori quoque nomine venditantur. Verderius in supplem. In Catalogo Jacobi Marmoratæ: *Nicephori Figuli, sive Cerameos explicatio, & sermones varii in sanctum Evangelium.* Hinc colligimus, unum & eundem Auctorem sub Georgii, Gregorii, Theophanis, Philippi, & Nicephori nominibus innotuisse: qui diversus omnino est à Theophane Hymnorum scriptore, quamvis ab aliis confundatur. Gretserus de Cruce notis in ejusdem duas orationes de Cruce, scribit eo tempore vixisse, quo adhuc Sicilia, vel certe pars Siciliæ Imperatoribus Constantinopolitanis parebat: idque liquere ex fine secundæ Orationis p. 1207. ubi Crucem invocans rogat, ut Imperatoribus sit præsidio: κράτυνον τῇ ἰσχύϊ σου τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν. *Corrobora fortitudine tua fideles Imperatores nostros.* Sub Joanne nempe & Emanuele Comnenis, cum Rogerii Regis Siciliæ, Homilia in Dominicam Palmarum, mentionem induxerit: quo præsente orationem illam habuit.

Illius Homilias duas *de Cruce*, ante Exaltationem nempe, & in Exaltationem, quas supra commemoravimus, edidit Græce & Latine Gretserus Tom. III. de Cruce pag. 1207. Et aliam, *de sanctis imaginibus*, die festo sanctarum Imaginum, hoc est Dominica Orthodoxiæ, p. 1242. Illam inter varias schedas literariæ supellectilis Francisci Turriani in Latinum versam, & ab ipso Turriano in Latinum versam, & ab ipso Turriano propria manu scriptam, repertam tum ob ipsum Turrianum, virum doctissimum, tum ob argumentum latere nolens Gretserus, cum aliis Sanctorum orationibus de Cruce cum homilia Germani Patriarchæ concinentem annexuit Latine tantum. 416

Homiliam, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου ἔτους. *In Indictionis sive Anni principium*, Græce & Latine edidit Dionysius Petavius cum Breviario Historico Nicephori Patriarchæ CPolitani & aliis, Paris. in 8. 1616 Eam se cum plurimis aliis ejusdem scriptoris sub Gregorii nomine nondum vulgatis à Jacobo Sirmundo accepisse fatetur idem Petavius in notis pag. 10. Et cum Sirmundus illarum editionem crebro flagitaret, ut ei aliqua ex parte satisfaceret, hanc veluti specimen quoddam Indictionum occasione præmisisse.

Scoriaci tandem in Bibliotheca Regia leguntur: Γρηγορίου ἐπισκόπου Ταυρομενίας τῆς Σικελίας ὁμιλία ἀπὸ τοῦ Αρχιτελώνου. *Gregorii Episcopi Tauromini Siciliæ Homiliæ ex Architelono.* VI. n.7. IV. ε. 16. VI. γ. I. ὁμιλίαι

ἕτεροι δὲ ξένων δαιμονίων καταγγελέα, ἤτοι ξένων σοφιῶν. Διὸ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον λέγοντες, δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη διδαχὴ ἡ ὑπὸ σοῦ λεγομένη; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσάγεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. Βουλόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλῃ ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι, ἢ ἀκούειν καινότερον, ἔγραψα τοίνυν Θεοῦ χορηγοῦντος οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας ῥήμασι πᾶν ὅπερ τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας εἰς τὸ τὸν ἔνδοξον Θεὸν φοβεῖσθαι ἀνακαλεῖται, καὶ εἰσάγει. δέχου πηγὴν οὖν ὦ γενναία κεφαλὴ, τὸ βιβλιδάριον τοῦτο, ἐν ᾧ εἴ τι καλὸν εὕρῃς δοκίμασον. εἴ τι δὲ ἢ περιττὸν, ἢ ἔλαττον εὐθὺ ἐν αὐτῷ καταλάβῃς, διόρθωσον. ἔρρωσο τῶν καλῶν ἠθῶν ἔσοπτρον. Opus prædictum Franciscus Oliverius Cotelianensis Medicus non incelebris, qui ejusdem Georgii hoc temporis ædes habet, cum forte fortuna & aliud agens offendisset, illius lectione delectatus, ne pium opus, & Christianis proficuum male perderetur, in lingvam versum Latinam, Annotationibus illustravit, eo animo, ut si quando facultas fieret, typis vulgaretur.

411 In eodem opere, ut Oliverius Arcudio scripserat, Georgius suum περὶ μετανοίας, *de Pœnitentia* sermonem quadragesimum, & περὶ φιλίας *de Amicitia*, laudat: incertum, an quemadmodum Tractatum *de timore divinorum judiciorum*, in plures sermones subdistinxerat, ita & hæc *de Amicitia* & *de Pœnitentia*, an vero plures sermones varii argumenti, inter quos & hi quoque reperiuntur, in unum volumen reduxerit, ut a multis factum conspicimus. Ego sane hæc auguratus numquam tentavi.

LIX. GEORGIUS MOSCHUS Joannis Moschi Lacedæmonii filius, Corcyræ Medicinam & oratoriam artem professus est, ut de Poetis sui temporis Dialogo 1. tradit Gyraldus. Quid hic scripserit in comperto non est, scripsisse tamen aliquid verosimile est.

LX. Vivebat A. 1583. GEORGIUS quidam DEUTEREUON sacerdos ac Hieromnemon, & Magnæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Advocatus, ex Insulæ Cretæ Urbe Cydonia, mediocris ingenii & minoris literaturæ vir. At scripsit tamen suo & alieno nomine complures *Epistolas*, quæ passim in Codicibus manuscriptis leguntur.

Præterea in varia argumenta *Orationes*, tenues illas quidem, & stylo, & sententiis, non multi æstimandas numero 15. quas ipse legi sub hoc titulo: πόνημα τοῦ εὐτελοῦς, καὶ ἀρχείου Ἱερομνήμονος Ἱερέως Γεωργίου πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ Δευτερεύου λόγοι διάφοροι ιε΄. *Opus vili. inutilis Hieromnemonis sacerdotis Georgii Patris nostri Spiritualis Deuterevi Orationes*

tiones diverſa XV. P. ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἀκούσατε παραινετικὸν λόγον ὀλίγον, καὶ μὴ βαρυνθῆτε.

Item εἰς τὰ βαθμῶν τῆς συγγενείας διαγράμματα. *In gradum consanguinitatis Diagrammata.* P. οὐ δύναταί τις λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ. Patriam ſuam neſcio quo in loco ita inſinuat: τῆς ἡμετέρας πόλεως Κυδωνίας τῆς περιφήμου νήσου Κρήτης. *Noſtra Urbis Cydonia celebris Inſula Creta.* Opera exſtant in Bibliotheca Collegii Græcorum.*

LXI. GEORGIUS CHORTAZIUS Cretenſis ſcripſit carmine, ſed communi Græcorum idiomate *Erophilam* Tragœdiam, ſatis pro ea lingua elegantem, & unam ad hunc diem, quæ in pretio haberi meruit, & præ manibus omnium teri. Neſcio an edita ſit.

LXII. GEORGII SCORDYLII ſacerdotis Scholion in epigr. 87. Joannis Geometræ editum eſt à Federico Morello in Paradiſo ejusdem Geometræ, Lutetiæ 1595. in 4.

LXIII. GEORGII SAUROMANI expoſitio in epiſtolam Pauli ad Romanos. Habebatur in Bibliotheca Altempſiana, ut mihi relatum eſt: ipſe non vidi.

LXIV. Vixit hoc tempore ** GEORGIUS CORESIUS Chius, nobilis genere, profesſione Medicus, ingenio acri, pietate amphibius, religione ex ſchismate, Latinis, per quos profecerat, a) *Piſi* namque ſtuduit, improbus, cum dicto quotidie odium in eos acerrimum oſtendat,

* Romæ. ** A. 1644.

a) A Latinis olim eruditum, educatum in Italia, imbutumque Thomiſtarum diſciplinis, deinde miro in Latinos fuiſſe odio notat Nic. Comnenus p. 231. 286 302. 385. prænot. myſt. qui p. 270. 339 414. eum vocat CPolitanum Archi Theologum, vetuſtatis Græcanicæ accuratisſimum cenſorem, qui ſæpe jactet omnia Græcorum monumenta ſe legiſſe, ne una quidem ex curioſis paginis exemta. Idem longe plura hujus Coreſſii citat Allatio præterita, ut *deſcriptionem montis Atho* pag. 43 386. quam accuratiſſimam appellat, p. 4:8. *Paralipomena ad Bibliothecam Photii*, p. 46. 153. &c. *Scholia in Synopſin Canonum Nili Rhodii* p. 1 . . 58 2 . &c *Antirrheticos contra Bellarminum* p. 67. 173 36 . 30 . *Explicationem Symboli CPol.* p. 335. *Epiſtolas* ad Corydaleum Athenienſem p. 23 31. 141 131. 40 . ad Caryophyllum p. 103. ad Goarum p. 141. *Theologiam* p. 283. in cujus procemio Coresſius ait D Thomæ ſummam percucurriſſe ſe centies, ejusque opuſcula eviſceraſſe, p. 06. *Tractatum de SS. Trinitate* p. 0 . *Librum II. contra Latinos, qui eſt de Sacramentis* p. 325. *Librum V. de Sacramentis* p. 15 *Librum VIII. de Euchariſtia* p. 161. 162. 164 *de operibus humanis* p. 2 5. 301. *de pænitentia* p. 5 6 399 *reſponſionem contra clypeum fidei* p. 1 6 *librum de perſecut. Eccleſia ad Corydaleum* p. 300. *lib. de defunctis*, p. 191. Ejus f moſum *libellum de impietate* Latinum feciſſe ſe teſtatur hortatu Soarii Vasſionenſis Epiſcopi pag. 265.

rum, ac Tropariorum ordine, ac ſerie Canones vocant. Zonaras in Canones Anaſtaſimos Damaſceni: *κανὼν λέγεται ὅτι ὡρισμένον, καὶ τετυπωμένον ἔχει τὸ μέτρον ἐννέα ᾠδαῖς συντελούμενον. Canon dicitur quod determinatam, ac præſcriptam habeat menſuram novem odis comprehenſam*, domi legunt, in Eccleſiis ut plurimum canunt. Canones dividuntur in novem odas, inter quas tamen ſecunda nullibi apparet, ſed componentis in pectore remanet. Quare autem id fiat, & quanam ratione cum octo ſint odæ ſolummodo, novem eſſe dicantur, alterius erit indaginis. Poſt quartam odam Canon interrumpitur *ταῖς ἀναγνώσεσι Lectionibus;* tunc enim Lectiones, quæ vel de vitis Sanctorum, quorum eo die commemoratio celebratur, vel de diei ipſius hiſtoria ita ab Eccleſia determinata pertractant, alta voce, & intelligibili, omnibus audiendi facultate facta, ab ipſo ſacerdote, vel alio leguntur: quibus finitis reliquæ Canonis odæ percurruntur. Neque uno Canone in uno officio contenti, ut plurimum & ſecundum, quandoque etiam & tertium, raroque quartum pro illius diei plurium feſtivitatum concurſu intermiſcent: ita tamen ut omnes primæ omnium Canonum odæ, deinceps tertiæ, & ſic deinceps usque ad nonam dicantur; qua Canon iſte, ſive Hymnus, ita enim nuncupari etiam ſolet, unde illius compoſitores Hymnographi appellantur, clauditur. Quamvis vero Canonibus odæ tribuantur novem, ut adnotavimus, non ita tamen illud perpetuum eſt, ut aliquando numerus earum non imminuatur: aliquando enim quatuor tantum odis intercluditur; unde Canoni nomen *τετρᾳώδιον*, *quatuor odarum* ſcilicet, ſæpius tribus conſtituitur, ex quo *τριώδιον*, quaſi *trium odarum* nominatur. Canon omnibus diebus jejuniorum præter dies Dominicos, & celebriorem aliquam ſolemnitatem uſitatiſſimus. Quare liber ille, in quo jejuniorum officia a Dominica nempe Septuageſimæ ad diem Paſchatis continentur, *Τριώδιον* dicitur. Et Joſephus inſignis Hymnographus a die Paſchatis ad Pentecoſtem ipſam, Canones ſimiles, Triodia nempe compoſuit, ſed ſcripta tantum inter manuſcriptos Codices latitant, tanquam quæ nullo uſu in Eccleſias introduci po-
418 tuerint. Canones ex materia, quam tractarent, nomina ſibi ſumpſere. Hinc *Ἀναστάσιμοι*, qui de Reſurrectione; *σταυρώσιμοι*, qui de Cruce; *νεκρώσιμοι*, qui de mortuis; *σταυρονεκρώσιμοι*, qui de Cruce & mortuis; *παρακλητικοὶ*, qui de ſolamine animorum; *τριαδικοὶ*, qui de Trinitate; *δογματικοὶ*, qui de Dogmatibus, &c. Canones itaque in odas dividuntur, odæ in Troparia, ex quibus componuntur. Singulæ namque

Tro-

Troparia continent aut plura, aut pauciora, cum eorum numerus determinatus non sit. Troparia quandoque libera, ac vaga relinquuntur, quandoque primis literis, quasi annulis in verbis veluti catenula inseruntur, quam Acrostichida Auctores vocant. Non omnibus tamen illa colligandi eadem ratio, & modus servatur. Quidam Alphabeti ordinem servant; ita ut primum Canonis Troparium ab Α incipiat, in Ω ultimum desinat. Alii in Acrostichide θεοτόκια, Troparia sunt odarum postrema in honorem Virginis concinnata, includunt: alii extra eam suo modi agi, ferrique sinunt. Quidam nomen sui silent, ut inter alios Theophanes; quidam odæ nonæ post Acrostichida claudunt, ut Josephus; quidam Theotociis exprimunt, ut Georgius, & alii alio modo: cui necessario attendendum est, ut facile spuria a legitimis dignoscas, & Hymni Auctorem, quisnam ille sit in tanta obscuritate Codicum deprehendas. Sed de his, quæ possent dici, alibi plurima. Nunc pro intelligentia nostri Gregorii illa sufficiant.

Inter hos Canones eximii illi habebantur, quos Damascenus, & Cosmas q) Monachi in dies festos Servatoris nostri, & Beatissimæ Virginis concinnarant. Svidas: *οἱ γȣ̃ν ἀσματικοὶ κανόνες Ἰωάννȣ τε, καὶ Κοσμᾶ σύγκρισιν ȣ̓κ ἐδέξαντο, ȣ̓δὲ δέξαιντο μέχρις ἂν ὁ καθ' ἡμᾶς βίος περαιωθήσεται. Asmatici Canones Joannis & Cosmæ hactenus fuerunt incomparabiles, neque etiam quoad nostra vita propagabitur, comparationem admittent*: ideoque in eos exponendos non infimorum Virorum ingenia desudarunt: inter eos, quos ipse novi fuere Joannes Zonaras, Theodorus Prodromus, Marcus Eugenius, neque postremum locum obtinuit hic noster Georgius Corinthi Episcopus; idque ipse de se asserit in expositione Canonis secundi in Dormitionem Deiparæ: *πλὴν ȣ̓κ ἄκαιρον ἡμῖν ἐφάνη, τὸ καὶ τȣ̃τον τὸν κανόνα δȣ̃ναι γραφῇ, καθὼς καὶ τȣ̀ς ἄλλους ἅπαντας κανόνας τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ τῶν ἐπισήμων ἁγίων ἡμερῶν. Non intempestivum nobis nihilominus visum est, & hunc Canonem scripto consignare, quemadmodum, & alios omnes Canones* Dominicarum *solemnitatum, & magis præcipuarum sanctarum dierum.* Et in Canonem Joannis Monachi de Ascensione Domini: *ἀλλ' ἐπειδὴ μία τίς ἐστι τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ ἡ μετὰ σαρκὸς τȣ̃ δεσπότȣ πρὸς ȣ̓ρανὸν ἀνάληψις, ȣ̓κ ἔδει μὴ καὶ ταύτην ἡμᾶς τιμῆσαι ταῖς κατὰ δύναμιν ἐγγράφοις ἐξηγήσεσι τῶν θείων ᾀσμάτων αὐτῆς. Sed quando una etiam est ex solemnitatibus* Dominicis, *cum carne* Domini *nostri in*

Ddddd

q) De Cosmæ hymnis supra p. 217. 333. De Damasceni, Volum. VIII. p. 820.

in cælum assumptio, operæ pretium est, & nos quoque eam honore afficere sacrorum illius c[...]nuum scriptis expositionibus pro modulo nostro.

Et istud opus Gregorii tam misere, ac variis modis ab his, quos supra retulimus, habitum est. Examinemus verba: *De Thoma contrectante sermonem cum aliis ejusdem homiliis.* Est mera expositio Canonis, quem de Thoma contrectante composuit Joannes Damascenus, non sermo. Neque expositiones aliorum subsequentium Canonum, Homiliæ dici debent. Sic expositio est in Canones τῆς κοιμήσεως. *Dormitionis Deiparæ*, & *Evangelismi Annunciationis*, nempe ejusdem. Quid *Antipascha* sit, dicat Gesnerus: alii *Antepascha*, quasi Dominicam Palmarum, quæ ante Pascha est, innuat, substituerunt. *Male;* Tunc enim in illa Ecclesia nulla mentio fit de Thomæ contrectatione. Quare *Antipascha*, quæ secunda septimana est post *Pascha*, & legitur Evangelium de Thomæ contrectatione reponendum est: maleque dividunt, qui unum hoc variis expositum formulis duo faciunt. *In Assumptionem*, εἰς τὴν ἀνάληψιν. Est in Canonem dictæ solemnitatis, sicut & in Pentecostes. *Poëma in primum festum venerabilis obitus Cosmæ Monachi.* Nugæ omnino.
419 Est in Canonem profesti diei Dormitionis Deiparæ compositum a Cosma Monacho. Vel cum duo sint Canones in Dormitionem Deiparæ a Gregorio expositi, notat eam expositionem esse in primum Canonem ποίημα *Compositionem* nempe Cosmæ Monachi, non *Poëma*: nisi quidquid ab aliquo fit, vel scribitur, large *Poëma* vocare velimus. *Herilium terminorum, seu finitionum totius temporis* τῶν τελωδῶν *& magnæ septimanæ* δεσποτικαὶ ἑορταὶ sunt Heriles festivitates, in quarum Canones Gregorius expositiones confecerat, qnemadmodum & in Triodia magnæ Hebdomadæ, & nonnullarum aliarum præcipuarum celebritatum totius anni. Titulus operis ab hisce tam misere tractatus in nonnullis Codicibus manuscriptis ita concipitur: Γρηγορίου Μητροπολίτου Κορίνθου εἴς τε τοὺς κανόνας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίου δεσποίνης, καὶ θεομήτορος, καὶ τοῦ εὐαγγελισμοῦ. σὺν τούτοις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς κυριακῆς τοῦ ἀντίπασχα, ἢ ὡς εἰς τὴν ψηλάφησιν τοῦ Θωμᾶ. Εἰς τὴν ἀνάληψιν τε τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν Πεντηκοστήν. *Gregorii Metropolitæ Corinthi in Canone Dormitionis sanctissimæ Dominæ Deiparæ; & Annunciationis, & una cum ii in festivitatem Dominicæ Antipaschæ*, (quam in Albis Latini dicun[...] *est in contrectationem Thomæ. In Assumptionem magni Dei, & Serv[...] nostri Jesu Christi: & in Pentecostem.* Et, ut melius percipi possit [...]ris capita veluti in tabula hic annumerabo.

Εἰς τὴν ὑπαπαντὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ποίημα Κοσμᾶ Μοναχοῦ. *In Hypapantem magni Dei, & Servatoris nostri Jesu Christi compositio Cosmæ Monachi.* ὁ ἥλιος ὁ αἰσθητὸς χερσὸν γενόμενον.

Εἰς τὴν κυριακὴν τῶν βαΐων Κοσμᾶ Μοναχοῦ. *In Dominicam Palmarum Cosmæ Monachi.* P. τῆς παρούσης ἀκροστιχίδος ἡ ἔννοια ἐστὶν αὕτη.

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης δευτέρας Κοσμᾶ Μοναχοῦ. *In triodium sanctæ magnæque Feriæ secundæ, Cosmæ Monachi.* P. ᾄσωμεν τῷ Θεῷ, ἐνδόξως γάρ.

Εἰ τὸ τριώδιον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τρίτης, Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In triodium sanctæ & magnæ Feriæ tertiæ, Cosmæ Monachi.* P. οὐ χρεία σαφηνείας ἐνταῦθα. οὔτε μὴν ἑρμηνείας.

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τετράδος Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In triodium sanctæ & magnæ Feriæ quartæ, Cosmæ Monachi.* P. δεῖ γινώσκειν ὡς ὁ θαυμαστός.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης πέμπτης Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In Canonem sanctæ & magnæ Feriæ quintæ, Cosmæ Monachi.* P. τίς τοιοῦτος ἐστὶν ὁ νοῦς τῆ. μεγάλη.

Εἰς τὸ τριώδιον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς, Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In triodium sanctæ & magnæ Parasceves, Cosmæ Monachi.* P. πρὸς σὲ ὀρθρίζω φησὶς ὁ μελῳδός.

Εἰς τὸν κανόνα τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Σαββάτου, ποίημα Μάρκου μοναχοῦ ἄχρι τῆς πέμπτης ᾠδῆς καὶ αὐτῆς. τῶν δὲ ἑξῆς ᾠδῶν Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In Canonem magni & sancti Sabbati Compositio Marci Monachi, usque ad sextam & ipsam Oden; reliquarm vero odarum compositio est Cosmæ Monachi.* P. συνέζευκται τῇ τοῦ τριωδίου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα Ἰωάννου μοναχοῦ. *In Canonem sanctæ & magnæ Dominicæ Paschatis, Joannis Monachi.* P. ὁ παρὼν οὗτος κανὼν ἑρμηνείας οὐ δεῖται.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀντιπάσχα Ἰωάννου μοναχοῦ. *In Canonem Dominicæ Antipaschæ dictæ, Joannis Monachi.* P. ὁ παρὼν κανὼν ὀλίγα τινὰ ἔχει.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀναλήψεως τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰωάννου μοναχοῦ. *In Canonem Ascensionis magni Dei, & Servatoris nostri Jesu Christi, Joanis Monachi.* P. ὁ παρὼν οὗτος κανὼν πάσης γέμει σαφηνείας.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας, καὶ μεγάλης Πεντηκοστῆς. Κοσμᾶ μοναχοῦ.

In Canonem sanctæ & magnæ Pentecostes. Cosmæ Monachi. P. ὁ παρὼν οὗτος κανὼν ὅσον ἀπὸ τοῦ βαρέως ἤχου.

420 Εἰς τὸν ἕτερον κανόνα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Πεντηκοστῆς διὰ στίχων Ιαμβικῶν. Ιωάννου μοναχοῦ. *In alium Canonem sanctæ & magnæ Pentecostes carmine Jambico, Joannis Monachi.* P. αὕτη μὲν ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ παρόντος κανόνος.

Εἰς τὸν κανόνα τῆς ἁγίας μεταμορφώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In Canonem sanctæ Transfigurationis Dei & Servatoris nostri Jesu Christi. Cosmæ Monachi.* P. ὁ νοῦς τῆς ἀκροστιχίδος τοῦ παρόντος κανόνος.

Εἰς τὸν ἕτερον κανόνα τῆς αὐτῆς μεταμορφώσεως. Ιωάννου μοναχοῦ. *In alium Canonem ejusdem Transfigurationis, Cosmæ* Monachi. P. κατὰ πολλὴν ὑπέστη κατὰ τὴν ἐκείνην χώραν.

Εἰς τὸν κανόνα εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In Canonem, in Dormitionem sanctissimæ Deiparæ. Cosmæ Monachi.* P. οὐδὲ ὁ νοῦς δυσληπτὸς ὅλως ἐστίν.

Εἰς τὸν ἕτερον κανόνα εἰς τὴν αὐτὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου. *In alium Canonem, in eandem Dormitionem Deiparæ.* P. ὁ παρὼν τῆς Θεοτόκου κανὼν οὐδεμίαν ὅλως.

Εἰς τὸν κανόνα εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου, καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. Κοσμᾶ μοναχοῦ. *In Canonem in exaltationem venerandæ & vivificæ Crucis. Cosmæ Monachi.* P. τὸ δὲ ἐρεύγομαι ψαλμικόν ἐστιν, οὗ ἑρμηνεία. Asservantur in Bibliothecis Vaticana, Collegii Græcorum & Cryptæ Ferratæ, in cujus extremo adnotatur: ἐγράφη τοίνυν ἡ παροῦσα βίβλος τῶν θείων ἱερῶν κανόνων διὰ χειρὸς Λέοντος Ρηγίνου Καλλιγράφου Τραιάνας ἐν ἔτει ͵ϛψλγʹ. Ινδικτιῶνος τρίτης. εὔχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ πάντες διὰ τὸν Κύριον οἱ ἀναγινώσκοντες, καὶ οἱ μεταγράφοντες, ὅπως ἄφεσιν πλημμελημάτων λάβω. ἀμήν. μνήσθητι Κύριε τοῦ δούλου Λέοντος τοῦ κτίσαντος τὴν βίβλον ταύτην. ἀμήν. *Liber hic scriptus est continens divinos ac sacros Canones manu Leonis Rhegini Calligraphi Timethi anno sexmillesimo septingentesimo trigesimo tertio, Anno Christi 1225. indictione tertia. Rogate pro ipso omnes per Dominum, qui legitis, aut exscribitis, ut veniam consequar peccatorum. Amen. Recordare Domine servi tui Leonis, qui compaginavit vel possedit librum hunc. Amen.* Nec diversum ab isto fortasse est quod habetur in Palatina Cod. 355. *Cosmæ & Joannis Damasceni Odæ Jambicæ in præcipua anni festa cum enarratione Grammatica & Historica, initio & fine mutilus. Prima est S. Crucis celebratio, postrema Canon in Deiparæ Virginis obitum.* Liber Grammaticorum regulis & præceptis nimium addictus vilescere quodammodo videtur, qui tamen pro intelligentia rerum non

non inutilis est, dictione elegans ac facilis, & brevitate dicendi valde conspicuus.

LXXIII. GEORGIUS CYPRIUS postea GREGORIUS vocatus ex Diacono Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha, quem modo Georgium, modo Gregorium Gregoras in historia, & alii nuncupant. Pachymeres lib. 7. de Arsenoitis: ὡμολόγει δὲ τέως τὸν Γρηγόριον Πατριάρχην. οὕτω γὰρ ἦν ἐκεῖνο, καὶ τὸ ἐκ Γεωργίου μοναχικὸν ὄνομα. *Fatebatur catenus Gregorium Patriarcham, id namque erat illi nomen, quod à Georgio, dum Monachum induit sibi sumpserat.* Primum pro Latinis una cum Vecco, Meletiniota, & Metochita sentit. Gregoras de Vecco lib. 5. καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων, ἔχων συνεργοὺς, καὶ συλλήπτορας τοῦ ἀγῶνος τόν τε Μελιτηνιώτην, καὶ τὸν Μετοχίτην ἀρχιδιακόνους ὄντας τοῦ βασιλικοῦ κλήρου, καὶ ἔτι Γεώργιον τὸν ἐκ Κύπρου. *Et dicendo, & scribendo, & dogmata statuendo: ejus certaminis adjutoribus Meliteniote & Metochite, Imperatorii Cleri Archidiaconis, & insuper Georgio Cyprio.* Res etiam Latinorum tutatum Georgium indicat Pachymeres lib. 5. τότε γοῦν καθεσθέντων, τιμηθέντων δ' ἐπὶ καθέδρα καὶ ἀμφοῖν τούτοιν ὡς συναγωνιζομένοιν τῷ βασιλεῖ τοῦ τε ἀρχιδιακόνου Μελιτηνιώτου, καὶ τοῦ Πρωταποστολαρίου Κυπρίου, ὁ ῥήτωρ ὁ Ολόβωλος ἵστατο προσδοκῶν τὴν ἀπὸ βασιλέως ἐγχώρησιν. *Cum itaque sedissent, honoratique essent cathedra hi ambo, tamquam qui suffragerentur Imperatori, Archidiaconus Meliteniota, & Protapostolarius Cyprius, Rhetor Olobolus stans ab Imperatore licentiam exspectabat.* Qui lib. 7. cap. 34. refert eundem apud Italos natum & adultum, sese postmodum inter Græcos conjecisse: τί παθόντες, ἔλεγεν, Veccus scilicet, ἐμὲ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ ἐκ Ῥωμαίων γεννηθέντα τε καὶ τραφέντα συχναῖς περιβάλλοντες λοιδορίαις, ἔπειτα φεύγετε. ἄνδρα δὲ παρ' Ιταλοῖς γεννηθέντα, καὶ τραφέντα, καὶ οὔπω ταῦτα, ἀλλὰ καὶ αὐταῖς στολαῖς καὶ γλώττῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα παρεισφρήσαντα εὐφημοῦντες δέχεσθε. *Quid passi, ajebat, me inter Romanos & ex Romanis natum, adultumque crebris conviciis lacessitis, postmodum fugitis; virum vero apud Italos natum adultumque, neque hæc solum, sed qui indumentis ipsis, & lingua ad vos irrepsit collaudantes excipitis.* Postea Græcis adhærens post Josephi Galesiotæ obitum, licet Veccus ipse viveret adhuc, & coram Synodo causam suam diceret, per vim ac nequitiam, ipsiusque etiam Georgii invidentiam pulsus, in Patriarchale solium intruditur: r) cui justo Dei judicio non solum hostibus, sed amicissimis, quibus potissima

 quæ-

r) A. C. 1283.

quæque in Ecclesia contulerat, invisus, cum injuriam ferre non posset renunaiat, s) & sese in Deiparæ Odegerum dictæ, monasterium confert, & non multo post prope Divi Andreæ monasterium moritur. Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, & pene dixerim disciplinis omnibus imbutus. Georgius Pachymeres lib. 7. de Andronico Seniore: ἐκλέγεται μὲν εἰς Πατριάρχην τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον, ἄνδρα λόγοις ἐντραφέντα, καὶ σφραγῖδα τοῦ Πατριάρχου Ἰωσὴφ φέροντα. τὸ τοῦ Πρωτοαποστολαρίου εἰς ἀνακτόρων ἐπιφερόμενον σημείωμα. κἂν τοῦτο μὲν δόξας Ἰωσηφίτας μὲν ἐκ τῆς σφραγῖδος ὑποποιούμενος. Ἀρσενιώτας δὲ τῷ μὴ κατὰ τὰ διατεταγμένα τῷ Ἰωσὴφ ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ συγχωρεῖν γίνεσθαι. *Eligit porro in Patriarcham Georgium Cyprium, virum sermonibus innutritum, & ordinatum à Patriarcha Josepho, Protoapostolarii dignitate in Palatio condecoratum: in hoc etiam visus Josephitas ex ordinatione sibi conciliare, Arsenoitas etiam, quod non secundum præscripta à Josepho in Ecclesia usu exequi permitteret.* Gregoras lib. 6. καὶ ἦν τηνικαῦτα ἀνὴρ ἐν λόγοις ἐπίσημος τῷ βασιλικῷ συγκατειλεγμένος κλήρῳ Γεώργιος ὁ ἐκ Κύπρου, ὃς τὸν ἐν ταῖς γραφαῖς εὐγενῆ τῆς Ἑλλάδος ῥυθμὸν, καὶ τὴν ἀττικίζουσαν γλῶσσαν ἐκείνην πάλαι πολὺν ἤδη χρόνον λήθης κρυβέντα βυθοῖς, φύσεως δεξιότητι, καὶ φιλοπονίᾳ τελεωτέρᾳ πρὸς φῶς ἤγαγε, καὶ οἱονεί τινα ἐχαρίσατο ἀναβίωσιν. τοῦτον ἐμελέτησέ τε, καὶ προὐτεθύμητο ἐς τὸν Πατριαρχικὸν ἀναγαγεῖν θρόνον ὁ βασιλεὺς, ἄρτι καὶ τὸ μοναχικὸν ἀλλαξάμενον σχῆμα, πλὴν οὐχ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἁπάντων ἐβούλετο τὴν χειροθεσίαν αὐτὸν εἰληχέναι ὁπόσοι τῆς τοῦ δόγματος καινοτομίᾳ κεκοινωνήκεσαν, ἀλλ' ὡς ἀκοινώνητον ἑαυτὸν συνετήρησεν, ὡς κινδυνεύειν ἐντεῦθεν βραδύνειν τὰ τῆς σπουδῆς. προεβλήθη μέν τοι παρὰ τοῦ βασιλέως μετὰ τὰς ψήφους, καὶ μαρτυρίας τὰς ὀφειλούσας, καὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ βήματος παρὰ τῆς τοῦ βασιλέως εἰλήφει χειρὸς, κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος. καὶ ἦν διενεργῶν, καὶ διοικῶν ἔστιν ἃ τῶν πατριαρχικῶν δικαίων ὅσα οὐχ ἱερωσύνης ἐδεῖτο. *Erat autem tum insigni vir facundia, ex Imperatorii Cleri collegio, Georgius Cyprius, qui elegantes Græce literaturæ numeros, & Atticam illam linguam longo jam tempore oblivionis gurgite demersam ingenii dexteritate, ac singulari studio in lucem produxit, ac velut ab inferis revocavit. Hunc cum non ita pridem Monasticum habitum induisset, in animo habebat, & studebat Imperator ad Patriarchicum solium evehere: a nemine tamen eorum illi manus imponi volebat, qui novum illud dogma amplexi fuissent: ut periculum esset, ne res diutius differretur. Est tamen ab Imperatore post debita suffragia, & testimonia*

s) A. 1289.

ſtimonia deſignatus; *& paſtorale pedum in Imperatorio ſuggeſtu, veteri more ab Imperatore porrectum, accepit. Proinde negotiis intentus, Patriarchica jura, quæ cum ſacerdotio nihil conjunctum habebant, adminiſtrabat.* De ejus Patriarchatu Pachymerius, lib. 7. *Eligit in Patriarcham Georgium e Cypro, hominem in eloquentia enutritum, a Joſepho Patriarcha ordinatum, & dignitate Protapoſtolarii in regia inſignitum, In hoc etiam Joſephitas ex ordinatione, ut videbatur, ſibi concilians; Arſenoitas vero quod non uti conſtituerat Joſephus, in Eccleſia fieri permitteret.* Et Ephræmius in Chronico:

Πάλιν Ἰωσὴφ ἀπολαμβάνει θρόνον.
Οὔπερ λιπόντος τὸν βίον καὶ τὸν θρόνον,
Σοφός τις ἀνὴρ Γρηγόριος Κυπρόθεν,
Λόγων σοφῶν μαίευμα, μουσῶν ἑστία,
Εἰς Πατριαρχῶν ἀνεβιβάσθη θρόνον,
Ὅστις πατρίδος, καὶ πατρικῆς οἰκίας
Φυγὰς ὑπάρξας παῖς ἔτι που τυγχάνων
Παιδεύσεως ἔρωτι, καὶ μαθημάτων
Ἐλθὼν κατοικεῖ πρὸς πόλιν Κωνσταντίνου.
Αὐτὸν δὲ μαθήμασιν ἐνδοὺς καὶ πόνοις
Ἀφῖκτο πρὸς μέγα τι παιδείας βάθος.
Εἶτα καταστὰς γνώριμος σιφηφόρῳ,
Καὶ συνταγεὶς κλήρῳ γε τοῦ Παλατίου
Ἀρχιθύτης πέφηνε τῆς Κωνσταντίνου,
Τὰ τῶν μοναχῶν πρὶν τελεσθεὶς, ὡς ἔθος.

Rurſum Joſephus Thronum recepit, & cum vitam, Thronumque depoſuiſſet, ſapiens quidam vir Gregorius ex Cypro, ſermonum ſapientum alumnus, & Muſarum ſacrarium, in Thronum Patriarchalem evehitur, qui a prima ætate patria, paternaque domo extorris, eruditionis, ac mathematum amore flagrans, ad Conſtantini urbem ſe recipit. Ubi diſciplinis, & laboribus deditus in magnum ſapientiæ culmen pervenit. Tandem Imperatori innotuit, & Clero Palatii adſcriptus, Præſul Conſtantinopolitanus efficitur, cum prius, ut moris eſt, Monaſticum habitum induiſſet. Hinc mira Georgii Phranzæ lib. 1. cap. 7. oſcitantia animadvertenda eſt, qui in ſerie Patriarcharum nullum hunc Georgium ponit, ſed ſcribit, *Veccum Patriarcham ſua ſede depulſum Monachus quidam Athanaſius nomine excepit.* Quod homini rebus ſecularibus intento, nec Eccleſiaſticis multum dedito, quin infortuniis, ac mala valetudine fracto excidiſſe nil mirum. Ariſtotelis, Platoniſque ſcriptis addictisſimum, neque in illis excolendis oleum, aut operam per- 422

perdidiſſe tradit Joannes Veccus Orat. prima ad Conſtantinum, πῶς τὸ Ἀριστοτελικόν σε καὶ μεγάλα Πλάτωνι ἐγκαυχώμενον. *At quanam ratione Ariſtotelicum te, & maxime ob Platonem jactabundum.* Et, εἰ μή που τις Ἀριστοτελικοῖς πειθόμενος δόγμασιν ὁποῖον αὐτόν σε εἶναι λόγοι παριστῶσιν οἱ σοί. *Niſi quis Ariſtotelicis niſus placitis, qualem te commentationes tuæ demonſtrant.* Pachymeres de ejus morte, lib. 8. Hiſt. cap. 16. Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ μὲν πατριαρχεύσας Γρηγόριος νόσῳ πολυημέρῳ κατεργασθεὶς, ὡς δὲ τινες ἔλεγον καὶ διὰ τὴν παρόρασιν ἐκ μικροψυχίας μετ' οὐ πολὺ τελευτᾷ τὸν βίον. καὶ τὸ μὲν ἐν ψαλμῳδίαις θάπτεσθαι κατὰ τὸ εἰκὸς ἐδίδουν, τὸ δὲ ὡς ἀρχιερέα, ὥσπερ δὴ κἀκεῖνος ᾤετο τὸν ἱερωσύνην παρακατέχων συχνοὺς ὁ κρατῶν ἀποστέλλων ἀπέλεγε, καὶ τῇ αὐτανεψίᾳ ἐπίσκηπτεν ἐπιτάττων, ἥτις ἦν ἡ Ῥαούλαινα, μή τι τοιοῦτον ἐπιτελεῖν, ὃ δὴ καὶ γίνεται. *Hæc cum ita ſe haberent, Gregorius, qui ante Patriarcha fuerat, morbo diutino confectus, ut vero nonnulli dicebant, quod contemni ſe videret ex puſillanimitate non multo poſt vitam finit, & juſta illi, uti par erat, cum canticis fieri concedebant, at non ut Pontifici, quemadmodum ille opinabatur, Pontificatum ſibi vindicans, ſæpius Imperator nuncios mittens interdicebat, ſuæque nepti, quæ erat Raulæna, ne quid contra tentaret, mandans juſſerat, quod & factum eſt.* Et dixerat de eodem ſupra cap. 9. καί γε τῷ τῆς Ἀριστηνῆς μονυδρίῳ ἐχόμενα που κειμένῳ τῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, τοῦ ἐν τῇ Κρίσει μονῆς. ἐκεῖ γὰρ ἡ Πρωτοβεστιαρίσσα Ῥαούλαινα συνῆγεν ἐξ ἑαυτῆς προσθάλπουσα τὰ μεγάλα φέρων ἑαυτὸν δίδωσιν. *Et in Ariſtenes monaſterium non longe a S. Andreæ, quod in Criſi eſt, monaſterio, ſitum; ibi enim Protoveſtiariſſa Raulæna de ſuo fovens opulentisſime exceperat, ſe ſe dedens proripuit.* Scripſit pleraque in omni genere ſcientiarum.

1. Illius edita ſunt, t) ἐγκώμιον εἰς τὴν θάλασσαν, εἴτ' οὖν εἰς τὴν τοῦ ὕδατος φύσιν. *Encomium in mare, ſive in univerſam aquarum naturam.* Græce a Bonaventura Vulcanio cum libello Ariſtotelis de Mundo, Lugduni Batavorum apud Raphelengium 1591. in 8. *Meminit illius in Bibliotheca Robertus Conſtantinus.*

2. *Proverbia ab eo in unum collecta*, & ordine Alphabetico di-
423 geſta Græce cum *Parœmiis Michaelis* Apoſtolii a Petro *Pantino* Latine verſis Lugduni Batavorum apud Elzevirum 1619. in 4. Ea extare dicit in Bibliotheca Vaticana Geſnerus. Sed fallitur, cum hæret, an eadem ſint, quæ Aldus cum Græcis Æſopi fabulis olim impresſit. Sunt

t) De Georgii Cyprii ſcriptis editis atque ineditis confer Volum. VI. p. 604. ſeq.

Sunt enim diversa, pauciora, detruncatiora, & fortasse non multi pretii. Robertus Constantinus in Biblioth. Cyrum mira oscitantia fecit, *Gregorius Cyrus Paroemias Graecas.*

Ejus sententiae Graecae seorsim in octavo Coloniae excusae anno 1536. Epitome Gesneriana, quae item tradit, Gregorii opera Latine versa fuisse a Bonaventura Vulcanio, ni fallit nos. Inedita sunt.

Encomium *in Georgium Logothetam Acropolitam* habuere Dousae, ex quo ἀποσπασμάτων cum Acropolita Georgio ediderunt. u) Utinam totum edidissent.

Fabulae habentur in Bibliotheca Bavarica Cod. 66.

Epistolae CCIII. x) partim scriptae, antequam onus Patriarchatus suscepisset, partim postquam illius cura ipsi commissa fuit, in Bibliotheca

u) Lugd. Bat. 1613. 8.

x) In Bibl. Caesarea exstant Epistolae CXCI. ex quibus centesima decima quinta & quae eam sequuntur ἐκδοθεῖσαι ἐν τῷ Πατριαρχείῳ, hoc est, scriptae a Cyprio cum jam esset Patriarcha. Priores CXIV. ante susceptum Patriarchatum. Vide Lambecium VIII. p. 516. sqq. In Bibliotheca Leidensi habentur Epistolae ejusdem prope trecentae. Vide Diarium Belgicum *Maendelyke Uittrekfels* A. 1718. mense Septembri. Indicem eorum ad quos scribit Georgius Cyprius, hoc loco subjungere placet quem ex inscriptionibus Epistolarum a Lambecio communicatis concinnavi:

(Constantino) Acropolitae λογοθέτῃ τῶν γενικῶν. 2. 38. 169.
Georgio Acropolitae Magno Logothetae, 111. 112. 115. 117. 119. 120. 123. 124. 125. 127. 128. 129. 130. 135. 136. 139. 140. 144. 145. 149. 150. 151. 153. 154. 155. 157. 159. 170. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 180. 181. 182.
Magnus Logotheta ad Gregorium Cyprium, 116. 118. 156.
Agathoni Coresae Monacho, 74. 89.
Τινὶ τῶν ἀρχιερέων. 191,
Athanasio τῷ χαλζύκῃ, 29.
Athanasio Lependreno Monacho, 147. 148.
τῷ βασιλεῖ, Imperatori, (Andronico Palaeologo). 132. 233. 134. 137. 138. 142. 143. 146.
Callisto Diacono, 47. 48.
Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων, 93. 94. 95. 98. 108.
Danieli Glyci (τῷ Γλυκεῖ), 126.
*D*emetrio Benseo, Thessalonicensi Episc. 7.
Ducatae, Δουκαίτῃ, 104.
Ephesi Episcopo, vide Isaaco.
Georgio *Marmarae*, 78.
γνωρίμῳ τινί. 176. *Magnus* Logotheta intelligitur.
Holobolo Rhetori, 92. 96. 122.
Jasitae *Monacho*, 3. 4. 71. 113.
Joanni Chilae & Danieli, τοῖς ἐν τῷ

theca Antonii Augustini Cod. 69. Erantque in Lolliana, & Mon Bavariæ, sed sine titulis. In Ambrosiana leguntur CLXVI.

Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην. Enco in S. Dionysium Areopagitam. P. ἡ μὲν πρόθεσις τῶ λόγω δίκαια. ἡ πιχείρησις τολμηρά. Διασκοπεῖται γὰρ Διονυσίω τῶ πάνυ τὸν ἔπαινον Bibliotheca Vallicellana D. 23. & Palatina Codice 374.

Descriptionem, & Encomium Urbis Constantinopolitanæ. Ex buisse in κειμηλίοις suis Bonaventuram Vulcanium refert Theo Dousa Notis ad Chronicon Georgii Logothetæ.

(

Cyprii Patriarchæ Constantinopolitani oratio *in Georgium Martyrem, in Dionysium Areopagitam. In Marinam Martyrem. In S. Euthymium Episcopum Madytenum. In Andronicum Palæologum Imperatorem.* In Palatina Cod. 372. Freherus in Chronologia Anno 1283. Sunt & *Theoduli cujusdam* & *Cyprii declamationes Panegyricæ in hunc Andronicum*, Seniorem nempe Palæologum, in Bibliotheca Palatina. *In Michaelem item Imperatorem*, Robertus Constantinus in Bibliotheca. Gregorii Patriarchæ de vita sua, & epistolæ 166. in Ambrosiana, licet paulo supra in eodem Indice legatur: *Gregorii Cyprii Epistolæ selectæ. Aliud item exemplar. Item de vita sua Epistola numero* 166. An opus hoc de vita diversum est ab Epistolis, vel Epistolis ipsis vitam suam exprimit? Mihi adhuc incertum est.

Georgii Cyprii contra Beccum Joannem Tomus sanctæ Synodi, sive Columna Orthodoxiæ. De mensuris. De fide. De prædicamentis. Hanc inscriptionem legi in Græco Catalogo Bibliothecæ Vaticanæ, nec satis scio, an omnia ad eundem Auctorem referenda sint. Gesnerus. Possevinus ex eodem refert scripsisse adversus Veccum Joannem librum, qui inscribitur sanctæ Synodi, sive tomus, sive Columna orthodoxiæ. De mensura. De fide. De prædicamentis. *Et hic quidem Latine versus fuit, sed ejus sententiæ Græcæ excusæ fuerunt Coloniæ A.* 1536. Ut verum fatear; male me ex Possevini verbis extrico. Quid nos vero de hujus Auctoris scripto adnotabamus? Multa in controversiis Theologicis, non cum Vecco solo, sed aliis etiam, a quibus hæreseos insimulatus est ad satietatem conscripsit. Gregoras, ἔδοξε γὰρ αὐτῷ μὴ ἀρκοῦσαν εἶναι τιμωρίαν κατὰ τοῦ Βέκκου τὴν ὑπερόριον δίαιταν, καὶ ἀπαγωγὴν τῶν φίλων, καὶ συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ λόγοις, καὶ γραφαῖς, καὶ τοῖς δόγμασι, καὶ ἀντιπάλοις προβλήμασι τε καὶ δόγμασιν ἀντισυλλογιζόμενος. ἐν ὅσῳ γε μὴν ἐκείνῳ καὶ τοῦ ἐκείνου μαχόμενος οὗτος ἦν ἐλάνθανε τιτρωσκόμενος ὑπ' ἄλλων αὐτός. κἀν τούτοις καὶ αὐτὸς ἁλισκόμενος, οἷς ἄλλων ἐπελαμβάνετο. καθάπερ εἴ τις τοξεύων ἐχθρὸν, καὶ πολέμιον, ἐλάνθανε καιριώτερον αὐτὸς τοξευόμενος παρὰ πλευρὰν ἐκ τῶν ὁμοφύλων. ἐπελάβοντο γὰρ αὐτοῦ ὡς βλασφημοῦντος τινὲς τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν τοῦ κλήρου, καὶ παρῄνουν ἔς τινας μετατιθέντα τῶν λέξεων ἀκίνδυνον εἶναι καὶ λοιδορίας ἐκτός. οὐ μὴν ἔδοξε τὰ τῆς παραινέσεως τούτῳ τυγχάνειν ὑγιᾶ καὶ ἀνύποπτα,
ἀλλ' ὑποκαθήμενον ἔχειν, καὶ ὑφέρποντα φθόνον. ταύτῃ τοι, καὶ ἐνίστα- 424
το, καὶ παρωξύνετο πρὸς ἀντιλογίας καὶ ἀποδείξεων ἀποδείξεις, καὶ λόγοις λό-

γυς συνείρων ἐπὶ πολὺ διέλεγε ἀποφράττοντάς τε τὰ τῶν ἐγκαλούντων· ὡς ἐδόκει στόματα, καὶ ὑπερμαχοῦντας, ὡς ἐνῆν αὐτὸν, καὶ στεῤῥὸν τοὺς αὐτῷ πεποιημένους λόγους. *Becco enim non satis supplicii esse ratus, quod extorris ab amicis, & cognatis avulsus esset, verbis etiam, & scriptis eminus illum feriebat, & ejus scripta & decreta refellebat, & contraria problemata & dogmata colligebat. Dum vero illum & sectatores illius oppugnat, imprudens & ipse ab aliis vulneratus est: & in iis captus, quibus alios captabat; nra aliter quam si quis tela in hostes conjiciens, ipse a suis ex obliquo graviorem plagam acciperet. Quidam enim e Pontificibus & Sacerdotibus eum reprehenderunt ut blasphemantem ac monuerunt, ut vocabulis nonnullis mutatis, periculum & convicium mutaret. Ea admonitio non sincera illi visa est, sed ab occulta invidia proficisci. Preinde rem urgebat, & ad contradicendum acuebatur, & probationes probationibus ac disputationes disputationibus cumulabat, quibus & accusatorum ora ut putabat, obturaret, & suam sententiam pro virili tueretur.* Non tantum ergo hostium, sed amicorum etiam objectionibus vexatus Gregorius, Synodum Constantinopoli coëgit, qua se à falsis criminationibus expurgaret, & aliorum erroribus detectis vera, quam ipse profitebatur, fidei ac dogmatum norma reliquis traderetur, quod non nisi scripto fieri posse ratus, *Tomum Synodicum* exposuit. Quem ob res in eo fidei traditas synceras, nulloque contaminatas mendacio, ut ipse existimabat, sed confidenter nimis & proterve, multis licet erroribus implicatum, infectumque blasphemiis *Columnam Orthodoxiæ* æque ac Leonis summi Pontificis Epistolam Patres Chalcedonenses, at quam dispari conatu? & cum potissimum in Veccum ipsum inveheretur, *Tomum contra Veccum Synodicum* nuncupavit. Et hoc est opus tantopere à Gesnero & Possevino conturbatum, non diversum à Tomo plena Synodo promulgatum contra Veccum, cujus mentio fit in Epitome Gesneriana.

Et alia quoque contra Veccum scripsisse indicio sunt ipsius sermones contra eundem. *Gregorii Cyprii sermones contra blasphemias Vecci in 4to manuscript. in Biblioth. Imperatoris Viennæ.* Epitome Gesneriana. Quidquid autem adversus Veccum Georgius scripto commendaverat, non minori animi æstu, imo mascula eloquentia redarguens ipse Veccus y) passim refellere conatus est, & potissimum quatuor

y) De Vecci contra Cyprium scriptis dictum supra, p. 342. De Cyprii contra Veccum

quatuor ad Constantinum libris, quorum illud est principium: *Φθαίνω μὲν τάλας, καὶ οἷον διϊστάμενος ἐμαυτῷ τὴν κατὰ τῶν ἀντιλεγόντων τῇ ἀλήθεια.* De Tomo Georgii Cyprii, & ut contra eum scripserit Veccus, plura Pachymerius lib. 8. cap. 1. Et hac eadem occasione Cyprium plura in Latinos & Catholicam veritatem evomuisse, testis est inter alios Georgius Scholarius, qui ex schismate fuit, in Procemio de Processione Spiritus sancti contra Latinos. Cum enim de iis scriptoribus ageret, qui contra Latinos calamum acuerant, post judicium de antiquioribus probatum subdit: τῶν δὲ ὑστέρων ἁπάντων βέλτιον μὲν καὶ ἱκανώτερον, καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὕλης ταύτης συμμέτρας, μάλιστα μὲν ὅτε θεσπέσιος Νεῖλος, καὶ ὁ ἱερὸς Θεοφάνης, μετ᾽ αὐτοὺς δὲ καὶ τῶν ἱερῶν Γρηγορίων, οἱ ὁμώνυμοί τε καὶ ἀκριβεῖς ὀπαδοὶ συνεγράψαντο. *Posteriorum vero omnium melius quidem, & magis sufficienter, & pro materiæ hujusce dignitate satis congruenter divinus Nilus, & sacer Theophanes: post eos sacri Gregorii cognomines, & fidissimi socii conscripserunt.* Alter fuit Palamas Gregorius, qui plurima in Latinos oblatravit: alter Gregorius hic Cyprius Patriarcha Constantinopolitanus, qui eandem spartam ad extremum usque spiritum coluere. Joannes item Veccus Orat. 3. ad Constantin. οἶδας ὥς τινες μὲν τούτων ὑπ᾽ ἀρχηγῷ Κυπρίῳ ταττόμενοι πρὸς τοῖς ἄλλοις κατὰ τοῦ εὐσεβοῦς φασὶ δόγματος, καὶ εἰς ὁμωνυμίαν διαβάλλουσι ἐκπόρευσιν. *Nosti nonnullos ex his, qui ducem Cyprium sequuntur, inter alia, quæ adversus pium dogma oblatrant, Processionem tanquam æquivocam, condemnare.*

Scoriaci in Bibl. Regia legitur: Γρηγορίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Κυπρίου ἀπολογία εἰς τὴν ἐπιστολὴν Μάρκου τοῦ Ἐφέσου. *Gregorii Patriarchæ Constantinopolitani Cyprii Apologia in Epistolam Marci Ephesii.* VI. num. 14. non sine, ut puto, Exscriptoris mendo. Qui enim potuit respondere Cyprius sub Andronico seniore, Marco Ephesio Antistiti sub Joanne Palæologo, antiquior centum triginta ad minus annos juniori? Quare delendum est illud Cyprii, τοῦ Κυπρίου, & substituendum πρωτοσυγγέλλου Protosyncelli; z) is enim in Marcum 425

 Ephe-

eum tomo, ejusque Apologia & Confessione, quæ tria opuscula è Bibl. Regia Paris. Græce nuper edidit eruditissimus Bandurius in Antiquitatibus CPolitanis p. 9,2. 949. & 9,2 9(1. vide Volum. VI. hujus Bibl. p. 604.

z) Gregorius Protosyncellus, Patriarcha CPol. ab A. 1445. ad 1453. de cujus scriptis adcun-

Ephesium scripsit, & calumniis illius in Romanam Ecclesiam respondit, ut ex edito jam opere post Concilium Florentinum apparet.

Servatur penes me Βίος καὶ πολιτεία, καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Λαζάρου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ ὄρει ἀσκήσαντος συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου κυροῦ Γρηγορίου. *Vita & res gestæ, & peculiaris miraculorum narratio sancti & Deum ferentis Patris nostri Lazari, qui in Galesio monte vitam asceticam excoluit, descripta à sanctissimo Patriarcha Domino Gregorio.* Qui non alius erit, quam Cyprius. Namque post Romani Argyrophyli Imperium, sub quo florebat Lazarus, ad direptam usque urbem, præter Gregorium Protosyncellum, ad quem referri minime potest, nullus alius Gregorius Patriarchatum administravit. Baronius Annalium anno 960. non alienus ab hac sententia auctorem vitæ Georgium vocavit: *Claruit hoc tempore in Oriente S. Lazarus monachus in Galesio monte juxta Ephesum, cujus vitam scripsit Georgius Patriarcha.* Scriptio est satis elegans & accurata & rara.

LXXIV. GEORGII HIEROMONACHI PROTOSYNCELLI *adversus Epistolam Marci Ephesini.* Liber est in Bibliotheca Regis Gallorum. Gregorii & hic suspicor reponendum, quem scimus omnes in *Marci* Ephesiii Epistolam stilum strinxisse. Vide tamen, quæ supra a) pro *Gregorio* Aneponymo, in Georgio Monacho dicebamus, & nota faciles in ejusmodi nomine scriptorum lapsus.

LXXV. GEORGIUS PHRANZA Byzantinus, sub Manuele Palæologo Joannis filio natus, fonte baptismali a Thomaide religiosissima femina susceptus, b) eidem Imperatori puer, tandem etiam a Secretis inserviit: successoribus Manuelis Joanni & Constantino æque charissimus, sub quibus variis legationibus fungitur, non civili scientia & militaribus artibus, sed doctrina & eloquentia clarus, quibuscum & militares etiam spiritus demonstravit, tanquam qui objectu corporis sui Constantinum servarit, & pro eo vulnera exceperit; in carcerem etiam teterrimum ab hostibus projectus est. Ex Helena Alexii Palæologi

adeundus Petrus Arcudius in Concordia utriusque Ecclesiæ circa doctrinam de Sacramentis lib. 2. c. 15. p. 112. ubi etiam docet quinque capita in defensionem Concilii Florentini ab eo scripta, diversa utique esse à totidem capitibus, quæ Gennadio abjudicare voluit Caryophyllus.

a) p. 793.

b) A. 1401. Confer, si placet, quæ de hoc Phranza dicta sunt Volum. VI. p. 615. seq.

læologi Examplaconis filia filios tres, & unam filiam sustulit. Constantinopoli a Turcis debellata in hostium ipse cum conjuge, filia & filiorum Joanne, nam ante urbis excidium alii vita functi fuerant, potestatem venit. Conjugem Hadrianopoli redemit. Filia in obsequio Sultaninæ moritur. Joannes adolescentulus, qui nondum annos quindecim attigerat, pro conservanda pudicitia a Sultano obtruncatur. Protovestiarius fortunis, ac liberis ereptis in Peloponneso ætatem agit; sed ea quoque a Turca devicta Italiam lustrat, inde in Græciam reversus cum uxore monachismum amplectitur, & pro more nomen ipse in Gregorium, conjux in Eupraxiam mutat. Vixit in summa egestate, adeo ut nec panis, quo vitam sustineret, suppeteret, tandem effœta jam ætate, morbis etiam fractus, ac debilitatus decessit. Hæc carptim ex Jacobo Pontano, & Pontanus ex eodemmet Georgio, cujus illud est de eo judicium: *Vir fuit πρακτικώτατος, rerum agendarum scientissimus; de tribus autem Imperatoribus Manuele, Joanne, Constantino, quibus servivit, ita meruit, ut nemo magis.* Rogantibus quibusdam nobilibus Corcyræis Chronicon scripsit, tradiditque in Antonii Sacerdotis manibus, ut idemmet in fine operis dicit, Chronicon ex Bibliotheca Bavarica depromptum, digressionibus, quibus passim opus abundat, multisque aliis, quæ dignitati historiæ officere poterant, detractis, totoque corpore in compendium coacto, Jacobus Pontanus in lingvam vertit Latinam, libris, atque capitibus, ut ipsi peropportunum visum fuerat, divisum edidit Ingolstadii ex Typographia Adami Sartorii 1604. in 4. cum Theophylacto Simocata. Pontanus tamen in aliis laudem nec contemnendam promeritus a nonnullis reprehenditur, primum quod Græce non ediderit; secundum quod opus obtruncatum, ac in epitomem redactum, non integrum emiserit. Scriptoris enim errores, ac r[illegible]amenta omnes ab Interprete exposcunt, non ita tamen ut in Interpretem rejiciant. Et aliud est Interpretis, aliud Correctoris munus. Interpres omnia reddere, si fidus esse vult: Corrector non scriptoris vestigia, sed suum sequitur institutum. Argumentum Chronici ex eodem Georgio in Procœmio illud est: *Ad hunc modum ego quoque Georgius Phrantzes, & Protovestiarius, & Gregorius cognominatus ubi ad Monachos me aggregavi, ista conscripsi de iis, quæ memoria mea acciderunt, & de nonnullis calamitatibus speciatim quæ partim ante, partim post subactam Constantinopolim nos exercuerunt. Ac primum quidem de creationibus, & causis Imperii Palæologorum ab initio narrationem contextam; dicamque*

camque quot, & qui, quæve ex ea domo, quam penes huc usque sceptra fuerunt, Despotæ, & Despœnæ extiterint. Et de bello, quod in Peloponneso inter fratres Despotas Demetrium, & Thomam conflatum est. Alia insuper non parvi momenti, & memoratu egregia non silebo. Legitur manuscriptum Scoriaci in Bibl. Regia. Γεωργίου τοῦ Φραντζῆ Χρονικόν. *Georgii Phrantzæ Chronicon.* IV. γ', 9. & Mediolani in Ambrosiana, cujus illud est principium, Τὸ τῆς ἱστορίας χρήσιμον ἤδη πρὸ ἡμῶν οἱ πολλοὶ συγγραψάμενοι. Ex Acropolita non tantum Proœmium, sed quæ ab urbe a Latinis direpta, ad ipsam Græcis recuperatam ille fuse, prolixeque enarrat, Phrantza per summas transcripsit.

Servatur penes me ejusdem Georgii Chronicon diversum omnino ab edito; incipit ab anno 1402. finit in annum 1477. nescio an ab ipso Auctore, ut prolixitate operis Lectorem non fatigaret in compendium post primum Chronicum concinnatum, an prius etiam, quam prolixum ederet, velut memoriæ fulcrum, & materiæ argumentum præparatum fuerit. Quicquid tamen sit, eloquio barbarum, & locutione ex trivio petita, habet in se multa, quæ aliunde non occurrent, & distincte omnia prosequitur: in eo tamen minime laudandum, quod minutissima quæque & nullius dignationis commemoret: satis in angustiis domesticis enarrandis curiosus, ac loquens. Sic exorditur, οἰκτρὸς Γεώργιος Φραντζῆς, καὶ Γρηγόριος τάχα μοναχὸς ταῦτα ἔγραψεν ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ τινων μερικῶν γεγονότων ἐν τῷ τῆς ἀθλίας ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ γεννήσεως α υ α. ἔτει. *Miser Georgius Phrantza Protovestiarius, & Gregorius fortasse Monachus hæc conscripsit de rebus, quæ sibi ipsi contigerunt, aliisque peculiaribus tempore afflictæ vitæ ipsius a nato Domino nostro Jesu Christo anno* MCCCCI. P. καλὸν ἦν μοι ἢ οὐκ ἐγεννήθην, ἢ παιδίον ἀποθανεῖν. Contuli cum manuscripto Codice Neapolitano Biblioth. Sanctorum Apostolorum Clericorum Regularium. Et, ut conjicio, asservatur quoque Scoriaci in Bibliotheca Regia. Γεωργίου τοῦ Φραντζῆ περὶ τινων γεγονότων ἐν τῷ κατ' αὐτὸν χρόνῳ. *Georgii Phrantzæ de nonnullis rebus, quæ suo tempore obvenere.* Quod alii dixissent, *De rebus gestis sui temporis* II. n. 17. VI. δ. 13.

Præter Chronicon scripsit *Expositionem symboli.* Quid in eo exponendo egerit, ex ipso lib. 3. c. 24. videre possumus. *Edidimus autem nostræ fidei nostræ in Deum confessionem, uti mos est orthodoxis monasticum induentibus habitum; & ita cœpi primam quidem sanctum symbolum exponere, ostendereque unde a sanctis Patribus esset compositum: & ut cognoscermus non ea- ip-*

ipsis habuisse, sed ex divinis oraculis tum verba, cum sententiam mutuatos id pie conscripsisse. Propemodum igitur divini symboli voces singulæ e sacris scripturis sunt desumptæ, ut particulatim docuimus. Hoc idem ante eum præstiterat Simeon Thessalonicensis *, ut in nostra *De Simeonibus* Diatriba diximus. Porro an Georgius Simeonis laborem in suum opus deduxerit, vel novum ex se meditatus in scriptum retulerit, cum Georgii expositionem 427
non viderim, non audeo divinare. Solemne scriptoribus semper fuit, sed labente Græcia potissimum, alienos labores exscriptos, suppresso, unde exscripserant, nomine, tanquam suos simplicioribus promere.

LXXVI. Vivit hodie GEORGIUS MYRMEGUSIANUS, Myrmegusium in Insula Chio oppidum est non ignobile; dum Monachum induit Gregorii sibi nomen adscivit, quod innuit ipse in Synopsi Dogmatum Ecclesiasticorum; χάριν λόγου ἕναν ἄνθρωπον κράζουσι Γεώργιον, ἔπειτα γίνεται ἀρχιερεὺς καὶ μετονομάζουσι τὸν Γρηγόριον. τὸν ὁποῖον βλέποντάς τον τινας λέγει. οὗτος εἶναι ὁ Γεώργιος λέγει του τὸ πρῶτον ὄνομα. *Verbi gratia quendam hominem vocant Georgium, & deinceps Præsul factus Gregorii nomine insignitur, quem dum quispiam aspexerit, dicit: Hic est Georgius, pristino nomine eum compellans.* Nunc, ut audio, Monasterio Imperiali in eadem Insula, quod νέαν μονήν, *Novum Monasterium* vocant, præest; scripsit sub hoc titulo Græcorum recenti lingua; σύνοψιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων, *Synopsin Divinorum & sacrorum Ecclesiæ Dogmatum*, editam Venetiis ao. 1635. apud Joannem Petrum Pinellum in 8. In eo Libello Auctor, cum non solum Græcorum schismaticorum, sed Hæreticorum recentiorum etiam libros legisset, nec tantum haberet ingenii, ut vera a falsis discerneret, errores varios, absurda, sæpe quoque Hæreticas sententias inspergit, propinatque incautis Lectoribus, quæ multa nos alibi ** adnotavimus. Utinam & ipse aliquando bene sapiat, redeatque ad viam, quod futurum spero, cum æquitatem viri, & studium veritatis, fideique zelum compertissimum habeam.

LXXVII. Diatribam finiam, dummodo inter tot, ac tantos Georgios uni, & soli GEORGIDIO MONACHO locum, quid enim vetat? concedamus. Opus illius sic concipitur, Γεωργιδίου μοναχοῦ γνωμῶν ἐκλογὴ συλλεγεῖσα ἐκ τῆς θείας γραφῆς, καὶ ἁγίων πατέρων. καὶ τῶν ἔξω διδασκάλων. *Georgidii Monachi sententiarum Ecloga ex sacra Scriptura, sanctis Patribus, externisque Magistris.* Georgidii cognomento fuisse inde colligo, quod earundem sententiarum in aliis Codicibus, ut mihi ex Chio Insula relatum est, titulus ita concipitur: Γνῶμαι συλλεγεῖσαι ὑπὸ Ἰωάννου μονάζοντος, τοῦ καὶ Γεωργίδη, κατὰ στοιχεῖον. *Sententiæ collectæ a Joanne Monacho, qui & Georgides, ordine litterarum.* Non est tamen operæ, ut in his diutius immoremur.

* Supra p. 327. seq. ** De consensu lib. 3. c. 17. & 18.



IN DIATRIBAM DE GEORGIIS
INDEX
ET SUPPLEMENTA.

Geor-

